Gregorius de Arimino in secundo sen
tentiarũ nuperrime impressus. Et q̃z
diligentissime sue integritati resti
tutus. Per venerabilem sacre
theologie bacalariuz fra
trem Paulum De
Genazano.

¶ Lectura in Secundo sententiarum excellentissimi sacre Theologie professoris Gregorij de Arimino: prioris Generalis quondam totius ordinis fratrum heremitarum sancti Augustini feliciter incipit.

¶ Distinctionis. I. Questio. I.

Q Uia Magr in pª distinctione huiꝰ scdi libri elidēs quorūdā phoꝝ erro res ostēdit sacris auctoritatibꝰ oīa alia a deo fuisse ab ipo effi ciēter ꝛ nō eternalr: sꝫ cū initio tpis crea ta. Idcirco de his si gillatim ingrēdo pri mo videbit qd circa pᵐ pnᵐ senserit Aris. de quo Magr specialr facit mētionē. Sit igitur qō ista.

¶ Utrum Aristo. eiusqꝫ Cōmen. Auer. senserint oīa alia entia a pmo esse facta vel potius econtra fuerint opinati
pm plura entia non habere pncipium effectiuum. ¶ Et pro
t.c.5.t.6 prima parte arguit: qm ipse 2° meta. pbat ex intentione in causis efficientibus non esse processuz in infinitum: et q necesse est esse aliqō primuz efficiens: qō est efficiens omnium aliorum. alioquin vt dicit non esset primum.

Oppoᵐ Ad oppositum est Magister in littera.

Respondeo in ista questione: qm inter theologicos doctores est ꝯtrouersia circa hoc quid senserit Phs de efficientia primi respectu aliorum quibusdam dicentibus eum sensisse oīa alia entia a pmo qō est deus: fuisse ab illo mediate vel imediate pducta. Immediate quidē eterna. mediate vō generabilia ꝛ corruptibilia. ad quoꝝ generationē cōcurrit mediāte motu celi qō ipse actiue mouet velut motor appropriatꝰ. Quibusdam vō econtra defendentibus eū sensisse multa esse penitus iproducta: ipsumqꝫ primū nihil imediate pducere: neqꝫ etiā actiue velut motor imediatus alicui orbi appropriatus aliqō celū mouere: quo mediante sit causa inferioꝝ: sed tm̄modo per modū finis mouere motores orbiuz actiuos. Ideo huius questionis duo erūt articuli. ¶ Nam pmo videbit vtrū fuerit de intētione Phi Cōmentatorisqꝫ eius esse in vniuerso plura entia penitus iproducta vel vnū tm̄: ꝛ ab illo cetera mediate vl imediate. ¶ Scdo vtrū fuerit de itentione eorūdē primuz ens qō est deus imediate mouere actiue: ꝛ nō tm̄ per moduz finis pmū mobile velut motor eidem appropriatus.

pmᵐ art. Quantum ad pmū articulū cū ꝯstet res generabiles ꝛ corruptibiles esse factas non est
Sco. li. 2 dubiū quin de talibus opinati: sed tm̄mō de icorruptibi
dis. 8. q. 5. libus nāliter qualia sunt celi ꝛ intelligētie. Et de talibus
Hēricus quidā dixerunt Phm sensisse oīa vlr pter pmū eē pdu
qd. 2. q. 1. cta. Quidam autē q corpora celestia vtriqꝫ sunt pducta:
Thomas nō autē itelligētie. Primo igitur simul adducunt rōnes
anglicus. que inducunt tam ab his q̄ ab illis ad probandū Phm ꝛ Cōmen. sensisse corpora celestia esse pducta. ¶ Scdo ea que a primis inducunt ad pbandū idipsum de intelli
pm gentijs: ꝛ generalr de oībus entibus. ¶ Pro primo indu
T.cō.4. citur verbū Phi 2° meta. vbi dicit. Semp existentium principia semper esse verissima necesse est: nō eniꝫ qnqꝫ vera qnqꝫ non: nec illis cā aliqd est vt sint: sed illa aliqs:
Com. 4 vbi Cōmen. dicit q Phs innuit per hoc dispōnē pncipiorū corporū celestiū cū corpibus celestibus. igit ꝺm ipsos corpora celestia hñt pncipia que sunt eis cā vt sint: ꝛ per ꝯñs pnᵐ efficiēs. ¶ Secūda auctoritas Phi est 5° meta. 2ᵐ
c. de necessario. vbi dicit. hoꝝ qdē itaqꝫ altera cā essendi T.cō.6.
necessaria: hoꝝ autē nulla: sed pter hec alia sunt ex nūc necessitate. vbi pꝫ q aliquoꝝ neciōꝝ est cā. Et. 8. phys. T.cō.15
dicit de Democrito: q ipsius q semper voluit pncipium querere in quibusdā dicens recte: q aūt in omnibus nō recte. Et trigonū eni semp hēt duobꝰ rectis eqles angulos. Sed respectu ppetuitatis altera cā. pncipiorū igitur nō est altera cā: sed perpetua sunt: vbi Cōmen. in fine di Com. 15.
cit. Res necessarie que sunt pncipia nō hñt cām: ꝛ si nō tunc pnᵐ haberet pncipiū: ꝛ pcederet hoc in ifinitū: ꝛ intendebat declarare q multa necīa hñt cās ꝛc. ¶ Ex quibus sicut pns pꝫ q eternoꝝ aliquoꝝ: que. s. non sunt principia qualia sunt corpora celestia vt dictū est. est pncipiū
ꝛ cā. ¶ Tertia auctoritas est Cōmen. 6° meta. super illo 3ᵐ.
vbo Phi. necesse oēs qdē cās sempiternas ꝛ maxie has. T.cō.2.
he nāqꝫ cāe sensibiliū manifeste sunt. ait Cōmen. Et itē Com. 2.
dit q res imobiles necē est vt sint eterne magis q̄ eterne mobiles diuine. s. corpora celestia. sūt eni cā istoꝝ. s. q
suba abstracta est cā corpoꝝ celestiū. Hec Cōmen. ¶ 4° 4ᵐ
est eiusdē in libello de suba orbis. vbi ait. Uidemus eniꝫ cap. 2.
celū habere vnā virtutē nō tm̄ mouētē oīa: sed agenteꝫ ꝛ conseruantē: sicut est dispositio in corpore hoīs ꝛ corpore facto pter finē ppriū: finis eni significat agens significatione ppria vel necessaria vt hꝫ alia lrā: ꝛ sequit. Et cū ignorauerūt quidā hoc esse de opionibus Aristo. dixerūt ipsum. s. Aristo. nō dicere cām agentē totū: sed tm̄ causaz mouentē: ꝛ illud fuit valde absurdū: ꝛ nō est dubiū in h q agēs ipm est mouēs ipm. hec auctoritas est sic expssa vt dicūt vt nec expositione idigeat: nec glosam recipiat.
¶ Pro 2° vō. s. q̄tū ad factionē itelligētiaꝝ, iducit vbū pm
Cōmē. 12. meta. vbi dicit q in intelligentijs est cā ꝛ cātū p 2° pt.
ꝺm q dicimus q intellectū est cā intelligentis. Et in eo articuli.
dē libro dicit Phs q pmū mouet vt amatū. ꝛ Cōmē. ibi Cō. 44.
vult q bonū apprehēsuz est causa agens desideriuꝫ: ꝛ ea T.c.36.
dē rōne oīm intellm est cā efficiēs itellectionē. Cū ergo Cō. 36.
alie intelligētie ꝛ intelligāt ꝛ amēt pmā ꝺm ipsuꝫ: ꝛ ipse intelligētie ꝺm eūdē sint suū intelligere: sequit q pma intelligentia efficiat alias ꝺm eoꝝ substantias sicut efficit
eoꝝ itellectiones. ¶ Alia est eiusdeꝫ. 7. meta. vbi ait: sed 2ᵐ
mouet Aristo. ad ponēdū mouēs separatū a mā in factio Com. 36
ne virtutū intelligibiliū: qr virtutes intellectuales apud ipsum sunt nō mixte cū mā. Unde necesse est q illud qō nō est mixtū cū mā gñet aliquo mō a non mixto cuꝫ mā simplr: quēadmodū est necesse vt omne mixtū cū materia generet a mixto cū mā: vbi expresse ponit intelligen
tias esse factas ab agente imateriali. ¶ Generalr autē ꝛ 3ᵐ
oīa esse facta a pmo probāt auctoritate Cōmen. 2° meta. T.c.4.
sup illo vbo Phi. Quare ꝛ verissimū q posterioribꝰ est Com. 4
causa vt sint vera. vbi Cōmē. dicit. Et manifestū est q si est hec pma cā oīum entiū vt declaratū est in scientia naturaliū: q illa cā est magis digna ꝛ in esse ꝛ in veritate q̄ oīa entia. oīa eni entia non acquirūt esse ꝛ veritateꝫ nisi ab ista causa. ¶ Est igit tm̄ ens per se ꝛ verum p se. ꝛ oīa alia sunt entia ꝛ vera per esse ꝛ veritatē eiꝰ. Hec Cōmē.
¶ Itē. 12. meta. Phs ꝛ Cōmē. volūt q oīa alia a primo 4ᵐ
habent cām finaleꝫ. igitur volunt q oīa alia sint pducta T.cō.36
effectiue. ꝯñа pꝫ: qa finis cālitas nō est nisi mouere effici t.37. 6.
ens ad agendū: est eni pter qō agēs agit. Est ergo vt pꝫ ex dictis opio Phi ꝛ Cōmen. q oīa alia a deo sint facta. Est tm̄ de factione distinguēdū. nā quedā est per trāsmutationē ꝛ motū ꝛ cū nouitate essendi eiusdem qō fit: ꝛ sic eterna nō sunt facta ꝺm ipsos: quedā aūt est sine trāsmutatione ꝛ motu ꝛ sine nouitate facti p simplicē q̄si emanationeꝫ ꝛ sequelā ipsius facti ad id a quo fit. Et h mo

do intellexerunt oia eterna esse facta a pmo. Et hanc di-
Cō.44 stinctionē satis innuit Cōmen. iz. meta. vbi dicit ꝙ nō est
illic causa ⁊ causatū: nisi ꝑm ꝙ dicimus ꝙ itellm est cā
cap.z. intelligentis: ⁊ in de substātia orbis vñ sumpta est aucto
ritas predicta. vbi ait. ꝙ agētiū quoddā est prius tempo
re acto: ⁊ est omne qđ fit in sphera mūdi: ⁊ qđdā est pus
naturalr ⁊c. Innuens ꝙ agens corpoꝝ celestiū est prius
3 scotus eis nāliter tm̄ ⁊ nō tpe. ¶ Quāuis autē hec opio habeat
et. alios pro se aliqualr sonū quorūdā verboꝝ phi ⁊ Cōmē. nūq̄
vbi.s. tm̄ fuit de itentione coꝝ. Et hoc manifestari pōt ex duo-
bus fundamētis: super quibus fundata est quasi tota do
ꝑ phy. ctrina ipsoꝝ. ¶ Quoꝝ est vnū ꝙ oē qđ fit: fit ex aliquo.
T.c.33. ⁊ nihil fit ex nihilo aut puro non ente: hoc quidē habue-
runt pro pncipio: ⁊ oppositū reputauerūt penitus impos-
T.c.6z. sibile. vñ ꝑ phy. pbat Phs 3m pnm gnationis subz 3ctus:
qđ est mā ex q̄ fit qđ fit. Semp eni est aliqd qđ subijcit
ex quo fit qđ fit: vt ibi ait Phs: ⁊ iducēdo declarat etiaz
Cō. 6z. ibidē Cōmē. ¶ Itē 7° meta. Oia que fiunt ab aliq̄ fiunt
T.c.zz. ⁊ ex aliquo ⁊ aliquid. idez ponit Phs in iz° sup hoc fun-
T.c. iz. damentuz: ⁊ sustentat magna pars sue doctrine. v̄. grā. ꝙ
T.c.i7. materia sit ingenita. vt pz iz° meta. ⁊ ꝙ gnatio sit perpe-
tua: vt pz pmo de gnatione: ⁊ multa alia: nec aliquis qui
viderit dicta ipsoꝝ dubitare pōt hoc (q̄uis falsuz) fuis-
Com.4 se olno de mēte illoꝝ. vnde in ꝓlogo. 3. phy. dicit Cōmē.
ꝙ hec est ꝓpositio manifesta in qua omnes ⁊ antiqui cō-
ueniunt: ꝙ nihil generat ex nihilo. ¶ Itē 8° eiusdē inni-
titur ꝓbare creationē esse impossibilem: sicut patebit in
sequēti questione: vbi eius rōnes etiā soluent: ⁊ dicit ibi
ꝙ qui estimant aliquid posse fieri ex nihilo: estimant im
possibile posse esse: ⁊ nitunt ad cōfirmādū hoc: ex hoc ꝙ
mos est dicere ꝙ subm est necessariū agenti. s. subiectuz
ex quo fit generatio est diminutio agētis. Et oia ista sunt
estimationes vulgares. Et sequit. agens enim non posse
agere aliqđ impossibile nō dicit esse diminutū: sed dicit
ipsuz facere aliqđ impole ⁊ posse facere est deceptio. Ex
quibus pz ꝙ ipse reputat impossibilē ex se hanc. aliqd fit
ex nullo ente ꝑsupposito: ita ꝙ cuicūq3 agēti hoc est ipos-
Cō.ioz. sibile. ¶ Et pmo ce. dicit ꝙ nullus antiq̄ꝝ dicebat mun
t.io6.et dum generatū esse ex nihilo: qm̄ est iopinabile ⁊ impossi
i4o. bile. Et oēs libri tā eius q̄ phi sunt pleni de hoc simpli-
citer: sicut putauerūt impossibile aliquid fieri ex nihilo.
sic dixerūt impossibile aliqđ agens aliqd ex nihilo age-
Cō. z8. re. vñ 7° meta. dicit Cōmen. ꝙ actio agentis nihil aliud
iz.met. est q̄ abstrahere aliquid: qđ est in potentia in actum. Et
44. in iz° positis opionibus dicentiū creationē ⁊ dicentiū la-
titationē formarū subdit. tertia autē opio est Aristo. ⁊ est
ꝙ agens nō facit nisi compositū ex materia ⁊ forma: ⁊ h
fit mouendo mām ⁊ trāsmutādo eam donec exeat de ea
illud qđ est in ea de potentia ad illā formā in actu. Qđ ēt
cōfirmat: qa vbicūq3 Phs locutus est de causa efficiēte:
semper diffinit eam per esse vnde pnm motus: ⁊ similr po
?.z.t.i7 tentiā actiuā per esse pnm trāsmutādi: vt pz 5° ⁊ 9° meta.
Com. z. nec vsq̄ dicit aliquod agens agere sine transmutatione
T.c.45 vt isti fingunt: qnimo ipse pmo de gnatione: ⁊ Cōmenta.
Com. 3. 3° phy si. volunt ꝙ omne agens est mouens: lz non omne
mouēs sit agens: sicut omnis actio est mutatio: lz nō ecō
trario: nec vsq̄ reperitur eos posuisse aliquā actionē sine
zm mutatione. ¶ Scōm fundamentū ipsoꝝ est motuz celi
nunq̄ incepisse: sed esse eternū: qđ fuisse de intētione eo-
rū superfluū est ꝓbare: ex quo pz etiaz ⁊ corpora celestia
a pn° ⁊ eoꝝ motores eternos eē: ⁊ h ex 8° phy. ⁊ iz° meta. notū
T.c.z9. est. ¶ Ex his duobus fundamētis ꝯcludit manifeste nūq̄
ipsos intellexisse oia pter pmū esse facta. ¶ Et ex primo
patet ꝙ non sunt opinati mām esse factā: quia si esset fa-
cta esset facta ex aliquo preexistēte: ⁊ sic mā esset anteq̄

esset facta. Vñ pmo phy. in fine. ꝓbans Phs ipsaz nō eē T.c.8z.
factā ait. Si eniz fiat. subijci aliqd opz pmū ex quo fiat.
hoc aūt est h nā. s. mā q̄re erit añ fieri. Dico enī māz. i. i-
telligo per māi pmū subiectū vnicuiq3 ex quo fit aliqd
cum insit non ꝑm accidens: ⁊ per idē fundamentū ꝓbat
eandē cōclusionē iz° meta. deducēdo ad impossibile. s. T.c. iz.
ꝙ erit processus in infinituz: si materia fiat: ⁊ oia hec su-
stentant super hoc: ꝙ nullū qđ fit: fit ex nihilo: quo nega
to pz nihil ipm ꝓbare. per idē pz ꝙ ꝑm eos corpora cele
stia nō sūt facta: cū enim ipsa ꝑm eos sint simplicia ⁊ nō
sint cōposita ex materia ⁊ forma sicut sunt corpora qua-
tuor elementoꝝ simpliciū: vt dicit Cōmē. ꝑ celi. ⁊ in plu Cō. zo.
ribus alijs locis oporteret ipsa si eēnt facta esse facta ex
nihilo. Et eodē fundamēto ꝓbat Cōmen. mundū nō esse Cō.i9.
factū pmo ce. vnde ait. dicere aūt mundū esse generatū a t.c. io6.
nihilo: sicut loquētes dicunt. cōtingit eis vt non sit gene
ratū. Generatio enī nō est ex ꝑuatione essentialr: quēad-
modū calor nō fit ex frigore essentialr: nisi 3riū recipiat
suū 3trariū. Hec tm̄ ratio in qōne sequēti soluet. ¶ 3° p
idē fundamentū patet intelligentias: ⁊ substātias abstra
ctas non esse ꝓductas: cum sint ꝑm eos essentialr simpli
ces. vnde Cōmēta. iz° meta. recitans opionē Auicē. ꝙ ex Cō.44
intelligentijs quedam earū consequit quādā: sicut cau-
satuz causam: ⁊ ꝙ a motore pmi celi prouenit ala primi
celi ⁊ motor orbis. Et 9siter dicit ꝙ iste ꝑmo nō est ima-
ginabilis: nō enī est illic prouentus neq3 cōsecutio neq3
actio: ita vt dicamus ꝙ vna actio consequit vnum agēs.
Et infra. Mos inquit qui iam est inter modernos in di-
cendo ꝙ a tali motore ꝓuenit talis motor aut cōsequit
aut ꝓcedit: aut talia verba non vere intelligunt de istis
pncipijs abstractis. Oia enim ista sunt dispositiones agē
tium superficietenus non vere. Vbi patet ꝙ ab itelligē-
tijs negat oēm actionez que vere sit actio qua sint facte
quocūq3 nomine significet: siue dicat prouentus vel cō-
secutio aut sequela aut aliter qualitercūq3: ⁊ ꝙ ita sit in-
ducit ꝓbationē: ex qua magis pz eius intentio. d. ab agē-
te eniz nihil prouenit sicut prediximus nisi extrahere il
lud qđ est in potētia in actū. Sed illic nō est potētia. vñ
neq3 agens: tm̄ enī illic ⁊ itellectus ⁊ intellectū ⁊ pfectuz
⁊ perficiēs ⁊c. Ex his manifeste patet ꝙ illa distinctio de
agente ⁊ de esse factū: qua putāt euadere rationes factas
contra eos: ⁊ exponūt auctoritates dicētes ꝙ Cōmenta.
itendit negare ab intelligentijs ipsas habere agēs et esse
factas per trāsmutationē ⁊ motū: ⁊ cū nouitate essendi.
nō aūt ipsas esse ꝓductas per simplicē quādā emanatio-
nē ⁊ eternalr olno est preter itentionē Cōmen. nā cōstat
ꝙ Auic. nō dicebat intelligentias esse factas in tpe ⁊ per
trāsmutationē subiecti: sed eternalr ⁊ per simplicē ema-
nationē: ⁊ cōtra hunc intellectū arguit Cōmen. per rōnē Cō.44
premissaz: volens ꝙ nullū agens aliter agit q̄ trāsmutā-
do ⁊ educēdo qđ est in potētia ad actū: ⁊ qa nullū tale po
tentiale transmutabile est in intelligentijs: ideo ꝯcludit
ꝙ earū nullū est agens. Intendit ergo Cōmen. ꝯcludere
eas oino nō esse factas: alias nihil cōtra Auicen. cōclude
ret. Vnde ista distinctio de agēte ⁊ de actione: quā faciūt
illi de opinione cōtraria a Cōmen. sola fictio putaretur.
¶ Ex scđo quoq3 fundamēto manifeste cōcludit ꝑm in
tentionē ipsoꝝ nec corpora celestia nec intelligētias neq3
māz pmā: cū ipsa etiā ab eis ponat eterna esse facta. Cō-
stat enī ꝙ in ipsos pmo ce. eternū ⁊ ingenituz vlr mutuo T.c.iz5
cōuertunt. Omne enī eternū est igenitū: ⁊ oē igenitū est
eternū vt dicūt: ⁊ p hoc ꝓbant ꝙ oē ingenitū est corrupti
bile: ⁊ eꝯ. ¶ Itē ibidē diffinit Phs genituz. d. genitū est Cō. iz1
ens qđ cōtingit pus nō esse: ⁊ Cōmē. ⁊ generabile est qđ
in tempore preterito est nō ens, modo aūt est ens ⁊ statim
post

post diffiniēs īgenitū dicit. Ingenitū gdē est qđ est nūc: ⁊ prius nō verū erat dicere nō esse. Itē ibidem probant ꝙ genitum nec est semꝑ ens nec semꝑ nō ens: sed mediū inter vtrūqꝫ. s. qñqꝫ ens ⁊ quādoqꝫ nō ens. Ex qbus eui denter apparet nec alicui locū illū vbi hoc determinatur diligenter consideranti. verti posse in dubiū qn ſm eos manifesta cōtradictio includit dicendo eternū aliqđ eē

Com. p̄. factū. ¶ Item Cōmenta. 4° celi. dicit. res eni eterne nō habēt agens nisi ſm similitudinē: neqꝫ habent ex q̄tuor causis nisi formalē ⁊ finalē: ⁊ si habuerit aliqđ quod est agens nō erit nisi inquantū est forma illi ⁊ ꝯseruās ipm. vbi patet idem qđ prius. s. nullū eternū ſm eum hře causaꝫ agentē ꝓprie sumptā: vt distinguit a causa formali ⁊

Cō. 105. finali. ¶ Itē pmo celi. dicit ꝙ defendentes Platonē di cunt ꝙ assimilatio generationis mundi ex suis elemētis generationi figurarū ex lineis ⁊ superficiebus facta a Pla tone significat ꝙ mundus semper fuit apud Platonē: et ꝙ ipse non intendebat per hunc sermonē nisi ꝙ partes eius sunt priores natura toto nō ꝙ ipse fuit generat⁹ vere. ⁊ si hoc intendebat. dicit Cōmenta. nihil differt ab Aris. Sed tñ male facit in dicendo manifeste ⁊ mūdū esse ge neratū ⁊ non corruptibilē. Hoc enim non intendit ex ge neratione nisi cuꝫ difficultate. Hec Cōmen. vbi pꝫ ꝙ dicit intētionē Phi esse ꝙ mundus non est vere generatus: lꝫ eius partes sint priores eo: non tpe sed nā. Et in sequēti

Cō. 106. Cōmē. dicit ꝙ Aristoteles intēdebat ꝙ cū ponit mūdus esse factus: cōtingit vt ea ex quibus: sicut priora eo tpe: ⁊ per ꝯñs si est factus ſm eos nō erit eternus. ¶ Hoc idē ꝓbat ex alio. Nā ꝯstat ꝙ ſm intentionē Phi vt supra

t. c. 114. factū est. ⁊ pōt haberi ex. 4. ⁊. 5. phẏsi. ⁊ alijs locis inume

tex. c. 7. ris phie sue. ois generatio: ⁊ vlr ois factio vel motus est

⁊. 8. mutatio omnisqꝫ motus finitus finito tēpore mensurat ⁊ ois mutatio instanti. Si ergo aliqđ eternū vtpote celū vel itelligētia est genitū aut factū: aut fuit factū in instā ti: aut fiebat in tēpore: ⁊ si in tēpore: cū iam nunc non fiat ſm Phm: sed sit ꝑfectū: sequit ꝙ suū fieri p̄cessit factū esse: ⁊ per ꝯñs nō est eternū: si etiā in istāti: seqt ꝙ nō sit eternū: cū nullū instās fuerit eternū qnimo qđlꝫ instans ſm Phm p̄cessit tps infinitū. ¶ Item ſm ipsos. ois mo

T. c. 7. ⁊ tus vel mutatio est ex opposito in oppositū. pꝫ 5° phẏsi. ⁊

26. per ꝯñs nullū factū est eternū. nā omnis talis factio fuit ex non esse in esse: ⁊ nō esse aūt p̄cessit esse. ¶ Itē Cōmē.

Com. 5. 3° de aīa cōtra Theophrastū ⁊ The. dicentes ꝙ intelle ctus speculatiuus est eternus ꝓ eo: ꝙ recipiēs est eternū ⁊ agens est eternum: ex quo sequit vt etiā factū sit eter num: inquit ꝙ quia isti opinati sunt hoc contingit in rei veritate vt nō sit intellectus agens neqꝫ factū: cū agens ⁊ factū non intelligatur nisi cū generatione ⁊ tpe: aut di cet ꝙ dicere hoc agens ⁊ hoc factū nō est nisi ſm simili

Ꝯ dicta. tudinē. ¶ Sed cōtra hoc videt qđ dictuꝫ est. esse mens Phi ⁊ etiā Cōmenta. qui pariter dicūt generationē esse eternā: ⁊ similr motū celi: ⁊ tñ cōstat ꝙ generatio vere hꝫ cām agētē: ⁊ silr motus celi vere factus est. vt Cōmē.

Cō. 46. ponit i 2° meta. ¶ Ad hoc dōm: ꝙ vtriqꝫ generatio habet

Rño. cām agentē ſm Phm si recte hoc intelligat ſm eum. tñ nulla generatio est eterna aut fuit ab eterno: sic nullū ge nitū fuit ab eterno siue fuit: aut est eternū. vñ ſꝫ ipꝫ ista de virtute sermonis est falsa. gñatio est eterna: qa q̄libet eius singularis est falsa vt de se pꝫ. qnimo ſm Phꝫ ante quālibet gnōnē fuit alia gñatio: ⁊ ꝑ ꝯñs nulla est aut fuit eterna: ⁊ qa ante quālibet fuit alia. iđ cōcedit Phs ꝙ ab eterno fuit gñatio: nō est aūt idem dicere. ab eterno fuit gñatio: ⁊ gñatio fuit ab eterno: sed pma ſm Phm est vā: ⁊ scđa falsa: sicut ſm eundē hec est vera. ab eterno vel sꝑ fuit homo: et hec falsa. homo fuit ab eterno: vel hō fuit semper. Si aūt alicubi inueniat. hec generatio est eterna. accipienda est pro hac. ab eterno fuit generatio. vel hac. omni tpe vl semper fuit generatio: sic suo modo dicēdū est de motu celi. cū enim motus ſm modū loquēdi alio rū habeat partes sibi succedentes: quarū quelibet dicit facta dicit motus esse eternus ⁊ factus: qa ante quālibet eius partem fuit alia: ⁊ ante quālibet reuolutionē fuit re uolutio: ⁊ quelibet est facta: nulla tñ pars motus est eter na. vñ fingēdo ꝙ mot⁹ sit aliqua entitas cāta in mobili a motore vt multi imaginant: nō est ꝯsiderandū ꝙ aliq̄ entitas. mot⁹ sit eterna: nec ꝙ entitas aliqua facta in mo bili a motore sit eterna: cuꝫ quelibet singularis sit falsa.

¶ Et si dicat ꝙ lꝫ nulla pars motus sit eterna. motus tñ Contra. motus est eternus: ⁊ hec est vera. motus est eternus acci

piendo motū pro toto motu cōtinuo ⁊ ꝑpetuo celi. ¶ Di Rño. cendum ꝙ de virtute sermonis hec penitus est falsa ſm Aristo. totus motus est eternus. naꝫ aut totus tenet syn catheg̃: ⁊ patet tūc ꝙ est falsa: qꝫ illa valet hanc. quelibet pars motus est eterna: que falsa est: aut cath̃: ⁊ tūc ēt pꝫ: ꝙ est falsa: cum totum sic sumptuꝫ nihil aliud significet q̄ꝫ aliquid ꝑfectū ex suis partibus: ⁊ per ꝯñs ꝑtes motus essent eterne: qđ est falsum. Et sic pꝫ ꝙ de virtute sermo nis illa est falsa: ista tñ ſm Aristo. esset cōcedenda: semꝑ fuit motus: ⁊ hec. ab eterno fuit motus: qa tūc stat cōfuse tñ ꝓpter signū vniuersale equiualēter importatū in his terminis semꝑ ⁊ ab eterno: cū aūt ponit a parte subiecti supponit determinate: ⁊ est ꝓpositio falsa per causaꝫ assi gnatam. Et hec sint dicta loquendo de motu ſm imagi nationem predictā: que ponit motū talē aliquā reꝫ factā esse distinctā realiter a mobili: qui eniꝫ hoc non poneret facilr expediret se negando motū celi habere causaꝫ effe ctiuam. Sed de hoc in sequētibus videbit. ¶ Ex his di ctis tamē habet ꝙ nulla entitas facta siue sit generatio siue motus ſm Phm est eterna: ⁊ per ꝯñs qđ obyciebat de generatione ⁊ motu nullaten⁹ impedit qđ dicebatur.

¶ Ad auctoritates inductas pro alia parte. Rño. ad pri Rñsio mam dōm ꝙ nō habet per illā nisi ꝙ intelligētia est pn ad obīa cipiū ⁊ causa celi: nūc aūt non sequit. est cā. igit est causa Ad p̄ᵐ efficiēs: ⁊ mirū est de sic arguētibus. nā cōstat ꝙ ipsi non dicunt Cōmen. aut Phm voluisse ꝙ intelligētia mouēs celum ipsum effectiue ꝓducat: nisi forte hoc dicerent de pma intelligentia tñ: ⁊ tñ cōstat ꝙ ſm eos quelibet itel ligentia est causa sui celi: sicut inuit auctoritas allegata: ⁊ magis statiꝫ patebit. Dicendū ergo ꝙ quelibet talis itel ligentia ſm ipsos est cā formalis sui celi modo qui dice tur: ac etiam finalis: lꝫ nō vltimata: sed pma solū est vlti

mata: vt patebit in sequēti articulo. ¶ Ad scđaꝫ auctori Ad 2ᵐ tatē dōm ꝙ non est ad propositū. nā ibi Phs non loquit de rebus vel entitatibus aliquibus necessarijs: sed de pro positionibus necessarijs ex quibus fiūt demōstratiōes: quaꝝ alique sunt p̄ncipia ⁊ cause: alique v̄o sunt ex prin

cipijs. vtputa ꝯnes: ⁊ hoc patet legenti ibidē. Unde ait. 5° meta. Amplius demonstratio est necessarioꝝ ⁊c. ⁊ patet ꝑ totū T. cō. 6. vsqꝫ ad auctoritatē allegatā ⁊ de necessarijs ꝓpositioni bus aut eoꝝ significatis totalibus loquitur. Et idē dōm est de alia auctoritate: qđ pꝫ ex exēplis que ponit Phs. ¶ P̄. Esto ꝙ loqueret de entibus necessarijs: adhuc non haberent intentū: qa nō sequit: hoc habet causam: igitur causam efficientem: vt dictum est. Et similr dicendū est ad auctoritatem Cōmenta. ex 6° meta.

Pro intellectu v̄o et auctoritatis Cōmenta. in Ad 3ᵐ de substantia orbis est sciendū Ad 4ᵐ

ꝙ sicut ipse dixit 4° celi: et supra habetur. agens potest Com. p̄. dupliciter sumi. s. ꝓprie: ⁊ sic est illud qđ trāsmutat māꝫ de potētia ad actū: ⁊ qđ est pnᵐ. vñ motus. vt supra dictū

est:et sic est causa per se distincta contra tria alia genera
causaꝝ.alio mõ sumit agẽs iproprie ⁊ silitudinarie:⁊ sic
omne qd est causa ꝓpter quaꝫ aliqd est tale vel tale põt
dici agens:⁊ dicit facere vel agere illud sic vel sic:⁊ hoc
modo ⁊ forma ⁊ finis dici potest agens:respectu eius cu/
ius est forma vl finis:forma eni substãtialis alicuius est
causa ꝓpter quã talia vel talia accidentia propria conse/
quantur ipsum:sicut forma ignis est causa ꝙ ignis sit le/
uis ⁊ sicc⁹ ⁊ calidus:⁊ ꝙ sibi nãliter cõperat moueri sur/
sum:⁊ sic de ceteris eius accidẽtibus ꝓpriys.simile finis
est causa ꝓpter quã qd est ad finẽ est tale vel tale.vñ ꝫ
alium ⁊ ꝫm aliũ finẽ rei res ipsa aliter ⁊ aliter est dispo/
Z.c.89. sita.vt pꝫ scdo phy.⁊ ex hoc etiã cõsuetũ est aliqñ de for/
ma ⁊ fine dici ꝙ agunt vel faciant.vñ dicimus ꝙ forma
hominis facit hominẽ esse talis figure ⁊ taliũ mẽbroꝝ:
⁊ huiꝰ.simile dicimus de fine.¶ Ex his ad propositũ di
cendũ:ꝙ non est intẽtio Cõmenta.ꝙ itelligẽtia agat or/
beꝫ pmo modo.s.ꝓductiue ⁊ ꝓprie:sed scdo modo tñ.s.
similitudinarie:⁊ sicut forma vel finis dicitur agere. Ad
2°.c. de cuius intellectũ est sciendũ ꝙ intẽtio Cõmen.vt pꝫ.fuit
suba or. ꝙ corpus celeste esset substãtia simplex non composita
ex materia et forma:nec tamẽ esset materia ꝓprie dicta:
cum nõ sit in potẽtia ad formã:sed est mã in actu:nec ẽt
esset natura forme.ois eniꝫ forma naturalis est pncipiũ
alicuius motus nãlis ⁊ suaꝝ dispositionũ nãliuꝫ.corpus
aũt celeste ex se nõ est pn^m alicuius motus nãlis.nõ qdẽ
recti:cũ non sit graue nec leue:nec circularis:cũ iste sit p/
prius anime vt ibi dicit:⁊ cũ ipsum celũ habeat ꝓprium
motum.s.circularem qui est motus anime:⁊ ꝓpriã figu/
ram aliasqꝫ ꝓprietates que nulli cõueniũt nisi ex forma:
concludit Cõmen.ꝙ corpus celeste est quasi materia ali/
cuius forme que est generis anime.Et hec est intelligen/
tia mouens ipsuꝫ.hec aũt itelligẽtia se habet ad corpus
celeste sicut forme mãles ad suas materias quãtũ ad ali
qua similr:⁊ quantũ ad aliqua dissimiliter. Forme nãqꝫ
materiales cũ habeant mãm que est potẽtia pura:nec est
actu aliqd entiũ:perficiunt eã:⁊ cuꝫ ipsa cõstituũt aliqd
ens determinatũ.vbi grã.ignem aut terrã vel aliqd alio
rũ.¶ Item cũ tales forme adueniãt materie mediãtib⁹
dimẽsionibus diuidunt diuisione subiecti siue materie:
⁊ constituunt per earũ mãs.neutrũ aũt hoꝝ cõuenit itel/
ligentie respectu celi:nõ eni cõstituunt cum ipso aliqd p
se vnũ huius aut istius spẽi:cuꝫ corpus celeste nõ sit mã
que est potẽtia:sed est ens in actu.vñ dignius dicit subꝫ
ꝙꝫ materia vt dicit. Iteꝫ intelligentia non vnit celo me/
diantibus dimensionibus:et ideo non diuidit diuisione
corporis celestis:⁊ per ꝯsequẽs nõ cõstituit per ipsuꝫ.nõ
eniꝫ existit in eo:neqꝫ in toto neqꝫ in parte:⁊ vlr neqꝫ in
diuisibili neqꝫ in idiuisibili:vt dicit Cõmẽ.pmo ⁊ scdo
celi.¶ Rursum forme materiales sunt causa determi/
Com.5. nate magnitudis ⁊ quãtitatis i mã vt dicit pmo celi. Itẽ
Com.3. determinate actionis ⁊ motus ꝓpriꝫ.vt ibidẽ Cõmẽ.19.⁊
Cõ.75. 84.¶ Item quedã sunt cause determinate figure ⁊ for/
Com.61 me viuentiũ:sicut patet per eundem pmo celi:et pmo de
Cõ.53. aia.¶ Item sunt corpori cause permanẽtie debite:vnde
ꝫm ꝙ corpora habẽt aliã ⁊ aliã formã ⁊ alias aliasqꝫ dis
positiones ꝓprias conuenientes forme:sic plus ⁊ minus
durant in esse:sic etiaꝫ videmus ꝙ forma cõseruat suum
subiectũ ꝓpriũ in esse.vnde ea corrupta corrũpit ⁊ corp⁹
⁊ eius dispositiones:vt pꝫ in corporibus aialiũ:⁊ in oib⁹
istis nõ cõuenit forma abstracta.i.intelligẽtia cũ formis
mãlibus.nã corpus celeste ratione sue corporeitatis ꝑci/
se nõ determinat sibi motũ circularẽ:cũ iste sit proprius
anime vt est dictum.neqꝫ hanc vel illam figurã.cuꝫ sola
aiata habeãt nãlr figurã terminatã vt videm⁹ ad sensuꝫ:

⁊ dicit Cõmen.2° ce.neqꝫ etiã tantã aut tãtã magnitudi Cõ.61.
nẽ:⁊ sic de alijs.sed oia hec sibi ꝓueniunt a sua forma q̃
est intelligentia.vñ in de suba orbis ait.¶ Quia declara/ cap.2.
tum est hoc corpus esse ingenerabile ⁊ incorruptibile ap
paret ꝙ necesse est vt sit corpus simplex nõ cõpositũ ex
materia ⁊ forma:⁊ qa est indiuiduũ demõstratũ in actu.
⁊ habẽs vnã figurã:⁊ oia ista sunt in corpore per nãm et
sunt in mã ꝓpter formã:necesse est vt hoc corpus celeste
sit mã aialiũ celestiũ que mouent circulariter ex se:⁊ in/
fra.¶ Et debes scire ꝙ illud corpus celeste non indiget 2°.c. de
virtute mouente in loco tñ:sed virtute largiente in se et suba or.
in sua suba permanentiã eternã:⁊ ꝓbat ⁊ ꝯcludit:⁊ ideo
necesse est intellectum.i.intelligentiam predictã esse lar/
gientem ipsi permanentiã eternã:quẽadmoduꝫ largitur
sibi motum.Et non hoc tñ:sed necesse est hoc.s.intellm
esse virtutem que largiat ei motũ ꝓpriũ sue actioni que
est eternitas inter ceteros motus.s.motũ localẽ in circui
tu ⁊ figuram propriã ipsi motui.s.sphericã:⁊ mensuram
propriã vnicuiqꝫ istoꝝ corporum ⁊ cõuenientiã inter ea
adinuicem in ordine ⁊ qualitate:ita ꝙ ex oibus perficia/
tur vnus actus.s.totus mundus:⁊ sequit nullo interposi/
to:nulla eni est differentia inter indigentiã virtutis acti
ue in omni corpore simplici:aut in vno corpore composi/
to ex corporibus simplicibus huiꝰ ⁊ idifferẽter:siue illõ
corpus fuerit generatũ siue nõ.videm⁹ eni celũ hẽre ⁊c.
vt supra allegat.Ex omnibus istis patet.ꝙ cum dicit ce/
lum habere virtutẽ agentẽ ipsum.nõ intelligit eam esse
agentẽ ꝓprie per modum efficiẽtis:sed similitudinarie
per modũ forme.vnde dicit ꝙ nulla est differẽtia vtutis
actiue in omni corpore ⁊c.siue illud fuerit generatũ siue
non:omnẽ eni formã vocat actiuã respectu sui corporis.
⁊ cõstat ꝙ non põt intelligi ꝙ efficiat ꝓpriũ corpus. Itẽ
in auctoritate per eos allegata dic.sicut est dispositio fa/
cta in corpore hominis ⁊ corpore facto ꝓpter finem pro
priũ.Constat aũt ꝙ aia hominis non agit ꝓprie suuꝫ cor/
pus:sed tñ dicit agere ipsum in dispositionibus necessa/
rijs:⁊ illas sibi largiri determinatiue ⁊ exigenter.⁊ iterũ
infra cum dicit:ꝙ est agens orbẽ nullo interposito:quo/
modo intelligat exponit se dicens.s.faciens ipsuꝫ in dis
positionib⁹ necessarijs in inueniẽdo finẽ ꝓpter queꝫ fuit.
ꝫm eni exigentiã ꝓpriꝫ finis qui est eius motus largitur
sibi ꝓprias dispositiones:⁊ hoc est illud agẽs quod dicit
finẽ significare significatiõe necessaria. Qd etiã ampli⁹
claret in eo qd subdit post illud qd supra inducit.cuꝫ ait.
Et non est dubiũ ꝙ agens ipsum est mouens ipsum.qua
liter eni intelligat ipsuꝫ esse agens sine medio aliquo:ex/
ponit.d.qd enim mouet ipsuꝫ motu proprio illi est illud
qd largitur ei primo dispositiones ꝓpter quas acquirit
motum ꝓpriũ:⁊ sic pꝫ ꝙ nõ est agens nisi similitudina/
rie sicut forma dicit dare esse composito ⁊ facere ipsum
in talibus dispositionibus.Ex hoc etiã pꝫ:qa dicit ꝙ non
est mouens tñ:qa nõ opinat Cõmen.ꝙ corpus celeste ex
se:aut aliqua alia forma preter intelligẽtiã habeãt tales
dispositiones:⁊ ipsa intelligẽtia moueat ipsuꝫ tñmodo
sicut figulus mouet rotã:cui non dat tales dispositiones
ꝓprias ad motũ:sed vltra ꝙ intelligẽtia mouens sit sibi
causa oiuꝫ taliũ dispositionũ:sicut alie forme suis corpo/
ribus:sic autẽ esse agens nõ est esse agens ꝓprie:nec ꝑ ta
le agens habere arguit ꝫm Cõmẽta.celũ eẽ factũ in sen/ Com.p.
su in quo q̃stio tractat.imo ꝫm eum tale agẽs põt corpo/
ri cõpetere:siue sit generatũ vel factũ siue nõ sit factuꝫ:
vt iã dictũ est.Et debere sic ipsum intelligi ipse docuit: Com.p.
qñ.4.celi dicit ꝙ res eterne nõ habẽt agens:nisi ꝫm sili/
tudinẽ:⁊ si habuerit aliqd qd est agẽs nõ erit nisi iquãtũ Ad p^m
est forma illi ⁊ ꝯseruãs ipm:vt supra allegatũ est.¶ Ad ꝑ 2^a pt.

ea que inducuntur de pfectione intelligentiarū dōm ad
pmū:q assumit duo falsa.vnū est q de itentione Cōmē.
fuit q intellectio qua secūda intelligit pmā est ipsa suba
secunde intelligentie.hoc siquidez falsuz est:qnimo sen
sit q talis intellectio est ipsa substātia pme intelligentie
intellecte:vt patebit in articulo sequēti.❡ Scdm cuius
falsitas pz ex isto pmo est q pma itelligētia sit efficiens
causa intellectionis:qa ipsa intelligitur a scda.sequit eni
q eēt efficiēs suimet:nec valet pma pbatio:que ad illud
inducit.nā Cōmen.nō dicit q illic est cā sicut intellectū
est cā intellectionis:sed sicut est cā intelligentis. Constat
aūt q intellectū sumptū pro obiecto z distincto ab intel
lectione:ad quē sensum sumit arguens:nō est efficiēs cā
intelligētis fm ipsum:etsi in nobis aliqn sit cā itellectio
nis.Accipit ergo Cōmē.intellm p ipsa itellectione:iuxta
9.§.c.36 modum suū vsitatū.3° de aia.vbi intellectionē vocat itel
lectū in actu.Intellectio aūt nō est causa efficiens itelli
gentis:sed formalis potius:z siquidē ipsa sit accidēs z di
stincta ab obiecto est forma inherens intelligenti sicut in
nobis.si vo ipsa sit substantia per se subsistens eadē qua
itelligitur sicuti est fm Cōmen.in separatis a materia.tūc
est fm ipsuz forma perficiens tm:nō aūt inherens:sicut
si poneret per possibile vel impossibile q itellectio qua
intelligimus lapidem per se subsisteret etiā per eā:nihi
lominus intelligeremus lapidē.hoc igit modo dicit illic
esse causam z causatum cum ait.tantū est enim illic cau
sa z causatū fm q dicimus q intellectū est causa intelli
12° met. gentis:z istud satis innuit qd sequit.❡ Et cum ita sit ingt
44. non est impossibile vt illud qd est per se intelligētia z in
tellectū sit causa pluriū entiū fm q in eo itelligunt mul
ti modi.Uult igit q pmū de quo loquitur sit per se itel
ligentia idest intellectio z intellectuz:z qa est intellectio
pluriū:qa oium substantiarū separatarū est pluriū causa
diuersimode:tamē fm q in eo itelligunt multi modi.i.
fm q diuersis modis intelligit ab eis.nā lz sit eadē itel
lectio oiuz:per eam tamē fm ipsuz vna intelligentia pfe
ctius intelligit pmaz q alia:z hoc modo quelibet intelli
gentia dicitur perfici per primā:non tanq per formā inhe
rentē:nec tanq per agens causans in ea aliquā qualitatē
vel formalē perfectionē aut subam eius: vt isti putant.
patet etiā hoc ex verbis que imediate premittit.ait eniz
q illic non est prouentus neqz cōsecutio neqz actio ita vt
dicamus q vna actio cōsequit vnuz agens:tantū eni est
illic causa z causatum zc.vbi patet expresse q vlr negat
ibi esse agens vel actionē pprie loquēdo:z per cōsequēs
Ad 2m oēm efficientiā.❡ Scda auctoritas nō est ad propositū:
qa illud Cōmen.dicit esse verū in nobis:nō aūt in intelli
gentijs:imo oppositū statim post vt in sequenti articulo
Com. 31 ostendet.❡ Alia auctoritas de.7.meta.non est ad ppositum:
qa non loquit Cōmenta.ibidem de virtutibus itel
lectualibus que sunt intelligentie z substantie abstracte:
de quibus nō est sermo.Sed loquit de virtutibus itelle
ctualibus vel intelligibilibus:que sunt intentiones vles
z intellecte in actu z abstracte a materia z cōditionibus
eius:ppter quaz factionē coactus est Aristo.ponere itel
Ad 3m lectum agentē qui est virtus abstracta a materia. ❡ Ad
ea demū que pbant generalr de omnibus entibus. Dōz
ad pmā auctoritatē q non amplius per illaz habet nisi
q primū est causa omniū:z q oia habent esse per ipsum.
ex hoc aūt nō sequit q sit causa efficiens:nec hoc intēdit
cap.4. Cōmē.Et q ita sit patet manifeste per eundē in de suba
orbis.vbi ait.q cū Aristo.cōsiderauit in vtutibus appeti
tiuis celestibus vidit eas moueri ad appetibile nobilius
ipsis.Et sequit:z cuz cōsiderauit in cōtinuatione motus
eorū.s.corporū celestiū fuit declaratū q causa continua
tionis nō est ista qua mouent.Sed illō qd largitur eius
cōtinuationē est illud appetibile.s.ad quod mouent. Ex
quibus patet q cā cōtinuationis motus celestis est causa
finalis.Et sequit:z fuit declaratū q dator ꝯtinuationis
motui est dator motus celi:z nisi ipse eēt destrueret mo
tus:z si motus.z celum.celū enim est ppter suum motū:
z si motus celi destrueret.destrueret motus inferiorum
orbiū:z sic mundus ex quo verificat q dator ꝯtinuatio
nis ipsi mobili est dator eē alijs entib:patet in quo sen
su dicit ipsum dare esse omnibus entibus.s.qa dat eē mo
tui pmo sicut eius causa finalis:z per ꝯns celo:qd est pp
motū ppriū:z a sua forma pmo hēt dispositiones pprias
conuenientes illi motui:z cū alij orbes sint ppter pmuz:
nec essent si illud non esset:dat etiaz per ꝯns esse illis.Et
quia celi sunt causa elemētoꝝ z mixtoꝝ z alioꝝ genera
biliū z corruptibiliū:sequitur de primo ad vltimum q
pmum dat esse omnibus entibus z conseruet illa:non qz
omnia pducat fm intētionē Cōmē.sed qa est finis pmi
motus z alioꝝ.❡ Ad scdm dōm q qcqd sit de hoc an.s. Ad 4m
ex hoc q ceteroꝝ deus est finis:sequeret q cetera sint
pducta vel nō.certū tm est hoc sequi nō credidisse Phz
z Cōmen.vnde manifeste vnū posuerūt z aliud negaue
runt.Ad pbationē aūt cōsequētie patebit rnsio infra.q.
3a huius distinctionis.❡ Distinctio quoqz quaz dant de
duplici factione vt supra ostēsuz est.nō est fm doctrinaz
Phi aut Cōmen.sed fm Auicen.qui ab eis in hoc pluri
mū discordat:nec pma pbatio distinctionis illius ex di
cto Cōmen.12°meta.valida est vt supra monstratuz est. Cō.44
❡ Secūda quoqz minus valet.nam cū dicit: q quoddā
actū est pus nāliter ipso tpe z est orbis qd sequit tēpus:z
cui tps accidit:z qddā agēs est etiā pus nāliter tpe ipso: 2°.c. de
z illud est intelligentia faciēs orbem in dispositionib ne suba.
cessarijs:non accipit agens z actum proprie:sed similitu
dinarie tn:vt superius ostensum est.

Quantum ad 2m articulū est qdā opinio dicens q 2° artic.
mens Phi z Cōmen.fuit:q qlibet or Aureo.li.
bis hz duos motores.vnū quidē ppriū z sibi nālr vnitū ỹ dis. 42.
p modū forme largientis duas perfectiones eidē modo q.ỹ.ar.ỹ.
prexposito in articulo precedenti:z hic mouet tm per mo ppōne. 3.
dum agentis:z imediate dictū orbē exequēdo.s.imedia
te motū eius circularē:z hoc modo cōiuncta est z mouet
quelibet itelligētia abstracta preter pmā.alium motorē
hēt nō quidē ppriū vt putauit Auicen.sed cōem mouen
tem tm modo per modū finis:sicut amatum z deldera
tum a motoribus cōiunctis z actiuis:z hic motor est itel
ligentia simplr pma:quā deū vocant z causaz pmā.Mo
dus aūt sue motionis fm istā opinionē est:q ipsa virtua
liter z velut ars quedam vlis oia exemplariter cōtinēs
z eminēter existens in mēte cuiuslibet alterius itelligē
tie causat efficiēter desideriū siue amorē z cōplacentiaz
sui in illis:ita q eadē ipsa est que imediate efficit deside
riū z que terminat seu finit:nā ipsa est quaz appetūt z in
qua complacent.Ex tali autē cōplacētia quilibet motor
alius mouet ad explicandū artem illā vniuersalē in ma
teria per motū sui orbis:magis tn et minus fm q illam
magis z minus intelligunt.nam motor pmi orbis itelli
gens eā totalr z vlr intēdit bonū simplr totius vniuersi:
sicut dux hñs in mente artē totalē militarē ad dirigēdū
totum exercitū.deinde motor scdi orbis intelligit ptricu
larius predictam artē vlem:z ideo intendit bonum etiā
particularius cōtentū sub bono qd itendit pmus motor:
sicut miles hñs artem equestrem cōtentā sub militari i
tendit non totale regimen exercitus toti:sed aliquid cō
tentū sub eo:z sic deinceps per ordinē ipsoꝝ fm ordinez
ipsoꝝ orbiuz descendendo:ita q ipsa ars vlis sola est fi

nis cuiuslibet motoris cōiuncti ꝛ motus ipsius: ꝛ ipsa ni
hil efficit nisi desideriū sui in illis. Ex quo pꝫ etiā vt di
cunt ꝙ ipsa nō est expers ois actionis ꝗuis nō imediate
efficiat motū seu moueat ipsum celū. ¶ Ista opi. q̄ suba
liter recitata est: lꝫ multo plixius declaret a defensorib⁹
suis: multiplr tn̄ pbat auctoritatibus ꝛ rōnibus. Aucto
T.c.36. ritas pma est Phi 12° meta. dicentis de pmo pn° ꝙ mo
Com.36 uet vt appetibile ꝛ desideratū ꝛ amatū sup quo dicit Cō
mētator. Ex h appet hn̄ corpa celestia esse aiata: ꝛ ꝙ nō
hnt de vtutib⁹ aie nisi itellectū ꝛ vtutē desideratiuā que
mouet in loco: ꝛ i fine cōmēti subdit. ꝙ corpa celestia cū
habeāt appetitū pp itellm. itells aūt appetit mai⁹ bonū
ipso ꝯtigit necīo ꝙ corpa celestia appetūt in h motu ali
qd maius bonū ipsis. Hec Cōmē. Cū igit corpa celestia
nō appetāt vel itelligāt iquātū corpa sut: sed potius for
ms abstracta ipsis vnita quā aiam vocat Cōmē. appetat
ꝛ itelligat. sequit ꝙ si appetat maius bonū illud sit vlti
mus finis: ꝛ nō moueat executiue: cuꝫ eo nihil sit maius
2m bonū. ¶ Scda est quā subdit ibidē Phs. s. ꝙ pn^m mot⁹
T.c.37. celestis est imaginatio per intellm: vbi Cōmē. Cū decla
Cō. 37. rauit inquit pmū motorē esse eternū et substantiā puraꝫ
sine mā ꝛ motorem absqꝫ eo qd mouet: ꝛ qd mouet sit
desideratū ꝛ voluptuosum. pn^m aūt cuiuslibet motionis
est ex aliq̄ ꝛ ad aliqd. vult hic narrare pn^m isti⁹ motiōis
in moto qd est. ꝛ qd est illd ad qd est motus: ꝛ dixit. pn^m
aūt isti⁹ mot⁹ exns in corpe celesti est imaginatio p itel
lectū. vbi etiā apparet ꝙ vltra motorē q mouet vt ama
tū ponit motorē executiuū qui est imaginatio p intellꝫ.
3m ¶ Tertia auctoritas est Cōmen. in eodē. dicētis ꝙ mot⁹
Cō. 41. celestis componit ex duobus motoribus: quoꝝ vnus est
finite motionis: ꝛ est anima existēs in eo: alter vo ifinite.
ꝛ est potētia que nō est in mā: ꝛ subdit ꝙ si posuerimus
illud ad qd mouent corpa celestia. s. pmū motorē non eē
trāsmutabilē aliquo modo: ꝯcludit ꝙ semp mouebunt:
ꝛ concludit ꝙ corpus celeste est animatū necessario: vbi
etiā pꝫ ꝙ vltra motorē coniunctuꝫ quem vocat aiaꝫ celi
4m ponit motorē per moduꝫ finis. ¶ Quarta auctoritas est
Cō. 44 eiusdem ibidē. vbi ait: ꝙ illud qd intelligit motor corpo
ris celi de pmo motore: ꝛ est aia celi: aliud est ab eo quod
intelligit ex eo motor orbis saturni: ꝛ subdit ꝙ perfectio
vniuscuiusqꝫ motoris consistit in intelligendo causaꝫ p
priam ꝛ cām pmā. Ecce ꝙ pter motorē executiuuꝫ ponit
5m causam pmā mouentē per modū finis. ¶ Quinta aucto
T.c.64 ritas est Phi 2° celi dicētis: ꝙ nobile perfectū est vnum
Cō.64. qd non indiget operatione qua fiat nobilior. vbi Cōmē.
dicit ꝙ omnia entia nō intendunt per suas operationes
nisi vt assimilent pfecto nobili: qd est deus: nō qd idiget
actione in acquisitione sue nobilitatis. Ex quibus patet
6m etiā ꝙ deus nullā hꝫ actionē. ¶ Sexta est Cōmen. in de
cap. 4. substantia orbis. vbi ait ꝙ cū Aristo. cōsiderauit corpus
celeste esse eternū. omne autē motū moueri per virtuteꝫ
existentem in eo. inuenit ꝙ illa virtus est ais nō admixta
māe abstracta ꝛ separata a corpore: et inuenit ipsam esse
virtutē appetitiuā: ꝛ cū cōsiderauit de virtutibus appe
titiuis celestibus inuenit eas moueri ad appetibile nobi
lius ipsis: ꝛ declaratū fuit ei ꝙ causa cōtinuationis mot⁹
nō est illud quo mouet: sed est aliud appetibile. hinc etiā
pꝫ ꝙ ponit duos motores. vnū executiuū aliūm vt appe
7m tibile ꝛ finis. ¶ Scdo. eadē opione pbat rōnibus. p q̄a
illud non attribuerūt phi ipsi deo: qd arguit in eo aliquā
potētialitatē vel mālitatē: cum ipse sm eos sit actus pu
rus oino: sed si sit motor cōiunctus alicui orbi: sequit ꝙ
sit aliquo modo materialis ꝛ potētialis: q̄a omnis talis
motor vnitur moto sicut forma faciens corp⁹ celeste sub
dispositionibus necessarijs: vt figura ꝛ motu: et huiꝰ. Et
ideo scdo ce. dicit. ꝛ virtus que est in hac natura: ꝛ loquit Com. 3.
de itelligentia mouente orbē: est similis forme naturali:
ꝛ est similis forme abstracte. assimilat eni forme natura
li: q̄a ipsa dat huic corpori motū circularē ꝛ est in corpo
re ꝙ mouet per ipsam. ꝛ assimilatur forme abstracte: q̄a
nō diuiditur per diuisionē corporis in quo est. Recipiēs
enim istam formā ꝛ adunatū cū ea est corpus celeste cor
porale ad qd sequunt dimēsiones corporales ꝛ alia acci
dentia: vbi forma ꝛ formatū sunt in eo idē numero. Hec
Cōmenta. ¶ T. Phs 12° meta. nūq̄ dicit ꝙ primū mo 8m
uet vt appetens vel amans: sed tm̄ vt appetibile ꝛ ama T.c. 36.
tū: ꝛ assumit pro hui⁹ pbatione: q̄a nihil mouet vt oino
non motū nisi qd mouet per moduꝫ finis et amati. finis
eniꝫ mouet agentē ꝛ motorē executiuū. igit si primū mo
ueat executiue mouebit a fine: ꝛ nō erit motor oino imo
tus. ¶ Hec opio in tribus que dicit falsa est vt mihi vi 3 auctor.
det. vnū est: quia negat deum sm Phm ꝛ Cōmenta. esse vbi. s.
motorē coniunctū alicui orbi executiue seu actiue mouē
tem. Aliud q̄a negat alias inferiores intelligētias moue
re suos orbes per modū finis. Tertiuꝫ: q̄a dicit pmā itel
ligentiā seu deū efficere desideriū sui in alijs itelligētijs.
ex quo desiderio mouent orbes. Et ideo pono cōtra istaꝫ
tres ꝯclones. ¶ Prima est: ꝙ Phs ꝛ Cōmen. opinati sūt
deum esse motorem appropriatū primo mobili: ꝛ illud i
mediate actiue mouentē. ¶ Secūda ꝙ opinati sūt quā
libet aliam intelligentiā mouere tanq̄ finis ꝛ esse finem
sui motus: lꝫ nō vltimatū: sed finē sub fine vt declarabi
tur. ¶ Tertia ꝙ non posuerūt causari efficienter a pmo
desideriū vel amorē sui in alijs itelligentijs ex quo mo
uerent orbes. ¶ Primā cōclusionē probo. pmo auctori p° ꝫ
tatibus expssis. scdo rationibus. auctoritas pma est Phi
12° meta. vbi distinguēs inter pncipia abstracta mouētia T.c.37.
orbes ait. at vo ꝛ quod bonū ꝛ qd pper ipsum eligibile
in eadem coelementatione ꝛ optimū: ꝛ trāslatio cōmēti
habet: ꝛ illud quod eligit pper se in vnitate electorū et
est valde nobile. vbi Cōmenta. exponens ait. Et illud qd Cō. 37.
diligitur pper se in vnitate istorū electorū est nobile val
de: idest ꝛ etiam illud qd diligitur propter se ꝛ desiderat
in hec pncipia abstracta: quoꝝ vnumquodqꝫ est aliquod
vnum simplex ꝛ electū corporis qd mouet: ꝛ illud qd ex
eis est in fine nobilitatis ꝛ simplicitatis ꝛ vnitatis. Et in
tendebat scilꝫ Aristo. per hunc sermonē distinguere iter
primū pncipiū ꝛ alia pncipia abstracta. alia enim viden
tur esse electa ꝛ desiderata pper alia: scilꝫ pncipia alio
rum motuū celestium preter vel pper sm aliam litte
ram motum diurnū. qd autē hunc motum facit videtur
esse electum per se cum versus ipsum mouet omne mo
tu velociori ꝛ maiori motibus proprijs vnicuiqꝫ eorum.
Est enim electum per se ꝛ amatū omnibus: tale autēꝫ est
perfectum in fine. Hec Cōmētator. Hec auctoritas tam
expresse est pro cōclusione vt nullus si diligenter atten
dit permittatur sentire oppositū. nam cōstat ꝙ sm inten
tionem Phi ꝛ Cōmentatoris solum pncipiū simpliciter
primum: quod est deus: est electum per se: et alia propter
ipsum: ꝛ amatū omnibus ꝛ perfectū in fine: ꝛ in fine no
bilitatis ꝛ simplicitatis ꝛ vnitatis. Cuꝫ igitur dando dif
ferentiam inter pncipia motuū celestiū dicat tale esse pn
cipiū motus diurni quem cōstat esse primi mobilis: ma
nifeste concluditur ꝙ sm intentionem ipsoꝝ deus sit eo
modo pncipium illius motus quomodo non est pncipiū
aliorū: ꝛ quomodo alia pncipia abstracta a quibus istud
primum distinguit. sunt principia aliorum motuū: ꝛ per
consequens tanquam motor executiuus ꝛ appropriatus
atqꝫ coniunctus pmo orbi. ¶ Cum etiam aliorum ipse
sit finis sm intentionem Philosophi vt opi. dicit et alia

pncipia

principia sint suis orbibus cõiuncta ⁊ appropriata: atꝗ
2ᵐ actiue mouentia. ¶ Secũda auctoritas eiusdem p̃hi est
T.c.43. infra in eodẽ lib. vbi querit: an sint ponende plures sub-
stãtie eterne ⁊ quot. ait. n. sic. videmus aũt p̃ter vniuersi
simplicẽ lationẽ quã mouere dicim⁹ p̃mã existentẽ hic
substantiã alias lationes ⁊c. ⁊ postea cõcludit ꝙ s̃m nu-
merum lationũ est numerus substãtiarũ eternarũ ⁊ im
Cõ.43. mobiliũ: ⁊ idẽ penitus Cõmẽ. ibi. Ecce ꝙ expsse dicit ꝙ
p̃ma suba mouet p̃mã lationẽ: p̃ᵃ aũt substantia est quã
R̃nsio dicim⁹ deuz. Nec põt dici ꝙ moueat tm̃ vt finis. Tum
qꝛ sic etiã mouet alias lationes: vnde nõ diceret specia-
liter hanc lationẽ fieri ab ea. Tum qꝛ ex motu nõ cõclu-
dit numerũ substãtiarũ mouẽtiũ p̃cise per moduz finis:
vt etiam cogit̃ cõtraria opi. fateri: qm̃ tunc esset vna tm̃
suba sempiterna. Tuz qꝛ ita vĩ p̃hs cõparare p̃mã sub-
stãtiã p̃me lationi: sicut alias alijs lationib⁹: cõparat aũt
rñ° Au. eas: vt actiua p̃ncipia: vt pꝫ. quare ⁊c. ¶ Forte diceret.
ꝙ per p̃mã subam ibi p̃hs nõ itelligit subam p̃maz sim
pliciter que est deus: sed p̃mã iter mouẽtes executiue or-
dib⁹ nãliter vnitas: ⁊ talis vtiqꝫ est que p̃mã facit latio-
nem: hac tñ est alia p̃or nõ mouẽs: nisi per modũ finis. s.
2 rñsio- de⁹ ipe q est suba simpl'r p̃ma. ¶ Ista respõsio nulla est
nem s̃m intẽtionẽ p̃hi ⁊ Cõmẽ. quimo sibi ex toto repugnãs:
Cõ.44. qd̃ pꝫ: p̃mo quẽ: qꝛ Cõmẽ. statiz. cõmẽto sequẽti. h dcñ.
qd̃ vtiqꝫ fuit Auicẽ. reprobat sic. d. Qz autez moderni di-
cunt subam p̃mã esse p̃orem motione totius falsum est.
Quelibet. n. substãtiaꝝ istarũ est p̃nᵐ sube sensibilis s̃m
motorẽ ⁊ finẽ: ⁊ iõ dicit Ari. si alique sube eẽnt nõ mouẽ
rñ° Auẽ. tes eẽnt ociose. hec Cõmẽ. ¶ Ad hãc aũt auctoritatẽ re-
spõdent defensores opi. 2ᵉ dicẽtes ꝙ Cõmẽ. itendit ꝙ
p̃ma suba mouet causando desideriũ in motore 2iũcto:
⁊ sic nõ est ociosa: ⁊ sine actiõe: cui⁹ oppositũ opinabat̃
Aui. dicẽs ꝙ p̃ᵃ itelligẽtia intelligẽdo se causabat moto-
rem p̃mi celi: postmodũ autẽ nihil causabat: sꝫ remane-
3 rñsio- bat in ocio: in quo nũc eũ reprobat Cõmẽ. ¶ Hec rñsio
nem nulla est: tũ qꝛ expsse dicit falsuz eẽ: subam p̃mã p̃orẽ eẽ
motore totius. Si aũt ipsa nõ esset motrix toti⁹: sed alia
quedã itelligẽda q̃litercũqꝫ causaret desideriũ aut mo-
ueret vel nõ moueret: vtiqꝫ ipsa p̃or eẽt motore toti⁹: tũ
qꝛ dicit ꝙ quelibet talis suba p̃nᵐ est sube sensibilis: vt-
pote corporis celestis ⁊ s̃m motorẽ ⁊ s̃z finẽ: nõ põt aũt
intelligi esse p̃nᵐ eius s̃m motorẽ distinguẽdo a p̃ncipia
tione s̃m finẽ: nisi qꝛ mouet actiue celũ ipm. ¶ P. Qz in
telligit de motiõe que est translatio celi probat̃ ex eo ꝙ
T.c.48 ipse allegat in h Ari. de tali aũt motiõe p̃hm intelligere
pꝫ mãifeste ex eo: ꝙ in fine dicti capituli postq̃ iuestiga-
uit numerũ subaꝝ mouẽtiũ ex numero lationũ celestiũ
cõcludit ꝙ nulla p̃ter has altera nã est. Et p̃bat: si enim
essent inq̃t alie mouerẽt vtiqꝫ finis existes lationis: vbi
Cõ.48. Cõmẽ. Cum posuerimus inq̃t ꝙ nulla substãtia abstra-
cta est que nõ moueat: qꝛ tũc inuenirent̃ in dispõne dimi
nuta: ⁊ cũ posuerimus ꝙ ois orbis est p̃pter stellã: ⁊ si nõ
eẽt ociosuz: manifestũ ꝙ via numerãdi istas substãtias
abstractas est via numerãdi motũ stellarũ. Ecce ꝙ Ari.
dicit ꝙ nulla alia est p̃ter motores: ⁊ dicit ꝙ si eẽnt alie
preter numerũ illũ qui est eq̃lis numero motuũ: ille etiã
mouerẽt: ⁊ per 2ñs vt infert Cõmen. essent alij mot⁹ pre-
ter eos q cõprehẽsi sunt in corporib⁹ celestibus: ⁊ eẽt alia
corpora: cũ certe ista 2ña nulla eẽt s̃m eos: si eẽt aliq̃ nõ
mouẽs. Cõmẽ. etiã dicit ꝙ nulla suba abstracta est que
nõ moueat: alias eẽt in dispõne diminuta: ⁊ pꝫ ꝙ itelligit
de motione per modũ agẽtis: ⁊ nõ finis tm̃: q̃uis q̃libet
eẽt illo mõ moueat: vt iã tactũ est: ⁊ in 2ᵃ 2ne magis pate
T.c.29. bit. ¶ Cõfirmat̃. qꝛ p̃hs in eodẽ. 12. in illo cap. Sed qm̃
tres erant sube iuxta p̃nᵐ ait. ꝙ nihil p̃dessꝫ si substan-
tias faciam⁹ sempiternas: si nõ aliqd̃ potẽs transmutare
inerit p̃nᵐ: ⁊ Cõmẽ. ibi ait. ꝙ nihil prodest ponere subaz Cõ. 30.
eternaz: in qua non sit principium mouendi: hic patet ꝙ
p̃hs: ⁊ ipse loquitur de principiatione motionis localis:
quoniam causatio desiderij non est trãsmutatio de qua
loquit̃. ¶ Ampli⁹. ibidẽ ait Cõmẽ. ꝙ quẽadmodũ p̃m⁹ Cõ.44
princeps in ciuitatibus necesse est vt habeat actionẽ p̃-
priam que est nobilissima actionum: ⁊ si non: esset ocio-
sus: quã actionẽ intendunt per suam actionẽ omnes qui
sunt sub primo p̃ncipe: ⁊ multa etiam exempla adducit
de artibus: quarum inferiores intẽdunt actionem supe-
rioris: sic subdit ipse est intelligendum de istis corpori-
buscum suis formis: a quibus mouentur: ⁊ de istis for-
mis ad inuicẽ. Ex q̃bus pꝫ ꝙ ipse vult ꝙ p̃mus princeps
vniuersi: qui de⁹ est: hꝫ propriam actionem quã intẽdũt
⁊ ei subseruiũt motores inferiores: talis aũt actio est mo
tus diurnus: sicut patet per v̍ba que p̃mittit: ait. n. ꝙ oẽs
intendunt hunc motum diurnum qui est primi motoris
actio ⁊ p̃ncipium aliarum actionũ. ¶ Ex p̃dictis potest 3ᵐ
colligi vna probatio alia directe ad cõclusionẽ: nam s̃m
mentẽ p̃hi ⁊ Cõmẽ. vt patet ex predictis est ꝙ quelibet 12. m. t. c.
substãtia abstracta moueat aliqd̃ corpus celeste aliogn cõ. 48.
esset sup̃flua in vniuerso ⁊ ociosa: ⁊ in dispõne diminuta
i. iperfecta: ⁊ qꝛ h s̃m eos eẽt maximũ incõueniẽs: circa
primam substantiam que est omniũ nobilissima. sequi-
tur ꝙ indubitanter opinati sunt primam substantiã cor-
pus aliquod celeste mouere: ⁊ si sic. sequitur ꝙ primum
qd̃ est inter omnia nobilius ⁊ supremuz: ⁊ pꝫ ꝙ loquun-
tur de motione que est translatio corpalis. Quãuis cor-
motiuum nullum sit s̃m veritatem: cum multe sint sub
stantie abstracte perfecte: ⁊ non ociose: vel superflue nõ
mouentes: nunc tamen non quid veruz sit: sed quid sen-
serint queritur. ¶ Deinde probatur cõclusio rationib⁹. 4ᵐ
primo: qꝛ s̃m intentionem p̃hi eandez substantiam pro-
bat physicus esse ⁊ esse abstractam ab omni materia: ac
omnino imobilem: ⁊ metaphysicus p̃bat eẽ primã for-
mam ⁊ vltimum finem omnium. igitur s̃m intentionẽ
eius. deus mouet actiue celum. antecedens patet. primo
ex dicto Cõmen. 12°. metaphy. vbi ait. ꝙ principium for Cõ.6.
male ⁊ finale ⁊ mouens non sunt tria numero: sed vnuz
in subiecto: ⁊ tria ratione: s̃m autem ꝙ mouens est de-
claratur esse in scientia naturali: ⁊ ꝙ non est in materia.
Et s̃m ꝙ cõcedit hec sciẽtia. s. metaphysica. ꝙ h mouẽs
non est in materia: declarat ꝙ est forma ⁊ finis isti⁹ sen-
sibilis substantie: non in eo ꝙ est sensibilis: sed in eo ꝙ
est ens. Et in precedenti cõmento dicit ꝙ p̃hs incipit de- Com.5.
clarare principium substantie eterne: ⁊ posuit etiaz hoc
qd̃ declaratum est in naturalibus: ⁊ considerandum de
eis consideratione propria huic scientie. verbi gratia. ꝙ
est substantia ⁊ prima forma ⁊ ꝙ est p̃mus finis. ¶ Se 5ᵐ
cundo qꝛ in. 12. metaphy. p̃hs repetens rationem factam T.c.41.
in. 8° phy. probat motorem celi esse a materia simplici- t.38.
ter abstractum ⁊ immobilem: deinde ꝙ tales motores
sunt plures: ⁊ quilibet est substãtia: ⁊ postea ꝙ prima ex
eis est finis ceterarum: consequẽtia patet: nam vltimus
finis s̃m intentionuz philosophi: nõ nisi deus est: vt oẽs
concedunt. igitur deum esse separatum a materia p̃bat
physicus s̃m philosophuz. Constat aũt ꝙ per nullã aliã
rationem q̃ per illam. 8. physicorum. s. ꝙ mouet tempo
re infinito: que ratio: vt cuilibet intelligẽti apparet: tota
incedit de mouente actiue: nec vsq̃ per aliam rõnem
inuenitur eum probasse aliquam substantiam abstractã
esse. ¶ Secundo eadem substantia s̃m philosophuz est
prima: ⁊ mensura oium substantiaruz ⁊ p̃mus motor ac
forma ⁊ finis. igit̃ de⁹ s̃m ip̃m mouet actiue: añs pꝫ per

T.c.6.7. Cōmen.io.meta.qui vbi phs dicit: φ sicut in coloribus colorem vnū querēdum ipsum φ vnū: sic et in subā subaȝ
Cō.7. vnam.ipm vnū ait Cōmē.sicut in coloribus τc.i.qd est principiū subarum et pncipiū numeri earū qui existit in substātia: et intendit.s.Arist.φ cū fuerit iuentū qd declaratū est in phi.s.h eē pmū motorē eternū et absolutū ab ol materia: et declarauit post: φ h nō solū mō est pn^m tanq̄ motor: sed tanq̄ forma et finis: declarabit φ illd est vnū de quo declaratū fuit hic: φ est pn^m sube: sicut est dclaratuȝ φ est act^9 vltimus: cui nō admiscet potētia oino: hic pȝ φ Cōmē. vult φ pma sube que est act^9 vltim^9: cui nō admiscet oino potētia: et est pn^m numeri et mēsura oium aliarū est motor.s.actiue mouēs: que expositio pȝ ex eo qd ait φ nō solū mō est pn^m tanq̄ motor: sȝ tanq̄ forma et finis: vbi distinguit pncipiationē motiōis a rōne pnci/piādi ꝫm finē. ꝯña aūt pȝ: qꝛ ꝫm oēs deus ipse solus est
2^a ꝯ mēsura subaꝝ et pma oium. ¶ 2^a ꝯ pbat. p per phm.iz. meta. qui postq̄ conclusit: φ est aliqd qd nō mouet: mouet aūt motū sempiternū et suba et actu ens imediate de tali motore addit. Mouet aūt sicut appetibile et itelligibile: hec.n.sola mouēt nō mota: vbi ꝫm oēs ēt eos q sunt
T.c.36. de ꝯtria opione itēdit. φ tale mouēs mouet per modū finis. Et postea de tali suba mouēte querit: vtrū sit vna vel plures: et determiat: φ plures. igit vult ipse φ nō solū pmus motor: sed ēt alij moueant per modū finis: et sint fi
2^m nes motuū suoꝝ. ¶ p. Idē ipe in fine illi^9 capituli: vtrū
T.c.42 autem vnā ponēduȝ est talem subam: aut plures: postq̄ cōclusit φ plures: et φ numerus earū est ꝫm nūeruȝ motuuȝ addit vt supra allegatū est φ pter eas nulla alia ē:
T.c.48 et pbat φ si eēt inquit alie mouerēt vtiqȝ fines existentes lationis: ista ꝯña nulla eēt ꝫm ipm: nisi et oēs que mo
3^m uent sint fines suarū lationū. ¶ Hoc idē pbat per Cō-
Cō.36. men. pmo qdem: qꝛ super illā partē pcallegataȝ: mouet aūt sicut appetibile τc. dicit ipse. φ h mouēs est itellect^9 et est mouēs: qꝛ agit motū: et qꝛ est finis motus: et φ h itelligat de qlibet motore celesti: pȝ: qꝛ postq̄ subiecit exēplū de forma balnei: et dixit φ si eēt nō in mā moueret: et ꝫm agēs et ꝫm finē sic ingt ipse. Intelligēdū est de mouentib^9 corpa celestia. ꝫm igit φ illa itellecta sūt forme coꝝ: sunt mouētia ꝫm agēs. Scdm aūt φ sūt fines eorū
Cō.48. mouent ab illis ꝫm desideriū. ¶ Itē Cōmē. ibidē dicit φ vnaqueqȝ illarū substātiaꝝ mouētiū est pfectio et fi-
cap p. nis mot^9. Itē idē in de suba orbis dic φ cū forme corpoꝝ celestiū nō ꝯstituant per sua subiecta: necesse est vt forma qua mouent sit illa ad quā mouent: in formis.n.cōstitutis per sua subiecta differunt.s.φ forma qua mouent nō est illa ad quā mouent. Et ois forma hui^9.s.que mouet ad seipaȝ pficiēdā per aliā: necesse est vt suū mouere sit finitū: cū nō moueat: nisi cū mouet. supple tanquā a fine acquirendo quo acquisito cessat motus. Item subdit φ nihil est in corporib^9 celestib^9 quo forma qua est mot^9 differat ab ea ad quā est mot^9: imo sunt eadē forma: et nō differūt: nisi dispōne. h Cōmē. Ex qb^9 oibus pȝ: φ eadē forma ipsa vel itelligētia est qua celū mouet: et est pncipiū
3^a ꝯ mot^9: vt agēs: et ad quā mouet .i.est finis mot^9. ¶ 3^a ꝯ pbat pmo: qꝛ si pmū caret desiderium sui in intelligentia mouēte orbē: vt dcm est: sequeretur φ ipsa intelligentia moueret mota a re extrinsecus desiderata: et sic aial celeste nō eēt cōpositūȝ ex vno mouēte: et vno moto tm: ꝯña
cap.2° est ꝯtra Cōmenta. in de suba orbis. vbi ait. φ forme corpoꝝ celestiū: et maxime forma corporis vltimi ꝯtinētis sunt quodāmō aia.s.per appetitū existētē in eis et motore et quodāmō itellect^9: et est forma simplex p^9 per quaȝ aial celeste cōponit ex vno mouēte et vno moto: ecōtrario de aialib^9 que sunt hic: appet.n. φ in istis mouēs cō-ponitur ex duob^9 mouentib^9.s.ex aia et re desiderata extrinsecus mouēte aiam: et iō motuȝ in eis iuenit eē cōpositum non simplex. h Cōmē. ꝯñtia aūt pȝ: quoniaȝ tunc res desiderata moueret itelligētiā causando desideriū: et sic eēt duplex mouēs.s.res desiderata et ipa itelligētia. Item eēt duplex motū.s.corp^9 celeste et ipsa intelligētia: que ēt eēt mouēs mota: sicut in aialib^9 que sūt hic. ¶ 2^a 2^a
forme simplr abstracte: et a mā sepate cū intelligunt ab alijs formis abstractis nō causant: ꝫm phm et Cōmē. intellectionē sui in illis: sȝ seipsis itelligunt: ita φ intellectio et itellectū sūt idē eēntialr. igit cū ab eisdē desiderātur nō cānt desideriū sui in illis: sȝ seipsis desiderant: et desideriū et dsideratū sūt eēntialr idē: aña pȝ per phm.3. de aia. t.c.15. de aia.d. φ in his que sunt sine mā: idē est itellect^9: et qd T.c.15.
itelligit: et accipit itellectū p actu: siue p intelligē: qd pȝ ex eo qd imediate sequit. ait.n. scia nāqȝ speclatiua: et qd sic speculatū est idē est: tā ex translatiōe cōmēti que est hec. formare.n. per itellectū et formatū per itellectū i eis que sūt extra mām idē sūt: per formare aūt itelligit ipse vbiqȝ simplicē itelligētiā: siue simplex itelligē qd nō est affirmatio vel negatio: que ab ipso fides dicunt. Et ideȝ dicit ibi Cōmē. φ scia itellectuū separatoꝝ est ipm scitū Cō.19.et
olb^9 modis. ecōtra dispōni i sciētis itellect^9 mālis. ¶ Itē 27.
iz. meta. loquēs de formis abstractis mouētib^9 orbes: di Cō.37.
cit φ in eis itellect^9 .i. itelligē est itellectū: vt dcm est in lib. de aia. et post subdit. φ talia itellecta intelligunt per se: et nō per assimilationē: sicut itellecta mālia: que.s. itelligunt per assimilationē: qꝛ per itellectionē a se distictā que est eoꝝ similitudo. Et multa ad idē dicit in eodem
Cōmē. ꝯñtia pbat: qꝛ ꝫm eūdē Cōmen. et pōt hēri ex. iz. Cō.37.
meta. in pn^o. desideriū et itellectio in talib^9 entib^9 nō differūt: sicut in nobis: vnde dicit ipse: φ in nobis motio in alterū desiderati differt a motione in alterū intellecti. i. desideriū ab intellectione: et sequit. Et videt de istis pncipijs que sunt in corporib^9 celestibus φ desideratuȝ in eis ideȝ est qd itellectio: desideratuȝ.n. apud nos differt ab intellecto: et accipit itellectū hic pro itellectione: sicut
et frequenter in 3° de anima itellectum vocat intellectū Cō.5.19.
in actu: et simpliciter desideratū pro desiderante. alias si et.36.
pro obiecto extra falsuȝ diceret: omne.n. qd desideram^9 intelligimus. et hic sensus confirmatur per probationeȝ quā adiungit imediate: qꝛ potentia inquit qua comprehenditur desideratum differt a potentia qua comprehēditur intellectum: que probatio siue assumptū sit verū: siue non: nulla esset nisi desideratum et itellectuȝ p actibus et non pro obiecto sumerent: qꝛ ex diuersitate potētiarū intellectus et volūtatis nō arguit diuersitas obcti: sed tm diuersitas actuum. ¶ 3^a probat ꝯclusio per eun- 3^m
dē ibidē: qui ostēdens quō eadē forma abstracta que est
intellectus et appetitus mouet corpus celeste: vt agens et iz.th.c.
vt finis dclarat quō in nobis differūt: qd mouet vt agēs: 36.
et qd mouet vt finis per exemplum de balneo: cuius forma existens in anima: vt dicit est agens desideriū: et motum desideriū intellige nō sui: sed forme existētis extra animam: et simpliciter est agens mediate.s. vel imediate motum corporalem: quo mouemur ad balneum existens extra animam: qd quideȝ est finis talis mot^9: et nō agens: vt dicit Cōmē. et tunc addit φ si forma balnei nō esset in materia moueret ꝫm agens et ꝫm aliquem fineȝ sine aliqua motione contingente. Et sic est inquit intelligendum de mouentibus corpora celestia τc. vult igitur ipse φ eadē forma abstracta que mouet: vt agens motū corporis celestis: mouet ēt vt finiens ipm sine aliq̄ motione contingente: qd nō potest intelligi de motiōe ipsi^9 corporis celestis: pter implicationem ꝯdictiōis ꝯñteȝ.

Sicut.diceret͛ ꝙ ipsa moueret corpus celeste:⁊ tñ ipsius
non moueret͛:sed itelligit͛ sine motione ꝯtingēte ipsi for
me agēti motū:qm̄ ipsa forma abstracta:siue a seipa:si
ue ab alia abstracta amet͛ nō causat amorē sui a se distin
ctū in amante quo amās a re amata moueat͛ econtra ei
qḋ ꝯtingit in nobis:vt ṗdictū est.Et hec cōformia sūt di
ctis per eundē:⁊ allegatis in ṗma rōne pro Cōmen.ac.3.
Determia ❡ Dico igit͛ quātū ad articulū istū ꝙ mens pħi ⁊ Com.
tio ꝑpa fuit ꝙ ṗma itelligētia que de⁹ est actiue mouet:⁊ est mo
tor ꝯiunctus ⁊ appropriatus ṗmo orbi.Et silr q̄lȝ alia in
telligētia actiue mouet suū orbem:cui ēt est naturaliter
vnita.Rursus q̄libet itelligētia mouēs mouet ꝑpter se:
⁊ est finis sui motus:vnde nō est itelligēdū ꝭm ipsos ꝙ
intelligētie mouētis:finis ṗmo itentus sit mot⁹ ipse:aut
gñatio iferioꝝ ꝑ̄ns illum:sed sua ꝑpria bonitas ⁊ perfe
Cō.48. ctio quā vt dicit Cōmē.ipsa videt eē in mouēdo:nam si
nō moueret eēt ociosa:⁊ i dispōne nō bona:vt igit͛ semꝑ
Cō. 36. sit in optima dispōne mouet sp:sicut dat Cōmē.exēpluȝ
de eo q ꝑpter ꝯseruationē sue sanitatis exercitat͛ in ope
ratione alicuius artis que facit aliq̄ artificia:hui⁹ siq̄deȝ
finis ṗma itētio est ꝯseruatio sue sanitatis ⁊ bone dispo
sitionis.❡ Scḋa v̊o intētione ipsa artis oꝑatio.Idem
Cō.17.⁊ dicit ipse.2.ce.In reb⁹ inq̄t diuinis actio earū ṗma iten
21. tione est ꝑpter suū eē:⁊ scḋa ꝑꝑ aliud:⁊ hoc est declaran
Cō.88. duȝ in scia diuinali.Et in.2.phyſi.Huiusmodi inquit est
dispositio entis necessarij simplr.s.vt sit nō ꝑpter suaȝ
actionē:sed actio est ꝑpter illū.In hoc tñ est differentia
inter ipsos motores celestes:nā ṗmus sic est finis sui mo
tus ꝙ nullus alius motor est finis illi⁹ mot⁹:sed cuiusli
bet alterius motus nō solū suus ꝑprius motor est finis:
sed ēt ṗmus motor:qm̄ ⁊ cuiuslibet alteri⁹ motoris ṗm⁹
est finis:⁊ ad ipm ⁊ ꝑpter ipm:vt finē vltimū est q̄libet
ali⁹:vñ ⁊ actiones ⁊ motus alioꝝ subseruiūt ⁊ ordinant͛
Cō.44 in actionē ṗmi.Et hoc est qḋ dicit Cōmē.12.meta.Et in
telligēdū est inq̄t ꝙ mot⁹ alioꝝ orbiū itendūt motuȝ or
bis stellati:⁊ ꝙ ꝑfectio vniuscuiusq̧ mouētiū vnūq̄dq̧
eoꝝ.i.orbiū.s.prioꝝ perficitur per ṗmū motoreȝ oium
⁊ iō oēs intendūt hūc motum diurnū qui est ṗmi moto
ris actio ⁊ ṗn͞m aliaꝝ actionum:apparet.n.ꝙ alij mot⁹ ꝑ
prij sūt ꝑpter istū motū:⁊ ꝯ̄ites eū ⁊ adiuuātes in ordi
ne quē itēdūt:⁊ est ṗn͞m actionū eorū:ṗncipium.s.finale:
⁊ tūc mouēs suꝑ hoc dubiū Cōmē.subdidit.Sȝ quereret
inq̄t aliq̄s:qm̄ si motus oium orbium intēdunt vnam ⁊
eādem actionē:⁊ eūdem ordinem cōem omnibus:neces
se est vt habeāt eādem formā itellectā extrinsecā a for
mis q̄s itēdit vnusq̧sq̧ per se.s.formis ꝑprijs.Erit igit͛
forma q̄si finis addita supra formam ꝑpriā qua mouet͛
vnusq̧sq̧ orbis alioꝝ orbiū.Et respondet.dicamus ḡ ꝙ
nulla forma est q̄si finis ⁊ cōis ⁊ vlis:nisi illa ex eis que
hȝ actionē cōem:⁊ hec est dispositio forme mouentis ṗ͞m
celum motu diuturno:dispositio.n.in iuuamēto corpoꝝ
celestiū adinuicē in cāndo entia que sunt hic:⁊ ꝯseruan
do ea est:sicut dispositio regentium bonoꝝ que iuuāt se
adinuicem in regēdo bonā ciuitatem:qm̄ oēs actiōes eo
rū sunt erga actionē ṗmi ṗncipis.Ponūt.n.actiōes suas
seruiētes:⁊ ꝯ̄ites actionē ṗmi ṗncipis.Ex his pȝ inten
Rñsio ad tio Cōmē.que supra ṗmissa est.❡ Tūc ad auctoritates
rōnes Au ꝑ alia opi.allegatas rñdeo.⁊ ad ṗ͞m dico ꝙ Cōmē.nō in
reoli telligit ꝙ appetūt mai⁹ bonū ipsis intelligētijs mouēti
Ad ṗ͞m bus:sed ipsis corꝑibus motis:nā itelligētie mouētes:vt
dcm̄ est mouēt ꝑꝑ se ṗma itētione:⁊ iō mouēdo appetūt
seu magis ꝑpe loq̄ndo amāt tanq̄ȝ finē aliqḋ bonū ma
ius ipsis corporib⁹ motis.Et hec est itētio sua:q ibi vult
Cō.35. declarare q̄s sit finis motus celestis.Sicut etiam decla
Ad 2m rādo ṗmisit approbās expositionē Alexan.❡ Ad aliam

dico ꝙ non facit pro eis nullo modo:nā sicut pȝ per v̊ba
imediate sequentia hoc dicit Cōmē.ad declarādum ꝙ
ṗncipiū istius motus non est phantasia:neq̧ sensus:sed
imaginatio per itētionē.Ex hoc aūt nō sequit͛ ꝙ tale ṗn
cipium motus sit aliud a ṗncipio ad qḋ est mot⁹.nec h̄ Cō. 37.
dicit Cōmē.❡ Ad 3m auctoritatem de illis duob⁹ moto Ad 3m
rib⁹ dōm.ꝙ verba illa nō sunt sumēda stricte ꝭm ꝑpriā
suā signatiōnē:qm̄ tunc manifeste per illa Cōmen.ꝯ̄dı
ceret his que dicit in ṗmo.c.de suba orbis:vbi aūt sic.nō
est dōm ꝙ forme q̄b⁹ mouent͛ corꝑa celestia sint alie ab
eis ad q̄s mouent͛:⁊ ꝙ ille que debēt eē nō in mā oīno:⁊
que carēt situ sunt forme ad q̄s mouent͛:cū ille q̄b⁹ mo
uent͛ sunt forme in materijs.Ecce ꝙ expsse dicit nō esse
ponēdos secūdos tales motores distictos.vnū ad qḋ mo
uent͛:⁊ aliū a quo mouent͛:⁊ illū nō in mā oīno:hūc aūt
in mā.i.ꝯiūctū:⁊ h̄ expsse illis que sonāt verba allegata
ad oppositū ꝯ̄dicūt.❡ P.Si ponant͛ duo tales motores
ꝭm itentionē opi.opposite.vȝ ꝙ vn⁹ moueat actiue tm̄:⁊
alter finalr̄ expsse ꝯ̄dicit ei:ac ēt pħo q ponunt expsse ꝙ
quelibet itelligētia agēs motū:est ēt finis mot⁹:vt pȝ ex
ꝓbationib⁹ secūde ꝯ̄nis.Dōm ḡ est.nisi velimus ꝯcedē
ipm ꝯ̄dicē sibi:sicut aliq̄ in hoc passu ꝯcedūt ꝙ ipse im
proprie locutus est:naȝ q̄z q̄lȝ motor celestis mouet:⁊ vt
agēs ⁊ vt finis:vt dcm̄ est ꝑꝑ hūc duplicē modū mouēdi
seu duplicē rōnē que in nobis duob⁹ distictis motorib⁹
ꝯueniūt:vt supra habitū est ꝑ eūdē:dicit motū illū cōpo
ni ex duob⁹ motorib⁹ q̄uis cēntialr sit tm̄ vn⁹ realr̄ in ṗ
motu:nā quo ad alios posset dici ꝙ sunt plēs.vnus cōis
qui est ꝯiunctus ṗ orbi:⁊ alter ꝑprius:⁊ cōis tm̄ per mo
dum finis moueret iferiores:ꝑprius autē vt agens:⁊ vt
finis iuxta modū ṗmissum:⁊ ipse cōis vtroq̧ modo mo
ueret suū ꝑpriū orbem.Sed si ēt de ṗmo motu velim⁹
itelligere verbū Cōmē.itelligēdū est iproprie iuxta sen
suȝ datū.Et pōt hui⁹ expositio haberi ab eodē:nā paucis
interpositis subdit penit⁹ verba iā allegata de ṗmo cap.
de suba orbis:sic cōcludēdo.ḡ nihil est in corporib⁹ cele
stibus quo forma qua est mot⁹ differat ab ea ad quā est
motus:imo sunt eadē forma:⁊ nō differūt nisi dispōne:
cōstat aūt ꝙ forma que est mot⁹ est forma:que est ṗn͞m
agens motū:⁊ illa ad quā est motus est que est finis mo
tus:⁊ sunt eadē:vt dicit:nec differunt:nisi dispositione.i.
rōne mouēdi h̄ est differētibus rōnib⁹ dr̄ mouere.Et ta
lis motor inquātū mouet:vt agēs dr̄ forma ⁊ aīa celi:in
quātū v̊o vt finis dr̄ eē separatus:⁊ nō in mā:sicut intel
ligendū innuit.12.meta.vbi ait.ꝙ illa itellecta ꝭm ꝙ sunt Cō.36.
forme eoꝝ sūt mouētia ꝭm agēs:ꝭm aūt ꝙ sūt fines mo
uent͛ ab illis ⁊c̄.ꝑ eo aūt dicit vnū eē finite motionis al
terū v̊o infinite:⁊ nō in materia:q̄z motus non habet in
finitatem a motore:vt est agens:sed vt finis eius:qm̄ si
cut dicit Cōmē.ibideȝ auctoritate Themistij si aliquis
motor moueat ꝑꝑ finem existētē in potētia illo adepto
⁊ deducto ad actū cessabit mot⁹:q̄propter nec̄e est motū
eternū esse ad aliq̄d semꝑ in actu.Iteȝ si finis esset aliq̄d
in corpore non semꝑ equalr̄ distaret ⁊ vniformiter se ha
beret ad motorem:sed nūc eēt hic nūc ibi:⁊ per ꝯ̄ns mo
tor nūc velocitaret ⁊ tardaret motū:⁊ sic motus nō esset
vniformis ⁊ regularis.Cū igitur motus celestis sit eter
nus ⁊ regularis concludit ex hac deductione Cōmen.ꝙ
ille motus est ad aliquid semꝑ actu ens in nulla existēs
mā:ex quo sequitur ꝙ motor celestis sit a materia sepa
ratus:⁊ h̄ intendit.❡ Ad 4m dōm.ꝙ cum dicit ꝙ perfe Ad 4m
ctio vniuscuiusq̧ motoris cōsistit in intelligēdo causaȝ
propriam ⁊ ṗmam:intelligit de motoribus secūdis tm̄:
sic pȝ ꝑ v̊ba statim sequētia.Et itelligēdū ē inq̄t ꝙ mot⁹
alioꝝ orbiū ⁊c̄.vt supra ꝑxie i rñsiōe ad arti.ꝓbatū est.

Ad 5m ¶ Ad 5m dico. q si absolute itelligat est ɔtra arguenté:
nã fm h sequeret q deus nõ causaret desideriũ in alys
itelligẽtys: vt dicũt: cũ talis causatio si ponat sit quedaz
opatio. Dico tñ ad auctoritaté in se fm intellectuz phi z
Cõ.64. Comé. q per nobile pfectũ nõ itelligit deũ solũ: sed to-
z.67. tũ gen⁹ itelligẽtiarũ abstractaꝝ: sic expsse pz per Comé.
ibidé. vnde in. 6. postq̃ declarauerat q aligd hz suã pfe-
ctioné sine actione aligd pauca: aligd aũt actiõe multa:
ait sic. Et fm h dixit. s. Ari. ordies videt q̃tuor: z glibet
ordo hz latitudiné pter vltimũ ordiné. ordo igit pm⁹ est
ordo entiũ que cõprehẽdunt nobilitaté pfectã sine opõ-
ne z diuersant fm magis z minus: hec aũt sunt entia ab
stracta. Scdˀs aũt coꝝ que appropiquãt pfecte nobilita-
ti per opõné: z hec sũt duob⁹ modis: aut per modicã ope
ratione: z h iuenit in corporib⁹ celestib⁹: aut per multã
opõné: z hoc inuenit in corporib⁹ celestib⁹ z in hoie. dei-
de ponit 3m z 4m ordiné: sed nõ recito: q: nõ est neĉarius
ad ppositũ. Ex h aũt pz: q si auctoritas illa intelligeret
ad sensum arguẽtis pbaret nullã itelligẽtiã abstractaz
moue celũ aliqd executiue: qd est manifeste ɔtra itétio-
né phi z Comé. ẽt fm opi. oppositã. Et ideo dico. q per
opõné vel actioné itelligũt phs z Comé. motũ. z dico q
talia entia pfecta nõ idigent opõne in acgsitiõe sue no-
bilitatis. i. nõ idiget moueri: vt sint in sua nobilitate: nec
acgrũt suã nobilitatez aliquo motu quo moueant: z ad
hoc vadũt exẽpla alioꝝ que acgrũt suã pfectioné mediã
te opõne. Qd ẽt declarat ex eo q assignãs quartũ ordi-
né subdit. Quartus võ est circa que nõ põt cõprehẽdere
nobilitaté per opõné: sed fine. s. per getez tñ: z iste ordo
valde distat a p̊ q̃uis vterq3 sit sine opõne. Et in p̊ fuit
pp nobilitaté sui z sui finis: in h aũt pp suam vtilitaté z
sui finis. s. ppria. Ex his pz: q nõ põt ɔcludi ad itellectuz
phi z Comé. q intelligẽtie abstracte: siue p⁹: siue alie nõ
Ad 6m moueãt actiue localr: sed tñmõ q nõ moueant. ¶ Ad
Ad 7m 6m pz: qd sit dõz ex his que ad 3m dicta sunt. ¶ Tũc ad
p̊mã rõné dõm. q ex tali ɔiunctione p̊mi ad orbé nulla
mãlitas vel potẽtialitas fm phm vel Comen. arguit in
eo. qd pz: q: nec ẽt arguit in alys motorib⁹ iferiorib⁹ sic
Cõ.31. ɔiũctis: gnimo de oib⁹ gñaliter loquẽs. 12. meta. dicit ne
cesse est: vt isti motori nõ admisceat potentia oino: neq3
ĩpotẽtia: neq3 in loco: neq3 alio modoꝝ potẽtie: z subdit
rõné: q: cã inqt potẽtie in reb⁹ in gb⁹ est potẽtia est mãi
Cõ.38. vt dcm est in nãlibus. z iterũ dicit q illud qd mouet p̊m
motũ: cũ sit nõ motũ: q: est actus purus sine aliq̃ potẽtia
ĩposẽ est vt hẽat aliq̃ dispõné. Et per illud qd mouet p̊m
motũ itelligit gñalr quẽlibet motoré celesté: z per p̊mũ
motũ oẽs orbes: vt mihi vr. vel itelligit motoré ɔiũctũ
p̊ orbi z executiue mouẽté illũ: z siue sic: siue sic habetur
ppositũ: auctoritas aũt quã iducit ad pbationé ɔñe: pz
q nihil facit ad ppositũ suũ: io nõ opz ad illam rñdere.
Ad 8m ¶ Ad 2m rõné: cũ di q phs nunq̃ dicit q p̊m mouet vt
amãs: sed tñ q mouet vt amatũ: dico p̊ q si ex h velis
argue q p̊m nõ mouet actiue: cũ per p̊m ibi itelligat totuz
genus motoꝝ celestiũ: vt supra ostẽsaz est. sequit q nul
lus motor celestis moueat: vt amans z actiue: qd fm te-
ipsuz est ɔtra phm. Dico igit q io dic: vt amatũ: vt osté-
dat eũ moue nõ motũ: sicut in nobis appetibile vel ama
tũ mouet nõ motũ: nõ tñ negat gn moueat amans: lz nõ
vt mouet amãs in nobis qd mouet motũ a re extrinsec⁹
desiderata mouẽte aiam: vt supra dcm est per Comé. Et
cũ di q si p̊m⁹ moueret executiue moueret a fine z non
eẽt motor oino imot⁹: dõm q si per moueri a fine: nihil
aliud oino itelligat q̃ absolute moue pp finé aliquem:
vel sui iquãtũ mouet vl sui mot⁹: seu moti iquãtũ moue-
tur: nõ negaret phs: aut Comé. sed ɔcederet p̊m moueri a
fine: nõ tñ districto a se: sicut ɔcederet vterq3 q p̊m mouet
ppter seipm: z q ipse est finis sui motus. Si võ per mo-
ueri a fine itelligat recipe in se aliq̃ actionez finis: sicut
in nobis aia aialis fm Comé. recipit actionem appetibi
lis. vz formã eius intẽtionalé in vtute apphẽsiua: z desi
deriũ in appetitiua: vt satis pz ex allegatis supra non so
lũ negarẽt p̊m moueri a fine: sed z quẽlibet motoré cele-
sté z quẽlibet poneret z ponit nõ motũ isto mõ: econtra
in aialib⁹ que sunt hic: q̃uis tñ glibet motor celestis sit
sic nõ mot⁹ a fine: est tñ iter eos differẽtia quãtũ ad mo-
uere ppter finé in sensu p⁹: q: vt supra habitũ est p̊mus
mouet ppter se tñ: glibet aũt alioꝝ nõ solũ ppter se: sz
z ppter p̊m: absq3 tñ aliq̃ motione ɔtingẽte in illis ab eo:
vt dcm est. ¶ Ad rõné pncipalé. q. dico p⁹ q phus nõ lo Ad rõem
quit ibi de causis efficiẽtibus nõ mouentib⁹: sed de mo- pnci.
uentibus tñ: sicut apparet in textu per sua exẽpla: etiaz 2. m. t. c.
q: nullam posuit in mũdo efficienté nõ mouenté q̃uis 5. z. 6.
aliquã posuerit mouentem: nõ aũt efficienté. s. imediate:
sicut ex p̊mo articulo pz. vnde fm intẽtioné suã nõ põt
haberi per illam rõnem q vnũ sit efficiens oium: naz si
sic oporteret q aligd ab illo factũ esset ex nihilo: z tunc
ita fuisset illius efficiẽs q nõ mouens. ¶ 2⁹ dico. q etiã
sumẽdo efficiẽs vel mouẽs quomodocũq3 nõ plus intel
ligit ibi phs per p̊mũ efficiẽs q̃ per p̊mã cãm mãlé vel
formalé: cũ ibidem pbat nõ eẽ pcessum in infinitum in
causis mãlib⁹ z formalibus: sed tñ intelligit q est dare
aliqd mouẽs qd mouet nõ motũ: gcgd illud sit. Cũ ergo
dicis q est deuenire ad vnũ p̊mũ motoré vel efficiẽs qd
est cã aliorũ: intelligendũ est illud eẽ cãm oium aliorũ
efficiẽtium vel mouẽtium per se subordinatorũ ad vnũ
motũ vel causatum: cui⁹ cãe efficiẽtes pbantur non esse
in numero infinite: nõ aũt est intelligendũ q sit efficiẽs
omnium aliorum entium vniuersi: vt imaginant arguẽ-
tes. ¶ R. Ipsa ratio fm se non pbat q sit aliqd tale effi
ciens omnium entium: qd pz: q: in nullius effecti per se
efficientibus: aut moti motoribus est processus in infini
tum: sed est deuenire ad p̊mum qd non mouet: q: moue
tur: nec efficit: q: efficitur ab alio: constat autem q non
semper deuenitur ad idem p̊mũ: sed diuersorũ causato-
rum diuersa sunt p̊ma: sicut in motu asini aliud est p̊mũ
mouens: aliud in motu canis: aliud in motu hois. Et silr
cum aliquid mouens impellitur ab aliquo impu[ls]o ab
aere: z aer ab alio aliud est primũ mouẽs a quolibet pre-
missorum. Similiter est etiã in causis mouentib⁹ z effe
ctibus: naz alterius z alterius causati vel effecti est alia
z alia causa p̊ma efficiens accipiendo p̊mum vt distin-
guitur cõtra mediũ z vltimũ: vt accipit ibi phs: nec opz
semper pro tali p̊ma causa currere vsq3 ad celũ vel deũ
vt multi faciũt: vñ cũ carpẽtari⁹ facit mediãte dolabra
scãnũ: stultũ est ascẽdere ad celũ tanq̃ ad p̊m mouẽs vel
efficiens: aut cũ ignis gñat igné: cõstat. n. q ignis penit⁹
quiescẽs: z qui p tunc fm phm a nullo pducit pprie lo
quẽdo pducit aliũ igné: z per ɔñs est p̊m efficiẽs ei⁹: nec
tñ est efficiens oium entium vniuersi: non ergo aliud p-
bat ratio: neq3 per ipsaz aliud vult pbare: nisi q nullus
rei habentis cãm efficienté: aut mouẽté sunt ifinite per
se cause essentialiter ordinate: sic q vna sit ab alia in ifi
nitũ: cũ hoc tamé stat q illa p̊ma fuit causata a quadam
alia. que tamen pro tunc nõ est per se cã istius causati vl
timi: sicut ignis aliquis est p̊ma cã alicui⁹ alterius: cuius
tamen nõ est cã ille ignis qui fuit cã ei⁹ qui forte vel nõ
est in rerũ nã: vel distat per grãdé distantiam: z sic pz ad
illam rõnez. Quecũq3 tñ in ei⁹ solutiõe. aut aliq̃ alia pte
questionis hui⁹ dixi sunt dicta fm itẽtioné phi z Comé.
iter que multa sũt simplr falsa: lz ab eis vẽ putata sint.

¶ Distinctionis prime. Questio II.

Viso ꝙ (sicut dic̄ magister) Aristo. po. suit plura entia carentia pͥncipio effectiuo: restat ꝯsiter querēdū vtrū pdi cta ꝯclusio fuerit euidēter ab ipso: ac effi caci rōne ꝓbata: vl' ꝓbari possit ex dictis eiusdē. Et arguit̄ ꝙ sic. tali ratione. si oīa p̄ter vnum essent facta aliquid factū esset ex nihilo: sed hoc est impossibile. igitur ꝛc̄. maior est no ta. ꝛ minor: vt dicit Cōmenta. 2° metaphy. est propositio pͥma ꝛ ab omnibus concessa.

p^m Cō. i5.

Sed in oppositū arguit̄. nulla positio falsa roborat̄ ꝓbatione efficaci. hoc pꝫ: qꝛ oīs argumētatio cui⁹ ꝯclusio est falsa peccat in mā vl' in forma: ꝛ per ꝯñs est inefficax: sed huius positio est falsa: teste scriptura di uina cuius non potest falsa esse sententia. ergo ꝛc̄.

In questione duo erunt articuli. In pͥmo recita bunt̄ rōnes quas in diuersis par tibus phs ꝛ Cōmen. ad probādū suā positionem premis sam adducunt: ꝛ ostendet̄ ꝙ ille non sunt efficaces ꝛ in multis deficiūt. ¶ 2° adducent̄ rōnes alique theologo rum volentiū nāliter probare ꝯclusionē oppositā: ꝛ ostē detur ꝙ nec ipse suum propositum euidenter ꝯuincunt.

p^o arti. op. pho. Quantū ad p^m sciēdū est. ꝙ ex dictis phi ad proba tionē sue positionis possunt plures rōnes ex diuersis fundamentis assumi. Nā quedā ꝓcedūt ex possibilitate perpetue durationis entiū nāliter icorrupti biliū. Quedā ex ipossibilitate creationis: alique ex ꝓprie tate agentis: ꝛ alique ex his que requirunt̄ ad actionē.

p^a via 8. t. c. 101. vsq3 in fi nem lib. ¶ Ex pͥma via ꝓcedit ipse pͥmo celi. ꝛ pōt ex suis dictis pͥmo sic argui ad ꝓpositū. oē factū pōt aliqn̄ nō eē. nul lū eternū a parte post vel perpetuū pōt aliqn̄ nō eē. igit̄ nullū ꝑpetuū est factū: ꝛ vltra. igit̄ plura entia sunt nō facta: ꝛ pꝫ vltima ꝯñtia: qm̄ plura entia sūt ꝑpetua: sicut plures celi ꝛ plures intelligētie ꝛ mā pͥa: qm̄ qđlibet ta liū semꝑ erit. maior ꝓpositio ꝓbat̄: sicut ꝓbat phs: ꝙ oē genitū est corruptibile: ꝛ per eosdē terminos sumēdo genitū ꝛ factū in eadē significatione: ꝛ sic corruptibile ꝛ ens potēs aliqn̄ nō eē ꝛ in eodē sensu eoꝝ opposita. s. in genitū ꝛ incorruptibile: qđ dico ad h: vt ꝓbatio sit vni uersalis q̄litercūq3 ꝓponant̄ talia entia eē facta: siue per gnōnē ꝓprie dictā: siue per creationē: aut aliā factionē: nā ꝛ quolibet mō phus negat talia entia esse facta. ꝓba tur itaq3 illa maior sic: omne incorruptibile est ingenitū

p. c. xx. ꝛ omne ingenitū est incorruptibile: igit̄ oē corruptibile est genitū: ꝛ oē genitū est corruptibile: añs est notū. ꝛ ꝯse quētia ꝓbat̄ per illā regulā. si fuerit q̄tuor termini: quo rū duo sint inicē ꝯdictorie oppositi ꝛ reliqui duo simil'r erūt oppositi: ꝛ vnus vnius oppōnis ꝯuertit̄ vniu'r cum vno alteri⁹ oppositionis: necesse est reliquū cum reliquo vniu'r ꝯuerti: ꝛ pꝫ regula per p^m pͥn^m: hꝰ aūt sūt termini ꝓmissi: sicut pꝫ: mior vo ꝓbat̄: qꝛ si aliqđ ꝑpetuū pōt ali quādo nō esse ponat̄ in esse ꝙ aliqn̄ nō erit: igit̄ ꝑpetuū aliqn̄ nō erit. ꝛ per ꝯñs cū ꝑpetuū dicat̄ illud qđ semꝑ erit sequit̄ ꝙ aliqđ qđ semꝑ erit aliqn̄ nō erit: ꝛ si sic. igi tur simul erit ꝛ nō erit: ꝛ qn̄ nō erit erit: qđ est ipoſe: sed ex pōne posis inesse q̄uis aliqn̄ sequat̄ falsum: nunq̄ tn̄ sequit̄ ipoſe: sicut pꝫ ex diffinitiōe posis. igit̄ illud posi tū nō fuit poſe: ꝛ per ꝯñs hec est falsa. aliqđ ꝑpetuū pōt aliqn̄ nō eē. igit̄ ei⁹ opposita que est minor rōnis est vā:

Cō. 120. ꝛ. 121. pōt ēt minor illa ꝓbari iuxta intētionē Cōmē. qm̄ si ali quid est ꝑpetuū ipm pōt semꝑ eē: ꝛ si aliqđ ꝑpetuū pōt aliqn̄ nō eē: aliqđ qđ pōt semꝑ eē pōt aliqn̄ nō eē. Et sic in eodē ꝯgregant̄ potētie ad opposita imediata: sic idē est simul in potētia ad opposita imediata: sꝫ h est ipoſe: qm̄ tūc esset poſe: vt illa opposita simul eidē iessent. v. g. ꝙ idē simul eēt ꝛ nō eēt: vn̄ Cōmē. sup illo vbo phi: non

Cō. 121. cui ꝯtigit idē ꝛ vnū semꝑ posse esse: ꝛ posse semꝑ nō esse: dit ꝙ Arist. iducit h ad demrādū: qm̄ sicut ipoſe est ꝙ ꝯtria ineniant̄ simul in actu: ita ipoſe est vt due potentie inueniant̄ simul ad duo ꝯtria. s. imediata: sꝫ potētie succe dūt in subiecto: sicut ꝯtria: ꝛ subdit: ꝛ si ipoſe est vt ꝯtria cō gregent̄ ipoſe est vt aliqđ sit semꝑ ens: ꝛ sit corruptibile

T. c. 126 in aliq̄ hora: hoc idē ꝛ phs lr̄a videt̄ dicē cū ait. Itaq3 si existē ponam⁹ que possunt opposita sil' existūt. ¶ Am

T. c. 127 plius istā minorē ꝓbat lr̄a phs: qꝛ oē corruptibile neces sario corrūpet̄: ꝛ per ꝯñs aliqn̄ nō erit. igit̄ si aliqđ ꝑpe tuū est corruptibile: seu potēs aliqn̄ nō eē: aliqn̄ nō erit: ꝛ per ꝯñs aliqđ qđ semꝑ erit aliqn̄ nō erit. eodē igit̄ tpe erit ꝛ nō erit: qđ est ipoſe. Ideo ait phs manifestū ꝙ im poſe corruptibile exn̄s nō corruptū esse q̄nq3: ꝛ h ꝓbat

Cō. 127. Cōmē. ibi. qm̄ ꝯtingit ingt si nō corrūpat̄ in aliq̄ tpe: vt nō sit in eo potētia ad corruptionē: hec. n. est diffō ei⁹ in quo nō est potētia ad aliqđ. s. vt nunq̄ exeat in actum. ꝛ subdit. Et qꝛ cū posuerim⁹ aliqđ habēs potētiā ad corru ptionē absq3 hoc ꝙ corrūpat̄ sequunt̄ hec ipoſia. s. vt in eo sit potētia ꝛ nō sit: aut in eo sit potētia ad. 2° opposita isimul. s. vt sit semꝑ ꝛ nō sit: necesse est igit̄ vt habēs po tentiā ad corruptionē corrūpat̄ in postremo. Et alio in

Cō. 124 Cōmē. vbi eādē rōnē tetigerat dicit ꝙ si in aliq̄ est potē tia ad corruptionem absq3 eo ꝙ corrūpat̄ talis potētia erit in eo ociosa. Eādē ꝓpōnē ꝓbat phs circa pͥn^m istius tractat⁹ per iductionē: qm̄ oīa que gn̄ant̄ vident̄ corrū

Cō. 102. pi: ꝛ h idē Cōmē. ibidē. ¶ 2° rō ad idē pōt sic formari:

2^m nullū eternū in p̄terito ꝛ futuro est factū. hec ꝓbata est ꝓm ipsos in ꝓcedēti. q. arti. p̄. Sed oē eternū in futuro: si ue ꝑpetuū est eternū in p̄terito ꝛ futuro: igit̄ nullū ꝑpe tuū est factū: ex quo vlteri⁹ vt pͥus sequit̄ ꝙ plura entia sunt nō facta. ꝓbat̄ mior: qꝛ det̄ oppositū. sequit̄ ꝙ erit isinitū maius isinito: nā tp̄s eternū ex vtraq3 ꝑte super vtrūq3 eternū ex altera tm̄ addit reliquū tp̄s eternū ex aliq̄ ꝑte: vt sup eternū in p̄terito tm̄: addit tp̄s eternū in futuro tm̄: ꝛ ecōuerso. Cū igit̄ oē eternū in futuro sit ens tpe isinito. sequit̄ ꝙ fuit ēt ens infinito tpe p̄terito.

Cō. 133. Et ꝯfirmat̄ iuxta itētionē. Cōmen. p̄ celi. Et itē li. 3°. qm̄

Cō. 52. oē qđ hꝫ nām vel potētiā: vt sit tpe isinito futuro hꝫ po tētiā isinitā: potētia aūt isinita nulla est maior: neq3 fini ta: neq3 isinita: igit̄ qđ hꝫ potētiā vt sit tpe isinito futuro hꝫ potentiā vt sit ēt tpe isinito p̄terito: alias qđ posset eē tpe vtroq3 isinito maioris eēt potētie: ꝛ per ꝯñs eēt potē tia isinita maior potētia isinita: cui⁹ oppositū dcm̄ est in

T. c. 132 añte. hāc rōnē tāgit phs in illa ꝑte: aut. n. isinito aut quā

Cō. 133. to quodā determinato tpe: quā exponit Cōmē. eā tn̄ ēt

Cō. 124 ponit supra. vbi ait Cōmē. Et debes scire ꝙ impoſe est imaginari ens hñs potētiā ad eē ꝛ nō esse infinitā in tpe p̄terito absq3 futuro: neq3 in futuro tpe absq3 preterito: nisi infinitū adderet sup infinitū: qđ est ipoſe. Quāobrē cōtingit: si aliquid inueniat̄ habens potentiā infinitā: vt actio. i. actus illius potētie sit in toto tēpore: si igit̄ po tentia fuit ad nō eē infinita ꝯtinget: vt sit nō ens in toto tēpore. Et si potentia ad esse fuit infinita cōtinget vt sit ens in toto tēpore. eandē sententiā ponit cōmēto. 131. ꝛ in alijs iā allegatis. Et quātū apparet mihi oēs rōnes eo rum in pͥmo celi: quibus nitunt̄ probare mundū nō esse

2^a via factū sumēdo factionē vniuersaliter ad has duas redu cunt̄. ¶ Pro 2ª via pōt argui sic. ex dictis eoꝝ si nō eēnt plura entia improducta sequeretur ꝙ aliqua eēnt crea ta: seu ex nihilo facta: consequētia patet: qꝛ materia pri ma ꝛ substantie simplices angeloꝝ essent vtriq3 ex ni hilo facte: sꝫ falsitas ꝯñtis ꝓbat̄ per eosdē mltipliciter.

p̄mo quidē inductiue:nā videmus ꝙ oē qḋ fit ex aliquo
fit pexistēte:ꝛ ei⁹ factioni subest aliqḋ subm manēs sub
vtroqꝫ termino factiōis:pꝫ in gnōnib⁹ accidētiū.v.g.cū
quis fit alb⁹:aut musicus pexistit subm musice ꝛ albedi
nis:ꝛ idē est de qbuslibet alijs q̄litatib⁹.In gnōnib⁹ quo
qꝫ substātiarū idē videt̄:vnde vegetabilia fiūt ex semi
ne:aīalia ex mēstruo:ꝛ vniulr videmus in omni trāsmu
tatione:siue substātiali:siue accidētali:idē aliqd trāsfer
ri de vna dispōne in aliā.hāc rōnē ponit p̄hs p̄ phy.ꝛ Cō
1.ꝛ.c.63. mentator ēt.¶ Cōfirmat̄ rō:qꝛ nullū agēs agit:nisi trās
mutando mām ꝛ deducendo ad actū qḋ erat in potētia.
igit̄ a nullo agēte fit aliqd ex nihilo.ꝯñtia pꝫ.Añs pbat̄
inductione:calefaciēs.n.trāsmutat corp⁹ potētia calidū
ad caliditatē actualē:ꝛ sic de ceteris agētib⁹:ꝛ pōt eē rō:
qꝛ omne qḋ est actu tale postq̄ nō erat p̄us fuit potētia
Cō.4. tale:qꝛ qḋ ipole fuit fieri ipole est factū esse.hui⁹ antece
7° met. dentis pbationē ponit Cōmē.8° physi.ꝛ ipsam rōnē.7°
cō.31. meta.ꝛ.12.eiusdē.¶ Scḋo ad idē sic.si aliqd posset fie
2m ri ex nihilo sequeret̄ ꝙ motus esset:ꝛ nihil moueret̄ vel
12.m.12. aliqd esset mutatū qḋ p̄us nō mouebat̄.Utrūqꝫ hoꝝ est
ꝛ.44. ipole:ꝛ pꝫ ipossibilitas p̄mi ex diffōne mot⁹ que est act⁹
T.c.58. entis in potētia ſm ꝙ in potētia.scḋi aūt ex.6° phy.vbi
demrat̄ ꝙ ante qḋlibet mutatū eē:fuit aliqḋ moueri:sꝫ
ꝯñtia pbat̄.Nā si aliqd fiat ex nihilo vel fiet per motū
ꝛ successiue pars ante partē:ꝛ sic mot⁹ erit sine mobili ꝛ
subiecto:ac per h̄ nihil mouebit̄:ꝛ sic habebit̄ p̄ma pars
ꝯsequētis vl fiat subito:vt solū hēat factū esse:ꝛ tūc erit
aliqd factū qḋ p̄us non fiebat ꝛ mutatū qḋ aū nō moue
Cō.71. bat̄:ꝛ hec est pꝫ.2.ꝯñtis.hāc rōnē ponit Cōmē.p̄ phy.ꝛ
particulariter cōmēto.60.ꝛ aliq̄liter tangit̄.8° physi.cō
3m mēto.4.¶ Tertio cū dicimus aliqd fieri ex nihilo.aut
ly ex.est nota subti vel mãe:aut termini a quo seu oppo
T.c.58. siti.hoc satis pꝫ p̄ physi.p̄mū non pōt dici:qꝛ non ens:vt
purum nihil:nō pōt esse mã:aut ꝯstitutiuū cuiusq̄ enti
tatis:nec scḋm:qꝛ tunc dicēdo aliquid fieri ex nihilo ta
lis esset sensus qualis est cū dicimus ꝙ ex nō albo fit al
bum:sed hoc est tātū per accidēs inquātū.s.subiecto qḋ
fit albū accidit ꝙ fuit nō albū:ꝛ sic oporteret ꝙ ipm ni
hil accideret alicui:ex quo factū esset aliqd.¶ Cōfirma
tur.qꝛ impossibile est nām vnius oppositi mutari in na
turam alterius:vt albedinē mutari in nigredinē.igitur
multo magis est ipossibile ipm nō ens ꝛ purū nihil mu
tari in ens:si igit̄ aliquid dicat̄ fieri ex nihilo vel ex non
ente hoc solū erit:qꝛ fit ex aliquo cui accidit ista p̄uatio:
seu negatio entis:sicut ex nigro aliqd dr̄ fieri albū:qꝛ fit
ex illo:cui ꝯtingit esse nigrū:sic aūt dicēdo pꝫ:ꝙ aliquod
subm supponit̄.igit̄ pꝫ esse ipossibile aliqd ex nihilo fie
Cō.106. ri.Et hanc rōnē ponit Cōmē.8° phy.cōmēto.4.ꝛ p̄ celi.
3° via ¶ Ex 3° via pōt sic argui.omne genitū ꝛ factū est factū
ab aliquo trāsmutāte ꝛ alterāte:ꝛ oē alterans est corp⁹.
ergo nō oia sunt facta.ꝯña pꝫ.Tū qꝛ itelligentie nō sunt
facte per trāsmutationem vel alterationem.Tum qꝛ si
T.c.86. eēnt facte eēnt facte a p̄°.Ipsum aūt non est corpus:sed
T.c.41. intelligentia abstracta vt probat̄.8° physi.ꝛ.12.meta.an
tecedēs pbat̄.Tū iducēdo in oia que fieri vel generari
videm⁹.Tuꝫ per rōnē:qꝛ omnis factio ꝛ gñatio est a cō
trario:ꝛ per q̄litates actiuas ꝛ passiuas:he aūt solis cor
Cō.20. porib⁹ ꝯueniūt:hui⁹ rōnis virtutē ponit p̄hs p̄mo celi ꝛ
ꝛ.33. Cōmenta.etiā.ꝛ.7° meta.cōmē.31.ꝛ filr.lib.12.ꝛ plurib⁹
2m locis.¶ Scḋo ab alijs arguit̄ sic.cuilibet potētie actiue
T.c.17. correspōdet ppria potētia passiua:nam relatiue dicunt̄
adinuicē ꝛ mutuo se diffiniunt:vt patet 5° meta.cap.de
potestate.ꝛ h̄ vniulr verum est de potētia actiua:siue sit
actiua per motū:siue per simplicē emanationē.igit̄ non
est possibile aliqd fieri ex nihilo:patet ꝯñtia:qꝛ nihil nō

est potentia passiua.¶ Ex quarta via pōt sic argui.si nō 4° via
essent plura non facta:tunc p̄mum corpus celeste eēt fa
ctum pꝫ:sed hoc esse impossibile pbat p̄hs.3° celi cuius Cō.29.
rationē sic format Cōmē.ibidē.impossibile est:vt aliqḋ
corpus generet̄:nisi in loco.si igit̄ mūdus tot⁹ fuerit ge
neratus:aut p̄muꝫ corpus necesse est vt haberet locū in
quo generabat̄ p̄orē ipso tēpore vel nā:locus aūt aut est
vacuum aut terminus corporis ꝯtinētis:sed si totus mū
dus fuerit gñatus nō habuit ꝯtinēs:cū ante ipm nō erat
corp⁹:g̃ ante ipm erat vacuū:sed vacuū nō est pole.hoc
Cōmē.he sunt rōnes qbus per p̄hm ꝛ Cōmē.pbat̄ p̄fa
ta ꝯclusio.¶ Nūc scḋo ostēdēda est eaꝝ inefficacia ꝛ in
firmitas.pp̄ qḋ sciendū ꝙ oēs p̄fate rōnes super qua
tuor p̄ncipalr̄ sustētant̄:sicut patere pōt volēti aduertē:
vnū est.ꝙ ipossibile est idē simul eē in potētia ad oppo
sita:vel ꝙ alijs verbis minus pprijs dr̄:ꝙ ipossibile est
in eodē simul eē potentias ad opposita.Aliud est:ꝙ que
cūq̄ potētie simul sunt in aliquo simul p̄nt ad actuꝫ re
duci.vel sub alijs v̄bis.ad quecūq̄ aliqd simul est in po
tentia pōt illa simul hēre in actu:seu pōt simul actu esse
vtrūqꝫ.Aliud:ꝙ ois potētia necessario exibit ad actum.
vltimū est.ꝙ impole est aliqd ex nihilo fieri.Hec autē
fundamēta prorsus falsa sunt:ꝛ ppterea rōnes inualide.
Ad declarationē ergo assumpti probo q̄tuor ꝯnes ꝛ po
stea ad singulas rōnes factas respōdebo.¶ Prima igit̄ p̄° ꝯ
cōclusio est.pole est idē simul eē in potētia ad opposita. p̄m
hāc p̄mā pbo v̄bis eoꝝ expressis.p̄hs.n.4° metaphy. T.c.20.
contra Anaxago.quem dicit conuenire cum ponentibus
cōtradictoria simul vera pro eo ꝙ videbat ex eodē sub
iecto generari contraria:ac per hoc cōtraria simul p̄exi
stebant in subiecto ſm ipsum:cum ſm eū non posset ali
quid ex nihilo fieri:si autem contraria simul.igit̄ ꝛ con
tradictoria simul vera:sicut pꝫ in illa parte.Uenit autē T.c.19.
dubitantibus.soluendo statim post ostendit:quomodo
contraria sunt simul in eodem.s.potestate:nā conuenit
simul illud esse ꝯ̄ria:actu v̄o nō:vbi Cōmē.dicere inquit Cō.20.
ꝙ contraria existunt simul in eodem potentia est verū:
actu autem est falsuꝫ.Et infra.Isti enī homines errauε
runt ꝛ nō potuerunt distinguere inter potentiam ꝛ actū
s.ꝙ cum inuenerūt contraria esse simul in eodeꝫ estima
uerunt ꝙ possibile est ea inueniri in actu.Sed in actu est
impossibile:potentia autem necessarium propter gene
rationem.hec Cōmenta.si autem contraria simul essent
in eodem in potentia:igitur ideꝫ simul est in potētia ad
contraria.¶ Secundo idem patet ex 9° meta.vbi dans 2m
differentiam inter potentias naturales ꝛ rationales ait: T.c.10.
tales quidem.s.naturales necesse:quādo vt possint passi
uum ꝛ actiuum appropinquantur hoc quidem facere il
lud v̄o pati.Illas v̄o.s.rationales nō necesse:vult igitur
ꝙ sic appropinquatis actiuo ꝛ passiuo:vt possint agere ꝛ
pati nō est necesse hoc agere ꝛ aliud pati in potentijs ra
tionalibus.igitur quando possunt agere hō potentie:pos
sunt etiam non agere:ꝛ sic simul sunt in potentia ad op
posita contradictorie.Idem quoq̄ dicit ibi finaliter Cō Cō.10.
menta.ꝛ iterum p̄hs.2.perihermε.Iteꝫ ifra p̄hus.s.in 9°
metaphy.ait.omnis potentia est simul cōtradictionis:ꝛ
littera cōmenti hꝫ.est ꝯtradictorioꝝ simul.¶ Itē infra T.c.19.
in illo caplo:quoniā aūt melior ꝛ honorabilior ait p̄hus
quecūq̄.n.ſm posse dicunt̄ idē est potēs ꝯ̄ria:vt ꝙ dicit̄
posse cōualescere idem est ꝛ languēs simul.s.potētia.Et
paulopost.posse qdē ꝯ̄ria simul existit.ꝯ̄ria v̄o ipossibile
simul exist̄:vt sanū esse ꝛ laborare.¶ Item per omnia
dicit Cōmē.ibidē.Et plura alia ex eoꝝ dictis ad idē pos Cō.19.
sent adduci.Ex quibus etiam satis euidenter colligitur
ꝙ in hoc dicto Commentator sibiipsi fuerit oppositus.

2m ¶ Scđo pbat ꝙ rōnib⁹ ꝗ⁹ est: qꝛ si nō eēt pole idē simul
eē in potētia ad opposita: sequeret ꝙ nihil eēt ꝯtigēs ad
vtrūlibet. ꝯñs est falsū ēt ꝓ ipos: vt pꝫ ꝑ periher. ⁊ fm
3m veritatē: qꝛ alias periret libertas arbitrij. ꝯña vō est nō. ¶ 3°
pole est idē actu eē sub vno opposito: ⁊ sil' in potētia ad
reliquū. igit' pole est idē simul eē in potētia ad opposita.
añs pꝫ: nā actu sedēs pōt nō sedē: ⁊ silr in alijs: ⁊ sicut di.
T. c. 19. phs 9° meta. vbi pbat potētiā ab actu distīgui. Cōtingit
gdē pole aliqd eē nō eē aliqd: ⁊ pole nō eē eē aliqd. Si-
milr aūt ⁊ in alijs cathegorijs pole vadēs nō vadē: ⁊ nō
vadēs pole vadē ⁊c. ꝯñtia pbat per locū a minori. Qm
minus deberet videri pole de actu ⁊ potētia ad actuꝫ op-
positū ꝙ de potētijs isimul. nā tota repugnātia que esset
in potētijs: si qua eēt: eēt ꝓpter actuū repugnātiaꝫ: vnde
si actus nō eēnt repugnātes: neqꝫ ēt repugnarēt potētie
2a ꝯ. que sūt ad illos. ¶ 2a ꝯ est. ꝙ nō oēs potētie simul in ali-
quo existes loquēdo ad bonū intellectuꝫ pmissam ꝑnt sil'
ad actū reduci. hec ꝯclusio pbat. ꝓ quoad hoiem: qꝛ se-
queret ꝙ ꝯtria possent idē simul inesse actualr. ꝯñs vt ꝓ-
batū est lib. ꝓ dis. 17. est falsum fm phm: ⁊ ēt vt pꝫ in au-
ctoritatib⁹ ꝓallegatis. ꝯña nota est: qm idē simł est in po
2m tētia ad ꝯtria: vt pbatū est ēt ꝑ eūdē in ꝓcedēti ꝯne. ¶ 2°
idē fm se pbat: qꝛ sequeret ꝙ eēt pole ꝯdictoria sil' esse
va. pbat ꝯña: qm idē est in potētia ad vtrūqꝫ oppositoꝝ
ꝯdictorie enūtiabiliū: sil'. n. sum in potētia vt cras legā. ⁊
cras nō legā: ⁊ eadē ps aeris est in potētia nūc: vt cras il-
luminet: ⁊ in potētia vt nō illuminet cras: ⁊ sic de mul-
3m tis. ¶ 3° sequeret ꝙ mā posset sil' informari qbuslibet for-
mis ad q̄s simul est in potentia: ⁊ per ꝯñs multis formis
repugnātib⁹ ⁊ icōpossibilib⁹ nāliter: qd phs nō ꝯcederet
4m neqꝫ Cōmē. ¶ 4° sequeret ꝙ idē corp⁹ posset sil' moue-
ri sursuꝫ ⁊ deorsuꝫ: an ⁊ retro: ⁊ dextrorsuꝫ ⁊ sinistrorsuꝫ:
pꝫ ꝯña. qꝛ idē corp⁹. vbi grā. lapis hic demrātus indiffe-
rēter pōt trāsferri ad has ptes ⁊ illas: ⁊ tñ ꝯñs nō ꝯcede-
ret a phō: silr eadē cera: aut aliud corp⁹ posset simul esse
rotūdū ⁊ q̄dratū: rectū ⁊ curuū: qd iplicat ꝯdictionē: pꝫ
ꝯña: qꝛ sil' est in potētia: vt fiat rotūdū: ⁊ vt fiat q̄dratū: ⁊
3a ꝯ. sic de alijs diuisiꝫ. ¶ 3a ꝯ est. ꝙ nō ois potētia nečio exi-
bit ad actū: nec oē pole esse erit: aut oē pole nō eē nō erit
eo mō quo est pole. pbat ꝓ: qꝛ ipole est aliqd fieri in ali-
ꝓm quo istāti vel tpe certo ⁊ determiate. vbi grā. in tpe vel i-
stanti ꝙ sit a. ⁊ pole est ēt nō fieri in a. ⁊ si ponat ꝙ non
fiat in a. sicut est pole poni. seqt ꝙ potētia fiēdi in a. nun-
q̄ exibit ad actū: sine illō qd est pole fieri in a. nūq̄ fiet
2m in a. qꝛ nec a. vnq̄ erit. ¶ 2° pono ꝙ brutū hn̄s visuꝫ ha-
beat visibile oppositū sibi: ⁊ claudat oculos: ꝯstat ꝙ ipe
est in potētia ⁊ valde ꝓpinq̄ ad visionē vel spēm illi⁹ vi-
sibilis polem in ipso cāri a visibili opposito: ⁊ his oibus
sic positis pole est ꝙ añ aptionē oculoꝝ brutū moriat: q̄
posito seqt ꝙ spēs illi⁹ visibilis: vel ēt visio que erat pos-
sibilis in illo gn̄ari nunq̄ gn̄abit: cuius pbatio est: qꝛ si
gn̄abit vel gn̄abit ex illo visu: g ponit eē corrupt⁹: ⁊ hoc
est falsuꝫ: qꝛ ille visus nunq̄ ampli⁹ erit: imo fm eos im-
pole est ipm vnq̄ de cetero fore: cū sit corrupt⁹: vel gn̄a-
bit ex aliq̄ alio visu: ⁊ h dici non pōt fm ipsos: qm nulla
forma nālis educibilis nāliter de aliquo subiecto pōt nā-
liter eadē numero educi de aliquo subiecto fm ipos: ⁊ fm
oēs quos vidi. Et pōt ratione probari: qꝛ si eadeꝫ forma
numero posset de diuersis subiectis produci: siue ab eo-
dem siue a diuersis agētib⁹: sequeret ꝙ positis illis sub-
iectis oino similibus: ⁊ vniformiter ꝓpinquis eidē agen-
ti: vel eadeꝫ forma numero causaret in vtroqꝫ: qd ipossi-
bile reputat fm nām vel in neutro aliquo cāret: qd ca-
su posito est nāliter impossibile: qꝛ existentibus actiuo ⁊
passiuo nālibus in dispositione debita necesse est h agē

illud pati. ⁊ pꝫ ꝯñtia: qꝛ nō est rō potius ꝙ ex vno cāret
q̄ ex alio: nisi h forte reduceret in deū: qui vellet coagē
agenti ad ꝓductionē illius forme ex vno subiecto ⁊ non
ex alio. Sed certū est ꝙ h phs nō diceret. Ex hoc tamē
nō impedit ratio ꝓncipalis: qꝛ deus ad coagendū nō co-
gitur: ⁊ pōt nō coagere: ⁊ per ꝯñs forma illa seu visio vel
species gn̄abilis pōt nūq̄ de cetero generari: qd est ꝓpo-
situm. ¶ Tertio. pars aliqua ignis existens immediate 3m
iuxta orbē lune est nālr corruptibilis sicut ⁊ alia sibi si-
milis existens iuxta aereꝫ: ⁊ similr est in potētia ad gene
randū calorē ⁊ ignē: ⁊ tñ non est necesse ipsam aliqñ cor-
rūpi aut etiā calorem aliquem vel ignem generare. ergo
nec ois potētia necessario exibit ad actuꝫ: nec etiā omne
corruptibile nečio corrūpet. ꝯña pꝫ. pbat añs quo ad se-
cundā partē. nā prima clara est: qa si illa deberet corrum
pi aut corrūperet in eodē loco in quo est. ⁊ h nō. tum qa
ibi nullū est corruptiuuꝫ nāle: nec neče est: imo nec nālr
pole ibi fore. tuꝫ qa nihil in eius mā posset ibi nāliter ge
nerari: vt notū est: aut in alio loco corrūpet: ⁊ si sic opor-
teret ꝙ descēderet infra suā sphērā: qd nec necessariū ap
paret: nec nāliter pole: qm nec motu nāli descenderet vt
certū est nec violēto: cū nullū sit ibi vl nāliter esse possit
aliqd eam violenter deorsum impellēs: ⁊ per idē pbatur
ꝙ nunq̄ generabit ignē aliquē vel caloreꝫ: cū nō habeat
vel habere naturalr possit ꝓximū passiuuꝫ ab ipsa nālr
trāsmutabile. ¶ Quarta cōclusio est ꝙ nō est impossibi- 4a ꝯ.
le aliqd fieri ex nihilo. i. aliquid fieri ⁊ nō fieri de aliq̄.
pbo sic. nā si aliqd fit ex nihilo in sensu tacto: nō sequit
ꝯdictoria esse vel esse posse simul vera. ergo nō est ipossi
bile aliqd fieri ex nihilo. ꝯñtia pꝫ ex dictis lib. pmi dis.
4. 2. q. 1. articuli. 2. Sed declaro añs. nā nō per se cōuenit
facto iquātū huiusmodi: ꝙ sit factū vel fiat de aliquo: qnimo
si fiat non de aliquo magis videt fieri: qm quāto minus
presupponit factioni de re facta: ⁊ plus ex ea accipit esse
de nouo: tanto magis ipsa fit. vnde si qdlibet eius fieret
magis fieret q̄ si aliquid fieret ex ea ⁊ aliquid nō fieret:
sed prefuisset. nō igit' sequit. hoc fit ⁊ nihil eius prefuit.
igit' hoc nō fit. ⁊ eodē mō nō sequitur. hoc fit ⁊ nō fit de
aliquo. igit' hoc nō fit. Per simile etiā pōt declarari ali-
ter. nā cōpositū subale nō minus vere dicit' gn̄ari ⁊ fieri
q̄ cōpositū ex suba ⁊ accidēte: qnimo illud dr simplr ge-
nerari: hoc aūt fm qd: ⁊ tñ gn̄ationi subali nō ꝓexistit de
genito nisi mā sola saltē in his vbi nō sunt plures forme
subales. gn̄ationi aūt accitali ꝓexistit nō tm̄ mā: sed etiā
subalis forma ⁊ ens in actu. ¶ Scđo forma nālis fit: et 2m
non fit de aliquo. igitur nō est impole aliquid ex nihilo
fieri. pbatio añtis. nā quāuis forma nō fiat per se tanq̄
aliqd per se subsistens: nihilominus vere fit: qa vere est
ab agente postq̄ nō fuit: ⁊ ꝙ nō fiat de aliquo certū est:
quāuis fiat in aliquo. s. in mā. suppono aūt pro nūc ꝙ ni-
hil forme ꝓexistat generationi eius in mā distinctuꝫ ab
illa: qd tñ si negaret nō tollit ꝓpositū: qm vltra illud qd
ꝓexisteret adhuc oporteret ponē aliqd fieri de nouo cui⁹
nihil ꝓexisteret: vel negare oēm factionē ꝓprie dictā sic
forte infra declarabit'. Quāuis tñ forma sic fiat de nihi-
lo non quelibet que sic fit de nihilo causat vt patebit in
4° lib. Si dicat' ꝙ lꝫ forma nō fiat de aliquo ex quo ipa
fit tanq̄ extrinseca parte eius: fit tñ de aliquo in quo ipsa
est tanq̄ in subiecto. Phi aūt dicētes impole eē aliquid
fieri ex nihilo: non itellexerūt ex nihilo pmo mō tñ: sed
vel pmo vel scđo. Istud non valet nec ꝓpositū ipedit.
non valet quidē: qm si diligenter attendant dicta ponen
tium ꝓpositionē predictā: indubitanter apparet ꝙ eam
in primo sensu tñ dixerunt. vnde et Anaxago. vt vitaret
aliqd ex nihilo fieri: ⁊ i sensu posuit latitationē formarū

⁊ alij dixerunt entia generari vel corrũpi per solam con-
gregationẽ ⁊ segregationez: ita ꝙ nulla entitas ſm ipsos
fiebat: cui° nõ quelibet pars p̃existeret: econtra aũt Phs
negauit formã fieri ꝙ ſm ipm forma nõ p̃existit gñõni
nec fit ex aliq̃ sui aliogn p̄cederet: vt ait. in infinitũ: ꝯstat
aũt ꝙ nec illi posuissent formã p̃existẽ: nec ille negasset
eã fieri: si ſm eos sufficisset ꝙ fuisset facta in aliquo ad
hoc vt nõ de nihilo aliqd fieret. ¶ P. Hoc dictũ nõ ipe
dit p̄positum: nã ꝙ forma fiat in subto non iõ est: q̄a fit.
nam ⁊ cõpositũ sbale per se vnũ vere fit: ⁊ tñ non fit in
subto: nec in aliquo q̃uis fiat ex aliquo itrinseco sibi: sz
ideo q̄a ipsa nãliter nõ per se subsistit: vñ etiã si ipsa eẽt
⁊ non esset facta adhuc esset in subto: sicut ſm Phm q̃li-
tates celestes sunt in subto ⁊ nõ sunt facte: ⁊ si aliqua for
ma eẽt potẽs per se eẽ illa posset fieri esto ꝙ nõ fieret in
subto: ex quo ꝯcludit ꝙ nõ ꝯuenit per se facto inquãtuz
factũ est ꝙ sit factũ in aliquo: p̃terea aliqd fit ⁊ nõ fit in
aliquo: sicut cõpositũ sbale: ⁊ aliqd fit ⁊ nõ fit ex aliquo
in p̃mo sensu: sicut forma sbalis: nec fieri ex aliquo ⁊ fieri
in aliquo sunt opposita imediata circa factũ vl' illud qd̃
fit. igitur nõ app̃et impo͠le ꝙ aliqd fiat ⁊ nõ fiat in aliq̃
nec ex aliquo: ⁊ per ꝯñs vtroqz mõ de nihilo. Qz aũt illa
nõ sint opposita imediata circa factũ p3: nã ꝯuenit aliqd
fieri ex aliquo ⁊ in aliquo. v̄.g. in intensione forme acci-
dentalis ⁊ in augmentatione sbali: vtrobiqz eñi forma
sbalis totalis fit ex aliq̃. s. ex p̃te eius p̃existente: ⁊ fit in
aliquo. s. in subto. Patet etiã ꝯclõ ista idirecte: q̃m rõnes
probãtes oppositũ sunt inefficaces vt soluendo patebit.

Ad rõe3 phi ¶ Ad p̃mã igit rõnũ Phi his p̃missis respõdeo ꝯceden
do maiorẽ ⁊ negãdo minorẽ que est. nullũ perpetuũ põt
aliqñ nõ esse: ⁊ ad p̃mã eius p̄bationẽ cuz dĩ: si põt aliqñ
nõ esse: ponat ꝙ aliqñ nõ erit: ⁊ tũc sequit ꝙ perpetuũz
aliqñ nõ erit ⁊c̃. dico ꝙ nõ sequit: q̄a cũ ista. p̄petuũ põt
aliqñ nõ esse: non sit vera: nisi in sensu diuiso: imo nec de
virtute sermonis h3 aliũ sensuz: illud po͠e non sic debet
poni in esse: vt ista de inesse. perpetuũ aliqñ nõ erit. si est
debet esse vera: sed vt ista. hoc aliqñ nõ erit. demõstrato ali
quo de quo vere dĩ ꝙ est perpetuũ. vbi gr̃a. celo aut aliq̃

Ad 2m pbõnẽ. itelligit. Exẽplũ p3 in ista: albũ põt esse nigrũ. ¶ Ad 2m
p̄bationẽ ꝯcedo ꝙ aliqd qd̃ põt semp̄ esse: põt aliqñ nõ
esse: ⁊ ꝙ idẽ sil' est in potẽtia ad opposita: ⁊ cũ ex h' iferẽ
ꝙ eẽt po͠e: vt eidẽ illa opposita simul iessent: nego ꝯñaz.
⁊ p3 rõnabilitas negationis ex sc̃da ꝯne p̄bata ꝯ ipsos: ⁊
ex p̃ma p3 nõ esse falsuz qd̃ Cõmenta. iudicat impo͠e. s.
potẽtias ad opposita cõgregari in eodẽ simul. Et si dicat
ꝙ quelibet potẽtia põt reduci ad actũ: ⁊ qd̃libet possibi-
le põt poni in esse: respondeo ꝙ verũ est: non tñ quelibet
potẽtie p̃nt sil' ad actũ reduci: sicut ille que sunt ad actus
oppositos circa idẽ: nec quelibet po͠ia p̃nt simul poni in
esse: p3 de ꝯdictoriis ꝯtingẽtib°: ⁊ ideo q̃uis potentie sil'
sint: nõ tñ po͠e est actus sil' eẽ: seu eas sil' reduci ad actũ.
Et hoc ideo: q̄a ipse nõ sunt ad actus cõiunctim sed diui-
sim. p̄pter qd̃ cũ dĩ ꝙ idẽ est siml' in potẽtia ad opposita:
vel sil' põt opposita: ꝯsueuit dici ꝙ itelligenda est simul-
tas potẽtie: nõ aũt potẽtia simultatis. i. ꝙ sil' est i potẽtia
ad oppositũ: nõ ꝙ est i potẽtia ad opposita sil'. i. vt simul

T. c. 10. hẽat opposita: ⁊ hoc ipsuz dicit Phs 9° meta. vbi sñia ei°
est ꝙ l3 potẽtie rõnales possint ad opposita: si q̄s tñ appe
teret face sil' opposita nõ faceret: q̄a nec est sil' faciẽdi po

T. 2. c. x tẽtia aũt Phs ⁊ Cõmẽta. si appetierit iquit agere ꝯria sil'
nõ põt: q̄a nõ h3 potẽtiã ad illa isimul. ¶ Ad p̄positum
ergo dico ꝙ p̄petuũ aliqd̃. v̄.g. celuz põt semp̄ esse: ⁊ põt
aliquãdo non esse ⁊ vtrunqz horum diuisim potest poni
in esse: nõ aũt ꝯiunctim: sicut etiã sequit. sortes potest to
ta ista die sedere: ⁊ etiaz põt in alia parte huius diei non

sedere: q̄z libere sedet vt suppono: ⁊ quelibet p̃s diuisim
hui° possibilitatis põt poni in esse: nõ tñ vtrũq̃ ꝯiũctim:
vt p3: ⁊ sicut verũ est ꝙ qui põt hac die tota sedẽ põt ali
qua hui° diei p̃te nõ sedere: ita veruz est ꝙ illud qd̃ põt
semp̄ eẽ põt aliquãdo nõ esse. ¶ Ad aliã p̄bationẽ qua Ad 3m
dĩ. ꝙ oẽ corruptibile necessario corrumpet: p3 ex 3° ꝯne p̄bõm
ꝙ assumit falsum: ⁊ simil'r falsum est qd̃ ad huius p̄ba-
tionẽ dicit Cõmẽ. s. ꝙ diffinitio ei° in quo nõ est potẽtia p̃. c. 137.
ad aliqd: est vt nunq̃ exeat ad actũ: sed debuit dicere: vt
nõ possit exire ad actũ: multa aũt possunt exire ad actuz
que nunq̃ exibunt: vt supra monstratũ est. quapropter si
oĩs talis potẽtia vocet ociosa ꝯcedendũ est plurimas po
tentias esse in mũdo ociosas: qd̃ etiã Cõmẽ. tanq̃ incon-
ueniens inferebat: que aũt vltra ad eiusdẽ p̄bationẽ ad-
ducebant ex Phõ. s. ꝙ oĩa que gñant vident corrũpi. di-
co ꝙ istud nõ est verũ accipiẽdo gñationẽ vniu'r pro oĩ
factione: q̃uo accipi op3: si debeat argui ad p̄positũ: nec
probatio eius: que vt ibi dicit Cõmẽ. est ex iductione: cũ
nõ sit vniu'lis in oĩbus factis. valet sicut dicetur in solu-
tione eiusdẽ rõnis sequentis. Ampli° dico. ꝙ nec etiã est
vniu'r natura in generatis mãlib°. p3 instãtia de elemẽ-
to ignis ſm totum vel partes vicinas orbi lunari. ¶ Ad Ad 2m
secũdaz rõnem p̃ncipalem. nego minorem. ⁊ dico ꝙ pro p̃ncip.
batio eque militat contra Phm qui posuit tempus eter- p° vie
num in preterito ⁊ in futuro: cũ tamẽ eternum in prete-
rito sit infinitũ: ⁊ similiter eternũ in futuro: ⁊ eternũ ex
vtraqz parte vtrũq̃ cõprehendat. Qd̃ tamẽ ſm ꝙ iferi°
dicam possibile fuit tẽpus esse eternum: quãuis de facto
habuit initium: ac per hoc fuit possibile infinituz cõpre-
hendere in se plura infinita. dico ꝙ hoc nõ est inconue-
niens: sicut in p̃mo lib. di. 4. 4. declaratuz est: ⁊ pro nunc
sufficiat exemplũ de aliquo cõtinuo: cui° vtraq̃ medie-
tas cõtinet infinitas partes proportionales alias ab his
que reliqua ꝯtinet. ¶ Ad aliã p̄bationẽ eiusdẽ que acci
pit a minore respõdeo ꝙ qd̃libet p̄petuũ sicut põt dura
re per infinitũ futurũ: ita si fuisset ab eterno potuisset du
rare per infinitum preteritum ⁊ infinitũ futurum. vnde
nullũ creatũ perpetuũ aliud excedit q̃tuz ad posse: l3 de
inesse vnũ fuerit alio p̃us: sicut angeli p̃us q̃ aĩa huma-
na: ⁊ sic p3 ꝙ illa p̄batio nullius est efficacie ꝯtra nos: ap
parentiã aũt aliq̃ hẽret ꝯtra eos qui ponerẽt aliqd̃ p̄pe-
tuũ posse durare tãtũ in finito tẽpore futuro: aut duras-
se tãtũ ifinito p̃terito: ⁊ aliqd̃ posse taz p̃terito q̃ futuro:
qd̃ nõ ponim° nos christiani: sed ꝙ l3 posse tam in p̃teri-
to q̃ in futuro: sicut deo placuerit ipm ꝯseruare. ¶ Tũc Ad p̃m
ad rõnẽ que sc̃da via p̄cedit ad p̄bãdũ ꝯclusionẽ Phi cõ 2e vie
cedo ꝯñs illatũ. s. aliqua esse facta ex nihilo in sensu qui
supra tactus est: ⁊ satis cito magis exponetur: tunc ad p̃-
mam probationem falsitatis ꝯsequentie. que est per in-
ductionem: respondeo ꝙ sicut Cõmẽ. dicit. 8. physicorũ. Cõ. 33.
inductio in qua nõ percipitur ꝙ predicatio est essentia-
lis non dat certitudinem vniu'lem vel necessariã: vt hẽt
alia littera: nisi inducãtur in ea omnia particularia: ⁊ sõ
dicit ipse ꝙ inductio ibi facta per Aristo. ꝙ omne motũ
mouetur ab alio non dat certitudinem: cum non inducat
per omnia particularia: ⁊ maxime vt dicit in principio
cõmẽti apud ponẽtes aliqd esse: qd̃ moueat se: sicut Pla
to ponit. Sic in proposito dico ꝙ inductio Phi cum non
fiat per omnes particulares factiones: sed per eas tñ
quibus forma educitur de materia aut subiectum ali-
quod trãsmutatur nõ est efficiens: vt ex ea vniuersaliter
concludatur ꝙ omne qd̃ fit fiat ex aliquo: ⁊ maxime cuz
non percipiatur ꝙ hec predicatio qua dicitur. omne qd̃
fit: fit ex aliquo sit essentialis: non plus q̃ ista omne qd̃
mouetur mouet ab alio de qua ibi loquitur Cõmenta.

¶ Ad confirmationē dico: q̄ aīs est falsum. ⁊ ad p̄mam
eius ꝓbationē que est per inductionem: dōm est sicut ad
precedentem. ¶ Ad aliam concedo: q̄ omne qđ actu est
prius fuit possibile esse. nō tñ omne qđ fuit possibile esse
fuit possibile per aliquam potentiā ꝓpriā vel sibi intrin
secam: sed aliquid fuit possibile per solam potentiā agen
tis qđ ip̄m causauit. vñ ex h̄ nō habetur itentū argumē
ti. ¶ Si dicaṫ: q̄ agens diffinitur per esse p̄cipiū mot⁹:
⁊ silr̄ potentia actiua ꝑ esse p̄n^m transmutandi: ⁊ per ꝯñs
nullū agens agit nisi trāsmutādo. vt dicit aīs premissus.
cap̄. 2. dico cū Aui. p̄mo suffi. q̄ illa diffinitio nō est agentis vl̄r:
sed tm̄ nālis ⁊ physici. Efficiens inquit in rebus nālibus
aliquādo diciṫ p̄cipiuȝ motus in alio a se s̄m hoc q̄ est
aliud: sed intelligiṫ motus hic oīs exitus de potentia ad
effectum per formā in materia: ⁊ declarata hac diffinitio
ne ⁊ positis distinctionibus de hoc agente ꝯcludit. hoc ğ
est p̄cipiū respectu reȝ nālium. Sed cū accipiṫ p̄cipiū
efficiēs non in respectu rerū nāliū tm̄: sed respectu ipsius
esse: ⁊ cōioris intētionis q̄ꝫ sit hoc: ⁊ erit h̄ qcqđ est causa
essendi sȝ remotū a sua essentia. Et ideo sic Aris. dixit q̄
nō omne mouens est agens: ita s̄m veritatē nō oē agens
Ad 2^m est mouens. ¶ Ad aliaȝ ꝓbationē: dico p̄mo. q̄ causatio
que non fit in subiecto siue sit successiua siue tota simul
nō est motus neqȝ mutatio ꝓprie dicta s̄m q̄ accipiṫ in
argumento: ⁊ de ipsis est locutus Phs: sed large loquen
do de mutatione s̄m q̄ nō solum qđ nunc se hȝ aliter q̄ꝫ
prius: sed etiā qđ nūc est: ⁊ nō fuit p̄us: qđ pōt dici eē mu
tatū. creatio sit mutatio: quo sensu intelligendus est arti
culus Parisiēsis. 2iȝ. di. Qđ creatio non debet dici muta
tio ad esse. error: s̄i intelligaṫ de oī mō mutatiōis: ⁊ sic su
mendo nō oīs mutatio hȝ subȝ. ¶ Scdo dico q̄ ꝯñs nō
est impoīe s̄m totū: qꝛ̄ possibile est aliquid esse mutatū
qđ prius nō mouebaṫ: imo frequēter sic ꝯuenit de facto
in itellectu ⁊ volūtate: ⁊ alijs pluribus: in q̄bus sunt mu
tationes indiuisibiles non sequētes motū aliquē suoȝ
t.c.58. subiectorū. nec Phs 6° ph̄icoȝ ꝓbat oppositū: nec ꝓba
re etiam intendit: sed hoc tm̄ ꝓbat de motu locali conti
nuo: qꝛ̄ alias sequereṫ: vt dicit ⁊ bene: q̄ cōtinuus cōpo
neretur ex indiuisibilibus. eodē modo dico etiam q̄ non
est impossibile aliquid factum esse qđ prius non fiebat.
Ad 3^m ¶ Ad 3um dico q̄ cū dicim⁹ aliquid fieri ex nihilo: ly ex.
est nota materie. Sed hoc dupl̄r pōt itelligi sicut docet
cap̄. 8. Ansel. in monol. vno modo q̄ sit nota ꝯstitutiue sic: q̄ ꝑ
illā enūtiationē detur itelligi q̄ ex nihilo. i. ex eo qđ pe
nitus nihil est q̄si ex mā aliqđ fiat velut ipsum nihil sit
aliquid ⁊ existēs ex quo possit aliqđ fieri: sicut dicim⁹ q̄
ex farina fit panis: ⁊ in isto sensu propositio est falsa. alio
mō vt sit materie nota: sed negatiue: vt. s. negeṫ oīs mate
ria: ita q̄ cū dicimus aliqđ factū ex nihilo: intelligimus
qđ ait Ansel. factū: sed non est vñ sit factū. Cui per silem
significationē dici videṫ. cū homo sine causa contristat⁹.
diciṫ: contristatus dicitur de nihilo. verba sua sunt: ⁊ s̄m
hunc sensuȝ vt subdit intelligendū est: q̄ cūcta a deo ex
nihilo facta sunt. i. nō ex aliquo. hunc sensum docet etiā
cap̄. 2. Aug. ad Orosium ꝯtra priscilianistas. dum queriṫ iquit.
vnde creaturā suā deus fecerit. quedaȝ materies queriṫ
sicuti est fabro lignuȝ vel qđlibet corpus: qđ nisi habuit
ea facere que ab eius arte expetunṫ non poterit oino fa
cere. Cū ergo rñdetur ex nihilo: quid rñdeṫ nisi nullam
ei subiectam fuisse mām quā ipse nō fecerit vt hēet vñ
faceret si qđ vellet: ⁊ qđ nō haberet faceṙ non valeret. Et
subdit. cum dī deus ex nihilo fecit. nihil aliud dī nisi nō
erat vnde faceret: ⁊ tñ qꝛ̄ voluit fecit: s̄m hunc sensuȝ pȝ
q̄ hec ratio in nullo ꝓcedit nec cōfirmatio ei⁹: sed tm̄mō
cōtra p̄mū quem non damus. ¶ Notandū tñ est: q̄ hic

termin⁹ nihil. sicut simil̄r docet Ansel. in moñ. potest in cap̄. 19.
enūtiationibus dupl̄r teneri. s. syncathegoreumatice ⁊ ca
thegoreumatice. p̄mo mō equiualet in significādo huic
complexo nullū ens. 2° aūt modo huic. nō ens. aut qđ nō
est. ⁊ s̄m hanc diuersam acceptionē eius multū diuersan
tur ꝓpositiones in veritate ⁊ falsitate ⁊ alijs cōditionib⁹
earūdē. nam si dicaṫ. nihil pōt corrūpere deuȝ. ⁊ ly nihil.
stat syncathegoreumatice idem valet qđ hoc. nullaȝ ens
pōt corrūpeṙ deū: ⁊ tūc est ꝓpositio vl̄is et negatiua. si vo
teneaṫ cathegoreumatice tūc equiualet huic. nō ens seu
qđ nō est potest corrūpere deum: ⁊ tūc est idefinita affir
matiua ⁊ falsa. simil̄r distinguēde sunt iste. nihil pōt sa
tiare auarū. nihil docuit me volare ⁊ cetere siles. Cum
itaqȝ ph̄i dicūt nihil fit ex nihilo: s̄m ipsos ly nihil. non
pōt teneri in subiecto ⁊ predicato cathegoreumatice. tūc
enī esset sensus: qđ nō est vel nō ens sit ex nō ente. quod
vtiqȝ s̄m ipsos est falsum. volunt igiṫ q̄ teneaṫ in subie
cto syncathegoreumatice: in predicato autez potest tene
neri cathegoreumatice: ⁊ tunc est sensus q̄ nullaȝ ens fit
ex nō ente: ⁊ syncathegoreumatice: ⁊ est sensus q̄ nullaȝ
ens sit ex nō ente. ⁊ vtroqȝ mō s̄m ipsos vera est ꝓpō il
la. Scd̄m nos autē in scdo sensu est falsa: ⁊ eius opposita
vera. s. aliqđ ens fit ex nō ente. ita tñ q̄ equaleat huic co
pulatiue: aliqđ ens fit ⁊ ip̄m ex nullo ente fit: siue nō fit
ex aliquo ente. ⁊ tūc pȝ q̄ si queraṫ an fiat ex nihilo ꝑ se
vel per accidēs: questio est ipertinēs: eo q̄ ꝓcedit ac si ly
nihilo. teneraṫ cathegoreumatice: ⁊ esset ꝓpositio mere
affirmatiua: nō aūt est sic: sed rōne vnius partis est nega
tiua. affirmaṫ nāqȝ qđ est factū: ⁊ negaṫ esse factū ex ali
quo per se vel per accidēs. ¶ Ad rationē qua ꝓcedit ter Ad p̄^m
tia via rñdeo negando aīs: ⁊ dico q̄ non est inductio suf 3^e vie
ficiens vt prius dixi. Itē ꝓpositio assumpta in ꝓbatione
scilȝ q̄ oīs factio est a cōtrario ⁊c. falsa est. Et s̄m eūdeȝ
Cōmēta. tā aīs q̄ꝫ assumpta sumēdo ḡnalr̄ factū ⁊ factio
nem hȝ instantiā in factione specierū itelligibiliū ab in
tellectu agente: q̄ nō est transmutans neqȝ alterans per
qualitates actiuas vel passiuas. vnde in 7° meta. dicit q̄ Cō. 31.
Aristo. coactus est ponere agens separatū a mā in factio
ne virtutū intelligibiliū: que apud ipsuȝ non sunt mixte
cum mā. ⁊ intelligit hoc de intellectu agente in specieb⁹
intelligibilibus vt dictū est in p̄cedenti qōne. ¶ Ad 2um Ad 2^m
dico q̄ potentia actiua pōt dupl̄r accipi. vno mō genera
liter vt dī vl̄r de potētia ꝓductiua. alio modo contracte
prout dī tm̄ de transmutatiua. p̄mo mō non omni actiue
semꝑ respondet passiua: nec diciṫ relatiue ad passiuaȝ: sȝ
ad agibile vel ꝓducibile. nō aūt necesse est ꝓducibile eē
aliquid. Scdo autē modo actiue potentie correspondet
passiua: ⁊ sic etiam sumit Phs 5° meta. potētia aūt acti t.c.17.
ua nō est iquantū huius mere trāsmutatiua iuxta intelle
ctum Ph̄i ⁊ Cōmen. ¶ Ad vltimā rōnem dico: q̄ sicut ad arg^m
nō est necessariū omne corpus esse in loco. imo nec de fa 4^e vie
cto est: sicut pȝ de p̄mo omnia ꝯtinente sic nō est necessa
rium omne corpus qđ fit fieri in loco. loquēdo de factio
ne vl̄r vt in p̄cedentibus: ⁊ ideo ꝓpositio assumpta. ipos
sibile est q̄ aliqđ corpus generet̄ nisi in loco: est simpl̄r
falsa. si tñ debeat aliquā continere veritatē intelligenda
tm̄ est de corporibus que generanṫ per trāsmutationem
agentiū naturaliū: que opȝ esse approximata s̄m debitā
distantiam passiuis ⁊ de inesse: qꝛ̄ de illis veruȝ est de fa
cto q̄ sunt in loco: quicquid sit de possibili. celum autem
non est sic factū. ideo ratio non valet ad propositum.

Restat modo videre vtrum rationibus naturalibus 2° artic.
possit ostendi nō esse plura entia nō habētia
principium effectiuum. ⁊ dicitur a pluribus theologis q̄ sco. 2°. s.
sic. ¶ Ad qđ quidam arguit sic. quicqđ est aliud a p̄mo d. p̄. q. 3.

essentialr dependet a pmo. H pz:tum auctoritate Aristo.
a T.c.38. in xz° meta. dicentis qp ab ipso dependet celum z natura.
non aut potuit celum dependere plusq intelligentia:qa
ponit celu formalr necessarium sicut intelligentia.tuz p
ratione:qa si aliquid aliud a pmo non dependeret essen-
tialiter ab eo:illud no eet ipsius vniuersi:qa vnitas vni-
uersi est fm qp omnia alia a pmo ordine habet ad pmu:
vt pz ex iz° meta. vnde nihil est in vnitate ordinis vni-
uersi:nisi qa hz ordine essentiale ad ipsum primuz.qcqd
aut hz ordine essentiale ad primu ab ipso dependet.igit
qcqd est aliud a p essentialr depedet ab eo. Sz nihil de-
pedet eentialr ab eo:nisi qp causat ab eo:qa si no causa-
ret ab eo a se z ex se eet nece ee.g sibi no repugnaret esse
quocuqz alio circuscripto:z per ons no depederet essen-
tialr a p.igit oe aliud a pmo est pductu ab eo:z per ons
2m no sunt plura entia no htitia pn effectiuus. ¶ Scdo ex
dictis eiusdem doctoris alibi pot argui sic.si essent plura
entia talia.essent plura nece esse. H satis pz:qa oe no nece
ee hz esse ab aliquo si est:z per ons est pductum:sed ons
ipsemet pbat esse falsum sic.qa si sint duo necesse ee illa
ppriis ronibus realibus distiguunt:z dicant ille.a.z.b.
rones iste aut sunt formalr rones necio essendi aut non.
si sic.z preter hoc illa duo per illud in quo couenuunt sut
formalr necessaria.igit vtruqz duabus ronibus formali-
bus erit necesse esse:qd est impossibile:qa cu neutra illa-
ru ronu icludat alia:vtralibet illaz circu scripta eet nece
esse per aliam:z ita eet necesse ee per illud:quo circuscri-
pto no minus esset nece esse. Si vo per illas rones qbus
distiguunt neutru illoz est formalr necesse esse.igit ille
rationes no sunt rationes necessario essendi:z ita sequit
qp neutru includit in necesse esse:qa quecuqz entitas no
est necesse esse est de se possibilis:z per ons non includit
in necesse esse:quia in necesse esse non includitur aliquid
3m qd non sit necesse esse z ratio necessario essendi. ¶ 3° ad
idem alij sic:omne qd sibi derelictuz est non ens est effe-
ctiue pductu. Sed oia preter vltimu fine sibiipsis dere-
licta sunt non entia.ergo zc. pbat minor:qa si per iposi-
bile remoueat vltimus finis:aut aliqua remanebant en-
tia aut no.no potest dici pmu:qa tuc no depederet essen-
tialr a fine.igit non remanebut:z per ons sibi derelicta
4m essent no essentia. ¶ 4° fm istos:z plures alios.omne qd
het cam finale het cam efficiente:qa causalitas finis est
esse cuius gratia aliquid fit.si igit essent plura entia non
producta essent plura non habentia causam finale.cuius
T.c.36. oppositum satis patet ex iz° meta. ¶ Alie rones possent
z.37. ad idem adduci:sed iste mihi videtur potiores. Quauis
aute coclusio haru rationuz vera sit.mihi tn no apparet
Ad pm qp ipse eam efficaciter ocludant cotra Phm.vn ad pma
Scoti. responderet Phs cocededo qp oe aliud a pmo essentialr
dependet ab eo:sed negando qp omne qd dependet essen-
tialr ab eo causat ab eo:itelligendo de causalitate efficie-
te.nam de facto ponunt intelligentias z corpora celestia
essentialr depedere a pmo fine:z tn a nullo esse facta effe-
ctiue. Et cum probat:qp si no causaret ab alio:ex se esset
necesse esse.diceret hanc cosequetia no valere:loquendo
eode mo de causalitate. Si aut vlr intelligat de causali-
tate ocederet eas causari a pmo taq a fine:qd magis est
esse ad pmu:z pper pmum q a pmo:z pprie z stricte lo-
quedo. ¶ Sed otra:oe essentialr depedes ab alio qua-
3 rnone tu ad sui existere:aut est possibile no esse aut nece esse.si
possibile no esse.igit est factu:alias qdlibet possibile non
esse posset dici no esse factu:z superflueret oino ca effici-
ens:qa si possibile no esse est sine ca efficiente multo ma-
gis qdlibet necesse ee est sine ca efficiente.oe aut ens est
possibile no esse vel necesse esse:z per ons nullaz ens het

causaz efficiente:cuius oppositu satis ex notis ad sensus
declarat Phs ta in pmo q in iz° meta. vbi ostendit qua T.z co.
necessitate phi moti sunt ad ponedu cam agetez z simul 3i.
Comen. ibide. z etia 2° phy. co.48. si vo est nece ee:aut e
ex se nece ee:aut per aliud.si ex se.igit no depedet ab alio
quatu ad nece esse:z per ons nec quatuz ad esse:qa in ne-
cesse ee claudit esse:z io qd sibi sufficit ad necesse ee sibi
sufficit ad esse.si igit depedet ab alio no est ex se necesse
esse.nec pot dici:qp per aliud sit necesse esse:qa si no est ex
se necesse esse.igit ex se est possibile no esse:z per ons no
est per aliud esse necesse.alias ide esset ex se possibile no
esse:z per aliud necesse ee:qd includere odictionez bene
declarat Comen. pmo ce.z.9.ac.iz.meta. ¶ Respondeo Rno
qp Phs posset videre ocedendo:qp nullu dependens est
ex se necesse esse:accipiedo ly ex se. vt idem valet qd non
per aliud:in quo sensu incedit pbatio:z tn negando qp ex
se est possibile no ee.no eni sequit.hoc non est ex se nece
esse.igit ex se est no nece esse.vel ex se est possibile no ee:
sicut no sequit.hoc no est ex se albu.igit est ex se non al-
bum. Similr non sequit.hoc no est ex se necesse esse.igi-
tur hoc non est necesse.sicut non sequit.hoc no est ex se
album.igitur non est albuz.diceret igit Phs qp aliquod
necessariu est ex se necesse esse.vtpote primum ens a nul-
lo dependens.aliqua vo alia sunt vtiqz necessaria:no tn
ex se:sed per primu:nec tn ex se sunt possibilia non esse.
nec etia simplr loquedo veru est dicere illa ee possibilia
non esse.nec oppositum huius adhuc apparet euidenter
esse probatu. ¶ Scda etia ratio non valet.nam fundat Ad 2m
super falso:videlicet qp quecuqz ouenium z distinguun- Scoti.
tur:aliquo sui ouenuit:z alio distiguunt:cuius opposiu
pluries in pmo libro dictuz est.z infra etia dicet.diceret
ergo Phs qp illa duo necesse esse se totis pmo distinguu-
tur numeralr z specifice z ouenuit genere. ¶ P. Ratio
potest deduci cotra argueniem.na de facto:z deus est sub-
stantia z angelus est substatia.sunt ergo due substatie p
prijs rationibus distincte:z couenientes in ratione subs.
tunc igitur aut illud per qd deus couenit cum angelo est
ratio necessario essendi:aut non.si non.igitur deus no est
necesse esse:qa in necesse esse non includit aliquid vt di-
cunt qd no sit ratio necessario essendi. Si vo est ratio ne-
cessario essendi cum eade rone que nunc tacta est ppria
ratio qua nuc distinguit ab angelo sit etiaz ro necessario
essendi:sequit qp deus duabus rationib9 formalibus ne-
cessario essendi sit necesse esse.z nuc vltra.sicut ipse dedu-
cit sequit cotra eu. Et preterea cu illa ratio sit conueniens
etia angelo sequit qp de facto angelus sit necesse esse sic
est substatia z ens:qa rationes entis z substatie fm ima-
ginationez illius argumenti sunt rones coes deo z ange-
lo. ¶ Ad tertiam qruis maior fm formam vocis impli- Ad 3m
cet cotradictionem.sumendo tame eam ad bonum intel-
lectu vt equiualeat isti. Omne ens qd si aliud quid non
esset ipsum no esset est effectiue productu.dico qp hec est
vera si illud aliud sit possibile non esse.nunc aute ipsum
primu ad qd no esse quodlibet aliud no esset no est possi-
bile non esse. Si vo illud aliud non sit possibile non esse
maior non habet euidetiaz:z a Pho vtiqz negaret:z po-
test ei satis in simili instari in duobus veris necessarijs:
quorum vnum est coseques ad aliud.ac per hoc si conse-
quens non esset verum antecedens non esset verum:nec
tame sequit qp ipsum sit possibile non esse veruz.vnde si
hec non esset vera.nullus homo est lapis.hec no esset ve
ra.nullu aial est lap.z tame ista.nullu aial est lap.est sim
pliciter necessaria z no cotinges:ita fm Phm si itellige-
tie sunt simplr necesse z no possibiles non esse.depedent
tn a pmo necessario:ita qp si ipm no eet ipse no eent.ma-
ior

for aūt illa ſm intentionem arguentis ꝓbatur per hanc.
omne qd̄ ſi aliud non eſſet ipſum nō eſſet eſt poſſibile nō
eſſe:ꝛ ex hoc ſequit̄:qd̄ eſt productū.vnde patet ꝙ nō eſt
Ad 4m efficax cōtra ph̄m. ¶ Ad quartā dico:ꝙ adhuc illa mi-
norem efficaciam hēt.nam ſm ph̄m hec vtrīqz eſt falſa.
omne qd̄ hʒ cām finalē hʒ cauſam efficientē:ꝛ qd̄ addit̄
de cauſalitate cauſe finalis.ſm ph̄m eſt falſuz.dico igi-
tur ꝙ q̄uis vera ſit cōcluſio.ſ.ꝙ nō ſunt plura entia im-
producta.rōnes tamē ille nec alie quas viderim:illā de-
monſtrāt ſimplr.vn̄ ſola fide ꝛ auctoritate ſacre ſcriptu-
re ipſaʒ tenemus. ¶ Ad ratiōnē factā in ꝑncipio queſtio
nis patet reſponſio ex ſupradictis.

¶ Diſtinctionis. I. Queſtio. III.

Quantum ad tertiū:qd̄ tāgit magi-
ſter in hac ꝑma diſtōne
quero vtrū per aliquaʒ potentiam fuerit
poſſibile aliquā rem aliaʒ a deo fuiſſe ab
eterno ſiue fuiſſe ſine principio ſue dura-
pm tionis.Et vʒ ꝙ nō:qa nō eſt nunc poſſibi-
le aliquā aliā rem a deo fuiſſe ab eterno.
igit̄ nō fuit hoc poſſe.añs ꝓbat̄:qa ſicut eſt impoſſe ꝙ fuit
añ hoc iſtās nō fuiſſe añ hoc iſtās:qa B ſolo ꝑuat̄ de⁹ ꝛc̄.
ſic eſt impoſſibile vt illud qd̄ nō fuit ante B inſtās fuerit
ante B inſtans:ꝛ eodē modo eſt impoſſe vt illud quod nō
fuit ab eterno fuerit ab eterno. ¶ Cōfirmat̄:qa ois ꝓpo
ſitio mere de ꝑterito ſi eſt vera eſt neceſſaria:et per ꝯñs
ſua oppoſita eſt impoſſibilis reſpectu illius inſtantis re-
ſpectu cuius eſt vera.ꝯña vō pʒ:qa ſicut in hoc inſtāti q̄-
libet talis ſingularis de preterito.hoc nō fuit ab eterno:
quecūqʒ res alia a deo demonſtret̄:eſt vera ꝛ neceſſaria:
ſic ꝛ in quolibet inſtāti ꝑterito qd̄ fuit aut poſſibile fuit
eſſe ipſa fuiſſet vera:et per ꝯñs neceſſaria:ꝛ ſua oppoſita
impoſſibilis ſi fuiſſet formata.igit̄ in nullo inſtanti fuit
poſſibile aliquā talē eſſe verā.hoc fuit ab eterno:qd̄cūqʒ
aliud a deo demōſtret̄.ſequit̄ aūt.in nullo iſtāti fuit poſ-
ſibile illā eſſe verā.igit̄ nō fuit poſſibile ipſam eſſe verā.
2m ¶ Scd̄o ſi poſſibile fuit aliquā aliā rem a deo fuiſſe ab
eterno eadē rōne fuit poſſibile quālibet que nūc eſt fuiſ-
ſe:ꝛ ꝑ ꝯñs totū mūdū cū oībus ſuis ſpeciebus ꝛ nālibus
motibus ꝛ actionibus:ꝯñs aūt eſt falſum:qꝛ̄ ſequeretur
ꝙ infinita eſſent ꝑtrāſita vt infiniti dies infinite gene-
rationes ꝛ multa alia impoſſibilia ſequerentur.

Oppom Ad oppoſitum ſic.ſi fuiſſet īpoſſe:aut B fuiſſet
ex impotētia dei:ꝛ patet ꝙ nō.
vel qa repugnat cuilʒ tali rei vt ſemꝑ fuerit ſine initio.ꝛ
hoc etiā nō eſt verū.naʒ nulli tali repugnat vt ſit futura
ſemꝑ ſine fine.igit̄ nec vt fuerit ſemꝑ ſine initio.añs pʒ
ſm fidē.ꝯña ꝓbat̄:qa cui nō repugnat eternitas in futu-
T.c.193 rū nō repugnat etiā in ꝑteritū vt ſatis pōt hēri ex ꝑ celi.

In hac queſtione duo erunt articuli. In p̄mo
videbit̄ vtrū fuerit poſſibi
le aliquam rem aliā a deo fuiſſe ab eterno. ¶ Scd̄o vtꝝ
fuerit poſſibile ab eterno fuiſſe totum mundum ſm mo
dum quo nunc eſt ꝛ fuit ex quo incepit.

pm art. Quantum ad primum articulū dicit̄ a multis ſol
lennibus doctoribus ꝙ nō fuit etiam
per diuinā potentiā poſſibile aliquā reʒ aliā a deo fuiſſe
pm ab eterno.hec aūt quidā probāt primo ſic.quecūqʒ ſunt
incōpoſſibilia pro eodē inſtanti durationis qualē ordinē
habēt nature talē neceſſario habent ſm durationē. Sed
eſſe ꝛ non eſſe creature ſunt incōpoſſibilia pro eodē iſtan
ti durationis:ꝛ nō eſſe prius nā ꝯuenit ei.ergo neceſſario
ꝑus ſm duratione ꝯuenit ei nō eſſe q̄ eſſe:ꝛ per ꝯñs non
pōt poni ei ꝯuenire ab eterno eē.minor ꝓbat̄:qd̄ ꝯuenit
alicui ex ſe prius ſm nām cōuenit ei q̄ qd̄ ſibi conuenit
ab alio.non eē aūt cōuenit ex ſe cuilʒ creature.eē autē ab
alio tm̄.ergo ꝛc̄. ¶ 2º ſi deus produxiſſet reʒ aliquā aliā 2m
a ſe ab eterno.neceſſario ꝓduxiſſet illaʒ.ꝯñs eſt impoſſe.
igit̄ ꝛ añs.ꝓbat̄ ꝯña:qa deus nō potuiſſet nō ꝓduxiſſe il
lam.nā nō ante q̄ ꝓduxit:qa ante eternum nihil eſt.nec
dum ꝓduxit:qa omne qd̄ eſt qn̄ eſt neċe eſt eſſe:nec poſt-
quā ꝓduxit:qa qd̄ factū eſt nō pōt nō fuiſſe.6º ethicorū. cap.6.
¶ 3º deus ita cito potuit aliquā reʒ.verbi grā.equū ꝓdu 3m
cere de materia ſicut potuit de nihilo.pʒ:qa q̄ncūqʒ de⁹
potuit ꝓducere materiā potuit producere compoſitum.
alias materia ꝓduceret̄ ſine forma:ſed deus non potuit
equum ꝓducere de materia ab eterno.ergo nec de nihi-
lo.ꝛ per ꝯñs nullo mō.ꝓbatio minoris.naʒ ſi ꝓduxiſſet
de materia:aut per motum:aut per ſubitam mutationē.
ſi per motū.igit̄ nō ab eterno:cū motus duratione prece
dat terminum:nec per mutationē ſubitaʒ:qa illa fuiſſet
menſurata aliquo inſtanti:ꝛ per ꝯñs habuiſſet primū in
ſtans ſui eſſe:ac per hoc nō fuiſſet ab eterno. ¶ 4º oē qd̄ 4m
cōicat aliqd alicui per electionē neċio preintelligit illud
ſub oppoſito illius cōicati.Sed deus ꝓducendo creatu-
ram cōicat ſibi eſſe per electioneʒ.ḡ preintelligit ipſam
nō eſſe.non intelligit aūt niſi verū.ergo neceſſario prius
illa nō eſt q̄ ꝓducat̄:ꝛ per ꝯñs nō potuit ꝓduci ab eter-
no.Cōfirmat̄.qa electio nō eſt reſpectu p̄ntis:ſed tm̄ fu-
turi.3.ethi.ergo ſi deus elegit creaturaʒ ꝓducere illa fuit cap.6.
futura:ꝛ non preſens.vn̄ dicunt iſti ꝙ cōtradictio eſt di-
cere ꝙ aliqua creatura ſit libere ꝓducta:ꝛ tn̄ ab eterno.
¶ Quinto arguit̄ ſic ab alijs:nulla menſurata ꝓductio 5m
inſtanti trāſeunte pōt eſſe eterna.Sed ois ꝓductio crea-
ture ex vi qua eſt ꝓductio creature hēt ꝙ mēſuret̄ inſtā-
ti tranſeunte.ergo.maior pʒ:tuʒ qa inſtans tranſiens nō
poteſt eſſe eternū.alioquin nō eēt tranſiens ſed ſtans.ꝛ ꝑ
conſequēs nec ꝓductio ipſo menſurata.tum qa ante qd̄-
libet inſtans fuit tp̄s.tum qa in omni mēſurato inſtanti
tranſeunte productio differt a manutenētia:ꝛ inſtans ꝓ-
ductionis fuit initiū tēporis menſurātis manutenētiaʒ.
igitur tp̄s manutenētie eſt finitū a parte ante:ꝛ per ꝯñs
ꝓductio non fuit ab eterno.igitur nec res ꝓducta.minor
ꝓbat̄:qa creatura ex vi ꝓductiōis ſue nō hʒ ꝙ duret niſi
ſi per inſtans aliogn per aliquā durationē poſſet durare
ſine cōſeruāte:ꝛ pari rōne per totum tp̄s:qd̄ eſt falſuʒ:et
contra fidem.igitur ꝓductio creature menſurat̄ inſtāti
tranſeunte.pʒ ꝯñtia:qa ſi alia mēſura.igitur creatura ex
vi ſue ꝓductionis duraret per aliā mēſurā totā:ꝛ non ꝑ
inſtans tm̄:qd̄ repugnat añti. ¶ 6º ad idē per alios ſic ar 6m
guitur.omne factū de nihilo:qd̄ nō eſt in ꝯtinuo fieri in
aliquo inſtanti incepit:ſed mundus vel aliqua alia res a
deo eſt facta de nihilo:ꝛ non eſt in ꝯtinuo fieri.ergo ince-
pit in aliquo inſtanti:ꝛ per ꝯñs nō ab eterno fuit.ꝑmiſ-
ſe ſūt neceſſarie.ḡ ꝛ ꝯ.maior pʒ:qa ſi nō icepit in aliquo
inſtanti ꝛ fit de nihilo q̄diu eſt ſemꝑ ꝓducit̄:ꝛ per ꝯñs
eſt in ꝯtinuo fieri.Mi.pʒ:qa qd̄ eſt in ꝯtinuo fieri nō eſt
factum:ſed eſſe ſucceſſiuū:ꝛ fit continue:nō ſic aūt mun-
dus ꝛ res permanentes. ¶ 7º creari aut eſt idem qd̄ ha- 7m
bere eſſe ab alio ꝛ nō de aliquo:aut idē qd̄ habere primo
eſſe ab alio ꝛ nō de aliquo.nō ꝑmū:qa creatura q̄diu eſt
hēt eē ab alio ꝛ nō de aliq̄:ꝛ tn̄ nō creat̄ q̄diu eſt.aliogn
eēt in cōtinuo fieri ſicut dies ꝛ agon.igit̄ opʒ dare ſcd̄m
.ſ.habere nūc ꝑmo eē ab aliquo ꝛ nō de aliq̄:qd̄ includit
nō eē ab eterno.igit̄ impoſſe eſt aliquā rem fuiſſe creatā
ab eterno. ¶ 8º ſi deus ꝓduxiſſet aliquā aliā reʒ ab eter- 8m
no trāſiſſet a ꝯdictorio in ꝯdictoriū.pʒ:qa de facto nō ꝓ-
duxit ab eterno.igitur fuiſſet aliq̄ mutatio:ꝛ non in deo.
conſtat.igitur in re ꝓducta:ꝛ ſic illa res tranſiſſet de non
eſſe ad eſſe. Sed qd̄ trāſit a nō eē ad eē nō fit ab eterno.

igitur si deus ꝓduxisset ab eterno nō ꝓduxisset ab eter-
9m no:qđ implicat. ¶ Nono:qcqđ est in potentia ad duo cō
tradictorie opposita si acqrat vnuʒ illoꝝ necessario relin
quit reliquum:qm̄ nō est medium iter ꝯdictoria: sed ab
eterno verum fuit dicere.mundus vel hec res.vbi gr̄a.b.
pōt esse.simil'r.b.pōt nō esse.igitur si.b.acquisiuisset esse
religsset nō esse.nihil aūt pōt relinquere nō esse nisi p̄us
fuerit sub nō esse.⁊ si.b.fuit ab eterno p̄us nō fuit:qđ est
10m impossibile. ¶ Decimo:quicqđ potest fuisse eternū fuit
eternum.Sed nulla alia res a deo fuit eterna.igiꝰ nulla
alia res a deo potuit fuisse eterna.minor est certa.maior
probatur:qa potētia que necessario coniungitur actui ne
cessario infert actū.pȝ: ed potētia ad esse eternū necessa-
rio cōiungiꝰ actui:qđ probaꝰ dupl'r.p̄mo:qa vbicūqȝ po-
tentia nō necessario cōiungitur actui:actus potest sequi
potentiam suaȝ fm̄ durationē:sed esse eternū a parte an-
te non potest sequi potentiā suā fm̄ durationē:quia tunc
illud nō fuisset ab eterno.ergo potentia ad esse eternū ne
T.c.32. cessario cōiungitur suo actui huic.s.esse eternū. ¶ Scđo
11m per illud Phi.in perpetuis nō differt esse ⁊ posse. ¶ Un
decimo:si cā effectiua nāl'r agens fuisset ab eterno nō po
tuisset ꝓduxisse suū effectū sibi coeuū.ergo si causa libe
ra effectiua fuit ab eterno non potuit produxisse effectuȝ
sibi coeuū.pȝ ꝯn̄tia.an̄s probaꝰ:qa si deꝰ oppositū.v.g.ꝙ
si ignis fuisset ab eterno ꝓduxisset splendorē sibi coeuū:
aut ꝓduxisset illum de nihilo:aut de aliquo:nō de nihilo
qa tunc creasset:⁊ sic fuisset deus:nec de aliquo.qa aut ꝑ
motū aut ꝑ mutationē:qa ōis reductio entis de potentia
ad actū est altero illoꝝ modoꝝ.Sed si naturale agēs ꝓ-
duceret de aliquo effectū:produceret de aliquo qđ est in
potentia ad actū illius effectus.igiꝰ aut per motuȝ aut ꝑ
mutationē.non per motum:qa tunc talis effectus nō eēt
coeuus sue cause:qđ est propositum:nec per mutationeȝ.
qa ōis mutatio mensuraꝰ aliquo instanti:⁊ per ꝯsequēs
ante illud instans nō fuisset talis effectus.s.splēdor: ac ꝑ
12m hoc neqȝ ab eterno. ¶ Duodecimo:ab alqa simil'r:si deꝰ
potuit ꝓducere mundū aut aliquā aliam rem.vbi gr̄a.b.
ab eterno:aut hoc potuit non causando seu de nouo ꝓdu
cendo aut potuit causando:vel nō de nouo ꝓducēdo.nō
scđo modo qa.b.nō fuit ab eterno.igiꝰ non potuit illuȝ
ꝓducere nisi per nouā ꝓductionē:sicut nunc nullū futu-
rū potest eē nisi fiat de nouo:nec p̄mo modo:qa hoc iclu-
dit cōtradictionē.s.noua productio alicuius cū eius eter-
13m nitate. ¶ 13° sic deus potuit ꝓduxisse mundū ab eterno:
igitur potuit produxisse istum mundū.igiꝰ deus potuit
produxisse istum creatum mundū ab eterno.cōsequens
includit ꝯtradictionē:⁊ ꝯn̄tia pȝ saltē vt nūc:qa terminiꝰ
an̄tis ⁊ cōsequētis cōuertunꝰ vt nunc ⁊ sunt singulares.
14m ¶ 14°.si deus potuit.b.ꝓducere ab eterno:aut antequaȝ
produxit.b.potuit ꝓducere.b.ab eterno:aut qn̄ p̄mo pro-
duxit.b.potuit ⁊c̄.aut postq̄ȝ ꝓduxit.b.potuit ⁊c̄.sit.b.aliꝰ
quod singulare de nouo ꝓductū a deo.vbi gr̄a.iste equus
vel iste hō.non pōt dici ꝙ ante:qa tunc sequitur:ꝙ in aliꝰ
quo instanti ante potuit.hoc aūt cōsequēs est impoſē:qa
tunc in hoc instanti posset idem facere.s.producere.b.ab
eterno:nec pōt dici:ꝙ tunc qn̄ ꝓduxit : qa accipiaꝰ illud
instans:⁊ sic instans p̄sens:sequiꝰ ꝙ nūc pōt deus produ-
xisse.b.ab eterno:qđ est falsum.tum qa hoc nō potest per
actionem aliquā subitam neqȝ successiuam:tum qa deus
non potest nunc facere preteritū non fuisse.igitur nec po
test facere non preteritū ante.a.fuisse ante.a.⁊ per idē pa
tet:ꝙ non postq̄ȝ ꝓduxit.b.potuit ipsuȝ ꝓducere ab eter
15m no. ¶ 15° ⁊ vltimo pōt argui sic.si aliq̄ alia res a deo po-
tuit esse ab eterno aliqđ cōtingens potuit esse necesse eē.
hoc autez est falsum:qa omne qđ potuit esse necesse esse
fuit necesse esse:⁊ si fuit est.igitur si aliqđ ꝯtingēs potuit
esse necesse esse.aliqđ ꝯtingēs est necesse esse:qđ ꝯn̄a ipli-
cat cōtradictioneȝ.ꝯn̄a ꝓbaꝰ.qa omnis alia res a deo est
ꝯtingens.Si ergo aliqua hꝫ potuit esse ab eterno ponaꝰ
ꝙ fuerit.tunc sic.hec res fuit ab eterno.igitur non potuit
annihilari a deo quin prius fuerit tp̄e ifinito.igiꝰ ꝑ tem-
pus infinitum fuit independens a deo ⁊ nō possibilis nō
esse.igitur tēpore infinito fuit neċe esse:et vltra.igiꝰ fuit
necesse esse.igitur de p̄mo ad vltimū sequiꝰ.hec res fuit
ab eterno.igiꝰ hec res fuit neċe esse.Si ergo an̄s est possi
bile.igiꝰ ⁊ ꝯn̄s.p̄ma ꝯn̄a ꝓbaꝰ:qa si nō potuit annihila-
ri:ita ꝙ p̄us nō fuerit tp̄e ifinito.igiꝰ dato casu an̄ istās
annihilationi nō p̄cessisset nisi tp̄s finitū in quo fuisset:
⁊ per ꝯn̄s non fuit ab eterno:qđ est oppositum an̄tis.alie
ꝯn̄e satis sunt apparētes. ¶ Hec ꝯ etiaȝ ostendiꝰ esse de
intentione sanctoꝝ:ait eni Ambrosius in exam.qđ tā in-
cōueniēs q̄ȝ ꝙ eternitas operis cōiungaꝰ eternitati dei:
¶ Item Dam.li.p̄.Creatio est ex dei volūtate opus exi- cap.9.
stens ⁊ non coeternū est ei deo:qa nō aptum natū est qđ
ex nō ente ad esse deduciꝰ coeternuȝ esse ei qđ sine p̄nci-
pio est ⁊ semper est.si igiꝰ nullū opus dei est aptū natuȝ
vt sit coeternū:sequiꝰ ꝙ nullū potuit eē ab eterno. Iteȝ
Aug.ꝯ Felician.diffiniēs creaturā:creatura est ex eo:qđ cap.19.
aut adhuc nō est:aut aliqn̄ nō fuit rei cuiuslibet corrupti
bilis quātū i se est per oīpotētis dei volūtatē facta suba.
Ex hac diffinitione pȝ:ꝙ cuiuslibet creature eē precessit
nō eē.Itē Ugo de sac.lib.p̄.ait.dei oīpotentis vbus iesti- cap.p̄.
mabilis non poterat aliud p̄ter se habere coeternū. Hec
quidē sunt qbus efficacius dicta ꝯ roboraꝰ. ¶ Hec ꝯclo ꝯ istā ꝯ.
mihi nō apparet va.pro cuius reprobatione aut aliquoꝝ
que pro eius ꝓbatione sumunꝰ pono tres ꝯnes.Pria est.
ꝙ poſē est aliquā rē sil' totā fieri a deo et tn̄ nec ipsaȝ nec
aliqđ eiꝰ nūc icipere esse. ¶ Scđa.ꝙ poſē est aliquā rem
totam simul a deo fieri sine aliqua mutatione subita vel
successiua. ¶ 3° ꝙ possibile fuit aliquā rem aliam a deo
fuisse ab eterno. ¶ 4° cōclusio posset ꝓbabil'r poni si te-
neret ꝙ p̄teritū pōt per diuinā potētiā nō fuisse:sic aliq
doctores tenuerūt:⁊ adhuc aliqui tenent.vt in p̄.dis.42.
q.i.tactū est.⁊ esset cōclusio ista 4°.quā non tn̄ assero:ꝙ
possibile est nūc ēt aliquā rem aliam a deo fuisse ab eter
no:⁊ loquor semꝑ de potentia dei absoluta. ¶ Primam p̄a ꝯ.
ꝯnē probo sic.possibile est aliquā rē totā sil' ꝓduci:⁊ nec
ipsam nec aliquid eius tunc incipere esse.igitur possibile
est aliquā reȝ totā simul fieri ⁊c̄.An̄s pȝ de facto.nā nūc
filius dei ꝓduciꝰ a patre sicut pȝ per Origenē ⁊ hyl.⁊ ma
gistrū.dis.9.p̄mi lib.⁊ cōstat ꝙ totus simul ⁊ ꝙ nec ipse
nec aliqđ eius nūc incipit eē.ꝯn̄a ꝓbaꝰ:qa nō magis est
poſē ꝙ aliqđ fiat:⁊ cum fit nunc icipiat esse q̄ȝ ꝙ aliquid
generetur vel alias vere producaꝰ:⁊ cū ꝓduciꝰ nō inci-
piat eē.nec deus minus pōt hoc poſē q̄ȝ illud. ¶ Scđo si 2m
sol aut aliud corpus luminosum illuminās aliquā partē
aeris quiescētē quiesceret ꝑ tēpus aliquod in eadē oppo
sitione ad illā:⁊ illa nullo mō magis disponereꝰ ad lumē
nec alias mutareꝰ quatenus lumē itendereꝰ in ea lumē
aliqn̄ fieret totuȝ sil' qn̄ nec ipsum nec aliqđ eius inciperet
esse.igiꝰ possibile est aliquaȝ rē fieri ⁊c̄.an̄s pȝ:qa fm̄ ꝙ
dicit Aug.8.super Gen̄.ad liraȝ.aer p̄riti lumine nō est fa- cap.19.
ctus lucidus sed fit.igiꝰ lumē illud fit:⁊ quātumcūqȝ aer
eēt lucidus fieret lumē eius.casu igiꝰ posito constat:ꝙ in
quolibet instanti illius tp̄is lumen illud fieret ⁊ totuȝ sil'
qn̄ non vna pars eius prior ⁊ alia posterior:et tamen in
nullo instanti illius tp̄is preter primum lumē illud aut
aliqđ eiꝰ iciperet eē.ꝯn̄a vō ꝓbaꝰ:qa an̄s est vna ꝯditio
nalis vera.ꝓbatū est.⁊ eius an̄s est poſē vt cuilibet claꝝ
est.igiꝰ ꝯ eius ꝯn̄s.igiꝰ hoc est poſē.lumen fit totū sil'.et
nec

nec ipsum nec aliquid eius incipit esse: sed ex hoc sequitur: q hoc est possibile aliqua res sit tota simul &c. que equivalet vel infert cons principale. confirmatur etiam ista conclusio ex intentione Aug. 4. li. c. 9. sup Gen. qui (vt pz. dis. 45. primi lib.) expresse vult q quamlibet creaturam existentem deus semper faciat et operetur: et tamen constat q non quelibet nec aliquid
2ª ꝯ. eius semper incipit esse. ¶ 2ª ꝯ probatur sic. possibile est aliquam rem simul totam fieri: et tunc nec ipsam nec aliquid eius incipere esse. igitur possibile est aliquam rem totam sic fieri sine aliqua mutatione subita: vel successiva. ans est probatum: et consequentia patet: quia ex opposito consequentis. s. impossibile est aliquam rem &c. sequitur q impossibile est aliquam rem totam simul fieri a deo: et tamen nec ipsam nec aliquid eius incipere esse: quod est oppositum antis. q autem sic sequatur pz: quia impossibile est aliquid fieri cum mutatione quin fiat transitus de non esse ad esse. nam ois mutatio est ex opposi-
T. c. 7. et 27. to in oppositum. 5. phy. Si vero: et huius mutatio non potest esse nisi ex non esse in esse vt certum est. Si autem aliquid fiat totum simul et cum mutatione de non esse ad esse. igitur quando fit est et prius immediate non fuit: et per cons tunc incipit esse. ¶ Secundo probatur per casum positum in secunda ratione precedentis conclusionis. illo namque posito lumen fieret totum simul quan-
3ª ꝯ. do nulla mutatio esset ibidem. ¶ 3ª conclusio probatur primo sic. si alicuius rei alterius a deo que tota simul potuit produci causa totalis productiva fuit ab eterno absque defectu alicuius requisiti ad producendum illam: possibile fuit aliquam rem aliam a deo ab eterno fuisse. Sed alicuius rei alterius a deo que tota simul produci potuit. vbi gratia. angeli causa totalis productiva. s. deus fuit ab eterno absque defectu alicuius requisiti ad producendum illam. ergo &c. Minor est certa et maior probatur: quia si talis causa fuit ab eterno: vel fuit causa naturaliter activa vel libere. Si naturaliter. igitur produxit ab eterno. si libere. ergo ipsam ab eterno produxisse fuit possibile: quoniam quamvis causam liberam totalem concurrentibus omnibus necessario requisitis ad agendum non necesse sit agere: quinimo in potestate eius sit vt non agat in quo distinguitur a causa naturaliter activa: non tamen necesse est ipsam non agere: aut suam actionem vel effectum precedere: et per cons si aliqua talis fuit ab eterno: ipsam ab eterno agere fuit possibile. ¶ P. Probatur maior ex inten-
cap. p. tione Aug. 6º de tri. vbi talem facit consequentiam. Si ignis esset eternus. Splendor ab eo genitus esset coeternus: sed constat q hec consequentia non tenet nisi virtute huius propositionis. posita causa sufficiente naturaliter activa cum ceteris necessario requisitis simul ponitur actio. Cum igitur non minus ex positione libere cause totalis absque defectu alicuius requisiti ad agendum inferatur possibilitas actionis pro tunc quam ex positione cause naturalis causate inferatur actualitas seu actualis positio actionis eiusdem: immo magis loquendo de necessitate simpliciter: cum nulla talis sit causa totalis: quinimo oportet concurrere superiorem causam. s. deum libere agentem: cuius concursum supponit Aug. in sua consequentia: et sic est necessaria. alias vero non valeret. cum igitur ita sit pz q non minus est vera hec propositio. posita causa totali libera &c. potest poni simul actio eius. nec minus apud Aug. hec consequentia. Si voluntas creata fuisset ab eterno cum ceteris requisitis ad volendum possibile fuisset eius volitionem coeternam esset necessaria quam illa quam facit. Ex hoc tollitur responsio dicentium q consequentia Aug. est bona: quia est de causa activa naturaliter agente. non valeret autem similis consequentia de
2º causa libera. ¶ Secundo ad conclusionem sic. filius dei vere fuit productus ab eterno. igitur aliqua alia res a deo potuit esse producta ab eterno. ans certum est secundum fidem: et consequentia pz ex eo q non videtur aliqua contradictio implicari. si dicatur aliquid aliud a deo ab eterno productum esse: plus quam si dicatur: q deus filius sit productus ab eterno. nam si que videretur implicari. hoc precise videretur: quia producto repugnaret eternitas a parte ante. hoc autem commune est

vtrique. Et si dicatur q repugnantia non est: quia producto absolute repugnet eternitas: sed quia producto libere et electiue: aut quia producto in aliena natura a producente: neutrum valet. non primum. quia vbi agens non deliberat non oportet electionem precedere actionem. deus autem non deliberat in agendo. nec secundum: quia q productum sit alterius nature: vel eiusdem cum producente non refert quantum ad hoc. dummodo producens totale et sufficiens sit eternum et effectus possit simul totus produci. Confirmatur. quia alias premissa consequentia Aug. nulla esset cum constet q splendor ab igne genitus non sit eiusdem nature cum igne generante. Item ex tali modo arguendi nihil posset contra Arrium concludi qui filium dicebat esse alterius nature a patre et cum negabat esse eternum contra quem ex tali consequentia ibidem procedit Aug. ¶ 4ª ꝯ potest sic probari. deus potest ab 4ª ꝯ.
eterno voluisse facere. a. sit autem. a. nomen alicuius rei quam deus potuit facere ab eterno. igitur deus potest ab eterno fecisse. a. pz consequentia. quia sequitur. deus voluit ab eterno fecisse. a. igitur deus ab eterno fecit. a. alias sua voluntas non fuisset omnipotens. igitur si ans est possibile cons est possibile. ans vero probatur: quia omne quod potuit deus ab eterno velle potest nunc ab eterno voluisse. hoc pz per Magistrum li. primo dis. 43. in fine dicentem. q deus habet potentiam volendi et nunc et ab eterno quod tamen nec modo vult nec ab eterno voluit. ¶ Potest etiam probari per ea que dicta sunt eodem lib. disti. 48. arti. 3. q. Sed facere. a. ab eterno deus ab eterno potuit velle. pz. quia potuit facere vt patet ex precedenti conclusione: et non potuit nisi volendo. certum est igitur q facere. a. ab eterno deus potest ab eterno voluisse. Confirmatur. quia voluisse est deo possibile ab eterno producere aliquam rem quam ab eterno voluit producere. alias nullum non futurum posset esse futurum: nec aliquid quod numquam fiet posset deus facere: quod non potest cathegorematice concedi. igitur quamvis deus non voluerit ab eterno producere. a. ab eterno possibile est deum voluisse ab eterno producere. a. pz consequentia: quia par ratio est vtrobique. Nunc
respondeo ad rationes opp. alterius. ¶ Ad primam rationem dicendum: q si Responsio ad
proprie sumantur propositiones vtraque est falsa. nam illa ma- rationes
ior. quecumque sunt incompossibilia pro eodem instanti duratio- aliorum.
nis qualem ordinem habent &c. Si proprie sumatur ordo nature Ad pm
implicat contradictionem: quoniam vt patet 5º meta. priora secundum na- T. c. 16.
turam dicuntur quecumque contingit esse sine aliis: et illa non sine illis: et per cons posterius natura non contingit esse sine priori. igitur simul sunt. Si autem aliqua non sunt compossibilia pro eodem instanti durationis vel pro eodem tempore quod non refert in proposito non sunt simul. igitur nec inter illa est ordo nature. et ideo ponere aliqua esse incompossibilia secundum durationem et habere ordinem nature est contradictoria affirmare. Expressius autem minor eodem modo implicat contradictionem sicut patet intuenti. ¶ Ad probationem dicendum q aliud falsum assumit. videlicet q cuilibet creature ex se convenit non esse. hec enim prorsus est falsa: quoniam si ex se creature conveniret non esse a nullo alio posset sibi convenire esse: et si ex se esset non ens a nullo posset esse ens. sicut quia diameter ex se est incommensurabilis coste sui quadrati a nullo alio posset esse sibi commensurabilis: sed verum est q cuilibet creature non ex se convenit esse. et q nulla creatura est ex se et a se ens: sed quelibet est ab alio. Et tales negativas intelligunt auctores per illas affirmativas vbi illas ponunt et taliter eos intelligunt qui eos recte intelligunt. Ex his autem negativis non inferuntur ille affirmative: nec etiam potest concludi q non esse prius ordine nature conveniat crea-
ture quam esse: sed forte dicetur q non sic sumitur in argumen- Responsio.
to prioritas nature: sed pro tanto dicitur: quia non esse prius natura convenit creature quam esse quia creatura procedit de non esse ad esse. aut forte quia ibi est prioritas consequentie. nam sequitur. creatura est. igitur prius non fuit. et non sequitur creatura non fuit. ergo creatura est. ans enim fuisset verum ante

creationē mūdi: ⁊ ꝯñs falsuȝ. ⁊ similr̄ de qualibet singu-
5 rñonē lari creatura pȝ non cōuerti talē ꝯñaȝ. Si sic dicat̄ mihi
ad ꝓpositum: qꝛ solū de facto arguunt ꝙ creatura prius
nō fuit ꝙ̄ esset: qd nō negatur. nō aūt ꝓbāt qn oppositū
fuerit possibile. nā ille ꝯsequētie nō sunt simplices: sed
Ad 2m tm̄ vt nūc. ❡ Ad scđam nego ꝯñtiam: ⁊ ad ꝓbationē di-
co ꝙ nulla est. nam per similē modum probaret̄: ꝙ deus
non predestinauit aliquē ab eterno: qd est hereticum. ar-
guaȝ eni sic. si predestinauit. igit̄ necessario: qd est falsuȝ:
probatio ꝯñtie: qꝛ non potuisset non ꝑdestinare tunc: nec
ante nec post: quoꝝ qdlibet similr̄ ꝓbat̄ vt in proposito.
Dico igit̄ ad argumentū: ꝙ fundat̄ super imaginatione
falsa. imaginat̄ enim ꝙ si deus ꝑduxisset ab eterno ali-
quam rem ꝙ in aliquo instanti primo ꝑduxisset illam. ⁊
tunc querit an tunc vel ante aut post potuerit non ꝑdu-
cere. hec aūt imaginatio oīno est falsa: qm̄ ab eterno ꝑdu-
xisse non est ꝑducere p̄mo in aliquo instanti eterno. sed
est ante qdlibet tp̄s finitū actuale vel possibile vel ima-
ginabile ꝑduxisse: ex quo mālfeste negat̄ fuisse aliquod
tale p̄mū instans eternū. vñ hoc qd dr̄ ab eterno in ꝓpo-
sito nō est oīo: sed dictio ⁊ equalēter syncathegoreumati-
ca sicut hec dictio tot'. icludit eni in sua sigñatione equa-
lēter vlr̄ signū distributiuū cū suo distribuibili qd ē tp̄s.
⁊ idē valet vt dictū est qd hec oīo. ante qdlibet tp̄s sumē-
do tp̄s generalissime mō prius tacto. Et propterea iuxta
doctrinā quorūdam modernoꝝ logicoꝝ magis esset pre-
ponenda illa dictio ꝙ̄ postponenda verbo vt diceret̄ ab
eterno produxit ꝙ̄ produxit ab eterno. nam ſm eos ex
scđa videt̄ posse inferri. igit̄ in aliquo instanti produxit
ab eterno sicut sequit̄. sor. fuit albus. igit̄ in aliquo instā-
ti fuit albus. ex p̄mo tm̄ inferri nō pōt illud: si tm̄ vna in-
differenter ponat̄ pro alia ad sensum ꝙ̄ ꝓprie facit p̄ma
tunc nullū tale p̄mū instās concipit̄ quo nō concepto pȝ
ꝙ argumentatio sequens est oīno impertinens: cuȝ ipsa
supponat aliqd determinatū instās in quo primo sit res
ꝑducta: ⁊ querat deinde vtruȝ tunc vel ante aut post ⁊c.
Si aūt cōformiter 2o sensui querat̄ an deus ab eterno. i.
ante qdlibet tp̄s finituȝ potuit nō producere. dōm est ꝙ
sic. quelibet eniȝ singularis istius vlis est vera. nec tm̄ ex
hoc sequit̄ ꝙ ante eternū potuit nō ꝑducere: cum nullū
tale fuerit eternū. Scđo dico ꝙ qn̄ de' ꝑduxit ⁊ qñcūqꝫ
ꝑduxit potuit non ꝑducere: ⁊ qcqd sit dicēdū ad ꝓbatio-
Ad 3m nē in 3tiū pȝ lib. p̄mo. di. 38. q. p̄ma. arti. 3. ❡ Ad tertiū di-
co ꝙ ab eterno deus potuit ꝑducere equū de mā. ⁊ cum
ꝓbat̄ ꝙ non: qꝛ si ꝑduxisset de materia aut produxisset
per motum aut per mutationeȝ. nego ꝯñam. nam opposi-
tum ꝯsequētis pōt stare cū añte. vt pȝ ex scđa ꝯclusione.
Ad 4m cap. 6. ❡ Ad quartuȝ dico ꝙ electio sumitur duplr̄. vno modo
stricte vt est. s. cōclusio ꝯsilij ſm ꝙ habet̄ 3o ethi. ⁊ sic nō
cadit in deo. alio mō cōiter pro libera volitione ꝯtingen-
ter volibilis. Si p̄mo mō sumat̄ nego maiorem. si scđo
mō. nego minorē. non eni necesse est si alicui qcqꝫ cōicat̄
electiue sic sumpta electione ꝙ illud intelligat̄ esse sub
opposito aut illo carere: sed sufficit ꝙ sit possibile illd ēē
sub opposito: ⁊ ꝙ esset si illud non sibi cōicaretur. ❡ Ad
cōfirmationeȝ: dicendū ꝙ electio scđo modo sumpta est
Ad 5m etiā respectu pñtis: lȝ p̄ma sit tm̄ respectu futuri. ❡ Ad
quintū suppono ꝙ productio nō est alia res a re ꝑducta:
qd inferius declarabit̄: ⁊ ex h̄ ꝑductionē alicuius esse in
istāti vel in tēpore ad bonū intellectū nō est aliud ꝙ̄ reȝ
illā ꝑduci in instanti vel in tp̄e. Cū ergo dicit̄ nulla pro-
ductio mensurata instanti transeunte pōt esse eterna. ad
propositū loquēdo: duplex pōt esse sensus. vnus: nulla ꝑ-
ductio ⁊c. i. impossibile est aliqd ꝑductū in instanti trā-
seunte ēē vel fuisse ab eterno. alius sensus est. nulla ꝑdu-
ctio ⁊c. i. impossibile est aliqd ab eterno fuisse productuȝ
in instanti transeunte. ⁊ vtroqꝫ modo dico ꝓpositionem
esse falsam. Ad p̄mā ꝓbationē cōcedo ꝙ nullam instans
potest esse eternū ad bonū intellectū: ⁊ nego ꝯñtiam que
infert̄. igitur nec productio mensurata instanti siue ꝯñs
illud intelligat̄ iuxta p̄mū sensuȝ maioris siue iuxta 2m.
qm̄ possibile est aliquid esse productū ⁊ ꝑduci etiā actu
in instanti: ⁊ in nullo tm̄ instanti esse p̄mo ꝑductū vel pri-
mo ꝑduci sicut possibile est aliquid fieri in aliquo instā-
ti ⁊ in illo instanti non incipere esse vt ꝓbatū est in p̄ma
cōclusione: nec minus est possibile absolute in nullo istā-
ti ipsuȝ incipere esse vel incepisse. Si ergo cōsequēs itel-
ligat̄ ꝯformiter p̄mo sensui maioris nō valet ꝯsequētia:
nam possibile est aliquid ꝑductū: ⁊ qd etiā actu in instan-
ti ꝑducit̄ fuisse ab eterno. Item nec in scđo sensu valet:
qm̄ possibile est aliquid ab eterno fuisse ꝑductū in instā-
ti: ⁊ cuȝ hoc stat ꝙ nullū instans fuerit eternū vel ab eter-
no. nam cū dicit̄: possibile est aliqd ab eterno fuisse ꝑdu-
ctum in instanti ly instanti. supponit cōfuse tm̄. scđa pro-
batio etiam deficit in cōsequētia simili modo. ❡ Ad ter-
tiā probationē cum dicit̄: in omni mensurato instāti trā-
seunte productio differt a manutenētia: dico ꝙ de virtu-
te sermonis ꝓpositio est falsa simplr̄: capiendo tamē eā
in aliquo bono itellectu. s. ꝙ omne ꝑductū ⁊ conseruatū
in aliquo instanti ꝑducit̄ in quo non cōseruat̄: vel in ali-
quo instanti fuit productū in quo nō fuit ꝯseruatū: cōce-
denda est ꝓpositio tanqꝫ vera de inesse vt nūc. qm̄ ēē hꝫ
in aliquo instāti icepit in quo nō fuit ꝯseruatū. vl si nūc
incipit in hoc instanti non cōseruat̄: qꝛ nō proprie dicit̄
conseruari vel manuteneri nisi ꝙ prefuit imediate: ⁊ ſm
hunc modum procedit argumentatio: ⁊ iō de facto ꝓbat
nullam talem rem fuisse ab eterno: qꝛ tm̄ possibile fuit et
est aliquid esse factū: ⁊ in nullo instanti incepisse: ⁊ si ali-
quid eiusdē modi esset ipsum in nullo instanti fuisset ꝓ-
ductuȝ: in quo nō fuisset ꝯseruatū. pȝ ꝙ illa nō est neces-
saria: ⁊ ꝙ ratio non probat ipossibile fuisse rem aliquam
fuisse ab eterno ꝑductā. ❡ Ad sextū p̄mo pōt dici ꝙ cō- Ad 6m
cessa ꝯclone nō habet̄ intentū. nam nō sequit̄. hec est ne-
cessaria. a. incepit. igitur nō fuit possibile. a. non incepisse.
sicut non sequit̄. hec est necessaria. Adam fuit. igitur non
fuit possibile Adam non fuisse. Scđo dōm ꝙ aliquid ēē
in ꝯtinuo fieri pōt duplr̄ itelligi. vno modo ꝙ fit successi-
ue pars eius post partē: ⁊ sic fieri distinguit̄ a factū esse.
⁊ qd taliter fit nō est. Alio mō ꝙ ꝙ̄uis ipsum sit ⁊ factuȝ
sit. in toto tm̄ tp̄e ⁊ in quolibet eius instanti ipsum hēt ēē
⁊ actu totū sit ab agente: sicut si corpus luminosuȝ ⁊ sub-
iectum luminis quiescant lumen causatū in toto tēpore
quietis ⁊ in quolibet eius instanti totū fit simul: ⁊ factū
est vt supra dictū est: tūc si in maiore sumat̄ fieri in p̄ mō
nego eā ēē necessariā: ⁊ ad ꝓbationē dico ꝙ nō sequit̄ cō-
sequēs: eodē mō accipiēdo fieri. si vō in maiore sumatur
fieri scđo mō adhuc est falsa ꝑꝑ falsam īplicationē: iplī-
cat eni aliqd esse factū de nihilo: ⁊ nō cōtinue illo mō fie-
ri: ⁊ ꝑ ꝯñs nec a deo ꝯseruari. ❡ ꝑ. In eodē sensu minor
est falsa et similr̄ probatio eius. ❡ Ad 7m dōm ꝙ creari Ad 7m
vtroqꝫ mō pōt exponi: ⁊ ab auctorib' aliqñ vno mō: ali-
qñ alio sniaīr inueni t̄ expositū. si aūt exponat̄ p̄mo mō
ꝯcedēdū est ꝙ ꝙ̄din creatura hȝ ēē ab alio ⁊ non de aliqꝫ
semꝑ creat̄. nō tm̄ est in ꝯtinuo fieri sic dies ⁊ agon ⁊ p̄io
mō dicto fieri in ꝑcedēti solone: sȝ est in ꝯtinuo fieri scđo
mō: ⁊ sic ꝯcedit Aug. 8. ⁊ 9. sup Geñ. vt supra dictū est de
creatura qlibet: ⁊ eodē mō dȝ ꝯcedi ꝙ ꝯtinue creat̄ sic ac-
cipiēdo creari quō ꝯsuare ⁊ creare: ⁊ ꝯsuari creari. si vō
sumat̄ scđo mō: tūc dōm est impole esse ꝙ creatura fue-
rit creata ab eterno. Sed ex hoc nō sequit̄ ꝙ non potue-
rit

rit esse facta ab eterno.nam bene stant simul ꝙ ab eter/
no fuerit facta ⁊ non de aliquo:⁊ tñ nõ fuerit aliqñ ṗmo
facta:⁊ per ꝯñs nec creata sic exponẽdo creatiõis nomẽ:
gnimo ṗmũ infert scõm.Et primũ est qđ intẽdo:⁊ quod
Ad 8m requirit in questione. ¶ Ad octauum dicendũ ꝙ nihil
valet.nam si valeret probaret ꝙ deus nõ potuit ab eter/
no ṗdestinare aiaꝫ antichꝛĩ:aut aliquã ex reprobatis:qa
de facto nõ predestinauit.igit trãsisset a ꝯdictorio in cõ/
tradictoriũ ⁊ nõ ꝑ mutationẽ factã in ṗdestinato:cõstat.
cũ nihil penitus fuisset:etiã esto ꝙ fuisset impredestina/
tus nec per mutationẽ in deo:⁊ eodẽ mõ ꝓbaret ꝙ nihil
qđ deꝰ nõ presciuit potuit ab eterno ṗsciuisse:que oĩa sũt
falsa ⁊ erronea.Rñdeo igit ad rõnẽ ⁊ nego ꝯsequẽtiam.
nec ꝓbatio valet:qa q̃uis de facto sit verũ ꝙ nõ ꝓduxit:
si tñ ab eterno ꝓduxisset:nũq̃ꝫ fuisset verũ ipsum nõ pro
duxisse:⁊ per ꝯsequens nõ transisset a nõ producere l pro
ducere:vel a non produxisse in produxisse:vt sic loquar.
Ad 9m ¶ Ad nonũ dicẽdũ ꝙ nihil etiã valet.naꝫ pariter ꝯcludit
vtrãq̃ꝫ partẽ ꝯdictionis:qđ pꝫ:qa vt sumit in minore ab
eterno fuit verum dicere.mundus põt esse.⁊ similr mun
dus põt non esse.igit si mũdus nõ fuisset ab eterno acq̃/
siuit vnũ extremũ ꝯdictionis.s.nõ esse:⁊ per ꝯñs si argm
valet reliquit reliquũ.s.esse.igit prius fuit:⁊ per ꝯsequẽs
si mũdus nõ fuit ab eterno.mũdus fuit ab eterno.eodeꝫ
modo ꝓbaret ꝙ deus nullũ potuit ab eterno ṗdestinare.
nã q̃cũq̃ꝫ potuit ṗdestinari:potuit ⁊ nõ ṗdestinari.si ergo
aliquis fuit ṗdestinatꝰ ab eterno:⁊ acquisiuit illud extre
mum iuxta modũ loquẽdi arguentis reliquit reliquuꝫ:
⁊ per ꝯñs prius fuit sub illo.igit prius fuit nõ predestina
tus.igitur si ab eterno fuit predestinatus nõ fuit ab eter/
no ṗdestinatus:qđ est impoẽ.dicẽdũ ergo ꝙ maior est fal/
sa accipiẽdo ꝓprie relinquere sic accipit in vlteriori de/
ductiõe argumẽti.Sed si accipiat relinquere pro nõ ha/
bere:vel nõ esse sub.ad bonũ ĩtellectũ vera est.Sed tũc
nõ cõcludit qđ intendit:qa nõ est verũ.nihil põt non ha
bere non esse nisi ṗus habuit nõ esse:sicut nec ecõtra ve/
rum est.nihil põt nõ habere esse nisi ṗus habuit esse:⁊ ꝑ
ꝯñs:nõ est verũ accipiẽdo relinquere in eadẽ significatio
ne.nihil potest relinquere nõ esse nisi ṗus fuerit sub non
Ad 10m esse. ¶ Ad 10m dico ꝙ eternũ dupľr sumi põt.vno modo
proprie ⁊ stricte:⁊ sic dicit de illo tñ:qđ est vel fuit sine
initio:⁊ erit sine fine:⁊ est icõmutabile oĩno ac ipoẽ non
qđ.19. esse.Vñ Aug.83.q.vult ꝙ illđ qđ est cõmutabile nõ re/
cap.18. cte dĩ eternũ:⁊ in 4.o de tri.idẽ vult:sic.d.9.ṗmi habituꝫ
est.Alio mõ põt sumi eternũ large ⁊ iproprie:⁊ hoc tripli
citer.s.a parte post:⁊ sic creatũ ⁊ poẽ nõ esse:qđ in etnuꝫ
.s.sine fine durabit põt dici eternuꝫ:⁊ a pte ante:vt si ali/
qđ hꝫ ab eterno fuisset diceret eternũ:vel ex vtraq̃ꝫ par
te:vt si fuisset ab eterno ⁊ esset futurũ in eternũ posset:lꝫ
improprie eternũ dici.Tunc ad argumentũ si sumat pro
prie eternũ.s.ṗmo mõ concedo maiorẽ ⁊ cõclusionẽ silr.
vnde dico ꝙ impossibile fuit aliquã aliã reꝫ a deo fuisse
eternam:quia impossibile fuit aliquam rem a deo fuisse
necesse esse ⁊ imutabilem.Sed cum hoc stat ꝙ poẽ fue/
rit aliam rem a deo ab eterno fuisse:qꝛ q̃uis fuisset ab
eterno:nõ fuisset tñ eterna:ꝓprie sumẽdo eternũ:quoniã
fuisset possibilis nõ esse:⁊ sic dicebat.di.9.ṗ.adhuc deus
fuisset ṗor ea prioritate eternitatis.vnde ꝓprie loquẽdo
aliud est ab eterno potuisse fuisse:aliud est potuisse fuis/
se eternum:sicut etiam aliud est posse fore in eternum:⁊
posse fore eternum.nam quedã creature erunt in eternũ:
⁊ tñ nõ erunt eterne.Si vo in maiore sumatur eternum
iproprie.s.scđo mõ tũc nego ipsam:⁊ simul illã ꝓpõnem
assumptã ad ipsius ꝓbationẽ si sit vlis vt opꝫ si cõclude
re debeat.s.potentia ad esse eternum necessario ꝯiungit

actui.ponendo eternum pro ab eterno.Tunc ad primaꝫ
probationẽ cum dicit:vbicunq̃ꝫ potentia non necessario
cõiungitur actui actus potest sequi potentiam ſm dura/
tionem:vel potẽtia precedere actuꝫ.nego eã loquẽdo de
actu ⁊ potẽtia.sicut loquitur arguens.instantia pꝫ.nam
constat ꝙ posse esse ṗdestinatũ ab eterno nõ neccio cõiun
gitur actui.alias nõ fuisset possibile nullum esse ab eter/
no ṗdestinatũ.⁊ oĩs qui potuit esse ṗdestinatꝰ fuisset pre/
destinatus.vtrũq̃ꝫ aũt est hereticũ:⁊ tñ eẽ ab eterno pre/
destinatũ nõ põt sequi ſm durationẽ suã potentiã:quia
tunc illud nõ fuisset ab eterno predestinatũ.Ad aliã ꝓba
tionẽ dicẽdũ:ꝙ in illa ꝓpositione.in ꝑpetuis ⁊c.sumit per
petuũ ꝑ eterno ṗmo mõ dicto:⁊ sic est vera.Si vo sume/
ret scđo mõ esset falsa. ¶ Ad 11m nego añs.Ad ꝓbationẽ Ad 11m
dico:ꝙ ignis ꝓduxisset splendorẽ de aliquo sicut mõ dĩ
ꝙ ipm ꝓducit de aliquo:⁊ cũ infert.igit aut per motum
aut per mutationẽ.nego ꝯñtiã.nã sicut post ṗmũ instans
sui esse in quolꝫ instanti tpis quo durat splendor ꝓduci/
tur:⁊ non tñ ꝑ mutationẽ aut motũ supposito ꝙ ignis et
subiectũ splendoris ſm nullam aliã trãsmutationẽ mu/
tetur:vt supra pꝫ in scđa ꝯclusione:sic si ab eterno ignis
fuisset ⁊ subiectũ splẽdoris.splendor fuisset absq̃ꝫ motu
⁊ mutatiõe ꝓductus.Et cũ dĩ ꝙ oĩs reductio entis in po
tẽtia ad actũ est altero hoꝝ modoꝝ.dico ꝙ verũ ẽ entis
in potẽtia obyciente actũ vel distante ab actu ſm modũ
loquẽdi ꝓhĩ.nõ aũt entis in potẽtia nõ distante:⁊ pꝫ ex
eo qđ iam dictũ est. ¶ Ad 12m cum dĩ:aut potuit creando Ad 12m
aut nõ creando:si accipiat creando iuxta primam expo/
sitionem de creari dataꝫ in rñsione ad septimũ argumẽ/
tum:dico ꝙ potuit ꝓducere creando:non tñ de nouo pro
ducendo.nec obstat ꝙ de facto non fuerit:qa nõ sequit.
b.nõ fuit ab eterno.igitur non potuit fuisse nisi de nouo:
aut postq̃ꝫ nõ fuit.sicut etiã nõ sequit.igitur non potuit
ab eterno fuisse.Et similr dico ꝙ qđlꝫ futurũ ꝓduci po/
tuit nõ de nouo ⁊ ab eterno:sed ab eterno.sed si accipiat
creando iuxta scđaꝫ expõnes de ly creari:sic vĩ accipere
argm ꝑꝑ illã additionẽ.vel de nouo ꝓducẽdo.ita ꝙ ly.vl.
stet ibi expositiue:dico ꝙ deus non potuit ab eterno pro
ducere.b.creãdo.sed ex hoc nõ sequit ꝙ absolute ⁊ simpľr
nõ potuerit hoc ꝓducere. ¶ Ad 13m cõcedo ꝙ deꝰ potuit Ad 13m
ab eterno ꝓduxisse istũ mũdũ:⁊ nego vlterioreꝫ ꝯñtiam
qua dĩ.igit potuit ab eterno ꝓduxisse istũ creatũ mũdũ:
si accipiat creatũ scđo modo ṗdicto.i.de nouo productũ
sicut etiã accipit argumentũ:nec ꝓbatio ꝯñe valet.nam
ita bene ꝯuertunt vt nunc.iste hõ ⁊ iste homo reprobatꝰ
demõstrato aliquo reprobato sicut cõuertunt.iste mun/
dus ⁊ iste mũdus creatus:⁊ ita etiaꝫ sunt singulares:⁊ tñ
nõ sequit.deus potuit ab eterno ṗdestinasse istuꝫ hoieꝫ.
igit potuit ab eterno ṗdestinasse istũ hoiem reprobatũ.
nam añs est verũ:⁊ ꝯñs implicat ꝯtradictionẽ.sicut illa
implicat ꝯdictionẽ.deus predestinauit hũc hoiem repro
batum.ista tamẽ est vera.istum hoiem reprobatuꝫ deus
potuit ab eterno predestinasse:⁊ similr hec est vera.istuꝫ
mũdũ creatũ deus potuit ab eterno ꝓduxisse. ¶ Ad 14m Ad 14m
qđ pro certo inter oĩa est difficiliꝰ meo iudicio si teneret
q̃rta ꝯclo supra posita.s.ꝙ illud qđ nõ fuit põt per diui/
nam potentiã fuisse.tũc eẽt dicẽdũ ꝙ ⁊ anteq̃ꝫ ꝓducit.b.⁊
qñ ꝓduxit:⁊ similr post potuit ipsuꝫ ꝓduxisse ab eterno.
⁊ cõcedendũ ꝙ etiã nũc põt ꝓduxisse ab eterno:⁊ vlteriꝰ
ꝙ ꝑ actionẽ subitã.i.ꝓducendo totũ simul:non tñ in aliquo
instanti ṗmo.si vo illud nõ teneat nõ vĩ aliter posse dici
nisi ꝙ anteq̃ꝫ ꝓduxit potuit ꝓduxisse ab eterno:⁊ tamẽ
ꝙ in nullo instanti anteq̃ꝫ ꝓduxit potuit produxisse ab
eterno.vñ neganda est illa ꝯña.igit in aliquo instãti añ
a.potuit ⁊c.sicut multi dicunt ad casum illuꝫ.for.omisit

ante.a.t tñ in nullo instanti ante.a. Et si queraẽ pro quo
supponit ly.ante.dõm q pro toto tpe eterno imaginabili
cathegoreumatice. Cui nõ placet hec responsio procuret
Ad 15m meliorem. ¶ Ad 15m nego primã ꝯñam.cum probaẽ: qa
sequiẽ.hec res fuit ab eterno.igitur non potuit annihila/
ri a deo qn ꝑus fuit tẽpore infinito.ꝯcedo ꝯñtiã: sed aliã
que sequiẽ.igiẽ hec res per tẽpus infinitũ fuit indepen/
dens a deo: t nõ possibilis non esse.nego: qa lz supposito
q ab eterno fuerit necesse eam fuisse per tẽpus infinitũ
ante suam annihilationẽ.per nullũ tñ tps infinitũ fuit
necesse illam fuisse ante annihilationẽ suam: quinimo in
quolibet instanti preterito potuit annihilari.exemplum
pz in aliis.nã si aliqd moueẽ localr necẽ est ipsũ moue/
ri per aliqd spatium: t tñ per nullũ spatiũ necẽ est ipsũ
moueri.nã qdcũqz detur possibile est: q moueaẽ ꝑ partẽ
eius tñ.similr in ꝓposito econtra pz.naz posito q fuerit
tẽpus ab eterno.t.b.nõ fuit ab eterno.sequiẽ.b.non fuit
ab eterno.igitur.b.non potuit esse vel creari qn prius nõ
fuit per tps infinitũ.nec tñ vltra sequiẽ.igiẽ per tempus
infinitum.b.non potuit esse: vel per tps infinitũ.b.nõ po
tuit creari: qm nullũ tps fuit quin ante ipsius finẽ.b.po/
tuerit esse. ¶ Ad auctoritates ꝯñter est respõdẽdũ: et ad
Ad am. illã Ambro.dico q intelligenda est sm acceptionẽ eter/
nitatis propriã: vt dictũ est in responsione ad decimũ ar/
gumẽtũ: sm quẽ intellectũ esto q aliqd opus dei fuisset
ab eterno adhuc nõ equareẽ eius eternitas eternitati dei.
quinimo nec ipsum recte t ꝓprie diceret eternũ. ¶ Ad
ad dam. Dam.dõz q eodẽ mõ accipit coeternũ. ¶ vł. Adhuc põt
cõcedi sua ꝓpositio accipiẽdo esse eternũ pro eẽ ab eter/
no: sed in sensu cõposito: nõ aũt in sensu diuiso: t in pmo
sensu nõ est ꝯ dicta. ¶ Ad Aug.cõtra Felicianũ dõm q
Ad aug. illa diffinitio vtiqz de facto conuenit omni creature: t hoc
sufficit sibi.si aũt aliqua fuisset ab eterno.non esset cõue/
niẽs vlr.aut si sic qa noia sunt ad placitũ.dõm eẽt q illa
res ꝓducta a deo nõ esset creatura: eẽt tñ res a deo facta
iuxta illud qd dictũ est ad.12.argumẽtũ. ¶ Et ad aucto/
ad Ug. ritatez Ugo.posset eodẽ mõ dici.sed scdo t melius dõm
q diminute allegaẽ auctoritas: qm ibi nõ terminaẽ sen/
tentia.sunt enim hec verba eius.cuius optime virtus in/
effabilis sicut non poterat aliud preter se habere coeter/
nũ quo in faciendo iuuareẽ: ita cuz voluerit sibi tc. Nũc
autẽ non sequiẽ dei oipotẽtia nõ potuit habere aliud co/
eternũ quo iuuareẽ.igiẽ non potuit habere aliud coeter/
num.i.qd ab eterno esset.naz si aliquid ab eterno ipse fe
cisset: non tamen illo iuuareẽ oipotentia eius ad aliquid
cap.p. aliud faciẽdũ.t conformiter ipse loquiẽ Aug.in libro de
fide.t in symbolo.vbi cõtra Manicheos dicit q nõ itel
ligit fabricatorem mundi non esse oipotentẽ si mundum
fabricare non posset nisi eum aliqua non ab illo fabrica/
ta natura tanqz materies adiuuaret: t loquiẽ ex similitu
dine mechanicoꝝ opificũ: de quibus imediate premisse
q nisi adiuuentur parata materia ad effectum sue artis
ꝑuenire nõ pñt. Ex his patet q non est intentio Ugo.ne/
gare absolute q fuerit possibile aliqd aliud a deo ab eter/
no fuisse: sed solum aliquid ab eo non factũ quo in faciẽ/
do iuuareẽ tanqz materia: t hoc etiã manifestant verba
que continuate sequunẽ.ait enĩ ita sibi cũ voluit suberat
vt q voluit quãdo t quãtum voluit de nihilo creare.oia
ergo que facta sunt deus non solum ex materia fecit: sed
materiam omnium de nihilo fecit.

2m arti. Quantum ad 2m articulũ breuiẽ rñdeo.q sic: t pz
ꝓbatio ex dictis.naz qua rõne possibi/
le fuit aliquã rem fuisse ab eterno.possibile fuit etiaz vt
quelz res esset ꝑpetua.verbi grã.celũ t itelligẽtie t elnta
nec minus possibile fuit semꝑ fuisse mota corpora cele/
stia t egisse in hec iferiora ac sic ab eterno fuisse gñatões
t corruptiones reꝝ sicut fuerũt iam tot millibus annoꝝ
cũ in nullo ꝑdictoꝝ ꝯdictio aliq iplicet aut ex eis infera
tur.igiẽ t possibile fuit ab eterno mũdum fuisse. ¶ Sed
contra hoc preter rationes alterius opionis pro articulo
primo que omnes sunt cõtra cõclusionẽ huius secũdi ar
ticuli arguitur ab eisdẽ difficilr valde cõtra ꝯclonẽ hãc
in speciali. Et lz multe ab eis fiant rõnes: qa tamẽ super
paucis quibusdã radicanẽ fundamentis aliquas recitabo,
ex quaꝝ solonibus patebit solutio ceterarũ. ¶ Primo 1m
igitur arguiẽ sic.si mũdus fuisset ab eterno infinitũ tem
pus esset preteritũ.ꝯñs est impossibile.igitur antecedẽs
est.impossibilitas cõsequẽtis pz: qa de rõne preteriti est
q sit totũ acceptũ t completũ t nihil eius sit in potẽtia ad
accipiendũ in futuro.de rõne aũt infiniti est q sit incom
pletum nec totum acceptũ t in actu positũ.sed semꝑ ali/
quid eius sit in potentia: t qd restat accipiendũ. De autẽ
rõnes sunt repugnãtes t icopossibiles. ¶ Scdo sequere/ 2m
tur q infinito vel infinitis posset fieri additio: qd est im
possibile.ꝯsequẽtia pz.nã infiniti dies ꝑcessissent hodier
nam: t omnibus precedentibus põt addi dies crastina: t
postea alia t sic semper. ¶ Tertio sequereẽ q vel aliqd 3m
esset maius infinito seu aliqua plura isinitis: vł pars nõ
esset minor toto. Utrũqz aũt est impossibile.cõsequẽtia
ꝓbatur.nam dies precedentes diem hesternaz sunt pars
totius tẽporis: qd fuit vsqz ad hodiernaz inclusiue: t ita
esset si mundus fuisset ab eterno: et constat q illo posito
infiniti dies precessissent hesternã: aut illi oẽs simul cuz
hesterna t hodierna essent plures qz illi tñ: t sic seqẽ: q
aliqua essent plura infinitis vel non essent plures: t per
ꝯñs nec illi essent pauciores: t tũc sequiẽ q illa multitu/
do particularis non erit minor suo toto. ¶ 4o sequereẽ 4m
q vnũ infinitũ esset multiplex ad aliud.vbi grã.duplũ t
triplũ: t sic sm alias ꝓportiones certas pz.nam sicut ois
senarius est duplũ ad trinariũ.ita isinita multitudo sena
rioꝝ dupla essent ad isinitã multitudinem trinarioꝝ si
vtraqz eẽnt.pz: qa qlibet senarius isinitoꝝ cõtineret duos
trinarios. Si aũt mũdus fuisset ab eterno ꝑcessissent isi/
niti trinarij t infiniti senarij dierum. Impossibilitas cõ/
sequẽtis probaẽ: qa vnũ infinitũ nõ est alio infinito ma/
ius: t per cõsequens neqz multiplex. ¶ 5o si mũdus fuis/ 5m
set ab eterno infiniti equi fuissent generati successiue: et
tamen aliquis fuisset ꝑmus equus anteqz nullus.t aliqs
vltimus.ꝯsequẽs est ipossibile.nam positis extremis nõ
est possibile media esse infinita.ꝯñtia ꝓbaẽ.nam si mun
dus fuisset ab eterno fuisset factus a deo: qa aliter nõ po
tuisset eẽ.actio aũt dei nõ fuisset terminata ad res in vli.
sed in singulari t determinate ad hãc vel illaz.igiẽ si ab
eterno fecisset mũdũ cuiuslibet spẽi gñabiliũ fecisset im
mediate aliqd idiuiduũ signatũ: t ex illo fuissent postea
ceteri successiue gñati vsqz ad equũ nũc nouiter gñatũ.
ponaẽ q aliqs nũc ꝑ sit genitus: t hic eẽt vltimus: t ille a
deo imediate factus fuisset ꝑmus. ¶ 6o sequereẽ: q actua/ 6m
liter eẽt multitudo isinita aiaꝝ rõnaliũ.nã isiniti hoies
ꝑcessissent quoꝝ singuli singulas t ꝓpas aias habuissent
t nulla fuisset corrupta.igiẽ nũc eẽnt sil in actu isinite: sz
ꝯñs est impole: cũ impole sit esse multitudinẽ actu isini/
tã. ¶ 7o sequereẽ q fuisset pole esse magnitudinẽ infini 7m
tam: qd similr est falsum sicut de multitudine.ꝯñtia pz.
nam deus potuisset qualibet die causasse vnum lapidem
cubitalem t priori vnisse.infiniti autem cubitales nõ du
bium est q isinitam magnitudinẽ cõstituerent. ¶ Octa 8m
uo sequeretur.q deus potuisset fecisse vnũ triangulum
infinitum.hoc autẽ implicat cõtradictionem: qa ex quo
esset triãgulus haberet latera cõstituentia angulos: t per

ꝯñs

ɔ̄sa terminata ad aliq̄ pūcta: ꝛ per h̄ essent finita. si aūt
eēt īfinit⁹: oporteret ꝙ sua latera eēnt īfinita: ꝛ sic latera
triāguli īfiniti eēnt īfinita ꝛ finita: qͦ iplicat ɔ̄dictionē.
Sed ɔ̄sītia pbaẜ p̄: qꝛ q̄libet die potuisset fecisse vnum
triāgulū maiorē triāgulo facto die p̄cedēti fm aliq̄ cer-
tā quātitatē: ꝛ fm h̄ hodiernus triāgulus eēt īfinitus: nā
ɔ̄tineret in se īfinities q̄titatē determinatam excessus.
Scd̄o pbaẜ ɔ̄sītia. qꝛ potuisset ab eterno fecisse vnū triā-
gulū: ꝛ deinde die q̄libet ad quātitatē vni⁹ cubiti duo la-
tera ei⁹ augmētasse: quo posito nūc eēt īfinitus. Simili
mō posset pbari de circulo: nā sicut de⁹ potuisset ab eter-
no fecisse celū empyreū sic q̄libet die retēta sphericitate
ei⁹ finita fm ɔ̄cauū ꝛ cōuexū potuisset eū fm quātitatē
determinatā augere: ꝛ sic nūc eēt īfinitū: ꝛ tn̄ tā in conca-
Ad pᵐ uo q̄ in ɔ̄uexo circulare: qͦ iplicat ɔ̄dictionez. ¶ Ad pᵐ
ɔ̄cedo ɔ̄sītiam ad bonū itellectū ɔ̄sītis: ꝛ ipolitatē ɔ̄sītis
nego. ad pbationē cū di: ꝙ hec ꝛ illa sunt de rōne īfiniti:
dico ꝙ falsum est: sicut dis. 44. q. vlti. p̄mi lib. est osten-
Ad 2ᵐ sum. ¶ Ad 2ᵐ ɔ̄cedo ɔ̄sā: ꝛ pꝫ ꝙ ipm nō est ipole ex qͦ
Ad 3ᵐ ne p̄allegata. ¶ Ad 3ᵐ pꝫ ibidē. ¶ Ad 4ᵐ nego ɔ̄sītiā. di-
Ad 4ᵐ co. n. ꝙ īfiniti trinarij eēnt ēt īfiniti senarij ꝛ nō solū: sed
ꝛ īfiniti cētenarij ꝛ īfiniti millenarij: ꝛ sic de q̄libet alia
specie numeroꝝ: ꝓpter qͦ īfiniti senarij nō eēnt potius
multiplices ad infinitos ternarios q̄ ecōuerso: nec pba-
tio valet. qꝛ q̄uis talis multiplicitas sit iter finitas mul-
titudines ꝓportionales: nō sequiẜ tn̄ ꝙ sit ēt iter infini-
Ad 5ᵐ tas iter quas nulla est ꝓportio numeralis. ¶ Ad 5ᵐ ɔ̄ce-
do. ꝙ īfiniti equi fuissent gn̄ati. dico tn̄ ꝙ nō oportuisset
ꝙ aliq̄s fuisset p̄mus anteq̄ nullus: gnimo possibile fuis-
set ꝙ q̄libet fuisset ab alio equo p̄us genito gn̄atus: sicut
de facto fuisse diceret phs. Ad pbationē ɔ̄sē ɔ̄cedo ꝙ si
fuisset mūdus ab eterno fuisset fact⁹ a deo: ꝛ vlterius di-
co ꝙ actio dei nō fuisset terminata ad res in vniuli: sed
in particulari. i. nō egisset de⁹ res vniules. cū nulle tales
sint p̄ter signa vniuſia: sed res singulares: ꝛ ꝙ nō fecisset
nisi equū singularē: ꝛ ꝙ ab eterno fecisset aliquē equum
singularē mediāte: siue ɔ̄currente alio singulari equo ad
gn̄ōnē ei⁹ p̄us genito: nullū tn̄ equum fecisset ab eterno
mediāte alio equo p̄us genito: ꝛ sic nullus eēt p̄mus: nec
hec 2ª ꝓpositio repugnat p̄me. qm̄ nō sequiẜ. ab eterno
fecit aliquē equū. g̃ aliquē equū fecit ab eterno: sicut nō
seqẜ: ante qͦlibet tp̄s qͦ fuit aut potuit eē fecit aliquez
equū. g̃ aliquē equum fecit ante qͦlibet tp̄s qͦ fuit aut
potuit eē sicut pꝫ ēt modicū scīēti logicā. Et huic simile
apparet in itēsione ɔ̄tinua forme q̄ itēdiẜ per additionē
noui gradus. īfinite. n. ptes forme gn̄anẜ ꝛ gn̄ata nō ge-
nerat formā aliq̄ vlem: sꝫ singularē tn̄: ꝛ tn̄ nullā partē
p̄ᵒ gn̄at: nec iter illas aliq̄ fuit p̄ª: qm̄ cuiuslibet medie-
tas p̄us genita fuit q̄ ipsa. ¶ Per hoc tn̄ nō nego: quin
de⁹ potuisset vnū equū fecisse ab eterno: ꝛ ꝙ ab illo etiā
fuissent īfiniti successiue gn̄ati: sed h̄ posito dico ꝙ nul-
lus fuisset p̄ genit⁹ ab illo equo: sicut esto ꝙ agēs intēdēs
formā sit nouū ꝛ genitū: causet tn̄ successiue īfinitas par-
tes forme: sed nulla est p̄ª simplr̄ iter illas: ꝛ p̄mogenita
Ad 6ᵐ vel cāta ab ip̄o. ¶ Ad 6ᵐ dico ꝙ ɔ̄sā nō est ipossibile: pꝫ
Ad 7ᵐ in. q. supra allegata. ¶ Ad 7ᵐ eodē mō: ꝛ vlteri⁹ addo ꝙ
sic arguētes ad idē. ɔ̄sa nō minus necessario deducunẜ.
nā ɔ̄stat ꝙ si de⁹ potuisset q̄libet die creasse vnum lapi-
dē ꝛc̄. sic ēt posset in q̄libet pte ꝓportionali eiusdē ꝓpor-
tionis vnius hore creare vnū lapidē ꝛ ɔ̄tinuare: sicut ibi
dī. cū igẜ iste sint īfinite. sequiẜ ꝙ in fine hore erit lapis
Ad 8ᵐ īfinit⁹. ¶ Ad 8ᵐ nego ɔ̄sītiā. ad pbationē dico. ꝙ qꝛ sup-
posita eternitate mundi quēlibet diē p̄cessissent infiniti
nō fuisset pole ꝙ q̄libet die sic fecisset maiorē triāgulū
in determinato excessu: qm̄ tūc q̄libet die fuisset factus
vnus triāgulus infinitus: triāgulū aūt eē īfinitū iplicat
ɔ̄dictionē: q̄uis nō iplicet ɔ̄dictionē eē magnitudinē īfi-
nitā. Et silr̄ dico ad 2ᵃᵐ pbationē ɔ̄sē. nā si aliquē trian-
gulū deus fecisset ab eterno: nō fuisset pole vt illū die q̄-
libet augmētasset fm certū excessuz: ꝛ cū h̄ quolibet die
illō augmētatū eēt triāgulus: gnimo supposito tali aug-
mēto nulla die fuisset triāgulus: sed magnitudo quedā.
vnū tm̄mō habēs angulū cui⁹ latera in aliquā partem
essent infinita. Et per illud dōm est ad aliā deductionez
de circulo. nā illo casu posito nulla die habuisset ɔ̄uexū:
ꝛ aduerte ꝙ cuilibet p̄nt ingeri similr̄ difficultates p̄di-
cte ponēti ɔ̄tinuū nō cōponi ex idiuisibilib⁹: qm̄ h̄ posi-
to in q̄libet hora sunt infinite partes ꝓportionales eius-
dem ꝓportionis. ponaẜ g̃ nūc aliquis triangulus vel cir-
culus: tūc arguā ꝙ poterit de⁹ in q̄libet pte ꝓportionali
vni⁹ hore sequētis maiorē triāgulū siue circulū fm de-
terminatū excessum faceẜ vel tm̄mō illo augmētare: ꝛ su-
mo ptes ꝓportiōales dādo vltimā ꝛ nō p̄ᵃᵐ. v. g. ꝙ poste-
rioꝛ medietas toti⁹ hore sit vltima ps ꝛ posterioꝛ medie-
tas p̄ᶜ medietatis
toti⁹ sit ps penl. ꝛ
sic deinceps fm eā-
dē ꝓportionē di-

uidēdo v̄sus p̄nᵐ hore sꝫ quē moᵐ pꝫ. ꝙ q̄lꝫ ptē p̄cedūt
īfinite eiusdē ꝓportiōis. Et ɔ̄stat ꝙ nō min⁹ in q̄tūcūq̄
pua pte tp̄is pōt deus agē q̄cq̄d vult q̄ in vna die vel in
vno anno: h̄ aūt posito pꝫ: qͦ seqẜ ꝙ i fine hore imo cer-
te ꝛ in q̄libet pte ei⁹ ꝓportiōis p̄dicte erit circulus īfini-
tus ꝛ triāgulus īfinit⁹. R̄ndendū est g̃ ab oib⁹ coiter mō
p̄dicto. Tunc ad rōnes p̄nᶜᵖ. ¶ Ad pᵐ dōm ɔ̄formiter Ad rōnes
fm ea que dicta sūt ad. 14. ar. alteri⁹ opp. in p̄cedēti arti. p̄nci. q.
¶ Ad 2ᵃᵐ ɔ̄cedo ɔ̄sā. ꝛ ad iprobationē ei⁹ dico ꝙ nō est Ad 2ᵐ
ipole īfinita eē ptransita nisi vnū coꝝ sit pᵐ ptrāsitū: pꝫ
in ptib⁹ ꝓportionalib⁹ eiusdez hore vel alicui⁹ magnitu-
dinis finite fm diuisionē iā positā: aut si aliqͦ sit pᵐ p-
trāsitū: nullū aūt vltimū: sicut pꝫ in ptib⁹ ꝓportionalib⁹
fm diuisionē ɔ̄uersam iaꝫ positā: vtputa ꝙ p̄ª ps sit me-
dietas toti⁹: ꝛ 2ª sit p̄ª medietas sequētis medietatis to-
tius: ꝛ sic subsequēter fm eandē ꝓportionez diuidendo.
Et de h̄ diffusius dcm̄ est. q. vlti. dist. 44. p̄mi libri.

¶ Distinctionis. I. Questio IIII.

PReterea qꝛ magr̄ in hac di. nō solū
ostēdit deū esse p̄nᵐ oium
creaturaꝝ ꝛ efficiēs ꝛ finale: sꝫ ēt ei⁹ actio-
nē q̄ creatio dī distīguit ab actiōib⁹ alioꝝ
agētiū: iō vt videaẜ q̄d seu que entitas sit
ipa creatio. Uidēdū ē p̄ tāq̄ de nob notio-
ri q̄ entitas ē actio agētis scd̄arij: ꝛ qm̄ in-
ter oēs actiōes he q̄ cū motu sūt notiores existūt: iō p̄ ig-
rēdū occurrit de motu ip̄o. Et sit qͦ ista. vtꝝ mot⁹ sit res
aliq̄ sꝫ se ab oī re p̄manēte vna vel plib⁹ distīcta. ¶ Et p̄ᵐ
vꝫ ꝙ sic. qꝛ oīa res successiua ē distīcta a q̄lꝫ re p̄manēte:
ꝛ q̄buslꝫ p̄manentib⁹: sꝫ oīs mot⁹ est res successiua. g̃ ꝛc̄.
minoꝛ pꝫ: ꝛ maioꝛ pbaẜ: qꝛ successiuū ꝛ p̄manēs ex oppo-
sito distinguunẜ: q̄propter nullū successiuū est p̄manēs.

Ad oppositū est phs. 3º phy. vbi dicit ꝙ mot⁹ nō
est p̄ter res: supple ad quas moueẜ T. c. 4.
aliq̄d. ɔ̄stat aūt ꝙ ille sunt res permanētes. ergo ꝛc̄.

Ista qͦ mota est in hac forma p̄p̄ q̄dā satis cōem
imaginationez que ħ tractantibus de motu
habeẜ. dicit. n. ꝙ mot⁹ q̄libet est q̄dā entitas fm se totā:
ꝛ qͦlibet ei⁹ distincta a q̄libet ꝛ q̄buslibet reb⁹ p̄manēti-
bus q̄ fuerūt anteq̄ mobile moueret: aut sūt dū moueẜ:
aut erūt postq̄ cessabit moueri sil̄ extrīs q̄ꝫ in mobili dū
moueẜ: ita ꝙ ea dī mobile forma moueri: sicut corp⁹ dī

olbus albedine que ipm informat:nec aliquid ipsius in/
trinsecus fuit prius q̄ȝ mobile moueref:nec aliquid erit
post:bȝ quoqȝ hec entitas ptes itrinsecas sibi inuicē suc/
cedētes s̄ȝ p̄us ꝛ posteri⁹:q̄ru nulla sit in aliq̄ tēpore vel
instanti existit vel aliq̄ v̄tute existē pōt cū alia:ꝛ ex h̄ dī
entitas successiua.imaginanf quoqȝ p̄dicti aliq̄s idiuisi/
biles entitates qb⁹ mobile dī esse mutatū:sicut motu dī
moueri q̄s vocāt mutata eē:ꝛ sic q̄libet earuȝ dicūt esse
rē distinctā a re q̄libet pmanēte:eādē ēt imaginationeȝ
hn̄t de mutatiōe subti:quā imaginationē plixius decla/
ro:qꝛ multū vulgata est:ꝛ ēt ex iprobationib⁹ magis de/
clarabif.Et qꝛ hec opio mihi nō vꝫ vera:iō p̄mo contra
eam pono ↄ̄nes aliquas ꝛ pbabo.Scdo ponā ↄtra illas
ↄ̄nes ꝛ pro ista oppo.rōnes ꝛ ad illas respondebo.

Cōclusionū aūt q̄dā erūt gn̄ales:q̄ꝝ p̄ᵃ est ꝙ nul
lus mot⁹ est aliq̄ talis res a pmanētī
b⁹ distīcta:vt fingit opp. 2ᵃ ꝙ nec mutatū eē ē aliq̄ res
talis q̄lē ponit.3ᵃ ꝙ nec mutatio est res a pmanēte disti
cta:vt dic.Alie erūt sp̄āles:ꝛ vna erit de motu locali:alia
de alteratiōe:3ᵃ de augmēto:4ᵃ de gn̄ōne ꝛ corruptione:
ꝛ q̄libet harū erit negatiua enūtians.s.ꝙ nullū p̄dictoꝝ
p̄ᵃ ↄ̄ est aliq̄ talis res q̄lē putāt sic opinātes.¶ Est g̊ p̄ᵃ ↄclu/
sio pbāda:ꝙ mot⁹ nō est entitas s̄m se distincta ab oib⁹
p̄ᵐ entitatib⁹ pmanētib⁹:vt fingūt:hāc pbo p̄ᵒ sic.si motus
eēt aliq̄ talis res sequeref ꝙ aliq̄ vna res demr̄ata simł
eodē tēpore p̄mo de nouo fieret ꝛ esset:ꝛ dū esset fieret:ꝛ
dum fieret esset.ↄn̄s est ipol̄e.g̊ ꝛ an̄s.ꝛ ipossibilitas con
sequētis pꝫ.qꝛ nullū qd̄ de nouo fit in tēpore duȝ fit est:
imo omne qd̄ sic fit duȝ fit nō est:ꝛ hec ꝓpositio est eui/
Cō.13. dens:vt dicit Cōmē.5ᵒ phy.ꝛ ph̄s p̄mo periherme.si igif
dū aliqd est ipm fit.sequif ꝙ aliqd dū est nō est:qd̄ est ↄ̄
dictio.ↄn̄a vō declaraf.Si.n.mot⁹ sit talis res vt fingūt
nouiter facta a motore imobili certū est ꝙ nō fit:nisi dū
mobile mouef:nec.n.ante nec post:ꝛ hec ↄcedunt:nec ēt
entitas talis est:nisi dū mobile mouef:vt ēt ↄcedūt:alio
quin si ipsa eēt in mobili postq̄ȝ motū est ꝛ qescit iaȝ nō
eēt distincta ab oībus pmanētibus p̄sentibus ꝛ futuris.
R̄n̄sio ¶ Forte dicef ad rōnē ꝙ ꝓpriuȝ est successiuoꝝ ꝙ sint
dū fiunt:suū.n.eē est suū fieri:ꝛ mox cū facta sunt eē de/
sinūt:q̄propter lȝ illud ↄn̄s sit ipol̄e de reb⁹ pmanētib⁹:
ↄ̄ rōneȝ nō tn̄ de successiuis.Sed hec r̄n̄sio nulla ē.p̄rio.n.cōtra
Cō.13. dicit intētioni ph̄i:ꝛ destruit rōnē ei⁹ quā facit.5ᵒ physi.
ad pbandū ꝙ gn̄atio nō gn̄atur.pbat.n.inter cetera per
hoc:qꝛ oporteret ꝙ gn̄atio generaref duȝ eēt:ꝛ sic simul
eēt ꝛ fieret:vt deducit ibi.cū igif gn̄ō ꝛ mot⁹ vt ibi acci/
pit sunt de genere successiuoꝝ:si in successiuis h̄ nō esset
2 impossibile nihil pbaret Ph̄s neqȝ Cōmē.¶ Scdo nō
valet respōsio:qꝛ rō pbat vniulr tā de successiuis q̄ȝ de
pmanētib⁹:oē.n.qd̄ fit de nouo in tēpore ꝓcedit de non
esse ad eē:dū aūt ꝓcedit de nō eē ad eē nō est:ex q̊ vltra
ↄcludif ꝙ fictio est ponere aliq̄s entitatē sic successiuaȝ
2ᵐ que solū sit dū fit ꝛ nō sit postq̄ȝ fiebat.¶ 2ᵃ rō ad idem
est ista.si motus eēt aliqua talis res:sequeref ꝙ aliq̄ res
ꝛ silr̄ q̄libet pars ei⁹ eodē tēpore p̄mo gn̄aref ꝛ corrūpe/
ref:sed ↄn̄s est ipol̄e.igif ꝛ an̄s.ↄn̄tiā pbo.accipio vnū
motū.vbi gratia.motū quo aliqd̄ mobile mouef in aliq̄
tēpore p̄mo:ꝛ sit tēpus illud a.b.in h̄ tēpore motus ille
p̄mo genitus est:vocādo genitū omne ens qd̄ exit de nō
esse ad eē:siue cui⁹ entitas est in actu que p̄mo erat in po
Cō.16. tētia:quō Cōmē.ēt.5ᵒ phy.dicit ꝙ gn̄atio est exitus eius
qd̄ est in potētia in actū.h̄ aūt mō motū eē factū:ponen/
tes ipm eē rē ab oīb⁹ reb⁹ pmanētib⁹ distīctā negare nō
pn̄t.hic g̊ mot⁹ exiuit ad eē:ꝛ genitus est in t̄pe a.b.p̄mo:
cui⁹ pbatio est:q̄ñ nō exiuit ad eē ante illud tēp⁹:qꝛ sic
fuisset anteq̄ȝ eo mobile moueref:ꝛ sic mot⁹ erat ꝛ nihil
mouebaf:tū qꝛ sequif ꝙ idē motus demonstratus fuis/
set successiue in duab⁹ partib⁹ tēporis.s.an̄ t̄ps a.b.ꝛ i t̄pe
a.b.ꝛ sic eēt res pmanēs:nec ille mot⁹ exiuit ad esse post
totū illud t̄ps a.b.qꝛ cū in illo t̄pe ponaf eē sequeref ꝙ
p̄us fuisset:q̄ȝ exiuisset ad eē qd̄ nō ↄtingit:nec exiuit ad
eē tot⁹ ille mot⁹ in aliq̄ p̄te t̄pis a.b.qꝛ nō in p̄ori parte:
puta a.c.nā quero an tūc mot⁹ hēat eē in p̄te sequēte.vȝ
c.b.vel nō:si sic igif est res pmanēs:si nō cū mobile po/
naf moueri per totū t̄ps a.b.sequif ꝙ mouef per partē
c.b.sed tūc nō est hⱥ res distīcta a pmanētib⁹ per respō/
sionē.igif aliqd vere mouetur nulla hⱥ re existente.q̄re
frustra ponif talis res in quocūqȝ ponaf.Cū g̊ ille mot⁹
nō exeat ad eē ante totū a.b.nec post ipm tot⁹:nec in ali/
qua parte ipsi⁹:ꝛ aliquo t̄pe exeat ad esse.relinquif ꝙ p̄
adequate fiat ꝛ capiat eē in t̄pe a.b.posito.rursus cū hic
idē motus nō semp sit:sȝ aliq̄ñ pdat eē:quero q̄ñ:aut.n.
ante totū t̄ps a.b.ꝛ h̄ est impol̄e:cū nō sit possibile aliqd
desinere eē anteq̄ȝ sit.nec p̄us corrumpi q̄ȝ eē:aut p̄us q̄ȝ
gn̄ari:aut post totū a.b.ꝛ h̄ ēt est ipol̄e:siue hic ponaf eē
in istāti:siue in t̄pe:qꝛ sequif ꝙ tot⁹ ille mot⁹:aut aliqua
pars ei⁹ habeat eē s̄m se totā in diuersis partibus t̄pis:ꝛ
p̄or pars mot⁹ simul sit cū posteriore imobili:ꝛ iterū se/
quif ꝙ mobile moueref aliquo motu post vltimū mu/
tatū eē illi⁹ qd̄ iplicat ↄ̄dictionē.aut 3ᵒ ille mot⁹ pdidit
esse tot⁹ in aliq̄ p̄te tēporis a.ꝛ b.ꝛ h̄ est ipol̄e:qꝛ nō in p̄ᵃ
qꝛ tūc nulla p̄s mot⁹ eēt in sequēte p̄te t̄pis a.b.ꝛ cū mo
bile tūc mouef vel eēt postq̄ȝ pdidit totū eē:nec in 2ᵃ.qꝛ
tūc aliq̄ pars p̄cedēs s̄m se totā eēt in diuersis p̄tib⁹ tē/
poris.Relinquif g̊.ꝙ sicut tot⁹ ille mot⁹ accipit eē p̄ in
t̄pe a.b.ꝛ p̄s mot⁹ in p̄te t̄pis:sic tot⁹ desinit eē ꝛ corrupi/
tur p̄ in eodē t̄pe a.b.ꝛ p̄s in p̄te:ꝛ sic pꝫ ↄn̄a.¶ Impossi ṗ
bilitatē vō ↄn̄e ostēdo multipliciter p̄:qꝛ si alicui subiecto
simul:ꝛ eodē tēpore p̄ acquiraf aliq̄ forma.vbi gr̄a.albe
do ꝛ pdaf aliq̄.s.dulcedo simul p̄ erit in eo acq̄sita albe/
do ꝛ pdita dulcedo:ꝛ eodē instāti p̄ erit albedo:ꝛ nō erit
dulcedo.g̊ si eadē essentia mot⁹ acquirif simul in aliquo
ꝛ deperdif eodē instāti p̄ᵒ erit p̄fecte acq̄sita ꝛ deperdi/
ta:ꝛ eodē instanti erit p̄fecta ei⁹ gn̄atio ꝛ corruptio:ꝛ erit
ꝛ nō erit.Cōfirmaf qꝛ omne qd̄ est genitū quādo est p̄ri
mo genitū est:ꝛ oē qd̄ est corruptū q̄ñ est p̄ corruptū non
est:sicut vniulr omne qd̄ est mutatū q̄ñ est p̄ mutatū est
in eo ad qd̄ est mutatū:si ad esse est in eē:si ad nō esse in
nō eē:ꝛ sic in omni gn̄ōne mutationis:vt pꝫ ex.6ᵒ phy.si T.c.40.
igif mot⁹ est p̄ genitus ꝛ corrupt⁹ eodē istāti est ꝛ nō est.
¶ 2ᵒ ipossibile est idē mobile eodē t̄pe p̄ᵒ acq̄rere vnuȝ 2
locū ꝛ pdere eūdē:vel vnā formā ꝛ pdere illam:vel aug
mētari s̄m aliq̄ȝ q̄ntitatē ꝛ s̄m eandē diminui:nec aliq̄s
mente capere pōt horū aliqd̄ esse possibile.g̊ eadē rōne
ipossibile est idē eandē essentiā quecūqȝ sit illa eodē tē/
pore p̄mo acquirere ꝛ pdere.¶ Tertio pꝫ ipossibilitas 3
huius cōsequētis:ex intentione ph̄i.8ᵒ physicoꝝ ꝛ Com Cō.62.
mēta.ibidē.vbi pro manifesto p̄ncipio sumunt esse ipos/
sibile simul esse generationē ꝛ corruptionē eiusdeȝ.imo
nec esse posse vnā post aliā sine tēpore medio.Itē ph̄s ꝛ
Cōmēta.5ᵒ physi.fundāt vnā rationē super hoc ꝙ nihil c.t.c.14.
corrumpif dū gn̄af tanq̄ȝ sup manifesto fundamēto.ad
pbādū ꝙ mot⁹ nō gn̄af.¶ 4ᵒ idē pꝫ.nam ipossibile est 4
idē quacūqȝ virtute simul in eodē instāti:vel eodē tem/
pore p̄mo creari ꝛ annihilari ꝛ hoc nullus negaret.ergo
ex eadē cā ipossibile est idē simul gn̄ari ꝛ corrūpi:ꝛ sem/
per intelligo ꝙ nō solū totū cathegoreumatice:sȝ ꝛ que/
libet eius pars in eodē tēpore p̄mo generef ꝛ corrūpaf.
¶ Tertia rō.si motus sit talis res.sequif ꝙ res que mo 3ᵐ
uef:vel simul hȝ īfinitos mot⁹ eq̄les s̄m durationē.vel
ꝙ an̄ motū quē hȝ successiue habuit īfinitos q̄rū q̄libet

fuit tātus sm durationē q̄tus est ille quē bz.ꝯñs q̄tum
ad vtrāq3 partē est falsuz. pbo ꝯñtiā. omne.n.qđ in se bz
actu aliq̄ entitatē quā antea habuit tñ in potētia est in
quātū hꝫ mutatū ad ipsaz: h pz. tū qꝛ sm ipsaz se bz alr
q̄ pus: ac per h est mutatū: tū qꝛ si nō eēt mutatuz: sicut
pus carebat illa entitate: nec eā hēbat in actu: sz tñ in po
tentia. ꝛ nūc eā nō hēret in actu. tū qꝛ oē qđ pus fuit sub
vno opposito ꝛ nūc est sub alio est mutatū ex vno i aliō.
T.c. 7. h.n. sonat nomē mutatiōis: vt dī. 5° physi. oē qđ bz aliq̄
entitatem actu quā ante nō habuit actu est hꝫ: vt pz. ois
aūt res que mouet sm oppositū habet eēntiā mot⁹ quā
antecq̄ moueret nō habuit. igit est mutata ad ipsaz: aut
igit res que mouet pus habuit mutationē: seu motuz il
lum quo est mutata ad motum dato q̄ haberet illū: aut
simul. si pus: cum ēt motū scōo datū habuerit aliquādo:
cū ante non habuit: igit prius fuit mutata ad illum ꝛ ha
buit priorē: ꝛ sic in infinitū. Si vō simul cū motu quē bz:
bz etiā motū quo mutatur ad ipm aliū: ꝛ sic in infinitū. se
quit q̄ simul hēat motus infinitos. Qꝛ autez omnes illi
motus sint eq̄les sm durationem: siue ponant simul si
ue sibi succedētes. pz: qꝛ semp in eq̄li tēpore causat mo
tus: ꝛ acqrit res illa ad quā est mot⁹ sm opionē istā. vñ
eisdem seu equalib⁹ diuisionib⁹ diuidunt: aliogn vel ali
qua ps rei acqreret sine motu: vtpote si minori tpe fie
ret motus q̄ acqreret res: aut si esset eē. aliquando mo
ueret mobile: ꝛ nō acqreret aliquid per motuz illū: nec
deperderet: que oīa non sunt possibilia sm viā illā. falsi
T.cō.9. tas ꝯñtis pz q̄tum ad primā partē ex. 5° physi. ꝛ pbatur
rōne: qꝛ alias sequeret q̄ impōle eēt aliqđ moueri post
q̄ nō mouebat: qđ sensui ꝯdicit. pz ꝯña: qꝛ ipōle eēt ali
quo motu q̄tūcūq3 paruo moueri: nisi prius fuisset mo
tū motu illi equali: ꝛ sic in infinitū: ꝛ per ꝯñs iter tēpus
quietis: ꝛ tpe motus succederent sibi infinite ptes tēpo
ris eiusdez quātitatis: qđ est impossibile: falsitas ēt scōe
partis pz: qꝛ non apparet necessitas: neq3 congruitas: sed
potius ipossibilitas per naturalē virtutē: q̄ idē agēs cau
4^m set in eodē mobili simul mot⁹ infinitos eq̄les. ¶ Quar
to. si motus sit talis res distincta: sequit q̄ mobile simul
acqrat duas res distinctas. s. ipm motū ꝛ rem permanen
tem sm quā est mot⁹. quarū neutra est intrinseca alteri.
igit per potentiā diuinā possibile erit q̄ acqrat vnā sine
altera. vz rem illā permanētē. verbi gratia. locū vel qua
litatem non acquirēdo: seu non habēdo rem illā succes
siuam: ex quo sequit q̄ poterit successiue continue eē in
alio ꝛ alio loco: ꝛ p ꝯñs moueri de loco ad locū sine alia
re: ꝛ sic moueri sine motu sm viam illā: qđ reputāt ipos
sibile: ꝛ sm vitatez sequit q̄ frustra ponit talis alia res
cum ad eā ponēdā nō cogat necessarie rō: nec euidentia
aliqua: aut ēt auctoritas quā negare nō liceat. simil'r ecō
tra possibile erit: q̄ acqrat motū nō acqrēdo rem pma
nentē. vbi grā. ascēsum non acqrēdo locum. vel denigra
tionē non acquirēdo nigredinē: ꝛ per ꝯsequēs aliqđ po
terit ascēdere non mutando locum vllo modo. s. acqren
do vel deperdēdo. aliquid albissimū denigrari nō acq
rendo nigredinē: nec albedinē vllo modo perdēdo: ꝛ nō
solū hoc. sed ēt sequit q̄ aliqđ poterit perpetuo ascende
re ascēsu eque veloci: sicut est ascēsus sagitte iacte in sur
suz: ꝛ tñ nunq̄ plus distabit a terra q̄ mō. ponat q̄ mō
gescat ꝛ nimis est absurdū. Patet ꝯñtia. qꝛ vt pbatū est
possibile erit q̄ totū ascēsuz quo mobile ascēderet vsq3
ad certā distātiam: posset deus cāre in eo: esto q̄ locū nō
mutaret. hoc aūt posito adhuc ipm posset ascēdere ad di
stantiā illaz mutādo locū: vel igit mediāte alio motu: ꝛ
tunc eadē rōne illū motū posset in tpe ꝯñte tps pmi iaz
cāti causare. esto q̄ nō acqreret aliū locū: ꝛ simili ratiōe
infinitos tales successiue. Si vō diceret q̄ pmo cāto per
ueniret ad distātiā illam sine motu habet ppositum: qꝛ
eadē rōne frustra ponit vnq̄ talis motus. Eodez mō. q̄
aliqđ albū posset ppetuo motu vniformiter denigrari: ꝛ
nunq̄ eēt nigrum: aut minus albū. Et ꝯfirmat ēt: qꝛ sm
oppositū mot⁹ quodāmō est pōr forā: que ipo mediāte
acqrit. vñ ipse sm eos est q̄si via: ꝛ rō vel mediū acqrē
di formā: ꝛ iō per vtutē diuinā poterit cāri sine illa: sz sz
veritatē sequat. q̄ ēt eꝯ illa poterit cāri sine illo: si sic di
stinguat: vt dicit opio. ¶ Quinto. si mot⁹ eēt aliq̄ hꝫ res 5^m
sequeret q̄ eēt aliq̄ vera res extra aīam ꝯstituta ex ptī
bus. quarū nulla est vl eē pōt in rerū nā: ꝛ sic aliq̄ va res
eēt ꝯstituta ex ipossibilib⁹: quā absurditatē nō ꝯcederet
aliq̄s sane mētis. ꝯña pbat. qꝛ sm istos q̄libet ps mot⁹
est pterita vel futura: ꝛ neq3 pterita est: neq3 futura ē: vt
ꝯcedūt: sz q̄ ēt neutra possit eē pbo: nā si pterita posset
eē: vel posset eē extrīs pcise pterita: sic nūc ē vl extrīs pñs:
vel extrīs futura: nō pᵒ: qꝛ sequeret q̄ ēt ipsa nūc esset qđ
negāt: nec 2° mō: qꝛ sm ipsos q̄libet pars mot⁹ est diuisi
bilis sm pōrē ꝛ posteriorē. nec aliter est pōle. igit nō est
pōle q̄ aliq̄ sit psens. pterea eadē rōne tot⁹ vnus motus
magnus posset esse psens ꝛ simul. nec 3° mō: qꝛ eadē rō
ne nūc de facto pars futura est: qđ negāt. simili mō pōt
pbari q̄ nulla pars futura pōt eē. ¶ Ad hāc rōnē forte Rñ⁹ ad
dicet iuxta doctrinā aliquoꝝ: q̄ ad eē rerū pmanentiuz ratione
habētiū ptes reqrit coexistētia ptiū: sz ad eē rerū succes
siuarū nō reqrit coexistētia partiū: sed sufficit ordo ꝛ cō
tinuitas: ꝛ sic est in ptibus motus: nā pars futura sequit
pteritā: ꝛ ibi ꝯtinuat mediāte mutato esse psenti: ꝛ rōne
talis ordinis ꝛ ꝯtinuationis dī q̄ motus bz eē: ꝛ est res
vera: sz nō pmanēs. ¶ Hec solo nulla est. tū qꝛ cū nullū ꝯ solo^m
totū sit aliud q̄ oēs sue ptes: seu pprius loquēdo q̄ oīa:
quoꝝ qđlibet est ei⁹ pars: vel saltē qđlibet ꝯstat ex par
tibus suis: ipossibile est aliqđ totuz esse: nisi sit quelibet
pars eius: tum qꝛ nō est itelligibile q̄ aliq̄ nō entia: nec
possibilia esse entia ꝯtinuent alicui enti: aut insimul en
titatē aliq̄ ꝯstituāt vnde posset eq̄liter dici q̄ sz chime
ra nihil sit: neq3 tragelaph⁹: ꝯtinuant tñ adinuicē mediā
te aliquo ente: ꝛ q̄ simul sumpta vel pcise ipsa: aut ēt cuz
aliquo ente sunt vna entitas ꝯstituta ex chimera ꝛ tra
gelapho ꝛ entitate vna: qđ nullꝰ sapiēs diceret: tū qꝛ mu
tatū esse nulla entitas est q̄lem fingunt: vt pbabit in se
quēti q̄ne: tum qꝛ esto q̄ eēt aliq̄ entitas talis cū pars fu
tura motus nō succedat pterite: neq3 trāseat in pteritūz:
nisi per psens: aliogn nō ꝯtinuaret sibi mediāte mutato
eē pñte vt dicūt. Sequit q̄ tota pars futura trāsibit in
pteritū per pñs per sua mutata esse pcise: qꝛ sm ipsos ni
hil ex motu pter mutatū eē pōt eē pñs: ꝛ sic vlteri⁹ seqt.
q̄ cōponat pcise ex mutatis eē sibi succedētibus: ac per
h tps est ex istātib⁹: ꝛ ꝯtinuū ex idiuisibilib⁹: cui⁹ opposi
tū demrāt. 6° phy. ¶ 6° si mot⁹ eēt talis res: vt fingunt T.cō.p.
mot⁹ nō eēt act⁹ entis in potētia sz q̄ in potētia. ꝛ p ꝯñs 6^m
cū sic diffiniat mot⁹: vt suppono ex 3° physi. ꝛ ipsi ēt ꝯce T.cō.6.
dunt. seqt q̄ nullus mot⁹ est mot⁹. ꝯña pbat: qꝛ nec ps
pterita est act⁹ mobilis: nec futura: nec neutra est: ꝛ neu
trā mobile bz actu: nec aliqđ aliud ipsi⁹ mot⁹ est pter p
teritā partē ꝛ futurā. igit mobile nihil bz mot⁹: nec sm
aliqđ sui mot⁹ est act⁹ illi⁹: nec pōt dici q̄ iō mot⁹ dī qđ
act⁹ mobilis: qꝛ mutatū eē qđ est aliqđ ei⁹ est act⁹ mobi
lis: nā sm istā imaginationē mutatū eē est penit⁹ indiui
sibile. act⁹ aūt posit⁹ in diffōne mot⁹ sigāt pfectionē mo
bilis: seu actū diuisibilē sm Com. 8° phy. vnde dicit ipse Com.z
q̄ pfectio accepta in diffinitione motus: qui est tanq̄ ge
nus non inuenit in transmutatione que est in generatio
ne: ꝛ subdit q̄ causa in h est: qꝛ forma est indiuisibilis.

Et ppterea nō est dare tale idiuisibile qd vocant muta-
2ª ꝯ tuz eē:vt in sequēti ꝯclusione patebit. ¶ 2ª ꝯclusio est
ꝙ nō est aliqua res extra aiam distincta ab oibus reb⁹ p-
pᵐ manētib⁹ talis qualē dicit eē mutatū eē. hāc sic ꝓbo p.
Si.n.sit aliqua hō res accipiat aliqd mobile qd ꝯtinue
mouetur:tunc arguo sic.aut aliqua hō rerum indiuisibi-
liū que vocant mutata eē:est in h mobili plus q̄ per in-
stans:aut nulla est plus q̄ per instans in ipso mobili:sed
neutrū pōt vere ꝯcedi.ḡ rc.nō.n.pōt dici ꝙ est plus q̄ p
instās:sic.n.aliqd singulare mutatū eē eēt in mobili per
tps.Ex quo vltra seq̄t.ꝙ cū in illo tpe mobile sic ꝯtinue
moueat:t in quolibet instāti illi⁹ tpis hēat aliud muta-
tū eē fm imaginationē eoꝝ simul in eodē mobili essent
plura mutata eē in ipso successiue cāta:hoc aūt est īpossi-
bile fm dicta sic opinātiū:qz qua rōne vnū mutatuz eē
manet in mobili cū sequētibus:eadem rōne qdlibet me
dians inter illa mutata esse:t per ꝯñs ēt mot⁹ ois cōpre-
hēsus ab illis mutatis esse:aliogn cū in q̄libet motu sint
plura mutata eē:si aliq̄ ps mot⁹ desijsset:nō qdlibet mu
tatū eē remansisset:t sic vltra sequit.ꝙ vna pars motus
erit in mobili simul cū sequentib⁹:qd motui repugnat:t
cuilibet successiuo fm ipsos. Nec 2ᵐ pōt dici.s.ꝙ nulla
sit plus q̄ per instās:qz h nō est nāliter possibile de ali-
qua re:sicut ꝓbatū fuit in pmo li.dis.17.q.2.arti.2º. ꝓba
T.c.61. tur ēt auctoritate phi.8º phy.in illo cap.ꝙ aūt loci muta
tio.vbi ait.ꝙ inconueniēs videbit.si factū mox necesse
est corrumpi t nullo tēpore permanere.vbi vult mani-
feste ꝙ oē ens factū pmanet in eē per tēpus:t nō tm per
Cō.63. instans:t h ibidē ꝓbat Cōmē.d.oē gn̄atuz habet esse in
actu:t oē existēs in actu est in tēpore demōstrato:alias natu-
ra ageret ociose.vnde volūt exprsse ibidē.ꝙ ipossibile est
corruptionē alicuius rei sequi eius gn̄ationē sine tēpore
medio:t per h tanq̄ per pn̄ᵐ ꝓbant:ipossibile esse duos
motus ꝯrios succedere sibi in eodē mobili sine qete me-
dia:sed si mutatū eē:aut aliq̄ alia res sit tm per instans
gn̄atio eius t corruptio non mediabuntur tēpore: vt pz.
¶ Nec valet dicē.ꝙ phs t Cōmē.loquunt de reb⁹ per-
manētib⁹:nō aūt de successiuis:qz ratio eoꝝ equalr pro-
bat de oibus:si aliquid probat.similr posset quis dicere
ꝙ loquunt de substātijs nō de accidētib⁹:vel igit dem:
2ᵐ t ratio eoꝝ valet in oib⁹ vel in nullo. ¶ Scda rō:suppo
T.c.40 no duo demōstrata.6º physi.vnum est ꝙ oē qd mutatus
est.quādo primo mutatū est.est in eo ad quod mutatus
est. Aliud est ꝙ oē mutatum eē mensuratur instanti:qd
vtrūqz gn̄aliter verū est de omni mutato eē:siue sit trans
latū eē:siue augmētatū vel diminutuz eē:seu alteratum
eē:vel gn̄atum eē:vel corruptum eē:qz equalr de oibus
probat ratio facta ibi. His suppositis accipio aliquā ta-
lium entitatū que vocantur mutata eē:t sit a.constat ꝙ
hec aliquādo est genita:t aliquādo corrupta ex prius di-
ctis.ḡ hz genitū eē:t corruptū eē:fm ipos qui sic loquun
tur.Et si dicat.ꝙ est genita:absqz tm re que est genitum
eē:t corrupta absqz corrupto eē:ꝯcedit ꝓpositū.pari.n.
ratione nō est necessarium in alijs tales res fingere.Ex
his arguo.aut genitū eē ipsius a.t eius corruptū eē sunt
simul:aut vnū prius alio.Si simul.igit a.simul est:t nō ē.
pz ꝯñ ex pº suppōne:si vnuz prius alio.igit sunt in alio t
alio instāti ex scda suppōne.sz cū inter quelibet duo istā-
tia sit tps mediū.sequit ꝙ a.sit in toto tpe illo medio i-
ter suū genitū eē:t suuz corruptū eē:t p ꝯñs a.mēsurat
tpe:qd est ꝯ suppōnē scdaz.Sequunt ēt hec incōuenie-
3ᵐ tia tacta in pma rōne hui⁹ ꝯnis. ¶ 3º aut mutatuz eē est
aliqua res intrinseca mot⁹:aut aliqd extrisecū sibi:neces
sario tm cōcomitans ipm in subito:aut aliqd extrinsecus
ptigēter se hñs ad motū:sic ꝙ aliquid possit moueri nō
habēs aliqd mutatū eē. Primū nō pōt eē.qd tm ipsi ma
gis vident opinari dicētes ꝙ mutatū eē:est qddā indiui
sibile mot⁹:sicut dicūt pūctū eē idiuisibile linee intrinse
cū:h inquā eē nō pōt:qz aut mot⁹ ifra eēntiā suā icludit
pcise talia mutata eē:t nullaz aliā oino entitatē que nō
sit vnū vel plura mutata eē pcise:t tūc sequit ꝙ mot⁹ cō
ponit ex solis mutatis eē:qd reprobat.6º physi.aut iclu T.c.p.1
dūt aliq̄ entitatē pter mutata eē:que nec est mutatū eē 88.
vnū vel plura:aut pcise ex eis itegrata:t si sic opz ꝙ ipsa
vel nullū mutatū eē icludat vel aliq̄ sui partē hēat que
nec sit nec icludat aliqd mutatū eē. Qualibet aūt tali da
ta.sequit ꝙ mobile habēs ipsam moueat:t sic mutatū
sine tali mutato eē:ac per hoc vanuz est ipm ponere: hec
ꝯñ pz:qz per quātūcūqz spatiū mobile moueat per illā
partē mot⁹ in qua nō claudit aliqd mutatū esse certū est
ꝙ ipm prius est motū ad mediū spatij q̄ ad vltimuz ei⁹:t
sic est mutatū sine tali re ficta. Scdm ēt nō pōt dari:qz
cū in quolibet instāti tēporis mēsurātis motū ꝯtinuum
sit verū a.eē mutatū ad aliqd spatiū:oportebit dicere ꝙ
est quedā multitudo ipsoꝝ mutatoꝝ esse sibi in mobili
succedētiū adequātiū in duratiōe totū motū quo moue
tur mobile in illo tpe:t sic eadē mēsura adequata mēsu-
rabit illa multitudo mutatoꝝ eē cuz illo motu:t pz hec
ꝯñ.qm si nō adeq̄ret ipm motū iā aliqd eēt ipsi⁹ mot⁹
qn̄ nullū eēt mutatū eē:t sic aliqd eēt mutatū sine muta
to eē:qd est ꝓpositū.ꝯñs aūt falsum:qz cū qdlibet muta
tū eē mēsuret instāti:si aliq̄ multitudo pcise plura mu-
tata eē icludēs mēsuraret p aliq̄ tpe:illud tps eēt cōposi
tū ex solis īstātib⁹:vt pz ex.6º phy. Tertiū ēt dari nō pōt T.c.88.
ppter ea que ꝯ 2ᵐ dicta sūt.Et nihilominus si daret hō
ꝓpositū.qz ex quo talia mutata ꝯtigēter sequunt motus
posse erit aliqd moueri t motuz eē sine talib⁹ entitatib⁹.
¶ 3ª ꝯ est.ꝙ mutatio subita nō est aliq̄ res idiuisibilis 3ª ꝯ
mēsurata instāti distincta ab oib⁹ reb⁹ pmanētib⁹:vt fin-
gunt.hec aūt ꝯclusio efficaciter ꝓbat per pᵃᵐ t 3ᵃᵐ rōnes
2ᵉ ꝯnis.pter illas vo adduco aliā rōnē.Si.n.mutatio sit pᵐ
aliq̄ talis res distincta a mobili:t a re ad quā est mutatū:
t a qua est mutatū.seq̄t ꝙ mutatiōis sit mutatio in infi
nitū:ac per h q̄ncūqz aliqd mutat sunt in eo simul actu
īfinite mutatiōes:ꝯñs fl'm est:ꝯñ ꝓbat:qz sicut subm
habēdo actu rē pmanētē quā an̄ nō habuit est mutatū:
sic ipz hn̄do actu rē illā q̄ di mutatio quā prius nō habuit
est fm illā t ad illā mutatū:t h pz p ꝓbōnes iductas in
3ª rōne pᵉ ꝯnis.igit hz in se mutationē:q̄ formalr est muta
tū ad pᵃᵐ mutationē.Et eadez rōne seq̄t ꝙ hēat 3ᵃᵐ:t sic
deinceps in īfinitū:vel oportebit dicē ꝙ est mutatū ad ali
q̄ entitatē sine mutatiōe distincta ab illa entitate qua sit
mutatū ad ipsam:t q̄ rōne h poterit poni in vna:poterit
t in q̄libet:nec rō coget ad oppositū i vna plus q̄ i alia.
frustra ḡ ponunt tales res.hec ꝯ amplius patebit ex ꝓbō-
nib⁹ spāliū ꝯnū q̄ iducent. ¶ 2º in spāli ondo ꝓpositū ō pª ꝯ spāl
q̄libet gn̄e mot⁹ t mutatiōis:t pº de motu locali:t ꝙ ipe
nō sit talis res icōcusse ꝓbat per oēs rōnes factas ad pᵃᵐ
ꝯnē:in spāli aūt arguo p sic.aliqd pōt moueri localr sine pᵐ
tali re.ḡ mot⁹ localis nō est talis res:ꝯñtia pz.ꝓbat añs.
aliqd pōt eē i aliq̄ loco p in q̄ imediate nō fuit ipz t oēs
ptes ei⁹:nec imediate post erit:t erit in aliq̄ in q̄ nō ē rc.
Certū est aūt ꝙ tale locatū vē mouet localr qn̄ hec erūt
vā de ipo:sz ad h nō est necciū fingē aliq̄ rē pter perma-
nētes:per h.n.ꝙ dico ipm nō fuisse imediate in h loco:
nulla talis res signat eē in ipo:nec per h qd est in h loco
aliq̄ res in ipo est neccia pter ipm t locū:aut si ponat ali-
quis respectus:vt aliqui volunt nihil ad propositum:cū
respectus hō nō sit res distincta ab omnibus permanen
tibus:nec sit motus:aut pars ei⁹ ēt fm ipsos opinantes.

2m ¶ Secūdo ois actus feribilis inquātuȝ huius est latio:
aliqua res pmanens est hꝫ.ergo aliqua res pmanens est
latio:ɀ vltra.igit̃ in nullo qđ fert̃:seu localiter mouetur:
est aliqua latio ab oibus rebus permanētibus distincta:
T.cō.6. maior pȝ ex diffinitione data.3° phy.minor probat̃.naȝ
t.16. illius rei permanētis:que continue partibiliter acquirit̃
ab eo.quod continue fert̃:siue que continue partibiliter
fit locus eius:ꝙ ſm ipsum mouet̃ localiter:aliqua pars
est actu locus eius:vel partis ipsius:cuius imediate prius
non fuit locus actu:sed potentia tm̄:quāuis aliqua pars
eius fuit locus partis illius.Itē imediate post aliq̄ pars
erit actu locus eius qđ fertur:vel sue partis que tm̄ in po
tentia est locus eius.Cū igit̃ ois potentia dicat̃ respectu
T.cō.6. actus:vt patet.9° meta.illa pars que est actu locus:ɀ ad
t.7. quā mobile fuit in potētia est actus ei⁹.Rursus qȝ ipsi⁹
rei que cōtinue fit locus imediate aliqua pars acquire-
tur ɀ erit actus eiusdem que nōduȝ est locus eius:nisi in
potētia:ɀ hec per se sibi cōuenit inquātuȝ huius:aliogn
non continue acqreretur:sed eēt complete acquisita: pȝ.
qȝ ipsa res permanens:que continue acqritur:inquātuȝ
huius est actus feribilis:inquātū est feribile:ɀ sic pȝ mi-
nor.ɀ per ꝯñs ꝙ ipsa est latio.Cū igit̃ omne qđ cōtinue
fertur continue suo modo aliquā rem permanentem sic
partibiliter acquirat.naȝ omne tale mouetur de loco ad
locum:accipiēdo locum cōiter:sequit̃ ꝙ omnis res que
localr mouet̃:est res aliqua permanēs:ɀ per consequens
res aliqna permanēs est latio:ɀ si sic nulla alia res pter
pmanētes est ponēda que sit latio:qȝ tūc cuiuslibet eēnt
due lationes:qđ superfluum esset.Et si dicatur ꝙ locus
non est actus mobilis:cum non sit subiectiue in eo.dōm
ꝙ hoc non valet.qm̄ nō omnis act⁹ est subiectiue in eo:
cuius est actus:actus.n.actiui non est in ipso:sed in pas-
T.c.19. so:vt pȝ.3° physicoruȝ:sic nec actus trāsmutabilis est in
Cō.4. ipso.vnde sicut notat Cōmē.3° physicoruȝ.motus nō hȝ
diffinitionem dictam vniuoce:qđ ideo est:qȝ actus non
dicitur vniuoce in oibus motibus:aliter.n.translatio est
actus trāslati:ɀ aliter alteratio eius qđ alteratur:illē enī
extrinsecus.hec autē intrinsecus.i.formaliter inherens.
3m ¶ Tertio.si motus localis eēt res distincta a permanēti
bus existens in mobili:vt dicūt.sequeretur ꝙ omne mo
tum localr per se mutaretur ſm aliqđ eē.ꝯñs fſm ꝯtria
pȝ:qȝ omne hꝫ motum acquireret in se nouam formam
s.motum ipsiuȝ:imo ɀ plures acquireret ɀ plures perde-
ret:ſm ꝙ plures partes motus successiue pderet ɀ acqui
T.c.54 reret:falsitas ꝯsequētis pȝ per phm̄.8° physicorum.in il
lo.c.at vō de facientibus principium.In quo probat trās
lationem esse primum motuum:dicit.n.ibi ꝙ ſm hunc
solum motuȝ:nihil mutatur in esse qđ mouetur:vult.n.
ꝫ ꝯnem ꝙ sic mobile mutet locum ꝙ per se non mutat aliquod
Cō.41. esse.Contra hoc autem videtur esse dictum Cōmen.12.
meta.vbi dicit.ꝙ motus celi est possibilis ex se:necessa-
rius autem ex alio.qȝ.s.habet eē ab alio.s.a motore:ɀ di-
cit ꝙ sit a motore eterno ɀc̃.hec autē de nulla re perma
nente verificari possunt:nō enim de celo.tum qȝ ipm est
necessarium in sua substātia ſm Cōmē.ibidē.tū qȝ ipm
non sit a motore ſm intētionem Cōmē.vt supra pȝ.q.p.
nec possunt verificari de loco:circa quē mouetur ꝑpter
eādem cām:nec aliqua alia res permanēs causatur ibi.
maxime.n.hoc videretur verū de ipso vbi.Sed vbi non
est aliqua res noua existens in celo:vt infra probabitur
dis.2.Relinquitur ergo ꝙ sit aliqua entitas successiua:
Rñsio que est motus:qualē dicunt eē sic opinātes.¶ Ad h aūt
dōm.ꝙ non est itētio Cōmē.ꝙ motus sit aliqua entitas
eterna causata a motore in ipso celo:que sit ex se possibi-
lis ɀ necessaria ex motore.ꝯstat.n.ēt ſm istos sic opinan

tes ꝙ nulla entitas mot⁹ est necessaria a motore.immo
quelibet est ꝯtingēs ɀ desinit eē:ɀ nullā est significare q̄
nō desinat eē ſm ipsos:sed cū dicit motum fieri a moto-
re:ɀ eē eternū ɀ necessarium:ex eo nō aliud intelligit q̄
ꝙ celum mouet̃ eternalr ɀ necessario a motore eterno:
propter hoc aūt nō est necessariū aliq̄ talē rē fingere in
celo cāri.Et sic motor celi est sic mouēs ꝙ nō agens:ſm
istos aūt eēt ēt agēs ɀ nō solum mouens:ɀ vniulr oē mo Cō.23.
uēs eēt agēs:cui⁹ ꝯtriū idē Cōmē.eodē li.dicit.¶ 2° ideȝ 2°ꝯ spāl
probo de alteratione:ɀ pmo qdē similr ad pmā rationē
factam de motu locali.Qm̄ non posita illa re distincta a
subiecto ɀ qualitate que acquiritur vere pōt aliquid al-
terari:igit̃ illa nō est ponēda:añs probat̃.nam hoc solo
posito ꝙ subiectū habeat aliquā partē forme:quā añ im
mediate nō habuit:ɀ imediate aliq̄ habebit quā nō hȝ
ipsum vere alterat̃:hec aūt possunt eē sine illa re tertia.
ergo ɀc̃.¶ Scđo.qualitas que cōtinue fit:que cōiter di 2m
citur fluens est alteratio:igit̃ nō est aliqua res talis disti
cta a qualitate que fit alteratio:vt fingit opp.ꝯñtia pȝ.
quoniam tunc in eodē essent simul due alterationes duȝ
vna precise qualitas acquireretur:qđ est superfluum po
nere.ɀ essent aliqui motus de genere permanētiuȝ:ɀ ali-
qui de genere successiuorum:ɀ multa alia irrationabilr
dicta sequerent̃.antecedēs vō probatur.quoniā hꝫ qua-
litatis inquātū aliqua pars est act⁹ eius qđ alterat̃:ɀ ime
diate post aliqua erit actus ad quā ipm nūc est in poten-
tia:ac per hoc ipsa est actus alterabilis inquātū ipm est
alterabile.igitur est alteratio.¶ Cōfirmatur.quoniā il
la re tertia posita quā ponūt nullo modo poterit appare
re ꝙ sibi cōueniat diffinitio pdicta motus magis q̄ for
me que ptibiliter acquirit̃.per hoc pȝ ꝙ nō valet obiectio
que ꝯsueuit fieri de forma remissa:que vtiq̄ est act⁹ in-
cōpletus:ɀ est act⁹ subiecti que est in potentia:adhuc ad
similē formā:ɀ tamē ipsa non est motus:nō valet inquā
quoniā ipsius forme remisse:nihil est in potētia:sed tota
est in actu:ac per h nec ei⁹ subm̄ est in potentia ad aliqđ
ipsius forme remisse:lȝ sit in potentia ad aliqđ forsan si-
mile ꝙ nihil eius est:iō ipsa lȝ sit actus entis qđ qdē est
in potētia:nō est tamē actus eius inquātū ipm est in po-
tentia cū ipm nō sit in potētia ad aliqđ ei⁹:ac per h ipsa
nō est motus cū ipse sit actus ei⁹ qđ est in potētia:ɀ ſm
ꝙ ipm est in potētia:ꝑpter qđ de rōne mot⁹ est ꝙ aliqđ
ei⁹ sit in potētia:vnde illud pcise qđ de motu est in actu
nō est mot⁹:nec pcise illud qđ de ipso est in potentia:sed
vtrūq̄ simul.Et hoc est qđ dicit Cōmē.3° physi.vbi ait. Cō.57.
infinitum eē in re nō est nisi ſm potētiaȝ existētē in ea:
quēadmodū ꝯñe substantiales plurium reruȝ que con-
seruant suum eē in coniunctione potētie cuȝ eis:vt in re
bus:quarum eē est in motu.rerum.n.quedā sunt in puro
actu:vt homo demōstratus:ɀ quedā sunt ſm ꝙ potētia
admiscetur cum actu:ɀ si potētia non fuerit nō erit act⁹:
vt dies.h.n.nomē dicit̃ de parte tēporis:ɀ tēpus est cuȝ
motu:ɀ vniulr oē qđ est cū motu.hec Cōmē.ɀ ꝑpterea.5° Cōm̄.21
physicorum.dicit ꝙ diffinitio motus data in.3° non ve-
rificatur de generatione ɀ corruptione:qm̄ in ea non est
pfectio:siue actus diminutus de genere ei⁹ ad qđ est mo
tus.s.de gñe pfectiōis cōplete.ɀ causa in hoc est:qm̄ for-
ma est idiuisibilis.eius supple nō pōt eē aliqđ in actu:ɀ
aliqđ in potētia.Itē Auicē.2° suffic.eoꝝ inqt que sunt: cap̄ p̄.
q̄dā sunt in actu oi mō:q̄daȝ vō sunt in actu ſm aliqđ ɀ
ſm aliqđ in potētia:ɀ ipole est vt aliq̄ res sit in potētia
oi mō que nō habeat eē in actu aliquo mō:ɀ statim post
dicit:ꝙ motus est de numero eoꝝ que ſm aliqđ sunt in
potētia:ɀ ſm aliquid in actu:ɀ ex h dīc Cōmē.vbi supra. Cōm̄.23
ꝙ est actus permixtus potētie.forma vō remissa nō est.

ſm aliquid eius in potētia: vnde vt dicit Auicēna: nigrū
eteni cum ſit nigrū in actu nō reſtat in potētia aliqd de
tota nigredine quā habet: ꝛ quadratū cum ſit q̄dratū in
actu nō reſtat in potentia aliquid de tota q̄dratura quā
habet. Sed mobile qn̄ ſit mobile in effectu putatur ꝙ
adhuc ſit in potētia mobile ꝓpter vniuerſitatē toti⁹ con
tinui motus ꝛc̄. talis eſt forma que ꝯtinue fit: que ēt con
ſueuit noiari fluens a multis: vnde aduerte ꝙ mot⁹ non
ſupponit p̄ciſe pro re: que eſt actualr̄ act⁹ mobilis: nec ꝓ
ea que eſt tm̄ in potētia: ſed ſimul pro hac ꝛ illa: hec con-
Cō.4. cluſio ēt probaꝛ auctoritatib⁹ Cōmē. ipſe ſiqdē. 3° phy.
dicit illam opp. eſſe veriorē: que dicit ꝙ mot⁹ nō differt
a pfectiōe ad quā vadit: niſi ſm magis ꝛ min⁹. i. ſm eſſe
cōpletum ꝛ incōpletū: nam motus eſt actus incōpletus
T. cō.6. ꝛ iperfectus: vt ibidē dicit phs. Itē. 5° phy dicit ꝙ illud
Cō.17. ad qd̄ eſt motus: eſt de nā motus. Et in. 4. 6. dicit conuer-
ſam. ſ. ſubſtātia motus eſt de natura ei⁹ ad qd̄ eſt. Item
ibidē Cōmē. 21. dicit ꝙ pfectio ꝛ actus poſita in diffīōne
motus eſt pfectio diminuta de gn̄e eius ad qd̄ eſt motus
ſ. de genere pfectionis cōplete verba ſua ſunt. Itē Com.
21. dicit. ꝙ cā cōuenientie ꝛ diuerſitatis ſpecifice motuū
eſt ꝯueniētia ꝛ differētia ſpecifica eoꝝ ad que ſunt: ꝛ plu
ra alia dicit ex qb⁹ inuit manifeſte ſe ſentire ꝙ mot⁹ nō
3° ꝯ ſpāl eſt alia res ab ea ad quā mobile moueꝛ. ¶ Tertio idez
ꝓbari pōt de augmēto ꝛ decremēto: nam aliqd pōt vere
augeri abſqꝫ tali re ſucceſſiua diſtīcta: ḡ illa nō eſt ponē-
da. antecedēs ꝓbaꝛ. ſicut. n. ipſi ponūt ꝙ illud qd̄ augeꝛ
acqrit ſimul illā rem ſucceſſiuā ꝛ quātitatē: qua ſit ma-
ius. ſic: ſi ſolam quantitatem acquireret augereꝛ ꝛ fieret
maius: vnde pōt ſic argui: ſi augmentū eēt res diſtincta
a quātitate per quā augeꝛ qd̄ augeꝛ nō eēt augmētū: ne-
qꝫ illud augereꝛ: ſi abſqꝫ illa re tertia q̄titas illa ſubcto
acqrereꝛ: hec de ſe eſt euidens: ſed ꝯñs eſt falſum: illo. n.
poſito non dubium ꝙ illud fieret mai⁹ ꝛ augereꝛ: ſimili
modo pōt formari p̄ma ratio de motu locali ꝛ prima de
alteratione: ꝛ hec forma cōtra aduerſarium vī validior:
4° ꝯ ſpāl lꝫ virtus ſit eadem. ¶ Quarto illud ipm̄ probaꝛ de ge-
neratione ſubita: ꝛ p̄mo per p̄mā rōnē factam de muta-
to eſſe: nam ſm illam imaginationez opꝫ dicere genera-
tionē ſubitāꝫ hēre eſſe tm̄ per inſtans qd̄ deſtruit illa rō.
Item per rōnem tertiā ibidem factā. Itē per rōnem fa-
5m ctam ad id ꝓbandū de mutatione in gn̄ali. Preter illas
antē arguo ſic. poſſibile eſt habere mām aliquā entitatē
actu in ſe ad quā fuit prius in potentia: eſto ꝙ non ſit ali-
qua res diſtincta ab illa entitate: ꝛ a mā que ſit genera-
tio illius: ergo gn̄atio nō eſt talis res qualez dicūt: ꝯñtia
patet: qm̄ quādocūqꝫ mā recipit actu aliquā entitatem
quā p̄us habebat tm̄ in potētia: tunc eſt vere generatio:
mutaꝛ. n. tunc de non eſſe in eſſe: ꝛ oīa que requirunꝛ ad
generationis rōnem: tūc ꝯcurrūt. ſi ergo ſine tali re que
ab alqs fingitur hoc in aliquo pōt eē ſuperflue in quoqꝫ
ponitur: ſed probo antecedēs: cū. n. materia recipit aliq̄
formam ſubſtātialem vel accidētalez in actu: quā prius
habebat tm̄ in potentia: aut neceſſario eſt ibi vna tertia
entitas diſtīcta a mā ꝛ a forma: que eſt gn̄atio illius for-
me aut non: ſi nō habeꝛ ꝓpoſitum: ſi ſic igiꝛ mā hꝫ tunc
p̄mo illā tertiam entitatē actu. ad quā tm̄ fuit in potētia.
aut ergo habet quādam aliaz diſtinctam a tribus predi-
ctis entitatibus: que ſit generatio illius tertie: aut non. ſi
non habetur propoſitum. ſi ſic queraꝛ de illa quarta vt
prius: ꝛ ſic vel erit deuenire ad aliquam entitatem: que
ſic actualiter recipietur de nouo in materia: ꝙ non erit
aliqua alia que ſit eius generatio: ꝛ habebiꝛ tunc conceſ-
ſum antecedens: vel oportet dicere ꝙ ſimul actualiter
ſunt in materia īfinite eiuſmodi entitates: qd̄ eſt falſuꝫ:

ſimili mō ꝓbaꝛ de corruptione. Cū. n. materia perdit ali-
quā entitatē: ſeu p̄mo nō hēt actu aliquā entitatem quā
prius habebat: aut ſimul habet aliquam entitatē diſtin-
ctam: que eſt corruptio p̄me: aut nō ſemꝑ: ſi nō ſemꝑ ha-
beꝛ ꝓpoſitū: vt ſupra. ſi ſemper igiꝛ cum perdit illā cor-
ruptionē p̄me entitatis habet aliā corruptionē p̄me cor-
ruptionis ꝛc̄. vt ante. ¶ p̄. Cōmuniter de vtroqꝫ: ſi gn̄a- 2m
tio ꝛ corruptio ſint res diſtincte a permanentibus: ꝛ ab
inuicez: vt dicunt ſic opinantes: ſequiꝛ actualis infinitas
eiuſmodi entitatum: nam cum materia aliquā formam
perdit. verbi gratia. aer lumen cum obſcuraꝛ ibi eſt no-
ua entitas: que eſt corruptio luminis ſm illaꝫ viam: igiꝛ
eſt ibi generatio illi⁹ noue entitatis: puta obſcurationis:
ꝛ cum illam entitatem: que eſt generatio obſcurationis:
perdat aliquando materia: erit ibidem entitas alia: que
erit corruptio illius generationis: ꝛ cuꝫ hec corruptio ēt
ſit noua entitas in materia: erit ibi generatio eius: ꝛ illi⁹
generationis iterū corruptio: ꝛ ſic ſemper cuiuſlibet ge-
nerationis corruptio ꝛ corruptionis generatio in infini-
tum: ꝛ cum tota hec multitudo generationū ꝛ corruptio-
num non excedat durationem vnius inſtantis: ſequitur
ꝙ omnes ille entitates in eodem inſtanti ſunt in mate-
ria. Ex predictis igitur apparet euidenter ꝙ cuꝫ aliquid
mouetur non ſunt ibi tres res diſtincte: vna vꝫ que mo-
uetur: alia que acquiritur: ꝛ tertia tam ab hac q̄ꝫ ab illa
ꝛ ab vtraqꝫ ſimul diſtincta que ſit motus: vt fingit opio
recitata: ſed eadem ipſa res: quā mobile ꝯtinuo acquirit
ſm ꝙ eſt actus eiuſdem incompletus cum continua ten
dentia ad complementum iuxta cōmunem modum lo
quendi: ſiue ſm ꝙ eſt actus entis in potētia ſm ꝙ in po-
tētia. i. entis qd̄ aliquid eius actu habet qd̄ imediate nō
habuit: ꝛ immediate aliquid habebit qd̄ nō actu habet
eſt motus: vnde ſicut ſupra tactū eſt: nec illud preciſe qd̄
mobile actu habet: nec preciſe illud qd̄ habebit: ꝛ ad qd̄
eſt in potētia eſt motus: ſed vtrūqꝫ ſimul ꝛ de vtroqꝫ ſi-
mul verificaꝛ hoc nomen motus. Quapropter Cōmen. Cō.28.
4° meta. dicit. ꝙ motus cōponiꝛ ex eſſe ꝛ nō eſſe: ꝛ ideo
deſcribitur ſic. motus eſt perfectio ei⁹ qd̄ eſt in potentia:
in eo qd̄ eſt in potētia per eſſe intelligens id ex motu qd̄
actualiter eſt perfectio mobilis: ꝛ per nō eſſe illud quod
non eſt: ſed eſſe poteſt perfectio eius. Et propterea nō vi-
detur debere abſolute concedi: motus eſt actus: ſed cum
additione talꝫ entis in potentia inquantum in potentia:
vel actus imperfectus: vt etiam tertio phyſicorum dicit
phs propter rationem pretactā quā etiaꝫ explicat Cō-
mētator. 5° phyſicorum. vbi dicit. ꝙ motus eſt perfectio Cō.54.
diminuta: qꝛ eſt coniuncta cum potentia. Idem ſenten-
tialiter ponit. 3° phyſicorum. ꝛ Auicē. 2. ſue ſufficientie Cō.57.
vt eſt ſupra proxime allegatum: vel ſi concedatur abſo-
lute: h̄ eſt intelligendum verificari de ipſo ratione par-
tis: quoniam pars eius vtiqꝫ eſt actus mobilis. ¶ Per
idem patet. ꝙ non de quolibet motu recte dicitur ꝙ eſt.
verbi gratia. de alteratione: cuius pars fienda non eſt: ſi-
ue etiam proprie vel improprie ipſa dici poſſit habere
partem. proprie tamē dī ꝙ aliqd alteraꝛ. Et h̄ 2m dictuꝫ
intelligi debet per illud: alteratio eſt cuꝫ inueniꝛ ab au-
ctorib⁹ poſitū. Per idē etiā pꝫ. ꝙ talis alteratio nō recte
ꝛ ꝓprie dī entitas vel res ſimplr̄: ſed ꝙ aliqd alteratio-
nis ſit res: ꝛ aliquid erit res: verūtamē qꝛ nō ſolū ea que
ſunt: ſed ꝛ ea que poſſunt eſſe ſoliti ſumus entia ēt appel
lare: ac per hoc conuenientius ea quoꝝ aliqd eſt actu: ꝛ
aliqd in potētia: poſſunt bono habito itellectu entia: ſeu
res dici. ideo Cōmē. ꝛ Aui. vt ſupra patet: motum etiam
cuius pars eſt in potentia dicunt rem ꝛ ens: nec talis mo
dus loquēdi reſpuendus eſt: ſi verus itellectus habeaꝛ.

¶ Aliquis tñ mot⁹ ꝓprie pōt dici eē:sicut ille cui⁹ q̄n-
uis nō quelibet ps sit actus mobilis:quelibet tñ est.v.g.
magnitudo aliq̄ existēs que ꝯtinue sit locus alicuius qd
fm ipsam mouet̄:ꝙ aūt mot⁹ sit talis res pz.tū rōne:qz
cuilibet tali rei ꝯuenit diffinitio mot⁹:vt supra declara
tum est de motu locali:⁊ de alteratiōe:⁊ simili mō pz de
augmēto ⁊ nulli alteri cōpetit diffinitio ṗdicta:sicut di-
T.c.4. ligēter aduertēti bene pz:tum etiā ex auctoritate phi.3°
phy.dicentis motū nō esse ṗter res fm q̄s aliqd mouet̄.
Cō.4. vbi Com.dicit ꝙ via que dicit ꝙ mot⁹ nō differat a ṗfe-
ctione ad quā vadit:nisi fm magis ⁊ minus:⁊ est de ge-
nere illi⁹ ṗfectiōis:est verior. Illa aūt que dic̄ ꝙ est via
alia ab illa ṗfectiōe est famosior:⁊ ait.ꝙ necesse ē ꝙ mo
tus qui est in sub̄a inueniat̄ in gn̄e sub̄e:⁊ mot⁹ qui est in
q̄ntitate in gn̄e quantitatis:⁊ silr qui est in vbi ⁊ q̄litate.
Cō.9. Itē.5°. phy.dic̄ ꝙ ire ad calorē est calor quoquomō ⁊ silr
ire ad frigus:ire aūt ad calorē est calefieri seu mot⁹ cale-
factionis.Sed qz (vt dcm̄ est) motus est actus ip̄erfect⁹:
⁊ iō motū ad calorē:dicit Com.eē calorē quoquo mō:qz
vz ea ps tm̄ que est in actu est calor:nāz ea que est tm̄ in
potētia nō est calor:q̄uis possit eē calor:⁊ iō mot⁹ qui dī
calefactio nō ꝓprie dī calor simplr̄ ⁊ absolute:sz calefie
ri vl̄ calefactio pp qd notādū iuxta itētionē Com.ibidē
ꝙ rerū fm quas aliqd pōt moueri:q̄dā ꝯtinue acq̄rant̄
ipsi mobili:⁊ iste sunt mot⁹:vt dcm̄ est:⁊ Com.vocat eas
formas mobiles.Quedā v̄o nō acq̄runtur ꝯtinue lz for-
te aliq̄n sic acq̄rebant̄:⁊ iste nō sunt mot⁹:⁊ Com.eas vo
cat q̄scētes.p̄me ꝓprie loquēdo fm Comē.sign̄ant̄ infi
nitiuis v̄borū vel noīb⁹ sign̄antib⁹ actū v̄bi.v.g.res illa
que ꝯtinue acq̄rit̄ ab eo qd calefacit non ꝓprie dī calor:
sed calefieri vel calefactio:⁊ similr̄ que ꝯtinue acquirit̄
ab eo qd albefacit nō proprie dī albedo:sz dealbari vel
dealbatio:⁊ sic de alijs suo mō:alie v̄o ꝓprie sign̄ant̄ no
minib⁹ nō sign̄antib⁹ actū v̄bi:sicut calor albedo ⁊ hui⁹:
vnde albedo niuis nō recte diceret̄ dealbatio vl̄ dealba-
ri:⁊ iō dicit ibi Com.ꝙ pp famositatē isti⁹ diuisionis.s.
q̄ꝫ oēs intentiones diuidunt̄ in habitus quiescentes ⁊
mobiles ꝯueniūt oēs gētes in hoc ꝙ posuerunt ṗncipia
nominationū nomen ⁊ verbū:⁊ posuerūt nomē cuilibet
forme quiescenti:⁊ verbū cuilibet forme mobili.Idē ēt
Cō.17.⁊ 48. pz per alias auctoritates eiusdem supra allegatas ex.5°.
phy.⁊ alias alibi plures:patet igit̄ que res sit mot⁹:⁊ de
qua verificat̄ diffinitio motus a pho data.Sed qz q̄dāz
mot⁹ sunt acquisitiui.q̄dam v̄o deperditiui iuxta satis
cōem modū distinguēdi.Et qz ea que dicta sunt solū cō-
ueniūt acq̄sitiuis:videdū est que res est mot⁹ deṗditiu⁹
seu ꝯtinua deṗditio.Et dōm est ꝙ sicut illud cui⁹ ps est
actus alicui⁹ cui⁹ ṗus imediate nō fuit:⁊ imediate pars
erit actus eiusdē que nōdū est actus est mot⁹ acq̄sitiuus:
sic ecōtra illud cui⁹ imediate ṗus ps fuit actus alicuius
que nūc nō est actus illi⁹:⁊ alia pars est actus eiusdē que
imediate nō fm se totā:sz fm p̄tē tm̄ erit:actus eius est
motus deṗditiuus:vel sub planiorib⁹ ⁊ vsitatiorib⁹ v̄bis
mot⁹ deṗditiu⁹ est cui⁹ ꝯtinue ps post partē alicui deṗdi
tur:sicut acq̄sitiuus est cui⁹ ꝯtinue ps post p̄tē acq̄rit̄ ali-
cui:qd.s.dī moueri.Et qz sicut tale qd mouet̄ motu acq̄-
sitiuo est ens in potētia ad acq̄rēdū ⁊ iq̄ntū ipm est hꝯ
mot⁹ acq̄sitiu⁹ est act⁹:sic ēt qz illud qd ꝯtinue aliq̄ꝫ rem
ṗdit est in potētia ad ṗdēdū iq̄ntū ipm est hꝯ:talis res
que ꝯtinue deṗdit̄ est ei⁹ act⁹:⁊ per ꝯn̄s mot⁹.Mutatio
Cō.21. ni aūt vt a motu distinguit̄ fm Comē.5°.phy.talis diffi-
nitio nō ꝯuenit.Et iō pōt dici ꝙ mutatio acq̄sitiua que
nō est mot⁹ est res fm se totā ṗ alicui acq̄sita.Et diffini-
tio ei⁹ pōt eē act⁹ entis qd ad ipm fm totū imediate fuit
in potētia ad habēdū.i.ꝙ imediate ṗus nihil habuit il-
lius act⁹:sz fuit tm̄ in potētia ad habēdū:mutatio aūt de
perditiua que nō ē mot⁹.v.g.corruptio subita nulla res
est:pōt tñ hr̄e tale q̄d noīs absentia totalis ei⁹ ꝙ imedia
te fuit act⁹ alicui⁹.vnde illud dī taliter mutari:qd ṗus i-
mediate habuit aliquē actū:quē nec aliq̄s ei⁹ partez nūc
hz.Si aūt queraf̄ q̄d sit mutatū eē:vt distinguit̄ contra
motū ⁊ subitā mutationē:vno mō pōt dici ꝙ nihil est:⁊
talis qd est oīno irrōnalis ⁊ inintelligibilis:sicut ⁊ ea q̄
quereret̄ que res est mobile est mutatū ad B vl̄ ad illō:
q̄uis rōnabiliter possit queri q̄d significet hec oṙo totū
mobile est ad B mutatū vel acq̄siuit:aut ṗdidit B:vnde
⁊ auctores dicētes ꝙ mutatū eē est in istāti.Et quodlibet
mutatū eē ṗcessit aliqd moueri:nō sunt itelligēde q̄si B
qd dī mutatū esse significet aliq̄ꝫ rem fm se:⁊ ꝓ illa sup-
ponit i ṗdictis oṙonib⁹.Sed ṗma exponēda est sic ꝙ oē
mutatū eē:est mutatū in istāti:⁊ scd̄a sic.ad qdcūqꝫ mo-
bile est mutatuz ad ipm ṗus mouebat̄:⁊ sic ēt cetere suo
mō:alio mō pōt dici ꝙ mutatū eē est res acq̄sita ṗ°:cui⁹
imediate ṗma pars post partē acquirebat̄:⁊ vtroqꝫ mō
pōt saluari quecūqꝫ auctoritas sane intellecta:nec finge
re oportet tales res ipossibiles quas vocant mutata esse.
hec quantum ad articulum primum sufficiant.

Nunc 2° obyciēdū est ꝯtra ṗdicta:⁊ ṗ° ꝓbat̄ in gn̄a- 2° arti.
li ꝙ mot⁹ sit res distincta a ṗmanētib⁹ qualez
fingit opio.¶ Primo q̄dē sic.oīs res que pōt corrūpi vl̄ p°
desinere esse nulla re ṗmanēte desinēte eē est res distin-
cta ab oī ⁊ oīb⁹ reb⁹ ṗmanētib⁹ simul.Sed mot⁹ est ta-
lis res que pōt ⁊c̄.ḡ.maior tenet imediate ex ṗmo ṗn̄ de
quolibet eē vel nō eē:⁊ minor est euidēs:nā aliqd qd lo-
caliter mouet̄ pōt quiescere:esto ꝙ nulla res ṗmanens
corrūpat̄:si aūt quieuerit mot⁹ quo mouet̄ desinet esse.
igit̄ mot⁹ ille pōt desinere esse:nulla re ṗmanēte desinē
te eē.Eodē mō ꝓbat̄ ꝙ mutatio sit res distincta a ṗma-
nentib⁹:nā mutatio cessat eē nō desinēte aliq̄ re ṗmanē-
te.pz de mutatiōe que est generatio:que post istās quo
mēsurat̄:nō est:⁊ tñ nullā rem ṗmanētez necesse est cor-
rumpi.vt pz in illuminatione aeris ⁊ gn̄ōne itellectiōis
⁊ volitionis:⁊ sic de alijs.¶ 2° partib⁹ mot⁹ repugnat eē 2^m
simul:nō aūt partib⁹ rerū ṗmanētiuz:igit̄ motus est res
distincta a permanētibus.¶ Tertio.nullus motus pōt 3^m
esse in instanti.quelibet res permanens potest esse in in-
stanti:igit̄ nulla res ṗmanens est motus.¶ Quarto.oīs 4^m
acquisitio per quaz vna res acquirit aliam est res distin
cta ab vtraqꝫ illarum sigillatim ⁊ cōiunctim:pz.qz nihil
est medium acquirendi seipsum:aut sibiipsi vt aliquid
acquirat:sed omnis motus acquisitiuus est hꝯ fm Com Cō.48.
menta.5°.physicoꝝ.vbi dicit ꝙ motus nihil aliud est q̄
acquirere partem post aliam ex illo ad qd res mota mo
uetur donec acquirat illud ad quod mouetur perfecte:⁊
tūc cessat.Et in tertio lib.ait.motus.n.nihil aliud est q̄ Cō.4.
generatio partis post partē illius perfectionis ad quā tē-
dit motus donec perficiat̄ ⁊ sit in actu.ergo ⁊c̄.¶ Quin 5^m
to.si motus non esset res distincta a permanentibus nō
essent.5.sensibilia cōmunia:sicut dicit phs.2° de anima: T.c.133.
patet consequētia:qz inter illa numeratur motus:⁊ con-
stat ꝙ omnis res permanens que est de sensibilibus cō-
munib⁹ cōprehendit̄ sub aliquo aliorūz quatuor ibi nu-
meratorum.¶ Sexto.omnis motus est velox vel tar- 6^m
dus:nulla res permanēs est velox vel tarda.igitur nulla
res permanens est motus.¶ Septimo specialiter argui 7^m
tur.ꝙ motus non sit res que acquiritur:qz ad illam est
motus:⁊ ad nullum motuz est motus:patet quinto phy
sicoruz.¶ Confirmatur auctoritate expressa Cōmenta- T.c.10.
toris quīto physicorum cōmento.5°. dicentis ꝙ albifica- ⁊.11.
tio est motus:non albedo:⁊ rō eius est que nūc facta est.

8m ¶ Octavo ad idez. omnis via ad rem distinguit a re il-
Cō.4. la. p3 per Cōmē. 3° phy. sed omnis motus est via ad rem
Cō.p. permanētē: vt p3 per eūdē. 4° meta. com. 2. et p̄mo celi: et
cōstat q̄ nō est via: nisi ad illa per que ipm acqrit. g̃ rc.
9m ¶ Nono arguit ad idē ex intēcōe Cōmētatoris. 5° phy.
Cō.9. vbi dicit q̄ motus s̄m suā mām est in p̄dicamēto passio
nis: et post dicit q̄ s̄m suā formā est trāsmutatio cōtinu-
ata cū tēpore: p3 igit q̄ res que acquirit nō est mot⁹ for
malr sumptus qui est trāsmutatio: vt hic de motu loqui
10m mur: s3 est mā ei⁹. ¶ Decimo arguit q̄ magnitudo que
acqrit non sit motus localis: nā motus ois est actus mo-
bilis: et est in mobili: loc⁹ aūt vel spatiū aut magnitudo
super quā mobile mouetur: nec est actus mobilis: nec in
11m mobili. ¶ Undecimo. ponat q̄ sup magnitudine a. mo
uetur corpus b. qd tn̄ nunq̄ alias mouebat sup ea: tunc
A. sic. hec magnitudo. s. a. fuit anteq̄ b. moueret super a. q2
hic mot⁹ quo b. mouet nō fuit anteq̄ b. moueret super
a. igit motus nō est hec magnitudo. ¶ Itē sic hanc ma-
B. gnitudinē possibile est eē nullo motu existēte: sed hunc
.o. motū quo b. mouet sup a. impossibile est eē nullo motu
12m existente. igit hic motus nō est hec magnitudo. ¶ Duo-
decimo arguit. si spatiū aut magnitudo sup quā mobile
mouet vel locus eēnt mot⁹: 9trarij mot⁹ eēnt idē: qd est
ipossibile. 9ñia p3: q2 sup eādem magnitudinē pōt mo-
bile moueri p̄us ex vna pte ad aliā: et deinde ecōtra: qui
motus vtiq3 cōtrarij sunt: sicut motus sursum et motus
13m deorsum super illud spatiū. ¶ Decimotertio mot⁹ cor-
ruptus rediret idē numero per nām. Si. n. aliqd moue-
ret nūc per aliqd spatiū et postea qesceret: et iterū per idez
spatiū moueat: idē erit mot⁹ q est postea: et qui fuit p̄us:
14m si motus non est aliud q̄ ipm spatium. ¶ Decimoquar
T.c.17. to. 6. phy. pbat q̄ motus diuidit diuisione mobilis et di
uisione spatij: qd verum nō eēt: si mot⁹ non eēt aliud q̄
15m spatiū. ¶ Decimoquinto. tūc motus celi eēt terra circa
quā mouet: et cum motus celi numerat⁹ sit tēp⁹ vel saltē
subm tēporis: terra esset tēpus vel tpis subm: que sūt ab
16m surda. ¶ Decimosexto. mot⁹ celi est vniualis cā gnōnis et
T.c.56. corruptionis inferiorū: vt p3 2° de gnōne. et. 12. meta. per
Cōmentatorem. sed cōstat q̄ terra nō est talis cā. g̃ ipsa
17m non est motus celi. ¶ Decimoseptimo. si nullus motus
localis eēt vel eē posset: qd nō eēt magnitudo vel spatiū
qd acqreret: sequeret q̄ impossibile eēt aliquid moue-
ri localr: nisi acqreret aliqd spatium: sed 9ñs est falsum:
nā constat q̄ deus posset ifluere ad intelligētiā mouētē
celum lunare: sicut nunc ifluit. et illa agere circa illud: si-
cut nunc agit: et cū hoc annihilare omne aliud corp⁹ mū-
di posset: posset ēt deus creare vnū celū totū solidum in-
trinsecus: et annihilare omne aliud corp⁹: et tn̄ rotare ip3
sicut nunc actualiter vertit: B aūt posito p3: q̄ illud mo-
ueret localr: et tn̄ nullā magnitudinē: aut ēt rez aliq̄ per-
18m manētē acqreret. ¶ 18° arguitur in speciali q̄ alteratio
non sit q̄litas que acqrit vel depdit: q2 si sic sequeret q̄
motus ex vna forma 9traria in aliā: vt ex albedine in ni
gredinē nō eēt vnus nūero: s3 duo. p3 9ñia: q2 ibi sūt due.
forme: quaz vna cōtinue depdit et alia 9tinue acquirit
T.c.47. Sed 9ñs est 9tra phm. 5° physi. vt p3 in caplo de 9tieta-
risiōes te mot⁹. ¶ Ad p̄mā 9cedo maiorē et nego minorē. Ad p-
ad obta bationē cōcedo q̄ illud qd cōtinue mouet pōt quiesce-
Ad p̄m re: esto q̄ nulla res pmanēs corrūpat. Et cū addit si ge-
uerit: motus desinet eē. dico q̄ si geuerit nulla re pma-
nēte desinēte eē: vt p̄us sumebat motus ille nō desinet
eē: sed mobile vtiq3 desinet moueri: et motus desinet esse
mot⁹: B aūt nō erit pp desitionē alicui⁹ rei. Sed iō q2 id
ex motu qd est acqrēdū dū mobile mouet erit acqsitu3
complete: et nō imediate erit aliqd acqrēdū: sicut reqrit.

ad B q̄ res aliq̄ sit mot⁹: vt p3 supra. eodem mō dico q̄
mutatio nō desinit eē: s3 desinit eē mutatio: et ro ē: q2 illa
res nō ē mutatio: nisi qn̄ verū est dicē: q̄ ipa ē act⁹ ei⁹ qd
ad ip3 s3 totū imediate p̄us fuit in po^a: q2 solū tc dr in il
lo istāti quo p̄° subm est mutatu ad ip3: nec B ē: q2 res ali
q̄ tūc corrūpat: s3 iō q2 in esse 9tinuat. ¶ Ad 2m dico q̄ Ad 2m
ista ppō. ptib⁹ mot⁹ repugnat eē sil in sua ppa sigiatio-
ne. est falsa. Si tn̄ sumat nō in ppa sua sigiatione: s3 sic
nō denotat per illā hāc eē ipoße3. ptes mot⁹ sil acqrunt
vl sil fuit act⁹ mobilis. in quo sensu eā dāt recte itelligē-
tes: vera est. Sed ex ea in tali sensu: et ex alia pte añtis in
q̄cūq3 nō seqt 9ñs illatū. ¶ Ad 3m dico q̄ illa maior. Ad 3m
nullus mot⁹ pōt eē in istāti. de vtute sermonis est falsa.
Si tn̄ sumat: sicut hn̄ itelligētes sumūt loco huius: nihil
mouet ad aliqd in instāti: va est: s3 ex illa et minore nō se
quit 9: sicut p3. ¶ Ad 4m: qcqd sit de maiore. dico q̄ mi Ad 4m
nor recte sumpta sub ad itellectū maioris s̄m pbationē
eiusdē est falsa. Et ad auctē p̄mā Cōmē. cū dr q̄ motus
nō est aliud q̄ acqrere rc. dōm q̄ ly acquirere. pōt sumi
verbalr et noialr. Si p̄° modo dico q̄ sicut p3 attendēti si
ista ppō hēat eē itelligibilis ibi hec dictio mot⁹ ponit
loco hui⁹ ifiniti moueri: vt dicat moueri nō ē aliō q̄ ac-
quirere ptē post ptē rc. gb⁹ ifinitis p̄iūcte debēt itelligi
eē supposita: vt sic pficiat oīo. aliq̄ rē moueri nō ē aliō
q̄ ptē post ptē: vel illā rē pcibilr acqrere rc. S3 per talē
oīonē nō denotat q̄ res sit vel nō sit mot⁹: s3 poti⁹ qd si-
gnificet p B q̄ aliqd dī moueri: qn̄ nō aliō q̄ qd sigiat
cū dī ipm q̄ 9tinue pcibilr acqrit aliq̄ rē. Et s3 B nihil
valet auctas ad ppositū argumēti. Si vō sumat noialr.
q̄si dicat. mot⁹ est acqsitio ptis post partē: s̄m quez mo-
dū vi sumē argumētū: dico. q̄ ibi est 9structio itrāsiti-
ua: acqsitio ptis. i. ps acqsita vl q̄ acqrit: et est sensus. mo
tus est rc. i. mot⁹ est id cui⁹ 9tinue ps post ptē acqrit. vel
sic. cui⁹ ps ē acqsita: et imediate post acqret: et isto mō nō
habet q̄ mot⁹ sit aliq̄ res ab ea que acqrit: s3 poti⁹ eadē.
Et hūc eē itellectū Com. ibidē p3: nā statī subdit q̄ illō 5° phy c.
qd acqrit est ps subē mot⁹: et iterū q̄ subā mot⁹ est de nā 48.
ei⁹ ad qd est. Eodē mō itelligēda est alia auctas eiusde3 Co.4.
tertij phy. motus nō est aliud q̄ gnō rc. i. nō est aliud q̄
res que 9tinuo pcibiliter gñat: et accipiēdu3 est ly gñat
cōiter tanq̄ si diceret: acqrit vel fit act⁹ mobilis. Et sic
est act⁹ mobilis: et q̄ sic est itelligēdū s̄m Com. p3: q2 ibi-
dē dicit q̄ mot⁹ sic accept⁹ nō differt a pfectiōe ad quā
vadit: nisi s3 magis et min⁹. Et postea subdit q̄ gl3 mot⁹
talr sūpt⁹ est in gñe illi⁹ rei ad quā vadit. ¶ Ad 5m dō3. Ad 5m
q̄ qn̄ phs dicit q̄ cōia sensibilia sūt mot⁹ et qes rc. nō in
telligit q̄ qdlibet taliū sit q̄dā res ab alijs distīcta perce
pcibilis ab oib⁹ vel plurib⁹ sensib⁹. p3. n. B eē fl̄m de q̄ti-
tate s̄m oēs itelligētes: et silr de nuō: vt in p̄. 24. dis. pba-
tū est. Sed est itētio ei⁹ q̄ per plures sensus pōt hīi noti
tia cui⁹ vtute cognosci pōt sensibile illi⁹ sensus moueri
vel qescere: et si plura sentiant pōt cognosci quot sunt: et
silr tā per tactū q̄ per visum gb⁹ duob⁹ sensibus tn̄ s̄m
Cōmē. ibidē magnitudo et figura dicunt eē cōia: pōt hīi 2° a. cō.
notitia quāte magnitudinis vel cuius figure sit suū sen- 64.
sibile: et l3 nec quies nec mot⁹ nec numer⁹ et forsitan nec
figura sint tales res s̄m se distincte a ceteris sensib⁹ pro-
prijs et cōib⁹: q2 tamē aliquādo sic 9tigit cognosci q̄ sen-
satū mouet q̄ nō cognoscit quāte magnitudinis sit: aut
cuius figure: vel vtrū tn̄ vnu3 sentiat vel plura: et si plu
ra nescit quot: et similr aliquādo cognoscit cui⁹ figure: et
ignorat vtru3 moueat vel quiescat: et sic de alijs: idcirco
cōnumerātur adinuicē quique cōia sensibilia. Aliter ēt
potest dici ad dictum phi: nec repugnanter ei qd dictum
est in disti. 24. p̄mi lib. q. 2. est dictum. ¶ Ad 6m dico q̄ Ad 6m
maior

maior ꝑprie sumpta est falsa. Sed si sumaꝭ loco huius. oē qḋ moueꝭ: moueꝭ velociter vel tarde: sic eā ponūt re
cte itelligētes vā est. ⁊ tunc minor si sumaꝭ recte suberit
falsa. nā hec est falsa. nulla res ꝑmanēs moueꝭ velociter
Ad 7m vel tarde. ¶ Ad 7m dōm ꝙ sicut dicit Cōmē. 5º phy. mo
Cō. 12. tus est trāslatio reꝝ exītiū de forma gescēte in formaꝫ
quiescentē: ⁊ tñ sequiꝭ ꝙ trāslatio nō idigeat trāslatiōe:
nisi ꝑ accñs: ⁊ cōmēto sequēti. Trāsmutatio ingt ēētia
liter est de gescēte in gescentē: ⁊ itelligo ħ ꝑ gescētē illḋ
qḋ caret trāsmutatiōe siue in loco siue in alio. Ex his pꝫ
ꝙ terminus motꝰ ꝑprie ſm Phm et Cōmē. nō est res: q
acgriꝭ ꝑ motū: quā vt supra pꝫ Cōmē. vocat formaꝫ mo
bilē: sed terminꝰ est forā gescēs ſm expōnē supra dataꝫ:
forma aūt gescens non est forma mobilis seu que acgriꝭ
lꝫ fuerit talis. Et ideo ꝑpō illa que assumitur. motus est
ad rē que acquiriꝭ tanq̄. s. ad terminuꝫ. falsa est: qnimo
ipsa est motꝰ. Et ꝑpterea dicit Cōmēta. ꝙ albificatio est
motꝰ. nō aūt albedo. nā vt supra pꝫ albedo est nomē for
me quiescentis. Albificatio aūt nomen forme mobilis: ⁊
qa nunq̄ forma quiescens est forma mobilis. iō albedo
nō est albificatio neqꝫ motus: ⁊ ꝙ ista sit intētio sua ibi
dē pꝫ. nā ait sic. ⁊ qa māifestū est: ꝙ albedo est forma ge
scens imobilis: ⁊ qui fingit ipsam moueri: nō est loquen
5 ph. c. 5 dū cū eo in hac scia: dixit. s. Aris. dignū est vt albificatio
Ad 8m sit motꝰ nō albedo. ¶ Ad 8m dōm ꝙ via pōt duplr sumi.
vno mō ꝑprie: ⁊ sic spatiū itercepꝫ iter aliq̄ corpora ꝑ
qḋ ex vno pōt iri ad aliḋ diciꝭ via: ⁊ tale vtiqꝫ distiguiꝭ
a re ad quā est. alio mō sumiꝭ via transsūptiue. ⁊ isto mō
multipliciter quātū ad ꝑpositū facit. vno mō aliqd iper
fectū vel minus ꝑfectū preuiū alicui perfecto eiusdē ra
tionis dī via respectu illiꝰ. ⁊ isto mō diciꝭ motꝰ q est actꝰ
imꝑfectus via ad actū ꝑfectū: ⁊ sic itelligit Cōmē. cū di
Cō. 14. cit motū eē viā: sicut pꝫ ꝑ eūdē 2º phy. vbi ostēdens quō
trāsmutatio nālis dī via in formā. ⁊c. via in rebꝰ ꝑnabi
libus per nām est de specie eius ad qḋ venit: sed dñt ſꝫ
Com. 9. magis ⁊ minꝰ. ¶ Itē 5º physi. dicit ꝙ via de potentia ad
actū est de genere actus qui est cōplemētuꝫ: sed dñt ſm
magis ⁊ minꝰ. ire eni ad caloreꝫ est calor quoq̄ mō: ⁊ silr
ire ad frigus. Ex ħ aūt pꝫ ꝙ nō cōcludiꝭ motū eē aliquā
rē talē a ꝑmanētibus distinctā: qnimo esse eiusdē spēi cū
Ad 9m aliqbus ꝑmanentibꝰ. ¶ Ad 9m dōm ꝙ nō voluit Cōmē.
distinguere in motu duas res: quaꝝ vna sit eiꝰ mā: altera
vō forma vt imaginaꝭ argū. Sed eiusdē rei duplicē cōsi
derationē vel rōnē: ſm quaꝝ vnā est in vno ꝑdicamēto:
⁊ ſꝫ alterā in altero: vt grā exēpli calefactio: q̄ nō est nisi
calor trāsmutabilis ſm modū loquēdi Cōmē. pōt ꝯside
rari ſm suā entitatē actualē ⁊ potēialē absolute ſm se: ⁊
sic ſm Cōmē. cōsideraꝭ ſm suā mām nō ſm suā formaꝫ
i. rōnē gdiatiuā. nā si ꝯtinue ⁊ ꝑtibilr fieret aliqs calor
sine subiecto: nec esset actus alicuꝰ subti esset qdeꝫ talis
entitas q̄lis aliꝰ q ꝑtibilr fieret in subto: nō tñ eēt mo
tus: qa nō eēt actus entis in poꝰ ⁊c. ⁊ per ꝯñs illud nō suf
ficit ad gditatē motus ꝑfectā: ⁊ ideo est imꝑfecta ⁊ par
tialis cōsideratio motꝰ: vt sic aūt est in eodē genere cum
calore gescēte seu ꝑfecto: ⁊ nō differt ſm Cōmē. nisi ſm
magis ⁊ minꝰ: ⁊ iō dicit ꝙ ire ad calorē est calor quoquo
mō. ⁊ isto mō dicit Cōmē. motū cōsiderari ſm suā māꝫ.
Et ꝙ ita accipiat mām motus nō ꝑ aliq̄ mā in q̄ sit sub
Cō. 15. iectiue: vt argm imaginaꝭ pꝫ ꝑ eūdē infra. in pnº vbi disti
guit duplicē mām trāsmutationis. s. mām que est genus
in quo est trāsmutatio. i. que ſm aliqd trāsmutat: ⁊ māꝫ
in qua est trāsmutatio: que. s. est de alio genere ⁊ gñe tran
smutationis: ⁊ eodē modo in fine cōmēti distinguit du
plex subiectū motus dicēs. subiectuꝫ motus intelligitur
duobꝰ modis: quoꝝ vnus est in quo est motus. s. corpus
motū. scḋs vō est genus in quo est trāsmutatio. s. quanti
tas transmutabilis: aut substantia: aut vbi: aut qualitas.
Ecce ꝙ distinguit duplex subm ⁊ duplicēꝫ mām motus:
vnā in qua est: ⁊ illa est corpus: qḋ moueꝭ: qualem mām
ꝑprie nō habet ex motibꝰ nisi alteratio vel generatio: et
aliam nō in qua est motus: sed que est ipse motꝰ per idē
titateꝫ: ⁊ illa est res que acquiriꝭ. Alio modo pōt cōside
rari ſm suā formā. i. ſm perfectā quiditatiuā eius rōnē:
⁊ tūc cōsideraꝭ vt est actus entis in potētia ſm ꝙ in potē
tia siue vt actus calefactibilis iquātū huiꝰ: ⁊ sic diciꝭ ca
lefieri: ⁊ est in ꝑdicamēto passionis: vt dicit Cōmen. ⁊ ꝙ 5 phy. c. 9
ita itelligat Cōmē. motū ꝯsiderari ſm suā formā pꝫ. ait
eni. ſm aūt formā. i. ſm ꝙ est trāsmutatio cōiuncta cum
tēpore. i. successiua ⁊c. cōstat aūt ꝙ ſm ꝙ est actꝰ mobilis
inquātū hꝰ est trāsmutatio: ⁊ hoc est eē trāsmutationeꝫ
tale: qḋ est eē actū entis in potētia iquātū in potētia: vt su
pra pꝫ. vnde ⁊ cū sit. ꝙ motus ſꝫ ꝙ est forma in hac mō
est ꝑdicamētū per se vel ꝙ vt sic sit in ꝑdicamēto passio
nis: ibi mā nō sumiꝭ: sicut qñ dicit ꝙ motus cōsideratur
ſm suā mām: ſm mām accipit pro mobili: qḋ alio modo
diciꝭ mā motus: vt pꝫ in distinctione eius ꝑmissa de sub
iecto ⁊ mā motus: nam ſm ꝙ est actus mobilis sic est in
ꝑdicamēto passionis: sicut etiā ſm ꝙ est actꝰ motoris est
in ꝑdicamēto actionis: vt pꝫ ꝑ Phm ⁊ eundē Cōmen. 3º t. c. 19.
phy. Et ſm ħ eadē eēntia motꝰ ſm triplicē eius rationē
vel ꝯsiderationē ad triplex ꝑtinet ꝑdicamētū. ¶ Ad de Ad 10m
cimū dōm ꝙ ōis motus est actus mobilis: nō tñ ōis mo
tus est actus mobilis itrinsecus vel inherens: sed aliquis
est extrinsecus vt locꝰ locati: sicut supra dictū ē: qḋ vō ad
diꝭ ꝙ ōis motꝰ est in mobili si sumaꝭ esse in: per realē i
formationē falsuꝫ est. Si vō per predicationē: ⁊ terminꝭ
supponāt māliter verū est: ⁊ tunc sumiꝭ actus exercitus
pro signato: ac si diceretꝭ de quolꝫ mobili motus ꝑdicaꝭ:
⁊ debet sic exerceri. omne mobile mouetur: ⁊ sic intelligi
debent tales ꝑpōnes cum inueniunꝭ ab auctoribus posi
te. Similr cum dicunt ꝙ motꝰ est accñs mobilis non dꝫ
accipi accñs pro re alteri inherente: sed pro ꝑdicabili qḋ
cōtingit de alio ꝑdicari: quō accñs est vnū de qnque ꝑdi
cabilibus: ꝯuis etiā aliquis motus sit accñs ꝑmo mō. s.
alteratio. ¶ Ad xim dico ꝙ minor ꝑme forme. s. illa. hic Ad xim
motus nō fuit anteq̄. b. moueretꝭ sup. a. est falsa supposi
to ꝙ maior sit vā. vnde sicut hec magnitudo fuit ante: sic
⁊ hic motus: lꝫ hic motꝰ nō añ fuerit motꝰ. ¶ Ad scḋam
formā dico ꝙ si minor sumaꝭ in sensu cōposito q̄lrcūqꝫ
sumaꝭ maior. vtraqꝫ vera est: sed ex eis nō sequiꝭ illa cō
clusio. sicut nō sequiꝭ. deū possibile est eē nulla creatura
beatificabili exīte. hūc beatificantē impoīe est eē nulla
creatura beatificabili exīte. igiꝭ beatificator nō est deꝰ.
nā vtraqꝫ ꝑmissa est vā. si minor sumaꝭ i sensu cōpōnis.
⁊ tñ ꝯ est falsa. si mior vō sumaꝭ in sensu diuisiōis: nego
illā. nā hic motus pōt vtiqꝫ eē nullo motu exīte: q̄ꝛ pōt
eē ⁊ nō eē motꝰ: sic ēt ħ btīficans pōt eē nullo beatifican
te exīte. nā ēt pōt eē ⁊ nō eē beatificās. ¶ Ad 12m nego Ad 12m
ꝯñaꝫ. Et ad ꝑbationē dico ꝙ lꝫ eadem magnitudo vno
tꝑe sit motꝰ sursuꝫ: ⁊ alio tꝑe motꝰ deorsuꝫ: nunq̄ tñ mo
tus sursuꝫ est motꝰ deorsuꝫ reu eiusdē moti. supposito ꝙ
nihil moueaꝭ sursuꝫ ⁊ deorsuꝫ sup eādē magnitudinē ꝑ.
Si tñ poneretꝭ aliqd sic silr moueri ꝯcederem ꝙ idē esset
motꝰ sursuꝫ ⁊ motꝰ deorsuꝫ: sed dicerē ꝙ nō eēnt motus
ꝯraꝝ. sic oporteret etiā dicē ꝙ moueri sursuꝫ ⁊ moueri de
orsū nō eēnt termini ꝯraꝝ: qa silr de eodē verificarētꝭ. ¶ Ad Ad 13m
13m nego ꝯñaꝫ: nec ꝑbatio valꝫ: qa motꝰ localꝭ q fuit ꝑus:
⁊ postea est nō fuit corruptꝰ. ¶ Ad 14m dōꝫ ꝙ sensus au Ad 14m
ctoꝝ dicētiū ꝙ motꝰ vidiꝭ visione mobilis ē ꝙ aliꝫ ⁊ aliꝫ
ꝑti mobilis. alia ⁊ alia ꝑs motus corridet: ⁊ ħ bñ saluaꝭ

de motu locali posito φ sit magnitudo que acqrit: sic ps
inuenti. cu aut dicut φ diuidit diuisione spatij: itelligut φ
alia τ alia pars spatij est alia et alia pars mot⁹: τ prior ps
Ad 15^m spatij est prior pars motus: τ posterior posterior. ¶ Ad 15^m
dici pot φ motus celi est magnitudo ptinetis que est lo-
cus eius: τ h vlr veru est de quolz celo moto: qa qolz sm
veritaté a supiore cótinet. Si tn ita eet vt opinat⁹ é phs
φ pmu mobile nó cótinet ab aliquo alio celo: dicendu
eet φ sicut celu dicit localiter moueri: nó qa mouet in lo
T.c.85. co: sed circa locu: quo tn modo saluat phs 6⁹ phy. ipsum
τ 86. moueri de loco ad locu circa couexu terre. ita dóm iquit
esset φ terra eet mot⁹ celi iquatu est hó act⁹ extrinsecus
iquatu mobile est. Cu vo vlterius infert φ terra eet tps:
qa mot⁹ celi est tps: dico φ in sua ppria significatióe su-
pta. hec ppositio motus celi est tps est falsa. in pprio aut
accepta. s. loco hui⁹. celu qd ptinue mouet est tps: sic ifra
Ad 16^m declarabit va est. ¶ Ad 16^m dóm φ illa ppo. motus celi
est causa gnónis τ corruptionis inferioz. est distinguéda
sm amphibologiá. ná de vir. ser. τ in sensu qué pfacit est
falsa: iproprie tn τ accepta loco hui⁹. celu qd mouet é cá
gnationis τ corruptionis est va. τ hic est itellect⁹ auctoru
qui per ppónes nolunt aliud significare: nisi φ qa celuz
mouet: τ aliqn quedá eius ptes nobis magis appropin-
quant: τ aliqn minus: aliqn est gnatio: aliqn corruptio in
istis iferioribus. Et hác eé itétioné phi: cuz illa loquit
declarat in sequéti dis. q. p⁹. arti. p. ppóne 3⁹. vbi dicit q
res est tps. Et pro certo istoz gnationé (etiá si motus ce-
li esset aliqua talis res in celo successiua qualé fingit alia
opp.) ifaltu eet in talé rem reducere tanq in cám: τ non
potius in ipm celu τ formá eius virtualr cótentiná hoz
Ad 17^m inferioz. ¶ Ad 17^m cócedo ptiam τ ptis itelligédo semp
mobile acqrere talr locu vel spatiuz qualiter localr mo-
uet. Ad pbationé falsitatis cósequétis. dico φ si nihil p-
ter celu eet: non obstáte φ itelligétia applicaret virtutez
suá motiuá: sicut nunc: nó tamé tunc moueret celu locali
ter neq celu moueret. sic φ túc esset veru dicere. Intel-
ligentia mouet celu aut celu mouet localr. Et miru est si
aliqs hic oppositu pcipiat. ná sicut impoe est aliqd mo
ueri sm qualitaté nullá qualitaté acqrendo vl deperdédo.
ita impoe est aliqd moueri sm locu nisi acqrat locu vel
deperdat: aut sm ipm mó aliquo trásmutet. h aute est im
possibile: si tm celu τ nullu alid corp⁹ sit in reru natura.
¶ p. Cóstat φ ois mutatio est ex aliquo in aliqd: vt pz
T.c.7 5⁹ phy. nec est poe mutari aliqd nisi ex aliquo in aliqd:
vt pz 5⁹ phy. nec est poe nó ex aliquo loco vel ad locu vl
vtroq mó aut aliqualr alr sm locu: qa p nuc non curo:
vtru in loco vel ad locu vel circa locu aut aliq mó: sed so
lu h itelligédo φ ipoe est aliqd moueri localr si nullus
oino sit loc⁹. dico igit φ in casu illo hec nó eet va. celum
localr mouet: sz hec pditióalis bn eet va. si aliqd locaret
celu qcuq mó nuc dicat celu locari de quo nó curo. esto
φ illud: τ oia alia corpa qescerét: ceteris se vt nunc hnti-
Ad 18^m bus celu moueret τ intelligétia moueret celu. ¶ Ad 18^m
nego ptiaz. Ad pbationé dico φ fundat i falso. vz φ idé
mobile pmo sil pdat vná formá sm essentiá τ aliá ptra-
riá etiá sm eentiá acqrat. h siquidé falsuz est: qa tuc for
me ptrie sil eent in eodé subto pmo: qd é falsuz: vt ostsum
fuit in p dis. 17. Sed mobile exns sub vna for⁹ ptria: si de-
beat trásmutari ad aliá motu cótinuo pus pdit illá pti-
biliter: τ postea oppositá acqrit iuxta modu q dictus fuit
vbi supra: τ tn cu mobile cótinue perdit formá pmá di-
cit moueri ad ptriá sm phm nó quidé sm eentiá illius:
sed sm dispositionem: vt ibidem declaratum est.
Rn⁹ ad ¶ Ad arg^m pncipale. q. dóm φ h nomé successiuu pót hre
ar^m pn^le duplicé diffinitioné explicanté quid significet. vná talez

aliqd hns ptes sibi sm pus τ posteri⁹ succedétes: qz nul
la sil cu alia in aliq instáti vel tpe eé pót: τ nulla ét sm se
totá p pót eé p tps. Alia diffó ee pót: cui⁹ ps an pte sit vl
alicui acqrit: τ nulla sil cu alia acqrit. Permanés vo de
scribit φ sm se totu p pót durare p tps τ in diuersis istá
tibus esse. Et ex h seqt φ si aliqd eiusmodi hét ptes: par
tes sue pnt sil eé. Túc ad arg^m dico φ si p^a sit diffó succes
siui: sicut vz eé sm opioné reprobatá φ taz maior q mi-
nor é falsa. Maior qdé pp falsaz iplicationé. iplicat enl
cu sit affirmatiua φ sit aliq res successiua: qd no solu fal
suz: sz etiá ipoe est: vt satis pz ex supioribs⁹. Ad pbónem
dico φ vtiq si ea sit diffó successiui. successiuu τ pmanés
ex opposito distiguunt: h est dictu φ eoz rónes icludut
opp^m τ repugnátiá: τ id ét pcedo φ nullu successiuu est p
manés. Sed nó seqt ex h φ oé: vl ét aliqd successiuu sit
res distincta a pmanéte: qm nulla res é vl eé pót successi
ua: sic nó seqt nulla chimera est res pmanés. igit ois chi
mera est res disticta a pmanéte. Ité mior é falsa. ná nul-
lus mot⁹ est: cui⁹ ptes oés nó sint vl eé possint sil: τ ideo
nullus mot⁹ é res successiua sic accipiédo successiuu. Si
vo 2ª sit diffó successiui seu si h noie successiuu vtamur
in signatione 2e diffónis: túc minor é va: sz maior est fal-
sa. cuiuslibet enl rei q ptibilr τ successiue acqrit ptes pnt
sil eé τ durare p tps: gnimo τ de facto alicui⁹ ptes sil sut
τ durát: sicut pz de spatio vel magnitudine que partibili
ter cótinue acquirit: τ sit locus eius quod mouetur.

¶ Distinctionis. I. Questio. V

HAbito ex pcedéti. q. φ motus nó est res disticta ab ea que ptinue
sit vel acqrit mobili. Quero pnter. vtruz
actio sit res disticta a re que fit τ ab agen-
te τ passo: ac ét ab ipsa passióe. Et arguit p^m
φ sic. qa manéte agente: passo τ re que fit
transit actio. igit est res disticta a qlz illo
ru. ptia pz: qa aliás idé maneret τ nó maneret: añs clarú
est. ná manétibus igne q calefacit τ ligno calefacto τ ca-
lore in eo pducto trásit calefactio. aliogn qdiu h forent
semp lignu calefieret: qd sensu pz falsuz. φ aut sit res di-
stincta a passióe. pbat. qa passio est effect⁹ actóis. igit est
res distincta. pz ptia: qa effectus est res distincta a sua cá.
antecedés habet ex diffinitione auctoris sex pncipioz:
qui dicit φ passio est effectus illatioq actionis.

Ad oppositum est phs 3⁹ phy. vbi determinat φ actio passio τ motus sut idé sm rem: sz eorum rationes diuerse sint. Oppo^m T.c.19. τ.20.

Respondeo τ pmitto p φ hec noia actio τ passio pnt dupl accipi. vno mó p potétijs
seu pncipijs actiuo τ passiuo quo accipiut 9⁹ meta. sic pz t.c.c.2.
ex diuersis tráslatiób⁹ phi: τ expóne Comen. ibidé. Et
de actióe τ passióe sic sumptis: vt pz nó vtit qd in pnti.
alio mó signat actio actu po^e actiue: τ passio actu po^e pas
siue. ois enl po^a est po^a alicui⁹ act⁹ seu ad aliqué actu: τ il
lo mó sumit phs actioné τ passioné 3⁹ phy. vbi actu acti T.c.19.
ui dicit actioné τ actu passiui passioné. Et qa actu actiui
inquátu huius nó est pprie nisi actus q est opatio: sic nec
actiuu dicit eé actiuu in actu seu actu agés: nisi du actua
liter opat: ideo ibidé qsi diffiniés actioné: dic φ est opus
τ finis actiui: τ eodé mó dicit φ passio est op⁹ τ finis pas
siui: sic ét Dam. li. 3⁹ describés actioné nó tam cóiter: sed cap.16.
spáliter náliz dicit φ est opatio efficax τ substátialis na
ture motus. Isto mó calefacere qd est act⁹ calefactiui in-
quátu huius di actio: τ calefieri qd est act⁹ calefactibilis
inquátu hui⁹ dicit passio. de actióe τ passióe sic súptis p-
cedit pprie qd ista. τ silr qstio τ pscrutatio phi 3⁹ phy. t.c.18.
Hoc pmisso. pmo poná ad qóné aliquas pnes τ pbabo: τ.20.
deinde

deinde ponam ɔtra eas rōnes alioꝝ:⁊ ad istas rñdebo.
pm⁹ art. Primo igiẗ pono ɔ̄nes quinque. Quarū p⁹ est: ꝙ ois
actio est realr distīcta ab agēte cuius diciẗ
actio: ⁊ ois passio a patiēte. Scd̄a est: ꝙ ois passio ē actio:
nō tñ actio est passio. Tertia: ꝙ nullius agētis actio ē res
distīcta a re quā facit agēs: ⁊ silr nulli⁹ patiētis passio est
res distincta a re: que in illo fit ab agēte. Quarta: ꝙ aliq̄
actio est motus ⁊ aliq̄ nō. ⁊ silr aliq̄ passio est mot⁹: aliq̄
aūt nō. Quita: ꝙ nulla actio est in agēte nisi illō agēs sit
p⁹ ɔ̄. etiā patiēs. ❡ Primā ɔ̄nē sic ꝓbo. ois actus alicuius po
tentie seu pncipij est realr distictus ab illa po⁹. igiẗ actio
ois est realr distīcta a suo agēte: ⁊ ois passio a suo patiēte:
aīs p3: qa nulla res est pn^m sui ipsius aut est act⁹ suimet:
ɔ̄ña p3 ex dictis. nā ois actio est act⁹ potētie actiue ⁊ pas
sio passiue: cū illa sit act⁹ ⁊ opus actiui: hec aūt passiui. Cō
T.c. 19. firmaẗ per Phm 3⁰ phy. dicentē ꝙ actio est ab agente: et
⁊.20. per Dam. vbi supra dicētē ꝙ actiuum est nā ex q̄ ꝓcedit
actio: cū igiẗ omne qd̄ est aut ꝓcedit ab aliquo realiter di
stinguaẗ ab illo: sequiẗ ꝙ ois actio distinguiẗ realiter ab
actiuo. Itē de passione dicit Phs ꝙ est in patiēte. igiẗ ab
2^m ipso distiguiẗ. ❡ P. Si actio esset idē cū agente actio nō
ageret sed ageret: ɔ̄ñs aūt quātū ad vtrāq3 ꝑtē est falsū
fm Dam. ibidē dicentē ex auc̄te Grego. nazāzeni. Scien
dū aūt ꝙ actio motus est ⁊ agiẗ magis q̄3 agit: quēadmo
dū ait diuinus Grego. in sermōe de spū scō. Si aūt actio
est manifestū est ꝙ ageẗ: ⁊ nō aget: ⁊ sil cū acta fuerit ge
2⁹ ɔ̄. scet. i. cessabit esse actio: sic etiā cessabit esse mot⁹. ❡ 2^am
ɔ̄nē quātū ad pmā ꝑtē ꝓbo sic. ois passio est act⁹ alicui⁹
agētis: vt est agēs. igiẗ ois passio est actio: aīs ꝓbaẗ: qa si
nō ois passio est alicui⁹ agētis iquātū hui⁹: sequiẗ ꝙ nō oi
passione passū patiẗ ab agente: qa nō ea que nō est actus
agētis. vnde si calefieri ligni nō eēt act⁹ ignis: nō plus li
gnū per suū calefieri calefieret ab igne q̄3 ab aq̄: ⁊ ex hoc
etiā sequiẗ ꝙ nō omne patiēs iquātū hui⁹ patiẗ ab agē
te: qd̄ est falsū. ɔ̄ña p3. qa ois actus agētis vt est agēs est
2^m actio: vt dictū est. ❡ 2⁹ si non ois passio est actio poss̄e est
ꝑ potētiā saltē dei aliqd vere pati nulla re agēte in ipm
⁊ aliqd vere fieri in aliquo nulla re faciēte ipm. ɔ̄ñs aūt
est falsū: qa si aliqd patiẗ. igiẗ patiẗ ab aliquo. igiẗ ⁊ ali
quid agit in ipm: ⁊ per ɔ̄ñs si nihil agit in ipm nō patiẗ
ab aliquo. igiẗ si aliqd patiẗ ⁊ nihil agit in ipm: ipm pa
tiẗ ⁊ nō patiẗ. rursus si aliqd fit: fit ex aliq̄: aliogn nullā
oporteret ponere in mūdo cām agentē vel efficientē. Si
aūt fit ab aliquo aliqd facit ipm. igiẗ si aliqd fit et nihil
facit ip3 aliqd fit ⁊ nō fit: ɔ̄ña ꝓbaẗ: qa si passio alicuius
nō est actio. igiẗ vel nullū agens h3 actionē in ipm: ⁊ per
ɔ̄ñs nulla res agit in ipm: qd̄ est ꝓpositū. nā ipossē ē agēs
aliqd agere nullā hñs actionē: vl si aliqd h3 actionem in
ipm illa actio est res distīcta a passiōe qua illa patiẗ. q̄li
tercūq3 aūt se hēat actio illa ad passionē: ex quo est res di
stincta ab ea nec ps ei⁹: vt suppono: poss̄e erit per potentiā
dei aliqd patiēs hr̄e suā passionē actualr: nullo agente ha
bēte in ipm suā actionē. pōt eni libere ifluere ad vnā nō
influēdo ad aliā. quo dato ipm vere patiẗ ⁊ nihil aget in
3^m ipm. ❡ 3⁹ ois actio qua actiuum agit in passū est passio.
igiẗ ois passio q̄ passiuū patiẗ ab agente est actio. S3 ois
passio est passio q̄ patiẗ passiuū ab agēte vt certū est. igiẗ
ois passio est actio. aīs ꝓbaẗ. qa cū nulla talis actio sit ꝑ
se subsistēs q̄l3 recipiẗ in aliq̄: ⁊ qcqd illō sit ipsa est act⁹
ei⁹: vt in quo est ⁊ est act⁹ agētis: vt a quo est: ⁊ ꝑ ɔ̄ñs ipsa
T.c.20. est passio: vt p3 ex 3⁰ phy. vbi describiẗ passio ꝑ eē actum
hui⁹ ab hoc. p3 ēt ex alio: qa si illa actiōe agēs trāsmutat
passū eadē passiuū trāsmutaẗ ab agēte: ⁊ per ɔ̄ñs q̄liter
cūq3 agēs agit illa actione in passū eadē passū patiẗ ab
agente. igiẗ ipsa est passio. ɔ̄ña ꝓbaẗ. tū tali ꝓbōne. l. qa

si aliq̄ passione passum patiẗ ab agēte eadē agens agit in
passū: aliogn nō plus illa passiōe pateretẗ passum ab agē
te q̄3 a q̄libet alia re: tū qa supflueret passio illa q̄ nō eēt
actio ex quo illa alia que est actio ipm sufficiēter patiẗ.
❡ 4⁹ ois res que fit actualr ab agente in passo est actio. 4^m
ois passio est res q̄ fit actualr ab agēte in passo. igitur ois
passio est actio: vtraq3 pmissa patebit in sequenti ɔ̄ne. sic
igiẗ ꝓbata est ps p⁹ hui⁹ ɔ̄nis. v3 ꝙ ois passio est actio.
Scd̄a3 aūt ꝑtē. v3 ꝙ nō ois actio est passio ꝓbo sic. nō oē
agēs q̄ncūq3 agit: agit i passū: vel saltē ɔtigit aliqd agēs
agere ⁊ nō agere in aliqd passū. p3. nā cōtingit deū ꝓdu
cere aliquā suba3 simplicē ꝑ se subsistētē: vtpote aliquē
angelū vel aia3 nō ɔiunctā: ⁊ silr aliquā aliā rē qual3 vt
calorē vl albedinē absq3 subro quo facto ipm de ageret
talē re3: ⁊ tñ in nullū passū ageret. igiẗ ɔtigit eē aliqua3
actionē q̄ nō ē passio: ⁊ p3 ɔ̄ña: qa si aliq̄ talis eēt illa nō
eēt act⁹ patiētis: ⁊ per ɔ̄ñs neq3 passio: ⁊ sic p3 ꝓpo^m. s. ꝙ
aliq̄ actio est vel eē pōt: qd̄ q̄3tū ad ꝓpo^m ꝑ eodē accipio
q̄ nō erit passio. Ubi aūt agens agat in passū semꝑ eius
actio ē passio: ⁊ si ita eēt: ipossē eēt aliqd agēs agere ⁊ non
agere in passū: sic ipossē est aliqd patiēs pati ⁊ nō pati ab
agēte: sic nō est dubiū. diceret Phs: ꝙ ipossē eēt eē aliquā
actionē q̄ nō eēt passio: sic ipossē ē eē aliquā passionē que
nō sit actio: de facto igiẗ ois actio agētis i passū ē passio:
sic ex̄ ois passio est actio. Hec est expssa intentio Phi 3⁰ T.c. 18.
phy. vbi determinat ꝙ idē act⁹ est mouētis ⁊ moti ⁊ acti 19.⁊.20.
ui ⁊ passiui: ⁊ h ꝓbat: qa motiuū iquātū hui⁹ motiuū est
m ɔbili: ⁊ iō cōcludēs dicit. silr ingt vn⁹ vtriusq3 actus:
⁊ infra soluēs rōnē ꝓbātē ꝙ actio ⁊ passio nō sūt act⁹ vn⁹:
qa irrōnabile est duoꝝ ⁊ alteroꝝ fm spē3 eūdē ⁊ vnū eē
actū. Rñdet. neq3 eni vnū duob⁹ ꝓhibet nihil eūdē esse
actū: nō sic esse idē: s3 sic est qd̄ po⁹ est ad aliqd agēs. vult
igiẗ eūdē actū eē vtriusq3: nō tñ eodē mō: s3 vni⁹ vt agē
tis alteri⁹ vt patiētis: seu ꝙ iquātū est agētis est actio: et
iquātū est patiētis est passio. Cōmētator etiā ibidē dicit Cō.19.
ꝙ actio facta iter mouēs ⁊ motū est eadē: sed in respectu
alteri⁹ dr̄ mouere ⁊ in respectu reliq dr̄ moueri. Itē cō
mēto. 19. in pn⁹. vbi q̄riẗ in quo sit actio ait. In h accidit
qd̄ disputatiua. pōt eni aliqs dicere: qm̄ neče est vt actio
motoris q̄ est agere sit alia ab actione moti que est agi.
hucusq3 in ꝑsona alterius: ⁊ imediate sequiẗ vba ꝓpria.
Et sunt idē adeo ꝙ hec verba agere ⁊ agi dr̄r de eodem.
nec potest aliqs fingere hec verba esse eiusdē cuius ⁊ po
ra: cū manifeste illis ɔtradicāt: vt p3. Itē 2⁰ de aīa. caplo T.c.138
de sensu cōi. ait Phs. sensibilis actus ⁊ sensus idem est ⁊
vnus eē aūt ipsoꝝ nō idē. vbi p3 etiā ꝓpositum. nā actus
sensibilis fm eū: vt p3 etiā ibidē ex stati sequentibus: est
actio: ⁊ act⁹ sentientis est passio: ⁊ vtraq3 ē vn⁹ ⁊ idē act⁹:
eē aūt. i. rō diffinitiua nō est eadē: nā alia est diffō fm h
nomē actio. Et alia fm h nomē passio. Ista etiā est snia
Ansel. in li. de vitate. vbi ait sic. vt in vno dicā ꝙ in cete cap.8.
ris intelligas sic ꝑcutiēs nō est sine ꝑcussio: nec percussus
absq3 percutiente. Ita ꝑcutiētia ⁊ ꝑcussio sine inuicē esse
nō queūt. imo vna eadē res est diuersis noīb⁹ fm diuer
sas ꝑtes signata: idcirco ꝑcussio ⁊ ꝑcutiētl ⁊ ꝑcussi eē dr̄.
❡ 3^a ɔ̄nē ꝓbo sic. pmo. cuiuslibet agētis res quā facẗ est 3⁹ ɔ̄.
act⁹ vt ipm est agēs. igiẗ nullius agētis actio est res disti
cta a re quā facit. ɔ̄ña p3. qa si res quā facit est actus ei⁹
vt est agens ipsa est actio ei⁹: p3 ex descriptione actionis
supra posita ꝑ Ph3. Si aūt ipa est actio nulla alia res est
actio qua mediāte facit illā pmā actionē: qd̄ p3. tū qa su
perflue ⁊ inutilr poneretẗ. tū qa eadē rōne ⁊ illius actōis
esset alia actio distincta ⁊ iterū illius alia: ⁊ sic in ifinitū.
aīs ꝓbo. tū qa illius rei po⁹ actiua agētis est pn^m. Cuius
cūq3 aūt po⁹ actiua iquātū hui⁹ est pn^m ipm est actus et

operatio agentis vt agens est. ¶ Confirmat᷑. q᷑ agentis
qd̄ agēdo trāsmutat subm̄ in qd̄ agit ipa trāsmutatio est
actus eius iquātū est agēs. p3 ex diffōne potētie actiue q̄
dicit̄ q̄ est pncipiū trāsmutatiōis in alio aut inquātum
T.cō.2. aliud. 9. 2. 5. meta. ipsa aūt res que fit in passo ꝛ sola ipsa
T.c.17. est trāsmutatio: vt p3 ex pcedenti qōne. igit̄ ipsa est act⁹
2m agētis iquātū huiꝰ. ¶ 2° pbat̄ idē añs: qm si deus coage
ret alicui agenti ad causationē illius rei quā facit. vbi. g̃.
ad causandū calorē. igit̄ coageret ad causandu3 calorē in
ligno: ꝛ eodē modo penitus: sicut de facto nūc sibi coagit
ad cāndū calorē. Nec ad alicuius alteri⁹ entitatis a calo
re causationē coageret igni: sicut cuilibet theologo bñ p3
eē possibile. cōstat q̄ aliquis esset actus ignis inquantū
est agens: alias nō ageret fm actū: ꝛ nulla alia res eēt ei⁹
actus iquantū hꝰ q̄3 ipse calor quē faceret: sicut p3. igit̄ ꝛ
nunc ille calor quē facit est actus eius inquātū est agens
cum per casum nō aliter se haberet calor ille ad igne3: ꝛ
2° pnlem ecōuerso q̄3 nunc se habet. ¶ Scdo pncipalr ad ꝯnē sic.
aliquā rem facit agens absq3 actione media distincta ab
illa re. igitur nullā facit mediāte actione distincta ab ea:
ꝯña p3 ex eo qd̄ nō est maior rō q̄ vnā faciat sine actio
ne media q̄3 alia3: ꝗnimo frustra ꝛ supuacue fingit̄ talis
media actio in faciēdo rem aliquā. añs pbo: ꝛ sumo exē
plū premissum: aut eni ignis causat calorē in ligno absq3
actione distincta. ꝛ habeo ppositū: aut mediāte actione
distincta: ꝛ si sic cū qualiscūq3 res sit illa actio: fiat etiam
tunc ab aliquo agente: cū ipsa nō trāseat p seipsa3 de nō
eē ad esse: q᷑ h̄ est pisus ipōle: sequit̄ q̄ illa3 facit aliqd̄
agens: aut igit̄ illā facit agens mediāte alia actiōe: ꝛ tūc
eadē rōne ꝛ illā aliā facit agens qd̄cunq3 sit illud agens:
q᷑ non variat ppositum mediāte alia actione: ꝛ sic vltra
in infinitū: aut illā facit nō mediāte alia actione ꝛ habet̄
3m ppositu3. ¶ 3° si actio esset talis res. vbi grā. actio ignis
que est calefactio esset res distincta a calore quē facit se
querer̄ q̄ saltē virtute diūa ignis posset calefacere aliqd̄
nullū calorē in ipso causando ꝛ posset causare i illo calo
rē ipsum nō calefaciēdo: vel arguit̄ q̄ hoc posset deꝰ ipse
imediate. ꝯñs aūt manifestā ꝯdictionē videt̄ iplicare vl̄
īferre: nā si calefaceret aquā illa calefieret: ꝛ si calefieret
fieret calida. Et si sic calor fieret in illa ꝛ nō nisi ab igne.
igitur ignis causaret in illa calorem. Et similr̄ si causaret
in illa calorē fieret calida: ꝛ per ꝯñs calefieret: cum ide3
significet calefieri ꝛ fieri calidū. Et sic calefieret aq̄ ꝛ nō
nisi ignis calefaceret illā: nō excludēdo inde cām p̄ma3.
Et sic p3 q̄ vtriusq3 ptis cōsequētis p̄ma ps infert oppo
sitū scde. igit̄ ipsum infert ꝯdictoria. Cōsequētia vō pro
bat̄. nam deus posset coagere igni ad causatione3 calefa
ctionis nō coagendo ad causationē caloris: si sunt res di
stincte: quaꝝ neutra alterā includit. hoc aūt posito ignis
calefaceret: q᷑ vere po⁹ calefactiua ignis eēt ad suū actū
reducta seu pprīū actū haberet: ꝛ tn̄ nō cāret calorē. Itē
posset deus coagere ad cātionē caloris non coagendo ad
causationē calefactionis. Et tūc cāret calorē: nec tn̄ cale
faceret: cū impossibile sit cāre calore3 sine calefactione.
4m ¶ 4° accipio actionē alicuius rei. vbi grā. alicui⁹ forme
substātialis impartibilr̄ factibilis vel alicuius itellectio
nis aut alterius huiꝰ forme que subito fit tota sil': ꝛ acci
pio hoc nomen actio spāliter: vt nō dicitur de conserua
tione: qm̄ res que fit tota simul fit in p̄mo instāti sui eē.
Et quero an illa actio sit res disticta a re illa que fit: aut
nō. si nō. igitur inaniter ponit̄ aliqua actio distincta a re
que fit: cum oia hec saluent̄ que requirunt̄ ad verifican
dum aliquid agere vel pati. Si sunt distincta sic dicunt
qui sunt de opposita opiōne: aut illa vel aliqd ei⁹ durat
post illās in quo res fit: aut nō ipsa nec aliqd ei⁹. nō pōt

dici scdm̄: q᷑ tūc id eēt vltimū instās sui eē post qd̄ nihil
eius eet. Itē ipsa ꝛ quodlibet eius eēt tn̄ per instās: que
fm ꝓhm sunt impolia: vt p3 ex pcedēti qōne ꝛ fm veri
tatem etiā sunt impolia naturalr̄: vt in p̄mo lib. dis. 17. q.
2ᵃ arti. 2° pbatū est. Si dicat̄ q̄ ipsa vl̄ aliqd eius rema
net post instans in quo res fit. igitur ꝛ post illud instans
adhuc res fit ꝛ agēs facit illam: qd̄ implicat ꝯdictionem
accepta actiōe mō pdicto. nā qdlibet qd̄ sic fit imediate
prius nō fuit. ꝯña p3. q᷑ q̄3diu est actio agēs agit ꝛ q̄3diu
agit ppzie loquēdo re aliquā facit ꝛ illa fit. Nec pōt dici
fm illā viā q̄ actio est post illud instās: sed nō est actio:
tum q᷑ nō posset assignari que res ipsa esset alia a re cu
ius ponebat̄ actio: qm̄ nec aliq̄ suba: nec q̄litas aut quāti
tas: vt p3. nec aliqs respectus: qm̄ nō esset ad aliū termi
nū q̄3 erat qn̄ fuit actio: ꝛ ideo sic̄ tunc fuit actio: sic ꝛ po
stea est actio: tū etiā q᷑ multo rōnabilius ponit̄ q̄ ipsa
met res que fit est in p̄mo instanti sui esse actio: ꝛ postea
nō est actio l3 sit. ¶ 5° idē arguo de actiōe rei que ꝯtinue 5m
ꝛ ptibilr̄ fit. nā si fiat mediāte alia actione aut illa actio
est indiuisibilis in ptes: q̄rū vna sit pus duratiōe q̄3 alia:
ꝛ tūc op3 dicere q̄ ipsa sit actio cuiuslibet ptis illius rei
que ptibilr̄ fit: ꝛ per ꝯñs postq̄3 vna ps fcā est adhuc re
manet actio eius: ac p hoc ipsa adhuc fit: qd̄ est ipole acci
piēdo actionē vt distinguit̄ ꝯ cōseruationē: sicut in rōne
pcedēti: ꝛ iterū oportebit q̄ aliqd illius forme que cōti
nue fit fiat in instāti: ꝛ sit aliq̄ ps ei⁹ p̄mo facta: sic ꝛ erit
dare p̄mū instās in quo est illa actio: ex quo est nō pdcō
indiuisibilis. hoc aūt nō est ne͞cium: ꝗnimo ipole est ali
quā rē fm qdl3 sui cōtinue ꝛ ptibilr̄ fieri: vt p3 ex. 17. dis.
p̄mi li. aut illa actio hēt tales ptes sibi inuicē succedētes
ꝛ si sic aut aliq̄ remanet cū sequēte: ꝛ tūc sequit̄ q̄ qn̄ po
sterior pars rei fit adhuc sil' fiat pars ea prior: sic ꝛ sil' est
actio eius: aut nulla remanet cū sequente iuxta imagina
tionē aliquoꝝ de ptib⁹ motus reprobatā in pcedēti. q. et
h̄ est oīno impole sicut eisdem plurib⁹ rōnibus probari
pōt qbus de motu pbatū est. ¶ Similib⁹ rōnib⁹ pbari
pōt q̄ passio nō est res distincta a re que fit in passo. ꝓri p᷑m
mo quidē: q᷑ ipsa vere est act⁹ patiētis iquātū hꝰ: qd̄ p3:
tū q᷑ eius po⁹ passiua iquātū hꝰ est pn̄ᵐ. tū q᷑ ipsa ē trā
smutatio eius ab alio iquātū aliō: tū q᷑ si deus coageret
ad pcisam cātionē in subto ipse calor eēt actus patientis
iquātū hꝰ. igit̄ ꝛ nūc est actus ei⁹ iquātū hꝰ. ¶ 2° q᷑ ali 2m
quā rē patit̄ patiens absq3 passione distincta. igit̄ in nul
la patit̄ mediāte passione distincta. p3 ꝯña. sicut supra: ꝛ
añs pbat̄. q᷑ alias pcessus eēt infinitus in passionib⁹: sic̄
de actiōib⁹ dictū est. ¶ 3° etiā: q᷑ tūc p potētiā3 dei pole 3m
eēt aliqd calefieri nullū recipiēdo calorē: ꝛ posset nō cale
fieri recipiēdo calorē. ꝛ. s. ꝯ. ꝛ ꝯña declarant̄: sicut in ter
tia rōne p̄missa. ¶ Silr ꝛ 4ᵃ ꝛ 5ᵃ rō pnt adaptari ad pro 4m ꝛ 5m
bādū q̄ passio nō est res distincta ab ea que fit in passo.
¶ 6° pōt cōiter argui q̄ irrōnabilr̄ ponit̄ actionē vl̄ pas 6m
sionē eē rē distinctā ab ea que fit: qm̄ pole est aliqd vere
agere in aliō: ꝛ aliqd vere pati ab alio positis pcise re il
la que agit. v. grā. igne cū suis q̄litatibus ꝛ subiecto: vtpo
te aq̄ vl̄ ligno ꝛ re illa que fit. vbi grā. calore: ꝛ hoc p3. q᷑
deus posset coagere igni ad cātionē caloris pcise vt dcm̄
est: ꝛ tūc ignis vere ageret ꝛ lignū pateret̄ nec aliq̄ expe
riētia docet nos q̄ sit aliq̄ talis res disticta: nec etiam au
ctoritas scripture sacre. igit̄ irrōnabilr̄ aliq̄ talis ꝛ inutilr̄
ac supflue ponit̄. ¶ Ista ꝯ est etiā de itētione ꝓhi 2° de T.c.139
aīa. vbi postq̄3 dic̄. q̄ idē est act⁹ sensibilis ꝛ sentiētis de
clarās p exēplū: dicit q̄ sonatiui qdē igit̄ act⁹ aut sonus
est sonatio: ꝛ auditiui aūt act⁹ est auditio aut auditus. cō
stat aūt q̄ auditio vel auditus nō est aliud q̄3 illa res vel
q̄litas q̄ fit i sensu audiēdi. illa igit̄ ē act⁹ audiētis ꝛ audi
bilis:

bilis:⁊ per ɔñs ẜm ꝑhm actio ⁊ passio:hec est itētio Cō
Cō.25. mētato. expssa 5° meta.vbi sup illo vbo ꝑhi ẜm nr̄am
trāslationē.q̄ñ h̄ gdē facit.id vo sit est factio itermedia
⁊ ẜm suā trāslationē:que in hac pte est ꝓprior ⁊ clarior:
⁊ per quā pȝ:quō hec sit itelligēda hī. Cuȝ eni aliqd agit
⁊ aliud patiẜ passio est iter ea.ait Cōmen.cū aliqd egerit
in aliquo aliquā actionē ⁊ illud aliqd patiẜ ab eo illō qō
fit iter ea dispō dī:sed in respectu agētis dī actio:⁊ in re/
spectu patiētis dī passio.Ecce expresse ꝙ illud qō fit iter
4° ɔ̃. agēs ⁊ patiens est actio et passio. ¶ 4° ɔclo ꝓbaẜ sic.ois
res que fit ab aliquo i aliquo est actio ⁊ passio:hoc patet
ex dictis in pcedēti ɔ̃ne.Sȝ aliq̄ res q̄ fit ab aliquo i ali/
quo est mot°.vt pȝ ex pcedēti.q.igiẜ aliq̄ actio est mot°:
⁊ ēt aliq̄ passio est mot°:⁊ sic pȝ vna ps ɔ̃nis.ad h̄ etiā ē
auctoritas Dam.vbi supra dicētis hāc indefinitaȝ actio
mot° est:⁊ cōstat ꝙ nō minus est vera ista.passio ē mot°.
Itē auctor sex pncipiorꝫ.caplo de actiōe.ait. Moueri et
eni actio est.igiẜ ꝑ ɔuersionē aliqua actio est moueri:nec
min° est vera ista.aliq̄ passio est moueri. ¶ Ad hoc est i/
T.c.19. tētio ꝑhi 3° phy.vbi ꝓbat ꝙ actio nō est in agēte ꝑ hāc
ɔñaȝ:qa vel oē mouēs mouebiẜ aut hñs motū nō moue
T.c.10. biẜ.Itē 5° phy.ꝓbat ꝙ ad actionē nō ē mot°:qꝛ ad motū
nō est mot°:nec est dubiū ꝙ vtraq̄ argumētatio fundaẜ
sup h̄ ꝙ ois actio est mot°:q̄uis aliq alr exponāt et meo
iudicio nō ẜm intentionē eiusdē. ¶ 2° ps ɔ̃nis ꝓbaẜ sic.
aliqd fit in aliquo vel ɔtingit fieri sine mutatiōe eiusdē
in quo fit.igiẜ aliq̄ actio nō ē mot°:⁊ aliq̄ passio nō ē mo
tus.ɔña pȝ ex dcis.⁊ añs ꝓbaẜ supra.q.4.h.d. ¶ Sȝ tūc
est dubiū:qa vī ꝙ hec scda ps ɔclonis ɔ̄dicat intentioni
Aristo.de quo iā dictū est ꝙ itēdit ꝙ ois actio est mot°.
Ad h̄ dōm ꝙ actio pōt sumi duplr.vno mō cōiter ad eā
ēt actionē que dī ɔseruatio ⁊ q̄ ɔseruās aliqd dī illō age
re:vt in.q.pallegata ē osn̄sū:⁊ sic sumo actionē in hac cō/
clusione.alio mō actio sumiẜ spālr vt agere distiguiẜ
ɔ̄ ɔseruare ẜm quē modū illud solū dī fieri qō prius ime/
diate nō fuit:aut aliqd est° est nūc pmo factuȝ ⁊ imediate
aliqd erit fcm̄ qō nūc nō est fcm̄:vt in his que cōtinue ⁊
ꝑhibilr fiunt:⁊ sic sūpta actiōe ois actio alicui° in aliq̄ est
motus vel mutatio:⁊ sic itelligit ꝑhs:⁊ vere.nec hoc re/
5 ɔ̃. pugnat huic ɔclōni. ¶ 5° ɔ̃ est.ꝙ nulla actio est in agente
nisi idē sit agēs ⁊ patiēs.hoc ꝓbaẜ:qa in q̄cūq̄ȝ est passio
ipm est patiēs : sed in q̄cūq̄ȝ est actio in ipso est passio:h̄
pȝ:qa ois actio q̄ est in aliq̄ est passio:vt ꝓbaẜ ex dictis in
4° ɔ̃ne.igiẜ in quocūq̄ȝ est actio ipm est patiens.⁊ vltra.
igiẜ nulla actio est in agente nisi ipm sit agens ⁊ patiens.
2ᵐ ¶ ꝓ.In q̄cūq̄ȝ est res q̄ fit ab agēte illud est patiēs.hoc
pȝ:qa oē in qō agēs agit patiẜ ab agēte. Sȝ in q̄cūq̄ȝ est
actio est res q̄ fit ab agente:qa ois actio est res que fit ab
agēte:vt pȝ ex 3° ɔ̃ne.igiẜ in quocūq̄ȝ est actio ipm patiẜ
ab agente.Ex ɔ̃ne sequiẜ ꝙ nulla actio agentis q̄ sic agit
ꝙ tūc nō patiẜ est i illo subiectiue.Et ꝙ ois actio nō sub
sistēs:sȝ extrīs in aliquo est i passo.Et qa vt dcm̄ est ꝑhs
omnem actionem putauit esse eiusmodi:ideo ipse omnē
actionem dixit esse in passo. Et nullam in agēte.subaudi
T.c.18. q̄ñ agēs nō est etiā patiēs. Hec etiā est sua determinatio
19.⁊.20. in 3° phy.vbi hāc discutit q̄ōnē:sicut clare pȝ aduertēti.
T.c.138 Itē 2° de aīa.vbi supra dicit.ꝙ motus ⁊ actio ⁊ passio sūt
⁊.139. in eo qō agiẜ.i.in eo qō patiẜ:sicut pȝ ꝑ trāslationē cōmē
ti q̄ magis ꝓpria est in hac pte:q vbi hec hȝ in eo qō agiẜ
hȝ ipsa in passo. Item subdit ibi ꝑhs ꝙ actiui ⁊ motiui
act° in patiēte sit:lr̄a cōmēti hȝ.actio eni agētis ⁊ mouē/
Cō.18. tis est in patiēte. Hec quoq̄ȝ est itētio Cōmē.3° phy. vbi
ait.actio motoris que est mouere est eius nō in eo.Itē se/
Cō.139. cūdo de anima.necesse est inquit.vt omnis actio que ꝓ/
uenit ab agente:⁊ omnis motus qui ꝓuenit a mouēte nō
inueniatur nisi in re patiente ⁊ mota.

Nunc obycio ɔ̄ pdictas ɔ̃nes.Et pmo ɔ̄ primā arguo 2ᵒ arti.
ꝙ actio nō sit res disticta ab agēte:q̄ñ si esset:
sequereẜ ꝙ actio fieret ab agēte:⁊ sic actionis eēt actio ⁊
gñationis gñatio ɔ̄ ꝑhm 5° phy. ¶ Deide arguiẜ ɔ̄ 2ᵃᵐ T.c.10.
ɔ̃nē ostendēdo ꝙ actio ⁊ passio nō sunt vna res. Et pmo ꝓmus
sic.q̄cūq̄ȝ habitudines opposite ⁊ reales per necessitateȝ ɔ̄ scdam
realr distinguunẜ.h̄ pȝ:q̄ñ ipole est res oppositas eē idē ɔclonem
sicut pȝ in quolibet genere oppōnis:sȝ actio ⁊ passio sunt Aureol°
habitudines reales opposite.nā actio icipit ab agente:et li.ꝓ.d.17.
terminaẜ ad patiens:⁊ passio eɔ̄. ¶ Cōfirmaẜ ꝑ Cōmē. q.ꝓ.ar.ꝓ.
3° phy.vbi dicit.ꝙ actio facta iter motorē ⁊ motū est ea/ Cō.18.
dem:sed in respectu vnius dī mouere:⁊ in respectu alte/
rius moueri:⁊ sunt valde opposita. ¶ 2° q̄cūq̄ȝ sunt idē
ẜm subm.dīa vo ẜm qditatē si eorꝫ qditates sunt reales
realiter distinguunẜ.distigui eniȝ per reales qditates est
re distingui:sed ẜm Cōmēta.3° phy.in plibus locis.actio 9ᵐ. 18.
⁊ passio sunt ideȝ ẜm subm:⁊ differūt ẜm qditatē:qdita/ 19.⁊.20.
tes aūt earū vtiq̄ȝ sunt reales:cū sint an̄ oēm actū intelli
gendi.ergo ⁊c̄. ¶ 3° idē ꝓbaẜ per ꝑhm ibidē dicentē ꝙ T.c.22.
actio ⁊ passio nō sunt ꝓprie idem:sed cui hec insūt mot°
est:itaq̄ȝ intentio sua ꝙ actio ⁊ passio sint distincte res i/
ter se:sūt tn̄ in eodē motu tanq̄ȝ in subiecto. ¶ 4° ab alys Coton.
sic arguiẜ ad idē.pmo post.hī ꝙ negatiua imediata est in 25.d.14
q̄ vnū genus gñalissimū negaẜ ab alio vlr.ista q̄ est vera.
nulla passio est actio.igiẜ nulla actio ē res eadē cū passio
ne. ¶ 5° ad idē.quecūq̄ȝ differūt genere dn̄t specie ⁊ nu/ 5ᵐ
mero.pȝ 5° meta.sed actio ⁊ passio differūt genere:cū sint T.c.8.⁊
duo pdicamēta.ergo differūt nūero.igiẜ nō sunt vna res 15.
nūero. ¶ Cōtra 3ᵃᵐ ɔ̃nē ēt arguiẜ mltiplr.p̄ sic.Q̄ñcūq̄ȝ ɔ̄ 3ᵃᵐ ɔ̃ᵉᵐ
aliq̄ sic se hñt ꝙ vnū manet realr alio trāseūte ⁊ nō ma/ pᵐ
nente realr:nō sūt idē realr.h̄ pȝ.qa ex opposito : seqẜ ꝙ aureol°
idē manet realr ⁊ nō māet realr:⁊ trāsit ⁊ nō trāsit:⁊ sic vbi.s.
tolliẜ veritas pmi pncipy.Sed res q̄ ꝓduciẜ manet rea/
liter actiōe trāseūte realr.igiẜ ⁊c̄.ꝓbaẜ minor.nā trāseū
te gñare:⁊ silr gñari manet ignis genit°:aliogn cādela ac
cēsa ab alia quocūq̄ȝ ferreẜ semꝑ accēdereẜ:⁊ alia semꝑ
ipsaȝ accēdēt:qō ē falsuȝ. ¶ ꝓ.Probaẜ eadē minor ab ꝓ
eisdē alibi supponēdo vnā maximā theologorꝫ.vȝ ꝙ oēȝ aureol°
effectū cāe efficientis create deus pōt imediate facere se in q̄lib.
solo.sole igiẜ existe in eodē situ in celo de° pōt imediate q.2.
cōseruare ⁊ solē ⁊ radiuȝ q est a sole:ita ꝙ manutenebit
radiū sine sole:⁊ ꝑ ɔñs trāsibit ẜm rem hītudo iportata
per eē a sole:ac per h̄ actio solis. ¶ ꝓ.Oēm formā quaȝ 2
pōt iducere agens nāle pōt deus iducere imediate se so/
lo.ponaẜ igiẜ ꝙ in illo instāti in quo dȝ sol iducere radiū
aut gñans formā substātialē ꝙ deus illū per se iducat et
suspēdat actionē solis vel gñantis:tūc verū est dicere ꝙ
nec radius est a sole nec forā subalis a gñante : sȝ vtrūq̄ȝ
a deo:⁊ tn̄ est eadē forā subalis:⁊ idē radius q esset a sole
⁊ gñante.igiẜ hītudo illa iportata per eē a sole nō est idē
cū radio:nec hītudo iportata ꝑ eē a gñante idē cū forma
subali. ¶ Cōfirmaẜ.qa si solis hītudo nō esset aliud a p̄/ 3
dictis nulla esset ratio:q̄re si deus nō iduxisset radiū nec
suspēdisset actionē solis:tūc potius diceret ꝙ radius eēt
a sole q̄ȝ stante casu pmo:cū ita tunc esset entitas solis:et
silr rady:sicut nūc in casu.Et pōt adhuc cōfirmari iuxta 4
modū arguēdi aliorꝫ.q̄ñcūq̄ȝ aliq̄ ꝓpō verificaẜ ꝑ reb°
si ad eius veritatē nō sufficiūt due res requiriẜ 3ᵃ:⁊ si nō
tres ponēda est 4ᵃ:⁊ sic vltra donec tot sint quot reqrūẜ
⁊ sufficiūt ad eius veritatē.Sed ad veritatē hui°.radius
ꝓduciẜ a sole.non sufficiunt entitates rady ⁊ solis p̄cise:
pȝ in casu posito.igiẜ requiriẜ 3ᵃ.illa aūt est hītudo me/
dia inter radiū ⁊ solem iportata per eē a sole. ¶ 2° argui 2ᵐ
tur sic.ipossibile est aliquā reȝ in ordine cāsalitatis effecti/

ne depēdere a seipsa. Sz res ꝓducta dependet effectiue
3m ab actiōe ꝛ passiōe.ḡ ꝛc̄. ¶ 3° illud qd̄ est via in aliō dif-
4m fert ab illo.actio est via in rē ꝓductā.igiꝉ ꝛc̄. ¶ 4° illud
qd̄ est mediū cōiungēs effectū cū ꝓducēte differt ab effe
5m ctu.actio est hm̄ōi.ḡ ꝛc̄. ¶ 5° cū dico radiū esse a sole:aut di
co ꝑcise radiū.aut ꝑcise radiū ꝛ solez:aut aliqd aliud ab
eis:nō pōt dici pmū:q2 tūc nō magis radius eēt a sole q̄
a lapide.nec 2m:q2 pot9 nō eēt radius a sole q̄ ecōuerso.
6m relinqtur igiꝉ 3m qd̄ est ꝓpositū. ¶ 6° hec ꝓpō.s.cū dico
radius est a sole:aut cōnotat aliqd extra intellectuz:aut
nō:si nō.sequiꝉ q circūscripto actu intellectus radius nō
esset a sole:qd̄ est falsum. Si sic vel illō est radius tm̄ vl
sol tm̄:vel vterqz sil' vel aliquid aliud.tria pma sunt im-
4m ꝯ. probata.igiꝉ restat vltimū. ¶ Cōtra ꝯnē 4am pōt argui
ex verbis auctoris sex pncipioꝝ.ait enī in ca° de actione
sic.Si quis agit mouet necio.ois igiꝉ actio in motu est.ꝛ
subdit.ꝓpriū igiꝉ est actiōis in motu esse. Ex hac auctē
habeꝉ ꝯ pmā partē ꝯnis qua diciꝉ q q̄dā actio est mot9.
nā si hoc esset verū cū iste auctor dicat q ois actio est in
motu:ꝛ q ꝓpriū actiōis est in motu eē:sequereꝉ q aliqs
T.c.xi. mot9 eēt in motu:qd̄ est ꝯ Phm̄ 5° phy.ꝓbātē q nullus
motus est subm̄ motus. Itez q̄lz ps auctoritatis allegate
repugnat ꝓbationi scd̄e partis ꝯnis predicte.nā si omne
qd̄ agit necio mouet:ꝛ ois actio est in motu:ꝛ hoc est ꝓ-
priū ei.īpossibile est aliqd fieri in aliquo sine mutatione
5am ꝯ. eius in quo fit:cuius oppositū est ibidē assumptū. ¶ Cō
tra qntā ꝯnē etiā multiplr arguiꝉ.ꝛ ꝓbaꝉ q actio est in
pm agente subiectiue ꝛ nō in passo. ¶ Primo sic.impoſe est
effectū formalē separi a forma.Sed eē agēs est effectus
formalis actiōis.naz agens diciꝉ formalr agere actiōe.ḡ
2m actio est in eo subiectiue. ¶ 2° ois ꝑfectio est formalr in
eo qd̄ per ipsam ꝑficiꝉ:q2 nihil ꝑficiꝉ per illud qd̄ est in
alio ꝛ nō in eo.Sz actio ē ꝑfectio agētis:tūc enī agēs est
3m in sua vltima ꝑfectiōe cū agit.ergo actio est in eo. ¶ 3° si
actio eēt in passo crucifixio ꝛ blasphematio iudeoꝝ actī
ua fuisset in chrō:sz h̄ est falsuz:q2 cū ille fuerint pecca-
4m ta.pctā fuissent in chrō. ¶ 4° impoſe est formas opposi-
tas eē in eodez:actio ꝛ passio sūt forme opposite:ꝛ passio
5m est in patiēte.igiꝉ actio nō est in patiēte. ¶ 5° ois forma
denoiat suū subz:sed actio nō denoiat passuz:q2 tūc pas-
6m suz diceret agēs.igiꝉ passuz nō est subm̄ ei9. ¶ 6° cui9 est
potētia eius est act9.vt dic̄ Phs in de sōno ꝛ vig.Sz po9
7m actiua est agētis ꝛ in agēte.ḡ ꝛ act9 ei9.s.actio. ¶ 7° Phs
T.c.15. 8° phy.dicit.q si deus ageret de nouo mutareꝉ.h̄ aūt nō
cōtingeret:nisi q2 reciperet aliqd nouū in se:nō apparet
aūt quid nisi ipsaz actionē.igiꝉ illa erit in eo:ꝛ ꝑ ꝯñs de
8m facto ois actio est in agēte. ¶ 8° si vnus ignis calefaciat
duo calefactibilia:aut erit vna actio tm̄ aut due:nō due:
q2 vnius agentis vnica est actio.igiꝉ vna tm̄:et si sic aut
illa est in passo:aut in agente.nō in passo:q2 qua rōne in
vno ꝛ in vtroqz:ꝛ sic idēz accidēs eēt in duob9 subiectis:
9m qd̄ est īpoſe.igiꝉ ē in agēte:qd̄ est ꝓpositū. ¶ 9° qñcūqz
aliqua duo sunt incōpossibilia in eodē subiecto ꝑcise ꝑꝑ
pmā incōpossibilitatē quoꝝdā alioꝝ in eodez subiecto:
si ꝯñtia non patiunꝉ se in subiecto:nec etiā illa antecedē
tia:sed relationes de scd̄o modo relatiuoꝝ sunt icōpossi-
biles in eodē:ꝛ hoc precise ꝑꝑ incōpossibilitatē pcedentem
actionis ꝛ passiōis q̄s cōsequunꝉ.idē enī iō nō pōt eē pr̄
ꝛ filius:q2 idē nō pōt generari a seipso aut gn̄are se.igiꝉ
actio ꝛ passio nō sunt cōpossibiles in eodez:sed passio est
10m in patiente:igitur nō est in eo actio. ¶ 10° vbi est relatio
subiectiue ibidē est rō fundandi relationē illā:sz relatio
agētis ad passuz est in agēte subiectiue.igiꝉ in eo est etiā
T.c.20. rō fundādi illā.hec aūt rō est actio.nā ideo pr̄:q2 genuit
11m 5° meta. ¶ 11° aūt actio denoiat agēs denoiatiōe extrinse

ca tm̄:aut itrinseca.nō extrinseca:q2 oē qd̄ denoiat aliqd
denoiatione extrinseca denoiat quoddā aliud denoiatio
ne intrinseca:pz de visione que suū obiectū denoiatione
extrinseca denoiat visum:ꝛ intrinseca denoiat subm̄ vi-
dens:nec alicubi reperiꝉ instantia nisi instēꝉ in ꝓposito
q nō licet.q̄riꝉ ergo qd actio denoiat itrinsece.ꝯstat enī
q nō passuz:q2 passuz nō diciꝉ agēs.nec pōt dari qd aliō
denoiet intrinsece pter agens.igiꝉ relinquiꝉ q nō extri-
seca:sz intrinseca denoiatione denoiet agens:ꝛ per ꝯñs:ꝛ
in eo subiectiue. ¶ 12° ois forma dat aliqd esse formalr 12m
suo subiecto:actio nō dat eē formalr patienti:igiꝉ passuz
nō est ei9 subm̄.igiꝉ ipsa est in agēte.minor pz:q2 nō das
sibi esse agens.pz:nec eē passuz:q2 illud est ꝓpriū passio-
nis:ꝛ ad h̄ eē vī auctoritas Com.8.meta.cōmento.5.vbi
dicit q actio forme ignis q̄ sequiꝉ formaz ignis est calor
maxim9 ꝛ mot9 ad supius.calor igiꝉ in igne est sicͭ abscis-
sio in cultello:ꝛ actio manus in manu. ¶ Rn̄° ad ista.ad Rn̄° ad
pmū cū diciꝉ:q sequiꝉ q actio fieret ab agēte.ꝯñs illud rōes ad
cōcedo sicut cōcedūt Grego.naça.ꝛ Dam̄.vt allegatū est primū.
ꝑ p° ꝯnē:ꝛ sicͭ cōcedit et Cōmē.vt allegatū est supra ꝑ 3°
ꝛ cū vlteri9 inferꝉ q actiōis est actio:nego ꝯñam.naz rei
q̄ fit nō est actio:sed ipsa est actio. ¶ Deinde ad ea q̄ sūt ꝯ Ad pmā
scd̄az ꝯnē.Ad pmū ꝯcedo maiorē:ꝛ ad minorē dico q rō ꝯtra 2am
manifeste ꝯdicit sic arguenti:nā in eadē.q.arti.2.soluēs Aureoli
rōnes alterius doctoris ꝓbātis actionē nō esse in passo in vbi supra.
quo est passio:q2 actio ꝛ passio sunt forme opposite.dicit
q actio ꝛ passio in suis realitatib9 non opponunꝉ forma
liter:sed in suis denoiationibus:qm̄ actio denoiat agens
a quo egrediꝉ.passio vō effectuz qui egrediꝉ.hec sūt vba
eius:que vt manifeste pz ꝯdicūt minori pfate. Scd̄o di-
co q illa minor est falsa.ꝛ eius ꝓbatio nulla est:qm̄ fun-
danꝉ sup fictione quadā de illis habitudinib9 que nulle
sunt:vt illi imaginanꝉ.Sed ipse act9 agētis qd̄ idē est ꝛ
patiens est actio ꝛ passio.Actio iquātū est act9 agētis vel
potētie actiue qd̄ alr q̄qz exprimiꝉ. Pro h̄ qd̄ dī vt est
ab hoc.s.ab agēte.nā iō est actus agentis:q2 est ab eo:est
autē passio vt est actus potētie passiue:qui ideo est actus
eius.q2 in ea. ¶ Ad cōfirmationē ex dicto Cōmēta.dōz 3.ph.18.
q cū Cōmē.dicit q eadē actio in respectu mouētis dici-
tur mouē ꝛ in respectu moti diciꝉ moueri:ꝛ addit:ꝛ sunt
valde opposita:nō dixit ꝛ mouere ꝛ moueri sūt valde op
posita:ꝛ si dixisset nō sumpsisset illos terminos noialr:et
ṡm suppositionē ꝑsonalē:sic q significareꝉ ꝑ oīonē illas
q illa res que dī mouere:ꝛ illa que diciꝉ moueri essent
valde opposite:sicut argumētū intēdit h̄re ab ipso.naz si
sic itellexisset ibidē sibimet ꝯdixisset:cū dicat q eadem
actio diciꝉ mouere ꝛ moueri.Eadē aūt nō est res opposi
te:dico ergo q cū ait:ꝛ sunt valde opposita:vl refert suā
intentionē ad illa respectu quorū dī mouere ꝛ moueri:et
tūc dz suppleri oīo addendo sic subiectū verbo:ꝛ mouēs
ꝛ motū sunt valde opposita:ꝛ hoc frequenter in phia di-
cunt Phs ꝛ Cōmētator.Qd̄ dictū de qua oppositione:vl
de qbus mouentibus ꝛ motis sit intelligenduz alibi spe-
cialius ꝛ pertinentius poterit declarari.vel potest etiam
suppleri oīo sic:ꝛ mouere ꝛ moueri sunt valde opposita:
ꝛ tunc illi īfinitiui stant verbalr et denotaꝉ q complexa
significata ꝓpositionū enuntiātiū aliqd mouere ꝛ illud
moueri sunt opposita:quēadmodū Phs in postpredica-
mentis in.c.de oppositis.dicit q ꝑuari ꝛ h̄re habitū sūt
opposita:nec ꝑuari ꝛ h̄re habitū sunt habitus ꝛ priuatio.
ꝛ vtraqz oppositio ad idē genus oppositiōis reduciꝉ.silr.
q significata ꝓpositionū ꝯdictoriarū etiā ṡm cōplexio-
nem dīr:vt sor.eē sanū:ꝛ sor.lāguere:sic in ꝓposito dicit
Cōmentator q aliquid mouere et idipsum moueri seu
ipm̄ agere ꝛ ipm̄ pati aut agens et patiens sunt opposita:
sicut

sicut etiā diceref ꝙ esse pr̄ez ⁊ eē filiū sunt opposita:nec
tñ intelligendū est talia significatiue sumpta supponere
pro aliq̄bus entitatibus:sicut in pͥmo frequēter dcm̄ est.
vnde ꝗuis mouens sit aliqua entitas:⁊ silr motū : tñ ali-
quid esse mouēs nō est aliqua entitas nec aliqd esse mo-
tum:sicut nec sortē sedere vel eē sedentē:qđ significatur
per hāc.soz.sedet:est entitas aliqua:nec soz.nō sedere.vl
qđ idē est nō esse sedentē qđ significaf per istā.soz.nō se-
det:⁊ ſm ph̄m opponif ad sortē esse sedentē:est entitas
aliq̄.posset etiā 3° exponi Cōmē.vt isti īfinitiui suppone
rēt mālīter pro suis indicatiuis vel participijs eoꝝ:⁊ sic
ꝑ dictū Cōmē.significareſ illos terminos mouet ⁊ mo-
uet.vel hos mouēs ⁊ motū esse oppositos eo mō ꝙ termi
ni oppositi solent dici:que expō satis posset alicui ex isto
v̄bo dicif qđ ibi ponif:⁊ quālibet haꝝ expositionuz satis
credo bonā ⁊ iuxta mentez Cōmen.Scd̄a tñ plus placet
ſm nullam aūt habetur ꝙ entitas que est actio ei que est
Ad 2m passio sit opposita vt argumētū intēdebat.¶ Ad scd̄z di
cendū ꝙ aliqua eē idē ſm subm̄:⁊ differētia ſm q̄ditatē
pōt dupl̄r intelligi ſm ꝙ tā subm̄ ꝙ̄ quiditas possunt ac
cipi dupl̄r.nā vno mō accipif subm̄ pro subiecto īforma
tionis:siue qđ informaf aliqua forma:⁊ quiditas accipi-
tur vno mō pro ipsa essentia:quā explicat diffinitio:⁊ sic
acceptis his noīb⁹ esset sensus ꝓpōnis:quecūq; sunt di-
uerse eēntie in eodē subiecto existētes realr distinguūf.
⁊ sic ꝯcedo ipsaꝫ:⁊ maiorē ⁊ minorē in eodē sensu nego.
Alio mō accipif subm̄ pro subiecto p̄dicatiōis:⁊ q̄ditas
pro ipsa diffinitione:siue sit dicēs quid rei:siue q̄d nois:
⁊ tūc est sensus ꝓpōnis:ꝙ q̄cunq; dicunf de eodē subto:
qđ ꝓprie de solis terminis intelligif:⁊ eoꝝ diffinitiones
sunt diuerse:illa distinguunf realiter.i.supponūt ꝓ reb⁹
distinctis:tunc ꝓpō est falsa.⁊ minor in eodē sensu est ve
ra:⁊ sic ille sensus est quē habuit Cōmenta.vult enim ꝙ
ista noīa actio ⁊ passio significatiue sumpta de eadez re
nūero determinate verificenf.Et ideo subdit.ꝙ sunt ea-
dem ſm subiectū:q̄ tñ ſm aliam ⁊ aliā rōnē.naꝫ ſm ꝙ
illa res est actus actiui iquātū huius de ea vel pro ea ve-
rificaf h̄ nomē actio:⁊ ſm ꝙ est act⁹ passiui īquātū hui⁹
v̄ificaf h̄ nomē passio:⁊ ille diffōnes q̄uis eidē ꝯueniāt
sūt tñ diuerse.ideo dicit ꝙ differūt ſm q̄ditatē:⁊ hic mo
dus loquēdi in isto sensu satis vsitatus est ab eo sicut cō-
Ad 3m stat his qui sua dicta viderūt.¶ Ad 3m dōm ꝙ ph̄s iō
dicit ꝙ nō sunt idē ꝓprie:q̄ nō sūt idē rōne ⁊ diffinitio-
ne:sed tñ motus cui hec noīa actio.s.⁊ passio insunt : non
quidē per informationē:sed per predicationē est idē nu-
mero:ita ꝙ ipse nō est cōtra:sꝫ pro.Et ꝙ ita intelligat pꝫ
T.c.22. per ꝓbationē sui dicti quā imediate subiūgit.ait enī sic.
Oꝫ enī hui⁹ in hoc ⁊ ꝙ huius ab hoc actū eē rōne alteruꝫ
est.esse aūt hui⁹ ad h̄:⁊ esse actū hui⁹ in h̄ eidē motui dif
Ad 4m cōpetere:⁊ verū est.sic ergo vult ꝙ idē motus sit actio et
passio:ſm tñ aliam ⁊ aliaꝫ rōnē di vtrūq;.¶ Ad 4m di-
cendū ꝙ ph̄s false allegaf:qm̄ nullibi illa v̄ba vel eoꝝ
etiā sniaꝫ ponit:sed bene snia eius est ꝙ illa negatiua est
imediata:cuius p̄dicamētū vl̄r negaf a subiecto et a nul-
lo superiori subiecti negaf vl̄r:⁊ exēplificat ipse in termi
nis generalibus.s.litteris:talis autez imediata inuenitur
ex terminis eiusdē p̄dicamēti.vnde sic ibi Auerrois dic:
⁊ veruꝫ est.hec est imediata.nullus asinus est rōnalis.et
silr ista est imediata.nullus homo est irrationalis : forte
aūt ⁊ aliqua pōt esse imediata in qua vnū generalissimū
genus vl̄r negatur ab alio:sicut hec.nulla substātia est q̄-
Ad 5m litas:non tñ quelibet in qua vnū genus generalissimum
vl̄r negaf ab alio est imediata.imo nec vera.¶ Ad 5m cū
cōclusio sit indefinita pōt ꝯcedi.sic tñ ꝙ actio supponat
pro actione aliqua que nō est passio.verbi gr̄a ea que est
agentis:qđ non agit in passum.vt in scd̄a ꝯclusione dictū
est:sed si loquamur precise de actione agentis qđ agit in
passum.cōcedo maiorē proprie sumptā:⁊ nego minorez.
nam q̄uis p̄dicamēta actionis ⁊ passionis sint distincta:
quelibet tñ res que est actio est in p̄dicamēto actionis:⁊
in p̄dicamēto passiōis:⁊ quelibet que est in p̄dicamento
passionis ⁊ in p̄dicamēto actiōis:⁊ ideo actio ⁊ passio nō
distinguunf p̄dicamētaliter:sed eadem res que est actio
⁊ passio est in diuersis p̄dicamētis eo modo quo res que
nō est signū dicif esse in predicamento.¶ Ad argumēta Ad pͣ 3
que cōtra tertiā cōclusionē facta sunt restat respondere: 3m ꝯnē.
ad quoꝝ primū q̄uis patiaf defectū in forma eundo tñ
ad difficultatē quā intendit.dico ꝙ si nunc in instanti ge
neraref aliquis ignis:nunc q̄dē est ignis genitus ⁊ actio
ipsius generātis que nō est aliō ꝙ̄ ipse ignis genitus seu
forma ipsius.Et dico ꝙ sicut impossibile est hunc ignem
genitum desinere esse hoc eodē igne nō desinēte esse : ita
impossibile est hanc actionē generantis ignē hūc desine-
re esse hoc igne nō desinēte esse.possibile est tamē et hūc
ignez:⁊ hanc actionē desinere esse actionē hoc igne:⁊ hac
etiā actione nō desinēte esse.vnde hec actio post istud in
stās erit ⁊ erit ignis:sed ipsa nō erit actio.Et est ratio:q̄
ad hoc ꝙ aliqua sit actio reqrif ꝙ sit actualr ab actiuo:
⁊ illud sit causa eius:alioquin nō esset actus eius inquā-
tum huius:⁊ per ꝯñs neq; actio.Et hoc etiā voluit ph̄s
notare in 3° phy.cum ait ꝙ actus agentis est in quodam T.c.20.
alio ⁊ nō decisus:sed huius in hoc:⁊ littera Cōmē.sed est
ex h̄ in hoc.vbi Cōmenta.exponēs ait:⁊ non dicimus ꝙ Cō. 20.
actio agentis est in patiēte ſm ꝙ abscindif ab agēte:qm̄
si hoc esset nō esset agentis : sed ſm ꝙ est cōtinua ex hoc
in hoc.i.ab agente in patiēte.Hec Cōmēta.⁊ q̄ post illō
istās illa res que nūc est actio nō erit a generāte illo ipa:
q̄uis erit vere in rerū natura:nō erit tñ actio:ac per con
sequēs nec ignis iste postea generātis nec g̃nans genera-
bit ipsuz.¶ Ad aliaꝫ ꝓbationē minoris p̄dicte rōnis cō ad ꝯñr.
cedo deum illud posse:⁊ ꝙ casu dato solus manutenebit
radium:⁊ cū infert ꝙ transibit ſm rem habitudo.iporta-
ta per esse a sole:ac per hoc actio solis:dico ꝙ nulla res in
mundo siue appellef habitudo siue aliquid aliud transi
bit seu definet esse:sed eadē ipsa res que est nunc a sole ⁊
est habitudo vel relatio ad solem erit postea : sed nō erit
a sole nec erit habitudo ad solem:talis.s.que dicaf actio
solis:sed erit a deo:⁊ erit actio dei.¶ Et vlteri⁹ dico ꝙ
nimis est puerilis ⁊ rudis cogitatio.cum dicif radius est
a sole:ꝙ res aliqua significef per illam prepositionez.a.
distincta a radio ⁊ a sole.cū ipsa prepositio sit purum syn
cathegoreuma:⁊ nihil ſm se significans:nec minus rude
esset dicere ꝙ nec per illam prepositionē.a.significaf ta-
lis habitudo media:sed per totā orationē illaꝫ:sicut ex pͦ
libro in pluribus locis pꝫ:⁊ paulo supra recolui.Et prete
rea isti hoc ip̄m habēt concedere.nam supposito ꝙ sit ta
lis habitudo media radij a sole quā dicūt actionē.cōstat
ꝙ illa ſm ipsos:est etiā a sole.vnde ⁊ in solōne illius rō-
nis alterius doctoris de qua supra fecit mētionē dicunt
ꝙ tam actio ꝙ̄ passio est ab agēte:⁊ iterū ꝙ actio egredi-
tur ab agente:⁊ si nunꝙ̄ hoc dixissent hoc est verū ꝙ ois
entitas que est in mūdo siue magna siue parua est a deo.
si ergo per.a.vel ꝑ eē ab h̄ vl ab illo iportaf aliq̄ res me-
dia.igif vltra illā habitudinez est habitudo.⁊ constat ꝙ
illa nō est minus ab agēte ꝙ̄ pͥma:⁊ per ꝯñs adhuc vltra
eam est alia:⁊ sic in infinitū.¶ P̄.Ex maxima illa theo-
logica quā assumūt si actio sit talis res ab agente poterit
de⁹ illā actionē qua radius est a sole per seipsuz imedia-
te ꝯseruare:⁊ tūc nec radius nec illa habitudo erit a sole:
⁊ tñ illa habitudo ⁊ ille radius erit.opꝫ igitur etiam eos

cōcedere ꝙ aliquid qđ est ab aliquo pōt esse ⁊ nō esse ab
illo absq₃ ꝙ aliqua res magna vł pua desinat esse. ¶ P̃.
Si sit talis habitudo distīcta poterit de⁹ coagere soli ad
causationē radij nō coagēte soli aut alicui alteri ad cau-
sationē illius habitudinis:nec illā per seipsuʒ causando:
quo posito adhuc radi⁹ erit a sole.alr̄s sol nō ꝓducet ipm
⁊ nulla erit talis media habitudo. ¶ P̃.ſm eūdē arguen
tem in rōne imediate post soluēda res que ꝓducit̄ depē
det a sua actione in ordine cāsitatis effectiue.igit̄ per ma
ximam nūc ab ipso sumptaʒ poterit deus rem imediate
absq₃ tali actione ꝓducere:⁊ tunc cōstat ꝙ erit illa res a
deo ⁊ non erit talis ficta habitudo iportata per.a. Per h̄
pʒ solo etiā ad sequētē ꝓbationē. ¶ Ad cōfirmationem
v̄o dico ꝙ si deus nō suspēdisset actionē solis diceret̄ ꝙ
radius eēt a sole:qa sol vtrīq₃ eēt cā ⁊ p̄ncipiuʒ eius:ita ꝙ
si sol nō eēt nec deus aliter ageret:ceteris positis radius
non eēt:in casu aūt posito nō dī radius esse a sole:qa cete
ris vt nunc in casu ponit̄ se habētibus:esto ꝙ sol nō esset
adhuc radius eēt:ac ꝑ hoc sol nō est cā ei⁹.vnde ⁊ ego ēt
quero a sic arguēte in casu posito:cum sit radius:⁊ sit sol
cum habitudo qua dicit̄ radius a sole nō est in radio sicͥ
in ipso est habitudo q̄ dī eē a deo.puto ꝙ nō poterit alr̄
ad vlti^m rn̄dere:nisi ꝙ deus est p̄ncipiū ⁊ cā radij ⁊ nō sol. ¶ Ad
ꝯfirma. vltimā cōfirmationē nego minorē.dico eni ꝙ entitates
radij ⁊ solis ac dei sufficiunt ad veritateʒ hui⁹:radius est
a sole:nec aliqua alia est opportuna:nō tn̄ semꝑ illis posi
tis illa ꝓpositio est vera: sʒ tūc tm̄ qn̄ sol est cā radij seu
qn̄ radius est:⁊ ceteris vniformiter se habētib⁹ ⁊ agētib⁹
vel nō agētib⁹ si sol nō eēt.radius nō eēt:⁊ per hoc etiaʒ
vide qđ dixi in p̄mo di.17.q.i.in soluēdo tertiā obiectio-
Ad 2^m nē ꝯ ꝯnē p̄mā scdi articuli. ¶ Ad scdaʒ rōnē ꝯ p̄dictā cō
Ad 3^m clusionē rn̄deo negādo minorē. ¶ Ad tertiā dōm ꝙ si ac
⁊ 4^m cipit̄ actio successiua illa pōt cōcedi via:sic ⁊ mot⁹ dicit̄
via:sʒ trāsumptiue:⁊ sic nō arguit̄ ꝯ sʒ pro: vt pʒ in rn̄sio
ne ad octauā obiectionē precedētis qōnis:si v̄o accipitur
actio subita seu que fit tota simul:minor simplr̄ est negā
Ad 5^m da:⁊ silr̄ negāda est minor quarte rōnis. ¶ Ad 5^m primo
pōt reduci arg^m ꝯ arguētem querēdo cum illa habitudo
quā ponit mediā dicat̄ esse ab agēte ſm ipm qđ dicit aut
habitudinē ipsaʒ ⁊ agens tm̄.aut aliquid aliud ⁊c̄.⁊ tota
liter ꝓcedit ꝯ eū.dico igit̄ sicut ⁊ ipse nisi ponat infinita
tē taliū habitudinū cogit̄ dicere ꝙ precise significat̄ ra-
dius ⁊ sol intelligendo p̄cise ꝙ nulla alia entitas ab illis
iportat̄:cōsignificat̄ tn̄ cū h̄ ꝙ si cetera vniformiter age
rent vel nō agerēt ⁊ sol nō eēt radius ille nō eēt.nō consi
gnificat̄ aūt parit̄ ꝙ si radi⁹ nō eēt sol nō eēt:⁊ iō nō dī
sol a radio:sed eꝯ. ¶ Et ꝑꝑ h̄ pʒ ad sextuʒ ꝙ etiā posset
reduci ꝯ eū de habitudine illa quā ponit.preterea constat
ꝙ ois entitas que est in rerū nā magna vel parua existit
per deū tanq̄₃ per suū conseruans:⁊ certe si de ista prepo-
sitione.a.querit̄ quid significet vel consignificet:⁊ velit
quis cōcludere ꝙ aliquā ſm se rem importat que nō im
portat̄ per cathegoreumaticā aliquā dictionē nō minus
oportebit dicere:ꝙ etiā illa prepositio per.aliquā reʒ ta-
lem significat:⁊ cōstat ꝙ illa erit etiā per deum cōserua
ta tāq̄₃ ab ipsa depēdēs:⁊ per ꝯn̄s illud aliud per aliā si-
gnificabit:⁊ qa significabit nō erit finis ī illa ꝓpositiōe:
nec erit numerus taliū rerū.abigenda est igit̄ talis ima-
ginatio irrōnabilis de syncathegoreumaticis dictionib⁹.
ad arg^m ¶ Ad illđ qđ ꝯ q̄rtā cōclusionē arguit̄ ex dicto auctoris
ꝯ 4^m sex p̄ncipioꝝ.dōm ꝙ auctor accipit esse ibi non per realē
informationē vt capit argumentū:sed per predicationeʒ i
qđ manifeste pʒ.tum qa imediate sic p̄mittit.Sciendūʒ
aūt ꝙ omne qđ in motu est actio ē:⁊ ꝓbat:moueri etenī
actio est.Ecce ꝙ ideo dicit actionē eē in motu:qa moue-
ri est actio.tuʒ qa imediate postq̄₃ dixit.ois ergo actio in
motu est.statim addit.omnisq₃ motus in actione firma-
bitur:⁊ similr̄ cum dicit ꝓpriū est actionis in motu esse:
imediate subiunxit:sicut.ꝓpriuʒ mot⁹ est esse in actiōe.
cōstat aūt ꝙ ista nō possunt itelligi de esse in.per iforma
tioneʒ:qa si isto modo ois actio eēt in motu:non ois mo-
tus est in actione:aliogn vel oporteret ꝙ data vna actio
ne simul darent̄ infiniti motus distincti ⁊ infinite actio-
nes:vł oporteret ꝙ aliquis motus ⁊ aliqua actio recipro
ce essent in seipsis:vnū.s.in alio per informationē ⁊ ecō-
uerso.ꝙ nullus sane mētis diceret. Intelligit ergo ꝙ ois
actio est in motu per p̄dicationē:⁊ omnis mot⁹ in actio-
ne:qa.s.ois motus est actio ſm euʒ:⁊ ois actio est motus:
accipit aūt actionē non sic vlr̄.vt de ipsa locutus sum in
q̄rta cōclusione:sed specialiter pro ea que nō est cōserua
tio ⁊ que est actus agentis qđ illam agit in passum: ⁊ silr̄
motū non accipit vlr̄:sed pro eo tm̄ cuius pars non soluʒ
post partē acquirit̄ mobili:sed etiā fit:⁊ ex hoc pʒ ꝙ eius
dictū nō est cōtra aliquā partē dicte ꝯclusionis. ¶ Nūc ad arg^a
ad illa que cōtra q̄ntā cōclusionē arguta sunt cōsequen- q̄ sunt ꝯ
ter est respōdendū.ad p̄mū dōm ꝙ effectus formalis ali- 5^m ꝯnē.
cui⁹ pōt duplr̄ accipi.vno modo pro causato forme:et sic
nō est aliud q̄₃ ipsa materia vel subm qđ iformat:vel cō
positū qđ ex ipsa forma cōstat.sic loquēdo de effectu for
mali quicquid sit de maiore.naʒ in aliquo sensu cōcedē-
da esset:tn̄ minor simplr̄ est negāda.nā agens nec est mā
actionis sue nec ex ipsa cōponit̄.alio mō pōt accipi effe-
ctus formalis:sʒ multū iproprie pro denoiatiōe subiecti
ab aliquo:⁊ tūc est sensus maioris:ꝙ est impoīe aliquid
denoiari tale ab aliquo nisi illud sit subiectiue in eo:⁊ in
hoc sensu dico ꝙ maior est falsa.pʒ eni ꝙ visio q̄ paries
videt̄ nō est in pariete:tn̄ ab ea ipse dnolat̄ ⁊ dicit̄ visus.
¶ Ad scdaʒ dōʒ ꝙ si loquamur de agēte qđ est tm̄modo Ad 2^m
agens ⁊ nō patiēs:minor est falsa.nā q̄uis actio sit perfe
ctio ⁊ sit agētis:nō est tn̄ ꝑfectio perficiēs ipsuʒ agēs:nō
eni calefactio solis perficit ipsuʒ solē:sed ipm qđ calefit:
est tn̄ signū ꝑfectiōis solis:⁊ sic quelibet actio est signuʒ
ꝑfectionis agētis.nā ex eo ꝙ agit arguit̄ ꝑfectio aliq̄ agē
tis. ¶ Ad 3^m si accipit̄ crucifixio pro fixione corꝑis ch̄i Ad 3^m
in cruce ꝓprie loquēdo nullibi est subiectiue:qa crucifi-
xio nō est aliq̄ res ſm se distīcta a corꝑe qđ figit̄ ⁊ ab eo
cui infigit̄.si tn̄ poneret̄ ꝙ eēt aliq̄ talis res alicubi exn̄s
subiectiue:nescio quis demēs diceret illā fuisse in iudeis
crucifigentibus:⁊ non potius in corꝑe ch̄i vel in cruce.
¶ De blasphematione aūt dōm ꝙ ibi erat vbi erat bla-
sphemia.⁊ cōstat quidē ꝙ blasphemia mentalis nō erat
in ch̄o:sʒ in ipsis cordib⁹ iudeoꝝ.vocalis quoq₃ nō erat
in ch̄o:sed potius in aere in quo vox formabat̄. Et ideo
pʒ ꝙ ꝯn̄s quātū ad vtrāq₃ partē ꝯn̄tis pōt negari.posito
tn̄ ꝙ crucifixio fuerit in ch̄o.esset dōm ad ꝓbationē fal
sitatē ꝯn̄tis supposito ꝙ actio exterior sit pctm̄ de quo suo
loco videbit̄ ꝙ illa crucifixio fuit pctm̄:sʒ nō fuit ch̄i:sʒ
iudeoꝝ.nā tales actiōes si ꝯcedant̄ eē pctā nō intelligū
tur eē recte pctā coꝝ ī qb⁹ recipiunt̄:sʒ coꝝ a qb⁹ agunt̄:
⁊ h̄ est qđ aliq̄ dicē volūt cū dicūt ꝙ crucifixio fuit ī ch̄o
subiectiue ⁊ in iudeis iputatiue. ¶ Ad 4^m dōm ꝙ minor est Ad 4^m
falsa. ¶ Ad 5^m dōʒ ꝙ q̄uis ois forma denolet suū subʒ: Ad 5^m
nō tn̄ denolat ipm ſm qđlʒ nomē ipsius forme.v̄.g.forma
que est doctrina: vt dic̄ Phs 3° phy.est ī addiscēte:⁊ tn̄ nō T.c.22.
denoiat ipm ſm h̄ nomē doctrina:qa nō dī docēs:sʒ de-
noiat ipm ſm aliđ nomē eiusdeʒ.s.disciplina:⁊ iō dī ille
discipulus vł discēs.sic dico ꝙ forma q̄ est actio denoiat
vtrīq₃ illđ in quo est ſm aliqđ ei⁹ nomē.v̄.g.ſm h̄ nomē
passio vł lux:aut aliđ tale ei ꝯueniēs ſm ꝙ ipsa est in eo:
nō aūt ſm h̄ nomē actio vł agētia:qꝛ ei nō ꝯuenit nisi in-
quantū

quãtuz est ab alio ac per hoc ⁊ ẜm hoc nomẽ denomiat
Ad 6m illud a quo est:⁊ illud dicit̃ agens.❡ Ad 6m ↄcedo ꝙ cu
ius est potẽtia eius est actus:⁊ vlterius concedo ꝙ actio
est actus agentis:nõ tamẽ sequit̃ ꝙ sit eius vt subiecti ⁊
potẽtie passiue:ſʒ est eius vt pn̄cipij actiui.⁊ hoc iõ qꝛ po
tentia agentis est potẽtia actiua que nõ est iquãtuz hui⁹
Ad 7m susceptiua act⁹ ſʒ elicitiua ⁊ ꝓductiua.❡ Ad 7m dico ꝙ
phs nõ iõ dic̃ ꝙ mutaret̃:qꝛ actio noua eẽt in eo:ſʒ iõ qꝛ
putauit ꝙ nõ de nouo ageret nisi ꝓpter nouã dispositio
nẽ vel nouã voluntatẽ quã hẽret ad agendũ cũ p̄us non
Cõ.15. ageret:sicut pʒ per Cõmẽ.ibidẽ.qui totũ pene suũ erro
Ad 8m rem ibidẽ fundat sup illa radice.❡ Ad 8m dico ꝙ in il
lo casu essent due actiones:nec est icõueniẽs eiusdẽ agẽ
tis eẽ duas vel plures etiã actiones in diuersis passis.Et
(qd̾ argumẽtũ nõ petit)dico ꝙ ecõuerso:si duo ignes ca
lefaciunt idẽ calefactibile p̄mo.puta qꝛ eẽnt illi ignes in
eodẽ loco p̄mo virtute diuina ꝙ calor vnus numero pro
duceret̃ ab eis ⁊ amboꝝ eẽt vna actio tanq̃ȝ vnius agẽ
Ad 9m tis totalis.❡ Ad 9m nego minorẽ.❡ Ad ꝓbationẽ dico:
ꝙ nõ ideo idẽ nõ põt eẽ pater sui aut filius aut etiã vni⁹
alterius pater ⁊ filius:qꝛ generatio actiua ⁊ gn̄atio passi
ua nõ p̄nt eẽ in eodẽ:ſʒ qꝛ idem nõ põt eẽ a quo est gn̄a
tio ⁊ qui generat̃:nec idẽ põt eẽ is qui est genit⁹ ⁊ a quo
Ad 10m ipse genitus est.❡ Ad 10m dico ꝙ forti⁹ ꝓcedit ↄtra suũ
factorẽ.nã non minus:imo plus videt̃ icõueniẽs ꝙ rela
tio sit in aliquo ⁊ rõ fundãdi nõ sit in rerũ nã q̃ȝ si sit in
alio.nũc aũt in patre ẜm istos fundat̃ paternitas ⁊ gene
ratio qua genuit est rõ fundandi:⁊ ẜm eos illa gn̄atio q̃n
uis fuerit:nũc tñ nõ est:sicut nec ipse generat nũc nec ei⁹
filius generat̃.dico tñ ad argumẽtũ ꝙ gn̄atio non est rõ
fundãdi hꝰ relationẽ ꝓprie loquẽdo:ſʒ bñ verũ est ꝙ qꝛ
iste genuit ⁊ ab eo fuit gn̄atio istius:iõ hic est hui⁹ pater.
Ad 11m ❡ Ad 11m dicẽdũ ꝙ denominat agẽs denominatione ex
trinseca.iuxta cõsuetum modũ loquẽdi.Et ad vlteriorẽ
ꝓcessum argumẽti dicẽdũ:sicut dictũ est ad.4.ↄtra hãc
ad auct. eandẽ ↄclusionẽ.Et per ideʒ rńdendum est ad.12.❡ Ad
auctoritatẽ Cõmẽ.que vltimo iducit̃ dicendũ ꝙ hoc no
mine actio Cõmẽ.⁊ phs etiã vtunt̃ equoce.aliqñ.n.apd̾
eos h̾ nomẽ actio idẽ significat ꝙ hec nomia act⁹ vl for
ma:vñ satis cito post ẜm trãslationẽ Cõmẽ.ait phs.oĩs
mãe actio est alia ab actione alterius mãe:⁊ ẜm transla
tionẽ qua vtimur ait.actus alius alterius est mãe.⁊ Cõ.
Cõ.6. ibidẽ exponẽs ait.Et idẽ qd̾ est ĩ actu in omni mã:⁊ est
forma ei⁹:est aliud ab illo qd̾ est in actu in alia mã.Qñ
qȝ actio accipit̃ pro p̄n̄ agendi seu potentia actiua.vnde
T.cõ.2. 9⁰ meta.vbi phs dicit.ꝙ potẽtia actiua est in faciente vt
calor in calefactiuo:⁊ edificatiua.i.ars edificãdi in edifi
catiuo.i.edificatore vel carpentario ẜm lr̃am Cõmẽ.ait
Cõ.2. Cõmenta.exponendo sic.i.actio artis carpentarie est in
carpẽtario:⁊ actio artis edificatorie est in edificatore.pʒ
aũt ꝙ si ista expositio dʒ eẽ ad ꝓpositũ:ibi accipit̃ actio
artis pro ipsa arte:vt sit intrãsitiua cõstructio.❡ Et pre
terea sic euȝ accepisse pʒ ex eo qd̾ sine medio sequit̃.Se
quit̃ enim sic.deinde dicit.s.Ari.⁊ ideo sunt insimul.Et
qꝛ quedã potentiarũ actiuarũ sunt in agente:iõ est neces
se vt agẽs nihil agat donec sit insimul cũ patiẽte.i.in eo
deȝ loco.hec ipse.qñqȝ võ accipit̃ actio ꝓ opõne in actu
potentie actiue:sicut supra dcm̃ est:⁊ qñqȝ alijs modis.
8⁰:m.c.5. nunc ad ꝓpositũ dico ꝙ Cõmẽ.accipit actionẽ in aucto
ritate allegata altero duoꝝ p̄moꝝ modoꝝ vel vtroqȝ:⁊
est intẽtio ei⁹ ꝙ calor maximus est act⁹ vel forma ⁊ p̄n̄m
actiuũ ↄ̃is formã substãtialẽ ignis:⁊ istud multũ cõue
nit cũ snĩa de qua imediate locutus est:⁊ simili mõ acci
pit abscissionẽ cultelli pro acutie vel p̄ncipio scindendi:
ꝗcqd illud sit in cultello:⁊ actionẽ man⁹ ꝓ p̄n̄ quo agit

man⁹.nõ aũt accipit actionẽ 3⁰ mõ:⁊ vt de actiõe est qd̾
pñs.❡ Ad argumẽtũ p̄n̄c.q.ꝓ q̃to arguit actionẽ disti ad arg⁹.
gui a re que fit.pʒ rńsio ex dictis supra ad auctẽ de libro p̄n̄ci^c.
sex p̄n̄cip:qua ꝓbat̃ ꝙ distinguit̃ a passiõe.dõm ꝙ auctor
ille nõ iõ dicit ꝙ passio est effect⁹ actiõis:qꝛ efficiat̃ ab
ea sicut res efficit̃ a sua cã effectiua:ſʒ qꝛ ex eo ꝙ aliqd
agit loquẽdo de actione sicut ipse loqt̃.vʒ ꝙ exigit in qd̾
agẽs agat cãlr ifert̃ ꝙ illud patit̃ in qd̾ agit:⁊ q̃uis e ↄ̃:
ex eo ꝙ aliqd patit̃ iferat̃ ꝙ aliqd agit in ipm:qꝛ tñ nõ
ifert̃ cãliter iõ passionẽ dicit eẽ effectũ ⁊ illationẽ actio
nis:⁊ nõ dicit e ↄ̃:q̃uis eũdẽ loquẽdi modũ ẽt posset dicĩ
ꝙ actio est illatio passionis:nõ tñ effect⁹.pʒ.n.ꝙ q̃uis se
quat̃.hoc lignũ patit̃ vel calefit.igit̃ aliquid agit in hoc
lignũ ⁊ aliquid calefacit ipm.nõ tñ hec cãlis:qꝛ h̾ lignũ
calefit aliquid ipm calefacit:est vera:sicut ista est va:qꝛ
aliquid calefacit hoc lignũ:h̾ lignũ calefit.Et ꝑꝑ hãc cã
lem illationẽ dicit ꝙ passio est effectus illatioqȝ actiõis.
iuxta suũ ↄsuetũ iproprie in toto lib⁰ illo modũ loquẽdi.

❡ Distinctionis p̄me. Questio VI.

VLtimo quãtum ad istam di.Quero
vtꝝ creatio ⁊ ↄseruatio sint
entitates distĩcte inter se:⁊ a re quã deus
creat vel ↄseruat.❡ Et arguit̃ ꝙ sic.⁊ qꝛ 1m p̄
idẽ iudiciũ q̃rũ ad h̾ est de oib⁹.ostẽdo ꝙ
creatio hui⁹ rei demr̃ate.vbi grã.hui⁹ an
geli sit res distĩcta ab hoc angelo:⁊ ab ei⁹
ↄseruatione:⁊ arguo sic.iste angelus:⁊ silr ei⁹ creatio fuit
anteq̃ȝ fuit eius ↄseruatio:⁊ iste angelus nõ desijt cũ de
sijt ei⁹ creatio.igit̃ iste angelus est entitas distincta a sua
ↄseruatione ⁊ a sua creatione:⁊ similr eius creatio a sua
ↄseruatione.ↄ̃ña videt̃ tenere ex eo ꝙ ipoẽ est aliquã
entitatẽ fuisse p̄us q̃ȝ fuerit aut simul desijsse ⁊ nõ desijs
se.añs quãtũ ad p̄mã partẽ ꝓbat̃.nã iste angelus fuit in
p̄ instãti quo fuit:⁊ silr creatio eius:sed in illo instãti nõ
fuit ei⁹ ↄseruatio.nã ↄseruatio est ↄtinuatio rei in eẽ.oẽ
aũt qd̾ ↄtinuat̃ p̄us fuit.Quãtũ ẽt ad scd̾aȝ partẽ ꝓbat̃.
nã creatio huius angeli fuit in p̄mo instanti in quo fuit
iste angelus ⁊ imediate post nõ fuit:sicut iste angelus in
p̄ instanti sui eẽ creabat̃:⁊ imediate post non creabatur.
nã creatio ꝓprie sũpta est ꝓductio rei que nũc est ⁊ nõ
aliqd eius p̄us imediate fuit:nec angelus iste imediate
post p̄m istãs sui eẽ desijt.igr̃ nõ silr desijt cũ sua creatiõe.

Ad oppositum actio ⁊ ↄſuatio rei q̃ agẽs crea Oppo^m
tũ agit vel ↄſuat nõ sũt entita
tes iter se ⁊ a re quã ↄſuat vel agit distĩcte.igit̃ nec crea
tio ⁊ ↄſuatio sunt distĩcte entitates iter se ⁊ a re quã de⁹
ↄseruat vel creat.ↄ̃ña satis est patẽs:⁊ añs ꝓbat̃ ex p̄di
ctis in p̄cedẽti.q.ibi.n.ꝓbatum est ꝙ res que fit est ipsa
actio agẽtis:⁊ ꝑ aliq̃s earũdẽ rõnũ põt ꝓbari ꝙ ↄſuatio
agẽtis ↄſuãtis rẽ quã ꝓduxit est ipamet res que ↄſuat̃.

Pro intellectu huius q̃õnis premitto aliquas distin
ctiões.❡ Pria est.ꝙ iste termin⁹ creare dupli p̄⁰ distĩ.
citer põt exponi sicut supra de creari dictuȝ est.q.4.vno
modo creare.i.aliquid de nihilo facere.Alio modo.i.ali
qd p̄ de nihilo facere:vel aliqd qd̾ imediate p̄us nõ fuit
de nihilo facere.p̄⁰ mõ nõ accipit̃ creare:vt distinguit̃ ↄ̃
conseruare:quinimo ⁊ aliquid qd̾ deus conseruat.verbi
gratia angelũ existentẽ etiã creat ẜm istã significationẽ.
nã ipsum facit:q̃dĩu est sicut in.q.p̄allc.tactũ est.⁊ diffu
sius in p̄ li⁰ di.45.⁊ de nihilo etiam ipm facit.Cum igit̃
doc.loquunt̃ de creare distinguẽdo ipm ↄtra cõseruare
accipiũt hũc terminũ iuxta diffinitionẽ 2am:⁊ sic in p̄sen
ti.q.vtar eo.Et similr hoc termino creari corrñdẽter:vt
creari idẽ significet ꝙ aliqd qd̾ imediate p̄us nõ fuit de
nihilo fieri.Cõseruare aũt ẜm doc.cõiter idẽ est ꝙ rem

factā vel q̄ imediate p̄us fuit in eē ɔ̄tinuare vel tenē:⁊ in
2ª distō. hac significatiōe ego accipio in ꝓposito.¶ 2ª distō ē ꝙ sicͭ
h nomē actio accipiͭ qn̄qꝫ pro potētia actiua.aliqn̄ pro
actu vel opatiōe potētie actiue:vt dicebaͭ in p̄cedēti.q.
sic h nomē creatio pōt accipi pro ipsa potētia creatiua.
⁊ h nomē ɔ̄seruatio pro potētia seu p̄n° cōseruatiuo.Et
pōt scdo mō accipi creatio pro actu seu opatione poten-
tie creatiue:⁊ silr ɔ̄seruatio accipi pōt pro opatione ɔ̄ser
uatiue potētie.Primo mō nō sumunͭ isti termini in ꝓ
3ª distō. posito:sed scdo.¶ Tertia distictio est.ꝙ ɔ̄uenit aliquid
creari per se subsistēs:⁊ nō in alio.vbi gr̄a.angelus aut ēt
q̄libet alia res quā crearet de⁹ nō in aliq̄ subto:⁊ ɔ̄uenit
etiā aliqd creari in aliq̄ subto:sicut s̄z doctores gr̄a crea-
tur in aīa humana seu rōnali:⁊ aīa rōnalis in corpore.

p̄ª arti. His p̄missis Pono ad ꝓpositū sex ɔ̄nes. p̄ª est.
ꝙ creatio supposito ꝙ de⁹ aliquid
creet est entitas a deo distincta:⁊ similr ɔ̄seruatio est en
titas distincta a deo. 2ª ꝙ nulla res creaͭ a deo creatio-
ne a se distincta. 3ª ꝙ nulla res cōseruaͭ a deo cōserua-
tione a se distīcta. 4ª ꝙ nulla creatio est ɔ̄seruatio:nec
aliqua conseruatio est creatio. 5ª ꝙ aliq̄ creatio est pas-
sio ⁊ aliq̄ nō est passio.oīs aūt creatio est actio.Et ne fiat
calumnia dicēdo ꝙ nunc nō est aliq̄ creatio vel saltē nō
cōstat nobis aliquā eē sicut nec cōstat ꝙ in illo instāti p̄
sente aliqd creet accipiaͭ iste termin⁹ est pro ɔ̄tingit:vel
in p̄dictis locutionib⁹ supponaͭ deū creare aliqd vel ali-
qua actualr:⁊ sic per totū sequētē ꝓcessum qōnis intelli
ganͭ tales propositiones. 6ª ɔ̄ est.ꝙ aliq̄ cōseruatio est
p̄ª ɔ̄ passio ⁊ aliqua nō.oīs aūt est actio.¶ Prima ɔ̄ ꝓbaͭ.q̄꞉
p̄ᵐ oē cui⁹ potētia creatiua īquātū hui⁹ est p̄nᵐ est entitas a
deo distincta.pꝫ.s̄z creationis potētia creatiua inquātū
huius est p̄nᵐ.ḡ ⁊c̄.minor ꝓbaͭ:q̄꞉ oīs potētia actiua in-
quātum huius est p̄nᵐ sui actus seu opationis:sicut ⁊ oīs
actiua trāsmutatiua sue trāsmutationis ⁊ factiua sue fa
2ᵐ ctionis.¶ 2ª oīs opatio nō coeterna deo ex dei volunta-
te existēs est entitas a deo distīcta.pꝫ.s̄z creatio est h̄ɔ̄.di
cap.9° cente Dam.li°.p̄.creatio est ex dei voluntate opus exñs ⁊
nō coeternū est deo.Eodē mō ꝓbaͭ ꝙ cōseruatio est en
titas distincta a deo:q̄꞉ sicͭ creatio est act⁹ potētie creati-
ue:ita cōseruatio est actus potētie cōseruatiue:⁊ potētia
2ª ɔ̄ ɔ̄seruatiua īquātū hui⁹ est eius p̄nᵐ.¶ Scda ɔ̄clusio ꝓ
baͭ.p̄ q̄꞉ si aliq̄ res creaͭ creatiōe a se distīcta.sit illa.v̄.g.
angelus.aut igiͭ creatio angeli creaͭ a deo creatiōe alia
a se distincta:aut nō alia creatione a se distincta.h pꝫ:q̄꞉
oīs entitas q̄ nō est de⁹ est facta a deo:vt sufficiēter ꝓba
tū est.di.45.p̄mi lib.igr̄ ista creatio si est entitas alia ab
angelo:cū etiā sit distincta a deo:est a deo facta.⁊ cōstat
ēt s̄m opinātes ꝙ ita de nihilo fit sicut ⁊ ipse angelus:⁊
ꝙ ēt imediate p̄us nō fuit.igiͭ est creata:⁊ si sic aut alia
creatione aut nō alia.si alia eadē rōne ⁊ illa alia est crea
ta alia creatiōe:⁊ sic in īfinitū.si nō alia:eadē rōne nec
angelus:q̄꞉ q̄ rōne vna est entitas creata absqꝫ tali crea-
tione distīcta:eadē ⁊ q̄libet.cū nulla rō nec auc̄tas plus
2ᵐ cogat de vna q̄̄ de q̄libet alia.¶ Cōfirmaͭ:q̄꞉ sup̄flue ⁊
sine rōne ponīͭ in aliquo creationē ei⁹ ab ipso distingui:
ex quo aliqd sine creatiōe distincta a se creatur.nec eui-
dētia vel rō aliq̄ aut auctoritas cui sit stādū plus in vno
3ᵐ ad id cogit q̄̄ in alio. 3° ɔ̄stat ꝙ oēm entitatē corruptā
vel annihilatā pōt deus eādē numero reparare ⁊ in eo-
dē subiecto in quo p̄us fuit reponē si in aliquo p̄us fuerit:
q̄m nō magis in vno instāti repugnat alicui subto infor-
mari vna forma q̄̄ in alio.si igr̄ creatio angeli Michae-
lis fuit talis quedā res existēs:tunc tn̄ quādo p̄mo crea
tus est michael pōt de⁹ illam eandē numero recreare in
aliquo instāti presente vel futuro in ipso michaele quē

suppono eē:⁊ ex quo creatus fuit semꝑ fuisse ⁊ fore in in
stanti illo:verū erit dicere michael creatur.Sequiͭ aūt
michael creatur.igiͭ michael imediate p̄us nō fuit:sed
ponitur ꝙ fuit.igiͭ fuit ⁊ non fuit. 4° aut deus pōt crea 4ᵐ
re aliq̄ rem absqꝫ creatione ab illa re distincta:aut non.
si sic.cū nulla auctoritas vel experiētia habeaͭ:per quā
cognosci possit ꝙ aliquā creet mediāte creatione distin-
cta:⁊ per ɔ̄sequēs nec etiā aliqua ratio:ex quo oppositū
est possibile.nā omnis talis aut ex experientia vel aucto
ritate ꝓcederet.sequiͭ ꝙ irrōnabiliter poniͭ talis mul
titudo superflua rerū.si v̄o nō possit sine tali re media
cum ipsa non sit intrinseca rei que creaͭ aut erit ei⁹ effe-
ctus nāliter ɔ̄sequens:aut accidens sibi inherēs:aut ali-
quo modo per se causa intrinseca eius.nō enim apparet
ꝙ aliqua alia rōne non possit illa res creari sine ista:sed
nō p̄mū:q̄꞉ cuiuslibet cause scde effectū deus potest ipe-
dire.pꝫ de igne trium puerorū:nec scdm:q̄꞉ sine quocun-
qꝫ accidēte rei deus illā potest facere:sicut ex intentione
Aug.haberi potest in epistola ad Cōsentiū:vbi ait.Nō
valet diuina potentia de ista visibili atqꝫ tractabili nā
corporū quibusdā manētibus auferre quas voluerit q̄li
tates.vnde posset ignē facere sine calore:⁊ sicut de istis
ita de ceteris accidētibus respectu suorū subiectorū est
sentiēdū.¶ P̄.Potest facere accidēs sine subiecto.ergo
⁊ econuerso.Nec 3ᵐ:q̄꞉ cuiuslibet cāe scde effectum pōt
facere sine illa:vt communiter ɔ̄ceditur:⁊ dicit articulus
Parisieñ.63.¶ Tertia ɔ̄ ꝓbatur:q̄꞉ si angelus cōserua- 3ª ɔ̄
retur conseruatione a se distincta:cum quelibet res que
non est deus cōseruetur a deo:vt ꝓbatū est di.45.p̄mi.
aut illa ɔ̄seruatio cōseruaͭ a deo ɔ̄seruatione a se distin
cta:⁊ sic alia etiam in infinitū:aut cōseruaͭ absqꝫ cōser
uatione alia:⁊ eadē rōne angelus ipse. Scdo si cōserua 2ᵐ
tio sit res distincta ab angelo:cū deus nullo alio a se indi
geat ad ɔ̄seruationē cuiusqꝫ rei:⁊ quālibet possit facere:
⁊ in eē cōtinuare absqꝫ aliquo alio ab illa:⁊ quolibet ei⁹
intrinseco ⁊ a deo distincto:sequiͭ ꝙ deus potest conser
uare angelum absqꝫ ɔ̄seruatione:⁊ sic nō ɔ̄seruādo ɔ̄ser
uabit. Tertio agens creatū ɔ̄seruat suū effectū absqꝫ 3ᵐ
ɔ̄seruatiōe ab illo distincta.igiͭ multo magis de⁹.assum
ptū ꝓbo:⁊ sumo gr̄a exēpli corpus qd̄ causat ⁊ cōseruat
suā imaginē in speculo vel sp̄em in oculo:⁊ suppono ꝙ
quilibet effectus de genere p̄manētiū nāliter ꝓduct⁹ ab
agēte creato siue producatur subito siue successiue etiā
si nihil eius sit p̄mo productū.ipse tamē in aliquo instā
ti hꝫ p̄mo esse:⁊ hoc est certū ⁊ cōmuniter ɔ̄cessum.Sup
pono etiā ex dictis ꝙ nulla res cōseruatur in p̄mo instā-
ti sui eē.sit igiͭ effectus datus a.si eius ɔ̄seruatio est en-
titas ab ipso distincta ipsa nō est in primo instāti esse a.
vel igitur ipsa post illud instās fiet partibiliter vel tota
simul:si tota simul.igitur in aliquo instanti post instans
p̄mum esse a.habebit p̄mo esse:⁊ per ɔ̄sequēs per totū tē
pus medium a.fuit conseruatū a suo agēte creato absqꝫ
conseruatione media.Ex quo vlterius sequitur ꝙ etiā
postea non est ponēda.Si v̄o nō producatur totū simul
sed pars post partem:aut igiͭ quelibet illarū partiū est
conseruatio aut non:sed omnes simul quasi ipsa ɔ̄serua-
tio sit quoddā totū ⁊ etherogeneū.Si scdo modo dicaͭ
sequitur sicut primo ꝙ per aliquod tēpus.puta per illud
qd̄ p̄cedit instās quo p̄mo est perfecta cōseruatio fuerit
a.absqꝫ conseruatione.Si aūt dicaͭ p̄mo modo sequiͭ
ꝙ conseruatio essentialiter intēditur ⁊ suscipit magis ⁊
minus:⁊ per ɔ̄sequēs semꝑ aliquid potest intensius ⁊ re
missius conseruari:⁊ remissius quidē per remissiorē con
seruationē:⁊ intēsius per intēsiorē.S̄z hui⁹ oppositū ex to-
to sequiͭ in ꝓposito:q̄꞉ nō alr aliqd pōt intelligi intēsi⁹ vel

magis ꝯseruari: nisi qꝛ diutius ꝯtinuatur in esse. cōstat aūt
ꝙ a. diutius ꝯtinuabitur per vnā partez sue cōseruationis
vtputa per prius factā ꝙ̄ ꝑ totā. nā per totū tēpꝰ quo erit
post cōpletā creationē sue ꝯseruationis ꝯseruabitur per il-
lā ptē: ꝛ vltra hoc per tps illud ꝓcedēs creationē totiꝰ ꝛ se-
4ª ꝯ quēs creationē ptis. ¶ 4ª ꝯ ꝓbatur sic. nulla res q̄ creatur
ꝯseruatur. igitur nulla creatio est ꝯseruatio. aῆs pꝫ. qꝛ ex op-
posito sequitur ꝙ de eadē re sit simul verū dicē. hec res i-
mediate prius fuit ꝛ hec res nō imediate prius fuit q̄ sūt ꝯ-
dictoria. nā sequitur. hec res ꝯseruatur. igitur hec res imedia-
te prius fuit. Silr seqtur hec res creatur. igitur hec res nō ime-
diate prius fuit. igitur si hec res ꝯseruat ꝛ creatur hec res ime
diate prius fuit ꝛ nō imediate prius fuit. ꝯn̄a ꝓbatur: qꝛ si ali
q̄ creatio eēt ꝯseruatio: cū quelibet creatio sit res q̄ crea-
tur: ex eo ꝙ quelibet sit entitas a deo distincta: vt pꝫ ex pª
ꝯne: ꝛ nulla res creetur creatione a se distincta: vt pꝫ ex zª:
ꝛ silr q̄libet ꝯseruatio sit res que ꝯseruatur: vt ex eisdē ꝯ-
nibꝰ silr pꝫ. sequeretur ꝙ aliq̄ res que crearetur ꝯseruaretur:
zª qd̄ ꝯdicit aῆti. ¶ P. Esto ꝙ creatio distingueretur a re
que creatur: ꝛ ꝯseruatio a re que ꝯseruatur: tunc ois creatio
eēt rei que creatur: ꝛ ꝯseruatio rei que ꝯseruatur. igitur si aliq̄
creatio eēt ꝯseruatio ipsa eēt creatio rei que crearetur: ꝛ cō-
seruatio rei que cōseruaretur. ꝛ ꝯstat ꝙ nō est alteriꝰ crea-
tio ꝛ alterius ꝯseruatio. igitur eiusdē. ꝛ sic eadē res creare-
Contra tur ꝛ ꝯseruaretur. ¶ Sꝫ pª ꝓbatio ꝯn̄e videtur repugnare cō-
clusioni. nā si creatio est ipa res q̄ creatur. v.g. ipe angelus:
ꝛ similr ꝯseruatio angeli est ipse angelus: videtur seq ꝙ
ꝯseruatio sit creatio. Tū per illud pn̄m. quecūq ꝫ vni ꝛ ei-
dē sunt eadē īter se sūt eadē. Tūꝫ per syllm expositoriū
sic arguēdo. hic angelus est creatio. hic angelus est ꝯserua-
tio. eodē vtrobiq ꝫ demrato sequitur. ergo ꝯseruatio est creatio.
Rn̄sio ¶ Ad pᵐ ꝯcedo illā maiorē ad bonū itellectū: sed mino
rē sumendā sub. s. hanc. Sed creatio ꝛ ꝯseruatio sunt ei-
dēꝫ. vbi grā. angelo eadē. nego. nā angelus nō est creatio:
nisi qn̄ pmo est: ꝛ tūc nō est ꝯseruatio: sicut nec tūc ꝯser-
uatur: sꝫ solū postq̄ fuit. Et iō lꝫ res que fuit creatio sit ꝯser-
uatio: aut que est creatio erit ꝯseruatio: nunq̄ tn̄ ea q̄ est
ꝯseruatio est creatio: ꝛ iō pro nullo īstāti hec pōt eē vā.
creatio ꝛ ꝯseruatio sunt eideꝫ eedē. ¶ Ad zᵐ dico ꝙ pre-
misse nunq̄ sunt siml vere. Sed qn̄ vna est vā reliq̄ est
5ª ꝯ falsa: ꝛ pꝫ ex nūc dictis. ¶ 5ª ꝯ. q̄ tum ad pᵃᵐ partē ꝓbatur
qꝛ aliq̄ creatio est actꝰ passiui iquātū ē passiuū: ꝛ aliq̄ nō
est actꝰ passiui. igitur aliq̄ est passio ꝛ alia nō. ꝯn̄tia ꝓbatur
ex dictis in ꝓcedēti q. artis. pª ps pꝫ. Cū grā creatur in aīa
aut aliqd aliud in alio receptū. zª ps pꝫ in creatione ali-
cuiꝰ per se subsistētis. zª ps ꝯn̄is ꝓbatur: qꝛ ois creatio ē
actꝰ potētie actiue inquātū actiua est. igitur ois creatio est
actio. aῆs pꝫ: qꝛ potētia creatiua iquātū huiꝰ est vere acti-
6ª ꝯ ua. ¶ 6ª ꝯ. Illi mō ꝓbatur. nā ꝯseruatio grē in aīa est passio.
ꝯseruatio vō āgeli nō est passio. Quia vō ois ꝯseruatio dei
est actus potētie actiue iquātū huiꝰ. nā potētia ꝯseruati-
ua agentis iquātū est ꝯseruatiua est actiua: sic ꝛ ipm agēs
ꝯseruās iquātū ꝯseruat agit: ꝛ vtroꝛ hꝫ: iquātū specifica-
tiue. agēs. n. ꝯseruans alia rōne dr ꝯseruans respectu sui
effectꝰ: ꝛ alia rōne dr forma ꝯseruare ꝓpriā mām: sicut
T.c. 7. aīa dr conseruare corpus. zº de aīa per pħm: ꝛ in de suba
z.9. orbis. per Cōmē. qꝛ igitur agens nō ꝯseruat nisi ꝯtinue ꝓ-
ducendo seu agendo effectū suū: iō iquātū cōseruat agit
ꝛ per ꝯn̄s potētia ꝯseruatiua talis iquātū huiꝰ ē actiua.

zª arti. Contra ꝓdicta ꝛ maxie ꝯtra zᵃᵐ ꝛ zᵃᵐ ꝯnes ꝑter ali-
quas rōnes factas ꝯtra zᵃᵐ ꝯnē ꝓcedētis. q.
Aureolꝰ que sunt etiā ꝯtra has sunt alie q̄dā rōnes eiusdē doctor-
vbi supra ris. vn̄ pmo ꝯtra zᵃᵐ ꝯnē arguitur sic. oē qd̄ est cā efficiens
alicuiꝰ est entitas ab illo distincta: sed creatio est cā effi-
ciēs rei que creatur. igitur creatio est res distincta ab ea que
creatur: ꝛ per ꝯn̄s res creatur creatione a se distincta: cuiꝰ op
positū dicit zª ꝯ. maior est nota. ꝓbatur minor. pª qꝛ totuꝫ
eē qd̄ hꝫ a deo res que creatur. v.g. lapis hꝫ per creationē: ꝛ
iō hꝫ eē a deo: qꝛ hꝫ esse per creationē. igitur ad idē genus
cālitatis reducetur esse per creationē ꝛ esse a deo. Sed esse
a deo reducitur ad genus cāe efficiētis. igitur ꝛ esse per crea-
tionē. Et iō dicit ille doctor ꝙ cū dicitur lapis creatur crea-
tione: ille ablatiuus tenetur in rōne cāe efficiētis: nō forma-
lis vt q̄dam putauerūt. ¶ Scdo qꝛ creatio nō est aliud zᵐ
q̄ illud qd̄ iportatur per eē a deo effectiue. hoc aūt eē effecti
ue ꝓcedit lapidē causalitate originis: cuiꝰ ꝓbatio est: qꝛ
nō iō lapis est a deo siue creatur: qꝛ est: sꝫ iō lapis ē: qꝛ crea
tur. hoc aūt nō est: qꝛ suū exire a deo est sibi causa vt sit.
igitur qd̄ significatur per eē a deo est prius lapide prioritate ori
ginis ꝛ causalitatis: ꝛ cōstat ꝙ non alterius q̄ efficiētis.
¶ 3º qꝛ si deꝰ subtrahat actionē suā creatura cedet in ni- 3ᵐ
hil. igitur causa q̄re creatura erat: erat actio illa. ¶ Scdo zᵐ pnᵉ
pncipalr ꝯtra eandē ꝯnem. creatio nō creatur. igitur nec est
res que creatur. ꝯn̄a pꝫ: qꝛ oē qd̄ est res que creatur: creatur.
aῆs ꝓbatur. qꝛ alias creatio caderet sup creationeꝫ ꝛ esset
ꝓcessus in īfinitū in creatiōibꝰ creationum. 3º pot sic ar- 3ᵐ pnᵉ
gui. Ipossibile est creationē ꝯseruari. Sꝫ possibile est reꝫ
que creatur ꝯseruari. igitur res q̄ creatur nō est creatio. Ma-
ioꝛ pꝫ: qꝛ si creatio ꝯseruaretur: sequeretur ꝙ ipsa eēt in aliq̄
īstāti ante qd̄ imediate ipa fuit: ꝛ cū qn̄cūq ꝫ est creatio
aliquid creetur: verū eēt dicere tunc aliqd creari qd̄ prius i-
mediate fuit: qd̄ iplicat ꝯtradictionē. Minoꝛ aūt nota ē.
nā possibile est ꝙ angelus qui nūc creatur supposito ꝙ ali-
gs nō creatur duret ꝛ ꝯseruetur a deo ēt in ꝑpetuuꝫ. ¶ Cōtra 3ᵃᵐ ꝯnē
3ᵃᵐ ꝯnē pōt argui ex eisdē fundamētis. pª qdē: qꝛ ꝯserua-
tio seu manutenētia creature est cā eiꝰ. ergo distiguitur ab ea.
assumptū ꝓbatur. tū qꝛ creatura ꝯseruatur per manutenētiaꝫ
dei nec ꝯseruatur a deo: nisi per manutenētiā eiꝰ. tū qꝛ nō
iō res ꝯseruatur: qꝛ durat in esse: sꝫ qꝛ ꝯseruatur iō durat. igitur
suū ꝯseruari est causa eius vt sit. tū qꝛ si deus subtraheret
suā manutenentiā creatura cederet in nihil. igitur manu-
tenētia est cā eius. ¶ zº qꝛ ipossibile est ꝯseruationē crea- zᵐ
ri vel conseruari. nam si posset cōseruari possibilis esset
actualis infinitas conseruationum. Si vō posset creari
posset in aliquo instanti pmo esse: ꝛ per ꝯsequens res ali
qua posset in aliquo instanti pmo conseruari. hoc aūt est
falsum: quoniā non in instanti in quo creatur: qꝛ ante il-
lud nō fuit nec in alio sequēti: qꝛ nullū sequentū est pᵐ.
ꝛ tamē in quolibet ꝯseruatur. Sed ꝯstat ꝙ possibile est rē
que conseruatur cōseruari ꝛ creari: quoniā pōt annihila-
ri: ꝛ iterū creari ꝛ conseruari. ¶ 3º cōtra vtrāq ꝫ ꝯclusio- 3ᵐ
nem. nā ꝯuenienter dicitur creatio lapidis ꝛ cōseruatio la-
pidis. nō aūt dr creatio creatiōis aut ꝯseruatio ꝯseruatiois
hoc aūt nō ꝯtingeret: nisi tam creatio q̄ ꝯseruatio lapidis
aliquid distinctum esset in lapide. ¶ Ad pmū nego mi- Ad rōnes
norem. ¶ Ad pmā ꝓbationē cū dicitur. lapis habet esse a Aureoli
deo per creationem. dico ꝙ si dicta ꝓpositio sumatur sm Ad pᵐ
ꝓprietatē [illegible] ꝙ fiat vis in vocabulis vt facit sic arguēs
ipsa est [illegible]citer falsa. tum qꝛ per eam denotatur ꝙ esse
sit q̄dā entitas distīcta a lapide quā habeat lapis a deo:
sicut dicimus aer habet lumē a sole: qd̄ quidē falsuꝫ est
etiam sm istum doctorem. Tūꝫ qꝛ per eam denotatur ꝙ
creatio sit aliq̄ entitas per quaꝫ sit lapis a deo: qd̄ vtriqꝫ
falsum est: ꝛ ideo illā in sua ꝓprietate sumptā nego nec
sic accipienda est. sicubi in aliquo auctore scribitur. si vō
sumatur tanq̄ ipꝛopria ꝛ loco huius lapis creatur a deo.
vel huiꝰ equiualētis lapis fit a deo ex nihilo cū imedia-
te prius non fuerit vera est: ꝛ sic eā intelligūt qui recte sen
tiunt nec ex ea sic accepta trahitur vlterior deductio. Qd̄
vō addit ꝙ cū dicitur lapis creatur creatione ille ablatiuus

tenet in rõne cāe efficiētis nō formalis. dōm q neutro
mō fm veritatē tenet: nec ēt illud pprie dī. sz est ppoſi
Ad 2m tio falſa de vtute ſmonis. ¶ Ad 2am pbationez dōm: q
nec p a. nec per eē effectiue a deo iportat aliq̄ entitas in
mūdo p q̄ vel a. vel hoc totū cōplexū eē a deo effectiue
poſſit ſignatiue ſupponē: ſic imaginat argumētū. nā nec
ſyncathegoreumatice dictiōes nec oōnes pñt ſignatiue
ſupponē. Et qz ſup h fundat argm. iō nihil valet. Credo
hñ tñ iſtā cāle: io lapis eſt: qz eū deꝰ creat. referēdo h ad
pm inſtās eē lapidis: aut qz deꝰ ↄſuat referēdo ad tps ſe
quēs. Sz ex h non ſequit q creatio ſit aliq̄ res media p
quā efficiēter lapis hēat eē. Qd ēt dicit de exire lapidis
fictio inanis eſt. nec. n. aliud eſt cogitādū q̄ deū creantē
ꝛ a quo exit fm modū loquēdi iſtoꝝ: ꝛ lapidē creatū vł
qui a deo exit: ꝛ iō exire lapidis nō eſt aliud q̄ lapis exi
ens: ꝛ iō ſicut lapis exiens nō eſt cā ſui: ita nec exire ſui
Ad 3m i. qd eſt ipſe. ¶ Ad 3am ↄcedo añs ꝛ nego ↄñtiā eundo ad
viz verboꝝ: vñ dico q nō iō ſi ſubtrahit actionē creatu
ra cedit in nihil: qz actio dei eſt cā creature: ſz qz ipſa eſt
ipſamet creatura. ¶ Cōfirmat illa rñſio: qm ſz q ſupra
pbatū eſt: ꝛ iſte etiā doctor ↄcedit: actio ipſa dei eſt res a
deo diſtincta. poſito igit q ꝛ ipſa eēt cā creature adhuc
ſine ipſa deꝰ poſſet creare ꝛ ↄſeruare creaturā: cū oēm rē
quā pōt cāre ſimul cū alia cauſa poſſit ſolus ſine illa: ſic
iſte doctor ꝛ oēs theologi ↄcedūt ꝛ ↄcedere iubet articu
lus de omnipotētia dei. nō igit necēio ad ſubtractionem
actiōis dei creatura cedit in nihil: qz ipſa eſt cā creature:
ſz potius qz ipſa eſt illamet creatura. veruñ illud cōe di
ctū ſi deus ſubtraheret actionē ſuā ꝛc. nō puto eē intelli
gendū q̄ſi ſignificet aliquā entitatē ſubtrahi q̄ ꝑerat: ſz
ac ſi diceret. ſi deꝰ nō ageret creaturā creādo. ſ. vel cōſer
uādo illa cederet in nihil: ꝛ ex tali ſenſu pz q argumētū
Ad 2m nō hz pceſſuz. ¶ Ad 2am rōnē nego añs. nec pbō valet:
pncile. qz nec creatio nec res q̄ creat q̄ eadē eſt creatur creatio
ne a ſe diſtincta: ꝛ iō nō cadit creatio ſup creationez: nec
multiplicant creatiōes in ifinitū. h aūt ſequeret ſi res
crearet creatiōe diſticta a ſe: ꝛ iō illa pbatio innat pnle
Ad 3m ppoſitū. ¶ Ad 3am dōm: q ſi maior ſumat in ſenſu cōpo
pncile. ſitionis ꝛ mīor in ſenſu diuiſiōis vtraqz eſt vā. ꝛ ſic pce
dunt pbationes earū: ſz ex eis nō ſequit ↄ̄ illa de ineſſe:
ſicut nō ſeqt. ipoſe eſt ſedētē ſtare. poſe eſt euz qui ſedet
ſtare. igit is qui ſedet nō eſt ſedēs. nā maior in ſenſu cō
poſitionis eſt vā: ꝛ mīor in ſenſu di. ꝛ tñ ↄcluſio eſt falſa:
ſuppoſito q aliqs eſt q ſedet. Si vō maior ſumat in ſen
ſu di. nego eā: nec ad hūc ſenſuz pbō valet: qz q̄uis crea
tio poſſit ↄſuari. hec tñ eſt ipoſſis. creatio ↄſuat: ꝛ iō cū
dī ſi creatio ↄſuaret ſeqret ꝛc. nihil ad me de ↄñtia: qz
nō do añs illud: dico tñ hāc eē poſem. h ↄſuat demſato
eo pro quo ſupponit h nomē creatio. cum dī creatio pōt
ↄſeruari. ꝛ vlteriꝰ ſi ſupponat vā. dico q ipm eſt in aliq̄
inſtāti ante qd imediate fuit: ſz ipſe nō eſt in iſto inſtāti
creatio: ꝛ iō nō ſequit q ſit verū tūc dicē aliqd creat ꝛc.
Itē ſi minor ſumat in ſenſu cōpo. eſt falſa: q[illegible] eſt im
poſſibilis. res q̄ creat ↄſeruat. acceptis iſtis [illegible]inis: vt
ſupra in pnº. q. dcm̄ eſt. pbō aūt eiꝰ incedit ad ſenſum di.
¶ Ad illud qd arguit ↄtra 3am ↄ̄nē pz. qd ſit dōm ex pre
ad argm ↄ 3e ↄñes miſſis. nā negādū eſt ↄſeruationē cām eē creature ad in
tellectū arguētis: nec pª probatio valet: qz de vtute ſmo
nis accepta hec ē falſa. creatura ↄſuat per manutenētiā
dei. Sz hec vtiqz eſt vā. creatura ↄſuat per manutenen
tē dei: ꝛ ſilr hec. creatura manutenet a deo: ꝛ loco iſtarū
vel alterius ex ipſis ponūt illaz pmā qui recte ſentiunt.
ꝛ ad reliquas duas pbōnes ſilr ſuo mō dōm eſt ſic dōm
eſt de creatiōe. Ad 3m dōm q creatio pōt ↄſuari nō tñ
pcedit in ifinitū: qz nō ↄſuat ↄſuatiōe a ſe diſticta. Itē
dico q ↄſuatio pōt creari. hec tñ eſt ipoſſis: ↄſuatio crea
tur. ¶ Ad 3am doz q illud cōe dcm̄ ad verū itellectū itel Ad 3m
ligēdū eſt fm ↄſtructionē itrāſitiuā vt ſit ſenſus: creatio
lapidis. i. creatio q̄ eſt lapis: ꝛ in h ſenſu vtor talibꝰ ppo
ſitionibꝰ ſicubi pono eas: nec tñ fm ſilez ↄſtructionē vſi
tate dī creatio creatoris: ſicut q̄uis dicat eēntia dei itrā
ſitiue: nō tñ dī eēntia eēntie: nec deꝰ dei: nec nunq̄ recto
taliter addi ↄſueuit ſuus obliquus. ¶ Ad rōnē pncipalē ad rōnē
qōnis. nego pmo pmā partē añtis. Ad pbationē dico q pncim.
in p iſtāti quo angelus fuit ꝛ ↄſeruatio angeli fuit: ſz ipſa
nō fuit tūc ↄſeruatio. ꝛ vltra dico q ↄſeruatio eſt ↄtinua
tio rei in eſſe. i. res que ↄtinuat in eē: ꝛ res que ↄtinuat in
eſſe fuit in pº inſtāti quo fuit. Sed nō in illo cōtinuabat
in eē. Ad 2am ptez añtis: q̄uis ipſa ↄcedi poſſet abſolute:
nec aliqd icouenies ſequeret. dico tñ q duplr pōt acci
pi. vno mō tāq̄ ſimplr negatiua: ita q totū h deſiit crea
tio eiꝰ itelligat negari a ſubto: ꝛ ſic ↄcedo eā: ꝛ nego ↄñaz
q̄trā ad illd qd iferē ex ea: nec pbatio valet: qm aſſumit
q creatio angeli deſiit: qd nec ego ↄcedo nec ex illo ſim
pliciter añte negatiuo ſequit. Alio mō pōt accipi vt ipli
catiua huiꝰ affirmatiue. creatio deſiit. vt accipiatur loco
huiꝰ tēporalis cū deſinit creatio huiꝰ angeli iſte angelus
nō deſiit: ꝛ tūc nego eā pp falſitatē illiꝰ affirmatiue ipli
cate. Ad pbōnē dico q creatio huiꝰ angeli fuit vtiqz in
p iſtāti quo angelus fuit ꝛ ēt in ſequētibꝰ: ſz in p tm̄ ipa
fuit creatio: ꝛ iō deſiit eē creatio: nō tñ deſiit eſſe. Sic ēt
ipe angelus in p inſtanti fuit creatio ꝛ nō poſt: q̄uis poſt
nō fuerit: vñ h nomē creatio: q̄uis nō ſignificet rē diſti
ctā a re q̄ creat: p qua poſſit ſupponē: ſz ipſamet ↄnotat
tñ ipm agēs: vt pnm a quo eſt: ꝛ cū h ↄnotat q ſit verū di
cere q nec ipa nec aliqd eiꝰ imediate pus fuit: ꝛ qz oia h
ↄtingūt in p iſtāti tm̄: iō angelus tm̄ i p iſtāti eſt creatio:
ꝛ ſilr in p inſtāti tm̄ creatio eſt creatio: ꝛ tūc ſolū hec eſt
vā. creatio ē. Quia vō ad h q illa res ſit ñ reqrunt pdcā
nec ad h q ſit angelus vel ſuba: iō nō ex h q ipa deſinit
eſſe creatio deſinit eſſe ſuba vel angelus aut ſimplr eſſe.

¶ Diſtinctionis ſecunde. Queſtio Prima.

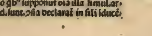
Circa di. 2am. Quero cū magiſtro vtꝝ
angeli fuerint creati añ tps vel
poſt. ¶ Et arguit p q añ. āgeli nō fuerūt pm
creati ſil cū tēpore neqz poſt tēpus. igitur
fuerunt creati ante tempus. ↄſequētia pz.
probo antecedens quo ad primam partē
dupliciter. pmo qz angelus quilibet fuit
creatus totus ſimul cū ſit ſubſtantia impartibilis: ſimul
qz omnes angeli fuerūt creati: nō vnus ante aliuz: vt cō
muniter tenent doctores. tempus autē non fuit creatum
totū ſimul. cū oē tempus ſit diuiſibile in partes fm pus
ꝛ poſterius que nō poſſunt eſſe ſimul: ac per hoc nullum
tempus poteſt totuz ſimul creari. igitur tempus nō fuit
ſimul cū angelis creatū. pz ↄſequētia: qz ipoſſibile eſt ali
qua ſimul fieri ꝛ vnuz partibiliter: aliud vō totū ſimul:
alioquin cuz illud qd ſit partibiliter fiat in tēpore tanq̄
in mēſura adequata. qd aūt ſit totū ſimul fiat in inſtāti.
ſequeret q inſtās adequaret tempori: qd eſt ipoſſibile.
¶ Scdo ſi ſimul fuiſſent creati angeli cū tempore. igit 2º ↄſlrº.
vel in eodē inſtanti vel in eodē tēpore. nam aliter nō poſ
ſunt itelligi aliqua fieri ſimul fm durationē vt in ppoſi
to loqmur de ſimultate. Sed vtrūq̄ eſt ipoſſibile: qz tps
nō pōt fieri in inſtāti nec in tpe: qz aliogn tpis eēt tps in ifi
nitū. 2ª ps añtis pbat: qz ſi fuerūt creati poſt tēpꝰ. igit
tēpꝰ fuit pus. aut igit fuit in creatura aliq̄ corporali. aut
ſpirituali. neutrū eſt veruz: qz nulla creatura corporalis
vel ſpūalis fuit añ angelos dicēte ſcriptura Eccleſiaſti
ci pmo. pmo oium creata eſt ſapientia. i. angelica natura: cap. pº

2^m vt exponit magister in lra. ¶ 2° arguit q fuerunt creati post tps sic. tps fuit eternu ⁊ angeli nō fuerūt eterni ⁊ tn̄ sunt. igit fuerūt creati post tps. ɔña pz. ⁊ p° ps añtis p-
cap p. baē per Apl'm ad Titū. v... fm lrāz septuaginta interp-nit. in spe vite eterne quā pmisit nō mēdax de⁹ añ tēpo-ra eterna. Ecce q aliqua tempora ponit eterna. Scda vo pars antecedentis est certa per fidem.

Oppo^m **Ad oppositum** arguit ex determinatione magistri dicentis q simul cuz tēpore facta est corporalis ⁊ spiritualis creatura.

In hac. q. p ops vidē. vtrū tēp⁹ sit aliq res create: ⁊ si sic que res ē. deide videbit de q̄sito.

p° arti. Bar⁹ ⁊ alij 4° phyſi. **Quantū** ad p^m dicit vna opi. q tps cōiter acceptus est duratio habēs ex se pus ⁊ posteri⁹ ⁊ est quedā vna res ex alaz distincta a q̄libet re pmanēte: ac ēt a motu: qui fm eandē opi. est ēt res distincta a pmanētibus ⁊ est de gñe passiōis in qua subiectiue est ista res q̄ est tps: ⁊ hoc est p se q̄titas habēs ptē ex parte solū fm pus ⁊ posterius q̄ nō pnt eē sil: sz cū pus est posteri⁹ nō ē: ⁊ p hāc q̄titatē successiuā hz mot⁹ in quo est ptes fm pus ⁊ posteri⁹ tn̄. ista aūt duratio seu q̄titas successiua nullo mō est diuisibilis in ptes simultaneas: quēadmodū motus est diuisibilis diuisibilitate mobilis in quo est. Sed tm̄mō in ptes succedētes sibi adinuicē: vt dcm̄ est: ⁊ in q̄libet motu dicūt eē subiectiue aliq̄ talē q̄titatē successiuā q̄ est duratio ei⁹: plura alia circa hāc mām ponit q̄ omitto: qz nō sunt nobis necia ad ppositū. pbat aūt p° q tēpus est res ex se p° habēs pus ⁊ posteri⁹ fm durationem
p^m siue q̄ nō pnt esse sil. p gdē. nā in gbusdaz reb⁹ videmus pus ⁊ posteri⁹ fm intellectū pdictū: vt pz in ludis agonisticis. igit est aligd in quo p° ⁊ per se est pus ⁊ posterius. isto mō. gcgd aūt sit illud ipm est tps: qd pz p cōem animi ɔceptionē. Qm̄ ois ɔcipiēs pus ⁊ posteri⁹ fz durationē ɔcipit tps: ⁊ ois ɔcipiēs tps ɔcipit pus ⁊ posteri⁹ fm
Confir⁹ durationē. ¶ Cōfirmat. qz i q̄cūqz repiunt pus ⁊ posterius fm durationē reperiunt fm habitudinē ad tps: vn̄ vnus mot⁹ nō dicit poz alio: nisi qz fuit in tpe pori: nec diluuiuz fuit pus bello troiano: nisi qz fuit in pori tpe. pus aūt ⁊ posteri⁹ reperiunt in tpe nō p habitudinē ad aligd aliud nisi pp ɔcomitātiā alicui⁹ alteri⁹. nō. n. vnū tps dr̄ pus alio: qz fuit i motu vel cū motu pori. igit tps ex se p
2^m hz pus ⁊ posteri⁹ fz durationē. ¶ 2° ad idē. certū est q i multis reb⁹ inueniunt pus ⁊ posteri⁹ fm durationē. ⁊ est rōnabile q̄rere per gd vna res formalr est poz alia. aut g̃ oportebit pcedē in infinitū: vel opz dare aligd in quo p ⁊ ex se sunt pus ⁊ posteri⁹ formalr ⁊ id qdcūqz fuerit est tps. Ex h aūt infert q tps est eēntialr ⁊ p se q̄titas. pbatur: illud qd p ⁊ ex se hz ptē ex ptē est p se q̄titas. tps est
T.c.15. hmōi. g̃. maior pz ex p pby. vbi dicit q q̄titati p se ɔuenit eē diuisibile in partē ex parte: ⁊ alijs pdicamētis nō cōpetit diuisibilitas talis nisi p accñs. mior pz: qz tps hz p° ⁊ p se partē porē ⁊ posteriorē: vt pbatū est. g̃ p ⁊ p se hēt partē ex parte. ¶ Cōfirmat p pbm in pdicamētis q ponit
Cō.18. tps eē q̄titatē ɔtinuā: ⁊ Cōmē. 5. meta. dic. q tps ē p se q̄titas. Ex his pz qd sequit q tps nō ē aliq̄ res pmanens sz a q̄libet pmanēte disticta: qm̄ cuiuslibet rei pmanentis ptes pnt sil eē. Sequit ēt q est res disticta a motu: qm̄ mot⁹ nō hz pus ⁊ posteri⁹ fz durationē. vn̄ possuz cōcipere ⁊ opinari ingt opi. q motus sit tot⁹ simul: vt q aligd sub isto moueat de loco ignis ad locuz terre: q̄pro-pter in diffōne motus nō ponit successio nec pus ⁊ posterius fm durationē: de tpe aūt nō sic: vt supra pz. ¶ Ulti-
3^m mo q̄tū ad ppositū pbat q sit subiectiue in motu. Tēpus eni vt pbatū est. est q̄titas: aut g̃ ē q̄titas rei pmanētis imediate: aut rei successiue nō pmanētis. puta subiectiue vel q̄litatis imediate: qz si sic res pmanēs maior fieret vel minor pp̄ter ipm tps; qd falsuz ē. igit q̄titas rei successiue s. ipsi⁹ mot⁹. Hec dicta sunt lz sparsim a pdcā opi. de ipso tpe. de instāti aūt dicit q est qddā idiuisibile nō durans itrisecū tēpori ⁊ ɔtinuās partē porē cū posteriore: quēadmodum ēt imaginant multi. de puncto in linea. ¶ Hec 3 bur^m opi. q̄tū ad h q ponit motū esse rē distictā a mobili ⁊ a vbi. 8. re que acquirit mobili sufficiēter: vt puto reprobata ē. d. ⁊ alios p° hui⁹ scdi. q. 5. Et iō p nūc ɔtra illud nō insisto. Sz tm̄ mō 3 ea q̄ dicit de tpe ⁊ instāti: ⁊ pono ɔtra ipsas ɔnes. 3. p° est. q tps nō est aliq̄ res nō pmanēs sic diuisibilis ⁊ successiua: vt dicit opi. 2° q supposito q mot⁹ sit res a mobili ⁊ ea que illi acgrit distincta sic illi putāt tps nō est res distincta formalr inherēs motui: vt dicit opi. 3° q instās nō est idiuisibile nō durans. ¶ Primā ɔnez pbo p° ɔ sic. si tps est talis res. sequit q aliq̄ res ⁊ q̄libet ēt ps ei⁹ siml p ⁊ adeq̄te est ⁊ ɔtinue ac ptibilr de nouo sit. ¶ 2°. 2^m sequeret q eadē res ⁊ q̄libet ps ei⁹ siml p fieret ⁊ corrūperet. vtraqz ɔñtia: ⁊ vtriusqz ɔñtis falsitas ac ipossibilitas pbari pnt sicut ɔñtiaruz necitas ⁊ ɔñtiū falsitas pbate sunt in pmis factis rōnib⁹ duab⁹ in. q. hallegata. pcedentis di. ad pbādū q mot⁹ nō sit talis res successiua: vt dic opi. ¶ Tertio pbo h ipm rōne perantiq̄: ⁊ ibidē 5° loco 3^m posita quā pbs 4° phy. adducit: nec dubiū est q demrāti T.c.88. ne ɔcludit: si p tps itelligat aligd cōpositū ex talib⁹ ptibus ⁊.89. pori ⁊ posteriori nō possibilib⁹ eē simul: sic dicit opi. que ēt illo tpe: vt puto ab aligbus sicut hodie ēt tenet a multis tenebat. arguo igit sic. si tps eēt eiusdē modi res sequeret q est aliq̄ res cōposita ex ptibus q̄rū nulla est. ɔñs est ipole. ɔña pbat. qz fm hāc imaginationē q̄libet ps tpis est pterita ⁊ futura. nulla autē pterita vel futura est. ¶ Ad hāc rōnē rñdet dupl'r per defensores opi. p gr̄i. ad dē negādo ɔñs ipole. dicūt. n. q ad eē rerū successiuaruz 2^m nō regrit q oēs ei⁹ ptes sint: nec q aliq̄ ps ei⁹ sit tota sil: sz sufficit ⁊ regrit q quedā ptes sint post q̄dā ⁊ actu sit qddā idiuisibile ɔtinuās ei⁹ ptes adinuicē: ⁊ hec solo vā a pho dari: ⁊ ibidē a Cōm. cōmēto. 103. ⁊ silr cōmēto. 88. Cō. 103. vbi soluēs pdictā rōnē, ait. ⁊ deceptio est in h fm oē: qm̄ ⁊.88. ita est de motu. mot⁹. n. cōprehēdit sēsu: ⁊ per ɔñs. Supple est ⁊ nulla pars ei⁹ ingt Cōmē. est in actu: sed q̄libet pars demrāta recessit. g̃ est cōposit⁹ ex hoc qd iam desecit: ⁊ ex hoc qd nōdū est. ¶ Scdo interimit ppositio as- 2° rñsio sumpta in pbādo ɔñtiā. s. hec. q̄libet pars tēporis est pterita vel futura. Inquiunt eni q tēpus psens est ⁊ cuiuslibet tēporis psentis sunt isinite ptes existētes ⁊ psentes: qz cuiuslibet tēporis psentis sunt isinite partes habētes vnā pteritā ⁊ aliā futurā. v. g. ānus psens hz isinitas ptes: q̄z q̄libet hz pteritā ⁊ futurā. s. mēsez psētez ⁊ gndenā ⁊ septimanā diē ⁊ horā: ⁊ sic in isinitū. nulla tn̄ ps tpis est tota sil. ¶ Tertio pōt rñderi fm Auic. 2° sue sufficiētie. 3° rñsio. in pn° . nā nullā ptē tpis eē pōt intelligi dupl'r. Uno mō cap. 13. q absolute nō est. Alio mō q nō est in h istāti: ⁊ hoc: vt dicit satis dnt: nec sequit. h est. g̃ est in h instāti. nec ɔ̄ sequit. h nō est in h istāti. g̃ h nō est. nec. n. sūt opposita eē ⁊ nō eē in h istāti. si p mō intelligat falsa est ppō que dicit q nulla ps tpis ē. si 2° mō est vā: ⁊ eodē mō ɔcedit q tps nō est. nō. n. est in h instāti nisi in aia ⁊ intellectu. Nulla pdictaruz rñsionū sufficiēs est. nō p° gdē. qd p sic 3 rñsionem pz. sumo aliqd tps qd dicit esse ⁊ sit a. ⁊ sit ei⁹ pars pterita b. ⁊ ps futura sit c. ⁊ instans ɔtinuās istas sit d. cū igit a. n sit aliq̄ alia res pter b. c. d. sil: vt suppono

aut si sit aliq̄ alia sit illa f. nec variat ppo^m: qm̄ tūc a. supponit pro eisdē oino pro gb⁹ supponūt oia illa simul. arguo sic. a. est: igit b. c. ⁊ d. sunt. ɔña declarat in sili iduct.

do.naꝫ sequit᷑.hec domus est.igit᷑ hic paries:⁊ h̄ tectū ⁊
h̄ fundamētuꝫ sunt demōstratis ptib⁹ illi⁹ dom⁹ demōstrate.
Simil'r sequit᷑.hic homo est.igit᷑ h̄ corp⁹ ⁊ hec aīa sunt.
Sil'r in ꝯtinuo sequit᷑.h̄ bicubitū est.igit᷑ hic cubit⁹ ⁊ hic
cubitus sunt demōstratis illis qui sūt ptes ei⁹:⁊ vl'r a ter
mino supponēte pro aliquo toto ad oēs terminos suppo
nentes pro ptib⁹ illius respectu eē existere est necīa ꝯña
affirmatiue ⁊ de pñti.sed vltra sequitur b.c.⁊ d.sūt.igit᷑
b.est.⁊ simil'r sequit᷑.igit᷑ c.est.⁊ vtrūq; est falsuꝫ:qm̄ b.
Confir⁹ est p̄teritū ⁊ nō est:⁊ c.est futurū:qd̄ etiā nō est.¶ Cōfir
mat᷑:q2 nō obstāte ꝙ mā que erit ps antichr̄i actu est:q2
tñ ei⁹ aīa nō est:q2 antichr̄s supponit᷑ tā ꝓ mā q̄ ꝓ aīa:
bene seq̄t᷑.aīa antichr̄i nō est.igit᷑ antichristus nō est:⁊ ex
plurib⁹ causis h̄ ipm ꝯñs eēt verū ⁊ posset inferri:si nec
ēt mā eēt:ita in ꝓposito ex pluribus causis vere di᷑ a.nō
est:q̄ dicat᷑ antichr̄s nō est:qd̄ tñ q̄libet sane mētis ꝯce
dit. Nec valet dicē ꝙ hec vera sūt de pmanētib⁹ nō aūt
de successiuis:tū q2 pari facilitate posset alius dicere ꝙ
ita eēt etiā de pmanētib⁹ ⁊ ꝯcedē ꝙ aliq̄ domus est cui⁹
paries est p̄teritus ⁊ tectū est futurū ⁊ fundamentū est p̄
sens:nec h̄ forti⁹ q̄ id poterit reprobari.tū q2 pro q̄libus
cūq; rebus termini supponant:dūmō vnus supponat p̄
cise pro eisdeꝫ pro q̄b⁹ aliq̄ supponūt:īpossibile est de isto
affirmare vere eē existere per ꝓpositionē de inesse ⁊ pñte
⁊ ab illis negare q̄uis ecōuerso nō semꝑ sit ꝯña simplex
vtputa qm̄ nomē toti⁹ significat ptes determinato modo
se habētes.vbi grā.cōiunctas vel cōponentes:sicut h̄ no
mē hō significat aīaꝫ ⁊ corpus inuicē cōponētes:nec sic
2⁹ ꝫ sol. aūt eas signāt noīa partiū.¶ Scd̄o ꝯtra eādē solōneꝫ.
p̄mā si noīe tp̄is significet᷑ aliqd̄ tale cōpositūꝫ sequit᷑ ꝙ nul
luꝫ tēpus est pñs.igit᷑ nullū tēpus est.p̄ma ꝯña pꝫ.q2 nul
cap.16. lū pñs diuidit᷑ in p̄teritū ⁊ futuruꝫ.vñ Aug.xi⁹ ꝯfes.ait.
ꝙ si qd̄ intelligit᷑ tp̄is ꝙ in nullas iaꝫ vel minutissimas
momentoꝝ ptes diuidi possit id soluꝫ est ꝙ pñs dicat᷑ ꝙ
cū ita raptim a futuro in p̄teritū trāsuolat vt nulla mo
rula extēdat᷑.nā si extēdit᷑ diuidit᷑ in p̄teritū ⁊ futuruꝫ:
p̄sens aūt nullū hꝫ spatiū.h̄ ipse.Ex hac aūt ꝯñtia Aug.
vꝫ si aliquid tēporis est p̄sens ipm est idiuisibile:sequit᷑
ꝙ hec est vera.nullū p̄sens diuidit᷑ in p̄teritū ⁊ futurū.⁊
per ꝯñs nullū tēpus est p̄sens:alioquin aliqd̄ tēp⁹ nō hꝫ
partē p̄orē ⁊ posteriorē:qd̄ repugnat supradictis eoꝝ.pꝫ
cap.19. igit᷑ p̄ma ꝯña:⁊ scd̄a ꝓbatur per eundē ibidē.vbi ait sic.
si enī sunt futura ⁊ p̄terita volo scire vbi sint:ꝙ si nōduꝫ
valeo:scio tñ vbicūq; sunt nō ea ibi futura eē:aut p̄teri
ta:sꝫ pñtia.naꝫ si ibi futura sunt nōdū ibi sunt:si ibi etiā
p̄terita sunt iam non sunt ibi:vbicūq; ḡ sunt nō sunt nisi
pñtia.h̄ ipse.s̄m Aug.igit᷑ si aliqd̄ est ipm est pñs.igit᷑ si
aliquid nō est pñs ipm nō est:ac per h̄ si nullū tēpus est
Confir⁹ pñs nullū tēpus est.¶ R̄.Qd̄ dicit᷑ ꝙ ad eē successiuoꝝ
sufficit ꝙ quedā eoꝝ ptes sint post quasdā:nō est aliud
dictu q̄ ꝙ sufficit ꝙ alique eius ptes fuerūt ⁊ alique fu
ture sint:ex h̄ aūt nō vere pōt dici ꝙ cōpositū ex vtrisq;
sit:aut ꝙ aliqd̄ ex pñs sit cōpositū ex vtrisq;:sicut pꝫ cui
libet sane mētis.nō.n.itelligibile ē:ꝙ ex his que penit⁹
Confir⁹ nihil sunt aliq̄ vna entitas itegret᷑ aut ptialr̄ ꝯstet.¶ R̄.
Qd̄ addit r̄nsio de ꝯtinuatione earū partiū ad instās qd̄
actu est nō est itelligibile:qm̄ qd̄ oīno nihil est nulli enti
vel nō enti ꝯtinuari aut copulari pōt:alioquin vna lōga
chorea posset fieri d̄ hircoceruis ⁊ tragelaphis ⁊ chimeri
r̄ñ.burl. qd̄ absurdissimū est.¶ Ad h̄ r̄ndet dict⁹ doctor ꝙ non
ens qd̄ nunq̄ fuit ens:nec vnq̄ erit ens nulli copulat᷑:tñ
nō ens qd̄ aliquādo fuit aut erit ens pōt alicui copulari.
ꝫ burl. ¶ Cōtra p̄mo:q2 s̄m h̄ sequeret᷑ ꝙ possibile esset vnam
albedinē corruptā vel anihilatam ⁊ vnam causandam
ꝯtinuari ⁊ copulari alicui ⁊ eē vnā albedinē numero:qd̄

nullus diceret.Scd̄o ꝯcesso dicto eoꝝ:adhuc habet᷑ ꝓpo
situ:qm̄ tēpus p̄teritū sumptū ad intellectū eoꝝ:nō solū
nō est:sed nec vnq̄ fuit nec fuit possibile esse.simil'r nec
futurū vnq̄ erit nec est possibile ipm eē.igit᷑ nō est possi
bile talia alicui copulari.pꝫ ꝯña per r̄nsionē.ꝓbo añs si
cut ꝓbat Aug.vbi supra ꝙ p̄teritū tp̄s nunq̄ fuit lōguꝫ. cap.16.
Arguo itaq; sic.si tp̄s p̄teritū vnq̄ fuit:aut fuit dū fuit
p̄teritū:aut dū fuit pñs:aut dū fuit futurū:nō dū fuit p̄te
ritū:q2 eadē rōne nūc eēt verū dicē ꝙ tp̄s p̄teritū est:nec
dū fuit pñs:q2 ipm nunq̄ fuit pñs:q2 īpossibile est aliqd̄
tp̄s esse pñs:alioquin aliqd̄ tēpus esset idiuisibile:nec ēt
dum fuit futurū:q2 eadē rōne verū eēt dicere ꝙ tp̄s nūc
futurū est qd̄ nō dicit᷑:per idē ꝓbat᷑ ꝙ futurū tp̄s nun
q̄ erit:q2 nec erit dū erit futurū:nec dū erit pñs:nec dum
erit p̄teritū:⁊ pꝫ ꝓbatio sil'r.¶ Et ex h̄ forti⁹ pōt rō for Confir⁹
mari ꝙ tēp⁹ nō sit aliq̄ talis res:q2 sequeret᷑ ꝙ eēt aliq̄
res cōposita ex nō entib⁹ ⁊ īpossibilib⁹ eē:qd̄ nullus dicē
deberet.Qd̄ aūt addunt de ꝓbo nō est s̄m intētionē ei⁹:
vt patebit ifra.Solo ēt Cōmē.nec ex sñia quā iducit
valet:q2 eque ꝓbat᷑ ꝙ motus nō sit aliq̄ talis res cuius
nulla ps est:sicut ꝓbat᷑ de tp̄e:nec ēt ex auc̄te valet pro
eis.nā ipsi volūt ꝙ mot⁹ ⁊ ēt tp̄s sicut de ipso nūc loqui
mur sint ve res ad quoꝝ eē nihil facit aīa.Cōmē.aūt sta
tim subdit ꝙ talia nō hñt eē cōpletū sꝫ eē eorū cōponit᷑
ex actione aīe in eo qd̄ est in eis extra aīam:vel igit᷑ ꝯdi
cunt Coīm.vel Coīm.al'r accipit tp̄s q̄ ipsi:⁊ per ꝯñs non
eis suffragat᷑ vbū ei⁹.Qd̄ vō dicit Co.deceptionē eē in h̄
s̄mone itelligēduꝫ est:ꝙ in eo est deceptio.si per ipm qs
itēdit absolute ꝓbare tp̄s nō eē sicut itēdebāt illi quoꝝ
adducūt rōnē.nō aūt est deceptio si qs itēdit per eā ꝓba
re ꝙ tp̄s nō est aliq̄ res s̄m se a pmanētib⁹ distīcta cōpo
sita ex his que nō sūt:nec ex h̄ 2⁹ infert᷑ p̄⁹ vt patebit:q2
tp̄s est vā res:⁊ tñ nō est talis res:ipsi tñ q2 nesciebāt vi
dere cuiusmodi res eēt nisi eēt talis q̄lis dicta est:⁊ talē
nō eē pōse certissime ꝯcludebāt:absolute negabant tp̄s
esse:⁊ in h̄ erat deceptio.¶ Scd̄a solo ēt nō valet:eo ꝙ ꝫ 2⁹ᵉ sol.
expsse fl̄m assumit.vꝫ ꝙ tp̄s aliqd̄ est pñs.oppositū.n.ēē
habitū est per Aug.Et iteruꝫ h̄ ꝓbat᷑ rōne eiusdē ibidē. xi⁹.li.ꝯf.
volēs.n.ꝓbare ꝙ nō pōt eē aliqd̄ pñs tp̄s lōgū:ꝓbat ꝙ cap.16.
nullū tp̄s pōt eē pñs supposita.s.imaginatione tp̄is p̄di
cta:ꝫ quā tm̄mō laborat rō ei⁹:vt pꝫ ꝯsiderāti.p̄ aūt ꝓ
bat ꝙ cētenariū annoꝝ nō pōt eē pñs.deinde ꝙ nec an
nus vnus:⁊ q2 ei⁹ vba clara sūt ⁊ in forma argumētatio
nis debite posita ea tm̄mō recito.vide inq̄t ſaltē vtrū q
agit᷑ annus ip̄e sit pñs.Et ei⁹.n.si p̄m⁹ agit᷑ mēsis futuri
sunt ceteri.si scd̄s iā ⁊ p̄mus p̄terijt:⁊ reliq̄ nōduꝫ sunt.ḡ
nec annus qui agit᷑ tot⁹ est pñs:⁊ si nō tot⁹ est pñs nō an
nus est pñs.duodecim.n.mēses annus est:quoꝝ q̄lꝫ vn⁹
mensis qui agit᷑ ipse pñs est.ceteri aūt p̄teriti aut futuri.
Quāq̄ neq; mēsis qui agit᷑ pñs est.Sꝫ vn⁹ dies si p̄m⁹
futuris ceteris.si nouissim⁹ p̄teritis ceteris.Si medioꝝ
q̄libet iter p̄teritos ⁊ futuros.⁊ subdit.sed discutiam⁹ ēt
ipm:q2 nec vnus dies tot⁹ est p̄sens.nocturnis.n.⁊ diur
nis horis oib⁹.24.expleᵗ.quaꝝ p̄ma ceteras futuras hꝫ
nouissima p̄teritas.Alique vō iteritarū ante se p̄teritas
post se futuras ⁊ ipsa vna hora fugitiuis particulis agit᷑.
q̄cquid ei⁹ euolauit p̄teritū est:qd̄ ei restat futurū:⁊ ideo
ꝯcludit.si qd̄ intelligit᷑ tp̄is ꝙ in nullas iā vel minutissi
mas momentoꝝ ptes diuidi possit illud solū est qd̄ pñs
dicat᷑ ⁊c̄.vt supra recitatū est.Ecce ꝙ patenter illa solo
reprobat᷑ in auctoritate Aug.⁊ ei⁹ valida ꝓbatione:que
in hoc fundat᷑ ꝙ nullū tp̄s est totū pñs:⁊ si nō totū pñs:
nec ipm est pñs:cui⁹ ꝓbatio est:q2 ipm est oīa illa quoꝝ
qd̄libet est pars eius:⁊ iō dicit ad ꝓbationē illi⁹ ꝯñtie vl
time.duodecim.n.mēses annus est.Et aduerte ꝙ in p̄di

Confir° cta ɔña sumit hūc terminū tot⁹ syncathegoreumatice.
¶ ꝓ. Qua rōne annus dī pñs. vʒ qꝛ hʒ partes p̄teritā ꝛ
futurā copulatas ad istās qͦ actu est: eadē rōne ꝛ cētena
riū ꝛ millenariū: ꝛ ēt ipm seculū ſm ꝙ seculū accipiť ꝓ
toto tꝑe pñtis vite ab initio mūdi vsqꝫ ad finē pōt dicī
pñs: qͦ nullus diceret qui itelligeret quid significat hoc
5 3^m sol. vocabulū pñs. ¶ Solo quoqꝫ Aui. ēt insufficiēs est: qm̄
q̄litercūqꝫ debeat intelligi aliqd eē in hoc instāti vel nō
esse: nihilominus esse actualr siue nūc p̄ntialr: vt disti
guiť ɔtra fuisse ꝛ fore ꝛ non esse vtiqꝫ opponunť: nec est
poſe ꝙ de eodē v̄e affirmeť esse per verbū de p̄nti. vbi
grā dicēdo hoc est ꝛ vere negeť esse nūc p̄ntialr: vt v̄e
dicať h̄ nō est actualr: vel nūc p̄ntialr. per hāc. n. enun
tiationē qua absolute affirmať eē dať intelligi: ꝛ ita cāʒ
q̄libet capit ꝙ illud nūc p̄ntialr ꝛ actualr est. Cū demō
stratiue sit ɔclusuʒ ꝙ nulla talis res qualē fingit opi. est
p̄ntialr ꝛ actualr: nec ēo ɔcludiť ꝛ euidēter ꝙ nulla ta
4^m arg^m lis res est: ac per h̄ tēpus est eiusdē modi res. ¶ Quarto
ad ꝑnez ꝑncipalr ad ꝑnē arguiť sic. poſe est tēpus eē nulla re nō
ꝑmanente existēte. igiť tēpus nō est res nō ꝑmanēs eēn
tialr habēs ꝑus ꝛ posterius que nō pñt eē simul. ɔña est
euidēs. ꝓbo añs. possibile. n. est saltē per potentiā dei ab
solutā deū ponē vnū corp⁹ in vno loco nullā aliam rē ab
ipso corpore locato ꝛ loco creando vel cōseruādo: cū ipa
libere ꝛ ɔtingenter causet ꝛ cōseruet q̄cūqꝫ rem causat
vel cōseruat: ꝛ simul cū hoc nullaʒ aliā creando possibi
le est ꝙ ipse imediate illud corp⁹ ponat in alio loco: ꝛ sic
deinceps sicut actualr nūc fit quādo vnū corpus de vno
loco transferť ad aliū sine quiete media. hoc aūt posito
cōstat ꝙ tale corpus ꝑus erit in loco ꝓpinquiori q̄ in re
Confir° motiori: ꝛ ꝑ ɔñs erit tꝑs. ¶ Cōfirmať. sumanť duo cor
pora: quoꝝ vnū de facto moueť velocius ꝛ alterū tardi⁹
si nō est aliq̄ talis res nō permanēs ꝓpositū habeť. si est
poterit de⁹ coagere vtriqꝫ motori ad acq̄sitionē loci nō
coagendo agenti alicui ad actionē talis rei successiue seu
nō permanētis. h̄ aūt posito cōstat ꝙ corpus qͦ nunc ve
locius moueť: tunc ēt mouebiť ꝛ cū ipso deueniet ad finē
Rñsio equalis spatij: ac per h̄ in tꝑe miore. igiť erit tꝑs. ¶ For
te diceret ad hoc ꝙ casib⁹ p̄dictis datis nec vnū corpus
ꝑus erit in loco ꝓpinquiori q̄ in remotiori: nec vnū erit
citi⁹ vel ꝑus in finē spatij q̄ aliud: qm̄ sicut nihil pōt eē
albū nisi sit in eo id qͦ est essentialr albedo: sic nihil pōt
esse hic vel ibi ꝑus alio duratiōe ꝛ aliud posteri⁹ nisi in
eis sit illud qͦ eēntialr est ꝑus ꝛ posteri⁹ seu duratio ha
bens ex se ꝑus ꝛ posterius. In casibus aūt p̄dictis nō est
3 rñsio talis res. igiť ꝛc. ¶ Cōtra hoc: qꝛ qua facilitate tu dicis
nem ꝙ in illo casu corp⁹ nō erit ꝑus in vno loco q̄ in alio ne
qꝫ erit tꝑs: eadē tibi dici pōt: ꝙ nūc de facto non est tēp⁹
nec aliqd est alio ꝑus ſm durationē: qm̄ nō plus: nūc cō
stat nobis de aliqua tali re q̄ tunc cōstaret. nā quecunqꝫ
ꝑcipimus nunc in corporibus motis: tūc etiā ꝑciperem⁹.
cū igiť nunc cōcedamus tēpus eē ꝛ vnū corp⁹ ꝑus dura
tione esse in vno loco q̄ in alio. ɔcedendū est etiā ꝙ tūc
esset si tūc esset ꝛ nō eēt res aliq̄ nō ꝑmanēs: ita ēt nunc
dicendū est esse: alioqn irrōnabilr poniť talis res alia.
5^m pn^e ¶ Quinto si tꝑs sit talis res seqť ꝙ est possibile duo cor
pora a. ꝛ b. sil̄ icipere moueri: ꝛ a. moueri tm̄ per vnā ho
rā: b. aūt mille annis vel tꝑe eq̄li tēpori mille annoꝝ cō
tinue: ꝛ tm̄ simul ꝑ desinere moueri cū ipo a. ita ꝙ nec a.
ꝑus gesceret q̄ b. nec b. diutius mouebiť q̄ a. ɔñs h̄ est
absurdissimū: ꝛ ɔña declarať. nā siue tꝑs sit res successi
ua distincta a motu vt isti dicunt siue sit idipsum ꝙ mo
tus: dū tm̄ sit res taliter successiua a permanētibus disti
cta totū motū qui causareť a b. in mille annis si mouere
tur sup aliquo spatio ꝓpa vi coagēte deo. iuxta cōeʒ cur

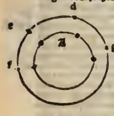
suʒ posset deus ꝓpria virtute causare cū omni suo accidē
te tam cito q̄ cito a. mouebiť. cū in q̄tacunqꝫ velocitate
mouebiť ꝛ voluerit possit velocitare motuʒ b. ꝛ cuiuslı
bet corporis. h̄ aūt posito sequiť ꝙ in motu b. erit tēpus
mille annoꝝ si nō distinguať: ꝛ per ɔñs b. mouebiť anis
mille: ꝛ tm̄ sil̄ iciperet ꝛ simł desineret moueri cū ipso a.
Ista rō directe ꝓcedit ɔtra illos q̄ in quolibet motu po
nūt ꝓpriū tēpus: sed ēt ɔtra eos qui tm̄ in motu celi vel
ipm motū celi ponūt tēp⁹: efficaciter reduci pōt. nā oēm
motū qui de facto causabiť in celo per spatiuʒ mille an
noꝝ posset deus in celo cāre in spatio vnius hore. nā quo
tiens celū reuolueť in mille annis ab eodē puncto in idē
pūctū totiēs posset ipm reuoluere in spatio quo nūc ver
titur per. 24. partē sui circuitus. vnde stante vniformi
tate motus alicuius horologij ꝙ nunc in vna hora tot li
neis moueť: duʒ rota horologij mouebiť p̄cise per tot
lineas poterit deus totiēs cōplete voluere celū: quotiēs
de facto vertetur in mille annis ꝛ easdē numero partes
motus in celo causare cum eiusdem oib⁹ accidētib⁹. Ecō
uerso posset ɔña declarari ponēdo ꝙ de⁹ motū a. vel ce
li q̄ de facto causabiť in vna hora causaret in spatio mil
le annoꝝ: qͦ vtiqꝫ posset: cū quēlibet motū possit in q̄
tacūqꝫ ꝓportione tardare. Huius rōnis v̄tutē: q̄uis alr
ponit Aug. vbi supra ad ꝓbādū ꝙ mot⁹ celi nō est tēp⁹ ca°. 24.
cuius ꝓcessus directe ꝓcedit. supposito ꝙ mot⁹ aliq̄ ta
lis res sit ext̄ns in celo. ¶ Scdam ꝑnē ꝓbo ꝑmo sic. si tē 2^a ꝑ
pus sit res inherēs motui possibile erit per potētiā diui
nā aliqd vere moueri sine tꝑe seu nullo tꝑe existēte. pʒ: qꝛ
qͦcūqꝫ subm pōt deus sine accn̄te suo ɔseruare. poterit
ḡ quēlibet motū existentē cōseruare nullū tēpus ɔseruā
do: qͦ si faceret corpora v̄e mouerenť: qm̄ in eis eēnt ve
ri motus: ꝛ tm̄ nullū esset tempus. falsitatē ɔsequētis ꝓ
bo: qꝛ si aliqd moueret vere ꝛ ꝓꝑe loquēdo de motu ve
re successiue ꝛ nō simul acq̄reret vel perderet eam rem
ſm quā moueret: seu partē acq̄reret post p̄tē: ꝛ sic partē
ꝑus ꝛ partē posterius: qͦ sine tēpore eē nō pōt: vt et ipsi
ɔcedunt. ¶ Cōfirmať per Cōmē. 3° phy. dicētē ꝙ mot⁹ Cō. 4.
nihil aliud est q̄ generatio partis post partem illius ꝑfe
ctiōis ad quā tēdit. igiť in motu ē ꝑus ꝛ posteri⁹. ¶ Ad Rñsio
hāc rōnē forte dicerent: sicut pʒ ex supra recitatis: qͦ ve
rū est ꝙ in motu est ꝑus ꝛ posteri⁹: sʒ h̄ nō ɔuenit sibi ex
se ꝛ eēntialr: sʒ per aliqd sibi iherēs. vñ dicūt se posse cō
cipere ꝛ opinari ꝙ mot⁹ sit tot⁹ sil̄: vt ꝙ aliqd subito mo
ueať de loco ignis ad locū terre: q̄propter si mot⁹ fieret
sine accidēte sibi inherēte nō hēret in se ꝑus ꝛ posteri⁹.
¶ Cōtra. ipossibile est aliqd eē motū nisi sit actus entis 3 rñsio
in potētia ſm ꝙ in potentia: ꝛ per ɔsequens nisi aliq̄ ps nem
eius sit adhuc acq̄renda mobili: dū aliq̄ eius est acq̄sita.
igiť ipossibile est ꝙ aliquis motus sit totus simul: vnde
quāuis sit possibile ꝙ aliquid subito transferať de loco
ignis ad locū terre: illa tamē translatio nō esset motus si
poneret: sed eēt mutatio idiuisibilis cui nō ɔueniret dif
finitio mot⁹ p̄missa sicut nō ɔuenit gnōni idiuisibili ſm
Cōmē. 5° phy. Et ex h̄ vlteri⁹ sequiť ꝙ nullus pōt v̄e cō Cō. xi.
cipere aut opinari aliqd eē motū ɔcipiēdo ipm totū sil̄
eē actū mobilis. ¶ Cōfirmať: qꝛ essentiale est motui vt Confir°
sit act⁹ iꝑfect⁹ ꝛ admixt⁹ potētie: sic in p̄cedēti di. q. 5. co
piose ꝓbatū est. ¶ ꝓ. Si oēs ꝑtes mot⁹ possent sil̄ eē. igiť
mot⁹ est de nuō ꝑmanētiū: qͦ tm̄ isti negāt. ¶ 2° ꝑn^r sic. 2^m
si mot⁹ est subʒ tꝑis: aut tot⁹ ipe est subʒ ei⁹: aut aliqd ei⁹:
ꝛ si sic: aut diuisibile aut idiuisibile. nō. n. alr pōt itelligi ꝙ
sit subʒ ei⁹. nō pōt dici ꝑ^m. tū qꝛ nihil est ł motu nec in re
aliq̄ extēsa idiuisibile mō isto: vt patebit ł sequētib⁹. tū
qꝛ esto ꝙ essent talia idiuisibilia nō est ratio cur potius
sit subiectiue in vno eius idiuisibili q̄ in alio. igiť vel in

nullo vel in oibus. Et eodē mō ꝓbat ꝙ nō sit in aliqua
parte motus diuisibili ꝑcise: ⁊ loquor semꝑ de diuisione
ſm diuisionē mobilis ⁊ partes simultaneas: ꝙ si tn̄ da-
ret adhuc iferret incōueniēs inferēdū: si ponat vltimū
vz ꝙ sit in toto motu: tūc sequit ꝙ tempus erit diuisibi-
le in partes simultaneas: ⁊ ſm lōgū latū ⁊ ꝓfundū: ⁊ alia
pars tēporis celi erit in oriēte: alia in meridie: alia in oc-
3ª ꝯ cidēte: qd̄ illi ꝓfus aspernant. ❡ Tertiā ꝯnē ꝓbo ꝑ sic
aut istās si est talis res idiuisibilis nō durās est subiectiue
in ipso mobili aut in aliq̄ accūte ipsi⁹ mobilis: si in mo-
bili cū mobile ꝑdat ipm igit mutat ab ipso: aut igit di-
uisibilr aut indiuisibilr. nō diuisibilr: qz istās ponit idi-
uisibile. Iterū qz sequeret ꝙ aliq̄ ꝑs istātis duraret per
tēpus: qd̄ negāt. igit indiuisibilr: ⁊ si sic igit simul muta
tur ab istāti ⁊ mutatū est ab eo: aut igit simul mutatus
est ab eo: ⁊ mutatū est ad ipm: aut ꝑus mutatū est ad ipz
⁊ postea mutatū est ab eo: si det ꝑᵐ igit istās sil' est geni
tū ⁊ corruptū: ⁊ est ⁊ nō est: si ꝑus est mutatū ad ipm igr
durat per tēp⁹. ❡ Ad h̄ ēt pnt applicari oēs rōnes supra
facte in. d. ꝑ. q. ſ. ad ꝓbandū ꝙ nō sit dare mutata esse nō
permanētia: vt aliqui opinant: nec posset quis dicere ꝙ
mobile nō mutat ad instans nec mutat ab eo: qz nō est
itelligibile ꝙ mobile ꝑus sit in potētia ad habēdū aliq̄
entitatē: ⁊ post habeat illā actu: aut ecōuerso: ꝑus hēat ⁊
postea nō habeat: ⁊ tn̄ nō mutet ad illā ⁊ mutet ab ipsa
cū nō sit aliud mutari ſm aliq̄ entitatē q̄ ſm ipsaz alr
se habere post q̄ ꝑus. ❡ ꝑ. De trāsiēs ex nō esse alicui⁹
T.c.7. in eē eiusdē aut cō mutat ſm illō: vt pz ex 5° phy. ❡ Cō
Cōfir⁹. firmat: qz eadē facilitate posset dici ꝙ in acq̄sitiōe rei ꝑ-
manētis vel ꝑditione subito nō mutat: qd̄ nullus diceret
qui vocabulis in sua significatiōe vti vellet. Si vō dica
tur ꝙ est subiectiue in aliquo accidēte ipsi⁹ mobilis: aut in
accidēte ꝑmanēte: aut in accūte nō ꝑmanēte. Si ꝑᵐ det
arguit ꝯtra sicut iaz est argutū. si in accidēte nō ꝑmanē-
te aut diuisibili ſz extēsionē ⁊ diuisionē partiū simulta-
nearū: aut idiuisibili ſm totalē diuisionē: neutrū pōt di-
ci: qz si eēt in accūte diuisibili ipm instās eēt diuisibile
ſm lōgū latū ⁊ ꝓfundū: qd̄ magis ab eis reputādū est in
cōueniēs q̄ ꝙ tēpus sic sit diuisibile vel saltē nō min⁹.
illud aūt oīno reputāt īpossibile. igit ⁊ hoc. ❡ ꝑ. Cū ſʒ
op. ꝑdictā instās ꝯtinuet partē ꝑteritā tpis cū futura ⁊
tēpus nō hēat ꝑtes tales simultaneas stabit questio ſm
quā suā parte istās ꝯtinuet partē tēporis: ⁊ nō erit rō po
tior pro vna q̄ pro alia. si dicat ꝙ est in accūte idiuisibi-
li: vt forsitan dicerent ꝙ est subiectiue in mutato eē: qd̄ est
idiuisibile ſm extēsionē. h̄ est falsum: qz tunc eēt querē-
dū de subito ipsius mutati esse. aut. n. est indiuisibile ali-
qd̄ ipsius mobilis: ⁊ pz ꝙ nō: qz nō est rō ꝓpter quā vnū
indiuisibile mobilis. vbi grā. celi sit subm mutati eē po-
tius q̄ aliud: ⁊ per ꝯns vel est in quolibet idiuisibili celi
⁊ per ꝯns est extensum cū nullū corporale accidēs possit
esse totū in diuersis partibus subti: vel in nullo: aut subz
mutati eē est ipm celū: ⁊ per ꝯns ipm est diuisibile sicut
⁊ celū: ac per hoc ⁊ istās cui subijcit: ⁊ redit ad illud qd̄
putāt incōueniēs. vz ꝙ instās habeat ꝑtes simultaneas
2ᵐ distantes ſm situm. ❡ 2° si instans est eiusmodi res. seq
tur ꝙ in quolibet tpe istātia plura ſm rez ⁊ essentiā di
stincta sibi succedāt: nec idē ipm istās ſm se qd̄ fuit ꝑus
sit posterius. pz ꝯñia: ſz ꝯns est exꝑsse ꝯtra determinatio
t.c.104. nē phi. 4. physi. q. de vnitate vel pluralitate instantiū in
tpe motū. in ꝑn⁹ illius tractat⁹ ait. Ipm aūt nūc est sicut
idē: est vō sicut nō idē: ſm qdē. n. ꝙ in alio ⁊ alio est. alte
rū est. h̄ aūt erat ipsi nūc inquātū qd̄cūq3 ens ipm nunc
idē est. Ecce ꝙ nūc est aliud ⁊ aliud ſm ꝙ ē in alio ⁊ alio
loco: ſz iquātum est qddā ens ſm se sic est idē ⁊ nō aliud

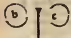
post aliud. ❡ Cōfirmat: qm̄ vbi mouit qōnē ꝑdictā ꝓba T.c.90.
uit ꝙ eēt idē instās: qz aliogn istās corrūperet: ⁊ tūc vel
qn̄ est vel in istāti sequēte ⁊c̄. vt ibi pz. ⁊ istā rōnē nulli
bi soluit: nec alia cā fuit: nisi qz ei⁹ ꝯnē tanq̄ verā appro-
bauit ⁊ eam demonstratiue cognouit concludere. ❡ Vi 2ª ps ꝑi
so que res nō est tēpus ⁊ que res etiā nō est instans. vidē articuli
dū est que res vtrūq3 hoꝝ ē. Et q̄tū ad h̄ pono ꝯnes. 3.
❡ Prima est. ꝙ tps est aliq̄ res. hāc ꝓbo sic. tēp⁹ est crea ꝑ° ꝯ
tura dei. igit tēpus est res. ꝯña pz. ꝓbat aiis auctē Aug.
in de geñ. ad lrām in ꝑn⁹ vbi ait. Illud certe accipiendū
est in fide ēt si modū nr̄e cognitiōis excedit: oēm creatu
ram hēre initiū tēpusq3 ipm creaturā eē: ac per hoc ipm
hēre initiū ⁊c̄. Itē. xi°. cōfes. in locis pluribus dicit deuz
esse tēpoꝝ creatorē. ❡ 2° arguit per articulū Parisieñ. 2ᵐ
199. dicentē ꝙ euuz ⁊ tēp⁹ nihil sint in re: ſz tm̄ in aie ap-
ꝑhēsione error. ❡ 3° rōne sic. oē per qd̄ metimur mo- 3ᵐ
ras ⁊ diuturnitates oēs motuū est aliq̄ res. tēpus est hꝯ.
ḡ ⁊c̄. minor pz ex cōi locutione ⁊ cōceptione hominū de
tpe. Iō enī dicimus vnū motū alio diuturniorē: qz fit in
tpe maiori: ⁊ aliū minus diuturnum: qz in tpe minori: ⁊
aliū eque: qz in tpe eq̄li peragit. maior ꝓbat. nā ipso ce
lo cōtinue moto metimur alios mot⁹ vt inferius decla-
rabitur. ❡ Scda ꝯ est. ꝙ necē est si aliqd mouet tps eē: 2ª ꝯ
⁊ si tēpus est aliqd moueri: ita ꝙ vtraq3 hoꝝ copulatiua
rum est ipossibilis. aliqd mouet ⁊ nullū tēp⁹ est. Tēpus
est ⁊ nulla res mouet. Prla ps ꝓbat auctē phi. 4. physi. t.c.129.
cap. peñ. dicētis. Māifestū est ꝙ oē qd̄ mouet necē est Cō.24.
in tpe moueri. ❡ Itē ex intētione Aug. ipse sigdē. xi. cō ca°.24.
fes. exꝑsse dicit. ꝙ si nullus eēt motus corpoꝝ celestiū ⁊
hic rota figuli moueret adhuc eēt tēp⁹. Ampli⁹ i de geñ.
ad lrām in ꝑn⁹ vult ꝙ mot⁹ creature spūalis. vbi grā. an
geli vel aie humane cū cogitationib⁹ mouet sine tpe eē
nō pōt. ⁊ idē dicit. 12. de ci. dei. vñ vtrobiq3 ꝯcludit: ꝙ si cap.15.
añ celū ⁊ terrā fuerūt angelici mot⁹ fuit ēt tēp⁹. ex qbus
pz manifeste ꝙ ſm ipm ipoſe est sine tpe aliqd moueri.
❡ 2° idē ꝓbat rōne eiusdē in locis ꝑallegatis. nā ipossi- 2ᵐ
bile est esse ꝑus ⁊ posterius que nō sunt simul siue ante
⁊ post. quin sit tēpus. Et necesse est si aliquid mouet esse
ꝑus ⁊ posterius: vt dicit ⁊ ꝓbatū est statiz in scda ꝯne cō
tra opi. recitatā. ḡ ⁊c̄. Scdaz partē ꝯnis ꝓbo ꝑmo aucto
ritate Aug. 5. sup Geñ. ad lrāz de paruis. vbi ait. ꝙ si mo cap.7°
tus nullus esset vel spūalis vel corporalis creature quo
ad ꝑsens ꝑteritis futura succederent. nullum esset tēpus
oīno. Si aūt hec ꝯña bona est. oppositū ꝯñtis nō est pos-
sibile añti: ⁊ per ꝯns hec copulatiua est ipossibilis: aliqd
tēpus est ⁊ nullus mot⁹ est: ⁊ qz sequit nihil mouet. igit
nullus motus est. ⁊ cui repugnat ꝯns repugnat añs. igit
hec etiā est impossibilis. nihil seu nulla res mouet ⁊ ali-
qd tēpus est: qd̄ erat ꝓbandū. Itē. 12. de ciui. dei. vbi nul cap.15.
la creatura est inquit cuius mutabilibus motib⁹ tēpora
ꝑagant: tēpora oīno esse nō possunt. Ad hoc est ēt aucto-
ritas phi. 4. phy. vbi exꝑresse dicit. ⁊ conat ondē ꝙ sine
motu tēpus esse nō pōt. Idē ēt vult. 8. physi. vbi ꝓbat ꝙ t.c.114.
si tēpus fuit eternū ⁊ motus fuit eternus: qm̄ vt ait. si tē- ⁊.130.
pus est necesse est motū eē: si qdē tēpus est passio quedā
mot⁹. ❡ Tertia ꝯclusio est. ꝙ corp⁹ ꝯtinue ⁊ regulariter 3ª ꝯ
motū est tēp⁹. hāc ꝓbo sic. oē ſm qd̄ possum⁹ metiri mo
ras motuū ⁊ quietū ac etiā durationes rerū. i. cognosce-
re q̄diu res mouet aut quiescit vel durat est tēp⁹. Sed
corp⁹ ꝯtinue ⁊ regulariter motū est hꝯ. ḡ ⁊c̄. maior pz ex
his que cōiter hoies loquunt de tpe. dicim⁹. n. cū motū
eē diuturniorē seu illud diuti⁹ moueri qd̄ maiori tpe mo
uet: ⁊ illud minus diu qd̄ minori tpe: ⁊ illud eque qd̄ tē-
pore equali. Eodē mō dicim⁹ de quiete. ⁊ similr de dura
tione rerū. nā eē magis vel plus durare que lōgiore tpe

⁊ que

ꝛ que breuiori min⁹:ꝛ equalr que eq̄li:ita φ oía hec nos tpe mēſuramus ꝛ nō ꝑ aliqd aliō:ſicut pꝫ:ꝛ ꝑ ꝯñs omne cui iſta ꝯueniūt ē tps. Minor declaꝛ.ſi.n.ſit aliqō corp⁹ qō ꝯtinue ꝛ regulr moueaꝛ ḡo ħ ſciēs ṗt ꝑ ipꝫ mēſurare ꝛ cogſcē de aliȷs q̄tū moueāꝛ:ꝛ qō diuti⁹ qōq3 min⁹diu.

Sit eniꝫ.a.corpus qō ḡo nouit regulariter moueri:ꝛ ſint.b c.corpora mota:quoꝝ qō diutius moueatur velit noſſe applicādo per cōſiderationē:ſeu cōparando vtrūq3 ad ipſuꝫ.a.ꝛ videndo φ.b.incipit moueri duꝫ.a.eſſet in tali loco demonſtrato.verbi gr̄a.d.ꝛ continue motum eſt quouſq3.a.deuenit ad alium locuꝫ puta.e.ꝛ tunc deſinit moueri.c.vō incipiens etiam moueri.a.exiſtente in.d.motuꝫ eſt cōtinue donec.a.deuenit ad locum remotioreꝫ

a loco.d.q̄ꝫ eſt locus.e.videlicet ad locum.f. vel econuerſo.c.incipiens moueri.a.exiſtente in loco priori ipſo.d.i.remotiori.a.loco.e. verſus partem a qua mouetur.a.motum eſt vſq3 ad.e.ſtatim nouit φ.c.diutius motuꝫ eſt q̄ꝫ.b. ꝛ ſi vtrūq3 incepit moueri.a.exiſtēte in.d.ꝛ vtrūq3 etiāꝫ deſinit moueri.a.exiſtente in.e.cognoſcens ħ dicit ea equaliter ſeu eque diu eſſe mota. Et eodem modo ſi.b.incipiat moueri.a.exiſtente in.d.ꝛ.c.incipiat moueri.a.exiſtēte in.e.vl in alio quocūq3 loco ꝛm φ viderit ħ vl illō deſyſſe moueri.a.magis vl min⁹: aut eq̄ diſtāte a loco in quo erat dū hic īcepit:q̄ꝫ a loco in quo erat dū aliō īcepit moueri cognoſcit vtruꝫ eque diu mota ſint:ꝛ ſi nō φ diuti⁹:qō nō poſſet niſi.a.per vtraq3 ſpatia fuiſſet ꝯtinue ꝛ regulr motū:per hūc modū certificamur de mora motuū alioꝝ ꝑ horologia:ꝛ ēt celeſtia corpa:ꝛ ita poſſem⁹ ꝑ alia:ſi qua cōtinue ꝛ regulr mouerenꝛ:ꝛ ea ſic moueri notū nobis eēt:ꝑ ſimilē motū poſſumus metiri ꝛ cognoſcere q̄ꝫdiu res tpalis aliq̄ durat:aut q̄ꝫdiu geſcens geſcit:ꝛ q̄ plus ꝛ q̄ minus ꝛ quē equaliter. ¶ Ex hoc pꝫ.φ ad cognoſcēdū ṗdicta nō eſt opportuna aliqua res diſtincta a mobili ꝛ motu:ꝛ ceteris reb⁹ ṗmanētib⁹ qualē hi (de qbus ſupra memoratio facta eſt) fingunt:qnimo ſi aliqua talis eſſet nullo prorſus mō vtilis eēt ad ſic alioꝝ motus vel qetes:ſeu etiā durationes mēſurādū:eo φ oīno latens ꝛ prorſus ignota vel ſaltē min⁹ nota ſit q̄ꝫ oporteat ad hñdū hꝰ notitias de aliȷs:ꝑ ignota eni nullus valet aliqd mēſurare:ꝑꝑ iſtā eandē cauſaꝫ motus ipſe ꝓṗe acceptus.ſ.res que cōtinue acqriꝛ motu ſeu moto nō eſt tps.nā frequenꝛ nō eſt talis res nota:aut min⁹ q̄ꝫ neceſſe ſit ad habēdū eiuſmodi notitias de aliȷs: pꝫ de motu celi ꝛ horologioꝝ. Ipſa vō mobilia manifeſtiora ſūt motibus:ꝛ iō ꝑ ipſa potius mēſuramus:ac per hoc ipſi mobili veri⁹ ꝯuenit eē tps. Uerꝫ qa eē menſurā maxime ꝯuenit vnitati:ꝛ ꝯſr numero ꝛ exinde aliȷs inquātū modo aliquo reducunꝛ ad numerū vel ad vnū ſicꝫ
t.c.2.t.3 patet.io.meta.vnde ꝛ quātitas continua ſeu magnitudo non eſt mēſura:niſi ad numerū vel ad vnitateꝫ reducta: ad vnitatem quidem ſi ſit minima ſaltem ꝛm inſtitutionem:vt ibidem dicitꝛ:quomodo.verbi gr̄a digitus ad numeꝝ:aut vt palmus qui tot digitis conſtat.aut vlna que ꝯtinet palmos tot vel tot in numero determinato:ꝛ niſi ſic eēt numerata per palmos:et palmus per digitos tāq̄ꝫ per vnitates non eſſet menſura:neq3 proprie vlna diceretꝛ ꝛm φ vlna ſpecies eſt mēſure:que tamē diſcretio vl numeratio:non neceſſe eſt:vt fiat per realē ſectionē partium:ſed ſufficit φ per ſignificationē anime:vt in ṗmo diſtinctione.24.q.2.in reſpōſione ad vltimum argumētum eſt dictum:qa inquā ita eſt:ꝛ ipſuꝫ motū eſt in ſe cōtinuum:ꝛ ꝯtinue moueꝛ:nec eſt tēpus vel menſura talis: vt dictū eſt:vt eſt ħ:vel illud corpus:ſed vt moueꝛ:neceſſe eſt vt ipſum ſic aliquo mō numereꝛ ꝛ reducaꝛ ad numerū:numeraꝛ autē non ꝛm ſe:ſed ꝛm prius ꝛ poſterius ſui motus. Cōſideratur nāq3 vt fuit in loco priori:ꝛ vt eſt in loco poſteriori:ꝛ vt ex priori cōtinue per medium venit ad poſteriorē:ꝛ tūc dicimus eē tēpus. Et hoc eſt qō dicit Phs 4⁹ phy.vbi ait.φ tūc dicimus fieri tēpus quando ṗoris ꝛ poſterioris in motu ſenſu ꝑcipimus:determinamus aūt accipiēdo aliud ꝛ aliud ipm ꝛ medium ipſoruꝫ alteriū:cū eni extrema mediȷ intelligim⁹:ꝛ duo dicat aīa ipſa:vt ħ qdē prius:illō vō poſterius:tūc ꝛ hoc dicimus eſſe tēpus hoc īquā.ſ.mobile. Et ideo qō ibideꝫ dicit Cōmentator. Et ſequiꝛ ex hoc ſermone φ motus diuiſus ꝑ duo inſtātia ṗus ꝛ poſterius eſt ipſum tēpus. Intelligendum eſt per cōcomitantiaꝫ tñ:vt ſit ſenſus.motus diuiſus ꝛc̄.eſt tempus.i.cū motus eſt ſic diuiſus:tūc eſt tempus:ꝛ hoc innuunt ſatis allegata verba Phi. Qō amplius cōfirmatur ex aliȷs que paulo poſt ſubdit.nā data diffinitione tēporis.ait.nō ergo motus tempus eſt:ſed ꝛm φ numeꝝ hꝫ motus.i.ſed tempus eſt illud ꝛm φ tēpus hꝫ numerū.ꝛ Cōmenta.ibi exponens ait.φ tempus non eſt motus:ſed ꝛm prius ꝛ poſterius eſt nūerus motus.i.numeratꝫ per ſuas partes priores ꝛ poſteriores.conſtat autē φ ſoluꝫ mobile eſt illud ꝛm φ numeraꝛ motus ꝛm ſuas partes priores ꝛ poſteriores:numeratur aūt modo ſupra expoſito. ¶ Diffinitio igiꝛ tēporis data a Pho.vꝫ numerus motus ꝛm prius ꝛ poſterius:vbi:vt ſubdit accipitur numerus numeratus vel eſt intelligenda per cōcomitātiam modo predicto:ita φ hec propoſitio tempus eſt numerus motus ꝛm ṗus ꝛ poſterius:equiualeat iſti.tēpus eſt quādo motus eſt numeratus ꝛm prius ꝛ poſterius:vl motus pro re mota ſumaꝛ:ſicut frequēter ſancti ꝛ phi loquētes de motu hoc nomine motus itelligunt rē motaꝫ: ꝛ tunc eſt ſenſus.eſt numerus motus.i.eſt motū numeratum ꝛm prius ꝛ poſterius:naꝫ cum ipſum motū accipiꝛ: vt in hoc loco priorē:ꝛ vt in hoc loco poſteriori:ꝛ ſic pluribus per cōſiderationem applicatur ipſuꝫ pluries replicaꝛ:ꝛ ex hoc ad ſenſum Phi:quodāmodo numeraꝛ.vñ in ſequēti caplō dicit. Qꝛ illud qō fertur eſt idē ꝛ numeratur ꝛm prius ꝛ poſterius:ꝛ dat exemplum de coriſco q idem exiſtens ꝛm φ alibi prius ꝛ alibi poſterius:dicitur quodāmodo eſſe alter.ꝛ Cōmē.ibidē.dicit φ cum trāſlatum accipitur per ſe erit vnum:ꝛ cum recipitur in reſpectu ad loca diuerſa in quibus eſt apud ſuam trāſlationē erit diuerſum ꝛm prioritateꝫ ꝛ poſterioritatem ꝛ accidit ei numerus. Et infra dicit φ tranſlatum numeraꝛ.i.multiplicatur per prius ꝛ poſterius:quod nō poteſt intelligi: niſi modo predicto. Et ꝛm alterā predictarū expoſitionū exponende ſunt omnes auctoritates dicentes φ tempus eſt motus. Sciendum autem:φ ſicut ſentētialiter ponit Aug.12.de ciui.tempus dupliciter poteſt ſumi.ſ.cōmuniter et proprie. Primo modo ſumpto tēpore omne continue motum quocunq3 genere motus moueatur eſt tempus:quodlibet enim huiꝰ numeratum ab anima poteſt eſſe menſura more motus ꝛ qetis in aliȷs ꝛm ſenſuꝫ ṗus poſitum. Secūdo autem modo ſola corpora celeſtia continue mota dicunꝛ tempora.vnde ſic ait.cum domin⁹ illa īſtituit dixit:ꝛ ſint in ſigna ꝛ in tempora:ꝛ in dies ꝛ in annos. Itaq3 ꝛm ipſa tanq̄ꝫ per ea que cōmuniter oībus ſūt nota moueri:ꝛ ſemper:ꝛ etiā regularius ceteris generaliter omnes de quantitatibus morarū motuū ꝛ quietū ac durationū tēporaliū rerū iudicāt:ꝛ ideo vt dicit Aug.

Right margin notes: T.c.100 (beside "Phs 4⁹ phy."); Cō.100. (beside "Cōmentator"); T.c.101. (beside "numerū.ꝛ Cōmenta."); Cō.101. (beside "motus:ſed ꝛm prius"); t.c.104. (beside "in ſequēti caplō"); Cō.104 (beside "quodāmodo eſſe alter"); cap.15. (beside "Aug.12.de ciui.")

ipsa vsitata ⁊ proprie tēpora appellant. Uerūtamē tam
in p̄mo q̄ȝ in secūdo modo sunt gradus: quoniā ⁊ aliorū
motorum ea que mouent localiter: ⁊ ex his etiaȝ que cir
cularirer: vt horologia magis proprie dicūtur tempora:
quoniam verius sibi competunt ꝯditiones mēsure: vtpo
te tanq̄ȝ manifestius ⁊ regularius motis. Item inter cor
pora celestia p̄mū mobile maxime ꝓprie dicit tempus:
eo ꝙ ceteris velocius ⁊ regularius omniqꝫ mouet: ⁊
ideo per ipsum de ceteris iudicatur: ⁊ ideo dicit ph̄s. 10.
T. cō. 4 metaphy. Qꝛ mensurat motum simplici motu ⁊ velocissi
mo: paruissimum enim hic habet tempus quapropter in
astrologia tale vnum est principium et metrum: motum
enim regularem supponunt ⁊ velocissimuȝ eum qui celi
Cō. 4. per quē alios iudicant. vbi Cōmētator exponit. d. id est
⁊ ponunt motum simplicem qui est velocissimus omniū
motuum mensuram per quē mensurant omnes motus
⁊ iste motus est motus celi diurnus: tempus enim istius
motus est minimū omniū temporū: ⁊ subdit: ⁊ ideo men
surant motum orbium stellarum per ipsum motum: qui
est principiū omnium motuū. per motum autem celi in
telligunt ipsum celum motuȝ. constat enim ꝙ motus ce
li non potest esse talis mensura: vt supra dictum est. Et h̄
modus loquendi plurimum vsitatus est apud auctores.
T. c. 55. vnde scd̄o de gn̄atione. caplo penultimo. vbi ph̄s dicit
c. 56. ꝙ allatio que circa obliquum circulum est causa genera
tionis ⁊ corruptionis per allationē intelligit ipsum celuȝ
allatum: qđ pȝ per causam quā paulopost reddit. ait eniȝ
contingit eni quādoqꝫ longe fieri: quādoqꝫ prope: in eq̄
li v̄o distātia ente ineq̄lis erit motus. Quocirca si in acce
dēdo ⁊ in prope esse generat ⁊ in recedēdo: ⁊ in lōge fieri
idipsum corrumpit ⁊c̄. constat autē ꝙ mobile ipsum est
illud qđ aduenit ⁊ fit ꝓpe ⁊ recedit ⁊ longe fit similr̄ per
allationē: circa obliquum circulū intelligit celū oblique
latū: ⁊ ad hūc modū multa dicta sanctoꝝ ⁊ philosophoꝝ
loquentium de motu ⁊ tempore accipienda sunt. De in
stanti v̄o dico ꝙ potest etiaȝ accipi dupliciter. s. cōmunit
⁊ ꝓprie. Primo modo omne qđ mouet est instās. Scd̄o
modo primū mobile instans est: ita ꝙ eadem ipsa est res
instans ⁊ tempus: hec tn̄ duo nomina nō sunt synonyma
nec eandem rem s̄m eandē rationē significant. vbi sciē
dum ꝙ tēpus significat mobile cōnotando ipsum fuisse
in loco in quo non est: ⁊ esse in loco in quo imediate non
fuit nec imediate erit: ⁊ imediate fore in loco in quo non
est: ita ꝙ de nullo vere dicitur ꝙ est tempus nisi hec sint
vera de ipso. Instans v̄o significat ipsuȝ ideȝ mobile cō
notando locuȝ in quo est: ⁊ cū hoc etiā cōnotando ꝙ ime
diate in illo loco nō fuit: ⁊ imediate in eo nō erit. Et pōt
sumi instās cōiter: sicut de tēpore dictū est: ⁊ maxime ꝓ
prie sumptū instans est ipsum mobile primū. Qꝛ aūt in
T. c. 103 stans sit mobile ipsum: patet per ph̄m in verbis contra
opionem aliā allegatis. quibus ait. ꝙ ipsum nunc s̄m ꝙ
in alio ⁊ alio est alterū: inquātū autē qđcūqꝫ ens est ideȝ
est: constat autem ꝙ solum mobile ipsuȝ est illud qđ idē
s̄m se existēs est p̄us in alio et posterius in alio. ergo s̄m
intentionē ph̄i ipsuȝ mobile: qđ mouet est nunc seu in
ꝯ p̄ᵐ ꝯ. stans. ¶ Circa predicta sunt dubia: ⁊ p̄mo cōtra primaȝ
cōclusionē. videt enī ꝙ nulla res sit tēpus: qm̄ nulla res
cōponitur ex his que non sunt vt assumebat cōtra alieȝ
opionē: sed omne tēpus componitur ex his que nō sunt.
ergo ⁊c̄. ꝓbatur minor: qm̄ omne tempus diuidit in p̄us
⁊ posterius: siue in preteritū ⁊ futurum: nec p̄teritū: neqꝫ
futurū est: vel arguit sic. nullū tempus est. omnis res est.
igitur nulla res est tēpus: minor est nota. probat maior,
qꝛ nullū tempus preteritum est. ⁊ nullū tempus futurū
est. igitur nullū tempus est. antecedēs pȝ: ⁊ ꝯn̄a probat,

qꝛ omne tēpus est preteritū vel futurū. ¶ Scd̄o Cōmē. 2ᵐ
4º phy. dicit. ꝙ nulla pars motus est in actu: et subdit ꝙ Cō. 88.
motus est cōpositus ex hoc qđ iam deficit: ⁊ ex h̄ ꝙ no
dū est: ⁊ idē dicit eē de tēpore: simile etiā videt ph̄s di T. c. 103
cere in illo caplo. Et sicut motus. vbi soluit rōnem ꝓbā
tem tēpus non esse: sed cōstat ꝙ nulla res cōponit ex his
que nō sunt. quare ⁊c̄. ¶ Tertio ꝯ p̄mā parteȝ scd̄e ꝯclu 3ᵐ
sionis arguit: qꝛ possibile est aliqđ moueri ⁊ non esse nu ꝯ 2ᵐ ꝯ.
meratū s̄m prius ⁊ posterius sui motus: igit possibile est
aliquid moueri ⁊ nullū esse tēpus. probat ꝯn̄tia ex dictis
supra. videlȝ ꝙ tēpus est numerus numeratus ad intelle
ctum ibi datum. ¶ Quarto cōtra aliam partē eiusdē cō 4ᵐ
clusionis arguit. ꝙ sit possibile tēpus esse ⁊ nullā reȝ mo
ueri: qm̄ possibile est eē p̄us ⁊ posterius: que nō sunt sil: ⁊
nullaȝ rem moueri. igitur possibile est tēpus esse ⁊ nullā
rem moueri. ꝯn̄tia pȝ: qꝛ impossibile est esse p̄us ⁊ poste
rius: quin sit tēpus: vt in ꝓbatione p̄me ꝑtis eiusdē ꝯclu
sionis assumptū est. Sed ꝓbo antecedēs triplr̄. ¶ Prio p̄
qm̄ possibile est ꝙ nihil moueat: ⁊ tn̄ aliqđ subito mute
tur. sed īpossibile est ꝙ aliqđ subito muteꝰ qn̄ prius fue
rit sub vno opposito: ⁊ posterius sit sub altero: ⁊ per ꝯn̄s
sint p̄us ⁊ posterius que nō sūt simul. ¶ Scd̄o. nā posset 2º
deꝰ destruere oēm creaturā: quo posito posset creare vni
cam aiam: ⁊ illam creatā posset annihilare. His ꝑcise po
sitis nullus esset motus seu nihil moueret. Et tamē illa
anima nō simul esset: ⁊ nō eēt. Sed p̄us nō esset ⁊ postea
esset: ⁊ iterū postq̄ȝ fuisset nō esset. ¶ Tertio. qꝛ constat 3º
ꝙ deus creauit aiam Ade p̄usq̄ȝ aiaȝ Abrae: ⁊ si nulla res
vnq̄ȝ fuisset mota ita potuisset hāc ⁊ illaȝ creare: sic crea
uit. vȝ non simul vtrāqꝫ: sed illam prius istaȝ posterius.
¶ Cōfirmat. qꝛ casu posito deo creante aiaȝ Ade loquē
do stricte de creatione: vt distinguit a ꝯseruatiōe. hec co
pulatiua fuisset vera. aia Ade creatur: ⁊ aia Abrae creabi
tur: ⁊ iteruȝ deo creante aiam Abrae hec fuisset vera. aia
Abrae creatur: ⁊ aia Ade creata fuit: ⁊ nō creatur: ⁊ sic da
retur prius ⁊ posterius: ⁊ preteritū ⁊ futurum ⁊ presens.
¶ Quinto cōtra eandē partē eiusdē ꝯclonis arguit sic. 5ᵐ
possibile est oīa mobilia quiescere. igit possibile est tp̄s
esse: ⁊ nihil moueri: antecedēs pȝ loquēdo de possibili ꝑ
potentiā dei absolutā: vt in oībus predictis accipit possi
bile. ꝯn̄tia pȝ etiā: qꝛ sicut illud qđ mouet: mouet in tp̄e: 6ᵐ
ita ⁊ omne qđ quiescit in tēpore quiescit. ¶ Sexto. ꝯtra ꝯ 3ᵐ ꝯ.
tertiam ꝯclusionē arguit. ꝙ non omne continue motum
sit tēpus: qm̄ tūc essent plura tēpora simul: ⁊ similr̄ ꝙ an
gelus ⁊ anima essent tēpora quedā: quoꝝ vtrūqꝫ incōue
niens videt. ¶ Septimo. Ph̄s reprobat eā opionē dicē 7ᵐ
tē ꝙ tp̄s est motus totius q̄ȝ dicētē ꝙ est sphera ipsa mo
ta. igit s̄m ipsum tēpus maxime ꝓprie dictū non est pri
mū mobile continue motum. ¶ Octauo ad ideȝ: qm̄ se 8ᵐ
queret ꝙ quecūqꝫ mouent in equali: imo in eodē tēpo
re mouent: ac per hoc nihil velocius alio mouet aut tar
dius: pȝ ꝯn̄a. qꝛ oīum est idem mobile primū. Et per idē
sequit: ꝙ que hactenus mouebant: mouebant in eodeȝ
tēpore: in quo nūc mouent: que nūc actualiter mouent:
⁊ ꝙ in eodē tēpore vixerūt qui olim fuerūt: ⁊ qui postea:
⁊ qui nūc. vbi gr̄a. Adam Abel ⁊ Abraam ⁊ Isaac ⁊ nos
qui actu viuimus: ⁊ oīa hec sunt absurda. ¶ Nono. si pri 9ᵐ
mū mobile est tēpus: aut est dies: aut annus: aut aliquod
aliud tp̄s: ⁊ qꝛ nō est maior ratio de vno q̄ȝ de alio. Seq̄t
ꝙ ipsum est oīa hec: sed istud absurdum est: qm̄ tunc nec
annus excederet mēsem: nec mēsis diem: nec dies maior
esset q̄ȝ hora: quinimo nō esset aliud annus q̄ȝ dies: aut q̄ȝ
hora: ⁊ sic qui vixit per vnā diem: vixit etiā per vnuȝ an
num: qnimo per mille annos: ⁊ vlr̄ per omne tp̄s: qđ nul
lus etiaȝ stultus diceret. ¶ Decimo. p̄mum mobile mo 10ᵐ
uetur

netur in tpe:⁊ non mouet̃ in seipso. Itẽ ipsum posset nec
auctũ:nec diminutũ moueri in minori tẽpore:⁊ etiam in
maiori:sicut placeret deo.nã posset ⁊ velocius ⁊ tardius
11m moueri:⁊ per ɔñs ipsum non est tp̃s. ¶ Undecimo.sunt
plures auctoritates dicẽtes ꝙ tp̃s est accidẽs:⁊ passio pri
mi motus:primũ autem mobile:nec est accidens:nec pas
12m sio alicuius. ¶ Duodecimo arguit̃.ꝙ ipsum nõ est istãs:
qm̃ tunc tẽpus esset instans:⁊ per ɔsequẽs quecũq; fiunt
in instãti fierẽt in tẽpore ⁊ ecõuerso:⁊ quecũq; moueren
13m tur in tẽpore mouerent̃ i istãti. ¶ Tertiodecimo ad idẽ
T.c.92. per rõnẽ Phi 4° physicoꝝ.nam sequit̃ ꝙ que fuerũt in
millesimũ annum fuerunt in eodẽ instanti:cum his que
fuerunt in centesimũ:⁊ per ɔñs fuerũt simul:⁊ similr̃ se
quit̃ ꝙ que erunt cras simul erũt cũ futuris in fine mun
di:⁊ nõ prius illis:pz qa erunt in eodẽ:amplius ex eodez
sequit̃ ꝙ ɔ̃dictoria erunt vera simul.nam si soz.nunc est
albus ⁊ cras erit niger.hec in istãti p̃senti est vera.soz.est
albus:⁊ cras erit vera:⁊ in istãti soz.nõ est albus:⁊ si celũ
14m sit instãs erit in eodẽ instãti vera:⁊ per ɔñs sit. ¶ Quar
T.c.91. todecimo per aliã rõnem eiusdẽ:qm̃ tũc nõ essent plura
instantia in tempore:sed vnũ tm̃.hoc aũt est falsum.naz
cuiuslibet tẽporis finiti sunt duo termini:⁊ nõ vnus tm̃.
tempus autẽ instantibus terminat̃.Confirmatur.qa cõe
dictum est ꝙ aliqd fit in vno instãti:⁊ aliud in alio istan
ti:⁊ ꝙ plura imo ĩfinita istãtia sunt in tẽpore que nõ eẽnt
15m vera si p̃mũ mobile eẽt istãs. ¶ Quitodecimo Augu.2°
cap. 21. confes.expresse videt̃ velle ꝙ nec tp̃s nec instans sint ex̃
aiaz.Sunt enĩ inquit hec tria in aia:quedã ⁊ alibi ea nõ
video:presens de preteritis memoria:p̃sens de p̃teritis cõ
tuitus:presens de futuris expectatio.Et qa vt dixit in ca/
plo 18°.id solum qd̃ oĩno indiuisibile est p̃sens dici põt:
pz ꝙ per presens intelligit̃ istans:sic igit̃ tã tp̃s q̃ȝ istans
in aia sunt ꝭm ipsuz.igitur p̃muz mobile qd̃ est res vera
Rñ° ad extra aiam nõ est tẽpus neqz instãs. ¶ Respõdeo ad p̃/
p̃mum. mum nego minorẽ.Ad probationẽ cum dicit̃.omne tem
pus diuiditur in prius ⁊ posterius ⁊c̃.Dõm ꝙ accipiẽdo
prius ⁊ posterius que non sunt simul:sicut videt̃ assume
re ꝓbatio in sua ꝓprietate est simplr̃ falsa.vera tamẽ est
in sensu quẽ hñt ex ea doctores:⁊ q recte illos intelligũt:
vbi sciendum est ꝙ prius ⁊ posterius:aut preteritũ ⁊ fu
turũ nõ sunt cogitãda tanq̃ȝ partes cõstituẽtes essentiaz
illam que dicit̃ tẽpus.nam hoc est prorsus ipossibile: vt
supra probatũ est:sed accipiẽda sunt ꝭm esse fuisse ⁊ fore
⁊ negationibus mutuis eiusdẽ mobilis cõtinue moti.nõ
dico aũt esse vel fuisse aut fore simplr̃:sed esse hic vel ibi
aut tale vel tale:seu alio modo:ꝭm quem potest dici ali/
quid moueri.verbi grã.in eo qd̃ ɔtinue mouet̃ localiter.
omne nãqz tale fuit alicubi vbi non est:⁊ est alicubi vbi
imediate nõ fuit:nec imediate erit:⁊ imediate erit alicu/
bi vbi nõ est:⁊ loquor de loco p̃rio qui nõ dicit̃ locus cor
poris rõne partis eius:qd̃ ergo dicit̃ tẽpus diuidi in pre/
teritum ⁊ futurũ sensus verus est:ꝙ mobile cõtinue mo
tum per qd̃ mẽsuramus moras motuũ ⁊c̃.ad intellectuz
supra datũ fuit alicubi vbi nõ est:⁊ imediate erit vbi nõ
est.Similr̃ tp̃s diuidit̃ in prius ⁊ posterius.i.mobile cõ/
tinue motũ ⁊c̃.Alicubi fuit prius ⁊ alicubi posteri⁹:⁊ silr̃
suo modo exponendum est de mobili moto ꝭm aliquaz
speciez motus.Et qa hoc nomẽ instãs nõ cõnotat ista iõ
ipsuz dĩ idiuisibile. ¶ Ad aliã formã que fit ad idẽ. Re
spondeo negãdo maiorẽ illã.nullũ tp̃s est.ad ꝓbationez
si proprie accipiat̃ preteritũ ⁊ futurũ.vz vt distinguunt̃
cõtra presens.cõcedo añs.⁊ nego cõsequentiã ⁊ illã pro/
positionem assumptam ad eius probationez.vz hanc.oẽ
cap.21.⁊ tempus est preteritum vel futurum.nam sua cõtradicto
29. ria est vera.quinimo ꝭm Aug.11.cõfes.scd̃o etiaz contra/
ria est vera.videlz hoc nomẽ tẽpus est preteritũ vel fu/
turũ.dicit enĩ ꝙ nõ ꝓprie dicit̃ tẽpora sunt tria.p̃teritũ
presens ⁊ futurũ:⁊ ꝙ ɔsuetudo abutitur hoc dicere:⁊ est
ratio eius:qa nec futura sunt nec p̃terita. Qd̃ aũt nõ est:
nõ est tempus ¶ Ad 2m dicendũ.ꝙ pro tãto Cõmẽtator Ad 2m
dicit motũ ⁊ tẽpus componi ex eo qd̃ iam defecit:⁊ ex eo
qd̃ nõdum est:qa illud qd̃ ɔtinue mouet̃:⁊ est tẽpus ime
diate fuit:vbi nũc nõ est ⁊ imediate erit vbi nõdum est:
nec aliud ipse et Phs intelligendi sunt voluisse dixisse.
¶ Ad 3m dicẽdum.ꝙ numeratuz põt duplr̃ accipi.s.ꝭm Ad 3m
actum ⁊ ꝭm potentiã proximã ⁊ propinquaz:⁊ quod isto
scd̃o modo est numeratũ magis proprie dicit̃ numerale
q̃ȝ numeratum.vtrũq; tamẽ ꝭm Phm 4° physicorũ:nu T.c.102
merum dicimus.tẽpus igitur potest accipi vel pro eo qd̃
est actu numeratum ꝭm prius ⁊ posterius:quomodo ac/
cipit Phs etiaz cum dicit:ꝙ impossibile est tẽpus esse:si T.c.100
aia nõ sit:nã quãuis tẽpus possit esse nõ existẽte aia:non
tamẽ tẽpus potest esse tẽpus anima nõ existẽte. Et ideo
hec copulatiua est impossibilis.tẽpus est.⁊ nulla aia est.
sicut ⁊ hec.numeratũ.i.qd̃ numeratur ab aia est.⁊ aia nõ
est.Et sic optime ꝓbat argumentuz:sed nõ sic accipio in
cõclusione illa secũda:⁊ põt etiã accipi pro eo ꝙ aia põt
sic numerare:⁊ sic accipio in ɔclusione illa:⁊ ita etiã acci
piunt auctoritates inducte ad ꝓbationẽ ipsius:ita ꝙ no/
mine tẽporis itelligat̃ aliqd qd̃ põt ab aia numerari ꝭm
prius ⁊ posterius motuz:⁊ per ipsuz sic numeratũ potest
metiri durationẽ:seu morã alterius:vt supra dictuz est:⁊
cõtra hunc intellectũ nõ procedit ratio. ¶ Ad 4m nego Ad 4m
antecedẽs:⁊ cõcedo possibile esse ꝙ aliquid subito mute
tur:⁊ nihil moueatur ꝓprie loquẽdo:⁊ ꝙ si ita esset illud
non prius esset sub vno opposito q̃ȝ sub alio:nec tamẽ sit
sub vtroqz:vbi aduertendũ est:ꝙ impossibile est aliqua
duo cõparari ꝭm prius ⁊ posterius:nisi per comparatio/
nem ad aliqd̃ tertiũ.vnde duarũ medietatũ eiusdez ma/
gnitudinis neutra est altera prior:nisi in cõparatione ad
aliqd̃ aliud:cui que est ꝓpinquior est prior: ⁊ que remo/
tior dicit̃ posterior. In motu etiã nulla pars dicit̃ altera
prior:nisi per cõparationẽ ad illud ex quo icepit motus:
⁊ similr̃ in tẽpore:vt dicit Phs 4° physicorum.est prius T.c.103
⁊ posterius per cõparationẽ ad nunc:lz ecõtrario in pre/ ⁊.100.
teritis ⁊ futuris:vt ibi declarat:⁊ silr̃ 5° meta.caplo de p̃o T.c. 16.
ri.si ergo nulla res moueret̃ cõtinue ⁊ esset lapis aliquis
albus:⁊ deus subito destrueret eius albedinem ⁊ in ipso
causaret nigredinẽ:aut esset in oriente ⁊ subito locaretur
in occidente nõ vere diceretur ꝙ prius fuisset albus ⁊ po
sterius niger:nec prius in oriente:nec posterius in occidẽ
te:eo ꝙ non daretur aliquod aliud:ad qd̃ posset ꝭm p̃di/
cta taliter cõparari:quimo si talis cõparatio deberet esse
oporteret ꝙ esset aliquorũ plurium in comparatione ad
terminum ex quo mutaretur:⁊ tunc nõ esset mutatio su/
bita:sed motus cõtinuus seu diuisibilis. ¶ Ad scd̃am p̃/ Ad 2m
bationẽ eiusdem antecedẽtis:dico illo casu posito: lz eẽt
veruz dicere ꝙ illa anima non fuit prius:non tamẽ vere
diceretur ꝙ ipsa prius nõ fuit:⁊ postea fuit:⁊ postq̃ȝ fuit
nõ est:sed bene diceretur ꝙ si tempus fuisset ⁊ esset ipsa:
ipsa prius non fuisset ⁊ postea fuisset ⁊c̃.⁊ hoc patet:quia
non aliud hec significaretur cum diceretur ipsum prius
fuisse:vt in proposito loquimur de priori: q̃ȝ si diceretur
fuisse in tempore priori:⁊ vtiqz si tempus fuisset ipsa in
illo tempore fuisset. Si autez ponatur tempus non fuisse
ipsa non fuit in priori tempore:⁊ per consequẽs:neq; fuit
prius:huic cõsonat Aug.11.cõfes.vbi sententialiter negat cap. 14.
deum prius fuisse q̃ȝ creatura:loquẽdo de prioritate tem
poris:⁊ hoc ideo quia tempus ante creaturam fuit:vnde
etiã dicit ꝙ deus nõ precedit tempore tẽpora:sed eterni/

t.c.te.huius etiā simile est. Sicut si nullus eēt locus et eēnt
tm̄ tria corpora.a b c.nullum esset prius alio ſm locū. Si
tamē esset locus eis non mutatis.b.esset prius ſm locum.
ipso.c.in comparatione ad.a.quia esset in loco priori:⁊.c.
esset posterius. Et in comparatione ad.c b.esset pus ⁊.a.
Ad 3m posterius. ¶ Per idem pꝫ:quid sit dicendum ad tertiam
probationē. Ad cōfirmationē que ingerit aliqualē diffi-
cultatem ex eo ꝙ verbū consignificare videtur tēpus:vt
dicit Phs pmo periher.dico ꝙ si verbum in enuntiatio-
ne cathegorica significet tēpus:vt ex ea inferatur alia si-
milis cū aduerbio illius tēporis.verbi grā.si dicat̃ sor.est
albus.igitur sor.nūc est albus.⁊ sor.fuit albus.igitur sor.
prius fuit albus:tunc in casu dato negande sunt ille copu-
latiue. Si vō nō sic liceat inferre:sed cōditionalr tm̄.vbi
grā.sor.fuit albus.igit̃ si tēpus fuit sor.prius fuit albus:
cocedendum est antecedens:⁊ neganda est cōsequentia.
quia dicitur:⁊ sic daretur prius ⁊ posterius ⁊c.iꝫ daretur
Ad 5m verbū preteriti temporis ⁊ futuri. ¶ Ad 5m nego ꝯsequē-
tiam.ad probationē dicendū:ꝙ quāuis omne qđ quiescit
quiescat in tēpore:non tamē est cōsequētia simplex:si ali-
quid quiescit ipsum quiescit in tempore:vnde si preter deū
essent tm̄ corpora ⁊ nullum moueret̃.constat ꝙ nullum
tempus esset:⁊ per cōsequēs nullum quiesceret in tempo-
Ad 6m re:⁊ tamē multa quiescerent. ¶ Ad 6m dicendum ꝙ tem-
pus potest accipi dupl̃r.cōmuniter.s.⁊ specialiter pro eo
cui esse conuenit:maxime tempus: primo modo cōcedo
tempora esse plura.secūdo autē modo non. Et hec est ex-
t.c.c.13z pressa determinatio Phi.4° physicorum.caplo vltimo:⁊
t.133. Cōmentator ibidem:tempus autē maxime proprie dictū
est primū mobile:vt superius dicebatur:⁊ hoc notat Cō-
Cō.4. mentator cōmēto.133.primū tempus:⁊ dicit ꝙ est prius
ceteris tēporibus ⁊ numerās illa:decimo etiā metaphy.
expresse ponit tēpora plura:sicut supra allegatum est. Et si
dicat̃ ꝙ tunc sequitur ꝙ si essent plures mundi ⁊ plura
prima mobilia cōtinue mota essent plura tēpora simul.
T.c.93. Sed ꝯsequēs est impossibile:vt pꝫ.4° physico.p Phm
qui ad hoc incōueniēs deducit Platonē: ⁊ tamē antece-
dens est possibile ſm veritatem. Dōm ꝙ ſm veritatem:
tam antecedēs q̄ ꝯñs sunt possibilia:⁊ ſm Phm vtrūqꝫ
est impossibile:tamē ſm platonē:antecedēs erat possibi-
le:vt innuit ibi Cōmentator:ꝯsequēs aūt erat impossibi-
Cō.93. le. Et ideo ratio Phi est bona ꝯtra hoiem. ¶ P̃. Hec diffi-
cultas ita pōt fieri cōtra dicentes tempus esse motū celi
aut accidēs inherēs motui:qm̄ si essent plures mundi et
pmi celi motꝰ:essent plura accidētia talia:simil̃r si ponat̃
res aliqua in anima existens subiectiue:in pluribus ani-
mabus simul possunt esse huiꝰ res. Cōcludo etiam subse-
quenter ꝙ tam angelus q̄ anima ⁊ vl̃r qđlibet continue
Ad 7m motum est tēpus cōiter loquendo de tēpore. ¶ Ad 7m di-
a.t.c.93. cendum ꝙ Phs non īquirit in illo caplo quid.i.que res
infra. sit tēpus:sed que sit diffinitio tēporis cōmuniter sumpti.
In fine autē libri inqrit cui rei ꝯueniat illa diffinitio. Cū
igitur vbi inquirit tēporis diffinitionem:dicit tēpus non
esse motum totius aut spheram ⁊c.nō intendit dicere ꝙ
res que est tēpus nō est hec vl̃ illa. Sed ꝙ hec talia non
sunt vnum vel idē ſm diffinitionē:seu nō habent diffini-
tionem eādem:vnde ⁊ significant rem eandē: non tamē
ſm eandem rōnem sicut nomina synonyma:⁊ hoc satis
pꝫ:qa nec plus probant rationes eius:sicut pꝫ diligenter
Ad 8m consideranti. ¶ Ad 8m dicendum ꝙ quecūqꝫ res ponat̃
esse tempus ſm nullam opionē cū dicit̃ aliqd esse vl̃ mo-
ueri in tempore significat̃ illud esse vel moueri in illa re
que est tēpus:vnde nec qui ponunt tempus esse accidens
successiuum celi: siue sit motus siue distinctum a motu:
cum dicunt equum currere spatium aliquod in tempore:
intelligunt ꝙ currat in aliquo accidente existēte in celo:
sed intelligunt ꝙ cursus illius pōt mēsurari per illam rē
que est tēpus:⁊ sic etiam exponit Phs.4° physicorum.d. Cō.114.
ꝙ motui esse in tempore est tempore mēsurari:qđ nō est
aliud q̄ tādiu moueri q̄diu mobile aliud maxime regu-
lariter motū mouet̃ ab hoc vel illo pūcto ad illđ:aut to-
tiens vel totiens ab eodē in idē:sicut superius declaratū
est. Secundum igit̃ hoc aliquid moueri in maiori tēpore
q̄ aliud:idem est qđ moueri dum primū mobile:loquē-
do de tempore maxime ꝓprie dicto:maiorē partem pagit
sui circuitus:aut pluries totū suū circuitum:⁊ ecōtra itel-
ligendum est per moueri tempore minori: equalr vō dr̃
moueri:quorū vnū mouet̃ primo mobili peragente tan-
tam partē sui circuitus vel totū totiens quanta vel quo-
tiens totum peragit:dum aliud mouet̃. Eodem demum
tempore:illa moueri dicunt̃:quorū vnū mouetur dum ce-
lum tota vice mouet̃:quota vice mouet̃ dum aliud mo-
uetur:qui quidem numerus ordinabilis potest sumi per
distantiam a prima vice sue versionis:aut ab aliqua alia
determinata preterita:qđ dico ꝓpter opionē phi negātis
primū mobile esse prima vice reuolutum. Ex his patet:
ꝙ non sequunt̃ incōuenientia que inducunt̃:nō primū:
qa nō quantūlibet vertitur celum aut quotiens:dum vna
res mouetur tantum vel totiens vertitur:dum quolibet
aliud mouetur. Nec scđm:qa etiam supposito ꝙ Adam
⁊ Abraam equali tempore vixerint:non tamē simul vel
eodem tempore dicunt̃ vixisse:quia non quota vice ver-
tebatur celū cū icepit Adā viuere:aut cum desyt tota vi-
ce vertebat̃:cum incepit aut desyt Abraam:⁊ simili mō
de alys est dicēdū. ¶ Ad 9m dōm.ꝙ ista noia tēporalia: Ad 9m
hora dies annus ⁊ similia non habent proprie incōpletā
significationē:ita ꝙ pro aliqua entitate possint suppone-
re:sed cū in enūtiationibus assumunt̃ equiualēt in signi-
ficando vni orationi. vbi grā.si dicat̃.sor.vno mense fuit
Parisius:aut mensis est vel mēsis vnus preteryt ex quo
sor.fuit pmo Parisius:non aliud significat̃ q̄ si diceret̃.
primū mobile trigesies cōplete reuolutū est ex quo pmo
sor.fuit Parisius.⁊ ſm hoc patet.ꝙ argumentū nō ꝓce-
dit:eo ꝙ in falsa imaginatione fundat̃.s.ꝙ talia noia ta-
lem habeant significationē ꝙ aliqua re demonstrata cō-
tingat vere dicere hic est annus:⁊ sic de alys:qđ vtiqꝫ fal-
sum est:⁊ hoc dicere maxime cogitur opio: ponēs tēpus
esse rem aliquā successiuā:siue motū:siue in motu existē-
tem a celo ⁊ alys pmanētibus rebus distinctā iuxta itel-
lectū in pcedētibus reprobatū:qm̄ si annus significet ali-
quā partē talis rei successiue includentem alias minores
partes que dicunt̃ menses vel dies:verissime dicit̃:nul-
lus annus est res:sicut superius ꝓbatum est:⁊ p ꝯñs nulla
res est annus. ¶ Ad 10m dōꝫ.ꝙ loquēdo de tēpore cōiter Ad 10m
vere dicitur ꝙ pmū mobile mouet̃ in tēpore:sicut etiam
vere per aliquid inferius motū cōtingit mēsurare motū
celi:vt pꝫ.4° physicorū.per Phm:⁊ simil̃r per cōes vsus
horologiorum:quorum motu cognoscimus quāta ps diei vel
noctis trāsierit ex quo icepimus scribere vel legere:aut
aliquid aliud facere.i.quot gradibus sol motus sit:⁊ ſm
hunc modū nō dicit̃ celū moueri in seipso:nec dicit̃ mē-
surari seipso:⁊ sicut alio tēpore pōt mensurari:ita in alio
tēpore dicit̃ moueri:⁊ ſm hoc patet:quō posset velocius
⁊ tardius moueri. Si vō loquamur de tēpore maxime ꝓ-
prie dicto:sic non recte dicitur primū mobile moueri in
tēpore:sed potius esse tēpus. ¶ Ad vndecimū dōm.ꝙ in Ad 11m
talibus auctoritatibus et dictis conclusionibus termini
supponunt simpliciter vel materialiter:non autem perso-
naliter ⁊ sumuntur accidens ⁊ passio pro predicabilibus
quibusdam non pro rebus aliquibus res alias informā-
tibus

tibus:nunc autē nō sequiṫ.tēpus est passio primi motus.
primū mobile nō est passio alicuius.igitur primū mobi-
le nō est tēpus:si tempus in ꝯclusione supponat persona-
liter.nam in maiore supponit simplr:alioquin est falsa:
exemplum.nō sequiṫ.risibile est passio hominis:hō non
est passio hominis.igiṫ homo non est risibilis:sed est fal-
lacia equiuocationis penes tertiuꝫ modū.si maior pona-
tur esse vera:ꝛ cum hoc est etiā fallacia accidētis: similr
non sequitur.creatiuum est passio dei.deus nō est passio
dei.igiṫ deus nō est creatiuus.vtrobiqꝫ eniꝫ ꝑmisse sunt
Ad 12m vere:ꝛ cōclusio falsa.¶ Ad 12m dico.ꝙ de virtute sermo
nis illa est cōcedenda:tempus est instans:pro eo ꝙ subie
ctum ꝛ predicatum pro re eadem supponunt:qa tamē il-
la nomina nō sunt synonyma:ꝛ aliquid cōnotatur ꝑ vnū
qḋ non eodeꝫ modo cōnotaṫ per reliquū:ideo aliud pōt
significari per enūtiationē in qua vnū eoꝝ ponitur ꝙ̄ si-
gnificeṫ per eā in qua poniṫ reliquū:ꝛ de facto ita admit
tit vsus cōmunis:vnde cū dicitur aliquid fieri in instan-
ti:nō intelligūt ꝙ illud fiat in re que est instans quecūqꝫ
sit illa:vnde ponētes ꝙ instans est accidens indiuisibile
raptim transiens existens in celo:non intendunt signifi-
care per huiꝰ enuntiationē ꝙ in tali accidente fiat res il
la:nam talis sensus nimis eēt in falsus:sicut nec dicentes
aliquid fieri in tēpore volunt:si recte sapiant significare
ꝙ illud fiat in substātia celi:aut aliquo eius accidēte:vt
supra dicebaṫ.Sed per ꝑmaꝫ significare volunt ꝙ illud
totū fiat dum celum:aut aliud continue motū est in hoc
loco vl' illo demōstrato.in quo nec imediate fuit nec ime
diate erit:ita ꝙ nihil ipsius factuꝫ fuit dum mobile fuit
in aliquo loco:nec erit ꝑmo factum duꝫ erit in alio loco.
nec hic fiat vis quō celum esse in loco aut moueri dicaṫ
localiter:sed ad bonū intellectū recipiaṫ:ꝛ hoc est etiam
factionē alicuius mēsurari instāti ad bonū itellm illius
cōis dicti:siue proprie accipiaṫ mensurari siue non.illud
autem diciṫ fieri in tēpore:cuius aliqd factū fuit duꝫ ce-
lum fuit in loco priori:ꝛ aliqd dum fuit in loco posterio-
ri:ꝛ aliqd erit factū dum erit in loco posteriori.Quāuis
igitur eadeꝫ res sit celū tēpus ꝛ instās:nō tñ ideꝫ signifi-
catur cū aliquid diciṫ fieri in tempore: ꝛ cum diciṫ fieri
in instāti:aut cū diciṫ fieri in celo:ꝛ ideo non passim ad-
Ad 13m mittunṫ ꝛ respuūtur.¶ Ad 13m cōformiter dicendū est:
sicut dictū est ad octauū.nam ad bonum intellectum ali-
qua dicunṫ esse in eodem instanti: nō qa sunt in eadem
substantia:aut in eodem aliquo accidente celi:sed qa dū
primū mobile est in hoc loco vel situ demōstrato in quo
imediate nō fuit:nec imediate erit:ꝛ ea vl' tota vice quo
ta est in eo loco vtrūqꝫ ipsoꝝ est.Si autē vnū fuisset duꝫ
primū mobile fuit in vno loco:ꝛ reliquū fuisset duꝫ fuit
in alio loco:aut si vtrūqꝫ fuisset dum primū mobile fuit
in hoc loco eodē:vnū tamē dum primū mobile fuit in cē
tesima vice:reliquum vo fuisset dum ibi primū mobile
fuit vice quinquagesima non dicereṫ fuisse in eodem in-
stanti cum illo:sed in alio priori.Si autē fuisset dum pri-
mū mobile fuit ibi vice millesima diceret fuisse in alio
instanti posteriori.Et que hoc modo dicunṫ esse in eodē
instanti dicunṫ esse simul:que autē in alio ꝛ alio:vnuꝫ di
citur fuisse prius alio.Ex his patet:ꝙ quelibet cōsequē-
tia illarum est neganda ad sensum in quo ꝯsequens repu
tatur falsum:nec aliqua probatio ꝓcedit ad propositū.
Ad 14m ¶ Ad 14m quāuis possit cōcedi ꝙ sunt plura instantia:
sicut sunt plura mobilia.loquendo tamē circa idē mobi
le ꝛ tempus.verbi grā.circa primū.dico ꝙ eūdo ad vim
sermonis absolute negandum esset plura esse instantia:
seu plura sibi succedere:ꝛ dicendum ꝙ idipsum instans
quod est fuit ꝛ erit:nec vnum corrumpitur ꝛ aliud gene-
raṫ:qḋ ꝑ autē dicunṫ plura instantia non est proprie dictū:
est tamē verum ad intellectū recte sapientiū: vbi sciēdū
ꝙ ꝙ̄uis instans non sit alia res ꝙ̄ ipsum mobile.hoc tñ
nomē instans aliud cōnotat preter mobile:vt supra dice
batur:ꝛ inter cetera cōnotat hunc locum determinate vl'
illum determinate:ꝛ per talē cōnotationeꝫ loci huius in
quo est ꝛ illius in quo fuit:vel illius in quo erit: cōsueuit
distingui instās per nunc ꝛ tunc:ita ꝙ strictius sumendo
nunc cōnotet determinate locum in quo est:tunc autem
non locum in quo est:sed in quo fuit aut in quo erit.naꝫ
tunc addimus tā verbis preteriti tēporis ꝙ̄ futuri ꝓpter
hāc pluralitatē locoꝝ in quibus successiue est ipsuꝫ mo-
bile:diciṫ ꝙ instātia sunt plura in tempore:ꝛ ꝙ aliud est
prius:aliud posterius:aliud preteritū:aliud ꝑsens: aliud
futurum:nec est sensus eorū ꝙ sint plures res sibi succe-
dentes in mobili:vt aliqui imaginanṫ. Ista est expressa
determinatio Phi 4° physicorū.vbi determinat ꝙ nūc t.c.104.
seu instans ꝼm ꝙ est aliquod ens:est idem:ꝼm autem esse
ꝛ ꝼm rationem est alterum ꝛ alterū.hoc autē declarat.d.
ꝼm quidem ꝙ in alio ꝛ in alio alteruꝫ est.hic vo erit ipsi
nunc:ꝛ postea adhuc subdit exemplum de corisco qui ꝼꝫ
ꝙ ens quoddā est:idē est q fuit in foro:ꝛ q est in theatro:
ꝛ tñ ꝼm ꝙ est in theatro ꝛ in foro alteꝝ ꝛ alteꝝ est.ꝯstat
aūt ꝙ ꝼm rē ipse coriscus nō est alter i foro:alter in thea
tro.di tñ alter ꝼm rōnem ꝓꝑ diuersitatem theatri ꝛ fori.
vnde alia rō est significans coriscum ꝛ significans foꝝ ꝛ
non theatrū ab illa que significat coriscū.cōnotando de-
terminate theatrū ꝛ nō forū:ꝛ ex hoc sequiṫ ꝙ sit etiam
alter ꝛ alter ꝼm esse:nō ꝙ per esse intelligi debeat aliqua
entitas distincta a corisco extra in eo:sed sensus est ꝙ aliḋ
significaṫ:cū diciṫ coriscuꝫ esse in foro seu coriscus est in
foro:ꝛ aliud cū diciṫ ꝙ est in theatro:seu ꝙ aliud signifi-
cabile cōplexū est coriscū esse in foro:aliud coriscū eē in
theatro.Et breuiter hoc docet Cōmē.exponēs ꝑdicta:cū Cō.104
ait.forte enī eē in foro aliud est ab ipm eē in domo. Per
ꝑdicta pꝫ quō cuiuslibet tpis finiti dnr duo istātia eē ter
mini:qm.s.oē qḋ finite moueṫ ab aliq̄ loco determinato
ad aliquē locuꝫ determinatū moueṫ:ꝛ ꝑm:vt est in loco
in quo icipit moueri di vnꝰ terminꝰ:ꝛ vt est in loco in q̄
desinit di aliꝰ terminꝰ.pꝫ etiā ad ꝯfirmationē respōsio:
ꝛ quō intelligēdū est cōe dictū ꝙ in tpe sūt plura istātia
ꝛ ifinita.¶ Pro solone vo.15.argumēti est sciēdū ꝙ sicut Ad 15m
gnāliter noie mēsure itelligimus id quo quāta sit res ali
qua cognosciṫ:sic ꝛ in spāli noie tpis.cōiter tñ loquendo
de tēpore:itelligimus illud quo cognosciṫ ꝙ̄tuꝫ res aliq̄
mota fuerit vl' genuit:aut etiā durauit:vt supius dicebaṫ.
Nūc aūt illḋ quo hoc cognosciṫ est duplex. Nā h̄ cogno
sciṫ aliquo qḋ est eius cognitio:ꝛ illud nō ꝯsueuit vocari
tps:alio mō h̄ cognoscit aliquo qḋ est ꝑcognitū:ꝛ hoc est
duplex.nā aliqḋ est ꝑcognitū in se:aliqḋ aūt nō in se:sed
in suo repñtatiuo:que diuersitas modi cogn̄scēdi satis de-
clarata est in ꝑmo.dis.3.Exēplū pōt dari in mensura ma-
gnitudinis:aliqa enī solimus mediāte vlna mēsurare pā-
nū:ꝛ ex hoc hñs imediate spēm vel repñtationē qḋcūqꝫ
sit illud in q̄ cognoscit vlne quātitatē mediāte tali repre
sentatiuo ꝑcognito cognosceret vtrū pānus maior vl' mi
nor sit vlna:ꝛ etiā quātus est:ꝙ̄uis ista mēsuratio nō sit
eque certa:sic̄ si actualr vlnā i se imediate cognitā pāno
applicaret.In ꝓposito cū per celū:aut aliḋ corpus regulr
motū cognoscimꝰ ꝙ̄diu aliud moueṫ:cū h̄ nō possimus
nisi cognoscēdo a quo pūcto ad quē sit motū ꝯtinue duꝫ
aliud mouebaṫ:nec h̄ possumus:nisi cognoscendo ipsum
fuisse successiue in oibꝰ locis itermedijs qḋ fieri nō pōt:
nisi mediāte aliq̄ repñtatiuo.naꝫ nō fuit:nec est sil' in oi-
bus.pꝫ ꝙ in tali mēsuratiōe duo sūt ꝑcognita:vnuꝫ in se

dd 3

imediate.vz repñtatiuũ qd hz aia apud se:aliõ pcognitũ
in alio.s.repñtatiuo suo.vz ipm corp⁹ motũ ƒm q de alio
iudicam⁹ ⁊ vtrũq istoꝝ põt tẽpus dici:⁊ p̊mo mõ acce-
ptũ tẽpus est in aia:⁊ sic accipit Aug.ii.ↄfes.vbi allegaƭ:
⁊ etiã.c.28.⁊.29.Scdo vo modo tẽpus est res extra aiaz:
cap.7. ⁊ isto modo accipit tẽpus idez ipse.5° sup Gen.vbi ait.q
tẽpus est creature motus ⁊c̃.i.creatura mota:vt superius
exponebaƭ.¶ Et aduertendũ q per tps hoc scdo mõ di-
ctũ nõ põt quis mẽsurare absq tẽpore.p̊mo mõ dicto p
pter cãm assignatã:sicut aũt est de mẽsura magnitudis.
nã per vlnaz in se ⁊ itrĩsice cognitã põt pãnũ mẽsurare:
esto q tũc nullũ eius repñtatiuũ precognoscat.Et ob hoc
etiã forsitan dicunt auctores de tẽpore spẽliter q hz esse
Ad p̊mũ argumẽtũ Burlei vbi supra. ab aia.¶ Nunc ad rões alterius opionis.Ad p̊mam di
cendũ:q nec in ludis agonisticis:nec in aliqua re mundi
inueniƭ prius ⁊ posterius ad illũ sensuz quẽ hz opionez:
sed vtiq in talibus ludis aliqs et aliqui successiue plura
operanƭ.Qd etiã cõtinue moueƭ localr successiue ƒm se
vel partes suas pl̃ibus partibus magnitudinis coexistit:
⁊ similr suo modo reperiƭ ad hũc itellectũ prius ⁊ poste-
rius in aliqs cõtinue motis:sed pp hoc:vt pz non est nece
ponere rẽ aliquã aliã a permanẽtibus cõpositã ex prib⁹
Ad 2ᵐ p̊oribus ⁊ posterioribus qualẽ imaginaƭ opio.¶ Ex hoc
pz:q nec ↄfirmatio:nec rõ scda valet ad ppositũ:qm nõ
pbant tẽpus habere prius ⁊ posterius ad sensum quẽ in-
tendit.naz non ideo vna res diciƭ fuisse prior tẽpore alia
vel in priori tẽpore:qa fuit in aliqua p̊ori parte alicuius
talis rei:sed qa fuit dum primũ mobile fuit vel coexistit
priori vel prioribus locis:aut eiusdẽ vice minoris iuxta
intellectum expositũ supra in respõsione ad 8ᵐ argumẽ-
Ad 3ᵐ tum:⁊ etiã ad 13ᵐ.¶ Ad alia que dicit ↄñr non opus est
respõdere:qm cetera sup hoc falso fundamẽto fundanƭ.
Et si arguatur:qa tempus est per se quãtitas ⁊ nõ perma
nens.igiƭ successiua:p̊ma pars antecedẽtis pz p Cõmen.
Cõ.18. vt dicunt 5° meta.⁊ scda pars est supra pbata per eos.di-
cendũ q lz ƒm proprietatẽ sermonis sequẽdo posset dici
q tẽpus est quãtitas vl̃ quãtũ pmanẽs:nec tamẽ res ali-
qua sit maior pp tempus:cũ nõ inhereat rei que tempore
mensuraƭ:vt imaginaƭ opi.nec alicui additur et vnitur:
ita q ex eis resultet aliud maius:sequẽdo tamẽ cõmunẽ
vsum loquendi quo diciƭ vnũ tempus maius alio:⁊ vna
res maioris esse tẽporis.alia minoris:põt ↄcedi q tẽpus
est quãtũ successiuũ ad itellectũ illũ ƒz quẽ di eẽ maius
tẽpus vel minus:di autez maius:qa super maiori spatio
regulariter motũ:aut qa pluries super eodẽ:⁊ ƒm h põt
negari p̊ma ps añtis:nec valet pbatio:qa q̃uis Cõmen.
ibi dicat q motus ⁊ tẽpus sunt quãtitates per se ⁊ conti-
nue:Phs tamẽ expsse ibidẽ dicit oppositũ:⁊ similr ipse
t.⁊c.18. idẽ Cõmẽ.statim post exponẽdo Phm.vult eniz vterqz
q motus est quãtus pp̃ter spatiũ super quo mobile mo
T.c.99. ueƭ:⁊ tẽpus est quãtũ per motũ:⁊ idẽ expresse dicunt.4°
phy.⁊ ideo vel lr̃a illa est corrupta ⁊ deficit ibi vna nega
tio vitio scriptoris.vel Cõmẽta.sibi ⁊ Aristo.expresse cõ
tradicit:ac p hoc nõ est recipiẽda in hoc auctoritas eius.
¶ P.Ipsa est etiã ↄ eã allegantes pro se in h qd dicit q
motus est p se quãtitas:nã cũ ƒm eos non possit dici p se
quãtitas pmanẽs.nã talis habet simul pres:motus autẽ
non habet per se partes simul ƒm eos:sed per accidẽs.s.a
mobili in quo est.relinquiƭ q sit per se quãtitas successi
ua:⁊ per cõsequẽs ex se hñs prius ⁊ posterius:qd ipsi ne-
gant:nec pñt dicere q Cõmẽ.ibi accipit motũ p tẽpore:
vt aliquãdo soliti sunt dicere cũ Cõmenta.ibi vtrũq no-
minet ⁊ pluraliter enuntiet q sunt per se quãtitates.

2° artic. Quantum ad scdm articulũ pono quatuor cõclu-
siones.Prima est.q nullũ tẽpus fuit
creatuz ante angelos.hoc patet p̊mo auctoritate Aug.ex- cap.12.
pressa.12.ↄfes.pbaƭ etiã rõne super auctoritatib⁹ funda-
ta:nulla res fuit creata ante angelos.igiƭ nullũ tempus
fuit creatũ ante angelos.ↄñia pz.añs probatur:tũ ex sen
tentia Aug.vbi supra pximo.tum ex dicto Ugonis de sa p.5.ca.5
cramẽtis.lib° p̊mo.dicẽtis q angeli facti sunt in p̊ncipio:
⁊ p̊ma creatura anteq̃ nihil factũ est.huius snie fuerunt cap.3.
Grego.nazãzenus ⁊ Dam.lib° 2° ⁊ gñalit sunt hodie oẽs
doctores ⁊ sancti tenentes q in p̊n° simul creati fuerunt
oẽs angeli ⁊ materia corporalis:quoꝝ sniam cõfirmat
auctoritas dicẽs.In p̊ncipio creauit deus celuz ⁊ terram
glosa.i.spũalẽ corp:ↄ lẽqz nãm.hoc etiã expresse determi-
nat ecclesia extra de sum.tri.⁊ fi.ca.firmiter credimus.
¶ Scda cõclusio est.q sumpto tempore cõiter non ante 2ᵃ ↄ
qdlibet tps creati fuerũt angeli.hoc pbaƭ.qa demõstra-
to aliquo angelo malo qui vel actualr moueƭ aliquo mo
tu cõtinue:siue ƒm qualitates qbus cruciãƭ:in qbus fa-
tis est credibile vicissitudines esse:vt nũc vna:nũc alia pe-
na crucienƭ:sicut ⁊ de dãnatis hoibus legiƭ:siue ƒm coꝝ
cognitiones ⁊ prauas affectiones:quas ⁊ forsitan aliqñ i-
tensiores:aliqñ remissiores hñt.iuxta illud:supbia coꝝ
qui te oderũt ascẽdit semp:vl̃ aliqñ sic mouebaƭ aliquo
in quã tali demonstrato:⁊ per ↄñs aliquo qui est vel fuit
tps:vt sequiƭ ex dictis supra.vñ verũ est dicere.ante hoc
nõ fuerũt angeli creati.pz.nã ⁊ hic angels simul cũ aliqs
creatus fuit.igiƭ nõ ante qdlibet tps fuerũt angeli crea-
ti:⁊ pz ↄñs.¶ Tertia ↄclusio est:q loquẽdo de tẽpore p̊ 3ᵃ ↄ
⁊ maxie pp̃ie dicto:si vera sit opio que dicit q sil etiam
ƒm formã ⁊ dispõnẽ quã hñt oĩa corpora celestia ⁊ spũa
lis seu angelica natura:fuerũt creata:angeli non fuerunt
creati ante tps.Secus aũt si vera sit alia que ponit q nõ
simul:sed die quarta factũ est firmamentum:⁊ sic cetera
deinceps.nec idiget pbatione ista ↄclusio.¶ Quarta est. 4ᵃ ↄ.
q qualitercũqz sumaƭ tps:angeli fuerunt creati anteq̃ ali
qd tẽpus fuit tẽpus:hoc pbaƭ:qa oẽs fuerũt creati añq̃
de aliquo esset veꝝ dicere:hoc moueƭ:qa nũq̃ de aliquo
cõtinue moto est p̊mo verũ dicere q ipsum moueƭ:cum
nõ sit dare p̊mã ptẽ motus.igiƭ oẽs fuerũt creati anteq̃
aliquod fuit tẽpus.Ex hoc sequiƭ.q nõ simul tẽpus fuit
⁊ tẽpus fuit tẽpus:q̃uis aliquod tẽpus simul fuit:⁊ ince-
pit esse tẽpus:sicut simul fuit ⁊ icepit moueri.vbi grã.pri
mũ mobile vt suppono satis pbabilr:saltẽ sic fuit possi-
bile esse:vt in multis aliqs de facto videm⁹.¶ Ad ratio-
Ad rões p̊ncipales in p̊ncipio q.adductas. nes p̊ncipales qõnis respõdeo ad p̊maz.dico q angelos
fuisse simul creatos cũ tẽpore põt dupliciter itelligi.vno
modo simul.i.in aliqua vna mẽsura cõi durationis.vbi
grã.tẽpore vel instãti:⁊ sic nego ↄñam.Instãtia patet:in
simili:si essent duo corpa tñ.a.⁊.b.nõ sequereƭ.a.nõ est
posterior ƒm locũ q̃.b.nec simul loco cũ.b.igiƭ est prior
loco q̃.b.nã añs esset verũ:⁊ ↄñs falsum:eo q neutrum
eẽt in loco.Similr posito q preter.a.⁊.b.nullũ esset vel
fuisset tps.Utrũqz aũt vel alterũ.s.a.tñ fuisset tps nõ se
quereƭ.b.nõ fuit creatũ post.a.nec sil cũ.a.igiƭ fuit crea-
tũ ante.a.añs eni eẽt verũ:⁊ ↄñs falsum:eo q nullũ poni
tur tertiũ cõe:qd fuerit tps vel instãs in quo.a.⁊.b.fuerit
sil:aut alterũ prius vel posterius altero:alio mõ sil non in 2° mõ.
aliqua tali mẽsura cõi:qa forsan nulla est:sed vl̃ qa si ali-
qua talis foret cẽnt sil in mẽsura cõi:vel qa de ipsis ↄtin
git copulatiue vere dicẽ h est:⁊ illud est:⁊ vtroqz mõ ne
go añs.Et dico.q si aliqd fuisset tps vl̃ instãs cõe:tps ⁊
angeli fuissent in eodẽ instãti creata.Qd vo di q impoĩe
est tps creari in istãti falsũ est:q̃uis veꝝ sit supposita
falsa imaginatiõe de tẽpore supius reprobata.Iteꝝ illa
copulatiua semp fuisset vera.angeli sũt ⁊ hoc est demon-
strato aliquo qd est vel fuit tẽpus.¶ Ad scdm dicendũ. Ad 2ᵐ
q p̊ma

ꝙ p̄ma pars antecedētis est falsa. Ad dictū Apl̄i dōm: sic
cap. 5° dicit Aug. ad Orosium ꝯtra priscili. in istas. ꝙ Apl̄s eter-
na dicit que ante se nullū h̄ńt tēpus. Hec aūt sunt tēpora
prima: que tamē non fuerūt eterna proprie ⁊ ad sensum
cōem de eterno: sed habuerunt durationis initium.

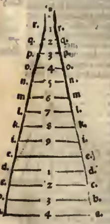
¶ Distinctionis. II. Questio. II.

Circa scdaꝫ partē eiusdē distin. in qua
Magr̄ querit ⁊ determiat in q̄
loco fuerūt angeli creati. Quero vtrū an-
gelus sit in loco diuisibili aut indiuisibili.
p^m ¶ Et arguit. ꝙ in loco indiuisibili sic. an-
gelus est in loco ⁊ nō i loco diuisibili. igit
in loco idiuisibili. ꝯña pꝫ. ⁊ p̄ma ps añtis
cap. 18. pbaf au ctoritate Dam. lib. p̄. dicētis ꝙ angelus loco cor
T. c. 28. poralr cōtinet. Scda vo ex 4° phy. vbi di ꝙ locus est eq̄
lis locato: sed ꝯstat ꝙ nullū diuisibile est eq̄le idiuisibili.
Angelus aūt ē idisibilis. igit nullū disibile ē loc⁹ angeli.

Ad oppositū nā vt hr̄ in lr̄a Strabus ⁊ Beda di
cunt ꝙ celū empyreū mox vt crea-
tum est sanctis angelis est repletuꝫ. Ex hoc aūt sequit ꝙ
angelus habeat locū diuisibilē. Nā si qlibet fuisset in lo-
co idiuisibili: ⁊ celū fuit eis repletū: sequeret ꝙ celū com
poneretur ex indiuisibilibus: qđ est impossibile.

In hac. q. sūt duo vidēda. p̄mū est. an magnitudo
componatur ex idiuisibilibus: qđ tāgit
in argumēto: ⁊ vtrū in magnitudine sit aliqd indiuisibi-
le: vtrūqꝫ enim horū satis est necessariū scire ad p̄ncipa-
le quesitum. scdm est quod queritur.

p° arti. Quantum ad primū pono ꝯclones tres. Prīs est.
ꝙ nulla magnitudo cōponit ex idiuisi
bilibus: ex qua sequit ꝙ quelibet magnitudo cōponitur
ex magnitudinibus. Scda. ꝙ quelibet magnitudo cōpo-
nitur ex infinitis magnitudinib⁹. Tertia. ꝙ in nulla ma
p° 3. gnitudine est aliqd idiuisibile sibi itrinsecū. ¶ Primaꝫ
ꝯclonē pbo sic. si aliq̄ magnitudo cōponit ex idiuisibili
bus: aut cōponit ex isinitis multitudie: aut ex finitis tm̄.
sumēdo isinita cathegorcumatice. nō ex isinitis: q̄ḿ tūc
ipsa eēt isinita s̄m extēsionē: qđ de facto suppono eē fal-
suꝫ. ꝯña pꝫ. nā hr̄et in se ptes inuiceꝫ eq̄les s̄m magnitu-
dinē isinitas multitudine: vtpote isinitas ptes: quaꝝ q̄li
bet eēt ex q̄tuor idiuisibilibus vel. 10. idiuisibilib⁹ consti
tuta: q̄ḿ in insinita multitudine
idiuisibiliū essent isiniti q̄terna
rij ⁊ isiniti denarij idiuisibiliū: ⁊
qlibet q̄ternari⁹ eēt cuilibet alij
q̄ternario: ⁊ qlibet denari⁹ dena-
rio dicte multitudis foret eq̄lis
magnitudis. Nec pt dici sicut cōi-
ter dicūt tenētes hui⁹ cōpōnem
ex idiuisibilib⁹: ꝙ cōponat ex fi-
nitis tm̄ idisibilib⁹: qđ ego ondo
rōnib⁹ ⁊ mathematici ⁊ physici:
p̄mo qdeꝫ arguo sic: si magnitu-
do. vbi g̃ra. linea cōponat ex idi
uisibilib⁹. puta pūctis. seqt ꝙ in
ꝯtinuo est aliqd min⁹ pūcto: ⁊ ꝙ
punctū est maius linea. Et linea
minor est maior maiore se. qđli-
bet aūt hoꝝ est manifeste ipole.
igit ⁊ positū. ꝯñaꝫ dclaro. Sit. n.
linea aliq̄. v. g̃ra. sex punctoꝝ vł
quotcūqꝫ vt libet: ⁊ sit hec linea
a. a. ⁊ sup eā per p̄mū correlariū
p̄me p̄mi Euclidis ꝯstituat triā
gulus duoꝝ eq̄liū lateꝝ: quoꝝ

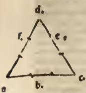

vtrūqꝫ sit mai⁹ linea. a. ⁊ sit vtrūqꝫ g̃ra exēpli. 15. pūctoꝝ
q̄ cōstituāt angulū in pūcto. s. Constat aūt ꝙ linee. a s. ex
vtraqꝫ pte nullibi sunt eqdistantes cū sint recte ⁊ cōcur-
rant in pūcto. s. eqdistantes aūt si in infinitū ptraherentur
nūq̄ ꝯcurrūt. sumat g̊ in vtraqꝫ linea. a s. pars duoꝝ pū
ctoꝝ: ⁊ sit. a b. ⁊. a b. cōstat ꝙ. b. ⁊. b. min⁹ distāt q̄. a. ⁊. a. sꝫ
a. ⁊. a. distabāt p q̄tuor pūcta tm̄: cū tota sit pcise sex pun-
ctoꝝ. igit. b. ⁊. b. distabūt ad plus p tria: ⁊ eadeꝫ rōne ter-
tiū pūctū vni⁹ min⁹ distabit a tertio alterius. vbi g̃ra. c. ⁊
c. igit p duo ad plus: ⁊ quartū vni⁹. a. q̄rto alterius p vnū
tm̄. puta. d. a. d. q̄ntū. igit ⁊ q̄ntū. vꝫ. e. ⁊. e. minus distabūt
q̄ p punctuꝫ ⁊ semp quelibet sequētia vsqꝫ ad. s. minus
precedētib⁹ distabūt: ⁊ sic pꝫ ꝯña quātū ad p̄mā ptē con-
sequētis. Rursus he linee. a s. ⁊. a s. in suis pūctis ppin-
quis pūcto. s. aliquāto distāt. sit igit illa. r. r. que ad min⁹
stāt p pūctum. Itē alia que sequunt. vꝫ. q. q. cum plus di-
distent ad min⁹ dist. it p duo. ⁊ alia puta. p. p. p tria: ⁊ alia
vꝫ. o. o. p pūcta q̄tuor: ⁊ iteꝝ alia sequentia. puta. n. n. plus
distabūt saltē p q̄nque pūcta: ⁊ sic deiceps dscēdēdo vsqꝫ
ad. a. semper iter puncta coopposita erit distātia maior ⁊
pluriū pūctoꝝ. cū igit distantia. d. d. sit maior distātia. e.
e. ⁊ qualibet alia vsus. e. ⁊ ipsa sit punctalis tm̄: vt prius
pbatū ē: seqt ꝙ pūctū sit mai⁹ linea: qđ est scda ps añtel.
Itē qa linea. c. c. est maior distātia qualibet supiore vsus
e. ⁊ ipsa est duoꝝ pūctoꝝ tm̄: ⁊ per hoc distantia. i. i. que
est pūctoꝝ. 9. est maior ipsa: seqtur ꝙ linea. c. c. minor est
maior q̄ linea se maior: qđ erat tertium illatū. ¶ Scda 2^m
ratio est: qa sequit ꝙ maior linea cadat inter latera triā-
guli iuxta angulū quē cōstituūt q̄ est basis illi⁹ anguli: ⁊
sic latera alicui⁹ triāguli magis distāt abinuiceꝫ iuxta an-
gulū quē cōprehēdūt q̄ distāt in basi a qua trahit: qđ ad
sensuꝫ pꝫ eē falsuꝫ. pꝫ ēt ꝙ si ab extremitatib⁹ basis tra-
hant linee eqdistantes isra eas cadent linee constituētes
angulū: vt pꝫ ad sensuꝫ. ꝯñtia declarat: sit angulus. c. cui⁹
basis sit linea. a b. deinde ꝯstituā aliū triāgulū infra hūc
sup eādē basim: sitqꝫ triāgulus. a d b. ꝯstat ꝙ angulus. d.
maior est angulo. c. per. 21. p̄mi Euclidis. Itēqꝫ faciā aliū
inter illū: sitqꝫ. a e b. ponat ergo ꝙ linea. a c. sit. 20. pūcto-
rum: quot etiaꝫ sit linea. b c.
basis vo. s. linea. a b. sit tm̄ sex
punctoruꝫ signenturqꝫ iuxta
c. duo pūcta proxima ei vnū
in linea. a c. reliquuꝫ in linea
c b. sintqꝫ. f. f. hec nō possunt
minus distare q̄ per punctū
⁊ sub illo pūcto imediate sit
angulus. d. qui etiā in duob⁹
sibi pximis suis pūctis erit
maior ⁊ magis expandet q̄
c. ⁊ per cōsequēs ad minus p
duo puncta: ⁊ per eandem ra
tionē expansio anguli. e. in p
ximis suis punctis erit saltē
triū punctoꝝ: ⁊ sic semper de

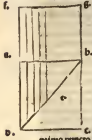

scendendo: ⁊ ad quodlibet punctū cōstituendo angulum
infra precedenteꝫ erit deuenire ad angulum intra cuius
duo proxima puncta laterū cadet linea. 15. pūctorū ⁊ plu
rium ⁊ basis est posita sex punctoruꝫ tm̄. quapropter ha-
betur propositum. ¶ Tertio sit linea recta trium pūcto- 3^m
rum. a b c. ⁊ per primam primi Euclidis erigat triangu-
lus eqlaterus: sitqꝫ. a d c. puncta quoqꝫ vnius lateris sint
d e c. reliqui vo. d f a. tunc quero: aut latera concurrūt in
punctis. f e. aut non: sed tm̄ in puncto. d. si sic igitur nō est
triangulus equilaterus cōtra positū. nā linea. a f. non est
nisi duorum punctoꝝ: ⁊ silr linea. c e. linea vo. a c. que est

basis est triũ:quare sunt inequales. Si võ nõ cõcurrant
simul illa puncta.f e.aut itercipiẽ vnũ punctũ:aut minus
pũcto.aut maius pũcto.Si vnũ tñ:cũ etiã inter.a.τ.c.ca
dat solum vnum pũctum.seqtur ꝙ linea

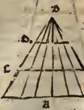
a f.sit equidistans linee.c e.τ cum ipse ꝑ
tracte in sua rectitudine ꝯcurrant in pũ
cto.d.sequitur vlterius ꝙ nõ sũt equidi
stantes:qd̃ est cõtradictio.Si minus pun
cto intercipitur inter pũcta.f e.igitur pũ
ctũ non est indiuisibile.si aliquid maius
pũcto.igitur ibi plus distant ille linee q̃3
in suis initijs:τ ꝑ ꝯñs in directũ ꝓtracte
nũq̃3 ꝯcurrũt:qnimo quãto lõgiꝰ ꝓtrabũ
tur tãto ampliꝰ distabũt:s3 positũ est eas ꝯcurrere in pũ
4m cto.d.igiẽ ꝯcurrũt τ nõ cõcurrũt.¶ 4° sequiẽ ꝙ diame
ter q̃drati sit cõmẽsurabilis coste:qd̃ est mãifestũ ipole:

τ q̃uis ad hoc icõueniẽs deducat doctor
subtilis τ bene:probo tamẽ ꝯsequentiam
aliter q̃3 ipse. Nam sit quadratu3.a b c d.
cuius diameter sit.e.tunc protrahatur in
directum linea.d.in partem qua coniun
gitur linee.a.quantu3 placet.similr̃ linea
b.in eandem partem : per scd̃am partem
prime petitionis ꝑmi Euclidis.v3 linea3
definitam in cõtinuũ τ directu3 quãtũli
bet protrahere.deinde per.31.eiusdẽ ꝑmi
a puncto.f.trahaẽ linea equidistans linee
a.que est costa quadrati quousq3 secet li
neam.b.in puncto.g.deinde per primam
partem prime petitionis eiusdẽ volo ꝙ a
primo puncto diametri:qd̃ est extra lineam.d.ad primũ
punctum linee.f g.qd̃ est extra eãdẽ lineã.d.trahaẽ linea
recta:tunc cõstat ꝙ hec linea trãsit per aliqd̃ pũctũ linee
a.que est costa quadrati:aut igiẽ per pũctum qd̃ est in li
nea.d.τ est finale linee.a.aut per punctũ proximũ qd̃ pri
mũ est eoꝝ que sunt extra lineã.d.aut per aliquod aliud
superius punctũ versus.g.primu3 non põt dici:tum quia
tũc mediũ huiꝰ linee exiret extremitates eius : cũ ipsius
extremitates sint extra extremitates linee.d.τ mediũ sit
in linea.d.que linea.d.vtiq3 recta est:τ per cõseqñs hec
linea nõ esset recta:qd̃ est cõtra positũ:tũ quia cũ hec li
nea ponatur recta:sequiẽ per.13.ꝑmi Euclidis ꝙ linea.a.
cadens sup eã ꝯstituat cũ ea ex vtraq3 ꝑte duos angulos
equales duobus rectis vel rectos:sed hoc esset manifeste
falsum.nam linea.a.cũ linea.d.cõstituit duos rectos:cuꝫ
vnus sit infra quadratu3:τ per ꝯseqñs sit rectus τ linea
d.sit recta per totum:anguli autẽ qui cõprehenduntẽ ab
hac linea sic flexa:τ linea.a.ex vtraq3 ꝑte eius essent par
tes illorũ duorũ rectorũ:hic istius:τ ille illius:qm̃ hec li
nea ex vtraq3 parte sua terminaẽ intra lineã.d.τ lineam
a.ac per hoc diuidit vel saltẽ demit de angulo ab amba
bus cõprehenso.igiẽ ta3 hic q̃3 ille est minor recto:τ per
ꝯsequens ambo nõ equiualẽt duobus rectis. Relinquiẽ
ergo ꝙ linea illa ꝑma nõ trãsit per punctũ finale linee.a.
qd̃ est in linea.d.nec põt dici ꝙ trãseat per aliqd̃ supius
puncto.ꝑmo extra lineam.d.qm̃ sequereẽ ꝙ plura pũcta
essent in costa q̃3 in diametro:τ per ꝯseqñs costa eẽt ma
ior diametro:qd̃ ad sensum p3 falsum:cõsequẽtia p3:qm̃
si a tertio puncto diametri ad tertiũ linee.g.τ iterũ a q̃r
to ad q̃rtũ:τ sic a quolibet superiore in diametro trahaẽ
linea ad superius coopositũ i linea.f.g.quelibet secabit
lineã.a.in alio puncto τ nulle in vno concurrent. Si igiẽ
magis distẽt in linea.a.q̃3 in diametro vel in linea.f g.pa
tet propositum. Restat itaq3 ꝙ illa prima linea tracta a
ꝑmo pũcto diametri extra lineã.d.τ terminata ad ꝑmu3
linee.f g.extra lineã.d.transeat super primu3 punctũ qd̃
est in linea.a.extra lineã.d.τ per easdẽ rõnes ꝓbari põt
ꝙ si alia trahaẽ a scd̃o in scd̃m trãsibit ꝑ scd̃m linee.a.τ
sic de singulis:ac ꝑ hoc tot pũcta erũt i costa:quot in dia
metro.igiẽ ambo erũt eq̃lia ſm viã illã.¶ Quito dedu 5m
co ad aliud icõueniẽs ad qd̃ etiã τ bene deducit ide3 do
ctor:alia via tñ ego deducã.Incõueniẽs aũt est ꝙ circu
lus minor erit equalis maiori.ꝯñam declaro.describaẽ
enĩ circulus vnus τ sit.a.τ a quolibet pũcto circũferentie
eius ad cẽtrũ trahaẽ linea recta.cõstat ꝙ nulle illarũ li
neaꝝ se secabũt:aut superponenẽ i aliquo pũcto citra cẽ
trũ:tunc describaẽ circa idẽ centrũ alius circulus minor:
τ sit.b.ꝯstat ꝙ circũferẽtia.b.secabit oẽs lineas illas:aut
igiẽ q̃libet pũctus.b.cadet sup punctum vnius linee tñ:
aut sup pũcta pluriũ.si primũ habeẽ propositũ.nã tot pũ
cta erunt in circũferentia

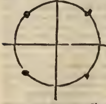

b.quot sunt linee tracte a
circũferentia.a.et ille sunt
tot quot sunt puncta in cir
cũferentia.a.igiẽ tot erunt
pũcta i.b.quot in.a.τ p3 ꝓ
positũ:si detur scd̃3 ad mi
nus vni pũcto.b.corespõ
debũt duo pũcta duarum
lineaꝝ:τ tũc circa idẽ cẽtꝝ
describã aliũ circulũ mino
rem.vtputa.c.τ quero aut
quodlibet punctũ.c.suppo
niẽ pũcto vnius linee tñ:
aut pũctis duarum tñ:aut
pũctis pluriũ.Si primũ se
quiẽ vt ꝑus ꝙ.c.sit eq̃le.a.qd̃ est ꝓpositũ:τ vltra hoc ꝙ
c.sit maiꝰ.b.τ sic circulus minor est maior maiore se: qd̃
est impoẽ.Si deẽ tertiũ tũc describã quartũ circulũ mi
norẽ:vtputa.d.τ ꝑ easdẽ rõnes oportebit ꝙ qd̃libet eius
pũctu3 supponaẽ pũctis q̃tuor lineaꝝ ad minus : τ sic sꝑ
faciẽdo minorẽ circulũ erit deuenire ꝙ vnũ pũctũ super
ponẽ mille pũctis situ distinctis τ alicui magne linee τ
portioni circuli:ac eq̃biẽ illi:qd̃ est manifestũ ipoẽ:τ iplĩ
cans ꝯdictionẽ:cũ pũcti noĩe velint signare aliqd idiuisi
bile.¶ 6° põt argui ꝑ rõnẽ quã tãgit cõ Cõmẽ.3° celi.nã 6m Cõ.5°
sequereẽ ꝙ nõ q̃libet linea recta posset diuidi in duo me
dia:cuius oppositũ dicit.10.ꝯclusio ꝑmi Euclidis.ꝯña p3:
gͣ linea in numero ipari hñs pũcta.vbi gr̃a.7.vel.17.nõ
põt diuidi in duo media:aliogn pũctũ esset diuisibile:qd̃
impoẽ est.¶ 7° sicut arguit vnus doctor linea minor eq̃ 7m Adam
lis esset maiori:declaratur.sit linea a.1000.punctorũ τ cõ
stituaẽ super ea triangulus τ angulus cõprehẽsus a duo
bus alijs lateribus sit.b.deĩde supra.a.trahaẽ alia linea
ab vno latere ad aliud que sit.c.il

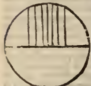

la vtiq3 minor est.a.τ sit.100.pun
ctoꝝ.Item supra hanc trahaẽ alia
que sit tñ.10.punctorũ.τ sit.d.tũc
per primam partem ꝑme petitio
nis ꝑmi Euclidis.a quolibet pun
cto linee.a.ad pũctu3 angulare qd̃
est.b.trahatur linea recta.constat
ꝙ nulle concurrent infra.b.τ que
libet secabit lineas.c d.τ per con
sequens in vtraq3 ipsarũ tot erũt
pũcta quot sũt in.a.ac per hoc que
libet erit sibi equalis : et sic linea.10.punctorum equalis
erit linee.1000.punctoru3. Et similiter sequitur ꝙ nume
rus denarius erit equalis millenario. ¶ Octauo arguit 8m
ide3 ꝙ sequiẽ aliquẽ circulũ esse quadratu3:τ ecõuerso
quadratũ

quadratū eē circulū:qđ est ipoſſe.declarať ꝯńa.ná ponať
ꝙ vna linea recta ꝑpendiculariter cadēs ſup aliā rectaʒ
ſecet eā per modū crucis:ſitqʒ pūct⁹ cōis.b.deinde in q̄/
libet q̄tuoꝛ anguloꝝ circa.b.ſignet̃ pūct⁹ ꝓxim⁹.ꝛ ſimi/

liter in q̄libet q̄tuoꝛ partiū
linee.Ɓ facto pʒ ꝙ circa.b.
ſunt.8.pūcta imediata. du/
catur vna linea per oīa illa:
tunc erit circulus:qꝛ oēs li/
nee tracte ad.b.cētrū erunt
eq̄les.Jdē erit q̄drat⁹ qꝛ ibi
erit nouenarius punctoꝝ q
eſt nūer⁹ q̄drat⁹. ❡ Nono
idē arguit qđ ſeq̄t ꝙ circū/
ferentia ſemicirculi erit eq̄

lis diametro circuli:qđ eſt peni/
tus ipoſſe.ꝯńa pʒ.trahēdo a quoli
bet pūcto circūferētie lineā ꝑpē
dicularē ad diametrū.nulle eniʒ
due terminabunť ad idē punctū
diametri.ꝛ per ꝯńs tot erūt pun/
cta diametri quot circūferentie
ac per Ɓ erūt eq̄les.Multe alie
rōnes mathematice poſſēt fieri:
T.cō.2⁹ ſʒ hec ſufficiāt.❡ Deīde ꝓbo eā
6 phy. dē ꝯnē rōnibus phyſicis.ꝛ ꝑ͛ arguo ex v̄tute rōnis phi.6⁹
phyſi.que meo iudicio euidēter ꝯcludit ꝓpoſitum ſic.ſi
vnū corp⁹ additū alteri corpoꝛi ſic ꝯtingeret ipm ꝙ ni/
hil ei⁹ eēt ꝙ nō tāgeret alterū vel aliq̄d alteri⁹:nec eꝯ:il
la duo corpoꝛa nō occuparēt mai⁹ ſpatiū nec eēnt aliq̄d
maius q̄ȝ alterū tm̄.igiť nullū idiuiſibile alteri additū ꝛ
ꝯtingēs illud occupat cū illo maius ſpatiū:aut mai⁹ ali/
q̄d ſeu magnitudinē aliq̄ȝ ꝯſtituit.aňs eſt euidēs.ꝛ ꝯńa
ꝓbať.qm̄ ꝑciſe rō q̄re vnū corp⁹ totalr̄ aliud ꝯtingēs nō
occupat cū illo mai⁹ ſpatiū ꝛc̄.eſt qꝛ nihil ei⁹ eēt qđ nō
ꝯtingeret alterū vel aliq̄d alteri⁹.nā hec ꝑciſe ſuppoſita
ſ.ꝯſtātia vtriuſqʒ ꝛ ſpatij:ꝛ ꝙ mutuo ſe ꝯtingat nō occu
pant maius ſpatiū.hoc ſolo nō poſito occupant.vñ q̄ñtū
cūqʒ modicū vni⁹ ſit qđ nō ꝯtingat aliq̄d alteri⁹:mox ſe
quiť occupatio ſpatij maioris.Si aūt indiuiſibile aliqđ
ꝯtingeret aliud nihil eius eſſet qđ nō ꝯtingeret aliud vł
aliquid eius:aliogn vel ipm nō ꝯtingeret:qđ eſt ꝯtra po
2ᵐ ſitū:vel ipm eēt diuiſibile in aliq̄d qđ ꝯtingeret ꝛ aliq̄d
A.t.c.8. qđ nō ꝯtigeret:qđ eſt ipoſſe.❡ 2⁹ arguo ex v̄tute alteri⁹
infra rōnis phi ſic.ſi magnitudo cōponereť ex idiuiſibilib⁹ ſe
quereť ꝙ eq̄les magnitudines vel ſpatia in eadē mēſu/
ra ꝑ ptranſirent mobile velox regulariter ꝛ ꝯtinue mo/
tū:ꝛ mobile tardū ēt ꝯtinue ꝛ regulariter motū.ꝯńs Ɓ ꝛ
eſt ꝯtra ſenſuʒ ꝛ iplicat ꝯdictionē ſicut pʒ in diffōnibus
hoꝝ nominū velox ꝛ tardū.ꝯńa declarať.ſint eniʒ duo
ſpatia:quoꝝ vtrūqʒ ſit.100.punctoꝝ ꝛ ſuper vnū icipiat
nūc moueri velox:ſuper alterū v̄o ſimł incipiat moueri
tardū.ꝯſtat ꝙ exquo vtrūqʒ mouebiť continue vtrūqʒ
ꝑus attinget ꝓpinquiorē ptē ſpatij q̄ȝ remotiorē.tūc ſic.
Jn quacūqʒ mēſura velox tranſit ꝑmū punctū ſui ſpatij
tardū trāſit ꝑmū ſui ſpatij:ꝛ in quacūqʒ velox trāſit 2ᵐ
pūctum:ꝛ tardū ſił tranſit 2ᵐ:ꝛ ſic de ſingulis.igiť in ea/
dē mēſura ꝑmo ambo tranſeunt ſpatia illa.ꝯńa eſt eui/
dens.ꝛ aňs ꝓbať:qm̄ dū velox tranſit ꝑmū punctuʒ.vel
tardū trāſit min⁹ pūcto velox ꝑciſe pūctū vnū vel plus.
non minus:qꝛ tunc indiuiſibile eſſet diuiſibile.nec plus:
qm̄ tūc tardū eſſet velocius veloci.igiť ꝑciſe pūctū vnū:
ꝛ eodē mō ꝓbať ꝙ dū velox trāſit 2ᵐ:ꝛ tardū trāſit 2ᵐ:
ꝛ ſic de ceteris.nec pōt dici ꝙ dū velox trāſit ꝑᵐ punctū
tardum nihil tranſit:ſed reſidet in ꝑoꝛi loco:qm̄ tūc nō

icipere ſił moueri.qđ eſt contra poſitū.ꝑterea ſi adhuc
tardum eſt in ꝑmo loco dum iam velox acquiſiuit ꝑmū
punctū.quero cū velox acquiſiuit 2ᵐ pūctum.vtrum tar
dū ſimł acq̄rat aliq̄d ſui ſpatij.ſi nō.igiť adhuc q̄ſcit:ſʒ
ponať cōtinue ſimul cū veloci moueri.ſi ſic.igiť aut mi/
nus puncto aut punctuʒ aut plus.nō plus aut minus.vt
ꝓbatū eſt.igitur punctū.Et ſi ſic.igiť ēt dum velox acq̄/
ſiuit ꝑᵐ ꝛ tardū ēt acquiſiuit ꝑmū.❡ Ex eadeʒ veritate Ocham
pōt argui vt dicit q̄daʒ doctoꝛ ꝙ velox inſequens tardiſ q̄libeto
ſimū nunq̄ȝ perueniet ad ipſum.ſicut arguebat Zeno.6⁹ q.9.
phyſi.cuius ratio non videtur poſſe aliquo modo ſolui. T.c.19.
poſito ꝙ magnitudo ex idiuiſibilibus componatur.Ex ꝛ.77.
eadem veritate poteſt probari ꝙ minoꝛ magnitudo eſt
equalis maioꝛi ſe:quinimo ꝙ eſt etiam maioꝛ:nam po/
natur ꝙ velox ꝛ tardū ſimł moueanť per vnā hoꝛā vel
aliquod tp̄s ad bonum intellectū qui debet haberi ex ta
li mō loquēdi iuxta ea que dicta ſunt in ꝑcedenti.q.aut
velox acq̄rit ꝑmū idiuiſibile ſpatij in tp̄e vel in iſtanti.
nō in tp̄e.qm̄ tunc imediate illius tp̄is acq̄reret partē il/
lius indiuiſibilis:ꝛ ſic indiuiſibile haberet partē.igiť in
inſtanti.tunc aut in illo inſtanti tarduʒ acquirit indiui
ſibile aut minus aut plus.nō minus aut plus.igiť idiui/
ſibile.ꝛ ſimilr̄ arguať de ſecūdo ꝛ ceteris:ꝛ ſequiť ꝙ tot
indiuiſibilia magnitudinis trāſibit velox in illo tempo
re quot tranſibit etiam tardum:ꝛ per ꝯńs eq̄lē magnitu
dinē.apparet aūt ꝙ tranſibit minoꝛē.igiť minoꝛ maioꝛi
erit equalis.vbi gratia.magnitudo cubitalis quaʒ tran/
ſit tardum magnitudini.100.cubitoꝝ quam velox tran/
ſit in tempoꝛe eodem.Et ex hoc vlterius patet ꝙ minoꝛ
maioꝛe ſe erit maioꝛ:qꝛ magnitudo cubitalis erit maioꝛ
magnitudine.50.cubitorum. nam magnitudo.100.cubi/
torum eſt dupla ad magnitudinem quinquaginta cubi/
toꝛum.ꝛ probatum eſt:ꝙ magnitudo cubitalis eſt eq̄lis
magnitudini.100.ergo ꝛ cubitalis dupla eſt ad eam que
eſt.50.conſtat autem ꝙ ea que eſt.50.eſt maioꝛ cubitali.
ergo cubitalis maioꝛe ſe eſt maioꝛ.per hunc modum vi
dentur procedere ille rationes Algaçelis quas facit ad
hanc concluſionem de motu puncti in circūferentia ſpe
re vel rote exiſtētis ꝛ eius qđ exiſtit circa axeʒ:que duo
in eodem tempoꝛe complent ſuos circuitus.ꝛ tamen exi
ſtens in circūferentia multo maioꝛē circulū deſcribit.Et
de motu linee exeuntis a centro ſolis ꝛ tranſeūtis ad ter
ram per ſūmitatem baculi quas non magis explico:quo
niam ſunt ſatis cōmunes.nec aliam habent virtutem.
potius tamen in foꝛma premiſſa volui arguere:quoniaʒ
ei non poſſunt applicari alique ſolutiones que conſueue
runt dari alijs foꝛmis.❡ Tertio ad idem arguo per ali/ 3ᵐ
am rationeʒ philoſophi.nam ſequitur ꝙ indiuiſibile eſt
diuiſibile.declaratur.nam ſumptis duobus mobilibus:
quoꝛum vnum ſit duplo velocius ad alteruʒ.Si in vna
hoꝛa velocius tranſeat magnitudinem.50.punctoruʒ in
eodem tempoꝛe tardius tranſibit puncta ꝛ medietatem
alterius puncti.❡ Quarto ſic.ſequeretur ꝙ impoſſibi/ 4ᵐ
le eſſet aliquod coꝛpus rarefieri naturaliter ſm omnem
dimenſionem ſine acquiſitione noue quantitatis ꝛ no/
ue etiam materie.hoc autem falſum eſt ſm communeʒ
doctrinam.ꝛ efficaciter probari poteſt.conſequentia pro
batur.ſit enim coꝛpus quadratum ſeu cubum habens in
omnem dimenſionem magnitudinem decem punctoꝝ:
ꝛ rarefiat vſqʒ ad magnitudinem centuʒ punctoꝛum.ſi
hoc ſit poſſibile ſine generatiōe noue quātitatis opoꝛtet
ꝙ vel punctum aliqđ ſit extenſius q̄ȝ prius:vel ꝙ idem
ſit in plurib⁹ ſitibus:ꝛ vtrūqʒ eſt ipoſſibile naturaliter.
Jdem arguitur de indiuiſibili materie qđ ſubijcitur pū
cto ſm viam iſtam.❡ Ex his patet ꝙ nulla magnitu/

do componitur ex indiuisibilibꝰ.⁊ cum omnis magnitu
do ex aliquibꝰ componatur: vtpote:q2 omnis est diuisibi-
lis.sequitur ꝙ omnis magnitudo cōponat̄ ex magnitu-
dinibus. Huius opi.nō est dubiū fuisse phm ⁊ Cōmēta-
torē alicui qui viderit dicta sua.ꝓpterea non allego ad
cap.io. hoc vllas auctoritates coꝝ. Huiꝰ sententie est Aug.ii.de
cap.iz. tri.dicens.Cꝫ ratio docet ⁊ minutissima ēt corpuscula in
finite diuidi. Itē in de mortalitate anime:porro inquit
corpus minuit̄ cū ex eo aliqd ꝑcisione detrahit̄ ex quo
cōficit̄ vt tali detractione tendat ad nihilū.at nulla pre
cisio perducit ad nihilū.ōis enim pars que remanet cor
pus est.Et quicqd h̄ est q̄ntolibet spatio locū occupat:neqȝ
id posset nisi haberet ꝑtes itideȝ in quas cederet̄.potest
igit̄ infinite minui.⁊ iō defectū pati atqȝ ad nihilū ten-
dere:q̄muis ꝑuenire nunq̄ queat.de ipso spatio ⁊ q̄libet
interuallo dici atqȝ intelligi pōt.¶ Item in epistola ad
Nebridiuȝ que est in numero epistolaꝝ.94.vult expres-
se corpora in infinitum posse secari.⁊ ꝙ nullū est mini-
mum.Que ōia falsa essent si magnitudo ex finitis īdiui
sibilibus constaret. Itē euidentissime.z° li.solil.iuxta fi
nē vbi dicit:ꝙ si ēt minimū circulū imaginādo describa
mus.⁊ ad centrū duas lineas:circa quas vix quasi acu
pungi possit:q̄uis in medio nō possimus imaginaria co
gitatione alias ducere vt ad centrum sine vlla cōmixtio
ne perueniat.tn̄ rō clamat innumerabiles posse duci:nec
sese in illis incredibilibus angustijs vbi cētro posse cō-
tingē ita vt in oī caꝝ interuallo scribi ēt circulus possit.
pt.5.c.z his quidē nihil clariꝰ.¶ Itē Auic.6.nāliū iuxta pn̄ᵐ di-
cit.ꝙ pūcta ordinari ad faciēdā lineā est ipole. Iteȝ ex
coniunctione punctoꝝ corpus non posse cōponi. Algazel
quoqȝ hanc ꝯclusionē in sua meta.pluribus rōnibꝰ niti-
3 ꝯnem tur demonstrare.¶ Cōtra istā ꝯnē pōt argui multiplr̄.ꝑ
arguit sic.aut omni parte magnitudinis est aliq̄ minor:aut nō
oī parte magnitudīs ⁊c̄.Si dr̄ zᵐ.igit̄ per equipollen-
tiam aliqua parte non est aliq̄ minor.igit̄ aliq̄ est īdiuisi-
bilis.s.qua nō est aliq̄ minor.aliogn aliq̄ esset ea minor.
s.pars eiꝰ.Si aliqua aūt est īdiuisibilis.igit̄ magnitudo
vltimate est resolubilis in īdiuisibilia.⁊ per ꝯn̄s pᵒ com
ponit̄ ex īdiuisibilibꝰ.Si v̄o oī ꝑte magnitudinis est ali
q̄ minor:aut illa ē diuisibilis aut īdiuisibilis.nō diuisibi-
lis:q2 tūc nō eēt minor oī ꝑte magnitudinis:q̄ꝛ nō eēt
minor ꝑte sua.igit̄ īdiuisibilis.⁊ habet̄ ꝓpositū sicut prius.
zᵐ ¶ z° aut inter ṗmū punctū ⁊ q̄ðlibet aliud eiusdē linee
est pūctū mediū aut nō:nō pōt dici ꝙ sic:q2 tūc illō pū-
ctū mediū vel eēt mediū īter pᵐ pūctū ⁊ seipsum.qð est
impossibile.vel ipsum non esset aliqð ex pūctis linee il-
lius.⁊ per ꝯn̄s nō mediaret inter ṗmū ⁊ alia eiusdem li-
nee:qð est cōtra illud qð ponit̄.igit̄ inter ṗmū punctū ⁊
q̄ðlibet aliud eiusdē linee nō est aliqð pūctū mediū.igi
tur punctū est pūctū īmediatū.Ex hoc aūt vltra sequit̄
ꝙ linea ⁊ per ꝯn̄s magnitudo cōponit̄ ex īdiuisibilibꝰ.
3ᵐ ¶ 3° ⁊ est eadem virtus.suppono vnū verū ⁊ a quolibet
fideli ꝯcedendū.s.ꝙ deus videt q̄ðlibet pūctū qð est in
linea.tunc quero an deus videat ꝙ inter ṗmū punctū li-
nee huiꝰ vel illud demr̄ate:⁊ q̄ðlibet aliud punctum ab
alio visuȝ in eadē linea intercipit̄ linea media:aut nō:si
nō.igit̄ videt punctū īmediatum puncto.si sic.igit̄ con-
tra suppositū nō videt q̄ðlibet pūctū illiꝰ linee.q̄ꝛ in li
nea illa media sunt plurima puncta.⁊ nullū s̄m h̄ est vi
4ᵐ sum a deo.¶ 4° ⁊ fortius.aut aliqð punctū est mediuȝ
īter pᵐ punctū huiꝰ linee.vbi gratia.a.⁊ oīa alia eiusdē:
aut nullū pūctū est mediū inter punctū pᵐ linee.a.⁊ oīa
alia pūcta eiusdē.hoc pȝ:q2 ꝑtes huius disiunctiue ꝯtra-
dicūt mutuo.si aliqð est mediū.igit̄ illud est īmediatuȝ
p̄ puncto.Si nullū est mediū.igit̄ ṗmū pūctū ⁊ oīa alia

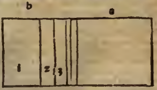
sunt īmediata.⁊ per ꝯn̄s aliqð alioꝝ punctoꝝ est p̄ īme-
diatum.¶ 5° possibile est magnitudinē eē sic actu diui- 5ᵐ
sam s̄m oēm diuisionē possibileȝ in ea.igit̄ magnitudo
cōponit̄ ex indiuisibilibꝰ.ꝯn̄a pȝ:q2 posito ꝙ sic esset di-
uisa resolutio eius aut vltimate eēt facta in īdiuisibilia
aut in diuisibilia.nō pōt dici ꝙ in aliq̄ indiuisibilia:q̄ꝛ
tūc nō eēt actu diuisa s̄m oēm possibilē in ea diuisionē.
igit̄ in indiuisibilia.cū igit̄ q̄ðlibet sit p̄ cōpositū ex his
in que vltimate resolubile est.sequit̄ ꝙ ex īdiuisibilibꝰ
sit magnitudo cōposita.an̄s aūt ꝓbat̄ duplr̄.tū q2 quecūqȝ
potentie nō sunt ad actus incōpossibiles nec inter se
essentialē ordinē habētes:pn̄t simul per diuinā potentiā
ad actū reduci.nō.n.apparet aliqua rō īpediēs.Sed po
tentie ad diuisiones cōtinui sunt hōi cū sint ad actꝰ eius-
deȝ rōnis.Que.n.sunt eiusdem rōnis nec eēntialē ordi-
nem inter se nec mutuam repugnantiā hn̄t.tuȝ q2 alias
sequeret̄ ꝙ aliq̄ vl'is esset īpossibilis:cuiꝰ queliȝ singula-
ris esset possibilis:qð videt̄ incōueniens.pȝ ꝯn̄a:q̄ꝛ de-
monstrata quacūqȝ possibili diuisione hec est possibilis
s̄m hāc magnitudo ē diuisa.¶ Rn̄deo ad ṗmā dico:ꝙ Rn̄sio ad rōnes cōtra cōclusionem
omni ꝑte magnitudinis est aliq̄ minor.nulla tn̄ ꝑs est mi
nor omni ꝑte magnitudinis.vn̄ iste ꝓpositiones.oī ꝑte ē Ad pᵐ
aliq̄ ꝑs minor.⁊ aliq̄ ꝑs est minor oī ꝑte.nō equipollēt
nec ṗma infert scðam.qnīmo prima est vera ⁊ alia fl'a:⁊
illatio scðe ex ṗma peccat per figuram dictionis.q̄ꝛ in
ṗma ly ꝑs.supponit ꝯfuse tm̄:⁊ in z° determinate. Exē-
plum si mūdus duraret ꝑpetuo ⁊ in fili dispōne sicut de
facto ponit phs.⁊ de possibili oēs catholici.hec esset ve-
ra.omni homine futuro erit aliqs hō futurus posterior.
pȝ.q2 queliȝ singularis eēt v̄a.⁊ tn̄ hec eēt falsa.aliqs hō
futurus erit posterior oī hoīe futuro:⁊ iō ipsa nō eēt con
sequēs ad ṗmā.Cōcedo igit̄ ꝙ oī ꝑte cōtinui est aliq̄ ꝑs
minor.⁊ cū vlterius dr̄:aut illa est diuisibilis ⁊c̄.dico:ꝙ
ē diuisibilis.⁊ vlteriꝰ ꝯcedo ꝙ illa nō ē minor oī ꝑte ma-
gnitudinis.nec h̄ repugnat vl'i cōcesse.vn̄ ista copulati-
ua est v̄a.oī ꝑte magnitudinis est aliq̄ ꝑs minor.⁊ illa nō
est minor oī ꝑte magnitudīs.Sicut ⁊ in casu ṗmisso hec
eēt v̄a.oī hoīe futuro erit aliqs hō futurus posterior:⁊ il
le non erit posterior oī hoīe futuro.Cꝫ si magis explicet̄
ꝓpositio ad sensuȝ:quē vt videt̄:multi sic arguendo cō-
cipiunt.Et dicat̄ sic:aut illa ꝑs que est minor oī ꝑte ꝯti-
nui est diuisibilis aut indiuisibilis:nego istā disiunctiuā
ꝓpter falsam implicationē ex ꝑte subiecti. Implicat.n.
ꝙ sit aliqua ꝑs minor oī ꝑte ꝯtinui:qð prorsus est falsuȝ.
Simile est si idē diceret̄:aut ille hō futurꝰ posterior oī
hoīe futuro erit corruptibilis.vel est īcorruptibilis.que
vtrīqȝ ꝓpter falsam īplicationē esset falsa.¶ Ad secūdū Ad zᵐ
tertiū ⁊ quartū possem simul rn̄dere negando illud qð
cōiter supponūt.s.aliqð punctū eē in magnitudine.h̄.n.
falsuȝ est:sicut patebit in 3° ꝯne.q2 tn̄ ꝑter h̄ q̄ðlȝ ēt ali-
ter deficit. Respondeo ad scðm supponēdo ꝓ nūc pūcta
esse in magnitudine s̄m ꝙ multi imaginant̄:⁊ falso iudi
cio meo.hoc tn̄ supposito dico ꝙ inter ṗmū punctū:⁊ qð
libet aliud eiusdem linee est pūctum medium.nullum
tamen pūctū est medium inter ṗmum punctū ⁊ q̄ðlibet
aliud eiusdē linee.⁊ iō nō ꝓcedit vlterior deductio que
tota supponit ꝙ ad illam vniuersalem cōcessam sequat̄
hec particularis.aliquod punctum est mediuȝ inter pri-
mum punctum ⁊ quodlibet aliud eiusdem linee:⁊ super
hac innititur sequens argumentatio.Sed hoc non sequi
tur ad illā:quinimo in tali illatione cōmittitur fallacia
figure dictionis propter similem causaȝ ei que dicta est
in precedenti solutione.¶ Ad tertiū dico stante ṗdicta Ad 3ᵐ
suppositione ꝙ deus videt ꝙ inter primum punctum ⁊
q̄ðlibet aliud eiusdem linee intercipitur linea ⁊ infinita

etiam puncta.non tñ linea nō visa.nec pūcta nō visa ab
eo.nullam tñ lineam deus videt intercipi iter pᵐ pūctū.
τ qōlibet punctū.τ qōlibet aliud punctum ab eo visum.
Ad 4ᵐ ¶ Ad 4ᵐ dicerem φ nullū punctū est mediū inter pᵐ τ
oia alia eiusdem linee.τ cū infert.igit pᵐ τ oia alia sunt
imediata si in consequente ly oia.teneat collectiue.ↄce/
do ↄñs:qcqd sit de ↄña.τ nego vlterioꝛē ↄñaȝ q̄ di.igit
aliqd alioꝝ pūctoꝝ est p imediatū.Instantia certissima
apud me est.qm̄ si sint duo corpora imediata.a.τ.b.diui/
dēdo.b.in ptes ꝓportiōales sic φ pᵃ pars sit eius medie
tas remotioꝛ ab.a.τ secūda sit medietas alterius medie/
tatis imediata pori medietati totius.τ tertia sit medie/
tas residui.τ sic semꝑ ꝓcedendo versus.a.tūc hec est va.
a.τ oēs ptes ꝓportionales.b.sūt imediate.τ tñ hec est fal
sa.aliq̄ pars ꝓportionalis.b.est imediata ipsi.a.cū taliū
nulla sit vltima versus.a.igit hec nō sequit ad pmā.τ si
hanc instātiā nō admitterent ponētes ↄtinuū cōponi ex
idiuisibilibꝰ pro eo φ nō ponerēt infinitatē taliuȝ ptiū:
suā ↄñaȝ ꝓbare nō pñt.vñ nec ego illā admitto.τ adhuc
pōt in simili istari ꝭȝ opionē oppositā:qꝛ nō sequit.huic
puncto oia alia eiusdē linee sunt ineq̄lia.ḡ huic aliquod
alioꝝ est inequale.nā añs est verū si ly oia.sumat colle/
ctiue.sic enim oia alia sunt magnitudo ꝭm illā opi.Ma
Ad 5ᵐ gnitudo aūt ineq̄lis est puncto.τ tñ ↄñs est falsuȝ.¶ Ad
5ᵐ nego ↄñaȝ.Ad ꝓbationē dico:φ resolutionē illā factā
esse in aliq̄ vltimate pōt intelligi dupl'r.vno mō in aliq̄
vltimate.i.in aliqua in que alia sint resoluta:τ ipsa reso/
luta nō sint in aliq̄ alia.ita φ ipsa sint vltima in que sit
facta huius resolutio seu diuisio.Alio mō pōt itelligi re
solutionē huiꝰ eē factā in aliq̄ vltimate.i.totalr τ cōple/
te magnitudinē eē in suas ptes resolutā:seu magis pro/
prie loquēdo quelibet que fuerūt eius ptes eē actu abin
uicē diuisa τ nulla restare diuidenda.si in p sensu quera/
tur in que posito ante illo in esse facta eēt resolutio vlti/
mate.an.s.in aliq̄ diuisibilia.an indiuisibilia.dico φ nec
in aliq̄ diuisibilia nec in aliq̄ idiuisibilia:nec in aliq̄ oino
vltimate facta eēt:qm̄ nulla eēnt que nō eēnt vltimate
resoluta.vñ sicut ante hō resolutionē nulla pars erat ir/
resolubilis in alias:sic posita totali resolutione nulla eēt
nō resoluta in alias:sicut satis huic ꝓpinque dictū est in
pmo li.di.35.q.vnica.articulo pmo.in responsione ad.7.
argumētū op.ibi reprobate de totali diuisione continui
in sensu diuiso.Et si fieret talis resolutio actualis tūc ēt
esset multitudo aliq̄ discretoꝝ ex multitudinibꝰ ꝑ se τ
ex nullis vnitatibus simpliciter constituta.Sicut ēt suo
mō aliq̄'r dictū est de multitudine ↄtinuoꝝ li.p.di.24.
q.pᵃ.in solutione obiectionis vltime.Si vo querat in q̄
vltimate τc̄.In secūdo sensu distinguēdū est de diuisibi
li τ indiuisibili.diuisibile.n.aliqñ di ꝭm actum.τ est qd
actu est diuisuȝ q̄lis est ꝓprie ois multitudo discretoꝝ.
aliqñ vo ꝭm potētiā:τ est qd hȝ in se ptes nō distinctas
abinuicē.Silr idiuisibile di τ qd nō hȝ vllas ptes oino
τ qd nō hȝ ptes distictas.τ sic idem signat indiuisibile
qd nō actu diuisuȝ siue qd nō diuisibile p mō siue hoc ꝓ
prie dicat siue nō.dico igit φ neutro mō eēt facta reso/
lutio ad idiuisibilia:nec ēt ad diuisibilia 2ᵒ mō:sȝ ad di/
uisibilia p mō.τ hec solutio magis claret ex dictis in p
li.d.35.vbi allegatū est.¶ P̄.Quicqd sit de vitate añtis
ad bonū itellectū accepti.qꝛ tñ multi negarēt id:pōt di/
ci φ nō ꝓbat sufficiēter:τ assūpta ꝓpō nō est va.qm̄ im
possibile est oēs alas possibiles eē actu ꝓductas in sensu
cōposito.τ tñ positas aiaꝝ:vt eodē mō loquēdi vtar cuȝ
arguente:nō sunt ad actus repugnātes:aut eēntialr ordi/
nato:cū sit ad actus eiusdem spēi.¶ Item alia ꝓbatio
nulla est.qm̄ nō est incōueniēs φ pro incōuenienti reci

pit.pȝ.n.φ hec vlis.vtrūq; hoꝝ est verū.demfatis duo/
bus ↄtradictorijs ↄtingentibꝰ est ipossibilis.τ tñ queli/
bet singularis est possibilis.Similr hec est ipossibilis.
oē possibile eē est.τ tñ q̄libet singularis eiꝰ est possibilis.
¶ Scda ↄ est:φ q̄libet magnitudo cōposita est ex ifini 2ᵃ 3
tis magnitudinibꝰ.verū ꝑꝑ dicta aliquoꝝ in hac mā di/
stinguēdū est de hoc termino infinituȝ.qui dupl'r accipi
pōt iuxta cōmune dictum.s.syncathegoreumatice τ ca/
thegoreumatice.p mō idē valet φ hec oratio.nō tñ gn
maius quo ad ↄtinua:vel nō tot gn plura quo ad discre/
ta.Sȝ puto φ magis ꝓprie diceret q̄tocūq; finito maiꝰ
vel quotcūq; finitis plura.Cathegoreumatice aūt si acci
piatur in cōtinuis exponit per hanc oronē tñ φ nō ma/
ius supple est vel eē pōt.quo ad discreta vo tot quot nō
plura.Sed hec expositio nō vī cōgrua.qm̄ ꝭm phm pᵐ
celū vel saltē totꝰ mūdus est tñ:φ eo nō est nec esse pōt
maiꝰ:τ tñ nō est ifinitꝰ.Itē ꝭm multos doctores moder
nos ifinitis eē pñt gnimo ēt sunt plura.τ iō melius ꝭm
alios exponit infinitū.i.maius q̄ bicubitū τ q̄ tricubi/
tum:τ sic de ceteris finitis q̄tis:τ h in ↄtinuis.In discre
tis vo plura q̄ duo τ q̄ tria τ q̄ quatuoꝛ τ sic de ceteris
multitudinibꝰ finitis.vel aliter lȝ nō ad sensum ifinitū
illo mō quo ad ↄtinua diffinit per hanc orationē maius
q̄tocūq; finito:τ quo ad discreta plura q̄tcunq; finitis.
De aūt acceptiones satis differūt.nā ifinitū a pte subci
retētū syncathegoreumatice reddit ꝓpōnē vlēȝ.Sum/
ptū vo cathegoreumatice nō.τ aliqñ vno mō sumpto ꝓ
positio est va.τ alio mō falsa.v.g.posito φ mūdus ꝑpe/
tuaret in dispōnibꝰ q̄libꝰ nūc agit.Si diceret ifiniti ho
mines erūt pteriti.si ly ifiniti sumat syncathegoreuma/
tice ꝓpō est va:qm̄ quotcūq; finitis plures erūt pteriti.
Cathegoreumatice aūt est falsa.qm̄ nō plures q̄tcūq; fi/
nitis erūt pteriti.h pmisso dico φ vtroq; mō sūpto illo
termino q̄lȝ magnitudo est ex ifinitis ꝭm multitudineȝ
magnitudinibꝰ ptialibꝰ cōposita seu φ in q̄lȝ magnitu/
dine ifinite ptes sūt:q̄rū q̄lȝ ē magnitudo.ꝓbo igit tria
per ordinē.Primū erit φ cuiuslȝ magnitudis ptes sunt
actu plures. 2ᵐ φ cuiuslȝ magnitudis sūt infinite ptes.
q̄rū q̄lȝ est magnitudo sumēdo ly ifinite.syncathegoᶜᵉ.
3ᵐ φ cuiuslȝ magnitudis sūt ifinite ptes.q̄ꝝ q̄lȝ est ma/
gnitudo sumēdo ly ifinite.cathegoreumatice.Et in toto
isto articulo loquoꝛ de ptibꝰ ꝓpe:tas.s.vocādo ptes ma
gnitudinis:ex qbꝰ magnitudo resultat:seu q̄rū q̄lȝ est ps
aliquota totiꝰ vel alicuiꝰ ptis eiꝰ:aut ex talibꝰ ↄstituta:q̄
mō pūcta esto φ sint nō sūt ptes magnitudis.vt pȝ ex ↄ/
ne pcedēti.¶ Primū ꝓbo sic.cuiuslȝ magnitudis aliq̄ ꝓbō pᵐ
ptes sūt distātes actualr.igit cuiuslȝ ptes magnitudis sūt
actualr ples.añs pȝ:qm̄ magnitudo hȝ pteȝ τ ptē ex qbꝰ
cōponit.τ vt pȝ ex pcedēti ↄne.nulla magnitudo cōpo/
nit ex idiuisibilibꝰ.igi q̄lȝ ps magnitudis hȝ ptes.sȝ ali/
q̄ ps vniꝰ ptis actualr distat ab aliq̄ pte alteriꝰ ptis.v.g.
extrēa medietas vniꝰ medietatis q̄ ē q̄rta totiꝰ a pte alte/
riꝰ medietatis totiꝰ.ↄña satis est euidēs:qm̄ neċe segt.B
actu distat ab B.igit B actu est aliud ab B.eisdē demra/
tis.τ vltra.igit B τ B sūt actu plura.2ᵒ cuiuslȝ magnitu 2ᵐ
dinis aliq̄ pte ps aliq̄ est minoꝛ.igit cuiuslȝ magnitudi/
nis ptes sūt actu plures.añs est notū:qm̄ cuiuslȝ magni/
tudinis medietate medietas medietatis est minoꝛ.ↄña
euidēs de se est.¶ P̄.Idē iudiciū q̄tū ad B est de qbus 3ᵐ
liber ptibꝰ magnitudinis ↄtiue.Nūc aūt ad sensuȝ vide
mꝰ φ alicuiꝰ magnitudinis aliq̄ ps est actualr alba.alia
extrīte actualr nigra.vna calida alia silr extrīte frida.vna
densa alia rara.vna recta alia curua.Itē vna pōt corrū/
pi alia manēte salua.que oia nēċio cōuincunt illas par/
tes.nō solū actu eē.sed ēt τ actu plures τ distictas abin/

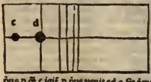
tice. Aduertẽdũ tñ q̄ lʒ magnitudis ptes sint actualiter
ꝛ actualiter partes. ac ẽt actualr plures. ipse tñ non sunt
plures partes actuales. sed potentiales iuxta dictaʒ datã
de partibus in p̃mo li. d. z4. q. i. vbi ẽt ostẽdit̃ sensus au
ctorum dicẽtiũ q̄ partes sunt p̄tẽtia in toto. ꝛ q̄ nõ sũt
plures in actu. ꝛ ea que possunt argui ↄtra hanc p̄nez ex
dictis ibidem prit sufficienter solui. ꝛ iõ ꝑ nũc hic nõ ar
ꝓbõ z' guo ↄ̃ e ã. sed iam dicta sufficiant. ¶ Secũdũ ꝓbo sic. cu
iuslibet magnitudinis quelibet pars hʒ ptẽ. igit̃ cuiusli.
bet magnitudinis sunt ifinite partes. aña ꝓbat̃: q2 si nõ
cuiuslibet magnitudis quelʒ ps ꝛc. sequeret̃ q̄ aliq̄ ps
eẽt idiuisibilis: ac ꝑ h̄ aliq̄ magnitudo cõponeret̃ ex in
diuisibilib'. cui' oppositũ ꝓbatũ est in p̃cedẽti p̄ne. ↄña
aũt nota est. q2 si cuiuslibet magnitudis q̄lʒ pars hʒ ptẽ.
dato q̄cũqʒ numero ptiũ vltra illũ seu illis plures erunt
ꝓbatio tertij partes illarũ partiũ in dato numero acceptarũ. Et ex h̄
pʒ etiã q̄ quelʒ est magnitudo. ¶ Deinde 3ᵐ qd ẽt ꝓbat
z' sic ꝓbo. cuiuslʒ magnitudinis quelibet pars hʒ ptẽ.
vt ꝓbatũ est. igit̃ cuiuslibet magnitudis ptes sunt plu
res quotcũqʒ finitis. ꝛ per ↄñs ifinite. pʒ ↄña: q2 quelʒ
pars partis est pars totius illius ptis. igit̃ oẽs ptes tot'
collectiue sumendo. ꝛ ad bonũ intellectũ sunt plures q̄
q̄tuor ꝛ q̄ centũ. ꝛ sic quotcũqʒ determinati numeri. als
esset dare maximũ numerũ eaꝝ. ꝛ tũc nulla illarũ hẽret
z' partẽ ꝛ partẽ. qd repugnat añti. ¶ z' cuiuslibet magnitu
dinis oẽs partes sunt plures ꝛ nõ sunt finite. igit̃ cuiuslʒ
magnitudis ptes sunt infinite. añs pʒ sumpto ly oẽs. col
lectiue. nã p̃ma ps ꝓbata est in p̃ma pte huius p̄nis. Se
cũda vo ꝓbat̃. q2 si oẽs sil' sumpte eẽnt finite tñ in quã
tocũqʒ numero ponerent̃ oporteret q̄ q̄libet eẽt idiuisi.
bilis seu carẽs ptib'. cui' oppositũ pʒ ex p̄ne p̄ᵃ. ꝓbat̃ cõ
sequẽtia. q2 det̃ numer' oiuʒ sil' sumptaꝝ. ꝛ sit g̃ra exem
pli. 1000. Si aliq̄ eaꝝ hʒ ptes: cũ ptes ei' sint ptes ẽt tot'
magnitudinis. sequit̃ q̄ sint plures. 1000. ↄña pʒ: q2 ois
multitudo vel est finita vel ifinita. sumpto hoc termino
3ᵐ cathegoreumatice. ¶ 3' ois multitudo aliquaʒ multitu
dinem finitã excedẽns vltra oẽm ꝓportionem finitam
est infinita. pʒ. sed cuiuslibet magnitudinis multitudo
oiuʒ ptiũ collectiue sumptaꝝ aliq̄ʒ multitudinez finitã.
v. g. dualitatez excedit vltra oẽm ꝓportionẽ finitã sicut
4ᵐ pʒ ex fundamẽtis p̃cedẽtib'. igit̃ ꝛc. ¶ 4' cuiuslibet ma
gnitudinis infinite sunt ptes. igit̃ cuiuslʒ magnitudinis
oẽs ptes sunt ifinite. añs est ꝓbatũ sumpto in eo ifinite
syncathegoreumatice. ꝛ ↄña pʒ sũpto l ↄ̃nte cathegoreu
matice. ꝛ ly oẽs collectiue. nã si det̃ oppositum. vʒ q̄ oẽs
sil nõ sint sic infinite. igit̃ oẽs sũt aliquot finite. ꝛ vltra.
igit̃ nõ quotcũqʒ finitis sũt illi' magnitudis plures par
tes: q2 nõ sunt plures q̄ tot quot sunt oẽs sil. igit̃ nec ei'
ifinite sũt ptes: sumẽdo ifinite syncathegoreumatice: qd
repugnat antecedenti. vñ g̃naliter de q̄buscũqʒ de inesse
ꝛ de p̃nti vere dĩ q̄ sũt ifinita syncathegoreumatice. ve
ẽt dĩ q̄ sunt infinita cathegoreumatice. ꝛ eꝯ. vñ q̄tũ ad
hoc nõ appet repugnãtia sic dicũt illi q̄ ↄcedũt ptes ma
gnitudinis eẽ ifinitas syncathegoreumatice: ꝛ negant si
sumat̃ cathegoreumatice. ¶ Aduertẽdũ tñ q̄ dicẽs in
p̃dictis oẽs ptes magnitudinis sumpto ly oẽs collectiue
magis sum secutus cõem modũ loquẽdi q̄ ꝓprietatem
sermonis. naʒ magis ꝓprie diceret̃ oia quoꝝ q̄libet est
ps. vt frequenter in p̃mo li. dictum est. Et sic dicendo pa
riter cõcludit̃ ꝓpositũ. q2 oia quoꝝ q̄lʒ ẽ ps magnitu
dinis sil' sumpta sunt infinite magnitudines vt ex appli
Rñsio catione rõnũ factarũ ↄsideranti facilr apparet. ¶ Si di
cat̃ contra hoc sicut aliquos dicere audiui q̄ iste termi
Contra nus oia vel oẽs nõ põt addi termino hñti ifinita supposi
rñsionẽ ta seu itãti ꝑ infinitis suppositis sumptis collectiue. Di

cendũ h̄ eẽ falsum ꝛ irrõnabilr dcm. qd pʒ. tũ q2 ex p̃sse
oppositũ pʒ ex dicto Aug. iz. de ci. dei. vbi ait q̄ singuli cap. 18.
q̄qʒ nũeri sũt finiti. ꝛ oẽs infiniti. ꝛ subdit q̄ oẽs nũeros
nouit de' ꝛ nõ ꝑ eoꝝ ifinitatẽ vsqʒ ad quãdã sũmã nu
meroꝝ dei scia peruenieť: ꝛ ceteros ignorat. ꝛ pʒ q̄ sumit
ly oẽs. collectiue. tũ ex dicto p̄hi p̄ celi. vbi ↄ̃ democritũ T. c. 73.
ponẽtẽ aliq̄d corp' ↄsti tui ex ifinitis idiuisibilib' eiusdẽ
spẽi arguit sic. aut oia eẽnt grauia ꝛ tũc nullũ corp' eẽt le
ue. aut oia leuia. ꝛ tũc nullũ eẽt graue. ꝛ dicit Cõmẽ. ibi. Cõ. 73.
q̄ h̄ seq̄t̃ ex põne eoꝝ q̄ sũt ifinita. ꝛ q̄ nihil reperit̃ ex Cõ. 19.
ea. ꝛ pʒ q̄ vtrũqʒ sumit ly oia. ẽt collectiue. ¶ p̄. Cõmẽ.
3. de aia dicit q̄ ꝑ itellectũ malẽ iudicam' res ifinitas in
nũero in ꝓpõne vniuli. h̄ aũt eẽt falsum si signũ vniuse
nõ posset addi termio hñti signata ifinita. ¶ p̄. Officiũ
signi. vt dic̃ p̄hs p̄ p̄iher. est ↄsignare vniulr. ꝛ Boeti' di
cit ibi q̄ illud qd dĩ ois. id ad qd addit̃ colligit atqʒ in
vnũ corp' adducit. ꝛ vlis cui addit̃ vlitatẽ ↄsignat. vtrũ
aũt illud cui addit̃ hẽat supposita ifinita vel nõ. accidit
signo. ¶ Premissa ↄ̃ ꝓbat̃ manifeste quo ad singula q̄
dicta sũt ex itẽtiõe Aug. z. de lib. ar. vbi ait: q̄ q̄cq̄d cor Cõ. 15.
poris sensu attingit̃ nõ vnũ: sʒ multa eẽ ↄuincit̃. corp' ẽ
n. ꝛ iõ hʒ inumerabiles ptes. Ex q̄ pʒ q̄ s̃m euʒ oẽ corp'
hʒ inumerabiles ptes. alias ↄña quã inuit ꝑ illõ. ꝛ iõ nul
la eẽt. Si aũt hʒ inumerabiles ptes. igit̃ ples ꝛ ẽt infini
tas. Qd ẽt ex declaratiõe p̃dicti vbi quã mox subdit ma
gis appet. sʒ vt minutas ingt q̄sqʒ minusqʒ articulatas
nõ ꝓsequar q̄tulũcũqʒ illõ corp' sit. hʒ certe aliã ptem
dextrã. aliã sinistrã. aliã iferiorẽ. aliã supiorez. aliã vlte
riorẽ. aliã citeriorẽ. alias finales. aliã mediã. h̄. n. necesse
est q̄tulibet exiguo corpis modulo inẽe fateamur. Ecce
q̄ q̄lʒ corp' ꝛ q̄tulʒ pua ps corporis hʒ multas ptes. ꝛ
ifra silr subdit. cuiuslʒ corpusculi ps dimidia q̄tis duo
bus ↄstat: hʒ ꝛ ipa dimidiã. Ex his aũt manifeste sequit̃
q̄ q̄libet corp' hʒ ptes nõ solũ plures: sʒ ẽt ifinitas. qua
liter aũt nullũ tale sit vnũ: ꝛ q̄uo ẽt sit vnũ: declaratũ est
in p̄. di. z4. q. i. ¶ Cõtra istã p̄nẽ iquãtũ ponit in magni ↄ̃ z'ᵃᵐ ↄ̃ⁿᵉ
tudine eẽ ptes ifinitas accepto hõ termino cathegoreu af. doct.
matice pulchre ꝛ subtilr arguit doctor q̄dã ꝓbãs q̄ in q̄ iste ẽ in
libet magnitudine est dare vltimã ptez ꝓportionalẽ seu no'ᵒ
mimã. ꝛ q2 ↄstat q̄ est dare p̄ᵐᵃᵐ ꝛ maximã. seq̄t̃ nec̃io q̄
nõ sũt ifinite. assũptũ aũt ꝓbat̃. ¶ Prio sic. sint due ma p̄ᵒ
gnitudines. a. ꝛ. b. ↄtingẽtes se: ꝛ sumant̃ in. b. ptes ꝓpor
tionales. sic q̄ p̄ᵃ sit medietas eius. ꝛ zᵃ sit medietas me
dietatis: ꝛ sic deinceps p̃cedẽdo v̄sus. a. tũc arguit̃ sic. mul
titudo harũ per. b. ↄiungit̃ imediate ipsi. a. igit̃ aliq̄ ps

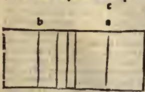

huius multi
tudinis ime
diate ↄiũgit̃
a. añs est no
tũ. ↄña ꝓbat̃
q2 impole ẽ
imagiari q̄
aliq̄ magni
tudo ↄiũgat̃
imediate. vl
cõtiguet̃ alicui nisi aliq̄ vnitas ei' illi ↄiũgat̃ imediate.
si sic. igit̃ aliq̄ est vltima. s. illa que imediate cõiungitur
ipsi. a. ꝛ põt ↄfirmari: q2 si magnitudo que est. b. eẽt actu
diuisa s̃m oẽs huius ptes ꝓportionales retinẽtes tamẽ
eosdẽ situs. ita q̄ essent ↄtigue sicut nũc sũt cõtinue aliq̄
imediate tãgeret. a. nec pole est imaginari oppositũ. igit̃.
ꝛ nũc dũ sũt ↄtinue. cũ penit' in nullo s̃m ꝓpinquitatez
vel distãtiã aut ordinẽ partium aliter tunc se haberent
q̄ modo se habeant. ¶ Secundo ponatur q̄ aliquod zᵐ
corpus incipiat in puncto extremo. a. moueri versus. b.

tunc sic. In hoc instanti illud corpus icepit moueri.igit
aliquis motus vnus futurus incipit in hoc instāti:ꝛ vo-
co inquit motū vnū qui fit sup vnū spatiū ꝯtinuū cum
T.c.31. ceteris ꝯditionib⁹ positis in.5° phy. Quicūqꝫ aūt sit ille
motus sequit ꝙ fiat sup vltimā partē ꝓportionalē.qꝛ
3^m aliter nō inciperet in hoc instāti. ¶ 3° ponant duo mobi
lia.d.ꝛ.c.moueri sup.b.vsus.a.ꝛ moueat.d.in duplo ve-
locius ꝙ.c.ita ꝙ semp cū venerit ad finē alicui⁹ ptis ꝓ-
portionalis quiescat ibi donec.c.veniat illuc:vel sup eā-
dem lineā:vel sup eq̄lē aliā.possent.n.sup eandē si eēnt
corpora glorificata.qꝛ tūc nō ipedirent se.ponat ēt ꝙ.c.
veniat ad.a.in vna hora in hoc instāti terminata gratia
exempli.tunc sequit ꝙ.c.ꝛ.d.perueniunt in hoc instāti

ad.a.ꝛ neutrus
prius alio. sed
ꝯñs est contra
positum.qꝛ quā
libet partē pro
portiōalē prius
pertransibit.d.
ꝙ.c.igitur oēs
prius.d.ꝙ.c.igit.d.prius venit ad.a.Et pmū ꝯña sequit:qꝛ
in hoc instanti.c.est ad.a.si igit.d.prius fuit ad.a.igit per
aliqd tps prius fuit ad.a.sit aūt tēpus tale.e.tunc in.e.tpe
parte huius hore nō mouebat.d.qꝛ fuit ad.a.toto.e.tpe.
vt dicit.ꝛ.c.toto.e.tēpore mouebat.igit.c.in.e.tempore
transiuit vnā ptē ꝓportionalē tm̄.ꝛ per ꝯñs vltimā.qd
est ꝓbandū.aut plures.si plures.igit nō in oī pte ꝓpor-
tionali.d.expectauit.c.qd est cōtra positū.igit ex hoc ꝙ
ponunt ptes ꝓportionales actu infinite cū alio possibi-
li nō repugnante:sequunt ista duo ꝯtradictoria.s.ꝙ.c.ꝛ
d.simul perueniūt ad.a.ꝛ nō simul perueniūt.igit illud
Diber. positū claudit cōtradictionē. ¶ 4° in eodē casu arguit.
li.2.q.1. ꝙ in hoc instanti terminet aliquis motus corporis.c.qꝛ
nullus motus terminat in hoc instanti.nisi per hoc ꝙ ali
qua pars eius terminat.igit aliqs vnus motus.c.termi
nat in hoc instanti.ꝛ sequit necessario ꝙ ille fuit factus
super vltimā partē ꝓportionalē.qꝛ aliter nō esset vnus:
5^m. sed aggregatus ex multis. ¶ 5° in eodē casu sequit idē
de.d.ꝙ in hoc instāti terminat aliquis mot⁹ eius vel ali
qua quies eius.si aliquis motus eius ille fuit super vlti-
mā partē ꝓportionalē.qꝛ ille est vere vnus rōne spatij ꝛ
tēporis:cū nō sit aliquis aggregatus motus.d.cōtinuus
in tēpore per positū.ꝛ ista est aliq̄ pars vltima.si vo ter-
minet quies:aut illa est finita aut infinita.non infinita.
certū est igit aliqn in aliquo instāti incepit:ꝛ sit illud.f.
tūc in.f.terminabat aliquis mot⁹.ꝛ sequit necessario si-
6^m cut prius ꝙ ille fuit super vltimā partem. ¶ Sexto.sit
ita ꝙ super hꝰ infinitis partib⁹ ꝓportionalib⁹ sint infi-
niti homines habētes corpora glorificata.ita ꝙ corpus
vnū terminet in pūcto medio ipsius.b.ꝛ corpus 2^m ter-

minet in fine se-
cūde partis.ꝛ sic
de ifinitis super
partes infinitas
ꝓcedēdo vsus.a.
ita ꝙ nō sint sit
plures. Sit etiā
c.aliqd corp⁹ exi
stēs super magni
tudine.a.distans
a magnitudine.b.per pedalē quātitatem.tūc arguit sic.
aliquis homo est ꝓpingssim⁹.c.qꝛ si accederet quousqꝫ
perueniret ad hoies:aliquē illoꝝ p̄ tāgeret.ille g̊ homo ꝓ-
pinquissimus.c.sit sor.aut sor.tangit.a.aut nō.si nō.igit
distat per certā partē magnitudinis.b.ꝛ ita in illa parte
magnitudinis sunt infinite ptes ꝓportiōales:ꝛ ante illā
solū finite.ꝛ per ꝯñs ante partē illā nō sunt nisi finiti ho
mines nec plures super totā fm̄ hāc rōnem.qd est ꝯtra
positū.si sor.tāgit.a.igit aliq̄ pars ꝓportionalis tāgit.a.
qꝛ ꝓpinquissimū extremū sor.ad.c.est simul cū termino
vnius partis ꝓportionalis.b.per positū.illa pars nō pōt
poni indiuisibilis.qꝛ tūc nō esset pars ꝓportionalis:nec
diuisibilis:qꝛ tūc eēt aliq̄ posterior illa.qd est falsum.tū
qꝛ nec̄io illa eēt vltima:qd similr icludit ꝯdictoria.imo
vt dicit h̄ est ꝓpositū. ¶ 7° in eodē casu sequit ꝙ annul 7^m
lato sor.aliquis hō est ꝓpingssimus.c.ꝛ ita ille distat ab
a.igit īter ipm ꝛ.a.sunt ifinite ptes ꝓportionales. cōtra
positū.qꝛ tūc ibi fuissent īfiniti hoies.imo sequit ꝙ ille
sit sup penultimā partē ꝓportionalē:qd claudit ꝯdicto-
ria:sic ꝙ sit aliq̄ vltimo:cū vnū iferat aliō ꝛ eꝯ. ¶ Pro-
pter istas rōnes quas lꝫ iste doctor faciat pncipalr ad ꝓ-
bandū ꝙ nō est possibile eē ifinitas ptes ꝓportiōales in
actu sepato.qꝛ tn̄ vt dicit eque ꝓcedūt ꝛ ꝓbāt ꝙ nec sūt
ifinite ptes ꝓportiōales in potētia.i.potētiales ꝛ adinui
cē ꝯtinuate:ꝫ simplr ꝙ in magnitudine nō sunt ifinite
ptes ꝓportionales:tēto h̄ termino infinite cathegoreu-
matice.si vo teneat syncathegoreumatice:ꝛ ponat a par
te subti ꝓcedēdo terminū distributū.v.g.ifinite ptes ꝓ-
portionales sunt in magnitudine.dicit ꝓpositionē eē ve
rā ꝛ ꝯcedēdam. ¶ 8° arguit ab alio doctore sic.in nulla Claiton
magnitudine sunt plures ꝙ due partes.igit in nulla ma sop. qo.
gnitudine sunt infinite ptes.ꝯña pꝫ ex significato termini. 42.
aīs ꝓbat.qꝛ in nulla magnitudine sunt plures ptes ꝙ
due medietates.qd ꝓbat:qꝛ due medietates sūt q̄tuor
q̄rte ꝛ octo octaue.ꝛ sic in ifinitū.qꝛ totū est sue ptes.sꝫ
nullius magnitudinis sūt plures ptes ꝙ q̄tuor q̄rte ꝛ.8.
octaue.ꝛ sic in ifinitū.ꝯcedit tn̄ iste doctor ꝙ ifinite par
tes ꝓportionales sunt in magnitudine.sed ex h̄ dicit nō
seq ꝙ ifinite ptes sūt in magnitudine:qꝛ arguit ab infe-
riori ad superi⁹ cū distributiōe. ¶ 9° ab alijs sic.si in q̄li- 9^m
bet magnitudie sūt ifinite ptes.quarū q̄libet est magni
tudo.vt supra dcm̄ est.queliꝫ magnitudo est actu ifinita
extēsiue.ꝯñs sensui pꝫ falsum.ꝯña ꝓbat:qꝛ q̄rūcūqꝫ qd
libet additū alteri facit mai⁹:ꝛ duo mai⁹ ꝙ vnū.ꝛ tria
maius ꝙ duo.ꝛ sic de q̄libet in ifinitū eiusmodi si sint
ifinita faciūt ifinitū.sꝫ ꝯstat ꝙ quelibet magnitudo q̄n-
tecūqꝫ sit q̄titatis seu magne seu parue alteri addita fa
cit mai⁹.ꝛ tres mai⁹ ꝙ due.ꝛ sic in ifinitū. ¶ 10° si in ma 10^m
gnitudine ꝛc̄.aut in ipa sūt ifinite ptes eiusdē q̄titatis.
aut eiusdē ꝓportiōis.si eiusdē q̄titatis.igit q̄libet est in
finita.qd est falsum.si eiusdē ꝓportiōis.idē seq̄t.qm̄ si
sūt ifinite eiusdē ꝓportiōis.seqt ꝙ sūt ifinite eiusdē q̄n-
titatis.qd ꝓbat duplr. Primo.qꝛ sicut due medietates sūt
eiusdē q̄titatis.sic ꝛ medietates illarū sūt eiusdē q̄tita-
tis.ꝛ iterū medietates illarū sūt eiusdē q̄titatis.ꝛ sic q̄-
cūqꝫ sūt eiusdē ꝓportionis sūt eiusdē q̄titatis. 2° si sūt
ifinite eiusdē ꝓportiōis nō tot finite gn plures sunt eius
dē q̄titatis. 2ª ꝯñapꝫ.ꝛ p̄^a ꝓbat:qꝛ vltra oēm finitā
m̄itudinē ptiū eiusdē q̄titatis si ille diuidant vt prius
in ptes silis ꝓportiōis habent plures ptes q̄ sunt eiusdē
q̄titatis:ꝛ qꝛ oēs ptes q̄ pñt diuidi iā sūt actualr in toto.
seqt ꝙ actualr i eo sint ifinite ptes eiusdē q̄titat. ¶ 11° 11^m
si sic.igit in q̄libet pte magnitudis sūt infinite ptes.ꝛ p
ꝯñs vel nō sūt ptes in toto ꝙ in pte.ac p h̄ nec m̄itudo
totalis excedit m̄itudinē ptiū suaꝝ.qd ē ꝯ illō pn^m.oē
totū est mai⁹ sua pte.vel vnū ifinitū excedit ab alio.qd
est ꝯtra rōnē infiniti. ¶ 12°.tūc nō plures ptes essent in 12^m
magnitudine celi ꝙ grani sinapis.qd vi absurdū.ꝛ ꝯña
pꝫ:qꝛ vtrobiqꝫ eēnt ifinite. Plures alie rōnes possēt fie

ri ad idem:sed qꝛ ex solutionibus istarum ⁊ ex his que
dicta sunt in pmo.di.44.q.vltima.cetere possunt solui.
Rñsio ad rōnes adductas ꝯ ꝑ ad pmā iō pro nūc iste sufficiāt.¶ Rñdeo igiꝭ ad istas.⁊ primo
dico ꝙ rōnes pmi doctoris si aliquid ꝯcludunt.ꝯcludūt
cōtra eū.qḋ pꝫ.nam ipse concedit ꝙ infinite ptes ꝓpor
tionales sūt in magnitudine:sumpto iy īfinite.syncathe
gorematice.sed ex hoc sequiꝭ ꝙ nulla eaꝝ sit vltima:⁊
ecōtra.si aliqua est vltima:igiꝭ nō infinite partes ꝓpor
tionales sunt in magnitudine.ꝯñtia declaraꝭ.qm̄ si aliq̄
est vltima alicui⁹ ꝓportionis.cū ēt aliq̄ sit p⁹.igiꝭ oēs sīꝭ
sumpte sunt alicuius multitudinis finite.alias cū queli
bet ꝑcedētiū sit maior vltima si deꝭ sequereꝭ ꝙ magni
tudo ex oībus hꝫ ꝓportionibus resultans icluderet infi
nitas partes equales.⁊ sic eēt extēsiue infinita.qḋ est fal
sum.sunt igiꝭ oēs simꝭ in aliq̄ multitudine finita seu ali
qua multitudo finita.⁊ cū oib⁹ sīl sūptis nō sint i magni
tudine plures:seqꝭ ꝙ nō q̄tcūq₃ finitis ptib⁹ ꝓportiona
lib⁹ magnitudis sint i magnitudie plures ptes.igiꝭ nō i
finite ꝓportiōales sūt in magnitudie.¶ ꝑ.Si aliq̄ est
vltia ptiū ꝓportiōabiliū.vel illa ē diuisibilis vel idiuisi
bilis.si idiuisibilis.igiꝭ nō est pars ꝓportionalis.qꝛ idi
uisibilis ad diuisibile nulla est ꝓportio.hanc ipsaꝫ ꝯclu
sionē ipsemet facit in.6.rōne.si vō est diuisibilis.igiꝭ ali
qua est posterior illa.vt ibidē ipsemet infert.Et ego vl
terius infero.igitur ipsa nō est vltima.⁊ est ꝯña euidēs.
⁊ ideo multum miror de eo:cū ipse ponat continuū īfini
te diuisibile ⁊ infinitas partes ꝓportiōales esse in eo:ꝙ
ipse simul ponit vltimā taliū partium nec aduertit hoꝝ
dictorum mutuam repugnātiā.Respondeo aūt ad pri
mam.⁊ nego illam ꝯsequentiā.multitudo oīum partiū.
b.imediate coniungitur.a.intelligendo de partib⁹ ꝓpor
tionalibus:⁊ similem ꝯnem ipse hꝫ negare:si ponat pun
cta in continuo:⁊ tamen nullū alteri esse imediatū:sicut
manifeste se tenere inuit in eadē q̄ne.Cū aūt addiꝭ ꝙ
īpossibile est imaginare ⁊c̄.dico ꝙ si alicui hoc est ipossi
bile.hoc ideo est qꝛ imaginanꝭ ptes in certo numero.⁊ ali
quam earū vltimā.Qui vō intelligit sicut vere est ꝙ ibi
sunt īfinite.⁊ nulla vltima optime capit ꝙ nulla est īme
diata ipsi.a.cum bene videat ꝙ hoc sequiꝭ necessario ad
illud.silr ad cōfirmationē dico ꝙ illa diuisiōe data nul
la pars erit imediata ipsi.a.sicut nec añ diuisionē.¶ Ad
Ad 2ᵐ 2ᵐ dico pmo ꝙ ad intellectū quē vꝫ hic ēt ꝑcedit cōtra
T.c.46 eū ⁊ ꝯtra phm̄.6° physicoꝝ.naꝫ ꝺm hoc sequiꝭ ꝙ est dare
T.c.52. pmā partē mot⁹:cui⁹ oppositū ponit phs.⁊ veruꝫ est.⁊ ēt
ipse si velit loqui ꝯsequēter. 2° rñdeo ⁊ nego ꝯñtiā illā:
sicut posito ꝙ.a.corp⁹ icipiat moueri suꝑ magnitudineꝫ
f.hec ꝯsimilis ꝯña est negāda.nec ab.a.incipit eē acq̄sita
aliqua pars.f.igiꝭ aliq̄ pars.f.nūc icipit eē acq̄sita ab.a.
Nā añs est verū:qꝛ vtraq₃ exponēs est v̄a.videlicet taꝫ
hec ab.a.nūc nō est acquisita aliq̄ pars.f.q̄ꝫ hec.ab.a.ime
diate post nunc erit acq̄sita aliq̄ pars.f.qꝛ nullū tp̄s erit
post nunc anteq̄ꝫ sit ab eo acq̄sita aliq̄ ps.f.posito casu.⁊
tn̄ ꝯñs est falsum.qm̄ hec est falsa.aliq̄ pars.f.imediate
erit acq̄sita ab.a.nā pus erit acq̄sita pars ei⁹ q̄ꝫ ipsa.⁊ sic
Ad 3ᵐ tp̄s aliqḋ erit anteq̄ꝫ ipa sit acq̄sita.¶ Ad 3ᵐ ꝯcesso casu
dico ꝙ simul in hoc instāti.d.⁊.c.ꝑuenerit ad.a.⁊ neutrū
pus altero.⁊ cū di ꝙ hoc est ꝯtra positū:nego.ad ꝓbationē
cū dī.q̄ꝫlibet ptē ꝓportionalē pus ptrāsyt.d.q̄ꝫ.c.igitur
oēs ptrāsyt pus.d.q̄ꝫ.c.⁊ vltra.igiꝭ.d.pus fuit vel venit
ad.a.dico ꝙ 2° ꝯña nō valet.⁊ est rō:qm̄ per istā.oēs per
transyt pus.d.q̄ꝫ.c.nō denotaꝭ ꝙ in aliquo instanti vno
pus fuerūt oēs ptes ille cōplete ptransite a.d.q̄ꝫ a.c.sed
ꝙ in aliquo instāti hec pars fuit cōplete pus pertrāsita
a.d.q̄ꝫ a.c.⁊ sic de singulis.sicut nec per istaꝫ.Adā ⁊ Noe
deus creauit prius q̄ꝫ Abraam.denotaꝭ ꝙ in vno aliquo

instanti pus fuerant creati Adam ⁊ Noe q̄ꝫ Abraam.nā
ipsa tunc esset falsa.in nullo.n.instanti illi fuerant a deo
creati:sicut ⁊ in nullo instāti fuerūt.Sed tāt̄ūmō deno
taꝭ ꝙ ⁊ Adā in aliquo istāti fuit pus creat⁹ q̄ꝫ Abraam.⁊
silr Noe in aliquo instanti pus fuit creat⁹ q̄ꝫ Abraam.q̄ꝫ
uis Noe in alio instāti fuit creat⁹ ab illo in quo fuit crea
tus Adā.Sed per istā.d.pus fuit ad a.q̄ꝫ.c.denotaꝭ ꝙ in
aliquo instāti fuit d.ad a.q̄ꝫ.c.ad qḋ sequiꝭ ꝙ in aliquo
instanti pus oēs ille partes fuerūt cōplete ptrāsite a.d.q̄ꝫ
a.c.Et qꝛ nō sequiꝭ.in aliquo istāti hec pars fuit pus cō
plete ptransita a.d.q̄ꝫ a.c.⁊ in aliquo instanti illa ps pus
fuit ptrāsita a.d.q̄ꝫ a.c.⁊ sic de singulis.igiꝭ in aliquo in
stāti pus oēs ptes ille fuerūt cōplete ptrāsite a.d.q̄ꝫ a.c.
sicut ēt nō sequiꝭ.in aliq̄ istāti Adā fuit pus creatus q̄ꝫ
Abraā.⁊ in aliq̄ instāti Noe fuit pus creat⁹ q̄ꝫ Abraam:
igiꝭ in aliq̄ instāti ambo isti.s.Adam ⁊ Noe fuerūt pus
creati q̄ꝫ Abraā.naꝫ manifestū est.ꝙ añs est verū.⁊ ꝯñs
falsum.iō ēt nō sequiꝭ:oēs hui⁹ ptes pertrāsyt pus.d.q̄ꝫ
c.igiꝭ.d.pus fuit ad.a.q̄ꝫ.c.qꝛ qḋ nō antecedit ad ꝯñs nō
añcedit ad añs.forsitā aūt nō sequereꝭ pus oēs ptes ꝑ
transyt.d.q̄ꝫ.c.igiꝭ pus.d.fuit ad.a.q̄ꝫ.c.qꝛ in añte iy pus.
nō sequiꝭ numerū pluralē:nec vbuꝫ tēporis pteriti.nec
aliqḋ aliud:ꝑꝑ qḋ tollaꝭ quin ꝓ aliq̄ instāti determina
te supponat.sed tūc p⁹ ꝯña eēt negāda.s.hec.q̄ꝫlibet pteꝫ
pus ptrāsyt.d.q̄ꝫ.c.igiꝭ pus oēs ptransit.d.q̄ꝫ.c.sicut hec
negāda est.vtruq₃ eoꝝ.s.Adā ⁊ Noe deus creauit pus q̄ꝫ
Abraā.igiꝭ pus deus creauit ambos.s.Adam ⁊ Noe q̄ꝫ
Abraā. ¶ Quidā vō doctor alius soluit ꝑdictā rōnē di Adam lᵒ 3.dist.14.q.10.du bio.2. ꝯtra Adā vbi supra
cendo ꝙ nō est simul dādū ꝙ in ꝯtinuo sint hꝫ ptes pro
portionales īfinite.⁊ ꝙ oēs possint illo mō in certo tp̄e
trāsiri cū talib⁹ ꝗetib⁹ itercceptis.Sed illud nō sufficien
ter dcm̄ est:qm̄ ꝺm ipmmet in ꝯtinuo sunt tales īfinite
ptes:nec ēt est pole ꝗn ita sit.⁊ cōstat ꝙ ille casus nō est
de se ipoliss:sꝫ vtiq₃ polis saltē ꝑ potētiā dei.igiꝭ ambo
sunt cōpolia.⁊ per ꝯñs vtrūq₃ simul rōnabilr pōt dari.
¶ ꝑ.Eadē difficultas ex toto pōt fieri in alio casu.quē
nullus negaret eē polem.videlicet ponendo ꝙ tā.d.q̄ꝫ.c.
moueꭍ ꝯtinue sine ꝗete itercepta:sed ꝙ.d.tūc p incipiat
moueri suꝑ.b.q̄ꝫ.c.pmo ptrāsyt medietatē pmaꝫ ipsius
b.⁊ tūc seqꝭ ꝙ sīl ꝑuentūt ad.a.⁊ tn̄ quālibet pteꝫ.b.pus
ptransit.c.q̄ꝫ.d.aliogn si aliq̄ꝫ simꝭ vel pus trāsit.d.q̄ꝫ.c.
residuū spaty pus trāsibit.d.q̄ꝫ.c.alias nō in minori tp̄e
equale spatiū transiret velox q̄ꝫ tardū.⁊ sic pus.d.deue
niret ad.a.q̄ꝫ.c.Qꝛ aūt istud falsum sit pꝫ.qꝛ positū est ꝙ
d.est in duplo veloci⁹ q̄ꝫ.c.⁊ per ꝯñs in eodē tp̄e trāsibit
totū.b.in quo.c.trāsibit medietatē tm̄.si ḡ simꝭ incipiūt
moueri vt dcm̄ est.sequiꝭ ꝙ simul ēt ꝑficiūt mot⁹ suos.
¶ Ad 4ᵐ ⁊ 5ᵐ sīl dico ꝙ aut per motū vnū ⁊ nō aggrega Ad 4ᵐ ⁊ 5ᵐ
tū itelligūt motū factū precise suꝑ vnā partem ꝓportio Que ꝑc rant ubi hē.vbi.s.
nalē spaty.⁊ tūc dico ꝙ nullus vnus motus.c.aut.d.ter
minaꭍ in hoc instanti:aut intelligūt motū factū suꝑ vnū
spatiū ꝯtinuū cū aliys ꝯditionib⁹ reqsitis:esto ꝙ in spa
tio illo includanꭍ plures ptes ꝓportiōales.⁊ tūc ꝯcedo
ꝙ aliqs mot⁹.c.imo ipe mot⁹.c.fact⁹ suꝑ totā magnitudi
nem.b.terminaꭍ in hoc instanti.qḋ ad verū itellectū nō
est aliud dictu nisi ꝙ totā illā magnitudinē nūc pmo.c.
trāsiuit cōplete.sed ex hoc nō ꝯcludiꭍ aliq̄ pars vltima
b.sicut pꝫ.Sed de ipo.d.ꝙ nō poniꭍ moueri ꝯtinue nisi
per vnicam partem proportionalem.dico ꝙ nullus eius
motus.nec etiam aliqua quies primo terminatur in hoc
instāti.sicut nec aliqua est vltima pars ꝓportionalis.b.
nec illam disiunctiuaꝫ ipse probat.vnde ⁊ consequenter
illo casu dato ꝯcedo ꝙ imediate ante hoc istās.d.moue
baꭍ:⁊ imediate q̄esceba⁊:⁊ imediate ēt nō moue baꭍ:nec
iste due repugnāt:q̄ꝫuis iste repugnēt imediate ante hoc

instans.d.mouebať nõ imediate ante hoc instans.d.mo
uebatur.¶ Item concedo q posterius q̃ quiescebat mo
uebať.ꝛ posterius q̃ mouebať quiescebat.Sed non po
sterius mouebatur q̃ quiescebat.nec prius quiescebat q̃
mouebatur.nec tamẽ sequiť.q simul mouebať ꝛ quie
scebat.nec etiam sequitur.immediate ante hoc instans
quiescebat:ꝛ non mouebať ante hoc instans postq̃ quie
scebat.igitur non immediate ante hoc instans moueba
tur.nec ex alia parte sequiť.imediate ante hoc istãs mo
uebatur ꝛ nõ quiescebat ante hoc istãs postq̃ moueba
tur.igiť non imediate añ hoc istans quiescebat.ꝛ hoc pꝫ
si cõsiderenť exponentes ꝛ recolatur q ly q̃.confundit.
Sed simul cuꝫ predictis concedi põt ꝛ debet q.d.simul
desinit moueri ꝛ quiescere.exponendo ly desinit.per ne
gationem pñtis ꝛ positionẽ pteriti.vtraqꝫ enim harũ
est vera.d.nõ quiescit in hoc instanti:ꝛ imediate ante b
istãs.d.quiescebat.que sunt exponentes huius.In hoc
instanti desinit quiescere.¶ Item vtraqꝫ haꝝ est vera.
In hoc istãti.d.non moueť:ꝛ imediate ante hoc istãs
d.mouebať.que exponũt istaꝫ.In hoc instanti.d.desinit
moueri.ambe iste vere sũt.in hoc instanti.d.desinit mo
ueri.in hoc instanti.d.desinit quiescere.igitur in hoc istã
ti eodem:ꝛ per ↄ̃ñs simul.d.desinit moueri ꝛ qescere.qd
q̃uis sit verum non tñ est veꝝ:nec est ↄ̃ñs ad illud q in
hoc istãti.d.desinit siľ moueri ꝛ quiescere.Iungẽdo ly
simul.cum ly moueri ꝛ quiescere.ꝛ b qꝛ nõ siľ mouebať
ꝛ qescebat.Itẽ ↄ̃ñr ↄcedẽdũ ẽ q.d.siľ desinit ꝛ icipit qe
scẽ.nã in b istãti icipit qescẽ:vt pbatũ est.Itẽ in b istãti
desinit quiescere.pbatio.qꝛ in hoc istãti nõ quiescit ꝛ
imediate post hoc instans quiescet.p casuꝫ.igiť in b in
stanti eodẽ:ꝛ per ↄ̃ñs siľ incipit ꝛ desinit qescere.hec oia
Ad 6m satis patent instructis in logica.¶ Ad 6m admisso casu.
nego pmũ assumptũ.s.aliqs homo est ppinquissimus.c.
¶ Ad pbationem nego.q si accederet quousqꝫ pueni
ret ad homines aliquẽ pmo tãgeret.nec b ipse pbat nec
certe pbare potest:sicut nec pbari potest q aliqd corp⁹
aliquã partem spacij pmo pertranseat sicut demonstrat
T.c.52. Ad 7m phs.6° physicoꝝ.¶ Ad 7m non opꝫ respondere:qm̃ fun
dať super falso.videlꝫ q aliquis sit ppinquissim⁹.c.ver
bi gratia.sor.Et per idem pꝫ ad argumẽtũ quasi simile.
vt si ponať q prima pars pportionalis sit alba.secunda
nigra.tertia alba.quarta nigra.ꝛ sic alternatim pceden
do versus.a.ꝛ q aliquaꝫ partem albam vel aliquam ni
gram primo tangeret.c.si perueniret ad.b.aut q aliqua
alba vel aliqua nigra est ppinquissima ipsi.c.nã vtrũqꝫ
Ad 8m qd fuit dien. est falsuꝫ.¶ Ad octauũ dico pmo q si modus ille arguẽ
di valet similr põt pbari q in magnitudine non sunt in
finite partes pportionales.qd est ↄtra ipsummet arguẽ
tem.pmo arguam enim sic.In nulla magnitudine sunt
plures q̃ due partes pportiõales.igitur in nulla magni
tudine sunt infinite partes pportiõales.ↄ̃ñs tenet eodẽ
modo quo sua.añs pbo vt ipse.qꝛ due partes pportiona
les sunt due medietates.ꝛ si non eiusdẽ totius cuius sũt
pportionales.eius tñ magnitudinis que ex ipsis itegra
tur.ꝛ sunt quarte quatuor:ꝛ octo octaue.ꝛ sic in infinitũ.
sed nullius magnitudinis sunt plures partes pportiona
les q̃ due medietates ꝛ q̃tuor quarte ꝛ.8. octaue ꝛ in ifi
nitũ sunt partes.igitur ꝛc̃.¶ P̃.Videť q iste doctor di
cat repugnantiam.cõcedendo q in magnitudine sunt in
finite ptes pportionales:ꝛ negando q sunt infinite par
tes.nam econtra negatiue in omnib⁹ terminis valet ↄ̃ñs
a superiori ad inferius.verbi grã.bene sequiť.non sunt
infinita aialia.igitur non sunt infiniti homines.nõ sunt
infinita quanta.igiť non sunt infinita bicubita.nõ sunt
infinite qualitates.igitur non sunt infiniti colores.ꝛ nul
libi reperitur instantia.igitur.ita in pposito sequiť.non
sunt infinite partes.igitur nõ sunt infinite ptes pportio
nales.ꝛ per ↄ̃ñs ex opposito cõsequentis inferẽdo oppo
situm antecedentis sequitur.sunt ifinite ptes pportiõa
les:igitur sunt infinite partes.nunc igiť ad rationẽ eius
respondeo distinguẽdo duplicem sensuꝫ:qui põt haberi
de ista ppositione.in nulla magnitudine sunt plures q̃
due partes.vnus eniꝫ est q nulla magnitudo est tot par
tes.quin etiã tot sint due partes:seu q in nulla magnitu
dine includunť tot partes:quin ẽt tot ptes includanť in
duabus partib⁹.alius sensus est.q in nulla magnitudine
est maior numerus ptiũ dualitate:ita q nulla magnitu
do hꝫ in se duas aliquas partes ꝛ pter illas.ꝛ vtrãqꝫ ipsa
rum aliquam aliam que non sit pars alterius earum:ac
per hoc in nulla magnitudine sint ptes tres se totalr ex
cludentes.In pmo sensu concedo ppositioneꝫ:sed tunc
nego ↄ̃ñtiã.nec valet pbatio:qm̃ cum dr̃ q infinita sunt
plura q̃ duo ꝛc̃.nõ est sensus q infinita sint tot quin ẽt
aliqua duo sint tot fm q infinita non sunt duo tñ:nec
tria tñ:ꝛ sic de alijs:sed sunt duo.ꝛ preter illa aliq̃ alia
non sunt partes illoꝝ duorum vel alicuius eoꝝ.ꝛ similr
sunt tria ꝛ aliqua alia.ꝛ similiter quatuor ꝛ aliq̃ alia:ꝛ
sic deinceps.Et isto modo partes pportiõales sunt infi
nite.Sunt enim plures q̃ due:qm̃ datis qbuscũqꝫ dua
bus inuicem pportionalib⁹.vbi gratia.medietate toti⁹
ꝛ medietate reliqua medietatis totius adhuc pter illas
totalr sunt alie pportionales partes:ꝛ similr preter tres
sunt alie ꝛ preter q̃tuor alie:ꝛ sic in infinitum.Et si dica
tur q preter medietates duas totius non sunt aliq̃ alie
partes nõ incluse in eis.dõm q verũ est:sed ille due me
dietates nõ sũt ptes inuicẽ pportionales.Sed equales.
Qd v̈o dicit iste doctor nõ seq infinite ptes pportiõales
sunt in magnitudine.igitur infinite ptes sunt in magni
tudine.pꝫ esse falsum ex pmissis.¶ Ad rõnem aũt quaꝫ
assignat.vꝫ qꝛ arguiť vt dicit ab iferiori ad superius cuꝫ
distributione.dico p° q falsum est:vbi ly ifinite teneať
cathegoreumatice sicut in pposito:nã sic sumpt⁹ ille ter
minus nõ distribuit aliquẽ terminũ cũ sit pure cathego
reuma.ꝛ istud sufficit p argumẽto.Secũdo dico q si ly
ifinite.teneať syncathegoreumatice adhuc ↄ̃ñã ẽ bona.
rõ ẽ qꝛ q̃uis ab iferiori distributo ad superius distribu
tũ nõ sit semp bona ↄ̃ñã.tñ ab iferiori nõ distributo ad
superius non distributum esto q ipsa pcedat signum di
stributionis ꝛ sint ppositiones vl'es est semp ↄ̃ñã bona.
Vbi grã.sequiť.necessario quotcũqꝫ hoib⁹ herbe sũt plu
res.igiť quotcũqꝫ hoib⁹ corpora sunt plura.ꝛ tñ corpora
est superius ad herbe.Sed nõ seqť.igiť quotcũqꝫ corpo
rib⁹ herbe sunt plures res.ꝛ est rõ que tacta est.In ppo
sito aũt cũ dr̃.ifinite partes pportiõales sũt in magnitu
dine:qꝛ si ly ifinite.teneať syncathegoreumatice equiua
let isti.quotcũqꝫ finitis ptib⁹ pportionalib⁹ magnitudi
nis ptes magnitudis pportiõales sũt plures.Et ly ptes
magnitudinis ꝛc̃.nõ distribuiť:sꝫ tãtumõ ly finitis pti
bus pportionalib⁹ magnitudis:iõ bñ seqť.igiť quotcũ
qꝫ finitis ptib⁹ pportionalib⁹ magnitudis ptes magni
tudinis sunt plures lꝫ nõ seq̃ť.igiť quotcũqꝫ ptib⁹ ppor
tionalib⁹ ptes pportionales sunt plures:qm̃ ifinitis pti
bus pportiõalib⁹ seu multitudie totali ptiũ pportiõaliũ
nõ sũt i magnitudie.plures ptes pportiõales sũt in ma
gnitudie.igiť ifinite ptes sũt i magnitudie.p° tñ solo mi
bi plus plꝫ.¶ Ad 9m nego ↄ̃ñaꝫ.¶ Ad pbõnem dico q Ad 9m
maior illa nõ ẽ v̈a nisi talia ifinita addita sint ifinita eq̃
lia vel icludẽtia ifinita eq̃lia seu ifinita q̃ꝫ qđlꝫ sit eq̃le
cuilibet.non sic autẽ est in proposito vt patet.¶ Ad 10m Ad 10m
dicendum q infinitas partes eiusdem quantitatis esse

in alia magnitudie pôt itelligi multipliciter. vno mô ꝙ
sint eiusdem quâtitatis: nô ſm oẽm dimensionẽ: sed ſm
vnã vel duas tm̃. alio mô ſm oẽm dimensionẽ: ⁊ hoc du
pliciter. vno mô ꝙ ille partes inuicẽ ꝑtialr se includant.
alio mô ꝙ nullatenus se includât: sed quelibet sit extra
quâlibet totalr. Primo mô infinite partes eiusdẽ quâti
tatis sunt in magnitudine. naꝫ data magnitudine cuius
longitudo sit. 10. palmorum: latitudo vero quatuor: ⁊ ꝓfun
ditas q̃tuor: si in ea sumant̃ ptes ꝓportionales infinite
ſm longitudinem: quelibet illarũ erit in duabus dimen
sionibus. s. latitudine ⁊ ꝓfunditate magnitudinis totalis
quatuor palmorum. ⁊ sic omnes ſm duas dimensiones
erunt eq̃les: ſm longitudineꝫ vero nô. sed pma erit qnque
palmoꝝ. secũda duoꝝ ⁊ dimidiꝫ. ⁊ sic deinceps quelibet
erit minor ꝓportiôabilr. Secũdo ẽt mô in ꝯtinuo sunt
infinite partes eiusdẽ quâtitatis. nam in magnitudine.
verbi grã. duoꝝ palmoꝝ: quoꝝ pmus sit a. secũdus sit b.
sunt infiniti palmi se ꝑtialr includentes. verbi grã. a. est
minus. Iteꝫ a medio. a. vsqꝫ ad mediũ. b. est alius: ⁊ sit. c.
Itẽ. a. medietate medietatis. c. que est iter. a. ⁊. b. vsqꝫ ad
mediũ secũde medietatis. b. est alius. ⁊ sit. d. ⁊ sic incipiẽ
do a medio illi⁹ partis. d. que est ante. b. ⁊ semꝑ a medio
residui cuiuslibet palmi ante. b. habebit̃ alius palmus:
nec est status ad aliquẽ vltimũ: cũ illud residuũ sit sine
fine taliter diuisibile. Sed tertio mô esse infinitas par
tes eiusdem quantitatis potest dupliciter intelligi ſm
duplicẽ acceptionem huius termini infinitum. qꝛ si su
matur cathegorematice: non est côcedendũ ꝙ sint infi
nite: quoniã necessario sequeret̃: ꝙ magnitudo illa esset
actu extensiue infinita. Si vero sumat̃ syncathegorema
tice pôt duplex sensus esse huius ꝓpositiôis. isinite par
tes eiusdeꝫ quâtitatis sunt in magnitudine. vnus est ꝙ
alicui certe ⁊ determinate quâtitati. verbi grã. pedali. in
finite sunt eq̃les: ⁊ iste sensus est falsus. alius est: ꝙ quot
cũqꝫ partes sunt equales alicui certe q̃titati: adhuc plu
res sunt equales. verbi gratia. alicui quâtitati. non tñ ei
deꝫ cui pauciores erât eq̃les. verbi grã. in magnitudine
10. palmoꝝ sunt. 10. decime eiusdẽ quâtitatis: ⁊ quelibet
est equalis palmo. Item viginti vigesime sunt eiusdeꝫ
quâtitatis. nam quelibet est equalis semipalmo. sed nô
quelibet vigesima est eq̃lis palmo: sicut dcima quelibet
est palmo equalis. ⁊ in hoc sensu côcedendũ est ꝙ infini
te ptes eiusdẽ q̃titatis sunt in qualibet magnitudie. Et
ideo forte ſm ꝓprietatem sermonis hec esset conceden
da. infinite ptes eiusdẽ q̃titatis sunt in magnitudine. ⁊
hec eẽt neganda. eiusdẽ q̃titatis infinite partes sunt in
magnitudine. pro eo ꝙ in secũda ly eiusdẽ q̃titatis. sup
ponit determinate ex virtute sermonis. ⁊ per ꝯñs facit
pmũ sensuꝫ qui est falsus. in pma aũt ꝓ eo qđ sequitur.
syncathegorematis illã dictionẽ que hꝫ virtutẽ côfundẽ
di supponit ꝯfuse tm̃. ⁊ iô non causat quâtũ est ex vi sua
illũ pm̃ sensum falsuꝫ. ¶ Tũc ad formã rônis dĩm ꝙ in
magnitudine sunt infinite ptes eiusdeꝫ quâtitatis pmô
⁊ 2°: qualitercũqꝫ stet ly infinite. nec tñ sequit̃ qđ infer
tur. 3° etiã mô sunt infinite. sumpto ly infinite. syncathe
gorematice. ⁊ in secũdo sensu dicte ꝓpositionis dato. ⁊
ex hoc non sequitur quod infertur. sed non sunt infinite
cathegorematice. nec ẽt syncathegorematice in pmo
sensu. ¶ Ad ꝓbônes dĩꝫ ꝙ vtraqꝫ ꝓcedit in secũdo sen
su ⁊ neutra in pmo. vt satis pꝫ. ¶ Ad 1m pꝫ responsio ex
Ad 1m dictis in pmo. d. 44. q. vltima. articulo pmo. in respôsio
Ad 2m ne ad secũdam obiectionẽ. ¶ Ad 2m côcedo ꝙ nô plu
res ptes proportionales sunt in celo q̃ꝫ in grano sinapis.
sed vtiqꝫ in celo sunt maiores nec hoc est absurduꝫ. imo
verissimũ ⁊ clarissimũ. nam clariꝫ est ꝙ in celo nô sunt

plures medietates totius q̃ꝫ due. nec ples q̃rte q̃ꝫ q̃tuor.
⁊ certe ita due medietates sunt in vno paruo corpore ⁊
quatuor ẽt q̃rte. ⁊ vniulr in quacũqꝫ ꝓportiôe quot par
tes hꝫ celum: tot hꝫ qđlibet paruũ corpus. nec in hoc est
differentia inter corpus paruum ⁊ magnũ. sed differen
tia est ꝙ partes eiusdẽ ꝓportiôis hincinde nô sũt eque
magne. sed in maiori maiores: ⁊ in miori minores. ¶ 3° 3°
conclusio est ꝙ in nulla magnitudine est aliqd indiuisi
bile. s. intrinsecũ. dico aũt itrinsecũ: ne calumniose inste
tur de aia itellectiua aut angelo quoꝝ vtrũqꝫ est indiui
sibile: ⁊ tñ in corpore: sꝫ nec aia est in corpore vt aliquid
ei intrinsecum: sed vt forma in mã. nec etiaꝫ angelus est
aliquid intrinsecuꝫ corporis. sed est in eo vt in loco ſm
modum inferius explicandũ. de talib⁹ igit̃ indiuisibili
bus non loquor: sed de qualibus imaginant̃ ponẽtes in
diuisibilia situalia: vel oĩno indiuisibilia: qualia vocant
puncta: vel diuisibilia ſm vnam dimensionem tm̃: qua
lia vocant lineas: vel ſm duas tm̃: qualia vocant super
ficies. quoꝝ opinionẽ qꝛ plurimũ vulgata est nô opꝫ de
clarare. ¶ Sed contra eam probo conclusionẽ pdictaꝫ.
pmo igit̃ ꝓbo ꝙ in nulla magnitudine sit aliqđ pũctuꝫ. pm
⁊ qꝛ idem de oĩbus est iudiciũ. sumo gratia exempli ma
gnitudinem vnam: que sit. a. ⁊ arguo sic. si in. a. est aliqđ
pũctum: aut vnum precise aut plura. si vnum pcise. igit̃
pars aliqua ipsius. a. erit penit⁹ absqꝫ puncto. vtpote ea
que distat ab eo. ⁊ per ꝯñs aliqua est magnitudo absqꝫ
pũcto. igitur ⁊ quelibet est absqꝫ pũcto. cũ idem iudiciũ
sit de omnibus. ¶ Pꝫ. Nô eẽt ratio in qua potius parte ꝯfirma°
esset illud vnicum punctum: si plura puncta sunt in. a.
aut pter singula: ⁊ quelibet ⁊ oĩa simul pũcta ipsi⁹ est ali
qua entitas in. a. aut non. si non. igit̃. a. constat precise ex
punctis. cuius oppositũ demonstratũ est in ꝯclusione pri
ma. si sic. igit̃ in. a. est aliqua entitas: que nec est pũctum
nec includit pũctum. alioquin preter singula ⁊ oĩa pũcta
daretur punctum. qđ est ipossibile. Cũ igit̃ illa nô sit pũ
ctum. igitur est diuisibilis. ⁊ per ꝯñs magnitudo aliqua
carens pũctis ⁊ pũcto. frustra igitur in. a. ponit̃ pũctum.
¶ Côfirmat̃. qꝛ pono ꝙ deus: sicut bene pôt cũ sit oĩpo ꝯfirma°
tens: destruat oĩa pũcta. a. ⁊ precise ipsa. tunc aut reman
sit aliq̃ entitas que prius fuit entitas. a. aut nulla oĩno. si
nulla. igit̃. a. ex pũctis precise côstabat. si aliqua ꝯstat ꝙ
illa nô est idiuisibilis. qꝛ tunc esset punctũ. ⁊ per ꝯñs ali
quod punctum destructum adhuc esset. vel non qđlibet
punctum. a. est destructũ. qđ est contra positũ. igitur est
diuisibilis ⁊ carẽs similr puncto ꝓpter eandeꝫ rônem. ⁊
sic vt prius habet̃ aliqua magnitudo carẽs pũcto. ¶ 2° 2m
pono ꝙ magnitudo. a. supponat̃ magnitudini. b. sibi eq̃
li. ⁊ deinde ꝙ deus côseruet oĩa puncta. a. nullam aliam
entitatẽ. a. si qua est côseruando. ⁊ similr nullũ pũctũ in
situ alio statuendo. casus iste cuilibet catholico ⁊ côfiten
ti oĩpotentiã dei debet videri possibilis. hoc posito. quero
aut illa puncta occupant totam magnitudinẽ. b. sicut
prius totam occupabat magnitudo. a. aut nô: sed aliqua
vel alique ptes. b. remanent vacue seu quibus nulle enti
tates que fuerũt. a. superponunt̃. Si det̃ pmũ: sequit̃ ꝙ
punctum sit imediatum puncto in ipsa magnitudine. b.
⁊ ipsa sit côstans ex pũctis precise. ⁊ silr ꝙ. a. nô intra se
vllam entitatem pter sua pũcta côtinebat. Si 2m. igitur
illas ptes prius occupabant alique ptes. a. que nec erant
nec includebant puncta: ⁊ per ꝯñs erãt magnitudines si
ne pũctis: qđ est ꝓpositũ. ¶ Itẽ sequit̃ ꝙ vel pũcta plu ꝯfirma°
ra sint in magnitudine. b. q̃ꝫ erant in. a. qđ nô ꝯuenienter
dicit̃: eo ꝙ essent eq̃les magnitudines per casum. vel ali
que ptes sunt in. b. carentes pũctis. ex quo infert̃ ꝓposi
tum. ¶ 3° nulla experientia vel ratio cogit ponere talia 3m
puncta:

punctanec etiã auctoritas q̄ non liceat refutare.igiť ta-
lia esse nõ est dõm.ꝯña est euidẽs.ꝓbo añs:⁊ de experiẽ-
tia quidẽ ꝙ nulla habeať de pũctis satis certũ ẽ.q̄nimo
difficillimũ ne dicã ĩpoĩe est illa imaginari vel cogitare:
auctoritas etiã nulla est auctẽtica de hoc. Sed ꝙ nec rõ
cogat declaro:qm̄ si hoc argueret ex aliquo:hoc vt appa
ret ꝑ ponẽtes talia pũcta:vel argueret ex finitate magni
tudinis vel ex ei⁹ cõtinuitate.i.ex eo ꝙ magnitudo est fi
nita vel ex eo ꝙ cõtinua.vñ nõ ponũt aliqđ pũctum nisi
terminãs vel cõtinuãs.Sꝫ nõ ꝓpter p̄mũ est ponẽdũ pũ
ctũ.ꝓbo:q̄a quero q̄ñ intelligũt magnitudinẽ finiri pũ
cto:aut eni itelligũt sic:ꝙ ex tali pũcto magnitudo ẽ cer-
te mẽsure ⁊ ꝓtensionis atq̄ hñs vltimã partẽ sui termi-
nate quãtitatis:ita ꝙ si pũctũ nõ terminaret eã ipsa nõ
eẽt certe ꝓtẽsiõis nec hẽet vltimã partẽ sui:q̄nimo vltra
quãlibet ꝑtẽ tãte quãtitatis hẽet aliã eiusdeꝫ quãtitatis
⁊ eẽt ĩfinita extẽsiue:aut nõ ĩtelligũt sic magnitudinẽ fi-
niri puncto:sed forte aliquo alio mõ.Sed nullus ali⁹ mo
dus quo magnitudo dicať finita est euidens. Nec neċio
ponẽdus ex aliq̄bus nobis notis.igiť nec per aliquẽ aliũ
modũ finitatis ponẽdũ est pũctũ finiẽs magnitudinem.
nõ eni loquor hic de finitate ꝑfectiõis:q̄a nõ est ad ꝓpo-
sitũ:nec ẽt illã tribueret pũctũ magnitudini.q̄nimo ma-
gis augeret eius ꝑfectionẽ.igiť nõ est neċiũ ponere pun
ctũ vt linea sit finita.h̄ est ad p̄mũ intellectuꝫ:sed ꝙ nec
illo mõ sit necessariũ ꝓbo:qm̄ si sic.sequereť ꝙ si pũctũ
eiusmodi destrueretur ⁊ magnitudo remaneret nullo alio
puncto ei vice p̄mi addito vel creato:⁊ nulla etiã magni-
tudine sibi nouiter addita.ipa vtiq̄ꝫ eẽt ĩfinita extẽsiue:
seu ꝓtensa in ĩfinitũ.ꝯña pꝫ.sed ꝯñs est falsuꝫ:qm̄ nulla
magnitudo ꝑ solã ablationẽ alicui⁹ a se fieret maior.non
eni est imaginandũ ꝙ punctũ ĩpediat magnitudinẽ vlte
rius ꝓtendi:q̄re eo nõ ĩpediente ipsa funderet ꝑtes suas
per totũ mundũ:sicut id qđ obturat foramẽ dolij ĩpedit
vinũ fundi extra doliũ per ꝑtes domus.igiť casu illo po-
Aliuc sito nõ eẽt linea ĩfinita:sed finita.¶ Ad istõ rñdet in ve
ritate quidã doctor dicẽs ꝙ ĩpossibile est punctũ destrui
magnitudie remanẽte.Rõ est vt dicit:qm̄ qđ nõ est nisi
v̄tute alterius ꝑcise nõ põt annihilari nisi ꝑ annihilatio-
nẽ illius per qđ est.vñ cũ pũctus nõ habeat esse nisi enti-
3 Aliuc tate linee nõ annihilať nisi annihilatione linee.¶ Hec
rñsio nõ valet.tũ q̄a cũ pũctũ ꝫm istos sit res distincta a
linea si hꝫ eẽ entitate linee nõ hꝫ eẽ illa entitate nisi tan
q̄ ꝑ cãm vel intrinsecã vel extrinsecã.cõstat aũt ꝙ istud
Confir. falsum est:qm̄ in nullo q̄ñe cãe linea est cã puncti.¶ P̄.
Esto ꝙ eẽt cũ nihil ꝓhibeat quãlibet cãꝫ diua v̄tute pos-
se esse sine cãto poterit dei virtute magnitudo existere si
ne pũcto:tũ q̄a maior assumpta.s.ꝙ nõ hꝫ esse nisi virtu-
te alteri⁹ ⁊c̄.falsa est ꝓsus.nã sic sequereť ꝙ nulla crea-
tura posset annihilari nisi per annihilationem dei.Sic ğ
pꝫ ꝙ nõ ꝓpterea vt magnitudo sit finita est neċiũ pun-
ctum.¶ Ꝙ v̄o nõ sit neċiũ adhuc ꝙ magnitudo sit con
tinua ꝓbať faciliter:qm̄ nõ minus est possibile et cogni-
tu facile vnã partẽ magnitudinis cũ alia ꝯtinuari:⁊ vnã
per se cõstituere magnitudinẽ q̄ punctũ ipsuꝫ cum aliq̄
vel aliquibus partib⁹ magnitudinis:⁊ tñ nõ ponũt pũctũ
facere cũ partib⁹ magnitudinũ per se vnũ alio pũcto me
diante.igiť eque facilr.imo amplius multo vna pars cũ
alia cũ sint eiusdẽ rõnis poterunt per se vnuꝫ cõstituere.
Confir. ¶ P̄.Cũ due aque ꝑus discrete cõtinuanť adinuicẽ si cõ
tinuanť mediãte pũcto quero in quo est subiectiue illud
punctũ:aut eni est in aliquo idiuisibili mãe vni⁹ aque il-
larum tñ:aut taꝫ in vno idiuisibili vnius q̄ in vno alio
alterius:aut in aliquo indiuisibili mãe cõi ambabus no
uiter generato.nõ põt dici p̄mũ.q̄a nõ ẽ potior rõ ꝓ vna
parte q̄ pro alia:nec scđm:q̄a tũc hẽet duo subiecta eque
p̄ma:qđ nõ videť possibile nãliter.Et per ista duo etiam
cõcludiť ꝙ nõ sit in alia ꝑte diuisibili alterius vł ꝑtib⁹
vtriusq̄ꝫ.nec etiã ĩ aliquo accñte diuisibili:qđ ẽt ex aliq̄s
causis est magis ĩpossibile:vt ꝓpto satis patere attẽdẽti.
⁊ satis per illos pũcta ĩprobãtes sufficienter monstratuꝫ:
nec ẽt põt dici ꝙ sit subiectiue ĩn aliquo accñte idiuisibi
li:q̄a etiã de illius subiecto par questio esset. Relinquiť
igiť ꝙ est in aliquo ĩdiuisibili mãe seu in aliqua ĩdiuisi-
bili mã cõi nouiter ğñata.Et vbi tunc est vox toti⁹ ꝓhie
clamãtis mãꝫ ingenerabilẽ esse ⁊ theologie tenẽtis ipaꝫ
a solo deo posse ꝓduci:⁊ nullã creaturã posse nisi ꝓsuppo
sita ea aliqđ mãle ꝓducere.¶ P̄.Cũ aliqua quãtitas cõ **Confir.**
tinua diuidiť punctũ ꝯtinuãs vel remanet vel corrũpiť.
nõ remanet:q̄a non in vtraq̄ꝫ ꝑte nec in vna potius q̄ in
alia corrũpiť.igiť.sed tũc aut indiuisibile mãe quod ꝑus
eo ĩformabať remanet vł corrũpiť.nõ remanet:q̄r nec ꝑ
se seorsuꝫ ab vtraq̄ꝫ ꝑte vt certũ est:nec cuꝫ vna ꝑte tñ:
cũ nõ sit pro vna q̄ pro altera potior rõ:nec cũ vtraq̄ꝫ:cũ
nõ possit nãliter esse in plurib⁹ distãtib⁹ sitibus.igiť cor-
rumpiť:⁊ nõne etiã ꝓhie vox est mãm nõ eẽ nãliter cor-
ruptibilẽ:⁊ certe multo magis clamaret nõ eẽ annihila-
bilẽ:qđ in ꝓposito tñ sequereť.¶ Deinde hãc eãdẽ ꝯnẽ. **4ᵐ**
ꝓbo ꝑncipalr rõnib⁹ physicis ⁊ fundatis sup demõstra-
tiõib⁹ ⁊ intẽtiõe ꝓhi.Ipse nãq̄ꝫ 6° physi.circa finẽ ꝓbat **T.c.86.**
nullũ ĩdiuisibile posse moueri:ꝓpterea q̄a nihil põt mo- **⁊.89.**
ueri per spatiũ mai⁹ se nisi ꝑus moueať ꝑ eq̄le:⁊ per ꝯña
si idiuisibile moueretur ꝑus moueretur per eq̄le sibi q̄ per
mai⁹:⁊ ex h̄ inferẽdo.Quare inq̄t ꝓhs erit linea ex pun
ctis.⁊ ꝓbat ꝯñam.q.semꝑ eni motũ per eq̄le oẽm lineã
mẽsurabit:tũc sił arguo.Si est aliqđ idiuisibile magni-
tudinis:sequiť ꝙ illa mota sup aliã magnitudinẽ:ipsuꝫ
etiã mouebiť:⁊ ꝯtinue motũ per eq̄le sibi mẽsurabit to-
tam magnitudinẽ illã.igiť illa est ex punctis composita.
ꝯñs reputat ꝓhs ĩpossibile:⁊ ita etiã ꝓbatur in p̄ma ꝯne
supra.p̄ma ꝯña nota est:qm̄ non põt moueri magnitudo
sine pũcto siue cõtinuãte siue terminãte.siquidẽ tale hꝫ:
etsi cõtinue mouebiť ꝯtinue erit in situ sibi equali:sicut
⁊ cetera mota:⁊ sic semꝑ motuꝫ per eq̄le trãsibit magni-
tudinẽ ⁊ mẽsurabit illam.Scđa v̄o ꝯña pꝫ per ꝓhꝫ:⁊ sa
tis per rõnẽ si quis attẽdat.¶ Sꝫ huic rõni dicit ꝙ nõ **Rñsio.**
valet q̄ñuis valeat illa ꝓhi.ꝓpterea q̄a ꝓhs ꝓbat idiui **Ad 2ᵐ**
sibile nõ posse moueri per se:qm̄ si sic moueret:tũc sem-
per moueretur ꝑ eq̄le ⁊ de eq̄li ad eq̄le:⁊ sic oporteret totã
illã magnitudinẽ ex eq̄lib⁹ illi ꝯstitui.Sꝫ nõ sic ẽ si mo-
ueať tñ per accñs:ꝑ qđ rõ ista nõ ꝓbat indiuisibile nõ
esse in magnitudine:nec ẽt non posse cõtinue moueri ad
motũ illi⁹.Hec rñsio penitus nulla est.nã pari facilitate **Ꝯ rñsionẽ**
poterit negari illud ĩcõueniẽs seq̄ si idiuisibile moueať
ꝑ se sicut ipsa negat seq̄ si moueať ꝑ accñs:qđ pꝫ:quia nihil
assumiť in ꝓbatiõe illa:qđ nõ eque verificeť de moto ꝑ
accñs:⁊ de moto ꝑ se.nã cõstat ꝙ idiuisibile motũ ꝑ accñs
nõ moueť ꝑ mai⁹:q̄n ꝑus moueať ꝑ eq̄le:⁊ sic ẽt cõtinue
motũ mẽsurat magnitudinẽ ꝑ eq̄lia sibi:sicut si eẽt separatũ
⁊ moueretur sup illa ꝑ se:q̄re eq̄lr de vtroq̄ꝫ illud ipꝫ ꝯclu
diť.¶ Ampli⁹ h̄ idẽ pꝫ sic.q̄a ꝯstat ꝙ nõ ex alio arguiť **Confir.**
magnitudinẽ cõponi ex idiuisibilib⁹ si idiuisibile moueať
ꝑ se sup illa:nisi q̄a idiuisibile sic motũ cõmẽsurãdo se il
li sꝑ ꝑ eq̄lia sibi totã ꝑficit ⁊ mẽsurat.illa aũt eq̄lia idiui
bili moto nõ hꝫ ab illo:sꝫ ꝓhabet ĩ seipa:sꝫ ꝯstat ꝙ idẽtiť
ipa hꝫ hꝫ idiuisibilia si idiuisibile moueať sup ea ꝑ accñs:sicut
si ꝑ se ⁊ eq̄lr vtroq̄ꝫ mõ ꝑ idiuisibile mensurareť.vñ ex h̄
formo talẽ rõnẽ.si aliq̄ magnitudo tota mẽsurareť ꝑ idi
uisibile si moueť sup illa ꝑ seipsa eẽt cõposita ex idiuisibilib⁹
h̄ ꝯcediť.sꝫ si aliq̄ magnitudo mẽsurareť ꝑ idiuisibile motuꝫ

per accñs ipsa mésuraret tota per idiuisibile: si p se mo-
uerer sup ea. igit si aliq̃ magnitudo mésurat tota p indi
uisibile motú p accñs ipsa est ex idiuisibilibus ɔstituta.
Confir. ¶ P̃. Cõ dcã rñsio non sit nisi fuga vbalis: pȝ ex alio: qr
nõ min⁹ argr magnitudiné cõponi ex ptib⁹ alicuius dter-
minate q̃titatis eq̃libus alicui quáto vel parti q̃titatis
mote per accñs q̃ ex eq̃lib⁹ ei qd mouet per se. vbi grã.
si sit magnitudo decé cubitoꝝ: ⁊ sup ea moueat corp⁹ bi-
cubitale. ɔstat q nec cubitus q est medietas hui⁹ corpis
nec semicubitus q est q̃rta ei⁹ mouet p se: sed p accñs ad
motú toti⁹: ⁊ tñ qa illa magnitudo mésurat tota p cubitú
⁊ semicubitú: sic ⁊ p cubitú. idcirco sic dicim⁹ ipaȝ cõpo-
ni ex decé cubitis: sic ẽt dicim⁹ illá cõponi ex. 20. cubit: ⁊
40. semicubitis. sic igit erit in ppõsito si mésuret p idi-
uisibile motú per accñs nõ min⁹ q̃ si mésuraret p idiui-
4ᵐ sibile motú per se. ¶ P̃. Ad ɔñé si eént talia idiuisibilia
in quolibet corpe ɔtinue moto localr eét aliqd idiuisibi-
le sm q ipm eet pmo mutatú. ɔñs est expsse: ⁊ ex itẽtióe
T.c.46 Phi reprobatú. 6° phy. ɔña pȝ. qr idiuisibile terminati-
2.52. uú corpis moti. erit illud sm qd ipm motú erit pmo mo-
tú. ¶ P̃. Idé sequit ex pte spatij sup qd mouet: qd etiaȝ
reprobatú ibidé est. pȝ ɔña. ná positis duab⁹ magnitudi-
nib⁹ bipedalib⁹ ɔtiguis sm imaginationé pdictá de idi-
uisibilib⁹ iste hébút diuersa vltia sua indiuisibilia: q̃uis
sil tũc accipiat aliud corp⁹ bipedale ⁊ supponat vni illa-
rú: sic q vltia hui⁹ corpis sint supposita vltimis illi⁹ ma-
gnitudis: ⁊ moueat deide sup aliá ɔtiguá magnitudinez:
⁊ tũc pȝ q erit dare pmú acq̃sitú ex magnitudie illa. ⁊ p
ɔñs 2ᵐ qd vel ad qd motú illud est p motú. vȝ idiuisibi-
le terminás magnitudiné illá sup quá mouet: nec pót di-
ci q Ph quó itédit negare simplr pmú acq̃sitú ex spatio
sȝ tñmõ pᵐ acq̃sitú p motú. illud aút idiuisibile nõ acq̃-
rit p motú. h iquá nõ valet: qr ipse itédit vlr negare pᵐ.
acq̃sitú: qd pȝ: qa statim post ex h cõclusõ táq̃ ex pñ°. cõ-
cludit vlteri⁹ q ante qdlȝ mutarí esse pcedit moueri: qd
nõ eét veꝝ: si eét pmú ad qd mobile esset mutatú. sic igit
dico q nulla entitas ex aiaȝ é in magnitudie simplr idi-
uisibilis: q̃lé existimát púctú: nec aliq̃ idiuisibilis tñ sȝ
vná dimésioné: q̃lé dicút esse lineam: nec aliq̃ diuisibilis
tñ sm duas: q̃lé opinant esse sup̃ficié: q̃ duo vltima pos-
sent p easdé rónes illas applicádo pbari: p quas pbatú
Arist. est pmú. ¶ Hui⁹ itentióis vtpuro idubitáter fuit Phs
sicut ex rónib⁹ supra iductis vltio euidéter appet. h etiá
expsse dicit in libro suo de motib⁹ aialiú. vñ in illa parte.
dubitabit aút aliqs. reprobás eos q dixerút celú moueri
a polis pp quádá vtuté existé in eis: adducit rónes 3 h.
pma est q poloꝝ vt capiunt velut idiuisibilia q̃dá: nlla
est eéntia. igit in eis nulla vtus ad mouédú. Alia qa vn⁹
mot⁹ nõ est a duob⁹ motorib⁹: ⁊ hec sút vba ei⁹. Sȝ q po-
los putát quádá vtuté hẽe nullá hñtes magnitudiné: sed
existes extrema: ⁊ púcta: nõ hñ supple putát: ⁊ cõtingit p-
bationé q nõ hñ dicút. cú hoc eni qd est nullá subaȝ esse
nulli⁹ taliú ⁊ moueri vnú motú a duob⁹ ipõle. polos aút
duos faciút. In eo aút qd dicit nullá subaȝ esse nulli⁹ ta-
liú: tágit róné pmá que est ad ppõᵐ nr̃m: in reliq̃s vo ver-
Aug⁹. bis aliá. ¶ Huius etiá itentióis expsse est Aug. q vt pau-
lo isra patebit. vult q in corpe ex aiaȝ nullú oino est indi-
3 3ᵐ ɔ. uisibile siue púctú siue linea vel sup̃ficies. ¶ Cõtra ɔñé
istá dubia plura sút. Prio qdé: qr ipa videt dissonare pe-
ne toti phie geometrie atq logice. naȝ sm quálibet pdi-
ctaꝝ ponéda sút talia idiuisibilia. Et de logica qdé pȝ in p-
dicaméntis vbi Phs dic q ptes linee copulant ad púctú
T.có.2. ⁊ sup̃ficiei ad lineá ⁊ corpis ad sup̃ficié. ¶ In 6° ẽt phy.
5°ph.22 in pñ° dicit q ɔtigua sút q̃ꝝ vltia sút sil. ɔtinua vo quoꝝ
vltimú est idé: q̃ nullatenꝰ ita eént si nulla eént indiuisi-
bilia. ná ɔstat q nulla idiuisibilia duoꝝ ɔtiguoꝝ sút sil:
sed vnú ex aliud. Ité geometra ponit vo idiuisibilia ⁊ dif-
finit illa. púctú qdé q est cui⁹ ps nõ est. lineá q est lõgitu-
do sine latitudine. Sup̃ficié vo dicit q̃ lõgitudiné ⁊ lati-
tudiné tñ hȝ. Silr dicit q púct⁹ qui in medio circuli est
centrú dicit: ⁊ talé demõstrat in quolȝ circulo posse inue-
niri Euclides lib. 3. ppõne p°. Aug. quoqȝ in libro de quá-
titate aie. talia idiuisibilia pónit q̃si p totuȝ. ¶ 2°. si nulla 2ᵐ
eét sup̃ficies nullus eét corpis locus. dr eni 4° phy. q lo- t.c.42.
cus est sup̃ficies corpis cõtinétis: nec pót dici q corp⁹ cõ-
tinés est loc⁹: ⁊ nõ aliqd ei⁹ idiuisibile: qd sit sup̃ficies: q̃
vt ibi dicit loc⁹ est eq̃lis locato. corp⁹ aút ɔtinétis: ⁊ que- T.c.28.
libet etiá pars eius diuisibilis ambiés locatú excedit lo-
catú. ¶ 3° aliqua corpora tágút se: ⁊ cõstat q nõ sm pro- 3ᵐ
funditaté coꝝ: alioqn se mutuo penetrarét. igit sm vlti-
mas coꝝ idiuisibiles tñ sup̃ficies. ¶ 4° sup̃ficies corpo- 4ᵐ
ris videt q nõ videt pfunditas. igit sup̃ficies aliud est a
pfunditate. añs pȝ sensu: ⁊ ɔña tenet p pmú pnᵐ. ¶ Con-
firmat quoqȝ ɔña per Phm 2° de aia. in illo cap. Cõ aúté t.c. 128.
nõ sint sensus pter qnque. vbi dic q qa aliq̃ sensu cogno-
scim⁹ magnitudiné q̃ nõ cog̃scim⁹ coloré: sit manifestuȝ
nobis q aliud est magnitudo ⁊ aliud color: sic in ppõsito.
¶ 5°. fortissime h vr argui geometrice sic. si nõ é dare ali 5ᵐ
qd púctú: sequit q si corp⁹ sphericú poneret sup planuȝ
tangeret ipm sm aliqd diuisibile: ɔñs est falsuȝ: ⁊ ɔña p-
bat: qa certú est q tágeret ipm. Si vo nõ sm aliqd diui-
sibile. igit sm aliqd idiuisibile: ⁊ p ɔñs eét aliqd idiuisi-
bile: qd repugnat añti. ¶ 6° arguit doctor qdá sic. de⁹ pót 6ᵐ
facere lineá idiuisibilé sm latú: ⁊ silr púctú oino idiuisi- Caton
bile. igit ex talib⁹ cõponit ɔtinuú: ⁊ p ɔñs talia sút. ɔña
pbat. qa vnú indiuisibile pót de⁹ alteri applicare in situ
imediate: ⁊ tñ distincto: ⁊ tũc in sup̃ficie plana cui sic sup-
poneret corrñdét imediata idisibilia nec̃io. igit ⁊c. añs
pbat: qa tale qd esse nõ appet euidéter ɔdictioné iclude-
re. igit posse tale facere nõ est negádú ab oipotentia dei.
¶ 7° idé sic. de⁹ pót istá lõgitudiné q̃cúq dem̃rata face- 7ᵐ
re esse sine latitudine: qa pót facere ptes eius nõ dilatare
sm latú. Silr pót facere angelú i múdo: ⁊ tñ q nõ sit in
diuersis locis. igit aliqs situs est idiuisibilis. ¶ Ultimo 8ᵐ
ad idé pót argui sic. si nõ sit in pmanétibus aliqd simplr
idiuisibile. igit nec in successiuis é aliqd idiuisibile sim-
plr. v.g. istás: sȝ ɔñs est falsuȝ: qa tũc gñatio subé q̃ nõ est
termin⁹ p se ɔtineri mot⁹ eét nihil vl saltez in nullo táq̃
in mésura: ⁊ sic nõ eét in istáti. ¶ P̃. Aug. xi. ɔfes. expsse Aug⁹.
ponit tale idiuisibile in tpe. vñ ait. q si qd intelligit tpis: cap. 16.
qd i nullas iá vl minutissimas ptes diuidi possit momé-
toꝝ id soluȝ est q pñs dicat ⁊c. Ecce q vult qd ex tpe est
psens esse ꝑsus idiuisibile. hec sút maiora dubia que oc-
currant ɔ istá ɔñé. ¶ Pro solonibus pdictoꝝ premitto Rñ° ad
q hec noia linea sup̃ficies: ⁊ corp⁹ duplr accipi pñt. vno obiecta
mõ vt significát veras magnitudines ex aiaȝ realr exñ-
tes. ⁊ sic eadé magnitudo: sm diuersas tñ rónes dr linea
sup̃ficies ⁊ corp⁹. linea qdé iquátú est sȝ vná dimésioné
vl situalé diiaȝ extésa. Inquátú vo est extésa sȝ duas dr
sup̃ficies. Inquátú vo sm tres dr corp⁹: ⁊ qr ois magnitu-
do ex aiam exñs est extésa sm vná sm duas: ⁊ sm tres: ⁊
nulla est oino q̃ sit extésa tñ sm vná vel sm duas tñ: vt
ex dictis supra pót probari: ⁊ statim ex intentione Augu.
cõfirmabit: idcirco ois linea isto mõ accepta é sup̃ficies
⁊ corp⁹: ⁊ eɔ de singlis. Hoc modo accipit phs pdicta 5° T.c. 18.
meta. c. de q̃to. vbi distiguẽs spés magnitudis ait. Ma-
gnitudinis vo que qdé ad vnú ɔtinua lõgitudo: que aúté
ad duo latitudo: que aút ad tria pfunditas. ⁊ subdit. Sȝ
longitudo linea ⁊ latitudo superficies: ⁊ profunditas cor-
pus: nõ q per ista velit intelligi distinctas magnitudies
reales

reales:quarū vna sit solūmō lōgitudo.alia latitudo tm̄.
sed distīctas rōnes specificas ꝓpter quas ⁊ diuerse spēs
dicunt̄ eē magnitudinis.vn̄ de rōne linee vl̄ magnitudi-
nis inquātū est linea nō est aliud q̄ȝ eē ꝯtinuā seu extēsaȝ:
Cō.18. vt exponit Comē.in vnū.i.ſm vnā dimēsionē. Et ex hoc
dicūt auctores ꝙ linea est magnitudo in vnā dimēsionē
tm̄ extēsa:que qdē exclusio nō ponit̄ ad significādum ꝙ
res illa q̄ est linea nō sit extēsa ſȝ plēs dimēsiōes q̄ȝ vna.
Sȝ ꝙ in diffōne linee nō claudit̄ ꝙ sit extēsa ſȝ plēs:ſȝ
ꝓcise ꝙ sit extēsa ſm vnā.cū hoc tn̄ stat ꝙ res illa sit ſm
plēs extēsa.huic cōsilr̄ loquit̄ Auic.5.meta.sue.cū ait.ꝙ
equinitas nō est aliud nisi eqnitas tm̄:ipsa eni ex se non
est vnū nec mlta nec exn̄s in his sensib⁹ nec in aīa ꝑ que
v̄ba cōstat ꝙ nisi oīno fatuus fuisset ꝙ nō itēdebat dice
re ꝙ eqnitas nō eēt realr̄ vna nec plēs:nec ex̄ aīaȝ nec in
aīa:sed ꝙ nullū horū ponit̄ in diffōne ipsius. Alio modo
pōt accipi hec noīa vt significant magnitudines fictas ⁊
imaginarias seu imagines magnitudinū quas apō se nō
qdē in v̄tute aliq̄ sensitiua:sed in ipso itellu aīa fingit. Et
q̄uis in re ex̄ nō sit latitudo nō ꝓfunda nec lōgitudo nō
lata experimur tn̄ nos nobis effingere ⁊ cōtueri q̄ddā lati-
tudinē nō ituēdo ꝓfunditatē seu aliquā magnitudinem
ꝓtensam in duas ptes tm̄:⁊ silr̄ aliquā lōgitudinē puraȝ
absqȝ latitudine:⁊ etiā aliquā ꝓfunditatē seu magnitu-
dinē ⁊ tres situales dīas vl̄ dimēsiōes extēsam: ⁊ hꝰ fi-
ctas magnitudines vocam⁹ lineā supficiē ⁊ corp⁹. H mō
tx.10. accipit Aug.in de quātitate aīe.vbi discipulo sic ait. Eui-
ta recogitare lōgitudinē q̄ adhuc nullā latitudinē assum
pserit. D.nihil tale possum.si eni filū aranee in aīo cōsti-
tuero q̄ nihil exili⁹ solem⁹ videre.occurrit mihi ēt inesse
ei ⁊ lōgitudo ꝑ se ⁊ latitudo ⁊ altitudo que q̄lescūqȝ sint
eē tn̄ negare nō possuȝ. Aug.nō vsqueq̄ȝ absurda ē rn̄sio
tua. Sȝ certe cū ista tria eē in aranee filo itelligis discer-
nis h ⁊ qd iter se differāt nosti. D.aut alr̄ potui videre ni
hil hoꝝ deesse huic filo. Et tūc ꝯcludit Aug.q̄ igit̄ itellu
h discreuisti:h potes ēt sciūctī illis solā lōgitudinē cogi-
tare ne aliqd corpus voluas aīo.nā qdcūqȝ fuerit his oī-
bus nō carebit. Incorporeū est eni qd te itelligere cupio.
nā sola lōgitudo nō nisi itelligi aīo pōt i corꝑe iueniri nō
pōt:⁊ subdit.hāc igit̄ lōgitudinē merā simplicē:si etiaȝ
placet lineā vocem⁹:h eni noīe a multis doctis appella-
ri solet. Ex his habem⁹ duo ad ꝓpositū nr̄m.vnū est ꝙ in
ipso corꝑe nō est aliq̄ res q̄ sit lōgitudo tm̄:ſȝ mera lōgi-
tudo vtiqȝ est icorporea ⁊ in aīo solū. Aliud ē ꝙ ista lōgi
tudo icorꝑea:⁊ exn̄s in aīa a doctis ꝯsueuit vocari linea.
⁊ ita vult a se vocari. Et sic̄ de lōgitudie dicit:ita i seque-
tib⁹ dic̄ de latitudie ⁊ pūcto.vn̄ ⁊ mltis q̄stū ad hāc māȝ
ptractatis ꝯcludēdo pncipale ꝓpositū. Dicit q̄so te.ait.
nūqd nā v̄a linea est q̄ ꝑ lōgū secari pōt aut veꝝ signū.i.
pūctū qd vllo mō secari pt̄.aut v̄a latitudo q̄ cū erecta ē
vt dicim⁹ sectionē ꝑ lōgū deorsuȝ v̄sus admittat. D.nihil
min⁹ supple verū est qdlȝ istoꝝ. Aug.vnq̄ȝ ne igit̄ oculis
istis corꝑeis vel tale pūctū vel talē lineā vel talez latitu-
dinē vidisti. D.oīno nunq̄ȝ:nō eni sunt ista corꝑea.⁊ moꝝ
ex istis ꝯcludit Aug.atquin si corporea corporeis oculis
mira q̄dā rerū cognatiōe cernunt̄:opȝ aīaȝ quo videm⁹
illa icorporalia corporeū corpusue nō esse. ¶ Itē 7° sup
tx.17. Geñ.ad lr̄aȝ.dicit ꝙ si aīa esset corporea.nullo mō nosse
posset tales lineas:que ꝑ lōgū secari nequeūt:q̄les i cor-
pore nō posse iueniri nihilomin⁹ nouit. ¶ Ex his v̄bis ⁊
medio ad pncipalr̄ intentā ꝯnē eius:que est ꝙ aīa nō est
corporea:appet ꝙ ſm Aug.nulla est incorporea mere li-
nea vl̄ lōgitudo aut supficies:nec aliq̄ hꝰ videri pōt ocu
lo corporali:sed mēte:cuius oppositū etiā dicūt saltem
de superficie qui extra animā talia indiuisibilia ponūt.

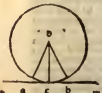
¶ His p̄missis r̄ndeo ad obiecta:⁊ pro duob⁹ p̄mis sciē-
duȝ ꝙ sicut pȝ ex diuersis ptib⁹ phie Aristo. Quedā opi.
famosa fuit tēporib⁹ Ari.que huiꝰ idiuisibilia posuit nō
solū in aīa.verū etiā extra aīam:⁊ ex eis dicebāt cōponi
magnitudinē:quā opi.⁊ mlti hodie sequunt̄ q̄ ad vtrūqȝ
dictū:⁊ mlti quo ad p̄mū tm̄.s.qui ponūt idiuisibilia hꝰ
extra aīaȝ in ipsa magnitudine:⁊ tn̄ negāt magnitudinē
cōponi ex ipsis. Huius opionis nō fuerūt Aug.vt ex dcis
pȝ:neqȝ Phs:qnimo 2m in plibus locis ipugnauit.p̄muȝ
aūt.vȝ puncta esse ex̄ aīam.aliqn̄ sub dubio posuit.sic̄ pȝ
8° meta.ca.penul.vbi ait. Qm̄ non quedaȝ sine gn̄atione T.c.14.
⁊ corruptione sunt ⁊ nō sunt vt pūcta siquidē sunt.i.si pū
cta sūt. Aliqn̄ v̄o expresse negauit.vt in libro de motib⁹
aīaliū:sicut supra allegatū est.nullibi tn̄ in ꝓpria forma
exgsite discussit:⁊ ideo sicut moris sui fuit anq̄ȝ a ꝓposi-
to māā tractasset:⁊ vbi etiaȝ nō p̄ncipalr̄ de illa agebat̄
loq̄ iuxta famosiorē opionē frequēter de pūctis ⁊ lineis
⁊ supficieb⁹ ⁊ ꝯtiguis ⁊ ꝯtinuis locutus est iuxta opionē
illā famosaȝ:⁊ nō ſm ꝓpriā. Inter que est illd qd allega
tū est ex p̄dicamētis:qd manifeste appet ex eo qd ibidē
dic̄ ꝙ ptes loci ad eūdē terminū copulant̄ ad quē ⁊ ptes
corporis.s.locati:vt exponit Boeti⁹ nec alr̄ exponi pōt:⁊
cōstat ꝙ illud dictū nō est ſm opionē suā:sed ſm eā que
ponebat spatiū intra latera ꝯtinētis esse locū:quaȝ Phs
ex intētione reprobat 4° phy. ¶ Ad illud ēt de ꝯtinuis ⁊ T.c.37.
cōtiguis:dōm silr̄ ꝙ ſm illā opionē locutus est:⁊ ꝓꝑ cāȝ
supradictā:⁊ etiā qm̄ ex talib⁹ descriptionib⁹ ab illis da-
tis fortiter arguebat ꝯ eos p̄ncipale ꝓpositū.s.ꝙ magni-
tudo nō cōponeret̄ ex pūct̄.vn̄ moꝝ ex diffōnib⁹ assumit
ꝙ puncta nō sunt ꝯtinua neqȝ ꝯtigua:vt ex h vltra dedu
cat ꝙ ipa nō cōponūt magnitudinē. ¶ Ad illd qd addit̄
de geometra: dōm ꝙ ipse nō ponit talia idiuisibilia realia
extra aīam:sed tm̄ ficta in aīa ⁊ illa diffinit modis pdi-
ctis.⁊ silr̄ Aug.vt ante ostēsuȝ est ꝑ eūdeȝ. Cā aūt est:qm̄
magnitudinū de qb⁹ cōsiderat geometra q̄uis quelibet
sit lōga lata ⁊ ꝓfunda:qa tn̄ quedā sunt passiōes magni-
tudinis iquātū est lōga:q̄dā alie iquātū est lata:⁊ quedā
iquātū est ꝓfunda volēs de oīb⁹ hꝰ distinctā notitiā tra
dere vt facili⁹ capiat̄:fingit purā lōgitudineȝ:vt ea q̄ de-
mōstrat de illa itelligant̄ ꝯuenire magnitudini:vt est lō
ga vel lōgitudo.silr̄ fingit latitudinē:vt q̄ de illa dic̄ itel-
ligant̄ eē de magnitudine:vt lata est:fingit quoqȝ pūcta.
sed nō vt ꝑ illa velit itelligi rē aliquā ex̄ aīaȝ idiuisibilē
sed vt vbi fingit esse pūctū intelligat̄ negari oīs magni-
tudo. v̄bi grā.cū dicit aliquas lineas in pūcto cōcurrere.
nō intelligit ꝙ inter eas iteruenit aliqd idiuisibile: ſȝ ꝙ
nullū spatiū itercipit̄ iter eas:⁊ cū ab aliquo pūcto dicit
lineā trahi aut ad aliqd terminari nō aliud intelligit q̄ȝ
ꝙ ipsa non vlterius ꝓtendit̄:⁊ consilr̄ de alijs in quibus
vtit̄ pūctis. Cētrū ēt idiuisibile nō ponit nisi fictū ⁊ ima
ginariū:per qd nō vult itelligi aliqd reale idiuisibile ad
qd cōcurrāt linee a circūferētia ducte:sed tm̄mō ꝙ ipse
nullo manēte spatio cōcurrūt. Et ꝙ docet iuenire cētruȝ
in circulo nō est doc̄ iuenire aliquā rē idiuisibilē ex̄:sed
poti⁹ vn̄ sit eq̄lis distātia vndiqȝ ad circūferentiā: ⁊ pro
certo ad nullā veritatē geometricā nec̄ia sūt aliq̄ idiuisi
bilia seu pūcta extra aīaȝ:sicut hn̄ pȝ cuilibet in illa scīa
istructo.vtit̄ tn̄ talib⁹ fictionibus:vt ꝑ eiusmodi veritas
quā demōstrare intēdit facilius capiat̄. ¶ Ad 2m dōȝ ꝙ Ad 2m
nō ideo dicit̄ locus supficies vel vltimū ꝯtinētis:qa ali-
qua latitudo carēs ꝓfunditate sit locus:sed qa ipȝ corp⁹
ꝯtinēs nō est locus vt ꝓfundū est:ſȝ iquātū est latū:⁊ qa
vt sic nō excedit cōtentū neqȝ ab eo excedit̄:iō dr̄ ei eq̄-
lis. ¶ Ad 3m dōm ꝙ corpora se tangere ſm ꝓfunditates Ad 3m
pōt intelligi dupl̄r.vno° vt sit sensus ꝙ ipsa vl̄ aliq̄ ptes

ipsorum sint in eodem loco primo: et tunc bene sequitur quod se pene- trent: et tunc concedo antecedens: et nego consequentiam. Alio modo vt sit sen- sus quod inter eorum profunditates seu inter profunditates que sunt ipsa vel eorum partes nulle alie sunt cogitande, nullum est medium

Ad 4ᵐ secundum situm: et sic falsum est antecedens. ¶ Ad 4ᵐ dico quod duplex potest esse sensus antecedentis. vnus est quod aliqua res que est lata et non profunda vi: et iste sensus est falsus secundum Aug. vt supra patet: et secundum veri- tatem. alius est quod corpus ipsum vi secundum quod est latum: et non secundum quod est profundum. i. visione qua mediante cognoscitur quod ipsum est latum: et non cognoscat ipsum esse profundum: et in hoc sensu contingit antecedens esse verum: sed ex hoc non sequitur quod alia res sit superficies: alia pro-

Ad 5ᵐ funditas. ¶ Ad 5ᵐ de tactu spherici et plani dixerunt aliqui quod loquendo de sphera et plano existentibus realiter extra animam et de tactu reali: antecedens est falsum: quinimo si talia ponerentur tangerent se primo super aliquod indiuisibile. Si vero loquamur de talibus vt habent esse imaginatiuum. tactus eorum imaginarius est super pun-

Cõ. 32. cto: et hec responsio videtur inniti dicto Commentatoris primo celi. Sed ipsa stare non potest eo quod concedit impossibile. nam ad illud quod concedit: sequitur quod anguli trianguli valent plus duobus rectis: et quod pars sit equalis toti: quorum vtrumque est impossibile. consequentiam declaro. Sit enim circulus. 3. cuius centrum sit. d. et sit linea recta con tingens ipsum. k. m. Si igitur hanc tangit circulus secundum aliquam sui partem quantacunque sit illa oportet quod ipsa sit recta. Impossibile enim est aliquod rectum secundum se totum tangere aliquod non rectum: vt no tum est: sit igitur pars illa circuli secundum quam primo est tactus a b. ducam ergo a d. centro lineam rectam ad. a. et iterum aliam a d. ad b. que vtraque per diffinitionem circuli erunt equales. igitur per 5ᵐ primi Euclidis anguli super basi huius trianguli que est linea a. b. sunt equales. ¶ Deinde diuidam a. b. lineam in duo

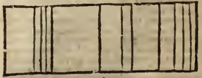
media in puncto. c. per decimam primi: et tunc a c. ducam aliam rectam ad. d. fientque duo trianguli. videlicet a. c. d. et b. c. d. Et quia linea. c. d. exit a centro ad circumferen- tiam eiusdem circuli cum reliquis duabus: ideo vtraque earum est equalis: et per consequens cuiuslibet illorum triangulorum anguli super basi sua sunt inter se equales. Est igi tur angulus. c b d. equalis angulo. b c d. Et angulus. a c d. equalis angulo. c a d. quia et angulus. c a d. equalis erat angu lo. c b d. et que eidem sunt equalia inter se sunt equalia: igitur angu lus. a c d. equalis est angulo. c b d. et eadem ratione angulus. c b d. equalis est angulo. c a d. ex quo vltra sequitur quod angulus. c b d. equalis est angulo. a c d. igitur ambo sunt recti: cum sint ex duabus partibus eiusdem linee: vt patet per diffinitionem rectorum angulorum. Ex his autem sequitur quod cuiuslibet illorum triangulorum anguli qui sunt super basi: et sunt equales valeant duos rectos: quinimo vterque sit rectus: et cum in quolibet adhuc sit tertius angulus circa centrum cuiuslibet illorum triangulorum tres anguli simul tantum valent plus duobus rectis quantum est angulus circa centrum: et hoc est primum quod erat inferendum. Secundum autem patet ex dictis. nam angulus. a c d. est extrinsecus. b c d. et per consequens valet duos intrinsecos sibi opposi- tos. s. angulum. c b d. et angulum. b c d. per 32. primi. Sed angulo. a c d. vt probatum est: est equalis angulus. c b d. igitur angulus. c b d. va let seipsum et angulum. b c d. igitur pars valet totum: et est ei equalis. Eodem modo potest probari de angulo. b c d. et triangulo. a c d. et patet consequentia que ad 2ᵐ inferendum. ¶ Preterea. Ad eandem conclusionem: sequitur quod tota cir cumferentia circuli sit vna linea recta: et per consequens quod vna linea sit recta et curua simul: quod implicat contradictionem. consequentia patet: quia illa pars circuli secundum quam primo est contactus totam tangit partem plani: que vtraque est recta: et per consequens tota coaptatur illi: et extrema eius tangunt ex trema recti: et medium eius medium recti. ac per hoc eius medium non erit sua extrema. igitur ipsa est recta per diffinitionem linee re cte. Cum autem rectum illud secundum illam eandem partem possit successiue tan gere totum circulum: sequitur quod tota circumferentia circuli sit com-

posita ex rectis lineis precise: et cum ille nullum angulum constituant: alias non omnes linee ducte a centro ad circumferentiam essent equa- les. nam maiores essent que ducerentur ad angulos: sequitur quod illa to talis circumferentia sit vna linea recta: quod est propositum. Aliter igitur aliquam responsum est. s. negando corpus sphericum esse in natura: que responsio non nisi fuga est: quia etiam dato quod ita esset: non est tamen impossibile aliquod tale esse et applicari plano. Et tunc remanet argumentum. Preterea.

hoc est contra Philosophum 2ᵐ celi. vbi probat a proposito celum esse corpus T. c. 22. sphericum. ¶ Dico igitur ad argumentum quod in duplici sensu potest di ci quod aliqua se tangant. vnus sensus est quo intelligatur quod inter il la nullum est medium: et sic dico quod sphericum suppositum plano non tangit ipsum: nec econtra. Et est ratio: quia eis sic dispositis adhuc inter totam vnam medietatem spherici: et medietatem oppositam plani est medium: vt patet: et similiter inter aliam medietatem spherici: et sibi oppositam aliam medietatem plani est medium: ac per hoc nihil omnino est spherici ex vna parte quod sit immediatum alicui ipsius plani ex alia. Alius sensus est: quod intelligatur illa sic esse propinqua quod illa saluis propriis figuris non possunt esse propinquiora: nec vnum versus aliud vlterius procedi: et sic posito casu sphericum potest dici tangere planum: et si tunc queratur etiam in hoc sensu verum tangat ipsum secundum aliquid diuisibile sui primo: vel secundum aliquid indiui- sibile. Dicendum quod neutro modo. non quidem secundum aliquid indiuisibile: quia nullum est in eo: nec secundum aliquod diuisibile: quia nulla pars diuisibilis est eius cuius quelibet pars protendatur vsque ad planum. Et per idem patet quod nec secundum se totam primo tangit ipsum: hoc tamen non obstante in infinitis suis partibus tangit planum. videlicet sua medietate et medietate sue medietatis: et sic in infinitum diuidendo spheram a summo in infimum versus planum: quia infinite tales partes protenduntur vsque ad planum. Et est simile huic et de duobus planis se tangentibus. verbi gratia a. k. non secundum vnum modum diuidendi in infinitis suis partibus se contingunt vtpote incipiendo diuisionem ab extremo propinquo et procedendo ad aliud secundum partes proportionales: vtputa quod medietas. a. contin gens. k. sit. a b. et alia pars sit medie- tas medietatis quod est. b. et sic dei- ceps: nulla tamen harum primo contigit. k. vel aliquid eius: quia nullius quelibet pars protendit vsque ad ipsum: quinimo cuiuslibet infinite partes non perueniunt ad eum: sicut patet diuidendo per transuersum: nam medietas prima ipsius. a. incipien do ab extremo alio que est. c e. non con tigit. k. nec aliquid eius. Item nec me- dietas secunde medietatis vtpote. e f.

Item nec. f g. et sic semper procedendo versus. a. ¶ Sed tunc quid di- cetur ad Philosophum qui dicit primo de anima. quod sphera tangit planum secundum pun-

ctum. Dicendum quod non intelligit quod tangat secundum punctum quasi punctum sit aliquid sphere quod tangat planum vel econtra. sed est sensus quod tangit secundum punctum. i. punctualiter seu indiuisibiliter: quod non est aliud quam sic tangere planum quod nec ipsum sphericum nec aliqua pars eius secundum quamcunque di- mensionem sumatur: sed quelibet sui tangat planum: nec econtra planum aliter quam pars eius secundum quamlibet sui contingit sphericum: cuius oppositum accidit in planis mutuo se tangentibus: et ideo non punctualiter dicitur se tange- re: et hoc totum non est aliud quam tangere se secundo modo. et non primo.

¶ Ad 6ᵐ.

Ad 6m ¶ Ad 6m quicquid sit de antecedéte:nego pñam ꝯñaz. Ad
pbationé dico ꝙ nó eét ipossibile vnú diuisibile applica
ri alteri in supficie plana in situ imediato ⁊ distincto:vt
dicit si de situ idiuisibili intelligaꝛ:qm̃ in tali superficie
nullus est eiusdé modi situs.Et pterea si aliqs eét vel il
la idiuisibilia eént in eodé situ pmo vel in sitibus distin
ctis ⁊ mediatis:sic núc de facto diceré de duob⁹ angelis
qui nó pñt esse in eodé loco idiuisibili:nec in diuersis in
Ad 7m diuisibilib⁹ imediatis.¶ Ad 7m eodé mó dico ꝙ posito
ꝙ de⁹ faceret alicui⁹ corpis ptes ꝫm nullá dimésioné di
stare:nó tñ eét possibile ipm eé in aliquo idiuisibili situ
seu punctali:sꝫ vel in nullo eét vel eét in aliq̃ diuisibili ⁊
ptib⁹ ei⁹ siꝉ.iõ pꝫ ꝙ ꝯña tam quo ad corp⁹ q̃ quo ad an
gelú nulla est:qa nó seqꝛ.nó est siꝉ in plib⁹ locis.igiꝛ est
in aliquo loco idiuisibili:nisi addereꝛ ad añs: ⁊ é in aliq̃
Ad 8m loco:sed túc añs est impoſe.¶ Ad vltimú cócedo nullũ
esse indiuisibile successiuú ad intellm ar.⁊ ꝙ gñatio non
di esse in istáti ad illú intellm:sed ad illuz qui dictus est
in presenti qõne vel ꝫm famili riore sensuz esse in istáti
qa qõ gñaꝛ totú simul gñaꝛ ⁊ n pars ante parté:si tñ ad
mésurá reducédú sit:dicit vt ibi dictuz est.Qõ vo addiꝛ
ex Aug.nó obuiat.ná Aug.talia successiua extra aiam nó
ponit nec diuisibilia nec idiuisibilia:vt bñ pꝫ in pcedéti
qõne.Et dictú qõ induciꝛ non pbat oppositú cú sit mere
códitionale:⁊ hec sufficiant de isto primo articulo.

2s artic. **Secundus** articulus qui est de principali q̃sito:vt
pꝫ supponit angeluz eé in loco de quo
cóis ꝯcordia est apud theologicos doctores ⁊ sanctos:di
cút enl oés cóiter ꝙ angelus est in loco nó qdé dimésiue
seu circúscriptiue iuxta moderniorem vsum vocabuli:sed
P.3.c.13. tñmó diffinitiue:vñ Ugo de sacramétis li.p dicit ꝙ ipꝫ
creatú nó solú esse in loco:sed ⁊ localé esse sine dubitatio
ne pnútiemus.⁊ subdit.corp⁹ qõ dimésioné hꝫ loco cir
cúscribiꝛ:qa ei ꝑ locú pncipiú ⁊ mediú ⁊ finis assignaꝛ.
Spús vo qm̃ dimésioné nó capit:sed diffõne sola termi
naꝛ circúscriptioné qdé nó recipit loci: ⁊ tñ loco quodá
modo cócludiꝛ:qm̃ cú hꝫ alicubi presens sit tot⁹ alibi nó
inueniꝛ:in qbus vbis habeꝛ pdicta distictio ⁊ intellectus
distinctiõis.¶ Sciédú tñ ꝙ circúscribi loco dupl'r acci
pi inueniꝛ.s.cóiter ⁊ pprie.pmo mó idé est qõ cócludi ⁊
cótineri a loco:qõ corpi ⁊ spiritui creato cóe est.Alio mó
idé est qõ coextédi loco:ita ꝙ tot⁹ sit in toto loco ⁊ ps in
pte:nó aút totú in pte:⁊ hꝫ corpeis reb⁹ tñmó ꝯuenit.vñ
Magr̃ lib.p.dis.37.duob⁹ inqt modis diciꝛ in scriptura
aliqd locale siue circúscriptibile:⁊ eꝫ.s.qa dimésioné ca
piens lógitudinis altitudinis ⁊ latitudinis distátiá facit
in loco vt corp⁹:vel qa loco diffiniꝛ ac determiaꝛ:qm̃ cú
sit alicubi nó vbiqꝫ inueniꝛ:qõ nó solú corpori:sꝫ etiá oí
cap.3. creato spiritui ꝯuenit.Iuxta húc itellm ait Dam.li.2o p
verbú dei creati sunt oés angeli:⁊ sequiꝛ.circúscriptibi
les.Cú eni sút in celo nó sunt in terra:⁊ cú ad terrá a deo
mittunꝛ nó remanét in celo.Et ifra. Intell's vo existétes
intellectual'r locis sunt nó corpal'r circúscripti.nó enim
corpal'r ꝫm nãm figuranꝛ neqꝫ tres hñt dimésiones:sed
qa itellectual'r adsunt ⁊ opanꝛ vbicúqꝫ iussi fuerint:⁊ qa
nó pñt ꝫm idé tps hic ⁊ illic eé ⁊ opari.Eádé snlaz ponit
c.17.18. lib.p.Est ergo cóis snla ꝙ qlꝫ angelus est in loco ⁊ nó so
lú:sed ⁊ pprie localis est:qõ diciꝛ ad dñiaz spús increati.
i.dei qui vt ibi supra subdit Ug.qm̃ omni loco psens est.
nec tñ vllo in loco cócludi aut circúscribi põt: veraciter
in oí loco esse diꝛ.nec tñ localis aliqñ vlla róne appellaꝛ.
Sꝫ de mó eéndi angelú in loco nó est plena ꝯsensio:qm̃
scds Tho. in p di.37 Egi. in p d.37.q.1. quidá dicút angelú nó eé in loco per suá subaz:sed tátú
modo p opationé ei⁹ circa locú:⁊ cóis ró istoꝝ est: qm̃ p
hꝫ aliqd est in loco qõ applicaꝛ ei ꝑ ꝯtactú sue q̃titatis
vel dimésiue:vt corpus:vel virtualis vt spús: contactus
aút ille spúalis est precise per opationeꝫ.igiꝛ ⁊ spús siue
angelus pcise é in loco p opationé ei⁹ circa locú. ¶ Pro
ista opione etiá adducunꝛ auctoritates Dam.dicétis lib. cap. 17.
p.nã icorporea vbi nimirú est ⁊ opaꝛ:⁊ caplo sequéti cir
cúscribiꝛ:⁊ vbi opaꝛ:⁊ iteꝝ lib.2o.vt añ allegatú est.itel
lectual'r lquit adsunt ⁊ opanꝛ vbicúqꝫ iussi fuerint.Con
ueniunt ergo ponétes istá ꝯclõné in hoc ꝙ angelus est in
loco per operationé eius circa locuꝫ:ita ꝙ nó est vbi non
operaꝛ:⁊ ꝙ si circa nullú locú operareꝛ nusq̃ esset:⁊ itel
ligunt de opatione trásseunte in corpus. Differút aút qm̃
quidá coꝝ dicút nó esse incóueniés aliqñ angeluz nusq̃
esse sicut nó est incóueniés aliqñ angelú circa nullú cor
pus operari. Aliq vo vtrúqꝫ reputant incóueniens.¶ Có Contra Thomam ⁊ oñs eqꝫ. vbi supra.
tra opioné istá expresse est articulus iste Parisiensis:ꝙ
substátie separate sút in loco per operationé:⁊ ꝙ possunt
moueri ab extremo in extremú nec in mediú:qꝛ possunt
velle operari in extremo aut in extremis : nec in medio:
error.Si intelligaꝛ subam sine operatione nó esse in lo
co:nec tráſire de loco ad locú.Ecce ꝙ dicit erroré esse di
cere subam sepatá nó esse in loco sine operatione. ¶ P.
Angeli moꝝ vt prio creatú est celú empyreú fuerút in eo
tanq̃ in loco:sicut pꝫ per Magr̃m in isto dis.qui hoc pro
bat auctoritatib⁹ Strabi atqꝫ Bede.Sed túc nó opera
ti sunt:imo nec mó etiá operanꝛ circa ipm.q̃ ⁊c. ¶ Ad hꝫ Rñsio.
tamé aliqui nituꝛ rñdere.dicút enl ꝙ q̃uis angeli celú
empyreú nó trásmutent:aliquo tñ modo circa ipsuz ap
plicant suaz virtuté róne cuius ibi esse dicunꝛ.¶ Cótra. ꝯ rñoné
aut ista applicatio itelligiꝛ esse per actú aliqué scdꝫ sine
actualé operationé angeli in ipꝫ celú:aut precise p ꝑsen
tiá virtutis angelice ad illud.nó pmo modo : qa nullam
actualé operationé hñt in ipsum:cú ipsuz nec ꝫm substá
tiam:nec ꝫm qualitaté:nec ꝫm q̃titaté:aut ꝫm vbi seu
locú trásmutét etiá vt ipsi cócedút:⁊ verú est et si nó có
cederent.Si scdo mó.igiꝛ sunt ibi ⁊ nó operanꝛ in ipꝫ:⁊
per ꝯñs nec per operationé.vnde min⁹ rónabiliter vt vi
deꝛ loquunꝛ isti q̃ primi.¶ P.Aut angelus diciꝛ esse in Confir.
loco per operationé ⁊ non per subam:qꝛ pcise in loco illo
est operatio eius ⁊ nó substátia:aut qa etsi vtrúqꝫ ibi sit.
iõ tamé est ibi suba:qꝛ in eo est operatio angeli:⁊ non eꝫ.
pmú nó põt dici.Tuz pp̃ter articulú aliú etiá Parisieñ.
qui dicit ꝙ substátie sepate nusq̃ sunt ꝫm subaz error:si
itelligaꝛ:ita.s.ꝙ suba nó sit in loco.Tú etiá qa Ugo.vbi
supra ait.Spús:qm̃ in loco per presentiá nature ⁊ opera
tionis:cócludiꝛ localis ⁊ ipse iure nolaꝛ.vbi nó solú pre
sentiá opationis:sed ⁊ nature.i.substantie ponit.⁊ simil'r
Dam.dicit:vt supra habeꝛ ꝙ intellectual'r adsunt ⁊ ope
ranꝛ vbicúqꝫ iussi fuerint:⁊ ꝙ circúscribunꝛ vbi operan
tur.per que manifeste ponit nó solú angeli operationeꝫ:
sed ⁊ eius subam presenté esse ⁊ circúscribi seu locari lo
co vbi operanꝛ.Tum qa diciꝛ ꝙ cum mittunꝛ a deo ad
terrá nó remanét in celo:⁊ cú sunt in celo nó sunt in ter
ra in quo máifeste innuit ꝙ suba angelica sit ꝑsential'r in
terra:cú ad terrá mittiꝛ:vbi pus nó erat. Tum qa nó ap
paret ꝙ aliq̃ creatura imediate moueat corp⁹ aliqõ loca
liter absqꝫ alia actione in ipm vel aliõ corp⁹ mediú:qué
admodú ꝯuenit vt angeli moueát:nisi ipsa ꝫm se sit pñs
illi:sicut pꝫ ex 7o phy.nec scdm põt dici:qm̃ nó iõ qa ali T.cõ.8.
qd operaꝛ in corp⁹:iõ pñs est illi:qn potius pus nã:⁊ ꝯña
est pñs q̃ operet.¶ Cófirmaꝛ.qa nó qa aliqd opaꝛ i ali Confir'
quid:iõ est potés opari in illud:sed iõ potius operaꝛ : qa
est potés ⁊ vult opari si sit libere opatiuuꝫ:nec etiá iõ qa
põt ⁊ vult iõ est pñs.imo certe ad hꝫ vt sit potens reqriꝛ
ꝙ sit pñs:⁊ loquor de potétia pxima ⁊ ppinq̃ ꝫm modú a.t.c.2.p
Phi 9o meta.¶ P.Si angelus nó est i loco nisi i q̃ opaꝛ. lõ.pcel.

sequit̃ ꝙ de facto aliqñ angelus nullibi sit:qđ est incõue
niens ſm doctorẽ scõm.saltẽ.⁊ puto ꝙ ſm veritatẽ.ꝯña
declarat̃.nã cum angelus descendit a celo in terrã in illo
tpe nõ operat̃ in celo empyreo certũ ẽ:nec in intermedijs
cũ nõ sit motor alicui⁹ coꝝ:nec etiã aliter moueat̃ celum
aliqđ q̃ prius mouebat̃.nec dõm sit ꝙ alr̃ pp̃ h̃ moueat
motor ei⁹ vt iste angelus descẽdẽs sil̃ cũ eo moueat.igit̃
Opi. ppria. in tpe illi⁹ descẽsus nõ est alicubi.❡ Dico igit̃ ꝙ nõ so
lum per operationẽ angelus est in loco:sed etiã p̃ subam
suã:sic itelligẽdo ꝙ eius etiã suba p̃ña est loco ⁊ eo diffi
nit̃:⁊ ꝯcludit̃:qđ etiã ꝯtingit et si non opet̃ ibi. Rõ opi.
nõ valet:qm̃ ad h̃ ꝙ aliqđ sit in loco diffinitiue tñ nõ re
quirit̃ aliqs ꝯtact⁹ talis:sed solũ ꝙ ipm̃ sit illi p̃ñs et ab
eo ꝯtineat̃:vt supra dictũ est.auc̃tes et Dam̃.nõ sunt pro
eis:qꝛ nullibi dicit ꝙ sint angeli ĩ loco:qꝛ operant̃ in eo
vl̃ pp̃ opationẽ coꝝ in locũ:q̃uis dicat ꝙ vbi opant̃ ibi
sũt ⁊ eꝯ.Sed aduerte ꝙ nõ dicit vir ꝙ vbicũqꝫ sunt ibi
operant̃:q̃uis dicat ꝙ adsunt ⁊ opant̃ vbicũqꝫ iussi fue
rint supple opari vel adesse.❡ Quãtuꝫ ad illud qđ q̃rit̃
p̃ncipalr̃:dico ꝙ angelus nõ est in loco idiuisibili p̃pẽ lo
quẽdo de loco.s.corp̃ali:sꝫ est in loco diuisibili. Rõ est:
qꝛ nullũ tale idiuisibile est in reꝝ nã:vt p̃batum est in p̃
Dubiũ. articulo.❡ Sꝫ tũc remanet dubiũ an angelus in quãto
cũqꝫ loco possit nãliter eẽ vl̃ sibi determinet magnitudi
nẽ loci cui coexistere possit:⁊ sic est dubiũ an sic determi
net sibi magnitudinẽ aliquãtã loci ꝙ nec in minore esse
possit nãlr̃ nec in maiore:q̃uis nullũ determinatũ locuꝫ
ſm numerũ sibi determinet:sic̃ vnũ corp⁹ tãte q̃titatis.
vbi gr̃a.pedalis:q̃uis nõ posset eẽ hic nec ibi.nõ põt esse
in loco maiore vel minore q̃ pedalis quantitatis.An võ
nõ sic determinatã mẽsurã magnitudinis sic determinet
sꝫ tñ quo ad maximũ.vꝫ ꝙ est dare maximũ cui põt co
existere.an etiã quo ad mĩmũ vel quo ad vtrũqꝫ.Et quã
tũ ad h̃ cõiter dĩ ꝙ angelus nõ põt eẽ in quãtũcũqꝫ lo
co idĩrter:qꝛ nĩmo determinat sibi maximũ nãlr̃.Et ẽ rõ:
qꝛ angelus est nãliter eẽntie limitate ⁊ finite.Et huic di
cto etiã ꝯsentio:⁊ addo ꝙ angelus est nãliter determina
tus ad maximã loci quãtitatẽ ſm quãlibet dimẽsionẽ.s.
ꝙ ad lõgissimũ ⁊ ad latissimũ ⁊ ad p̃fundissimũ vl̃ gros
sissimũ:qđ p̃bat̃:qꝛ alias seq̃ret̃ ꝙ angelus posset nãlit̃
simul eẽ in celo ⁊ in sphera ignis ⁊ aeris:⁊ terre ꝯ dictum
Dam̃.supius allegatũ.pꝫ ꝯña.qꝛ si det̃ ꝙ angelus nõ de
terminet sibi maximũ ſm quãlibet dimẽsionẽ iã ſm il
lã ſm quã nõ hꝫ maximũ poterit hr̃e tã magnũ locũ q̃
dictũ ẽ.Ex h̃ soluit̃ arg᷑ fieri solitũ.vꝫ ꝙ si angelus pos
sit eẽ in aliq̃ maxio q̃drato poterit etiã esse in aliq̃ q̃drã
gulo sibi eq̃li tã lõgo:vt est diameter toti⁹ mũdi:⁊ tanto
plus p̃portionabilr̃ stricto q̃to ille quadrãgulus lõgior
Hiber. li. p̃ di.8. q. 2.in solo. ad q̃tum. est dato q̃drato.❡ Quãtũ ad aliđ dicit qdã doctor ꝙ an
gelus determinat sibi certã mensurã loci:cui maiori vel
minori nõ põt coexistere nãliter p̃ se sepat⁹ ⁊ nõ vnitus
corpi:⁊ determinat etiã sibi sphericã figurã:ita ꝙ si cor
pus aliqđ sit min⁹ illa q̃titate angelus nõ solũ erit in eo:
sed etiã in alio ex̃ ipm̃ p̃pinquo:cui⁹ tãte parti coexistet:
vt hẽat integrã sui loci q̃titatẽ:⁊ ideꝫ erit de figura. Quã
uis aũt istud dictũ sit satis pulchruꝫ ⁊ p̃babile:cõis tñ
tenet̃ oppositũ:qđ ⁊ mihi vĩ p̃babilius:qđ p̃suaderi põt
ex eo ꝙ angelus nõ videt̃ magis limitat⁹ nãliter ad cer
tã quãtitatẽ loci cui possit coexistẽ q̃ ad certã magnitu
dinẽ corpis:qđ possit assumere ⁊ sibi vnire.h̃ vĩ p̃babi
lius:qꝛ maior vnio videt̃ iter angelũ ⁊ corpus assũptũ q̃
iter angelũ ⁊ locũ.Sed certũ est ꝙ angelus nunc maius
nũc min⁹ corp⁹ si vult põt assumẽ:⁊ nũc vni⁹ figure:nũc
võ alteri⁹.igit̃ ⁊c̃.❡ Cõfirmat̃.qꝛ cũ angelus assumit si
bi aliqđ corp⁹ in forma.vbi gr̃a.humana:nõ videt̃ rõna
bile ꝙ tũc nõ solũ sit in corpe illo:sed etiã in aere circũ
stante:⁊ p̃ ꝯñs pro tũc nõ hꝫ figurã mẽsurã illã loci quã
ante assumptionẽ illã hẽbat.❡ Ad hoc ẽt aliqualr̃ p̃sua
det ꝙ videmus in aĩa humana:cui⁹ vnio ⁊ conformitas
ad corpus est multo maior q̃ angeli ad locũ:⁊ tñ nũc mĩ
nus nũc maius corp⁹ iformat ſm ꝙ illđ auget̃ vl̃ minui
tur nãliter:⁊ aliqñ etiã per truncationẽ membri aut par
tis.❡ De tñ rõnes nõ ita cogũt quin oppositũ posset de
fendi.❡ Quãtũ ad vltimũ.s.vtruꝫ in mĩmo determinet
sibi locũ.distinguẽdũ est:qꝛ vel hoc itelligit̃ de loco par
tibili.Et dõm est ꝙ nõ:cuius p̃batio est:qm̃ angelus est
totus in qualibet parte sui loci:⁊ qꝛ nõ est pars minima
loci.igit̃ ⁊c̃.Et sicut in q̃libet parte ꝯtinua sui loci totus
existit.sic dico ꝙ in quacunqꝫ discõtinua quãtũcũqꝫ sit
parua.angelus enĩ nõ requirit locũ vnius nãe tñ nec ma
gis cõtinuũ q̃ discretũ ⁊ ꝯtiguũ.vnde ita põt esse in vna
tota domo ⁊ qualibet ei⁹ parte nõ obstãte ꝙ alique sint
lapides:alique ligna:alique ferrum:⁊ sic de alijs adinui
cẽ nõ cõtinue saltꝫ per nãm sicut in vna parte aeris cõ
tinui:vel intelligit̃ de loco totali:qui.s.nõ est p̃s alicuius
loci angelici:⁊ de hoc est maius dubiũ apud doctores q̃
busdam dicentibus ꝙ nõ est dare mĩmũ in quo põt esse:
qꝛ nĩmo in quãtũcunqꝫ paruo ponat̃ posse existere adhuc
põt esse si sibi placet in minore.❡ Alij võ oppositũ pro
babilius reputãtibus quoꝝ motiua sunt duo.vnũ est:qꝛ p̃m
alias sequeret̃ ꝙ angelus posset esse in loco quantũcũqꝫ
magno saltẽ ſꝫ aliquã dimẽsionẽ:⁊ sic simul in celo ⁊ in
terra.cuius oppositũ dictũ est supra.ꝯña p̃bat̃.qꝛ omne
qđ põt esse in aliquo loco tanto põt esse in quolibet alio
illi equali:si ei figuratio nõ repugnat.Sed angelo nõ re
pugnat figuratio loci.igit̃ si põt esse in aliquo quadrato
quãtũcũqꝫ paruo põt etiã eẽ in quadrãgulo quãtũcũqꝫ
stricto illi equali ⁊c̃.vt supra.❡ Scdm̃ est ꝙ videret̃ ꝙ 2m
angelus esset infinite potẽtie:qm̃ maioris potẽtie videt̃
angelus si põt se locare in tãto loco:⁊ iteꝝ maioris si põt
esse in minore:⁊ si in ĩfinitũ minori est infinite.Sed ista Ad p̃m
motiua nõ cogũt.nõ qdeꝫ p̃mũ:qm̃ ex assumptis si vere
sint p̃bat̃ oppositũ eius qđ intẽdit.s.ꝙ nõ est dare mĩni
mũ locũ possibilẽ angelo:⁊ silr̃ ꝙ nec maximũ:cui⁹ etiã
oppositũ ipse reputat verũ.declaro.nã cõstat ꝙ angelus
põt ſm istuꝫ doctorẽ esse in aliquo loco quadrato:det̃ g̃
ꝙ sit in quadrato pedali.igit̃ si angelo nõ repugnat figu
ratio loci põt esse in quãtolibet quadrãgulo lato vel stri
cto.longo vel curto equali q̃drato pedali:⁊ tunc sequitur
vlterius qđ dictũ est.Et ideo dõm est ꝙ illa p̃positio nõ
est vl̃r vera.nam sicut falsificat̃ si ponat̃ ꝙ illud locale
determinat sibi minimum:esto ꝙ figuram non determi
net sibi:vt habet dicere iste doctor:sic etiaꝫ falsificatur
si determinat sibi maximũ.❡ P̃.Simul stãt ꝙ angelus Confir.
determinet sibi maximũ:⁊ tñ nõ minimũ:qꝛ quãtũcũqꝫ
p̃uo dato poterit esse in minore ſm quãlibet dimẽsionẽ:
nec oportebit si sit in loco strictiori:ꝙ ex hoc fiat in loco
lõgiori.❡ Scdm̃ etiã nõ cogit:qm̃ nõ appet ꝙ maioris Ad 2m
potẽtie sit angelus posse se locare ĩ loco minore q̃ in ma
iore infra maximũ sibi possibilẽ.Et ideo nec si in ĩfinitũ
minore nõ arguat̃ ꝙ sit ĩfinite potẽtie:⁊ mirũ est de isto
doctore qui nõ reputat incõueniẽs ꝙ angelus possit esse
in puncto:⁊ videt̃ reputare incõueniẽs ꝙ in quãtũcũqꝫ
paruo possit esse:⁊ presertim cum per rõnem suã scdam
maxime videat̃ etiã posse argui infinitas potẽtie angeli
⁊c̃:si etiã in pũcto potest se locare sicut facile est videre.
❡ Dico igit̃ ꝙ nõ video impossibilitatẽ alterius partis: Deter. ppria.
nec tñ necessitatẽ.Eligat ergo quis qđ velit:dũmõ nihil
affirmet temere.nã hec materia abscõdita est nobis dũꝫ
hic sumuset scriptura diua nihil tale nobis manifestat.
❡ Ad arg᷑

Ad argm principale qōnis .4. ḡrt. 28. ¶ Ad argm pͥncipale qōnis dōm ꝙ aña est falsum. ꝓpter
scdam ꝑus partē. Ad ꝓbationē dōm ꝙ illud dictū ꝓhi
intelligendū est de locato qđ est dimēsiue ⁊ circūscripti-
ue in loco. non autem de eo qđ est diffinitiue tm̄.

¶ Distinctionis. II. Questio. III.

SEcundo circa eandez partē distin-
ctionis. Quero vtrū ange-
pm lus possit sil' esse in plibus locis. Arguit ꝙ
nō: qa si eēt in plibus distaret a se. ꝯñs est
impole. ꝯña ꝓbat. qa quecūqȝ vni ⁊ eidē
a se indistanti sunt simul siue indistantia
īter se sunt simul ⁊ indistātia. Sed duo lo
ca distātia nō sunt idistātia neqȝ sil'. igit nō sunt idistan
tia eidē a se idistāti. Cū igit locus idistans sit locato. Si
in duobꝰ locis sit idē locatū illud nō erit a se idistās. igit
erit distans a se: quod est cōsequens inferendū.

Oppom Ad oppositū plures angeli pñt eē in eodez loco.
igit vnus angelus i diuersis locis.
cap. 5. ꝯñia videt apparēs. añs ꝓbat per illud Mar. 5o vbi le
gitur ꝙ legio demonū erat in corpore illius obsessi.

Rñdeo duo articuli sunt hic: vnꝰ de quesito. alter de
iplicato in argumēto ad oppositū. s. vtrum
plures angeli possint esse in eodem loco.

pm art. Quantum ad pmū dico ꝙ pōt itelligi questio taz
de po diuina q̄ȝ de ꝓpria potētia nāli
ipsius angeli. Itē pōt intelligi de locis partialibꝰ ⁊ de to-
talibus. Si de po dei intelligat mihi non videt questio
dubia debere esse apud theologū: cū quilibet cōcedat ꝙ
virtute dei vnū corpus pōt sil' esse in pluribꝰ locis ⁊ ptia-
libus ⁊ totalibus. pȝ de corpe chr̄i. igit ⁊ vnꝰ angelus cuȝ
Confir. nō appareat minus possibile q̄ȝ illō. ¶ P̄. Nulla ꝯdictio
iplicat illo posito. g̃ ⁊c̄. Si vo intelligat de potētia ꝓpa
angeli: stante tn̄ cōi dei ifluētia ⁊ de locis partialibꝰ. Di-
cēdū est ꝙ sic. gnimo ita de facto cōtingit. nā glibet ange
lus est totus in q̄libet pte sui loci. ⁊ nō distinguo vtrum
ille ptes ꝯstituāt vnū totalē locū cōtinuū vl' discōtinuū:
dūmō oīa talia ptibilia loca sil' nō excedāt quātitatē ma
ximi loci nāliter possibilis angelo: qm̄ nō puto vt tetigi
in p̄cedenti qōne ꝙ ad vnitatē loci angelici requirat cō-
tinuitas aut hōgeneitas loci: sed contiguitas sufficit. Si
aūt de locis totalibꝰ: ⁊ per ꝯñs mediatis ⁊ distātibꝰ: dico
cap. 3. ꝙ nō. Qđ ꝓbat auc̄te Dam. li. 2o. d. ꝙ angeli non pñt s̄ȝ
cap. 3. idē tps hic ⁊ illic esse vel opari. Itez libro p̄ nō pōt ange-
lus s̄m idē in diuersis locis opari. Soliꝰ eni dei est vbiqȝ
s̄m idē operari. Si aūt posset eē sil' in diuersis locis: pos-
3 articm set etiā sil' in diuersis operari. ¶ Sed ꝯ h̄ videt dictum
pm. c. 36. Aug. xi. super Gen̄. vbi vult ꝙ Eue in serpente diabolus
loquebat. In muliere vo occulto instinctu adiuuabat in-
terius ⁊ exterius qđ egerat per serpentē: vbi videt velle
ꝙ diabolus sil' erat in serpēte ⁊ Eua. ¶ Ad qđ dōm h̄ nō
sequi ex dicto Aug. gnimo magis pretendit oppositū per
hoc qđ ait egerat. nō ait agebat. inuit igit ꝙ pus locutus
est per serpentē: ⁊ deinde iterius Eue suasit ꝙ absqȝ iper
ceptibili mora sua celeritate potuit.

2 artic. pm Quantum ad 2m articlm dico p̄ ꝙ de po dei pl'es
angeli pñt eē in eodē loco. Probat pͥo
qa duo corpa pñt esse in eodē loco. igit ⁊ duo angeli. añs
est certū per fidē. ꝯña pȝ per locū a minori: qm̄ minꝰ vi-
det hoc possibile de corpibus q̄ȝ de spiritibꝰ. ¶ P̄. Nul-
2m la apparet cōtradictio. igit ⁊c̄. ¶ Oppositum tn̄ huiꝰ te-
scđs Tho. nēt gdā doctores: quoꝝ vniꝰ rō est. Impole est duas cās
pte pri. q. cōpletas eē vniꝰ ⁊ eiusdē imediate. s̄ȝ h̄ seq̄ret si duo an-
52. arti. 3. geli eēnt in eodē loco: qa cū nō sint in loco nisi ꝑ opatio-
Egi. lib. p̄ nē vterqȝ oparet circa idē ⁊ vterqȝ pfecte. igit ⁊c̄. ¶ Aliq
di. 3. q. 3. ꝓbāt idē sic. nulla q̄ eodē mō cōpant ad locū pñt sil' esse
in eodē loco. Sed gcūqȝ angeli eodē mō cōparant ad lo
cū. igit nulli angeli pñt eē in eodē loco. minor ē nō. Ma-
ior ꝓbat iductiue de corpibꝰ nō gloriosis iter se: ⁊ de glo
Ad pm riosis: ⁊ de aiabꝰ ⁊ multis talibꝰ. ¶ Ad p̄mū. gcqd sit de
ipolitate ꝯñtis: qa de h̄ als: nego ꝯñaz. cuiꝰ ifirmitas pȝ.
Tū qa supponit angelū nō posse eē in loco nisi opet circa
idē: cuiꝰ oppositū in p̄cedēti qōne ꝓbatū est. Tū qa dato
ꝙ opant. adhuc nō seq̄t ꝙ essent due cāe totales seu duo
motores pfecti: qm̄ cū ipsi libere moueāt posset glȝ mo-
uere citra vltimū sue potētie: ⁊ citra illō regreret ad mo
uēdū corpꝰ illud: ita ꝙ vterqȝ eēt ptialis motor: ⁊ ambo
Ad 2m sil' equalerent vni pfecto motori. ¶ Ad scđȝ dico ꝙ ma-
ior est simplr falsa: ⁊ oēs ꝓbationes assumpte etiā. nā per
potētiā dei duo corpora nō gloriosa pñt eē in eodez loco.
⁊ duo etiā gl'iosa: ⁊ due etiā aie sepate pñt sil' eē in aliq̄ vt
in loco: nō dico idē sil' informare: ⁊ oīa hec patēt: qm̄ nl'la
Sco. li. 2. ꝯdictio iplicat in eis. Si vo loq̄mur de po nāli. vt gbus
dis. 2. pte dam doctoribꝰ: ⁊ mihi ēt cū eis posse ꝓbabil'r teneri ꝙ sic.
2. q. 3. Rō vna est illa q̄ tacta est in argumēto ad oppm qōnis.
nā in corpe illiꝰ obsessi erāt plures demones sil': vt dicit
scriptura ꝑ qđ ēt Ricar. 4. de tri. arguit ꝙ demones non
hñt corpora. nā alias nō potuissent sil' plures eē in eodez.
sentit igit ꝙ subal'r demones erant in corpe illius: q̄uis
subal'r illabi aie nō possint: vt dī in eccl'iasticis dogmati-
Scđā glī bus. ¶ P̄. Ut aliꝰ arguit mā ⁊ forma: q̄rū vtraqȝ ē q̄ta
beto pte ⁊ dimēsiue in loco sūt in eodez loco. igit ⁊ duo spūs q tm̄
qōne. 4. sunt in vno diffinitiue. ¶ P̄. Nō vz magis h̄ ipole nāl'r
q̄ȝ ꝙ in eodē corpe sit aia hūana vt in mā quā informat:
⁊ angelus vt in loco. Sed istō est possibile: ⁊ de facto plu
ad argm ries cōtingit: vt pȝ in obsessis. ¶ Ad argm in oppositū re-
in oppm spōdeo negādo ꝯñaz. Ad ꝓbationē dico ꝙ illa maior est
falsa. pȝ instātia. nā deꝰ sil' est cū multis que a se plurimū
distant: ⁊ aia humana etiā simul cū pluribus partibꝰ cor-
poris a se distātibus: nec tamē deus aut aīa distat a se.

¶ Distinctionis. III. IIII. ⁊ V. Questio. I.

Uper dist. 3o ⁊ duabꝰ sequētibꝰ in gbus
Magr̄ ingt quales creati fuerint
angeli s̄ȝ bonitatē ⁊ malitiā: ⁊ de pctō malo-
rū ac merito bonoꝝ. Quero vtrū angelus po
tuerit in aliquo istanti p̄ peccare vel mereri.
pm Et arguit ꝙ nō. p̄ sic. In nullo istāti p̄ potuit angelus hīe
aliquē actū volūtatis. igit in nullo istāti potuit angelus
hīe actū voluntatis. igit in nullo istāti potuit angelus p̄
peccare vel mereri. ꝯña pȝ. qa in volūtate ꝯsistit meritū
cap. 14. ⁊ demeritū. Iux illō Aug. p̄ de li. ar. h̄ lex eterna icōmu-
tabili stabilitate firmauit vt in volūtate meritū sit i bea
titudie: qa ⁊ miseria pmiū ⁊ suppliciū. añs ꝓbat: qa si det
oppm seq̄t ꝙ pole fuit: vt in volūtate angeli eēt aliq̄ mu
Cō. 32. tatio idisibil' q̄ nō eēt finis alicuiꝰ trāsmutatiōis successi
2m ue: qđ est ꝯ Cōmē. 6o phy. ꝯña nota est. ¶ 2o si in aliq̄ istā
ti potuit p̄ peccare. igit in istāti p̄ sui esse potuit peccare.
ꝯña hec pȝ: qa i istāti illo angelus hūit vl' saltē hīe potuit
sufficiētē cognitionē boni ⁊ mali ⁊ libertatē eligēdi tam
bonū q̄ȝ malū. igit si i aliq̄ istāti potuit: eq̄ hn̄ potuit in p̄:
sed ꝯñs est falsū: qa si peccauit in p̄ istāti nō potuit illō
cap. 38. vitasse: ⁊ ꝑ ꝯñs nō peccauit. Iux illō Aug. 3. de li. ar. Quis
eni peccat i eo qđ nullo mō caueri pt. ꝓbō ꝯñe. nō. n. p̄us
potuit illō vitare: qr ipe nō pꝰ fuit: nec tūc: qr tūc fec̄. ⁊ oē
qđ ē qn̄ ē ⁊c̄. nc pꝰea: qr iā p̄teritū fuit: ⁊ n̄ potuit n̄ fuisse.

Oppom Ad oppositū argr̄ sic. angelus malus peccauit in
p̄ istāti sui eē. g̃ i aliq̄ istāti potuit
p̄ peccare. ꝯña pȝ. añs ꝓbat ꝑ illū vbū Saluatoris dicen
8. c. tis de eo Joā. 8. Ille homicida erat ab initio ⁊ in veritate
nō stetit. ⁊ h̄ ab initio ex quo creatꝰ est: vt exponit Aug.
a. 28. xi. super Gen̄. ad litteram: ⁊ allegat in hac distinctione. 3.

In hac. q. erūt articuli tres. Primꝰ erit vtꝝ angelus potuerit in aliq̄ istāti p̄ peccare vel mereri: qḋ directe q̄rit. Scḋs vtrū potuerit peccare in p̄ istāti sui esse vl demereri qḋ implicat in argumēto vno qōnis. Tertius vtrū de facto malus angelus peccauerit in pncipio sue creationis seu pmo instanti quo fuit.

pmꝰart. diuiˀ Pro articulo pmo sciēdū est ꝙ qdā doctor modernꝰ opinaẜ ꝙ nulla volitio in angelis vl in hoīb' ē tota sil' pducibil: s3 q3 ptibilr ⁊ suc cessiue: ita ꝙ nō est aliq̄ istās p̄m in q̄ voluntas vult sue in q̄ volitio ē in volūtate: q̄uis q3 volitio in aliq̄ instāti palo sit in volūtate: queadmodū in formis corpalib' que motu ptinuo acqrunẜ. vbi gr̄a. cū aliq̄d calefit motu cōtinuo nō est dare aliq̄ instās pmū in quo calor sit in illo: gnimo aū qōl3 istās in q̄ calor ē in eo fuit calor aliqs ptibil in ipso. Uerūtñ quilibet calor ptibilis vel totalis exñs in ipso in aliq̄ istāti p̄ fuit i eo. Et fm B iste doctor h3 ponere pnter: ⁊ ex expsse ponit ꝙ nec angelus nec hō potuit p̄ peccare vl mereri. ¶ Hāc ōnē suā vl3 ꝓbat mltiplr. p̄ sic. si aliq̄ volitio posset fieri in instāti posē esset ꝙ aliqs peccaret in p̄ istāti sui esse. pñs pbaẜ. vt in scḋo argᵒ facto ad pmā ptē qōnis. f. s. sifr. ⁊ post illā pbatiōnē etiā pbaẜ sic. si hoc sit pose ponaẜ in eē. tūc arguo sic. illḋ peccatū est vitiū volūtatis. igiẜ nocet volēti. igiẜ adimit bonū aliqḋ a volūtate. igiẜ illud bonū adeptū pfuit in volūtate: ⁊ per pñs ipa volūtas pfuit in q̄ pfuit illud bonū. igiẜ B nō est p̄ᵐ instās sui eē: ⁊ ita ex illo posito sequūẜ pdictoria. f. ꝙ B est p̄ᵐ instās: ⁊ ꝙ B nō est p̄ᵐ instās. Iste est ex toto modus arguēdi Aug. i z. de ci. dei. vbi pbat ꝙ nō pōt aliq̄ volūtas mala eē mala ab eterno. vide ibi et in plib' locis alys sili vtiẜ argumēto. Itē idē. z. de ci. dei. reprobat opionē illoꝝ qui dixerūt angelū peccasse i pmo instāti moti aucte btī Jo. in cano. sua p' dicētis. qm̄ ab initio diabolus peccat. ⁊ dicit Aug. ꝙ nō itelligūt si nāle est: nullo mō eē pctm̄. vbi expsse innuit ꝙ ex hoc ꝙ ponit eē in p̄ instāti: sequiẜ ꝙ sit nāle: ⁊ per pñs ꝙ nō sit pctm̄.

cap. 7.

cap. 15.
cap. 3.

zᵐ ¶ Scḋo si sic. aliqs posset mereri in p̄ instāti sui eē. pñs falsum: qa nullus pōt mereri: nisi qui pōt iustitiā amitteꝛe. sed nō pōt iustitiā amittere in p̄ istāti: qa tūc est. ⁊ oē qḋ est ⁊c. nec prius: qa prius nō fuit. igiẜ tūc nō pōt mereri: i ita eni arguit Ansel. ō casu dia. Cꝫ angeli boni potuerūt peccare anteq̄ᵐ mali caderēt: qa si nō potuerūt peccare inge nō ptāte: s3 necessitate seruauerūt iustitiā. q̄re nō magis meruerūt seruādo iustitiā q̄ᵐ seruādo rōnabilitatē quaꝫ perdere nequiuerūt. ¶ 3ᵒ tūc posito casu possibili aliqs iustus ⁊ nec io peccaret. pbo. qa posito ꝙ deus in hoc instanti creet vnū angelū dādo sibi pfectā cognitionē ⁊ libertatē arbitry: ⁊ pceptū ꝙ eliciat actū diligēdi deū quo citius poterit: ⁊ tñ cū B suspēdat actū volūtatis angeli p hoc instās: pcise hoc posito iste in aliquo instanti diliget deū: qa talis dilectio pduceẜ tota sil'. sic q̄ illud instās. a. tūc sic. Inter B instās: ⁊. a. erit tps medium in q̄ iste angelus nō diliget deū. igiẜ in tpe illo omittet p pceptū: ⁊ vel lit nolit peccabit. Si dicaẜ ꝙ diliget i tpe imediato huic instāti. igiẜ dilectio illa pduceẜ ptibilr ⁊ in tpe. sed tunc p. ponaẜ ꝙ alius angelus nō ipeditus eliciat in B instāti vnā dilectionē respectu dei: isti tūc duo actus duoꝝ angeloꝝ erūt eiusdē spēi. igiẜ si vnus pducit in tpe ⁊ aliue: ⁊ e3. si vnus in instāti ⁊ reliquus: qa necesse est vt illud qḋ existit in aliquo idiuiduo spēi ex reb' eēntialibus existat in oib' idiuiduis illi' spēi: vt ait Com. z' ce. Nec in ñ si dicaẜ ꝙ tale pceptū nō pōt in illo casu dari a deo: qa nō ponaẜ ꝙ deẜ adhuc sequiẜ ꝙ peccat pp ingratitudinē expectādo per tps añq̄ deū diligat. ¶ 4ᵒ. vt prius aliquis posset mereri in instanti: ⁊ tunc sequereẜ ꝙ possibile eēt eē duo merita eq̄lia: q3 vnū oib' alys pib' ⁊ ptib' ex pte vtriusq3 merētis eēt in tpe: ⁊ oliud in istāti qḋ est falsum: qm̄ tūc nihil pdesset cōtinuare meritū. pñs pbaẜ. qa ponaẜ ꝙ vnꝰ mereaẜ p istās tm̄ ⁊ ali' p horā ceteri cōditiōib' ⁊ circūstātys pib' in vtroq3: tūc meritū actū in vna hora est maiꝰ: ⁊ nō in ifinitū: qa nullū finitū q̄cedit ifinite finitū. sit igiẜ gr̄a exēpli ꝙ sit in duplo maꝰ. tunc ponaẜ ali' q ceteri pib' mereaẜ p dimidiū vni' hore tm̄. meritū istiꝰ terty erit subduplū ad meritū scḋi merēdi. igiẜ erit eq̄le merito pmi i istātaneo. assūptū pbaẜ qa meritū scḋi p p' medietate hore est simplr eq̄le merto terty: qḋ pbaẜ: qa si scḋs habuisset iterruptionē aliquā iter illas medietates hore in q̄ merebaẜ: tūc manifestū foret ꝙ meritū eiꝰ in vtroq3 merēte eēt eq̄le merito terty: sed nūc suū meritū est tātū q̄ᵗū foret si eēt iterruptū: qa est cū pditiōib' silib'. igiẜ ⁊c. ¶ 5ᵒ seqreẜ ꝙ p pctō istātaneo deberet alicui pena etna certa. ⁊ vltra. igiẜ posito casu possibili alicuꝰ pctm̄ deꝰ nō posset sufficiēter punire qḋ nō vi pueniēs pcedē. pña pbaẜ: qm̄ q3 volūtas creata est nāe finite: ⁊ p pñs puenit assignare maximā penaꝫ quā pt recipe vl saltē ita magnā ꝙ nō poterit eā recipe. sit q̄ aliq̄ talis quā angelus nō pōt recipe. a. pstat p aliq̄ pportio ē iter. a. ⁊ penā debitā p pctō istātaneo b' angeli: qa vtraq3 finita ē. sit igiẜ decupla: tūc sic. q̄cūq3 tpe accepo. iste angelus pōt decies peccare ita grauiẜ sic fecit in vno istāti. igiẜ in q̄cūq3 tpe finito pt mereri decies tales penas: ⁊ p pñs penā. a. ⁊ nō pt recipe penā. a. vt positū est. igiẜ ppositū. assumptū aūt pbaẜ: qa in quocūq3 tpe q̄ᵗūcūq3 pūo posset ipse stāte eadē cognitiōe sufficiēti dimittere malā volitiones quo sic peccaret: ⁊ eam reassumere plus q̄ decies. imo quotiēscūq3 voluerit hñs liberā volūtatē ⁊ nōdū cōfirmatus: qa nullā difficultatē patiẜ angelus in volēdo. ¶ 6ᵒ si sic: tūc hō vl angelus posset hic meritū in istāti: vt prius dicebaẜ: ⁊ tūc vltra sequiẜ ꝙ vnā volitionē bonā factā in istāti ptinuās per certū tēpus vni formiter in oib' cōditionib' mereẜ premiū ifinitū intensiue: ⁊ cū tale pmiū nō possit cape. seqẜ ꝙ non possit sufficienter a deo pmiari. pñtia pma pbaẜ: qa sicut pro pmo instāti extrinseco illius tēporis debeẜ mereri aliqḋ pmiuꝫ pcise: ita p q3 istāti seq̄nti illiꝰ tpis debeẜ aliqḋ pmiuꝫ pcise. igiẜ vl p q̄cūq3 istātiū sequētiū debeẜ pmiū eq̄le ei qḋ debeẜ p p̄: aut p q3 sp maiꝰ ⁊ maiꝰ: aut sp minꝰ: ⁊ q̄cūq3 deẜ seqẜ ꝙ p oib' sil' debenẜ pmia eq̄lia ifinita: q: post q̄l3 instās: ⁊ silr añ q̄l3 istās illi' tpis sūt istāᵃ ifinita. Et iō si sp maꝰ. igiẜ ifinita maiora p. Si sp minꝰ. igiẜ q̄cūq3 dato in tpe illo añ ipm fuerūt ifinita pro q3 q̄libet debeẜ maiꝰ: ⁊ sic p3 ppositū. ¶ 7ᵒ seqẜ ꝙ fm legē cōem posset qs iuste puniri grauiꝰ p finitis pctis venialibus q̄ p mortali in eodē tpe vl maiori scḋ: qa p veniali vni' istātis debeẜ aliq̄ pena ⁊ illa nō excediẜ ifiᵗᵉ s penā debitā p mortali. igiẜ totiēs poterit fs multitudinē finitaꝫ eq̄ grauiter ⁊c. ¶ 8ᵒ seqreẜ ꝙ in angelo q peccauit: et silr in hoīe p meritū ⁊ demeritū fuerunt imediata: ita ꝙ nō fuit istās nec tps mediū: ⁊ vltꝰ cū vterq3 istoꝝ sp q̄ᵐ stetit in iusti' ⁊ meruit fuerit sapiēs: ⁊ q̄ᵐ peccauit fuerit stultꝰ. seqẜ ꝙ iter sapias ⁊ stultitiā istoꝝ si fuit meᵐ. f. trāsitꝰ vno i alio: qa trāsitꝰ nō fuit sapiēs neq3 stultꝰ: qḋ ē p Aug. 3. li. ar. vbi q̄rit vtꝝ pmꝰ hō stulte vl sapient recesserit a deo. ⁊ dicat ꝙ nec sic. nec sic: s3 ē dare meᵐ. nā trāsitꝰ ipe nec sapiēs nec stultꝰ fuit. sic et dclat in exēplis alys. vid ibi. ¶ 9ᵒ: et p merito istātaneo deberet augmētū charitatis. Cū igẜ illi' augᵗⁱ sit certa ppor' ad chariᵗᵉˢ chāꝫ. seqẜ ꝙ i ipo q̄ᵗūcūq3 pūo posset aliqs acqrē tātā chariᵗᵉˢ q̄ᵗā habuit chūs: qḋ ē falsum. pbaẜ pña. qa in q̄cūq3 tpe pūo pōt totiēs subito velle q̄uiēs illud augmentū ptineẜ in charitate

cap. 5.

Cō. 59.

cap. 52.

10m in charitate cbii:z seqr ꝯ iferēda.¶ 10° sequeret ꝙ obes
set hō ꝯtinuare actū suū meritoriū:qz ꝯstat ꝙ ꝓ illo de
bet sibi certū pmiū:z ꝓ merito instātaneo deberet sibi et
certū pmiū:lz min⁹ sic.igit gra exēpli minus in decuplo.
cū g.10.imo.100.tales act⁹ subitos posset ꝓducere in illo
tpe quo ꝯtinuat actū vnū posset acqrē mai⁹ pmiū nō ꝯti
11m nuādo eū.igit obest sibi ꝯtiuare ipm.¶ 11° sequeret ꝙ
aliqs nec̄io eēt ociosus hn̄do libertatē sūmā arbitrij:qz
posito ꝙ de⁹ suspēdat actionē vni⁹ angeli ꝓ vno istāti ꝑ
cise:tūc ille ꝑ vellet in aliq̄ istāti mediato:z ꝓ ꝯn̄s in tpe
12m medio eēt ociosus.¶ 12° sequeret ꝙ aliqs hn̄s per vnā
horā sūmū meritū sibi pōlem circa aliqd obm posset in
eadē hora in decuplo plus mereri hn̄do diuersos act⁹ cir
ca diuersa obta:vel ēt circa idē itercalariter:z sic expedi
ret nō ꝯtinuare actū respectu vni⁹:qd est flm:qz in h ma
xime cōmēdat felicitas a phō.10.eth.qd est maxime cō
13m tinua.¶ 13° sequeret ꝙ si aliqs peccaret venialr ꝯtinuā
do actū suū ꝓ tps in cui⁹ fine moreret.seqt ꝙ ꝓ qlibet in
stāti illi⁹ tpis debet sibi aliq̄ pena in purgatorio:z si pec
catū suū foret mortale ꝓ qlibet istāti sibi deberet pena
ēt aliq̄ in iferno:z ꝓ ꝯn̄s ifinita pena itēsiue:ac per h nul
14m lū posset de⁹ punire sufficiēter.¶ 14° si sit dare ꝑm istās
in quo volūtas vult siue in quo volitio est in volūtate.
igit vel h erit de volitiōe libere ꝓducta a volūtate vel
de ea que nālr ꝓducit:que si nec̄io seqt ad aliq̄ appbē
sionē nō dliberatā:qz ols mutatio subita finis est succes
Cō.32. siue.per Cōmē.6° phy.sz cū volūtas libere ꝓducit voli
tionē sua ꝑ⁹ ꝓductio si aliq̄ sit ꝑ⁹ nō est tūc finis successi
ue mutatiōis ime⁹ pcedētis.igit zc.nec de volitiōe nālr
sequēte appbēsionē alicui⁹ obti.v.g.btitudinis aut alte
ri⁹ alicui⁹ placibilis:qz si est dare ꝑm instās in quo itells
cogitet de tali volito sit illd a.igit nec ꝑm istās in quo vo
lūtas vult illud.assumptū ꝓbat:qz cogitatio noua vel li
bere cāret:z tūc nō eēt finis mutatiōis successiue ꝯ pal
legatā auctē Cōmē.aut illa cogitatio actualis gn̄aret nā
liter ab aliq̄ spe imaginatiua.Et tūc vel est aliq̄ spēs de
bilissima z minima ipsi⁹ a.in vtute imaginatiua que pōt
agē in itellectu:vel est maxia q̄ nō pōt:nō pōt dici ꝑm:qz
si sic sit illa mima q̄ pōt b.z itēsio quā pōt cāre sit c.igit
aliq̄ alia spēs in imagiatiua debilior q̄ b.pōt cāre in in
tellectu aliq̄ itētionē dbiliorē q̄ c.sic.n.est in alijs actio
nib⁹ nālib⁹:ꝙ si aliq̄ vtus pōt mouē aliqd aliq̄ velocita
te:vtus mior pōt mouē illd tardi⁹:qd ꝓbat ex h ꝙ illd
motū pōt moueri tardi⁹ a vtute dbiliori:z sic seqt ꝙ nō
sit aliq̄ debilissima z mima spēs in imagiatiua potēs cā
re in intellu cogitationē actualē de a.relinqt g ꝙ sit alia
maxia que nō pōt z q̄lz itēsior pōt agē in itellectū.Ex h
ꝓbat ꝙ nullū est ꝑm istās in q̄ spēs imagiatiua agit in in
tellectū:z ꝓ ꝯn̄s nec cogitatiōis in itellu si cogitatio silr
a spe imagiatiua cāet:qz si sit aliqd tale ꝑm istās:sit istās
ꝑn̄s.tūc sic.spēs imagiatiua agit nūc i itellu nālr z nō li
bere.igit nec ꝑ est ista spēs satis fortis ad agēdū:qz si ꝑ⁹
fuisset satis fortis prius egisset.igit est aliq̄ spēs minima
seu debilissima in imaginatiua que pōt agē in itellectū:
cui⁹ oppo^m iā ꝓbatū est.igit nō est aliqd ꝑm istās in quo
spēs z imagiatiua agit in itellectū:ac per h nō est aliqd
ꝑm instans quo itellect⁹ cogitat cū sua cogitatio sit natu
raliter a specie imaginatiua:z sequit pncipale ꝓpositū.
ꝯ hiber ¶ Hec oplo mihi nō appet va:iō ꝓꝓ ipaz z ꝓꝓ rn̄sionē ad
nicum ar^m pono ꝯnes.3. ꝑ⁹ est.ꝙ pole est aliq̄ volitionē idiui
sibilr seu silr totā ꝓduci. 2° est.ꝙ pole est aliq̄ volitio
nē successiue z ptibilr ꝓduci. 3° ad arti^m directe ꝙ āge
ꝑ⁹ ꝯ lus potuit in aliq̄ instāti ꝑ peccare.¶ Primā ꝓbo rōni
ꝑm bus gbusdā alioꝝ satis ꝓbabilib⁹:vt mihi vi ꝑ sic.pole
est charitatē alicui⁹ silr totā corrūpi.igit pole est aliq̄ vo
litionē silr totā ꝓduci.añs ꝑ⁹.nā pole est ꝙ aliqs hn̄s cha
ritatē peccet ꝑ mortalr.pctō āt mortali tota charitas silr
corrūpit vt oēs ꝯcedūt.ꝯn̄a pz:qz nō ꝑus ꝓ pctm corrū
pit charitas q̄ pctm illud sit vt certū est.alias pena ꝑce
deret culpā:nec ꝑus pctm illd ē q̄ ipa corrūpat:cū nō se
cōpatiant i eode de lege coi.sil g charitas ꝑ nō ē z culpa
mortalis ē:z hi ꝓpo^m.¶ 2° pole ē noti^{tiā} tā sensualē q̄ i 2m
tellectualē totā sil ꝓduci.igr z volitionē.ꝯn̄a pz.tū qz nō
magis ē potēs itells aut sesus re^u sui act⁹ q̄ volūtas re^u
sui.tū qz posita sufficiēti noti^a de obto placibili sil poni
pōt volitio circa illd.Añs ꝓbo ex eo ꝙ aliqd visibile exi
stēs in tenebris si subito lumē cāet in medio:sic pole ē.
subito cābit visionē in visu.posito ꝙ sit aliqs ꝓximus z
dispositus.¶ Ad h ēt ē auctas expssa Cōmē.3.de aia.vbi Cō.28.
ait.ꝙ sentire est ꝓ se actio ꝑfecta z sine tpe z absqz eo ꝙ
pcedat ipm actio diminuta:z idē statiz dicit de itelligē:
z ꝯcludit ꝙ Ari.itēdit ibi declarare cām ꝓꝓ quā itellus
itelligit sine tpe.¶ Ad hāc auctē rn̄det.d.ꝙ itellus Cō Rn̄sio
mē.in ꝑdicta auctē z alijs silib⁹ est ꝙ q̄uis hō actioes.s.
sentire z itelligē itēdant ex aliq̄ cā ꝓ aliqd tps.in termi
no tn̄ illi⁹ tpis z in oīb⁹ istātib⁹ sequētib⁹ dnr eē ꝑfecta
in sua spe qn̄ est in aia ꝑfcā gēs:nec tūc requirūt actionē
successiuā imediate pcedētē.z h itelligit ꝓ h qd ait.ꝙ il
las actiōes nō pcedit actio dimiuta.s.nec̄io z imediate.
Sz h glosa nullo mō ē ad mētē Cōmē.aut phi quē expo ꝯ rn̄sio
nit Cōmē.ibidē.qd pz.nā phs ibi vult dare dr̄ia iter trā nem
smutationē sensus.cū de nō actu sētiēte fit actu sentiēs: T.c.28.
z itellect⁹:cū de nō actu itelligēte fit actu itelligēs:z trā
smutationē rerū nālū.nō g accipit actiōes illas sm ꝙ
sūt iā ꝓducte z in gete:sz sm ꝙ fuit in sensu vel in itelle
ctu z acqrunt post:q̄uis fuerūt:z h māifeste pz ex vbis
phi sm lrām quā Cōmē.exponit.sūt.n.h.z videm⁹ sensa T.c.28.
tū facē sentiēs in actu postq̄ erat in po^a nō patiēdo alte
rationē:z in h qd dic nō patiēdo alterationē inuit dr̄iaz
quā itēdit:vn̄ z sine medio subdit.Et iō iste ali⁹ modus
mot⁹ est.mot⁹.n.est actio.nō āt ꝑfectio.actio aūt simplr
est ali⁹ mot⁹ z actio ꝑfecti.vbi Cōmē.exponēs.videmus Cō.28.
ingt zc.i.Et qz videm⁹ sensibile facē sentiēs in actu post
q̄ fuit in po^a nō ita ꝙ sentiēs apud exitū de po^a in actuz
trāsmutet aut alteret zc.Itē infra.Et cā ꝓꝓ quā isti mo
tui ꝯuenit trāsmutatio.illi aūt nō:est qz ille mot⁹ cui ac
cidit trāsmutatio est actio nō ꝑfecta z via ad cōplemen
tū.Ille aūt est actio ꝑfecta:imo cōplementū.Ex his aūt
pz.ꝓ ꝙ sic dicebat logt de talib⁹ actiōib⁹:nō sm ꝙ sunt
ꝑus facte zc.vt dicit rn̄sio:sz sm ꝙ fiunt z exeūt ad actū
postq̄ nō fuerūt.¶ Scdo qz sic nō sūt actiōes iꝑfecte z 2
successiue:ac q̄si vie ad cōplemētū:sz ꝑfecte z cōplete:z
ꝓ ꝯn̄s idiuisibiles z sil tote:z sm hūc itellectū.logt etiā
phs.10.ethi.vbi dicit.ꝙ visio z delectatio sūt de numero cap.4°.
totoꝝ z ꝑfectoꝝ.¶ Aduertēdū tn̄ ꝙ q̄uis talia ꝯtingat
fieri simul tota.nihilominus tn̄ ꝯtingit ēt vt aliqn̄ fiant
ptibilr:vt patebit in ꝯne sequēti:sed h nō per se ꝯuenit
eis:neqz semp.z h ēt notauit Cōmē.subdēs. vbi.s.3° de Cō.28.
aia.Et cū ita sit iquit.s.ꝙ sentire z itelligē sūt actiōes ꝑ
fecte:eē in itellectu actionē iꝑfectā accidit ei ꝓꝓ mōz.
nō sm ꝙ est actio:z cū accidit h actioni necesse est aliq̄
actionē eē liberatā ab h accnte.Ex quo vt pz ēt ꝯcludit
ꝙ necesse est aliq̄ actionē eē vel eē posse nō iꝑfectā z
diminutā:qd est ꝓpositū.¶ Huic ēt cōcordat phus.10°. cap.4°
ethi.per cui⁹ dcm ibidē ꝓbat ēt ꝑn̄s ꝯclusio.cū ait.ꝙ cō
tingit delectari in nō tpe:z in ipo nūc:z ꝙ delectatio est
totū aliqd.¶ 3° sic.chis habuit sm alam actū meritorie 3m
dilectionis que ꝓ nullū tps aucta fuit.igr habuit volitio
nē totaz sil:z nō ptibilr ꝓductā.ꝯn̄a pz:qz si successiue z
ptibilr fuiss dilectio illa ꝓducta maior vl itēsior i eo di

lectio fuisset in fine illius tpis q̃ in medio.añs vo pbaẽ
auctrib⁹ magri.d.li°.3°.d.18.q chĩs ab ipa ↄceptiõe meruit
per charitatẽ iustitiã ⁊ alias vtutes:⁊ sequit q tãta ple-
nitudo carismatũ in eo fuit q in eis pficere nõ potuit:⁊
iõ melioꝛ ipsi⁹ aĩa fieri nõ potuit q̃ ab initio sue ↄditio-
nis extitit. Itẽ Grego.quẽ ibidẽ allegat magr̃.d.nõ hũit
oĩno chĩs iuxta aĩe meritũ quo potuisset pficẽ. igiẽ nec
Rũsio ei⁹ meritũ vel meritoria volitio augeri.℄ Ad istud do-
ctoꝛ iste rñdet q illud meritũ nõ habuit chĩs a volũtate
humana:s; per creationẽ:⁊ iõ nõ ex h̃ seqẽ q actus vo-
Contra litionis nãlr pducte fiat in istãti.℄ Cõtra.h̃ nõ põt sta-
rñsionẽ re ſm dcã ei⁹:q2 ſm ipm nullus act⁹ est alicui⁹ meritũ a
quo nõ efficiẽ.igiẽ si nõ ab aĩa chĩi ille act⁹ pduct⁹ fuit
nõ fuit meritũ aĩe chĩi.esto q posset dici q fuisset meri-
tũ chĩi pp ei⁹ diuinitatẽ a quo fuisset pduct⁹:vt ipse vĩ
Confir° velle dicẽ.nũc aũt auctes pdicte dicũt ipm meruisse ſm
aĩam.igiẽ ſm isti⁹ doctrinã ab aĩa pductus fuit.℄ P̃.
Chĩs meruit:⁊ ↄstat q nõ ſm diuinitatẽ.igiẽ ſm huma
nitatẽ.⁊ si sic igiẽ ſm aĩa;:⁊ per ↄñs illõ meritũ fuit ab
2ᵃ ↄ aĩa ei⁹.℄ Scdã ↄnẽ pbo p̊ sic.ↄtingit volitionẽ itendi.
igiẽ ↄtingit volitionẽ ptibilr pduci.ↄñs p3.nã itẽsio for-
me nõ fit nisi p additionẽ noue ptis forme:vt pbatũ est
in p̊ di.17.añs pbaẽ:qꝛ ↄtingit in aliq̃ intẽdi notitiã vl̃
estimationẽ de bonitate rei alicui⁹ quã desiderat: vtpo-
te codicis p diligẽtioꝛẽ examinationẽ sue pulchritudinis
vel veracitatis:aut eg per maioꝛẽ experiẽtiã sue fortitu-
dinis aut sue velocitatis.igiẽ ⁊ ↄtingit desideriũ de ipa
Cõ.36. intẽdi:⁊ p3 ↄñtia.qꝛ vt dicit Cõmẽ.12.meta ⁊ nos ita ẽt
expimur.q̃to magis qd̃ desideraẽ estimatũ fuerit mai⁹
2ᵐ bonũ:tãto desideriũ maius erit.℄ 2° ↄtingit aliq̃ voli-
tionẽ ptibilr corrũpi.igiẽ ↄtingit aliq̃ partibilr pduci.
ↄña p3.añs pbaẽ per experiẽtiã.experiẽ.n.qs q aliqñ i-
tẽse ⁊ feruẽter desiderat aliq̃ rẽ nõ habitã:aut in habita
delectaẽ ⁊ cõplacet:⁊ paulatim tepescit ⁊ reuertiẽ talis
cõplacẽtia vel desideriũ ⁊ tãdẽ cessat:talis aũt remissio
3ᵐ nõ ↄtingit absq̃ successiua corruptiõe deoꝝ actuũ.℄ 3°
pole est visionẽ corpoꝛalẽ ⁊ ẽt itellectualẽ ptibilr acqri.
igiẽ ⁊ volitionẽ.ↄña p3:tũ qꝛ nõ magis appet repugnan-
tia ex pte volitiõis q̃ visionis:⁊ maxime itellectualis:
tũ qꝛ frequẽter ad clarioꝛẽ ⁊ pfectioꝛẽ notitiã rei sequiẽ
itẽsioꝛ volitio: vt.s̃.tactũ est.añs p3:cũ aliqd p̊ visũ a re-
motis appropinquat videt:⁊ ſm maioꝛẽ appropinq̃tio-
nẽ clarius vĩ. Itẽ cũ visibile remissu; actu visu; ↄtinue
intẽdiẽ ⁊ clarius ac pfecti⁹ vĩ in quo casu euidẽti⁹ põt ar-
gui q visio fiat ptibilr.nã ↄtinue noue ptes coloꝛis ſm
itẽsionẽ gñanẽ in eodẽ subito p̊ cũ pcedẽtib⁹:⁊ illo vtiq̃
sicut ⁊ alie videnẽ ⁊ nõ p̊us videnẽ q̃ sint.certũ est:nec
c.1°.10° p̊us sunt q̃ videanẽ.p3 p Aug.14.de tri.dicẽtẽ quedã co-
gnoscibilia simł cũ cognitiõe ẽẽ icipiũt:velut si aliqd vi-
sibile qd̃ oĩno nõ erat ante oculos nr̃os oriaẽ cognitionẽ
nostrã vtiq̃ nõ pcedit:aut si sonet aliqd vbi adest audi-
toꝛ siml̃ pfecto incipiũt ẽẽ simulq3 desinũt ⁊ sonus ⁊ ei⁹
auditus:⁊ istud qd̃ vltimo positũ est optime valet ẽt ad
pncipale ppositũ.nã sicut locutio exterioꝛ successiue foꝛ-
maẽ sic ⁊ audit⁹ successiue gñaẽ.p3 ẽt hui⁹ rõne.nã alias
actiuũ nãle staret per tẽp⁹ in sufficiẽti dispõne ad passu;
sufficiẽs ceteris reqsitis ↄcurrẽtib⁹ anteq̃ ageret.simul
g̃ du; ille ptes coloꝛis fiũt videnẽ:⁊ sicut successiue fiũt
sic successiue videnẽ.⁊ ↄstat q non ea visione pcise qua
p̊ores videbanẽ:sic p3 ex auctẽ pallegata.⁊ ẽt rõne:qꝛ
visio vni⁹ rei nõ põt nãlr fieri visio alteri⁹.igiẽ aliq̃ vi-
sione ptiali.nõ aũt pexꝛite:qꝛ nulla visio nãlr pcedit re;
visa; cũ q̃libet a re visa causeẽ ſm Aug.xi°. de tri.Et silr
cap.3° li°.14.°vbi.s̃.pximo.℄ Itẽ in alio exẽplo efficaciter idẽ
ↄuinciẽ.Si.n.ad magnũ visibile cui⁹ pte; tm̃ qs videat
per aliqd̃ foramẽ moueaẽ motu ↄtinuo ante foramẽ illõ
vbi.g.a dextro in sinistru;:pars p̊° visa successiue exhibit
oppositionẽ oculi ⁊ occltabiẽ sibi:⁊ alia pars nõ visa suc-
cedet:⁊ qꝛ ↄstat q succedẽs nõ videbiẽ visiõe pcedẽtis:
nec ipa tota sil̃ succedat:s; p ptẽ añ ptẽ:seqẽ q noua vi-
sione ptibilr ⁊ successiue acqsita videbiẽ:qd̃ est pbãdũ.
℄ Cõtra istã ↄnẽ sũt rõnes aliquoꝝ tenẽtiũ q act⁹ dili- Obõēs
gẽdi sit ipartibilis oĩno:q̃rũ p̊° est:qꝛ si eẽt ptibilis:⁊ p ↄ 2ᵐ ↄ
ↄñs in ifinitũ diuisibilis in remissi⁹.seqẽ q in dilectiõe p̊ᵐ
q̃ qs diligit deu; ↄtineaẽ aliq̃ ps remissioꝛ ⁊ ipfectioꝛ
actu dilectiõis:q̃ qs diligit muscã.⁊ cũ quelibet ps dile-
ctiõis sit dilectio:seqẽ q aliq̃ dilectio dei sit ipfectioꝛ
vel saltẽ minus pfecta dilectiõe musce:qd̃ vĩ absurdũ.
℄ 2° sequereẽ q qs sil̃ idẽ obm diligẽt pfecte ⁊ ipfecte: 2ᵐ
toto sigdẽ actu pfecte:⁊ pte act⁹ ipfecte.Et sic btã virgo
ita ipfecte deũ diligẽt:sic vn⁹ ali⁹ minime deo car⁹.℄ 3° 3ᵐ
sumanẽ due dilectiões diuersarũ rõnũ:⁊ q̃ro an qd̃libet
idiuiduũ vni⁹ illaꝝ spẽrũ est pfecti⁹ q̃libet idiuiduo alte-
ri⁹ spẽi:aut nõ.si nõ.igiẽ spẽs nõ sũt sicͭ nũeri.ↄ pħm.8° T.c.10.
meta.si sic.igiẽ vni⁹ illaꝝ dilectionũ q̃l; ps pfectioꝛ est
alia dilectiõe.⁊ vlteri⁹ cũ q̃l; ps hẽat in se ptes pportio-
nales ifinitas.seqẽ q q̃l; ↄtinet in se ptes infinitas:q̃rũ
q̃l; est pfectioꝛ alia certa dilectione:vtpote illa altera p̊°
sumpta:⁊ si sic:q̃l; igiẽ est ifinite pfecta:qd̃ ẽ fl̃m.℄ Ad Ad p̊ᵐ
p̊ᵐ dõm q in vltimo ↄñte cõpõ põt accipi ſm pportiõa-
litatẽ:vt sit sensus:q aliq̃ dilectio dei est min⁹ ipfecta i
sua spẽ q̃ sit aliq̃ dilectio certa data musce in spẽ sua.⁊ i
illo sensu ↄña nõ est icõueniẽs:⁊ põt 2° accipi ſm ppoꝛ-
tionẽ vni⁹ ad alterã:⁊ tũc nego ↄña;:loquẽdo de pfectio-
ne nãli:nõ de gratuita.dico.n.q q̃l; q̃tũcũq3 remissa di-
lectio dei pfectioꝛ est q̃tũcũq3 itẽsa dilectiõe musce:sic
q̃l; q̃tũcũq3 remissa itellectio albedis pfectioꝛ est q̃tũ-
cũq3 pfecta vel itẽsa de nigredine.℄ Ad 2ᵐ dõm q ly. Ad 2ᵐ
ipfecte põt capi dupłr.vno mõ negatiue:ita q ly in.eq-
ualeat negatiõi:vt sit sensus q qs pfecte diligeret deũ ⁊
nõ pfecte diligeret deũ:⁊ tũc ↄña; nego.nec pbatio val;
ad hũc sensu;:vt p3.alio mõ põt capi remisse vt sit sẽsus
q pfecte vl̃ itẽse ⁊ remisse diligeret deũ:⁊ sic adhuc põt
negari ↄña:q̃uis possit ↄcedi q itẽsa ⁊ remissa dilectio-
ne diligit deũ:sic et ↄcedi põt q idẽ sũbm est calidũ calo-
re itẽso ⁊ calore remisso:g est ps itẽsi:⁊ tñ ex cõi vsu nõ
ↄcediẽ q idẽ ẽ itẽse ⁊ remisse calm:gegd ↄcedẽdũ foret
de vtute ſmonis:sic dcm̃ est in p̊ di.17.vbi q̃riẽ an itẽsio
coꝛpalis forme fiat p acqsitionẽ noue ptis forme.art.2°
in rñsione ad 6ᵐ rõnẽ alteri⁹ opi.si qs aũt velit p̊ᵐ eũdẽ
sensum facẽ cũ 2° de quo nolo ↄtendẽ:tũc ↄcedo ↄñtiã:
⁊ ↄñs iam p̊ᵐ q̃ 2ᵐ:nec tñ ex illo 2° seqẽ q btã virgo nõ
pfecti⁹ diligat q̃ ille minime deo carus:q̃uis ẽt ⁊ illa 2ᵃ
ↄña nõ valeat de vir.ser.pp ly sic.qd̃ h3 vim ↄfundẽdi:
⁊ iõ h̃ est falsa.aliq̃ dilectio vginis est ita remissa vl̃ par-
ua:sic dilectio illi⁹ mime deuoti:qꝛ q̃libet dilectiõe vl̃
pte dilectiõis vginis est aliq̃ ps dilectiõis mime deuotĩ
remissioꝛ:⁊ pp eãdẽ cã; nõ est ẽt cõ ↄcedẽdũ q aliq̃ ps
dilectiõis illi⁹ sit ita remissa sic ps dilectionis virginis.
℄ Ad 3ᵐ dico q qd̃l; idiuiduũ spẽi pfectioris ẽ pfecti⁹ Ad 3ᵐ
q̃l; idiuiduo ipfectioris spẽi.⁊ vlterius ↄcedo q q̃libet
ps dilectiõis pfectioris spẽi ↄtinet ifinitas ptes:q̃rũ q̃li-
bet est pfectioꝛ ⁊c̃.s; nego ↄñtiã qua iferẽ.igiẽ est in fini-
te pfecta:⁊ rõ est:qꝛ cõpatio fit iter ea que sũt alteri⁹ rõ-
nis:in qb⁹ nõ valet talis ↄña:sic declaratũ est in.q.pxie
allegata in rñsiõe ad 8ᵐ rõnẽ opi.alteri⁹.vñ sic es rõnes
pñt fieri q nl̃la coꝛpalis foꝛa sit ptibilr acqsibil loq̃ndo
de ptibilitate itẽsiua:cui⁹ opᵐ:vt putoꝛẽ i p.d.17.sufficiẽ-
ter ostẽsum.℄ 3ᵐ ↄnẽ pbo sic.pole fuit angelũ anteq̃ 3ᵃ ↄ
peccauit habere charitatem.⁊ p̊mũ eius peccatu; fuisse

mortale.igiť pośe fuit vt in aliq̄ instanti ꝓ peccaret.ↄña
pꝫ:qꝛ añte posito in eē sequiť q̄ in instanti aliquo ꝓ͛ pec
cauit.s.in eo quo ꝓ eiꝰ charitas nō fuit.añs ſm oēs verū
est ꝛ ꝓ certis ſm docto.opi.opposite.cū ēt teneat q̄ de fa
cto angelus fuit creatus in charitate ꝛ eā per pctm̄ perdi
dit:sicut pꝫ liᵒ suo.z.d.3.q̄ aūt illud fuerit ꝓᵐ pctm̄ quo
2ᵐ ꝑdidit charitatē certū est ſm oēs.❡ 2ᵒ aliq̄ꝫ volitionē
malā potuit angelus siľ totā de nouo eliceꝛ ꝛ anteq̄ꝫ illaꝫ
eliceret nullo mō alias peccasse.igiť potuit in aliq̄ instā
ti ꝓ peccare.ↄña est euidēs:ꝛ añs quo ad ꝓᵐ ꝑtē pꝫ.tum
ex ꝓᵒ ↄnc:tū qꝛ volitiōi siue bone siue male nō repugnat
totā simľ eē ēt ſm opi.oppositā que ↄcedit q̄ postq̄ꝫ est
ꝑfecta durat sine motu ꝛ augmētatione nec agenti repu
gnat totā simľ ꝓduceꝛ:cū nec nāli agēti repugnet:gnīmo
vbi nō eēt repugnātia qḋ successiue facit faceret totū siľ:
ꝛ pośe fuit in voluntate angeli nullā resistentiā eē respe
ctu male volitiōis.igiť ꝛ ipse potuit ꝓduceꝛ totā siľ.Nūc
eēt rñdēdū ad rōnes op̄.alteriꝰ:sꝫ qꝛ plures ex eis impli
cāt difficlatē ꝑtinētē ad arᵐ sequē.iō vsq̄ꝫ tūc differant.

2ᵒ arti. Quantū ad 2ᵐ artiᵐ est ēt diuersitas opi.ꝛ vtriq̄ꝫ
parti fauent multi.mihi aūt vī q̄ ꝓbabi
lius dicāt tenētes q̄ angelus potuit in ꝓ instanti mereri
ꝛ potuit ēt peccare.rō que mouet me est:qm̄ oē qḋ hūit
ꝓᵐ angelus qñ peccauit nec͛io regsitū ad h̄ q̄ posset peccare
habuit vel potuit hēe in ꝓ instāti.igiť ꝛ in ꝓ istāti potuit
peccare:silr oē qḋ habuit angelus qñ meruit regsitū ad
pośe mereri habuit vel hēe potuit in ꝓ instāti.igiť ꝛ pos
sibile fuit ipm̄ mereri.ↄña vtraq̄ꝫ clara est:ꝛ añs faciľr
declarať.nā ex ꝑte itellectꝰ eq̄lē ꝛ eandē habuit notitiā
vel hēe potuit cū notitia sit ꝓducibilis in instāti:vt pre
habitū est:ꝛ cuiuslibet talis oēs ꝑ se cāe potuerit eē in ꝓ
istāti:sic pꝫ discurrēdo:silr eque potēs ꝛ libera fuit volū
tas in ꝓnᵒ sic tūc:ꝛ grām potuit ita deꝰ tūc infundeꝛ sicut
postea.Qḋ vero est de notitia ↄfirmať ex itentiōe Aug.
cap.10. 2ᵒ de ci.dei.vbi diċ.q̄ nullo mō ſm spatiū tp̄is ꝓus erāt
spūs illi tenebre quos angelos dicimus:sꝫ siľ vt facti sūt:
lux facti sunt:nō tm̄ ita creati vt quoquo mō viuerēt:sꝫ
ēt illuminati vt sapiēter beateq̄ꝫ viuerēt.ab hac illumi
natione auersi q̄dā angeli nō obtinuerunt excellētiā sa
pientie beate vite que ꝓculdubio nō nisi eterna est:eter
nitatisq̄ꝫ sue certa atq̄ꝫ secura.Ex his pꝫ q̄ eā sapiam ꝛ
notitiā a qua mali ceciderūt ipsi in suo initio habuerūt.
Qḋ vero verū est de ptāte ac libertate sue volūtatis nō ca
2ᵐ dit in dubiū.❡ 2ᵒ chris ſm aiam meruit in ꝓ instāti sue
creationis.igiť pośe fuit q̄ angelus in ꝓ istāti meruerit:
ꝛ silr q̄ peccauit.ↄña pꝫ.añs ꝓbať ex itētione magri.3ᵒ
sen.di.18.vbi vult q̄ chris ſm aiaꝫ ab initio sue ↄceptio
nis meruit nec ꝑfiċe in meritis potuit:sicut ꝓbat ibidē
auctē Greg.nec pōt glosari ab initio.i.imediate post ini
tiū:qꝛ vel meruisset imediate post in instāti:ꝛ tūc istāti
imediatū fuisset instās:aut in tp̄e imediato:ꝛ tūc ꝑfecis
scđs Tho. set in merito ↄtra magr̄m.❡ Cōtra istā ꝑtē plures fiūt
ꝓᵒ dic.q. rōnes.due tm̄ sūt potiores:ꝛ arguiť ꝓ sic.si peccasset in ꝓ
63.art.6. istāti deꝰ fuisset cā sui peccati:sꝫ ↄñs ē ipośe.g͛ ꝛ añs.ↄña
ꝓbať:qꝛ ois opō que siľ icipit cū eē rei est ei ab agente a
2ᵐ quo hꝫ eē:sic moueri sursū est igni a gñante.❡ 2ᵒ ange
lus nō potuit in ꝓ instāti hēe ꝑfectā deliberationē.igiť
nec in ꝓ instāti peccare.añs ꝓbať:tū qꝛ deliberatio req̄
rit ↄsiliū ꝛ syllm̄ practicū q̄ nō pōt eē nisi circa futura ꝛ
ex ꝓpōnibꝰ de futuro:tū qꝛ ad talē deliberationē nec͛io
Aureolꝰ regriť determinata snīa intellectꝰ sequēs oppositas esti
li.2.di.4. matiōes.nā ꝑfecta delibatio est discursus accipiēs vtrā
q.2. q̄ꝫ partē ↄdictiōis.ꝛ hic est q̄ bruto non iputať actus:qꝛ
estimationes de vtraq̄ꝫ ꝑte ↄdictionis hēe nō pōt.ange
lus aūt nō potuit hēe in ꝓ instāti snīaꝫ sequētē estimatio

nes oppositas vt intelligat ↄnem affirmatiuā vt in vno
ꝓnᵒ ꝛ negatiuā in alio.alias illas habuisset siľ:ꝛ per ↄñs
siľ habuisset oppositos syllogismos.❡ Ad ꝓᵐ si ↄñs itel Ad ꝓᵐ.s.
ligať sic q̄ deꝰ fuisset cā imediata ꝛ totalis illiꝰ peccati: Thome
aut fuisset angelo cā eliciēdi illū actuꝫ malū:in quoꝝ al
tero sensu ipm̄ dꝫ incōueniēs reputari:ꝛ in quo sensu nō
ↄcediť deū eē cām pctōꝝ:nego ↄñam illā.Et ad ꝓbōnē
dico q̄ q̄cq̄d sit de opōne nāliter ↄiūcte de qua ēt non est
vera ꝓpositio assumpta:vt alias videbiť.de libere tamē
elicita nō hꝫ apparentiā.❡ Cōfirmať rñsio:qm̄ vt dicit Sco.i re
quidā doctor hanc ↄñtiaꝫ snīaľr Aug.vī negare.2.de ci. porta liᵒ.
dei.vbi dicit.q̄ illi qui dicunt q̄ diabolus nunq̄ꝫ fuit cū 2.disti.4.
sanctis angelis btūs.illa.s.beatitudine ꝑfecta nō excel cap.4.
lenti ꝛ eterna de qua in ꝓnᵒ ꝓxime allegate auctis locutꝰ
est.suo recusans subditus eē creatori ꝛc̄.nō ↄsentiūt ma
nicheis qui sentiunt q̄ diabolus suā quādā ꝓpriā tanq̄ꝫ
ex aduerso quodā ꝓnᵒ habeāt nām mali:ita q̄ ſm Aug.
nō sequiť q̄ si peccauit ab initio fuit ex aduerso ꝛ malo
ꝓnᵒ:ac ꝑ h̄ stāt simľ q̄ peccauit ab initio:ꝛ tn̄ fuerit ꝓdu
ctꝰ a deo bono:qui nō fuerit cā mō ꝓdicto sui peccati.Et
h̄ expsse ↄfirmať ex eo qḋ ait.2.sup Gen̄.q̄ putať iquit cap.32.
nunq̄ꝫ diabolus in veritate stetisse nunq̄ꝫ cū angelis bea
tā duxisse vitā:sꝫ ab ipso sue ↄditiōis initio cecidisse:nō
sic accipiēdū est vt nō a ꝓpa volūtate deprauatus sꝫ ma
lus a bono deo creatus puteť:alioqn nō ab initio cecidis
se diceretur:neq̄ꝫ.n.cecidit si talis est factꝰ:sꝫ factꝰ ↄtinuo
se a luce veritatis auertit supbia tumidus ꝛ ꝓprie ptātis
dilectiōe corruptus:vn̄ beate atq̄ꝫ angelice vite dulcedi
nē nō gustauit.Quā nō vtiq̄ꝫ acceptā fastidiuit:sꝫ nolen
do accipe dseruit ꝛ amisit.Et subdit.nō ex eo qḋ accepe
rat cecidit:sꝫ ex eo qḋ acciperet si subdi voluisset deo:qḋ
ꝓfecto:qꝛ noluit ꝛ ab eo qḋ acceptusꝰ erat cecidit ꝛc̄.ap
paret.n.q̄ ista vba clauderēt ↄdictoria:si nec͛io sequereť
diabolū esse creatū a deo malū posito q̄ in ꝓmo instāti
peccasset ꝛ fuisset malus.❡ ꝑ.Sic idē doctor diċ:ꝛ bn̄: Confirᵒ.
si rō illa valeret:ita posset argui q̄ nūc de facto deꝰ sit cā
cuiuslibet peccati:qm̄ nō solū cāꝫ ꝓmo creat aiam:sed ꝛ
semꝑ postea donec illā ↄseruat est cā eiꝰ:qḋ si nō sequiť
ipm̄ ex h̄ esse cām peccati:sic non sequiť si angelus tunc
in ꝓmo instāti peccasset.❡ Ad 2ᵐ distinguēdū est de de Ad 2ᵐ qḋ
liberatione:vt q̄dā alius doctor distinguit.nā duplex est fuit Au
deliberatio.vna que est cū ꝑfecta inuestigatione alicuiꝰ reoli
dubij:pro quo hēt argumētū ad vtrāq̄ꝫ partē ↄdictiōis: Gothꝫ in
alia que est perfecta cognitio vel assensus respectu ꝓnci ꝗl.2.q.6.
pij practici vel cōclusionis:ꝓma nō requiriť ad actū me
ritoriū neq̄ꝫ ad demeritoriū:sed sufficit scđa cū liberta
te arbitrij ad cōformiter eliciendū volitionem ꝛ nō eli
ciēdū.ꝛ talis vtiq̄ꝫ esse pōt in instanti:ex hoc pꝫ ad argu
mētū:qm̄ si añs sumat ꝓmo mō deliberationē:ↄñtia nō
valet.Si aūt scđo mō ipm̄ est falsum.❡ Ad ꝓmā ꝓba
tionē dicendū q̄ non requiriť tale cōsiliū:cū habeť suf
ficiens cognitio cōclusionis:imo superfluū foret cū non
ꝓpter aliud habeať cōsiliū.Et simili mō dicendū est q̄
nō semꝑ requiriť talis syllogismus de futuro:nec q̄ esti
mationes ille opposite ꝓcedāt:vt in scđa ꝓbatiōe sume
hať:gnīmo in hoīe ꝑfecte virtuoso nō ꝓueniūt tales esti
mationes:q̄uis in nō ꝑfecte habituato velut in icōtinē
te ꝓueniant.❡ Nūc ad rōnes opi.in ꝓcedēti articulo re
probate.❡ Ad ꝓmā q̄uis ↄña negareť a multis q̄cquid Ad rōes
sit de ea.dico q̄ ↄñs nō est falsum:vn̄ dico q̄ angelus po hyb.m ꝓᵒ
tuit peccare in ꝓmo instanti:ꝛ si aliquis nō creareť cum artᵒ 10ᵒ
sufficiēti notitia ꝛ arbitrij libertate posset in ꝓmo instā vbi supra
ti peccare.cū probatur ex modo arguendi Aug.q̄ conse
quēs sit falsum.dico q̄ ad itētionē Aug.sufficit q̄ illud
bonū qḋ vitiū corrūpit vľ minuit ꝓcesserit nā:nec ops q̄

pcesserit tpe:illo ät bonü diminutü ē aptitudo ad btitudinē ꝯsequēdā:qꝛ per pctm̄ reddit nā bona min⁹ apta ꝛ idonea ad illā.Et istud eē itētionis sue pꝫ ex pn⁹ illius capli ꝛ argumētationis:vn̄ querēs cām miserie maloꝝ angeloꝝ.d.ꝙ fuit auersio ab eo ꝗ sūme ē.addit h̄ pm⁹ ō fect⁹ ꝛ p⁹ inopia ꝛ p⁹ vitiū ei⁹ nāe:q̄ ita creata est vt nec sūme eēt:ꝛ tn̄ ad btitudinē btīdā:eo ꝙ sūme est frui posset a quo auersa:nō ꝗdē nulla sꝫ tn̄ min⁹ eēt atqꝫ ob hoc misera fieret:vn̄ ꝛ cū postea in ꝓsecutione ꝓbat ꝙ mala volūtas nō potuit alicui nāe eē sempiterna intelligit ꝙ nō potuit eē ei sempiterna q̄si cōnālis seu ꝯn̄s ipsaꝫ naturalr:sic Manichei opinati sūt de ꝗbusdā naturis:tūc enī nō vitiasset eā nec minuisset bonū ei⁹ puādo aliquo bono habito aut reddēdo min⁹ aptā ad habēdū.Jā eniꝫ nō fuisset apta ad aliqd icōpossibile mali voluntati:sicut nulla res nālr apta est ad aliqd icōpossibile ei qd sibi nālr iest.opꝫ ꝗ si sibi noceat ꝙ vl actualr aliqd bonū habuerit quo puat:vel habuisset:aut nata fuisset hr̄e qd nō hēt:ꝛ ad qd min⁹ potēs ē nō q̄ꝫ fuerit seu q̄ꝫ fuisset ꝛ potuit eē si nō peccasset:ꝛ ad h̄ vt dcm̄ ē nō reqrit pcessio tpis:sꝫ suffic pcessio nāe:alijs ēt modis pōt itelligi pctm̄ adimē bo⁹ sic in p.d.17.vbi agit de diminutiōe charitatis in solone

ad ꝯfir. cuiusdā rōnis est dcm̄:sꝫ ad ꝓpositū ista sufficiāt.❡ Ad aliā ꝓbationē dōm ꝙ Aug.nec intēdit nec innuit ꝙ si angelus peccauit in p⁹ istāti sequat pctm̄ illi fuisse nāle:cū expsse:vt antea allegatū est:dicat in pcedēti.c.ꝙ dicētes illud nō ꝯsentiūt manicheis qui sentiūt ꝙ diabolus habeat quādā ꝓpriā nām mali ꝛc.sꝫ sic clare pꝫ legēti statim ꝓsequēs errorē māicheoꝝ ꝛ auctes scripture:q̄s ad suū errorē extorquere nituntur exponēs dic ꝙ ēt p se illā allegatā canonice Joā.iducūt:ꝛ tūc addit ꝙ nō itelligūt si nā talis est nullo mō eē pctm̄.Ex q̄ dico:vt manifestū est ꝙ vult p auctē ab eis iductā ꝯ eos inferre ꝙ nō nālr diabolus peccat vl malus ē nō aūt ꝯ eos ꝗ dicebāt ipm

Ad 2ᵐ spōte ꝛ ꝓpa volūtate peccasse.❡ Ad 2ᵐ ēt ꝯcedo ꝯn̄s si haberent sufficiētes notitie.❡ Ad ꝓbōnē dico ꝙ aliqs pōt duplr dici amittere iustitiā.vno mō qꝛ quā hūit nō hꝫ.alio mō qꝛ nō hꝫ quā hr̄et.hāc distictionē in sili inuit

cap.32. Aug.2.sup Gen̄.vbi ꝓsequēs illā opi.ꝙ diabolus ab initio suo peccauit:ꝛ docēs quō tūc itelligēduꝫ est cecidisse igt.beate ꝛ āgelice vite dulcedinē n̄ gustauit quā nō vti q̄ꝫ acceptā fastidiuit:sꝫ nolēdo accipe deseruit ꝛ amisit.ꝛ subdit.ꝙ n̄ ex eo qd accepat cecidit:sꝫ ex eo qd accipet si subdi voluisset deo:vt ēt supi⁹ recitatū ē.Tūc cū sumitur.nullus pōt mereri:nisi qui pōt iustitiā amittere.dico ꝙ si accipiat amittē determiate in p⁹ sensu:ꝓpositio absolute nō est v̄a:nec eā ꝓbat dcm̄ Ans.talis.n.est in ꝓpa forma rō ei⁹.si nō potuerūt peccare nō ptāte:sꝫ necītate suauerūt iustitiā:q̄re si nō ptāte sꝫ necītate seruauerūt iustitiā:nō magis meruerūt grāꝫ a deo:qꝛ steterunt alijs eodētib⁹ q̄ꝫ qꝛ seruauerūt rōnabilitatē quā pdere nequiuerūt.h̄ aūt ꝯn̄s hꝫ Ans.p icōueniēti supponēs eos habuisse iustitiā an̄ casū maloꝝ:ꝛ p ꝯn̄s ex opposito ꝯn̄tis sic vult inferre āgeli boni meruerūt suādo iustitiā quā hēbant.igit illā nō necītate sꝫ ptāte seruauerūt.igit eaꝫ nō suare potuerūt.ꝛ vltra.ꝗ peccare potuerūt:qd est intētuꝫ.nūc āt pꝫ ꝙ ꝯcesso hāc ꝯn̄aꝫ eē bonā.āgeli potuerūt iustitiā nō habitā seruare vel potuerūt amittere.igit potuerūt peccare.nō est ꝯn̄s vt ꝯcedat hāc eē bonā ꝯn̄tiā.angeli nō potuerunt iustitiā habitā amittere.igit nō potuerūt peccare:cū argumētatio ex opposito ꝯn̄tis non teneat gr̄a forme:ꝛ p ꝯn̄s nec illa est silr v̄a.nullus qui nō

Confir. pōt iustitiā quā hꝫ amittere pōt mereri.❡ P.Ans.nō infert.si nō ptāte sꝫ necessitate seruauerūt iustitiā.igit nō meruerūt absolute:sꝫ nō meruerūt ingt:qꝛ steterūt.i.ex h̄ ꝙ steterūt ꝛ ꝓseuerauerūt in iustitia habita:nunc aūt nō est ꝯn̄s.nō meruerūt ex eo ꝙ steterūt.igit nō meruerūt.Sꝫ ꝯ hn̄.sic ēt nō sequit.nō meruerūt:qꝛ seruauerunt rōnalitatē.igit nō meruerūt.sꝫ ꝯ.nō ondit igr ex dcō Ans.ꝙ hec sunt icōpossibilia.angeli meruerūt.angeli nō meruerūt suādo iustitiā quā hūerūt:nec ēt ista.angeli meruerūt.igit potuerūt amittē iustitiā quā habuerunt:ac p h̄ vt illa vniūlis asūpta nō ꝓbat ex dictis eē v̄a.si v̄o accipiat amittere cōiter ꝛ idifferēter fm p⁹ vel 2ᵐ sensuꝫ.qcqd sit de maiore.dico ꝙ minor est falsa:nec

ꝓbatio valet:qꝛ pcedit in p⁹ sēsu tm̄.❡ Ad 3ᵐ nego ꝯn̄aꝫ: Ad 3ᵐ
ꝛ ad ꝓbōnē pōt duplr dici.Uno mō vt ibi di.Et cū ar ꝯ.dico ꝙ nō seqt si sūt eiusdē spēi.ꝛ vn⁹ pducit in istāti ꝙ alius pducat in instāti.nā est poss ꝙ vna lux pducat in instāti eiusdē rōnis cū alia que pducta est in tpe:ꝛ silr ē poss de alijs formis ꝯtribilib⁹:nec ꝓbatio valet:qꝛ nec aegri in instāti nec aegri in tpe ē ex hiis que ꝯueniūt eētialr hꝫ spēb⁹:cū tā h̄ q̄ꝫ illo mō possit aegri.Scdo posset dico ꝙ illo casu dato:ꝗ tn̄ nō est possis:nisi p potētiaꝫ dinā:illa dilectio pducet seu erit pducta tota sil:ꝛ tn̄ in nullo istāti erit p⁹ pducta:ꝛ nullū tps erit anteq̄ꝫ sit pdu

cta:sic in sili declaratū est in p⁹ di.17.pt.2.q.1.art.2.❡ Ad Ad 4ᵐ
4ᵐ ꝯcedo p⁹ ꝯn̄s.ꝛ ad 2ᵐ qd isert ēt vlteri⁹ dico ꝙ aliud est actū meritoriū esse in instāti vel per tempus:ꝛ aliud est actum meritoriū esse meritoriū in instanti seu per instans vel per tēpus.nā per aliqd tēpus ꝛ in aliquo instāti in quo pus nō fuit act⁹ meritorius est in quo nō est meritorius:aut si est meritorius nō est meritorius alterius premij q̄ꝫ pus fuit:quāuis enī volūtas possit elicere virtuose actuꝫ meritoriū in instāti:nō tn̄ in quolibet alio instanti sequēte pōt iam elicitū scienter ꝛ libere quātū est ex se deserere aut aliū elicere:sed est dare aliqd tēp⁹ ita breue:infra qd nullo modo pōt desistere ab actu iam elicito aut nouū elicere:quātū est ex se dico ꝛ sciēter:sꝫ casualiter forte aut supnāliter imissa aliq̄ notitia aliud contingere posset.infra tēpus aūt hꝫ q̄ꝫuis in quolibet instāti act⁹ sit ꝛ in quolibet sequēte diuti⁹ fuerit q̄ꝫ in aliquo pcedētiū:nō tn̄ in quolibet est magis meritorius q̄ꝫ fuit in pmo:īmo nec forte meritori⁹:aut si meritorius:nō tn̄ noui seu distincti pmij:ꝛ ex h̄ sequitur ꝙ nō ex quātalibet continuatione actus meritorij actus est maius meritū seu maioris premij meritorius q̄ꝫ fuerit in pmo instāti sui esse.Cū ergo 2° infert ꝙ possent eē duo merita eq̄lia:quoꝝ vnū esset per instās aliud per tēpus.si itelligat ꝙ vnū esset per instās:ꝛ aliud per tēpus:nō video h̄ esse incōueniēs.si v̄o itelligat ꝙ essent eq̄lia.i.eque seu equalis premij meritoria:ꝛ vnū tn̄ esset meritoriū tm̄ per instās:aliud v̄o esset meritoriū per tēpus ceteris paribus.h̄ pōt intelligi duplr.Uno mō ꝙ esset ꝯtinue meritoriū per tēp⁹ ꝛ nō maioris pmij q̄ꝫ aliud qd eēt meritoriū tm̄ per instās:ꝛ tunc nego ꝯn̄tiā ꝓpter falsaꝫ iplicationē cōsequētis.vꝫ aliquē actū esse meritoriū per aliqd tps ꝯtinue:vel pōt eē sensus ꝙ vnū meritū per aliqd tps nō eēt maioris pmij meritoriū q̄ꝫ aliud eēt per instās:ꝛ h̄ ego cōcedo sicut ego cōcedo ꝙ per aliqd tēpus idē actus nō est magis meritorius q̄ꝫ fuit in instāti p⁹ quo fuit.❡ Sꝫ tunc ꝯtra h̄ est:qꝛ tunc videt ꝙ ꝯtinuatio actus meritorij nihil proficit:ꝗnimo obsit ꝛ ꝙ expediret frequēter iterrumpere actū ꝛ deserere pmū ꝛ nouū elicere.❡ Ad h̄ dico ꝙ nec oīs ꝯtinuatio actus prodest:vtpote illa que nō est libera:ꝛ cū sciētia vt est ea que est per tēpus illud breue nō pceptibile:nec ēt nulla pdest sꝫ aliq̄:vtpote ea q̄ ex scia ꝛ libertate pcedit:sic cū ꝗs sciēter pōt ꝛ libere ex se desistē ab actu elicito ꝛ aliū elicē:qd ꝯuenit in eo ꝗ vltra tps sibi ipceptibile ꝯtinuat actū ꝛ de tali ꝯtinuatiōe di

co ꝙ nõ mĩn⁹ mereꝛ ſic ꝯtinuãs actũ ꝗ̃ ſi nouũ eliceret:
ꝛ magis expedit ſic ꝯtinuare ꝗ̃ interrumpe vt nouũ eli
ciat:qm̃ ſi ſic iterrũperet exponeret ſe ꝑiculo nõ reſumẽ
di actũ tã cito:ꝛ tñ ſi pluries reſumeret nõ plꝰ mereretꝛ
ꝗ̃ ſi eq̃lẽ actũ ſpõte ꝯtinuaret ꝑ tãtũ tp̃s i q̃to toties poſ
Contra ſet nouũ actũ elicꝛ. ¶ Dices.ponaꝛ ꝙ deꝰ in q̃libet in-
ſtãti illiꝰ tp̃is iꝑceptibil' iſunderet ſufficiẽtẽ notitiã aut
in aliq̃ vno iſunderet tã ꝑfectã ꝙ ipe angelus in q̃libet
iſtãti illiꝰ tp̃is poſſet ſciẽter illũ actũ deſerꝛ ꝛ aliũ elicꝛ:
tũc ſequiꝛ ꝙ in q̃libet tãtũ merebiꝛ nouũ p̃miũ q̃tũ i ꝑ
inſtãti:ꝛ per ꝯñs in q̃lꝫ ꝑte tp̃is merebiꝛ p̃miũ iſinitũ.
Rñſio ¶ Rñ: ꝙ ꝯñs nõ ẽ mĩnꝰ poſe aut mĩnꝰ ꝯcedẽdũ aut ma
gis ipoſe vel negãdũ ꝗ̃ caſus ꝗ dat:ꝛ iõ q̃cũq; caſuꝫ ad-
mitteret tanq̃ poſeꝫ ꝯñr poſſet ꝯcedꝛ ꝯñs.nec ꝑ nũc vi
deo icõueniẽs ſeq.ꝑftı cũ ñ ſit ipoſe deo creare p̃miũ iſi
. Ad 5ᵐ nitũ itẽſiue:vt ex dcis i ꝑ.d.44.pateꝛ põt. ¶ Ad 5ᵐ pꝫ:q2
2ᵃ ꝯña nõ valet:ad eiꝰ ꝓbõnẽ aſſumit ſlm.vꝫ ꝙ i q̃cũq;
tp̃e põt pl'ies tã grauiter peccare:ſicꝛ in ꝑ iſtãti peccauit.
nã iſra illõ tp̃s breue de q̃ dcm̃ ẽ:nõ ſolũ pl'ies:ſꝫ nec ſel
poſſet nouũ pctm̃ d̃merito' elicꝛ:ſicꝛ nec nouũ meritũ:vt
Ad 6ᵐ ẽ dcm̃. ¶ Et ꝑ idẽ pꝫ ad 6ᵐ.nã ſuꝑ eadẽ falſa imagiatio-
ne fundaꝛ.ſ.ꝙ ꝑ q̃lꝫ iſtãti tp̃is i q̃ acꝰ durat ſit merito-
Ad 7ᵐ riꝰ noui p̃miȷ. ¶ Ad 7ᵐ dõꝫ ꝙ puniri grauiꝰ pt itelligi 2ʳ
ſ.itẽſiue ꝛ extẽſiue ſꝫ durationẽ pene.ſi ꝑᵒ ꝯñs nõ vꝫ ne
gãdũ:vñ forte vt diꝛ q̃dã doctor:q̃buſdã ꝗ eternalr puni
unꝛ i iſerno aliq̃ ad tp̃s itẽſiꝰ puniunꝛ i purgatorio.ſi vo
2ᵒ tc nego ꝯñaꝫ ꝛ aſſũptũ i ꝓbõne ſilr.nã q̃ᵐ ad extẽſio
nẽ pena debita mortali iſinite excedit penã veniali d̃bi-
Ad 8ᵐ tã:cũ huic eterna illi tp̃al' d̃beaꝛ. ¶ Ad 8ᵐ ꝯcedo ꝯñs:ſicꝛ
ẽt ipſe arguẽs ꝛ glꝫ hꝫ ꝯcedꝛ niſi velit ponꝛ mediũ iter
totũ tp̃s in q̃ ẽ in charitate ꝛ q̃ caret charitate:ac ꝑ h i q̃
vtraq; ꝯ̃dictoꝰ ſint falſa. Tũc ad ꝓbõnẽ dõꝫ ꝙ nõ itẽdit
Aug.ponꝛ tale mediũ ſꝫ durationẽ q̃le imagiaꝛ ar.ſꝫ ſo
lũ vult dicꝛ ꝙ talis trãſitꝰ ab vno oppoſito i aliõ:ſiue po
tiꝰ ſic trãſiẽs nõ d̃noiaꝛ ab altero oppoſitoꝝ:queãdmoᵐ
ꝯſueuimꝰ denoiare opõnes ab habitibꝰ dicẽtes hoieꝫ ta
liter oparí q̃ñ ſꝫ habitũ quẽ hꝫ elicit opõnẽ.v̂.g.vt dicit
cap.4ᵒ. phs.2.eth.tũc dicimꝰ grãmaticũ q̃d grãmatice fieri q̃ñ
fit ſꝫ eã quã hꝫ grãmaticã.nũc ãt cũ q̃s ex vno oppoſito
trãſit i aliõ.v̂.g.i exẽplo Aug.cũ a ſapia in ſtultitiã nõ ſꝫ
ſapiaꝫ quã hꝫ trãſit:vt pꝫ:iõ neq; ſapiẽter. Itẽ nec ſꝫ ſtl-
titiã:q2 i eo ñ erat ſtultitia q̃ mediãte trãſiret:ꝛ iõ neq;
ſtulte dꝛ trãſire:ac ꝑ h ꝯcludit Aug.ꝙ ẽ dare meᵐ iter fa
cere al'q̃d ſapiẽter ꝛ facꝛ ſtulte:q2.ſ.ꝯuenit facꝛ aliq̃d ne
q; ſtulte neq; ſapienter:nec tñ ex h ꝯcludiꝛ ꝙ ſit aliqõ
tp̃s vel iſtãs meᵐ iter tp̃s ſtultitie ꝛ ſapie in q̃ neq; ſtultꝰ
Ad 9ᵐ ſit ille nec ſapiẽs:vt itẽdit ar. ¶ Ad 9ᵐ ꝛ 10ᵐ pꝫ ex riſiõe
10ᵐ ꝛ 11ᵐ ad 4ᵐ. ¶ Ad 11ᵐ dõꝫ ꝙ volet in tp̃e imediato ꝛ i nullo i-
Ad 12ᵐ ſtãti ꝑ volꝫ. ¶ Ad 12ᵐ pꝫ ex dcis ad 4ᵐ. ¶ Et ꝑ eãdẽ pꝫ
13.ꝛ14ᵐ ad 13ᵐ. ¶ Ad 14ᵐ dico ꝑ ꝙ de volitiõe liba.ꝛ cũ ꝓbaꝛ ꝙ
6.phyſi. nõ ex auctꝛe Cõmẽ.dõꝫ ꝙ Cõ.logꝛ de mutatiõibꝰ corpo-
Cõ.32. ralibꝰ:ñ ãt ſpũalibꝰ:ꝛ illõ pꝫ ibi tã ex exẽplis q̃ ẽt ex cã
quã ꝑtractat.vꝫ de ſalnãdo demõſtatiõeꝫ Ar.ad ꝓbãᵐ ꝙ
oẽ moᵗᵉ eſt diſiſibile:eꝛ vl'eꝫ ad oẽꝫ mutationẽ. Cõſtat aũt
ꝙ phs nõ logꝛ ibi niſi de corꝑalibꝰ mutationibꝰ nec ſue
Cõ.28 ꝓbõnes pñt ſpũalibꝰ adaptari:tũ ẽt q2 3ᵒ d̃ aia.vt.ã.hitũ
ẽ Cõ.expſſe diꝛ oppᵐ d̃ itellectiõe:ꝛ ſilr phs. 2ᵒ dico ꝙ in
caſu ẽt eſt poſe dare ꝑᵐ inſtãs volitiõis nãlr ſequẽtis ap
p̃hẽſione:vtputa ſi ſubito cãreꝛ talia app̃hẽſio:q̃õ fal-
tẽ a deo poſſe fieri nullus catholicus vt puto negaret.

3 arti. Quantũ ad 3ᵐ arᵐ pono 4ᵒʳ ꝯ̃nes. ꝑᵒ eſt ꝑtinẽs ad
di.5.vꝫ ꝙ oẽs ãgeli tã boni ꝗ̃ mali fuerũt
creati in gr̃a ꝛ charitate. 2ᵃ ꝙ nõ fuerũt creati cũ btitu-
dine ꝑfcã.ꝛ h ꝑtinet ad.4.di. 3ᵒ ꝙ malꝰ ãgelus ñ pecca
uit in ꝑ iſtãti ſui eẽ:q̃ ꝑtinet ad di.3. 4ᵒ ꝙ nõ peccauit

imeᵗᵉ poſt ꝑᵐ inſtãs:ſꝫ mora fuit iter creationẽ ꝛ lapſum.
¶ Pꝛimã ꝯ̃nẽ ꝓbo.ꝑ auctꝛe Dam.ꝗ ait i li.2ᵒ.c.3.ꝑ vbũ ꝑᵃ ꝯ̃
dei creati ſũt oẽs ãgeli ꝛ a ſpũ ſcõ ꝑ ſciſicatione ꝑfecti ſa 3ᵒ op.eſt
cti ſũt ſꝫ ꝓportionẽ dignitatis ꝛ ordis illumiatiõe ꝛ gr̃a i. Tho.ꝑ.
ꝑticipãtis.h vt pꝫ mãifeſte d̃ oibꝰ logꝛ. ¶ 2ᵒ idẽ ꝓʳ auctꝛe ꝑᵃ.q.62.
Aug.12ᵒ d̃ ci.di.c.9.vbi ait.ꝙ ãgeli ſil' vt facti ſſ ei a q̃ ſa- artic.3.
cti ſũt amore cũ q̃ facti ſunt adheſerũt:eo ꝙ ſunt iſti ab Ite ſpo.
illoꝝ ſocietate diſcreti ꝙ iſti in eadẽ bona volũtate mã- hyber.et
ſerũt:illi ab ea deficiẽdo mutati ſũt. Et de q̃li amore loq̃ multi alii
tur iſra explicat. Et iſtã igr bonã volũtatẽ q̃s fecerat ni- tñ dicunt
ſi ille ꝗ eos cũ bõa volũtate.i.cũ amore caſto q̃ illi adhe- oppᵐ eꝫ.
rerẽt creauit ſil' eis cõdẽs nãm ꝛ largiẽs gr̃aꝫ.ecce ꝙ cũ ꝛ pe.de ta
amore caſto creati ſũt.amor aũt caſtus ẽ ꝗ a charitate ꝑ rantaſa.
Confir. ꝑcedit. ¶ Pꝫ. Expſſe diꝛ.ꝛ largiẽs gr̃am:ꝛ ne aliq̃s eſtimet
eũ h de bonis tñ velle itelligi.ꝓpterea q2 imeᵗᵉ ſequiꝛ.
vñ ſine bona volũtate h eſt dei amore nũq̃ ſcõs ãgelos
fuiſſe credẽdũ eſt. Attẽde q̃d ſeq̃ꝛ ſtati. Iſti aũt inq̃t qui
cũ boni facti eẽnt mali ſũt ꝓꝑa mala volũtate aut mino
rẽ acceperũt amoris diui gr̃aꝫ ꝗ̃ illi ꝗ i eadẽ ꝑſtiterũt:
aut ſi vtriq; boni eq̃lr creati ſunt iſtis mala volũtate ca
dẽtibꝰ illi ampliꝰ adiuti ad eã btitudis plenitudinẽ:vñ
ſe nũq̃ caſuros certiſſime ſcirẽt ꝑuenerũt. Ecce ꝙ illã
gr̃aꝫ oibꝰ aſſerit collatã:q̃uis vtꝝ eq̃lr relinq̃t in dubio.
3ᵐ ¶ 3ᵒ glo.ꝛ vꝫ eẽ Hiero.ſuꝑ illõ Oſee.3o.diligũt vinacia
vuarũ.ꝑ vinacia inq̃t demões ꝗ creati ſũt in magna pin
guedie ſpũs ſci.magna pinguedo ſpũs ſci nõ eſt niſi chari
tas. Multe alie auctꝛes poſſent adduci:ſꝫ iſte ſufficiant.
¶ Cõtra iſtã ꝯ̃nẽ ſũt Ugo d̃ ſacra.li.ꝑ.part.5.Itẽ magr ꝯ̃ ꝑᵃ ꝯ̃ᵐ
h.d.5. ¶ Cõtra h ẽt vꝫ Aug.ꝑ li.ſuꝑ Gen.c.2ᵒ.d.i.ſr illo ca.19.
vbo. In p̃nᵒ creauit ds ce.ꝛ ter.vbi diꝛ ꝙ ſpũalꝛ ꝛ corꝑalꝛ ꝛ.23.
creature iſormis mã dcã ẽ ce.ꝛ ter.ſpũalis vꝫ vita ſicuti 2ᵐ
eẽ põt i ſe nõ ꝯuerſa ad creatorẽ:tali.n.ꝯuerſiõe formaꝛ
atq; ꝑficiꝛ.ex h pꝫ ꝙ ꝑ creata ẽ nõ ꝯuerſa neq; ꝑfcã:ꝛ ꝑ
ꝯñs abſq; charitate. Itẽ li.4ᵒ diꝛ.ꝙ ſpũalꝛ creatura poſt cap.28.
tenebras fcã eſt lux:vbi itelligit a ſua q̃dã iſormitate ad
3ᵐ creatorẽ ꝯuerſa atq; foꝛata ꝛc. ¶ Arguꝛ ẽt rõne:q2 tũc an
geli fuiſſent i ſtatu merẽdi:q̃õ nõ vꝫ veꝝ.tũ q2 in ãgelis
añ pctm̃ nulla erat difficultas ad bñ volẽdũ.meritũ aũt
nullũ ẽ vbi nulla difficultas. Et ꝑꝑ h diꝛ infra magr.di.
24.ꝙ q2 nihil erat q̃õ ad malũ ipelleret ꝑᵐ hoieꝫ i ſtatu
inocẽtie:iõ nõ fuiſſet illi meritũ ñ ꝯſentire tẽtatiõi ſicꝛ ꝛ
ãgelis diꝛ ipe ꝗ nõ ceciderũt nõ fuit meritũ ꝙ ſteterũt:
tũ ẽt q2 vꝫ icõueniẽs ꝯcedꝛ ꝙ diabolꝰ nunq̃ actualr me
Ad ꝑᵐ ruerit. ¶ Ad ꝑᵐ dõꝫ ꝙ nec magr nec Ug.i hac ꝑte tenẽ-
Ad 2ᵐ dus ẽ cũ ſci dicãt oppᵐ. ¶ Ad 2ᵐ dõꝫ ꝙ Aug.nõ itelligit
ꝙ ꝑus tp̃e fuerit iſormis ꝗ̃ formata:ſꝫ nã:ſicꝛ manifeſte
ca.8. pꝫ ꝑ eũdẽ ſeipꝫ exponẽtẽ li.5. ñ itaq; iq̃t tp̃ali:ſꝫ cãli or
dine ꝑᵒ fcã ẽ iſormis foꝛabiliſq; mães ꝛ ſpũalꝛ ꝛ corꝑal:
de q̃ fieret q̃õ faciẽdũ eẽt ꝛc. Et ſeʳ ꝙ foꝛationẽ ſuã ꝑceſ
Ad 3ᵐ ſit nõ tp̃e:ſꝫ origie. ¶ Ad 3ᵐ ꝯcedẽdũ ẽ ꝯñs. ¶ Ad ꝓbõ-
nẽ ꝑᵒᵐ fue falſitatis põt dici ꝙ ſalua reuerẽtia magri ẽt
vbi nõ ſit difficultas actꝰ dilectiõis mediãte charitate eli
citꝰ ꝑt eẽ meritoiꝰ:q̃õ efficaciter ꝯſirʳ ex eo ꝙ ſi p̃mꝰ hõ
nõ peccaſſꝫ ꝛ hũiſſet gr̃aꝫ gratũ faciẽtẽ potuiſſet mereri
Confir. vitã eternã.nec puto ꝙ h aliq̃s negaret. ¶ Pꝫ. Anſ.expſ
ca.5. ſe i de caſu dia.diꝛ.ꝙ angeli boni meruerũt gr̃aꝫ:q2 ſtete
rũt ꝛ h̃uerũt inſtitiã:ꝛ tñ i eis ſꝫ Ma.nõ fuit talis dif
ficultas:aliȷ ad idẽ riñdẽt ꝙ ꝛ ſi i eis nõ erat difficltas ex
ꝯ̃trietate vl' iclinatiõe volũtatis i oppᵐ.poterat tñ eẽ dif-
ficultas ex arduitate opis excedẽtis v̂tatẽ nãe q̃lis for-
Ad ꝯſir. te ẽ diligꝛ deũ ſuꝑ oĩa. ¶ Ad 2ᵃᵐ ꝓbõnẽ ſine temeraria
aſſertiõe videꝛ poſſe ꝓbabilr dici ꝙ ꝑ aliq̃ morula me-
ca.15. ruerit:nõ tñ ꝑſeuerare. Et huic fauet dictũ Aug.2ᵒ de ci.
dei.vbi dicit.ꝙ illud verbũ Saluatoꝛis dicentis de dia
bolo ꝙ in v̂itate nõ ſtetit. Sic accipiẽdũ eſt ꝙ in v̂itate

fuerit sz nō pmāserit: ⁊ idē ēt dič ð correc. ⁊ grā circa me
diū. Itē vt. ā. allatū est ipe hūit amorē castū ⁊ grāz: iō vī
cap. 28. ꝙ meruerit. Itē i Eze. scribit i me⁹ lapidū ignitoꝝ ābula
sti pfect⁹ i vijs tuis a die ꝯditiōis tue donec iuēta ē iniq
tas i te. Que vba cōiter spūalr intelliguntˀ de lucifero. nō
vi āt ꝙ pfect⁹ ābulauerit: gn meruerit supposito ꝙ tunc
2ᵃ ꝯ cēt in charitate vt sci dicūt. ¶ 2ᵃ ꝯ pbatˀ p̄ q̄ ad malos:
qm̄ si fuissēt creati cū pfcā btitudie nūq̄ illā pdidissent.
cap. 12. nā vt dič Aug. 2. ð ci. dei. vtroq̄ ꝯiūcto efficitˀ btitudo q̄
recto pposito itellectualis nā ðsiderat vt ⁊ bō icōicabili
bono qð de⁹ ē sine vlla molestia pfruatˀ: ⁊ i eo se i eternū
eē māsurū nec vlla dubitatiōe cūctetˀ: nec vllo errore fal
cap. 7ᵒ latˀ. Ita ꝙ sz eū ibidē ⁊ i pce⁹. c. ⁊ i. 12. de tri. ⁊ alijs locis
plib⁹ ⁊ sz vitatē ad pfecte btm̄ eē reqritˀ certitudo de p
petuo sic soi: quā ipoīe ē aliquē bīe q aliqn̄ futur⁹ sit mi
ser. Et ob h̄ Aug. ime^{te} sbiūgit. hāc bīe. i. pfcāz btitudinē
āgelos lucis pia fide credim⁹: hāc nec anq̄ caderēt hūis
se āgelos pctōres: q sua prauitate illa luce puati sūt ꝯsequē
ti rōne colligim⁹. Quo āt ad bonos pbatˀ sic. angeli boni
potuerūt ex ppa libtate deū n̄ plus q̄ se diligˀ ⁊ peccare.
igˀ nō fuerūt creati i pfcā btitudie. ꝯnā pz: qꝛ si sic n̄ fue
rūt certi nūq̄ se pctōres futuros: ⁊ p ꝯn̄s sp i dei dilectio
ne: ac p h̄ in btitudie vā fore māsuros. igˀ nec bti pfecte
cap. 3ᵒ fuerūt vt ꝯn̄s ē ex dcis. añs pbatˀ auctē Aug. ð fi. ad Pe.
vbi ait. ꝙ de⁹ sapiētes spūs eternos creauit ⁊ eis facltatē
atq̄ itelligētiā cogitāde cognoscēde diligēdeq̄ diuinitatis
infudit: q̄s tn̄ ita creauit: vt ēt pre seipis illū diligerēt: ⁊ ⁹se
tales creatos opa: vl sz aliā lrāz ope: cognouissēt. vt āt h̄ di
lectio hēet iustā ⁊ ꝯgruā laudē: volūtatꝭ q̄z eis tribuit li
bertatē: vt eēt eis poīe siue ad eū q sup eos ē itētionē scē
dilectiōis erigˀ: siue ad se vl ad ea q̄ ifra eos sūt praue cu
piditatꝭ semetipos pōdˀ dclinare. Itē paulopost. Ita eis
diligēdi facultatē volūtatēq̄ donauit: vt eā vnusqsq̄ ⁊
hīe posset ⁊ pdˀ. Ecce ꝙ vlr logˀ ð oī spū creato. ¶ Qð
Confir. ēt ꝯfirmatˀ ex eo qð sbdit. ꝙ ps eoꝝ a dō volūtaria auer
siōe discessit: ⁊ ipsis cadētib⁹ ceteros i sue dilectiōis eter
nitate firmauit. pz ēt añs p Ans. q i de casu diaboli. ex in
tētiōe pbat ꝙ an̄ casū maloꝝ ēt boni peccare potuerūt.
Confir. Religˀ ḡ ꝙ nullus āgelus fuit creat⁹ i btitudine pfcā: ⁊
cap. 5ᵒ. ita cōiter tenēt oēs docto. ⁊ iō ꝙ frequēter sci inueniūtˀ
dicˀ eos in btitudine ⁊ felicitate fuisse creatos: sič Aug.
mltiplr i vtriusq̄ libri caplis pxime allatis ⁊ alijs locis
plib⁹: nō est accipiēdū de pfcā btitudie. sz de q̄dā excel
lētia ⁊ nobilitate stat⁹: q q̄dāmō felicitas dici solet: sm
quē modū ēt i hac vita multos mortales ꝯsueuim⁹ voca
re btōs: ⁊ pm⁹ hō i statu inocētie btūs dict⁹ est. Et sic ex
3ᵃ ꝯ presse docet itelligˀ Aug. i. 2. de ci. dei. vbi. s. ¶ 3ᵃ ꝯnē p
bo sic. malus angelus in p̄ sui eē istāti fuit in grā. igitˀ nō
peccauit i p̄ istāti. ꝯn̄s pz: qꝛ pctm̄ ei⁹ nō secū cōpatiebatˀ
Confir. grāz. añs pbatū ē i p⁹ ꝯne. ¶ P̄. Ex de sum. tri. ⁊ fi. ca. c.
firmiter credi. dī. ꝙ diabolus qdē ⁊ alij dēmōes a dō qdē
nā creati sūt boni ⁊ ipsi p se facti sūt mali. ⁊ i ecclīasticis
dogmatib⁹ scribitˀ. ꝙ ⁊ ipe diabolus bon⁹ a deo creat⁹ ē.
cap. 54. Itē Aug. 3. de li. ar. de ipo dič. ꝙ ex bono āgelo diabolus
Confir. ē fact⁹. Et Ans. de casu dia. ingt ꝙ ipe bonā volūtatē ex
cap. 3ᵒ pulit mala supueniēte: ⁊ ide p totū vult ꝙ ipe accepit iu
stitiā: sič ⁊ āgelꝭ bon⁹: sz nō pseuerauit i illa. Ex his oīb⁹
pz māifeste ꝙ ipe nō peccauit in p̄ istāti: ⁊ ita tenēt ꝯcor
dāter oēs docto. catholici. Et Aug. xi. ð ci. dei. d. ꝙ angeli
cap. 13. hūisse aliq̄ btitudinē ⁊ vitā agˀ an̄ pctm̄ pfecto creden
cap. 15. di sūt: ⁊ postea exponit oēs auctēs scripture que p parte
4ᵃ ꝯ opi. sonare videntˀ. ¶ 4^{am} ꝯnē pbo sic. angelus fuit i grā.
igˀ nō ime^{te} p⁹ p̄^{m} istās peccauit. añs pbatū ē. ꝯnā pbatˀ:
qꝛ si fuit i p̄ istāti i grā. igˀ ⁊ p⁹ p̄^{m} istās: cū nō sit dare vl
timū istās i q̄ fuit grā: ⁊ p⁹ nihil ei⁹ fuit: sič nec ꝯuenit in

alijs reb⁹ sz pōz nālē creatā: qcqd sit sz dei pōz abso^{lute}.
¶ Ad h̄ ēt ē auctas Orig. sr Eze. quā Ma. recitat i. 3. d.
pn̄ti. spens ingt est hostis ꝯtri⁹ vitatꝭ: nō tn̄ a p̄n⁹ nec stati
supra pect⁹ ⁊ ventrē suū ābulauit: sič Adā ⁊ Eua nō stati
peccauerunt: ex q̄ auctē ꝯcludit magˀ ꝙ aliq̄ morula lz
breuissima cecidit iter ei⁹ creationē ⁊ lapsū. ¶ Cōtra ꝯ^{us} ꝯ ꝯ^{ne} c. i.
istā ē op. vni⁹ doctoris q tz ꝙ nulla media mora fuit: sup Tho. p.
posito ꝙ i p̄ istāti hūerit actū li. ar. sič ego ꝯcedo supi⁹. Et p̄ᵃ. q. 63.
ēt fuit creat⁹ i grā: vt iste doc. tz: ⁊ ego silr. rō ei⁹ ē: qm̄ se⁹ arti. 6.
tč ꝙ hūissz aliqð meritū. igˀ ꝯsecut⁹ fuissz suā btitudinē
pfcāz: qð ē sīm. ꝯnā p⁹: qꝛ āgelus p quēlz actū meritoriū
ꝯsegˀ suā btitudinē: qð p⁹: qm̄ grā pfič nāz sz mo^{m} nāe.
ē āt pprīū nāe āgelice ꝙ nālē pfectionē nō acqrat p dis
cursū: sz stati p nāz hēat: sič āt ex nā āgel⁹ hz ordinē ad p
fectionē nālē: ita ex merito hz ordinē ad gliāz: ⁊ iō stati
p⁹ meritū btitudinē ꝯsegˀ. ¶ Meo iudicio iste doc. dič ꝯ Tho.
icōpolia ⁊ dcis eius ð repugnātia: qð oñdo sic. si āgel⁹ ma vbi. s.
lus hūissz i p̄ istāti aliquē actū li. ar. aut hūit tč actū me
ritoriū aut ðmeritoriū. h̄ pz p eū. Si meritoriū igˀ sz eū
fuit beat⁹: qð tn̄ vitare itēdit tāq̄ sīm. Si demerito^{m} igˀ
tūc nō hūit grāz: qꝛ cū ðmerito illo nō stat grā. nō. n. fuit
veniale pctm̄ sz mortale. ¶ P̄. angel⁹ i aliq̄ istāti p̄ pecca Confir.
uit: vt iste doc. hz ꝯcedˀ: cū ponat ꝙ āgelus pducit actū
suū i istāti: vt ibið pz arti⁹ pce^{n}. aut igˀ peccauit i p̄ istāti:
aut i aliq̄ alio. n̄ i p̄: qꝛ tč i p̄ istāti fuissz malus: qð ē erro
neū: ⁊ ipe ēt negat: ⁊ ꝯnāz ipe ꝯcedit i eoð pce^{n} arti⁹. igˀ
in alio istāti seq̄nte p̄ peccauit. Sz iter q̄lz duo istātia ca
dit tps ⁊ mora. igˀ ⁊č. ¶ Ad hāc rōnē ipe r̄ndet. i alio in rñō tho.
stāti a p̄ peccauit. Et ad pbōnē assūptā dič: ꝙ hz vitatez
inq̄^{m} tps ē ꝯti^{m}: vt p⁹ 6ᵒ phy. sz i āgelis q nō sūt subiti cele
sti motui: q p̄ p tps ꝯtinuū mēsuratˀ: tps accipitˀ p ipa suc
cessiōe opōnū itellꝰ vel affect⁹. p̄^{m} igitˀ istās in āgelis r̄n
det p⁹ opōni mētis āgelice q̄ se i seipaz ꝯuertit: ⁊ h̄ i oīb⁹
bona fuit. Sz ab hac opōne qdā ad laudē vbi sūt ꝯuersi
qdā vō nō: sz i seipsis tumuerūt: ⁊ i ista fuerūt discreti: ⁊
iō i p̄ istāti oēs fuerūt bōi: ⁊ i 2ᵒ discreti. ¶ Hec r̄nsio ni ꝯ Tho.
hil valet ad ppo^{m}. q̄ro. n. supposito ꝙ tč fuit tps celi ꝯti^{m}
sič fuit poīe: aut celū fuit i eoð loco p̄ cū angel⁹ p̄ fuit crea
tus: ⁊ cū p̄ peccauit aut i alio ⁊ alio: sz ꝙ dicim⁹ celū nūc
eē i vno loco nūc in alio. Si i eoð. igˀ i eoð istāti tpis fuit
creat⁹ ⁊ fuit malus: ⁊ fuit malus ⁊ nō fuit malus: qð est i
poīe. Si i alio. igˀ tps mediū lapsuz fuit. Si igˀ mēsurē
tur opōnes āgelice tpe vl istāti tpis ꝯtinui siue nō: nō co
existūt tn̄ ei si illð sit: ⁊ p ꝯn̄s si tps tale fuissz iter creatio
nē āgeli ⁊ ei⁹ pctm̄ tps aliqð ðfluissz: qð ē pp^{m}. ¶ Cōfir⁹ Confir.
qꝛ pari rōe posito ꝙ nūc aliq̄ noti^{m} nouā hēat āgel⁹ ma
lus vl ēt bon⁹ possz dici ꝙ ime^{te} p⁹ ei⁹ creationē hēat eā ⁊
nlla mora vl tps fuerit iter ei⁹ creatōez ⁊ notitiā hāc: qð
nīls dicet. ¶ Rō coꝝ nō ꝯcludit. nego. n. ꝯnāz 2^{am} ⁊ ppō ad rōnē
nē assūptā ad pbōnē ei⁹: tč ad pbōnē dico ꝙ qcqd sit vtꝝ thome
āgelus nālē pfectionē acqrat p discursū vl nō: btitudinē
tn̄ supnālē n̄ nisi acqrit cū merito: ⁊ q̄uis grā pficiat nāz
si tn̄ facˀ ꝙ pmiū supnāle nālr ꝯseq̄tˀ qðlz meritū: nec ēt
ex dispōne diua qðlz meritū se⁹ bti^{tudo} illa: sz meritū pseue
rās ⁊ durās iuxˀ dispōnē diue volūtatꝭ. q̄le qð meritū nō
fuit i āgelꝭ malis: fuit āt i bōis. Et h̄ ē rō Ans. ð casu dia. cap. 6ᵒ
q̄re isti ꝯsecuti sūt btitudinē pfcāz: n̄ āt illi: sz dānatiōez
ppetuā. ¶ Ad rōnē. q. p̄n^{lem} r̄ndeo añs negādo. ¶ Ad p̄
mā pbōnē r̄nsum ē in pcedēti arti. ¶ Ad 2^{am} dico ꝙ qn̄ Ad rōnes
ipse peccauit potuit nō peccare. Et ad illud qð dī. oē qð pnci. q.
est qn̄ est ⁊č. dōm pz: sič alij dicūt ⁊ bn̄ ꝙ nō valet pba
tio qm̄ p idē pbaretˀ ꝙ deus nullū ab eterno pdestinatū
potuit ab eterno nō pdestinare: qð est erroneū. quid aūt
dōz sit ad pbationē illā: ⁊ in quo sensu hēat veritatē nec
ipediat ppositū nostrū. pz ex pdictis in di. 38. p̄. q. p̄ᵃ.

¶ Distinctionis sexte. Questio Prima

QUia magister in .6.q. loquit᷑ de locali casu angeloꝝ maloꝝ a celo empyreo ī hūc aerē caliginosū ⁊ de quotidiano descēsu ī infernū: q̄ ducūt aīas cruciādas: idcirco de motu locali tā bonoꝝ q̄ꝫ maloꝝ āgeloꝝ cōiter aliq̄ sūt q̄rēda. Quero igit᷑ p̄ vtrū ān-
p⁰ gelus possit moueri localr̄ a seipso. ⁊ arguit᷑ ꝙ nō. p̄ sic. angelus nō pōt localr̄ moueri. igit᷑ nō pōt moueri localr̄ a
cap. 29. seipo: ꝯña p₃. añs ꝓbat᷑ auctē Aug. 8. sup Gen. vbi ait. ꝙ corpalis creatura mouet᷑ p tp̄s ⁊ locū: spūalis vo p tp̄s ⁊ nō p locū. Creator āt ip̄e neq₃ p tp̄s neq₃ p locū. ꝓbat᷑ ēt rōne: q̄z oē qd̄ mouet᷑ localr̄ acq̄rit ꝯtiue aliud ⁊ aliud vbi: vn̄ motū localē pħs vocat motū ī vbi: ⁊ ad p̄dicamentū
Z.c. 18. ipsi᷒ dic̄ ptinē. 5° phy. S₃ angelus nō pōt acq̄rē aliud vbi: cū nō sit vbicabilis: sic nec loco circūscriptibilis. vbi āt est circūscriptio corpis a circūscriptione loci p̄cedēs: vt dic̄ auctor. 6. pn̄ᵖ. ¶ Cōfirmat᷑ ex itētiōe eiusdē ibidē. ꝓbat. n. ꝙ aīa nō h₃ vbi: eo ꝙ nō iplet locū nec circūscri-
2ᵐ bit᷑ eo: eadē aūt rō est de angelo: vt p₃. ¶ 2° sic. si āgelus posset a seipso moueri localr̄: vel a seipso p se vl̄ p accñs.
Z.cō.p. nō per se: q̄ꝛ nulla res pōt seipam p se p̄ moue᷑: vt 7° phy. ꝓbat ex itētiōe pħs: nec p accñs: q̄z tūc moueret᷑ ad motū alicui᷒ moti ab eo per se: illud aūt nō vi᷒ posse esse nisi corp᷒: aut igit᷑ corp᷒ nālr̄ vnitū angelo: ⁊ h̄ nō: q̄z s₃ cōe₃ opi. scōꝝ ⁊ doctoꝝ: angeli sūt nālr̄ icorporei: aut corp᷒ voluntarie ad tp̄s assumptū: qd̄ ēt dici nō pōt: q̄z talē assumptionē oporteret p̄uenire motū localē ipsi᷒ angeli ad corpus sumendū. ⁊ p̄sertim si p̄esset in loco vbi nō est corp᷒ assumptibile. vbi. g. in celo empyreo: ⁊ tūc remanet eadē q̄ō: vtrū in illo motu p̄ueniente moueat᷑ p se vel p accñs.
Oppoᵐ Ad oppositū argr̄ sic. aliq̄ corpora mouent᷑ vel cōuenit moueri a seipsis localr̄. g̃ angelus pōt ⁊c̄. ꝯña p₃ p locū a miori. añs ꝓbat᷑ ī corporib᷒ simplicib᷒ grauib᷒ ⁊ leuib᷒. nā talia nālr̄ mouent᷑ ad
Z.cō.3. sua loca. ⁊ si nālr̄. igit᷑ a p̄n᷒ itrinseco. p₃ per diffinitionē
cap. 2° nāe. 2. phy. ⁊ per dr̄ntiā nālis ⁊ violenti. 3. ethicoꝝ.

In ista. q. duo iplicant᷑. vnū est vtrū angelus possit localr̄ moueri. aliud vtrū a seipso. Et q̄ꝫtū ad vtrūq₃ ex argumētis ēt aliq̄d iplicat᷑. nā circa p̄ᵐ iplicat᷑ vtrū vbi sit aliq̄ res extr̄s forālr̄ in locato: s₃ quā moueat᷑ illud qd̄ localr̄ mouet᷑. Circa 2ᵐ vo iplicat᷑ vtrū corpora simplicia a seipis moueant᷑: ⁊ h̄ ēt duo iplicita satī cōferūt ad declarationē p̄ncipalr̄ q̄sitoꝝ. Erunt g̃ in hac. q. q̄tuor articuli. nā p̄ videbit᷑ vtrū āgelus possit localr̄ moueri. 2° vtrū ip̄e vel aliq̄d aliud dū mouet᷑ acq̄rat aliq̄ꝫ rē in seipo formalr̄ que dicat᷑ vbi: ⁊ que res ē vbi angeli vel alteri᷒ rei. 3° vtrū corpa simplicia moueant᷑ localr̄ a seipsis. 4° vtrū angelus possit localr̄ a seipso moueri.

p⁰ arti. Quantū ad p̄ᵐ dicunt cōiter doc. ꝙ sic. ⁊ h̄ pp dicta scripture ⁊ scōꝝ. legit᷑. n. Luc. p̄. Q᷑ missus ē Gabriel āgelus a deo ī ciuitatē galilee ⁊c̄. ⁊ seq̄t᷑ ꝙ āgelus igressus ad virginē. i. ad locū vbi erat v̄go. dixit Aue gr̄a ple. ⁊c̄. Itē actuū. 12. scribit᷑. ꝙ angelus missus est ad Petrū in carcerē: ⁊ ꝙ Petr᷒ educt᷒ inde sequebat᷑ angelū: ⁊ ꝙ tādē āgelus discessit ab eo: ⁊ in multis aliis locis scripture tam noui q̄ꝫ veteris testamēti habet᷑ ꝙ angeli missi sunt ⁊ iuerunt de loco ad locū. Itē Isa. 6. ait ꝓpha. volauit ad me vn᷒ de seraphin. sup quo v̄bo dicit Ambr. in li° de spū scō. ⁊ allegat᷑ a Mag. i p̄ li°. di. 37. Et spūs q̄dā scūs missus dr̄: s₃ seraphin ad vnū spūs scūs ad oēs: seraphin mittit᷑ in ministerio: spūs scūs opat᷑ mysteriū. seraphin de loco ad locū trāsit. nō. n. cōplet oīa: sed ipse replet᷑ a spiritu. Ecce ꝙ expsse dic̄: ꝙ seraph de loco trāsit ad locū. igit᷑ mouet᷑ localr̄. Itē Dam. li° p̄. āgelus inquit ca° penl.
q̄ꝛ velocitate nāe: ⁊ q̄ꝛ parate. s. cito ptransit opat᷑ in diuersis locis: ⁊ aū p̄miserat ꝙ āgelus nō pōt s₃ idē. s. tp̄s ī diuersis locis opari. vult igit᷑ ꝙ velociter de loco ad locū mouet᷑. Itē li° 2° dicit: ꝙ angeli cū sūt in celo nō sunt cap. 3°
in terra: ⁊ cū ad terrā a deo mittunt᷑ nō remanēt in celo. igitur tunc vere localiter mouentur. hoc idem patet per magistrū in littera: qui dicit ꝙ demones ceciderunt de celo: ⁊ ꝙ deducunt quotidie animas in infernum.

Quantū ad 2ᵐ artiᵐ pono ꝯnes duas. p̄° est. ꝙ nec 2° arti.
āgelus nec aliq̄ alia res: dū mouet᷑ acq̄rit aliq̄ꝫ talē rē de gn̄e p̄manētiū a se distictā in loco sibi formalr̄ ihērētē: q̄lē m̄lti opinant᷑ ⁊ vbi appellāt. 2° ꝙ vbi nō ē res alia a loco ⁊ a locato disticta. ¶ Primā ꝯnē ꝓ- p̄° ꝯ
bo sic. ⁊ vt clarior fiat ꝓbatio ꝓbo eā de corpe ꝙ localr̄ mouet᷑: de q̄ magꝭ videret᷑ ēt s₃ opinātes talia: ꝙ talē rē deberet acq̄rere: ⁊ arguo sic. si corp᷒ localr̄ motū iq̄ntū p̄ᵐ
sic mouet᷑ acq̄rit nouū vbi: itelligēdo p vbi aliq̄ꝫ rē illi formalr̄ ihērētē: siue sit absoluta: siue respect᷒ ei᷒ ad locatū vl̄ alia aliq̄: vt diuersimode aliq̄ putāt. igit᷑ p̄dit ēt aliqd̄ vbi: ita ꝙ ab aliq̄ vbi mouet᷑ ad aliud vbi: sic ab vno loco ad aliū: ⁊ ita ꝯcedūt q talia ponūt. si sic vel mouet᷑ de vno vbi ad aliud in tp̄e vl̄ in istāti. neutro mō. g̃ ⁊c̄. Q᷑ aūt nō in tp̄e ꝓbo: q̄ꝛ si sic. igit᷑ p̄tibilr̄ ⁊ successiue. i. p̄us s̄m vnā ptē ⁊ posteri᷒ s̄m aliā ptē q̄ꝫ s̄m totū. vel igit᷑ s₃ ptes mobilis vel s̄m ptes ipsi᷒ vbi: ⁊ h̄ vel s₃ ptes dimēsionales seu q̄s h₃ s₃ extēsionē mobilis: vel s₃ ptes eēntiales itrinsecas s̄m itensionē quēadmodū ponit᷑ forā q̄ itēdit᷑ hr̄e ptes tales nō situ distātes: si dicat᷑ p̄ᵐ. s. ꝙ mobile p̄us s₃ vnā ptē sui mouet᷑ ab vbi qd̄ h₃ q̄ꝫ s̄m aliā: ⁊ q̄ꝫ s̄m totū. Quero tūc de alia pte mobilis ipsi᷒: aut. n. h₃ suū adhuc vbi totū vel ptē quā p̄us habuerat: ⁊ tūc seq̄t᷑ ꝙ ipa q̄escit alia pte mota actualr̄: qd̄ ē ipōle: supposito ip₃ eē ꝯtinuū totū pfecta ꝯtinuitate: aut h₃ aliq̄ꝫ ptē vbi p̄mi: nō tñ illā quā p̄us hēbat: qd̄ nō pōt eē nisi hn̄do aliā q̄ꝫ quā p̄us hēbat alia ps mobil. ⁊ tūc seq̄t᷑ ꝙ illa ps vbi quā h₃ migrauit de s̄bto i sub₃: qd̄ ē ipōle nālr̄. si vo dicat᷑ 2ᵐ. v₃ ꝙ mobile iō p̄tibilr̄ mouet᷑ ab vbi: q̄ꝛ p̄us ab vna pte dimēsiōali ipi᷒ vbi q̄ꝫ ab alia: tūc q̄ro de alia pte vbi: in q̄ pte mobilis remanet subtiue p tp̄s illud in q̄ ab alia mouet᷑ mobile vel sīgdē in ea in q̄ p erat: ⁊ p ꝯñs illa ps mobilis q̄escit ⁊ pte vna q̄escēte mouet᷑ totū: qd̄ nō ꝯuenit nālr̄ vel in alia pte mobilis: ⁊ tūc seq̄t᷑ ꝙ de subito in subm trāsierit. Si dicat᷑ 3ᵐ. puta ꝙ totū ip̄₃ mobile simł p̄us mouet᷑ ab vna pte eēntiali ipi᷒ vbi q̄ꝫ ab alia. ꝯ p̄: q̄ꝛ ꝓ
vbi s₃ ip̄os tales ptes nō h₃: aliogn susciperet magis ⁊ minus cui᷒ oppoᵐ dic̄ auctor sex p̄nᵖ. ¶ P̄. Hoc p₃ eē sīm rōne. nā nunq̄ꝫ corp᷒ aliqd̄ dr̄ eē magis in vno eodēq₃ p̄ loco toto q̄ꝫ fuit: nec min᷒ vno tp̄e q̄ꝫ alio. 2° q̄ꝛ s₃ h̄ seq̄ret᷑ ꝙ q̄l₃ ps mobilis h₃ aliq̄ꝫ eādē ptē p̄mi vbi quā habuit p̄°: l₃ nō oē₃ hēat: nec vbi ita itēsū: ⁊ p ꝯñs adhuc ē ī 2
eod̄ loco l q̄ p̄us: nō. n. mutat vbi: nisi mutādo locū ēt s₃ opi. illā: ⁊ ex h̄ seq̄t᷑ ꝙ q̄l₃ ps q̄escit. eod̄ mō pōt argui ꝙ nō acq̄rit nouū vbi p̄tibilr̄: q̄ꝛ vl̄ h̄ eēt s₃ p̄tibilitatē mobil: ita ꝙ vna ps ei᷒ p̄us acq̄reret nouū vbi q̄ꝫ alia: ⁊ tūc seq̄r ꝙ vna mouet᷑ alia nō mota: vl̄ s₃ p̄tibilitatē vbi p̄cise: ita ꝙ totū mobile simł p̄us acq̄rit vnā ptē eēntialē vbi noui q̄ꝫ aliā: q̄ꝛ de pte dimēsiōali nō pōt accipi: ⁊ tūc aūt simł cū 2ᵃ pte vbi remanet p̄ᵃ: aut nō: si sic igit᷑ p tp̄s h₃ eādē ptē vbi: ⁊ p ꝯñs totū ē in eod̄ loco p̄ in q̄ p̄us fuit. igit᷑ dū mouet᷑ q̄escit. si n̄. igr̄ i q̄l₃ istāti h₃ nouū vbi: ⁊ p̄dit aliud: ⁊ p ꝯñs n̄ p̄tibilr̄ ⁊ successiue mouet᷑ ab vbi l vbi: cui᷒ oppoᵐ dabat᷑. Relīq̄t᷑ igr̄ ꝙ mo᷒ localr̄ motū nō mouet᷑ in tp̄e seu p̄tibilr̄ ⁊ successiue de vbi vno i aliud. Q᷑ aūt nec in istāti ꝓbo: ⁊ exēpli gr̄a sit p. aliqd̄ corp᷒ q̄escens in aliq̄

quo loco determiato ꝛ brīs. vbi qđ sit a. ꝛ icipiat p. moue
ri ꝯtinue. si ğ in aliq̃ instāti p. moueť ab a. sit illud instās
b. tūc sic. aut p. in instanti b. est in eodē loco p° ipm ꝛ oēs
ptes ei⁹ in quo erat tpe gētis aut nō. si sic. igiť bꝫ idē vbi
a. in istāti b. ꝛ per ꝯñs siľ est mutatū ab a. ꝛ nō ē mutatū
a. Si nō. igiť est mutatū ad aliqđ noui loci vel magnitu
dinis: aut ğ ad aliqđ diuisibile: aut aliqđ indiuisibile pcise.
nō p^m: q2 in motu ꝯtinuo cuiuslibet ptis diuisibilis p̄us
T.c.73. acqriť ps: ꝛ nulla tota siľ acqriť: vt pꝫ ex 6° phy. nec idi
ꝛ alibi. uisibile: qm̄ tūc seqť ꝙ in motu locali ꝯtiuo sit dare p^m
magnitudis ad ꝙ mobile ē mutatū. ꝛ iuxta ꝯsuetū mo
dū loquēdi ē dare p^m mutatū eē: qđ nullū moueri vľ mu
T.c. 50. tatū eē pcessit: q̃ reprobata sunt. 6° phy. Scđꝫ ħ ēt tolliť
5z. ꝛ. 54 ois mot⁹ ꝯtinuus. nā opꝫ dicē ꝙ semp mobile est totū in
ꝛ alibi termino a quo: vel totū in termio ad quē. ¶ 2° sic. ponať
Confir° ꝙ p. moueať ꝯtinue: ꝛ sit a. vnū vbi a quo moueť seu qđ
perdit in instāti b. tūc sic. aut p. acqrit in istāti aliqđ vbi
aut nō: si nō. igiť nec in b. instāti perdit a. vbi. simul. n. in
motu locali mobile pdit terminū a quo: ꝛ acqrit termi
nū ad quē. Si vō in instāti b. acqrit aliqđ vbi nouū sit il
lud c. ꝛ tūc ēt q̄ro vtꝝ p. pdit c. in instāti b. aut in alio. Si
i alio. igť p. bꝫ vbi c. p tps. ꝛ p ꝯñs vel illo tpe siľ moueť
ꝛ q̄scit: vel moueť ꝛ nullā talē rē pdit. ac per ħ nec ēt ac
qrit: qđ est ꝑpositū. Si vō in instāti b. ğ in eodeꝫ instāti
perdit ꝛ acqrit vbi c. ꝛ siľ est mutatū ab ipo c. ꝛ ad ipm: ꝛ
vlterius sequiť ꝙ in illo instāti bꝫ c. ꝛ nō bꝫ c. qđ est impos
T.c.40 sibile. ꝯñs pꝫ per illā ꝯnē demrātā in. 6° phy. oē qđ muta
tū est qñ p° mutatū est: est in eo ad qđ mutatū ē: ꝛ siľr ve
rū est ꝙ nullū qđ mutatū est qñ p° mutatū est: est in eo a
Confir° quo mutatū est. ¶ 3°. In eodē istāti p° p. est mutatū ad
vbi c. ꝛ ipm c. est p genitū: ꝛ eodē istāti est p. p motū a c. ꝛ
ipm c. est p corruptū. igiť si eodē instāti p. est motū a c. ꝛ
Confir° ad c. eodē istāti c. est genitū ꝛ corruptū: ꝛ ē ꝛ nō ē. ¶ 4°.
Scđm ħ gnō ꝛ corruptio eiusdem rei nuō demrāte sine
T.c.63. medio sibi succedūt ꝛ ꝯtinuanť: qđ phs reputat ipole. 8°
Confir° phy. ꝛ siľr Cōmē. ¶ 5°. Si in instāti b. pdit vbi c. igiť vt
p̄us in eodē istāti acqrit aliud vbi. puta. d. ꝛ vltra arguē
do vt p̄us seqť ꝙ multa: imo oia vbi acqrit in istāti b. ꝛ
p ꝯñs tot⁹ mot⁹ ꝯtinu⁹ ipsi⁹ p. fit in vnico instāti: qđ est
3 ipole. 3° si a quolibet vbi p. moueť vel mutať non curo
pro nūc in instāti ꝛ ad qđlibet mutať in istāti. sequiť ꝙ
tot⁹ mot⁹ ꝯtinuus ipsi⁹ p. cōponať ex mutatis eē pcise ꝛ
tpe mēsurās illū ex istātib⁹. iuxť cōeꝫ modū loquēdi. ꝯñs
a.t.c.p.s. iprobatū ē. 6° phy. ꝯñaꝫ pbo: sic in p di. 17. q. 4. arti. 2. ꝛ ē
2^m pn^le 4^a rō ꝯ opi. q̃ ibi reprobať. ¶ 2^a rō ad ꝯnē ē ista. celū p^m
sm phm vē moueť localr: ꝛ tñ nullū vbi acqrit: cuꝫ ipm
nō circūscribať neqꝫ ꝯtineať a loco: ꝛ p ꝯñs sm viā illā
Confir° nō hēat in se aliqđ vbi. ¶ Et ꝯfirmať p auctorē sex pn
cipioꝝ q explīe dič vltimā sperā nō hre vbi: eo ꝙ nihil
ꝯtineat ipāꝫ. igiť nō oē qđ localr moueť talē rē in se acq
rit. Ex q̊ vlteri⁹ isero ꝙ cū in nullo alio moto experiamur
rem talē acqri: nec auctas aliq̃ digna ħ dicāt: irrōnabilr
3^m in aliq̊ alio fingiť talis res. 3° si qđlibet mobile ꝯtinue
motū ꝛc̃. sequereť ꝙ localr motū siľ moueret duob⁹ mo
tib⁹ distictis: ꝛ eēt dare. 5. genus motuū pter illa q̃tuor q̃
T.c.7. posuit phs in. 5° phy. ꝛ q̃ cōiter ponunť. ꝯña ista pꝫ. nam
qđ moueť localr ð loco ad locū acqrit pribilr locū ꝛ mo
ueť sm locū. si ğ siľ acqrit ꝯtiue vbi moueť ēt sm vbi ꝛ
sic duob⁹ motib⁹ distinctis: qđ erat p^m inferēdū. Rursus
sm istos. mot⁹ ad vbi ptinet ad pdicamētū vbi. mot⁹ aūt
ad locū: cū loc⁹ p istos nō sit vbi. nō ptinebit ad idē pdi
camētū: ꝛ ꝯstat ꝙ nō ad pdicamētū sube vľ q̃litatis: nec
ēt q̃titatis: cū nō sit augmētū nec dcremētū nec mobile
mutet sm ꝓpriā q̃titatē. igiť opꝫ dare. 5. pdicamētū in
quo mot⁹ ille ponit: ꝛ certe difficile ne dicā ipole erit re

perire saluato cōi nūero pdicamētoꝝ. ¶ 4° si sic. igiť pos 4^m
sibile est aliqđ eodē tpe p moueri ꝯtinue sm vbi alicui⁹
loci: ꝛ q̄sceꝛ sm locū illū: ꝛ ecōtra q̄sceꝛ sm vbi ꝛ moue
ri sm locū. ħ aūt falsuꝫ est. nā q̄sceꝛ sm vbi nō est aliud
q̃ ipm ꝛ oēs ptes ei⁹ esse in eodē loco quo p̄us. si ğ aliqđ
q̄sceret sm vbi q̄sceret sꝫ locū: ꝛ eꝯ. ꝯña dclarať: q2 sꝫ
ipos vbi ē res distīcta eēntialr ac ēt situ ꝛ situ ab ipo lo
co nec aliq̃ causalitatē bꝫ alterū sup reliquū: q̃ deus nō
possit plene supplere. pōt ğ de⁹ locatū trāsferre ptibilr ð
suo loco ꝯfuādo totalr vbi in ipo locato: ꝛ eꝯ poterit i lo
cato innouare ꝯtinue vbi: ꝛ ipm in eodē loco adeq̄to ꝛ p
retinere. ¶ 2^a ꝯ. pbari pōt ex eodē: qm̄ si vbi sit talis res 2^a ꝯ
pole erit p potētiā dei idē locatū esse in loco eodē in quo
p̄us: ꝛ nō eē vbi p̄us: ꝛ eꝯ eē vbi p̄us ꝛ nō in eo loco in q̊
p̄us: que nō sūt itelligibilia. ¶ 2°. Si vbi est talis res an 2^m
nihilet de⁹ vbi: qđ bꝫ sor. exñs in loco isto demrāto. v. g.
a. ꝛ nullā mutationē aliā faciat in sor. aut i nulla alia re
qđ est bene pole sue oipotētie: quo facto quero vtrū sor.
sit in a. vel nō. si nō. igiť sor. est mutat⁹ sm aliā mutatio
nē: q2 p̄us fuit i a. qđ est ꝯ positū. si sic. igiť ad ħ ꝙ sor. sit
in a. nō reqriť aliq̃ alia talis res: ꝛ cū nulla experiētia de il
la hēať: nec dei reuelatio: nec rō alia pp quā deberet po
ni seqť ꝙ irrōnabilr ꝛ inutilr poniť. ¶ 3°. Si ē talis res 3^m
aut ē res aliq̃ absoluta: aut respect⁹ sꝫ ponētes respect⁹.
nō absoluta. nō. n. subā nec q̃titas nec q̃litas: sic pꝫ: nec
respect⁹: q2 vt vī nō eēt nisi vľ respect⁹ locati ad locū: vel
eꝯ loci ad locatū. vľ tñ hic q̃ ille. 2^m nō pōt dici neqꝫ 3^m
sꝫ viā illā: aliogn loc⁹ hēet vbi: ꝛ possꝫ ꝯueniēter q̄ri vbi
ē iste loc⁹: ꝛ vltra ēt loci eēt loc⁹: qđ ipsi nō ꝯcederēt: nec
p^m pōt dici sm viā suā: qđ tñ ipsi dicūt. pbo: q2 respect⁹ lo
ci ad locatū ē de gñe relonis. igiť ꝛ respect⁹ locati ad lo
cū. pꝫ añs. nō. n. ad aliđ pdicamētū: vt vī sꝫ doctrinā eoꝝ
reduci pōt. ꝯña pbať: vt dič Aug. 7. de tri. ꝛ phs ēt i pdi cap p.
camētis. oia relatiua dicr ad ꝯuertētiā: ꝛ p ꝯñs sꝫ viā illoꝝ
hñt respect⁹ mutuos. oēs āt mutui respect⁹ ptinēt ad idē
pdicamētū. igiť si vn⁹ est de pdicamēto relonis ꝛ alter: sꝫ
sm istos vbi nō ē res pdicamēti relonis. igiť vbi nō ē ta
lis res a locato ꝛ loco distīcta. ¶ 4°. Ois qo facta p inter 4^m
rogatiua ptinētia ad pdicamētū vbi q̄rit de loco: ꝛ ois rñ
sio data p pdicabilia dicti pdicamēti ad hāc q. rñdet de lo
co. igť vbi ē loc⁹: ꝛ eꝯ. ꝯña pꝫ: ꝛ añs pbať q̊ ad p^m ptē. nā
iste iterrogatiōes equalēt in signando. vbi ē sor. ꝛ in q̊ lo
co est sor. ꝛ iste siľr. q̊ iuit sor. vľ vñ venit. ꝛ ad quē locū
iuit vľ a q̊ loco venit: nec aliđ q̄s p vnā itelligit q̃ p aliā
vt puto quēlꝫ ꝯfiteri: q̊ ēt ad ptē 2^a pꝫ. nā idē penit⁹ rñ
det q dič ē hic. ꝛ q dič ē i isto loco: ꝛ q dič illuc iuit vľ illinc
venit: ꝛ q dič ad illū locū iuit: vľ ab illo loco vēit. ¶ Cō Confir°
firmať. si q̄s iterrogat de sor. vbi ē. ꝛ rñdeať ē i ecclia vel
in scholis ꝯueniēter rñdereť ꝛ bñ si vē ibi sit. igť i ecclia
ꝛ in scholis sūt termini ptinētes ad pñtū vbi: aliogn nō
ꝯueniēter sic rñderēt. igiť eiusdē ē iterrogatiuū ħ aduer
biū vbi: qđ ista signant. signant aūt loca ipsa extrīseca ꝛ
nō aliquā rē sozalr loco iherētē. ğ nec vbi de re aliq̃ tali
iterrogat: ꝛ p ꝯñs nec aliq̃ res talis est vbi. ħ pꝫ ēt aucte
Cō. 5. meta. vbi dič ꝙ sꝫ qđ di loc⁹ hꝫ locatū ē pñtū vbi. Cō. 28.
Itē 4° phy. pluries dicit locū corpis locati eē vbi ei⁹: vñ Cō. 34.
ait. ꝙ phs itēdit distiguē iter locatū eē i corpe qđ est vbi
ei⁹: ꝛ iter ptē eē in toto: ꝛ eadē vba repetit i eodē ꝯ^to. igť
sꝫ eū corp⁹ i q̊ ē locatū ē vbi ei⁹. Ista ēt itē⁹ ē Boe. i li° ð
tri. vbi ait. vbi vel de hoie vľ de deo pdicari pōt. de hoie
vt i foro. de deo vt vbiq3: sꝫ ita vt nō. q. sit ipa res illđ qđ
pdicať de q̊ dī. nō. n. hō ita dī eē i foro: queadmo^m eē al
bus vel lōg⁹: nec q̃si circūfusus ꝛ dtermiat⁹ ꝓpetate aliq̃
q̊ signari sꝫ se possit: sꝫ tm̄ ꝙ sit aliqs ifoiatū reb⁹. p hāc
ꝓpe pdicationē ondiť: q̃ vba sic exponit Cōmē. ibidē. i.

locus.pōt quidem ṗdicari rc.ꝛ sequiᷣ.Sꝫ ita dī hō eē in foro vel deus vbiqꝫ:vt q̈uis in predicādo ea dicaᷣ est.nō tñ ita dī.q.ipsa res de qua dī sit id.i.hēat esse eo ꝙ predicaᷣ.Et infra.sic igiᷣ ꝑ h ꝙ dī hō esse in foro nequaq̈ homini inherens qua ipse vere sit ꝓprietas grāmaticoꝝ vel dialecticoꝝ ꝓprie significatione notaᷣ:sed per hanc predicationē hoc tñ ꝯñs ostēditur.s.ꝙ illud circūfusum ꝛ determinatuꝫ per esse in foro diciᷣ rebus alys q̈ sit circūfusio ꝛ determinatio vere sit informatū:ꝛ hoc quidez sensu locus de hoīe predicaᷣ.Hec Cōmen.❡ Ex his euidenter apparet ᷣm intētionē Boety ꝙ vbi significat locum:ꝛ ꝙ per propriā predicationē illius predicati nulla proprietas vel res subiecto inherens denotaᷣ:sed tñ extrinseca que est locus.Si aūt aliquis calūnieᷣ ex hoc ꝙ ait informatū alys rebus:ꝛ velit ex hoc inferre ꝙ ꝑ hui⁹ predicationē iporteᷣ aliqd qđ ꝓprie loquēdo īformet locatū ꝛ inhereat illi:attendat qd subdit infra Boetius.ait enim sil' de actione habitu vbi:ꝛ qñ omnis hec ṗdicatio exterioribus daᷣ oiaq̈ hec quodāmō referunᷣ ad aliud. Cōmenta.hec oīa.i.habitus ꝛ actiones de quibus nūc loquimur ꝛ loca ꝛ tempora de quibus prediximus quodāmodo referunᷣ ad aliud.i.alys q̈ his qbus subsistens est aliqd.ꝛ infra.sic igiᷣ ṗdicatio alia est q̄ vere inherēs īherere ṗdicaᷣ.alia que q̈uis forma iherentiā fiat:tñ ita exteriorib⁹ datur vt ea nihil alicui inherere intelligaᷣ.hec ipse.vbi pꝫ ꝙ nō ṗdicaᷣ per talē ṗdicationē alia forma

3 z.z^m. inherens subiecto:sed res extrinseca tñ.❡ Cōtra ista ṗ pōt argui:qa sequi videᷣ ꝙ vbi sit spēs ṗdicamēti quātitatis.ꝛ ꝑ ꝯñs nō sint.10.ṗdicamēta.ꝯñs pꝫ:qa quātitatis

z^m spēs est locus:ᷣm ꝓhm in ṗdicamētis.❡ z^o auctor sex ṗncipioꝝ dicit ꝙ vbi est circūscriptio corpis a loci circūscriptione ꝓcedēs.ꝯstat aūt ꝙ locus nō est circūscriptio corpis,ꝓcedens a loci circūscriptione loci.aľs a loco esset

3^m locus in īfinitū.❡ ꝓ.Ipse subdit.nō aūt in eodez est locus ꝛ vbi:sꝫ locus qdez est in eo qđ capit.vbi vō in eo qđ circūscribiᷣ ꝛ cōplectiᷣ:ex quibus pꝫ ꝙ nō solū essentia

Ad p^m liter:sed etiā subiecto distinguunᷣ locus ꝛ vbi.❡ Ad p^m ṗmo nego ꝯñaz nec ꝓbatio valet:qa nō sequiᷣ.locus est species quātitatis.vbi est locus.q̊ vbi est spēs quātitatis. sicut nō sequiᷣ.disciplina est spēs relōnis seu ṗdicamēti ad aliqd.grāmatica est disciplina.q̊ grāmatica ē spēs relationis.nā ᷣm ꝓhm in ṗdicamētis.c.de q̄litate.ꝛ silr in

T.c.20. 5° meta.c.de ad aliqd.aīs est verū.ꝛ ꝯñs falsum.vñ in tali ꝯñia peccaᷣ per equocationē ex varia suppositione medy.z^o dico ꝙ esto:ꝙ loc⁹ sit q̈titas.nō tñ loc⁹ ē spēs quātitatis qualr̄cūq̈ supponat iste terminus locus:sed dico: ꝙ est passio quātitatis:ꝛ tūc supponit mālr.vel simplr:ꝛ

Com. 18 ita expresse dicit Cōmenta.5° meta.c.de quāto.vbi etiaz dicit ꝙ ꝓhs in ṗdicamētis enumerādo illas species locutus est ᷣm famositatē tñ.Quāuis igiᷣ eadē res sit locus ꝛ quātitas seu superficies.nō tñ ᷣm eādē rōnē diciᷣ supficies ꝛ locus:sed iquātū est diuisibilis ad duo seu ᷣm duas dimēsiones:dī supficies.iquātū vō est id in q̊ aliđ est tali mō cēndi in.dī locus.ꝛ iō nō obstāte idētitate rei significate.ṗdicabilia tñ illa ꝓpter talē diuersitatē ꝯceptuū ad diuersa ṗdicamēta per se reducunᷣ.ea vō magi ꝓprie ad tale ṗdicamētū ptinent ꝑ que ꝯuenięter respōdeᷣ ad iterrogationē factā ꝑ vbi.vt ad interrogationē loci:siue illa sint aduerbia siue ṗpositiones cū casualibus.

Ad z^m vel obliqui nominū localiuꝫ:ꝛ silia.❡ Ad scđm dōm ꝙ ille auctor multā iproprie ꝛ figuralr loquiᷣ in illo libello:ꝓpter qđ multi accipiētes verba eius ad ꝓprietatem fallunᷣ in ipsis.dōm ergo ꝙ nō intendit dicere ꝙ vbi sit aliqua res disticta a loco ꝛ locato existēs in eo quē vocet circūscriptionē:sicut nec per circūscriptionē loci quā diᷣ circūscriptionē corporis ꝓcedere itelligit aliquā rez a loco distinctā:qua circūscribaᷣ locus vel circūscribat.non eniꝫ pōt fingi que res sit illa:sed per illa verba vult solū dare intelligere q̄ sit ꝓpria rō ṗdicamētalis ipsius vbi.ꝛ quid iportatur per tales ṗdicatiōes.soꝛ.est in foro vel in scholis:ꝛ similes que formanᷣ ex ṗdicatis particularib⁹ ad predicatū vbi:ꝛ vult dicere ꝙ non aliud importaᷣ q̈ ꝙ illud cōtineᷣ ꝛ circūscribiᷣ loco illo:ita ꝙ ᷣm ipsum idē est esse alicubi vel in aliquo loco qđ est illo circūscribi ꝛ ꝯtineri:ꝛ hoc satis manifestaᷣ ex eo qđ imediate addit:est ergo in loco qcqd a loco circūscribiᷣ et cōplectiᷣ.

❡ Ad aliud dōm:ꝙ accipit esse in.nō pro iherētia:sed ꝑ ṗdicationē ꝛ actū exercitū pro signato:ꝛ est sensus ꝙ nō de eodē diciᷣ seu predicaᷣ locus ꝛ vbi.i.ṗdicabilia de ṗdicamēto vbi.nam locus diciᷣ de cōtinēte:sed talia ṗdicabilia de contento.vnde nō diciᷣ.forū est in foro:sed bñ diciᷣ.soꝛ.est in foro.ꝛ ratio est que iaꝫ dicta est:qa esse in foro est cōtineri a foro:ꝛ forū nō contineᷣ a foro.soꝛ.aūt contineᷣ a foro.ꝛ ideo bene diciᷣ esse in foro. In foro aūt est predicabile predicamenti.vbi ecōtra bene diciᷣ ꝙ cōtinens est locus:ꝛ nō bene diciᷣ ꝙ soꝛ.vel aliud quid cōtentū a loco est locus:ꝛ hec est intētio eius.vtrū tñ verū sit ꝙ de eo tñ prediceᷣ vbi seu predicabilia dicti predicamenti quod loco circūscribiᷣ ꝛ complectiᷣ:ꝛ ꝙ illa sit ratio vbi vel loci non curo pro nunc.naꝫ mihi ꝛ alys est communis ista difficultas. Ad 3^m

Quantū

ad articulū tertium.verum videlꝫ corpora simplicia moueanᷣ localiter a seipsis:ꝛ intelligo de motu non quidem violento:neqꝫ etiaz de mixto qualiter mouetur graue deorsum cum ab aliquo sic ꝓpellitur vt velocius descendat q̈ descenderet nullo ipm propellente:sed de motu naturali mero ꝛ simplici:qa de hoc maior est q̈stio.❡ Ad excludēdū quosdā modos dicendi taꝫ veteres q̈ modernos pono ꝯnes aliq̈s.ṗma est ꝙ talia corpora non moueneᷣ imediate a celo.hanc pono ad excludendū quādā antiquā opionē que posuit ꝙ motus celi erat causa descēsus terre ad mediū:ꝛ fuisse diciᷣ Empeđ.z.ce.sicut dī a ꝓho ꝛ Cōmenta.cui etiā nōnulli moderni cōcordāt qui volētes cōcedere hui⁹ corpa a seipsis moueri nec aliū motorē valentes assignare reducūt hui⁹ motus in corpus celeste tanq̈ in actu ṗn^m ꝛ imediatū mot⁹ illoꝝ:q̈uis si isti dicāt ꝙ moueneᷣ naturalr:ꝛ illi vō dicerēt ꝙ violēter.❡ Hāc ꝯnē ꝓbo sic.si hui⁹ corpa moueren̄ᷣ a celo imediate:sequereᷣ ꝙ quāto graue esset magis elongatū a celo:tanto tardius descēderet.ꝯñs est falsuꝫ:vt percipit sensus.velocius eni videm⁹ ipsuꝫ moueri in fine motus q̈ in ṗncipio.ꝯña pꝫ.qa quāto magis motū distat a motore:ceteris paribus:minus pōt motor sup illud:ꝛ ꝑ ꝯñs tardius mouet si mouet.hoc etiā patet ad sensum in oībus alys motibus siue localib⁹ siue alys.

❡ z^o sic.si ita esset sequereᷣ ꝙ nō velocius descenderet graue maius q̈ graue min⁹ eiusdē rōnis ꝛ similiū dispositionū oīum ṗter magnitudinē ꝛ paruitatē.ꝯñs etiaꝫ pꝫ falsuꝫ ad sensuꝫ.ꝯñtia ꝓbaᷣ:qa vbi mobilia se hñt mere passiue sicut supponiᷣ in ꝓposito ꝛ cetera sūt paria:nūq̈ maius citius transmutaᷣ ab eodē agente nāli q̈ minus. patet in motib⁹ localibus violentis.pꝫ etiā in alterationibus.nā stāte vniformi dispositione passi nō citius alteraᷣ ab eodē agēte maius passiuꝫ q̈ minus:etiā si eēt summa dispositio absqꝫ aliq̈ vlla ꝯtrietatis resistētia.❡ Has duas rōnes ponit ꝓhs ṗ ce.ꝛ Cōmen.ꝯ memoratā opionē antiquā:q̈uis hanc scđaꝫ in alia forma quā nō tenuit vt absq̈ calūnia euidētius cōcludant etiam cōtra illum modum dicendi modernū.❡ 3° si sic.tunc grauia mouerentur a celo per expulsionem vel impulsionem : ꝛ leuia

Margin notes (right column): z^m (at "❡ z^o sic"); t.c.89 (at "duas rōnes"); 3^m (at "❡ 3° si sic"); 3ª arti. (at "Quantū"); p^a p. (at "cendi taꝫ veteres"); t.c.85. (at "Empeđ."); p^m (at "Hāc ꝯnē ꝓbo").

per attractionē:sicut pz ex descriptionibus predictoꝝ.7°
T.c.10. phy.ꝛ si sic seq̄ret ꝙ qñcūq̄ graue descēderet celū expel
leret ignē sibi ꝓximū ꝛ aerē ꝯsequētē:ꝛ vlr cetera corpo
ra media vsq̄ ad graue:ꝛ tādē mediātib⁹ illis graue ipz:
sed h est falsuz.tū q̄a ſm hec ad cuiuslibet grauis descē
suz ignis violēter moueret.tū q̄a si tūc simul aliq̄d ignis
ascēderet ꝑpēdiculariter ꝑ eādē lineā ꝑ quaz descēderet
graue:celū traheret ad se ignē sibi ꝓximū ꝛ cetera corpꝰ
media vsq̄ ad ignē ascendētē: ꝛ ꝑ ꝯñs oīa illa media sil
ascēderēt ſm eādē lineā rectā:ac per hoc ꝯtrarijs motibus
mouerent.tū q̄a etiā vl in tali expulsiōe ipz celū aut ps
ei⁹ seq̄ret ignē ꝓximū quē expelleret:ꝛ tūc sequit ꝙ vel
totū celū descēderet vel pars eius absciderer ab eo que
ignē sequeret:aut in tali expulsione nec celū nec pars ei⁹
sequit ignē:ꝛ tunc sequit ꝙ vacuū remaneat iuxta celū.
vl dicat ꝙ alia pars lateralis ignis rarefiat quousq̄ im
pleat locū expulse:qđ nō videt possibile nāliter:aut ille
ignis habeat sūmā raritatē sibi possibilem naturalr:aut
absq̄ rarefactione per motū localē sibi succedat:ꝛ tunc
eadē rōne tertia veniat ad locū scđe:ꝛ quarta ad locū ter
tie:ꝛ sic deinceps:ꝛ per ꝯñs tota sphera ignis mutabitur:
ꝯfirma. que oīa reputo nimis absurda.¶ ꝑ.Derisibile est dice
re ꝙ si lapillū habeo in manu mea ꝛ dimisero illuz cade
re:mox tota regio supior agitet:qđ tñ sequeret ſm predi
cta.ꝯtria satis pz:q2 vt videmus nūq̄ aliquid expellit
aliud nisi illud sit sibi ꝓximū:aut expellendo aliquid si
bi ꝓximū:ꝛ illo mediāte expellendo aliud:ꝛ sic deinceps
t.c.10. vsq̄ ad vltimū expulsum.hoc etiā apparet per ph̄m 7°
ꝯfirma. physicoꝝ.ꝛ Cōmēta.¶ Cōfirmat insuper ex intentione
Cō.42. Cōmen.2° ce.vbi ait.possibile est vt aliquid moueat ab
aliquo in loco mediante aliquo nō moto a p̄mo mouēte:
ꝛ ex hoc infert ꝙ pars aeris opposita soli nō potest loca
liter moueri.s.motu recto per expulsionē ab ipso sole:q2
pars celi media inter aerē ꝛ solē sic nō pōt a sole moue
ri.vñ ait.si igit pars aeris que opponit soli moueat a so
le mediāte parte celi que est inter aerē ꝛ solē motu loca
li necesse est vt illa pars celi moueat a sole motu locali:
2ª ꝯ. qđ est impossibile.Hec Cōmenta.¶ Scđa ꝯclo ꝙ huiꝯ
corpora nō mouent actiue a locis ad que tēdūt:sicut opi
p° nati sunt q̄dā antiquoꝝ.hāc ꝓbo p̄:q2 tūc velocius mo
ueret graue minus versus centrū q̄ maius ceteris pari
2ᵐ bus:qđ pz falsum:ꝛ ꝯtria ꝓbat vt supra.¶ Scđo q2 ta
lis motus esset attractionis:vt pz:ꝛ q2 in tali motu nō po
test moueri aliquid distans a mouente nisi moueant oīa
media vt notū est.sequit ꝙ qñcūq̄ modic⁹ ignis hic ge
nitus ascenderet:oīa corpora media vsq̄ ad cōcauū celi
ascenderent:ꝛ si tūc ecōtra aliqđ graue perpēdiculariter
descenderet etiā oīa media simul descenderēt: quod est
3ᵐ inconueniens.¶ ꝑ.Pars ignis tangens celum deberet
4ᵐ ascendere vel condensari ꝛ ꝯñter tota sphera illa.¶ ꝑ.
In omni attractione vera necesse est attrahens cū attra
T.c.10. cto moueri vt habet 7° phy.ꝛ sensu pz.ꝛ per ꝯñs oportet
ꝙ celū ascenderet:que absurda sunt penitus. Et si dicat
ꝙ quedam attractio est ab attrahēte quiescēte.vt est at
tractio ferri a magnete:dicendū ꝙ nunq̄ attrahens q̄es
scens mouet ꝓprie ꝛ actiue:sed potius metaphorice per
Cō.10. modū finis.vnde Cōmenta.7° physi.ad hoc iquit q̄rit:
q2 plura attractiua vident attrahere sine tractu: ꝛ sine
motu.dicendū ꝙ hic dī attractio equiuoce.attractio ēnt
in rei vitate est illa in qua attrahens mouet cū attracto.
ꝛ subdit.attractio autē in quo attrahens est quiescens:et
attractum motū nō est attractio in rei veritate:sed attra
ctum mouetur ex se ad attrahens vt perficiat se vt lapis
t.c.22 mouet inferius ꝛ ignis superius:ꝛ similiter oportet hoc
t.25. itelligere de motu ferri ad magnetem.hec Cōmen.vnde

ph̄s 4° celi.ꝛ Cōmēta.ibidē nūq̄ causalitatē actiuā ta
liū motuū attribuit locis:sed vult illa eē causas ꝑ modū
finis tm̄.¶ Tertia ꝯ est ꝙ nō mouent a medijs in q̄bus 3ª ꝯ
sunt.ꝓbo p̄mo:q2 tūc idē actiuū nāle per se moueret ad
plures differentias positionis ꝛ ſm ꝯtrarios motus.hoc aūt
repugnat actiuo nāli:q2 est ex se determinatū ad vnum.
ergo ꝛc̄.ꝯñia ꝓbat.naz per eandē ptē medij per quā leue
ascendit cōtingit graue descendere ꝛ eꝯ.ꝛ fit dum ꝑ vnā
ascendit leue per aliā similē penitus ꝛ propinquā cōtin
git graue descēdere.¶ Scđo si sic.aut eadē pars medij 2ᵐ
cōtinue moueret corpus motū a p̄ncipio motus vsq̄ ad
finem.aut alia post aliam:sicut multi dicunt accidere in
motibus proiectoꝝ.p̄mū nō pōt rōnabilr dici:q2 tūc se
queret ꝙ cū graue generatū supius in aere.vbi gr̄a.grā
do vel nix descenderet aliqua pars aeris ab illa superio
re regione vsq̄ ad terrā descenderet:qđ nō cōuenienter
posse dici videt.nec scđm.si sic.tūc quāto illđ magis de
scēderet tāto tardius moueret:qđ est falsuz.ꝯtria pz:q2
in tali motu scđm mouēs minus mouet q̄ p̄mū:ꝛ tertiū
q̄ scđz:ꝛ sic deinceps vt pz in ꝓiectis.¶ Tertio aut mo 3ᵐ
uet a medio tanq̄ a motore p̄ seu nō moto ab alio:aut tā
q̄ a motore scđario ꝛ moto ab alio.Nō pōt dici scđm q2
tūc oporteret assignare q̄s esset ille motor p̄or nec ꝯtigit:
preterea nos hic de tali motore p̄uo iquirim⁹.nec p̄muz
etiā dici pōt:q2 a quacūq̄ parte medij ponat graue su
perius genitū moueri siue ab ea que est supra ipsuz:siue
ab ea que est sub ipso:seu a laterali.seq̄t ꝙ illa ex se mo
ueat deorsum:ꝛ per ꝯñs ex se moueat ꝯ suaz nām quod
repugnantiā videt includere.¶ ꝑ.Sequit:ꝙ mot⁹ vio 4ᵐ
lentus ꝛ ꝯ nām:vtpute ipsius aeris deorsum est ꝑ se p̄or
causalr motu nāli grauis deorsum:ꝛ ꝙ nō est aliq̄s mo
tus nālis nō p̄cedente saltē causaliter motu violento:qđ
nō videt ꝯueniēter dictū:ꝛ expresse est cōtra Cōmē.12° Cō.30.
meta.¶ ꝑ.Si tale graue est precise in potentia passiua 5ᵐ
vt moueat:ꝛ ipsuz mediū est totalis cā imediata parti
cularis mouens ipsum.mirū est ꝙ ipsum nō mouet tale
graue potius ad superius quo aptū est moueri naturalr
ipsum medium vel saltē non retinet ipsum ibi:vbi ipsuz
mediuz naturalr quiescit q̄ ipsum moueat in superius:
quo nō nisi violente mediū mouet.nō igit videt ratio
nabiliter posse dici talia moueri a medijs:ꝓpter qđ ph̄s
3° ce.dicit ꝙ aer est tanq̄ organū i vtroq̄ motu.s.ad supe T.c.28.
rius ꝛ iferius:ꝛ per cōsequēs nō primus motor.¶ Quar 4ª ꝯ
ta ꝯclo est ꝙ talia nō mouent imediate a generāte.ꝓbo
primo:q2 cum graue generat superius in aere generans
est vel aer in quo generat vel celum:sed a neutro ipsum
mouet localr vt supra ꝓbatū est:ꝛ si aliqđ aliud assigne
tur generans:de quo nolo disceptare:per easdez rationes
ꝓbatur ꝙ non mouet ab illo.similiter cuz ignis genera
tur hic inferius ex refractione radioꝝ ad speculū aut ex
percussione silicis ad ferrū:nullū potest generās assigna
ri a quo imediate moueatur sursum:sicut patet volenti
rationes supra factas:qđcūq̄ fuerit assignatuz generans
applicare.¶ Secūdo constat ꝙ lapis hec inferius geni 2ᵐ
tus ꝛ post per tempora sursum latus:cū descendit nō mo
uetur actualiter a generāte:nec sane mentis quisq̄ oppo
situm diceret:cuz ꝯtingat ipsum moueri a loco maxime
distante ab ipso generante.¶ Tertio ꝛ fortius:quoniaz 3ᵐ
cōtingit olim dudum corrupto generante huiꝯ corpora
ad sua loca moueri si fuerint extra ipsa delata.cōstat aūt
ꝙ tunc non mouent ab eo quod nō est in rerum natura.
¶ Sed tunc quid dicendum est ad ph̄m qui dicit ꝙ ꝑ
se moueatur a generante:per accidens autez a remouente Rñō
prohibens.¶ Respondeo ꝙ ph̄s sicut patet diligenter ad ph̄s.
attendenti dicta eius 8° physicoꝝ ꝛ Cōmen.ibidē.ꝛ ite t.c.32.
rum 4°

rum.4°ce.ꝛ Cōmen.etiam ibidem.cōmento.25.vbi hoc
videtur expressius dicere:nō intendit ꝙ moueant̄ a ge-
nerāte imediate:sed mediate tn̄:qꝛ.s.generans causat in
genito formā:per quā imediate ipsum genitū nisi impe-
diatur mouet̄ ad ꝓpriū locū:motus tamē illius imedia-
T.c.25. tuz ꝑncipiū nō est generās:sed forma geniti.vnde 4° ce.
in illa parte.cum quidē igit̄ fiat ex aqua aer.habet litte-
ra cōmēti sic.reuertamur ꝛ dicamus ꝙ cū aqua trāsmu-
tatur in aerē.tunc transmutabitur de grauitate in leuita
Cō.25. tez:deinde mouebitur ad superius:qđ exponens Cōmē.
inquit:per hoc ꝙ dixit:deinde mouebit̄ ad superius:non
intendit deinde ſm tempus:sed ſm cām ꝛ causatuz.i.ꝙ
motus eius ad superius est causatus a sua leuitate. Hec
Cō.28. Cōmenta.Item 3° ce.ait.sed qa motus non existūt a ge-
nerante nisi mediante generato:ꝛ motus ꝑmo ꝛ essentia
liter nō fit nisi a motore:ꝛ nullo alio mediante:ꝑꝑ h̄ iste
motus nō est primus neqꝫ essentialis.i.ꝑmo ꝛ essentialr
a motore extrinseco:sed a forma moti.hoc ipse. ¶ Item
Cō.32. 8° physicoꝝ.Et cū ista inquit sit questio.vtruz ista corpa
simplicia moueant̄ in loco a motore extrīseco aut ex se.
distiguēdū est in rñsione ad istā.qm̄ motus qui est in po
tētia nāli:ꝛ est in potentia que est in re ex q̄ gn̄at̄ corpus
simplex in quo inuenitur motus necessario idiget motore
essentialr.ꝛ est illud qđ est extrinsecū.s.generās.generās
eni est illud qđ corpi simplici generat formā suā:ꝛ oīa ac
cidētia cōtingētia forme:quoꝝ vnum est motus in loco.
ꝛ ideo cū fuerit forma cōpleta in eo complebit̄ vbi suuz
debituz ꝛ alia accidentia nisi aliquid impediat.potentia
vo ad motuz que accidit inueniri in corpore simplici qñ
impeditur in tp̄e sue generationis:qn moueat̄ ad suū lo-
cuz naturalē ab aliquo ipedimēto qñ generat̄ in loco ex-
traneo:aut qñ exit a quo nāli ab aliquo extrahente non
indiget in hoc ꝙ exeat in actuz motore extrinseco essen-
tialiter cū sit potentia accidētalis. Hec Cōmen.stat igit̄
determinatio ei⁹ i hoc.ꝛ etiā ꝓbi quā ibi exponit. Quo-
niam corpus aut est in potētia essentiali ad motū:quēad
modum.vbi grā.terra aut aliud qđlibet corpus non actu
leue est in potētia ad motū sursuz:ꝛ tale indiget motore
extrinseco.s.generante dante sibi formā que sit ꝑncipiuz
motus sursum.ꝛ per ꝯñs motore nisi ipediat̄ dante mo-
tum sursum:aut corpus est in potētia accn̄tali tm̄ ad mo
tum:quēadmodū est corpus actu leue:qñ generat̄ extra
locū ꝓpriū vel extrahit̄ de loco ꝓprio:ꝛ tunc nō indiget
motore extrinseco per se.nūc autē nō est questio ad p̄ns
de corpore:qđ est in potētia essentiali ꝛ ad formā elemē
ti a quo moueat̄ motu proprio illi elemēto:ad cuius for-
mā est in potētia:nec de elm̄to qđ generat̄ in loco natura-
li.illud enim non mouet̄.Sed est questio de elm̄to actua
liter habente formā talis motus:qđ quidē nō est in loco
naturali:ꝛ de tali dicit ꝙ nō indiget motore essentiali.i.
per se extrinseco sed vt dicit ibi ꝛ in de ce.ꝛ mun.sufficit
remouēs ꝓhibens ꝛ ab illo nō ꝑ se:sꝫ per accidēs tm̄ mo
uetur.verum nō semꝑ est opportunū remouēs ꝓhibēs
distinctum ab ipso:qnimo ipsummet qñqꝫ sua vi ꝓpria
remouet ꝓhibēs.Sicut si corpus valde ponderosuz de-
bili funiculo ligetur sursum:ꝛ ꝓpter ponderositatē nul-
lo alio frangente rupto tandem funiculo deorsum ruat.
5 ꝯ ¶ Quinta cōclusio.ꝙ talia ex seipsis imediate mouent̄.
nō excludendo:tn̄ primū ꝛ vl̄e mouens:qđ est deus.hoc
ꝓbatur sic.hec mouent̄ ab aliquo motore imediate:ꝛ nō
ab aliquo extrīseco.igit̄ seipsis.ꝯña pꝫ:ꝛ similr añs quo
ad primā partē.nam omne motū ab aliquo motore ime
diate mouet̄.Quo ad scđam vo ꝓbat̄:qa si motor eorum
esset extrisecus:vel ille esset celū:vel mediuz:vel aliquid
alioꝝ:que in ꝑcedentibus ꝯclusionibus sunt exclusa:cuz

nō appareat quis alius motor valeat inueniri. ¶ Hec ꝯ
ꝓbat̄ etiam ex auctoritate Aug.ⁿ 3.de li.ar.vbi expresse cap.p.
dicit ꝙ motus lapidis nō quo eū nos mouemus vel aliq̄
vi aliena mouet̄:veluti cū in celum iacitur:sed cū ad ter
ram nisu suo vergit:ꝛ cadit est motus eius.cōstat aūt ꝙ
nō solū intelligit ꝙ iste motus est proprie lapidis tanq̄
moti:qm̄ ꝛ sic etiam eius est motus quo iacitur sursum.
igit̄ intēdit ꝙ est eius tanq̄ motoris. ¶ Ad hoc etiā sūt
plures auctoritates Cōmenta.supra allegate.Itē 2° phy. Com.3.
ait.nō dubitamus ꝙ ista mouent̄ ex se non ex motore ex
trinseco.scilꝫ quatuor elemēta.Utrū aūt motor in eis sit
alius a moto perscrutatus est in alio loco:ꝛ plures aucto
ritates eius ad eandem sententiā possent adduci. ¶ Itē
Auicen.ꝑmo sufficientie.Dicemus inquit ꝙ corporibus cap.5.
que apud nos sunt:adueniūt actiones ꝛ motus:ꝛ inueni-
mus ꝙ quedaz eorū veniunt ex causis que sunt extra ea:
ex quibus fiunt in eis ipse actiones ꝛ motus:sicut calidi
tas aque ꝛ ascensus lapidis : ꝛ inuenimus ꝙ quibusdam
eorū actiones ꝛ motus sunt ex seipsis:non ex causa extri
seca:sicut aqua calefacta cum dimittit̄ per se frigescit ex
sua natura:ꝛ lapis in altum proiectus cū relinquit̄ descē
dit ex sua natura:ꝛ infra etiam subdit alia ad propositū.
¶ Sexta conclusio est ꝙ huiꝰ corpora mouent seipsa ꝑ 6 ꝯ
se ꝛ non per accidens tm̄. Hanc aūt pono maxime ꝓpter
opionez Cōmen.qui.3.celi vult ꝙ talia nō mouent se ni- Cō.28.
si per ꝯsequēs.nā q̄uis ſm eū sint per se mouētia : nō tn̄
per se mota.ꝑ se motū est tm̄mō ipm mediū.vn̄ ait ꝙ la
pis non est motus ꝑ se ꝛ essentialiter:neqꝫ mouet se essen
tialiter.cuz ita sit.ꝛ omne qđ mouet se essentialr necesse
est vt moueat se:quia essentialr mouet aliud motuz a se.
verbi grā.quia homo non mouet se accidentalr in naue:
nisi quia mouet nauem essentialr:ꝛ cum ita sit.lapis igit̄
non mouet essentialr nisi aerez in quo est:ꝛ mouet se:qa
ad hoc ꝙ mouet se sequit̄ motum aeris sicut de homine
cuz naue:ꝛ idem ex toto dicit in.4. Sed huius oppositū Cō.22.
probo.ꝑmo quia constat:ꝛ ex verbis etiaz suis idē collr: 3 Cōm.
ꝙ in tali motu aer non mouet̄ nisi pulsus a lapide.cedit
igitur lapidi:ꝛ per ꝯsequens prius causaliter:sꝫ simul tē-
pore mouetur lapis ipse q̄ aer:ꝛ nō quia aer mouetur la-
pis mouetur:sed ecōtra:quia lapis mouet̄ aer mouetur:
ꝛ iterum quia lapis mouetur.ideo mouet aerē ꝛ nō ecō-
tra.Et est quantū ad hoc similiter sicut si aliqs impelle-
ret lapidem.tunc enī q̄uis simul mouerent̄ lapis ꝛ aer:
ꝛ lapis etiam moueret aerem.nihilominus prius causa-
liter lapis moueret̄ q̄ aer moueretur.ꝛ prius etiā lapis
moueret̄ q̄ moueret aerem.moueret enim quia motus.
sic in ꝓposito.ideo mouet qa motus:sꝫ non ab alio:sed a
se.non igit̄ mouetur per accidens ad motuz aeris. ¶ P. 2ᵐ
Si aer totus qui est inter lapidem ꝛ terraz tolleretur.ita
ꝙ inter lapidem ꝛ terram esset vacuum:ꝛ lapis remane-
ret ligatus debili funiculo:ꝛ relinqueret̄ sue nature.non
est dubium ꝙ tandem fracto funiculo ille lapis vel subi-
to mutaretur:vel in tempore moueretur ad terraz.q̄uis
ipse Cōmenta.dicat cōmento preallegato.ꝙ si auferim⁹ 4° celi.
medium ita ꝙ vacuuz esset:non esse possibile in istis cor cō.22.
poribus vt mouerentur ecōtrario illi.qđ putat̄ a quibus-
daz.scilꝫ ꝙ citius mouerentur in vacuo:quia assimilaue
runt ea eis que per se mouentur essentialiter.s.animali-
bus:sed hec verba sentiendū est eum dixisse accipiendo
moueri proprie vt distinguitur cōtra subito mutari:quo
modo scilꝫ proprie animalia mouerentur in vacuo ſm
ipsum 4° physicorum.in fine.si tamē intellexerit de mo Cō.71.
ueri simpliciter vt cōmuniter sumptum dicit̄ de subito
mutari:falsum dixit. Nam constat ꝙ causa tota propter
quā lapis ꝛ quodlibet similiuz corporum remanet extra

locum proprium est: q̄a impedit per medium nisi aliqđ
aliud impediēs sit ne sit in loco ꝓprio: vnde ⁊ quādo tol
litur medium illud venit ad ꝓprium locum: ⁊ quanto ci
tius tollitur citius venit: ꝓpter qđ ⁊ si subito tolleretur
totum mediū ⁊ nullū adesset ipediens: subito illud esset
in proprio loco: ⁊ oppositū sentire est existimare ꝯtra na
turā. ¶ Rursus si stante medio lapis non moueret nec
aliquid aliud moueret aerem: vtiq; aer non moueretur.
nec etiam lapis moueret aerem vt notū est. igit nunc de
facto lapis non mouetur per accidens ad motuz lapidis.
neq; q̄a mouet aerem ipse mouet: sed econtra quia lapis
3m mouetur: mouet aerem. ¶ P̄. Si graui descēdenti sit al
ligatū aliqđ leue aut minus graue: qđ secū trahat aut ti
ret iferius motu velociori motu naturali illius tracti. cō
stat ꝙ ipsum nō mouetur per accidens ad motum corpo
ris tracti: nec ideo descendit q̄a illud trahat: sed iō secuz
trahit illud ⁊ illud trahitur: q̄a ipsum descendit. igit nec
ad motum aeris quē ipellit violenter ipsaz mouetur per
accidens: nec etiam descēdit: q̄a ille pellitur ⁊ pulsus de
scendit: sed ecōtra. Exemplum Cōmenta. non est ꝓposi
to congruū: qm̄ aer nō debit lapidem inferius vt imagi
natur. Sed pulsus cedit: sicut ⁊ cū ignis ascendit ⁊ ascen
dendo mouet aerem nō trahit vel debit aer ignē: sed pel
litur ab igne qui ascendit. ¶ P̄. Aliqualiter est cōtra euz
si ex toto debet esse exemplū: qm̄ nunq̄ nauta mouet na
uem quin prius causalr moueat se ſm totum vel aliqua
membra sua: qbus motis mouet nauem: ⁊ ideo lz conse
quenter moueatur ad motuz nauis. vno modo motus. s.
vectionis. ꝑus tn̄ causaliter mouet se ⁊ motus mouet na
uē motu pulsionis. ¶ Ex his directe ad ꝯclusionē potest
argui huiꝰ corpora cuz naturaliter mouentur. mouentur
per se ⁊ non ab extrinseco. igitur per se mouent a seipsis.
3 6m 3. ¶ Contra cōclusionem istam potest argui taz auctorita
T.c.27 te q̄ multiplici rōne Phi: si quidē 8° physicoꝝ in illo ca
pitulo. Mouentium igitur ⁊ eorum que mouent ⁊c̄. po
nens quasdam diuisiones motorū: inter cetera dixit que
dam moueri ab alio naturaliter: quedaz moueri ab alio
extra naturam. Et postea subdit ꝙ ꝑma sunt grauia ⁊ le
uia. igitur ſm eum talia in motu naturali mouentur ab
alio ⁊ nō ex se. ¶ P̄. Statiz subdit hec verba. Et naturā
T.c.29. ipsam a seipsis dicere: supple moueri impoſe est. ¶ P̄.
Adhuc imediate adducit rationes per qđ indubitanter
ꝑm apparet intentio eius. ⁊ est prima. Qr moueri a se est pro
prium viuentium. talia ꝟo non viuunt. ¶ Secūda: quia
T.c.29. tunc possent sistere seipsa: qđ pꝫ falsum. ¶ Tertia: quia
2m possent ad diuersas positionis dr̄ias vt ignis ferri sursuz
3m ⁊ deorsum: qđ etiā non videmus. ¶ Quarta: q̄a nullum
T.c.30. continuum ⁊ vnum non ſm tactum tn̄ ⁊ cōsimiliū par
4m tium mouet seipsum. hoc patet. quia nihil eius est deter
minate aptum natum facere: aut pati magis vel potius
q̄ aliud. Et ideo dicit Cōmentator ibi. ꝙ necesse est il
Cō.30. la que mouentur ex se diuidi in motorem ⁊ motum que
sint distincta aut ſm diffinitionem ⁊ esse simul vt est in
his que mouentur ab extrinseco aut ſm diffinitionē tn̄.
vt est in animalibus in quibus sunt anima ⁊ corpus: que
distinguunt ſm diffinitionē ⁊ essentiam: lz non ſm esse.
q̄a impossibile est animā eē sine corpore: sed talia corpo
T.c.34 ra sunt contigua vere: ⁊ non tn̄ contigua ⁊ sunt similiuz
⁊.35. partium. ergo ⁊c̄. ¶ Quinto potest argui ex his que ifra
5m in illo. c. Necesse est igitur omne qđ mouet ⁊c̄. dicit sic.
Si talia mouerent se aut sic ꝙ pars eorum moueret par
tem: aut totum moueret totū. non ꝑmo modo: q̄a non est
ratio ꝙ vna moueat aliam potius q̄ econuerso. cum sint
omnino similes. nec scđo modo. tum quia tunc idem ſm
eandem dispositionez motus moueret ⁊ moueretur: vel
ferret ⁊ ferretur: ⁊ pari ratione idem alterabit ⁊ alterabi
tur: ⁊ docebit ⁊ docebitur simul: que sunt incōuenientia.
tum q̄a idem esset simul in actu ⁊ potentia tale: quod est
impossibile. patet ꝯsequētia: q̄a omne qđ mouet est in po
tentia. vt pꝫ ex diffinitione motus: ⁊ omne qđ mouet est
in actu. vt calefacit calidum ⁊ oino generat habens spe
ciem. i. formā. ¶ Tum 3° per rationem eiusdez in 7°. q̄a T.c.i.
si sic. tūc moueret a seipso ꝑmo: sed hoc est falsuz: q̄a tūc
non quiesceret in quiescendo aliqđ aliud: ⁊ per ꝯsequēs
non si pars quiesceret ipsum quiesceret. hoc autez falsuz
est vt ibidem ꝓbat. ¶ Sexto Phs probat ibidez ex in 7° phy.
tentione ꝙ oē qđ mouet: mouet ab alio: qđ vtiq; falsum T. cō.ꝑ.
esset ſm dicta: ⁊ eo negato nō remaneret sibi ꝑ qđ ꝓba 8° phy.
ret ꝑmū motorē imobilē. ¶ 7° potētia actiua 5° meta. et T.c.35.
9° diffinitur per esse ꝑncipium trāsmutandi aliud. nihil T.c.17.
igitur transmutat seipsum. ¶ 8° arguit quidam doctor T.cō.2.
sic. si idem moueret seipsum primo. idem ſm idē simul Aure.2.
esset sub oppositis dispositionibus. ꝯns est impossibile. snia. di.
consequentia ꝓbatur: quia semper mouens est in opposi 25.q.1.
ta dispositione ad motū ⁊ ecōuerso. naz mouens sibi assi
milat motum ⁊ trahit eum ad dispositionē similez sibi.
igitur motū est sibi dissimile dum mouetur: et ideo ꝑmo
de generatione dicit ꝙ agens ⁊ passuz sunt dissimilia in T.c.50.
principio ⁊ similia in fine. ¶ 9° idē arguit sic. si talia cor 9m
pora mouerent se per se ⁊ ꝑmo: eadem ratione ⁊ celū mo
ueret se per se ⁊ ꝑmo. nō enī apparet ratio ꝓpter quā ce
lū nō possit ita moueri circulariter a seipso sicut illa mo
uent recte. ¶ 10° idem sic arguit. sequitur ꝙ in eodē tem 10m
pore per equale spatiuz moueret graue maius ⁊ minus.
vt verbi grā. magna mola ⁊ medietas eius: qđ est falsuz.
vt patet ad sensuz. ꝯsequētia declaratur per regulā Phi
7° physicoꝝ. si tanta virtus mouet magnitudinez in ali T.c.36.
quo tēpore media virtus mouebit medietatē illius ma
gnitudinis in equali tempore: ⁊ ratio est: q̄a q̄lis est ꝓpor
tio totius virtutis ad totū motū: talis est medietatis vir
tutis ad medietatē moti. Si ergo tota virtus mole mo
uet totam molam in tāto tēpore: medietas virtutis mo
le mouebit medietatē mole in equali tp̄e. Et per eundez
modū potest probari q̄libet grauia equalia vl' inequalia
equaliter moueri: ⁊ similit leuia quelibet. alias etiā plu
res rationes adducit: sed quia specialiter ꝓcedūt de mo
tu ad formam: ⁊ de hoc infra erit specialis perscrutatio:
vbi videbitur de actiuitate volūtatis: illas pro nunc non
discutio. ¶ Pro solōne illorū premitto ꝙ aliquid moue Rūsio
ri ex se ⁊ nō ab extrinseco potest dupliciter intelligi. vno ad rōes
modo per exclusionem extrinseci motoris particularis factas.
per se ⁊ imediate ipsum mouentis. Alio modo pro exclu
sione talis motoris ⁊ ꝑ exclusionē etiā cuiuslibet alteriꝰ
cuius motio necessaria est ad hoc vt ipsuz moueri possit.
ꝑmo modo corpora simplicia ex se mouent: sed nō scđo
modo. nam vt ipsa moueri possint: cum nō sint apta nata
moueri i ꝓprijs locis: neq; ab eis ad alia loca: necesse est
si moueri debeant ea esse extra ꝓpria loca. ⁊ ibidem non
impedita: ipedimento. s. ꝙ ex seipsa remouere nō valeāt.
in tali aūt dispositione ipsa se ponere nō possunt: sed hoc
eis cōuenit vel ab aliquo generāte ipsa extra loca ꝓpria:
vel ab aliquo ea postq̄ genita sunt extra ꝓpria loca defe
rente: ⁊ si ipedimentum fuerit aliquid impediens eorum
motum modo predicto: requirit aliquid qđ illud remo
ueat. hoc aūt scđo modo a talia mouēt seipsa. nam nec in
digent motore particulari illa ꝑ se imediate mouēte: nec
aliquo ponente ipsa in dispositione vt moueri valeant.
pñt enim se in quibuscūq; fuerint locis mouere: ⁊ extra
quelibet in quibus fuerit loca se ponere: ⁊ ideo ista ab so
lute dicit Phs ex se moueri. corpora ꝟo simplicia q̄uis
dicit

dicit ex se moueri ⁊ nō ab extrinseco:⁊ tunc intelligit pri
mo modo:qn̄qꝫ aūt dicit ea nō moueri ex se sed ab alio.
Cō. 28. ⁊ tūc intelligit 2° mō.hanc sniālr̄ dñiam inuit Cōmen.8°
phy.nam dicit ꝙ in corporibus simplicibus non apparet
alietas motoris a moto:sicut apparet in habentibus ani
mas.imo in eis nō est alietas omnino:⁊ sunt hec sicut di
cit graue ⁊ leue.ista eni Inueniunt̄ moueri ad sua loca na
turalia ex se:⁊ ad loca opposita suis locis naturalibus ex
alijs.Ecce ꝙ hic dicit talia corpora moueri ad loca natu
ralia ex se:⁊ ꝙ in eis non est alietas motoris ⁊ moti:⁊ sta
tim in sequēti cōmento vbi Phs probat ista non moue
ri ex se per rōnes supra recitatas.dicit ꝙ ista non mouen
tur per principiuꝫ existens in eis absqꝫ indigentia cause
intrinsece:sed alia mouent̄ a pncipio in eis absqꝫ indigē
tia cause extrinsece:⁊ sic per totū vbicunqꝫ Phs dicit illa
Cō. 29. non moueri ex se.Cōmenta.ponēdo addit absqꝫ indigē
tia cause extrinsece.per cām aūt extrinsecā non pōt intelli
gere causam extrinsecā Imediate per se mouentē:aliogn
cōtradiceret verbis suis ꝓxime allegatis:⁊ multis alijs
supra adductis.quibus dicit ea non moueri ab extrinseco.
sed intelligit causam extrinsecam facientem illa esse in
ad.4.p̄ dispositiōe que possunt moueri.vt supra dictū est. ¶ Et
mas rō. per ista patet responsio ad auctoritates Phi:⁊ similr̄ ad
primas quatuor rationes.nam moueri ex se scđo modo
ꝓpriuꝫ est viuentiū:⁊ que sic mouent̄ ex se possunt siste
re ⁊ cessare a motu:⁊ ad diuersas partes moueri:⁊ iteruꝫ
habent in se dissimiles partes.quarū vna aliam mouet:
⁊ hec oīa patent in aīalibus.non sunt autem ista vera de
his que mouent̄ ex se p̄mo modo.quo modo Phs nō in
tendit ꝓbare corpora simplicia nō posse moueri. ¶ Ad
Ad 5m qntū loquendo de toto ⁊ partibus quātitatiuis:vt videt̄
sumere Aristo.dico ꝙ totuꝫ mouet totū ⁊ quelibet pars
mouet etiam seipsam.Si autē de partibus qualitatiuis
vel formalibus:pōt dici ꝙ ps.puta grauitas in graui mo
uet totū:⁊ similr̄ mouet seipsam:⁊ si esset separata a ma
teria ⁊ a forma substantialī adhuc moueret se sicut de fa
cto patet in eucharistia. ¶ Tūc cū ꝓbat̄ ꝙ totuꝫ nō mo
uet totū per illa que tanꝗ incōueniētia inferunt̄.dico ꝙ
illa simplr̄ accepta non sunt incōuenientia.Idē nāqꝫ se
ipsuꝫ alterat:sicut pꝫ de aqua calida que p se redit ad fri
giditatem.vt supra patet per Auic.⁊ experientia docet.⁊
similr̄ voluntas causat in se volitionē vt infra patebit.⁊
sic de alijs pluribus. ¶ Item sic simpliciter sumpta non
reputant̄ a Pho incōueniētia:sed solum in his in qbus
solum motio est vniuoca.i.in quibus principiū mouēdi
est eiusdē speciei specialissime cū termino motus.tali si
quidē motione Phs dicit idē non posse mouere seipm
p̄mo.vtputa frigidum per frigiditatē quā actu habet nō
frigefacit seipsum:nec calidum calefacit se per suū calo
rem.⁊ ꝙ ista sit intentio eius pꝫ.nam statim ibidē absqꝫ
medio addit.similr̄ aūt ⁊ alioꝝ vnūqdqꝫ quotūcūqꝫ mo
Cō.40. uens necesse est habere vniuocum.vbi Cōmenta.Et iste
inquit sermo est intellectus ex predicta.s.ꝙ impossibile
est vt aliquod moueat fm̄ ꝙ mouet̄.⁊ hoc est in motis ⁊
mouentibus que dicuntur vniuoce.⁊ addit Cōmenta.ꝙ
Phs dixit hoc:qa hoc nō est impoīe nisi in motoribus q̄
sunt corpora aut virtutes in corporibus.ratio est:quia in
illis tn̄ reperit̄ talis motio vniuoca:lꝫ nō repiat̄ in oīb9
⁊ in multis reperiat̄ motio equiuoca.talis autem motio
vniuoca nō est in motu locali corpoꝝ simpliciū:sic patet
nisi diceretur per loca in quibus actualiter sunt mouent
se ad loca eiusdem speciei specialissime.Et forsitan ad h
excludendū inter alia incōueniētia dixit:⁊ ferret ⁊ ferre
tur:⁊ similiter dōm ad aliud illatum.puta ꝙ idem esset
in actu ⁊ in potentia.s.in actu formali ⁊ virtuali etiā vni

uoco:⁊ in potētia formali.s.tali motione vniuoca se mo
ueret.Si aūt motio sit equiuoca non sequitur nisi ꝙ sit
in actu virtuali non vniuoco ⁊ in potentia formali iuxta
vulgatā distinctionē:⁊ istud non est inconueniens: sicut
pꝫ de aqua calida:que est in actu vītuali frigida:cū actua
liter habeat formā substantialē:que virtualr̄ cōtinet fri
giditatem:quā nō hꝫ formalr̄:sed habere potest.sic etiaꝫ
multa alia virtualr̄ ꝯtinent qualitates:ad quas fm̄ spēꝫ
sunt in potentia formali.vt argentum cōtinet nigredinē.
nam ⁊ ductum super albam tabulam vel mēbranā facit
lineam nigrā.⁊ tamē ipsum etiaꝫ pōt nigrefieri:lꝫ non a
seipso.sic etiaꝫ dicit̄ de pipere ⁊ alijs pluribus aromati
bus:que sunt actu virtualiter calida:⁊ tn̄ possunt forma
liter calefieri per ignem.Imo qđ plus est:nō vsquequaqꝫ
est impoīe idem esse in potētia formali ⁊ actu formali.si
per esse in potētia formali nō plus importet̄ ꝙ posse reci
pere formā:⁊ per esse in actu formali nihil aliđ ꝙ actua
liter habere formā.⁊ hoc pꝫ.nam aliqđ remisse calidum
est in potentia ad alium gradū caloris:⁊ pōt fieri magis
calidum:⁊ aqua per seipsam rediens ad frigiditatē pas
est remisse frigida actualr̄:⁊ tn̄ est i potētia ad alios gra
dus frigiditatis:qnimo ⁊ illos causat in se:lꝫ non per ca
lorem quem habet. ¶ Ad aliam probationeꝫ dico distin
guendo sensus p̄mi cōsequētis.nam aliquid moueri a se
ipso p̄mo vno modo idem est qđ fm̄ totū ⁊ nō fm̄ partē
tm̄ moueri a se.ita ꝙ qđlꝫ sui sit mouēs ⁊ quodlibet mo
tum.fm̄ quē modum accipit Phs 5° phy.⁊ 6°.cum dicit T.c.2.
aliqđ moueri in aliquo tēpore primo.i.in qualibet parte t.c.74.
illius tpis.alio modo vt sit sensus ꝙ de ipso verificat̄ p̄
mo moueri ⁊ similiter mouere:fm̄ quē modū accipitur
p̄mo in diffinitione vlis p̄mo posterioꝝ:⁊ quēadmoduꝫ
dicimus ꝙ triāgulus p̄mo hēt tres ⁊c.i.hic tres p̄mo ve
rificat̄ de triangulo:ita ꝙ sic loquentes vtimur actu ex
ercito pro signato.si p̄mo mō itelligat̄ ꝯcedo p̄mā ꝯñaꝫ
⁊ ꝯñs:sed vlteriorem nego ꝯñaꝫ:⁊ eā nō tenere satis cla
rum est.naꝫ simili modo ꝓbaret̄ ꝙ nihil mouet̄ ab alio
p̄mo ad illum sensum:cuius oppositum frequentissime
habetur in phia:⁊ experiētia docet:⁊ patet:qa quodlibet
tale quiesceret inquiescēdo partē suaꝫ.si vo intelligatur
scđo modo tūc primū añs vtiqꝫ falsum est.sed ꝯña p̄ma
nō valꝫ:qꝛuis eni aliqđ corpus fm̄ totū sit motū ⁊ fꝫ to
tū mouēs:neutrū tn̄ p̄dicatū dꝫ p̄mo de eo.qnimo dicit̄
de aliquo de quo ipsum nō dꝫ.puta de parte.nam q̄libet
eius pars est mouens ⁊ quelibet mota. ¶ Ad 6m dōm ꝙ Ad 6m
sicut expresse pꝫ ex textu.Phs loquitur de motu diuisi
bili:⁊ de motu locali:⁊ sic accipiendo dico ꝙ illa ꝯclusio
Phi vera est:sic intelligēdo ꝙ omne qđ mouet̄:mouet̄ 7° phy.
ab alio extrinseco motore vel Intrinseco totali vel partia t.c.p.
li.⁊ sic graue esto ꝙ moueat se.mouet̄ tn̄ ab alio:qa a q̄li
bet pte sui tanꝗ a ptiali motore intrinseco.nam sic ipm
est totale motū cōpositum ex partialibus motꝭ:sic est to
tale mouens compositum ex partibus mouentibus:et si
dicatur ꝙ ex illa ꝯne sic intellecta nō potest ꝓbari p̄mū
motorē esse oīno imobileꝫ sicut intendit Phs.Certe cō
cedo ⁊ dico ꝙ Phs per istā nō sufficienter illud ꝓbauit
nec forte p aliqua alia sua p̄ncipia:qꝛuis forte putauerit
oppositū. ¶ Ad 7m dico ꝙ qualitercūqꝫ illa diffinitio sit Ad 7m
intelligenda:qa de hoc infra.nihil tn̄ ad ꝓpositū:quia ta
lis potentia motiua nō est inquantū huius ꝓprie actiua.
nec localr̄ mouere est ꝓprie agere:cū nulla oīno entitas
per taliter mouere producat̄:sed tm̄modo acquiratur lo
cus p̄existens.vnde etiā vult Phs ꝙ non omne mouens
est agens. ¶ Ad 8m nego ꝯñaꝫ.⁊ ad ꝓbationē dico ꝙ nō Ad 8m
qđlibet mouens est in dispositione opposita ad motum. quod ē
sed mouens qđ est ꝓprie agens:⁊ motū qđ est ꝓprie pa Aureoli

tiens transmutantia se fm qualitates actiuas ꝛ passiuas sunt in dispositionibus oppositis ꝛ in pncipio dissimilia ꝛ in fine similia: ꝛ tale agens est quod sibi assimilat passus:nec est dubiũ ꝙ de talibus Phs loquitur.qꝺ aũt precise localiter mouet nõ hꝫ tales ꝯditiones:sicꝫ pꝫ in ꝓijciente lapidem sursum.ꝛ similr in mouẽte aliud deorsum qꝺcũqꝫ sit illud. Iteꝫ nec qꝺlibet agẽs est talis conditio
Ad 9m nis respectu passi vt alias patebit. ¶ Ad 9m dicõ ꝙ multi non reputarent incõuenicns illud qꝺ infertur:nec forte est bñ iprobabile.dico tamen ꝙ quid sit de illo ꝙ non par ratio est vtrobiqꝫ.tum qꝛ non apparet ꝙ aliqꝺ corpus mere naturalr moueat a ꝓprio loco aut in ipso exñs in illo:sed potius quiescat.celum auteꝫ est in ꝓprio loco ꝛ cõtinue in illo mouet,tum qꝛ qꝺ naturalr mouet quocũqꝫ genere motus mouetur.si nullã hẽt resistẽtiã mouet in instanti.vñ si nõ esset mediũ resistens graui aut aliud
T.c.71. impediens descenderet in instanti.vt pꝫ 4° physicorũ.si vo celuꝫ moueret se moueret nãlr mere:ꝛ nullã oino haberet resistentiam:ꝑ ꝑtem mobilis ad motorẽ:quia nihil sibiipsi resistit:nec mediũ:cũ nullũ sit:ꝛ per ꝯñs moueretur in instanti:qꝺ est falsum ꝓpter ista siue cogant sufficienter siue non:ꝛ ꝓpter multas alias rõnes que possent assignari videri potest ꝙ celũ nõ moueat a motore mere naturalr mouente:sed a ꝓposito ꝛ a voluntate:ꝛ per ꝯñs non a seipso sꝫ ab alio.Ex quo pꝫ ꝙ nõ est par ratio vtrobiqꝫ.
Ad 10m ¶ Ad 10m nego ꝯñam.ad ꝓbationem dico ꝙ illa ꝓportio debet attẽdi inter virtutẽ mouentẽ ꝛ magnitudinẽ motam resistentem mouenti:sicut ꝛ ꝓpter solam resistẽtiam apponitur tps in motoribus virtutum naturaliter mouentiũ:ꝛ qꝛ idem non sibiipsi resistit nõ fm ꝓportionem totius mole ad totam molam:ꝛ medietatis ad medietatem est tempus in motibus illis:qꝛ vo medius qꝺ etiam est per se motum ꝛ pulsum a mola resistit ei:ꝛ ꝑ talem resistentiam nõ in instanti:sed in tẽpore mola descendit.idcirco fm ꝓportionẽ virtutis mouẽtis ad ipm mediũ motũ sumẽda est ꝓportio tẽporis.saluo semꝑ bono itellu regule illius.de q nõ est pro nũc opus disserere.

4° arti. **Quantum** ad 4m arti.Utrũ.s.angelus possit a se ipso localiter moueri.videtur mihi dicendũ ꝙ sic.naꝫ cũ angelus possit localr moueri:vt pꝫ ex articulo primo:nec sit impossibile idem mouere seipsuꝫ localr.vt pꝫ ex.3.pose.fuit deũ sibi cõferre.vt ipse se moueret:ꝛ satis rationabile eẽ videtur estimare ꝙ sic de facto contulerit:presertim cuꝫ in ꝑfectionibus mobilibus hoc videamus esse cõcessum.puta fm sanctos.demones de loco ad locũ vadunt vt tenteut hoies ꝛ faciant cadere in peccatũ.tũc igit vel mouent a seipsis:ꝛ habeo ꝓpositũ:vel a deo tñ:qꝺ libenter ego non dicerẽ.nã nõ bene religiosum ꝛ piũ videt dicere ꝙ sit totale mouẽs ducẽs diabolũ ad faciẽdũ hoies peccare:aut ab aliqua alia creatura:nec istud cõgruũ multũ apparet:quicquid tamẽ sit de vitate nobis certũ nõ est:qꝛ nec ꝑ scripturã expressũ: possibile tamẽ esset si deo placeret sibi talem vim mouẽdi tribuere.nã mihi videt tradendũ in dubiũ. ¶ Aduertenduꝫ tñ ꝙ sicut angelus ꝛ corpus non dicunt vniuoce esse in loco:qꝛ corpus dimensionaliter ꝛ circunscriptiue implendo locũ ꝛ faciendo distare partes loci.angelus vo diffinitiue tm̃ nõ implens locũ nec in ipso distantiaꝫ faciens.sic nec vniuoce corpus ꝛ angelus dicunt localr moueri:qm̃ corpus sic mouet vt medium scindat vel pellat aut alio modo ꝛ distãtiã loci faciat.nullaꝫ aũt hoꝝ facit angelus suo motu.solũ aũt cũ corpore cõuenit in hoc ꝙ ꝛ locũ deserit ꝛ locum acquirit.ita ꝙ vt sic liceat loqui cõueniunt quo ad substantiã motus:non quo ad modũ. ꝓ. cum dico angelũ localiter moueri.nõ intendo affirmare modũ motus queꝫ videmus in motu corporis fm subaꝫ eius.i.ꝙ vere locuꝫ deserit ꝛ locum acquirit.eo modo quo sibi in loco esse conuenit.hoc in simili docet Aug.12.sup
Gen.vbi querens vtrum anima cũ exit a corpore ad aliqua corporalia loca feratur ait.Cito quidem responderẽ ad corporalia loca eam vel non ferri nisi cũ aliquo corpore vel non localiter ferri. Iam vtruꝫ habeat aliquod corpus cum de hoc corpore exierit ostendat qui potest. Ego autẽ non puto.spiritualẽ enim arbitror esse non corporalem.Ex his patet fm eum ꝙ non fertur ad loca corporalia cum aliquo corpore:sed cuꝫ vt dicit Magister in ista distin.demones ducant animas ad infernũ:ꝛ quasdã ibi esse idem Aug.velit pmo retrac.ꝛ in enchi.119.dicat alas mortuoꝝ vsqꝫ ad resurrectionẽ abditis receptaculis cõtineri.ꝓbat ꝙ vnaqueqꝫ digna est requie vel erumna.sequitur ꝙ anima ferat ad corporalia loca:nõ tamẽ localiter:ꝛ per cõsequẽs mouet localiter vno modo.s.ad pmũ sensum.ꝛ alio modo.s.in scdo sensu non mouet localiter: ꝛ ita de motu angeli est sentiendũ. ¶ Per hoc patet ad argumenta q̃stionis.nã añs pmi in pmo sensu est falsuꝫ. probatio auteꝫ nõ valet:qm̃ Aug.solum intendit negare modum motus:sicut etiã ab anima separata vt dictũ est. ꝛ sic ipsum debere intelligi patet etiam per Magrm in pmo libro.distin.37.vbi eandem auctoritateꝫ exponens dicit ꝙ ideo Aug.attribuit mutationẽ loci corpi nõ spiritui:quia lꝫ spiritus transeat de loco ad locuꝫ.non tamẽ ita vt dimensionibus circũscriptus interpositione sui loci faciat distantiam sicut corpus. ¶ Ad aliam ꝓbationẽ antecedentis patet ex articulo scdo. Ad cõfirmationem dicendũ ꝙ nec anima nec angelus habet vbi dimẽsiuũ: quale habent corpora que dimensionaliter sunt in loco. de quo tñ tractat ibi auctor ille.sꝫ vtrũqꝫ habẽt vbi diffinitiuum:qꝺ non est aliud fm rem q̃ locus in quo diffinitiue locantur. ¶ Ad secundam dicenduꝫ ꝙ angelus mouetur a seipso per se.Et ad probationes in oppositum patet responsio ex dictis in tertio articulo.

cap. 58. · cap. 5. · Ad arg. pnci°.q. · Ad 2m

¶ Distinctionis. VI. Questio. II.

SEcundo quero vtrũ angelus possit se mouere de loco ad locũ in aliquo tempore successiue.arguit ꝙ nõ. quia nullũ indiuisibile potest moueri fm locum in aliquo tempore cõtinue.igit nec angelus.ꝯñtia patet:qꝛ angelus est simpliciter indiuisibilis fm substantiã.añs probatur ex intentione Aristo.6° phycoꝝ:ꝛ rõne etiã dupliciter.primo quidem:qm̃ omne cõtinue motum sup aliq̃ magnitudine prius transit equale sibi q̃ maius: ꝛ totaꝫ illam per sibi equalia successiue mensurat.si igitur aliqꝺ indiuisibile cõtinue moueretur mensuraret totã magnitudinem per sibi equalia:ꝛ per cõsequens per indiuisibilia ex quo vlterius sequeretur ꝙ magnitudo esset constituta ex indiuisibilibus.cuius oppositum probatũ est supra. ¶ Secũdo.quia omne quod localiter mouetur vel est totũ in termino a quo vel totuꝫ in termino ad quem. vel partim in vno ꝛ partim in alio.non potest dici pmũ. quia quãdiu mobile est in termino a quo quiescit.nec 2m quia tunc consumatus est motus.igitur tertiũ.sed nullũ indiuisibile potest partim esse in vno termino et partim in alio.cum partibus careat.igitur ꝛc.

T.c.86. · 2m

Contra non obstãte indiuisibilitate angeli.angelus est in loco diuisibili ꝛ põt moueri.igit non obstãte eius idiuisibilitate põt fm locũ ꝯtinue moueri. Oppo m

Respondeo ꝑmittẽdo aliques distinctiones deinde ꝯclones ad ꝓpositum.Prima distinctio est ꝙ angelũ moueri fm locum cõuenit dupliciter.s. p° disti.

ter.s.per accidens ad motum alicuius corporis assumpti
⁊ sibi uniti.alio modo per se nullo corpore assumpto:sicut
si a celo empyreo veniat angelus ad terram saltem vsqz
ad spheram lune moueẗ per se absqz corpore.cum nullū
sit ibi corpus ab ipso assumptibile.

2ª distĩ. **Alia distinctio** est ꝙ angelū per se moueri sm locum pōt intelligi tripliciter.
vno modo ꝙ moueaẗ motu deperditiuo tm̄.i.deserēdo
tm̄modo locuz.alio modo ꝙ motu acquisitiuo tm̄:ita ꝙ
locum nouum acquirat ⁊ priorem non deserat.Tertio ꝙ
vtroqz simul modo.s.vnum deserendo ⁊ aliū acquirēdo.
¶ His premissis pono probabiliter ⁊ sine assertione teme
raria cōclusiones quatuor.Prima est ꝙ angelus potest
se mouere per accidens sm locū in aliquo tēpore ɔtinue.
Secunda ꝙ potest se mouere per se continue motu dep
ditiuo tm̄.Tertio ꝙ pōt se mouere continue motu acqui
sitiuo tm̄.Quarto ꝙ pōt se ɔtinue mouere simul vtroqz
pª ɔ. modo.¶ Prima conclusio probatur.nam angelos aliqñ
fuisse per tempus cōtinue in corporibus motos ex sacra
scriptura colligitur:sicut patet in eo qui cuz Jacob vsqz
mane luctatus est:⁊ in eo qui in forma etiā humana die
bus pluribus vadens ⁊ rediens comitatus est Tobiam
iuniorem:⁊ de multis aliqs similia legimus.verū aūt illa
corpora in quibus apparebant ⁊ mouebanẗ essent tunc
ab eis primo formata ⁊ assumpta:an essent aliqua sibi ab
initio naturaliter vnita:⁊ tunc in figurā aliā transforma
ta.hoc ꝗuis a scriptura nō habeaẗ expressuz:cōmunius
tamē teneteẗ ꝙ tunc p̊mo fuerint assumpta:eo ꝙ sancti
⁊ doctores cōmunius opinenẗ angelos esse spūales tm̄
cap.3. modo incorporeos nāliter:sicut patet de Dam.lib.2. Et
cap.4. de Diony.p̊ lib.de diui.noibus.⁊ ꝗuis Aug.videaẗ oppo
cap.10. situm qñqz dicere.nō tamē nisi iuxta alioꝝ opi.sicut cla
cap.3. re pz.21.de ci.dei.vbi sm vtrāqz opio.respondet ad neu
tram determinate declinans:sed etiā in lib.de fi.ad Pe.
quē postea edidit eos icorporeos determinate asserit.d.
ꝙ deus superiores spūs cum corporeis elemētis nullum
naturale fecit habere consortiū.Et ex hoc teneẗ cōmuni
ter ꝙ in assumptis corporibus angeli possunt moueri cō
2ª ɔ. tinue.¶ Scđam cōclusionem ꝓbo sic.angelus existens
in loco sibi maximo potest spōte partē illius loci successi
ue continue deserere ⁊ in alio remanere.igitur potest cō
tinue motu deperditiuo se mouere.ɔña pz.añs probaẗ.
nam vt supra.d.2.dcm̄ est:angelus non sic determinat si
bi mensuram loci:quin possit nūc in maiore nunc in mi
nore existere:⁊ per ɔñs cū possit ex toto illo loco recede
re:⁊ iterū ad eius partē precise redire si sibi placet nō ap
paret cur non possit partem tm̄ deserere:⁊ partem retine
re.Q3 vō possit partem successiue non totum simul dese
rere.pz:quia cum non naturalr̄:sed libere angelus sit in
hoc loco vel illo sic videtur posse successiue deserere ptē
loci remanencē in rerū nā:sicut si successiue annihilareẗ
ɔfirma. successiue desineret in illa esse.¶ Cōfirmaẗ hoc ⁊ simi
liter conclusio.nā possibile est ꝙ anima humana aliquā
partem sue materie successiue desinat informare.igitur
⁊ angelus potest ⁊c̄.añs pz.qm̄ si aliqua pars carnis vel
sanguinis successiue corrumpatur ⁊ cōtinue sicut natura
liter possibile est:anima cōtinue desinet informare illaz.
ɔña satis videtur ꝓbabilis:qm̄ sicut anima que natura
liter vnitur materie nāliter in illo casu deserit eam suc
cessiue.sic angelus qui libere iungitur loco libere potest
partem successiue deserere.ita enī anima est tota in qua
libet parte corpis sicut angelus totus in qualibet parte
2ª loci.¶ ꝓ.sm Dam.lib.2.demon si deus permittat pōt
cap.4. pro libito in quacūqz figura sibi assumere corpora:⁊ ea
dem ratione in maiore ⁊ minore quantitate:⁊ assumpto
aliquo magno corpore potest partez deserere nō minus
ꝙ̄ anima humana:que magis intimatur suo corpori.igiẗ
multo fortius existēs in loco magno potest deserere vnā
eius partem:⁊ in alia tm̄modo remanere:cum maior sit
eius coniunctio ad corpus assumptum ꝙ̄ ad locū.¶ Ter 3ª ɔ.
tia cōclusio pōt ex eisdem quasi probari.nā angelus pōt
esse in loco minore sibi maximo possibili:⁊ potest esse in
sibi maximo possibili.igitur existens in loco minore pōt
illo non deserto proximū acquirere.¶ Scđo.qa anima 2ª
humana potest nouam partem materie(si partibiliter ⁊
aliquorum continue sibi adgeneretẗ sicut possibile est.vt
puto)successiue informare non desertis prioribus parti
bus quas informat.igitur ⁊c̄.¶ Tertio.qa existens vni 3ª
tus alicui corpori illo crescente potest nouis partibus se
vnire ⁊c̄.¶ Quartam conclusionē probo:qa anima hu 4ª ɔ.
mana potest simul vnam partez materie deserere ⁊ aliā
de nouo continue informare.igitur ⁊ angelus vnuz locū
deserere ⁊ alium simul acquirere.assumptum patet posi
to ꝙ in vna parte corporis generetur noua caro ⁊ in alia
corrumpatur.¶ Secundo.angelus potest vnum locum 2ª
sponte totaliter successiue deserere.⁊ potest alium totali
ter successiue acquirere.igitur potest simul vnuz successi
ue acquirere:⁊ alium successiue deserere.añs quantū ad
primam partem probatur ex secūda cōclusione.nam nō
minus potest deserere totum successiue ꝙ̄ partem:⁊ per
idem secūda pars probatur ex cōclusione tertia.Et cōse
quētia videtur satis clara.cum deserere vnum ⁊ acquire
re aliuz non sint icōpossibilia.¶ Tertio sic.possibile est 3ª
angelum diuersis partibus eiusdez corporis cōtinue mo
ti circa ipsum successiue coexistere:⁊ econuerso:et simul
vnam ab eo successiue ⁊ continue discedere.aliam vō ac
cedere.igitur econuerso.possibile est angelū diuersis par
tibus corporis quiescentis successiue ⁊ continue coexiste
re:⁊ simul ab vna discedere ⁊ ad aliā accedere.ɔsequētiā
puto planam cuilibet concedenti angelus posse localiter
moueri ⁊ libere vt suppono ex questione precedenti.an
tecedens non solum de possibili:sed etiam de inesse veꝝ
est sm cōmunē opionem.nam si angeli sunt motores ce
lorum vt vult Aug.8° de trini.⁊ Phs ⁊ alij doctores cō cap. xi.
muniter:⁊ sint in determinata parte.puta in circūferētia:
⁊ in parte orientali vt vult idem Phs 8° physicoꝝ.⁊ Cō Cō.84.
mentator ibidem.⁊ scđo ce.in qua parte semper imotuz Cō.15.
eum existere dicunt.ita vt nunꝙ̄ sit in meridie vel occi
dente aut alia parte.Et ei velut quasi extrinsecus ibi po
sito continue successiue partes orbis coexistunt:⁊ cōstat
ꝙ ei non coexistit adequate aliquid indiuisibile celi.tuꝫ
quia nullum tale est in ipso:vt supra probatum fuit disti.
scđa.tum quia cum sic successiue totus orbis coexistat se
queretur ꝙ componeretur ex idiuisibilibus.vt patet ex
considerationibus.6.physicoruz.sequitur ꝙ in quolibet
instanti coexistat alicui parti diuisibili:⁊ successiue cōti A. t.c. ꝓ. per lōgus
nue vna ab ipso discedat.alia appropinquet vt dicebaẗ: processus.
⁊ hanc rationem satis reputo probabilem.¶ Contra cō
clusionem istam que principaliter est quarta opio cuius Ocker. li.
dam doctoris moderni:ꝙ impossibile est angeluz per se ꝓ distin.8.
ab aliqua virtute creata posse localiter moueri continue. q.4.
quāuis concedat euz sic moueri posse imediate a deo.ar
guit autez ipse primo sic.si hoc esset possibile sequeretur
magnitudinem motum ⁊ tempus componi ⁊ indiuisibi
libus contra demonstrata in.6.physicorum.consequētia A. t.c. ꝓ.
probatur:quia si indiuisibile mouetur per se mensuraret per lōgus
totuz spacium super quod moueretur:⁊ indiuisibilia in processus.
illo essent imediata sicut patet:⁊ per consequens magni
tudo constaret ex indiuisibilibus:⁊ quia eiusdem ratio
nis sunt motus ⁊ tempus quo ad diuisionez cum magni

T.c.37. tudine:eo ꝙ eisdem diuisionibus diuidantur. vt patet
38.⁊.39. ibidem. sequitur etiã ꝙ motus ⁊ tempus ex indiuisibi-
2m libus componantur. ¶ Secũdo. si sic. tunc in suo motu
nullam haberet resistentiam. ⁊ per consequens non esset
in illo motu aliqua successio. cum omnis successio in mo
t.⁊.c.71. tu sit ꝓpter resistentiam. vt pꝫ. 4. physico. p. c. de vacuo.
3m ⁊ per Comen. ibidẽ. ¶ Tertio. tunc angelus perfectior
⁊ maioris virtutis posset se mouere velocius q̃ angelus
minoris virtutis. consequens est falsum. ɔsequentia pro
batur. quia ſm hanc positionem quicũqꝫ angelus posset
se mouere per quãtamcunqꝫ distantiam in quantocũqꝫ
tempore: eo ꝙ nõ esset sibi difficilius mouere se per ma-
gnam q̃ per paruam. cum nullam habeat resistentiam.
⁊ ita non posset vnus velocius se mouere q̃ alius. s. ɔ. p-
batur: quia ponat̃ ꝙ duo angeli vnus fortior alter debi-
lior moueant se q̃citius possunt: si mouentur eque velo
citer. igitur virtus maior ⁊ virtus minor agunt actiones
equales in tempore quando agunt ſm vltimum poten-
T.c.36. tie sue. qđ non est intelligibile. ⁊ cum hoc est contra phi-
37.⁊.35. losophũ ⁊ Cõmen. vbi supra. ⁊. 7° physicorũ in multis
4m alijs locis. ¶ Quarto sequitur ꝙ aliqua virtus minor
virtute angeli posset cũ aliqua resistentia velocius mo-
ueri q̃ angelus sine resistentia. qđ est absurdũ ⁊ impos-
sibile. probatur consequentia. nam sumatur vnus ange-
lus qui moueatur de terra vsqꝫ ad concauũ lune q̃ ve-
locius potest. ⁊ ponatur ꝙ in tempore. a. constat ꝙ aliqꝫ
ignis potest per medium vsqꝫ ad eundem locum in ali-
quo tempore moueri. ⁊ sit illud. b. tunc aliqua proportio
est temporis. b. ad tempus. a. sit gratia exempli decupla.
tunc sic. ignis decuplus ad priorẽ potest moueri in hoc
medio in tempore decuplo minori q̃ tẽpus. b. igit̃ in tẽ-
pore equali. a. ⁊ ignis centuplus potest in tempore mino
ri q̃. a. ⁊ cõstat ꝙ quilibet ignis in suo motu habebit re-
sistentiam ex medio in quo mouetur. angelus autẽ nul
5m lam. ¶ Quinto. tunc eadem ratione aĩa humana quan-
do vellet esse alicubi p̃mo moueret se. ⁊ ita esset primũ
motum ex se in homine contra determinationem phi ⁊
Cõ.30. Cõmen. 8° physicorum in multis cõmentis. vbi volunt
ꝙ p̃mũ motũ ex se sit cõpositum ex duab' partibus: qua
Rñ° ad rum vna primo mouet aliam. ¶ Ad p̃mam dico primo
rões hi. ꝙ ipsa militat contra eum in eo qđ concedit. vꝫ ꝙ deus
Ad p̃m possit angelum mouere continue super magnitudinem.
naꝫ si illud sequeret̃ posito ꝙ angelus per se moueret̃ a
seipso: pariter sequeret̃ si esset per se mot' ab alio. vnde
p̃hãnõ plus iprobat idiuisibile posse per se moueri ex se
q̃ ab alio. nec eius rõ plus ꝓbat de vno q̃ de alio. ⁊ mi-
ror ꝙ istud iste doctor nõ aduertit. ¶ Rñdeo igit̃ ⁊ ne-
go ɔñtiã: ⁊ ad ꝓbationẽ dico ꝙ ipsa bona est de indiuisi-
bili cui correspõderet p̃cise indiuisibile in spatio siue ꝙ
non coexisteret simul diuisibili parti spatij si aliqđ tale
esset. angelus aũt nõ est tale. nã q̃uis ipse sit in se indiui-
sibilis: coexistit tamen diuisibili spatio: sicut etiã aĩa in-
tellectiua indiuisibilis existens coexistit ⁊ informat di-
uisibile corpus. ⁊ ideo nõ mensurat magnitudinẽ per in-
Ad 2m diuisibilia: sed per diuisibilia tñ. ¶ Ad 2m ɔcedo p̃maꝫ
cõsequentiã: ⁊ nego secũdam. nam mouens liberum põt
etiaꝫ absqꝫ resistentia successiue mouere. patet etiã ſm
arguentẽ. nam dicit ꝙ deus posset successiue angelũ mo
uere. ⁊ constat ꝙ tunc etiam nulla foret resistentia. simi-
liter medium non resistit corpori glorificato nec corpus
glorificatum virtuti mouenti. ⁊ tamẽ Christus post glo-
rificationem sui corporis successiue ⁊ continue moueba-
tur. Dictum ergo philosophi intelligendum est de motu
naturali. in tali nanqꝫ est successio p̃cise ex aliqua resistẽ
5 rõneꝫ tia. ¶ Sed contra hec iste doctor arguit. quia tũc inquit
ipse esset successio precise. quia angelus vellet tanta velo
citate p̃cise mouere se. ⁊ tunc vlterius sequitur ꝙ oẽs
partes spatij successiue actu cognoscat. vel ꝙ aliquando
transit ⁊ nesciat q̃ velociter. ¶ Respondeo primo ꝙ idẽ
arg. potest fieri cõtra eum ⁊ contra alios de hominibus Rñsio
habentibus corpora glorificata. ¶ 2° dico ꝙ angeluꝫ co
gnoscere quãta velocitate mouet̃ potest dupliciter intel-
ligi. vno modo ꝙ distincte cognoscat in quanto tempore
quãlibet parteꝫ determinate pertransit. verbi gratia. in
quãto tẽpore dcimã. ⁊ in quãto cẽtesimã. ⁊ in quãto mil-
lesimaꝫ. ⁊ sic de qualibet determinate ⁊ distincte cogno-
scat in quãta parte determinata ⁊ certa temporis eã trã-
seat. Alio modo ꝙ non sic distinctam notitiam de singu
lis habeat: sed de tota magnitudine determiate sciat in
quãto tempore transit: ⁊ cõfuse de partibus. si intelligat̃
primo modo cõsequẽtia videt̃ cõcedenda: ⁊ cõsequens
erit ꝓ 2a parte: si detur minima pars magnitudinis per-
ceptibilis ab angelo vel maxima nõ perceptibilis: sicut
non obstante ꝙ voluntas libere possit intendere actum
suum ⁊ velocitare: nõ tamẽ distincte nouit quãlibet par
tem actus ⁊ quãlibet partẽ tẽporis mensurãtis intensio
nem illam. ⁊ hoc nõ solũ de voluntate humana: sed etiã
de angelica videtur satis rõnabiliter debere dici. Si vo
teneat̃ oppositũ cõcedendũ est ɔñs pro parte p̃ma. si 2°
mõ neganda est consequentia. nam esto ꝙ nõ cognoscat
distincte quãlibet parteꝫ magnitudinis ⁊ temporis: põt
tñ cognoscere ꝙ in tãto tempore pertransit totũ spatiũ.
¶ Ad 3m ɔcedo ɔñs. dico. n. ꝙ quilibet angelus per quã-
tumcũqꝫ finitum spatium potest se mouere in instanti su- Ad 3m
mendo mouere cõiter ⁊ large. nec est necessarium quãli-
bet virtutem maiorem in quolibet effectu posse supera-
re minorem. verbi gratia. corpus luminosius non veloci
us aut citius determinatam partem medij illuminare
potest q̃ põt minus luminosum. cum minus luminosũ
possit in instanti. similiter si vacuuꝫ foret: sicut possibile
esse per potentiam dei saltem qlibet catholicus hꝫ cõce
dere: qđlibet graue per quãtãcũqꝫ finitã distantiam de-
scenderet in instãti. etiaꝫ ſm p̃ncipia istius doctoris. nec
citius descẽderet grauius q̃ minus graue. sufficit autẽ
ꝙ in aliquo effectu excedat. ⁊ sic est in exẽplis datis. naꝫ
⁊ si maius luminosuꝫ nõ citius illuminet q̃ minus: ma-
iorem tamẽ partẽ medij ⁊ intensius illuminat q̃ minus
luminosum. similr̃ q̃uis grauius nõ superet in mouẽdo
se supposito vacuo corpus minus graue superat tñ ipsuꝫ
in mouendo se per mediũ plenum. sic in ꝓposito dico ꝙ
angelus fortior in mouendo se non superat debiliorẽ: tñ
superat in mouendo aliquod corpus. naꝫ maius corpus
potest mouere ⁊ ideꝫ vel equale velocius ⁊ hoc sufficit.
probatio autem ꝓcedit de actionibus tranceuntibus non subi-
tis. ¶ Per ista patet ad quartum. fundatur. n. super fal- Ad 4m
so. s. ꝙ sit dare certum tempus in quo angelus per certã
distantiam potest se mouere. ¶ Ad 5m loquendo de aĩ- Ad 5m
ma ɔiuncta vt videtur ꝓcedere arg. ɔñs nõ valet. Scđo
dico ꝙ qcquid sit de ɔñe. illud tñ dcm̃ p̃hi nõ ꝓbat ipm̃
eẽ falsum. naꝫ p̃hs loquitur de motu diuisibili ⁊ quãto
sicut manifeste patet per totum suum processum ibidẽ.
⁊ similr̃ in principio. 7. vbi incipit de tali mã loqui. ⁊ ac T.cõ.p̃.
cipit moueri ex se iuxta sensum datum in precedenti. q.
respondendo ad primã obiectionem tertij articuli. Ter
tio dico ꝙ esto ꝙ consequens esset contra p̃hm. in hac tñ
parte nõ esset ponderanda eius auctoritas. ratio est: q̃r
apud ipsum nõ minus. sed multo magis fuisset ĩpossibi
le angelum posse moueri ſm locum siue a se siue ab alio
q̃ ꝙ aliqua res posset mouere seipsam: ⁊ tamen opposi-
tum iste doctor cõcedit ⁊ concedere habet quicũqꝫ non

ad arg^m pn^lc. vult repugnare dictis sacre scripture. ℂ Ad argu^m pn^lc.
pn^lc.q. dico q̄ idiuisibile pōt sumi dupl'r. vno mō q̄ sit idiuisi-
bile in se: ꝛ ſm suā cēntiā tm̄. alio mō q̄ sit idiuisibile ſ3
localē coexistētiā. i. q̄ idiuisibili loco vel situi coexistat: sicut
aliq imaginant̄ pūctū. de indiuisibili 2° mō sumpto
ɔcedo añs: ꝛ de tali nō est dubiū q̄ logr̄ Ap. ꝛ pcedit rō
sua: ſ3 de idiuisibili p̄ mō tm̄ eq̄lis ē āgelus: q̄ ēt l3 ſm se
sit idiuisibilis: diuisibili tm̄ loco coexistit: añs ē fl'm: nec
rō pcedit ɔ̄ B: qm̄ tale idiuisibile l suo motu nō p̄us trā-
sit eq̄le sibi q̄ mai^o: ſ3 p̄us trāsit eq̄le suo loco q̄ mai^o: ꝛ
q2 loc^o su^o nō est idiuisibilis: nō seq̄r̄ q̄ per idiuisibilia
mēsuret magnitudinē: aut q̄ idiuisibilia sint imediata.
ad ɔfir. ℂ Ad aliā pbōnē dico q̄ loquēdo vl'r de eo qd̄ mouet̄
ſm locū: nō oē qd̄ mouet̄ partim est in termino a quo: ꝛ
partim in termino ad quē. Sed vel est sic vel totū est in
pte termini a quo: ꝛ totū in parte termini ad quē: ꝛ vtrū
q2 hoꝝ diuisim sufficit ad moueri: sic autē se h3 angelus
dum mouet̄. p̄mo autem modo se habet corpus.

ℂ Distinctionis. VI. Questio. III.

TErtio quero circa istā di. Utrꝫ ange-
lus possit moueri d̄ loco ad lo
cū in istāti. ꝛ arguit̄ q̄ nō: q2 si sic aut eēt
pole trāseūdo p mediū: aut nō trāseūdo p
mediū. nō p̄ mō: q2 cū mediū sit p̄us ſ3 si-
tū q̄ extremū: ꝛ ex p̄ori ꝛ posteriori l ma-
gnitudine fit p̄us ꝛ posteri^o in motu: vt h3
T.c.99. 4° phy. seq̄r̄ q̄ āgelus p̄us mouet̄ ad mediū q̄ ad extre
mū. P̄ri^o aūt ꝛ posteri^o in motu nō cadūt in instanti: cū
T.c.97. vel sint tps vel nō sine tpe: vt p3 ex eodē. 4. igit̄ ꝛc. nec
pōt dici q̄ moueat̄ nō trāseūdo per mediū: qm̄ tūc illud
nō eēt mediū: qd̄ iplicat ɔ̄dictionē. p3 ɔ̄ñtia. nā medium
est in qd̄ prius venit qd̄ cōtinue mutat̄ q̄ in qd̄ vltimū
T.c.22. iuxta diffinitionem phi. 5° phyſi. igitur ꝛc.

Ad oppositū arguit̄ sic. āgelus l trāseūdo d̄ loco
ad locū nullā iuenit resistētiā. igit̄
pt d̄ loco ad locū trāsire l istāti. ɔ̄ñā p3 ex itētiōe phi. 4°
T.c. 71. phy. c. de vacuo. ꝛ Cō. ibidē. ꝛ añs pbat̄: q2 nec h3 resistē
tiā medij: cū corp^o nō resistat spiritui: gnimo sil' se cōpa-
tiant̄: nec resistētiā mobilis: cū idē sibiipsi nō resistat.

In hac. q. p̄ tractabit̄ q̄dā opi. 2° r̄ndebit̄ ad que
situ. 3° instabit̄ contra dicta.

Est quidē opi. vna que ponit q̄ āgelus pōt de loco
S. Tho. ad locū moueri ꝛ motu cōtinuo ꝛ motu
pt.1.q.53. nō ɔtinuo: nā vt dicit pōt locū diuisibilē in quo ē succes
art.1.ꝛ.3. siue dimittē: ꝛ sic motus ei^o erit ɔtinu^o: ꝛ pōt ēt totū locū
sil' dimittē ꝛ toti alteri loco sil' se applicare: ꝛ sic mot^o ei^o
nō erit ɔtinuus. Quo aūt mō moueat̄ dicit q̄ mouet̄ in
tpe: ꝛ nō in istāti: q̄. n. si motu ɔtiuo moueat̄ nō moueat̄
in istāti: sed in tpe nō h3 dubiū: ſ3 q̄ ēt si 2° mō moueat̄
moueat̄ in tpe pbat̄ sic: in q̄cūq3 motu sūt plura nūc si-
bi succedētia: ibi est tps: cū tps nihil aliud sit q̄ successio
p̄oris ꝛ posterioris in motu: ſ3 in tali motu sūt plura nūc
sibi succedētia. pbō: nā est dare nūc in q̄ p̄ est in termio
ad quē: ꝛ aliud in q̄ vltimo fuit in termino a q̄: ꝛ ista sibi
succedūt: q2 nō sil' angelus est i vtroq3 termio: cū nō pos
sit sil' eē in plurib^o locis. g̃ ꝛc. q̄ aūt sit dare nūc in q̄ vlti
mo fuit in termino a q̄ solū est dubiū lter assūpta ipsi p-
bāt. nā de rōne gñtis est q̄ illō qd̄ gescit: sil'r se hēat nūc
ꝛ p̄us: ꝛ iō in quolz nūc tp̄is mēsurātis gtē gescēs est in
eodē: ꝛ in p̄ ꝛ in medio ꝛ vltimo: ſ3 de rōne mot^o ē q̄ id
qd̄ mouet̄ alr' se hēat nūc q̄ p̄us. ꝛ iō in q̄lz nūc tp̄is mē
surātis motū mobile se h3 alia ꝛ alia dispōne: vñ op3 q̄
in vltio nūc hēat formā quā p̄us nō hēbat: ꝛ sic p3 q̄ ge-
scē in toto tpe in aliq: puta in albedine ē eē in illo in q̄lz
istāti illi^o tp̄is: vñ nō est pole: vt aliqd in toto tpe q̄edē
ti gescat in vno termio: ꝛ postea in vltimo instāti illius
tp̄is sit in alio termio: ſ3 B est i motu: q2 moueri in toto
aliq̄ tpe nō est eē in eadē dispōne in q̄lz instāti illi^o tp̄is:
op3 g̃ dare nūc in q̄ vltio gescit in loco a q̄: ꝛ p ɔ̄ñs. 2. nūc
sibi succedētia: ac p B tps. dñt tm̄ q̄ illud tps siue sit ɔti-
nuū siue nō: nō ē idē cū tpe qd̄ mēsurat motū celi: ꝛ alia
corpa que hñt mutationē ex motu celi: mot^o. n. angeli nō
Eg. lib. 2 di. 37. q. viii. depēdet ex motu celi. ℂ Alij tenētes eādē viā ɔfirmāt
eā sic. in oī mutatiōe est aliqd p̄us aliqd posteri^o: B. n. si-
T.cō.7. gnificat nomē mutatiōis: vt d3. 5° phy. igit̄ B op3 assigna
re in p̄dicto motu āgeli. p̄oritas aūt ꝛ posterioritas. 5. mo
dis ɔcipi pōt. vno^o q̄ sumant̄ p̄us ꝛ posteri^o ſm duo instā
tia icludētia vnū tps. 2° penes duo tpa ɔtinuata ad vnū
istās. 3° penes istās ꝛ tps: ꝛ B vl' penes istās initiās ꝛ tps:
cui^o est initiū vel e3. penes instans termināns ꝛ tempus
cui^o est finis. 4° pōt attēdi p̄oritas ꝛ posterioritas penes
duo istātia nō icludētia tps. 5° penes duo tpa nō icludē-
tia aliqd istās. hic aūt modus gnt^o: vt dicūt ipoſſis est: q2
T.c.105 sic se h3 istās ad tps: sic pūctū ad lineā: vt inuit phs. 4°
phy. ipole est aūt accipe duas lineas lter q̄s nō claudat̄
vnū pūctū si sint ɔtinue: vel plura: si sint discontinue: eo
q̄ cuilibet pp̄riū pūctū corrūdet. igit̄ ipole est sumē duo
tpa iter que nō cadat aliqd istās vel vnū: si sint ɔtinua:
vl' plura seu tps cū plurib^o istātib^o: si sint tpa discōtinua.
In motu g̃ āgeli p̄dicto aliq̄ p̄dictoꝝ motoꝝ op3 eē p̄us
ꝛ posteri^o: ſ3 nō pōt eē aliq̄ triū p̄oꝝ: q2 q̄libet repit̄ tm̄
in motu q mēsurat̄ tpe ɔtinuo. igit̄ 4° mō. igit̄ est dare
vnū istās in quo est in termino a quo: ꝛ aliud in quo est
in termino ad quē: iter que istātia nullū claudit̄ tps: ꝛ
q2 talis successio istātiū pōt dici tps: iō talis mot^o ange
S. Tho. ꝛ Eg. vbi supra. li erit in tpe. ℂ Ista opi. q̄tū ad illud qd̄ dicit de motu
angeli nō ɔtinue seu pp̄ri^o loquēdo de mutatiōe locali in-
diuisibili nō appet mihi v̄a: nec ēt in suo fundamēto. vñ
p̄^m ɔ̄ p̄^m arguo p̄ sic. angelus ſ3 illā opi. in tali motu dimittit
simul totū locū a quo discedit: sit g̃ loc^o a quo recedit a. ꝛ
loc^o ad quē accedit sit b. tūc sic. angelus dimittit totū a.
sil'. igit̄ dimittit ipm in istāti. sit igit̄ illud instans c. aut
angelus in istāti c. ē in loco b. aut in loco a. B p3: q2 alias
nō mutaret̄ ex a. in b. vt supponit̄: ſ3 ex a. in aliū locū q̄
b. vl' simpl'r in nō a. si v̄o est in a. igit̄ vbi dimittit a. totū
sil'. q2 q̄ totū sil' aliqd dimittit̄ siml' dimittit ꝛ dimisit: q̄
aūt dimisit aliqd nō est in illo: igit̄ si est in a. in istanti c.
nō dimittit totū simul a. in istāti c. ɔtra positū: si est in b.
igit̄ in instāti mutat̄ ex a. in b. q2 nō mutat̄ ex a. nisi p̄ci-
se dū dimittit a. imo nō est aliud ipm dimittē a. q̄ muta
ri ex a. p3 ēt in simili: nā q2 dū mā simul tota vnā formā
substātialē dimittit seu perdit aliā simul totā recipit: iō
dicimus q̄ in instanti ex vna mutatur in aliā: sic igit̄ in
Confir. pposito. ℂ P̄. Esto q̄ nec angelus: nec suus motus depē
deat ex motu celi: nihilominus tamē sic sibi coexistit vt
vere ɔtingat dicere q̄ dū sol est in tali loco: angelus est
in tali loco: ꝛ dum sol mouebat̄ a tali loco ad talē: ange-
lus mouebat̄ a tali ad talē: supposito q̄ moueat̄ ɔtinue
ab vno ad aliū: sic ergo quicquid sit de illo tēpore ange
lico sumo totū tēpus nostrū in quo sol tādiu mouecatur
quādiu angelus quiescebat in a. ꝛ totū tēpus in quo sol
mouebit̄ q̄diu angelus erit in b. cōstat q̄ inter ista duo
tempora nullū tempus est medium: copulātur ergo ſm
cōmunem modum loquendi vno instāti: ꝛ sit illud c. tūc
sic. aut angelus in instanti c. est in a. tm̄: aut in b. tm̄: aut
in vtroq3: aut in neutro: non in neutro propter rationem
prius dictam: nec in vtroq3: q2 non pōt esse simul in duo
bus locis ſm opini. si est in a. igitur in instanti c. non est
mutatus ex a. ꝛ cum per opi. sit dare p̄mū instans in quo
est in termino ad quem: qui est exempli gr̄a b. aut illi in-

stāti corrīdet i tpe nro ipmmet istās c.aut aliud sequēs.
si.c.igr ē mutat' ad b.qñ nōdū ē mutat' ex a.ac p B ñ ē
mutat' i b.ex a.ɔ̄ positū.si vo corrñdet istās aliud p'c.cū
in tpe nro ēt f3 opi.ñ sint istātia imediata:erit aliqd tps
post c.i quo āgelus adhuc erit in a.ꝛ p ɔ̄ns totū tps añ i
stās c.nō fuit totū in q̄ angelus fuit i loco a.ꝛ tñ sumptū
fuit totū. Reliquit g̃ ꝙ āgelus i istāti c.nō sit i a.ē igr in
b.ex quo vlteri' seqt ꝙ in toto tpe añ c.fuit in loco a.ꝛ i
istāti c.terminate illud tps ē i loco b.ac p B in instāti est
mutat' ex a.in b.qd ē ppositū:nā q̄rētes cōiter vꝫ āge
lus d loco ad locū possit mutari i istāti loquunt de istāti
tpis nri:siue tali istāti mensuret mutatio illa:siue ei tm
mō coexistat.Et iō rñdē de q̄dā alio istāti vel tpe nō est
ɔ̄ 2^m ad itellectū cōem querētiū loq. ¶ Cōtra 2^m.vꝫ ꝙ est da
re istās i quo vltio āgelus geuit in termio a q̄ qñ dimit
tit ipꝫ totū sil:sup q̄ dicto:vt pꝫ fundat opi.arguo ēt.ꝛ p
ex eo qd iā pbatū ē.vꝫ ꝙ in casu posito āgelus p totū tē
pus termiatū ad istās c.fuit in termio a quo:ꝛ i istāti c.
terminate ipm nō fuit in eo:s3 in termio ad quē:ꝛ ex B
gdē pꝫ ppositū:nā si fuit aliqd istās vltimū sue getis in
termio a quo vel fuit imediate añ se:ꝛ B nō ɔuenit vl p'
ipm ꝛ añ c.fuit tps mediū in quo adhuc geuit in termio
a quo:ꝛ p ɔ̄ns illd nō fuit istās in quo vltimo geuit i ter
mio a q̄:nec hec valet refugē ad aliqd aliud istās vl tps p
ter nrm cōiter nobis notū:cū in oi gete ēt mēsurata tpe
Confir. nro idipm cogant dicē ex rōne quā faciūt. ¶ P.Si i oi
quiete ē dare vltimū istās:igr cū mā trāsmutat ex vna
forma subali idiuisibili in aliā subalē idiuisibilē erit dare
vltimū istās in quo fuit sub forma ex q̄ trāsmutat:aut
igr in eodē istāti ē sub forma ad quā:ꝛ pꝫ ꝙ nō:aut in alio
sequēte erit:cū nullū sequat sine medio:seqt igr ꝙ erit
tps in quo mā vtraqꝫ forma subali carebit. ¶ P.fm B se
quit ꝙ ē dare vltimū istās eē rei pmanētis post qd nihil
T.c.79. erit.ɔ̄ pbꝫ.8° phy.ꝛ ɔ̄ pbata supra i diuersis locis. ¶ Ad
Ad rōes rōnē pmi doctoris rñ. negādo vltimū istās getis in tali
Tho. mutatiōe idiuisibili.Cū pbat:q2 in q̄lꝫ istāti tpis mēsu
rātis getē:gescēs ē in eadē dispōne q̄ pus:ꝛ p ɔ̄ns in istā
ti vltimo.dico ꝙ nō ē vꝫ:s3 tñmō in q̄lꝫ istāti in q̄ ve
rū ē dicē ꝙ illd gescit:s3 pter qdlꝫ tale ē aliqd aliud istās
in quo nō ē vꝫ dicē ꝙ gescit:s3 ꝙ desinit gescē expone
do p negōnē pntis ꝛ pōnē pteriti:ꝛ illd est instās qd ter
minat tps illd.Et iō nō ē de rōne getis ꝙ in q̄lꝫ instanti
tpis ꝛc̄.s3 ꝙ in q̄lꝫ istāti in quo gescit vl poti' i q̄ vꝫ est
dicē ꝙ gescit istd appet i sili ex dictis eoꝫ:nā fm eos ita
ē de rōne mot' ꝙ illud qd mouet se hēat alr q̄ pus:sic d
rōne gescētis ꝙ silr:s3 nō i q̄lꝫ istāti tpis mēsurātis mo
tū ɔtinuū motū se hꝫ alr:q2 nō i istāti initiāte:aliogn da
ret p^m mutatū eē i tali motu:qd ē ipoe.Et itꝫ si i illo i
stāti se hiet alr q̄ pus cū idē ipm instās sit termin' tpis
mēsurātis getē pcedētē ꝛ f3 opi.ꝛ f3 vitatē qñ post getē
aliqd mouet motu ɔtiuo in illo hēat vltimo getū eē:ꝛ p
ɔ̄ns nō se hēat alr q̄ pus:seqt ꝙ i eodē istāti se hēat alr
q̄ pus:ꝛ nō se hēat alr q̄ pus q̄ mutuo ɔ̄dicūt.Sūt g̃ illa
va de istāti ɔtinuāte:tā i motu q̄ i gete:in motu aūt ɔti
nuo nō est vꝫ de istāti ɔtinuāte:nec i gete pcedēte mu
Ad rōes tationē idiuisibilē de istāti terminate. ¶ Ad rōnē alte
Egidij ri' dico ꝙ illa poritas ꝛ posterioritas dꝫ attēdi f3 tps ꝛ i
stās.sic.s.itelligēdo ꝙ in toto tpe pcedēte fuit in termio
a q̄:ꝛ in istāti terminate fuit vel ē in termio ad quē:nec
obstat ꝙ dicit talē poritatē ꝛ posterioritatē nō reperiri:
nisi in his q̄ mēsurant tpe ɔtinuo:qm pter tps ɔtinuum
nō apparet necessitas ponēdi aliud tps discretum:cū oia
bene saluari possint per coexistētiā ad tēpus continuū.
2^a arti. Quantū ad 2^m arti.dico ꝙ qd nō est itelligenda de
motu stricte sūpto.s.successiuo:q2 certū ē
ꝙ nulla res pt talr moueri in istāti:s3 d moueri large ac
cepto:vt cōe ē ēt ad idiuisibilr mutari.vel si ppe velim'
loq:sit qd vꝫ āgelus possit mutari de loco ad locū i istā
ti:ꝛ tūc dico ꝙ qd pt itelligi duplr.vnomō vꝫ possit sic
mutari a seipo.alio' cōiter vꝫ a se vel a deo.Itē ꝙ mu
tet de loco ad locū pōt itelligi:vel ꝙ trāseat p mediū:vl
ꝙ imediate trāseat de loco ad locū nō trāseūdo per me
diū q̄uis iter illa sit mediū. ¶ His pmissis pono duas
ɔ̄nes:p^a est.ꝙ āgelus pōt a seipo mutari de loco ad locū
i istāti trāseūdo p totū mediū.2^a ꝙ pōt a deo mutari de
loco ad locū i istāti nō trāseūdo p mediū. ¶ p^m ɔ̄nē p p^a ɔ̄
bo sic.si aliqd corp' graue dscēderet de loco ad locū p va
cuū dscēderet i istāti.igr āgelus pōt se mutare d loco ad
locū i istāti p mediū:añs pꝫ ex 4° phy.c.de vacuo p phꝫ t.c.c.61.
ꝛ Cōmē.ɔ̄ña pbat qm tota cā vitati añtis:vt pꝫ ibidē ē
q2 tūc i tali descēsu nullā hēet resistētiā:cū igr nullū cor
pus resistat āgelo:ꝛ āgelus possit se mouē p mediū:vt pꝫ
ex pcedēti qōne.seqt ꝙ pōt se mutare p mediū i istāti.
¶ Ad hāc rōnē pt rñderi f3 dcā vni' doctoris ꝙ resistē rñ° Egi.
tia pp quā apponit tps i motu ē mltiplx.vna ē mediū ad vbi.ā.
mobile:alia mobilis ad motorē:ꝛ B ē q̄ciēscūqꝫ mobile
est distictū a motore:nā eo ipo ꝙ mobile est i alio loco q̄
motor velit:q̄dā resistētia ibi attēdit.p^a tñ ē i motu cor
poꝫ simpliciū.2^a tñ ē i motu corpoꝫ celestiū:ꝛ eēt i mo
tu aīaliū p vacuū:s3 vtraqꝫ sil ē in motu aīaliū p mediū
plenū:āgelus āt duplr pōt moueri.s.in corpe assūpto ꝛ in
tali motu apponit tps:ꝛ ā pp resistētiā mobilis ad moto
rē:qm est distictū ab eo:ꝛ in alio loco q̄ vult eū eē ꝛ me
diū ad mobile.Et pt āgelus moueri p applicationē vtutis
ad diuersa spatia:ꝛ B eēt q̄dā resistētia p q̄to ipꝫ appli
cās ē alibi distictū ab eo:cui dꝫ applicare vtutē suā:ꝛ pp
talē resi^am cadit tps i motu āgeli:q̄uis tps alteri' rōnis
ab eo qd ē passio mot' celi. ¶ Hec rñ' ɔtinet falsitatē:vt ɔ̄ rñsio.
mihi appet i eo qd dic ꝙ q̄ciēscūqꝫ mobile est distictū a
motore ibi ē resistētia:rōne cui' regrit tps:si.n.B eēt ve
rū.seqret ꝙ de' nihil posset mutare in istāti:qd nō repu
to hri theologice dcm.pꝫ ɔ̄ña:q2 oē qd mutaret eēt ab eo
distictū. ¶ P.seqret ꝙ qdlꝫ corp' eq̄lr resisteret oib' an Confir.
gelis:cū ab eis moueret:q2 eq̄lr distingueret a qbuslꝫ:ꝛ
p ɔ̄ns nullus possꝫ corp' aliqd mouē i nō tpe:nec idē cor
p' p idē spatiū in minori tpe q̄ ali':nec fortissim' āgeloꝫ
posset mouē sperā lune veloci' q̄ posset is q actu mouet:
cū tñ ille fm rñsionē nō possit nisi in tpe mouē:ꝛ cuꝫ sit
vtutis finite:p ɔ̄ns opꝫ dare minimū tps in q̄ illā mouē
pōt. ¶ P.seqret ꝙ posito vacuo si vnū aīal eēt in cacu
mine alte turris:ꝛ idē se pijceret ad terrā per vacuū nō
descēderet i istāti:s3 in tpe:eēt.n.mobile distictū a moto
re ꝛ alibi q̄ vbi vellet ipm motor eē:nā eēt in turri ꝛ vel
let ꝙ eēt i terra.S3 ɔ̄ns ē fīm ēt fm opi.nā dicūt ꝙ tota
cā:q̄re in motu corpoꝫ simpliciū:ꝛ silr in motu nāli aīa
liū q̄lis ē cū aīal de alto cadit regrit tps ē resistentia me
dij.medio igr sublato nō mouebunt i tpe:ɔstat aūt ꝙ si
aīal vltra vim nālē descēdēdi.s.grauitatē applicat vim
aīalē ad dscēsuꝫ nō ex B apponet tps:cū ēt i pleno nō ex
B tardi' :gnimo veloci' moueret:qd aūt dꝫ ꝙ aīal moue
ret in tpe p vacuū nō de nāli motu aut mixto:s3 d volū
tario seu aīali itelligēdū est. ¶ P.Si sola distō mobilis Confir.
a motore sufficit ad resistētiā pp quā regrit tps i motu
locali:ita deberet eē in alqs motib':ꝛ p ɔ̄ns nullū altera
tū posset alterabile q̄tūcūqꝫ dispositū:a se tñ distictū al
terare i istāti:cui' oppo^m pꝫ ēt f3 eos i eadē qōne i illumi
natiōe mediū ꝛ cāriōe spēi in medio ꝛ visionis in oculo.
¶ 2^m ēt qd dicit scilꝫ ꝙ i motu angeli p applicationē vir
tutis distictio ei' a loco:cui vtutē vult applicare est suffi
ciēs resistētia:pp quā tps regrit ñ ē bñ dcm:tū q2 ad eq̄

lē distātiā oēs āgeli eque velociter se possent mouē:nec
vn⁹ alio veloci⁹:qđ ē icōueniēs:supposito ꝙ nullus pos-
sit moueri:nisi i tpe:vt vult iste doctor:tū q2 ēt in vacuo
āgelus n̄ possꝫ se nisi i tpe mutare đ loco ad locū:qđ nul
lus nisi absurde vr̄ posse ꝯcedē cū dicat ꝙ graue descen-
deret in nō tpe:tū ēt q2 n̄ min⁹ talis distā loci cui se vult
applicare aial:dꝫ eē sufficiēs cā:vt i ei⁹ motu reqraꝛ tps
ꝙ̄ i motu āgeli:⁊ sic i casu posito pus aial de turri ad ter
rā nō i istāti:sꝫ i tpe dscēderet.sic igr̄ pꝫ.ꝙ missio n̄ ē suffi
2ᵐ ciēs.℄ 2ᵒ ad ꝯnē sic.si totū mediū ꝯtētū i domo ista eēt
corp⁹ glificatū dote subtilitatis ꝙ̄ vnū corp⁹ alteri nō re
sistit:⁊ aliqđ graue poneret̄ supi⁹ sibi relictū descēderet
n̄ min⁹ ꝙ̄ nūc de facto qn̄ mediū n̄ ē glificatū:⁊ n̄ dscēde
ret i tpe:sꝫ i istāti eo ꝙ nulla eēt resistētia.igr̄ āgelus pōt
se đ loco ad locū mutare i istāti.pꝫ ꝯn̄a:q2 nullā oīno pa-
3ᵐ tiē resistētiā:sic nec illud pateret̄.℄ 3ᵒ si hō vel angelus
hēt vnitū corp⁹ glificatū tā glia subtilitatis ꝙ̄ agilitatis
possꝫ illđ đ loco ad locū mutare i istāti.igr̄ āgelus nūc đ
fcō pt sic se mutare.añs p̄ꝫ.qm̄ ois cā pp quā reqrit̄ tps
deesset:nā pp dotē subtilitat̄ n̄ resisteret mobili mediū:
⁊ pp dotē agilitat̄ mobile nō resisteret motori:⁊ p ꝯn̄s
Sic dicit san. Tho. li. 4. vbi d̄ eā đ dote agilitatis. nulla remāeret cā pp quā tps apponeret̄.℄ Probat̄ 2ᵒ
q2 sꝫ vitatē q hēbūt tales dotes post resurrectionē pote-
rūt i istāti trāsire đ loco ad locū:aliogn si n̄ nisi i tpe.igit̄
ne cio mai⁹ tps apponerēt ad trāseūdū spatiū mai⁹ ꝙ̄ ad
trāseūdū min⁹:qđ ē ꝯ̄ⁿ ꝯ Aug.i qōnib⁹ đ resurrectōe
vbi dit.ꝙ corp⁹ gliosum vtraqꝫ iteruallā pari celeritate
ptingit.vt radi⁹ solis:⁊ p exēplū suū ēt pꝫ añs.ꝯn̄a pn̄ˡᵉ
nō est:eo ꝙ i motiōe āgeli ad se nulla resistētia sit oīno.
2ᵒ ꝯ ℄ 2ᵐ ꝯnē pbo sic.corp⁹ chri i exn̄s i celo mutat̄ ad hostiā
sacramētalē mutatiōe acqsitiua:ꝙ̄uis nō deperditiua:nō
trāseūdo p mediū.igr̄ de⁹ possꝫ vnū āgelū exn̄tē i vno lo
co ponē in alio distāte absqꝫ eo ꝙ eū portaret p mediū:
pꝫ q2 nō min⁹ h̄ ē poñe ꝙ̄ illđ.igr̄ pari po⁹ possꝫ āgelū sic
mutare đ loco ad locū n̄ p mediū ꝙ nouū locū acqreret:
⁊ p̄ⁿ dsereret.vr̄.n.magl̄ supra nāꝫ mutari acqrēdo nouū
locū ⁊ retinēdo p̄orē ꝙ̄ sit̄ nouū acqrēdo ⁊ p̄orē dserēdo:
gnimo q̄cūqꝫ nālr mouēt̄ sꝫ locū dū vnū acqrūt aliū đ-
serūt. Utrū āt talr ppa v̄tute possit āgelus se mutare:ꝙ̄-
uis aliq sollēnes doctores dicāt ꝙ sic:mihi tn̄ dubiū est:
nec bene clarum:ideo de hoc nihil ad presens.

3ᵒ arti. S. Tho. ⁊ Scot. ⁊ Dionis⁹ li. 8. i. q. 3 **Contra** p̄dicta multiplr pōt istari.⁊ p̄ ꝯ ꝯnē p̄ᵐ ar-
guit qdā modern⁹ sic.si angelus posset p se
subito mutari localr poñe est ꝙ āgelus sit in ista domo ⁊
nō eē:⁊ ꝙ i istāti a.mutet̄ subito:vt sit i celo vl̄ alio loco
ex̄ domū istā:q̄ facto h̄ ē va:i a.iste āgelus mutat̄ ab ista
domo.igr̄ i a.exit istā domū:pꝫ q2 si n̄ exit añ a.nec p⁹ a.
vt pꝫ p positū:⁊ n̄ exit i a.igit̄ nūꝙ̄ exiret domū:⁊ ita fo
ret ex̄ domū postꝙ̄ fuit itra:⁊ tn̄ n̄ exiret:qđ nō ē itelligi
bile.Sꝫ pbat̄ ꝙ ꝯn̄s sit falsū i casu posito:q2 si exit istā
domū i a.vel exit p hostiū vel p aliā ptē:⁊ p ꝯn̄s ibi fuit:
h̄ aūt fl̄m:q2 nō fuit ibi i istāti a.qm̄ tūc fuit in celo per
positū:nec i alio istāti:q2 tūc ei⁹ mutatio n̄ fuisset subita
ꝯ positū.igr̄ vr̄ ipoñe ꝙ angelus subito mutet̄ ab ista do-
2ᵐ mo.℄ 2ᵐ si sic.tūc posset aliqd mutari ab extremo in ex-
T. c. 22. tremū n̄ p mediū ꝯ pħꝫ ⁊ Com. 5ᵒ phy.℄ 3ᵒ tūc angelus
3ᵐ qn̄cūqꝫ vellet eē i aliq̄ loco tūc ibi eēt:⁊ ita āgelus n̄ pos
set eē alibi ꝙ̄ est.⁊ ita p ꝯn̄s nō hēt libertatē volūtatis:
4ᵐ qđ est falsuꝫ.℄ 4ᵒ nō eēt difficili⁹ angelo se mouē subi-
to ad magnā distātiā ꝙ̄ ad puā:sꝫ ex sola volitione esset
vbicūqꝫ vellet:⁊ ita diabolus si nō ipediret̄ posset eē su-
5ᵐ bito i celo empyreo:⁊ iter hoies:qđ nō vr̄ vex.℄ 5ᵒ si sic
subito mutet̄ angelus:tūc i istāti mutatiōis ē i loco quē
intēdit.igr̄ i illo istāti nō vult eē alibi ꝙ̄ tūc ē:⁊ p ꝯn̄s in
illo istāti nō vult mutari localr:q2 velle mutari localr ē

velle esse alibi ꝙ̄ est:⁊ ita sequit̄ ꝙ in illo instāti nō mu
tat̄ volūtarie.℄ 6ᵒ angelus existēs in celo in aliq̄ instā- 6ᵐ
ti pōt velle in illo instāti eē in terra ꝙ̄ citi⁹ poterit:pona
tur igit̄ ꝙ sic velit:⁊ seqt̄ ꝙ subito erit in terra:⁊ p ꝯn̄s
in aliquo istāti erit mutatus ad terrā:⁊ nō in aliq̄ instā-
ti mediato huic istāti:q2 tūc nō mutaret̄ ꝙ̄ citius posset.
igit̄ in istāti imediato post h̄:⁊ ita istās erit imediatū in
stāti:qđ ē ipoñe.℄ 7ᵒ ꝯ vnū dcm̄ in p̄ᵃ rōne dicte ꝯnis.s. 7ᵐ
ꝙ posito vacuo graue descēderet in istāti.arguit:q2 si sic
ponat̄ ꝙ superi⁹ sit aliqđ graue:⁊ i h̄ istāti de⁹ annihilet
totū mediū:qđ ē īfra ipm vsqꝫ ad terrā:igr̄ i h̄ istāti illđ
graue erit in terra:ponat̄ ḡ ꝙ sil̄ cū h̄ de⁹ i h̄ istāti creet
vnū corp⁹ ipenetrabile ⁊ ponat in medio iter illud graue
⁊ terrā sm̄ rectā lineā:⁊ seqt̄ adhuc ꝙ in illo instāti illđ
graue esset in terra qđ est ipoñe.vn̄ ⁊ pari rōne si crearet
vnū corp⁹ iplēs totū mediū adhuc in illo instanti graue
eēt in terra:⁊ vlteri⁹ eadē rōne stāte illo medio graue đ-
scēderet in instāti:qđ est fl̄m.ꝯn̄a pbat̄.q2 posito illo cor
pore ipenetrabili:vt dcm̄ ē.si graue nō eēt i isto istāti in
terra h̄ eēt:q2 ipediret̄ ab illo:nō posset aūt ipediri:nisi
ipꝫ sit in h̄ istāti i aliq̄ situ:p quē opꝫ graue trāsire si de-
beat venire ad terrā:⁊ si sic.igr̄ ēt nō posito illo corpe ad
huc illud graue eēt i illo situ medio in h̄ istāti:⁊ per idē
pbat̄ ꝙ eēt i q̄lꝫ situ medio iter illđ ⁊ terrā:qđ oīno clau
dit ꝯdictionē đ extrīa nāli.℄ 8ᵒ ꝯ aliđ assūptū i 2ᵃ rōne 8ᵐ
eiusdē ꝯnis:nā ponat̄ ꝙ totū mediū nō sit glificatū:sꝫ i
ei⁹ medio sit aliq̄ ps nō glificata:⁊ vn⁹ angelus velit mo
uere graue supi⁹ exn̄s ꝙ̄ citi⁹ pt ad terrā:tūc seqt̄ ꝙ illđ
graue imediate diuidet illā ptē mediꝫ:⁊ ita nō pus tāget
illā ꝙ̄ diuidet:qđ n̄ vr̄ itelligibile.℄ p̄.Ponat̄ ꝙ illud Confir.
graue sit q̄dratū ⁊ sit i illa pte mediꝫ n̄ glificata:ita tn̄ ꝙ
nihil illi⁹ n̄ glificate ptis sit sub graui:tūc seqt̄.si i istāti
dscēdet ꝙ sit⁹ illi⁹ replebit̄ in istāti p illđ corp⁹ circūstās.
igr̄ latera nālr ꝯcurrēt i istāti.℄ p̄.Posito toto me⁹ gli 9ᵐ
ficato ⁊ graui supi⁹ ponat̄ cū h̄ ꝙ hic infer⁹ sit ignis sm̄
rectā lineā opposit⁹ illi graui.ꝯstat ꝙ sic illđ dscēdit:ita
iste ascēdit:⁊ p ꝯn̄s obuiabūt sibi mutuo.Sꝫ h̄ ē fl̄m:q2
nō ē rō pp quā obuiēt sibi i vno situ mediꝫ poti⁹ ꝙ̄ i a⁰.
nec dꝫ dicē ꝙ obuiāt sibi i me⁰ si sint eq̄lis po͞ᵉ aut i a⁰ si-
tu pportiōato pportiōi illoꝝ in v̄tute:qm̄ tūc posito ꝙ
ignis eēt maioris po͞ᵉ.seqt̄ ꝙ obuiaret sibi supra mediū
toti⁹ distātie.h̄ āt fl̄ꝫ ē:q2 qn̄ nihil resistit pōt min⁹ corp⁹
mutari eq̄ facilr sic̄ maius.℄ Ad p̄ᵐ ꝯcedo vltimā ꝯn̄s. Ad p̄ᵐ
vꝫ ꝙ i casu illo āgelus fuit i hostio:si p hostiū exiuit i in
stāti a.⁊ cū argr̄ ꝯ:q2 tūc fuit i celo:ꝯcedo ⁊ dico:ꝙ ex h̄ n̄
seqt̄ ꝙ n̄ fuerit i hostio:i eod.n.istāti fuit i oīb⁹ locis iter
mediꝫ ⁊ i termio.Tūc si dicat̄ ꝙ n̄ ē poñe nālr idē simt̄
eē i plib⁹ locis.rn̄⁰ ꝙ aliqd eē sil̄ in plib⁹ locis pt duplr i
telligi.vno⁰ ꝙ pmanēter ⁊ qete:⁊ sic n̄ ē poñe p nāꝫ.alio⁰
i raptu ⁊ trāsitu subitaneo:⁊ sic ē poñe nālter ei qđ i suo
trāsitu nō iuenit resistētiā:sic ē đ āgelo ⁊ corpib⁹ glifica-
tis:⁊ ēt đ graui posito i va⁰.℄ Ad 2ᵐ gcqd sit đ ꝯn̄te.ne⁹ Ad 2ᵐ
ꝯn̄aꝫ quā ipe n̄ pbat.℄ Ad 3ᵐ accepto ꝯn̄te i bono itelle ⁊ 3ᵐ
ctu ipm pt ꝯcedi:sic ꝯcedit Aug. de hituris corpa glifica
ta.d.ꝙ vbicūqꝫ voluerit spūs ibi erit ⁊ corp⁹:⁊ q2 vlteri-
or ꝯn̄a est logicalis p̄cise ꝯcedo ꝯn̄s ēt.vꝫ ꝙ angelus nō
pt eē alibi ꝙ̄ vbi ē:⁊ ita de quolꝫ demr̄abili ꝯcedēdū est
ꝙ ipm nō pōt esse alibi ꝙ̄ vbi est:naꝫ quocūqꝫ demr̄ato
h̄ est ipossibile:h̄ est alibi ꝙ̄ vbi est:hec tn̄ est vera.alibi
ꝙ̄ vbi est angelus pōt eē.Si.n.angelus est in a.tn̄:⁊ pōt
eē in loco b.tūc illa est vera.nec hui⁹ oppositū sequit̄ ex
illo ꝯcesso:nec sic sequit̄ ꝙ nō habeat libertatē volunta
tis.℄ Ad 4ᵐ ꝯcedo totū:⁊ si ꝯn̄s videret̄ absurdū p̄mo Ad 4ᵐ
aspectu.ꝯsideret ꝙ tota absurditas ꝯsurgeret ex eo p̄cisse
ꝙ diabolus misceret̄ beatis:⁊ tā nobili societati:⁊ certe

ꝯ ipꝫ eque videret̃ absurdũ:si nõ ĩ istãti:sꝫ ẽt ĩ tpe illuc
accederet:qȝ tñ eũ posse nisi ipediret̃ ꝗlibet ꝯcederet.
Ad 5ᵐ ❡ Ad 5ᵐ ꝯcedo pᵐ ꝯñe:ꝛ ẽt 2ᵐ:sꝫ nego vlteriorẽ ꝯñtiaꝫ
accipiẽdo mutari ĩdiuisibilr:nã qȝ sic mutat̃ dũ mutat̃
est mutatũ:qȝ aũt est mutatũ nõ est mutatũ ad locũ vbi
nõ est:sꝫ ad locũ vbi nõ imediate pꝰ fuit:si tũc pmo sit
illuc mutatũ:ꝛ iõ tũc angelus vtiqȝ vult mutari ꝛ muta
Ad 6ᵐ tus eẽ localr:qꝛ vult eẽ vbi nõ imediate pꝰ fuit. ❡ Ad
6ᵐ si ꝯcedat̃ ꝙ volũtas eiꝰ possit eẽ ipossibiliũ:qȝ forte
de diabolo põt ꝯcedi.dico casum eẽ põem:sed tũc nego
ꝯñtiã:nõ.n.sequit̃.diabolus vult post illud instans esse
in loco a.ꝗ̃ citiꝰ põt.igit̃ erit in loco a.ꝗ̃ citiꝰ poterit:si/
cut ẽt nõ seqt̃:ꝙ ipse post ꝯ instãs põt ꝑducere vnã vo/
Ad 7ᵐ litionẽ in instãti ꝗ̃ citius põt:ꝛ tñ põt ꝯ velle. ❡ Ad 7ᵐ
dico ꝙ in illo casu graue nõ erit in illo istãti in terra:sꝫ
sup illud corpꝰ ipenetrabile a quo ipediet̃ ne sit in terra:
ꝛ vlterius ꝯcedo ꝙ illo nõ posito graue illud erit in illo
istãti in quolibet situ medio:sicut dcm̃ est ad pmũ argu.
Ad 8ᵐ ❡ Ad 8ᵐ dico ꝙ nec imediate diuidet cõplete illã ꝑteꝫ
medij:nec in illo istãti erit in terra. Ad aliud ꝯ idem põt
rõnabilr dici ꝙ ille situs nõ replebit̃ in illo istãti:sed in
tpe imediate sequẽte:ꝛ per aliqȝ tps paruũ a terra dista
ret:ꝛ eẽt ibi vacuũ seu inter ea nõ esset mediũ:qȝ tñ ipsis
nõ appropinquatis posset eẽ:nec illud mihi facit maio/
rẽ difficultatẽ ꝗ̃ si absolute poneret̃ ꝙ deꝰ in istãti anni
hilaret vnũ montẽ magnũ:qȝ eũ posse nullus catholicꝰ
negaret:ꝯ aũt posito vl̃ oportebit dare vacuũ per aliqȝ
tps vel ꝯcedere latera circũstantis corporis in instãti cõ
currere:rõnabiliꝰ aũt puto ꝯcedi pᵐ ꝗ̃ 2ᵐ. Si tñ ꝯcedat̃
Ad 9ᵐ 2ᵐ ita in casu nr̃o poterit cõcedi. ❡ Ad vltimuꝫ dico ꝙ
in illo casu ꝗ̃tumcũqȝ sit ignis ꝛ quãtumcũqȝ sit graue
obuiabũt sibi in medio distãtie.rõ est:qꝛ nõ velociꝰ vnũ
ascẽdet ꝗ̃ aliud descendet:vel eꝯ:eo ꝙ vtrũqȝ mutabit̃
in instãti. Et silr̃ est in illo casu ꝗ̃tũ ad ꝯ:sicut si vtrũqȝ
moueret̃ in tpe eque velociter:in quo casu cõstat ꝙ sibi
Ad pᵐ pncipa. mutuo obuiarẽt in medio distãtie. ❡ Ad argᵐ pnˡᵉ.q.di
co ꝙ angelus trãsibit per mediũ:nec tps pꝰ tpe vel du/
ratione veniet ad mediũ ꝗ̃ ad extremũ. ❡ Ad pbatio/
nẽ dico ꝙ ꝗ̃uis ad bonũ intellectũ loquẽdo pꝰ ꝛ poste
rius sint in motu ex priori ꝛ posteriori in magnitudine:
nõ tñ ex illo pcise:vnde sicut nõ posita magnitudine tñ
ponit̃ motus:sed pter illã alia plura reqrunt̃:sic non ea
tñ posita ꝛ ptib' suis pꝰ ꝛ posterius situatis ponit̃ pꝰ
ꝛ posteriꝰ in motu.i.nõ pꝰ super vnã partẽ eiꝰ aliquid
mouet̃ ꝗ̃ super aliaꝫ. Sed vltra hoc aliud requirit̃ vel
aliq̃ resistẽtia vel ꝙ mouens sic velit successiue illã trã/
sire supposito ꝙ in eius potestate sit illã transire tã subi
to ꝗ̃ successiue. Itẽ dico ꝙ de potentia dei poterit muta
ri ad extremũ nõ per mediũ:ꝛ tũc dico ꝙ illud erit me/
T.c.22. diũ ꝯm sitũ nõ tñ ꝯm trãsitũ. ❡ Ad pbõnẽ dõm.ꝙ phs
describit sic mediũ:mediũ est in qȝ aptũ natũ est pᵐ pti
gere mutans ꝗ̃ in qȝ vltimum mutat ꝯm naturam con/
tinue mutans:vbi pꝫ ꝙ loquitur de eo qȝ mouetur con/
tinue ꝛ naturaliter qȝ non est in proposito. Item ait.qȝ
est aptum natum ꝛc.ꝛ hoc adhuc bñ sibi ꝯuenit:esto ꝙ
de facto nõ prius mutaret̃ in tpm:ꝛ sic nulla ꝯdictio.

❡ Distinctionis. VII. Questio. I.

Circa pmã partẽ.7.dist.in q̃ magister
agit de ꝯfirmatiõe bonoꝝ ange
loꝝ ꝛ obduratiõe maloꝝ. Quero vtrũ an/
gelus obduratus possit virtute ꝓpria stã/
te cõi influẽtia dei elicẽ aliqȝ bonũ velle.
arguo ꝙ sic:qꝛ hꝫ lib.ar.igit̃ põt bñ velle.
T.c.3.ꝛ io. pꝫ ꝯña.qꝛ li.ar.est potẽtia rõnalis q̃ valet ad opposita.9ᵒ
meta.ꝛ vt dicit Hierõ.ꝛ hꝫ in lr̃a.i ceteris a deo i vtrã/
qȝ ptẽ flecti pt.añs pꝫ:qꝛ ꝯm Dioñ.de di.noĩ.bona ãgeli/
ca sũt integra:ꝛ itelligẽdũ ẽ õ bonis nãlibꝰ de qbꝰ ẽ li.arb: cap.5.

Ad oppositũ angeli ꝯfirmati nõ pñt elicẽ aliqȝ
malũ velle.igit̃ nec angeli obdura
ti pñt aliqȝ bonũ velle:añs pꝫ p Magr̃m in lr̃a.ꝯña p/
bat̃:qꝛ faciliꝰ ẽ male agẽ ꝗ̃ bñ:igit̃ si obdurati in malo
pñt bñ.multo fortiꝰ ꝯfirmati in bono poterunt male.

In.q.ista pmo videbit̃ de q̃sito. 2ᵒ q̃ret̃ cã ꝯfir/
matiõis bonoꝝ ꝛ obdurationis maloꝝ.
Quantũ ad pᵐ est vna opi.que ponit circa ꝯ duas pᵐ arti.
ꝯnes.vna est ꝙ angelus obduratꝰ põt nõ Sco.li.2.
hr̃e aliquẽ actũ malũ seu eẽ sine aliquo actu malo. 2ᵃ ꝙ di.7.q.1.
põt hr̃e aliquẽ actũ bonũ ñ bonitate gratuita:sꝫ morali
nõ tñ ex gñe:ꝛ ex circũstãtia obti:sꝫ ẽt ꝯm oẽs circũstã/
tias q̃ faciũt actũ moralẽ eẽ pfectũ bonũ moralr. ❡ Pri
mã ꝯnẽ pbat.qꝛ volũtas eiꝰ posset ex libertate sua nul/
lũ actũ hr̃e.igit̃ ꝛ nullũ actũ malũ. pbat̃ añs.qꝛ ꝯm Aug. cap.22.
p retrac.nihil tã in ptãte volũtatis ꝗ̃ ipa volũtas est qȝ
nõ itelligit̃ de volũtate ꝗ̃tũ ad eiꝰ eẽ pᵐ:qꝛ ꝗ̃tũ ad illõ
magis est in ptãte eiꝰ nõ volũtas ꝗ̃ volũtas:sꝫ itelligit̃
ꝗ̃tũ ad operari.igit̃ volũtas magis in ptãte eius quãtũ
ad operari ꝗ̃ aliq̃ potẽtia inferior. Sed volũtas põt ali/
ꝗ̃ potẽtiã iferiorẽ suspẽdẽ ab actu q̃libet.igit̃ ꝛ seipam.
❡ 2ᵃᵐ ꝯnem pbat sic.hõ exñs in pctõ ꝛ in vitio mortali In repor.
põt ex puris nãlibꝰ supposita gñali ifluẽtia dei hr̃e velle di.7.q.3.
pfecte bonũ vel oẽs circũstãtias.igit̃ multo magis ꝯ põt
angelus obduratꝰ ex puris nãlibꝰ.ꝯña pbat̃ per auctẽꝫ
Aug.de fi.ad pe.vbi ait.ꝙ si pole eẽt vt humana nã post cap.3ᵒ
ꝗ̃ a deo auersa bonitatẽ perdidit volũtatis:ex seipa rur/
sus eã hr̃e potuisset:multo possibiliꝰ ꝯ nã hr̃et angelica:
que ꝗ̃to minus grauat̃ pondẽ terreni corporis:tãto ma/
gis hac eẽt ꝑdita facultate. ❡ 2ᵒ in angelis manẽt nãlia 2ᵐ
itegra ꝛ splẽdidissima ꝯm Dioñ. Sed bñ velle ꝯm nul/
lã circũstãtiã moralẽ in actu excedit nãleꝫ facultatẽ vo/
luntatis:sicut nec ꝯm subam actꝰ:qꝛ ille circũstãtie nate
sunt nãlr ꝯuenire tali actui:qꝛ per rõnẽ nãlẽ ꝯcludit̃ ta/
lis circũstãtia debere inesse tali actui:sicut pꝫ per rõnes
phoꝝ:qꝛ ꝯ rõne nãli pbauerũt:illud aũt nãlr ꝯseqt̃ ali/
qd qȝ pbat̃ sibi debere iesse p rõnẽ nãlẽ.igit̃ sic actꝰ vo
lẽdi ꝯm subaꝫ actꝰ nõ excedit volũtatẽ angeli:ita nec ꝯm
aliq̃ circũstãtiã.igit̃ cũ ãgelus possit in actũ q nõ excedit
eiꝰ facultatẽ nãlẽ:seqt̃ ꝙ põt ĩ actũ pfecte bonũ moralr.
❡ 3ᵒ itellectꝰ angeli nõ est ita excecatꝰ ꝙ erret circa pnᵃ 3ᵐ
practica:qꝛ sũt nota ex termis:sicut ꝛ pnᵃ speclatiua:ꝛ iõ
cũ angelus possit termios apphẽdẽ ꝛ eos cõponẽ:põt di
tati illiꝰ pncipij assentire. Ex illo aũt pnᵒ põt deducẽ ꝯneꝫ
practicã nec tñ:ꝛ si nõ cogĩscat discurrẽdo põt ꝯ videri
ab ãgelo i pnᵒ sic a nobis ex pnᵒ demrõtiue deducit̃:igit̃
sicut volũtas nr̃a de tali ꝯne deducta ex tali pnᵒ põt hr̃e
volitionẽ rectã:ita ãgelus sequẽdo dictamẽ itellectꝰ sui
põt hr̃e volitionẽ bñ circũstãtionatã. ❡ 4ᵒ tenet̃ cõiter 4ᵐ
ꝙ angelus ex puris nãlibꝰ põt deũ diligẽ sup oĩa:ꝛ ad ꝯ
teneret̃ si eẽt in puris nãlibꝰ in statu vie:ꝛ per ꝯñs ad ꝯ
est iclinatio nãlis ipsiꝰ. Cũ igit̃ nã sua maneat integra:ꝛ
silr̃ iclinatio sua nãlis.sequit̃ ꝙ adhuc põt deũ diligẽ:sꝫ
actꝰ diligẽdi ex ꝯ ꝙ trãsit sup illud bonũ est sine oĩ ma/
la circũstãtia:qꝛ nõ põt minus intẽse diligi.g̃ circa deũ
põt hr̃e actũ diligẽdi bonũ moralr. ❡ Hec opi.ꝗ̃tũ mi/ 5 Sco.
hi appet multa ꝯtinet repugnãtia dictis sanctoꝝ.pᵐ ẽ ꝙ vbi.s.
angelus obduratꝰ ex se põt oĩ actu volũtatis carẽ. Scdꝫ
ꝙ põt nullũ malũ velle hr̃e.3ᵐ ꝙ põt hr̃e aliqȝ velle p/
fecte bonũ moralr. 4ᵐ ꝙ sua bona nãlia remanserũt sibi
itegra.ꝯ ꝗppe si itelligat̃ ꝙ sint itegra.i.eq̃ pfecta ꝛ poᵃ
sicut fuerãt an̄ peccatũ:sicut opꝫ doctorẽ hũc itelligere:
est etiam contra intentionẽ sanctoꝝ. Ideo ꝯtra primuꝫ

p^m arguo pmo sic. diabolus nō pōt se omni pena sensus pri-
uare: igr̄ nec pōt ex se oī actu volūtatis carere: añs pȝ: tū
cap.3° ex̄p̄ssa determiatiōe Aug. de fi. ad pe. vt statim allegabi-
tur ꝯ dcm̄ ꝯm opi. Tū qꝛ si posset nō ē dubitādū ꝙ ea se
p̄uaret: ꝛ sic aliqñ finiret suppliciū ei⁹: qḋ est ꝯ sacrā au-
ctoritatē dicētē. Ibunt hi in suppliciū eternū: ꝛ iterum.
ignis eoꝝ nō extinguet ꝛ vermis eoꝝ nō morieē. ℂ p̄.
Hoc pei⁹ est q̄ȝ dcm̄ Origenis: nā ille diē finiēda aliquā-
do supplicia dānatoꝝ ex misericordia dei: pei⁹ aūt dice-
ret ꝙ ex p̄pria libertate ꝛ ptāte dānati: ꝛ tū dcm̄ Orige-
nis erroneū reputat. ꝯña p̄bat: qꝛ si posset oī actu volū-
tatis carere posset p ꝯñs nō hr̄e displicētiā sue dānatio-
nis: ꝛ vlr̄ noltionē respcū alicui⁹ sibi iflicti: ac p ħ nullū
z^m inflictoꝝ ei eēt sibi pena. ℂ Scdo. si diabolus posset oī
actu ꝛc̄. posset ēt eē sine dolore ꝛ tristitia. pȝ ꝯñtia: qꝛ oīs
ei⁹ dolor vel tristitia est act⁹ volūtatis vel sine actu vo-
ꝯ z^m lūtatis eē nō pōt. ℂ Cōtra z^m per auctoritatē ex̄p̄ssam
cap.3° Aug. de fi. ad pe. vbi dicit ꝙ p̄tē angeloꝝ que a deo volū
taria auersiōe discessit de⁹ sic totā in eterno pcepit re-
manere supplicio: vt ēt ignē ei eternū p̄aret in q̄ illi oēs
p̄uaricatores āgeli nec mala possint vnq̄ȝ volūtate care-
re nec pena: sȝ p̄manēte l eis iniuste auersiōis malo per-
maneat ēt iuste retributionis eterna dānatio. Ex hac au-
ctoritate pȝ: ꝙ nō pñt carere mala volūtate qḋ ē ꝯ ꝯnēȝ.
ꝯ 3^m ℂ Cōtra 3^m arguo pmo per auctoritatē Aug. de fi. ad pe.
cap.3° vbi ait. ꝙ bone volūtatis initiū ꝛ cogitatiōis nō homini
ex seipso nasci: sȝ diuinit⁹ ꝛ p̄parari ꝛ retribui in eo deus
euidēter ostēdit: ꝙ neqȝ diabolus: neqȝ aliqs angeloꝝ
ei⁹ ex quo ruine illi⁹ merito in hanc iferiorē detrusi sunt
caliginē: bonā potuit: aut poterit resumere volūtatē. Et
paulopost ondit inqt de⁹: vñ bona volūtas hoib⁹ detur
quā sic amiserūt angeli cū hrent: vt amissaȝ deinceps hr̄e
nō possint: nec pt dici ꝙ tm̄mō loquat de volūtate bōa
bonitate gratuita gr̄a gratū faciēte: ꝗnimo de voluntate
bona simplr̄ ꝯm quā bonus a ꝑuo ꝛ ifidelis a fideli di-
stigui ꝯsueuit: que vtiqȝ bonitas moralis dr̄. nā ꝛ talr̄ bo-
nā volūtatē hoieȝ nō posse a se hr̄e Aug. ex̄p̄sse itēdit: sic
ex̄p̄sse pȝ in li. de p̄destinatiōe sanctoꝝ: ꝛ ēt in innumeris
aliqs locis: vt ifra plixi⁹ ondet: ꝛ talē ex se hoiem nō pos-
se hr̄e p̄bat ħ per ħ ꝙ nec angelus: de quo tū magis vi-
deret: qḋ ēt ꝯfirmat p eūdē i ep̄la ad vitalē vbi ait: nec
ipse diabolus arbi. hȝ libe. ad būfaciēdū: sȝ in maximaȝ
maliuolētiā pena sui sceleri obduratū. Ex ħ ēt pȝ ꝙ nō
pōt hr̄e actū bonū moralr̄: cū dicat eū obduratū in mali-
z^m uolētia: que vtiqȝ nō nisi mala volitio ē. ℂ z° sic. qcūq
pōt elicere aliqḋ bonū velle moralr̄ pōt diligē iustitiā
ꝛ hr̄e bonitatis affectū. Sed nullus angelus malus hoc
pōt. igr̄ ꝛc̄. maior pȝ: qm̄ nullū velle pōt esse pfecte
bonū moralr̄ nisi sit velle iusti: seu recte inqn̄tū iustū ꝛ
rectū est: vnde ꝛ si qs velit aliqḋ iustū: nō tū qꝛ iustū: sed
qꝛ vtile vel cōmodū: aut alia rōne: ꝛ si bonū vult: nō tū
cap.9°. bene. p̄p qḋ phs. 3° ethi. c. de fortitudie. dicit ꝙ oīs finis
opōnis virtuose est: qꝛ ꝯm habitū ꝛ fortis aut fortitudo
bonū. i. finis: ꝛ subdit ꝙ boni vtiqȝ gr̄a fortis sustinet ꝛ
opat que ꝯm fortitudinē: ita ꝙ ꝯm ipm fortis opat opa
ca° io° fortitudis p̄p ipmmet fortitudis bonū. Et i sequēti. c. di-
cit ꝙ q p̄p verecūdiā: aut timorē pene opant nō fugientes
turpe: sȝ triste nō sūt vere fortes: opȝ. n. inqt nō p̄p necītā-
tē fortē eē: sȝ qm̄ bonū. minor p̄bat. nā q̄tū ad ħ idē iu-
diciū est de hoib⁹ dānatis ꝛ ipsis angelis: qm̄ q̄uis ange-
lus sit in nā p̄stātior: nō tū in hac ꝯditiōe p statu sue dā-
nationis potior est: ita. s. vt ipse possit bñ velle: hō vō nō
cap.3° possit: ꝗnimo par sn̄ia ꝯstringit vtrūq. vñ Aug. de fi. ad
pe. in ca. p̄allegato de vtroqȝ ait. ꝙ de⁹ ei⁹ ita cognoscēdi
atqȝ diligēdi se facultatē volūtatēq donauit: vt eā vnus-
quisqȝ hr̄e possit ꝛ p̄dere. Si qs tū sponte p̄deret suo de-
incepȝ arbitrio resumere nō valeret: q̄tuȝ igr̄ ad ħ ꝯdi-
tio hoꝝ ꝛ illoꝝ vna est: sed talē affectū iustitie hoies dā-
nati nō pñt hr̄e: sicut ex̄p̄sse ponit ibidē infra Aug. in eo cap.3°.
dē. c. vbi dicit ꝙ ꝛ si tales tūc habebūt pniam: nō tū ꝯse-
quent veniam. ꝛ assignat rōnē. Quia ꝛ si erit inqt ibi sti-
mulus penitudīs: nulla tū erit correctio volūtatis: ꝛ tali-
bus. n. ita culpabit inigtas vt nullatenus possit ab eis vl̄
diligi vel desiderari iustitia: volūtas. n. eoꝝ talis erit: vt
habeat in se p̄pter malignitatis sue suppliciū: nunq̄ tū
possit recipe bonitatis affectū. In qbus vbis si bene ispi-
ciant ēt ponit p̄batio maioris rōnis facte. ℂ 3° angeli 3^m
boni sic sunt ꝯfirmati: vt nullā possint habere malaȝ vo-
luntatē: igr̄ mali sic sunt obdurati: vt nullā queāt hr̄e
bonā. ꝯña pȝ: qꝛ q̄tū ad ħ talis est cōparatio angeloꝝ
ad angelos q̄lis hoīum ad hoies: de hoibus aūt ad hoies
similis ꝯña bona est. igr̄ ꝛc̄. assumptū pȝ per Aug. q sub-
dit ibidē imediate: ꝛ per moduȝ ēt p̄bōnis p̄missoꝝ. d.
qꝛ sicut illi q cū Chr̄o regnabūt nullas in se male volūta-
tis reliqas habebūt: ita illi q erūt in supplicio ignis eter-
ni cū diabolo: ꝛ angelis ei⁹ dānati: sicut nullā vlterius re-
quiē habebūt sic bonā nullatenus hr̄e poterūt volūtatē.
ℂ 4° arguit ex dictis opi. ait. n. ꝙ diabolus pōt deū di- 4^m
ligē sup oīa: ꝛ ꝙ pōt carere oī mala volūtate ꝛ hr̄e bonā
ꝯm oēs bonas morales circūstantias. Ex his aūt seqt ꝙ
in ptāte sua est p̄p deū ꝯteri ꝛ dolere de culpis suis: nam
ex dilectiōe dei poterit dolere ꝙ eū offendit: vlteri⁹ po-
terit sperare de misericordia dei ꝛ veniam postulare: ꝛ
hec p̄bant per fundamēta opi. qꝛ tales act⁹ nō excedūt:
vt hȝ dicere opi. facultatē volūtatis ei⁹. Iteȝ qꝛ mai⁹ est
posse diligere deū sup oīa vel saltē nō est minus: sȝ si dia-
bolus ħ faceret vtiqȝ iustificaret ꝛ ꝯsequeret veniā di-
cente Aug. in de vā ꝛ falsa peni. diabolus si posset spera- cap.5°.
re ꝛ culpā in se sentire: qḋ nō inuenit in se sumeret in dei
pietate. Qḋ aūt nō inuenit in se vtiq iustitia intelligit.
ℂ Cōtra 4^m pōt argui. p̄ ex dicto Magistri in ista di. 7. ꝯ 4^m
c. z. d. ꝙ mali angeli hn̄t li. ar. sed dep̄ssuȝ atqȝ corruptū:
qḋ surgē ad bonū nō valet. Idē p̄bat ex plurib⁹ auctorib⁹
Aug. de fi. ad pe. iā allegatis. vltra eas aūt adhuc ex̄p̄ssi⁹
per illḋ qḋ ait in Encħ. ꝙ post p̄mū creature rationalis cap.z8.
maluȝ etiam nolentibus subintrauit ignorantia rerum
agēdarum ꝛ concupiscentia noxiarū: ex quib⁹ morboꝝ
non vbertatis: sed indigentie tanq̄ fontibus omnis mi-
seria nature rationalis emanauit: ꝛ statiȝ infra dicit ve-
rū hec cōia mala sunt ꝛ hominum ꝛ angelorum pro sua
malitia dei iustitia dānatorum: ita ꝙ ꝯm Augu. merito
sui peccati angeli mali ꝛ in intellectu ꝛ in affectu infir-
mati sunt: sicut ꝛ homines. p̄pter qḋ sicut homines non
possunt ex se bene velle: ita nec illi. ℂ Auctoritas Dio. Sic expo
non probat oppositum: sed propositum. Iacet eni sic. Et nit ēt z^m
data ipsis angelica bona nequaquaȝ ipsa mutata esse di- p. hui⁹ au
cimus: sed sunt ꝛ integra ꝛ splendidissima: q̄uis ipsi nō ctoritatē
vident claudentes ipsorum boni inspectiuas virtutes. sā. Tho. i
Quare ꝙ sunt: ꝛ ex bono sunt: ꝛ boni ꝛ pulchraȝ ꝛ bonū 4° sen. di.
desiderant esse ꝛ viuere ꝛ intelligere que sunt existētia vlt. vbi d-
desiderantes: per bona autem angelica: vt cōiter expont rit ꝙ oīs
tur non quelibet eorum bona: sed naturalia. s. essentia ꝛ volūtas
naturales vires intelligunt hec vtiqȝ integra sunt: q̄tū dānati sit
ad substētiam ꝛ eorum naturales inclinatiōes in bonū: mala.
vnde appetūt esse ꝛ viuere ꝛ itelligere alia: vt dicit Aug.
in Encħ. ca. prealiegato dicit. ꝙ nā rōnalis in suis malis
non potuit admittere beatitudinis appetitūȝ: cuȝ hac ta-
men integritate constat ꝙ quo ad alia sit debilitata ꝛ te-
nebrata qḋ ipse Dionysius etiā expressit cū ait. q̄uis ipsi
non videntclaudentes ipsoꝝ boni ispectiuas virtutes.

bus in q̄b⁹ peccat perpetuo conseruatur a deo:ita ꝙ an-
gelus no pot illum vel illos non habere. Ille tamē act⁹
sic a deo ꝯseruatus sic est deformis ⁊ malus ꝙ nō est an
gelis demeritorius:sicut nec actus bti est meritori⁹ q̄uis
sit bonus ⁊ rectus:de hoīe vō damnato dicit ꝙ obstinaꝫ
per eūdē modū in illo actu malo vltimo postq̄ aīa sepa
p̄ Sco. rat a corpore. ¶ Iste modus dicēdi nō mihi apparet ex
toto rōnabilis. p̄mo qz si nō vẑ rōnabilr posse cōcedi ꝙ
habit⁹ aliq̄s vitiosus causet in aīa a deo īmediate:sicut
a totali cā:vt dcm̄ est ꝫ aliū modū dicēdi:multomin⁹ vẑ
2ᵐ h̄ poni posse de actu vitioso. ¶ 2° qz si talē actū prauum
deus īmediate:sicut totalis cā ꝯseruat in mente diaboli:
ita ꝙ adhuc nullo mō actiue ꝯcurrit illi⁹ voluntas pari
mō videret cōcedendum ꝙ illū actū potuit deus a p̄n⁹
causare in mēte diaboli:⁊ p ꝯñs volūtas diaboli potuit
a supiore suo subyci tante prauitati:cui⁹ oppositū vẑ seq
ex snīa Aug. p̄ ⁊ 3° de li. arb. q̄ ꝓbare conat ꝙ a nulla re
volūtas rōnalis cogi pōt:vt sit serua libidinis:qz nō ab
cap p̄. īferiore:qz nō pōt:nec a supiore:qz iniustū est:vt dicit. 3°
li. ¶ P̄.fm hoc esset dādū ꝙ pōt deus se solo īmediate
causare in mēte rōnali odiū sui. i. dei:qd libenter ego nō
opi. ꝓp̄s darem. ¶ Et iō dico aliter:nihil tn̄ asserēdo ꝙ obdura-
tio diaboli:vt ex supradictis appet in duob⁹ cōsistit. s. in
nō posse hr̄e bonā volūtatem:⁊ in nō posse carere mala.
Causa p̄mi est vl'is subtractio grē ⁊ auxily spālis dei si-
ne quo spāli auxilio nullus hr̄e pōt bonā aliq̄ volūtatē
⁊ hāc cām īnuit Aug. de fi. ad pe. vbi supra cū ait. de an-
gelis q̄dē de⁹ h̄ disposuit ⁊ īpleuit:vt si q̄s eoꝝ bonitatē
volūtatis p̄deret nunq̄ eā diuino munere repararet. in-
nuens manifeste ꝙ nō nisi diuino munere valeat repa-
rare:qd tamē munus nō impartiri voluntas diuina ⁊ dis
posuit ⁊ īpleuit:⁊ idē iudiciū est de dānatis hoībus. Cā
vō scdi. vz ꝙ nō possunt carere mala volantate:vẑ posse
assignari ꝯtinuatio perpetua acerbissime pene gehēne:⁊
actualis cōsideratio felicitatis amisse cū oīmoda despe-
ratiōe recuperādi:in q̄b⁹ penis iustissime detinent a deo.
In his aūt constitutus ⁊ spāli quolibet dei auxilio desti-
tutus spiritu impatientie agitatus surgit in continuum
murmur ⁊ odium dei punictis:ex quo etiā in plures ali
as cadit pessimas voluntates. De confirmatione vō bo-
norum que econtrario consistit in non posse carere bona
voluntate ⁊ in non posse habere malam:vel alias vllo
modo peccare:potest dici ꝙ causa est perpetua continua
tio sue bone voluntatis que est beatifica fruitio dei quā
ipse deus sic causat:vt eam volūtas beati nō habere nō
possit:⁊ insuper preseruatio per deum ab omni inordina
ta voluntate ⁊ cogitatione:ac vniuersaliter quocūq̄ in-
clinatiuo vel allectiuo ad inordinationem aliquā volun
ad arg᷑ p̄nci^le tatis. ¶ Ad argumentum. q. respondeo negando ꝯñiā.
ad p̄mā probationem:qz potentia rōnalis. vz ad opposi-
ta. Primo potest dici ꝙ ph̄s loquitur fm statum in quo
sumus ꝙ nec alium nouit:⁊ ideo non sufficit ad proposi-
tum eius auctoritas. Secūdo dicendum ꝙ lz valeat ad
opposita:non tamen ad quelibet opposita:⁊ sem per siue
in quolibet casu:vnde ⁊ diabolus plura libere ⁊ volunta
rie agit circa hoīes:que posset nō velle agē ⁊ non agere.
tristatur autem ⁊ dolet in penis in quibus nō potest nō
tristari. ¶ Ad auctoritatem solum dicendum:vt docet
magister in littera ꝙ intelligenda est fm statum in quo
creata est rationalis natura:talis enim:vt ait magister:⁊
homo ⁊ angelus creatus est:ꝙ ad vtrūq̄ flecti poterat.
Sed postea boni angeli ita confirmati sunt per gratiaꝫ
vt peccare nō possint:⁊ mali ita vitio obdurati:vt bene
viuere nequeant.

¶ Distinctionis. VII. Questio. II.

Quia Magister in secūda pte hui⁹. 7.
distin. tractat de multiplici scien
tia qua vigent angeli mali. idcirco ad ha
bendum notitiam de cognitione ipsoruꝫ
angeloꝝ generaliter plura querēda sunt.
Primo igitur quero. vtrū quācūq̄ rē an- p̄ᵐ
gelus intelligit:intelligat intellectione tā
a re quā itelligit q̄ a suo intellectu eēntialiter distincta.
⁊ videtur ꝙ non:qz non quācūq̄ rem intelligit intelle-
ctus humanus intelligit intellectione a se:⁊ a re illa eēn
tialiter distincta. ergo nec quācūq̄ rem intelligit intelle
ctus angelicus ⁊c. consequentia pz:qz perfectior est intel
lectus angelicus q̄ humanus:⁊ perfectionis est itellige-
re intellectione a se idistincta:vnde hoc attribuim⁹ deo.
Si ergo hoc aliquo modo conuenit intellectui humano
non debet ab angelo vniuersaliter negari. antecedēs ꝓ-
bo tripliciter. primo qz non seipsum intellectus huma- p̄ᵐ
nus intelligit intellectione distincta ab eo essentialiter:
qd probo. qz vbi obiectum est idem potentie:actus potē
tie in obiectum est indifferens ab vtroq̄:nam plus vel
non minus conuenit medium cuꝫ extremis q̄ extremū
cum extremo:actus autem est medium inter potentiaꝫ
⁊ obiectum:sed cum intellectus intelligit se potentia est
eadem obiecto. igitur ⁊c. ¶ Secūdo:qz aliqua entia di- 2ᵐ
stincta a se essentialiter:in eo tamen existentia subiecti-
ue non intelligit intellectione distincta a se ⁊ ab illis:vt-
puta suam intellectionem de re naturali ⁊ speciē ab illa
abstractam:cuꝫ iste sint sibi essentialiter presentes. g̃ ⁊c.
¶ Tertio. qz non omnem etiā rem extra se intelligit in 3ᵐ
tellectione distincta essentialiter ab illa:vtpote substan-
tias abstractas ⁊ īmateriales. nam ait ph̄s. 3° de aīa. ꝙ in T.c.15.
his que sunt sine materia idem est intellectus:⁊ qd itel-
ligitur:per intellectum autem intelligit ipse intellectio-
nem actualem potentie itellectiue:qd pz per translatio-
nem quā Cōmē. exponit:loco. n. huius dictionis intelle-
ct⁹ illa translatio habet formare. Sed per formare signi
ficat operationē itellect⁹:quā vocamus itelligentiā sim
plicem vel simpliciū:vt nō longe post pz ex collectione
textus vtriusq̄ trāslationis ⁊ expositiōe Cōmē. igit ⁊c. Com.21
¶ Secūdo ad. q. nulla itellectio angeli est essentialiter 2ᵐ
distincta ab ipso:igit nō quācūq̄ rem ⁊c. pz ꝯsequētia.
antecedēs probat. qz si aliqua:vtiq̄ illa eēt forma que-
dam īmaterialis ⁊ abstracta:vt clarū est:igitur ipsa eēt
quidam itellectus ⁊ intelligeret:⁊ eadem ratione intelli
geret intellectione a se distincta. ⁊ illa etiā vlteri⁹ itelli-
geret:⁊ sic etiā actualr in quolibet angelo essent infiniti
intellectus ⁊ itellectiones:qd est icōueniēs. p̄ma ꝯsequē
tia probat auctoritate Cōmē. 12. meta. ꝙ in li. de aīa de- Cō.36.
claratum est formas abstractas esse intellect⁹:⁊ in 3° de Cō.14.
anima. ꝙ illud ex itellectis qd nō hz māam suū itellectū
est itellectus in se:⁊ ipe semper itelligit:qd aūt hz māam
vnūqdq̄ itellectorum est in ipso in potentia:⁊ ideo res
materiales intellecte non intelligunt. hec Cōmen.

Ad oppositū Angelus itelligit se itellectiōe di-
stincta essentialr ab eo. igr q̄cūq̄
reꝫ itelligit ⁊c. ꝯñia pz:qz nullū itellectum ab angelo est
tā itimū angelo q̄ est ipm met:⁊ per ꝯñs magis deberet
intelligere se absq̄ extraneo medio q̄ aliqd aliud. añs
probat sic. angelus diligit se dilectiōe distīcta ab eo. igit
itelligit se itellectiōe ab eo distīcta. ꝯñia pz:qz nō minus
volūtas angeli est eadē angelo q̄ intellectus ei⁹:nec mi-
nus volitio est eadē volūtati q̄ itellectio itellectui. assū-
ptū probatur:qz angelus pōt se odire:cum possit velle se
non esse:imo multi dicūt ꝙ diabolus ita vult de facto.
igit sua dilectio nō est ipse:aliās dilectio eēt odiuꝫ ⁊ eꝯ.

Respódeo qm̄ de notitia ac mō cognoscēdi ange-
loꝝ nō possum⁹ aliqd investigare per rō
nē nisi ex his que cognoscim⁹ in nobis.idcirco duo arti-
culi erūt in qōne ista. In p̄ videbit̄ vtꝝ quācūqȝ rem in
tellectus humanus itelligit actualiter intelligat intelle-
ctione tam a re intellecta q̄ȝ ab ipso intellectu distincta
eēntialiter. In secūdo videbit̄ de principali quesito.

p̄⁹ arti. **Circa** p̄mū qz oē itellectū a nobis vel est ipsemet in-
tellectus vel aliqd aliud ab eo:in ipo tn̄ existēs:
vel aliqd qd nec est ipe:nec est in ipso. Idcirco circa hoc
pono distīcte aliqs ꝯnes.p̄ᵃ est.ꝙ si intellect⁹ itelligit se:
intellectio actualis qua se itelligit est eēntialr distincta
ab ipso. 2ᵃ.ꝙ si intelligit aliud a se:existēs tn̄ in ipo:vt in
subito:itellectio qua intelligit est taȝ ab ipso q̄ȝ ab eo qd
ipse intelligit eēntialr distincta. 3ᵃ.ꝙ si intelligit aliqd
extra se gcqd illud sit itellectio est ab vtroqȝ essentialr
p̄ᵃ ꝯ distīcta.¶ Primā ꝯnē pbo sic.si itellectio qua itellect⁹
itelligit se cū actu se itelligit nō esset distincta ab eo.igit̄
ipse eēt itellect⁹ suimet.pȝ:⁊ vltra.igit̄ sp̄ se actualr itel
ligeret:⁊ sp̄ ēt actualr itelligeret se itellig̃ se.ꝯn̄s ē cer-
tissime ꝯ̄ experiētiā. Itē phs.3° de aia tanq̄ȝ certū ⁊ exp-
tū suppones ꝙ nō semp itellect⁹ itelligit querit cām hu-
ius.sequit̄ aūt nō semp itellect⁹ intelligit.igit̄ nō semp
se intelligit. Et si dicat̄ ꝙ Aug.in.10.⁊.14.de tri.in pluri-
bus locis dicit ꝙ mens sp̄ se nouit ⁊ itelligit. Rn̄dendū
est.ꝙ ipse nō loquit̄ de itellectiōe actuali qua qs actua-
liter cogitat ⁊ itelligit:sed de habituali:quēadmoduȝ vt
cap̄.5° ipsemet ponit exēpliū.10.de tri.de perito multaꝝ doctri
narū:quē ēt dū de vna soluȝ cogitat.v.g.de medicina ēt
aliā.vbi gr̄a.grāmaticā dicimus eū nosse.in ꝓposito su-
mo itellectionē iuxta nr̄m cōem vsum:ꝓ ipsa cogitatiōe
sub quo itellectu nō est dubiū ꝙ Aug.nō diceret mentē
ca.5.⁊.8 semp se intelligere:cū ibideȝ ⁊ li.etiā.14.⁊ multis alijs
locis dicat ꝙ mens q̄uis sp̄ se nouerit:nō tn̄ semper se
cogitat.ꝯn̄a vō pȝ:qm̄ si vno tp̄e mēs est notitia suipsi⁹
eadē rōne ⁊ semp:cū semp vniformiter sit ⁊ obm̄ ⁊ potē
tia:⁊ oē qd reqrit̄ ad intelligendū se h̄ supposito:gnimo
Rn̄sio ipsa est oē adhuc reqsitū. Si dicat̄ ꝙ ꝓpter h̄ reqrit̄ in-
tētio volūtatis que cū nō adest mens nō est notitia sui:
est aūt cū adest:⁊ qz nō semp ad hoc est itētio volūtatis:
Contra iō nō semp ipsa est notitia sui.¶ Cōtra.intētio volunta
rińsio tis ad nullā notitiā reqrit̄:nisi ꝑ copulationē obti:cuȝ
potētia in qua cāre dȝ notitiā actualē:vt ad copulandū
sensibile sensui:⁊ spēm in memoria intellectui:⁊ vniulr
nō nisi ad ꝯiungēdū parētē pli:vt diffuse declarat Aug.
ca.8.⁊.9 14.de tri.vnde finalr ꝯcludit.d.vbicūqȝ volūtas nō ap-
paret:nisi copulatrix:q̄si parētis ⁊ ꝓlis. Sed si cū mens
itelligit se nō est ibi itellectio aliq̃ alia p̄ter se:nulla est
ibi proles nec parēs:sicut nec aliq̃ res ibi gignit̄.igit̄ nec
2ᵐ est volūtatis itētio opportuna.¶ 2° ad ꝯnem arguo per
cap̄.16. eundē.14.de trini.vbi ait.mens quādo cogitatiōe se cō-
spicit intelligit se ⁊ recognoscit.gignit ḡ hūc intellectū ⁊
cognitionē suā. Et ex h̄ volēs ꝯcludere ꝙ in tali notitia
ēt est trinitas quedā sicut ostēdit in alijs subdit:hec aūt
duo gignēs ⁊ genitū dilectiōe tertia copulant̄. Et ad idē
ca.10° infra. Quādo mens ingt ad seipsam cogitatione ꝯuertit̄
fit trinitas in qua iam ⁊ v̄buȝ vt possit intelligi formaīt:
quippe ex ipsa cognitio volūtate vtrūqȝ coniungēte:nō
esset aūt ibi notitia genita:nec aliquid gignēs:nec ēt ali-
qua vera trinitas:nisi talis notitia esset res eēntialiter
cap̄.12. ab ipsa distincta. Itē lib.9.liquido inquit tenendū est ꝙ
ois res quācūqȝ cognoscim⁹ cogenerat in nobis notitiā
sui:ab vtroqȝ.n.notitia pariter a cognoscente ⁊ cognito:
itaqȝ mens cū seipsa cognoscit sola parēs est notitie sue:
⁊ cognitū.n.⁊ cognitor ipsa est. Erat aūt ipsa sibi noscibi-
lis:⁊ anteq̄ȝ se nosset. Sed notitia sui nō erat in ea cū se
ipsaȝ nō nouerat.¶ Ex his ēt pȝ ꝓpositū:tū qz nulla res ꝯfirma⁹
gignit seipsaȝ:mēs aūt gignit notitiā sui:tuȝ qz nulla res
est in seipsa postq̄ȝ nō sui:notitia aūt q̄ mēs noscit se dū
se noscit:cū ante nō nosceret est in ea:cū aūt tn̄ in ea nō eēt
s̄m Aug.vt aut. Sȝ notitia sui nō erat in ea ⁊c̄.¶ Idē.3. 3ᵐ
idē pbat̄ expssa auctē eiusdē.9.de tri.vbi ait.sicut duo cap̄.4°.
q̄dā sunt mens ⁊ amor ei⁹ cū se amat:ita q̄daȝ duo sunt
mens ⁊ notitia ei⁹ cū se nouit.¶ Quarto.si hui⁹ notitia 4ᵐ.
nō esset eēntialiter distincta ab itellectu sequeret̄ ꝙ itel
lectus itelligeret̄ ꝑ seipȝ ⁊ nō per itellectionē additā:sic
res alie itelligunt̄:sed ꝯn̄s est falsum s̄m pbm̄.3° de aia.
vbi ait.ꝙ ipe est itelligibilis:sicut itelligibilia.⁊ Cōmē. T.c.15
exponit.i.est itellect⁹ ꝑ itētionē in eo:sicut alie res itelle
cte.q̄re ⁊c̄.¶ 2ᵃ ꝯ hȝ duas ptes:vna est ꝙ itellectio qua 2ᵃ ꝯ
intellect⁹ itelligit aliqd distīctū a se existēs in ipo est disti
cta ab ipso itellectu:hec pbat̄ p̄mo sic.itellectio qua itel
lectus itelligit se est distincta ab ipo:aīs est ꝓbatū in p̄ᵃ p̄ᵐ
ꝯne.ꝯn̄a vȝ tenere per locuȝ a minori:minus.n.videret̄
de illa qua itelligit se:⁊ h̄ ꝑ idētitatē itellecti ad intelli
gens:vnde Cōmē.12.meta.dicit ꝙ essentia itellectus nō Cō. 50.
est eadē cū intelligere:qd est actio intellectus in nobis:⁊
itellectio in nobis itellig̃ nō est idē oib⁹ modis:⁊ cā in
h̄ est:qz itellectū in nobis est aliud ab itellig̃:in eis aūt
que sūt nō in mā̄ ꝯuenit:vt itellectū ⁊ itellect⁹ ⁊ actio in
tellect⁹ sint idē. Et ifra subdit cām:qz itellectū nō ē aliō
ab itellectu:vbi sicut pȝ ex distīctiōe itellect⁹ ab intelle-
ctio in nobis arguit distīctionē itellect⁹ ab itellectione ⁊
ecōtra in sepatis a mā:⁊ q̄uis in sepatis a mā suū dctm̄:
sic sonat nō sit veꝝ:nihilomin⁹ s̄m ipm̄ oppet ꝙ si vbi
itellect⁹ ⁊ res itellecta sūt idē intellig̃ nō est idē intelle
ctui:multominus vbi distinguunt̄ itellectus ⁊ res itelle
cta.¶ 2° si itellect⁹ seipso itelligeret aliqd exiñs in eo ⁊ 2ᵐ
nō per itellectionē a se distinctā semp intelligeret illud
donec ipm̄ eēt is itellectu:⁊ intelligeret ēt qdlibet aliud
exiñs in eo:ꝯn̄s est falsuȝ s̄m experiētiā:nō.n.semp itel-
ligit spēȝ rei quā hȝ in se:nec oēm habitū vel spēm.ꝯn̄a
ꝓbat̄ per illō qd tactū est in p̄° rōne ꝓcedētis ꝯnis:qm̄
vȝ nō est rō cur vna spēs exiñs in eo itelligat̄ vno tp̄e ab
eo plus q̄ȝ in alio stāte hypothesi ꝙ ipsa nō itelligat̄ itel
lectione distīcta ab itellectu.¶ 3° intellectio itelligit̄ ab 3ᵐ.
intellectu intellectione ab ipso distincta.igit̄ ⁊ qdlibet
aliud exiñs in itellectu itelligit̄ ⁊c̄.ꝯn̄a satis pȝ.qm̄ nihil
est in intellectu de quo magis videat̄ ꝙ possit intelligi
ipsomet intellectu tn̄ q̄ȝ de ipsa itellectione.aīs pȝ per
Aug.15.de tri.vbi vult ꝙ cū scio me scire:sunt duo scire:
⁊ hoc quo scio hec duo est 3ᵐ scire:⁊ sic in infinitū multi cap̄.12.
plicant̄ quotiēs reflectā me super scire.¶ 4° voluntas 4ᵐ
non vult seipsa aliqd existēs in ea:sed qdcūqȝ tale vult:
vult volitiōe distincta ab ipsa volūtate.igit̄ itellect⁹ ⁊c̄.
ꝯn̄tia pȝ:qz eadē rō est hincinde:aīs ꝓbat̄.qm̄ si volun
tas vellet seipsa aliquid existēs in se nō posset illud vel-
le:nam est impossibile vt aliqua vna essentia creata si-
mul aut successiue manens eadem sit contraria. Itēȝ nō
posset illud intensius ⁊ remissius velle:cum ipsa non sit
intensibilis vel remissibilis.¶ 5°. Cum ipsa possit gau-
dere de vno ⁊ tristari de alio ipsa esse posset gaudium ⁊
tristitia ⁊ omnis hec videntur inconuenientia. igit̄ ⁊c̄.
¶ Secunda pars conclusionis.vȝ ꝙ quandocūqȝ intel- 2ᵃ ps p̄ᵉ.
lectus intelligit aliquid in se existens:intellectio que in-
telligit est distīcta ab eo qd itelligit:ꝓbat̄ ex plurib⁹ di-
ctis iā.p̄mo qdē:qz si aliqd tale itelligeret̄ seipo ⁊ nō in
tellectiōe alia a se semp intelligeret̄:qm̄ nō potius vno
tēpore q̄ȝ alio eēt itellectio sui.¶ Scdo.qz qdlibet tale 2ᵐ
cum intelligitur causat intellectionez sui s̄m illā aucto-
ritatem

ritatem Aug. pallegatā ad p̄mā conclusionē liquido te-
c.8.z.10 nendū est zc. quā ēt sniam ponit li.14. idē ēt p3 per ɔñaʒ
quā facit m auc̄te in scd̄a rōne ad p̄niā ɔ̄nē. gignit. ḡ bēt
3ᵐ intellectū zc. ¶ 3° q2 intellectio itelligit̄ itellectiōe a se
distīcta: vt p3 per auc̄tē Aug. de multiplicatiōe actuū re
flexorū in 3° rōne ad p̄mā partē hui⁹ ɔclusionis: z per ea
que dicta sunt in p̄° dist. p̄mi ad pbandū q actus reflexus
sit alius ab actu recto. igit̄. z qōlibet aliud exñs in itelle
ctu qō ab ipso itelligit̄: itelligit̄ itellectiōe a se distīcta.
3° ɔ̄ ¶ 3ª ɔ̄ ēt duas ptes h3. quarū vna est. s. q̄cūq3 re3 extra
se itelligat itellect⁹ itelligit itellectiōe a seipso eēntialr
p̄ᵐ distincta. Probat̄ p̄mo ex p̄ma ɔ̄ne. qm̄ ex quo seipm̄ in
telligit per itellectionē a se distinctā. igit̄ multo fortius
alia. z ɔñā pōt declarari sicut p̄ma facta ad scd̄aʒ ɔ̄nem.
2ᵐ ¶ 2° pbat̄ ex ɔ̄ne scd̄a. nam cū ea que sunt in intellectu
sint per seipsa p̄sentia intellectui: z tñ intelligant̄ intelle
ctiōe distincta ab itellectu: multo rōnabilius dōm est q
ea que sunt extra intelligant̄ per itellectionē distinctā.
3ᵐ ¶ 3° si aliquā re3 extra se itell's itelligeret seipso absq3
intellectiōe addita: vel illa est imālis vl mālis. si mālis
vel itelligit ea3 intuitiue z imediate in seipsa: vel abstra
ctiue in suo repñtatiuo. hoc p3 ex dictis in. 3. dis. p̄mi. si
abstractiue. igit̄ itellectiōe a se distincta. p3 ex ɔ̄ne secū-
da in qua pbatū est q oēm rem in se existētē intelligit
itellectione a se distincta. si intuitiue: vt puta cū imedia-
te calorē extra intuemur aut sonū idem sequit̄. p̄mo q2
alias nō indigerem⁹ pñtia illoꝝ ad intuēdū illa: nisi enī
aliquo mō imutarent intellectū nō essent nec̄ia ad h̄ vt
intellect⁹ illa intelligeret: sicut non sunt nec̄ia ad hoc vt
ipsa de⁹ diligat. nec pōt assignari in quo imutēt data hy-
pothesi q inuet ppositū: qm̄ z si dicat̄ q spēʒ cānt nihil
iuuat: q2 illa spēs ad nihil deseruit tali intuitiue visioni.
z posito q ipsa sit distincta ab itellectu sicut est in rei ve
ritate. multo aūt minus si nō sit aliud q̄3 intellectus: ad
quid aūt deseruiat. z pp̄ter quid cause̅t patebit in seque̅
Confir. tib⁹. ¶ Istud cōfirmat̄ ex intētiōe pħi 2° de aīa. ibi enī
T.c.52. querit cur sensus nō sentiūt absq3 exteriori sēsibili: z re-
spondet q sensus seu sensitiuū: s̄m aliā lr̄am: nō est actu:
sed potētia tm̄. que rō si est sufficiens: sequit̄ q si sensus
esset actu z nō tm̄ potentia vtiq3 sentiret sine illis. igit̄
nō minus si intellect⁹ eēt actu z nō potentia tm̄ respectu
illorum itelligeret sine eis: sed si eēt actualis intellectio
eoꝝ vtiq3 eēt actu respectu illoꝝ nec vlteri⁹ actuaret̄ p
Confir. illa. igit̄ zc. ¶ Cōfirmat̄ istud ex intētiōe Aug. qui vult
q q̄cūq3 rē cognoscim⁹ cōgenerat in nobis noticiaʒ sui.
qō est intelligendū de ea quā cognoscim⁹ imediate siue sit
in nobis siue extra nos. 2° q2 si intellect⁹ est eēntialiter
itellect⁹ alicui⁹ rei mālis: eadē rōne z cuiuslʒ: z per ɔñs
est vnica itellectio oīum rerū mālīū: z certe nō solū exi-
stētiū s3 z p̄teritarū z futurarū sicut de⁹. qō est absurdis-
simū. Si vō illa res quā seipso itelligit ē imālis aut illaʒ
ituitiue itelligit aut in aliq̄ repñtatiuo qō in se h3. Si de
p̄ tur 2ᵐ ppositū habet̄ vt p̄us. Si vō det̄ p̄ᵐ ɔ̄ p̄mo tūc. q2
tūc in vita ista nos intuitiue cognoscerem⁹ substātias se
paratas: cui⁹ oppositū per expientiā certū ē. p3 ɔñā. q2 iā
2° intellect⁹ eēt itellectio eaꝝ si vnq̄3 eē debeat. 2° q2 tūc
sequeret̄ q intellect⁹ vidēs intuitiue deū esset eēntialr
visio dei: z vlteri⁹ q nō posset non videre deū: dūmō in
rerū nā ɔseruaret̄ a deo. nā h̄ posito nihil deesset adhuc
vt ipse eēt visio dei. Itē quicūq3 intellect⁹ eque perfecti
s̄m nām existes equalr deū viderēt: z nō vn⁹ alio perfe-
ctius: sed hec sunt penit⁹ absurda z erronea. igit̄ z illud
4ᵐ ex quo sequunt̄. ¶ 4° ad eādē partē ɔ̄nis arguo. q2 si ei⁹
oppositū esset verū sequeret̄ q nullā rē qs vno tp̄e ipse
q̄tū alio nec pfecti⁹ itelligeret: cui⁹ oppositū expimur in

visione rei exterioris quā sil cū sensu intellect⁹ apprehē
dit: nec clarius nec minus clare s̄m q ipsa in alia z alia
dispōne se h3 ad nos: ita ēt est de plurib⁹ alijs. ɔñā vō p3.
qm̄ intellect⁹ nō suscipit intēsionē z remissionē. ¶ 5° si 5ᵐ
intellect⁹ eēt ipsa itellectio nullus habit⁹ gn̄aret̄ in no-
bis. ɔñs est falsuʒ. nā experimur multotiēs intelligē vel
itellexisse nos pmpti⁹ z facili⁹ itelligē idipm̄. ɔñā p3: tū
q2 nō appet ex quo vel qb⁹ imediate gn̄aret̄ talis habi-
tus: tū q2 frustra poneret̄. nam ex quo itellect⁹ eēt actua-
lis itellectio habit⁹ nihil cōferret ad itellectionē: q2 itel-
lect⁹ nō posset esse pfectior nec expeditior: nec alr aliq̄lr
itellectio q̄3 sit. z iō ita pmpte vel nō pmpte eēt intelle
ctio: z quis intelligeret sine habitu sicut cū habitu. Et su-
mo hic itellectionē3 p notitia itellect⁹ circa id: respectu
cuius cōcedim⁹ intellectū habituari quicquid illud sit.
¶ 6° nō appet qūo in itellectu posset eē tāta multitudo 6ᵐ
actuū quātā expimur: vtpote simplicis intelligētie vlis
z singularis: z cōplexa affirmatiue z negatiue. Itē actuū
apphēsiuoꝝ z iudicatiuoꝝ z assensitiuoꝝ z hō alioꝝ mt̄
toꝝ: nisi diceret̄ q intellect⁹ est vni⁹ itelligibilis intelli
gentia simplex. z hui⁹ ɔfusa illi⁹ distincta: z alteri⁹ intel
ligibilis est itelligētia cōplexa nō eēntialr: s3 obiectiue
cū iudiciū affirmatiuū vni⁹ z negatiuū alteri⁹: z silr de
oībus: quēadmodū dicim⁹ de itellectiōe dīna: qō nō pu
to hñ dcm̄ theologice neq3 physice: nec ɔsonū ēt experiē
tie: q2 cognoscim⁹ euidēter aliqn̄ vnū itelligere alio nō
simul itellecto. z vnū añ affirmare z idipm̄ postea nega
re. p̄us assentire: z postea eidē dissentire: p̄us errare post-
ea scire: z alias mutatiōes itellectuales q̄ illa hypothesi
data nullaten⁹ eē possent. ¶ Ad h̄ ēt argui pōt auc̄tib⁹. cap.4°.
ait. n. Aug. 5° de tri. q q2 aīa magis viuit dū sapit minus-
q3 cū desipit: iō fit in ea aliq̄ mutatio: hoꝝ vtrūq3 falsus
esset si ipsa eēt itellectio que itelligit. Itē li.6. dicit q in cap.6°.
aīa aliud est artificiosum eē: aliud inertē: aliud acutum:
aliud memorē: aliud cupiditas: aliud timor zc. z tandeʒ
ex his ɔcludit ipam nō simplicē s3 multiplicē eē. Itē li. cap.2.
8. ait q animi eēntia nō est ipsi⁹ eēntia virtutis sicut est
trinitas de⁹ vnus magnus verus verax veritas. Itē lib. cap.13.
15. dicit q nr̄a scia amissibilis est z receptibilis: q2 nō est
nobis qd scire vl sape: qm̄ eē possum⁹ z si nesciam⁹ neq3
sapiam⁹. Itē. 2. de ci. dei. ait. q aīa nō est sapia. z statiʒ ex ca°10°
h̄ ifert q mutari pōt z desipe: z postea dic̄ q sic aer illu-
minat̄ luce que nō est ipse: ita aīa fit sapiēs sapia q̄ nō ē
ipa. Oia hec falsa eēnt sic p3 itelligēti si itellect⁹ eēt itel-
lectio rerū: hanc ēt eē intētionē Ari. z Cōmē. 3° de aīa nō Aristo.
est dubiū. cū vbiq3 dicant q itellus mouet̄ ab itellectu Auer.
agēte z a phantasmatib⁹ ad postremā pfectionē q̄ nō est
aliud q̄3 intelligere: z q itelligere est pati: z silia q̄ nūq̄3
saluari pñt nisi ponēdo q intellectio sit res distincta ab
itellectu. Et ad hoc bene facit ēt vnū verbū Cōmē. 3° de Cō. 20.
aīa. q ɔ̄ Themistiū: vt p3 cōmēto 5° eiusdē li. posuit in-
tellectū speculatiuū nihil aliud eē q̄3 intellectū possibilē
pfectū per intellectū agentē seu aliqō cōpositū3 ex vtro-
q3: ita q i itellectu possibili cū itelligit actu nihil de no
uo gn̄at̄: ad quē modū satis ppinquant illi qui dicūt q
itellect⁹ est sua itellectio qn̄ intelligit nec aliqd in eo fit
nouū: imo forte nō differūt a mō isto. ¶ Cōtra hūc inq̄3
arguit Cōmē. vbi supra: qm̄ s̄3 hāc viā nō eēt necesse po
nere nisi intellectū mālē tm̄. i. possibilē: aut intellectum
mālē z agētē s̄m modū siliudinis: vbi enī nō ē vā gnō
nō est agēs. h̄ Cōmē. ista aūt eē ɔ̄ intētionē pħi z Cōm.
nulli q eos legerit dubiū esse pōt. ¶ Scd̄a3 ptē ɔ̄nis. v3 2° ps ɔ̄-
q q̄cūq3 rē ex̄ itella itelligit: itelligit itellectiōe distīcta nis pb̄
a re illa. pbat̄: nā oīs res ex̄ ē mālis vl imāl z abstracta:
si est mālis z itelligit̄ vl itelligit̄ abstractiue in suo rep̄-

sentatiuo vel intuitiue ⁊ imediate in seipsa.⁊ hoc pz ex di
ctis in.3.d.p̊.Si intelligat̃ abstractiue statim pz φ itelle
ctiōe a se distincta:tū qꝛ equalr̃ cognoscit̃ hoc mō res siue
sit siue fuerit ⁊ nō sit.⁊ cōstat φ quā nō est notitia q̄ itelli
git̃ nō est ipa eētialr̃.Tū qꝛ ꝑ notitiā q̄ ipa abstractiue
cognoscit̃ ei⁹ repn̄tatiuū cognoscit̃ ītuitiue:vt vbi supra
pz.⁊ multo rōnabili⁹ diceret̃ illud repn̄tatiuū eē illā no
titiā q̄z φ res extra:⁊ tñ illa notitia est eētialr̃ distincta
ab illo repn̄tatiuo.vt pz ex 2ᵃ ꝯne.igit̃ ⁊c̃.Si vō itelligat̃
ītuitiue sic̄ cū qs ītuet̃ colorē in piete quē ⁊ sensuali ⁊ in
tellectuali ēt visiōe imediate ꝑcipit:siue sint disticte vi
siōes siue nō.vt ꝓbatū fuit in.3.d.p̄mi.Adhuc pz φ itel
lectiōe a se disticta.p̊ qdē qꝛ alr̃ sequit̃ φ ad hoc vt qs vi
deat colorē nullā rē nec̄e ē cāri de nouo in colore vel in
sensu visus:sꝫ positis ꝑcise colore ⁊ sēsu qs illū videret:
hoc aūt fl̄m est.Tū qꝛ fm̄ hoc nec ꝓpingtas nec distātia co
loris ad sensuꝫ.nec dispō nec idispō sēsus.certe nec clau
sio vel apitio oculoꝝ ꝯferret vel obesset ad vidēduꝫ vel
nō vidēdū aut magis ꝑfecte vl̄ min⁹ ꝑfecte vidēdū:cui⁹
oppositū expimur:⁊ φ istud seq̄t̃ pz.qm̄ talia nō reqrun
tur ad aliq̄z oꝑōnē:nisi ꝑꝑ actionē vnius in aliud:tū per
cap̄.2° Aug.2.de tri.q expsse dicit:φ cū aliqd̄ corp⁹ videm⁹ tria
ibi ꝯsiderāda sūt.Prio ipa res quā videm⁹:deinde visio
illa que nō erat p̄us q̄z rē illā obiectā sensui sentiremus.
3° φ in ea re que vi q̄dm vī sensum tꝫ oculoꝝ.i.animi
ītētio.⁊ addit.φ in his igit̃ tribus nō solū est manifesta
distictio:sed ēt discreta nā.Et paulo post subdit.Quis re
visibili detracta nulla sit nec vlla oino eē possit talis vi
sio:si corp⁹ nō sit qd̄ videri queat:nullo mō tñ eiusdem
sube est corp⁹:quo format̃ sensus oculoꝝ:cū idē corpus
vī:⁊ ipa foīa que ab eadē iprimit̃ sensui:que visio voca
tur:tū ēt qꝛ hoc dato nō appet cur hn̄s sensū poti⁹ videret
colorē q̄z eꝫ color videret ipm̄.imo vtriqꝫ magis vī illō
doꝫ si ipse color sit visio.ꝯn̄a p̊ ꝓbat̃:qm̄ si ē nec̄e aliq̄z
rē nouā cāri.igit̃ vel illa erit visio vel aliqd reqsituꝫ ad
cātionē rei que erit visio.nā si visio iā actu eēt nō eēt ne
Confir. cessariū istā cāri:vt qs videret.¶ Ꝯ.Cōstat φ nō ē nec̄e
cāri aliq̄z talē rem in colore.igit̃ in sensu:q̄cūqꝫ aūt illa
sit:dūmō ea posita qs videat hī ꝓpositūꝫ.Nā talis res
vt dicit Aug.vocat̃ visio.qd̄ si tu nō illā:sꝫ colorē ipꝫ ve
lis vocare visionē nō est ꝯtēdendū de noīe.sufficit.n.φ
ꝑter obm̄ ⁊ sensuꝫ aliqd aliud gignat̃ in sensu sine q̄ nō
possim⁹ vidē ⁊ eo posito videmus.Pz igit̃ φ visio sen
sualis est eētialr̃ disticta a re visa.Ex hoc aūt sequit̃ φ
ēt intellectualis sit ab illa re visa distincta:qm̄ si in ho
mine aliq̄ visio sit sensualis ⁊ itellectualis:vt quidā pu
tant clarū est.Si vō sint diuerse adhuc idē sequit̃:tū qꝛ
minus ꝯuenit itellectio pura cū re sensibili q̄z sensatio:
tū qꝛ sensatio ꝑcedit cālr̃ hoꝫ itellectionē:si sint diuerse.
si vō res itellecta ē imālis ⁊ abstracta:cū nulla talis itel
ligat̃ a nobis nālr̃ ⁊ in statu ꝑsentis vite ītuitiue.sꝫ in q
busdā ꝯceptiōib⁹ vt in p̊:vbi supra ostēsuꝫ est.sequit̃ ma
2ᵐ nifeste φ itelligit̃ itellectiōe a se disticta.¶ 2° sic.ipoīe
est aliq̄z rē itelligē vel eē itellectiuā vel eē itelligētē in
tellectu qui nō sit ipa nec in ea velut forma.igit̃ impoīe
est aliquā rē itelligere seu eē itelligētē intellectione:que
nō sit ipsa nec in ea velut forma.⁊ vltra.igit̃ ipoīe est in
tellectū humanū itelligē aliq̄z rē extra se itellectiōe que
nō sit ipse vel in eo vt forma.⁊ ꝑ ꝯn̄s itellectiōe disticta
a re illa.p̊⁹ ꝯntia satis ex se euidēs est.qm̄ sicut ꝑ itellm̄
res est itellectiua.ita ꝑ itellectionē res est actualr̃ intelli
gens.2° clara est ēt.añs infra ꝓbabit̃.vbi inquiret̃ vtrū
Confir. aīa intellectiua sit forma corporis.¶ Confirmat̃.qm̄ si
aliq̄ itellectio eētialis eēt ꝑsens itellectui ⁊ ꝯiuncta q̄
cūqꝫ mō ꝑntie vel ꝯiūctiōis imaginabili.dūtamē nō in

formaret eū itellect⁹ nō eēt per illā itelligēs:nec illa eēt
itellectio eius:sicut nec corp⁹ cbāi in sacco est rotūdū vel
albū rotūditate vel albedine saccali per hoc ꝑcise:qꝛ nō
informat̃ per illas.Nā alias ita ꝯiuncte sunt ⁊ ꝓpinque
forme ille corpori cbāi sicut accñtia ꝓpria:silr̃ q̄ñtūcūqꝫ
diabolus vniat̃ alicui corpori aut alius angelus vl̄ ange
lus angelo aut aīe hūane:dū tñ nō informet nullo predi
ctoꝝ id cui vnit̃ est intellm̄ aut ei⁹ itellectiōe que illi eq̄
vnita est:est itelligēs.Certe nec ipso deo qui maxie inti
mus est cuilibet creature:qꝛ nō īformat vlla creatura ē
itellectiua vel intelligēs eo mō quo loqmur in ꝓposito.
nā alias ex ipso ⁊ ꝑ ipm̄ sūt oīa.¶ 3° si aliq̄ res extra eēt 3ᵐ.
intellectui nostro sic itellectio sui hoc maxime videret̃ de
deo in statu beatifico itellc̄:ita φ de⁹ eēt ipsa visio itelle
ctus humani.hec ꝯn̄a satis est clara:tū qꝛ de⁹ ē maxime
abstract⁹ ⁊ imālis:ꝑꝑ quā cām mouent̃ qui dicūt φ sub
stātie seꝑate intelligunt̃ seipsis absqꝫ itellectiōe media.
tum qꝛ maxime ipse intim⁹ est mēti.⁊ ꝑsentiꝫ iā actualr̃
beate:sed ꝯn̄a est falsuꝫ:qd̄ pz:qꝛ visio qua angeli beati
vidēt creaturas in vbo est visio creata fm̄ Aug.2.super cap̄.13.
Gen̄.ad lr̄am.vbi ait.cōditio celi p̄us erat in vbo dei fm̄ de ꝗuis
sapiētiā genitā:deinde facta est in creatura spūali.hoc est
in cognitiōe angeloꝝ fm̄ creataꝫ in illis sapiētiā:deinde
celū factū est vt eēt ēt ipa celi creature in gn̄e ꝓprio.Co
gitatio vō rei ꝑcedēs in angelo ipsius rei ꝯditionē vtiq̄
fm̄ Aug.est cognitio in vbo sicut ex statim sequētib⁹ pōt
haberi expssissime lib.4.per illā ēt imediate videt̃ ipm̄ cap̄.31.⁊
vbū dei:vt certum est.igit̃ visio qua hō videt imediate 35.ꝺ par
ipm̄ vbū diuinū in vita beata est creata in ipso.⁊ ꝑ ꝯn̄s uis
ab ipso deo viso disticta.¶ Cōfirmat̃.nā ꝯstat φ visiōe Confir.
beatifica hō videt deū ītuitiue.Sed fm̄ decretalē pape
Benedicti.12.illa ē creata:qꝛ cū ibi determinet̃ φ beati
tudo ꝯsistit in duob⁹ actib⁹:visione.s.⁊ fruitiōe.pro hoc
faciūt auctēs supra allegate φ oīs res quā cognoscimus
gn̄at in nobis notitiā sui.¶ Cōtra istā 3ᵐ ꝯnē sunt due ꝯ 3ᵐ ꝯ
opi.vna est ꝯ p̄mā partē ꝯnis.ponit.n.φ intellectio non nē ē vna
addit aliqd absolutū supra potētiā itellectiuā.sꝫ tm̄mō opio.
quēdā respectuꝫ ad obm̄.¶ Et hoc est ēt ꝯtra duas p̄mas
ꝯnes.Probat̃ aūt hec positio p̄mo sic.illa que ex opposi p̄ᵐ
to distinguunt̃ nō pñt esse vnū ⁊ idē.Sed actus p̄mus ⁊
secūdus distigunt̃.vt pz 2° de aīa.act⁹ aūt p̄m⁹ est foīa T.cō.2.
absoluta.q̄ act⁹ secūdus ⁊ opō est forma respectiua.¶ 2° 2ᵐ
si opatio sit forma absoluta disticta a potētia ꝓcederet̃
in īfinitū.cū oīs forma absoluta possit hēe opationē:sed
hoc est incōueniēs.igit̃ ⁊c̃.¶ 3° sicut se hꝫ lucere ad lucē 3ᵐ
sic intelligere ad intelligēs.vtrūqꝫ.n.est act⁹ imanēs:lu
cere ipsius lucis:⁊ intelligere ipsi⁹ itellect⁹.Sed manife
stuꝫ est φ lucē nō est aliqd̄ absolutū additū luci.igit̃ ⁊c̃.
¶ 4° omne absolutū de⁹ pōt separe:sꝫ intelligē nō pōt 4ᵐ
de⁹ separare ab intellectu.igit̃ ⁊c̃.¶ 5° in nullo absoluto 5ᵐ
possunt adunari ꝯria.eodē actu sentiēdi vī albū ⁊ nigꝝ.
igit̃ videre nō est forma aliq̄ absoluta:⁊ per ꝯn̄s multo
minus intelligē.hec ꝯclusio q̄ñū ad hoc.s.φ intellectio
nō sit res distincta ab itellectu confirmat̃ ab alijs ꝑ au
ctoritates.Primo qdē phs.3.de aīa.vult φ intellect⁹ nō T.c.14.
patit̃ sicut alie res:sꝫ vt dicit Cōmē.passio itellect⁹ est re Cō.14.
ceptio tm̄ sine trāsmutatiōe.hoc aūt vt vī nō ē aliud q̄z pa
ti obtiue tm̄ ⁊ nō subtiue.ꝯfirmat̃ per exēplū ph̄i ibidē
de tabula ⁊ pictura.ꝯstat.n.φ cū tabula pingit̃ nō educi
tur color de potētia tabule:sed applicat̃ corp⁹ coloratuꝫ
corpori tabule:sicut igit̃ nō recipit̃ color in tabula subie
ctiue:sic nec intellectio in intellectu.¶ 2° fm̄ ph̄m vna 2ᵐ
intelligētia nō patit̃ ab alia subiectiue cū eaꝫ intelligit:
sed per eētiā intelligit eam.i.nō per formā inherētem
substātie sue.igit̃ silr̄ est de itellu.¶ 3° sequeret̃ φ post 3ᵐ
forte

forte intelligibile nullus itelligeret debile sicut ẽ de sen-
su. Nõ cã hui⁹ in sensu est: qꝛ sensus vl' organũ aliquãdiu
retinet spẽs receptas: sꝫ si itell's recipiat subtiliꝰ spẽs me
lius retinebit q̃ sensus. igit̃ ⁊c̃. Nec põt dici ꝙ spũalitas
obstaret. nã ⁊ sensibile spũalius hꝫ ee̓ in sensu q̃ ex̃. ⁊ tñ
ꝫ z^{m} ptẽ ex illa spũalitate illud nõ tollit̃. ¶ Cõtra z^{am} ptẽ eiusdẽ
ꝯnis. ꝯnis fuit alia opi. satis moderna que tenuit ꝙ visio bea
tifica qua creatura videt deũ nõ ẽ visio creata: sꝫ icreata
p^{m} s. de⁹ ipse q vi. ꝥ pbat̃ p̊ sic. A quolibet beato põt ꝓm le
gẽ dei ordinatã q̃lꝫ creatura cognosci distincte in vbo ꝑ
cognitionẽ suã beatificã: ⁊ nõ ꝑ cognitionẽ btĩficã crea-
tã. qꝛ tũc vel ill'a ee̓t corruptibilis de cõi lege: ⁊ tunc illa
nõ ee̓t btĩtudo: qꝛ btĩtudo nõ est btĩtudo nisi sit sine fine
ꝑpetuãda: vel ipa ee̓t infinite ꝑfectiõis cognitio. qꝛ infi-
nitoꝝ cognitio ⁊ cuiuslꝫ distincte: vtrũq̃ illatũ est icõue-
niẽs. igit̃ cognitio beatifica talis est icreata: qd̃ ẽ intẽtũ.
z^{m} ¶ z^{o} qꝛ si nõ sic ee̓t: tũc sũme btũs nõ posset stãte sua bei
tudine in sũmo bñe ita ꝑfectã cognitionem in gñe ꝓprio
de creatura aliq̃ sicut in sum⁹ btũs bñs nãlia paria. ꝯñs ẽ
icõueniẽs. ⁊ ꝯña pꝫ. qꝛ aia repleta vna tali forma creata
nõ põt illa replẽte sil' tãtũ capere de cognitiõe disperata
sicut aia par in nãlib⁹ nõ sic repleta: aliogn nõ tot icẽsil-
limas gn pl'es spẽꝝ diuersaꝝ posset siml' nãlr recipe: qd̃
3^{m} repugnare vꝫ cuilibet creature. igit̃ ⁊c̃. ¶ 3° idẽ pbat̃ ꝑ
ca. 34. d Aug. 8. sup Geñ. qui dicit: ꝙ de⁹ ꝑ suã subam loq̄t̃ ad itel
paruis lectuales creaturas illuminãdas cũ iaꝫ pñt cape locutio
4^{m} neꝫ eius q̃lis est in vbo ei⁹. ¶ Pro ista via põt argui ex
intẽtiõe pñi ⁊ Cõm. q̃ vt in p̊^{o}. d. hui⁹ scdi. q. i. articulo. z^{o}
pbatũ fuit est: ꝙ ipm p̊^{m} de⁹ ipse itelligat̃ ꝑ seipm absq̃
itellectiõe media ab aliꝫ intelligentijs abstractis: ita ꝙ
ipse est ⁊ qd̃ itelligit̃ ⁊ itellectio ei⁹ qd̃ ipm itelligit. sil'r
R̃so aũt est in nobis. ¶ Ad p̊^{m} ꝫ p̊^{am} partẽ ꝯnis r̃ideo ꝙ si ar-
ad arg^{m} gumẽtatio illa debite ꝑficeret̃ ꝯcluderet ꝓpositũ nr̃m. s.
ꝙ intellectio ⁊ itellect⁹ distinguunt̃: sꝫ qd̃ vlteri⁹ infert̃:
ꝙ opõ nõ est forma absoluta: nõ sequit̃ vtute argumẽti:
nõ. n. est ꝯñs ꝙ si act⁹ p̊m⁹ est forma absoluta: ⁊ act⁹ secũ
dus distigut̃ ab illo: ꝙ act⁹ secũdus nõ sit forma absolu
ta. sicut nõ sequit̃ ꝙ si albedo est q̃litas: ⁊ nigredo distin
guit̃ ab albedine. ⁊ ẽt opponit̃ illi: ꝙ nigredo nõ sit q̃li-
Ad z^{m} tas. ¶ Ad z^{m} negãda est ꝯña. ⁊ sil'r qd̃ assumit̃ ad ei⁹ p-
Cõ. 84. bationẽ. Nã ꝓm Cõm. 4. phy. q̃titas nõ est actiua: mul-
te ẽt forme nõ bñt opõnes: nisi velit qs dicẽ ẽt illas for-
mas bñe opõnes: que pñt cãre in itellectu saltẽ ꝑticulari
ter aliq̃ opõnẽ: vtpote notitiã sui. ⁊ tũc ꝯcedã ꝙ itellus
põt bñe opõnẽ: ⁊ illa aliã i ifinitũ: sicut de actib⁹ reflexis
est dctũ: sꝫ nõ ad hũc sensuꝫ dici ꝯsueuerũt forme opati-
Ad 3^{m} ue seu bñe ꝓprias opõnes. ¶ Ad 3^{m} dico ꝙ si cõparatio
debeat ee̓ va. opꝫ ꝙ ꝑ lucẽ intelligat̃ ipsa lux. ⁊ per itelli
gere itellectio: vt dicat̃ ꝙ sicut se hꝫ lux ad lucẽs. sic itel
lectio ad intelligẽs. ⁊ cõcedo tũc similitudinẽ. Sed isto
mõ pbat potius ꝓpositũ: sicut pꝫ: tñ qd̃ addit ꝙ lucẽ est
act⁹ imanẽs lucis nec ꝓprie nec vẽ dctũ est. nõ. n. lucẽ est
act⁹. i. opatio imanẽs plus q̃ albere vel calere que nusq̃
ab aliq̃ auctore alicui⁹ ꝯditionis vocata sunt opõnes nec
imanẽtes nec trãseũtes: sꝫ sic arguẽtes fefellit silitudo il
Ad 4^{m} loꝝ infinitiuoꝝ. ¶ Ad 4^{m} ꝯcedo ꝙ intellectionẽ posset
Ad 5^{m} de⁹ sepe ab intell'u: illa tñ sepata nõ esset intellectio vt
alias dctũ est. ¶ Ad 5^{m} dõm ꝙ multipliciter deficit. Pri
mo qdẽ: qꝛ ita ꝫ arguẽtẽ pbari põt: qm̃ nõ plus i vno re
spectiuo pñt adunari ꝫria: q̃ in vno absoluto: ⁊ ita pba-
ret̃ ꝙ itellectio ⁊ sensatio nõ essent forme absolute neq̃
2 respectiue. z^{o} qꝛ forma arguẽdi nulla est: qꝛ nõ est debita
sumptio minoris sub maiore. ⁊ si debite sumeret̃. vbi. g.
in actu sentiẽdi adunari pñt ꝫria vtiq̃ falsa ee̓t ꝓprie ac
3 cepta. 3° qꝛ ẽt falsuꝫ est ꝙ eodẽ actu sentiẽdi vꝫ albũ ⁊ ni-
grum: q̃uis. n. sil' aliq̃n videam̃ albũ ⁊ nigrũ: nõ tñ vni-
co actu. ¶ Ad auctẽ p̊mã dõm ꝙ intelligit de trãsmuta Ad p̊^{am}
tiõe stricte sumpta q̃ ẽ a ꝫrio. cũ tali. n. trãsmutatiõe nõ aucto.
est receptio itellectiõis: sꝫ vtiqꝫ bñ ẽ cũ trãsmutatiõe q̃ Cõ. 14.
ẽ salus ⁊ ꝑfectio seu ꝓm l'ram cõmẽti euasio. i. exit⁹ eius
qd̃ ẽ in potẽtia ab eo qd̃ ẽ actu: ⁊ est sile ⁊ nõ ꝫriũ: vt sup
plet Cõmẽ. sꝫ extrahẽs ipm a potẽtia ad actuꝫ: vt habet̃
z^{o} de aia a pño ⁊ Cõmẽtatore ibideꝫ cõmẽtis. 57. ⁊. 78.
Primã igit̃ trãsmutationẽ tñ negat Cõ. in receptiõe in
tellectiõis. vbi allegat̃ ex. 3. de aia. sicut pꝫ ex cõmẽtis al
legatis de z^{o}. ⁊ iterũ ex eo ꝙ illa vba allata dicit p̃cise ad
saluãdũ ꝙ intell's est imãlis nõ obstãte ꝙ intelligere sit
passio. passio. n. que est cum trãsmutatiõe p̊mo mõ est in
rebus mãlibus tñ: sed scda est in intellectu: ⁊ hoc clarus
est legẽti ibidẽ pñm ⁊ Cõm. ¶ Ad ꝯfirmationẽ dõm ꝙ ad ꝯfir.
ꝑ illud qd̃ arguit̃: ⁊ forte ꝓpter aliud dicit Cõm. ibidẽ T. c. 14.
ꝙ exẽplum illud nõ est verũ: est tñ via ad intelligẽdũ. ⁊
iste modus doctrine est necessari⁹ in talib⁹ reb⁹: lꝫ sit rhe
toricus. Quãtũ igit̃ ad illud qd̃ sumit̃ nõ est exẽplum: sꝫ
ꝓm expositionẽ Cõm. est sic ad ꝓpositum: qm̃ queadmo
dum tabula (dit Cõmẽtator) nullã picturã hꝫ i actu ne-
q̃ in potẽtia ꝓpinqua actui: ita in intellectu mãli nõ est
aliqua formaꝝ itellectiuarũ quas recipit neq̃ actu neq̃
potẽtia ꝓpinq̃ actui ⁊c̃. ¶ Ad z^{m} dõm ꝙ illud nõ facit Ad z^{m}
pro via illa: qꝛ nõ est intẽtio eius ꝙ itelligẽtia per ꝓpriã
eẽntiã tanq̃ per itellectionẽ intelligat aliã intelligẽtiã.
sed per eẽntiã intelligentie intellecte. vt in p̊^{o} dist. supra
ostẽsuꝫ est. ¶ Ad 3^{m} negãda est ꝯña. Ad pbationẽ dõm Ad 3^{m}
ꝙ illa nõ est causa nec ꝓm veritatem: nec ꝓm intentionẽ
pñi vel Cõmẽtatoris: sꝫ ꝓm pñm causa est: qm̃ sensitiuũ 3. a. t. c. 7
quidẽ nõ sine corpore est. hoc aũt. s. intellectus separat⁹
est. vt ibidẽ dicit Cõmẽ. Et ꝓm veritatẽ. ⁊ sic forte intel- Cõ. 7.
lexerit pñs. causa est: qꝛ organũ sentiendi quo mediante
fit sensatio per forte sensibile alterat̃ alteratione debili-
tante ⁊ corruptiua: ex quo indisponit̃ ⁊ fit minus aptuꝫ
ad sequẽtẽ sensationẽ: nõ sic aũt est de itellectu: cui⁹ opa-
tio nullo organo mediãte elicit̃. ¶ Ad rõnes ꝫ z^{am} par- Ad rões
teꝫ ꝯnis. R̃ideo ad p̊mã: qꝛ determinate assumit de po- ꝫ z^{am} ptẽ
tẽtia dei ordinata. nego ꝯñs. nã q̃uis de potentia absolu
ta dei nõ tot numero finitas creaturas in vbo possit bea
tus vidẽ gn possit plures: tñ tot videt vel aliq̃n videbit
ꝙ nunq̃ plures: sed ex ꝥ põt reduci difficultas argumẽ-
ti sic. Si btũs põt in vbo plures vidẽ q̃ videt: aut ꝑ eun
dẽ actũ quo nũc videt aut per aliũ. Si ꝑ eũdẽ cuꝫ adhuc
illis visis possit plures: ⁊ iterũ illis plures poterit ꝑ eun-
dẽ vidẽ oẽs actu existẽs ⁊ poles: ⁊ per ꝯñs ifinitas: ⁊ tũc
sequit̃ ꝙ illa visio sit infinita cognitio ⁊ infinite perfe-
ctionis: si per alium ⁊ alium actũ: aut scdo adueniẽte ce-
dit p̊mus: ⁊ tũc beatitudo erit corruptibilis: aut cuꝫ scdo
manet p̊mus: ⁊ tũc cum vterqꝫ sit visio verbi: ⁊ per ꝯñs
beatifica cresceret eius beatitudo: vel saltẽ ipse ee̓t ma
gis beatificus q̃ p̊us: ⁊ per ꝯñs nõ vniformiter btũs: qd̃
nõ videt̃ dãdũ. ¶ Itẽ sicut haberet plures visiones, sic
haberet ꝯsequẽter plures dilectiões: qd̃ etiã nõ videtur
ꝯcedẽdum. ¶ Ad istam deductionẽ r̃ideo ꝙ per alium
actũ: ⁊ cũ addit̃ ꝙ vel cedente p̊^{o} vel manẽte: dꝫ ꝙ vtrũ-
qꝫ diuisim põt dari. Et si det̃ p̊mũ ꝯcedẽduꝫ est ꝙ beati
tudo seu visio beatifica est corruptibilis. Si tñ corrũpit̃
nõ est beatitudo sic accepto vocabulo vt accipit p̊mũ ar
gumẽtũ. videlicet vt cõnotat ꝑpetuitatẽ: siue ꝙ eo actu
quis ꝑpetuo deũ videbit. Cũ hoc tñ põt stare ꝙ videns
sit beat⁹: qꝛ si simul p̊ma cedit ⁊ alia ponit̃: ita ꝙ nunq̃
sit quin videat ipm vbuꝫ semꝑ ipse erit btũs q̃uis nulla
eius visio erit vel sit beatitudo ad illũ sensum. Et ꝓm ꝥ
quecũq̃ auctoritates dicunt ꝙ btĩtudo sit ꝑpetua debe-

ret exponi de beato. 2° pôt dici φ primus actus manc
cuz scdo per hunc modū:φ.s.in beato est quedā visio pꝑ
petua qua ipse videt vbuz ꝛ totā beatā trinitatē precise.
vel in vbo ēt aliquas creaturas:sicut deo placet in se illi
ostēdere.Cum vō deus de nouo aliquas beato ēt in vbo
creaturas ostēdit cātur in illo alia visio alteri⁹ spēi a pͣ
qua ēt videt vbū ꝛ alie creature in vbo:per h tn̄ nō cre-
scit intēsiue beatitudo illius.nec ipse est magis btūs nec
pfectius intēsiue deū videt:qꝛ ille cum sint alteri⁹ rōnis
nō cōponūt aliq̄ vnā visionē:ꝛ q̄uis plura alia in eo vi
deat nō ꝓpter illa beatior:sed pp deuz solū.i.ex eo ꝓcise
φ deū videt est beatus:iuxta vulgatā auctēz Aug.5.con
fes.hec autē visio tādiu manet q̄diu placet deo:vt bea-
tus videat illam rē:ꝛ postea cedit.ꝛ si iterū alia sibi ostē
dat alia visio cātur:ꝛ sic tales sibi succedūt.pͥma tn̄ ma-
nente semꝑ.Et q̄uis vterqꝫ horū modorū sit possibilis
Adā in de potētia dei vt vtrūqꝫ ponit qdaz sollēnis doctor neu
plo.q.2 trū alteri ꝓeligēs:mihi tn̄ plus placet modus secundus.
ꝓpterea:qꝛ magis saluat ꝑmanētiā visiōis beatifice:im
mo stricte sumēdo solus ponit aliquā beatificā:de facto
aūt quō ɔtingat.vtruz altero hoꝝ vel alio beatis alia in
vbo reuelari de⁹ nouit.Occurrit aūt mihi vnus tertius
modus quē nō dubito esse polem:ꝛ magis puto eē de fa
cto.vꝫ φ qlibet beatus a ꝓncipio sue beatitudinis hꝫ vi
sionē vbi ꝛ oīum alioꝝ in vbo que deo placet illi ostēdē
nec postea vlla sit ei reuelatio noua:sꝫ semꝑ simł ꝛ vno
actu videt q̄cunqꝫ in vbo visurus est.huic magis videt
cap.16. cōsonare intētio Augustini qui.15.de trini.ait.Tūc.s.vi-
debim⁹ deū sicuti est.fortassis nō erūt volubiles cogita-
tiones nostre ab alijs in alia eūtes atqꝫ redeūtes:sꝫ oēm
sciam nostrā.i.oīa que sciemus vno simul ɔspectu vide
bimus.Et q̄uis hic loquat cū nota dubitatiōis nō asse-
cap.13. rendo:innuit tn̄ per hoc eum id magis opinari.Sed.13.
confes.hoc idē de angelis absqꝫ nota dubitationis affir
mat dicēs:φ ipsi sunt illud celū celi itellectuale vbi est
intellect⁹ nosse sil nō ex parte nō in enigmate nō per spe
culū:sed ex toto in manifestatione facie ad faciē:nō mō
hoc modo illud:sed qd̄ dcm̄ est nosse sil sine vlla vicissi-
tudine tēpoꝝ:ꝛ h idē putādum est de beatis hoībus qui
erūt equales angelis dei.iuxta vbū saluatoris.¶ Si tn̄
velimus oīno ponere φ de nouo eis aliqua reuelent:pos
set dici φ per aliā notitiā que nō erit intuitiua vbi icrea
ti sicut est hn̄ sibi possibile vt tenui quādo icepi lecturaꝫ
sentētiaꝝ.ꝛ per hos modos vitat ex toto variatio beati
fice visionis quā certe sancti vitare nitunt.vt innuunt in
vbis eorū:nec per istū modū negaret quin per aliā noti
tiam de nouo aliqua intelligāt:sed nō φ per notitiaꝫ in
verbo.neutrū tn̄ horum assertiue:sed tātūmodo dubita
Ad 2ᵐ tiue ꝛ gratia inqsitionis sit dcm̄.¶ Ad scdaꝫ rōnē nego
ɔñtiā:ꝛ ꝓbationē ipsius:ꝛ vlterius ɔcedo φ non tot itē-
sissimas numero finitas pōt simul recipe qn plures pos-
sit.nec hoc repugnat creature sicut nō obstāte φ aliqua
pars medij sit repleta spe albedinis:pōt etiaꝫ intensissi-
ma eo mō quo intensissima dari dꝫ.s.qua ꝭm nām non
pōt eē intēsior in medio pōt adhuc repleri intensissima
spe nigredinis.ꝛ iteꝝ spe rubedinis ꝛ nō tot taliū qn plu
ribus si tot essent cātiua spērum.vnde talis receptiuitas
infinita:vt sic loquar:nō repugnat creature:nec aliq̄ ifi-
nitatē perfectionis intrinsece arguit in ea:qnimo nō ma
ioris pfectionis est posse recipe infinita q̄ duo:qꝛ q̄ rō-
ne pōt duo pōt infinita:ita ēt instat de habitibus in aīa:
quoꝝ nō tot qn plures possunt in illa eē simł:nō.n.vnus
indisponit ad receptionē alterius:sed potius ɔfert.Et si
dicat φ secus est de actib⁹ seu actualib⁹ itellectionib⁹:ꝛ
de habitib⁹.naꝫ plures habit⁹ vtriqꝫ simł possem⁹ nāliter

habere eque intēsos.experimur aūt φ non multos actus
simul eque intēsos possum⁹:qnimo dum intēte rē vnam
cogitamus:mēs diuertit ab alia cogitatione in toto vel
in parte:ita vt nō eque pfecte cogitet de re illa.¶ Rñō *Rñsio
φ h vtiqꝫ verū est pro statu isto.ꝛ h est nobis pena pec
cati:sicut ēt ꝭm Aug.ꝓ de lib.ar.pena peccati est φ mēs catio:
aliquādo perspicuas rōcinationes formidet:ꝛ de inuen-
tione veritatis desperet:aliqn̄ etiā conet in lucē intelli-
gendi:ꝛ rursus decidat fatigata.Et multas alias penas
mētis ponit.Sed oīa cessabūt tunc:ꝛ libere poterit cogi
tare q̄cūqꝫ de⁹ voluerit sibi ostēdere.Et nota φ per sileꝫ
rōnē ꝓbari posset ɔ sic arguētes:φ nō est in beatis aliq̄
notitia creata de reb⁹ in ꝓprio genere:qꝛ tunc stante illa
in sūme beato nō posset aliā alteri⁹ spēꝫ recipe eque pfe
ctam sicut alius minus btūs par sibi in nālib⁹:ꝛ tn̄ puto
φ ipsi nō negarēt talē notitiaꝫ cātam in beatis angelis.
¶ Ad auctēm Aug.dōm φ Aug.intelligit φ loquit per Ad 3ᵐ
subam suā non tanq̄ per locutionē vel cognitionē qua il
li formalr audiant vel cognoscāt:sed tm̄ per obm ꝛ rep-
sentatiuū imediatū notitie illoꝝ:ita φ nullum aliud me
dium interueniat in quo cognito cognoscāt que sibi deus
reuelat:sec⁹ aūt accipit cū loquit his qui huic locutioni
nō sunt idonei:qm̄ illis per medias aliq̄s creaturas loq
tur:quas imediate iuuent:ꝛ in illis:vel per illas alia que
ipse repsentant:ꝛ hic sensus pꝫ ex eo qd̄ statiꝫ addit:illis
aūt inquit qui eam cape nō possunt cū loquit de⁹ nō nisi
per creaturā loquit:aut tn̄ modo spūalē siue in somnis
siue in extasi in silitudine rerū corporaliū:aut ēt ꝑ ipsaꝫ
corporalē dum sensib⁹ corporis vel alia spēs corporis ap
paret vel insonāt voces.Ecce φ simili mō subam suā cō
parat illi locutiōi sicut isti silitudines corpales ꝛ voces.
he aūt nō sunt actuales cognitiōes quib⁹ illi qb⁹ loquit
formalr cognoscūt:sed obiecta cognita sicut nos per vo-
ces significatiuas quas audim⁹ res significatas apphen-
dim⁹.Et sicut pulchre dicit vnus doctor sic arguētes de-
berent aduertere φ Aug.etsi dicat φ de⁹ loquit ꝑ subaꝫ
suam:nō tn̄ dicit φ illi audiant per subam dei:pōt ergo
deus loqui per subam suā modo ꝓexposito:ꝛ illi audire
per actū creatū in se receptuꝫ quo audiunt intellectualr
subam dei:sicut ꝛ alijs loquit per voces corporales ꝛ illi
audiūt ꝑ actū in se receptū quo voces illas apphendunt.
¶ Ad vltimū dōm φ illud vtiqꝫ est de itētiōe phi ꝛ Cō Ad 4ᵐ
mētatoris:sꝫ φ sic sit q̄tū ad h ꝛ de itelligētijs abstractl
h nō itēdūt:sꝫ expsse opp⁹:vt pꝫ ex ibidē adductl:nihilo
min⁹ tn̄ ꝛ suū dcm̄ ēt de itelligētijs est ꝭm:nec ipsi ꝓbāt.

Quantū ad 2ᵐ arti⁹ ꝛ pͥncipale quesituꝫ dico duas 2ᵐ arti.
ɔnes.Pͥa est.φ angelus aliq̄ rē itelligit
itellectiōe a se ꝛ a re itellecta eēntialr distincta.ꝓbat
ꝓ:qꝛ angelus cognoscit creaturā in vbo per notitiā in il ꝓᵐ
lo creataꝫ:sicut pꝫ ex auctē Aug.2° sup Gen.allegata in
3ᵃ rōne ꝓ 3ᵃ ɔne ꝓcedētis articuli.pꝫ ēt ex alia quā eodē
ca.scribit.ait.n.Quēadmodū rō qua creatura cōdit ꝓor
est in vbo dei q̄ creatura ipsa que cōdit.sic ꝛ eiusdē rō-
nis cognitio ꝓus fit in creatura spūali que pctō tenebra-
ta nō est ꝛc.ratio aūt illa nihil aliud est q̄ ipm vbuꝫ.Si
aūt eius cognitio sit in creatura illa spūali.igit est essen
tialr distincta tam a vbo q̄ a creatura in qua fit.igit ips
verbū intelligit angelus per intellectionē a verbo ꝛ a se
eēntialr distinctā.pꝫ ɔñtia.qm̄ per illam notitiā imedia
te intelligūt verbū ipm.¶ ꝓ.φ qualꝫ rem extra se quā 2ᵐ
intelligant intelligant itellectiōe distīcta ab illa re suffi-
cienter ꝓbari pōt per scdam rōnē tertie ɔnis ꝓcedentis
articuli.ꝛ per Aug.ex.4.sup Gen.in pluribus locis.φ vo
taliū rerū notitia ēt ab ipso angelo sit distīcta:ꝛ ab eodē
ibidē pōt haberi.Et ꝓbat insup per articulū ꝓisleñ.84.
qui est

qui est talis. Cꝫ substãtia intelligentie non differt a scia
eius. ibi. n. nõ est diuersitas itellecti ab itelligẽte. nec di
3m uersitas itellectoꝝ error. ¶ ꝓ. Si nulla itellectio itelli
gẽtie eẽt distĩcta ab ea. q̃libet itelligẽtia eẽt eq̃ simplex
vt de⁹. ꝯñs est falsum: ꝫ ꝯ theologiã ꝫ phiam: ẽt sicut pꝫ
Cõ. 51. 12. metaph. ꝫ 3° de aia. ꝯña pꝫ. qꝛ hac cõpõne que est itel
Cõ. 5. lectus cũ sua itellectiõe sublata: q. s. nulla intellectio sit
forma inherẽs itellectui nõ apparet verisĩle q aliq̃ alia
cõpositio remaneat in itelligẽtia p eo q q̃lꝫ alia minus
2° ꝯ sibi videat̃ inee. ¶ 2° ꝯ est. q q̃cũcũqꝫ rem itelligit an
gelus intelligit intellectiõe a se ꝫ a re illa eẽtialr distin
cta. H ꝓbat̃. qꝛ ois res quã itelligit vel est extra ipm vl
in ipso vel ipse. sꝫ oẽm extra ipm ipse intelligit itellectio
ne a se distincta: ꝫ ab illa vt ꝓbatũ est. Itẽ itellectio qua
se itelligit est ab eo eẽtialr distĩcta: qꝛ si intellectio q̃ se
itelligit eẽt eadẽ ei: eadẽ rõne dilectio qua se diligit esset
eadẽ sibi: ꝫ si sic tunc nõ posset se plus ꝫ minus diligẽ. H
aũt falsum est. potuit. n. diabolus se min⁹ seu remissi⁹ di
ligẽ: alias se tãtũ diligẽdo q̃tũ dilexit nõ plus q̃ debuis
set seu imoderate se dilexisset: ac per H nõ ꝑuerso ꝫ imo
derato sui amore peccasset: cuius oppositũ similr ponit
cap. vlt. Aug. 2. super Geñ. capitalis. 21. ꝫ. 22. ꝫ. 14. de ciui. dei. Itẽ
rem existẽtẽ in se intelligit intellectione a se ꝫ a re illa
eẽtialr distincta. ꝫ hoc pꝫ. qꝛ eadẽ rõ est q̃tũ ad hoc de
ad rões ipso ꝫ de nobis. ¶ Ad rones ꝑncipales rñdeo. Ad p̃maꝫ
ꝑncipa. nego añs. ꝫ silr añs p̃me ꝓbationis eius: ꝫ etiã ꝑpõnem
assumptã p illi⁹ ꝓbatiõe: nec ꝓbatio vlterioꝝ est ad ꝑ
positũ: qꝛ actus quo intellect⁹ itelligit se nõ est medi⁹ in
ter se intelligẽtẽ ꝫ se intellm: alias distingueret̃ a seipso.
Et p̃terea si actus sic mediaret. igit̃ distingueret̃ ab his
inter que mediaret: ꝫ per ꝯñs ꝓpositũ cõcludit̃ ꝫ opposi
Ad 2m tum illius qd̃ intẽdit arg^m. ¶ Ad scdaꝫ etiã ꝓbationem
ꝓbõnẽ negãdũ est añs. ad ꝓbationẽ dõm q ꝑpter talem p̃sen
tiam nõ tollit̃ quin itellectiõe distincta intelligat̃: sꝫ so
lum q per aliquã spẽm aut aliud rep̃sentatiuũ dum ipa
Ad 3m sit actualr in itellectu nõ rep̃sentant̃. ¶ Ad 3m ꝓbatio
ꝓbõnẽ nem dõm q añs est falsum: ꝫ silr ꝓbatio ei⁹: vt deñ est:
q̃uis ẽt si vera eẽt nõ ꝓbaret illd̃ qd̃ directe itendit: eo
q illud v̓bũ ph̃i dictũ sit de intelligẽtijs abstractis: non
Ad 2m de itellectu humano: vt supra tactũ est ꝫc. ¶ Ad 2m rõ
nẽ ꝑncipalẽ ẽt nego añs. Ad ꝓbationẽ ꝯcedo q illa esset
forma imãlis ꝫ abstracta. Et cũ infert̃ q eẽt itellect⁹: ne
12. m. 36 go ꝯñtiã. Ad ꝓbationẽ dõm q verbũ Cõmẽ. intelligen
3. a. 16. dum est de formis imãlib⁹ substãtialib⁹: q̃les sũt anime
rõnales ꝫ ipse sube separe: nõ aũt earuꝫ accñtia: ꝫ ipse q
dem dicunt̃ forme nõ q̃dẽ ab actu iformãdi: sꝫ ab actua
litate eẽndi: seu nõ qꝛ informant: sed qꝛ sunt act⁹ quidaꝫ.
vnde ꝫ forma frequẽter p actu accipit̃: ꝭm quã acceptio
nem in plurib⁹ locis Cõmẽtator ipsas intelligentias for
cap. 16. mas appellat. ꝫ ẽt ipm deũ: ꝫ Aug. silr. 15. de tri. ꝫ. 2. de li.
cap. 30. ar. ꝫ plurib⁹ alijs: dicuntur ẽt hꝫ substãtie forme: qꝛ sunt
ꝑncipia operationum. nam a forma egreditur operatio.
vnde dicit̃ q operatio fecit scire formã.

¶ Distinctionis. VII. Questio. III.

SEcundo circa istã mãm de cogni
tione angelorum. Quero
vtrũ angeli cognoscãt res per spẽs distin
ctas ab actualib⁹ notitijs quib⁹ res ipsas
p^m cognoscũt. Et arguit̃ q nõ. hõ nõ cogno
scit per spẽs distinctas a suis notitijs. igit̃
nec angelus. ꝯña pꝫ. qꝛ nõ plurib⁹ indiget
angelus ad cognoscendũ cũ ipse sit ꝑfectior in nã intelle
ctuali q̃ hõ. añs ꝓbat̃. qꝛ homo nõ sentit per spẽm disti
ctam a sensatiõe. igit̃ nec intelligit p spẽm distinctaꝫ ab
itellectiõe. igit̃ hõ nõ cognoscit per spẽm distinctã a co
gnitiõe. p̃ma ꝯña pꝫ. qꝛ potẽtior est intell's q̃ sensus. 2°
ꝓbat̃. qꝛ omnis notitia hois est sensatio vel intellectio.
añs p̃mũ pꝫ. qm̃ in visione sensitiua exteriori nullã spẽꝫ
experimur: nec per rõnẽ aliquã possum⁹ ꝯuincere spẽm
hꝫ ab actu distĩctã. nã positis p̃cise colore ꝫ luce ac visa
bñ dispo^to l se. ꝫ ad colorẽ põ it visio. nc aliud aliqd reqrit̃.

Ad oppositũ arguit̃ aucte Dio. 4. de di. no. c. q Oppo^m
angeli illuminant̃ p formas scia
les rerũ ꝫ rones. ¶ Itẽ. 10°. ꝑpõne de causis scribit̃. ois
itelligẽtia ẽ plena formis. forme aũt ꝫ spẽs ideꝫ sigñant.

Rñdeo hic erũt articuli tres. nã p̃mo inquiret̃ vtrũ
homo cognoscat per spẽs. 2° vtrũ per spẽs
distinctas essentialr a notitijs: que duo iplicant̃ in argu
mẽto q̃onis. 3° qd̃ principaliter queritur.

Quãuis aũt mã p̃mi articuli sit aliqualr pertracta p^s arti.
ta in p li. d. 3. q. 1. Ad pleniorẽꝫ tñ discussio
nẽ eius: ꝫ ꝑpter collationẽ de ipsa habita in ꝑncipijs li
broꝝ sniarum inter quosdam bacchalarios concurrentes
mecũ in lectura ꝫ me: volo iterũ aliqualr eam hic tracta
re. nõ replicando tñ que in p̃mo dicta sunt: nisi quaten⁹
oportuerit: ꝑpter aliqua obiecta vel dicta ꝯ illa. ne tñ eq
uocatio hui⁹ vocabuli spẽs inq̃sitionẽ eiusmodi vllo mõ
perturbet. p̃mitto distinctionẽ quãdã de noie ipso: q̃uis
hoc nomẽ spẽs sit ad multa valde equiuocũ. dimissis tñ
multis significatiõib⁹ eius: ꝫ sumẽdo ipm tãtũmõ vt ca
dit in vsu disputantiũ ꝫ tractantiũ de notitia ꝫ mõ quo
aia cognoscit. dico q quadrupliciter põt accipi. p̃ cõissi p̃
me pro omni forma ad notitiã habẽdã ꝯcurrente: ꝫ ꝭm
hũc modũ ẽt ipsa forma corporis qd̃ cognoscit̃. dĩ spẽs.
2° cõius pro oĩ forma que est aliquo mõ rõ cognoscẽdi 2°
aliam rem: ꝫ ꝭm hunc modũ ars ꝫ alij habitus cognitiui
pñt dici spẽs. 3° mõ cõiter pro forma q̃libet que est silĩ 3°
tudo ꝫ imago rei cognite per quã res illa cognoscit̃. ꝫ ꝭꝫ
hunc modũ etiã ipsa actualis notitia dicit̃ spẽs. 4° mõ 4°
sumit̃ spãliter ꝫ proprie. s. pro forma que est silitudo seu
imago rei cognite p quã recognoscit̃ manẽs nãlr in aia.
ẽt postq̃ aia desijt actualr cognoscẽ. est apta nata ducere
aiam in notitiã rei cuius ipa est imago ꝫ silitudo. p̃mo ꝫ
duob⁹ vltimis modis vtitur noie spẽi Aug. 2. de trini. ꝫ cap. 9.
mõ 2° vtit̃. 7. meta. in illo. c. Eoꝝ aũt que fiũt. cũ ait. me T. c. 22.
dicinalis aũt ꝫ edificatoria est spẽs sanitatis ꝫ dom⁹. In ꝫ. 23.
ꝓposito aũt H nomẽ spẽs sumit̃ tñ 4° mõ. ¶ His p̃mis
sis circa hunc articulũ pono q̃tuor ꝯnes. p^a est. q in aia
nr̃a sũt tales spẽs rerũ sensibiliũ. 2° q in aia sũt ẽt spẽs
rerũ aliq̃rũ isensibiliũ ꝫ mere itelligibiliũ. 3° est. q ali
q̃s res qñqꝫ aia siue hõ cogñscit p spẽs. 4°. q aliq̃s res
qñqꝫ cognoscit hõ ꝫ nõ per spẽs. ¶ Primã ꝯnẽ ꝓbo p° p^a ꝯ
supponẽdo vnũ qd̃ q̃lꝫ expiri põt in seipo. vꝫ q qñcũqꝫ
aliqs cogitat de aliq̃ re sẽsibili nõ tũc p̃nte: quã tñ alias
vidit. v̓bi grã. de leone: ita sue cogitatiõi imediate obijci
tur aliqd qd̃ est leo vl' silẽ leoni: sicut cũ quis intuet̃ oculis
colorẽ in pariete imediate sue visiõi obijcit̃ color ille. sic
ego p certo sp experior: sicut se expiri isinuabat Aug. cũ. 2. cap. 8°
de tri. dicebat. ita fit vt ois q corporalia cogitat siue ipse
aliqd cõfingat siue audiat aut legat vl' p̃terita narrãteꝫ
vel futura p̃nũtiãtẽ ad memoriã suã recurrat: ꝫ ibi repe
riat modũ atqꝫ mensurã oium formaꝝ: quas cogitãs in
tuet̃. cõstat. n. q hoc nõ poterat sibi eẽ notũ nisi p expiẽ
tiaꝫ: q̃ expiebat̃ q qñcũqꝫ aliqd sensibile nõ p̃ns cogita
bat aliqd imediate obijciebat̃: vt deñ est: sue cogitatiõi:
ꝫ ita arguebat q alij expirent̃. Et qꝛ per rõnẽ ꝯuincebat
illud tale nõ eẽ rẽ aliq̃ extra aiaꝫ existẽ: ꝫ tñ eẽ verã ali
quã entitatẽ: ꝯcludebat q erat fo^a aliq̃ in memoria ta
lis q̃lẽ dixi noie spẽi significari. Hoc idẽ se experiri mõ
strabat Phs l de memoria ꝫ re. vbi ait. q cũ aliqs itelli

git aliqd q̄tum:ēt nō īquātū q̄tum ante oculos eius po
nitur aliqd q̄tum.ꝛ cōstat ꝙ nō loquebaꝛ de oculis ex
terioꝛib⁹.alr̄ nō possemus de nocte talia ītelligere.Itē
ēt ipse nō ꝓbaret ex h̄ intentū.s.ꝙ intelligere taliū non
est sine phātasmate.Quid aūt est poni an̄ oculos nisi vi
deri seu obijci visiōi.Cū igiꝛ isti sic expirenꝛ in seipsis:
ꝛ ego silr̄ semꝑ expiar miroꝛ multū ꝙ hāc suppōnē gdā
Jo. sco. socius negauit dicēs talē experiētiā nō eē sibi cōez.nec
pro certo sibi credo salua grā sua:supposito ꝙ ipe sit bō
vniuoce mecū.supposita igiꝛ hac experiētia ꝓbo ꝓposi
tū sic.Illud qd̄ sic obijciꝛ cogitanti sensibile nō p̄sens
nō est aliq̄ res extra animū existēs.igiꝛ est aliq̄ spēs seu
imago vel phantasma ei⁹ extrīs in aīa.nō.n.curo de noīe.
nā quolꝫ p̄dictoꝝ in sua signatione frequēter vtunꝛ au
ctores.ꝯña est sati s clara.añs ꝓbo.qꝛ si illud tale eēt ali
qua vna res extra aīaꝫ:sic cogitās posset euidēter cogno
scere rem illā existere ꝛ cognoscere vbi est ꝛ gd agit ꝛ si
miles veritates ꝯtingētes de ipsa:qd̄ est ꝯ̄ cōem expien
cap.8° tiā.ꝯña hec ꝓbaꝛ auctē ꝛ rōne.Auctē quidē Aug.qm̄ eā
dem ꝯñtiā:ꝛ ad idē ꝓpositū ꝓbat in de quātitate aīe.vn̄
discipulo loquēte de vrbe Mediolanensi nō sibi p̄sente
quā alias viderat:ꝛ tūc recordabaꝛ ꝛ dicente.Quid ibi
agaꝛ ignoꝛo.qd̄ vtiqꝫ nō ignoꝛarē si anim⁹ me⁹ vsqꝫ ad
ea loca porrigereꝛ p̄sentia sentiret.rn̄det Aug.veꝝ vide
ria mihi dicē.nō pōt aūt itelligi hoc dcm̄ de p̄ñtia locali
qm̄ esto ꝙ ipse clausis oculis fuisset intra vrbē illā.ꝛ de
ipsa tūc cogitasset silr̄ ignoꝛasset gd ibi agebaꝛ.loqueba
tur ḡ de p̄ñtia īmediatiōis obiectiue:ac si diceret:si cogi
tatio mea imediate termināreꝛ ad illa loca:vel si ea ad
que īmediate terminaꝛ eēt illa que vidi nō ignoꝛarem
cap. 60. gd ibi nūc agaꝛ.Similē ꝯñtiā ipe ēt facit in de vā relī.
Si vna est roma ꝛc̄.vt in p̄ allegatū est.ꝛ iterū subdit.
Si vnus est ille amic⁹ me⁹ falsus est iste quē cogitās fin
go:ꝛ ꝓbat.nā ille vbi sit nescio.iste ibi fingiꝛ vbi volo.
Rōne ēt ꝓbo.qꝛ nulla rō est ꝑꝑ quā vidēs rē aliq̄ ime
diate per sensū exterioꝛē nouit illā eē ꝛ alias veritates
ꝯtingētes de ipa:nisi qꝛ illā in seipa imediate cognoscit:
ita igiꝛ eēt in ꝓposito si cogitatio ipsa interioꝛ ad rē ex
Frater fri calcus de triumpho p̄dicatoꝛ tra īmediate termināreꝛ.¶ Sed ad hāc dicebaꝛ a duo
bus cōsocijs Bachal.ꝙ alia rō erat.s.qꝛ visio sensus ex
terioꝛis est notitia intuitiua cui⁹ vtute tales veritates cō
Jo.sco. tingētes cognosci p̄ñt.Cogitatio vō rei absentis est noti
tia abstractiua ꝑ quā nō p̄ñt tales veritates cog̃sci.Hoc
nō valet:qꝛ q̄ro quā notitiā ꝛ q̄ rōne dicis intuitiuā ali
cuius rei:aut enī eam que imediate terminaꝛ obiectiue
ad illam:ꝛ ideo dicis eā intuitiuā:qꝛ sic imediate termi
naꝛ:ꝛ tūc sequiꝛ ꝙ si cogitatio interioꝛ īmediate termi
natur ad rē extra ipsa est notitia intuitiua ei⁹.ꝛ vlterius
sequiꝛ illatū.vel eā dicis intuitiuā vt aliqui moderni di
cunt:qua pōt sciri rē eē si est:vel nō eē si nō est:ꝛ alie ve
ritates ꝯtingētes de illa:ꝛ tunc dicē ꝙ hoc nō pōt per hā
notitiā:qꝛ nō est intuitiua:ꝛ per illā pōt:qꝛ est intuitiua
nō est aliud q̄ȝ dicere per istā ꝛ per illam pōt.qꝛ pōt per
illā.ꝛ est soluē qōnē per seipsaꝫ.ꝛ silr̄ poterit alias dicē
per cogitationē pōt illud cognosci:ꝛ nō per visionē exte
rioꝛem:eo ꝙ illam dicet intuitiuā ꝛ visionē exterioꝛē ab
Confir. stractiuā.¶ P̄.Quero q̄re per illā quā dicis intuitiuā
p̄ñt tales veritates cognosci:nec videꝛ ꝙ rō aliqua red
di possit p̄ter hanc:qꝛ.s.imediate terminaꝛ obiectiue ad
rē ipaꝫ.igiꝛ silr̄ dōm erit de cognitiōe si imediate ad rē
extra termineꝛ siue eā postmodū velis vocare intuitiuā
siue abstractiuā:qꝛ de vocabulis nō oꝫ esse cura.relinqꝛ
ḡ ꝙ illō ad qd̄ cogitatio talis imediate obiectiue termi
2ᵐ natur nō est res aliqua extra.¶ 2° ꝓbo idē añs:ꝛ suppo
no duo.vnū est ꝙ qñcūqꝫ aliquis sic cogitat de sensibili

nō p̄sente idipm obijciꝛ imediate sue cogitatōi:si aliqd
tale sensibile sit actu extra aīam:qd̄ obijcereꝛ si nullū ta
le eēt penitus:ꝛ h̄ est clarū.ei.n.qui vidit rosaꝫ si cogitet
de rosa posito ꝙ nulla sibi sit p̄sens:sint tñ multe in mū
do nō aliud obijciꝛ q̄ȝ si nulla tūc esset:alias posset vi co
gitatiōis p̄cise cognoscere vtꝝ aliq̄ eēt in mūdo vel nō.
Itē cogitādo in estate qñ multe sunt:ꝛ cogitādo in hye
me quādo nulla est expireꝛ vel expiri posset diuersitatē
obiectoꝝ imediate terminantiū suas cogitatiōes q̄ sūt
ꝯ̄ oēm experiētiā. 2° suppono ꝙ qñcunqꝫ gs cogitat de 2
sensibili nō p̄ñte illo qd̄ sibi īmediate obijciꝛ est aliq̄ en
titas vel alique entitates actu extrīa vel extītes in rerum
nā siue in aīa subiectiue siue extra aīam.h̄ pꝫ:qꝛ ad non
ens nulla simplex notitia nr̄a nālr̄ habita immediate
terminaꝛ.Ex his ꝓbo ꝓpositū sic.illud qd̄ obijciꝛ cogi
tanti de sensibili nō p̄ñte dū nullū tale sensibile est actu
exꝛ aīaꝫ nō est aliq̄ res extra aīaꝫ.igiꝛ illud qd̄ obijciꝛ co
gitāti de sensibili nō p̄ñte nō est aliq̄ res extra aīaꝫ.añs
ꝓbaꝛ.qꝛ si illud tūc eēt aliq̄ res extra aīaꝫ nō eēt nisi ali
qd̄ taliū sensibiliū.nō.n.pōt dici ꝙ illud qd̄ obijciꝛ cogi
tāti de rosa sit aliq̄ res extra aīaꝫ ꝛ nō sit rosa:ꝛ sic aliqd
tale eēt ꝛ nullū tale eēt:qd̄ nō ꝯuenit.ꝯña ꝓbaꝛ.qꝛ semꝑ
illud qd̄ obijciꝛ sic cogitāti est aliq̄ res vt dicit supposi
tio 2ᵃ ꝛ itelligo semꝑ de eo qd̄ obijciꝛ īmediate:ꝛ ꝑ ꝯñs
illud qd̄ īmediate obijciꝛ sic cogitāti qñ nullū tale sensi
bile est extra aīam:vtiqꝫ est aliq̄ res extrīs subiectiue in aīa.
igiꝛ per suppōnē p̄mā illud qd̄ obijciꝛ imediate cogitan
ti de sensibili silr̄ qñ aliqd tale est extra aīam:est ēt aliq̄
res in aīa.igiꝛ nō est aliq̄ res extra aīaꝫ.¶ Ad hāc rōne frā.p̄dl.
respōdebaꝛ negādo suppōnē scdāꝫ.In hac negōne ꝯue Jo. sco.
niebāt duo socij Bacha.ꝓpter qd̄ ꝓbo:sicut ꝛ tūc ꝓbaui
nr̄am ꝓpōnē vlꝫ:cuiuslꝫ notitie simplicis habite a no
bis nālr̄ imediatū obm̄ est aliqd actu extrīa siue aliq̄
entitas vt p̄us assumpsi.h̄ ꝓbaꝛ.p̄.qꝛ si deꝛ oppositū:se
quiꝛ ꝙ de nullius rei ꝯtingētis actuali extītia possum⁹
nālr̄ eē certi.ꝓbaꝛ ꝯña.qm̄ talis certitudo ꝓuenit p̄mo
ex notitia simplici qua imediate illā vl aliā rē imediate
in seipsa cōspicim⁹.vnde si ab asserēte albedinē existere
aut aliā rem aliq̄ȝ queraꝛ quō cōstat sibi ꝙ illa sit dicet:
qꝛ video illā:ita de aliq̄ reb⁹ in sensibilib⁹ q̄ itra nos sūt:
sicut sunt opōnes aīe interrogatus nō alr̄ rn̄debit:nisi qꝛ
video seu mēte ꝯspicio.Sꝫ si qd̄ imediate per aliq̄ȝ noti
tiā cōspiciꝛ nō existit:nō poterit quis nālr̄ eē certus ꝙ
illud qd̄ per aliā siue eiusdeꝫ siue alteri⁹ rōnis imediate
cōspiciꝛ existat nō appet.vn̄ nec valet dicē:qꝛ alia est in
tuitiua:qm̄ si per īntuitiuā itelligaꝛ notitia per quā sciri
pōt rē obiectā existē:vt aliq describunt:pariter ꝓbaꝛ ꝙ
nulla sit intuitiua.¶ 2° ꝯfirmo istud ex intētiōe expssa Confir.
beati Aug.2.ꝯfeꝛ.vbi determinat ꝙ nec p̄terita possunt cap.18.
scienter narrari seu cognosci nālr̄:neqꝫ ēt futura p̄cogno ꝛ.19.
sci vel p̄dici nisi ex cognitiōe aliquoꝝ p̄ñtiū:ꝛ ex h̄ fun
damēto p̄cise tanq̄ȝ sibi certo p̄n⁹ ꝙ illud qd̄ nō est vide
ri vl cerni imediate aīo nō pōt.vn̄ arguit ꝙ p̄terita ꝛ fu cap.18.
tura sūt ex eo ꝙ illa narranꝛ ꝛ ista p̄dicanꝛ ac ꝑ h̄ vidē
tur:nō aūt videri pōt inqt ipse qd̄ nō ē.Et paulo post ca. cap.19.
sequēte subdit.d.q̄ȝq̄ȝ p̄terita cū vā narrantur ex memo
ria ꝓferunꝛ nō res ipse que p̄terierunt.sꝫ vba ꝯcepta ex
imaginib⁹ earum que in aīo velut vestigia ꝑ sensus p̄te
reundo fixerunt.ꝛ dat exēplū:pueritia quippe mea q̄ iaꝫ
nō est:in p̄terito tp̄e est qd̄ iaꝫ nō est:imaginē vō ei⁹ cū
eam recolo ꝛ in p̄ñti tēpoꝛe intueoꝛ:qꝛ est adhuc in me
moꝛia mea.Ecce ꝙ per cognitionem imaginis in memo
ria actu extītis recolunꝛ ꝛ cognoscunꝛ p̄terita:deinde I
mediate loquiꝛ de futuris:vtrum aūt similis sit eā etiaꝫ
p̄dicendoꝝ futuroꝝ vt rerū que nōdū sunt iam existen

tes

tes presentianť imagines confiteor:deus meus nescio:ꝛ
post pauca subdit. Quoquo mō itaqꝫ se habeat archana
ꝑsentio futuroꝝ videri nisi qđ est nō pōt:qđ aūt iam est
nō futurū:sed ꝑsens est:ꝛ tūc ꝯsiter interpositis etiā exē
plis declarat ꝛ determinat ꝙ futura nō pñt imediate co
gnosci:sed tātūmō mediātib⁹ notitijs actu existiū ꝛ pre
sentiū rerū signoꝝ.s.vel cārum ipsoꝝ:ꝛ loquiť de cogni
tione quā nāliter habem⁹.nō aūt de illa sanctoꝝ ꝓphe
taꝝ:vt ibi pꝫ manifeste.sic igiť pꝫ ꝓpō illa.ꝛ pꝫ ꝯnis effi
obiōes cacia facte rōnis. ¶ Cōtra illam tñ ꝓpōnē arguit vnus
Jo. sco. ex socijs dupľr. Primo sic.obm imediatū cogitatiōis il
lius qui vidit rosaꝫ rosa illa corrupta aut ē rosa similis
illi rose corrupte que fuit a cogitante appħēsa.ꝛ h nō:qꝛ
de sola illa quā vidit cogitat:aut est silitudo rose corru
pte:ꝛ h nō:qꝛ nulla cogitatio qua cognosciť res sēsibilis
extra siue illa sit:siue nō sit terminať ad aliqđ existēs in
aīa tanq̄ȝ ad obm cognitū vt plurib⁹ rōnibus inferi⁹ sol
uendis ipse ꝓbabat.aut illamet rosa que fuit appħēsa:ꝛ
2m habeť intētū. ¶ 2° sic.obm cōplacentie imediatū aliqñ
est nō ens.g̃ obm imediatū cogitationis rei cōplacentis
aliquādo est nō ens.ꝯña ꝓbať.qꝛ quādo sunt due poten
tie eētialiter ordinate:q̄cquid est obm imediatū actus
vnius ꝛ alterius.Sꝫ volūtas ꝛ itellect⁹ sunt hȷ́ ad sanū
intellectū:qꝛ ipossibile est volūtatē velle vel nolle aliqđ
nisi intellectus ꝑcognoscat illud.aūs ꝓbať.qꝛ aliqs opi
nans virtutē iustitie vel tēperantie in aliq̄ in quo nō est
Ad pm cōplacet virtuti que nō est. ¶ Ad pm rńdeo ꝙ obm illi⁹
Scoti cogitationis imediatū est silitudo rose corrupte.ꝛ illam
ꝓpōnē assumptā. Ad ꝓbādū oppositū nego.ad ꝓbatio
Ad 2m nes aūt ei⁹ rńdebo infra in q̄ōne 3ª hui⁹ articuli. ¶ Ad
2m nego ꝯñtiaꝫ.ad ꝓbationē q̄ñcūqꝫ sūt due potētie ꝛc.
nego illā.ſm.n.illa que teneo ipsa multas singulares hꝫ
falsas.ipse vō eam nō ꝓbat:sed absolute ponit. Ulterius
dico ꝙ q̄uis ad bonū intellectū cōcedi posset ꝙ oē voli
tum vel nolitū est cognitū.nō tñ est dōm ꝙ q̄cqđ est im
mediatū obm actus volūtatis est imediatū obm act⁹ in
tellect⁹ in nobis sicut de nobis ipse loquiť.Et pꝫ in exē
plo de beato qui eadē notitia qua videt vbū videt crea
turaꝫ in vbo vt opinor ꝛ opinanť multi doctores:posito
igiť ꝙ beat⁹ aliquis videat in vbo pctm alicui⁹ viatoris.
hac notitia ꝛ nulla alia stāte in ipo poterit ille odire pec
catū viatoris ꝑdicti.ꝛ tunc pctm illud oditū:q̄uis sit ēt
cognitū:sic tñ est imediatū obm odij:nam odiť mediāte
alio odito qđ ipm nō est imediatū obm notitie illi⁹ bea
ti.Sed vbū tm:ꝛ verbū ipm sic est imediatū obm noti
frā.ꝑdi. tie ꝙ nō odit. Alius etiā socius ꝓbabat ꝑdictā ꝓpōneꝫ
eē falsaꝫ:qꝛ nullo elephante exñte dicebat ipe posset nā
lis phs cogitare de elephāte. ¶ Rńdeo ꝙ nisi phs ille
haberet tūc in mēte spēm vel ꝯceptū elephātis nequaq̄ȝ
posset de illo cogitare.sicut ex dictis appꝫ ꝛ ex dicēdis
3m amplius apparebit. ¶ 3° ꝓbo idē aūs sic.cōtingit alicui
cogitanti rē aliq̄ȝ quā nunq̄ȝ sensit per sensuꝫ exteriores.
sile obijci eius qđ obijciť alteri qui eam alias vidit.vñ
si aliqs qui vidit elephātē narret alteri qui nunq̄ȝ vidit
q̄lis figure sit ꝛ dispōnis mēbroꝝ audienti occurret.sile
eius qđ occurret narrāti.ꝑsertim si ille distincte narret
ꝛ ꝑfecte.ꝛ audiēs bene vigeat potētijs iterioribus:sicut
Ari.narrat de quodā antiquo q ita informabat res trās
latas ad ipm per auditū quas nunq̄ȝ vidit.ac cuꝫ ille for
me experimētabanť ꝛ inueniebanť ſm verā dispōneꝫ vt
scribit Com.in de memoria ꝛ re.sed ꝯstat ꝙ audiēti nō
imediate obijciť verus elephas extra aīaꝫ.qꝛ nō vlis cū
nō sit talē dare nec q̄libet vel oēs singlares vt est clarū:
nec est aliqua rō cur vn⁹ singularis determinate poti⁹ q̄ȝ
ali⁹:cū ipe nunq̄ȝ aliquē viderit.igiť nullus ver⁹ elephas
extra obijciť imediate tali audiēti.igiť nec narrāti.ac ꝑ
h illud qđ sibi cogitāti de elephante nō presente obijciť
imediate nō est aliq̄ vna res extra aīaꝫ exñs. ¶ Ad hāc
rōnē rńdendo dicebať per vnū:ꝙ nō obijciť audiēti ali
quis elephas vlis:nec etiā q̄libet singularis.Sed aliqs
singularis sub rōne nō singularis signati ꝛ determiati:sꝫ
singularis quodāmō vagi. Alius vō dicit ꝙ tali audiēti Jo.sco.
obijciť q̄libet elephas singularis:qꝛ quilibet idifferēter
cognosciť illa cognitiōe.nec aliud est obijci q̄ȝ cognosci.
¶ Ad excludēdū has rńsiones ꝑmitto suppōnes duas. ꝯ rńsio
vna est.ꝙ q̄ñcūqꝫ aliqđ sensibile extra nō pñs cogitam⁹ nes
siue alias aliquid tale senserim⁹ siue nō.ita obijciť ime pª suppō
diate aliqđ cogitationi nr̄e per modū obiecti cogniti:q̄c
quid illud sit:sicut cū exterius oculis corporis ituemur:
obijciť visioni nostre color quē videm⁹:ꝛ ita ad illud i
mediate terminať aspectus noster iterior:sicut ad colo
rem in pariete imediate termiať visio corpalis exterior.
Et hec suppositio pꝫ per cōem oīuꝫ experiētiā:quā etiā
fatetur Aug. vt supra recitatū est. ¶ Scōa suppō est.ꝙ 2ª suppō
illud qđ sic obijciť nō est pure nihil.Sed est aliqua enti
tas:ꝛ hec fuit ꝓxime ꝓbata:ꝛ ꝯfirmať qꝛ experimur ali
quādo nos ꝯspicere vnū tale.aliqñ duo.aliqñ tria vel ſꝫ
aliū numerū ꝑ libito volūtatis nr̄e.ꝯstat aūt talē multi
tudinē nō nisi entitatuꝫ esse posse. ¶ His ꝑmissis pono pª ꝯ
ꝯ vtrāqꝫ rńsionē duas ꝯnes.pma est ꝙ illud qđ est ime
diatū obm cognitiōis ei⁹ qui nunq̄ȝ aliqđ tale sensit ex
teri⁹ nō est vna res extra aīam. Hāc ꝓbo:ꝛ pono vt ꝑus
ꝙ aliqs qui nunq̄ȝ vidit elephātē cogitet ad narrationē
alterius de elephāte:illud qđ sibi obijciť est entitas vel
alique entitates si plura talia obijcianť:vt pꝫ ex suppō
ne.2° supponať ꝙ sit vna ꝛ vocetť illa a.ita ꝙ a.stet deter
minate ꝑ illa entitate.tūc sic.a.nō est aliqs elephās vlis
ex̄ aīam vt vterqꝫ ꝯcedit.ꝛ ꝓbatū est.nec est aliqs ver⁹
elephas singularis:qꝛ nō est rō cur poti⁹ dicať ꝙ sit iste
vel ille quocūqꝫ singulari elephāte vō demrato:cū nullū
vt supponiť ipse nunq̄ȝ senserit.igiť nō est aliqs elephas
singularis nec iuuat distinctio de singulari vago ꝛ signa
to seu determinato:qꝛ q̄cquid sit de talib⁹ modis appħē
dēdi determinate ꝛ vage seu de appħēsione determiata
ꝛ vaga ad bonū itellectū vbi.in rerū tñ nā nō cadit disti
ctio singularis determinati ꝛ vagi:q̄si sit aliqs verus ele
phas extra aīaꝫ singularis determinat⁹:aliqs vō vagus.
Sed q̄libet est aliqs singularis cert⁹ ꝛ determinat⁹ ꝛ dis
cret⁹ a quolibet alio. Nūc aūt nō est rō ꝓpter quā a.sic
vnus taliū potius q̄ȝ alius siue vage siue determinate di
cať aliqs elephas obijci cogitationi. ¶ Ad hāc aūt repli Rńsio
catione ipe respōdit.d.ꝙ a.sub rōne indiuidui vagi co
gitatū ꝛ acceptū nō est iste vel ille:qꝛ iste vel ille dicit in
diuiduū determinatū ꝛ signatū:ꝛ iō nō seqť a.sic cogita
tū nō est iste nec ille elephas.igiť nō est aliqs singularis
elephas. ¶ Cōtra pº sic.oīs elephas singularis existēs ex̄ ꝯ rńsio
aīam est iste elephas vel ille vel ille:sic quēlibet elephā nem
tē singularē existētē extra aīam demrando:sꝫ a.sub rōne
idiuidui vagi cogitatū nō est iste vel ille singulis demra
tis.igiť a.sic cogitatū nō est aliqs singularis exñs extra
aīam. Minor hui⁹ rōnis est nūc data per eū:ꝛ maior pꝫ:
qꝛ ipa est vna vlis affirmatiua:cui⁹ q̄lꝫ singularis est va.
quocūqꝫ.n.elephāte singulari extra aīaꝫ exñte demrato
verū est dicē:iste elephas singularis existēs extra aīam
est iste elephas:eodē demrato in subto ꝛ i ꝑdicato:alias
ipe nō esset ipe.Et seqť.iste elephas est iste elephas.igiť
iste elephas est iste elephas vel ille vel ille:sic quēlibet
demrando. Cōclusio aūt hui⁹ rōnis ꝯdicit ei qđ ipse de
dit in pma rńsiōe.dicit.n.ꝙ a.qđ est obm cogitatiōis in
casu dato:de quo ēt dicit ꝙ nō est cogitatū nisi sub rōne

individui vagi vtiq est aliquis vn⁹ elephas singularis
Confir. extra aiam exñs. ℂ p̄. Ex ista ɔne q̄ ex maiore vā ⁊ mi
nore data ɔclusa est. sequit̄ ꝓpositū p̄ncipalr intentuz. s.
ꝙ tale obm imediatū cogitationis nō est res aliqua exi
stēs extra aiam. si. n. esset aliqua vtiqz ipm eēt aliqs ele
phas. nō. n. eēt ceruus vel equus aut aliquid aliud ab ele
2° phante. 2° ɔtra candē r̄nsionē 2° datā suppono vnū cer
tū. s. ꝙ nō ex eo ꝙ iste qui nunq̄ vidit elephantē ⁊ cogi
tat nūc de elephāte incipit esse in rerū nā aliquis verus
elephas: ⁊ similr si ipse desinat cogitare nō ꝓinde aliqs
elephas verus desinet esse in rerū nā. Cū igit̄ s̄m r̄nsio
nem a. sit aliquis vnus verus elephas singularis existēs
extra aiam. igit̄ anteq̄ iste cogitaret de elephante a. erat
in rerū nā: ⁊ postq̄ desinet cogitare adhuc a. erit in reruz
nā. igit̄ ex oib⁹ veris elephantib⁹ singularib⁹ existētib⁹
in rerū nā vnus determinatus ⁊ certus est in oibus ime
diatū obm cogitationis ipsius quē nunq̄ aliqs vidit: vt
puta elephas a. Sed h̄ irrōnaliter dat̄: qꝛ vt pluries di
xi nō est potior rō pro a. q̄ pro b. vl̄ c. aut alio aliquo sin
gulari elephāte. ⁊ iterū sequit̄ ꝙ a. cogitatū vage ab isto
est iste vel ille ⁊c̄. qꝛ a. sic cogitatū est ille idez elephas q
3° ipse erat anteq̄ cogitaret̄. 3° qꝛ posui supra cōtra p̄mā
r̄nsionē ꝙ a. staret determinate ꝑ isto obto cogitatōis.
igit̄ si illud est aliq̄ res singularis extra est nomē ꝓpriū
illius rei: sicut Grego. vel Albertus. igit̄ a. nō est indiui
duū vagū: sicut nec Grego. nec Albert⁹ q̄litercūq; cogite
tur vel appr̄hendat̄. Relinqt̄ g̊ certū ꝙ a. nō est aliqs ele
phas singularis extra aiam existēs. ⁊ h̄ ɔ̄ r̄nsionem p̄mi.
ɔ̄ r̄nsio ℂ Cōtra r̄nsionē secūdi arguo sic. a. nō est qlibz elephas
nē alter singlaris. igit̄ sic cogitāti nō imediate obycit̄ qlibet ele
phas singularis. ɔ̄nā pz. añs ꝓbat̄. tū qꝛ a. id vel ea p̄cise
est: qd vel que eēt si isto cogitāte de elephāte nullus ele
phas eēt in rerū nā: sicut pz ex suppōne p̄ᵃ scd̄e ꝓbōnis
añtis p̄ncipalis rōnis p̄me ɔ̄nis p̄ncipalis hui⁹ articuli.
Sed cōstat ꝙ a. nō eēt qlibet elephas: imo nec eēt aliqs
elephas nec aliq elephātes extra aiam si nullus elephas
eēt. alias aliqs elephas eēt nullo elephante existente: qd
includit ɔ̄dictoria. igit̄ nec a. nō est qlibet elephas. Et ꝑ
2° idē pōt ēt argui ɔtra r̄nsionē p̄cedentē alterius. 2° posse
est ꝙ taliter cogitāti obyciat̄: vt supra dixi vnum tale: ⁊
deinde duo talia: ⁊ triā ⁊ q̄tuor pro libito: sed nō eēt pos
sibilis talis multiplicatio obiectoꝝ h̄ꝫ. Si qdlibet esset
oēs elephātes extra aiaz sicut nō est posse eē plures mul
titudines q̄rū quelibet sit oēs elephātes: nec pōt dici ꝙ
vnū illoꝝ obtoꝝ sit oēs elephantes ⁊ nō pari rōne qdli
Jo. sco. bet eozūdē. ℂ Ad hāc ipse r̄ndit negādo simplr assūptū
nisi itelligat̄ ꝙ cogitās pōt hr̄e duas cogitationes ⁊ tres
ɔ̄ r̄nsio quaꝝ quelibet referat obm. ℂ Cotra. p̄ nisi iste velit ne
nem gare expiētiā ri negabi ꝙ aliq̄n sic cogitās expiat̄ tria
q̄dā apparētia sibi. aut igit̄ illa sunt tres cogitatiōes: aut
tria obcta cogitationiꝫ. Si p̄ᵐ igit̄ ⁊ q̄n experit̄ tm̄ vnū
tale apparēs illud est vna q̄dā cogitatio: ⁊ ꝑ ɔ̄ñs cogitāti
de elephāte obycit̄ imediate sua cogitatio ⁊ nō elephas
extra aiam vn⁹ vl̄ oēs. cui⁹ oppositū dicit. ℂ Itē nunq̄
obm seu qd obycit̄ imediate talr̄ cogitāti erit nō ens: cu
ius oppositū ēt r̄ndēdo frequēter dixit. ⁊ pz ɔ̄ñtia. qꝛ q̄lꝫ
sua cogitatio est ens: si dei̅ 2ᵐ ɔcedit̄ añs nūc negatū. 2°
si dicat̄ ꝙ nunq̄ cogitāti obyciunt̄ duo talia aut tria ⁊c̄.
sꝫ solūmō verū sit dicē ꝙ talis hꝫ tres cogitatiōes idez
obm referētes: cur pari facilitate dici nō poterit ꝙ cum
ego corporalib⁹ oclis respicio nō obyciunt̄ mihi tres ho
mines: sꝫ tres habeo visiones idē obm referētes: puto ꝙ
2ᵐ p̄nle nō possit sufficiēter rō assignari. ℂ 2° p̄ncipalr istā ɔ̄nē
ad p̄ᵒˢ ɔ̄. ꝓbo sic. Illud qd est imediatū obm cogitatōis illi⁹ q co
gitat montē aureū aut flumē lactis aut aliud tale q̄le ni

bil est aut nunq̄ fuit in rerū nā extra aiaz nō est aliq̄ ve
entitas talis extra aiam vna vel plures vt certū est. igit̄
nec illud qd est imediatū obm cogitatōis illi⁹ q cogitat
aliq̄ rē q̄lē nūq̄ sensit exterl⁹. pz ɔ̄ña ꝑ eo ꝙ sileꝫ oino
hn̄t ille ⁊ ille de oib⁹ q̄ sibi imediate obyciunt̄ expiētiā:
⁊ iō nisi qs velit p̄cise volūtarie ꝓferre sniaz hꝫ de vtro
qꝫ silr iudicare. ℂ Ad istā rōnē r̄ndet iste Bacha. negā
Jo. sco. do ɔ̄ñaz. Ad ꝓbonē ɔcedit ꝙ sileꝫ a. ꝓportiōabilē expiē
tiā. si expientia debeat dici noticia abstractiua hn̄t iste ⁊
ille. Sꝫ h̄ inqt ipe nō est aliud dicē: nisi ꝙ iste ⁊ ille hn̄t
siles noticias. Ex h̄ aūt nō sequit̄. g̊ obcta equalr existūt
vel nō existūt. Quia decept⁹ ⁊ nō decept⁹ aliq̄n hn̄t silia
iudicia: ⁊ aliq̄n siles intuitiuas: ⁊ tn̄ eoꝝ obcta non eq̄li
ɔ̄ r̄nsio ter existūt vel nō existūt. ℂ Hec r̄nsio nō est rōnabilis:
nem qꝛ de quoꝝ existētia nō possum⁹ iudicare certitudinalr̄
nisi per experiētiā: vbi hincinde siles oino hēant̄ expiē
tie: nec maior nec plures hēant̄ ex vna pte q̄ ex alia: si
nō similr iudicat̄ de illoꝝ existētia irrōnabile est iudi
ciū ⁊ p̄cise voluntariū. vnde si queraꝫ a dissimiliter iudi
cāte cur iudicet a. existē ⁊ b. nō existē: puto ꝙ nō poterit
rōnabilr̄ respondere si oino similē habeat experiētiā de
vtroqꝫ. Sic aūt ē in ꝓposito vt dicebā ⁊ notū est. ℂ Ad
illud vō qd dicit̄ de decepto ⁊ nō decepto qui habet ali
quādo similes intuitiuas: ⁊ similia iudicia. dico ꝙ quicū
qꝫ habent similes intuitiuas: ita ꝙ qualēcunqꝫ hꝫ vnus
hꝫ ⁊ alter ⁊ ecōuerso: si rōnabilr̄ iudicabūt similia habe
bunt iudicia de existētia obiectoꝝ intuitiue cognitoꝝ.
Et vlterius dico ꝙ neuter erit deceptus: qꝛ qlibet iudi
cabit obm intuitiue ab ipso cognitū existere: ⁊ vtriusqꝫ
iudiciū verum erit: qꝛ nō est naliter posse ꝙ nō existens
cognoscat̄ a nobis intuitiue: vt contra hunc sociū in tra
ctando quēdā aliū articulū sufficiēter ꝓbaui vt puto:
⁊ recitabo in sequēti qōne. ℂ 2° ɔclusio ɔ̄ r̄nsionē datā 2ᵃ ɔ̄
est ꝙ illud qd est obm imediatum cogitatōis illius qui
alias aliquid tale sensit nō est vna res existēs extra ani
mam. hāc ꝓbo p̄mo ex p̄cedente sic. obm imediatū cogi
tationis illius qui nunq̄ tale qd sensit exteri⁹ nō est res
vna extra aiam existēs. igit̄ nec obiectū imediatuꝫ cogi
tationis illius qui alias aliqd tale sensit. ɔ̄ñtia ꝓbat̄ ex
eo ꝙ vt supra dixi ɔtīgit aliquando illud qd imediate
vni obycit̄ eē totalr̄ simile q̄tū ad apparētiā ei qd oby
citur alteri: ⁊ qualēcūqꝫ experiētiā vnus pōt hr̄e de exi
stētia sui obiecti pōt habere ⁊ alius de exñtia sui: nec al
ter pōt hr̄e aliq̄ experiētiā ꝑ quā cognoscat id qd ime
diate sibi obycit̄ existere extra aiam plus q̄ reliqu⁹ pos
sit: ⁊ ideo rōnabiliter similr̄ iudicādū est vtrūqꝫ vl̄ neu
trū esse rē verā extra: aliogn sicut vnus dicet suum obm
eē rem verā extra: ita alius dicet de suo: nec vnū plus q̄
aliud poterit ꝓbari. Cū igit̄ dōꝫ nō sit ꝙ aliquādo obm
illius qui sensit sit res extra: ⁊ aliq̄n nō. restat dōm ꝙ nū
q̄ tale obm sit res extra. Confirmat̄ istud per Aug. 8. de cap. 5.
tri. vbi sicut illud qd sibi obyciebat̄ dū cogitabat Alexā
driā quā nunq̄ viderat dicit eā phantasma illi⁹: sic ⁊ il
lud qd sibi obyciebat̄ q̄n cogitabat Cartaginē quā vide
rat dicit eē Cartaginis phantasma: nō aūt dicit illud esse
phantasma: istud vō rē ipam extra. s. Cartaginē verum.
ℂ 2° sic. ei qui vidit solē aliq̄n obyciunt̄ simul plura q̄ 2ᵐ
rum qdlibet est verus sol vel aliqd simile vero soli: ⁊ cō
stat ꝙ nō qdlibet est verus sol cum sit tm̄ vnus sol. igit̄
nullū illorum est verus sol extra. pz ɔ̄ñtia. qꝛ eadē ratio
est de omnibus. ⁊ vltra. igitur quādo vnuꝫ solū tale oby
citur illud non est verus sol extra. ⁊ idem iudiciū est de
q̄libet re sensibili extra quā i absentia cogitam⁹. ℂ Ad R̄nsio
hanc rationē respondet idem socius negando antecedēs Jo. sco.
nisi ipsum forsitan intelligatur vt qd aliāꝫ rationē dicit

f.ꝙ ille qui aliquãdo vidit solem h3 aliquãdo plures co-
gitatiões quibus sibi apparet idē sol visus intuitiue in di-
3 rñsio- uersis sitib⁹.ℭ Cõtra.hec rñsio negat experiẽtia:q2 siue il-
nem la taliter apparẽtia cogitāt existāt vel no existāt:siue ēt
sint cogitatiões siue alie res:qn tñ aliqñ plura simul sibi
apparcāt nullus negare põt:q velit nõ negare experien-
tiã.ℭ p̃.vt supra dicebam silr poterit alius dicē ꝙ ipse
nõ videt qñ est in cathedra sua plures holes:sed vnū in
3ᵐ pluribus sitib⁹ qd absurdū eēt. 3° idipm ꝓbat̃ ꝑ expñsā
cap.6. determinationē Aug.in de ṽa re.vbi ait sic.si vna roma
est quã circa tyberim nescio qs Romulus dr̃ cõdidisse.
falsa est ista quã cogitãs fingo.nõ.n.est ipsa vbi ṽo falsa
Rño est ista.Et iterū nõ.n.est ipa.ℭ Sed ad hãc rñdebat idē
socius.d.ꝙ Aug.intendit ibi distinguere inter notitiã in-
tuitiuã ⁊ abstractiuã de quibus alias loquebat̃ cõiter ⁊ in
distincte ⁊ est sensus auctoritatis.alia est notitia qua in-
tuitiue cerno romã:⁊ alia q̃ absens cogito.Et q2 median
te p̃ma scitur ꝙ roma est:io vocat eã verã:q2 ṽo median
3 rñsio- te scd̃a id nõ põt sciri vocat eã falsā.ℭ Sed hec rñsio
nem pro certo nõ est ꝯueniẽs.tū3 q2 Aug.nõ itẽdit ibi distin-
guere iter notitiã intuitiuã ⁊ abstractiuã:vt dicit iste:s3
intẽdit ostẽdere distinguẽdū eē iter rē extra ⁊ suū phan-
tasma qd in eius absentia fingimus:vñ post ṽba allega-
ta subiūgit.Si vnus est sol falsus est quē cogitãs fingo:
⁊ his oibus ꝓbatis ꝯcludit intentum sub iterrogationis
forma.d.nunqd nõ ista sūt que phantasma dici solēt:vñ
q̃ impleta est aia mea illusionibus ⁊c̃.ℭ p̃.Aug.dicit.si
vna est roma quã romulus ⁊c̃.falsa est ista quã cogitãs
fingo.Scd̃m hãc rñsionē in añte per romã op3 intelligi
notitiã intuitiuã rome:⁊ per ꝯñs ꝙ ly quam.imediate se-
quēs supponat ꝓ tali notitia:⁊ sic erit sensus ꝙ notitia3
intuitiuã rome ꝯdidit romulus circa tyberim:quo quid
Confir° stultius dicē:ℭ p̃.Illa ꝯña quõ teneret si illa est ṽa fal
sa est ista si de notitijs itelligeret̃.certe nullo mõ:q2 nõ
sequit̃ si notitia intuitiua est ṽa.igit̃ notitia eius abstra-
ctiua est falsa.S3 si per romã in añte itelligat̃ res extra
⁊ in ꝯñte itelligat̃ imediatū obm̃ cogitãtis in absentia
bene sequit̃:q2 si illa est ṽa:cū ista quã cogitãs fingit nõ
sit illa vt ipse assumit in ꝓbatione ꝯñe.sequit̃ ꝙ sit phã
tasma vl imago ei⁹:⁊ per ꝯñs sit falsa roma:sicut homo
Confir° pictus seu imago hois dr̃ homo falsus.ℭ p̃ Statim cū
Aug.dicit.nõ.n.est ipsa.ꝓbat.d.nã qd ibi agat̃ mõ vtiq3
scirē.cõstat aūt ꝙ ly ibi in ꝯñte stat pro roma nõ pro no
titia rome.nã cū dr̃ qd ibi agat̃:nõ aliud signat̃ q̃3 si di-
ceret̃ qd in ipsa agat̃:⁊ ꝯstat ꝙ h̃ nõ põt itelligi de noti
tia rome s3 tñ de ipsa roma.ℭ Ad idē est alia auctori-
cap.xi. tas eiusdē ꝯtra eplam fundamēti.vbi ait.per potentiã q̃
veritas itelligit̃ videt̃ aliã verã esse Cartaginē aliã quã
cap.49. cogitãs fingit.Itē.12.sup Gen.loquēs directe de cogita-
tione absentiū sensibiliū quã ipe vocat visionē spũalē.
ait sic.In visione spũali.i.in corpoꝝ similitudinib⁹ que
spũ videnť fallit̃ aia cū ea que sic videt ipa corpora esse
arbitrat̃ ⁊c̃.nõ falleret̃ aūt sic arbitrãdo si illa que sic vi-
det ⁊ sibi obijciunt̃ essent ipa corpora ṽa:que sunt extra
aiam.Itē idē in epl̃a ad Paulinū de vidēdo deū.Incor-
poreas ingt similitudines corpoꝝ aia incorporaliter cõ-
mēdat memorie:vnde cum voluerit ⁊ potuerit velut de
custodia ꝓductas atq3 in ꝯspectu cogitatiõis exhibitas
iudicet:⁊ cū nolet ēt duo discernit qd in specie corporali
foris reliquerit:qd eius simile intus aspiciat.Et illud ab-
sens hoc p̃sens esse dignoscit̃:sicut me absente faciē mei
cogitas corporis ⁊ illa tibi est imago presens.absens aūt
facies imago est:⁊ hoc corpus illa ṽo corporis icorporea
similitudo est.Ecce q̃3 clare discernit imaginē rei absen-
tis obiectam cogitationi a re extra que in illa seu mediã-

te illa cogitat̃.Sed adhuc audi qd in eadē epistola subij-
cit.Intuere inquit celū ⁊ terrã cogitãdo sicut oculis cor-
poris cernẽdo ꝯsueuisti easq3 imagines celi ⁊ terre que
ante oculos cogitationis producte sunt.v3 similitudines
corpoꝝ esse non corpora:nescio q̃liter expressius loq pos
set.ꝓpositū ijsdē pluribus alijs auctoritatibus inducen
dis ad ꝓbandū directe ꝯnē p̃ncipalē idipm clare ꝓbabi
tur.Ex his aūt duab⁹ ꝯnibus ꝓbatis ꝯtra responsionem
data3.sequit̃ p̃ncipalis ꝯclusio.f.ꝙ in aia sunt spẽs rerū
sensibiliū.sic illud qd quis experit̃ imediate sibi obijci
dum cogitat de absente sensibili vel est ipa res vera sen
sibilis extra aiam:vel est aliqd existēs in aia sibi simile.
p3.nã op3 ipm esse aliquã rem vel in aia vel extra aiam
existentē:vt supra ꝓbatum est.Sed ipm nõ est res ipsa
vera extra:vt p3 ex dictis duab⁹ ꝯnibus ⁊ eaꝝ ꝓbationi
bus.igit̃ est aliquid existēs in aia simile illi.hoc aūt ego
voco ⁊ vocāt auctores spẽm:q̃uis etiã pluribus alijs vo
cabulis nomineť ab eis.v3 imago phantasmã phanta-
sia similitudo forma ⁊ alijs p̃ter ista:sicut p3 eoꝝ dicta
percurrentib⁹.ℭ Scd̃o eandē ꝯnē ꝓbo sic.si nulle tales 2ᵐ ad
species ponant̃ in aia:op3 cõcedere ꝙ illa que apparent ꝯnē 2ᵐ
somniantib⁹:⁊ etiã hominibus freneticis vigilantibus
sint vere res extra aiam existentes:⁊ per ꝯñs illud sit ve
rum vinū qd eis apparet du3 somniant se vinū bibere.⁊
ille verus ignis qui apparet dum somniant se aduri:sic-
q3 ipsi vere gustent vinū ⁊ vere tangant ignē:sicut appa
ret eis.verus etiã sit homo qui alteri in somnis apparet
secū disputare:⁊ vera ṽba que ille loqui videt̃:⁊ per ꝯñs
ille etiã vere ⁊ realiter loquit̃ qui in somnis loqui vide
tur:⁊ ita ꝯuenit ꝙ rusticus aut dormiens vere cū alio de
subtilissimis q̃õnib⁹ nesciens disputabit:sed hoc nullus
nisi stultissimus diceret:vnde beatus Aug.in lib.de cura
ꝓ mor.agenda.referens quēdã sibi dixisse ꝙ ei somniã-
ti Aug.quēdã locum obscuru3 exposuit.ait.Imo nõ ego
sed imago mea me nesciēte.⁊ ante ista verba ⁊ post dicit
ꝙ neq3 dormientib⁹ neq3 freneticis aut furētibus appa-
rent res ipse sed similitudines reru3.ℭ Ista ꝯclusio pre
ter auctoritates supra allegatas in hac questiõe ⁊ preter
eas etia3 que posite sunt in p̃mo libro.q.superius memo
rata.pluribus alijs posset confirmari:quarum tamē pau
cas aliquas recitabo.Beat⁹ siquidē Aug.12.super Gen. cap.16.
distinguit tria genera visionū:scil3 corporale:spirituale:
⁊ intellectuale:⁊ de quolibet dãs exempla.de spirituali
ait ipsum quippe celu3 ⁊ terrã ⁊ ea que in eis videre pos
sumus etiam in tenebris constituti cogitamus vbi nihil
videntes oculis corporis:animo tamen corporales ima
gines intuemur seu veras sicut ipsa corpora vidimus et
memoria retinem⁹ seu fictas sicut cogitatio formare po
tuerit:nec potest dici ꝙ per imaginē intelligat cognitio-
nem illam spiritualem abstractiuam:nec etiam habitu3
aliquē:vt alij moderni voluerunt dicere proprie loquē
do de habitu:quia nec cognitionem nec habitum intue-
mur talibus cogitationibus.Sed obiecta cogitationu3.
Item habitus nec similitudo nec imago rei dicitur.Itē cap.16.
cum aliquid oculis cernitur continuo fit imago eius in
spiritu:sed non dignoscitur facta nisi cum ablatis oculis
ab eo ꝙ per oculos videbamus imagine3 eius in animo
inuenerimus.⁊ paulo post.vidit iquit rex Balthasar ar-
ticulos manus scribentis in pariete:cõtinuoq3 per corpo
ris sensu3 imago rei corporalr̃ facte spiritui eius ipressa
est atq3 ipso viso facto atq3 p̃terito illi in cogitatione ꝑ-
mansit videbat̃ in spiritu ⁊ nõ itelligebat̃ ⁊c̃.Itē paulo
post in eodē capitulo.signū corporaliter factum corpora
liter viderat ⁊ transactio eius imaginē in spiritu cogitã
do cernebat̃.Ubi notãda sūt ēt aliq̃.f.ꝙ imago d̃ q̃ loqt̃

cernit in spiritu. Item q imago rei que oculis cernitur
fit in spiritu: et illa trāsacta manet ipressa spiritui: per qd
excludit glosa qdā cuiusdā alteri⁹ dicētis: q anctes per
imagines itelligūt ipas resmet ext. nā imago et phātasma
et silia vocabula signāt ipsas res ext cnotādo actū phan
tasiandi: vt dicit. Excludit inq̄ h: qz nec res ext sit vel i
primit spiritui: nec ipsa manet seipsa trāsacta. et postq̄ p
terijt etc. Clari⁹ quoqz excludit ista glosa: et ppositū ēt cō
cap. 45. firmat p eundē. infra. n. ait. hec nā spūalis: in q nō corpo
cap. 46. ra sz corpoz silitudines exprimunt etc. et sequēti. c. Mo
mēto ingt eo q corp⁹ sensu corporis tāgit sit ēt in aio ta
le qd: nō q h sit: sz q silc sit. Ecce q nō corpora sz silitu
dines corpoz exprimunt in spū: et iterū illud expssum nō
ca°. io° est h. s. corp⁹ sz aliqd sile. Itē. io° cfes. dicit q in memo
ria sūt thesauri inumerabiliū imaginū de huiuscemodi
reb⁹ sensibilib⁹ iuectarū. et ifra in codē: nec ipa tn̄ intrāt
ad eā: sz rerū sensarū imagines illic p̄sto cogitationi re
miniscēti eas: et iterū nec ea tn̄. s. corpa vidēdo absorbui
qn̄ vidi oculis nec ipsa sunt apud me: sed imagines eoz.
cap. xi. Itē. c. sequēti. Iste qppe res nō itromittunt ad eā sed ea
rūz sole imagines mira celeritate capiunt: et miris tanq̄
5 cnem cellis deponunt: et mirabilr recordādo pferunt. ¶ Hec
pro ista p⁹ cne sufficiāt. Hāc tn̄ qdā doctor in diuersis lo
cis visus ē ipugnare: et qntū ad ppositū pdcoz facit due
p^m rōnes ex dcis suis colligi:: Cd istā cnē. p⁹ ē si poni dbeāt
spēs h est vel pp assimilationē vl pp cātionē cognitiōis
vel pp repntationē obti: vl pp dterminationē po^e: vl pp
vnitionē mouētis et moti. Sz pp nullū istoz ē necia spe
cies. igit nō est ponēda. dimissis pbōnib⁹ hui⁹ mioris q
tū ad alias ptes: de qb⁹ nō curo p nūc. pbat q nō pp cā
tionē cognitionis. nā h esset vt dicit fm ponētes spēs: qz
māle et corporale nō pnt imediate agere in spūale. Sed
h est falsuz: qz alias nō possent cāre spēz in itellectu. Itē
q nec etiā ppter repntationē obti: qz notitia ituitiua nō
reqrit aliqd repntās aliud ab obto et actu. igit nec abstra
ctiua q imediate seqt. pz cnia. qz sic obm sufficiēter rep
sentat se ituitiue: ita in illa que imediate sequit eā. Itez
repsentatū opz p̄us eē cognitū: aliogn repntans nō duce
ret in notitiā repsentati. Sz fm ponētes spēs. spēs est h
uia ol actui itelligēdi obm. g nō pt poni pp repntationē
obti. Itē si ponit pp repntationē h nō est nisi qz distās
nō pōt agē in distans. Sz h est falsuz. alias obm distans
nō posset cāre spēm in itellectu nisi ponēdo aliud preuiū
spēi per qd ipz eēt pns itellectui vt posset cāre spēm: et si
milr ante illud oporteret ponē aliā spēm preuiā: et sic in
2^m ifinitū. ¶ 2° si ponat talis spēs vel ipsa est eiusdē rōnis
cū obto exteriori vel alteri⁹: si eiusdē seqt q in aia relin
quit verus color. verus calor. verus sapor. verus son⁹. h
aūt est absurdū: qz cū oē actiuū eiusdē rōnis possit i pas
siuo eiusdē rōnis effectū augmentabilē p̄us in illo cātū
ab agēte eiusdē rōnis augē aliqd calm extrinsecū posset
illū calorē augē in aia: et sic illa potentia posset fieri cala
multū: et frida nigra et alba ex sola aspectiōe: qd ē absur
dū: nec pōt dici q sit alteri⁹ rōnis ab obto: qz ois po^a po
tens discernē iter min⁹ dissimilia pōt discernē iter ma
gis dissimilia. Sz hec potētia pōt discernē iter idiuidua
eiusdē spēi. igit magis pōt discernē iter illā spēm et obz
ext cui⁹ di spēs et imago: qd est falsum et ctra experiētiā.
Ad p^m ¶ Ad p^m hoz dōm p q esto q nesciret ad qd nobis sint
spēs opportune adhuc pp expiētias qs habem⁹ de ipsis
ponēde eēnt. multa. n. videmus in nobis et extra nos de
qb⁹ cur sint et pp qd facta sint nescim⁹ reddere rōnē: nec
2 tn̄ illa negamus. 2° dico q spēs reqrit taz pp repntatio
nē obti nō fm se pntis q pp cātionez notitie illi⁹ qn̄ nō
cap. 5. pns existit: vnde sicut Aug. io. de tri. Quia nō pōt aia se
cum introrsus tanq̄ in regionē incorporee nāe ipsa cor
pora inferre imagines eoz cuoluit ac rapit. Et lib. xi. vt cap. 9.
possit inquit esse visio cogitātis: iō fit in memoria de vi
sione sentientis simile aliqd quo se ita cuertat in cogitā
do acies animi sicut se in cernēdo cuertit ad corp⁹ acies
oculoz. Itē sup Gen. lib. iz. dicit q cū p̄us videmus ali cap. 29.
qd corp⁹ qd antea nō videramus incipit imago eius esse
in spiritu nr̄o: qd cū illud absens fuerit recordemur. Itē
phs. 3. de aia. intellectiue ingt ale phantasmata vt sensi
bilia sunt. et Cōmē. ibi dicit q imagines sensibiliū sunt t. c. 39.
itellectui loco sensibiliū. Multa alia testimonia pnt ad
duci et inducta sunt in p lib. d. 3. qbus apparet ipsas spēs
ppterea nāliter fieri in nobis vt res absentes vel nō pre
sentes in illis seu per illa nosse possim⁹: vn̄ ita terminat
ad illas nostrā cogitatio in absentia rerū quas repsentāt
sicut ad ipsa res cū pntes existūt vt ibi extitit declaratū.
¶ Nūc ad pbationes factas ctra h cū pbat q non pp
cātionē cognitiōis. dico q illa nō est cā quā assignat: sed
cā est: qz notitia rei in absentia ei⁹ vel qn̄ ipsa nō est nō
pōt in nobis nāliter cāri nisi a spe seu a repntatiuo aliq
qd ducat in cognitionē illi⁹: vn̄ tali repntatiuo deleto pe
nit⁹ nulla recordatio nāliter fieri pōt in nobis: sicut do
cet experiētia: nisi p̄us aliud repntatiuū format in aia. Ad aliā
¶ Ad alia qbus pbat q nō ppter repntationez. ¶ Ad cnem.
p^m nego cntiā: et dico q pbatio nullā hz apparentiā. nō
enī est cueniēs q obm in absentia vel qn̄ oino nō est se
pntet potētie sicut dū actu est et debite opposituū se pntat
seu pprius loquēdo sic est pns vt cognosci possit. ¶ Ad Ad 2^m
2^m ccedo q pntatū p̄us est cognitū. s. per notitiā intuiti Confir.
uā: sed illā nō pcedit spēs sed comitat et remanet post il
lā: vt in p li⁹ diffusius declaratū est: et loquor hic de pnta
to seu qd distincte cognoscit. ¶ Ad 3^m dico q siue assum Ad 3^m
ptū sit verū siue nō: ipm tn̄ nō causat in pposito: sz illud Cōfir.
qd tactū est. vz qz res nō semp pōt imediate per seipam
obijci aie: siue qz oino desijt siue qz absens est subuenit
nā seu potius cōditor nāe aliqd simile rei nobis pns in
esset per qd rē nō psentē vel nō iam existētē nosse posse
mus. ¶ Ad 2^m rōnē dico q illa spēs nō est eiusdē sz al Ad 2^m
teri⁹ rōnis ab obto extra: et cū assumit q potētia discer rōnem.
nēs iter indiuidua minus dissimilia etc. dico q similitu
do duplr pōt capi. vno mō pro cueniētia eētiali fm ge
nus vel spēz: sicut duo boues et duo idiuidua eiusdē spēi
dicunt esse similia. alio mō pro cueniētia qdā accidēta
li qua imago ei cui⁹ est imago similis dicit: et per opposi
tum pōt sumi duplr dissimilitudo. Si ppositio itelliga
tur de dissimilib⁹ dissimilitudine opposita similitudini
p mō accepte ipsa nō est vniuersaliter vera: et pz istātia.
nā cōstat q lupus et ouis minus sunt dissimiles isto mō
q lupus et statua lupi: et tamē agnus bene distinguet iter
lupū et ouē: imo etiā iter matrē suā et aliā ouē que adhuc
plus cōueniunt essentialiter. nō aūt inter lupū et statuaz
lupi. nā si vnā statuā bene pfectā videret ita eaz fugeret
sicut verū lupū: alie instantie multe dari possent: et qz in
isto sensu vt videt procedit argumētum iō nō cōcludit.
Si vō intelligat scdo modo tunc minor est falsa. ¶ Se 2° 5
cūda cclusio pncipalis hui⁹ articuli. vz q in aia sunt spe pn^lis ar^li
cies aliquarū rerū insensibiliū et mere intelligibiliū: q
uis pbata sit li° p. dist. 3. q. 2. et auctoritatibus et rōnibus:
nunc tamē pōt adhuc breuiter pbari sic. Quarūdā rerū
insensibiliū recordamur. igit illarū spēs habemus in no
bis. aņs pz per experientiā. nā cogitationū nostrarū et af
fectionū tam bonarū q malarū aliquādo recordamur:
et ille vtriqz insensibiles sunt. cntia pbat ex eo q recor
datio: sicut in p. d. 3. q. p°. pbatū est: et per Aug. et per phm
sine spe in memoria reseruata nō fit in nobis: nec obuiat

si dicat̃ ꝙ pħs loquit̃ de recordatiõe rerũ sensibiliũ:qꝛ
ex illo possumus ⁊ debemꝰ arguere:ita ẽt in alijs eẽ.Si
eni absqꝫ spẽ recordari possemꝰ de rebꝰ insensibilibꝰ cur
Confir. etiã nõ possemus de sensibilibꝰ.¶ Cõfirmat̃ tñ rõ ꝙ ꝯ.
cap.15. ex intẽtiõe Aug.10°. cõfes.Ecce inqt de memoria ꝓfero
cũ dico q̃tuor eẽ ꝑturbatiões cupiditatẽ letitiã metũ tri
stitiã:⁊ infra ꝓbat ꝙ talia nõ sunt ſm se pñtia memorãti:
sꝫ ſm spẽs suas dicẽs.Quia.n.talia volẽs loquerer si q̃
tiens tristitiã metumue noiamus totiens merere vel ti
mere cogitemꝰ:⁊ tñ nõ ea loqueremur nisi in memoria
nostra nõ tñ sonos nominũ sꝫ imagies ipressas a sensibꝰ
corporis:sꝫ ẽt reꝝ ipsas notiones inueniremus:quas nul
la ianua carnis accipimus:sꝫ eas ipse animus ꝑ expiẽtiã
passionũ suarũ sentiẽs memorie cõmẽdauit: aut ipa sibi
hec etiã nõ cõmẽdata retinuit.Sꝫ vtꝝ per imagines an
nõ quis dixerit. Nomio qppe lapidẽ nomio solẽ.cũ res
ipse nõ assunt sensibꝰ meis in memoria sane mea presto
sunt imagines eaꝝ.noio dolorẽ corporis nec mihi adest:
dũ nihil dolet:nisi tñ adesset imago eiꝰ in memoria mea
nescirẽ qd dicerẽ:nec eũ in disputãdo a voluntate discer
nerẽ.hic pꝫ determinatio q̃õnis quã ꝓmisit.s.sꝫ vtrũ per
imagines ⁊c̃.⁊ plura aliter ⁊ ꝯñter ibidẽ scribit ꝓpositũ
c°.3.⁊.4. ꝯfirmãtia. Idẽ ponit ẽt ipe de actu credẽdi.14.de trini.
Ꝯ argũ. sicut allegatũ habet̃ in.q.memorata.¶ Cõtra tñ illud
Jo.sco. qd̃ dcm̃ ẽ.vꝫ ꝙ actꝰ aie relinquũt suas spẽs in aia.arguit
vnus ex ꝑlibatis socijs dupl'r. ꝑ qdẽ:qꝛ tũc sequeret̃ ꝙ
si millesies in die haberẽ actũ alicuiꝰ mille spẽs causarẽ
2m tur in aia:qd̃ vĩ absurdũ. 2° qꝛ tũc ẽt habitꝰ carẽt suas
Ad ꝑm spẽs ⁊ spẽs carẽt alias spẽs:⁊ sic eẽnt ĩfinite.¶ Ad ꝑm di
co ꝑ ꝙ vel iste arguens nihil oĩno ponit relinq ex actu in
aia:quo derelicto mediãte aia valeat recordari:⁊ tũc nõ
põt saluare quõ aia talium recordari possit:aut etiã obli
uisci:quoꝝ tñ vtrũq ꝯtingit vel ponit aliqd derelinqui:
⁊ tũc qcqd illud sit siue spẽs siue habitus aut aliqd aliud.
eadẽ oia argumẽta faciã ꝯtra illud que iste facit ꝯtra spe
2° cies:⁊ pꝫ applicatio.¶ 2° rñdeo ad argũm negãdo ꝯñtiã.
nã si ꝯñs itelligat̃ de spẽbꝰ rei:cuiꝰ obiectiue essent actꝰ
illi:pꝫ ꝙ nõ valet:qꝛ cũ habet̃ spẽs alicuiꝰ rei singularis
in memoria nõ gñat̃ noua spẽs eiusdẽ rei totalr distincta
a ꝑma ex iterata apprehẽsione ipsiꝰ:sꝫ ꝑor firmat̃. Rur
sus si ꝯñs itelligat̃ de spẽbꝰ ipoꝝ actuũ ẽt nõ valet ꝯña:
qꝛ nec actꝰ nec aliq̃ res nãlr causat in aia spẽz sui nisi dũ
actu ĩtuitiue apprehẽdit̃.nũc aũt nõ qlibet actꝰ ĩtuitiue
apꝑhẽdunt̃ ab aia.dico tñ vlteriꝰ ꝙ si mille actus hẽret
in die ⁊ quẽlibet ita aduerterẽ vt cuiuslꝫ possem postea
Ad 2m recordari distincte vtriqꝫ mille spẽs in aia carẽnt.¶ Ad
2m nego ẽt ꝯñaz sic q̃tũ ad ipas spẽs negat vtualr Aug.
cap.16. 10°. ꝯfes.dãdo añs ⁊ expsse negãdo ꝯñs:⁊ idẽ sentio dõꝫ
3° ꝯ de habitibꝰ:nec ipse arguẽs suã ꝓbauit ꝯñaz.¶ 3ᵃ ꝯ ẽ.ꝙ
aliq̃s res hõ aliqñ cog̃scit per spẽs.pꝫ ex dictis sic:qꝛ hõ
cogitãdo ⁊ recordãdo cog̃scit res absentes seu nõ pñtes:
quas aliqñ oculis corꝑalibꝰ vidit vel ꝑ alios corꝑis sen
sus ꝑcepit:⁊ talis cogitatio vel recordatio imediate ter
minant̃ obtiue ad spẽs illaꝝ rerũ ꝑus sensataꝝ.igit̃ ali
qñ hõ cog̃scit res aliq̃s ꝑ spẽs.ꝯña est euidẽs:qm̃ hꝫ dico
cognosci per spẽm qd̃ cog̃scit̃ cognitiõe terminata ime
diate ad spẽm eiꝰ iquãtũ spẽs eiꝰ ⁊ imago.iuxta qd̃ decla
ratũ ẽ in ꝑ.d.3.q.1.añs quo ad ꝑm ꝑtẽ nulli ẽ dubiũ.Quã
tũ ad 2am pꝫ per expiẽtiã:qm̃ cuiuslꝫ cogitãtis vel recor
dãtis aspectꝰ imediate terminat̃ ad aliqd qd̃ est illa res
ex̃ quã cogitat vel aliqd sibi sĩle qd̃ spẽs eiꝰ dr̃:⁊ hꝫ expit̃
cap.8° qlibet:⁊ ꝓbatũ ẽ in ꝑ ꝯne ꝙ illud nõ est ipsa res ex̃.q̃re
relinq̃t̃ ꝙ sit spẽs eiꝰ. Hoc idẽ ꝓbãt expsse mlte auctes
cap.18. supiꝰ allegate Aug.vꝫ illa.11.de tri.ita fit ⁊c̃.⁊ illa.11.ꝯfe.
cap.60. pueritia qppe mea ⁊c̃.⁊ illa de vera reli.60.si vna est ro

ma ⁊c̃.Et illa ex epl'a ad Paulinã.Intuere celũ ⁊c̃. Rur
sus illa ex.12.sup Gen̄.Ipm qppe celuz ⁊ terrã ⁊c̃.⁊ alia ca°.10°.
ex.c.16.signũ corporalr factũ ⁊c̃.Illa quoqꝫ.11.de tri.c.9.
vt posset eẽ visio cogitãtis ⁊c̃.Adduco aũt isuꝑ vnã aliã
eiusdẽ ex.10.ꝯfes.ibi.n.ait sic.cuꝫ iprimit̃ rei cuiuscũqꝫ cap.17.
imago i memoria:ꝑus neẽẽ ẽ vt assit res ipa:vñ illa ima
go possit iprimi.sic.n.cartaginis memini sic oium locoꝝ
qbꝰ iterfui.sic facies hoiuꝫ q̃s vidi ⁊ ceteroꝝ sensuũ nun
tiata.sic ipsiꝰ corꝑis salutẽ siue dolorẽ.Cũ ꝑsto eẽnt ista
cepit ab eis imagines memoria:q̃s ĩtuerer pñtes ⁊ retra
ctarẽ aio cũ illa absẽtia reminiscerer.Ex hac auctẽ ꝑ col
ligit̃ ꝙ imago de q̃ loq̃t̃ nõ est ipsa res extra:tũ qꝛ dicit
ꝙ est imago illiꝰ rei:tũ qꝛ dicit ꝙ imago iprimit̃ ex illa:
⁊ ꝙ memoria accipit imaginẽ ab illa.res.n.ipa nõ ẽ ima
go sui nec iprimit seipaꝫ i aia nec eã mẽoria accipit a se
ipsa. 2° habet̃ ꝙ memorãs absentia intuet̃ aia ⁊ retra
ctat illoꝝ pñtes imagines:qbꝰ duobꝰ plene ꝓbat ꝓposi
tũ.¶ Cotra tñ ꝯnẽ istã ambo ꝑfati socij Bachal.argue Ꝯ ꝯnem
rũt ꝓbare volẽtes ꝙ talis recordatio vl' cogitatio absen tertiam
tiũ nõ imediate obtiue terminat̃ ad spẽz rei extẽ i aia.
arguit ãt vnꝰ sic.ꝑ.nulla cognitio terminat̃ imediate ad
aliqd obm:quã hñs nõ põt expiri se cog̃scẽ id:sic ꝙ ha
beat euidens iudiciũ quo assentiat huic.hꝫ cog̃scit̃ a me.
Sꝫ hñs cognitionẽ de rosa nõ pñte nõ ꝑt expiri se cog
scere spẽz rose.igit̃ ⁊c̃.minor pꝫ:qꝛ nullus cogitãs de ro
sa reputat se hẽre euidẽs iudiciuꝫ quo assentiat huic.spẽs
rose absentis cognoscit̃ a me.¶ 2° amor rei absentis nõ 2m
imediate terminat̃ ad aliqd obꝫ:qd̃ sit in ipo amãte.igit̃
nec cognitio rei absẽtis terminat̃ immediate ad aliqd
obm qd̃ sit in ipo cog̃scẽte.ꝯña pꝫ:qꝛ nõ est maior rõ de
notitia q̃ꝫ de amore.¶ 3° memorãs recordat̃ imediate 3m
de re ex̃:⁊ nõ de spe rei.igit̃ cognitio rei absentis nõ ime
diate termiat̃ ad spẽz illiꝰ:sꝫ ad ipsammet.ꝯña pꝫ:qꝛ re
cordatio est notitia rei absentis.añs est clarũ.memorãs
n.de calore recordat̃ de re ex̃ nõ d spe:qꝛ nõ fuit ꝑcogni
ta.¶ 4° si cognitio terminat̃ ad spẽm imediate:vl' spẽs 4m
cognoscit̃ ꝑ illã cognitionẽ abstractiue vel intuitiue:nõ
abstractiue ſm te inqt ipe:qꝛ abstractiua ſm te nõ ad rẽ
q̃ abstractiue cog̃scit̃ terminat̃ imediate:sꝫ ad representã
tiũ ipsiꝰ:nec ituitiue:qꝛ tũc sequeret̃ ꝙ vtute illiꝰ cogita
tiõis cogitãs posset eẽ certꝰ:⁊ saltẽ opinaret̃ se eẽ eq̃ cer
tũ ꝙ illa spẽs in aia existat in rerũ nã:⁊ ꝙ existit in aia ⁊
in poª itellectiua vel sensitiua:sic sentiẽs colorẽ in pariete
põt eẽ certꝰ ꝙ color existit:⁊ ꝙ existit in tali subto.hꝫ aũt
est fl'm:vt pꝫ ꝑ expiẽtiã.pꝫ ẽt:qꝛ multi negãt tales spẽs.
¶ 5° illa spẽs vl' ẽ eiusdẽ rõnis cũ sẽsibili ex̃ qd̃ ẽ obꝫ co 5m
gnitiõis:vl' alteriꝰ.nõ eiusdẽ.claꝝ ẽ:nec alteriꝰ:qꝛ vnica
simplici cognitiõe si põt cog̃sci duo obta alteriꝰ ⁊ alteriꝰ
rõnis:q̃ sit ꝓpa ⁊ distincta vtriusqꝫ.¶ 6° illa spẽs si põat̃ 6m
ipa ſm te eẽt sĩlis saltẽ ſꝫ appentiã sensibili ex̃.alias nõ
duceret i notitiã eiꝰ.Sꝫ hꝫ est fl'm:qꝛ nihil tale põt eẽ in
aia:cũ ipa sit idiuisibilis:nihil aũt idiuisibile põt eẽ sĩle
ſꝫ apparẽtiã q̃to ⁊ figurato.¶ Cõfirꝰ:qꝛ i audiẽte cantũ
ex plibꝰ sonis ꝓportiõatũ nõ vĩ posse remanẽ i aia aliqd
sĩle ſꝫ appẽtiã illi cãtui quẽ audiuit.¶ 7° sensatiõe exte 7m
riori q̃ cog̃scit̃ res ex̃ sensiᶦᵉ pñs nõ cog̃scit̃ aliqd extñs i
aia nec ituitiue nec abstractiue.igr̃ nec cognitõe iteriori.
ꝑꝰ ꝯña.qꝛ si ẽ maior rõ hic q̃ꝫ ibi.¶ 8° tũc bruta imagie 8m
iteriore eq̃ neẽiᶦᵉ cog̃scerẽt aliqd extñs i aia:qd̃ nõ vĩ dan
dũ.¶ 9° tũc cogitãti de vmbra aliqd extñs i aia obijcere 9m
tur:qd̃ nõ vĩ dãdũ.¶ Ad ꝑm nego miorẽ nec ꝓbõ valet: Ad ꝑm
qꝛ nõ seꝰ.nõ assentio euidẽter huic.spẽs rose absentis co
gnoscit̃ a me.igr̃ ñ assentio huic.hꝫ cog̃scit̃ a me dmr̃ato
ꝑ subm illud qd̃ est spẽs rose absentis:qꝛ possibile est ꝙ
ego nõ cognoscã illud eẽ spẽm rose cognoscẽte me tñ me

cognoscere illud sicut qs nesciēs lucē solis esse accn̄s ei⁹
videns eā; nō hʒ iudiciū euidens quo assentiat huic.ac
cidens solis videt̄ a me:ꝛ tn̄ hʒ vel pōt p̄ nō habito hīe
euidens iudiciuʒ quo assentiat huic.ħ vʒ a me:demr̄ato
eo qđ est accn̄s solis.❡ Ulteri⁹ dico ꝙ lʒ nō v̄tute illi⁹
cogitationis qua intuet̄ spēm:ꝯcernentib⁹ tn̄ alijs noti
tijs simplicib⁹ ꝛ cōplexis pōt qs hīe euidēs iudiciū hu
ius.Spēs rose absentis videt̄ a me:sic̄ ex supi⁹ habitis
puto satis fieri manifestū:sicut etiā aliqbus alijs cōcur
rentibus notitijs pōt quis euidēs iudiciū hīe quo hic as
Ad 2ᵐ sentiat:accn̄s solis videt̄ a me.❡ Ad 2ᵐ nego ꝯn̄tiā.cuʒ
eni amor ꝛ cognitio sint act⁹ diuersarū rōnū nō est incō
ueniēs ipsos differre q̄ntū ad illud de quo arguit̄:ꝛ q̄ntū
ad alia multa:imo ita est ſm veritatē de facto:ꝛ iō etiaʒ
Ad 3ᵐ assumptā in ꝓbatiōe ꝯn̄e nec ꝓbatā simplr̄ nego.❡ Ad
3ᵐ dico ꝙ memorantē recordari imediate de re ex̄:pōt in
telligi dupl̄r.vno⁹ imediate:q2 nō mediāte aliquo cuius
ipse recordet̄.alio⁹ imediate:q2 nō mediāte aliq̄ qđ ipse
cognoscat.in p̄ sensu ꝯcedo an̄s:ꝛ nego ꝯn̄tiaʒ:nec valet
ꝓbatio:q2 lʒ recordatio sit notitia rei absentis ꝛ ēt noti
tia rei p̄n̄tis:sʒ illi⁹ est abstractiua recordatio.hui⁹ aūt est
intuitio seu sensus.iuxta modū loquēdi ph̄i in de memo
ria ꝛ reminiscētia.illi⁹ est notitia mediate.hui⁹ q̄qʒ ime
diate:sic̄ in p̄ declarat̄.d.3.q.i.ꝛ etiā.3.In 2ᵒ aūt sensu ne
Ad 4ᵐ go an̄s:nec ad hūc sensū ꝓcedit ꝓbatio:sic̄ pʒ.❡ Ad 4ᵐ
dico ꝙ spēs cognoscit̄ intuitiue p cognitione illā:ꝛ tūc ad
ꝯn̄tiā que addit̄ dico ꝙ si debeat iferri totū illō ꝯn̄s co
pulatiū:ꝯn̄a nō valet.Instātia in simili.nā ꝯstat ꝙ ima
ginē in speculo seu illō qđ vocat̄ imago intuitiue videm⁹.
ꝛ tn̄ nō sumus certi veritate illi⁹ intuitiue in quo sit sub
iectiue imago:nec an sit alia ab ea cui⁹ dr̄ imago.idē est
de iride ꝛ de colorib⁹ apparentib⁹ in collo columbe:ꝛ in
exemplo met arguētis hʒ ꝯn̄a instātiā.nā certū est ꝙ nō
q̄libet vidēs colorē corui vel margarite certus est vl̄ opi
nat̄ v̄tute illius visionis se esse certū in quo subiecto sit ali
quis illoꝝ coloꝝ:cū ēt virtute illi⁹ intuitiue nō possit esse
certus:ꝙ color ille sit accn̄s:imo adhuc indiget alijs no
titijs ꝛ argumētationib⁹ multis.Si v̄o nō inferat̄ totuʒ
ꝯn̄s copulatiū:sʒ q̄libet ei⁹ ps per se.ꝯcedo ꝯn̄s q̄ntum ad
p̄mā partē.dico.n.ꝙ virtute intuitiue quā hʒ quis de spe
exn̄te in aīa ipse pōt eē certus ꝙ illa spēs existit in rerū
nā:q̄uis forte nō eēt certus ꝙ ipsa est spēs alteri⁹:sic̄ ēt
vidēs accn̄s qđ est nigredo corui pōt esse cert⁹ ꝙ illō ac
cidens est in rerū nā:q̄uis nō sit cert⁹ ꝙ ipm̄ sit accidēs:
sil̄r videns intuitiue suā dilectionē vel cognitionē cert⁹
est de illis accn̄tib⁹ qui existunt:lʒ virtute illi⁹ intuitiue
p̄cise nō sit certus in quo existant:aut ēt ꝙ ipsa sint acci
dentia.Et qui de taliū spērū exn̄tia dubitat hʒ sil̄r dubi
tare de exn̄tia actuū aīe sue:ac ēt accn̄tiū sensibiliū exi
stētiū ex̄ aīaʒ.Nec valet qđ dr̄ multos negare tales spēs.
nā ēt multi negauerūt corpora moueri:ꝛ tn̄ ex sensu cer
Ad 5ᵐ ti sumus de opposito.❡ Ad 5ᵐ dico ꝙ est alterius rōnis.
ꝛ vlterius dico ꝙ nihil ꝓhibet eandē notitiā esse duoꝝ
obtoꝝ diuersaꝝ rōnū:quoꝝ vnuʒ mediante alio cogno
scat̄:sicut dr̄ de notitia creaturaꝝ in v̄bo.Illa v̄o que dr̄
cunt̄ ꝯ h̄.vʒ ꝙ act⁹ distiguūt̄ per obta:ꝛ ꝙ diuersoꝝ ſm
spēm nō p̄nt esse act⁹ solo numero distincti:ꝛ p ꝯn̄a nec
vn⁹ nuō.si v̄a sint hn̄t intelligi de obtis imediatis:quoꝝ
s.vnū nō mediāte alio cognoscit̄.vtrū v̄o talis spēi ꝛ rei
extra cognitio sit ꝓpria ꝛ distincta vtriusq3 vel nō:nūc
Ad 6ᵐ nō diffinio.❡ Ad 6ᵐ dico ꝙ spēs est similis ſm apparē
tiā ipsi rei sensibili ex̄.ꝛ dico ꝙ nihil ꝓhibet in aīa idiui
sibili eē aliqd idiuisibile q̄ntitatiue ſʒ suā eēntiā seu ali
quid nō q̄ntū nec extēsum:ꝙ tn̄ sit imago rei quāte ꝛ ex
tense:ꝛ sit illi sil̄e ſʒ apparētiā sic̄ pulchre ꝛ diffuse ostē

dit Aug.in de q̄ntitate aīe in ꝓposito nr̄o.s.de memoria ꝛ A cap.9. vsq3 ad 24.inclu. siue
imaginib⁹ corpoꝝ in ea recoditis.vn̄ ꝯcludit ibi ꝙ non
abhorret a vero animū carere oī corpea magnitudine q̄
trib⁹ illis differētijs ꝯsumat̄:q̄uis corpoꝝ magnitudies
quaslibet imaginari queat.Et ad ꝯfirmationē nego sibi
illud assumptū:qm̄ nisi remaneret aliqd tale seu aliq̄ ta
lia.ꝛ imagines sonoꝝ ex qb⁹ ꝯstabat cātus nunq̄ illi⁹ re
cordaret̄ ꝛ expresse vult Aug.io.ꝯfe.ꝛ.iz.sup Gen̄.ait.n̄i cap. io.
si aurib⁹ ꝑcepte vocis imaginē ꝯtinuo spūs in seipso for cap.29.
maret:ac memoria retineret ignoraret̄ 2ᵃ syllaba vtruʒ
2ᵃ eēt cū iā p̄ᵃ vtiq3 nulla eēt q̄ ꝑcussa aūr trāsierat:ac sic
oīs locutio v̄sus vel oīs cantādi suauitas oīs postremo i
actib⁹ nr̄is corporalis mot⁹ dilapsus occideret.❡ Ad 7ᵐ Ad 7ᵐ
nego ꝯn̄tiā.nā sic ēt ꝓbaret ꝙ nō possem⁹ itellige actus
aīe nr̄e nec ēt cog̃sce nr̄as sensationes cū neutroꝝ huius
entiū sensus exterior sit ꝑceptiuus ꝛ vtrūq3 p̄dictoꝝ ſm
oēs est sil̄m.ꝓbō ꝯn̄e nō valet:q2 sil̄m assumit nec ꝓbat.
❡ Ad 8ᵐ dōm ꝙ q̄ntū ad bruta memoratiua ꝯn̄s ē vtiq3 Ad 8ᵐ
dādū:ꝛ dat idē Aug.iz.de tri.nec ille arguēs ꝓbat illud cap.2ᵒ
dādū nō eē.❡ Ad 9ᵐ ēt ꝑꝑ supradicta ꝯcedo ꝯn̄s ꝙ ipse Ad 9ᵐ
sil̄m esse nō ꝓbat.❡ Cōtra eādē ꝯn̄ē arguit alius socius Franci.
bach.tripl̄r.p̄ sil̄r illud quo vt medio elicit̄ opō non est predi.
imediat⁹ termin⁹ illi⁹ opōnis:sic̄ dolabra q̄ sit scānū nō
est ei⁹ termin⁹ scānificatiōis:nec calor quo fit desiccatio
est terminus desiccatiōis.Sʒ sil̄itudo rei vt reptātatiua
est:est mediū quo res ipsa cognoscit̄.ḡ ꝛc. 2ᵒ illud est vt 2ᵐ
obm̄ imediat⁹ termin⁹ cognitiōis abstractiue ad qđ ter
minat̄ act⁹ memoratiue cognitiōis:sʒ talis act⁹ nō termi
nat̄ ad spēm que est actu p̄n̄s ipsi memorāti:cū de p̄n̄ti
nō sit memoria:sʒ ad rē absentē.ḡ ꝛc. 3ᵒ illud qđ nō co 3ᵐ
gnoscit̄ ab aliquo an sit nō pōt eē imediatū obm̄ cogni
tionis ipsi⁹ certe ꝛ determiate:sʒ aliqs idiota optime co
gnoscit de amico absente nullo cogitamine habito de si
militudie amici que est in memoria:imo nec cogitat vl̄
cog̃scit qd sit talis sil̄itudo.ḡ nō ē imediatū obm̄.❡ Ad Ad p̄ᵐ
p̄ᵐ si maior capiat̄ tanq̄ vl̄is:sicut opʒ si vel̄r debeat ali frnci.
qd ꝯcludi in illa forma nego ipaʒ.nā ꝯstat ꝙ v̄bū diui
nū est mediū quo beati vident cognitione matutina seu
diurna creaturas:ꝛ tn̄ ipm̄ est imediatū obm̄ talis cogni
tionis.idē vult ēt ph̄s in de me.ꝛ re.vt tactuʒ est supra:ꝛ
declaratū in p̄.di.3.q.i.ꝓbationes adducte impertinētes
sunt:vt clarū est:nec vl̄em illā ꝓbare p̄nt.❡ Ad 2ᵘᵐ ne Ad 2ᵐ
go minoreʒ ꝛ dico ꝙ talis actus nō est memoria spēi ad
quā imediate determinat̄:sʒ intuitio est aliq̄ memoria
rei extra ad quā mediate tn̄ terminat̄:vt supra dcm̄ est.
❡ Ad 3ᵘᵐ dico p̄ ꝙ cū illa maiore pōt ꝯcludi ꝯtra arguē Ad 3ᵐ
tē ꝙ talis cognitio nō terminat̄ imediate ad reʒ extra.s.
ad amicū idiote:q2 ꝯstat ꝙ idiota nescit an suus amicus
sit in rerū nā.forsitan.n.tūc est mortu⁹.❡ Rn̄deo tn̄ ad
rōnē ꝙ idiota ꝛ intuet̄ sil̄itudinē amici sui ꝛ scit illā eē:
lʒ nesciat eā eē sil̄itudine illius:imo forte putet ꝙ illud
qđ ipse intuet̄ etsi ſm v̄itatē sit sil̄itudo sui amici relicta
in memoria sit ipse amic⁹ su⁹ extra exn̄s:lʒ in h̄ si sic pu
tet ipe fallat̄.sicut vt supra allegatū est dicit Aug.qđ est
ēt satis ad ꝓpositū in de ve.re.Si vn⁹ ē ille amic⁹ me⁹. cap. 60.
falsus est iste quē cogitās singo.ꝛ ꝓbat.nā ille vbi sit ne
scio.iste ibi fingit̄ vbi volo.alia que possent obijci vl̄ fa
cere dubitare circa modū cog̃scēdi res p suas spēs satis
vt puto dissolui ꝛ declarari p̄nt ex dictis l.3.d.p̄.li.in di
uersis q̄ōnib⁹ ibi disputatis.❡ 4ᵒ ꝯ.vʒ ꝙ aliq̄s res hō 4ᵒ ꝯ
aliq̄n cognoscit ꝛ nō p spēm:satis est clara dicēdo rē illā
tn̄ cognosci p spēm q̄ cog̃scit̄ cognitiōe imediate termi
nata ad spēm illi⁹ ꝛ imediate ad ipsam sicut superi⁹ acce
pi.nā cū oculis corporalibus videmus colorem in parie
te existentē:vel auribus audimus sonū in aere factū:aut

aliqs sensibus nostris sensibilia ipsa exteriora percipim⁹:
tales vtiqz notitie terminanť imediate ad ipsa sensibilia
pcepta ꝛ nō ad ipsoꝝ spēs: per nullā enī experiētiā vl rō
nem cogimur ponē aliqͣ spēm mediātē p modū obti co
gniti iter notitias hꝰ exteriores ꝛ ipsa sensata. Hoc ipm
pꝫ ex eo qͦ in p̊.li.d.3.q.1. pbatū est nullā notitiā distictā
rei habitā p spēꝫ eē p̄mā illi⁹. Sꝫ opꝫ q̄libet talē pcessis
se aliā porē q̄ res illa nota fuerit imediate in seipsa. Pꝫ
ēt ista ꝯclio de reb⁹ isensibilib⁹ que imediate in seipsis
cognoscunť a nobis: vt pbatū est li.° p̊.d.3.q.2.

2ᵘˢ arti. Nunc restat articulus 2ᵘˢ. vꝫ vtrū hō cogitat per spēs
distinctas eēntialr a notitijs: siue vtꝝ spēs rei
ꝛ actualis notitia eiusdē rei sint res eēntialr distincte: ꝛ
q̄ntum ad h̄ pono duas ꝯnes. p̊ᵃ est. ꝙ spēs rei ꝛ notitia
abstractiua eiusdē rei: qua. s. ipa res cognoscit̄ in spe sua
essentialr distinguunť. 2ᵃ ꝙ notitia rei ituitiua. i. qua i
mediate in seipsa res cognoscit̄: ꝛ spēs eiusdē rei eēntia
p̊ᵃ ꝯ̊ li ter distinguunť. ¶ Primā ꝯnē pbo p̊ aucte Aug. 2. de
cap. 3°. tri. vbi smialr ponit ꝙ sicut spēs sensibilis corpis extra:
ꝛ visio sensus exterioris sunt eēntialr distincte: qͦ tn̄ nō
sensu: sed sola rōne discernit̄: sic illa ingt ipse phantasia
cū anim⁹ cogitat spēm visi corporis: cū ꝯstet ex corporis
silitudine quā memoria tꝫ: ꝛ ea q̄ ide foiať in acie recor
dantis animi: tn̄ sic vna ꝛ singularis apparet: vt duo q̄dā
eē nō ieniant̄ nisi iudicāte rōne qua itelligim⁹ aliud eē
illud qͦ in memoria manet: etiā cū aliūde cogitamus: ꝛ
aliud fieri cū recordamur. i. ad memoriā redimus ꝛ illic
ieuenimus eādē spēm. hec ipse. Ubi nota ꝙ dicit rōne in
uenit̄ cogitationē ꝛ spēꝫ eē duo q̄dā: ꝛ iterū ꝙ aliud est
qͦ in memoria manet ēt cū aliūde cogitam⁹: ꝛ aliud fit
cū recordamur: ex quoꝝ vtroqꝫ pꝫ ppositū hn̄ ꝯsiderāti.
ꝛ excludit̄ dcm̄ alteri⁹ opi. opposite dicētis ꝙ eadē res q̄
diū nō actu cogitamus est spēs tm̄. nobis actualr cogitan
tib⁹ est cognitio ꝛ notitia actualis absqꝫ alicui⁹ noue rei
positione in potētia cognoscēte: qm̄ fm dcm̄ istud tūc nō
cap. 3°. vere iudicarent̄ eē duo. Itē tūc nō aliud fieret ab eo qͦ
cap. 8°. p̊us erat in memoria: sic̄ ipe dicit ibidē. ꝛ iterū isra. d. ꝙ
aliud est qͦ recōditū memoria tenet: ꝛ aliud qͦ inde in
cogitatione recordātis exp̄mit̄. ¶ Cōfirmať fm eundē
notitia actualis fit ꝛ creat̄ ex ipsa spe. igit̄ fm eundem
ipsa eēntialr distinguit̄ a spe. ꝯn̄a pꝫ. an̄s pbať. nā eodē
cap. 7°. li° ait. Quāq̄ itaqꝫ formā que fit in acie recordātis ex ea
fiat que est memorie. ipsa tn̄ acies nō inexistit sꝫ erat an̄
cap. 9°. istaꝫ. Et infra dicit. ꝙ ex eis que memoria ꝯtinent̄ visio
facta est in acie cogitātis. Itē isra. a spe ingt corporis qͦ
cernit̄ exorit̄: vt ea que fit in sensu cernētis: ꝛ ab hac ea
que fit in memoria: ꝛ ab ea que fit i memoria: ea que fit
in acie cogitātis: q̄propter volūtas ꝙ parētē cū prole ter
copulat: per spēm aūt in sensu cernētis itelligit ipam vi
sionē exteriorē: per spēm v̊o in acie cogitātis itelligit vi
sionē iteriorē: vn̄ statim subdit. visiones. n. due sunt. vna
sentientis: altera cogitātis: vt aūt possit esse visio cogitā
tis: iō fit in memoria de visione sentiētis sile aliqͦ ꝛc̄. vt
in p̊cedēti arti° est allegatū. Itē subdit. ppterea duas in
hoc genere trinitates volui cōmēdare. vnā cuꝫ visio sen
tientis formať ex corpore: aliā cū visio cogitātis forma
tur ex memoria: sicut aūt fm eū spēs sensuales ꝛ notitia
corrn̄dēs sunt due res distincte ꝛ cū intētione volunta
tis cōstituunt trinitatē quādā. sic fm eundē spēs itelligi
bilis. i. que est in memoria itellectiua ꝛ rei itellectualis
est distincta a visione itellectuali ꝛ elicitiua ei⁹ ac ambe
sil̄ cū intētione voluntatis cōstituunt suā quādā aliā tri
cap. 3°. nitatē: sicut pꝫ li° 14.° ꝛ pari mō intelligēdū est de q̄cūqꝫ
p̊ᵐ alia spe intellectiua ꝛ visione corrn̄dēte. ¶ Deinde pbo
ꝯnē rōnib⁹: ꝛ p̊ vna Aug. tacta in v̊bis p̊allegatis: ꝛ sup

pono sic̄ notū est per expientiā ꝙ nō sp diū qs hꝫ spēꝫ li
cui⁹ rei actu itelligit vel ꝯsiderat illā. ponať g̃ ꝙ aliqs q
diu habuit spēm nūc actualr cogitet de re illa: cū tn̄ p̊us
imediate nō cogitaret: ꝛ ꝙ post modicū tps desinat cogi
tare: nec tn̄ desinat hr̄e spēm: qͦ q̄tidie ꝯtingit in q̄libet
nr̄m: tūc arguo sic. ista notitia nūc icipit eē spe ista nō ici
piēte eē: ꝛ post desinet eē spe nō desinēte esse: ꝛ vtraqꝫ. s.
spēs ꝛ notitia ista actu est. igit̄ sunt res plēs ꝛ eēntialr di
stincte. ¶ Ad hāc rōnē rn̄debit̄ negādo an̄s. nā casu po Rn̄sio
sito ista notitia nō nūc icipit eē: sꝫ incipit eē notitia: nec
p̊us desinet eē: sꝫ desinet eē notitia. nā ipamet spēs q̄ pre
fuit. fuit q̄dē sꝫ nō fuit notitia: nūc aūt ipa ē notitia. Itē
postea erit sꝫ nō erit notitia. ¶ Quis ista rn̄sio tediosa ꝯ rn̄sio
sit ad excludēdū. nō vꝫ tn̄ rōnalis: ꝛ ꝙ sit ꝯtra intētionē nem
Aug. vbi. s. nō ē dubiū. nā ait. ꝙ aliqͦ fit cū recordamur:
Cōstat aūt ꝙ spēs tūc nō fit. Itē in eodē cap̊ ait. ꝙ cū co
gitātis acies id qͦ in memoria tenebať destiterit itueri
nihil forme q̄ ipressa erat in eadē acie remanebit. q̄ v̊ba
p certo nō p̄nt glosari fm modū istū rn̄dēdi. ¶ P̊. Si Confir.°
ista spēs q̄ pfuit nūc est notitia ꝛ p̊us nō fuit notitia: opꝫ
aliq̄ rōnē reddē pp qd nūc ipa est notitia: cuꝫ tn̄ p̊us nō
eēt: nec appet pōt is aliq̄ rō sufficiēs. ¶ Sed ad h̄ dicet̄ Rn̄sio
fm vnū docto. ꝙ rō ē: qm̄ p ipaꝫ nūc res ipa cui⁹ est spēs
appet itellectui: ꝛ hꝫ eē obiectiuū ꝛ p̊us nō sic p ipaꝫ ap
parebat. ¶ Cōtra. aut ista spēs nūc se hꝫ eodē mō penit⁹ ꝯ rn̄sio
fm se ꝛ in cōparatiōe ad itellectū ꝛ ad rē cui⁹ est spēs: aut nem
aliq̄liter alr. si eodē mō penit⁹ nō est itelligibile ꝙ p eā
nō poti⁹ res appeat itellectui q̄ p̊us: ꝛ p ꝯn̄s nec ꝙ nunc
sit notitia plus q̄ p̊us: nec pōt dici ꝙ alr se hēat fm se: q̄
nec fm eēntiā suā nec fm aliqͦ gn̄atū in ea vl corruptū
sicut clarū est satis: nec alr in ordine ad itellectū: q̄ hoc
nō pōt itelligi nisi vel fm ihērētiā: vtputa: q̄ nūc eēt in
intellectu: ꝛ p̊us nō erat: vel ecōtra. neutrū aūt dꝫ nec vꝫ
ꝯgruēter posse dici nālr accidē: vel se hēet alr ad intelle
ctū fm efficiētiā: vtpote: vel q̄ nūc efficit̄ ab itellectu: ꝛ
p̊us nō fiebat ab eo: vel econuerso. p̊us efficiebať ꝛ nunc
nō efficit̄: ꝛ istud dici nō pōt: q̄ nō ꝯuenit nāliter vnaꝫ
rē pfectā ꝛ actu existentē ꝛ diu manētē sic agēs de nouo
hr̄e vel nō hr̄e: ꝛ iō nec nāliter esset pole intelligē. vel 2°
iō aliter se hēret fm efficientiā ad intellectū: q̄ itellect⁹
aliqd causaret in spe: ꝛ certū est ꝙ nō: vel ecōuerso. ipsa
aliqd cāret in itellectu: ꝛ tūc illud tale potius dici debet
esse notitia q̄ ipsa spēs: qͦ est ppositū: nec pōt dici ꝙ alr
se hēat in cōparatiōe ad rē extra. H̄. n. esset sicut appet fꝫ
efficiētiā ꝙ nō pōt dici cū non appeat qd res ipsa causet
in specie: vel ecōuerso. Et maxime q̄ ꝯuenit rem tūc nō
existere in rerū nā: nec pōt ēt dici ꝙ h̄ sit pp assistētiaꝫ
intētionis volūtatis: q̄ nunq̄ per nostrū velle p̊cise aliq̄
res que nō est itellectio fieret intellectio nō plus q̄ albe
do pp aliqͦ velle meū fieret itellectio: neqꝫ pp itētionē
volūtatis aliqs itelligeret: nisi q̄ pp illā aliq̄ res fit que
alias nō fieret. ¶ 2ᵃ ad ꝯnē arguo: qm̄ cuꝫ res cognoscit̄ 2
abstractiue in sua spe eadē notitia qua res cognoscit̄ ab
stractiue spēs cognoscit̄ ituitiue: sicut declaratū est in p̊
li° ꝛ tactū aliq̄liter in arti° p̊cedēte. Spēs aūt nō est no
titia qua ipsamet cognoscit̄ ituitiue: vt pbatuꝫ est in. q.
precedēti arti° p̊ ꝯne 2ᵃ. igit̄ spēs nō est cognitio qua res
extra cognoscit̄ abstractiue. ¶ 2ᵃ ꝯ̊ pbať: q̄ post desitio
nē notitie ituitiue manet ipa spēs. igit̄ ꝛc̄. Cōtra ꝯnē istā 2ᵃ ꝯ̊
arguit̄ p̊ sic. Impole est respectu eiusdē eē in eadē potē Aureol⁹ in 2° dist.
tia duas similitudines realiter differētes: sꝫ spēs est que 14. q. 4.
daꝫ similitudo perfecta rei ꝛ intellectio similiter. igitur
nō sunt realiter differentes. maior pbať: q̄ vel ille due
essent eiusdē rationis: ꝛ tunc duo accidentia tm̄ numera
liter differentia essent in eodem aut essent alterius ꝛ al

terius rōnis:ꝛ si sic vnū erit pfecti⁹ altero:ꝛ vtute ꝯtine-
bit ipm:sic pfectū ꝯtinet vtualr iperfectū:sȝ ipole est ꝙ
duo accītia:quoꝝ vnū ꝯtinet in vtute alteꝝ:sint in codē
Cōfir.p̄. subto distīcte:sic tepiditas ꝛ calor in fūmo. ¶ Cōfirma-
tur:qꝛ alias itellect⁹ eēt due potētie:qꝛ aia per itellectū
bis assimilaret obto:semel per spēȝ ꝛ semel p itellectio-
nē.p vnā aūt potētiā vno mō tm̄ aia assimilaṫ obiecto.
Cōfir.2. ¶ Cōfirmaṫ iterū qꝛ supflue poneret spēs.nō.n.poniṫ
nisi ad repsentādū obm ꝛ ad faciēdū ipm pñs itellectui:
Cōfir.3. sȝ 2ᵐ maxie fit p itellectionē.igiṫ nō ē spēs nec͠ria. ¶ Cō
T.c.37. firmaṫ insup:qꝛ ſm pħm.3.de aia.sic aia ē oia sensibilia
p sensuȝ sic est oia itelligibilia p itellectū.Cōstat aūt ꝙ
nō ē sensibilia realr:sȝ p assimilationē tm̄ iquātū p actū
sentiēdi assimilaṫ rei sensate.igiṫ ipa silr ē oia itelligibi-
lia p itellectū:iquātū p actū itelligēdi assimilaṫ rei itel-
2ᵐ lecte. ¶ Scđa rō ad idē est:qꝛ si spēs eēt distincta ab in
tellectione tūc silˀ in itellectu eēnt due itellectiōes seu co
gnitiōes.ꝯñs est ipole:qꝛ nec eēnt eiusdē rōnis nec alte
rius:vt pus pbaṫ de spēb⁹.ꝯña pbaṫ:qꝛ nō est minoris
abstractiōis spēs in itellu q̄ȝ in sensu:sȝ spēs in sensu bȝ
ſȝ ppriā ei⁹ rōnē ꝙ fit sensatio ꝛ cognitio foīe.igiṫ h̄ nō
est negādū a spe i itellectu.assumptū pȝ p pħm 2° d aia.
t.c.121 ꝛ p Cōmē.dic.n.pħs ꝙ sensus est susceptiuus spērū sine
mā.ꝛ Cōmē.exponēs dicit.ꝙ iō in aia sunt ītētiōes ꝛ cō
prebēsiones:ꝛ ex̄ aiam nō sunt intētiones neqȝ cōprebē
Cōfir.p̄. siones. ¶ Cōfirmaṫ:qꝛ nihil reqriṫ ad h̄ ꝙ forma aliq̄
sit vā cōprebensio:nisi ꝙ per ipsam exhibeaṫ obm in eē
obiectiuo pñtialr.hēc.n.sic obm pñs est ipm cognoscēꝛ:ꝛ
eꝯ.sed spēs inquātū est similitudo rei bȝ ex ppria cōdi-
tione ꝙ exhibeat rē pñtem in eē obiectiuo.igiṫ ex ppria
Cōfir.2. ꝯtradictiōe bȝ ꝙ sit vā cōprebēsio. ¶ Cōfirmaṫ h̄ ipm:
qꝛ act⁹ intelligēdi ex h̄ pcise bȝ ꝙ exhibeat rē pñtem in
eē obtiuo:qꝛ est silitudo rei:ꝛ qꝛ spēs ēt ē silitudo:sȝ nō
3ᵐ ita clara.igiṫ ꝛc̄. ¶ Tertia rō est spēs aut poniṫ in itelle
ctu alia ab itellectiōe:vt suppleat vicem obti in rōne ter
minātis:aut in rōne pncipij formalis elicitiui act⁹:a q̄li-
bet.n.opi.ponēte spēm distictā ab actu poniṫ pp alteruȝ
pdictoꝝ:sȝ nō est ponēda pp pmū:qꝛ act⁹ quo itelligo ro
sam nō terminaṫ ad spēm rose:alias ois itellectio q̄ eēt
mediāte spe esset reflexa:terminareṫ.n.imediate ad ali-
quid in itellectu.Itē nō eēt tūc notitia nec scia de reb⁹:
nec verificarenṫ ppōnes imediate de reb⁹:imo hec ppō
eēt falsa.triāgulus bȝ tres:inquātū cōparaṫ ad itellectū
Confir. enuntiantē. ¶ P̄.Sensus imediate terminaṫ ad res ex̄
qꝛ imediate indicat res q̄ sunt ex̄.alˀs sensatio eēt actus
reflexus.igiṫ multo magis itellect⁹ indicat de reb⁹ ipsis.
Confir. ¶ P̄.Intellect⁹ itelligēdo rosaȝ aut sistit i spe rose:ꝛ tūc
sequiṫ ꝙ itellect⁹ nihil itelligit de reb⁹:aut ex spe pcedit
vltra ad res.ꝛ tūc sequiṫ ꝙ ois act⁹ itellect⁹ circa res est
discursiuus:q̄ ambo falsa sūt:nec est ponēda spēs pp 2ᵐ:
vt.s.se hēat in rōne eliciētis actū vna cū itellectu:qꝛ im-
pole est effectū excedē iperfectā cām suā equiuocā:sȝ in-
tellectio est pfectior spe.igiṫ nō pōt eē ei⁹ effect⁹ equiuo
cus:sȝ cū nō possit eē etiā ei⁹ effect⁹ vniuoc⁹ cū sit alteri⁹
rōnis.igiṫ nullo mō est effect⁹ ei⁹.Hui⁹ intētionis videṫ
T.cō.6. eē pħs.3.de aia.vbi ait.ꝙ aia est loc⁹ spērū nō tota:sȝ itel
T.cō.2. lect⁹.Itē ibidē ꝙ itelligē est pati:que vā nō eēnt si spēs
esset aliud ab itellectiōe.Et qđ multū facit ad h̄ vt dicūt
est:qꝛ Ari.nō fuisset tm̄ diminut⁹:ꝙ nullā mētionē fecis
Ad p̄ᵐ set de ordine spēi ad itellectionē ſm quē p̄ iprimiṫ spēs
ꝛ post itellectio. ¶ Ad p̄ᵐ nego maiorē.Ad pbationē di-
co ꝙ sūt silitudines alteri⁹ ꝛ alteri⁹ rōnis:ꝛ cū iferṫ.igiṫ
vna est pfectior altera ꝛ ꝯtinet eā virtualr ꝛc̄.dico p̄° ꝙ
si ista pbatio valeret ꝯcluderet multa falsa.ꝛ cōtra istū
met arguētē.ꝛ ꝯtra quēlibet aliū.p similē.n.modū pba-
reṫ ꝙ in itellectu nō silˀ pñt eē act⁹ apphendendi ꝛ actus
assentiēdi:nec aliq alij duo act⁹ diuersarū rōnū.Itē nec
plures habitus:nec habitus ꝛ actus simul neqȝ spēs plu-
res:ita etiā in voluntate nō possent silˀ eē aliq duo actus
vel duo habit⁹ aut habit⁹ cū actu:ꝛ vlr nulle due forme
possent esse simul in eadē mā:q̄ oia sunt absurda.ꝛ ꝙ ita
pbareṫ clarū est volenti pdictā ꝯñtiā cuilibet taliuȝ ap-
plicare.Rñdeo tm̄ ad rōnē:ꝛ p̄ nego ꝯñtiā pp illā parteȝ
ꝯñtis:qua dr̄.cū vnū ꝯtineret aliud vtualr.nō.n.qđlibet
alio pfecti⁹ ꝯtinet illđ virtualr pprie loquēdo.nā sic cō
tinere nō dr̄:nisi qđ vel pōt aliud pducē vel qđ in eē in
qđ aliud pōt ꝛ illud aliqd plus.ꝛ ꝯstat ꝙ nō q̄libet q̄ sūt
alteri⁹ rōnis sic se habēt adiuicē. ¶ 2° ꝯcedo ꝙ spēs vir
tualr ꝯtinet actū:sȝ nō sic cā totalis:q̄uis nō sit pfectior
actu:ꝛ nego illđ assumptū:ipole est ꝙ duo accītia:quoꝝ
vnū ꝯtinet aliud vtualr:sint in codē subto.pȝ istātia de
habitu ꝛ actu ꝛ de luce ꝛ spe coloris in medio.vȝ p ponē-
tes eas.de quoꝝ numero est ipse arguēs:ꝛ de mlˀtis alijs
in itellectu ꝛ volūtate posset istari:nec pbō valet:qꝛ pti-
cularis ē. ¶ Ad ꝯfirmationē p̄ᵐ.cū dr̄.alˀs itellˀs eēt due Ad p̄ᵐ
potētie.nego ꝯñtiā. ¶ Ad pbationē dico ꝙ pole est ean ꝯfir.
dē potētiā eidē assimilari plurib⁹ modis diuersarū rōnū
q̄ql fit de plurib⁹ modis eiusdē rōnis. ¶ Ad 2ᵐ cōfir- Ad 2ᵐ
mationē:nego ꝙ spēs superfluat.Ad pbationeȝ dico ꝙ ꝯfir.
alr psentaṫ obm per spēm alr per actū.nā per spēm rep
sentaṫ tanq̄ȝ per illud in quo cognosciṫ:ꝛ quasi mō habi
tuali:per actū vō tanq̄ȝ per illū quo cognosciṫ siue qđ est
actualis cognitio ei⁹:q̄uis vocabulū repñtatiōis satis i-
cōgrue actui applicetṫ:ꝛ sic pȝ ꝙ spēs ñ ē supflua. ¶ Ad
3ᵐ ꝯfir.ꝯcedo ꝯñē:sȝ ex illa nō inferṫ ꝙ pncipalr intelli Ad 3ᵐ
git.vȝ ꝙ nō sint spēs distincte ab actib⁹.nā ꝛ in sensu sūt ꝯfir.
hꝯ spēs:sic pbatū est. ¶ Ad 2ᵐ rōnē dico p̄ ꝙ viriliter Ad 2ᵐ
militat ꝯ factorē suū:si intelligaṫ vt sonat.p q̄dē ex eo ꝙ
dicit ipole eē duas cognitiones eiusdē vel diuersarū rō-
nū eē in itellectu.nā lr̄a expsse dic̄ oppositū de angelis
de qb⁹ tm̄ pbō ipossibilitatis dicte eque ꝯcluderet:vt pȝ
applicāti. ¶ 2° qꝛ ex pbōnib⁹ ꝯñe manifeste seqṫ ꝙ q̄li-
bet spēs exñs in itellectu est actualr cognitio.ꝛ per ꝯñs
ꝙ q̄libet hō silˀ actualr intelligit oia:quoꝝ silˀ bȝ spēs:qđ
est ēt ꝯtra eū ꝛ ꝯtra vitatē.ꝛ ꝙ ita sequaṫ nō opus est de
clarare:qꝛ statim adhibēti curā pȝ sic eē. ¶ 2° rñdeo ad
rōnē:ꝛ nego ꝯñtiā.Ad pbōnē dico ꝙ illa nō est sufficiēs
ratio.nā nō qđlibet eque abstractū vt sensatio est cogni
tio.pȝ de volitionib⁹ que sunt abstractiores q̄ȝ ipse sensa
tiones:ꝛ tamen ſm cōem op̄.ꝛ istuȝ arguentem non sunt
cognitiones.Itē habitus intellectuales non sunt cogni-
tiones:ꝛ tm̄ nō sunt minus abstracti sensatiōib⁹.dico igi-
tur ꝙ talis abstractio ꝛ spūalitas bñ reqriṫ ad eē cogni-
tionē.ꝛ h̄ solū intēdūt ibi pħs ꝛ Cōmē.ꝛ sufficit ad coꝝ T.c.121.
ppositū:ꝛ iō bñ ꝯcludit idē Cōmē.ꝙ forme ex̄ aiaȝ non 2° de aia
sūt cōprebēsiōes.hec tm̄ abstractio nō sola sufficit vt res
sit cognita:vñ ꝙ Cōmē.dicit.ꝛ iō in aia sūt itētiōes ꝛ cō
pbēsiones:nō oȝ itelligi ꝙ iō pcise:sȝ iō alijs tm̄ ꝯditio-
nib⁹ necessarijs ꝯcurrētib⁹. ¶ Ad ꝯfirmationē dōm ꝙ Ad ꝯfir.
nō q̄liscūq̄ exhibitio pñtie obti sufficit:sȝ ea tm̄mō per
quā res in actuali ꝯspectu mētis cōponiṫ.iuxta snlam ꝛ
modū loquēdi Aug.12.de tri.h̄ aūt nō fit p spēȝ solū.nā cap.6°.
per spēm habitualr tm̄ obm est pñs.aliogn si actualr sp
actualiter intelligereṫ oē cui⁹ spēs eēt in itellectu:qđ est
falsuȝ. ¶ Confirmaṫ rñsio.nā certū est ꝙ res extra non
est magis presens itellectui per spēm precise q̄ȝ ipsamet
species:ꝛ tamē ipa non semp cognosciṫ.ꝛ idē dicit Aug.
de mente que semper sibi est presens:ꝛ tamē nō semper
se cogitat. ¶ Ad aliā dicendū ꝙ non omnis similitudo
rei est cognitio. ¶ Ad tertiam rationem dico ꝙ species Ad 3ᵐ

ponit̄ ꝑꝑ vtrūq3 respcū tn̄ abstractiue tn̄ ipsi⁹ rei ex̄ ⁊ i-
tuitiue sui sic̄ ⁊ s3 vtrāq3 habitudinē se hŕet obz ad suā
notitiā itiuā. ¶ Ad pmā ꝓbationē q̄ arguit̄ ꝙ nō in
rōne terminātis. dico ꝙ si tu velis vocare oēm notitiā i
mediate terminatā ad aliqd extra in itellu reflexaz. ꝯño
est verū nec ꝓbat̄ ipm esse falsuz. Si vo stricti⁹ ⁊ magis
ſm ꝯsuetā acceptionē vocabuli. illa notitia tn̄ vocet̄ re
flexa que est notitia notitie. nego ꝯñaz q̄ et̄ nō ꝓbat̄ i h
sēsu. ¶ Ad aliō cū dr̄ ꝙ tūc nō eēt notitia de reb⁹ extra:
nego ꝯñaz: ⁊ silr aliā qua isert̄ ꝙ ꝓpōnes nō verificarent̄
imediate de reb⁹ seu magl ꝓpe ꝓ reb⁹: ⁊ iste ꝯñtie nō ꝓ-
bant̄ ab isto: ⁊ ꝙ opposita ꝯñtiū stent cū añtib⁹ sufficiē-
ter declaratū est in p. di. 3. in. 2° dubio illi⁹ qōnis. vtꝝ res
sensibiles nālr itelligant̄ a nobis. pro nūc aūt ostēdo de
bilitatē istaꝝ argumētationū ex vno qō ponit btūs Aug.
4° sup Gen. in plurib⁹ locis. ⁊ in alijs et̄ libris ibidez. vz
ꝙ angeli vidēt in vbo creaturas: ⁊ ꝑfecti⁹ eas cognoscūt
per notitiā quā habēt de eis in ipso vbo q̄ per eam quā
habēt de eis imediate in ꝓpa nā ipsaꝝ: ⁊ in h cōis do
ctores assentiūt Aug. ponat̄ g̃ ꝙ angelus hēat pcise istaz
notitiā de creaturis in vbo: ⁊ nullā hēat de ipsis imedia-
te in ꝓprio genere: nunqd dicet̄ ꝙ ipsi nō hnt notitiā de
reb⁹: aut ꝙ ꝓpōnes quas formarēt de reb⁹ ex̄ nō eēnt de
pro ipsis rebus. puto ꝙ h nullus intelligēs diceret. Et ex
hoc apparet ꝙ in ꝓposito tales argumētatiōes nulli⁹ vir
tutis existūt. ¶ Ad aliā de illa sistentia ⁊ nō sistentia re
spōsuz est: vbi. s. ⁊ qō isert̄ de discursu nō est ꝯñs ꝓpe lo
quēdo: sic̄ nec beat⁹ vidēs creaturas per vbū dr̄ itellige
illas per discursum: nec de⁹ etiā ſm opi. multoꝝ qui di-
cūt ꝙ itelligit creaturas itelligēdo eēntiā suā. ¶ Deide
cū ꝓbat̄ ꝙ nō se hz spēs in rōne eliciti ui respectu actus.
¶ Ad p^m dico ꝙ assumptū falsuz est de cā equoca nō to
taliter: instātia pz. nā visio albedinis est effect⁹ equocus
albedinis existis in corpore: ⁊ tn̄ ꝑfectior ea. ¶ Ad aliō
cū dr̄ ꝙ intellige nō eēt pati. dico ꝙ falsum est: qm̄ qcqd
ponat̄ actiuū itellectiōis: q2 tn̄ itellectio recipit̄ in itelu.
itellect⁹ patit̄ tali passione: q̄. s. est salus ⁊ ꝑfectio: ⁊ ipm
itellige est vere pati. vtrū aūt itellect⁹ se hēat passiue tn̄
vel etiā actiue respectu itellectionis. ifra videbit̄. ¶ Ad
vltimū dico ꝙ satl inuit ordinē illū ꝑ h ꝙ dic̄ tales ima
gines se hre ad itellm sic̄ sensibilia ad sensuz: qō est veꝝ
de qbuscūq3 imaginib⁹ vel spēb⁹ per q̄s vel in qb⁹ intel
lect⁹ itelligit siue sint in intellectu siue alibi. qe aūt igno
ret ꝙ sensibilia sunt cā sensationū: ⁊ nō ecōuerso. Et ꝑ h
nō cōsequēter aduertat ꝙ spēs in intellectu est causa in
tellectionis: cuius est obiectum ipsa: ⁊ nō ecōuerso.

3° arti. **Quantū** ad ar^m 3^m qui est de pncipali quesito pono
ꝯnes tres. p^a est. ꝙ angeli aliq̄ cognoscūt
ꝑ spēs. 2^a ꝙ nō oia q̄ cogscūt: cogscūt ꝑ spēs. 3^a ꝙ q̄cū
q3 cogscūt ꝑ spēs: cogscūt ꝑ spēs distictas ab actib⁹. i. ab
p^a ꝯ actualib⁹ itellectionib⁹. ¶ Primā ꝯnē ꝓbo sic. angeli co
gnoscunt nāliter aliq̄ pterita q̄ nō sūt ⁊ distīcte recordā-
tur ipoꝝ. igit̄ aliq̄ cognoscūt ꝑ spēs. añs cōiter ꝯcedit̄. ⁊
ꝓbat̄ ex dicto Aug. in li° de diuinatiōe demonū. vbi ait.
ꝙ accessit demonib⁹ per tā longū tps quo eoꝝ vita pten
dit̄ reruz longe maior experiētia q̄ hoib⁹ pōt ꝓpter bre
cap. 26. uitatē vite peruenire: ⁊ eandē sniaz ponit 2° sup Gen. ad
lr̄az. Cōstat aūt ꝙ experiētia ſm ꝙ de ipa nūc loqt̄ acq
rit̄ ex multis memorijs: vt pz in ꝓhe° meta. Eiusdē nan
q3 rei multe memorie vni⁹ experiētie positionē faciunt.
vt ibi scribit phs. ¶ Ꝗ. Cū h possit homo nō est negan-
dū ab angelo. ꝯñā ꝓbat̄. nā cognitio memoratiua seu re
cordatiua ꝓprijssime est per spēm: sic̄ idē phs vult in li°
de me. ⁊ re. ⁊ Aug. xi°. ⁊. 14°. de tri. sic̄ ꝓlixe eoꝝ auctib⁹
ꝯfirma° pz in. q. sepe allata: ⁊ sic̄ rei nos euidētia docet. ¶ Cōfir.

nā oē qō cognoscit̄ ab angelo vel cognoscit̄ imediate in
seipso vel mediate in spe sua. Sz pterita ⁊ nō existia nō
possunt cognosci ab angelo nāliter in seipsis sic̄ nec a no
bis: vt pz per experiētiā: nec in h dr̄ia est inter angelos ⁊
nos quātū ad notitiā nālē quā Aug. vocat vespertinam
de qua loquēs de angelis 4° sup Gen. ait. Quā notitiam cap. 35.
pcedebāt que fiebāt: q2 pcedit cognitionē qcqd cognosci
pōt. nisi eni pus sit qō cognoscit̄ cognosci nō pōt: qō itel
ligēdū est de prioritate nāe ⁊ cāsitatis. nō aūt tpis sic̄ inuit
ifra. Et ꝓbat̄ ex eo qō scribit. 14. de tri. Ex h aūt manife cap. 38.
ste seqt̄ ꝙ nisi aliqd sit ab eis cognosci i se nālr nō pōt. cap. 10.
igit̄ in spe cognoscūt: ⁊ habet̄ ꝓpositū. ¶ Scdaz ꝯnē ꝓ- 2^a ꝯ
bo pmo q2 deū nō cognoscūt per spēz: alias nō eū itiuitiue ⁊
faciliter viderēt: qō est flm: vel silr viderēt eū duplici no
titia. vna intuitiua alia abstractiua: qō ponē vr̄ supfluū.
ꝯña pz: q2 illō dr̄ cognosci ꝑ spēz qō cognoscit̄ in spe sua
⁊ nō imediate in seipso: nec aliqd aliō itelligo per cogsci
per spēz: vn̄ ⁊ ꝑꝑ h solū ipsa spēs est ponēda. ¶ 2° ange 2^m
lus nō itelligit seipm nec ea q̄ in ipo sūt ꝑ spēz ⁊ itelligit
illa. igit̄ nō oia q̄ itelligit itelligit ꝑ spēz. assumptū ꝓba-
tur. q2 nos talia in nobis itelligim⁹ imediate ⁊ nō ꝑ spe-
ciē mediā: vt ꝓbatū ē in p. d. 3. vbi q̄rit̄ vtrū res isensibi
les nālr a nobis cogscant̄: ⁊ ꝑ easdē rōnes illud ipz ꝓba
tur de angelis. ¶ 3° nos ꝑ sensū ⁊ et̄ ꝑ itellectū cogscim⁹ 3^m
q̄dā singularia sensibilia intuitiue: ⁊ nō ꝑ spēz mediā: vt
ꝓbatū ē ibidē in. q. de cognitiōe reꝝ sensibiliū. igr̄ ange-
lus sensibilia existia cogscit itiuitiue ⁊ nō ꝑ spēz mediā:
aliogn nō ita ꝑfectā notitiā hēt nālr ō ipsis sic̄ nos: qō
nō ē dōm. ¶ 3^a ꝯ ꝓbat̄: q2 q̄cūq3 cognitiōe aliqd cogno 3^a ꝯ
scit̄ ab āgelo mediāte spe cogscit̄ ipa spēs. igr̄ qcqd āge
lus cogscit mediāte spe cogscit ꝑ spēm distictā ab actua
li notitia illi⁹. pz ꝯña: q2 oīs notitia q̄ spēs cogscit̄ est di
sticta ab illa spe: sic̄ pz ex pcedēti. q. ꝓxima. ¶ Ad arg^m ad arg^m
q. negādū est añs. nā lz quedā homo cognoscat ⁊ per sen qōnis.
suz ⁊ itellectū imediate nō per spēm: aliq̄ tn̄ cognoscit ꝑ
spēm: sicut dictū est: ⁊ ita suo modo est de alijs etiā.

¶ Distinctionis septime. Questio. IIII.

Tertio q2 in 3° arti° pcedētis. q. ad ꝓ-
bandū ꝙ angelus aliq̄ cogno-
scit per spēz: assumptū est ꝙ nō existētia
non pñt nec a nobis nec ab angelis nālr
cogsci in seipsis seu itiuitiue: qō idē valet
apud me: ⁊ h ipm et̄ tenui in p. d. 3. q. i. op
positū at̄ tenuit qdā valēs bachal. mecū Ioā. sco.
in lecturā ꝯcurrēs: ⁊ de hac mā ꝯferēdo silr dicta sūt hic
⁊ inde q̄plura q̄ iterseri huic operi vtile iudicaui. Jdcir
co nūc q̄ro vtꝝ aliqd nō exñs possimus nālr intueri seu
itiuitiue cognoscē. ⁊ arguo p̄ sic. ¶ Intellect⁹ nālr cogno p^m
scit intuitiue oē qō exteri⁹ sensui appet: sz aliqd nō exñs
appet exteri⁹ sensui. g̃ ⁊c̄. Maior pz: q2 sensus cognoscit
itiuitiue oē qō exterius sibi appet. ꝓbat̄ h: q2 ꝯstat ꝙ oē
sibi apparēs ipe cognoscit ⁊ nō abstractiue: q2 notitia ab
stractiua nō cōpetit sensui exteriori. igit̄ itiuitiue. ⁊ si sen
sus. igit̄ ⁊ intellectus: cum sit potētia perfectior. Minor
ꝓbatur: q2 aliter qōlibet apparēs esset verū.

Oppositum arguit̄ per Aug. 4° sup Gen. d. vt al cap. 35.
legatuz est in. q. pcedēte. articulo. 3°:
nisi pus sit qō cognoscat̄ cognosci nō pōt. igit̄ nō existēs
nō pōt nāliter a nobis cognosci intuitiue.

De. q. tenuit pdict⁹ venerabilis Bachal. ꝙ nō exñs Ioā. sco.
pōt a nobis nālr tā ꝑ sensuz q̄ ꝑ itellm itiuiti-
ue cogsci: ⁊ fuit p^a rō sua illa q̄ facta est arguendo ad. q.
¶ 2ª fuit. talē actū ꝑ oia hz aliqñ sensus: ⁊ et̄ itellus: ⁊ de 2^m
nō existente q̄lē hēret si illud actualr existeret ⁊ actualr
sensum imutaret. g̃ de nō existēte hz aliquādo intuitiuā

cognitionē.ɔ̄ña nota est:q2 cognitio quā haberet si illud
actualr̄ existeret ⁊ sensū immutaret eēt vtriqʒ intuitiua.añs
vʒ notū per experiētiā:q2 si aliqs tāgit duo corpora rea-
liter sphęrica:⁊ post p cācellationē digitoꝝ vnū tm̄ ex-
perit̄ silēʒ notitiā dualitatis hincinde.Et h̄ magis appet
q2 iudicia sequētia habita v̄tute illaꝝ notitiaꝝ sūt oīno
similia.Quale ... iudiciū hēret tangēs duo realr̄:talē hēt
p oīa tangēs per cācellationē:⁊ nisi aliunde certificaret̄
Confir. eque assentiret vni iudicio sicut alij.¶ Cōfirmat̄ sic.de q
buscūqʒ itellectꝰ hʒ silia iudicia nālr̄ cāta.de eis p̄hebet
nāliter siles app̄hensiōes.pʒ.q2 iudicia nālr̄ cānt̄ a sim-
plicibꝰ app̄hensionibꝰ:⁊ sine eis nālr̄ cāri nō possunt:ſʒ
de existēte ⁊ nō exñte hʒ aliqñ itellectus silia iudicia:vt
dari posset exēplū in multis:ſʒ iudiciū quo itellectꝰ indi
cat exñs eē nō pōt haberi nāliter nisi p̄habeat̄ apprehē
sio simplex intuitiua exñtis.igit̄ nec iudiciū quo indicat
nō exñs esse hēri pōt sine app̄hēsione intuitiua sui vel sal
tē alteriꝰ:ſʒ alteriꝰ nō:q2 virtute ītuitiue alicuiꝰ rei nō in
dicat intellectus de esse alterius:vt patet inducendo.
op. ppa ¶ Oppositā ɔ̄nē ego tenui ⁊ p̄baui duabꝰ rōnibꝰ:que ēt
habent̄ l p̄ li.di.3.q.pº.fuit aūt vna hec.si hō pōt nālr̄ co
gnoscē intuitiue sensibile nō exñs:maiori vel pari rōne
posset nālr̄ cognoscē sensibile exñs q̄ntūcūqʒ esset remo
tū vel occultū.H̄ aūt esse falsuʒ pʒ p experientiā.nemo eni
est qui nālr̄ possit intueri colorē margarite exñtis in ar-
ca regis tartaroꝝ:vel regis indoꝝ:aut alterius corporis
distātis plurimū vel occulti.ɔ̄ña p̄bat̄:q2 nullo exñte ē
magis cog̃scibile aliqd nō exñs ceteris paribꝰ:saltē tale:
qd si existeret esset eiusdē rōnis ⁊ oīno simile cū illo exi
stēte:nec ēt aliq̄ res nālis magis pōt cāre notitiā nō exi
stētis q̄ȝ exñtē sibi similis:vbicūqʒ ⁊ q̄litercūqʒ existat:
2m ⁊ hec clara sit vt puto cuilibet ɔ̄siderāti.¶ Scđa rō fuit
hec.nō est nāliter poē q̄ hō cognoscat sil' intuitiue q̄dli
bet singulare sensibile siliū singulariū que fuerūt aut si
miliū que erūt vel siliuʒ possibiliuʒ que nunq̄ȝ erūt.igit̄ est
poē nālr̄ q̄ hō cog̃scat ituitiue aliqd sensibile nō exñs.
quero tūc aut ille videt sensibile qd fuit:⁊ tūc cū nullūʒ
similiū sensibiliū plus hēat cāsalitatē aliq̄ȝ vel habitudi-
nē q̄ntūcūqʒ ad hāc visionē q̄ȝ cetera:nec deus ēt suppleat
cāsalitatē alicuiꝰ eoꝝ spālr̄ cāndo.s.eādē notitiā quā ipm
cāret si existeret:cuʒ ponat̄ talis visio nālr̄ cāri.seq̄t q̄
pari rōne q̄ videt vnū videat q̄dlʒ sensibiliū p̄teritoꝝ.⁊
sic si videt albedinē nō exñtē ⁊ p̄teritā silr̄ videt q̄scūqʒ
siles q̄ nunq̄ȝ fuerūt.Eodē mō p̄bat̄ q̄ nō videt albedi-
nē futurā neqʒ possibilem nō futurā:q2 tūc videret q̄ȝlibet si
cap.2º milē futurā vel possibilem.¶ Adduxi ad h̄ auctēz Aug.xi.
de tri.dicētis.nec vlla pōt esse visio si nō sit corpꝰ qd vi
deri queat:qd itelligēdum est de potentia nāli creature.
Ad pᵐ Ioā.sco. ¶ Ad pᵐ rōnē suā r̄ndi distinguēdo de duplici apparen
tia.s.simplici ⁊ cōplexa que nō est aliud q̄ȝ iudiciū q̄ ali-
qd cōplexe sig̃abile iudicat̄.Si de hac iudicatiua appa
rētia itelligat̄ maior negaui illā:⁊ silr̄ assumptā ad eius
p̄bōnē.dico.n.q̄ nec sensus nec itellectꝰ cog̃scit ituitiue
eē:imo nec aliq̄ qd appet apparētia cōplexa siue appa-
reat intellectui siue sensui.Et vltra.ad p̄bōnē cuʒ dī.q̄
oē sibi apparēs sensus cognoscit ⁊ nō abstractiue.igit̄ in
tuitiue.R̄ndeo q̄ loquēdo d apparētia cōplexa:vt p̄us:
⁊ de cognitiōe simplici.añs est falsuʒ rōne p̄me ptis sue.
Si v̄o nō itelligat̄ de cognitiōe simplici.quicquid sit de
añte.ɔ̄ña nō valet.Nā notitia ituitiua p̄prie accepta:vt
de ipsa nūc est s̄mo:est notitia simplex nō cōplexa.si v̄o
maior intelligat̄ de apparētia simplici:que vtiqʒ in sen
su exteriori est ipsa simplex intuitio rei sensate:maiorē
p̄mi sylli ɔ̄cedo ⁊ nego minorē:q̄ dī q̄ nō ens appet sen
sui.¶ Ad p̄bōnē cū dī.q̄ alias q̄dlʒ apparēs eēt verū.

pʒ q̄ nō est ad p̄positū:q2 hic accipit̄ apparentia p̄ mō.
¶ Ad 2m rōnē dixi q̄ vel añs sumit̄ p̄cise idefinite sic Ad 2m
p̄sert̄ vl' sumit̄ loco huiꝰ vlis.Qualēcūqʒ actū hēt sen
sus de exñte talē p oīa aliqñ hʒ de nō exñte.Si p̄ mō ne
gaui ɔ̄ñtiā:nec valet p̄bō.Exēplū.nō.n.seq̄t talē formā
hʒ nix qualē hʒ lac.igit̄ nix hʒ dulcedinē.nā añs est veꝝ
⁊ ɔ̄ñs falsuʒ:nec valet p̄bare per h̄:q2 lac hʒ dulcedinē.
Si v̄o sumat̄ añs 2º mō.nego ipm.nec valet p̄bō:q2 ta-
lis tāgēs p̄us duo:⁊ postea vnū tm̄ n̄ hʒ silēʒ notitiā sim-
plicē de dualitate:q2 postea nō tāgit duo vt p̄us:ſʒ forte
hēat simile iudiciū cōplexū:⁊ q2 in ɔ̄firmatiōibꝰ suis ex
h̄ nitit̄ p̄bare p̄positū.dico q̄ illud sup quo sustentant̄
ɔ̄firmationes p̄dicte.s.q̄ similia iudicia nāliter habita
semp cānt̄ ex similibꝰ app̄hensionibꝰ simplicibꝰ.si quelī
bet iudicia eiusdeʒ significati cōplexi appellent̄ ab isto
silia:quēadmodū vʒ ipse accipe:q2 nec alr̄ pōt ostēdere
q̄ tangēs p̄us ⁊ postea in casu suo silia iudicia habēt de
dualitate tactoꝝ:sic tn̄ q̄ȝ accipiēdo iudicia silia dico q̄
illō fundamētū est firm.p̄bō.tāgēs.n.duo sphęrica ⁊ nō
vidēs illa silē iudiciū hʒ cū illo q illa videt ⁊ nō tāgit:⁊
tn̄ nō hñt siles app̄hēsiones simplices ex q̄bꝰ causent̄:q2
iudiciū vniꝰ cātur ex visione:⁊ iudiciū alteriꝰ ex tactio-
ne.Itē vnꝰ ex recordatiōe ⁊ abstractiua notitia iudicat
niuē eē frigidā.alius v̄o tāgēs eā p̄ nō ex aliq̄ simili no
titia simplici:ſʒ ex actuali ituitione seu sensatione exte-
riori īmediate ad frigiditatē niuis terminata iudicat id-
ipm.Interdū ēt.vnus h̄ idē iudicat per narrationē alte-
rius:qd aliꝰ iudicat ex actuali experiētia:vel ex memo-
ria in eo derelicta.Et sic in multis posset ostēdi q̄ nō sp
silia iudicia ex silibꝰ simplicibus cānt̄ app̄hensionibus.
¶ Ad rōnes v̄o meas ipse r̄ndit sic.¶ Ad pᵐ dixit q̄ de R̄nso
quocūqʒ sensibili nō exñte ipse experit̄ se hēre notitiā in Ioā.sco.
tuitiuā:⁊ de oī silī existēte q̄ntūcūqʒ remoto vel occulto ad rōnē
posset hēre ituitiuā:si cāe sufficiētes ɔ̄currerēt ad cāndūʒ Greg.
notitiā sensibilis exñtis:vel occulti:sic aliqñ ɔ̄currūt ad
cāndū notitiā nō exñtis.¶ Ad 2m negauit ɔ̄ñtiā.Ad p- Ad 2m
bationē dicit q̄ talis nō videt q̄dcūq̄ nō exñs:ſʒ solū il-
lud ad cuiꝰ visionē cāndū sufficiūt cāe nāles p̄ntes.v.g.
cognoscēs ituitiue dualitatē corpoꝝ sphericoꝝ.v.g.pisoꝝ
per cancellationē digitoꝝ cognoscit solū dualitatēʒ que
opponeret̄ vnitati p̄isi tacti:⁊ nō q̄ntūcūqʒ aliā.¶ Ad au-
ctoritatē Aug.dic̄ exponēdo si nō sit corpꝰ qd videri que
at vel aliqd.supple vel aliq̄ que equaleāt in cāndo visio
nē:nūc aūt dicit q̄ aliq̄ res equalent in cāndo visionem
de ipso.¶ Pro exclusione haꝝ solonū ⁊ ɔ̄firmatione ɔ̄- 3 op.
nis mee posui duas p̄pōnes:quaꝝ pª fuit.nulla res extra Ioā.sco.
nālr̄ pcepta per sensuʒ pōt cāre in aīa pcipiētis ituitiuā pª ppō.
notitiā alteriꝰ rei sensibilis actualr̄ exñtis nō simul par-
tialr̄ ɔ̄causantis.Ista est euidēs p experiētiā.nec.n.vnꝰ
color dū vʒ cāt in aīa eū vidētis notitiā alterius coloris
actualr̄ existētis:nō tn̄ secū mouētis eādē potētiā ⁊ con
causantis visionē in ea:⁊ multo magis nō cāt notitiā in-
tuitiuā soni aut alteriꝰ s̄m spēm sensibilis nō actualiter
eūdē sensum immutātis:nisi qs forte dicat q̄ imo cāt:sed
nos nō pcipimus:ſʒ tūc pariter dici poterit q̄ sonus pce
ptus a ceco nato cāt in aīa eiꝰ ituitiuā notitiā coloris.ipe
aūt nō pcipit.¶ P̄.Ā sic dicēte querēduʒ eēt vn̄ ɔ̄staret
sibi q̄ vnū sensibile isto mō cāt notitiā alteriꝰ:ſʒ nō pci-
pimus.¶ Scđa ppō.nulla res extra pcepta per sensuʒ 2ª ppō.
nālr̄ cāt in aīa pcipiētis notitiā ituitiuā alicuiꝰ sensibilis
nō exñtis nō pariter ɔ̄causantis.H̄ pʒ ex pª.tū q2 magis
vel saltē nō minus videt̄ q̄ posset cāre notitiā q̄ntuis exi
stentis sibi similis seu q̄ esset sibi simile si existeret:q2
adhuc nec illi suffragatur nō esse:nec huic aliquid nocet
esse:tum q2 si illud sensibile nō existens:cuius notitiam

hec res

hec res diceretur posse causare existeret: hec res nō pos-
set causare notitiam illius ītuitiuam. igit̄ nec potest dū
illud existit. ↄsequentia est euidens. assumptum pꝫ. quia
alias in tali casu dubitandum esset vtrum sentiens sen-
tiat aliquod absens sensibile existēs alibi. verbi gratia.
in exemplo huius socij cum quis cancellatis digitis tan
git vnum pisum. ⁊ videt̄ sibi ꝙ tangat duo pisa: talis ha
beret dubitare vtrum tangat aliqđ aliud pisuꝫ alibi exi
stens. que tamē dubitatio nulli vnq̄ꝫ accidit hoi sane mē
tis. ¶ Ex his confirmat̄ ↄclusio supra posita sic. nulla
res sensibilis pōt nāliter ꝑcepta per sensuꝫ causare noti
tiam intuitiuaꝫ sensibilis nō existētis nec nāliter ↄcau
santis. igit̄ nullus pōt nāliter intuitiue sentire non exi-
stēs. pꝫ ↄñtia: qꝛ quelibet sensatio ītuitiua que nāliter
cāt̄ur in nobis cāt̄ur ab aliqua re sensibili actu a nobis
percepta per sensum: sicut pꝫ per experiētiā. vnde etiaꝫ
in exēplo socij ītuitiua tāgētis ipm digitis cācellatis cā-
tur a piso tacto. Ex his quoqꝫ excludit̄ solutio ꝑme rō-
nis sic. in nullo casu ḡs nāliter pōt ītuitiue cognoscē ali-
qđ sensibile absens vel occultū. igitur ibi nullo casu pos
sunt nāliter ↄcurrē cause sufficiētes causare notitiaꝫ in-
tuitiuā absentis existētis sensibilis vel occulti. pꝫ ex op-
posito ↄñtis responsionis date. ⁊ vltra. igitur in nullo ca-
su nāliter pñt ↄcurrere cause sufficiētes causare notitiaꝫ
intuitiuam nō existētis. ↄña pꝫ hic ex 2ª ꝓpositione ꝑmis
sa. Et ex hoc vlteri⁹ sequit̄ ꝙ in nullo casu quis ītuitiue
ↄfirma° sentiat non existens. ¶ Cōfirmo querendo ab isto vene
rabili socio. quō ipse experit̄ se tangere nō existēs cū tā-
git cancellatis digitis pisum vnum. qꝛ si vt dicis ita ab-
sens potest ītuitiue cognosci sicut nō existēs si cause suf-
ficientes causare suaꝫ intuitiuam concurrunt. ⁊ sibi non
ↄstet nec nāliter possit constare an cāe iste sufficiāt cāre
intuitiuaꝫ nō existētis poti⁹ q̄ꝫ existētis remoti: cui foret
simile nō exñs si existeret: nō plus pōt experiri vel nos-
se se tāgē nō existens q̄ꝫ existēs remotū. vñ sicut dicit se
tāgē dualitatē pisoꝝ nō exñtē ita dicet sibi alius ꝙ ipse
tāgit dualitatē alibi existētē. Et ex h̄ pꝫ ēt ꝙ nulla sua ꝓ
batio est efficax ad ↄtentuꝫ suū. Solutio ēt secūde rōnis
tollit̄: ⁊ ꝓꝑ illud qđ nūc dcm̄ est. ⁊ ēt qꝛ q̄ro de dualitate
quā dicit opponi vnitati hui⁹ pisi tacti si esset. an ea eēt q̄
esset duo pisa. quoꝝ qđlibet esset h̄ pisum demonstratū
qđ quis tāgit. verbi gr̄a. a. ⁊ cū talis dualitas sit īpossibi
lis sequit̄ ꝙ tangit aliqđ īpoſe. qđ est absurdū. aut duali-
tas que esset duo alia pisa vel hoc pisuꝫ ⁊ qđdā aliud. ⁊ h̄
nō: qꝛ nulla talis dualitas opponeret̄ vnitati hui⁹ pisi: cū
q̄libet sit illi cōpossibilis. ⁊ rursus cū mlte tales sint pos-
sibiles q̄ꝫlibet talium tangeret ille: cum nō sit potior rō
pro vna q̄ꝫ pro alia. nisi ad placitum asserat̄ oppositum.
vel vltimo ea dualitas esset duo que sunt ꝑtes pisi tacti.
verbi gr̄a. c. d. ex quibus cōstat pisum. a. que duo iō forsi-
tan dicent̄ opponi vnitati. a. qꝛ nō est possibile vt. c. ⁊. d.
sint duo disticta in actu remanēte vnitate actuali ipi⁹. a.
⁊ si sic dicat̄ sequit̄ ꝙ nō tangit dualitatē nō existētem
vt ipse dicit. sed vere existētē. qꝛ. c. ⁊. d. vere existūt. lꝫ nō
q̄liter ille indicauit illa existē. s. distincta in actu. Rñsio
ad auctoritatē Aug. non est cōueniens itentioni eiusdeꝫ:
qꝛ ibi vult ostēdē Aug. in q̄libet visione exteriori ↄcur
rere trinitatē quādā reꝝ nā distinctarū. vt ibi pꝫ in ꝑn°
capituli. quoꝝ vnū est res que vꝫ. h̄ aūt falsum eēt si nō
ens videret̄. vñ ad sustinēdū soſones datas iste venera-
bilis soci⁹ fūdare visus ē ꝓpōnē ꝑmā ↄ eas positā. Et iō
ꝓ posuit vnā ↄñē talē. Eadeꝫ sensatio numero q̄ est cāta
ab hac sensibili. a. vl q̄ posset cāri ab. a. pōt cāri vel potu-
isset fuisse cāta ab altero sēsibili totalr̄ disticto ab. a. Ista
p^m ꝓbat̄ sic. hoc nō repugnat in alijs effectib⁹ cātis nāliter.

igitur nec in cognitione. ↄñtia nota: qꝛ nō est maior repu
gnantia hic q̄ꝫ ibi vt videt̄. Sed añs ꝓbat̄: qꝛ ideꝫ calor
numero qui nūc est ꝓduct⁹ ab hoc igne in hoc calefacti
bili vl ꝑ posset ꝓduci pōt ꝓduci ab altero igne sensibili
vel ab aliquo equiualente igni simili vel ꝓduci potuis-
set. aliter inter indiuidua eiusdeꝫ rōnis esset essentialis
ordo dependentie. ¶ 2° ꝓbat̄ ideꝫ añs: qꝛ ſm sanctos si 2
Adam non peccasset illi soluꝫ fuissent nati: qui nūc sunt
saluati vel saluandi. sed nūc sunt multi saluati: quoꝝ pa
tres sunt damnati. ergo aliqui nūc saluati habuissent ca
su illo dato alios pr̄es. ¶ 2° ad ↄñē sic. sensationē eandē 2^m
nūero quā nūc causat istud ouum pōt aliud ouum nālr̄
ↄseruare vel cōtinuare. igit̄ pōt eā ꝓducere vel ꝓduxis-
se. ↄña tꝫ: sed añs ꝓbat̄. qꝛ si de⁹ poneret vnū aliud ouū
totaliter simile in eodem situ cū isto subtrahēdo cālita-
tem prioris: adhuc remaneret ꝑor sensatio. alioqn posset
sentiens ꝑcipere dñtiā iter vnuꝫ ⁊ aliud. qđ est falsum.
Ex hac ↄñe ifert correlarie ↄ ambas ꝓpōnes ꝑ me assū-
ptas ad ↄcludendū solutiones ipsius: ꝙ vna res ꝑcepta
per sensum pōt nālr̄ cāre in aia ꝑcipientis notitiā intui-
tiuam alterius rei sensibilis non secum partialiter non
causantis: siue illa existat actualiter siue nō. ꝓbat̄ h̄ sic.
Eadē sensatio nūero q̄ nūc est causata ab h̄ sensibili pōt
cāri vel potuisset fuisse cāta ab altero sensibili totalr̄ di-
stincto. ergo vna res ꝑcepta per sensuꝫ pōt ⁊c̄. ↄña pꝫ: qꝛ
ista eadē sensatio si fuisset cāta ab illo alio a quo potuit
cāri fuisset ītuitiua illi⁹: sic nūc ē isti⁹. añs pꝫ ex ↄñe nunc
ꝓbata. ¶ Cōtra ista. ꝑ° ostēdo ꝙ iste ven̄. Bacho. datis ↄtra Jo. Sco.
sibi eis que assumit nō ꝓbat qđ ꝑncipalr̄ intendit q̄ꝫuis
correlarie iferat illud. ¶ Scđo ꝓpositiones meas quas
falsificare nitit̄ ↄfirmabo. ¶ Et 3° ↄ dicta nūc per eū ali-
quas ↄñes ꝓbabo. ¶ Prio igit̄ dico ꝙ esto ꝙ via eēnt q̄ p^m
assumit ipe nō ꝓbat qđ itēdit. qꝛ dato sibi ꝙ ſm hāc sen
sationē eādē nuō quā video albedinē. a. ⁊ quā ipsa albe-
do. a. causat. causasset in me albedo. b. disticta ab albedi-
ne. a. ⁊. a. tūc nō ↄcausasset sicut ipse dicit. sensatio q̄ nūc
est ītuitiua. a. fuisset tūc ītuitiua. b. nisi fuisset ēt ītuitiua
a. aut alterius rei distincte a b. ⁊ nō secū cōcausantis. ad
huc nō haberet̄ ꝙ aliq̄ res ꝑcepta ꝑ sensuꝫ cāret vel cās
set notitiā ītuitiuā alterius nō secū ↄcausantis. q̄ꝫuis ha
beret̄ ꝙ notitiam que nūc est alterius rei. a. b. non con-
causante tunc. b. causaret. ⁊ sic pꝫ ꝙ ex illo suo añte non
sequitur ↄñs illatū per euꝫ. nam vt pꝫ ad veritatē ↄñtis
opꝫ ꝙ de aliqua vna re demonstrabili possit hec esse ve-
ra. hec res causat notitiam intuitiuā alterius nō partia-
liter ↄcausantis. ⁊ h̄ iō: qꝛ ꝑdicatū vt logice dicit̄ appel-
lat ꝓpriā formā. Ego. n. semꝑ totū illud ēt cū h̄ ꝑcipio
ꝑcepta posui a ꝑte ꝑdicati: ⁊ ad sēsuꝫ quē sic facit ꝓbaui
si bene aduertat̄. ¶ Pro ↄfirmatione vo ꝓpositionum 2^m
meaꝝ assumo vnaꝫ ꝓpositionē talē. nulla res sensibilis
ꝑsens sensui ⁊ mouens ipsum ad intuitionē sui causat in
sentiente notitiam qua intuitiue cognoscat̄ aliqua alia
res sensibilis eiusdē rōnis actualr̄ exñs ⁊ eidē sensui nō
pñs. Et hoc ēt per experientiā pꝫ. vñ albedo hui⁹ marga
rite. a. dum mouet sensum meū ad intuitionē sui: nō cāt
in me notitiam qua intuitiue cognoscā albedinē marga
rite. b. aut aliquā aliaꝫ que alibi est nec est mihi ꝑsens. ⁊
ita de quolibet alio sensibili. nec oppositū est poſe nālr̄.
pōt etiā ista ꝓpositio deduci ex dictis alijs ipsius cōtra
quē arguo. ꝑmo sic: qꝛ arguēdo ꝙ abstractiua rei extra
nō terminat̄ imediate ad spēm eius in aia assumit hanc
ꝓpōnē. nulla cognitio terminat̄ imediate ad obiectum
aliqđ quā hñs nō pōt nālr̄ experiri cognoscere illud. vt reci-
tatū est in ꝑcedēti. q. sed constatꝙ nullus hñs ituitionē
seu notitiam intuitiuam de sensibili pñti pōt nālr̄ expe-

tiri se cognoscere rem aliam similē nō sibi p̄sentē vbicū
q3 illa existat.igiť nullus talis h3 notitiam imediate ad
rem aliam similē terminatam.ꝛ per ꝯn̄s nec ītuitione3
2° aliquā qua illam cognoscat.⸿ 2° q2 eiusdē rei sensibilis
sensui actualr̄ p̄ntis.vbi gr̄a.albedinis.a.neutra medie-
tas perfectionalis seu ſm intētionē causat intuitionem
qua cognoscať reliq̄ medietas que est oīno silis ꝛ eque
p̄ns eidē sensui.igr̄ per locū a maiori nec tota albedo.a.
cāt intuitionē qua cognoscať aliq̄ alia albedo sibi simi-
lis alibi exn̄s ꝛ nō p̄ns eidē sensui.an̄s p3 ēt ꝑ aduersa-
riū.nā posuit in alia mā loquens ꝙ q̄libet gradus actus
vel habit⁹ cognosciť cognitione ꝓpria ꝛ distīcta a cogni
tione alterius. Rōnabilr̄ aūt idipsu3 ꝯnter h3 dicere de
qualibet re sensibili intuitiue cognita.igiť alia notitia
particulari cognosciť vna medietas.a.ꝛ alia cog̃sciť me
dietas reliqua:ꝛ q2 nō est rō cur vna causet notitiam al-
teri⁹ poti⁹ q̄3 ex̄:h3 ꝯnter dicē ꝙ q̄l3 cāt ꝓpria3 notitiā ꝛ
neutra cāt notitiā relique.q̄uis ille sint ptes vnius tota
lis notitie:qua tota albedo cognosciť:sicut dicit de p̄ti-
cularibus notitijs graduum actus ꝛ habitus.Ex hac ego
infero ꝓpositionē p̄mo positam:videl3 ꝙ nulla res nālr̄
pōt ꝑcepta per sensu3 cāre in aīa ꝑcipientis intuitione3:
seu ꝙ pro eodē accipio notitiā ītuitiuā alterius rei sen-
sibilis actualr̄ exn̄tis nō simul secu3 p̄ialr̄ ꝯcāntis:q2 si
deť oppositū in aliq̄ re sequiť ex quo illa ꝑcipiť per sen-
su3:ꝛ in eo causat notitiā alteri⁹:ꝙ ēt cāt notitiā sui:ꝛ q2
illud aliud sensibile cuius notitiam causat nō secū ꝯcāt
mouet sensum:cū tn̄ natū sit illum mouere:sequiť ꝙ il-
lud nō est p̄sens sensui.ꝛ loquor de presentia exigita ſm
ꝯditionē sensus illius ad h̄ vt exire valeat in actū suu3.
a sic vltimate ꝯcludiť ꝙ aliq̄ res sensibilis p̄ns sensui ꝛ
mouens ipsu3 ad ītuitionē sui causat in sentiēte notitiā
qua ītuitiōe cognosciť alia res sensibilis sensui nō p̄ns.
aut igiť illa alia nō p̄ns est eiusdē rōnis cū p̄nte q̄ ei⁹ no
titiam cāt:ꝛ tunc habeť directe oppositū ēt ꝓpōnis ia3
ꝓbate.q2 est alterius.ꝛ ide īferť:q2 si aliq̄ res sensibilis
nalr̄ vt ē dcm̄ pōt cāre notitiā sensibilis dissilis ꝛ alteri⁹
spēi:mlto magis notitiā sibi silis eiusdē spēi.Ex h̄ vlte
ri⁹ apparet ꝙ p̄dictā ꝓpositionē alias positā ipe negare
nō debuit:cū ipa sit ꝯn̄s ad secūdā nūc positā:que vt pa-
tuit ex dictis suis clare deduciť.⸿ Ꝓ.vt tunc dixi.nec
ad id aliqd est responsum:ipsa est nota per experientia3
vt superius declaraui.Stat igiť ꝓpositio illa.ꝛ per ꝯn̄s
3m p̄me rōnes mee minime sūt solute.⸿ Nūc insuꝑ q̄uis
nō sit opportunū ꝓpter aliq̄ per me dicta.gr̄a tn̄ elucidā-
de vitatis quo ad q̄dā dicta nūc ꝑ ea3 pono aliq̄s ꝯnes.
p̄ꝯ P̄ia est ꝙ nulla ītuitio rei sensibilis p̄ntis:ꝛ sensum ad
illā imutantis est ītuitio alicui⁹ rei alteri⁹ silis nō p̄ntis.
p̄m ꝓbať p̄mo ex dicto cōmemorato hui⁹ Bachal.videl3 ꝙ
nulla intuitio vnius ptis pfectiōalis rei sensibilis p̄ntis
est intuitio alicui⁹ alteri⁹ rei q̄tūcūq3 sibi similis ꝛ silr̄
p̄ntis.igiť per locū a maiori nulla intuitio rei sensibilis
p̄ntis ꝛc̄.est intuitio alicuius alterius silis non tn̄ p̄ntis.
ꝯfir° ⸿ Cōfirmať.q2 si deť ꝙ intuitio.a.p̄ntis est intuitio ēt
b.nō p̄ntis.ponať ꝙ.b.fiat p̄ns iuxta.a.ꝯstat ꝙ ēt tūc in
tuitio que fuit ei⁹ dū nō fuit p̄ns erit ei⁹ postq̄3 iam erit
p̄ns.ꝛ si sic.igiť ītuitio vnius medietatis.a.est ēt ītuitio
reliq̄ medietatis.p3 ꝯn̄a:q2 nō min⁹ est dd3 ꝙ duoꝝ sili-
um is eodē situ exn̄tiū sit vna intuitio q̄3 duoꝝ sensibi-
2m liū in diuersis sitibus existentiū.⸿ 2° quia rōne intuitio
vnius rei p̄ntis.verbi gr̄a.a.esset intuitio alicui⁹ silis nō
p̄ntis vtpote.b.eadē rōne ipsa esset intuitio cuiusl3 alte-
rius sibi silis ꝛ nō p̄ntis.ꝛ sic sequiť ꝙ intuens albedinē
a.intueť q̄libet aliā albedinē silem ipsi.a.qd̄ absurdu3
est dicere.assumptū ꝓbať:q2 ꝙ ipsa esset ītuitio.b.nō p̄-

sentis nō vr̄ aliud posse assignari pro cā nisi q2.b.est qua
litas silis ipsi.a.nō.n.aliq̄ cālitas ei⁹ ad ipsa3 ītuitione3
a.posset assignari ꝑ cā:qm̄ nulla res sensibilis nālr̄ pōt
exn̄s absens seu nō p̄ns sensui mouere illu3 ad intuitio
nem sui sicut per experiētiā notu3 est.Si vō silitudo est
p̄cisa cā.igiť cuiusl3 eque silis ipa erit intuitio.⸿ 3° quia 3m
rōne intuitio vnius rei p̄sentis est intuitio etiā alterius
similis nō p̄sentis:eadē rōne notitia abstractiua distin-
cta vnius rei alias sensate esset ēt notitia abstractiua di-
stincta alterius rei illi similis:nunq̄3 tn̄ sensate.Sed h̄
est falsum ſm dicta huius Bachal.qui vult ꝙ notitia
ꝓpria abstractiua nālitcr p̄supponit intuitiuam eiusde3
rei.Est ēt falsum ſm se.q2 alias aliqs recordareť distin-
cte alicui⁹ sensibilis:qd̄ ipse nunq̄3 sensit:qd̄ nālr̄ est im
pole.⸿ Ex hac ꝯne īfero ꝯ eū ꝙ nō si sensatio q̄ est ītui- Cor^m
tio hui⁹ sensibilis.a.fuisset cāta ab alio sensibili.puta.b.
ꝙ fuisset ita ītuitio illi⁹.b.sicut nūc est ītuitio.a.cui⁹ op-
positū assumpsit iste socius in ꝓbādo ꝯn̄tiā factā ad ꝓ-
bādū correl.suū.⸿ Probať h̄.q2 si illo posito fuisset in-
tuitio.b.igiť nūc ēt est intuitio.b.cui⁹ oppositū ꝓbať ex
ꝯne prima.p3 ꝯn̄a:q2 si tunc fuisset ꝛ mō nō est h̄ p̄cise
est:q2 mō nō cātur ab illo.s3 h̄ nō pōt ipe dicē:q2 tūc eo
dem rōne nulla intuitio esset nō existētis:cū nulla cāeť
a nō existēte.oppositū aūt p̄ncipalr̄ ipe te3.⸿ Ꝓ.Si iō p̄- ꝯfir°
cise nūc nō est ītuitio.b.igiť si ītuitio.a.cāreť a solo deo
ipa tūc nō esset ītuitio.a.qd̄ nō est ddm̄.alioqn sequereť
ꝙ deus nō posset cāre in me visionē q̄ īsuerer albedine3
p̄ntē ipa albedine nō cānte visionē p̄dictā.Rursus si il
lud dcm̄ esset verū.cū ēt ſm hūc sociu3 quelibet ītuitio
cābilis ab.a.sit ēt cābilis a b.ꝛ a quolibet sensibili eius-
dem rationis:sequeretur ꝙ quelibet intuitio cābilis ab
a.indifferēter posset eē ītuitio.a.ꝛ.b.ꝛ cuiusl3 sensibilis
eiusdē rōnis:ꝛ nō vnius plus q̄3 alterius.ꝛ per ꝯn̄s si alı-
q̄ talis cāreť a solo deo illa nulli⁹ eēt ītuitio:qd̄ nō ē dd3.
⸿ Secūda ꝯ est.ꝙ nulla ītuitio cābilis ab hoc sensibili 2a ꝯ
a.est nāliter cābilis ab aliquo alio sensibili totalr̄ distin
cto ab.a.que directe opposita est conclusioni eius supra
posite.ꝓbať:q2 si aliq̄ esset cābilis ab alio:aut illa si cau
saretur ab alio eēt ītuitio.a.tn̄:aut illius tn̄ a quo causa
retur:aut vtriusq3:aut neutrius.non potest dici p̄mum:
quia tunc sequiť ꝙ aliquod mouens sensu3 ad ītuitionē
sui causaret intuitione3 alterius sensibilis nō presentis:
ponať ꝙ.a.nō esset presens:qd̄ est cōtra ꝓpositionē vnā
supra in hac replicatione ꝓbatam.p3 ꝯn̄tia:q2 illud tale
sensibile moueret sensum ad intuitionē.Et per idem p3
ꝙ non esset intuitio vtriusq3.nec illius tn̄ a quo cāretur
vt p3 ex correl.primo ꝛ ꝓbationibus ei⁹.nec pōt dici ꝙ
neutrius:q2 tūc frustra cāreť.⸿ 2° si sic:sequiť ꝙ eade3 2m
sensatio numero cāreť simul a pluribus sensibilibus etia3
situ distinctis.Si.n.sint verbi gratia plura oua opposi-
ta vni visui sic ꝙ omnia simul videri possint.sic sensatio
causabilis ab vno.puta.a.sic etia3 causabilis a quolibet
alioꝝ:q̄ rōne cābiť ab vno cābiť a quolibet sicut ꝓbať
ex vno dicto hui⁹ socij quo ait ꝙ a causis nālib⁹ approxi
matis ꝛc̄.q̄cq̄d nō prouenit nō pōt ꝓuenire.igitur q̄cq̄d
pōt ꝓuenire ꝓuenit.Sed sensatio ab.a.causabilis pōt
vt dicit a quolibet illoꝝ ꝓuenire.igiť ꝓuenit.vlterius
ſm dicta eiusdem ipsa erit intuitio cuiuslibet:ꝛ sic vna
visio numero erit imediate ꝛ simul visio pluriū ꝛ cuius-
libet distīcta:sicut dicim⁹ ꝙ visio dei est distincta visio
oium:qd̄ nō videť cōcedendū.⸿ Ulterius sequereť ꝙ ꝯfir°
vno illoꝝ corrupto vel remoto adhuc aliquo alio manē
te eadē visio manebit.l3 forte postea nō erit visio illius
corrupti vel amoti.p3 ꝯn̄a:q2 adhuc manebit sua causa
sufficiens ea3 causare ꝛ ꝯseruare.Simili modo ꝓbabi-
tur ꝙ

tur φ eadē visio pmo sit totius ⁊ partis.nam visio cābi
lis ab vna medietate totius erit causabilis a reliqua me
dietate eiusdē:⁊ per ɔ̄ns ab vtraq₃ simul cābit visio ea
dem que causabit ab vna illarū.Et vlterius sequit̄ fm
pncipia huius Bacbal.φ eadem visione primo videbi
tur totū ⁊ pars eius:qđ tamē alijs dictis eius repugnat
Confir̄ vt pȝ ex dictis supra.¶ Itē esto φ remittat̄ obiectū nō
remittet̄ visio.q₂ adhuc tota cābit̄ a parte remanente.
⁊ oia ista videnī icōueniētia.quare ⁊ pmū.Ex hoc vlte
rius infero φ si idem iudiciū sit habendum de omnibus
effectibus nālibus vt ipse vult:ɔ̄ter est dōm φ nullus
effectus pducibilis ab hac re est nālr pducibilis ab ali
qua alia eiusdem rōnis totalr distincta.Cuius oppositū
Ad rōes ipse dixit.⁊ ɔ̄ña pȝ.¶ Illud aūt illatū si quis vult tene
Jo. sco. re pōt faciliter rn̄dere ad rōnes ei⁹ in oppositū.vnde ad
ē.posi. pmū negaret̄ illud assumptū.idē calor numero qui nūc
est pductus ab B igne in B calefactibili:vel qui pōt p
duci:pōt pduci ab altero igne.Et ad pbationē q̄ dī φ
alias inter idiuidua eiusdem rōnis esset ordo essentialis
dependentie.Ista ppositio posset hic multipliciē intelle
ctu fm φ multipliciter posset accipi ordo dependentie
essentialis.⁊ fm aliū ⁊ aliū sensum esset aliter ⁊ aliter re
spondēdū.in pposito tn̄ vī esse sensus.si eius illatio effi
cax pbatio sit:φ aliquoꝝ indiuiduoꝝ eiusdē rōnis vnū
ab alio essentialr depēderet:sicut a p sc cā extrinseca tn̄.
Ad pb^m ⁊ in hoc sensu ipsa nō esset neganda.¶ Ad 2^{am} pbatio
nem dicti antecedētis qua dī φ si Adā nō peccasset:pōt
Adam rn̄deri iuxta dcm̄ vnius moderni doctoris:φ dictū san
ctoꝝ intelligendū est q̄tū ad idētitatē aiarū tn̄.aia vo
nō est effectus patris:sed dei tn̄.Potest etiam forte p
babiliter dici φ esto φ intelligeret̄ q̄tum ad identitatē
totius hominis essentialem durarat.adhuc nō sequit̄ φ
idem effectus nūc ab vna cā pductus tūc fuisset pduct⁹
ab alia.nā substātialr homo nō includit nisi māᵐ ⁊ for
mam:que fm doctrinam sanctorū vt puto ⁊ infra pate
bit vnica est.s.anima intellectiua:nec mā nec aia est effe
Ad 2^m ctus patris:sed vtraq₃ dei solius.¶ Ad rōnē 2^{am} qcquid
sit de ɔ̄ñtia nego añs.Ad pbationē dico φ illo casu da
to nō remaneret eadē sensatio.⁊ eius qđ infert̄ vlterius
nego ɔ̄ñtiam:q₂ nō quacūq₃ possibili variatione notitie
posita in aia ex alietate obiectoꝝ pōt homo nālr pcipe
re illoꝝ alietatē ⁊ differētiā:sicut in multis casibus pos
Ꝯ dicta set exemplū dari.¶ Contra dicta hui⁹ replicationis iste
p^a ꝯ̄ sco. veń.Bacbal.adhuc alia dixit.vn̄ p ɔ̄firmatione dictoꝝ
suoꝝ posuit aliquas ɔ̄nes.q̄rū pma est.si duo sensibilia
simillima obijciant̄ eidē sensui successiue manēte eadē
visione.ambo videbunt̄ eadē visione numero adequa
p^m ta visioni qua videbat̄ alterū illoꝝ tn̄.pbat̄ sic p°.Ea
dem est similitudo ⁊ repntatio vni⁹ simillimoꝝ que est
similitudo vel repntatio alteri⁹:si simil̄r se hēant ad po
tentiam illa manente.Sed visio est similitudo vel rep
sentatio obiecti visibilis.igit̄ si duo visibilia simillima
obijciant̄ ⁊c̄.eadē visione manente illa erit amborum.
2^m ¶ 2° sic.eadē apparentia qua apparet vnū simillimorū
apparet reliquū:si silr obijciat̄ potētie:⁊ visio est appa
rētia obiecti visibilis.igit̄ eadē est simillimoꝝ si equalr
3^m se hēant ad potentiā illa manente.¶ Tertio sic.qn̄ duo
agētia successiue approximant̄ eidē passo.si pmū egerit
effectū suū fm vltimū potentie sue:scdm nullū effectū
potest inducere nec effectum pmi intendere illo remanē
te in toto suo esse.ergo si duo sensibilia simillima succes
siue obijciant̄ eidē potentie manēte tota visione qua vi
debat̄ pmū.secūdū nullā visionē vel gradū visionis po
terit cāre.⁊ tn̄ nō est dubiū φ videbit̄.ergo visione qua
videbat̄ pmū.añs pȝ inductiue.nā si ignis hanc aquam
calefecerit fm vltimū sue potentie:secūdus succedēs p
amoto nullū caloris gradū cābit.ita pȝ de luminari re
spectu luminis.¶ Secunda ɔ̄ ei⁹ est.vna ⁊ eadem visio 2^a ꝯ̄ sco.
pōt manere duob⁹ sensibilib⁹ simillimis succedētib⁹ siue
successiue approximatis eidē sensui.pbat̄ sic.possibile
est aliquā visionē nāliter ɔ̄seruari absq₃ p̄sentia cuiuscū
q₃ sensibilis.ergo possibile est φ remaneat duob⁹ succes
siue approximatis.añs pbat̄:q₂ post fortē ipressionē ali
cuius visibilis nobis diuertentibus oculos vel clauden
tibus:vel ipo visibili annihilato vel trāslato experimur
nos videre illā rem prius visam.ergo visio manet re visi
bili annihilata vel sublata.¶ Cōfirmat̄ hec per Ari.in
de som.⁊ vi.qui dicit φ post īspectionē niuis nobis clau
dētib⁹ oclos experimur nos videre albedinē niuis:imo
per tempus post quecūq₃ intuemur.¶ 2° pbat̄ idē añs. 2°
qm̄ vna eadēq₃ auditione soni manēte sonus successiue
multiplicat̄.aliter auditio succederet in aia sicut sonus
in aere.¶ Et hic infert correlarie aliq̄.p^m est φ sensatio p^m cor^m
exterior nata est remanere per tps aliquod de re sensibi sco.
li recedente.¶ 2^m est φ visio intuitiua pōt esse nāliter 2^m cor^m
non existentis.imo aliqn̄ de facto est:⁊ de B est pncipalis in
quisitio.¶ Tertium φ aliq̄ res sensibilis pn̄s sensui ⁊ 3^m cor^m
mouens ipsum ad intuitionē sui cāt in sentiente notitiā
qua pōt intuitiue cognosci aliqua res sensibilis eiusdem
rōnis actualr exn̄s ⁊ eidē sensui nō pn̄s.pbat̄ ex dictis
sic.vnū simillimoꝝ pn̄s sensui cāt in sentiente notitiā:q̄
manēte eadem alterū pōt succedere.ergo aliq̄ res sensi
bilis pn̄s sensui ⁊c̄.causat intuitionem qua alterū actua
liter existens ⁊ eidem sensui nō presens pōt intuitiue co
gnosci.añs pȝ ex ɔ̄ne scda.⁊ ɔ̄ña pȝ ex pma.¶ Et q₂ ista
ɔclusio cū sit de possibili vt dicit:nō directe opponi for
te diceret̄ mee ppositioni superi⁹ ɔ̄tra eū posite:que est
mere de inesse.¶ Ideo addūt ɔ̄nē tertiā que est:φ ma 3^a ꝯ̄
nente visione vna qua videant̄ duo sensibilia simillima
successiue eidem sensui approximata illa ex B φ incepit
esse visio scđi vel tertij nō desinit eē pmi.pbat̄ sic.si de
sineret eē pmi:vel hoc esset:q₂ pmū sensibile desinit eē:
vel q₂ desinit eē pn̄s:vel q₂ vna sensatio nō pōt eē duo
rū simillimoꝝ.nō ppter pmū:q₂ visio potest esse nō en
tis vt dicit scdm correlariū scde ɔ̄nis:nec ppter scdm:q₂
visio nata est nālr permanere sensibili recedēte vt dicit
correlarium pmū eiusdem ɔ̄nis.nec apparet tertium:q₂
vna pōt esse duoꝝ vt dicit pma ɔclusio.Ex his infert φ
aliqua res sensibilis presens sensui ⁊ mouens ipsum ad
intuitionē sui causat in sentiente notitiā qua intuitiue
cognoscat̄ aliqua res sensibilis eiusdem rationis actua
liter existens ⁊ eidē sensui non presens.probatur.q₂ hec
visio qua manente videbunt̄ duo visibilia successiue ei
dem sensui approximata dependebit ab vltimo.⁊ p ɔ̄ns
causabitur ab eo:⁊ tn̄ illa eadē visio erit intuitio alteri⁹
eiusdem rōnis actualr existentis ⁊ eidē sensui nō presen
tis.pȝ:q₂ non desinit esse visio primi.igit̄ ⁊c̄.Secūdo in
fert φ aliqua intuitio rei sensibilis presentis ⁊ sensū ad
illam immutantis est intuitio alterius similis non presen
tis:⁊ pȝ φ istoꝝ duoꝝ corre^m pmū directe ɔ̄dicit ppo
tioni superius assumpte pro cōfirmatione rōnum mea
rum pmarū.⁊ secūdum cōtradicit prime ppositioni nūc
posite contra eum.¶ Quarta ɔ̄ fuit.φ idē effectus nu 4^a ꝯ̄
mero nāliter pducibilis ab hoc agente est etiā pducibi
lis ab altero agente naturali totalr distincto.pbatur sic.
idē effectus numero est corruptibilis naturaliter ab B
agente ⁊ ab altero totaliter distincto.igitur pducibilis.
ɔ̄sequentia tenet:q₂ nō est maior ratio hic q̄ ibi vel ecō
uerso.antecedens pȝ:q₂ idem calor numero qui corrūpi
tur ab hac aqua potuit ita bene corrumpi ab alia aqua.

2m secundo due possunt eē cause totales effectiue eiusdem
effectus ad hunc sensum: q̄ quilibet sine altera possit illū
effectum pducere. igitur idem effectus qui est pducibi
lis ab vna ē pducibilis ab alia. pbat̄ ant̄s: q2 si duo ignes
sufficienter approximarent̄ eidem stipule: quilibet illo-
Confirmat̄ rum sufficienter igniret illam sine altero. ¶ 2° probatur
idem antecedens: q2 eiusdem effectus possunt eē duo fi-
nes totales. igitur due cause agentes. ↄn̄a tz: q2 nō est ma
ior ratio hinc q̄ inde. an̄s pz: q2 aliquis potest facere ali
quem effectuz pp̄ter duos fines: quoꝝ quilibet si per se
esset sufficienter moueret agens ad causandum effectuz
Cor^m illum. Ex hac cōclusione iferī ↄtradictio scd̄e ↄn̄is mee
proxime posite. s. hec. aliqua intuitio causabilis ab vno sen
sibili. a. est nāliter causabilis ab altero sensibili totalr di
stincto. pbat̄: q2 nō plus hec repugnat intuitioni q̄ calo-
5 scotus ri vel alteri effectui naturali. Qualiter aūt ipe responde
at ad rationes meas. pro ↄclusionibus contra eum posi-
p° ppō tis post dicetur. ¶ Propter ista dicta eius pono propo-
sitiones aliquas. pma est. q̄ succedentibus sibi s̄m p̄sen-
tialitatez duobus similibus visibilibus in eodē situ ꝛ in
eadem oppositione ad eundez videntē: cuz primū fuerit
totaliter extra oppositionē debitā ad videntē: nō simul
ab illo videbit̄ cū secūdo: neq3 s̄m videbitur cum pmo
anteq̄ ipsum 2m sit in debita oppositione ad videntez.
hec ppositio nota est per experientiaz. vnde si post vnū
foramē corporis iterpositi succedant visibilia talia. vbi
gratia. duo oua simillima. a. ꝛ. b. ab oculo existente circa
foramen non videbit̄. a. quādo exiuerit oppositionē fo-
raminis ꝛ sibi successerit ac videbit̄. b. similr nec. b. vi-
debit̄ anteq̄ ipsum sit oppositū foramini: ꝛ dum. a. erit
ibi ac videbitur. Et hec pz manifeste ex eo q̄ is tali casu
nunq̄ experietur aut iudicabit se simul illa duo videre:
ꝛ tn̄ si corpus illud mediū in quo est foramē tolleret̄ de
medio: ceteris silr se hn̄tib⁹: experiret̄ ꝛ iudicaret ambo
illa vidē. ꝛ ita vtrūq3 eēt. ex quo pz q̄ occultatū seu illud
qd̄ oppositionē exiuerat: aut qd̄ nondū erat oppositū nō
simul cuz reliquo videbat̄. Ex hac sequit̄ alia: videlz q̄
duobus visibilib⁹ sibi s̄m existētiā succedentibus: sic. s.
q̄ pmū nō est in rerū natura simul cū scd̄o non simul ab
eodē videtur vtrūq3. hoc pbat̄. q2 si aliquod visibile qd̄
fuisset ꝛ nō esset simul videret̄ cum eo q̄ tunc esset: eadē
rōne vel maiori visibile qd̄ fuisset p̄sens ꝛ nō eēt p̄sens:
esset tn̄ in rerum natura. vbicūq3 esset ceteris parib⁹ vi-
deret̄ cum eo qd̄ tunc esset presens. pz hoc: q2 q̄ntum ad vi-
deri actualis existētia nō derogat ipsi visibili. nec aliqd
nō existens est magis visibile q̄ esset si existeret ceteris
paribus. sed ↄn̄s pz esse falsum ex ppōne posita. igit̄ ꝛc.
Per idē ēt pbat̄ q̄ non simul cū eo qd̄ actu est videtur
aliud qd̄ nōdū est: ꝛ sibi succedet. ¶ Ex his sequit̄ alia. s.
q̄ siue pmo mō siue scd̄o sibi simillima visibilia succe-
dant nō remanet cū vz 2m aut saltē ipsa nō manet visio
prioris. pbat̄. q2 alias simul cū scd̄o videret̄ pmū. Seq-
tur etiam q̄ visio posterioris nō est aut saltem nō est vi
sio illius dum pmuz actu videtur: q2 alias simul vtrūq3
videret̄. Et q2 ipossibile est nāliter vt duo p̄ aut 2° mō
sibi succedētia simul videant̄: ipossibile est etiā nāliter
vt visio prioris maneat visio eius qn̄ 2m vz. ꝛ hoc dire-
cte est contra secūdā ↄnem huius socij pxime positā ac-
Confirmat̄ ceptam in eo sensu is quo eaz ponit. ¶ Et illud etiā alr
confirmo sic. si visio prioris manet. igitur ꝛ notitia com-
plexa sequens. verbi gratia. qua cognoscebat̄ ipsum esse
etiam manet. pz s̄m dicta eius: quia talis notitie comple
xe vel sola simplex intuitio est imediata causa effectiua.
non excludendo tn̄ cām pmam: que deus est: ꝛ cū illa re
maneat vt ponit̄: manebit ꝛ ipsa aut etiam ipm obiectū

visionis est cum causa. ꝛ idem sequitur: q2 s̄m sociuz de
causabile ab vno simillimoꝝ cābile est a reliquo: ꝛ sic vi
sibile s̄m succedens supplebit causalitatem pmi: ꝛ con-
seruabit illam cōplexam notitiaz. Sed ↄn̄s est ipossibi-
le: q2 talis notitia cōplexa esset falsa. ꝛ sic notitia esset er
ror vel in errore conuersa: qd̄ naturaliter esse nō potest.
¶ Ad rationem autem eius pro illa sua conclusione 2° ad rōnē
respondeo negando an̄s. ¶ Ad probationē dico q̄ clau- Sco.
dens oculos vel diuertēs nec experitur se videre nec vi-
det rem prius visam: sed videt quādam qualitatem seu
passionem factam in exterioribus oculi ptibus a re pus
visa. ¶ Ad cōfirmationem dico q̄ salua reuerentia alle
gantis. non inuenio Arist. sic dicere vt allegat: nec talem
sententiam ibi ponere. Sed volens probare q̄ a sensibi
libus fiunt passiones in sensib⁹ addidit exempla de aspi
cientibus multo tempore vnum colorem: quibus diuer-
tentibus oculos aliquid tale videtur. vnde lr̄a eius est. 16 som.
eiusmodi videtur non dicit illud videri qd̄ pus videba ꝛ vig.
tur. Et idem postea dicit de aspicientibus solem ꝛ dat ex
perientiam. q2 accipit inquit visum videre pmū quidez
huius colorem donec permutat̄ in puniceum: deinde in
purpureuz: quousq3 in nigrū veniat ꝛ euanescat. Ex quo
manifeste pz q̄ tale tūc apparēs nō est illa res que pus
videbatur: sed aliqua passio facta in organo sensus. talis
enim est que sic remittitur paulatim ꝛ tandez euanescit
ꝛ nō ipsa res que prius videbat̄ ꝛ integra manet in esse
suo. Et huic simile Aug. 2. de tri. dicit in eadem experiē- cap. 2°
tia. vnde ait. Or quasi versant̄ in conspectu quidaz colo-
res lucidi varie sese cōmutantes ꝛ minus minusq3 ful-
gentes donec omnino desistāt. ¶ Ad secundam pbatio-
nem eiusdem antecedentis dico q̄ sicut est alius ꝛ alius
sonus totaliter vel partialiter qui addit̄: sic cōformiter
est alia ꝛ alia auditio: ꝛ si succedit vn⁹ sonus imutās au-
ditum suum sensatū per auditum alteri sono: sic ꝛ in aīa
auditiōi succedit auditio. ꝛ istud pbat̄ ex dicto Aug. 14. cap. 10.
de tri. dicētis: q̄ si aliquid sonet vbi adest auditor simul
incipiunt simulq3 desinūt ꝛ sonus ꝛ ei⁹ auditus. Hoc aūt
non esset verum si auditio prime partis soni remaneret
simul cū secūda. Probatur etiam per rōnem: q2 si quis
proferat me audientem istam dictionem dicens auditio
prime syllabe non est auditio scunde: cū sint soni diuer-
sarum specierum: vt sonus do. ꝛ sonus mi. diuersoꝝ aūt
specie sensibiliū nō est vna auditio neq3 nūero neq3 spe
cie: sicut nec eadez visio albedinis ꝛ nigredinis. Similr
nec auditio pme littere est auditio secūde pp̄ter eandez
causam: ꝛ sic est de alijs. Et sic pz q̄ sicut sibi succedūt so
ni imutātes: sic succedūt sibi eorum auditiones in aīa.
¶ Scd̄a ppositio pncipalis est q̄ si duo visibilia simil- 2° ppō
lima eidē videnti obijciant̄ successiue in eodē situ. Sic
tn̄ q̄ pmū nō desinat obijci cū 2m obijcit̄ nō eadē visio-
ne primo ꝛ adequate qua videbatur pmū videbitur se-
cundum. pbat̄: q2 si obijciatur nunc mihi albedo remis-
sa tanti gradus: ꝛ deinde intendat̄ ad duplum nō eadez
visione p ꝛ adeq̄te qua videbit̄ pma medietas videbit̄
scd̄a. pz s̄m dicta socij superi⁹ recitata. pz ēt: q2 alias ad
intensionem visibilis non intenderet̄ visio: qd̄ est cōtra
experientiam. nā intensius visibile clarius ꝛ melius vz
ceteris parib⁹: qd̄ nō eēt nisi visio eēt itensior. igit̄ si duo
visibilia simillima eidē vidēti obijciant̄ successiue in eo
dem situ ꝛc. pz consequentia: q2 nāliter non est possibile
aliter duo simillima eidē in eodez situ obijci mō dicto.
¶ Sed. Si per diuinam potentiam aliter duo sic obijcerē
tur vel illa fierent sic per se vnum sicut due medietates
pfectionales cōstituunt vnā formā: vel nō. si sic. idez iu-
dicium vtrorūq3. Si vō multo magis vel eque non ea-
dem

dem visione pmo ꝛ adequate viderent̃ ſm quã videba
tur primũ.nam distinctio obiectoꝝ magis exigit distin
2m ctionem notitiarũ ceteris paribus ꝙ̃ vnitatez.℄ Secũ
do.si in tali casu eadẽ visione adequate videt̃ scd̃m qua
videbat̃ pmum.igitur secũdum videbat̃ anteꝙ̃ videnti
obyceret̃ ꝛ esset ei presens:ꝛ si sic.igit̃ ꝛ eadẽ rõne qõli
bet aliud simillimũ nõ psens:ꝛ sic videns albedinẽ.a.tã
ti gradus videt actualr̃ oẽm albedinẽ exñtẽ vel possibi
lem simillimã ipsi.a.qd̃ est absurdũ dicẽ.ꝯña pbat̃ ſm
dicta socij:qꝛ si videret̃ cũ esset pñs:ꝛ non pus videbat̃.
ꝛ tñ visio eius prius erat.igitur ad hoc ꝙ aliqd videat̃:
necessario requirit̃ ꝙ ipsum sit actualr̃ pñs videnti.hoc
aũt repugnat dictis ei⁹:qui tꝫ ꝙ nãliter possibile est nõ
pñs:ꝛ etiam nõ exñs videri.nec potest dicere se intelle
xisse de absente vel nõ existente qd̃ aliqñ fuit presens ꝛ
de aliis.nam cõstat ꝙ dualitas piloꝫ tacta ſm eum per
cancellationẽ digitoꝫ nunꝙ̃ fuit psens tangenti aut exi
3a ppõ stens in rerum natura.℄ Tertia ꝓpositio pncipalis est:
ꝙ si duo visibilia simillima successiue in eodẽ situ eidez
videnti obyciant̃:sic tñ ꝙ pmũ nõ simul postea obycia
tur cũ scd̃o:nõ eadẽ visione primo qua prius videbatur
pmũ precise videbat̃ postea vtrũqꝫ simul.probat̃ pmo:
pm qꝛ in tali casu nõ simul videbit̃ pmũ cũ scd̃o vt pꝫ ex ꝓ
positiõe pma.igit̃ nõ eadẽ visiõe ꝛc̃.ꝛ est ꝯña euidẽs.2o
si successiue obycerent̃ in eodẽ situ:ꝛ pmum remaneret
presens cũ secundo:nõ eadẽ visione pmo qua videbatur
pmũ:videretur secũduz:vt pꝫ ex ꝓpositione secũda.igit̃
si pmũ desinat esse presens nõ eadẽ visione qua videba
tur videbitur secũdũ.pꝫ ꝯña:qꝛ alias presentia visibilis
obesset ad hoc vt videret̃:ꝛ ceteris paribus non presens
videretur.pñs aũt nequaꝙ̃:qd̃ est absurdũ.℄ Cõfirma
tur istud per vnũ dictũ istius socij:qd̃ ipse dicit in respõ
dendo ad vnam rõnem cõtra eũ vt infra recitabit̃.dicit
enim ꝙ intuitio causata ab vno sensibili.que tñ erat ẽt
causabilis ab alio:est intuitio illius a quo causat̃ ꝛ nõ al
terius a quo nõ causatur.ꝛ ideo precise:qꝛ ab illo nõ cau
satur.Ex quo sequit̃ ꝙ visio prioris visibilis eo destru
cto vel non presente non erit visio eius:quia tũc nõ cau
sabit̃ ab eo.nec valet dicẽ ꝙ alias causabat̃.ꝛ h̃ sufficit
qꝛ eadem ratione diceret̃ sufficere ad h̃ ꝙ intuitio vnius
sit intuitio alterius a quo non causatur:ꝙ ipsa aliqñ nõ
causabitur ab illo.℄ Item ſm istud saltem habebitur
ꝙ actualis causatio magis conferat ad hoc vt videatur
res ipsa.ꝛ per consequens si in casu remaneret pmum
visibile videretur:quia tũc causaret ipsam visionẽ:cui⁹
oppositũ pꝫ ex propositione scd̃a nũc ꝓxime posita.Ex
his sequit̃ vna alia:scilicet ꝙ nõ si duo sensibilia simili
ma successiue obyciant̃ eidem manente eadem visione
videbuntur ambo eadem visione adequate:qua videba
tur alterum tñ:que directe est contradictio sue prime
superius vltimo recitate.probatur.qꝛ aut hoc esset quan
do qd̃ prius obyciebatur nõ desinit esse presens ꝛ obyci
quãdo obycit̃ secundum:aut quãdo pmum desinit oby
ci seu esse presens secũdo facto presente.nõ enĩ est aliter
possibile.Sed nõ pmo modo:vt pꝫ ex secunda ꝓpositio
ne:nec secũdo modo:tum qꝛ non potest naturaliter ma
nere eadez visio in casu illo:vt pꝫ ex secũdo correl.pme:
tum quia esto ꝙ maneret per quãcunqꝫ potentiam ad
huc illa visiõe nõ videret̃:sicut pꝫ ex pbationib⁹ tertie.
Ad rõnes Jo. Sco. .3. pon. in pbatione prime cõclusionis. ℄ Ad rationes võ suas pro conclusione sua prima.Re
spondeo ad pmam negando antecedẽs ratione pme par
tis si intelligitur vniuersalr̃:ꝛ pꝫ ipm esse falsuz etiã per
dicta socij.nam visio vnius medietatis pfectionalis for
me est similitudo ꝛ representatio illi⁹.ꝛ tñ nõ est simili
tudo ꝛ repñtatio reliqué:sicut etiam non est visio eius,

ꝛ tñ sunt simillime.Alie ẽt instantie possent dari de spe
ciebus in memoria:qꝛ alias non posset anima separata
vel angelus recordari distincte alterius simillimoꝫ.Si
võ añs capiat̃ infinite cõsequentia nulla est.℄ Ad 2m.si Ad 2m
sit sermo de apparentia intuitiua vel etiaz de abstracti
ua distincta maior est falsa.vt patet ex nunc dictis.si võ
sermo sit de apparentia abstractiua ꝯfusa:nõ est ad pro
positum.Si aũt cõiter de apparentia tunc vel maior su
mitur indefinite precise:ꝛ sic est discursus inutilis:vel
sumit̃ vniulr̃:seu loco hui⁹ vniulis.oĩ apparẽtia ꝛc̃.ꝛ tũc
est falsa:vt ex dictis pꝫ.℄ Ad 3m si añs capiat̃ vniulr̃ Ad 3m
nego ipsum:ꝛ dico ꝙ nõ pꝫ inductiue.nã oppositũ pꝫ de
sensibilibus similibus:quorum si vnum prius videatur
causat speciem in memoria:quo etiam amoto si reliquũ
videatur causabit etiam speciem suam in memoria:vel
si negentur species:ꝛ ponant̃ habitus:idẽ valet:qꝛ scd̃m
causabit distinctum habitum.alias non posset quis distĩ
cte recordari:nec tot simillimoꝫ meminisse quot vidit:
qd̃ est ꝯtra experientiã:ꝛ contra Aug.2.de tri.Itẽ si vnũ cap.8.
luminare causet tãtũ lumẽ ꝙ̃tum potest in aliqua parte
medij:ꝛ 2m superueniat equale illi:causabit equale lu
men:siue illud faciat vnum cum priore siue non.Si di
catur ꝙ hoc est verum supposito ꝙ primuz luminare re
maneat.non aũt si remoueat̃ succedẽte scd̃o.Rñdeo ꝙ
ẽt si pmũ remoueat̃ scd̃m causabit nouum lumẽ:qd̃ eẽt
equale illi:qd̃ causabat̃ a primo:si illud lumen pmũ tũc
esset.ꝙ aũt mediũ nõ apparet luminosius hoc nõ est:qꝛ
scd̃m nõ causat nouũ lumen:sed qꝛ nõ manet lumẽ cau
satum a pmo.vnde si per diuinaz potẽtiam ꝯseruaret̃ ꝛ
scd̃m luminare approximaret̃:vtiqꝫ nouũ lumen cãret
ꝛ mediũ eẽt magis luminosum.nec oppositũ soci⁹ pbat:
ac per h̃ nec iductiue pꝫ suũ añs vt dicit.℄ Ex dictis in p9 ꝯ
fero duas alias ꝯclusiones:quas supra ꝯtra eundẽ posui. 5 Sco.
prima est.nulla intuitio rei sensibilis presentis est intui
tio alterius sibi similis non presentis.pbatur ex dictis:
qꝛ si aliqua est.vel est intuitio sensibilis nõ pñtis qd̃ ali
quando fuit pñs.aut ei⁹ qd̃ nunꝙ̃ fuit presens.nõ potest
dari pmũ.vt pꝫ ex ꝓpositione 3a:ꝛ ex hoc sequit̃ per lo
cũ a maiori vel a simili ꝙ nec illius qd̃ nunꝙ̃ fuit pñs.
Cõfirmat̃ ista ꝯña per responsionẽ socij datã ad tertiaz
rõnem:quam alias feci pro conclusione ista:vt statiz pa
tebit.℄ Alias arguebã ad hanc ꝯnem.pmo sic.nulla in
tuitio vnius ꝛc̃.vt supra habetur.℄ Ad hanc respondit pm
concedendo añs ꝛ negando ꝯñtiaz.ꝛ.ad pbationẽ ꝙ nõ
tenet per locum a maiori vt assumitur ponendo ex vna
parte ꝙ ambe partes perfectionales sint pñtes.ꝛ ex alia
parte ꝙ duo sensibilia distincta manente visione succe
dant:quia in tali casu inquit ipse videbunt̃ vna visione.
ꝛ similiter dicerem inquit ipse de pfectionalibus eiusdẽ
forme.℄ Ista responsio vt ex dictis pꝫ stare non potest.
tum quia pbatũ est ꝙ in nulla successione visibilium re
spectu eiusdem videntis ambo videri possunt eadez vi
sione adequate qua alterum tñ videbatur.tum quia si
ponantur partes perfectionales successiue fuisse causa
tas in presentia videntis priore remanẽte vtrũqꝫ tũc erit
locus a maiori:quia vtrũqꝫ est psens hic ꝛ cetera paria.
ꝛ tamen etiam tunc habet concedere añs.Ad confirma
tionem ibi factaz dicit ꝙ si.b.fiat presens in alio tñ situ
causabit aliam visionem.si võ in eodem vnaz inadequa
tam illi qua alterum simillimoruz precise videretur.Ex
hac rñsione habet̃ ꝓpositũ:qꝛ si.b.factum pñs in alio si
tu iuxta.a.causabit aliam visionem a visiõe.a.igit̃ visio
a.non erit visio.b.pñtis.ꝛ eadẽ ratione vel maiori visio
a.nõ est visio.b.anteꝙ̃ ipsuz sit pñs.pꝫ ꝯña:qꝛ vt dicebã
si.b.nõ videt̃ aliqua visione eadem videbit̃ si fiat pñs.

pñtia.n.obiecti non derogaret illi visioni quin esset eius
2m si eius erat dũ nõ erat pñs. ¶ Scđa rõ mea erat qua rõ
ne intuitio.a.pñtis eẽt intuitio alicuiꝰ similis nõ pñtis
tẽpore.b.eadẽ rõne ipa esset intuitio cuiusꝫ alterius si-
milis nõ pñtis ꝛc̃.respondendo negat istud assumptũ.s.
ꝙ erit intuitio tñ sibi similis nõ pñtis:qꝛ silr se habuit
ad illam potentiam stãte illa visione:sicut illud qđ nũc
videt̃. ¶ Ad pbationẽ dicit ꝙ totalis similitudo nõ est
causa precise:sed cũ hoc requirit̃ ꝙ silis nõ pñs albedo
que ponitur videri aliqñ fuerit pñs illi potentie manen
te illa visione. Hec responsio irrõnabilis est vt videtur.
Pmo:qꝛ fm ipsam sequitur ꝙ si deus hanc visionem eã-
dem numero qua video.a.albedinẽ conseruaret albedi-
ne destructa adhuc viderẽ.a.ꝛ ista visio etiam tunc esset
visio.a.ꝛ tñ si hanc visionẽ eãdem deus in me causasset
anteq̃ .a.albedo fuit in rerum natura:ista visio non fuis
set tũc visio eius:nec ego vidissem.a.Sꝫ h vt puto irrõ
nabiliter dicit̃.nã fuisse vel nõ fuisse pñs potentie nihil
ꝯfert vel nocet ad hoc vt aliqđ videat̃:dũmõ ponat̃ in
ala res que est eius similitudo intentionalis:q̃lis notitia
vel visio dicit̃ eẽ similitudo obiecti. ¶ Cõfirmo istud:
qꝛ alias sequeret̃ ꝙ deus nõ posset cãre in me notitiã in
tuitiuã alicuiꝰ rei pterite que nunq̃ fuit mihi pñs.imo
ẽt nec alicuiꝰ que fuit mihi pñs:que nõ ꝯcederẽ libẽter.
¶ Confirmo iterũ per dicta socij.ipse.n.inter cetera per
tractando conclusionem quartam supra recitataꝫ ponit
3.propositiones.quarum vna fuit:ꝙ deus potest cãre vi
sionẽ sensibilis pñtis eo nõ ꝯcausante. ¶ Cũ igit̃ pñtia
sensibilis nõ sit necessaria visioni nisi ad cãnduꝫ illã:qꝛ
T.c. 52. sine eo nãliter causari non potest:vt pꝫ ex 2° de aia.vbi
phs inquirit ppter quid sensus nõ sentiant absentibus
sensibilibus:sequit̃ ꝙ possit causare visionẽ eius:esto ꝙ
nec sit nec fuerit pñs vnq̃. Item iste socius ibidẽ respõ-
dendo ad vnam rõnẽ meã dicit:ꝙ nulla est nãliter intui-
tio nõ existẽtis:que nõ cãbat̃ ab ipso dũ erat existẽs vel
ab aliquo actualiter existẽte qđ esset aliqđ ipsius si ipm
esset. Quero igit̃ de intuitione dualitatis pisoꝝ quando
vnũ tangit̃ digitis cãcellatis a quo cãtur an ab ipsa dua-
litate non existente vel ab aliquo existẽte qđ esset aliqđ
eiꝰ si ipsa esset nõ ab ipa qꝛ nunq̃ fuit existẽs:igit̃ ab ali
quo ipsius ꝛc̃. Sed illud non potest assignari aliud q̃ pi
sum actu existens qđ tangitur.igitur pisum esse aliquid
talis dualitatis.ꝛ per ꝯñs iste tãgit dualitatem cuiꝰ vna
vnitas est.s.h pisum existens:ꝛ alia non est:ꝛ h pisuꝫ vt
existens causat tactionẽ qua etiam tangitur pisum non
existens:ꝛ sic intuitio huius pisi existentis est etiã intui-
tio non existẽtis:qđ nunq̃ fuit pñs manẽte hac tactiõe.
Nihilominus hoc dictũ eius nunc recitatum nõ videt̃
posse stare cuꝫ responsione alias per euꝫ data ꝛ supra re-
citata:qua dicebat ꝙ talis non tangit dualitatẽ nisi que
opponeret̃ vnitati huiꝰ pisi tacti.cõstat.n.ꝙ nulla duali
tas cuiꝰ pars esset h pisum tactũ opponeret̃ vnitati huiꝰ
pisi.ꝛ tñ talem dicit nunc tangi vt pꝫ ex dictis. ¶ Ad ter
tiam rõneꝫ dicit ꝙ similitudo teneret si intuitio rei pre-
sentis esset intuitio rei absentis:que nunq̃ fuit presens:
qđ ipse nõdum dicit. ¶ Contra hoc argutum est ꝛ osten-
sum ꝙ qua ratione intuitio presentis esset intuitio absen-
tis qđ fuit presens:esset etiam intuitio absentis similis
2° qđ nunquaꝫ fuit presens. ¶ Secunda conclusio que se-
quitur ex dictis:ꝛ quam alias posui:est ꝙ nulla res sen-
sibilis presens sensui ꝛ mouens ipsum ad intuitionẽ sui
causat in sentiẽte notitiam qua intuitiue cognoscat̃ ali-
qua alia res sensibilis eiusdẽ rõnis actualiter existens ꝛ
eidem sensui non presens.probat̃ qm̃ si det̃ oppositum
vel causat notitiaꝫ absentis qđ fuit presens:vel absentis
qđ nunq̃ fuit pñsens.pmuꝫ nõ põt dari vt pꝫ tam ex pma
q̃ ex tertia ppositionibus nunc probatis.ꝛ ex hoc sequi
tur ꝙ nec secũdum dari possit:cum nõ sit potior ratio p
absente qđ nunq̃ fuit presens q̃ pro eo qđ fuit presens:
Imo fm dicta socij potior ratio videt̃ pro eo qđ fuit pñs
vt pꝫ ex proxime recitatis. ¶ Pro ista ppositione alias
feci aliquas rõnes vt supra pꝫ.ad quaꝝ pmaꝫ que super
experiẽtia fundabat̃:iste venerabilis socius respõdit.s.
ꝙ vtiqꝫ albedo margarite presentis potest causare noti
tiam qua intuitiue cognoscatur albedo alterius simili-
me absentis.que tñ fuit presens eadem visione manẽte.
¶ Hec responsio probatur ex iam dictis:tum qꝛ proba- rnº Sco.
tum est ꝙ visio non potest naturaliter manere in absen Ad pm
tia visibilis sic saltem ꝙ sit visio eius dum absens est:vt
patet ex propositione prima ꝛ correlarijs eius.tuꝫ quia
dato ꝙ aliqua maneret visio absentis:qꝛ tñ per ipsaꝫ nõ
videretur aliqua alia res tunc pñsens similis absenti:nec
ab illa presente ipsa visio tũc causaret̃:vt pꝫ ex pbatiõi
bus scđe ꝛ tertie ppositionum superius proxime positaꝝ:
non haberet̃ ꝙ aliqua res sensibilis presens sensui ꝛ mo
uens ad intuitioneꝫ sui causaret visionẽ absentis:qđ ali
quando fuit presens. ¶ Ad secũdam dicit ꝙ nulla cogni Ad 2m
tio terminat̃ ꝛc̃.quã habẽs nõ experit̃ inquit vel expe-
riebat̃. Nunc autem si succedant duo visibilia manente
eadem visione videns experiebatur aliquando se vide-
re illud qđ nunc est absens. Hec solutio etiam nõ stat p-
pter falsum fundamẽtum de manentia visionis absente
visibili. ¶ Ad tertiam negat consequentiam ꝛ dicit eaꝫ Ad 3m.
non tenere per locũ a maiori sicut dicit ad aliam rõnem
factam pro pma ꝯne in eadẽ replicatione tũc per me po-
sita ꝛ recitatum est nunc in pma ꝯclusione correlaria ha-
rum duarum vltimarũ que alias fuerũt posite.sed ipsa
stare non potest vt ibidem sufficienter ostenditur. Quia
vo ex hac vltima correlaria ꝯclusione:vt supra ostensuꝫ
fuit:deducebat̃ pncipalis ꝯclusio:de qua agit̃: videlicet
ꝙ nõ est nãliter possibile nos intuitiue cognoscere non
existens.pꝫ ꝙ illa cõclusio ꝛ sue probationes in sua soli-
ditate persistunt.quã etiam cõclusionẽ ex nũc dictis cõ-
firmo:qm̃ si sit nãliter possibile vt non existens cogno-
scatur a nobis intuitiue.vel h est verũ de non existente.
qđ aliquãdo fuit presens.vel de nõ existẽte qđ nunq̃ fu-
it presens. Sed nec de hoc nec de illo:vt pꝫ ex dictis.igi-
tur ꝛc̃. ¶ Quarta ppositio pncipalis est.nulla intuitio 4° ppõ
causabilis naturaliter ab hoc sensibili est nãliter causa-
bilis ab alio sensibili.pbat̃.nulla notitia euidens cõple-
xa causabilis imediate ab hoc sensibili ꝛ hac notitia sim
plici intuitiua eiusdeꝫ est naturaliter causabilis ab alio
sensibili q̃tũcũqꝫ illi simili ꝛ notitia sui intuitiua.igitur
nulla intuitio causabilis ꝛc̃.pꝫ ꝯña per sociũ q vult quã
tũ ad h idẽ iudiciũ esse habendũ de quibuscũqꝫ effecti-
bus nãlibus.añs pbatur:qꝛ si notitia cõplexa qua (ver-
bi gratia) euidenter cognosco.a.albedinẽ existere esset
causabilis naturaliter ab albedine.b.ꝛ notitia intuitiua
ipsius.b.sequeret̃ ꝙ videns precise albedinẽ.b.euiden-
ter cognosceret albedinẽ.a.existere.ꝛ sic videns precise
vnum singulare determinatum cognosceret ꝙ aliud il-
li simile.qđ tñ nõ videret existit.h aũt est contra cõem
experientiam. ¶ Secũdo nulla euidens ꝛ distincta no- 2m
titia memoratiua de aliquo certo sensibili causabilis a
specie illiꝰ vel habitu existente in memoria est causabi-
lis ab aliqua alia specie vel habitu sibi simili.igit̃ nulla
intuitio ꝛc̃.ꝯña patet vt prius per dicta socij.añs videt̃
similr clarũ.nam alias per vnicã spẽm vel habitũ in me
moria posset quis euidenter ꝛ distincte recordari cuius-
libet singularis similis illi a quo fuit causata species il-

la.ꝛ vlterius sequit̃ ꝙ nunq̃ posset obliuisci vnius quin
simul esset oblit⁹ cuiuslibet.qḋ etiã est cõtra experiẽtiã.
2ª Et hec vltima ꝯña pꝫ.qꝛ quãdiu hꝫ speciem qua potest
recordari de aliquo nõ est oblit⁹ illius.Si ergo per vnã
speciẽ põt recordari de quolibet q̃diu aliquã talẽ spẽm
habebit de nullo erit oblitus.igit̃ si alicui⁹ obliuiscatur
nullam tunc talem speciem habebit.ꝛ si nullaꝫ habebit
nullius poterit recordari.igit̃ si prius potuit omniũ erit
oblitus.¶ Pro hac eadẽ ꝯclusione feci alias (vt supra
pꝫ) duas rões.Ad quaꝝ p̃mã ipse respondit dicẽs ꝙ si
talis noticia p̃mo cãtur ab vno ꝛ postea ea manẽte succe
dat aliud erit itnitio vtriusq;.Si vo terminet̃ ab altero
tñ erit intuitio illius a quo causabitur:puta.b.ꝛ non al
terius vtpote.a.Dubius aũt responsionis p̃mũ mẽbrum
constat esse falsum ex p̃rime dictis.¶ Cõtra secundus
aũt tũc arguebã ex pbationib⁹ correl. p̃cedentis.¶ Ad
quarũ p̃mam respondit ꝙ ideo precise talis intuitio nõ
est eius a quo nõ cãtur:qꝛ nõ cãtur ab eo.Et qꝛ ꝯtra h̃ vl
terius inferebam ꝙ nulla intuitio esset non existẽtis.qꝛ
nulla causat̃ a nõ existẽte.Respõdet ꝙ nulla est itnitio
non existentis que non causabatur ab ipso vel ab aliquo
actualr̃ existente qḋ esset aliqd ipsius ipm esset.¶ Sed
illud vt apparet non stat cũ dictis suis primis.Nam ta
ctio dualitatis nõ existẽtis quã debet tangi ab eo q vnũ pi
suꝫ tãgit digitis cãcellatis nõ causabat̃ a dualitate exi
stẽte nec ab aliquo existẽte qḋ esset pars illius si ipa exi
steret vt supra est pbatũ.¶ Ad scḋam pbationẽ ꝯ ideꝫ
mẽbrũ dicit p̃mo ꝙ ad illaꝫ ego ita habeo ridere sicut
ipse.qꝛ dico ꝙ intuitio.a.sic est intuitio ei⁹ ꝙ nõ potest
esse intuitio alterius:tunc querit vnde est h̃.non possum
vt ait assignare aliã cãꝫ nisi qꝛ causat̃ ab.a.ꝛ nõ ab alio.
¶ Scḋo respõdit ad rationẽ:qꝛ itnitio causabilis a duo
bus non est illius a quo potuit causari ꝛ nõ causat̃:ideo
qꝛ ab eo nõ causat̃ nec a deo ipso presente.qḋcunq; eniꝫ
horum daret̃ ipsa esset intuitio ipsius.¶ Vñ dicit sine
assertione se ponere p̃positiões tres.Prima ꝙ deus põt
causare intuitionem sensibilis p̃ntis ipso nõ ꝯcausante.
Scḋa ꝙ põt ꝯseruare itnitionẽ p̃ntis ipso absente.Ter
tia ꝙ in potentia cui nullũ sensibile est p̃ns nec ante fuit
non potest deus causare intuitionẽ que sit intuitio istius
sensibilis:puta.a.ꝛ nõ sit alterius cuiuslibet sibi similis
omnino s̃m nãm:qꝛ omni apparẽtia qua apparet vel ap
parere posset vnum simillimoꝝ apparet aliud si simili
ꝯ scotus ter se habeant ad potẽtiã.igit̃ ꝛc̃.¶ De p̃mo dicto expe
dio me breuiter.d.ꝙ illa non est causa.Sed causa est:qꝛ
ipsa ex sui natura est similitudo intentionalis isti⁹:vide
licet.a.precise siue causet̃ ab eo siue a deo.Et si per impos
sibile causaretur a.b.vel aliquo alio sensibili adhuc non
esset intuitio nisi ipsius.a.sicut etiaꝫ spẽs p̃pria ipsius.a.
in memoria existens ꝛ ab.a.cum sensabat̃ cãta.si eadem
fuisset infusa a deo ꝛ nõ cãta ab.a.nihilomin⁹ esset simi
litudo rep̃ntatiua ꝛ mediũ recordandi respectu ipsius.a
ꝛ nõ respectu alicuius alteri⁹.vñ q̃tũ ad hoc accidit no
titie ꝛ spẽi a quibus causent̃:dũmodo ipse eedẽ ꝛ nõ alie
causentur.¶ Contra responsionem vo eius arguo dupli
citer.primo qꝛ ipse prius concedit ꝙ ideo precise intui
tio causabilis ab.a.ꝛ a b.si causaretur a solo.b.non esset
intuitio illius.a.qꝛ non causaretur ab.a.posita aũt causa
precisa ponit̃ illud respectu cuius dĩ cã.Sed si a deo tñ
causaretur intuitio ipsius.a.p̃ntis illa intuitio nõ caret̃
ab.a.vt clarum est.igitur q̃tũcũq;.a.esset presens adhuc
illa non esset intuitio ipsius.a.cuius oppositũ nunc ipse
dicit in p̃positione p̃ma illaꝝ suaꝝ triũ.¶ 2° qꝛ 3ª p̃po
sitio earũdem non videtur danda:alioquin sequeret̃ ꝙ
in me q nunq̃ vidi Moysem neq; Dauid de⁹ vtriusq;
in me causare posset noticiaꝫ distinctã.ꝛ sic de alijs pre
teritis rebus similibus.Eodẽ mõ sequit̃ ꝙ de nullo fu
turo possit distinctam noticiam dare:que nõ puto eẽ cõ
cedende.Et cõfirmatur ista ꝯña per dicta socij.qꝛ omni
apparẽtia q̃ apparet vel apparere posset ꝛc̃.¶ Ad scḋaꝫ
rationem pro eadem conclusione superius factam.Re
spondet negando ꝯñtiã in casu dato.Ad pbationem cõ
cedit dictum suum ꝛ consequens illatum.s.ꝙ q̃cq̃d põt
prouenire a causis naturalibus p̃uenit.Et cum dico:hec
noticia est causabilis:dicit ꝙ verũ est a quolibet seorsuꝫ
vl si successiue approximarent̃.Si tñ simul in diuersis
sitibus non sunt nata causare vnam noticiam sed duas.
Ista respõsio vt videtur non soluit rationem.nã positis
talibus pluribus sensibilibus in diuersis sitib⁹ simul op
positis eidem potentie:quoꝝ vnum sit.a.aliud sit.b.ꝛ vi
sio causabilis vocet̃.c.quero an.c.sit causabilis ab.a.vel
non.Si sic igitur causatur ab.a.qꝛ per concessum q̃cq̃d
põt prouenire a causa naturali prouenit.deinde quero
an.c.possit prouenire a b.vel non.Si sic.igitur prouenit
a b.ꝛ per consequẽs de facto.c.p̃uenit ꝛ ab a.ꝛ a b.qḋ est
pbandum.Si nõ.igitur.c.nõ est causabilis a b.ꝛ vltra.
igit̃ quelibet notitia causabilis ab vno sensibili est cau
sabilis ab alio sibi simili.Cui⁹ oppositũ tenet iste vener.
Bachal.¶ Ex ista quarta propositione cuꝫ quodã alio
dicto huius socij.s.ꝙ idem iudicium quãtũ ad hoc habẽ
dum est de omnibus effectibus naturalibus.sequitur ꝙ
nullus effectus naturaliter producibilis ab hoc agẽte est
naturaliter producibilis ab alio agente naturali totali
ter distincto.qḋ directe cõtradicit sue quarte conclusio
ni superius recitate.verum quia ipse illam probauit ali
quibus rationibus:iõ ad illas respondeo.¶ Ad primaꝫ
nego consequentia ꝛ similiter propositionem assumptã
ad eius pbationem.contra:si dicitur ꝙ non est maior ra
tio hinc q̃ inde quã ipse non pbauit.Similiter aũt pos
set probare ꝙ a pluribus ꝛ diuersis s̃m speciem equus ꝛ
bos sunt naturaliter p̃ducibiles.ꝛ ita de alijs speciebus
animalium perfectoꝝ:qḋ tamen constat esse falsuꝫ.nam
equus est corruptibilis ab aqua ꝛ igne ꝛ a lapide caden
te ꝛ a multis alijs etiaꝫ specie differentibus.¶ Ad secũ
dam si antecedens intelligatur de eodem effectu s̃m nu
merum sic debet intelligi si ꝯsequens debeat inferri ad
propositum nego ipsum.¶ Ad primam probationẽ di
co ꝙ illa non probat antecedẽs.nam q̃uis quilibet ignẽ
ret per se.neuter tamen causaret formam ignis causabi
lem ab alio.vnde illud nõ probat nisi ꝙ ideꝫ specie effe
ctus est ab vtroq; producibilis.¶ Ad scḋam pbationẽ
quicquid sit de antecedẽte intellecto de fine voluntarie
prestituto ab agente:de quali procedit probatio eius:ne
go consequentiam.Ad probationem non est maior repu
gnantia hic q̃ ibi:quia ista tantũmodo assumitur ꝛ non
probatur nullo probatio est:sed potius manifestatio de
ficientie probandi:qḋ est ab arguente pbandum.vnde
tali argumẽtationi sufficiat instare.Similiter arguẽdo
de quolibet effectu naturali:ꝙ p̃duci possit naturaliter
ab agentibus naturalibus specie differentibus.¶ Pro
hac eadem conclusione iste socius alias vt supra recita
tum est:fecit inter alias vnã rationẽ deducẽdo ad istud:
ꝙ inter indiuidua eiusdem rationis esset ordo essentia
lis dependẽtie:ꝛ quia istud concessi ad hunc intellectũ:
videlicet ꝙ vnum indiuiduum dependeret ab alio eius
dem speciei tanq̃ a per se causa extrinseca.Contra hoc
in vltima sua replicatione arguit sic.In essentialiter or
dinatis non est p̃cessus in infinitũ q̃litercũq; eẽntialr̃ or
dinentur.igitur inter indiuidua eiusdem rationis nõ est
talis ordo essentialis dependentie.patet ꝯsequẽtia:quia

in illis est processus in infinitum.antecedēs vo patet ex
T.cõ.5. 2° meta.℄ Respondeo.antecedens potest intelligi du/
pliciter.vno modo ꝙ respectu eiusdem effectus nō sunt
infinite cause essentialiter ordinate.ꝛ ſm hunc sensum
T.cõ.5. habet philosophus.2.metaphysice.ꝛ ego ꝯcedo.ꝛ sic ne/
go consequentiam accipiendo consequens vt dedi.s.ꝙ
vnū indiuiduum sit per se causa alterius indiuidui eius
dem speciei.hoc eniꝫ nullatenus repugnat antecedenti.
alio modo potest antecedens intelligi sic:ꝙ.s.nō est pos
sibile vt ab aliquo tāquā a per se causa dependeat aliud
vt ab.a.dependeat.b.sic ꝙ.b.non possit naturaliter pro/
duci nisi ab.a.ꝛ iterum eodem modo a b.dependeat c.ꝛ
a c.depēdeat.d.ꝛ sic in infinitum.ꝛ in hoc sensu nego an/
tecedens.nec in hoc sensu loquitur philosophus.sic eniꝫ
non ponitur vnus effectus numero depēdere a causis in
finitis essentialiter ordinatis.nam cause essentialiter or/
dinate omnes simul causant:qḋ in proposito non conue/
nit.ꝛ ideo non sunt tales cause essentialiter ordinate in
causando.℄ Ad rationem principalem questionis supe
rius fuit responsum.

℄ Distinctionis. VII. Questio. V.

Quarto quero vtruꝫ angelus species ꝛ itellectiones quibus alias
res naturaliter intelligit recipiat a rebus
p^m ipsis intellectis.Et videtur ꝙ non.pmo
quideꝫ de speciebus:quia de extremo ad
extremum nō deuenitur nisi per mediū.
esse autem forme in imaginatione.quod
est sine materia.non tamen sine conditionibus materia/
libus est medium inter esse forme que est in materia:ꝛ
esse forme que est in intellectu per abstractionem a ma/
teria ꝛ cōditionibus materialibus.igitur intellectus an/
gelicus nō potest formas materiales reducere ad esse in
telligibile nisi prius reducat eas ad eē imaginabile.sed
hoc est impossibile sibi:cum careat imaginatiōe:que est
2^m vis sensitiua.igitur ꝛc.℄ Secundo idem arguitur de in
tellectione:quoniā si eius intellectio causaretur a rebus
angelus intelligeret per discursum.hoc autem est cōtra
cap.7. Dio.de diui.nomi.vbi dicit ꝙ angeli non congregant di
uinam cognitionem a sermonibus diffusis:neqꝫ ab ali/
quo cōmuni ad ista spiritualia simul aguntur.consequē/
tia probatur:quia sicut aliqua causa precedit effectum
etiam tempore:sic prius tempore causaret notitiam sui
in angelo q̄ effectus.ꝛ sic angelus prius itelligeret cau/
sam q̄ effectum.

Oppo^m Ad oppositum arguitur sic.angelus nō potest naturaliter itelligere determi/
nate aliquam rem anteq̄ꝫ sit.ꝛ aliquam potest intellige/
re dum est postq̄ꝫ non fuit.ꝛ etiam dum non est postquā
fuit.igitur angelus speciem ꝛ intellectionem accipit a re
bus.antecedens quo ad primam partem patet per Aug.
cap.35. super Gen.4.in illa auctoritate allegata in tertio articu
lo precedentis.q.Quam notitiam precedebant que fie/
bant ꝛc.℄ Secunda pars non est dubia:ꝛ tertia proba/
tur:quia angelus potest recordari preteritorum.vt in eo
dem articulo est probatum.

Hic erunt articuli duo.℄ Primo videbit̃ de que
sito.℄ Secundo vtrum intelligat dis/
currendo:qḋ implicatur in vno argumento.

p^m arti. Pro primo premitto ꝙ in nobis quedam intel/
lectio est complexa.quedam incom
plexa.ꝛ quedam incomplexa ꝛ intuitiua.quedam vo ab
stractiua. Item specierum quedam sunt singulares ꝛ a
rebus recepte.quedam vo vniuersales ꝛ ficte ab intelle
ctu.oīa hec ꝛ ipsoꝝ differentia patet in p̄ lib.dist.3.

℄ His premissis pono conclusiones quinque.℄ Prima p^a ꝯ
conclusio est:ꝙ notitiam intuitiuam quam angelus hēt
naturaliter de re alia accipit a re intuitiue nota per illā.
hoc probatur sic.Cuiuslibet notitie intuitiue in angelo p^m
causa effectiua imediata.lꝫ partialis est ipsa res intuiti/
ue nota.igitur quālibet huius accipit a re ītuitiue nota.
consequentia nota est.antecedens probatur.Qꝫ eniꝫ sit
causa effectiua probo.quia si non sit sic.igitur preter
ipsam est aliquid aliud sufficiens actiuum totale ipsius
notitie:vel aliqua alia plura:que simul sufficienter pos/
sunt illam producere:ꝛ cum ipsa non sit principium pas
siuum seu receptiuum totale aut partiale intellectionis
huius vel dispositio illius.nec etiam sit effectus natura
liter consequens intellectionem ipsam vt certum est.se
quitur:ꝙ erit possibile huiusmodi notitiam causari in
angelo naturaliter re tali non existente.consequens est
falsum.consequentia probat̃:quia positis sufficientibus
actiuo ꝛ passiuo in opportunis dispositionibus ponitur
effectus si sit actiuum naturale.vel saltem potest poni si
sit liberuꝫ:sicut patet ex.9.metaphysice.ꝛ ex differentia T.c. 10.
vtriusqꝫ generis principij actiui.Qꝫ autem imediata ꝓ/
batur.quia si esset causa mediata tn̄.esset ergo causa ali
cuius:qḋ immediate esset causa notitie:ꝛ illud nō vide/
tur esse nisi species vel aliquis habitus vel aliqua alia
notitia.non potest dici ꝙ notitia alia:quia nō abstracti/
ua.nam quelibet notitia abstractiua rei distincta ꝛ na/
turaliter habita presupponit intuitiuam eiusdem.ꝛ tūc
de illa priore esset querendum vtrum immediate causa
retur a re.ꝛ si sic eadem ratione ꝛ quelibet:aut mediate:
ꝛ sic in infinitum a parte ante.quod est impossibile.nec
potest dici ꝙ habitus:quia quilibet habitus naturaliter
acquisitus presupponit causaliter actum:nec species:qḋ
forte magis posset videri.quia species nō est opportuna
nisi in absentia obiecti.vt dictum est in precedenti.q.ꝛ
per consequens non per se requiritur ad notitiam intui/
tiuam.ac per hoc non est per se causa eius.℄ Confirmo
quia si intellectus angelicus per possibile vel impossibi/
le esset virtus potens tantūmodo intueri presentia ꝛ nō
recordari preterita vel absentia:in eo nulla causaret̃ spe
cies alia a notitia ipsa ituitiua:sicut nec in sensu exterio/
ri in nobis causatur.vt habitum est in precedenti.q.igi/
tur species que causatur in intellectu angelico non est
causa notitie intuitiue.℄ Preterea angelus non potest
naturaliter aliquam rem futuram distincte intuitiue co
gnoscere:ꝛ presentem potest.igitur ipsa est aliquo modo
per se causa notitie sue intuitiue.ꝛ constat ꝙ non mate/
rialis vel formalis aut finalis.igitur efficiens.consequē
tia patet:quia alias dum adhuc res esset futura existerēt
omnes cause requisite ad notitiam eius.ꝛ per ꝯsequens
illa poni posset in effectu.antecedens patet:quoniam ꝓ/
prium est dei naturaliter futura intueri distincte.Et pro
batur etiam per auctoritatem Dam.lib.2.dicentis.Futu cap.4.
ra quidē nec angeli nec demones nouerūt.supple natu/
raliter.ꝛ per auctoritatem Aug.4.super Gen.preallega cap.35.
tam in.q.proxima.ꝛ aliam consimilem ibidem vbi vult cap.34.
ꝙ quāuis per notitiam in verbo que vtiqꝫ supernatura
liter tn̄ haberi potest:res prius fuerunt cognite ab ange
lis beatis q̄ fuerint in rerum natura per notitiam tamē
vespertinam:que ſm eum est qua res in seipsis naturali
ter cognoscuntur non potuerunt cognosci nisi prius saltē
causaliter essent.vt dictum fuit.℄ Ista conclusio confir cap.7.
matur per auctoritatem eiusdem.12.de tri.ait enim deus
nō ad tempus videt nec aliquid noui fit in eius visione
atqꝫ scientia:cū aliquid temporaliter gerit̃ ac transito/
rie:sicut ide efficiunt sensus carnales animaliū ꝛ homi/
num

nā: vel et celestes angelorum: vbi pz sm eū q cū aliqd ipa
liter fit tunc afficiunt sensus .i. intellectus angelorum et ali
2ª ꝯ quid noui in eis fit econtra de deo. ¶ Secunda conclu
sio est. q abstractiuam notitiam distinctam de re alia ac
cipit angelus a re abstractiue nota mediate ad hunc sen
sum: quia scilicet eam accipit immediate ab alia re quā
imediate accipit vel accepit ab illa quam actualiter per
huius notitiam abstractiue cognoscit. hoc probatur: nam
talem notitiam accipit imediate a specie distinguente il
lam rem representante: et illā spēm imediate accipit a re
illa. igitur etc. ꝯñtia est nota: et pma pars antecedentis pro
batur: qm notitia abstractiua de re distincta et in singulari
est per spēm eius distincte et singulariter ipsam repsen
tantē in se intuitiue cognitam: vt ex alias sepe dictis pz:
et per ꝯñs imediate cātur a specie illa. q aūt talē notitiā
habeat angelus nāliter pz ex tertio arti. prime. q. ¶ 2ª
3ª ꝯ vo pars antecedētis patebit ex quarta ꝯne sequēte. ¶ 3ª
ꝯ est. q notitiā cōplexam aliquā accipit angelus nāliter
a re intellecta. pbatur. qz notitiam euidētem alicuius veri
ꝯtingentis enuntiabilis affirmatiue et de psenti angelus
nāliter hēt. Cognoscit. n. euidēter q nūc ego loquor ista.
igitur etc. ꝯñtia pz. nam talem notitiam nō pōt habere nisi
mediante intuitiua notitia seu notitijs intuitiuis: quā et
quibus actualiter me et mea verba cognoscit: notitiā aūt
4ª ꝯ ītuitiuā huius accipit a re ipa vt pbatū est. igitur etc. ¶ 4ª
ꝯ est: q in angelo sunt singulares spēs .i. singulariter rep
sentatiue accepte ab eis rebus quarum repsentatiue sunt.
Prima pars pbatur. qz alias nō posset habere de eis disti
nctam recordationē: cuius oppositū pbatū est. q. prima:
ꝯñtia pbatur: sicut de nobis pbatū est in p. di. 3. in. q. de no
titia rerū sensibilium. in tertio dubio dicte. q. Scda pars
ꝯnis pbatur: qz si nō essent a rebus accepte vel oēs essent
simul ei ꝯcreate ab initio: et tūc per eas posset cognoscere
distincte eque bene futura sicut preterita: qd est falsum:
vel quādocūq angelus aliqd singulare de nouo apphen
dit: deus illi spēm illius infunderet: q quis sit possibile
nō tū sic cōtingere verisimile est: eo q nāliter et virtute
ppria sibi a deo tributa et eo sibi coagente sm cōem in
fluentiā tū aia nostra et coniuncta et separata possit tales
spēs acquirere. constat aūt q nō minus perfectus est an
gelus sm nām q aia nostra: hoc aūt pfectiōis vtriq est.
5ª ꝯ nam sic de nō existētibus pōt haberi notitia. ¶ 5ª ꝯ. q in
angelis sunt vel esse possunt nāliter spēs vniules et ficte
ex spēbus receptis a rebus. hoc pbatur: qm hoc est perfe
ctionis in intellectu nostro: ppter habendā notitiā quid
ditatum abstractas pprias diffinitiuas et scientificas vt
tactū est in. q. prima. articlo p. ac in illa. q. frequēter me
morata. igitur nō debet angelo denegari nāliter esse pos
Gen. Th. de l. q. 55. art. 2. se. ¶ Cōtra ista est opi. satis cōis que tenet q angeli nul
las nouas spēs recipiunt: sed habēt oēs sibi ꝯcreatas ab
initio: et hoc pter rōnem pmo facta m ad. q. hz alias: qm
qualis est distinctio et ordo corporum supremorum ad infini
ta: talis est supmarum substantiarum spiritualiū ad infimas:
nūc aūt suprema corpora .s. celestia habent potentiā tota
liter in sua nā perfectā per formā. In corporibus aūt in
ferioribus potētia māe nō totaliter perficitur per formam:
sed nūc accipit vnā: nūc aliā ab aliquo agente. igitur simili
ter inferiores substātie itellectiue .s. humane aie hnt po
tentiā intellectiuā nō cōpletam nāliter: sed cōpletur in eis
successiue per hoc q accipiūt spēs itelligibiles a rebus: po
tentia vo itellectiua in substātijs spūalibus superioribus .i.
angelis nāliter cōpleta est per spēs itelligibiles nāliter
2m habitas ad oia itelligenda que nāliter cognoscere pnt. ¶ 2º
aie humane qz sunt forme corporum iō a corporibus et p cor
pora suā pfectionē itelligibilē ꝯsequuntur: alioqn frustra

vnirentur corporibus. igitur substātie superiores .i. angeli ꝯse
quēter totaliter a corporibus absolute imāliter et in esse in
telligibili subsistētes suā pfectionē itelligibilē ꝯsequun
tur per itelligibilē effluxū: quo a deo spēs rerū cognitarum
susceperūt simul cū itellectuali nā. ¶ Tertio. idē pbatur 3m
aucte Aug. 2º sup Geñ. ad lram. dicētis q cetera infra an cap. 12.
gelos ita creantur vt pus fiant in cognitione rōnalis crea
ture: ac deinde in gne suo. ¶ 4º ad hoc pōt argui ex alia 4m
aucte eiusdē ibidē vel. 12. ait. n. nec sane putandum est fa cap. 29.
cere aliqd corpus in spiritu quasi spiritus corpori facienti
māe vice subdatur: omni. n. mō prestātior est qui facit ea
re de qua aliqd facit etc. et iō ꝯcludit q imaginē corporis
in spiritu nro qua cū absens fuerit recordamur nō ipm
corpus in spiritu: sed ipse spiritus facit in seipso. Ex cuius
rōnis medio manifeste ꝯcludi pōt q res corporales: aut
certe etiā spirituales inferiores angelis nō pnt aliquas
spēs vel notitias cāre. ¶ 5º pōt argui. qz aut res cāntes 5m
hōs spēs in itellectu angeli pus cānt necessario spēs illas
vel alias in medio: aut imediate cānt illas in intellectu
angeli. nō pōt dici pmū: qm tunc sequitur q si esset vacuū
inter rem illā et angelū nō posset angelus intelligere illā.
Itē nō posset itelligere colorē in nocte: sicut nec nos cor
poraliter videre: qz color existens in tenebris nō causat
spēm vllā in medio: sed hec sunt absurda. igitur illud dici
vere nō pōt: nec et 2m: qm tūc angelus per nullā distātiā
posset ipediri a notitia rei: et sic diabolus exns in angulo
orientis nosset illud qd est in occidēte: qd nō ꝯueniēter
vr dcm. ¶ Ad pm dico q deficit multipliciter. p qdē qz Ad pm
sm ipm sequitur q nunq angelus pficeretur per nouā itel Thom.
lectionē et ꝯsiderationē actualē: sed semp oia simul actu vbi s.
ꝯsideraret que pōt nāli cognitiōe cognoscere: cuius oppo
situ iste doctor met dicit isra. q. 58. arti. p. ¶ 2º qz falsum 2
assumit dicēdo q corpora celestia sunt totalr pfecta si in
telligatur q nullā pfectionē substātialē vel accidētalē re
cipiūt: nā certū est q luna et alia corpora celestia illumi
nantur a sole: si vo itelligatur de perfectiōe substātiali nihil
ad ppositū: cū spēs ille in angelis nō sint forme substan
tiales. ¶ 3º qz vel maior illa sumitur vniulr: et sic est falsa: 3
qm corpora celestia sic se hnt ad infima q gnant illa: et
tū angeli nō gnant aias humanas aut creant: vel ipsa su
mitur particulariter aut idefinite: et tūc forma arguēdi est
inutilis et nihil ꝯcludit. ¶ Ad 2m dico q nō: iō ꝯsequuntur Ad 2m
pfectionē itelligibilem a corporibus obtinere: qz sunt forme
corporis: gnimo et cū sunt separate ab eis tales pfectio
nes accipiūt: vtrum aūt iō per corpora vel sensus corporis
ꝯsequuntur huius pfectionē: qz sunt forme corporum nō curo:
nā et si ita eēt nō ad ppositū facit: qz nō dico q angeli re
cipiāt per corpora tales pfectiōes: sz dico q a corporibus:
sicut ab obiectis et efficiētibus pticialibus sue notitie. ¶ Ad 3m Ad 3m
dōm. q sicut pz ibidē clare: et similr li 4º in pluribus locis
Aug. loquitur ibi de cognitiōe qua creature ab āgelis cogno
scuntur in vbo que vtriq supnālis et beatifica est. de cogni
tiōe vo nāli: quā vocat ipse vespertinā nō illud dicit: sed
oppositū vt supra recitatū est. ¶ Ad 4m dico p q si seq T.c.52.
mur sonū illorum vborum pbaretur q corpus inaiatū nō posset
agere in sensum: qd tū expsse est ꝯ phm 2º de aia q vult cap. 2º
q sensibilia exteriora sint actiua sensationū vel sz alios
spēcierum in sensu. Et silr Aug. 2. de tri. Itē sm h phantasm a
ta nec spēm nec itellectionē causarēt in itellectu: qd est
ꝯ phm: et nec doctor pdictus hoc diceret. ¶ p. Esset cō ꝯfirma:
tra eundēmet Aug. qui vt in pcedentibus qonibus pz: vult
q ois res quācūq cognoscimus cōgenerat in nobis noti
tiā sui: et. 14. de tri. dicit q quedā cognoscibilia cognitio cap. 10
nem interpositione tēporis antecedunt: sicut sunt ea sen
sibilia que iā erāt in rebus tpalibus anteq cognoscerentur.

Quedā vō simł eē icipiūt velut si aliqd visibile:qđ oīno
nō erat ante oculos nostros oriaꝛ cognitionē nostrā vtiꝗ
qȝ nō pcedit:ꝛ moꝝ subdit.verūtn̄ siue tpe pcedētia:siue
simul eē icipiāt cognoscibilia cognitionū gignūt nō co-
gnitiōe gignanꝛ:ꝛ pȝ hic ꝙ loquiꝛ de sensibilib⁹:nō igiꝛ
vult ipse negare simplr corp⁹ agere in spm̄:sed solūmō
intēdit ꝙ nō agit:sicut agēs totale effect⁹ recepti in spū
sicut ptibile aut ipm agere non negat:aliogn ɔ̄dicerēt si-
Ad 5ᵐ bi:vt pȝ ex dictis:qđ nō est putādū. ¶ Ad 5ᵐ dōm.ꝙ eꝗ
bene cōcludet ponēdo spēs inatas ꝙ angelus per nullaȝ
distantiā ipediret a cognoscendo rem vllaȝ:vnde ꝛ illud
ɔ̄ns cōcedunt doctores:quoꝝ rōnes solute sunt mihi:tn̄
videt alr respōdēdū ad argumētū.ꝛ dico ꝙ nō est neces-
sariū ꝙ res cognoscenda ab angelo causet spēm suam in
medio:nam vna aīa separata cognoscit nālr aliā distan-
teȝ:sicut pȝ de aīa diuitis epulonis que cognoscebat alaȝ
Laȥari:ꝛ silr alam Abrae a quarum qualibet loco dista
bat:sicut pȝ ex verbis euāgeliste dicentis ꝙ diues ille.i.
aīa que fuit illius diuitis vidit Abraaȝ a longe:ꝛ similr
ex responso Abrae dicētis magnum chaos iter hos ꝛ il-
los firmatum esse.Sed constat ꝙ nec aīa Abrae nec aīa
Laȥari suas spēs causabant in medio:cū mediū non sit
susceptibile spērum rerū spiritualiū.Et cū inferꝛ ꝙ tūc
per nullam distātiam ipedireꝛ notitia angeli:nego ɔ̄se-
quentiam:nā nō obstāte qđ dcm̄ est de aīa sepata adhuc
pp distātiā ipedit:sicut expsse vult Aug.in li° de cura p
mor.agēda.est.n.snia eius ꝙ ale exntes in inferno nihil
pnt scire.s.nāliter de his que actualr fiunt in mūdo:nisi
discant relatione coꝝ qui hinc illuc descēdūt:ꝛ per hūc
modū dicit Abraam sciuisse quales in mundo fuerāt di
ues ille ꝛ Laȥarus:ꝛ ideo dicit Aug.pinde fatēdum est
nescire qdem mortuos qd hic agatur.s.dūȝ hic agiꝛ:po-
stea vō audire ab eis qui hinc ad eos moriendo pergūt.
hoc aūt non possent nisi accedentes illuc viderent:quos
tamē hic existentes non cognoscebant.

2ᵒ arti. **Quantū** ad 2ᵐ arti° pmitto vnā distinctionē de in-
telligere discurrēdo:potest.n.quātū ad p-
San.Th. positū sufficit accipi triplr.vno modo vt idē sit qđ vnū
pt.1.q.58. post aliud itelligē.Scđo vt sit idem qđ vnū per aliud i-
arti.3. telligē.Tertio vt sit idē qđ vnū post aliđ:ꝛ per aliud in-
telligere siue qđ in idē venit:aliqd pus ignotū per aliud
pus notū cogscē:ꝛ h mō stricti⁹ ꝛ magis pprie sumiꝛ in-
telligere per discursuȝ:ꝛ in h sensu negāt angelū itelligē
discurrēdo g h negāt:ꝛ pprie ēt talis discursus iter noti
tias cōplexoꝝ accipiꝛ. ¶ His premissis pono ɔ̄nes tres
p°ɔ̄ affirmatiuas sm tres acceptiōes pdictas. ¶ Est ergo p°
ɔ̄clusio.ꝙ angelus nāliter itelligit discurrēdo sm pᵐ sen
suȝ.h pbaꝛ.nā angelus aliquā rē icipiētē eē distincte co
gnoscit:ꝛ silr vitates aliꝗs ɔ̄tingētes de ipsa:quā ꝛ q̄s ali
quādo nō cognouit:qn̄ tn̄ alias res ꝛ alias veritates co-
gnoscebat.igiꝛ angelus cognoscit discurrēdo ad sensuȝ il
lū.ɔ̄ña est nota.aīs pbaꝛ ex dictis in pmo arti.nam reȝ
futurā angelus nō cognoscit distīcte:ꝛ p ɔ̄ns nec eius sin
gulares vitates ɔ̄tigētes:nec est dubiū ꝙ nūc dū illa fu-
tura est cognoscit alias res ꝛ vitates:ꝛ qn̄ illa res erit p-
2°ɔ̄ sens:tūc cognoscet illā:sicut eas que nūc sunt. ¶ 2°ɔ̄ est.
ꝙ angelus itelligit discurrēdo scđo mō:ꝛ ne fiat in vba
calūnia:quādocūꝗ dico itelligit p eodē accipio qđ p cō
uenit itelligē:ꝛ semper loquor de cognitiōe nālr ab ipso
poli hīi.hāc ɔ̄nem pbo sic.aliꝗs veritatē nō imediataȝ
angelus cognoscit.igiꝛ vnū per aliđ cognoscit.ꝛ per ɔ̄ns
discurrit scđo mō.ɔ̄ña pbaꝛ.qꝛ oīs veritas cognita non
per aliā seu per notitiā alteri⁹ vitatis est veritas imedia
ta saltē illi cui sic ē cognita:vt pȝ ex diffōne ppōnis im-
mediate pmo posterioꝝ.s.q̄ nō est altera poꝛ.supple qua

ipsa cognoscaꝛ:vt cōiter exponiꝛ:ꝛ eodē mō sumo vita
teȝ imediatā.aīs declaro.Sumo vbi grā vitatē istā.sol
eclipsabiꝛ tali tpe.vel istā ɔ̄ditionalē.Si mūdus ꝛ cur-
sus astroꝝ durabit vsqȝ ad tātū tps sȝ dispōnē q̄lis nūc
est tali die sol eclipsabiꝛ.istā vitatē nō est dubiū eē notā
angelo:cū sit nota vel eē possit ēt hoi astrologo:ꝛ nō ē ei
nō p se siue ex termīs:vt pȝ ēt qꝛ cuilibet nr̄m qui vtriꝗ
terminos nouimus eēt nota.Itē nō est sibi nota ex aliꝗ
notitia itiutiua vna aut plib⁹:sȝ qꝛ nouit qn̄ sol ꝛ luna i
talib⁹ pūctis erūt.igiꝛ nō est sibi imediata.Idē posset p
bari de vitatib⁹ pluim effectuū nāliū:quos futuros ange
lus pnoscit:ꝛ nō nisi p notitiā suaꝝ cāꝝ:vn̄ Aug.in de di
uinatiōe de.dicit ꝙ demon in aeris affectiōe atqȝ iordi-
natiōe sibi nō nobis ignota futuras puidet tēpestates.i.
p notitiā qua nouit aerē sic eē affectū ꝛ iordinatū cogno
scit ꝙ tēpestas erit. ¶ 3ᵃ ɔ̄ ē.ꝙ angelus itelligē pōt dis- 3ᵃɔ̄
currēdo tertio mō.hāc pbo:qꝛ si deꝛ oppoᵐ.seqꝛ ꝙ dia-
bolus glȝ simł actualr nouit distīcte ifinitas vitates spe
differētes:ꝛ vlteri⁹ ēt ꝙ hȝ sił actu ifinitas notitias spe-
cifice distinctas vel vnā eqvalentē infinitis specifice di
stictis.ɔ̄ns vtrūꝗ puto nō eē dādū.ɔ̄ntiā declaro in exē
plo iā sumpto de sole:ɔ̄stat.n.ꝙ si mūdus ꝛ cursus astro
rū vniformiter ppetuareꝛ a deo ifinities sol eclipsareꝛ:
cū igiꝛ diabolus quālibet eclipsim futurā seu quocūqȝ
tpe sol sit eclipsandus posset cognoscē:si nō possit scire
per discursuȝ mō isto.igiꝛ sił nouit qñcūqȝ eclipsabiꝛ.ꝛ
per ɔ̄ns simł nouit ifinitas tales vitates si mūdus ꝛ cur-
sus astroꝝ ppetuabiꝛ vniformiter.In tpe a.eclipsabiꝛ
sol si mūdus ꝛc.In tpe b.sol eclipsabit ꝛ sic de alijs tē-
porib⁹.Idē pȝ i alio exēplo:nā ɔ̄stat ꝙ figure angulares
in ifinitū sūt multiplicabiles p additionē anguloꝝ.v.g.
possibilis est figura triāgularis.polis ēt est aliꝗ q̄drāgu
laris:ꝛ itē aliꝗ pētangularis:ꝛ sic in ifinitū supposito ꝙ
ɔ̄tinuū sit ifinite diuisibile.de q̄libet aūt spē figuraꝝ sci
bilis est aliꝗ ppa passio:certū ē igiꝛ sm pdicta ꝙ diabo
lus sił cogscit ifinitas ɔ̄nes ꝛ vitates specifice distīctas.
¶ R.Mihi vi valde mirabile dictu ꝙ nullā vitatē ne-
cessariā cogscibilē nālr diabolus ignoret:ꝛ tn̄ oporteret
h dicē sȝ illā viā:nā si aliꝗs ignorat vel illa est mediata
vel imediata:si mediata.g p porē cogscibilis:ꝛ p ɔ̄ns ali
q̄ ignota p aliā pus notā cogsci pōt ab eo:ac p h per dis-
cursuȝ h 3ᵒᵒ sumptū:cui⁹ oppoᵐ poniꝛ.Si vō illa ignota
ē imediata.igr̄ p locū a miori.seqꝛ ꝙ aliꝗ mediata ē sibi
ignota:ꝛ p ɔ̄ns vt pus aliꝗ ē ab eo cogscibilis per discur
suȝ. ¶ Pro opi.opposita nō adducūt opinātes aliā rōnē
q̄ȝ illā psuasionē de cōpōne corpoꝝ supmoꝝ ad infima
q̄ soluta ē i arti.pcedēti.ꝛ auctē Dio.allegatā in 2ᵒ argu-
mēto facto ad q. ¶ Ad pᵐ igiꝛ argumētū cū dī ꝙ ab extre ad argᵐ
mo ad extremū nō deueniꝛ nisi p mediū ꝛc.dici pōt p ꝙ pnᵉ q.
q̄uis ista ppō hēat vitatē in motu locali:cū aliqđ corp⁹
moueꝛ a vtute finita:nō tn̄ vlr in alijs motib⁹ hȝ vitatē:
nā ɔ̄stat ꝙ capilli nigri fiūt albi:ꝛ tn̄ nō pus fiūt virides
vł cerulei:g colores sūt medij iter albedinē ꝛ nigredinē:
eūdo tn̄ magis ad itētionē arguētis pōt ɔ̄cedi ppō vbi ē
dare p se mediū:ꝛ p se extremo:ꝛ pȝ ꝙ alr nō est va:nūc
āt ita aliqd ē mediū iter aliꝗ ꝙ iter q̄dā alia n̄ ē mediū.
v.g.iuxta māȝ de q̄ est smo eē itētiōale in medio est me
diū p se iter eē māle coloris ꝛ eē ei⁹ itētiōale i organo vi
sus.vn̄ visibile imediate suppositū organo nō cāt spēȝ i
illo:ꝛ tn̄ tale eē itētiōale i medio ē p se mediū iter eē mā
le tāgibilis ꝛ ei⁹ eē itētiōale in organo tact⁹:ita ēt eē intē
tiōale in sensu vel in imagiatiua est mediū iter eē māle
ꝛ eē pure itellectuale in aīa ɔ̄iūcta:ꝛ tn̄ nō in aīa sepata:
ꝛ ita dico ꝙ eē imaginabile nō est mediū inter eē māle
ꝛ eē itellectuale respectu intellectus angelici:vn̄ sicut nō

bene argueret̃ ꝙ tãgibile nõ põt agere in organũ tact⁹
nisi ꝑus agat in mediũ extrinsecũ: qꝛ visibile nõ põt agẽ
in organũ visus: nisi agat in mediũ extrinsecũ: ita nõ bñ
arguit̃. ꝙ res mãlis nõ põt agere imediate in intellectũ
angelicũ: qꝛ nõ põt ẽt imediate agere in itellectũ huma-
nũ ꝯiunctũ. Qḋ tñ ẽt verũ vniulr sit verũ in q̃libet actio
Ad 2m ne itellectus pro nũc nõ affirmo nec nego. ❡ Ad 2m ꝗ-
quid sit de cõsequentia. cõcedo tñ ꝯsequens: ꝛ ad aucto-
ritatez Dionysij dico ꝙ ipe nõ loquit̃ de angelis ſm sta
tum mere nãlem: sed ſm statũ beatificũ: nec de qualibet
notitia eoꝝ: sed de ea qua deũ cognoscũt: ꝛ istud pꝫ: tum
ex eo ꝙ sine medio ibidem ꝓcedit. ac. n. sic. ex ipsa. s. diui
na sapiẽtia itelligibiles ꝛ itellectuales angelicaꝝ mẽtiũ
virtutes simplices ꝛ beatos hñt itellectus. ecce ꝙ de bea-
tis spãlr loquit̃. Qḋ ẽt ꝯfirmat̃ qꝛ cito post loquit̃ spãlr
de aiab⁹ humanis: ꝛ postea de demonib⁹ spãlr: tñ qꝛ ait
nõ sermonib⁹ diffusis congregantes diuinam cognitio-
nem: nõ ait absolute cognitionẽ: sed determinant dicẽs
diuinã: ꝛ ẽt post statum sequit̃. vniformiter itelligibilia
diuinoꝝ itelligũt: per que pꝫ ꝙ loquit̃ de cognitiõe qua
deum beatifice vidẽt. ꝛ certe illã nõ congregant ex ser-
monibus diffusis: neqꝫ per discursuz acqrunt. In ꝓposi-
to aũt no est sermo de tali notitia: neqꝫ de eis ſm statuz
beatificu: sed ſm naturalẽ. i. si essent in statu eoruz pure
naturali: ꝛ in tali ꝑscrutatione meli⁹ põt videri veritas
ex dictis sanctoꝝ cũ loquunt̃ de demonib⁹ q̃ cũ de an-
gelis beatis: nã multi dicũt de ipsis ſm statum illũ sibi
conuenientia: que intelligi nõ debent sibi nãliter conue
nire: ꝙ qui non distinguũt errãt circa intellectũ ipsoꝝ.

❡ Distinctionis. IX. ꝛ. X. Questio. I.

Circa dis. 9. ꝛ. 10. in qbus magister agit
de diffõne ꝛ ꝑeminẽtia ordinuz
angeloꝝ: ꝛ quõ superiores per medios nũ
tiant minoribus diuina ꝓcepta: ita ꝙ que
ipsi nouerunt q̃si loquentes alijs manife-
p^m stant. ❡ Quero p̃mo. vtruz vnus angelus
nãlr ex se possit nosse distincte ꝛ intuitiue cogitatiões alio-
rum angeloruz: ac ẽt nostras. Et arguit̃ ꝙ sic. qꝛ angelus
quilibet nãliter põt cogñscẽ distincte ꝛ intuitiue cuiuslibet
alterius angeli: ac ẽt hois ẽẽntiã ꝛ itellectũ ꝛ voluntatẽ.
igit̃ ꝛ qlꝫ põt nãliter sic cognoscẽ cuiuslibet angeli vel
hois cogitationes ꝛ volitiões: ꝯña vꝫ clara: qꝛ nõ minus
cogitatio ꝛ volitio sunt de se actu itelligibiles q̃ intelle
ctus ꝛ volũtas: imo plerũ nos per hꝯ oꝑationes deue-
nimus in notitiã potẽtiaruꝫ tanq̃ in minus nota per no
tiora. antecedẽs ꝓbat̃. nã q̃libet angelus cognoscit essen
tiã suã intuitiue. igit̃ ꝛ quilibet superior cognoscit essen
tiã inferioris intuitiue. patet ꝯsequentia: qꝛ omne cogno
scibile ab inferiori põt esse cognoscibile a superiori eque
perfecte vel perfectius. Et simili mõ ꝓbat̃ de volũtate
ꝛ intellectu: ita etiam de homine. qm̃ homo etiam suaz
essentiã aie nouit intuitiue vt probatum est in p̃mo. di. 3.

Oppositũ arguit̃. qꝛ dei est ꝓpriũ nosse cogitatio-
nes cordiũ iuxta illḋ Hier. 17. prauũ ẽ
cor hois ꝛ inscrutabile ꝛ qs cognoscet illud. Et statim re
spondet̃. ego dñs scrutans corda. supple ꝛ nullus alius.

Sco. i re-
por. libro
2. dis. 9. Hec est opi. cuiusdã doctoris: sicut ex his per que re-
probat opi. sancti Thome. colligit̃: ꝙ q̃libet
angelus nãlr põt intuitiue ꝛ distincte cognoscẽ cogitatio-
nes alioꝝ: nec in h̃ depẽdet a volũtate cogitantis: vnde
posita cogitatione vel volitione nõ est in potestate ange
li cogitãtis vel volẽtis occultare eã alteri angelo: qn ille
2m eã possit distincte cognoscere. ꝓbat̃ aũt opi. hec ꝑ sic. oẽ
intelligibile in actu presens itellectui ꝑfecto nõ depẽdẽ
ti a phantasmate ꝛ sibi ꝓportionatũ põt ab eo intelligi:
ꝛ addit̃ nõ depẽdenti a phantasmate: qꝛ itellect⁹ noster
pro statu isto nõ intelligit aliqḋ: nisi per cõparationẽ ad
phantasmata q̃tũcũqꝫ sit sibi p̃ns: sed cogitatio vel ꝯce-
ptus in vno angelo q̃tũcũqꝫ claudat̃ per volũtatẽ est in-
telligibile in actu ꝛ proportionatũ itellectui angeli alte-
rius: ergo ab illo põt cognosci. ❡ 2° si angelus posset al- 2m
teri occultare suã cognitionem eadem rõne posset illi oc
cultare suã ẽẽntiã ne videret̃ ab illo. ꝯñs est falsum. ꝯña
probat̃: qꝛ essentia angeli sibiipsi est itimior q̃ ꝓpria co
gitatio. ❡ 3° nõ subest iꝑio volũtatis create actio agẽ- 3m
tis nãlis approximati passo: sicut ꝙ ignis nõ calefaciat
lignũ nõ subest iꝑio voluntatis create: sed itellectio in
angelo est nãlr itelligibilis ꝛ motiua itellectus alterius
angeli. ergo nõ põt volũtas vnius angeli occultare ne i-
telligat̃ ab alio angelo ꝯcept⁹ suus. ❡ 4° si volũtas vni⁹ 4m
angeli põt claudere suũ ꝯceptũ ne videat̃ ab alio ãgelo
ꝑfectiori põt eadem rõne occultare ꝯceptum suũ ne co-
gnoscat̃ volũtas a ꝓpo itellectu: qḋ est falsuꝫ. ꝯña ꝓbat̃.
qꝛ minus põt voluntas ipedire ne intellectus ꝑfectior ꝛ
magis dispositus moueat̃ ab itellectu sibi p̃sente q̃ ipe
dire itellectuꝫ iperfectiorẽ: ꝛ qui nõ est ita dispositus: vt
moueat̃ ab illo itelligibili: sed intellectus superioris an-
geli est perfectior q̃ itellect⁹ istius sic occultãtis: ꝛ etiaꝫ
magis dispositus: vt patiat̃ ab illo itelligibili: qꝛ intelle-
ctus ꝑfecte itelligens aliqḋ obm nõ põt ꝑfecte simul in-
telligere itellectionẽ illius oppositi: qꝛ no intelligit itel-
lectionẽ: nisi per actũ reflexũ: ꝛ per ꝯñs nõ itelligit ꝑfe-
cte illã itellectionẽ dum est: qꝛ tũc hẽet simul duos act⁹
itelligẽdi ꝑfectos: sꝫ alius angelus põt itelligẽ illã perfe-
cte actu recto itelligẽdi. ❡ Quinto nõ minus est occul- 5m
tabilis actus volũtatis q̃ actus itellect⁹: imo magis: sed
actus volũtatis nõ põt occultari itellectui alteri⁹ angeli.
g̃ nec actus itellect⁹. ꝓbat̃ minor: qꝛ si claudit vel occul-
tat volitionẽ: vel per seipsam: vel per aliã volitionẽ: nõ
per seipsaꝫ: qꝛ ipsa posita in esse est multiplicatiua sui ꝛ
motiua potẽtie sibi ꝓportionate: qꝛ ꝛ hoc est de rõne mi
nus perfectioris. ergo per aliã volitionẽ: ꝛ de illa quero
si occultat̃ vel nõ: si sic. ergo per aliã: ꝛ sic in ifinitũ. g̃ est
deuenire ad vnã que est manifesta: ꝛ per ꝯñs intellectio
vel ꝯceptus nõ põt esse occultus per volitionẽ. ❡ Ad il-
lud aũt v̄bũ apostoli p̃me ad Cor. ꝙ. n. scit homo que sũt cap. 2.
hois: nisi spũs hois qui est in ipso. Qḋ alia opi. pro se ad-
ducit. Respondet̃ ꝙ hoc intelligit̃ de corde hois qḋ est
volũtas: iuxta illud: fili prebe mihi cor tuũ. i. amorẽ tuũ.
qui est actus volũtatis: ꝛ istũ actũ volũtatis dꝛ solus de⁹
nosse: nõ qꝛ nõ sit nãliter itelligibilis ab alio angelo: vñ
nõ põt vnus angelus claudere suã volitionẽ: qn sit itelli
gibilis ab alio: sed iõ dꝛ solus deus cognoscẽ volitiones:
qꝛ nõ coagit volitionib⁹: vt agat in itellectũ alteri⁹: ꝛ h̃
iuste: qꝛ volitiões ordinant̃ ad ꝑmiationẽ ꝛ punitionẽ:
que soli deo cõueniunt: iuxta illud. mihi vindictã ꝛ ego
retribuam. ꝛ ideo cognitionem illoꝝ sibi reseruauit: sed
ista rõ non ita concludit de intellectionibus: qꝛ non sunt
ita ordinate ad premium ꝛ penam: vnde non sunt meri-
torie: nisi vt cadunt sub actu voluntatis: ꝛ inquantũ im-
perantur a voluntate. ❡ Cum isto doctore satis concor- Alius do
dat quidam alius. d. ꝙ angelus nature sue derelictus po ctor
test videre intuitiue cogitationes ꝛ affectiones in alio an-
gelo: ꝛ in nobis similiter: quod probat p̃mo: qꝛ sicut visi- p^m
bile ad visum: sic intelligibile ad intellectum: sed omne
visibile potest videri a potentia perfecta visiua: si debi-
to modo approximetur. igitur oẽ itelligibile põt videri
ab itellectu angelico q est potentia intellectiua perfecta.
❡ Secũdo omne actiuũ totale vel ꝑtiale respectu vni⁹ 2m
passiui põt eẽ tã ꝑtialis respectu cuiuslꝫ passiui eiusdem

rōnis ꝛ cuiuslibet effect⁹ eiusdē rōnis:sed vna itellectio
angeli pōt eē cā ptialis respectu act⁹ reflexi i eodē ange-
lo:nā pōt itelligē se itelligē.igit̄ illa itellectio pōt esse cā
ptialis respectu alteri⁹ āgeli:si debito mō approximet̄:
ꝛ eodē mō est de itellectiōe nr̄a:ac ēt de affectione:de fa
cto aūt forte aliud est qḋ angelus nō pōt itelligē nisi cō-
currēte deo:sicͭ cā ptiali:ꝛ qꝛ de facto forte nō coagit itel
lectui angelico ad itelligēdū cogitatiōes nr̄as vl' alteri⁹
angeli:iō forte nō itelligit illas.¶ 2⁰ dicit iste doctor ꝙ
supposito ꝙ angelus videat cogitatiōes ꝛ affectiones in
tuitiue:nō tn̄ videt obm terminans actū nisi in vniuli ꝛ
ꝯspectu cōi sibi ꝛ aliꝫ:qꝛ posito ꝙ diligā fortē pōt ange
lus ituitiue vidē dilectionē meā si sit approximata sibi:
ꝛ videt ꝙ diligo hoīem:sꝫ nō videt ꝙ diligo fortē.eodē
mō in pposito:si itelligā fortē pōt vidē itellectionē meā
ituitiue:ꝛ pōt vidē ꝙ itelligo hoīem:sed nō ꝙ intelligo
istū vel illū:ꝛ tota cā est ꝙ obm act⁹ nō pōt cogsci a potē
tia cognoscēte actū nisi per discursū ꝛ arguitiue:alr̄.n.si
vidēs actū ituitiue semp videret obm act⁹ illi⁹ ituitiue:
cū angelus ꝛ itellect⁹ noster p statu isto possit cognoscē
cognitionē abstractiuā ituitiue:seqͥ ꝙ tūc videt obm il
lius act⁹ ituitiue:qḋ falsum est:qꝛ possum itelligē abstra
ctiue obm qḋ nihil est in effectu.igit̄ cognosco obm act⁹
arguitiue tn̄:ꝛ per discursum:sꝫ isto mō nō cognosco ali
qḋ singulare determiatū:sed tn̄ in ꝯspectu cōi:qꝛ cogni-
tio equalr̄ assimilat̄ oib⁹ idiuiduis eiusdē rōnis:maxie
si illa idiuidua sint simillima:ꝛ per ꝯn̄s per talē nō pōt
3ᵖᵘ op. determinate plus hr̄i cognitio vnius q̄ alterius.¶ Ista
opi.mihi nō vr̄ va:ad qḋ ostēdū:ꝛ pro rn̄sione ad.q.po-
no ꝯnes tres. pᵃ est.ꝙ de facto nulla creatura cognoscit
distincte ꝛ ituitiue cogitatiōes vel affectiōes hūanas. 2ᵃ.
ꝙ nulla pōt nālr̄ tales cogitationes vel affectiōes sic co
gnoscē. 3ᵃ spālr̄ ꝯ 2ᵐ doctorē ꝙ si angelus intuitiue co-
gnosceret cogitationē alterius qua alter distincte ꝛ deter
minate cogscit aliqḋ singulare:ꝛ per hāc cogsceret obm
pᵃ ꝯ ei⁹ vtiqꝫ cogsceret illud distincte ꝛ determinate.¶ Pri
mā ꝯnē possem multis auctoritatib⁹ scripture pbare q-
bus asserit̄ dei esse corda hoīum nosse:verū qꝛ aliq pro
libito iterdū glosant dicētes ꝙ ex talib⁹ auctoritatib⁹ nō
excludunt̄ creature ab hꝰ cognitiōe:iō vnicam adduco
cap.6. que glosam hꝰ prorsus repellit.Scriptū.n.habem⁹ 2⁰ pa
ralipomenon.dcm̄ esse deo per Salomonē.Tu solus no
sti corda filioꝝ hoīum.Si solus.ḡ nulla creatura.Dicere
per corda:itelligit affectiōes tn̄ nō cogitationes pp cāꝫ
superius a doctore p̄assignatā.Cōtra.tūc diabolus cogi-
tationes saltē nosset:sed h̄ est falsum sicut pbat̄ per il-
cap.49. lud ecclesiasticū dogma scriptū in li.de ecclesiasticis do
gmatib⁹:iternas aie cogitationes diabolū nō vidē certi
simus:ꝛ ne qꝛ diabolū spālit' nominat suspiceris eum
solū nō alios āgelos hāc nō hr̄e noticiā.ausculta qd sub-
dit̄.Secreta aūt cordis ille solus nouit:ad quē dr̄:tu so-
ꝯfirma° lus nosti corda filioꝝ hoīum.¶ P̄.Nimiū foret pericu
losum si diabolus distincte cognosceret qd hō determina
ꝯfirma° te cogitat.¶ P̄.Hoc reprobat̄ ex itentiōe Hierony.sup
illud Matth.9⁰ cū vidisset Jesus cogitatiōes eoꝝ ꝛc̄.di
cit.n.ipse ꝙ illud ex h̄ pbat̄ ꝙ ipse eēt de⁹:sꝫ certe istud
nō eēt verū:si etiā diabolus suis nālib⁹ relictus h̄ nosse
posset.alias eque bene sequeret̄ ꝙ diabolus eēt de⁹.Et
si attēdant̄ vba euāgelij pcedētia pꝫ manifeste ꝙ loqui-
tur pprie de cogitatiōib⁹:vt ptinēt ad itellectū:nā pmit
tit euāgelista.Et ecce qdā de scribis dixerūt intra se hic
blasphemat:ꝛ imediate seqͥt:cū ḡ vidisset ille cogitatio
nes eoꝝ:cogitatiōes qdē dixerūt intra se nō affectiones
inqͥ qb⁹ cupierūt vel voluerūt.Itē ꝙ ibi per cogitatio-
cap.10 nes significent̄ itellectiōes:pꝫ per Aug.15.de tri.vbi pdi

ctū vbū ad hūc itellectū exponit.¶ Alias auctes nō est
opus afferre:qꝛ hec taꝫ expsse sunt:vt nullus chr̄ianus de
ista ꝯne possit licite dubitare:vn̄ miror multuꝫ de 2⁰ do
ctore ēt qui cū nota dubitationis dicit angelos de facto
cogitatiōes hoīum nō nosse:cū tn̄ illud assertiue scriptu
ra tā expsse determinet.¶ P̄.Cā quā ille doctor assignat
pp qḋ solū affectiones lateant angelos nō est sufficiens.
Tuꝫ qꝛ q̄uis soli deo ꝯueniat p̄miare atqꝫ punire:vt qd
ob h̄ fuit necesse:vt ipsas volitiones solus nosset:nunqd
si alij nossent ipse ppterea min⁹ eēnt p̄miāde vel punie
2ᵃ ꝯ de:aut h̄ minus sibi soli ꝯueniret:pꝫ bene ꝙ nō.¶ 2ᵃᵐ
ꝯnē pbo sic.nullū genus entiū p̄uat̄ vniulr̄ vel vt in plu
rib⁹ s̄m idiuidua ꝛ tpa opōne sibi nālr̄ cōpetēte seu na-
ta cōpetere.Genus aūt angeloꝝ pro sp vel in plurib⁹ s̄m
idiuidua ꝛ tpa p̄uat̄ cognitiōe distincta cogitationū ho-
minū:vt pꝫ ex pcedēte ꝯne.ḡ ipsi nō sunt nālr̄ apti ad ta
cap. 30. lē opōnē.ꝯn̄a est clara.ꝛ pᵃ pꝫ añtis pbat̄ auctē Aug.7.
de ciui.dei.sic de⁹ administrat cūcta que creauit:vt etiā
ipas pprios exercē ꝛ agere motus sinat.ꝛ li.5.ꝯ Julianū
ait.neqꝫ.n.de⁹ ita nās creat vt leges auferat:q̄s dedit mo
tib⁹ vniuscuiusqꝫ nāe:ꝛ vtrobiqꝫ motū pro opōne capit:
ꝛ itelligēdū est dcm̄ vtrūqꝫ vt in plurib⁹:nā aliqn̄ p mi-
raculū suspēdit aliq̄s creaturas ab opōnibus suis:qḋ tn̄
rarissime ꝯtingit:sicut ꝯtigit in camino ignis triū puero
ꝯfirma° rū.¶ Cōfirmat̄.qꝛ alias posset dici ꝙ albedo pōt nālr̄
pducē albedinē siue calor calorē:sꝫ ꝙ h̄ nō ꝯtingit est:
qꝛ de⁹ suspēdit eā a tali actiōe nō coagēdo sibi:qḋ tn̄ nul
2ᵐ lus diceret.¶ 2⁰ de⁹ nullā spēm rerū corpaliū p̄uat vt in
plib⁹ s̄m idiuidua ꝛ tpe vlla opōne ad quā sit nālr̄ apta
nata.igr̄ nullas subas spūales ꝛ nobilissimas creaturarū
p̄uat vt in plib⁹ ꝛc̄.ꝯn̄a pbabilis multū est:nec oppositū
ꝯn̄tis vr̄ rōnabilr̄ stare cū añte.ꝛ añs est clarū.¶ P̄.Cā
nulla rōnalis vr̄ posse assignari pp quā deus sic sp suspē
deret ab hꝰ cognitōe āgelos saltē bonos:cū nō suspēdat
eos a cognitiōe rerū min⁹ pfectaꝝ:nec ēt magis pfectaꝝ:
3ᵃ ꝯ vtpote subaꝝ ꝛ corpaliū ꝛ spūaliū.¶ 3ᵃᵐ ꝯnē pbo sic.si
aliqs itelligit p spēm aliq̄ sigulariter ꝛ determinate ali
qḋ idiuiduū repn̄tātē determinate itelligit illud indiui
duū qḋ illa determinate repn̄tat.igit̄ si aliqs itelligit p
aliq̄ notitiā determinate aliqḋ idiuiduū repn̄tātē itelli
git determiate illud idiuiduū.ꝯn̄a pꝫ.Tū qꝛ eadē rō est
hincinde:nec aliqd vr̄ plus obuiare ꝯn̄ti q̄ añti.qḋ pꝫ.si
n.pp aliqd obuiaret̄ ꝯn̄ti h̄ eēt vt vr̄ s̄ꝫ istū:qꝛ notitia ē
eq̄ silis alijs idiuiduis eiusdē rōnis:vt supra pꝫ p cū qui
hāc pcise cāꝫ assignat.Sꝫ ita ēt spēs est eq̄lr̄ silis.Tū qꝛ
si aliqs itelligit p aliq̄ spēm vel aliquē ꝯceptū cōem ꝛ
vlem itelligit oīa repn̄tata vel signata nālr̄ p illū ꝯfuse
ꝛ idistincte:sic si aliqa itelligeret per aliq̄ notitiā vlem ꝛ
cōeꝫ itelligeret idistincte ꝛ ꝯfuse oīa signata ꝛ repn̄tata p
illā:ita ēt si itelligēs p spēm singulr̄ repn̄tātē ꝛc̄.añs pꝫ:
qꝛ alias ipole eēt determiate recordari ꝛ distincte alicui⁹
idiuidui:nā vt supra pꝫ:ꝛ ēt in pᵒ ipole est eē nālr̄ recorda
tionē nisi p spēꝫ:ꝛ ꝯstat ꝙ p spēꝫ vleꝫ nō pōt eē recorda-
tio alicui⁹ idiuidui determiate ꝛ distincte.si igit̄ nec p sin-
gularē seu singulr̄ repn̄tantē.igit̄ nullo mō.¶ P̄.s̄m h̄
nulla spēs singulr̄ repn̄taret:cui⁹ oppo^m assumit̄ in añte.
¶ Cōfirmat̄ p eūdē doctorē q in suo 2⁰ in illa.q.vtꝝ an ꝯfirma°
gelus itelligat alia a se p ēentiā suā vel per spēs:soluēdo
qḋdā dubiū a se motū dicͭ sic:lꝫ itellectio vl' spēs si pone
ret̄ eq̄lr̄ assimilet̄ multis idiuiduis:tn̄ ex nā sua determi
nat sibi ꝙ ducat itellectū in cognitionē illi⁹ obtī a q̄ pti-
culr̄ cātur:qꝛ ita dtermiat sibi cāri ab illo obto qḋ n̄ pōt
cāri ab alio:ꝛ iō sic in ei⁹ cognitionē ducit ꝙ nō ducit in
cognitionē alteri⁹:ex qbus pꝫ tā ipm antecedens q̄ ēt ꝙ
cā quā supra assignat dicit sui.s.de simulatiōe nulla est.

pmitteᵐ ¶ Pro solone rōnū pmitto ꝙ sicut ad h ꝙ aliqđ sensi-
bile nāliter sentiaꝝ ab aliquo nō sufficit ꝙ ille sit sensi-
tiuꝰ: ꝛ illud sit sensibile. sꝫ reqrit ꝙ sensibile cōpareꝝ ad
sensitiuū fm debitā cōparationē in ppinqtate ꝛ distan-
tia ꝛ alijs ꝯditionibꝰ certis diuersis: tamē fm diuersita
tem sensuū ꝛ sensibiliū: vt pꝫ: qꝛ visibile necesse est esse
oppositū fm rectā lineaꝫ ad organū visus: qđ nō reqrit
inter audibile ꝛ auditū. Et si aliqs esset visus cui visibi-
le nō posset sic opponi directe ille nō posset illđ videre
sic ad h ꝙ aliqd possit nāliter intelligi intuitiue ab aliquo
nō sufficit ꝙ ipm sit intelligibile: ꝛ aliud sit intellectiuū: sꝫ
necesse est ꝙ si illud intelligibile determinet sibi aliqua
liter se hīe ad intellectū ad h vt intelligaꝝ talr vtrīqꝫ se ha-
beat ad ipsum: ꝙ si sit ipole nāliter ipm ad illud taliter
se habere: ipole ēt est nāliter ipsum ab illo sic intelligi.
Est. n. potens ꝙ habet potētiam faciendi: ꝛ vt est poten-
T. cō. z. tia faciēdi: est aūt nō oino: sed habētiū aliq̄ mō: vt di. 9ᵒ
metaphy. nūc aūt q̄uis cogitatio sit intelligibilis ꝛ intui
tiue ꝛ distractiue: tn̄ ad h vt sic sit pole eaꝫ intelligi ab in
tellectu creato ipsa ex nā sua sibi determinat quēdā mo
dū se habēdi ad ipm. sic ꝙ si taliter nō se hēt ad illū nō
eēt possibile illā intelligi ab eo. Iste aūt modus est vt pu
to ꝙ ipsa iformet illū: ꝛ sit subtiue in illo. Qđ pōt decla-
rari ex eo ꝙ si per potētiā dei duo hoies essent in eodē lo
co pmo adhuc cogitatio vnius nō intuitiue intelligereꝝ ab
altero nō obstāte ꝙ esset eiusdē rōnis intellectus illius: ꝛ
alius forsitan dispositus meliꝰ: ꝛ ipsa ita eēt ꝓxime intel-
lectui alterius: sicut ei in quo est: nec apparet ꝑꝑ qd ipsa
possit ꝯcausare intellectionē sui in vno ꝛ nō in altero: nisi
qꝛ est in vno subtiue ꝛ nō in altero: alio ēt casu possibili
dato grā exēpli declaraꝝ: naꝫ si vnus angelus bonus vel
malus sit in eodē loco pꝰ cū hoie: ita ꝙ toti corpori hois:
ꝛ cuilibet parti eius coexistat totus angelus: sicut coexi-
stit aia rōnalis illiꝰ pter h ꝙ illa informat corpus: ange
lus aūt nō: sicut plures forte accidit cogitatio talis ange
li: eque erit pñs penitus aie illius hois: sicut cogitatio ꝓ-
pria illius: ꝛ tn̄ nō cognosceꝝ ab illo distincte: nec vi pos
se alia cā assignari pter hāc: qꝛ illa nō erit in ciꝰ aia: sicut
forma in mā. Cū igiꝝ nulla cogitatio isto mō se habeat
ad aliquē aliū intellectū ab eo: cuiꝰ est: aut nāliter habere
se possit. sequiꝝ ꝙ a nullo alio cognosci possit intuitiue:
nō tn̄ h mō opꝫ se hīe ad intellectū oē qđ ab eo dꝫ intui-
tiue cognosci: sicut nec necesse est oē qđ sentire pōt eē di
recte oppositum: sicut necesse est esse visibile ad h. vt vi
deaꝝ: ꝛ ppter istud qđ nūc dcm̄ est vꝫ posse ꝓbari ꝙ vnꝰ
angelus nō pōt nāliter intelligere cogitationē alteriꝰ: qđ
ꝯcedo. Et q̄uis h nō inuenerim expssaꝫ in scriptura sicut
de cogitationibꝰ hoium: nō tn̄ habeꝝ oppositū: quinimo
hoc magis trahi pōt ex dictis sanctoꝝ: ꝛ antiquiores do-
Ad rōnes addu. in ꝯrariū. ctores hoc tenēt. ¶ Nūc ad rōnes alteriꝰ opi. pro quāto
tāgit istam ꝯnem. respōdeo ad pmā: pōt pmo ꝯcedi cō-
clusio que ibi directe ꝯcludiꝝ. vꝫ ꝙ cogitatio pōt ab an-
gelo cognosci: sed nō sequiꝝ. pōt cognosci ab angelo: igiꝝ
distincte ꝛ intuitiue. Sed est fallacia ꝯñtis: sed si in ma-
iore addaꝝ intuitiue dicēdo oē intelligibile in actu pñs ꝛc̄.
pōt ab eo intuitiue intelligi. dōm ꝙ ꝓpō vera est: si intel-
ligaꝝ sibi taliter esse pñs q̄liter illud: vt sic intelligaꝝ
ex sua nā reqrit: ꝛ tunc pꝫ: ꝙ minor est falsa ex his que p
Ad zᵐ missa sunt. ¶ Ad zᵐ q̄uis directiꝰ vadat ꝯ opi. illā quā
ibi iprobat. Dico si ꝯtra dicta traheret ꝙ nō est ex impe
rio volūtatis ꝙ cogitatio lateat ꝛ nō eēntia: sed qꝛ cogi-
tatio nō eā cōparationē hꝫ ad intellectū angeli q̄lē reqrit
vt intuitiue intelligaꝝ: ꝯēntia vō est in cōparatione sibi suf
Ad 3ᵐ ficiēti fm suā exigētiā. ¶ Ad 3ᵐ dōm. ꝙ intellectio in an-
gelo nō est sufficiēter motiua intellectꝰ alterius angeli ad
intuitionē sui ꝓpter dictā cām. ¶ Ad 4ᵐ ēt per idē pꝫ ꝙ Ad 4ᵐ
pōt imutare ꝓpriū intellectū ad intuitionē sui ꝛ nō aliū: ꝛ
istud sufficit ad rōnē: q̄uis ēt aliq̄ alia in ipsa sumanꝝ sa
tis dubia ꝛ forte nō vera. ¶ Ad 5ᵐ dōm. ꝙ ēt actꝰ volū- Ad 5ᵐ
tatis est occultabilis: imo nāliter occultatus. i. incogno-
scibilis ab alio angelo: nec dico eū occultari per moduꝫ
illū quo illa opi. forte tenebat: si euꝫ habebat sensum in
quo ille doctor iprobat eam. ¶ Ad pᵐ alterius doctoris Ad rōnes alterꝰ doctoris
q̄uis illa similitudo nō possit intelligi vniuir quo ad oia:
sed particulariter tn̄: ꝯcedo tn̄ ꝙ cogitatio est intelligibi
lis ab angelo: sed nō sequiꝝ. ergo intuitiue: sicut ēt quedā
sunt a nobis intelligibilia: nō tn̄ intuitiue nāliter: vtputa
habitus ifusi: ꝛ fm hūc doctorēmet ēt habitus acqsiti ꝛ
substantie imāles que ꝛ si sint intelligibilia in suis cōce-
ptibus simplicibꝰ coibus ꝛ forsitan ꝓprijs: in seipsis tn̄
ꝛ intuitiue a nobis nāliter nequeūt intelligi. Ita dico ēt ꝙ
cogitatio nr̄a vel angeli intelligibilis vtrīqꝫ est nāliter ab
alio angelo in ꝯceptu aliquo cōmuni: in seipa tn̄ imedia
te nequaq̄. Et si similitudo de visibili ad visuꝫ sumere-
tur: cū ista determinatione intuitiue ꝛ in respectu ad quē
libet intellectū dicēdo: sicut se hēt visibile ad visum ꝛc̄.
Sed oē visibile pōt nālr a quolꝫ visu intuitiue videri: ꝗc
quid sit de minore: nā forsitan falsa est: maior tn̄ est negā-
da simplr. ¶ P̄. Illa similitudo dꝫ sic intelligi ꝙ ita intel-
ligibile se hēat ad intellectū fm exigētiā suā: vt intuitiue
videaꝝ: sicut visibile ad visum: ꝛ tūc nihil ꝯcludiꝝ ꝯ: qꝛ
nō sic se hꝫ cogitatio ad intellectū alterius: vt supra dcm̄
est: ꝛ ꝙ illa similitudo debeat sic accipi: pꝫ qꝛ aliter ꝓba
reꝝ ꝙ visibile nō oppositū directe visui posset videri sic
arguēdo: sicut se hꝫ audibile ad auditū: sic visibile ad vi
sum: sed audibile nō oppositū: approximatū tn̄ pōt audi
ri. igiꝝ ꝛ visibile nō directe oppositū: approximatum tn̄
pōt videri: ꝛ pꝫ ad sensum ꝙ ꝯclusio est falsa. ¶ Ad zᵐ Ad zᵐ
rōnē pōt dici: ꝙ nō ꝯcludit ꝙ cogitatio nr̄a sit intelligibi
lis ab angelo. supposito ꝙ intellectus illiꝰ sit alterius rō-
nis a nostro: sicut illemet doctor habet tenere: cuꝫ ponat
intellectum angeli esse subam eius: ꝛ similiter essentiaꝫ
esse aie intellectū. Itē si nō eēnt plures angeli eiusdē spēi:
vt magni dicunt rō nihil ꝓbaret: ꝛ si aliqs eiusdem spēi
nō tn̄ oēs: nō ꝓbaret tūc de oibus: sicut tamen intendit.
¶ Respondeo tamē concedendo ꝙ illa intellectio pos-
set esse causa partialis intellectionis in intellectu angeli: si
debito modo sibi approximetur: sed debitꝰ modus quo
debet intellectus approximari intellectui: vt causet intelle
ctionem sui est: vt iformet intellectum illum: qđ non con-
uenit nāliter in proposito. ¶ Ad probationem illius al-
terius sui dicti. vꝫ ꝙ esto ꝙ angelus videat intuitiue in-
tellectionem qua intelligo forte ꝛc̄. dico ꝙ quāuis per il
lam videret distincte ꝛ determinate: nō tamē sequiꝝ ꝙ
intuitiue. instātia est: nam per aliquam recordationem in
telligitur distincte aliquod singulare: qđ fuit ꝛ nō est: nō
tamen intuitiue: verum autem ita per actum suum possit
obiectum videri: sicut per speciem videꝝ suuꝫ represen-
tatum dubiū est. Si tamē diceret ꝙ sic: tunc aliud dcm̄
ibi assumptum esset falsum. vꝫ ꝙ obiectum nō posset in
telligi per actū: nisi per discursum: naꝫ qđ intelligitur per
spēm nō intelligitur per discursum: vt supra fuit dictū.
¶ P̄. Adhuc nō sequiꝝ. intelligiꝝ per discursum. igiꝝ nō
intelligiꝝ distincte ꝛ determinate. Intelligimus. n. deuꝫ
in via per discursum: ꝛ tamē distincte. sꝫ nō intuitiue: sed
abstractiue in aliquo conceptu composito sibi ꝓprio: vt
in primo declaratuꝫ est. dis. 3. Et ideo iste doctor fallitur
in hoc ꝙ ex hoc ꝙ aliquid non intelligitur intuitiue: in-
fert ꝙ non intelligatur distincte ꝛ determinate: que il-
latio nulla est. ¶ Ad rationem principalem respondeo

negãdo ↄñtiã.nec ꝓbatio valet pp cām ꝑassignatam.

¶ Distinctionis. IX.ꝛ.X. Questio. II.

SEcundo quero vtrū vnus angelus possit nãliter alteri angeli
loq locutiõe intellectuali.arguit̃ ꝑmo ꝙ
nõ. Nullus ãgelus põt nãliter aliū loquē
tē intellectualr̃ audire auditiõe itellectua
li.ğ nullus angelus nãlr põt alteri loq lo
cutione intellectuali.consequentia pʒ:qꝛ
alias frustra eēt talis locutio:sic̃ gs frustra loquit̃ surdo:
ca°.io° qᵭ nõ est ponēdū in angelis.añs ꝓbat̃:qꝛ ſm Aug.i5.de
tri.audire ꝛ videre q̃uis diuersa sint in sensib⁹:nõ tñ in
itellectu:sed ibi idē est audire qᵭ videre seu intelligere:
silr̃ loq idē est qᵭ vbū formare:qᵭ nõ est aliud q̃ cogita
re:ꝛ per ↄñs intellectualr̃ aliū audire loquētē itellectualr̃
idē est qᵭ illi⁹ cogitatiões videre.Sed h̃ nõ põt nãliter
aliqs angelus:vt ꝓbatū est in ꝑcedēti.q.igit̃ ꝛc̃.

Ad oppositū arguit̃. Aīa separata põt alteri aīe in
tellectualr̃ loq.igit̃ multo magis an
gelus angelo.ꝓbat̃ añs ex eo qᵭ bz in euãgelio de aīa il
lius diuitis epulonis que aīe abrae loquebatur.

cap.z. Respondeo ꝙ angeli loquant̃ adinuicē habem⁹ ꝑ
scripturã Zach.z° vbi legit̃.Ecce an
gelus q loq̃bat̃ in me igrediebat̃ ꝛ alius ãgelus egredie
bat̃ in oc: ur sum illi⁹ ꝛ dixit ad eū.curre loq̄re ad puerū
cap.i3. istū ꝛc̃.hic bz ꝙ angelus angelo est locut⁹.Itē p° ad cori.
si linguis ingt hoīuz loq̄r ꝛ angeloꝝ.vbi dicit vna glosa
ꝙ ãgeli ꝑpositi signãt maiorib⁹ qᵭ de dei volūtate ꝑmi
senciūt qᵭ fit aliqb⁹ nutib⁹ aut signis.¶ Ad h̃ ēt põt ar
gui:qꝛ angeli loq pñt aīab⁹ mortuoꝝ:igit̃ ꝛ angelis aliis:
ↄñtia satis est clara.añs ꝓbat̃ per illud Aug.de cura pro
mor.pñt ꝛ ab angelis qui reb⁹ que agunt̃ hec ꝑsto sūt au
dire aliqd mortui ꝙ vnūquēqꝫ illoꝝ audire debere iudi
cat:qui cūcta subita sūt. In li.ēt de di.demonū.dicit ꝙ de
mones q̄dã audiūt a sanctis angelis:vt ꝑnunciēt.Si ğ
audiūt igit̃ alii loquunt̃.Ex istis bñ bz ꝙ angeli loquū
tur:vtrū aūt nãlr̃ vel v̄tute spãli diuina nõ bz exꝑssum:
cõiter tñ tenet̃ ꝙ sic.Uidēdū ğ est de mõ.¶ Ad qᵭ itel
ligendū:ꝑ videdū est qd est loq itellectualr̃ ꝛ qd audire.
ꝑ° z° quõ angelus alteri loquit̃ ꝛ illū alter audiat.¶ De ꝑ
dõm ꝙ sicut loq locutione vocali nõ est nisi ꝓferre vba
vocalia:vt aliqs audiat auditione corpali:ꝛ intelligat id
qᵭ per voces signat̃:ita loq itelligibilr̃ nõ est nisi formare
vbū itellectuale:vt aliqs audiat auditiõe itellectuali:ꝛ i
telligat illud qᵭ signat̃ per vbū.vbū aūt itellectuale:sic̃
cap.io. dicit Aug.i5.de tri.est formata cogitatio ab ea re quã sci
mus:qᵭ nec grecū est:nec latinū:nec lingue alicui⁹ alte
ri⁹:ꝛ iõ itellectualr̃ loq ē in itellectu cogitare.pp qᵭ ibi
dē q̄dã ingt.cogitatiões locutiões sūt cordis.ꝛ cetera ml̃
ta ad ꝑpositū.Audire v° ꝑ itellectū nõ est nisi cognitio
nē alteri⁹ itelligē.Sʒ audire ꝑ sensuz nõ est aliud q̃ vo
ces ꝑlatas ꝑcipere.vñ ibidē Aug.Auditio inquit ꝛ visio
duo q̄dã sūt iter se distãtia i sensib⁹ corpis:in aīo aūt nõ
est aliud atqꝫ aliud vidē ꝛ audire:qᵭ ↄñter per saluato
z° ris vba dclarat ibidē.vide ibi.hec de ꝑ.¶ De z°.s.de mõ
Ocbã qũ loquēdi ꝛ audiēdi angeloꝝ adinuicē dicit qdã doctor:ꝙ
hec ꝑ.q. est talis:nã angelus causat in seipso cogitationē de aliq̃:
h. vt alius angelus audiat:q̃ cãta cãt effectiue cogitationē
illius cogitatiõis in alio:ꝛ sic ex ↄñti cãt aliq̃ mõ in alio
cogitationē obti ꝑme cogitationis:ꝛ sicut dicit alibi.s.in
suo z°.talē cogitationē in alio cãt ꝑcise per moduz obti.
Alius v° in quo cãtur hui⁹ cogitatio cogitatiõi alteri⁹ ꝑ
illã audit aliū loquētē:nec aliud facit q logt̃:ꝛ h̃ mõ dicit̃
ↄ Ocbã ipe ꝙ vn⁹ angelus alteri nãlr̃ logt̃.¶ Iste modus loquē
vbi.s. di nõ placet mihi:rõ est:qꝛ ſm ipm seqt̃ ꝙ qlʒ angelus

nãlr̃ videat seu itelligat intuitiue cogitatiões alteri⁹:cui⁹
oppositū ꝓbatū est in.q.ꝑxima:ꝛ ↄñia pʒ:nã ex q̃ ipe per
suã cogitationē cãt ꝑcise per modū obti cogitationē sue
cogitatiõis in alio:ita nãlr̃ põt hō cogitationē alī⁹ itelli
gē:sic̃ ipammet eēntiã angeli:cuius illa est cogitatio:aut
aliq̃ aliã rē:que sui notitiã nãliter:ꝛ ꝑcipue per moduz
obti cãt in eo.vñ ꝛ istã ↄñtiã satis ipe iplicite ↄcedit:sic̃
ēt ꝛ ipʒ ↄñs explicite:qᵭ tñ ego fīm reputo.¶ Ali⁹ modus Sco.li°
dicēdi est:ꝙ vn⁹ angelus logt̃ alteri cãndo in illo itelle z.di.9.
ctionē eiusdē obti:qᵭ ipe itelligit.Ubi aduertēdū ꝙ ſʒ
istū doctoreʒ ꝑter visionē q̃ angelus videt in vbo aliqᵭ
obm.v.g.a.q̃tuor modis aliis põt idē a.vidē.vʒ intuitiue
in seipso a.ꝛ iterū intuitiue ꝛ itellectu alteri⁹ angeli cogno
scētis:ꝛ ēt abstractiue ꝑ spēm habitualē ↄcreatã vel acq
sitã:ꝛ nulla istarū itellectionū ē auditio:qꝛ nulla est ꝑ se
exꝑssa ab itelligēte iquãtū itelligēs est:imo accidit ei ꝙ
obm sit itelligēs:eq̃.n.maneret si nõ eēt itelligēs:ꝛ in oī
b⁹ istis:si aliqs itellect⁹ causet est itellect⁹ ipsi⁹ intelligē
tis nõ alterius:ꝛ ipm obm ↄcurrit ibi cū itellectu:vt cã
ꝑtialis.4° mõ põt iste cogñscē a.ita ꝙ itellectio fiat in eo
ꝑ itellectū aliū exꝑmētē:ꝛ itellect⁹ isti⁹ nullã cãlitatē ha
beat re° alicui⁹:sʒ tñ erit passiu⁹:ꝛ ista sola cognitio est
auditio:ꝛ est exꝑssa ab itelligēte iquãtū est itelligēs:ita
ꝙ solūmõ itellect⁹ loquētis vel q̃ sūt in ipo vt in ipo vel
ꝑñtia sibi:vt sibi sūt actiua respectu auditiõis:ꝛ h̃ nõ vt
ꝑximi effect⁹:nã ista ꝑñtia loquētis ꝑcausãt itellectionē
actualē in loquēte q̃ causent istã auditionē in audiēte:
ipa tñ itellectio loquētis nõ est in loquēte rõ agēdi iquã
tū loquit̃:sʒ aliqd ꝑtinēs ad memoriã loquētis.Qꝫ aūt
angelus possit sic cãre intellectionē ipsi⁹ a.in alio angelo
ꝓbat̃:qꝛ qᵭ est sufficiēter in actu ꝑmo respectu alicuius
effectus:põt illū causare in quocūqꝫ receptiuo illi⁹ effe
ctus.Sed angelus habens notitiã actualē alicui⁹ obiecti
vbi gr̃a a.est sufficienter in actu ꝑmo ad cãndum intelle
ctionē actualē ipsius a.igit̃ põt illam causare in quocūqꝫ
receptiuo illius.Sed intellectus alterius angeli est rece
ptiuus eius cum sit eiusdē rationis cuʒ illo intellectu.igi
tur ꝛc̃.probatio maioris:qꝛ ꝑma extrema proportionis
actiui ꝛ passiui sunt vniuersalissima abstracta a quocū
qꝫ actiuo ꝛ passiuo:qꝛ ista ꝑportio inest particularibus
per rõnē cõmunē:ꝛ ideo extremi:minor probat̃.qꝛ an
gelus hēt in se actū cognoscendi a.ꝛ speciem:quecūqꝫ po
nat̃ necessaria ad cognitionē:ꝛ per id qᵭ habet potest fa
cere intellectum suum in actu secūdo causando in se in ↄ Sco.
tellectionem a.sicut effectus.¶ Cõtra hec:qꝛ continent vbi.s.
aliqua falsa.primum est:ꝙ vnus angelus potest videre
intuitiue a.in intellectu alterius angeli cognoscentis a.
si enim h̃ esset verum:h̃ esset:qꝛ videndo cognitionem
alterius angeli cognoscentis a.per illam intuitiue vide
ret a.pʒ:qꝛ non potest videre a.in intellectu alterius an
geli:nisi vel videndo per speciem quã alter angelus hēt
de a.vel videndo formaliter per cognitionem eandem
qua alter angelus videt a.vel videndo ipsam cognitio
nem qua alter videt a.ꝛ per illam sic visam videndo a.
primum non potest dici:qꝛ cognitio per speciem ſm eū
est abstractiua:nec minus ea que esset per speciem exi
stentem in alio intellectu q̃ que est per existentē in suo.
nec secūdum dici potest:qꝛ non est possibile naturaliter
ꝙ duo eadeʒ cognitione numero formaliter intelligant:
sicut impossibile est naturaliter ꝙ vna cognitio numero
simul informet duos intellectus.relinquitur ergo ter
tium:ꝛ sic patet consequentia:sed ꝙ consequens sit fal
sum probo.Tum qꝛ sequitur ꝙ angelus videns visio
nem suam qua videt deum intuitiue:videret etiam illa
visione reflexa deū intuitiue.ꝛ per ↄsequēs alia visio de

creatura siue habēs creaturā pro obiecto esset beatifica.
Tum q2 tūc due visiones beatifice eēnt in eo. Tum ter-
tio: q2 ſm dicta sua iste angelus posset cāre in diabolo vi
sionē p̄dicte sue visiōis p̄me cū sit sufficiēter i actu p̄ ad
cāndū in seipso visionē p̄dicte visionis. Tum ēt q2 ipsa-
met visio dei simul cū itellectu vidētis p̄nt in dicto itel-
lectu cāre visionē reflexā sui. igit̄ illud poterit cū itelle-
ctu diaboli in ip̄o itellu diaboli. Et vtraq3 ꝯn̄a p3 p̄ rōnē
suā: eo āt posito diabolus videbit deū ituitiue ⁊ oīa ista
sūt falsa ⁊c̄. ⸿ P̄. Probatū fuit in p̄. di. 3. q̄ nulla notitia
2m habita de re p̄ aliqō mediū cognitū ē ituitiua. ⸿ 2° ꝯ il-
lud qō ponit angelū sic in alio posse cāre notitiā: q2 seq̄t
ſm h̄ q̄ ēt in seipso cāre poterit talē auditionē de a. cum
ei⁹ itellect⁹ sit p̄ eū eiusdē rōnis cū itellectu alteri⁹ in q̄
pōt auditionē de a. cāre: ⁊ sic siml̄ ⁊ semel habebit ꝑuas
notitias de a. vnā que nō ē auditio p̄ quā ipse itelligit a.
q̄n cāt auditionē in alio que ſm eu3 ibidē est effect⁹ p̄or
sine quo auditio cāri nō pōt: ⁊ aliā q̄ ē auditio. S3 h̄ est
ꝯ eū. p̄ q2 ſm ip̄m itellus audiētis se h3 mere passiue re⁹
auditiōis. igit̄ iste se h̄et mere passiue ad illā: ⁊ cū audi
tio ſm eu3 efficiat̄ a loquēte nō se h̄et mere passiue ad
ip̄a3: qō ꝯdicit iā dicto. Tū q2 vt p3 in q̄rta rōne ipsi⁹ re
citata in p̄cedēti. q. ꝯ aliā opi. ipole est ſm eū in itellu eē
duos act⁹ p̄fectos sil̄: s3 ponat̄ q̄ illa auditio sit tā p̄fecta
q̄3 posset in alio cāre: qō op3 dicē eē pole p̄ rōnē suā: seq̄t
ꝓpositū. ⸿ 3° seq̄t q̄ aliqs poterit h̄re distictā notitiā i
p̄ticulari ⁊ determiate de aliq̄ nō exñte: esto q̄ nullā ha
beat ꝓpriā spēz illi⁹: aut nunq̄3 nouerit illū intuitiue: qō
ꝯfirma° nō vi3 pole nālr. ⸿ P̄. Qualis notitia eēt illa: nō abstra-
ctiua: q2 talis ē mediāte spē: ēt ſm eū: nec ituitiua: q2 illa
nō ē nō exñtis. ꝯn̄a ꝓbat̄. ponat̄. n. q̄ aliqō singulare p̄-
teritū: q̄dā angelus nō nouerit: qō tñ ali⁹ nouit ⁊ h3 spēz
ei⁹: ⁊ pōt determiate ⁊ distictē recordari de ip̄o. iste qui
sic pōt recordari ⁊ est sufficiēter in actu p̄mo ad faciēdū
se in actu sc̄do recordatiōis: poterit in illo alio cāre etiā
similē recordationē ſm dicta ista: ⁊ sic ēt aliqs recorda-
bit̄ ei⁹ qō nunq̄3 nouit: qō vi3 repugnātiā icludere. ⸿ P̄.
ꝯfirma° Si vn⁹ angelus h̄et sciā3 vnius ꝯn̄is que nō pōt cogsci:
nisi p̄ alias p̄ores. sicut pole ē: vt in vna. q. supi⁹ ē ondsu3.
⁊ eēt sufficiēter in actu p̄ respectu actualis ꝯsideratiōis:
⁊ scie p̄dicte ꝯn̄is: poterit h̄ notitiā cāre in alio qui nun
q̄3 ꝯnes p̄ores nouit: posito q̄ ita fuerit: sicut pole est: vt
pōt patere ex dictis i eadē. q. ⁊ sic aliqs cognosceret scië
tifice aliq̄3 ꝯn̄ē: qui tñ nō cognosceret nec actu nec habi
tu p̄n⁹ illius: qō ēt nō est pole. ⸿ P̄. Scd3 istā viā vi3 q̄
vna creatura possit h̄re sciam p̄ infusionē ab alia creatu
3m ra: ⁊ nāliter: qō nō libēter ego ꝯcederē. ⸿ 3° ꝯ modū di-
cēdi in se: nā p̄ istū modū locutiōis si in cetu multo2 an
gelo2 vnus vni sp̄āliter loqueret̄: nescire posset audiēs
qs eēt qs loq̄ret̄: supposito q̄ illa locutio esset de re alijs
actualr̄ nota: istud declarat̄ ſm dicta isto2: volūt. n. q̄ in
p̄tāte ⁊ sp̄ōte angeli actualr̄ aliq̄d cog̊scētis sit cāre audi
tionē illi⁹ obti i alio: vñ pōt ita loq vni q̄ nō alteri: ⁊ loq
⁊ nō loq: sicut placet sibi. igr̄ angelus recipiēs in se audi-
tionē vidēs alios angelos ⁊ notitias ⁊ spēs ⁊ alia p̄ q̄ sūt
in actu p̄ re⁹ auditiōis: si aliq̄ alia sūt quo2 q̄l3 pōt eius-
modi auditionē cāre nō pōt determiate scire qs illā cā-
uerit. ac p̄ h̄ nec qs sibi locutus sit. ⸿ P̄. Ista via nō dat
modū quo vnus angelus possit loq angelo alteri⁹ spēi: ac
ēt aīe h̄uane sepate. ꝯstat āt q̄ āgeli loquunt̄ āgelis alte
ri⁹ spēi ⁊ demonib⁹ ⁊ aīalib⁹. Rō q̄3 opi. nō ē efficax: nā
maior sic absolute sumpta ē falsa ⁊ multas h3 istātias: si
cut ex dictis pōt videri. ⸿ Et p̄terea i nobis h3 istātiā:
nā vnus hō ē sufficiēter i actu p̄ ad cāndū i suo itellectu
itellectionē ſ3 aliquē habitū quē h3: nec tñ pōt silē3 cā-
re in intellectu alteri⁹ hoīs. Itē pōt in volūtate sua cāre
volitionē: ⁊ nō in volūtate alteri⁹: qō ēt de angelis verū
est. Ita p̄t istari d̄ alijs iterioꝛib⁹ hoīs potētijs: oporteret
ēn̄ q̄ itelligeret̄ maioꝛ illa d̄ illis receptiuis q̄ ſ3 h̄ q̄ sūt
eiusdē rōnis ēt eodē mō cōparant̄ seu se hñt ad illō qō
ē in actu p̄ re⁹ illi⁹ effect⁹: ⁊ ſ3 illū itellectū mioꝛ patēter
erit falsa: nam ad angelū habētē notitiā actualē ⁊ spēm
alicui⁹ obti nō eodē mō se h3 itellus alteri⁹ angeli: sic in
tellectus ꝓprius. p3: nec eodē mō se h3 ad notitiā ⁊ spēm
hui⁹: nā hic īformat̄ p̄ istas. ille nō. ⸿ P̄. Sic tactū ē nō
oēs angeli sūt eiusdē spēi: ⁊ iō mioꝛ nō debeat esse vl̄is ēt
eēt defectuosa. ⸿ Dico igit̄. q̄ cū āgelus nō videat cogi Mod⁹
tatiōes alteri⁹: nec appeat h̄ñ dici posse q̄ nō per modū ꝓprius
obti: s3 p̄ modū agētis extrīseci: ⁊ cāe libē effectiue cāet
īmediate cognitionē i mēte alteri⁹: cū tā p̄ᵐ q̄3 2ᵐ videat̄
eē ꝓpriū deo: nec iō iuxta p̄ᵐᵃᵐ opi. nec iuxta 2ᵐᵃᵐ loquunt̄
adiuicē. Loquunt̄ tñ ſm q̄ p̄ scripturā certi sum⁹: s3 q̄-
liter est nobis ignotū: pōt tñ dici q̄ sicut q2 hō alteri⁹ hoīs
cogitatiōes vidē nō pōt īmediate in seipsis format exte
ri⁹ voces vel inuitus: aut scripturas: ⁊ si q̄ alia signa sint
q̄b⁹ qō corde qs cogitat in alterius deducit notitiā. Sic
ipsi angeli volētes iuicē māifestare q̄ secretis cogitatio-
nib⁹ ꝯcipiūt formāt i seipis q̄dā itellectualia signa ⁊ sp̄i
rituales vt ita dicā ſmōes ⁊ loq̄las p̄ q̄ sp̄ualr audita ab
alijs cog̊scit̄ q̄d cogitāt: ita q̄ sic in nob ē duplx locutio:
vna q̄ ē p̄ᵐ signū rei imediate ⁊ h̄ nulli⁹ ē ligue ea2 q̄ di
signant ſm diuersitatē gentiū h̄uana2 iux̄ sniaz Aug.
supra tactā: ⁊ hāc locutionē solus de⁹ audit. alia q̄ ē secū-
dariū signū ⁊ p̄oꝛi i idē signāndo subordinatū: ⁊ ex h̄ q̄-
dāmō p̄oris signū ⁊ hāc ēt alij audiūt. Sic in mētib⁹ an
gelo2 ē duplex locutio. p̄ᵃ q̄ est signū p̄ᵐ ⁊ imediatū rei:
⁊ h̄ ē cogitatio deo ⁊ sibi tm̄ nota: alia ē signū secūdariū
⁊ subordiatū illi in signāndo quā alie sp̄uales creature
itelligibilr audiūt: ⁊ p̄ eā q̄d p̄ p̄mā dicat̄ ꝯcipiūt: ⁊ hanc
puto aplum vocasse linguā angelo2. p̄ᵃ ad cori. Et ad hoc cap̄. 13.
facit glosa supra allegata q̄ dic̄ q̄ angeli p̄positi signant
minorib⁹ q̄busdā nutib⁹ aut signis: ſm hunc modū pōt
angelus vni determinate dirigē ſmonē suū ⁊ oimō quo
nos ⁊ lōge plus atq3 p̄fectius distincte ⁊ varie loq vt sibi
placet: ⁊ ali⁹ pōt determiate scire qs loq̄t. nā is. s. in q̄ in
tuet̄ h̄ signa. In eis. n. audire itelligē est. Si querat̄ vt2
vni possit aliqs sic loq q̄ ali⁹ cui nō loq̄t nō audiat. dō3
q̄ nō si ali⁹ sit i debita ꝓpinqtate ad audiēdū: ⁊ ad h̄ sic
attētus nisi de⁹ p̄ tūc eū ꝓhiberet audire nō coagēdo ad
auditionē: ⁊ ē silē sic cū aliq̄ nr̄m iter mltos ꝯstitut⁹ nō
p̄t vocalr loq vni q̄n audiat̄ ab alijs. ⸿ S3 ꝯ modū istū ꝯ dictum
dicet̄ q̄ q̄ rōne vn⁹ angelus pōt vidē h̄ signa in mēte al modum
teri⁹ āgeli eadē rōne vi3 q̄ possit vidē cogitatiōes eiusdē
in eadē mēte exñtes ⁊ sibi ꝓpinq̄s equalr: ⁊ p̄ ꝯn̄s sup-
flue ponunt̄ h̄ signa. ⸿ R̄nō q̄ ꝓpinqtas eq̄lis ⁊ vni- R̄nsio
tas obti nihil fac̄ ad h̄. nā istis nō obstātib⁹ vnū ē ab alijs
ituitiue itelligibile ⁊ nō aliō. Exēplū ꝯstat q̄ i eadē mā
est soīa subalis colorati ⁊ coloꝛ eiusdē ⁊ vtrūq3 eq̄ ꝓpin
quū ē vidēti nec est ibi aliqs oꝛdo: aut aliq̄ mediatio si-
tualis: ⁊ tñ sic sētim⁹ coloꝛē: ⁊ p̄ itellm ip̄m ituitiue itelli
gim⁹ q̄ nec formā subalē: nec ēt mā3 sentim⁹ aut itelli-
gim⁹ ituitiue q̄3uis alio mō illas itelligē possum⁹: i mēte
ēt sil̄ h3 q̄s habitū isusu3 ⁊ itellectionē actualē: ⁊ hāc itel
ligit ituitiue. illā nō. Sic igr̄ dico d̄ mō locutiōis āgelice:
vt2 āt ita sit ignoꝛo. app3 tñ mihi sic eē pole: cū ⁊ nos ēt
idē talr̄ tales locutiōes possim⁹ formare siles locutiōib⁹
vocalib⁹: sic̄ p̄t q̄l3 i seipo aduertē. ⸿ Ad arg^m. q. r̄nō ne-
gādo aīs. ad ꝓbationē dō3 q̄ cogitatiōes nō īmediate in Ad arg^m
seipsis audiunt̄ itellectualr seu vident̄: s3 mediātib⁹ in-
tellectualibus signis imediate visis: sicut dictum est.

Distinctionis. XI. Questio. I.

Circa disti.xi.in qua tangit̃ de pfectu cognitionis angelice:quero vtrũ oia quorũ angelus simul hz spẽs vel põt hẽre ipse nãliter possit simul actu ⁊ distincte intelligere. p^m Et arguit̃ p̃ q̃ non:qz si sic eẽt.sequit̃ q̃ nõ tot posset sic intelligẽ qñ posset plura.ɔñia pz:qz nõ põt angelus tot spẽs hẽre quin si generet̃ vel creet̃ vnũ idiuiduũ in pportionata sibi ppinqtate possit ab illo spẽz accipere:⁊ cũ nõ tot indiuidua quin plura possint sic fieri nõ erit dare maximã multitudinẽ possibiliũ ab eo hñi spẽrũ:⁊ per ɔñs nõ tot: quin plura posset actualr distĩcte itelligere:sz istud ɔñs est falsũ:qm ad ipm sequit̃ q̃ angelus sit ĩfinite itellectiuitatis:seu ĩfinite virtutis intẽsiue ad itelligẽdũ:qd soli deo ppriũ est:declarat̃ ɔñia ex eo q̃ virt⁹ angeli fm̃ h nõ hñet terminũ in posse:nec ẽt eẽt terminata p maximũ:qm̃ ois finita potẽtia terminat̃ per maximũ in qd põt:vt pz p̃ ce.p phm̃.sequit̃ g̃ q̃ vtus angeli sit ĩfinita.

T.c.li6. 2^m Secundo si illud eẽt põe eadẽ rõne vel manifeste posset sil̃ distincte itelligere oia et pñtia imediata per seipsa:nam spẽs nõ ponit̃ nisi vt suppleat vicem obiecti absentis:⁊ per ɔñs posset simul distincte cogñscẽ oẽs ptes pportionalis vnius ɔtinui sibi pñtis:⁊ cũ ille sint ĩfinite.sequit̃ q̃ posset simul infinita distincte cõprehendere:ac per h eius scientia fore intensiue infinita.

Ad oppositũ arguit̃ ⁊ pbat̃ q̃ nõ solũ sic põt: qñimo q̃ nõ põt oppositũ.nam si posset nõ oia actu ⁊ distĩcte itelligere:quorũ hz spẽs posset aliqua intelligere aliqbus nõ itellectis.posito igit̃ h in esse:quero aut põt itelligere aliqd alioꝝ aut nõ:si nõ. igit̃ nõ est in potẽtia actuali respectu alioꝝ:quorum hz spẽs:⁊ per ɔñs nõ hz spẽs illoꝝ:qd iplicat opposita.ɔñia pz:qz ita p spẽm itellectus ɔstituit̃ in actu p̃:⁊ in potẽtia actuali respectu notitie icõplexe sui obcti:sicut p habitũ sciẽtificũ respectu ɔsideratiõis actualis obcti illi⁹ habitus. Itẽ. Qua rõne põt itelligẽ per vnã spẽm eadẽ põt p quãlibet saltẽ diuisim. Si dicat̃ q̃ põt aliqd aliud itelligẽ.ɔtra.oẽm itellectionẽ actualem:necesse p̃cedere actualẽ intẽtionẽ volũtatis copulãtis potẽtiã cũ obcto. hoc pz:qz etiã ipsam visionẽ sensualẽ:⁊ p̃mã in nobis necessario p̃cedit intẽtio volũtatis iuxta Aug.determinatione.xi.de tri.vbi dicit.q̃ volũtas que ɔiungit sensum corpori visibili ex quo formatur nõ pcedit a visione que fit in sensu.⁊ probatio eius est:p̃us.n.ingt q̃ visio fieret iam erat volũtas que formãdũ sensũ corpori admonuit. igit̃ si angelus de nouo itelligeret aliquã spẽm suã p̃us vellet illã itelligere. Sed fm̃ eũdem.io.de tri.volũtas nõ põt velle aliqd icognitũ.igit̃ illã volitionẽ p̃cederet cognitio illi⁹ spẽi:⁊ sic volitio p̃supponeret cognitionem ⁊ cognitio volitionẽ:aut ergo eadẽ p̃supponeret eã a q̃ p̃supponit̃:⁊ sic idẽ eẽt p̃us seipo:aut aliã p̃supponeret:⁊ ab alia p̃supponeret̃:⁊ sic esset infinitas actualis cognitionũ ⁊ volitionũ se p̃supponẽtiũ inuicẽ:quoꝝ vtrũqz ẽ ĩpoẽ. Si dicat̃ q̃ nõ ex eo q̃ volũtas nõ põt velle incognitũ:sequit̃ q̃ volitionẽ p̃cedat cognitio voliti:sed sufficit q̃ simul sit cũ ipsa. Cõtra ex h nõ vitat̃ ĩpossibile illatũ:nã vt pz ex auctoritate allegata cognitionem necessario p̃cedit volitio:sit g̃ illa cognitio a.⁊ volitio p̃cedens ipam sit b.aut igit̃ in illo p̃ori quo b.fuit ante a. fuit aliq̃ cognitio aut nõ:si nõ.igitur b.fuit volitio incogniti:si sic:aut a.aut alia cognitio. Si a.igit̃ a.fuit ante q̃ fuit:si alia.sit illa c.igr̃ ante c.fuit volitio ɔiũgẽs potẽtiã obiecto:aut igit̃ b.aut alia. Et siue hoc siue illud det̃ vl p̃ceditur in infinitum vel dabitur q̃ aliqua cognitio terminabit̃ ad incognitũ. 2^m Secundo si angelus posset aliqua sua spe nõ vti actualr:eadẽ rõne ⁊ qualibet alia quã hz:⁊ sic posset angelus nãliter si vellet suspẽdere se ab omni itellectione eoꝝ:quoꝝ species habet:⁊ nullũ earũ per spẽs suas actu intelligere:qd videtur absurdum.

Respondeo intelligẽdo.q.de angelis bonis in quibus nõ est vitiata vlla po⁹ nãlis.pono ɔnes. Prima.q̃ angelus põt sil̃ distincte itelligẽ oia: quoꝝ sil̃ hz spẽs distinctas ⁊ distincte repñtãtes. Scd̃a q̃ potest etiã non oia talia simul distincte intelligere.

Primam ɔnem pbo auctoritate beati Augu.4° sup Gen.vbi dicit q̃ potentia spiritualis mẽtis angelice cũcta que voluerit simul notitia facillime apprehẽdit. p^a ɔ cap.34. de genesi Ex h arguo sic.nõ minus facile est angelo simul itelligẽ fm̃ oẽs spẽs q̃ fm̃ aliq̃s earũ.igit̃ põt simul itelligẽ fm̃ oẽs.ɔñia pz:⁊ añs pbat̃ ex p̃dicta auctoritate:qm̃ si minus facile foret intelligẽ fm̃ oẽs q̃ fm̃ aliq̃s:⁊ tũc nõ cũcta que vellet siml̃ facillime cõprehẽderet:qñimo min⁹ faciliter cõprehẽderet duo q̃ vnũ: ⁊ tria q̃ duo:⁊ quãto plura tãto min⁹ faciliter. Cõfirmat̃ alia eiusdẽ auctoritate ibidem.vbi ait.q̃ oia simul mens angelica põt que sigillatim p ordinẽ ɔnexaꝝ cãrũ sermo distiguit:vbi vult q̃ cũcta que creata fuerũt i p̃n⁹ ⁊ distĩcte quodã ordine facta narrant̃ siml̃ mẽs angelica cõprehẽdit:nec est dubiũ q̃ nõ solũ h est veꝝ de notitia supnãli quã hz in vbo:sz ẽt de nãli quã hz de reb⁹ in ppo gñe:⁊ quã vocat Aug.vespertinã:sicut pz ibi statiz.⁊ duobus caplis p̃cedẽtib⁹:nec pt dici q̃ loquat̃ de cognitiõe ɔfusa nõ de distĩcta:nã h nõ attribueret potẽtie mẽtis angelice:cũ nos ẽt hec in via possim⁹ oia ɔfuse simul intelligẽ in aliq̃ cõi ɔspectu:⁊ tñ ibi in tali cõprehẽsiõe simultanea ⁊ facillima multoꝝ dat differẽtiã iter potẽtiã mẽtis hũane ⁊ angelice. Confir^o cap.36. 2^m Secundo si nõ posset h angelus aut hoc ɔtigeret:qz nõ posset sil̃ tot itellectiões recipe:aut qz nõ possz sil̃ tot pducẽ:h pz:qz si ẽ sufficiẽs ad agẽdũ tot sil̃: ⁊ ad suscipiẽdũ:cũ positis actiuo ⁊ passiuo sufficientib⁹ possit poni actio:⁊ ẽt actiones dũmõ nõ habeant mutuã repugnãtiã:sic ẽ i pposito oẽs tales poterũt sil̃ poni. Sz nõ põt dici q̃ nõ possit tot sil̃ recipe:qz nõ minus est potẽs ad recipiẽdũ itellectiões q̃ habitus vel spẽs:nec ei⁹ receptiuitas limitat̃ ad certã multitudinẽ itellectionũ q̃ spẽrũ vl̃ habituũ:imo in rei veritate ad neutrã determinat̃. Sz pari facultate põt multas ⁊ paucas recipere q̃tũ est ex se:sicut supra in p̃ª.q.de cognitiõe angeloꝝ dicebat̃ iuxta finẽ in soluẽdo quãdã rõnẽ:nec ẽt io nõ põt qz nõ põt tot siml̃ pducẽ cũ ei⁹ actiuitas limitata sit ad certã multitudinẽ possibilẽ itellectionũ sil̃ pducibiliũ: nã supposito q̃ itellect⁹ sit p̃n^m actiuũ itellectiõis:nõ est tñ totale:sz ptiale ɔcurrẽs cũ specie ad pductionẽ itellectiõis:ita q̃ cũ vna specie coagit vnã itellectionẽ:⁊ cum alia spe aliã:nũc aũt q̃tũcũqz aliqd est solũ agẽs ptiale: ⁊ aliã ⁊ aliã opõnẽ agit cũ alio ⁊ alio ptiali p̃n^c coactiuo q̃tũ est ex se:ita põt i ples opõnes sil̃ cũ talib⁹ plib⁹ p̃ncipijs coactiuis:sic i pauciores cũ paucioib⁹:nisi ips̃ forsitan i opando dbilitet̃:aut p se mõ aliq̃ depẽdeat ab aliq̃ qd dbilitet̃ ex mltiplicatiõe taliũ opõnũ. Exẽplũ:lux.n. existẽs in medio ẽ cã ptialis ⁊ coactiua sil̃ cũ colore spẽi coloris i medio vt vult Cõmẽ.3° d aia.⁊ cũ alio ⁊ alio colore aliã ⁊ aliã coefficit spẽm:⁊ q̃tcũqz ɔcurrerẽt secũ colores:tot spẽs cõgeneraret.nec maior vtus arguit̃ in luce ex eo q̃ cũ multis mltas pt q̃ ex eo q̃ cũ vno pt vnã:qñimo si eẽnt ibi secũ ĩfiniti colores distĩcti in dispõne tali q̃ qlz posset spẽz ɔcausare ⁊ eẽt sufficiẽs susceptiuũ nec aliud phiberet ipa cũ illis sil̃ ĩfinitas spẽs coefficeret. Cõ.36. Cũ g̃ angelus nõ debilitet̃ ex intellectiõe:cũ ei⁹ receptio nõ sit passio

sit passio corruptiua: sed pfectiua potiꝰ: nec ēt depēdeat
in intelligēdo ab aliquo debilitabili: vtpote abstractꝰ a
corpore nec idigēs sensitiua vlla v̄tute vel organo corpo
rali ea facilitate q̄ cū vna spē pōt coefficere vnā intelle/
ctionē pōt cū multis multas coefficere: nec tot cū tot gn
cū pluribꝰ possit plures. De itellectu aūt nr̄o in pñti statu
nō est sic. ꝛ h̄ pp̄ter depēdētiā eiꝰ in opando a v̄tute phā
tastica ꝛ spiritibꝰ corpalibꝰ qbꝰ accidit debilitas ꝛ fatiga
tio. nō solū ex ꝯtinuatiōe opōnis: sed ēt ex multiplicatio
cap. 35. ne sicut expiētia mōstrat. vñ Aug. 4. sup Gen. mor post
v̄ba allegata: ꝙ poᵃ mētis angelice cūcta q̄ voluerit simlˀ
facillime cōprehēdit dič: ꝙ pp̄ corpꝰ corruptibile qd ag
grauat aiam: mēs hūana ēt cū feruētissimo studio instat
notitie rex nō nisi cū tēporis tarditate ꝛ difficl'tate agit
cap. 24. ꝛ eandē cām reddit. 15. de tri. qd ex peccati morbo dič no
cap. 23. bis puenisse: ꝛ in caᵒ pcedēti dicit ꝙ ptes imaginis nr̄e
aie. s. mēs itelligētia ꝛ volūtas erūt eq̄les cū fuerint ab
oi lāgore sanate. igiť tot sil poterimꝰ actu itelligere: quot
meminisse. ꝛ p ꝯñs quot rex spēs habebimꝰ. p q̄ clare vi
ꝙ hō in statu inocētie ꝛ nālis itegritatis oibꝰ rerū spēbꝰ
q̄s habuisset: sil' vti actualr potuisset. qd ḡ mirū si h̄ pos
sit angelus nō p pctm̄ in suis nālibꝰ v̄tutibꝰ vitiatꝰ: ꝛ istō
ꝯ ꝯnem pōt eē p se ꝯfirmatio ꝯnis ppositę. ¶ Cōtra istā ꝯnē ar
guiť: ꝛ pter media aliq̄ que sunt soluta in p̊. d. p̊ᵒ. q. p̊ᵒ. ar.
3ᵒ. vbi ostēdiť ꝙ in itellectu pñte siml' eē plures actꝰ: pōt
nūc aliꝫ a medijs argui. nā actualis itellectio sine actualī
attētiōe eē nō pōt: nec ad qdcūq̄ idifferēter pōt haberi
actualis attētio. iuxta illud. pluribꝰ intētꝰ deficit ad sin/
2ᵐ gula sensus. ꝛ h̄ nos expimur. ḡ ꝛc. ¶ 2ᵒ qꝛ si sil angelus
oia actualiter intelligeret iā equareť deo in itellectuali/
3ᵐ tate: qd nō est dōm. ¶ 3ᵒ qꝛ sequiť ꝙ angelus sit infinite
itellectiuitatis seu potētie ad itelligēdū: qd est fl'm. ꝯñs
pbať. nā posse itelligē aliqd vnū itelligibile distincte est
alicuiꝰ potētie. ꝛ posse duo itelligibilia sil distincte itelli
gere est maioris potētie in duplo: ꝛ posse tria sil distincte
itelligere est maioris potētie in triplo. ꝛ sic semp f3 mul
tiplicationē itelligibiliū arguiť maior itellectiuitas. igť
posse siml' isinita distincte itelligē est isinite itellectiuita
tis: seu arguit isinitā itellectiuitatē in eo qd sic pōt: s3 si
angelus posset simul distincte oia itelligere quox h3 vel
pōt hēe spēs. angelus posset q̄tū est ex se intelligē simul
isinita distincte. nā posset nō tot gn plura sicut pōt nō tot
gn plures spēs recipe. ꝯñs p3. qm̄ pp̄ spēm nō sit maior
poᵃ angeli: sed tāta nūc est q̄ta esset quotcūq̄ spēs hēret
ēt si hēet actu isinitas. Si aūt hēet isinitas posset simul
infinita distincta itelligere. igiť ꝛ nunc q̄tū est ex se pōt
Confirˀ isinita sil distincte itelligere. ¶ Cōfirmať. qꝛ nō est du/
biū ꝙ intellectus angeli est in se pfectior: qꝛ cū pluribus
spēbꝰ pōt simul plura itelligē distincte q̄ si nō posset sil
cū pluribꝰ spēbus sic plura: sed vnū tm̄ actu intelligere:
ꝛ etiā q̄ si posset duo tm̄. ꝛ iterū etiā q̄ si posset tria tm̄:
ꝛ sic in infinitū pcedēdo fm aliquā multitudinē infini/
tā semp. ꝛ ita ēt est pfectior q̄ esset vnus alius itellectꝰ
qui nō posset nisi vnū ꝛ q̄ alius qui posset duo tm̄: ꝛ sic
in infinitū: si infiniti tales eēnt se inuicē in h̄ excedētes:
quox qlibet posset simul finita tm̄ itelligē. igiť cū posse
tm̄ vnū intelligere esset alicuius pfectionis: ꝛ itellectus
qui tale posse hēret esset alicuius determinate perfectio
nis si aliquis talis eēt. sequiť ꝙ posse in isinita seu nō in
tot gn in plura sit infinite pfectiōis: ꝛ ꝙ itellectꝰ qui sic
4ᵐ pōt sit infinite pfectus seu isinita pfectio intēsiue. ¶ 4ᵒ
si angelus posset sil oia ꝛc. posset sil intelligere oēs spēs
quas hēt: qꝛ nō aliter intelligunť per spēs res quax sūt
spēs: vt p3 ex supradictis: ꝛ ēt in p̊ lib. qua aūt rōne pos/
set simul itelligere oēs spēs: eadē posset sil itelligere oēs

itellectiōes illarū spērū: cū sint sibi eque pñtes. ꝛ silr in/
tellectiōes itellectionū illax: ꝛ sic in isinitū: ꝛ p ꝯñs pos/
set sil isinitas itellectiōes in se hēe: ꝛ sil illas itelligē. ꝛ lo
quor semp de itellectiōe distincta: vtrūq̄ aūt est ipole. igi
tur ꝛc. ¶ 5ᵒ si siml' itelligeret oēs spēs cū ille itellectiōes 5ᵐ
dū sūt cāent ēt suas spēs vel notiōes vel q̄cūq̄ vis alio
noie appellare aliq̄s silitudines suas: p q̄s angelus pos/
set postea recordari se spēs rex itellexisse: sicut ēt p hōs si
militudines relictas ex actibꝰ itellectꝰ ꝛ affectionibꝰ vo
lūtatis recordamur eax: vt silr ponit Aug. 10. ꝯfes. ꝛ si/ cap. 14.
militer. 14. de tri. igiť sil angelus itelligit ēt oēs spēs sua ꝛ. 18.
rū p̊max itellectionū. ꝛ itē ille alie itellectiōes cāent suas c. 8. ꝛ. 9.
spēs. ꝛ p ꝯñs ēt alias itelligit ꝛ p alias itellectiones: ꝛ sic
vltra. ex quo seqǐ ꝙ simul sint in itellectu angeli isinite
spēs: qd est ipole saltē nāliter. ¶ Rñdeo ad p̊ᵐ dōm ꝙ Ad p̊ᵐ
q̄uis in nobis in statu pñti actualis attētio nō se exten/
dat ad multa: sed ad pauca: in angelis tm̄ q excellentiorē
hñt nām ꝛ iam nullo pctō vitiatā: aut peccati pena debi
litatā ad tot se extēdē pōt actualis attētio: ad quot ꝛ itel
lectio: ꝛ illa ad tot quot h3 spēs. Illud aūt v̄bū vulgatū
itelligēdū est in nobis p statu isto: de quo scribiť Sap.
9. Corpꝰ qd cor. ag. a. ꝛ terrena ihabitatio depmit sensū
multa cogitātē. ¶ Ad 2ᵐ negāda est ꝯñtia. nā illo dato Ad 2ᵐ
adhuc itellectiuitas angelica ab excellētia diuine itelle/
ctiuitatis icōparabilr supať. Primo qdē qꝛ deꝰ est sua
itellectio qua vniuersa itelligit. itellectio v̄o angeli nō ē
angelus: s3 accidētalis pfectio eiꝰ: ꝛ hāc rōnē satis ad p/
positū. in silī reddit Aug. 15. de tri. vbi cū dixisset ꝙ in pa cap. 16.
tria fortassis nō erūt volubiles cogitationes nec ab alijs
in alia exeūtes atq̄ redeūtes: s3 oēm sciā nr̄am vno sil
ꝯtuitu videmꝰ: que v̄ba multū fauēt ꝯni ppositę. statim
addit. tm̄ cū hec fuerit. si ꝛ hec fuerit formata: erit creatu
ra que formabilis fuit: vt nihil iam desit eius forme ad
quā puenire deberet: s3 tm̄ coequāda nō erit illi simplicī:
vbi nō formabile aliqd formatū est vl' reformatū: s3 for
ma videlicet informis neq̄ formata ipsa ibi eterna est
imutabilisq̄ sub̄a. 2ᵒ qꝛ nō solū angelus itelligit intelle
ctiōe que nō est ipsa: s3 accñs sibi: s3 ēt nō seipso pcise: s3
alio coagēte sibi pnᵒ: imo pluribꝰ cū pficiētibꝰ. s. spēbꝰ il
la itelligit. deꝰ aūt seipso tm̄ nullo idigēs alio. Itē ꝛ si an/
gelus itelligē possit oia quox spēs possidet. nō tm̄ pōt itel
ligere futura neq̄ cogitatiōes secretas: ꝛ multa forsitan
alia que nō sunt sibi sufficiēter pñtia: ꝛ silr pterita q̄plu
ra: quox nō accepit spēs. deꝰ aūt oia vniulr cōprehēdit.
¶ Ad 3ᵐ nego ꝯñtiā. ad pbationē ꝯcedo ꝙ posse itelligē Ad 3ᵐ.
vnū distincte arguit aliq̄ potētiā. Et cū dī ꝙ posse intelli
gere duo sil distincte arguit in duplo maiorē potētiā: ꝛ ꝯce
do si cetera sint oino paria. v3 tā ex pte itelligibiliū q̄ i/
tellectionū ꝛ aliox p se ꝯcurrētiū ad intelligēdū. Si v̄o
nō sint cetera paria ppō non est vniulr v̄a. instātia p3 in
silī. nā alicuiꝰ potētie ē posse se solo portare tātū pōdus:
ꝛ tm̄ nō est in duplo maioris pfectiōis posse sil cū alio cō
portāte portare duo pōdera sil: q̄x qdl3 sit tātū: qnimo
nec ē vllo mō maioris poᵉ. Silr alicꝰ actiuitatis ꝛ poᵉ est
posse cū vno colore prialiter cāre in vna pte mediꝫ vnā
spēz. ꝛ tm̄ nō ē duplo maioris: sed nec qdē maioris actiui
tatis sue poᵉ cū duobꝰ coloribꝰ posse prialr cāre sil in ea/
dē pte mediꝫ duas spēs: nec distinguo vtx sint eiusdē rōis
vl' alteriꝰ. eadē. n. lux nuō nō aucta vl' itēsa q̄ cū vno colo
re pōt tm̄ vnā spēz cāre i vna pte mediꝫ: sil cū duobꝰ pōt
duas: ꝛ sil cū isinitis si ifinite ponerenť in dbita dispōne
ad agēdū i illā ptē mediꝫ posset sil cāre isinitas spēs: ita i
pposito dico ꝙ posse itelligē duo sil distincte coagētibus
duobꝰ spēbꝰ nō arguit maiorē itellectiuitatē in āgelo q̄
arguat posse itelligere tm̄ vnū coagēte sibi vnica spē: nec

intelligere mille coagētib⁹ sibi mille spēb⁹ arguit maio
rē potētiā vel itellectiuitatē ꝙ̄ posse tm̄ vnum cū vna.
ad ɔfir. ❡ Ad ɔfirmationē dico ꝙ si eēnt īfiniti itellis quoꝝ vn⁹
nec p paucos nec p multas spēs possit itelligē sil' plus ꝙ̄
vnū. Alius aūt posset duo nec plura p aliquot spēs: ⁊ ali⁹
tria tm̄: ⁊ sic vltra in īfinitū ql3 angelus q nūc de fcō est
eēt ql3 illoꝝ pfectior. n̄ tn̄ ex h segr ꝙ nūc sit aut ꝙ tūc
eēt ifinite pfectiōis. Et rō ē: q2 ql3 illoꝝ itellectuū eēt al
teri⁹ rōnis ab isto angelo nec alr eēt poīe. Et iō illa pma
cōparatio q̄ dī. angelus ē pfectior ꝙ̄ eēt si cū plib⁹ spēb⁹
nō posset plura itelligē. iplicat ipoīe. iam. n. nō eēt idem
angelus qui nūc eēt nec eiusdē rōnis: s3 aliqs ali⁹ alteri⁹
rōnis: ex tali aūt excessu eoꝝ que nō sūt eiusdē rōnis nō
segr ꝙ excedēs sit pfectiōis ifinite. Exēplū. p3. n. ꝙ vna
suba. vbi grā angelus ē pfectior ista nigredine. ⁊ itē ē p
fectior vna alia nigredine in duplo pfectiore ꝙ̄ pᵃ: ⁊ silr
vna alia q̄litate alteri⁹ rōnis pfectiore ipsa nigredine: ⁊
sic si eēnt īfinite q̄litates eiusdē rōnis vl alteri⁹ q̄ se inui
cē3 sp excederēt ql3 illaꝝ angelus eēt perfectior. nec tn̄
eēt ifinite pfectiōis sicē nec nūc est. pōt. n. instari tali mō
arguēdi ex eo qd dcm̄ est de luce. nā ipsa cū duob⁹ colori
bus pōt cāre duas spēs: ⁊ cū trib⁹ tres: ⁊ sic in ifinitū nec
tn̄ est infinite pfectiōis: ⁊ nihilomin⁹ ipa ē pfectior q̄dā
alia luce q̄ cū quotcūq3 nō posset cāre nisi vnā spēm sil' ⁊
pfectior illa q̄ cū quotcūq3 nō posset nisi duas: ⁊ si eēnt i
finite talr gradati3 se excedētes ipa q̄ nūc est eēt q̄libet
illarū pfectior: ita plures alie istātie possent dari. ❡ Ad
Ad 4ᵐ 4ᵐ dico pᵒ ꝙ istud argᵐ pōt eq̄ fieri ɔ ꝙ̄l3 opi. nā ſm ꝙ̄l3
angelus pōt itelligē suā itellectionē. ⁊ tūc arguit ꝙ intel
lectionē sue itellectiōis pōt itelligē: ⁊ silr aliā: ⁊ sic in īfi
nitū. ❡ Rñdo tn̄ ⁊ pᵒ pōt pbabilr dici ꝙ ⁊ oēs suas spēs
⁊ oēs itellectiōes pōt sil' distīcte itelligere: nō tn̄ ipse pōt
oēs suas itellectiōes intelligē: nec h zᵐ segr ex pᵒ sicut ēt
nō segr. oē3 suā itellectionē pōt itelligē. igr pōt oē3 suā
itellectionē itelligē. nā ex ante nō segr ꝙ possit hēre siml'
īfinitas itellectiōes: qd tn̄ segr ex ɔñte. Ul ſm alios pōt
rñderi ad argᵐ ɔcedēdo ɔñā3 pᵃᵐ. ⁊ vlteri⁹ ꝙ ipse pōt in
telligē itellectiōes illaꝝ spēꝝ: tn̄ iste pcessus nō vadit i
īfinitū: s3 termiat satis cito: nā pp posteriores regulr sūt
remissiores ⁊ min⁹ pceptibiles porib⁹. ⁊ iō cito ðueniret
ad aliq̄s ita remissas: ꝙ nō possēt ɔgenerare actualē no
titiā sui. esto ēt ꝙ in tali reflexiōe sp posterior eēt notior
ſm spē3 sicē volūt aliq qd obm pᶜ itellectiōis i illo gradu
q̄. s. est recta ē min⁹ nobile ꝙ̄ ipa notitia ei⁹: h tn̄ nō ob
stāte adhuc aliq̄ talis pp sui remissionē n̄ poss3 itellectū
moue ad notitiā sui: ita ꝙ ꝙ̄uis eēt ſ3 spē3 notior: nō tn̄
Ad 5ᵐ eēt actiuior. ❡ Ad 5ᵐ dico ꝙ sicē res extra nullā spē3 sui cāt
in aia nisi cogitet: sicut supra: ⁊ ēt in pᵒ habitū est: ita nec
spēs nec itellectio aut aliqd aliud extra in itellu cāt spē3
sui nisi actualr pcipiat ⁊ itelligat ab itellu: ⁊ q2 nō ql3 in
tellectio actualr itelligit: vt iā dcm̄ ē: iō nec ql3 cāt spē3
zᵃ ɔ̄ ppriā: ⁊ sic nō puenit multitudo īfinita spērū. ❡ zᵃᵐ ɔ
nē pbo sic. nō min⁹ ē in ptāte angeli aliqb⁹ suis spēb⁹ nō
vti ꝙ̄ sit in ptāte hōis suis non vti. h p3: q2 nō plus spēs
angelice nāliter mouēt nec min⁹ ipse ⁊ itell's ēt in ptāte
volūtatis angelice quo ad suos vsus ꝙ̄ spēs humane nā
liter moueāt ⁊ sint in ptāte hōis. igr ēt aliqb⁹ suis spēb⁹
angelus pōt nō vti. ɔñā hec pbat. q2 sicē expimur nos p
libito cū pluriū rerū hēmus spēs sufficiēter firmatas ⁊
ca°. io° intēsas nūc vna nūc alia vtimur. vñ Aug. z. de tri. dicit
ꝙ volūtas formādā cogitātis aciē p ɔdita memorie du
zᵐ cit vt libitū ē. ❡ z° nō min⁹ est i ptāte angeli vsus suaꝝ
spērū ꝙ̄ sit in ptāte hōis vsus suoꝝ hitnū: ⁊ ꝙ̄ ēt esset in
angelo si habit⁹ aliq̄s hēet a spēb⁹ distīctos. ista p3. q2 spe
cies nō nāli⁹ mouet ꝙ̄ habit⁹ sicē expiētia pbat in nobis.

S3 hō pt hēm quē h3 nō vti: sicē p3 de pito doctriaꝝ mul
taꝝ: q nō sp ɔsiderat ꝙ̄l3 illaꝝ: nec h puenit ex defectu
nāe: sed ex libera ptāte. nā ꝙ̄uis nō siml' oīb⁹ possit vti si
multi sint: tn̄ ꝙ isto vtat ⁊ nō illo ⁊ ꝙ actū ei⁹ q̄ vtit cō
tinuet p tps aliqd mai⁹ vel min⁹ nisi aliūde puenat ipe
dimentū in ptāte sua ɔsistit sicē expientia pbat: ⁊ iō in. 8. T. c. 3z.
phy. ⁊ z° de aia frequēter hī ꝙ habitib⁹ vtimur cū volu T. c. 60.
mus: ex quo ēt p3 ꝙ ita cōtingeret in angelo si hit⁹ hēet. ɔ zᵃᵐ ɔ.
❡ Cōtra. pᵒ q2 spēs est agēs nāle reᵐ itellectiōis sui obri
⁊ intellect⁹ est passiu⁹. vñ ſm sniaꝝ Aug. 3. de li. ar. nō ē in cap. 53
ptāte nrā qd nobis veniat in mētē. igr ꝙ̄l3 sp cāt intelle
ctionē sui si nō adsit ipedimētū p3 ɔñā ex ɔditiōe agen
tis nālis posita. 9. meta. s3 in angelo oino est ipedimētū: T. c. io.
vt p3. igr ⁊c. ❡ z° q2 cū in āgelo oēs spēs sint sufficiēter zᵐ
itense ⁊ potentes mouē itellm ⁊ eq̄ ptes si aliq̄ vteret
angelus ⁊ aliq̄ nō: h solū videret esse: q2 angelus vellet
determiate illa nō vti q̄ nō vteret ⁊ ea ðtermiate vti q̄
vteret: s3 ipoīe ē ꝙ aliq̄ ðtermiate velit vti gn ðtermiate
illā itelligat: sicē ipoīe est ꝙ aliq̄ determiate velit vti gn
ðtermiate illā apphēdat. igr si posset alia nō vti posset
siml' illā itelligē ⁊ nō itelligē: qd est fīni. ❡ Ad pᵐ istoꝝ Ad pᵐ
dōm ꝙ ꝙ̄uis spēs sit agēs nāle: ⁊ posito ꝙ itell's sit nāli
ter passiu⁹ respectu itellectiōis: nihilomin⁹ vtrūq3 ꝙ̄tu3
ad h depēdet a volūtate q̄ ad pductionē act⁹ ⁊ ɔtinuatio
nē vel saltē quo ad ɔtinuationē: qd dico pp pmas itelle
ctiōes ⁊ repētinas: q̄ nō sūt in nrā ptāte quo ad pductio
nē pᵃᵐ eaꝝ ſm Aug. ⁊ h dico in nobis in via. nihilomin⁹
tn̄ ēt ille sūt in ptāte nrā quo ad ɔtinuationē ipaꝝ. vñ li
bere possum⁹ ab illis desistere cū difficultate q̄ locū hēt
in angelis bonis. ⁊ istud sufficit ad h ꝙ aliq̄ spe hita an
gelus possit nō sp vti ea actualr: ⁊ pōt ɔfirmari nisso. nā
ēt habit⁹ itellectuales in nobis sunt nāliter motiui sicē ⁊
spēs: ⁊ silr vtutes motiue in mēbris: ⁊ nihilomin⁹ in ptā
te nrā est nō talib⁹ sp vti. ❡ Ad zᵐ dico ꝙ ɔñā illa nō ē Ad zᵐ
bona. nā ad h ꝙ aliq̄ spē3 ðtermiate itell's nō itelligat
nō est neciū ꝙ velit illā ðteriate nō itelligē: s3 sufficit ꝙ
nō velit itelligē: ⁊ ꝙ nō detineat itellm in itellectiōe il
lius ⁊ memoriā nō copulet aciei iuxta modum loquēdi
Aug. ⁊ p eū hñ inuit. z. de tri. vbi ait. Iā porro ab eo qd i cap. 8°
memoria est cū aciē velle auertē nihil aliō est ꝙ̄ nō idē
cogitare: ita ꝙ tūc dī volūtas velle auertē cum ipō te nō
facit aciē cogitare. ❡ Ad argu⁹ pncipalia. Ad pᵐ ɔcedo ad argᵐ
pᵐ ɔñs: ⁊ nego ɔñtiā: q̄ infert ꝙ angelus eēt īfinite itelle pncipa⁹
ctiuitatis. ❡ Ad pbationē dico ꝙ vtus itellectiua ange
li ſ3 se pcise sūpta vtiq3 terminū h3 ⁊ maximū i qd pōt.
S3 sūpta cū aliis coagētib⁹ seu ipa ⁊ alie sil sūptibiles n̄
h3 terminū. s3 istō nō pbat eā eē īfinitā: sicē nec lux pbat
eē īfinita eo ꝙ cū plib⁹ ⁊ plurib⁹ colorib⁹ coagētib⁹ vltra
ꝙ̄l3 determiatā multitudinē spēꝝ posset vt dcm̄ est. S3
pbat īfinitatē potētialē ifinitoꝝ agētiū possibiliū q̄ ne
gari nō d3. ❡ Ad zᵐ cū dī: ꝙ si posset itelligē sil' distīcte Ad zᵐ
oīa q̄ꝝ hēt spēs eadē rōne posset sil' distincte itelligē oīa
sibi pñtia imediate p seipa. dico ꝙ verū ē de his q̄ distin
ctas cānt i itellu spēs: ⁊ de qb⁹ i eoꝝ absētia āgelus hēt
spēs distinctas supplētes vices eoꝝ: ⁊ de talib⁹ pcedit p
batio ɔñe: s3 ptes ɔtinui nō sūt hō. nō. n. q̄l3 distincta h3
spēs ppriās: s3 sil' oēs vnā spēm gñant i ipo angelo sicē in
nob. ❡ Ad argᵐ in oppoᵐ qd ē ɔ ɔñē zᵃᵐ rñō. ⁊ ɔcedo pᵐ ad argᵐ
ɔñs qd infert. ⁊ vlteri⁹ dico ꝙ posito ꝙ āgelus aliq̄ itel in oppᵐ
ligat ⁊ aliq̄ nō. adhuc pōt itelligere aliqd eoꝝ q̄ nō itelli
git. Et cū argr ɔ: q2 oē3 itellectionē necīo pcedit actualis
itentio volūtatis si p actualē itētionē itelligat aliq̄ voli
tio elicita nego ppōnē. Et silr dico ꝙ nō oēm sensationē
nec oēm visionē pcedit volitio ꝙ̄uis aliq̄ pcedat: ⁊ h se
pe ɔtingat sicut qn̄ qs electiue aperit oculos vl flectit ad
aliqd

aliqd determinate vidédũ. Qz aũt nõ oẽm sensationẽ p/
cedat volitio pʒ i repẽtinis sẽsatiõib⁹: vt vbi grã. Cũ qs
in aliq̃ ꝯsideratiõe mltũ itent⁹ subito a vehemẽti moueẽ
sensibili vt igne vl aliq̃ fortiter pũgitiuo talẽ siqdẽ pce/
ptionẽ sensibilis nõ pcessit volitio seu volũtarie itentio.
Amplius adhuc pʒ in violẽtis passiõib⁹: q̃s nec pueniẽ nec
comitaẽ volitio vlla: sic cũ qs detineẽ i igne aut alio mul
tũ discõuenienti ꝫ lesiuo. in q̃ casu ꝯstat q̄ tale nec añce
dẽter nec ꝯcomitãter vult talẽ sensationẽ nec copulat vl
ꝯiũgit sensuʒ sensibili: qnimo nitiẽ q̃tũ valet auertẽ sen
sum ꝫ refugit ꝫ odit talẽ sensationẽ. Et iõ ad auctẽ Aug.
li.6.tri. dõm q̄ Aug. nõ dat illã vleʒ: sʒ idefinitã tñmõ q̃ vti q̃s
cap.5. vitatẽ hʒ in multis: sic cũ qs volens aliqd videre aperit
oculos vt videat illud: aut dũ actu videt detinet oculuʒ
aptũ ꝫ opõne debita volẽs ꝯtinuare pdictã visionẽ: ꝫ sic
i n plurib⁹ aliis casib⁹. ꝫ h̄ sufficit ad itẽtionẽ Aug. ibidẽ:
vt pʒ diligẽter auertẽti. Si dicaẽ q̄ saltẽ notitiã q̃lʒ li/
bere habitã pcedit volitio qcqd sit de repẽtinis ꝫ violẽ/
tis: q̃rũ cãe sũt extrĩsece vl saltẽ aliq̃ ipaꝝ cãꝝ. ꝫ h̄ suffi
cit ad ꝓpositũ argumẽti: q2 in angelis nõ pñt re⁹ saltem
suaꝝ spẽrũ aliq̃ notitie repẽte vel violẽte cãri. Ad illud
mihi vʒ dõm q̄ nõ oẽm notitiã ẽt libẽ elicitã necio pce
dit volitio elicita. Qđ põt ẽt in nob saltẽ euidẽter decla
rari. nã p experientiã ꝯstat q̄ nõ sp hñs actualẽ notitiã de
aliq̃ obto hʒ sil notitiã de notitia illi⁹ obti: aliogn sil hĩet
ĩfinitas notitias: ꝫ tñ in ptãte sua est vt hẽat notitiã illi⁹.
ponaẽ g̃ q̄ aliqs postq̃ habuerit notitiã de a. aliquãdiu
dũ nõ hĩet notitiã illi⁹ notitie icipiat hĩe notitiã sue no/
titie de a. aut istã 2ᵐ notitiã nõ pcessit aliq̃ volitio elici
ta re⁹ sui: ꝫ hĩ ꝓpositũ: aut pcessit aliq̃: ꝫ tũc seqẽ q̄ vel
ipa pus fuit volita q̃ fuit nõ: notitia inq̃ simplici ꝫ incõ
plexa: qđ ẽ ipole nãlr: vel pus hũit notitiã: quã hũit 2ᵐ
notitiã: qđ est ẽt ipole. tũ q2 vl noti⁹ scđe notitie pus fuit
volita q̃ habita. ꝫ p ꝯñs noti⁹ ei⁹ fuit habita añ ipam: ꝫ
sic pcediẽ in ĩfinitũ in pteritis notitiis. ꝫ seqẽ q̄ sp rectã
notitiã pcessit reflexa: q̃ sũt ipolia: vl aliq̃ fuit noti⁹ q̃ nõ
fuit pus volita: ꝫ hĩ ꝓpositũ: ꝫ tũc eadẽ rõne fuit stãdũ i
p⁹. tũ ẽt q2 q̃ rõne noti⁹ pᶜ notiᶜ pus fuit nõ q̃ fuit habi
ta: eadẽ rõne ipa p⁹ noti⁹ q̃ ẽ de ipo a. imediate pus fuit
nota q̃ habita: qđ nõ est itelligibile. Dico igiẽ q̄ pole est
tã in nobis q̃ in angelis hĩe aliq̃ notitiã libere ꝫ sponte
elicitã: quã nõ pcedit volitio elicita respcũ ei⁹. vñ sic diẽ
cap. 36. beat⁹ Aug. 2. de li. ar. Ceteris vtutib⁹ ꝫ potẽtiis de qbus
ibi logẽ p liberã volũtatẽ vtimur: ẽt ipa libera volũtate
p eã ipaʒ vti nos possum⁹: vt q̃dãmõ seipa vtaẽ volũtas
q̃ vtiẽ ceteris. Uti aũt vtutib⁹ vel potẽtiis nõ ẽ aliud q̃
faceẽ illa opari seu q̃ applicare illa ad ꝓprios act⁹. vnde
tũc volũtas vtiẽ itellu vel habitu itells seu poti⁹ h̄ p vo
lũtatẽ: sic hãc locutionez ibi corrigit Aug. vtiẽ talib⁹ qñ
spõte ꝫ volũtarie itelligit s̄m habitũ. tũc ãt volũtas vtiẽ
seipa: cũ ipa in se eliciat ꝓpriã opõnẽ. ꝫ sic dicit de vtuti
bus ꝫ potẽtiis. ita itelligẽdũ est de aliis habitib⁹ ꝫ spẽb⁹
ꝫ actib⁹: q̃ꝝ vsus ẽ in nr̃a libera ptãte. Et illoꝝ vsus pñt
sic separi q̄ hõ põt aliqñ libere vti itellu ꝫ hitu vel spe.
aut etiã actu: esto q̄ tũc nõ vtaẽ volũtate vsu ꝓpo. s. eli/
ciendo volitionẽ. ꝫ per ꝯñs hĩe itellectionẽ aliq̃ libere.
esto q̄ respcũ illius nõ hẽat volitionẽ elicitã. Et forsitan
talẽ vsuʒ itelligit Aug. cũ dicit volũtatẽ copulare ꝫ ꝯiun
gere potẽtias alias actib⁹ suis: ita q̄ nõ sit aliõ volũtatẽ
copulare visuʒ visioni aut visibili: q̃ꝝ vtrũq̃ dicit Aug.
q̃ actualr vti visu ad vidẽdũ: ꝫ eodẽ mõ de acie cogitati
ꝫ aliis de qbus loquiẽ sepissime. Ad ꝓpositũ igiẽ dico q̄
nõ obstãte q̄ plures spẽs nõ itellecte sint in angelo vel
i hõie eque potẽtes ꝯcãre notitiã sui i itellu: põt angels
libẽ vti vna spe cũ itellu ad cãndũ notitiã illius spẽi nõ

vtendo alia spe eque potente ꝫ pñte. nec opʒ q̄ pus velit
illã spẽm determinate itelligẽ aut illã ꝯgñare notitiam
sui: sicut qs plurib⁹ sciẽtiis habituat⁹ põt s̄m aliquã illa
rũ determiate opari: esto q̄ nullus pus velit determiate
opari s̄m illã. Et sicut ẽt de duob⁹ ꝓpositis equalr vtili
bus ꝫ equalr iudicatis vtilib⁹ ad aliquẽ finez itentũ. põt
qs alterũ illoꝝ determiate velle: esto q̄ nõ pus velit illõ
velle suũ: aut pus velit se velle illõ: aliogn nunq̃ posset
hĩe aliqđ nouũ velle. ¶ Ad 2ᵐ argᵐ p eadẽ pte r̃ndeo: ꝫ Ad 2ᵐ
ꝯcedo ꝯñs supposito q̄ angelus relinqueret suis nãlib⁹:
nec tñ ex h̄ sequereẽ q̄ ipe careret itellectiõe vlr. nã ad
huc posset intelligere se ꝫ alia entia pñtia intuitiue. vtrũ
aũt ꝫ simplr posset se per suã libertatẽ omni intellectio/
ne priuare est aliud dubiũ de quo nihil ad psens.

¶ Distinctionis. XII. Questio. Prima.

Circa di. 12. in q̃ Magr̃ tractat de mã creaturaꝝ corpaliũ. Quero vtꝝ
mã sube corpalis sit entitas actu distincta
a forma ei⁹. Et arguiẽ q̄ nõ. q2 mã nõ est ali p⁹ᵐ
qđ ens actu. igiẽ nõ ẽ ens actu distinctũ a
forma. ꝯñs ẽ nõ. añs pbaẽ. p ex auctẽ pbi di
cẽtis. 7. meta. dico ãt mãʒ q̃ s̄m se neq3 est qd neq3 q̃tũ: T. cõ. 8.
neq3 aliud aliqd dĩ qb⁹ ens ẽ determiatũ. i. diuisuʒ. si aũt
mã nõ est aliqđ coꝝ: qbus diuidiẽ ens. igiẽ neq3 est ens.
¶ 2° ex alio dicto eiusdẽ. 5. phy. volẽs. n. pbare q̄ gnõ nõ 2
est mot⁹. arguit sic. Qđ moueẽ est: qđ gñaẽ nõ ẽ. igiẽ gnõ T. cõ. 8.
nõ est mot⁹. ꝯstat aũt q̄ sic in p⁹ subm supponit p subto
mot⁹. sic in 2° pro subto gnõnis. mã aũt est subm gnõnis:
vt pʒ ibidẽ. igiẽ ipa nõ est. supple actu: sic est illud qđ est
subm mot⁹. ¶ 2° pncipalr suba corpalis est vna entitas 2ᵐ
p se in actu. igiẽ ei⁹ mã nõ est entitas actu distincta a forma
ei⁹. añs est certũ. ꝫ ꝯña pbaẽ ex dicto pbi. 7. meta. ait. n. T. c. 49
q̄ ipole est subaʒ ex substãtiis cẽ iexñtib⁹ sic in actu. duo
nãq3 sic actu nunq̃ sunt vnũ actu: sʒ si ptãte duo fuerũt
erunt vnũ. ꝫ mox subdit ꝓbationẽ. d. actus. n. separat.

In oppositum arguiẽ. suba corporalis est ens Oppoᵐ
in actu. igitur mã ꝫ forma eius
sũt in actu: sed sequiẽ. mã est in actu ꝫ forma est in actu.
ꝫ mã nõ est forma. igiẽ mã est in actu distincta a forma.

Rñdeo Dic p dicã. qd videbiẽ de q̃sito. 2° obyciã
q̃dã p rõnes cuiusdã opi. ꝫ r̃ndebo ad obta.

Quantũ ad p⁹ᵐ p pmittã aliq̃s distõnes: deide ꝯnes p⁹ arti.
ad ꝓpositũ. p⁹ distõ est de ente in actu ꝫ de
ente in po⁹. nã ens in actu põt accipi duplr. vno mõ gñã
liter p oĩ eo de quo ꝯtigit p ꝓpõnẽ de inesse ꝫ de pñti ve
re enũtiare cẽ. v. g. dicẽdo h̄ est. ꝫ p oppositũ illud dĩ ens
in po⁹ de q̃ nõ ꝯtigit p hõ ꝓpõnẽ: sʒ tñ p illã de posĩ enũ
tiare cẽ. vtpote dicẽdo. h̄ põt cẽ. Et pʒ ꝯueniẽtia hui⁹ di
stinctiõis: q2 vt diẽ Aug. 5. de tri. ab eo qđ est cẽ dcã ẽ eẽn⁹: cap. 2.
ꝫ s̄m Com. 7. meta. diceẽ vnũqđq3 pdicamẽtoꝝ esse ens Cõ. 15.
deriuaẽ ab cẽ. g̃ s̄m q̄ aliqd dĩ esse actu. dĩ ẽt sic ens vel
eẽntia: qđ idẽ signat. Alio⁹ põt accipi ens spãlr p eo qđ ẽ
ens in actu p mõ. ꝫ est eẽntia itegra ꝫ pfecta spe vel pfe/
ctio alteri⁹: cũ illa pfectã essentiã in determinata spe ꝯsti
tuẽs. ꝫ p oppositũ ens in po⁹ põt dici illud qđ ꝫ si sit ens
in actu p mõ est tñ q̃dã ptialis ꝫ icõpleta eẽntia pfectibi
lis ꝫ q̃si cõplectibilis p aliã vt sit eẽntia itegra ꝫ pfecta i
spe: ꝫ ista distõ sumiẽ ẽt ab eo qđ dĩ esse: sʒ alr q̃ pcedẽs.
nã ibi sumiẽ ab cẽ s̄m q̄ pdicaẽ absolute sine adiũctiõe
alteri⁹ termini pdicati. ita q̄ oẽ qđ est dĩ illo mõ ens in
actu: ꝫ sic cuiuslʒ nr̃m tã aĩa q̃ corp⁹ est ens in actu. q2 cu
iuslʒ aĩa est: ꝫ ẽt corp⁹ ẽ: aĩa vo q̃ erit antichri ẽ ens i po⁹.
q2 ipa nõ est ꝫ põt cẽ. hic aũt sumiẽ 2ᵐ qđ est pdicaẽ nõ
absolute: sʒ cũ adiũctiõe alteri⁹ termini. vbi grã aliq̃ pñt
dici lect⁹ in actu: ꝫ aliq̃ lectus in po⁹. nã ligna cõposita ꝫ

cõpaginata ſm debitũ modũ ſunt lect⁹ in actu.i.lect⁹ in/
teger ⁊ ꝑfect⁹.ligna vͦ nõ ſecta ⁊ nõ cõpaginata ſũt lect⁹
in poᵃ.⁊ de ꝑmis ꝑdicaṫ eẽ lectũ.de ſecũdis vͦ q̃uis ꝑdi
cet eẽ.⁊ ꝑ ꝯñs ſũt ens vel entia in actu ꝑ mõ.nõ tñ ꝑdica
tur de eis eẽ lectũ:ſʒ poſſe eẽ lectũ:⁊ iõ dñr eẽ lect⁹ in poᵃ
i.iperfect⁹ ⁊ poſſibilis ꝑfici vt ſit lect⁹.⁊ ſi h̃ qdẽ ſit poſ/
ſibile ꝑ ſolã trãſmutatiõnẽ localẽ ⁊ ſegregatiõnẽ partiũ
aliq̃ru ⁊ ꝯiũctiõnẽ aliaꝝ abſqʒ gñõne noue forme vt ali/
qui volũt de oib⁹ artificialib⁹:tũc bñ põt dici ꝙ talia li/
gna pñt eẽ lect⁹.Si vͦ forme artificiales ſunt entitates
q̃dã ab illis materijs diſtĩcte ⁊ eas iformãtes vt alij opi
nanṫ.tuc ligna talia dñr eẽ lect⁹ in poᵃ ad hũc ſenſũ:q2.ſ.
pñt in ſe recipe formã cũ q̃ ſil ſint lect⁹:põt ãt iſta diſtõ
ſm vba vſitata breuiter formari.vt dicaṫ ꝙ aliqd põt
dici ens in actu dupl'r.vel actualitate ꝑñtie quo ad ꝑmũ
modũ:vel actualitate ꝑfectiõis quo ad 2ᵐ.Et per oppoᵐ
2ᵃ diſtõ ad vtrũqʒ põt ẽt dupl'r aliqd dici eẽ in poᵃ.Alia diſtictio
eſt ꝙ aliq̃ eẽ actu abinuicẽ diſticta põt ſumi dupl'r.vno
mo actualitate diuiſiõis ⁊ mutue negõnis iuxta moduʒ
loquendi ph̃i.6.meta.vbi ait.ꝙ verũ affirmatiõnẽ hʒ in
t.2.c.8. cõpoſito ⁊ negõnẽ in diſiũcto.vbi Cõmẽ.exponit.i.vera
affirmatiua ſignificat cõpõnẽ in entib⁹:⁊ vͣ negatiua di
uiſiõnẽ.Et ſm hũc modũ quoꝝcũqʒ entiũ vere dĩ.h̃ nõ
eſt illud.illa dñr actu diſticta ſeu diuiſa vl' diuerſa.Alio⁹
aliq̃ ſunt diſtincta actualitate ſeꝑatiõis ⁊ diſcretiõnis:⁊
ſic q̃cũqʒ ſint ꝑ mõ diſtincta.⁊ cũ h̃ ſunt ſic diſtincta ⁊ ſe/
parata vt nõ ꝯſtituãt ſeu nõ ſint ſil' ſupra vnũ h̃ aliqd ꝑ
T.c.49 ſe dicunṫ actu diſtincta:queadmodũ ſumit ph̃s.7.meta.
vbi ait.ꝙ actus ſeꝑat:⁊ ob h̃ dicit duas medietates ma/
gnitudinis nõ eẽ duo in actu:ſed pñte tñ.cuius ver⁹ ſen
ſus poſit⁹ fuit i ꝑ.d.24.q.ꝑᵃ.¶ His ꝑmiſſis pono ꝯnes.
ꝑᵃ eſt.ꝙ mã eſt ens in actu ꝑ mõ. 2ᵃ ꝙ nõ eſt ens actu
2ᵒ mõ:ſʒ ens in poᵃ tñ. 3ᵃ ꝙ mã eſt entitas actu diſticta
a forma ꝑ mõ loquẽdo de diſtõne. 4ᵃ ꝙ nõ eſt entitas
ꝑᵃ ꝯ 2ᵒ mõ actu diſticta a foꝛa.¶ Primã ꝯnẽ ꝓbo ſic.Suba
corporalis ꝑ ſe ſubſiſtẽs nãliter gñata eſt.igiṫ mã eſt:⁊ ꝑ
ꝯñs eſt ens in actu ꝑ mõ.añs notũ eſt ſenſu.videmus.n.
ignẽ nãl'r genitũ ⁊ plãtas ⁊ alalia ⁊ multa alia.ꝯñaʒ ꝓbo
q2 oĩs hͦ ſuba nãl'r genita hʒ aliq̃ parteʒ eſſentialẽ que
ꝑfuit ſue gñationi:⁊ talẽ nos vocam⁹ mãm.cũ igiṫ ipoſſi
bile ſit totũ eẽ niſi pars ſit ſequiṫ ꝙ mã eſt.aſſũptũ ꝓbo:
⁊ ſumo gr̃a exẽpli.ignẽ aliquẽ genitum nãl'r:aut aliq̃ pᵒ
ei⁹ ꝑfuit ſue gñõni ⁊ aliq̃ nõ:aut totus ꝑfuit:aut nihil ei⁹
oĩno ꝑfuit:nõ põt dari 2ᵐ:q2 tũc ipſe fuiſſet añ ſuaʒ gñõ/
nem.⁊ ſic nõ eſſet genit⁹ ꝯ poſitũ:nec põt dari 3ᵐ:q2 ſeq/
tur ꝙ ipſe fuiſſet genitus nãliter ſicut fuit.eſto ꝙ nulla
alia ſuba fuiſſet corrupta:ꝯñs aũt iſtud eſt ꝯ expiẽtiã.vi
demus.n.ꝙ q̃ncunqʒ aliquis ignis gñaṫ aliq̃ alia ſubſtã
tia corrũpiṫ vt lignũ vel fum⁹ vel aliqd aliud:nec vnq̃
videm⁹ ipm gñari:qn alia ſuba corrũpaṫ.⁊ ita eſt de oĩ/
bus q̃ nãl'r gñanṫ.Sʒ ꝯña ꝓbaṫ.q2 ſi nihil ei⁹ ꝑfuit.igiṫ
ipe totãl'r ſeu ſm qõlʒ ſui ẽ ꝓduct⁹ a ſuo gñante nãli:cõ/
currẽte tñ actiõe vniũlis ⁊ ꝑmi agẽtis:⁊ illud fuit ſuffi/
ciẽs ꝓductiuũ ei⁹.igiṫ eſto ꝙ lignũ qͦd fuit corruptũ qñ
ignis ille fuit genit⁹ nõ fuiſſet ibi:adhuc ſufficiẽs fuiſſet
ꝓducere illũ ignẽ.nã ꝯſtat ꝙ illud lignũ non fuit cã effi/
ciẽs nec totalis nec ꝑtibilis hui⁹ ignis.⁊ cũ gñans ei⁹ eẽt
ꝯfirma: actiuũ nãliter.ſequiṫ ꝙ de facto ꝓduxiſſet.¶ Et iſtõ cõ
firmaṫ.q2 poſitis oĩbus per ſe cãtiuis alicui⁹ effect⁹ ꝓdu
cibilis circũſcriptis q̃buſcũqʒ alijs põt poni effect⁹:quin
imo ſi cã efficiẽs agat nãliter:⁊ nullũ oĩno ſit ipedimen/
tũ:⁊ oĩa ſint in diſpõne debita:poniṫ de facto effect⁹ ipe.
nunc aũt dato h̃ fuiſſent oẽs cãe ignis mõ debito:eſto ꝙ
ꝯfirma: lignũ illud ibi nõ fuiſſet.¶ Cõfirmaṫ ex ſili.nã qñ de⁹
eſt ſufficiẽs ꝓductiuũ ignis ſm totũ ſiue ſm qõlʒ ſui.iõ

abſqʒ ꝑñtia ligni aut alicui⁹ alteri⁹ põt ꝓducere ipm:etſi
ageret de neceſſitate nãe ipm etiã abſqʒ ꝯcurſu alicuius
alteri⁹ ꝓduceret.¶ Ꝓ.Ut qd oporteret ſubam aliq̃ cor ꝯfirma:
rumpi vt alia gñaret ſi nec ipſa nec aliqd ei⁹ intrat ſub/
ſtantiã geniti:vt qd ẽt agẽs nãle regreret mãʒ ſeu paſſũ
in qͦd agat nulla certe appet neceſſitas.¶ Cõfirmaṫ h̃: ꝯfirma:
q2 alias ipm corrũpendũ eẽt ſolũ ad ipedimẽtũ agẽtis:
vt.ſ.vel nõ ageret vel tardi⁹ ageret.⁊ per ꝯñs eo nõ poſi/
to facilius ageret ipm agẽs effectũ ſuũ.g̃ nec iſtud 3ᵐ põt
dari. Relinquiṫ g̃ ꝑmũ.vʒ ꝙ aliq̃ pars eius ꝑfuit in ipo
corrupto:⁊ illã vocamus mãm:⁊ aliq̃ nõ ꝑfuit quã voca
mus formã.¶ 2ᵒ hoc põt argui per auc̃teʒ ⁊ theologice 2ᵒ
⁊ phyſice.naʒ ſm theologiã mã creata fuit nec deo fuit
coeterna.igiṫ mã nõ eſt ens tñ in potẽtia.ꝯña pʒ.q2 alio/
qn nõ eẽt al'r ens q̃ erat ante creatiõnẽ:nã ⁊ anteq̃ crea/
reṫ fuit in potẽtia vt eẽt ⁊ potuit eẽ ꝑ potẽtiã creatoris
tñ:⁊ ita ẽt nũc ſi eſſet tñ in potẽtia nõ poſſet eẽ niſi per
potẽtiã creatoris.añs pʒ ꝑ Aug.in li.de fi.⁊ ſymbolo.nul cap.ꝑᵒ
lo mõ ingt credendũ eſt illã ipam mãm de qua fact⁹ eſt
mũdus per ſeipam eſſe potuiſſe tanq̃ coeternã ⁊ coeuaʒ
deo:⁊ infra.ẽt certiſſime crediṫ oĩa deũ feciſſe ex nihilo.
q2 etiã ſi de aliq̃ mã factus eſt mundus eadẽ ipſa mã de
nihilo facta eſt.eandẽ ſnĩam ponit.12.ꝯfeſ.⁊ h̃ coĩter oẽs
theologi tenent.ſm ph̃iam ẽt idẽ pʒ:q̃uis oppoſito mõ.
nam ph̃i ponunt eã ingenerabilẽ ⁊ icorruptibilẽ:⁊ ſi ſic.
igiṫ nõ tñ põt eſſe:ſed eſt ꝯñria.pʒ:q2 ſi nõ eſſet:ſed tñ
poſſet eſſe.⁊ ſm ph̃iam nõ poſſet eẽ per creatiõnẽ.igiṫ ꝑ
gñõnẽ:⁊ per ꝯñs nõ eſſet ingenerabilis.Item Cõmẽ.4. Cõ.15.
meta.Qͦd nõ eſt ingt actu eſt nõ ens:ſʒ mã nõ ẽ nõ ens.
igiṫ eſt actu.Item ſm h̃ nulle eſſent cãe itrinſece:⁊ etiaʒ
per ꝯñs nõ eẽnt q̃tuor genera cãrũ:⁊ multa alia ſequerẽ
tur ꝯ philoſophicas veritates.¶ 2ᵃ ꝯ eſt:ꝙ mã non eſt 2ᵃ ꝯ
ens in actu 2ᵒ mõ.i.eẽntia aliq̃ ſimplex vel cõpoſita ĩte
gra ⁊ ꝑfecta in ſpecie aliq̃.Sed quedaʒ entitas ꝑtibilis
receptibilis cuiuſdã alterius entitatis ꝑtibilis:⁊ cũ q̃ ſil'
ꝯſtituit vnã entitatẽ integrã ⁊ ꝑfectã in aliq̃ ſpecie ſub/
ſtantiarũ gñabiliũ ⁊ corruptibiliũ:⁊ hoc alia entitas ꝑti/
bilis vocaṫ foꝛa ſubſtãtialis que ſic differt a mã:ꝙ eſto
ꝙ ẽt ſit entitas ꝑtibilis ſicut ⁊ mã eſt tñ ſm ſe ꝯſtituti/
ua ſil' cũ mã eſſentie ꝑfecte ſm aliq̃ ſpẽm determinate.
ita ꝙ q̃ꝝcũqʒ mãm informaret nõ ꝯſtitueret eſſentiaʒ
alterius ſpẽi:ſed eiuſdẽ tñ.mã vͦ nõ ſic eſt determina/
ta ad ſpẽm aliquã:ſed ad oẽs penitus indeterminata:ita
ꝙ cũ vna forma conſtituit ignẽ:⁊ cum alia aquã.⁊ ſic de
ceteris formis ſubſtantialib⁹.vnde ſicut ph̃s docet ꝑmo
phyſi.Si volumus itelligere qualis ſit nã mãe ꝑme de T.c.69.
qua eſt ſermo:opʒ eam per analogiã ⁊ ꝓportionabilitatẽ
aliarũ mãrũ ꝯſiderare.Et verbi gr̃a.ſumo exẽplũ ſupra
poſitũ de lecto.⁊ ſupponaṫ pro nũc ſiue verũ ſit:ſiue nõ:
ꝙ res artificiales habeãt formas diſtinctas a ſubſtãtijs
⁊ formis nãlibus:ita ꝙ lectus ſit aliqͦd compoſitũ ex li
gnis ⁊ forma artificiali ꝓpria.dico igiṫ ꝙ ſicut ligna le/
cti nõ ſũt lectus:nec ſcãnũ nec arca nec aliqd oĩno aliud
perfectũ in aliqua ſpecie artificialiũ:nec etiã ſũt forma
lecti nec forma ſcãni:nec aliq̃ alia artificialis:ſʒ ſunt ex
ſe idifferẽtia ⁊ poſſibilia recipe diuiſim q̃lʒ hͦ formaꝝ
⁊ cũ q̃libet ꝯſtituere aliqͦd artificiatũ ꝑfectũ ſm aliquã
ſpẽm artificialiũ.ſic mã ꝑma ſubſtãtie corporalis.verbi
gr̃a.ignis nõ eſt ignis:nec aqua:nec lapis:nec ferruʒ:nec
aliqua res oĩno ſimplex vel cõpoſita ꝑfecta in ſpecie ali/
qua rerũ nãliuʒ:nec eſt aliqua formaꝝ nãliũ.ſed eſt ifor
mabilis ⁊ perfectibilis per eas ⁊ potẽs cõſtituere eſſen/
tiam perfectã in ſpecie:cũ vna vnã:⁊ cũ alia aliã ſm de/
terminatã nãm forme.Differt aũt a mã artificialium in
hoc.ꝙ lʒ illa nõ ſit entitas perfecta in ſpecie artificiato/
rum

rum est tñ entitas quedā pfecta in spē nālium. vnde ligna
lecti vere sunt ligna: ⁊ eis conuenit diffinitio specifica li-
gni: sed mā ista in nulla spē oīno nāliū vel artificialium
aut alioꝝ quorūcūqꝫ entiū simpliciuꝫ vel cōpositoꝝ est
entitas pfecta: sicut forte quidā putarēt: ꝙ q̄uis ipsa nō
sit pfecta entitas in spē aliqua subarū cōpositarū: est tñ
entitas simplex pfecta in ꝓpria spē. sicut ēt dicim⁹ ꝙ an-
gelus est entitas pfecta in spē sua: nō obstāte eēntiali ei⁹
simplicitate. non sic est de mā. ¶ Propter ista igit̃. s. ꝑꝑ
eius īperfectionē: ⁊ partialitatē per quā differt a suba cō
posita: ⁊ ꝑꝑ eius indifferētiā ⁊ indeterminationē specifi
cā per quā differt a forma. dico ꝙ mā est ens in pura po
tētia: ⁊ ita itelligo dicta sanctoꝝ ⁊ phoꝝ loquētiū in isto
pᵐ ꝓposito. ¶ Qꝫ aūt mā sit talis entitas ꝓbat̃ ꝑ auctē cla-
Cō. 69. ra Cōmētatoris ꝑ phy. dicētis sic. ⁊ ista nā que est pᵃ mā
est vnū pnᵐ cōe oībus entibus transmutabilibus que al
terant̃ inuicē: sed nō est vna in se ita ꝙ sit suba simplex
exñs in actu: neqꝫ ita ꝙ sit aliqđ cōpositum ex mā ⁊ for-
ma. nā si haberet formā ꝓpriā nullā aliā reciperet ipsa
permanēte ⁊c̃. hic aduerte ꝙ negat māᵐ esse subaꝫ exi-
stentē actu siue simplicē siue cōpositā per aliq̄ꝫ formā si
bi ꝓpriā. ¶ Itē vtroqꝫ mō negat eaꝫ esse ens in actu in
cap. ꝑ. lib. de suba orbis. vnde dicit ꝙ trāsmutatio indiuiduoꝝ
in suis substātiis īuenit cogere subm nō esse ens in actu
⁊ no habere formā q̄ substātiuat̃. Si. n. haberet formaꝫ
nullā aliā reciperet ⁊c̃. ⁊ sequit̃. ⁊ si eēt suba simplex exi
stens in actu tūc eēt īpossibile ⁊ nō receptiuū. supple hꝫ
formarū substātialiū. ⁊ ex hoc ꝯcludit. vñ nā hui⁹ subie-
cti recipientis formas subales. s. ꝑme māe necesse est eē
nām potētie. s. ꝙ potētia est eius dñia subalis: ⁊ iō nullā
hꝫ formā ꝓpriā ⁊ nām existētē in actu: sed eius suba est
in posse. Ex istis pꝫ ꝙ nō solū negat māꝫ esse ens in actu
per aliquā formā ꝓpriā distinctā ⁊ eam semꝑ informan
teꝫ sicut aliqui opinati fuerunt: quēadmoduꝫ exponunt
q̄liqꝫ gdā moderni Cōmē. Sꝫ ēt negat eā eē subam sim
Cō. 59. plicē que sit aliqđ ens in actu. Ita ēt. 4. phy. vtroqꝫ mō
negat eā eē in actu. Cū dicim⁹ ingt. ꝙ in mā nihil est de-
mōstratū in actu. nō intelligim⁹ ꝙ possit denudari a re-
bus demr̃atis in actu: sed intēdimus ꝙ in sua eēntia nō
est aligd demr̃atū neqꝫ est in se aligd demr̃atū: qm̃ si ita
2ᵐ eēt nō reciperet res demōstratas. ¶ 2° idē ꝓbo ꝑ rōneꝫ
eiusdē Cōm. que in ꝓposito facit mihi fidē. ⁊ est rō iam
aliqualr̃ tacta in auctē 2° allegata. ⁊ ponit eā ibideꝫ: ⁊ ēt
p° capl° de sube orb. p° phy. 69 ⁊ 63. in ꝑ physi. vbi supra. arguo igit̃ sic. si mā esset entitas in
actu isto 2° mō. sequit̃ ꝙ nulla eēt subarū nāliuꝫ gñatio
vel corruptio ꝓpe dicta. ꝯña falsuꝫ. ꝓbatio ꝯñe. Qm̃ ge-
neratio ꝓpe dicta per h̃ differt ab aliis trāsmutatiōib⁹:
qm̃ in ceteris trāsmutatiōib⁹ manet aligd vnū sub vtro
qꝫ termino retinēs illud nomē ⁊ eādē diffinitionē speci-
ficam: ita ꝙ si eo demōstrato querat̃ gd est hoc. r̃ndetur
idem nomē ⁊ eadē diffinitio specifica. in gñōne vo ⁊ cor
ruptiōe nequaq̄ꝫ. Si aūt mā esset ens pfectum in spē. iā
hēt ꝓpriā quiditatē: ⁊ posset hēe ꝓpriū nomen ⁊ ꝓpriā
diffinitionē specificaꝫ sicut angelus vel albedo aut alia
eēntia cōpleta in specie sua: ⁊ cum ipsa eadē sit in genito:
sequit̃ ꝙ subm gñationis retineret idem nomē ⁊ eādeꝫ
diffōnē. Nec refert vtꝝ mā ponat̃ ens in actu per formā
informantē: qꝛ esset quoddā subale compositū: sicut dici-
mus de igne aut ponat̃ esse quedā suba simplex in actu.
qm̃ ita nulla trāsmutatio angeli est gnō simplex ꝑm q̄s-
cunqꝫ formas sic sicut nec transmutatio aque cū sit cali-
da vel frigida: ⁊ est vtriusqꝫ rō eadem. s. qꝛ subm manet
idem ꝑm eēntiā ⁊ diffōnē: sed dicet̃ ꝙ eā ꝓpter quā vna
transmutatio est gñatio simplr̃. alia vo nō: sed poti⁹ ꝑm
quid ⁊ alteratio est. qꝛ vna fit ꝑm formas substantiales,

alia vo ꝑm formas accñtales: ⁊ qꝛ angelus non trāsmu-
tat̃ de forma vna substātiali in aliam: ideo eius trāsmu-
tatio nō est gñatio simplr̃. Cum aūt ignis generat̃ ex aq̄
mā transmutat̃ ex forma vna substātiali in aliā. ⁊ iō illa
trāsmutatio dr̃ gñatio simplr̃. Istud nō valet: qm̃ ꝙ aliq̄
forme sint substātiales: alique aūt accidētales nō alr̃ co-
gnoscit̃ nisi ex eo ꝙ cum ꝑm illas quas vocam⁹ subales
est transmutatio illud qđ transmutat̃ manet sub vtroqꝫ
termino ⁊ mutat nomē ⁊ diffonem. cuꝫ vo ꝑm alias que
dicunt̃ accidētales est trāsmutatio: retinet idē nomen ⁊
eandē diffinitionē. Et hoc est qđ Com. ait ꝑmo phy. due Cō. 63.
inquit trāsmutatiōes. s. que est in accidētib⁹ rei. ⁊ que est
in substātia ꝯueniūt in hoc: qm̃ sunt alteratio eiusdē rei
de vna qualitate in aliā: ⁊ de vna dispōne in aliaꝫ: sed qꝛ
viderūt ꝙ qñ res transmutat̃ in q̄busdā suis dispōnib⁹
statim nomē ⁊ diffinitio ei⁹ transmutabunt̃: ⁊ in quibus-
dam nō. vocauerūt ꝑmū modū transmutationē: in suba
⁊ alterationē substātialē: ⁊ vocauerūt istas dispōnes: dis
positiones subales. Scđam vo transmutationeꝫ in qua
neqꝫ nomē rei neqꝫ eius diffinitio transmutat̃: vocaue-
runt alterationē accñtalē. hec Cōmē. Ex istis pꝫ ꝙ sicut
ꝯcludit̃ ꝙ nulla trāsmutatio māe erit generatio simpli-
citer: si ipsa sit aliqđ ens in actu. sic etiā ꝯcludit̃ ꝙ nulla
eius forma erit substātialis: sed quelibet accñtalis: sicut
⁊ quelibet forma angeli. ⁊ iō Cōmē. vbi supra ꝑmo phy. Cō. 69.
vtrūqꝫ incōueniēs simul infert. d. Et si mā esset aliquod
ens in actu. i. habēs formā: tūc gñatio in suba eēt altera-
tio: ⁊ forme eēnt accñtia. ⁊ dato ꝙ hec icōuenientia infert
in verbis istis spāliter ꝯ pᵐ modū dicendi māᵐ esse ens
in actu. s. per aliquā formā: nihilominus eque ꝯcludit ꝯ
aliū. s. si dicat̃ ꝙ est substātia simplex in actu: ⁊ h̃ ꝓpter
rōnē assignatā: vnde sicut tu diceres ꝙ nō obstāte ꝙ mā
sit substantia simplex in actu adhuc hꝫ aliquas formas
substātiales: ⁊ cū trāsmutat̃ ꝑm illas illa trāsmutatio est
gñatio simplr̃: ita dicā tibi ꝙ esto ꝙ hēat aliq̄ꝫ formam
substantialē sibi ꝓpriā ⁊ coeternā adhuc hꝫ alias substā
tiales ꝑm quas transmutatio est gñatio simplr̃. ¶ 3ᵃᵐ ꝯclu- 3ᵃ ꝯ
nem ꝓbo sic. mā substātie corporalis est: ⁊ forma eiusdē
substātie est: ⁊ mā nō est forma: nec foīa est mā. igit̃ mā
substātie corporalis est entitas distincta a forma eiusdē:
⁊ loquor de distinctiōe ꝑmo mō. ⁊ ꝯña pꝫ. añs ēt q̄tū ad
oēm suā partē est certū. ¶ P̄. Sumo vnā substantiā cō 2ᵐ
positā: cui⁹ mā sit a. ⁊ forma sit b. ꝯstat ꝙ ⁊ a. est aliq̄ en-
titas: ⁊ b. silr̃: qꝛ nulla substātia est cōposita ex nō entita
te: h̃ supposito arguo sic: a. nō est b. igit̃ nō est eadē nume
ro ipsi b. ⁊ vltra: igit̃ est alia a b. ⁊ addit. igit̃ est diuersa
a b. oēs ꝯñe sunt euidētes ex signātis terminoꝝ: ⁊ ex di-
cto ēt phi. io. meta. ꝓbat̃. vbi ait. ꝙ idē ⁊ aliud dicuntur T. c. xi.
esse opposita: ⁊ ꝑꝑ hoc oē ad omne aut idem aut aliud: ⁊
iterū diuersum quidē igit̃ aut idē ꝓpter hoc oē ad oē dī
q̄cūqꝫ dicunt̃ ⁊ vnū ⁊ ens. Ex quib⁹ patēt due vltime cō
sequētie. ꝑma aūt est clara: qꝛ vo negatiua significat diui
sionē in entib⁹: vt dicit Cōmē. ⁊ ꝑm phm veruꝫ hꝫ nega- 6. m. c. 8.
tionē in disiuncto. ¶ Sꝫ hic surgit dubiuꝫ: qm̃ si mā est Dubiuꝫ
entitas distincta a foīa ⁊ ipsa ꝑm totū illud qđ eēntialr̃
est manet eadē in gñato ⁊ corrupto: ipsa ēt retinebit ideꝫ
nomē ⁊ eandē diffōnē: talē. s. qualis cōpetit sibi: ⁊ per cō
sequēs nulla trāsmutatio eius erit gñatio simplr̃. vel rō
facta ad ꝯnem ꝑcedentē nō est sufficiens. ¶ Rñdeo ꝙ Rño
ꝯña nō tꝫ. nam mā esto ꝙ sit entitas disticta ꝑm hūc sen
sum a forma: ⁊ per ꝯñs possit habere aliqualē ꝓpriā dif-
finitionē: quēadmodū loquit̃ Com. ꝑmo physi. Cuꝫ ait. Cō. 65.
potes enī dissoluere rōnē māe ⁊ forme ⁊ distinguere eas
ꝑm diffinitionē: lꝫ nō in esse ⁊c̃. qꝛ tñ ipsa non est entitas
alicuius vni⁹ spēi determinate: nec sicut eēntia pfecta in

specie.nec sicut perfectio cōstituens in esse determinato
specifico:ideo nec sibi cōpetit diffinitio vlla specifica ex
se:ppꝫ qḋ cū talia est trāsmutatio ei⁹ ꝙ nulla forma ꝯsti-
tutiua ⁊ cōplectiua essentie specifice remanet cū termio
4° ꝓ vtroqꝫ:illa est gn̄atio simplr̄ vel corruptio.¶ 4° ꝓ faci-
liter ꝓbaṫ.qm̄ si mā distingueret actu in 2° sensu a for-
ma nulla subā cōposita ex mā ⁊ forma eēt per se vnuꝫ ħ
aliquid:hoc aūt est falsum:vt certum est.

2° arti. Quamuis aūt 3° ꝓ nō deberet alicui intelligēti eē du-
bia.ꝓ eā tn̄ videṫ eē opi.cuiusdā doctoris
sicut intuentib⁹ rōnes eius appꝫ ⁊ verba:lꝫ in qbusdaꝫ
Aureolus in 2° dist. 12. par. 4. q. prima. alijs vbis ei videaṫ fauere.¶ Est aūt opi.qn̄tuꝫ facit ad
ꝓpositū hec ꝙ subā cōposita hēt in se duas realitates in
cōpletas ⁊ q̄si trūcatas:quaꝝ vna est in potētia ⁊ cōfuse
realitas ois rei gn̄abilis ⁊ corruptibilis ⁊ cuiuslꝫ inchoa
tiuū vel icboatio.⁊ hec oī mā.Alia est actuatio isti⁹ ⁊ cō
plemētū vni⁹ integre ⁊ ꝑfecte nāe:que est ipa subā cōpo
sita:⁊ istud cōpositū ingt ipse est res ⁊ rō determiata de
mōstrata in actu cōpleto.Alia aūt duo tm̄mō sūt reali-
tates ipcecise isti⁹.vna vt icboatio,altera vō vt cōplemē
tū:⁊ iterū in alia pte qōnis rn̄dēdo ad qḋdā dubiū dicit
ꝙ q̄uis mā sit res idiuisa in se ⁊ forma silr̄.⁊ nō fundēt
eādē indiuisionē absolutā.fundāt tn̄ oimodā indiuisio-
nem relatiuā in actu:nō in potentia.per indiuisionē aūt
absolutā:vt pꝫ alibi ex dictis eiusdē opi.intelligit idiui-
sionem rei in se.per relatiuā vō intelligit indiuisionē ab
alio.Ex quibus pꝫ q̄tū ad ꝓpositū facit ꝙ ista opi.vult
ꝙ mā ⁊ forma in cōposito nō sunt due entitates adinui
cē distincte:nec mā est distincta a forma in actu.nec ecō
p^m uerso.¶ Istud aūt ꝓbat multiplr̄.ṗ supponit ꝙ forma
dat eē māe ⁊ ꝑticipaṫ a mā.tūc querit aut istḋ eē ⁊ ꝑtici
patio ista forme a mā est ipsamet forma aut aliqd dere-
lictū ⁊ ipressum a forma in mā.nō pōt dici 2^m sicut mul
tiplr̄ ꝓbat.relinquiṫ ḡ ṗ^m:ex quo sequiṫ ꝙ forma est esse
⁊ entificatio ipsius māe.⁊ per ꝯn̄a nō est ab ea distincta.
T.c.14. hec rō vt dicunt est phi.12.meta.vbi ait.ꝙ mā nō est ħz
nisi ꝑm ꝙ vꝫ:qm̄ illud qḋ est ꝑm ꝯtactū ⁊ ꝑm ordinem
Cō. 14. est mā ⁊ subm:qḋ Com̄.exponit.d.ꝙ eēntia māe non est
nisi ex ꝯtinuatiōe ei⁹ cū forma ⁊ vt ꝑficiaṫ per eā:⁊ isra
mā nō est ens per nām itellectā de ea:sed per ꝯtinuatio-
nē cū forma:nec accipit Com̄.vt dicūt ꝯtinuationē q̄ti-
tatiuā sed entitatiuā que nō est aliud q̄ꝫ idiuisio mutua
2^m relatiua.¶ 2° si forma diceret ꝓpriā rōnē ⁊ determiatā
nām aliquā.sequiṫ ꝙ igneitas nō iportabit nām vnam.
silr̄ ignis ħ demōstratus nō est entitas vna.ꝯn̄s est fīm
q̄tum ad vtrāqꝫ ptē.ꝯn̄a ṗme ptis ꝓbaṫ ꝑ pħm.7.me
T.c. xi. taphy.vbi assignās rōnē ꝑꝑ qd cōposita accn̄tiū nō hn̄t
rōnē ⁊ diffōnē sigñantē ꝓpriā qditatē.cōposita aūt sub-
stātiaꝝ hn̄t.dicit ꝙ rō est:qꝛ qditas ⁊ diffō sube cōposi-
te nō icludit duo:quoꝝ qḋlibet hēat rōnē:sicut ꝯtingit
Cō.xi. de cōpositis accn̄tiū.⁊ Cōmē.ibi dicit:ꝙ diffō ꝑfecta est
sermo cōpletus nō remanebit in eo aliqḋ ens in actu de
quo interrogaṫ per qd.cū in eo sit data qditas que est eē
illius rei:⁊ nō est in eo ens additū suo enti.⁊ ista est dif-
ferētia ingt Com̄.iter diffōnes subarū ⁊ diffōnes accidē
tiū:sꝫ hec eēnt falsa.si igneitas nō diceret vnā rōnē sim-
plicē:sed eēt in ea mā ⁊ forma:quoꝝ qḋlibet hēret nām
suam ꝓpriā.Quantū ad scḋaꝫ partē ꝯn̄tis ꝓbaṫ ēt ꝯn̄a.
qꝛ si forma diceret aliquā entitatē ⁊ nām determinataꝫ
⁊ mā silr̄ querēda esset causa vnitatis indiuidui cōposi-
ti ex eis.Si dicas ꝙ eā nō est querēda ex quo vnū est in
T.c. 15. actu ⁊ aliud in potētia:sicut dicit phs.8.meta.¶ Cōtra.
ṗmo ħ nō est ꝑm mētē phi.dicit.n.ꝙ ex mā ⁊ forma sit
vnum:qꝛ ħ est in potētia aliud in actu:⁊ ħ iō:qꝛ illud qḋ
Cō.15. fuit in potētia fit actu.vbi dicit Com̄.ꝙ eā istius verita-
tis est vt transmuteṫ illud qḋ est in potētia donec fiat in
actu ab agente.s.ab extrahēte ipm ex potētia in actū.Est
igiṫ hic aliqḋ vnū qḋ ṗmo est in potētia ⁊ post transferṫ
de potētia in actū:translatio.n.cuius nō largiṫ ei multitu
dinē:sed ꝑfectionē in esse ⁊ in toto:ħ.n.est vnū in actu:⁊
hoc intēdebat.s.Arist.cū dicit:qm̄ nō est aliud cāū ⁊c̄.s.
nō est.n.ħ aliud cātuꝫ ab agēte ab eo in qḋ agit.Itē ibi-
dem.ois inquit qui ponit ꝙ aīa ⁊ corpus sunt duo diuer- Cō.16.
sa ꝯtingit ei dicē qui sit ligamētū eā aīe cū corpore.Qui
aūt dicit ꝙ aīa est ꝑfectio corporis.⁊ ꝙ corp⁹ non existit
sine aīa nō sunt apud ipm duo diuersa:nec accidit ei qḋ
hec.Et infra dicit:ꝙ aīa cū corpore sunt vnuꝫ:sicut dici-
mus ꝙ mā ⁊ forma sunt vnū.¶ Item phs.2.de aīa.nō
opꝫ ingt querere.si vnū est aīa ⁊ corpus:vbi Com̄.mā in T.c.7
quit nō est ħ nisi per formā.Et si mā ⁊ forma eēnt in cō
posito existēs in actu:tūc cōpositū nō diceret vnū nisi si-
cut dꝫ de rebus que sunt vnū ꝑm ꝯtactū ⁊ ligamētū:mō
aūt qꝛ mā nō differt a forma in cōposito nisi in potētia:
⁊ cōpositū nō est ens actu nisi per formā:tūc cōpositum
nō diceṫ vnū:nisi qꝛ sua forma est vna.Item.3.ce.ꝯ^m.20.
ait ꝙ esse in potētia est eē in alio nō distinctuꝫ ab eo:⁊ ħ
intēdim⁹ cū dicimus de ṗma mā qḋ est nō ens in actu ⁊
est ens in ente in actu ⁊ nō distictū ab eo:⁊ hec est itētio
mei sermonis ꝙ est in eo in po^a.Ex his oib⁹ pꝫ ingt opi-
nās ꝙ potētialitas que est in mā vt faciat vnū cū forma
nihil aliud est q̄ꝫ idistinctio ⁊ iprecisibilitas vni⁹ ab alia.
Nō igiṫ possent ꝯstituere vnuꝫ si dicerēt rōnes ṗcisas ⁊
determinatas:q̄tūcūqꝫ alterū eēt potētia:alterū vō act⁹:
imo vtrūqꝫ eēt act⁹.lꝫ mā esset actus iperfectus.¶ 3° sic 3^m
forma in mā nō creaṫ.ḡ forma nō dicit rōnē ꝓpriā ⁊ de
terminatā vel determinabilē ⁊ signabilē.aīs pꝫ.ꝯn̄a ꝓ-
baṫ sic.ois forma de nouo ꝓducta:cuius nulla pars oīno
precessit:diciṫ recte creari.Sꝫ res que dicit sic rōnē de-
terminatā ṗcisibileꝫ fit de nouo est:ꝙ nulla ps ei⁹ ṗfuit:
qꝛ ṗsuppono ꝙ eius realitas ṗscindaṫ ab oi alia realita-
te.igiṫ ois talis res si de nouo exeat ad eē de necessitate
creaṫ.ista dicunt est rō phi.7.meta.⁊ Cōmētatoris etiaꝫ T.c.27.
ibidē.necnō in.12.vbi hec sunt vba eius ꝯ Them.Et ap- Cō.18.
paret bene ꝙ iste nō intelligit quō fit gn̄atio.Cū.n.intel
lexit ꝙ generatū fit de nouo a ꝯuenienti.i.qꝛ causat for-
maꝫ eius:⁊ ponit eā in mā:quasi eēt aliud in mā:fuit ne-
cesse apud ipm vt in reb⁹ nālibus sint res creantes aīa-
lia ⁊c̄.Ex quo pꝫ ꝑm Com̄.ꝙ non pōt vitari creatio:nisi
qꝛ forma:⁊ sumit aliud a mā nō tā aliquid ṗcisuꝫ ab ea.
Item.7.meta.ait.⁊ cū sit declaratū ꝙ ex forma simplici Cō. 27.
nō est generatio:nec mā hꝫ generationem:necesse est vt
omne generatū sit diuisibile in duas partes rōne:non in
actu:mām.s.⁊ formā.Clare inquit dicit Cōmē.ꝙ mā ⁊
forma sunt due partes nō habentes realitates in actu:ħ
est precise:actus enī distiguit ⁊ sepat.¶ 4° si mā ⁊ for 4^m
ma sunt due res diuise:⁊ vna nō est terminatio ⁊ entifi-
catio alteri⁹:sequiṫ necessario ꝙ vel vna q̄titas erit in
duob⁹ subiectis.s.mā ⁊ forma:vel si q̄libet hēat ꝓpriaꝫ
quātitatē:vnuꝫ ⁊ idē cōpositū erit duo quāta:⁊ duo cor-
pora.nec valet dicere ꝙ forma intime illabiṫ māe:nam
corpus gloriosuꝫ illabiṫ alteri glorioso vel nō glorioso:⁊
tn̄ sunt corpora diuersa.¶ He sunt rōnes isti⁹ opi.ex q- ꝯ aure^m
bus diligenter inspectis appꝫ certissime ꝙ ista opi.intē- vbi.s.
dit vel saltē ad hoc eā trahunt sue rōnes:vel etiā verba
inducta ꝙ mā ⁊ forma in cōposito nō sunt due distincte
entitates nō solum tanq̄ꝫ duo aliqua:quorum quodlibet
sit ꝑm se vnū ħ aliquid ⁊ neutruꝫ sit perfectio alterius.
Qḋ sibi oēs ꝯcedunt:sed ēt ꝙ nō sint due entitates pre-
cise ⁊ distincte aliquo mō adinuicē:⁊ ꝙ iuxta suum mo-
dum loquēdi fundant omnimodā indiuisionē relatiuā:

⁊ sic

ꝛ sic intellecta ista opi. vt mihi videt̃ nõ solũ dicit falsuꝫ:
sicut ꝓbat̃ per rõnes tertie ꝯclusionis: sed etiã dicit in-
ꝑᵐ compossibilia. Unde arguo sic ꝯtra eũ. mã ꝛ forma sunt
due entitates. igit̃ sunt multe entitates: ꝛ vltra. igit̃ mã
ꝛ forma sunt adinuicẽ diuise. Primuꝫ añs dat̃ ab opi. ꝛ
ꝑᵃ ꝯña pꝫ. qꝛ dualitas spẽs est numeri. ꝛ per ꝯñs est mul-
titudo quedã. zᵃ ꝯñtia ꝓbat̃. qꝛ si nõ sunt a se diuise. sũt
a.t.c.8. igit̃ indiuise: ꝛ si indiuise. igit̃ vna. pꝫ per rõnẽ vnius. 5.
ad.i3. ꝛ. io. meta. Si aũt vna. igit̃ nõ mlte. pꝫ ibidẽ: ꝛ per rõnẽ:
T.cõ.ꝑ. qꝛ vnũ ꝛ multitudo opponunt̃ vt diuisum ꝛ indiuisum.
¶ ꝓ. Iste doctor in suo ꝑ. di. 8. q. 3. arti. 5. ꝯtra zᵐ moduꝫ
dicẽdi in 3ᵃ sua rõne assumit istã maiorem. vbicũqꝫ est
multitudo ibi est distinctio: sed vbicũqꝫ est dualitas ibi
est multitudo. hec est clara. igit̃ vbicũqꝫ est dualitas est
distinctio: sed mã ꝛ foꝛa sũt vere duo ꝺm eũ: vt dcm̃ est:
gnimo in alia pte qõnis eiusdẽ h̃ ꝓbat per h̃ ꝙ alias nõ
eẽnt duo pñᵃ. ꝛ dicit ꝙ ad ꝓbãdũ ꝙ sint due entitates nõ
ꝯfirmaᵗ opꝫ laborare: putãs hoc certũ esse. ¶ ꝓ. Rõnes sue nũc
recitate eque oẽs ꝓcedũt ꝯ dualitatẽ mãe ꝛ forme sicut
ꝯ eaꝝ mutuã distictionẽ: sicut satis pꝫ cuilibet ꝛ soluẽdo
apparebit. vel igit̃ iprobãt dualitatẽ quã ꝯcedũt: vel nõ
iprobant distinctionez quã iprobare intẽdunt: ꝛ per ꝯñs
Ad ꝑmã rõnẽ Aureoli vbi supra nõ sunt sufficiẽtes: qꝺ certe verũ est. ¶ Unde ad ꝑᵐ rõ-
nem dico ꝙ forma nõ dat mãe aliqꝺ esse a se distinctũ: ꝛ
cũ ꝯcludit ꝙ forma est esse mãe ꝛ entificatio eiꝰ: dico ꝙ
illud põt duplr intelligi. vno mõ ꝺm intransitiuã ꝯstru-
ctionẽ: vt sit sensus: forma est eẽ mãe. i. eẽ qꝺ est mã: ꝛ in
h̃ sensu ꝓpositio ista est falsa. nec sequit̃ ex datis: qm̃ nõ
sequit̃ foꝛa nõ dat mãe aliqꝺ eẽ a se. s. foꝛa distictũ. igit̃
foꝛa est mã. ¶ ꝓ. In h̃ sensu ꝑdicta ꝓpõ est ꝯ arguẽtẽ:
qꝛ seq̃t̃ foꝛa est mã. igit̃ mã ꝛ foꝛa nõ sũt due entitates.
Alio mõ põt itelligi ꝺm ꝯstructionẽ trãsitiuã: ꝛ tũc ẽ va.
nã forma vtriqꝫ est eẽ mãe sicut actꝰ ꝛ pfectio est sui pfe-
ctibilis. Ex isto aũt sensu nõ seq̃t̃ ꝙ sit idistincta a mã sꝫ
oppositũ. nã quelibet pfectio distinguit̃ a suo pfectibili.
i2.m.i4 Auctoritas Com̃. est ẽt ꝯ allegãtẽ: tũ qꝛ oẽ qꝺ ꝯtinuat̃ ali-
cui distinguit̃ ab illo. vñ nec mã ꝯtinuat̃ sibiipsi. nec ẽt
forma sibimet ꝯtinuat̃: tũ qꝛ vbi iste allegãdo ponit hũc
terminũ forma. Com̃. ponit alio: qꝺ est relatiuũ diuersi-
tatis: qꝺ qꝛ supponit ibidẽ pro forma sicut isti bene itel-
lexerũt. seq̃t̃ ex v̄bis Com̃. ꝙ forma sit diuersa a mã: pro
tãto aũt dicit Com̃. ꝙ mã est ens per ꝯtinuationẽ cũ alio
s. cũ forma: qꝛ nõ põt ꝺm eũ existere absqꝫ forma. nõ qꝛ
in distincta sit a foꝛa vt isti dñt. alr ẽt met Com̃. exponit
s. per ꝯtinuationẽ. i. per cõparationẽ: ꝛ ꝺm illã ẽt exposi-
tionẽ arguit̃ distinctio entitatiua forme a mã. vide ibi.
Ad zᵐ ¶ Ad zᵐ rõnẽ dico ꝙ formã dicere ꝓpriã rõnẽ ꝛ nãm
determinatã põt intelligi duplr. vno mõ ꝙ dicat seu sit
nã determinata itegra ꝛ pfecta: ꝛ illꝺ est falsuꝫ: vt supra
dcm̃ est. Alio mõ ꝙ sit quedã nã pticularis ꝓpa ꝛ deter
minata ac ꝑcisa a mã: ꝛ istud est verũ. ꝛ si sic sumat̃ añs:
nego ꝯñtiã: nec ꝓbõ ꝑme partis valet qꝺ expsse pꝫ ꝙ ꝓ
cedit ac si forma eẽt quedã nã specifica cõpleta ꝛ pfectã
habẽs diffinitionẽ: ꝛ mã esset qꝺdã ens extrinsecum illi
nãe specifice: qꝺ ego nõ ꝯcedo: nec sequit̃. foꝛa nõ est nã
integra ꝛ pfecta distincta a mã. igit̃ nõ est nã pticularis
distincta a mã. ¶ ꝓ. Quis non videat ꝙ per illa verba.
Et nõ est in eo ens additũ suo enti: nõ minus posset ifer-
ri ꝙ mã non sit aliud a forma: ꝛ ipsa ꝛ forma nõ sint due
entitates: que tñ ambo iste ꝯcedit: ꝙ possit inferri ꝙ nõ
sint adinuicẽ distincte: neutrũ tñ ad itẽtionẽ Cõmẽtato-
ris ꝛ vt ibi negat̃ iferri põt. Ad ꝓbõnẽ ꝯñe ꝓ altera pte
dico sicut dcm̃ est ibi per ꝓb̃m. ¶ Ad ꝑᵐ auctẽ in ꝯtriuꝫ
8.m.i5. dico ꝑmo ꝙ ista põt trahi ꝯ iducẽtẽ eã. nã Com̃. dicit ꝙ
trãslatio nõ largit̃ multitudinẽ: ꝛ si sic: igit̃ nec dualita-

tẽ: ꝛ ꝑ ꝯñs mã ꝛ forma nõ sũt due entitates. ¶ Rñdeo
tñ ꝓ eo ꝛ ꝓ me. ꝙ iõ Com̃. dicit ꝙ nõ largit̃ ei mltitudi-
nẽ: qꝛ mã ꝛ foꝛa nõ sunt duo q̄dã in actu. zᵒ mõ. s. ꝙ q̄lꝫ
sit ꝺm se aliqꝺ vnũ h̃ aliqd ꝛ neutra sit pfectio alteriꝰ ꝛ
reliq̃ eꝫ sit poᵒ pfectibilis ꝑ alterã: naꝫ mã vt dcm̃ ẽ. ꝛ h̃
auctas ꝯfirmat dcm̃ illud est entitas iperfecta ꝛ incõple
ta pfectibilis ꝑ formã ꝛ ꝯstituẽs cũ ea nãm itegrã ꝛ pfe-
ctã: ꝛ ꝑ ꝯña totã: qꝛ totũ ꝛ pfectũ sunt idẽ. 3ᵒ phy. ꝛ h̃ est T.c.64
qꝺ vult dicẽ Cõmẽ. cũ ait: ꝙ largit̃ ei. s. mãe pfectionẽ q̄ 8.m.i5.
est forma ꝛ pfectio eiꝰ quo ad eẽ pfectũ ꝛ totũ: ꝛ istud de-
claratur ꝑ illud qꝺ imediate sequit̃. h̃. n. est vnũ in actu: h̃
inq̃ totũ qꝺ ꝯsurgit ex mã. s. ꝛ ex forma. ¶ Ad aliaꝫ au-
ctoritatẽ cũ dicit: ꝙ ꝗ ponit ꝙ aia ꝛ corpꝰ sũt duo diuer-
sa ꝛc. dico ꝙ intelligit duo diuersa in actu. zᵒ mõ. s. quoꝝ
qõlꝫ est ꝺm se h̃ aliqd ꝛ neutrũ ẽ pfectio alteriꝰ: ꝛ qꝺ ita
intelligat pꝫ ꝑ illud qꝺ statim seq̃t̃. Qui aũt ingt dicit ꝙ 8.m.i6.
aia est pfectio corpis: ꝛ ꝙ corpꝰ nõ existit sine aia nõ sũt
apud ipꝫ duo diuersa. s. illoᵒ ꝑmisso: ꝺm quẽ opꝫ dare cãꝫ
ligamẽti eaꝝ. nũc aũt sic dico ꝙ aia ꝛ corpꝰ sunt duo: qꝺ
tñ aia ẽ pfectio corporis: ꝛ iõ mihi remanet qꝺ illa: sꝫ nũ
qd seq̃t̃. aia ẽ pfectio corpis. igit̃ aia nõ est disticta a cor
pore. Puto ꝙ qlꝫ hñs rectũ iudiciũ diceret ꝙ nõ: sed ꝙ
oppositũ seq̃t̃. Qꝺ ẽt addit̃ ꝙ aia ꝛ corpꝰ sunt vnũ: sicut
mã ꝛ forma sunt vnũ. s. cõpositũ ꝯcedo: nec istud ifert ꝙ
nõ sint adiuicẽ disticte mõ ꝑdicto. Per idẽ pꝫ ad illã de
zᵒ de aia. ꝛ ad illã de 3ᵒ ce. cuiꝰ sensus dñsus est ẽt in ꝑ. d.
z4. q. ꝑᵃ. ꝛ pꝫ ibi ꝙ recte loq̃t̃ Com̃. ad intellm̃ supra da T.cõ.7.
tũ. Et ꝙ iste doctor adiũgit ꝙ si mã ꝛ foꝛa dicerẽt rõnes
ꝑcisas ꝛ determinatas vtraqꝫ eẽt actꝰ. dico ꝙ nõ ẽ verũ
si dicerẽt sicut dicũt nãs ptiales pfectibilẽ ꝛ pfectiuã: vt
dcm̃ est. ¶ Ad 3ᵐ rõnẽ dico ꝑ ꝙ ipa mãifeste cogit suũ Ad 3ᵐ
factorẽ dicẽ ꝙ ꝑ gñõnẽ nulla oĩno foꝛa vel aliq̃ noua rea
litas fit in mã: cuiꝰ nulla ps ꝑfuit: ꝛ per ꝯñs ꝙ nulla oĩno
realitas pua vel magna ẽ ꝺm se totã aut ꝺm aliq̃ ptẽ vl̃
gradũ eiꝰ nouiter i mã: aliogn daret̃ aliq̃ realitas noua:
cuiꝰ nulla ps oĩno ꝑcessit: ꝛ ꝑ ꝯñs ꝺm istos ipsa esset crea
ta: qꝺ vitare nitunt̃. Qꝛ aũt nulla oĩno realitas fit ꝑ gñõ-
nẽ in mã que ꝑus nõ fuerit: ꝛ in se falsuꝫ est: ꝛ ꝯ hũc met
doctorẽ. ¶ ꝓ. Sic̃ ꝑ hãc rõnẽ nitit̃ ꝓbare ꝙ foꝛa nõ est
entitas disticta ꝛ ꝑcisa a mã: ita ꝓbaret̃ ꝙ foꝛa ñ sit vlla
realitas vl̃ entitas alia a mã: ꝛ ꝙ ipa ꝛ mã nõ sint due: si
n. sint due ipa foꝛa q̄ nõ ẽ mã nec icludit mãꝫ. vtiqꝫ crea
bit̃ ꝺꝫ eũ: qm̃ ꝛ nulla ps eiꝰ ꝑfuit: ꝛ ipa de nõ eẽ ad eẽ exi
uit. Et tñ ipe ꝯcedit ꝙ mã ꝛ foꝛa sunt due entitates: ꝛ ꝙ
foꝛa ẽ aliud a mã. Et si dicas ꝙ ipe ait: ꝙ est aliud: sꝫ nõ
ꝑcisuꝫ ab ea: aut itelligit ꝙ nõ sit ꝑcisum ab ea. sic ꝙ nõ
est entitas q̄ sit idipm qꝺ ẽ ꝙ sit ẽt mã. ꝛ tũc icõpolsa i-
plicant̃: dõo ꝙ ẽ aliꝺ ꝛ nõ ꝑcisũ. idẽ. n. valet ac si dicere-
tur ꝙ ẽ aliꝺ ꝛ nõ aliꝺ. vl̃ iõ dicit ꝙ nõ ẽ ꝑcisũ: qꝛ nõ ẽ ali
qd ꝺm se h̃ aliqd q̄si ꝺꝫ se subsistẽs ꝛ nõ pficiẽs mãm ꝛ
cũ ea ꝯstituẽs aliqꝺ ꝑ se vnũ h̃ aliqd: ꝛ tũc frustra labo-
rat in h̃ cũ nõ dec̃ oppositũ ab aliquo: cũ h̃ tñ stat ꝙ for
ma sit entitas distincta a mã pficiens eã: ꝛ cũ ipsa vnã ꝑ
se subam cõpositã ꝯstituẽs. ¶ Ad rõnẽ aũt eiꝰ rñdeo ꝙ
si per creari intelligat̃ ꝑcise illud qꝺ per fieri nullo eius
intrinseco ꝑsupposito. ꝛ oẽ illud dicat̃ fieri qꝺ exit de nõ
esse ad esse: siue accipiat esse per se sicut subẽ per se subsi
stentes: siue in alio: sicut accidẽtia ꝛ forme subales: quẽ-
admodũ ipse vi vti istis vocabulis: in ꝓposito ꝯcedo si-
bi ꝙ forma creat̃: sꝫ nõ sic acceperũt creari sancti ꝛ phi.
cum negauerũt aliqd posse a creatura creari. Qualr̃ aũt
itellexeris patebit in 4ᵒ li. Auctoritas Com̃. non facit ad i2.m.i8
ꝓpositũ: qꝛ Com̃. ibi accipit creationẽ coĩter ꝓ actiõe nõ
spãlr vt distinguit̃ ꝯ gñõnẽ ꝛ naturales alias actiones: ꝛ
istud pꝫ: qꝛ nec The. in gñõnib ꝰ illoꝝ aĩaliũ: de quibꝰ lo-

quit posuit aliqd ppile creari.nec hec Cōmē.isert 5 eu3
nec sibi iponit q̄ sen seris hoc:gnū no satis cito post opi.
Tde.cōnumerat iter eos q̄ nō posuerūt creationē ppe di/
cti.qlr aūt Tde.i illo suo dicto errauerit.τ Cōm.iprobet
eū no est opus ad psentē difficultatez differere.Alia aūt
7.m̄.27 auctoritas nō iuuat eū.q2 Cōmen.intelligit q̄ sunt due/
Ad 4^m partes nō in actu z^o mō supra posito:qd̄ concedo.¶ De
q̄rta aūt rōne multū miror:si nō aduertit doctor ille eā
aperte militare 5 dualitatē quā ɔcedit:τ gn viderit q̄ si
sut due entitates:τ pbō sit sufficiēs.ne°io arguit q̄ vnū
accidēs sit in duob⁹ subiectis.R̄ndeo ḡ p eo τ p me ne/
gando ɔñtiā.nā dico q̄ sola mā est subm pmū τ adeq̄tū
q̄ntitatis:sicut infra pbabit:iō nō sequit q̄ ipsa q̄ntitas
sit in duob⁹ subiectis.q̄uis ēt multi nō hēant p incōue/
niēti q̄ sit in duob⁹ subiectis ptialib⁹ indistātib⁹ τ ɔsti/
tuentib⁹ aliqd p se vnū sicut sunt mā τ foia.nō aūt duo:
Ad p^m corpa gloriosa vel nō gloriosa.¶ Ad p^am rōnē in pn^o q.
pncil^e. factā rñdeo negādo añs.accipiendo ens actu pmo mō.
accipiēdo aūt z^o mō ɔcedo.τ h̄ z^o mō pcedit pbatio p^a.
7.m.8. vult.n.phs q̄ mā per se no est aliqd̄ idiuiduū pfectū in
spe aliq:de q aliqd̄ pdicamētū p se pdicet:q2 ē icōpleta
τ potētialis entitas s3 modū supra expositū.¶ Ad aliā
5.phy.8 pbationē dōm q̄ phs nō vtit isto vocabulo subm.Sed
aut.ipoe.n.q̄ nō est moueri:τ postea subdit.fit.n.qd̄ nō
est.Et ideo cū doctores dicūt subm mot⁹ est:τ subz gene
rationis nō est:si ad intellectū phi debeāt accipi tales p/
pones op3 per subm itelligere nō illud qd̄ realr subijcit
rei que est mot⁹:aut rei que est gnō:sed illud qd̄ denoiat
moueri.Et illō qd̄ dī gnari:τ p3 veritas verboꝝ phi.nā
qd̄libet qd̄ dī moueri pprie loquēdo de mouē:vere du3
mouet est.vn̄ illō qd̄ alterat aut augmētat aut fert est
τ existit.S3 illud qd̄ dī fieri vel gnari nō est dū generat
aut fit.q̄uis tunc sit mā que erit eius.Ipsa vo mā q̄uis
sit subm qd̄ realr subijcit factiōi τ gnōni:nō tñ ē id qd̄
gnat τ fit:τ sic p3 q̄ verbū phi nō valet ɔtra ppositum.
Ad z^m ¶ Ad z^am rōnē dōm q̄ si in ɔñte sumat entitas in actu
p mō.ɔña nō valet.Si vo z^o mō:ɔcedo ɔñs ipm.τ in z^a
sensu loquēdo de ente in actu pcedit pbatio ɔñe.nō ita
T.c.48 expresse accipit phs:ita enī pmittit ibi.palā ingt.q2 nul/
lū cōiter pdicatoꝝ significat h̄ aliqd s3 tale.Si aūt sup
ple si significat h̄ aliqd:alia quoq3 multa accidūt.supple
ipossibilia:τ terti⁹ hō.τ h̄ est pmū ipossibile qd̄ accidit.τ
statī3 addit aliā pbationē:aut ampli⁹ ingt est:τ ita mani
T.c.49 festū est.ipoe est.n.subam ex substātijs eē inexītib⁹ sic
vt actu:duo nāq3 sic actu nūq3 sūt vnū actu:vbi notāda
est illa determinatio.sic:q2 nō absolute dicit inexītibus
actu:neq3 duo nāq3 actu:s3 vtrobiq3 addit sic:vt denota
ret modū illū exn̄di actu de q̄ pmisit.s.vt qd̄dā h̄ aliqd
s̄m se.Que.n.sic sūt duo actu nō sunt vnū actu.S3 mā τ
forma nō sic sunt duo actu:vt dcm̄ est in q̄rta ɔñe.

¶ Distinctionis. XII. Questio. II.

SEcundo quero.Utrū mā sube gnā/
bilis τ corruptibilis a q̄li/
bet forma ipam iformāte sit sepabilis nā/
liter.Et arguo q̄ nō.p^o sic.dimēsio itermi/
p^m nata māe nō est nālr corruptibilis.igit a
sua dimēsione iterminata nō est mā nālr
separabilis.ɔñtia p3.q2 nō alr mā separat a forma quā
habuit q̄3 per corruptionē illius:alioquin vel illa forma
transiret de vna mā ad aliam vel remaneret per se non
informans aliquā mām:quoꝝ vtrūq3 ipossibile est nāli/
cap.p^o ter.añs patet per Cōmē.in de substantia orbis.¶ Scdo
z^m si a qualibet forma informante se posset mā separari nā/
liter:sequeret q̄ per potētiā dei mā posset existere oino
sine forma.ɔñs istud est falsum.ait.n.Ugo de sacra.lib.
p.Certe nō puto pmā illā oium reru3 mām taliter infor/ g.p.c.4
mē fuisse vt nullam omnino formā habuerit.q2 nec ali/
quid tale existere posse omnino:qd̄ aliqd̄ eē habeat τ nō
aliquā formā crediderim.ɔñtia vo pbat:q2 si per virtu
tem finitaz a qualibet forma diuisim est mā separabilis
satis cōueniens videt q̄ per virtutem infinitaz sit sepa
rabilis a qualibet:ita vt nullā penitus habeat.

Ad partem oppositā arguo sic.a q̄libet foia sub/ Oppo^m
stātiali mā sube gnabilis est separa/
bilis nāliter.igit a q̄libet forma τc.añs est certū:q2 que
libet hō forma est nāliter corruptibilis:excepta itellecti
ua.mā vo est incorruptibilis nāliter.τ per ɔñs a q̄libet
separabilis.nam etiā ab intellectiua separabilis est mā:
sicut p3 in morte hois.ɔña p3:q2 cuiuslz alteri⁹ forme a
substātiali forma substātialis est partiale subm iuxta il/
lud pmi phyſi.mā cū forma est cā oium accidentiū sicut
mater:τ p ɔñs sicut causa mālis τ subiectiua.Corrupto T.c.80.
aūt subiecto corrumpit oē accidens existens in eo.

In ista qōne erunt articuli tres:iuxta tria iplicata
in argumētis.Primus erit de ipsa dimēsio/
ne seu q̄ntitate māe de qua singlariter est dubiū τ pptex
eā pncipaliter qō mota.vtrū.s.ipsa sit corruptibilis nāli
ter.ita q̄ sicut mā perdit vnā formā substātialē τ acqui
rit aliā:τ silr vnā qualitatē perdit τ aliā acqrit.sic etiam
perdat vnā quātitatē τ aliā acquirat.An eadē quātitas
numero s̄m eēntiā semp sit in mā ei coeua τ nō corrupti
bilis nāliter.Secūdus erit.vtrū cuiuslz foie substātialis
vel accidētalis sola mā sit imediatū τ pmū receptiuum.
Tertius vtrū per diuinā potentiā sit poe mām existere
sine forma:ita q̄ nullā hēat substātialē vel accidētalē.

Primus articulus tractandus est supposita colori- p^o arti.
opi.de quātitate.v3 q̄ sit z^a q̄dā res alia
a substantia τ a qualitate informās mām ipsam:alioqn
hec perscrutatio foret superflua.¶ Tunc quātū ad arti
culum istum dico vna cū Cōmen.τ alijs multis q̄ quā/
titas materie coeue sibi adheret nec in eadem materia
nunq3 quātitas quātitati succedit.¶ Ad cuius declara/
tionem ɔsiderandū:q̄ si talis successio quātitatū in mā
cōtingeret nāliter:hoc nō esset nisi vel cū mā transmuta
tur s̄m raritatem vel densitatē:vel cum transmutat s̄m
generationē τ corruptionem substantialem:vel cum res
augei augmento pprie dicto:qd̄ fit per additamētū q̄nti T.c.31.
ad quātum:vt de ipso agitur pmo de generatione.nō.n. τ.32.
apparet quādo alias quātitas corrumpatur.nam nec in
motu s̄m locum:nec in alia alteratiōe quā nō comitetur
generatio substantialis vel corruptio aut rarefactio vel
cōdensatio.nullo aūt pdictoꝝ contingit talis corruptio
quātitatis vt mihi apparet.pono igit conclusiones tres.
Prima est.q̄ nec in rarefactione nec in cōdēsatiōe quā/
titas māe corrumpit.nec etiā noua ei acquirit.Secun/
da conclusio.q̄ nec cum vna res corrumpitur τ alia ge/
nerat aliqua noua quātitas generatur aut aliqua corrū/
pitur.Sed eadē numero precise que fuit corrupti est po
stea generati.Tertia.q̄ nec in augmēto aut decremento
quātitas aliqua totaliter de nouo generat:aut que pfuit
tota corrumpit.¶ Primā cōclusionē pbo.τ pmo de ra/ p^a 3
refactione.Et pono grā exēpli q̄ portio aeris bipedalis
quātitatis debeat rarefieri motu continuo quousq3 fiat
quadrupedalis τ rarefiat tota pmo.i.q̄ nō pus s̄m vna3
partem:τ posterius s̄m aliā:sed simul τ eodem tpe quo
vna pars eius rarefit etiā alie rarefiāt:τ loquor de ptib⁹
s̄m extēsionē.τ totū istud poe est τ frequēter ɔtingit.h̄
supposito ostēdo primo q̄ in hō rarefactione prior eius
quātitas non corrumpit.¶ Primo quidē:q2 si corrūpe p^m
ret:vel corrūperet tota simul τ in instāti:vel pcibiliter in
tēpore.

tēpore.nō p̄ mō:tū qꝛ vel in illo instāti gn̄aret̄ noua q̄ti
tas in eadē mā vel nō.Si nō.igit̄ in illo instāti mā eēt
idiuisibilis ꝛ inextēsa:qḋ nō est dōm.tū qꝛ cū forma sua
sub̄alis ꝛ q̄litates ꝑprie nec̄io nāliter sil̄r exigant mām
extensaꝫ tūc in illo instāti esset forma sub̄alis corrupta:
ꝛ sic nunq̄ꝫ aer rarefieret qn corrūperet̄.tū ēt qꝛ queren-
dū eēt vbi eēt in illo instāti ipe aer.nō.n.posset eē nisi in
loco punctali:ꝛ nō ꝯtigeret dicē in quo potius q̄ꝫ in alio.
tū etiā qꝛ vel tunc eēt vacuus locus quē occupabat p̄us:
vel in illo instāti latera ꝯtinentis ꝯcurrerēt:q̄ nō sunt di
cenda.Si dicat̄ ꝙ in eodē instāti generet̄ q̄titas noua:
aut gn̄at̄ q̄titas maior bipedali:ꝛ tūc cum nō possit esse
maior precise per idiuisibile:tū qꝛ idiuisibile nō reddit
maius:tū qꝛ nulla talia idiuisibilia sunt:vt supra ꝑbatū
est.erit maior s̄m aliquē excessum diuisibilē:ꝛ per ꝯn̄s
ipse aer in illo istāti occupabit maiorē locū s̄m excessuꝫ
diuisibilē:ꝛ sic seq̄t̄ mot⁹ localis ipsi⁹ ꝯtinētis aerē in in-
stāti:ꝛ ēt ipsiusmet aeris loquēdo de tali motu s̄m locū
quali dicimus moueri illud qḋ maiorē locuꝫ occupat q̄ꝫ
p̄us:aut tunc gn̄at̄ q̄titas equalis p̄ori:qḋ nō pōt dici:qꝛ
frustra p̄or corrumperet̄ aut gn̄aret̄ minor:qḋ minus ēt
dici pōt.tū qꝛ ipsi⁹ ꝯtinētis ꝛ ipsi⁹ aeris dari esset localis
motus in instāti.tū qꝛ aer iste cōdensaret̄:nō aūt rarefie
ret:ꝑpinquius.n.sue ptes iacerēt:ꝛ ipse locū minorē oc-
cuparet.nō pōt ḡ darꝫ ꝙ q̄titas illa corrumpit̄ in istāti
ꝛ tota simul.Sed nec pōt dici ꝙ ptibiliter in tpe:qꝛ vel
p̄us ipa corrūperet̄:ꝛ postea noua gn̄aret̄:sicut aliqḋ trā
smutat̄ ex vna q̄litate in aliā ꝯriā:aut simul duꝫ ipa cor-
rumperet̄ alia gn̄aret̄ sicut dicūt qui opinant̄ ꝯtraria eē
simul in eē remisso:ꝛ simul dū vnū corrūpit̄ reliquum
gn̄ari.nō p̄ mō:qꝛ tūc sequeret̄ ꝙ in toto illo tpe aer da-
tus cōdensaret̄ ꝛ fieret minoris extēsiōis:ꝛ sic q̄n̄cunq̄ꝫ
nāliter aliqḋ debeat rarefieri oporteret ip̄m p̄us cōdēsa
ri:qḋ pꝫ falsum eē.❡ Ꝥ.Aut ipa corrūperet̄ ptibil̄r s̄m
ptes itentionales:ꝛ h̄ nō:qꝛ tales nulla q̄titas hꝫ.alias
vnū bipedale posset eē magis bipedale q̄ꝫ aliud:ꝛ idē nō
magis nec min⁹ eēt bipedale:ꝛ sic s̄m alias q̄titates cer
te mēsure:qḋ nō est itelligibile:vel s̄m ptes extensiuas:
sta.s.ꝙ p̄us corrūperet̄ ps q̄titatis iformās vnā parteꝫ
māe q̄ꝫ ps iformās aliā:ꝛ istud nō pōt dici:qꝛ tūc vel ps
māe p̄us destructa sua q̄titate remaneret absq̄ꝫ q̄titate
oīno que iformaret̄ portiōe q̄titatis que p̄us iformabat
aliā portionē māe ꝛ adhuc iformat:ꝛ vtrūq̄ꝫ absurdū est
physice speculātib⁹:vt certū est.nec 2° mō:qꝛ si corrūpe-
ret̄ ptibiliter s̄m ptes intentionales:ꝛ alia simul ptibil̄r
gn̄arent̄ s̄m ēt tales ptes:sequeret̄ vt dcm̄ est ꝙ q̄titas
susciperet magis ꝛ minus.ꝛ vltra h̄ seq̄t̄ ꝙ due q̄titates
sint in eadē pte māe p̄.s.ps remanēs de p̄ore ꝛ ps genita
de nouo.Itē vel illa ps remanēs est eq̄lis extēsionis:vt
p̄us vel maioris.si eq̄lis seq̄t̄ alterū duoꝝ.s.ꝙ mā nō est
extensior q̄ꝫ p̄us:ꝛ tn̄ erit rarior:vel alia portio ei⁹ exibit
de sub p̄ore q̄titate ꝛ iformabit̄ noua:remanēte tn̄ in re-
rū nā ea que p̄us iformabat.Si maioris extēsiōis eadē
rōne tota q̄titas corrupta poterit eē extensior absq̄ꝫ cor-
ruptiōe alicui⁹ sue ptis ꝛ sic nā frustra corrūpit eā.Fru-
stra ēt gn̄ata est noua q̄titas:qꝛ nō ꝑꝑ eā mā est maioris
extēsionis q̄ꝫ sit ꝑꝑ solā ptē que remāsit ex p̄⁹.Sꝫ oīa h̄
sūt ꝑrsus absona.Aut corrūpet̄ ptibil̄r s̄m ptes extēsio-
nis:ꝛ sicut ꝯtinue p̄or corrūpet̄ sic noua gn̄abit̄.Sꝫ nec
h̄ dici pōt.nā ꝯstat ꝙ nō statiꝫ ptes aeris erunt in sūma
raritate sua.Sed p̄us eadē ps erit s̄m minorē excessum
rarior:ꝛ postea s̄m maiorē:ꝛ sic donec terminabit̄ rare-
factio.aut igit̄ in q̄lꝫ instāti tpis mēsurātis totā rarefa-
ctionē erit noua q̄titas totalr̄ in illa pte māe ꝛ nulla du-
rabit per tp̄s:ꝛ istud est ipole:vt ꝑbatū est in p̄ li.cū age-
ret̄ de itēsione formaꝝ corruptibiliū.aut ps p̄ genita re-
manebit cū sequētib⁹:quēadmodū s̄m v̄itatē ꝯtingit in
itensione q̄litatū:ꝛ si sic frustra ponit̄ corrupta p̄or q̄ti-
tas que fuit anteq̄ꝫ mā iciperet rarefieri.sic.n.illa remanē
te poterat mā rarefieri:sicut pōt remanēte ea que ponit̄
nouiter gn̄ata.Et ꝑsertim:qꝛ ista nō est alterius rōnis q̄ꝫ
fuit illa.❡ Cōfirmat̄ ēt qꝛ si aliqḋ calm̄ fiat magis cali- Confir.
dū s̄m istā viā nō corrūpit̄ p̄or calor:sꝫ remanet ꝛ nou⁹
gn̄at̄.Rursus qꝛ q̄lꝫ ps illius portionis māe iformabit̄
aliq̄ pte q̄titatis p̄us genite:qꝛ nulla exibit de sub sua
pte q̄titatis:vt statiꝫ dicebat̄:seq̄t̄ nec̄io ꝙ vel tota vel
aliq̄ pars ei⁹ informabit̄ simul duab⁹ q̄titatib⁹.Et p̄te-
rea vel p̄us genita erit eq̄lis extensionis cū posteri⁹ geni
ta maioris:ꝛ tūc vtrolibet mō seq̄t̄ sil̄r inconueniēs:vt ꝑ
xime est deductū.Patet igit̄ ex istis ꝙ q̄titas nō corrū
pit̄ in rarefactiōe.Qḋ v̄o nulla noua gn̄et̄ pꝫ etiā ex di-
ctis.vel.n.gn̄aret̄ remanēte tota p̄ore vel illa desinente.
nō 2° mō:vt iā ꝑbatū est.nec p̄:qꝛ vel p̄ore semꝑ iformā
te totam mām:ꝛ tunc sequit̄ ꝙ due quātitates simul eā
dem mām informabunt:ꝛ iterum sequit̄ ꝙ eadem p̄mo
quantitas erit maioris extensionis q̄ꝫ p̄us:ꝛ per ꝯn̄s fru
stra ponitur ꝑpter hꝫ rarefactionē generari aliquā quā
titatem vel priore desinēte informare aliquā partē ꝛ ali
quē informantē:ꝛ tunc sequit̄ ꝙ accidens separet̄ a suo
subiecto naturaliter remanēs in rerum nā:ꝛ ꝙ de sub-
iecto transeat ad subiectum.naꝫ pars quātitatis qua in-
formabat partē illā materie que postea ponitur non in-
formari per priorem informat postea partem aliā mate
rie:quā p̄us nō informabat.Ex quo etiā vltra sequit̄ ꝙ
due ptes quātitatis eādē partē p̄me materie informant:
que oia sūt impossibilia nāliter. 2° qꝛ cū in quolibet in- 2
stanti tēporis mensurātis rarefactionē sit quātitas māe
maior vel prior remanet cū posterior vel nō ꝛc̄.ꝑsequē-
re dictū est.Ex eisdeꝫ motiuis ecōtrario deductis ꝑbari
potest ꝙ in ꝯdensatione nō corrumpit̄ prior q̄titas nec
noua generat̄ sicut faciliter pꝫ inspiciendo:ideo applica
re ad hoc predicta media pro nūc omitto.❡ Scdam cō- 2ᵃ ꝯ
clusionem probo:ꝛ ponatur gratia exempli ꝙ ex aliquo
aere demonstrato generet̄ ignis.Si ergo quātitas aeris
corrumpit̄:aut corrumpit̄ in tempore partibiliter:aut to
ta simul in instāti.nō p̄mo modo:vt ꝑbatur ex dictis ad
p̄mā ꝯclusionē.nec scdo modo:qꝛ vel corrumpetur tota
simul in instanti corruptionis forme substātialis aeris ꝛ
generationis forme ignis.vel ante illud in instāti nō an-
te:quia vel aer remaneret post absq̄ꝫ quātitate:vel si no-
ua generabitur aut illa remanebit vsq̄ꝫ ad instans corru
ptionis:ꝛ cū semper aer vsq̄ꝫ ad illud instans fiat rarior
ꝛ augeatur eius quātitas.quātitas illa fiet maior q̄ꝫ fuit
cum p̄mo genita est ꝛ remanebit per totum tempus sue
rarefactiōis:ꝛ ita potuit remanere p̄ma que ponitur cor
rupta:imo multo rationabilius hec de illa ꝯceditur.aut
nō remanebit vsq̄ꝫ ad illud instans:sed corrumpet̄ ꝛ no-
ua generabit̄:imo certe in quolibet instāti oportebit da-
re ꝙ noua quātitas generetur:ꝛ tunc sequunt̄ omnia in
cōuenietia que deducta sunt ꝯtra similē imaginationeꝫ
de intensione formaruꝫ in p̄mo lib°.Nec pōt dici ꝙ per
totū tempus precedens durat quātitas eadeꝫ aeris ꝛ in
instāti corruptionis forme substātialis simul tota corrū
patur.Probo qꝛ in illo instāti nō corrūpit̄ raritas aeris.
igit̄ nec q̄titas.ꝯn̄a pꝫ:qꝛ raritas nō est alia res a quāti-
tate:vt si sit alia:nō minus est possibile ꝙ eadē q̄titas q̄
est in corrumpēdo remaneat post ei⁹ corruptionē in geni
to q̄ꝫ ꝙ remāeat eadē q̄litas:vt certū ē.aīs ꝑbo ꝛ suppo
no vnū demr̄atū 6° phy.s.ꝙ oē qḋ mutatū est qn̄ p̄ ē mu
tatū est in eo ad qḋ est mutatū.qḋ gn̄alr̄ verū ē in q̄cūq̄ꝫ

genere motus vel mutationis.⁊ suppono ēt ꝙ mā aeris
rarefiat ɔtinue absq̧ iterruptiōe quousq̧ veniat ad ma
ximā raritatē quā ī debet in hᵃ gnōne:⁊ illō suppositū est
necium supposito ꝙ semꝑ sit pñs actiuū qd̄ rarefacit:⁊
dz ignē gñare.aut igit̄ mā aeris erit p̄ mutata ad sūmā
quā debet raritatē in istāti gnōnis:aut ī istāti alio sequē-
te:aut in p̄cedente.nō pōt dici ꝙ in p̄cedēte:qr nō cessat
mā rarefieri quousq̧ nō habeat̄ raritas incōpossibilis
forme aeris:⁊ silr qr eadē rōne possent terminari cetere
trāsmutatiōes aeris qb⁹ disponit̄ ad formā ignis:⁊ sic se
quēs gnō nō eēt termin⁹ p̄cedētis trāsmutatiōis:⁊ iterū
per totū tp̄s sequēs eēt actiuū sufficiēter ꝓximū passiuo:
⁊ in debitis dispōnib⁹ ad agēdū absq̧ ēt ipedimēto:⁊ tñ
nō ageret:qd̄ est ɔtra nām.Si mā erit p̄ mutata ad illā
raritatē in instāti gnōnis.igit̄ tūc erit in illa seu debit il
lā:qd̄ est ꝓpositū:⁊ idē sequit̄ si in istāti sequēte:qm̄ eēt
nō ad sūmā erit in instāti illo mutata:qr tñ ɔtinue durat
rarefactio:vt suppositū est tūc p̄ erit mutata ad aliq̄ ci
tra sūmā:⁊ tūc illā debit:⁊ ēt postea in tp̄e sequēte.Sup
pono.n.ex ꝓbatis in p̄ ꝙ in intēsione pars p̄or remaneat
cū sequēte.Si qs aūt vellet dicē ꝙ rarefactio non durat
vsq̧ ad istās corruptiōis:aliq̄ tñ alia alteratio vt calefa
ctio vl desiccatio durat:q̄uis irrōnabilr sic dicēs loque-
ret̄.nihilomin⁹ nō ipedit̄ ꝓpositū:qm̄ idē arguit̄ de alia
q̄libet q̄litate:⁊ q̄cūq̧ ponat̄ remanere in genito.multo
Rñō rōnabili⁹ hic ponit̄ de q̄ntitate.¶ Fortassis ridebit̄ ꝙ
q̄uis vbi simplr est itēsio forme absq̧ alia trāsmutatio
ne ānexa ps p̄cedēs remaneat cū sequētib⁹.vbi tñ ɔcur-
rit alia trāsmutatio ɔtingit oppositū aliqñ lz per accñs.
vbi gr̄a.si corruptio subi forme q̄ itēdit̄ interueniat.sic
aūt est i ꝓposito.nā subm ꝑiale q̄ntitatis ⁊ oīuz q̄litatū
est foīa subalis:⁊ iō qr ipsa in illo instāti corrūpit̄ simr
ēt corrūpit̄ ⁊ q̄ntitas ⁊ oīs q̄litas ei⁹:⁊ sicut tūc iducit̄ for
ma alia.s.ignis ⁊ in exēplo dato.sic etiā inducit̄ ɔgrue ⁊
cōuenīēter q̄ntitas ⁊ q̄litas.In illo igit̄ instāti vtiq̧ mā
mutata est ad aliq̄ q̄litatē:vt arguit̄:sed ad totalr nouā:
⁊ sic de q̄ntitate ⁊ q̄litate q̄libet dicet̄ nec habebit̄ ꝙ ea-
dē q̄ntitas vel q̄litas que fuit in corrupto remaneat in ge
Ɔ rnōez nito.¶ Cōtra.forma subalis rei corrumpēde nō p̄us cor
rūpit̄ q̄ in eius mā sint iducte dispōnes incōpossibiles
sibi:⁊ ꝓpter q̄rū p̄ntiā ipsa corrūpit̄:neq̧ etiā postq̄ in-
ducte sunt.Sed tunc p̄ igit̄ in instāti sue corruptiōis sūt
in mā q̄ntitas ⁊ q̄litates que p̄fuerūt.añs ex se ē euidēs.
ɔña ꝓbat̄ ex eo ꝙ dispōnes que inducunt̄ tanq̄ sequele
forme genite si que tales sint nō sunt cā corruptiōis alte
rius forme subalis:gnimo p̄us nā vel cā corrūpit̄ illa q̄
iste inducant̄:vñ ⁊ ista corruptio forme p̄cedētis est dis-
positio quodāmō ad formā sequētē.i.mā ex hoc ꝙ p̄uat̄
priore forma disponit̄ ad sequētē:iductio vō forme sub-
stantialis noue prior est saltē cāliter inductione accñtiū
ɔñtiū eā.nō igit̄ hᵉ dispōnes sequētes sūt he:ꝓpter q̄s
forma corrūpit̄:sed p̄cedētes:que tūc p̄mo sūt in gradu
icōpossibili ipsi forme.¶ Fundamentū q̄q̧ rñsionis.vz
ꝙ foīa subalis est ꝑiale subm accñtiū:vtiq̧ falsum est:
2ᵐ sicut in 2° arti.ostēdet̄.¶ 2° ad ɔ̄nē arguo sic.agēs nāle
gñatiuū alicui⁹ sube disponit māꝫ gñationi forme dis-
positionib⁹ cōuenīētib⁹ forme in suo esse.igit̄ dispōnes
preinducte remanent cū ipsa forma.igit̄ ⁊ q̄ntitas.naꝫ
ipsa est vna de dispōnib⁹ formarū nāliuꝫ.añs pꝫ ad sen-
suꝫ.ɔña ꝓbat̄.tū qr nō est aliqd̄ agēs qd̄ ipsas corrūpat:
cū ipm generās vincat actionē cuiuslibet ɔtrarij:⁊ istas
ipsas faciat:tū qr frustra destrueret̄ ex quo sil'es oporte-
ret iterum cāri.¶ Confirmat̄:qr nullus vnq̄ artifex ⁊
agens s̄m artem destruit dispōnes artificiales:quas fa-
cit:nec etiā eas quas inuenit p̄us factas in sua mā ab alio
artifice si quas iueniat aut ēt a nā.dūmō sint ɔueniētes
forme artificij q̄ intendit.Oz si qs faceret nō artificiose
agere:sz insipiēter ⁊ sup̄flue ⁊ nō s̄m artē:sz ɔtra potius
agere diceret̄.cōstat aūt ꝙ nā in suis opōnib⁹ nō minus
sup̄fluū fugit q̄ ars.Tū 3° qr si tales dispōnes remane- 3
rēt in susceptione forme a mā nullum gñans disponeret
māꝫ inducēdo dispōnes ɔueniētes:sz solūmō corrum-
pendo ɔtrarias ⁊ discōueniētes:cui⁹ oppositū videm⁹ ad
sensuꝫ.nā ignis nō solū corrūpit frigiditatē ligni sicci sz
auget ⁊ intēdit eius siccitatē:⁊ qd̄libet elemētū agens in
aliud auget sibi symbolā q̄litatē in illo.Tū 4° qr seq̄ret̄ 4
ꝙ mā s̄m se p̄cise sufficiēter eēt disposita ad suscipiēdū
imediate quālibet formā idifferēter:ita ꝙ si per potētiā
dei ipsa eēt sepata per se:⁊ nullā hēet formā accñtalē aut
sbalē q̄cūq̧ formā subalē nulla p̄ueniēte dispōne imeᵗᵉ
susciperet:si eēt agēs ꝓpinquū potēs formā iducē:ex quo
ēt sequit̄ ꝙ nūc de facto ipa est s̄m se ꝓpinq̄ mā ⁊ ꝓpriū
susceptiuū oīum foīaꝝ ⁊ nō remota solū.Ħ aūt est ɔtra
p̄hm.8.meta.⁊ Ɔ Cōmē.p̄.meta.ɔ̄ᵗᵒ.33.⁊ li.12.ɔ̄ᵗᵒ.2.⁊ ɔ̄ᵗᵒ T.c.xi.
22.⁊ multis alijs locis vbi distinguūt māꝫ ꝓpinquā a
remota:⁊ māꝫ ꝓpriā vni⁹ generis formarū a mā ꝓpria
alterius generis:⁊ volunt ꝙ nāliter mā q̄sdā formas nō
recipiat nisi q̄busdā alijs mediātib⁹:⁊ vbi nunq̄ dicerēt
nos ita eē videm⁹ ad sensuꝫ.Tū 5° qr si tales dispōnes p̄- 5
ueniētes nō manēt in istāti gnōnis forme:sequit̄ ꝙ exi-
stente aliq̄ mā disposita ad vnā formā.vbi gr̄a.terre po-
terit nālr itroduci foīa alia dispata oīno ⁊ regrēs ɔ̄rias
dispōnes.vbi.g.foīa ignis.Istud aūt nullus phy̆sice lo-
quēs diceret:sic puto.ɔña declarat̄.ponat̄ ꝙ aliqd̄ ligni
frustū disponat̄ ad formā terre:⁊ sit aliqs ignis distās q
ɔtinue moueat̄ v'sus Ħ lignū:⁊ moueat̄ sic ꝙ in eodē in-
stanti quo corrumpet̄ forma subalis ligni ipse p̄ sit in di
stantia debita ad agēdū in māꝫ illā:⁊ volo ꝙ iste ignis
sit potētior q̄ agens illud qd̄ disponit ad formā terre.to
tus casus:sicut pꝫ possis est.Ħ posito cōstat ꝙ aliq̄ forma
subalis inducet̄ in alia mā.tū qr mā nō pōt nāliter exi-
stere sine forma subali:tum qr est ibi agēs nāle sufficiēs
ad agēdū:⁊ ipa est sufficiēs receptiuū forme:⁊ in debita
distātia ad agēn:sz nō iducet̄ forma terre.ꝓbatio qm̄ in
illo istāti corruptiōis forme subalis ligni ꝑ te nō est aliq̄
dispō ad formā terre in mā illa:q̄uis p̄fuerint multe:⁊
per ɔñs ipsa ꝑ tūc nō est magis disposita ad formā terre
q̄ ad formam ignis:q̄uis p̄us fuerit magis disposita ad
formā terre.Cū ḡ ignis sit eque sufficiēter ꝓpiquus:⁊ sit
potētior ad agēdū supposita eq̄li dispōne māe:sequit̄ ꝙ
iducet in māꝫ formā ignis.3° nulla q̄litas rei corrūpen 3ᵐ
de ɔueniēs forme iducēde corrūpit̄ nāliter cū illa foīa
dz iduci.igit̄ nulla q̄ntitas rei corrūpēde corrūpit̄ cuꝫ ex
ea aliā nālr gñat̄.ɔña ꝓbat̄.tū qr oēs q ponūt eādē q̄li-
tatē nuō remanē in gñato:que fuit in corrupto:ponūt ēt
ꝙ eadē q̄ntitas nuō s̄m eēntiaꝫ manet:lz aliqñ sit maior
vel minor:nō tñ oēs q ponūt eādē q̄ntitatē manē ponūt
ita de q̄litate:vñ magl vī Ħ ponēdū de q̄ntitate q̄ de q̄li
tate.tū qr eadē cā ē vtrobiq̧.s.ꝯueniētia ad formā gñan
dā.nulla ē.n.foīa subalis q̄ nō regrat nālr māꝫ q̄ntam.
añs p'ꝫ ex auctē p̄hi.2.ꝺ ge.c.2.vbi vult ꝙ i elmtis hñtib⁹ T c.25.
symbolū facilior ē gnō vni⁹ ex alio:⁊ assignat cāꝫ:qr faci
li⁹ inqt ē vnū q̄ multa trāsmutare.vbi gr̄a.Ex igne qdē
erit aer altero trāsmutato.s.hūiditate:⁊ ibi ꝑ lōgū ꝓces
sū vlt ꝙ sola q̄litas ɔ̄ria corrūpat̄ ⁊ symbola q̄ ē ɔuēiēs
⁊ cōis remācat.ibid ēt Cō.Hnō igt hoꝝ q̄ ɔ̄riant̄ s̄z vnā Cō.25.
dūaꝫ erit ꝑ corruptionē vni⁹ ɔ̄rietatꝭ.v.g.ꝙ ignis fit aer
corrupta siccitate ⁊ remanēte caliditate:⁊ Ħ ē facilior gnō.
¶ Hāc rōnē totā in v'tute fac idē Cōmē.in de suba orb. cap.p°.
vbi ait.dimēsiones simplices q̄ appellant̄ corp⁹ simplex

nõ denudant a pᵒ mã: sicut nec alia accñtia cõia oibꝰ cor
poribꝰ ꝯtys aut duobus eoꝝ aut plus. vbi gr̃a. diaphanei
tas in q̃ coicant ignis aer ꝛ aqua. Et paulo ante p̃mittit:
ꝛ qꝛ. s. Ari. inuenit oẽs formas coicari in dimẽsionibꝰ nõ
terminatis sciuit ꝙ nunq̃ pᵃ mã denudat a dimẽsioni
bus nõ terminatis. Et per totũ capl'm ꝫ istã ꝯnẽ. ꝛ silr p̊
Cõ. 63. phy. ꝛ multis alys locis. nec aliꝗ q̃ sua dicta circa h̄ vi
3ᵒ ꝯ dit põt dubiũ eẽ q̃n ipse fuerit istius snie. ❡ 3ᵐ ꝯnẽ pro
bo. nã nec q̃titas aucti nec q̃titas alimẽti corrũpit̃. igit̃
nulla. pꝫ ꝯña: qꝛ nõ est aliud cuius q̃titas in tali trãsmu
tatione possit corrũpi. antecedẽs pbat̃: qꝛ si aliq̃ p̊dicta
corrũpet̃ vel h̄ erit ampliatione poroꝝ ipsiꝰ augendi in
rarefactione seu ptiũ eiꝰ seu ipsiꝰ alimẽti vel in digõne:
aut p̊uia aliq̃ alteratiõe alimẽti: vel in diuisione eiꝰ ꝛ di
stributione ptiũ ipsiꝰ ad ptes aliti: vel in ꝯuersione earũ
in subam aliti. h̄ pꝫ: qꝛ in augmẽto nõ ꝯcurrunt alie trã
Cõ. 33. smutationes: vt pꝫ ꝯsiderãti: ꝛ ẽt per Cõmẽ. p̊ de gñõne.
ꝛ. 38. ❡ Sꝫ i rarefactiõe nõ corrũpit̃ q̃titas: vt pꝫ in ꝯne pᵒ.
Nec in ꝯuersiõe vt patere põt ex 2ᵒ. Et eadẽ rõne nec in
digestione aut aliq̃ alia alteratiõe p̊cedẽte. Nec ẽt in di
uisione. naꝫ q̃uis per diuisionẽ corrũpat̃ q̃titas totalis
q̃tũ ad esse totiꝰ p̊ eo ꝙ post diuisionẽ ptes que erãt cõ
tinue ꝛ sit vna q̃titas totalis sunt post diuisionẽ discre
te ꝛ nõ vna vt p̊us. nulla tñ ps mãe p̊uata est pte q̃tita
tis quã p̊us habuerit: ac p̊ h̄ nulla q̃titas corrupta ẽ ad
sensũ: in quo tractat̃ pñs difficultas. In ampliatiõe q̃ꝫ
poroꝝ eiꝰ: qd̄ est augẽdũ: bñ pꝫ ꝙ nõ corrũpit̃ aliq̃ q̃
titas. Si aũt nulla q̃titas corrũpit̃ in augmentatione
tali. pꝫ ẽt ꝙ nulla de nouo gñat̃: sic. s. ꝙ aliq̃ pars mãe in
formet̃ aliq̃ pte q̃titatis: q̃ p̊us non informabat̃: alioq̃n
ipsa informaret̃ simul duabꝰ q̃titatibꝰ: qd̄ nõ est possi
bile nãliter. Põt tñ dici ꝙ noua quãtitas totalis gñat̃: ꝛ
pro eo ꝙ noua q̃titas vna totalis resultat ꝛ ꝯtinuatione
partis adgñate per quẽ augeri di alitũ ad ptes ipsiꝰ aliti:
ꝛ est talis q̃titas q̃ p̊us nõ fuit: lꝫ fuerint ptes eius: vtrũ
respcũ talis totalis q̃titas dicat̃ p̊prie gñari vel nõ: nõ
curo pro nũc: qꝛ nõ facit ad p̊positũ: qꝛ in tali sensu nũc
nõ loquor de gñõne. ❡ Per silem modũ pbari põt ꝙ in
ꝫ ꝯnem decremẽto nõ corrũpit̃ aut gñat̃ q̃titas aliq̃. ❡ Contra
p̊dicta põt argui p̊ sic. corrupto subiecto corrũpit̃ nãlr qd̄
libet accñs eiꝰ: alioq̃n vel accñs remãeret p̊ se sine subiecto
vl migraret de subiecto in subm. vtrũq̃ꝫ q̃ꝝ est ipõle nãlr.
Subm aũt q̃titatis est cõpositũ de gñe sube. igit̃ corru
pto cõposito corrũpit̃ q̃titas. Et silr arguit̃ de ceteris
cap. pᵒ accidẽtibꝰ: assumptũ pbat̃ p̊ aucte Cõmẽ. in de suba orb
di. ꝙ Ari. inuenit ꝙ subta oiuꝫ accidẽtiũ sunt indiuidua
sube que sunt in actu de q̃bus declaratũ fuit ab eo eẽ cõ
posita ex formis ꝛ subiecto qd̄ est in potentia: ꝛ statim post
dicit ꝙ subm recipiẽs accñtia nõ est simplex actu: sꝫ cõ
3ᵐ 4ᵒ positũ. expña valde auctoritas est. Itẽ. 2. de aĩa. subm in
quit accñtis est cõpositũ ex mã ꝛ forma ꝛ est aliqd̄ exñs
in actu ꝛ nõ idiget in suo eẽ accñte. Subm aũt forme nõ
hꝫ esse actu s̄m ꝙ est subm nisi per formã: ꝛ indiget for̃a
vt sit in actu. vbi pꝫ idẽ qd̄ p̊us. ꝛ pbat̃ ẽt 3ᵒ rõne: qꝛ idẽ
est subm q̃titatis ꝛ motꝰ ad q̃titatẽ. pꝫ: qꝛ motꝰ ad q̃ti
tateꝫ est ipsamet q̃titas sicut aliꝫ motꝰ sunt ipsemet res
que acq̃runt̃. Sꝫ subm talis motꝰ sicut ꝛ ceteroꝝ est to
2ᵐ tũ cõpositũ ꝛ ens in actu nõ aũt sola mã. igit̃ ꝛc̃. ❡ 2ᵒ si
q̃titas corrupti remaneret. igit̃ p̊cederet in mã formaꝫ
subalẽ ipsiꝰ geniti: ex quo vlteriꝰ seq̃ret̃ ꝙ p̊us h̄ret eẽ ꝛ
actũ s̄m q̃d q̃ esse simplr ꝛ actũ simplr. h̄ aũt falsum est
q̃ñ qd̄ est simplr p̊us est eo qd̄ s̄m q̃d tñ. ꝯña pꝫ: qꝛ q̃ti
tas est accñs ꝛ dat eẽ s̄m q̃d tñ. forma võ subalis dat eẽ
3ᵐ simplr: vñ dat eẽ specificũ ꝛ nomẽ ꝛ diffõnẽ. ❡ 3ᵒ seque
ret̃ ꝙ itroductio forme subalis eẽt alteratio: qꝛ eiꝰ subm
eẽt ens in actu saltẽ s̄m q̃d. ❡ 4ᵒ qꝛ tũc for̃a subalis nõ 4ᵐ
eẽt cã q̃titatis in mã: nec diuersitas formarũ cã diuersi
tatis q̃titatũ in materys. Cõtra Cõmẽ. p̊ ce. dicẽtẽ ꝙ di Cõ. 72.
uersitas formarũ est cã diuersitatis q̃titatũ ꝛ magnitu
dinũ recipientiũ formas. idẽ vult p̊ de aĩa. ❡ 5ᵒ sequeret̃ Cõ. 53.
ꝙ nulla eẽt mixtio võ neq̃ꝫ augmẽtũ vel plura corpora 5ᵐ
essent in eodẽ loco p̊. vtrũq̃ꝫ est falsuꝫ. ꝯña pbat̃. nã in vã
mixtione q̃libet ps mixti est mixta. ꝛ silr si est verũ au
gmẽtũ q̃libet pars aucti ẽ aucta. Si igit̃ q̃titates misci
biliũ manent sequit̃ ꝙ in q̃libet pte mixti tot erunt q̃ti
tates quot miscibilia: ꝛ silr eẽt de q̃libꝫ pte aucti. ❡ Ad
idẽ videt̃ eẽ auctoritas vna Cõmẽ. in de suba orb. vide cap. pᵒ
mus inq̃t ꝙ forma caliditatis q̃ñ agit in aquã icipit sq̃
augeri ꝛ crescere in dimẽsionibus aeris. cũ igit̃ p̊uenerit
ad maximã q̃titatẽ aque: tũc subm denudabit̃ a forma
aque ꝛ a q̃titate dimẽsionũ aque p̊pa: ꝛ recipiet formã
aeris ꝛ q̃titatẽ dimẽsionũ p̊pariũ forme aeris: vbi vt vã
vult ꝙ mã aque denudet̃ a p̊oribꝰ dimẽsionibus ꝛ reci
piat simul cũ forma aeris nouas dimẽsiones. ❡ Ad pᵘᵐ Ad pᵐ
ꝯcedo maiorẽ de eo ꝙ est pᵒ subm vel ps eiꝰ inquãtũ hꝫ.
ꝛ tũc nego miorẽ. nã forma subalis nõ est p̊ subm nec ps
eiꝰ qd̄ est p̊ subm q̃titatis: qꝛ sola mã est eiꝰ pᵐ subm. de
eo võ qd̄ est subm nõ p̊: sꝫ s̄m pteꝫ eiꝰ nego maiorẽ si vlr
sumat̃ ꝛ ꝯcedo minorẽ. ❡ Ad pbõnes iductas rñdebit̃
in arti. sequenti. ❡ Ad 2ᵘᵐ loquẽdo de p̊cessione s̄m tp̄s. Ad 2ᵐ
ꝯcedo ꝙ q̃libet formã que de nouo iducit̃ in mã p̊cessit
in eadẽ mã q̃titas: ꝛ etiã quã hñt: ꝛ illũ actũ simplr qui
de nouo cãtur in mã precessit actus s̄m q̃d: nec h̄ incõue
niens est. p̊cessione tñ p̊fectionis forma subalis precedit
q̃titatẽ ꝛ actus simplr actũ s̄m q̃d. ❡ Ad 3ᵘᵐ nego ꝯñtiã Ad 3ᵐ
nec pbatio sufficiẽs est: q̃ñ ad h̄ ꝙ itroductio forme sit
alteratio: opꝫ ꝙ subm sit in actu per formã dantẽ nomẽ
ꝛ diffinitionem q̃lis nõ est quãtitas nec aliqua forma ac
cidentalis: alioquin nõ remaneret idẽ nomẽ: ꝛ eadẽ dif
finitio sub vtroq̃ꝫ termio trãsmutatiõis: per qd̄ differt
alteratio a gñõne: vt dcm̃ est in. q. p̊cedẽte. ❡ Ad 4ᵘᵐ dõꝫ Ad 4ᵐ
ꝙ formã subalẽ esse cãm q̃titatis in mã põt duplr itel
ligi. Uno mõ ꝙ sit cã eiꝰ q̃tũ ad eius esse absolute. alio
modo ꝙ sit eius cã q̃tuꝫ ad eius terminationẽ siue q̃tũ
ad esse tãtũ vel tãtũ: seu in planioribꝰ verbis. Uno mõ
põt dici cã q̃titatis in mã. i. cã qua mediãte vel per quã
mã est q̃nta. Alio mõ ꝙ est cã p̊pter quã mã est quãta
tãta vel tãta extensione ꝛ sua q̃titas est tãte vel tãte ex
tensionis: vbi sciendũ est ꝙ eadẽ eẽntia q̃titatis demẽsu
ra põt esse maior ꝛ minor ꝛ plus ꝛ minus extẽsa seu hẽre
ptes extremas plus minusue distãtes. ꝛ similr mã eadeꝫ
p̊cise põt esse maioris vel minoris extẽsionis: ita ꝙ nec
mã ex se nec eiꝰ q̃titas ex se determinat̃ ad certũ ꝛ p̊fi
xuꝫ gradũ extẽsionis: vtpote ꝙ sit bicubita vel tricubita
aut alicuiꝰ alteriꝰ certe mẽsure. Sꝫ talis terminatio p̊ue
nit ex forma subali. p̊ igit̃ mõ forma subalis nõ est cã q̃n
titatis in mã: vñ nõ ex ipa forma subali hꝫ mã ꝙ sit quã
ta: q̃nimo quãtitas est passio ꝯñs mãm per se. sꝫ scd̄o mõ
forma est cã quãtitatis: quoniã s̄m exigentiã ꝛ ꝯditionẽ
substãtialis forme existentis in mã quãtitas mãe sicut
ꝛ ipsa etiã mã est tãte vel tãte extensionis. Et h̄ vult di
cere Cõmẽ. in verbis allegatis. Est igit̃ in vna portione p̊ ce. 72.
mãe semper eadeꝫ numero portio q̃titatis: sed existens p̊ aĩa. 53.
sub forma subali terre est tãte extẽsionis. vbi gr̃a. vnius
palmi: existẽs võ sub forma aque est. 10. palmoꝝ ꝛ sub
forma aeris. 100. sub forma aũt ignis. 1000. ꝛ huiusmodi
diuersitatis quãtitatum ꝛ magnitudinũ seu ꝙ mã ꝛ sua
quãtitas sint tãte vel tãte. cã est diuersitas formarũ sub
stãtialiũ. nã ꝛ ipsa mã ꝛ ipsa quãtitas ex se sunt indeter
minate ac indifferentes ad huiꝰ gradus ꝛ in potentia ad

quelibet: et propter hāc cām vocat Cōmē. aliqñ dimēsiões
Ad 5m mãe dimēsiones in potētia. ¶ Ad 5m nego ɔñaȝ. Ad pba
tionē cū dī ꝙ in vera mixtiōe q̄libet pars mixti est mix-
T. c. 35. ta. Rñdendū est ſm distinctionē phi et Cōmē. p̊ de ge. de
partib⁹. nā quedā dicunt̃ partes mãles vł q̄ti ſm ꝙ est
quātū: et sic omne ex quo q̄tū cōponit̃ est ps. quedā aūt
dicunt̃ ptes formales seu quāti ſm ꝙ est q̄tū habēs for-
mā: et tales sunt oēs ille et tm̄ ille: in q̄rū q̄libet per se se-
parata a ceteris ptibus posset nālr saluari forma sua spe
cifica: omne qd̓ est pars 2° mō est ps p̊ mō. Sȝ nō oē qd̓
est ps mō p̊ est pars 2° mō: gnimo q̄libet pars 2° mō sum
pta ɔtinet infinitas: quaꝝ nulla est pars 2° mō. Et est rō:
qm̄ in q̄libet spe reꝝ nālīū habētiū ptes ſm magnitudi
nē est dare minimū ſm extēsionē in quo forma sua pōt sal
uari nāliter: aut si nō est dare minimū tale: necio est da-
re lfra q̄titatē in q̄ pōt saluari maximū in quo nō pōt si
cut in p̊ di. 17. plixi⁹ dcm̄ est. Sed in quolibet tali mini-
mo seu maximo in quo nō sunt lfinite ptes p̊ mō dicte:
nā qd̓libet hō est q̄tū: et lfinite ei inexistunt ptes eiusdē
rōnis. vñ in q̄libet pte ignis sunt lfinite ptes: quarū q̄li-
bet est ignis: et sic de alijs. Nūc ad ppositū dōȝ ſȝ Cōm.
Cō. 38. p̊ de gnōne. 5 Alex. ꝙ nec mixtio nālis et nā: nec augmen
tū fiunt ſm ptes p̊mo mō datas. sȝ ſm ptes sumptas 2°
mō. In tales. n. diuidunt̃ miscibilia et iuxta ponunt̃. vna
vni⁹ iuxta vnā alteri⁹. silr in tales ptes fit diuisio alimē-
ti: et ad tales ptes aliti fit haꝝ distributio: et iuxta positio
deinde seq̄t̃ actio mutuo et ibi mix⁹io. hic augmentū. re-
manētib⁹ semꝑ pprijs q̄titatib⁹ istarū partiū sicut ēt re
manēt ptes mãe quas informāt: et sic sue mãe nō sunt in
codē loco p̊mo: sȝ iuxta posite: sic nec ipse q̄titates. Pro
I p° ce. de subā orb. auctē vō Cōmē. que vltimo adducit̃: sciēdū ꝙ aliq̄ puta
uerūt Cōmē. posuisse duplex genus dimensionū: quaruȝ
quasdā vocabat dimēsiones iterminatas et dimensiones
simplices. et etiā aliqñ dimēsiones in potētia: et iste erant
insepabiles a mã et cōes et gñato et corrupto. Quasdaȝ vō
alias vocabat dimēsiones terminatas et dimensiones in
actu: et iste vtriqȝ erāt in mã simul cū alijs et ab illis realr
distincte et sepabiles a mã nec cōes gñato et corrupto: sed
vtrūqȝ ppriā hȝ dimēsionē terminatā: et de illis intelli-
geret̃ ſm istā imaginationē auctoritas allegata nō de I-
Cōtra terminatis. Sȝ istā imaginationē nec puto fuisse Cōmē.
et esto ꝙ fuisset nō puto eē verā. p̊ qdē: q2 supflue ponit̃
duplex dimēsio in mã. nā per vnā sufficiēter pñt oīa sal
2 uari que ſm veritatē pñt saluari per duas. 2° ponit̃ ꝙ
ipoſe est ſm nām: eo ꝙ ponunt̃ due q̄titates in codē lo-
co p̊ et se penetrātes. nā tā hec q̄ illa est lōga lata et pfun
da: et totā candē mãm p̊ informat ſm viā istā. 3° q2 cuȝ
3 mã rarefit ɔtinue anteq̄ seq̄t̃ subalis gñatio aut in q̄-
libet instāti gñat̃ noua dimēsio terminata: et tūc vel opȝ
dicere ꝙ nulla duret plus q̄ per instās: qd̓ est ipoſe nāli-
ter: vel si durat per tps erunt simul in eadē mã lfinite di
mensiones terminate: quarū q̄libet informabit eā totaȝ
et iterū cū mã semꝑ fiat extēsior q̄libet dimensionū p̊di-
ctarum ēt fiet extēsior: et sic eadē dimēsio terminata nūc
erit maior nūc minor: nec plus ex se terminata ad certaȝ
mēsurā q̄ illa quā vocāt Iterminatā: et eadē rōne q̄ p̊me
intermiate dant̃ vnā terminatā. dabit̃ etiā huic alia ter
minata: et illi alia alia in infinitū: vel gñabit̃ q̄libet talis
in tēpore et ptibilr: et h̓ est ipoſe sic ex pbatiōib⁹ p̊me ɔ-
nis pȝ: vel nulla aū gnōnē subalē gñabit̃: sed eadē succes
siue fiet maior et extensior: et seq̄t̃ ideȝ qd̓ iam dcm̄ est.
Dico igit̃ ꝙ nō est in mã duplex q̄titas: sȝ vna tm̄: que
pōt terminari maiori et minori extēsione: seu pōt eē plus
et minus extēsa: et rarior et min⁹ rara: sicut et mã quā infor-
mat: nec ad h̓ opus est addi vel subtrahi aliq̄ q̄titas no

ua vel pars q̄titatis: sicut nec ēt mãe: et ipa ſm se absolu
te vt idifferēs ad hāc vel illā extēsionē dī interminata et
dimēsio simplex et in potētia. vt vō est tāte extensionis et
mēsure et tāte dī terminata: et ſm hāc dñr forme differre:
sicut superi⁹ dicebat̃. Est ḡ sensus ver⁹ auctēis allegate: ꝙ
tūc mã denudabit̃ a q̄titate dimēsionū aque ppria: et re
cipiet q̄titatē dimēsionū ppriarū forme aeris. i. tūc mã
et ēt dimēsio ei⁹ desinet eē tāte extēsiōis q̄tā appropriat
forma aque et fiet tāte extēsiōis q̄tā exigit forma aeris.
h̓ aūt ɔtingit absqȝ corruptione alicuius p̊oris q̄titatis
et absqȝ generatione noue quātitatis ſm essentiā.

2° arti. Quantū ad 2m artim. vtrū vȝ cuiuslibet forme sola
mã sit imediatū et p̊m receptiuū est dubiū:
qm̄ qbusdā videt̃ ꝙ cōpositum ex mã et forma subali sit
p̊m subm accidētiū: et qdā ēt volūt ꝙ q̄titas sit subm q̄li
tatū corporaliū. et alij vō ɔcedūt qdeȝ ꝙ cōpositū ex mã
et forma subali vtriqȝ est subm accidētiū. Sed nō p̊: eo ꝙ
nō ſm q̄libet vel per q̄libet pteȝ sui: qm̄ nō per formā
sed per mãm tm̄. dicunt ēt ꝙ nullū accidēs in se subiectiue
recipit aliud: q̄uis per vnū disponat̃ ad suscipiēdū aliud
et sic ſm eos oīa forma mãe corporalis imediate recipit̃
p̊m in sola mã: et per ɔñs cuiuslȝ sola mã est p̊m et imediatuȝ
subm. Quoꝝ dcm̄ mihi plus placet. Et id̓ istud probo p̊
sic. per illud sui tm̄ cōpositū est subm forme siue subalis
siue accidētalis: per qd̓ tm̄ ipm anteq̄ ipsaȝ hēet erat in
potētia receptiua ad illā. h̓ pȝ: q2 cui⁹ est potētia eius est
act⁹. Sed per solā mãm cōpositū erat in potētia recepti
ua ad formā q̄libet corporalē quā hȝ. ḡ ꝛc. pbo minorē
cap. p°. multiplr. p̊ qdē auctē Cōmē. in de suba orb. vbi ait. ꝙ
subm trāsmutatiōis nō est suba simplex in actū: q2 tūc
esset ipassibile et ipossibile. i. carens potētialitate et nō re
ceptiuū: et infra dicit ꝙ Ari inuenit ꝙ subta oīuȝ accidē
tiū sunt indiuidua sube que sunt in actu: de qbus decla-
ratū fuit ab eo esse cōposita ex formis et subcto qd̓ est in
potētia: et accipit etiā signū ex h̓ ꝙ subm recipit acciden
tia ɔtingētia in eo ꝙ nō est simplex. i. signū per qd̓ Aris.
cognouit subm accidētiū. s. corporaliū nō esse simplex in
actu est: q2 recipit accidētia ɔtingētia: vnde ait: qm̄ si eēt
simplex actu nō pōt recipe accidētia. pati. n. est ɔ̄riū ipsi
actui. hec Cōmē. hinc aduerte ꝙ Ari. in eo ꝙ vidit sub-
stātias existētes in actu recipe accidētia ɔtigētia cogno-
uit ipas nō eē simplices et eē cōpositas ex subcto et po^a. et
rō est: q2 pati repugnat actui. igit̃ non ſm formā que est
actus ipm cōpositū est in po^a ad accñtia: et per eādē rōnē
nec ad aliā formā cui⁹ receptio est passio ppe dcā. qd̓ di-
co ad dñiam formarū spūaliū. 2° pbat̃ minor: qm̄ alias 2
sequeret̃ ꝙ forma eēt pn̄m patiēdi et trāsmutādi ab alio:
ac per h̓ po^a passiua ꝙ nō ɔueniēter concedit̃. 3° q2 tūc 3
trāsmutatio non plus faceret nos scire mãm q̄ formā: si
forma eēt subm trāsmutationis sicut mã. Ista rō nō pbat
de q̄titate qm̄ ipsa non recipit̃ de nouo in mã: sȝ q2 eius
subm sit sola mã. probat̃ per h̓ q2 ipsa alias migraret de
subcto in subm: qd̓ pȝ: q2 si nō sola mã: sed ēt forme esset
subm q̄titatis: cū nulla forma sit eterna in mã: sȝ vni alia
succedat: q̄titas nūc esset subiectiue in vna forma nūc vō in
alia. ¶ 2° sic. in hoīe sola mã est subm oīuȝ formaꝝ cor 2m
poraliū. igit̃ in oīb⁹ reb⁹ corpalib⁹ sola mã est taliū forma-
rū p̊m subm. ɔña ē euidēs: qm̄ nō min⁹ sufficit mã I alijs
ad recipiēdū q̄ I hoīe. añs pbat̃: q2 nec forma subalis hoīs
est subm accñtiū corpaliū: cū ipa sit spūalis: et nulla alia
forma subalis ē I eo: vt p nūc suppono: nec ēt aliqd̓ accñs ē
T. c. 13. subm alteri⁹ accñtis: sic̃ pȝ p phm. 4. meta. I illa pte: dīno
vō destruūt subam. vbi vult ꝙ accñs vnū nō accidit alte
ri nisi pro tāto dicant̃ accidere sibiinuicē: q2 ambo acci-
T. c. 14. dunt 3°. s. subiecto: vñ hec sunt verba eius. accidēs. n. nō

accñtl accidet:nisi q2 ambo eidē accidūt:ꝛ satl ꝑpe post
ꝓbat istud per h q2 nō est rō ꝙ vnū accidit alteri poti⁹
ꝙ̄ eꝯ.vñ ait.nec itaqȝ albo aliqđ ē accñs vt musicū.nihil
enī magis illi ꝙ̄ illđ huic accidit.pȝ igr̄ ꝙ in hoīe forma,
rū accñtaliū sola mā est subm.ꝙ aūt ipsa sola sit subȝ for
me subalis.pȝ ex eo ꝙ in ipso nō est nisi vna tm̄ subalis
forma vt suppono.igr̄ illi⁹ nulla subalis forma est subȝ.
ꝛ ꝯstat ꝙ nulla forma accñtalis etiā est subm ei⁹.igr̄ so,
Ad q̄das argumenta dimissa in p̄ arti. la mā.℄ Nunc rñdeo ad ea que ꝯtra h arguebant̄ in p̄°
obiectiōe p̄cedētis articuli.Ad auctē Cōmē.de suba orb.
dico ꝙ Cōmē.intēdit ꝙ cōpositū est subm accidētis per
cap.p̄° se.nō tm̄ p̄:q2 per suā partē tm̄.s.mām.ꝛ istud manifeste
ipse mōstrat per illud qđ sequit̄:ꝙ.s.ex h Aris.cognouit
ipm.s.subm eē cōpositū ex subto in potētia.i.mā:ꝛ iterū
ꝙ pati repugnat actui ꝛ ꝙ si eēt simplr̄ actu nō eēt rece
2° aīa ptiuū.℄ Ad aliā de 2° de aīa eodē mō dōȝ.s.ꝙ cōpositū
ꝯ⁰ 4° ex mā ꝛ forma subali est ꝑ se subm accñtis.nō tm̄ p̄ᵐ seu
nō p̄°.Et aduerte diāȝ īter subm forme ꝛ subm acciden,
tis ẜm Cōmē.nā subȝ accidētis est aliqd cōpositū exñs
in actu simplr̄ per aliā formā ab ipo accñte.ita ꝙ ad suū
eē simplr̄ nō idiget accñte cui⁹ est subm.Sȝ subm forme
subalis nō est aliqd tale cōpositū hñs eē ī actu simplr̄ ꝑ
aliā formā ab ipa:sȝ ꝑ ipsammet cui⁹ est subm hȝ eē sim
pliciter:ꝛ iđ idiget ea in suo eē simplr̄:vñ ēt ipa mā sola
differēter est subm forme ꝛ accñtis.nā accñtis est subm
actuata simplr̄ seu hñs eē in actu simplr̄ per aliā formā
cap.p̄° ab illo accñte.cui ꝯcordat aliud dcm̄ Cōmen.in de suba
orbis.vbi ait.ꝙ hec dispō in oib⁹ accñtib⁹ existētib⁹ in p̄°
mā.s.ꝙ nō inueniunt̄ in ea nisi ẜm ꝙ hȝ formā exñtē in,
actu.Sȝ forme.s.subalis quā hic itelligit ꝑ nomē forme
est subm mā nō hñs eē simplr̄ per aliā formā sȝ ꝑ ipam,
met.Nec sequit̄.mā hñs formā subalē vel actuata ꝑ for
mā subalē est subm accñtis.igr̄ forma subalis est subm
accñtis:sic nō sequit̄.mā quāta est subm aīe rōnalis vel
alterius forme subalis.igr̄ q̄titas est subm aīe rōnalis.
nā añs ē verū:ꝛ ꝯñs falsuȝ:nec seq̄t̄ mā alba ē subm dul
cedinis.igr̄ albedo est subm dulcedinis.nā in lacte añs
est verū:ꝛ ꝯñs falsuȝ.℄ Ad rōnē q̄ ad idē adducit̄.dico
ꝙ q̄cūqȝ res sit mot⁹ ẜm q̄titatē ꝛ q̄litercūqȝ debeat i,
telligi fieri hꝯ mot⁹:qđ pro nūc nō est discutiēdū:cuiusli
bet motus qui est aliq̄ res formalr̄ exñs in eo qđ mouet̄
p̄ᵐ subm est mā sola sic̄ ꝛ gnōnis subalis sȝ dn̄ter:qm̄ ge
neratiōis est subm ẜm ꝙ nō hȝ eē actu simplr̄ ꝑ aliā for
mā:ꝛ iđ in gnōne simplr̄ nō remanet aliqd demōstratū
hñs idē nomē ꝛ diffōnē quā p̄us:in alijs aūt motib⁹ est
subm ẜm ꝙ ꝑ aliā formā hȝ eē actu simplr̄ q̄ remanet in
tota trāsmutatiōe:ꝛ iđ ēt remanet aliqđ demr̄atum reti
nēs ibidē nomē ꝛ diffōnē eādē:ꝛ ista est ex toto sentētia
Cō.63. Cōmē.p̄ phy.cui⁹ v̄ba recitare ꝑꝑ breuitatē omitto.

3⁹ arti. **Quantū** ad 3ᵐ arti.vr̄ vȝ sit pōle per diuinā potē,
tiā mām existere ꝛ nullā in se formā hēr:
subalē vel accñtalē.Rñdeo ꝙ supposita dei oīpotentia:
quā v̄aciter ꝯfitemur ꝛ ꝙ mā sit eēntia distincta ab eēn
tia forme:vt ex p̄cedēti.q.appet ꝛ coiter ꝯcedit̄:nō appa
ret mihi ꝙ aliqs debeat opinari:qn h nō sit pōle deo fa,
p̄ᵐ cere.Et rō que dȝ moue̅ quelibet est:q2 oē pōle esse verū
pōt verificari per diuinā potētiā.al's aliqđ v̄bū eē ipōle
apud deū.Sed mām esse ꝛ nullā formā esse q̄uis sit fal,
suȝ est tm̄ possibile esse verū:cū nullā iplicet aut inferat
2ᵐ ꝯtradictionez.igr̄ ꝛc̄.℄ 2° si hoc nō esset deo possibile.
sequit̄ ꝙ nō q̄libet creaturā de⁹ posset sine aliquo extri
seco ꝯseruāte per se tm̄ ꝯseruare.ꝯñā ista pȝ.qm̄ ꝙ vna
res nō possit etiā nāliter existē sine alia ab ipsa eēntialr̄
disticta ꝛ nō sibi extrinseca nō est nisi vel q2 illa est effe,
ctus nālis ipı̄⁹:sic̄ sol nāliter esse nō pōt:qn lumē sit ab
ipso diffusuȝ:vel q2 est ꝑpa quedā passio ꝯñs:sic̄ dicim⁹
ꝙ ignis nō pōt esse sine calore:vel q2 est cā ipm in eē cō,
seruās:sic̄ lumē nō pōt existere nāliter nō exñte lumio,
so corpore quo ꝯseruat̄ in esse.ꝑpter p̄ᵐ nō ipedit̄ ꝑposi,
tū:tū q2 forma nō est effect⁹ māe illo mō:tū q2 ꝑ diuinaȝ
potētiā pōt q̄libet talis cā sine hui⁹ effectu existē.pȝ de
sole tp̄e mortis cħi q nō ꝓfudit lumen in aere.pȝ ēt de
igne in camino qui tres illos pueros nō calefecit:aut ali
ter aliq̄liter egit in eos.Nec ꝑpter 2ᵐ:q2 nulla est fora
tā nāliter ꝛ nec̄io ꝯñs aliqđ subm qn sine ipsa de⁹ possit
subm ꝯſuare:sicut expsse haberi pōt a btō Aug.in epla
ad Cōsentiū.q̄ est.73.in nuō eplaꝝ.vbi ait.Ualet diuina
potētia de ista visibili atqȝ tractabili nā corpoꝝ a qbus,
dā auferre:q̄s voluerit q̄litates.Et cū ante statī dixisset
ꝙ deus carnē nostrā pōt ꝑpetuo sine corruptiōe seruare
sicut ꝛ pueros in camino sine lesione seruauit:ꝛ posuit q̄
daȝ rñsionē qua dici posset nō carni illoꝝ viroꝝ additā
fuisse ꝯtra ignē incorruptionē:sȝ ipsi igni detractā corrū
pēdi facultatē.verba sua sunt:nō h dixit eē ipossibile:sȝ
dicit hec adhuc p̄us dicto mirabili⁹ eē:eo ꝙ sil' ignis cō,
burebat ligna ꝛ nō vrebat illoꝝ corpora.ꝛ mox sequunt̄
v̄ba allegata:ita ꝙ nō est dubiū alicui diligēter ꝯsiderā,
ti:qn Aug.velit ibi asserere deū posse si vellet face̅ igneȝ
absqȝ calore:ꝛ quālibet rē sine ꝑpa q̄litate ꝛ q̄libet pas,
sione nālr̄ ꝯñte.Relinq̄t̄ ḡ si mām nō posset sine oī for,
ma facere:ꝙ h sit q2 per formā mā ꝯſuat̄ in eē:ꝛ sic pȝ
ꝯñā.Sȝ falsitas ꝯñtis:vt mihi appet dȝ cuilȝ catholico
eē certa:q2 nō min⁹ q̄libet rē de⁹ pōt absqȝ alio ꝯseruā
te extrinseco ꝯſuare q̄ possit absqȝ alio efficiēte ꝑduce̅.
sicut.n.ab ipso ita per ipm sunt oīa ꝛ oīa in ipso ꝯstāt ẜȝ
Aplm̄.℄ Cōfirmat̄:q2 alias de⁹ idigeret creatura ꝛ iuua
ret̄ per eā in ꝯseruādo aliā creaturā:qđ videt̄ derogare
oīpotentie dei:vñ sic̄ dicit Aug.p̄ de li.ar.ꝙ ille nō deuȝ cap.2.
oīpotentē credit qui vlla credit euȝ adiutū in creādo nā
q̄si ipse sibi nō sufficeret:ita certe vr̄ ꝙ nō plene credat̄
oīpotēs si nō vnā q̄libet creaturā sine alteri⁹ adiutorio
ꝯſuare possit.℄ Ad h facit:q2 sicut coiter arguit nō mi
nus h est deo possibile q̄ ꝙ accñs sit sine subto:qđ tm̄ fit
per diuinā potentiā in sacr̄o.Multa etiā alia mirabilia
ꝛ supra nām legimus facta diuinit⁹:ex qb⁹ cōsideratis ꝛ
creditis nō deberet aliqs dubitare hoc deū posse:ꝛ ideo
Aug.in allegata epla cū adduxisset miraculū de igne in
camino.ait.Qui ista nō credūt nimiū de diuina ptāte dif
fidunt:nec cū eis vel ad eos nūc ẜmo nobis est.Qui aūt
ista credūt ex his ꝛ illa vtcūqȝ cōijciāt que fideliter que
rūt.℄ Cōtra ꝯ̄neȝ istā est opi.vni⁹ docto.cui⁹ rō est:q2 si ꝯ opinionē San. Tho. p.1.q.66. arti p̄.
mā eēt sine forma.mā esset actu sine actu:qđ iplicat ꝯdi,
ctionē.ꝯñā pȝ:q2 ipm qđ est act⁹ est forma.Et sumit̄ rō
ista a Cōmē.2.phy.Cui⁹ auctes ēt ad h sunt ibidē ꝯ⁰.30. Cō.12.
ꝛ in p̄ li.ꝯ⁰.70.2° ad idē arguit̄ sic.Quāto aliq̄ faciūt ve
rius vnū:tāto minus sunt adinicē separabilia.Sed mā
veri⁹ facit vnū cū forma:q̄ ꝑpa passio cū subiecto:q2 mā
cū forma facit vnū per se.passio aūt cū subiecto vnū ꝑ acci
dēs:ꝛ tm̄ nō pōt separi a subiecto.3° oē esse est a forma ẜm 3ᵐ
Boetiū.si ḡ mā eēt sine forma hēret eē ꝛ nō hēret esse:qđ
est ipōle.4° si sic seq̄ret̄ ꝙ in mā sil' eēnt p̄uatiōes oppo, 4ᵐ
sitarū formaꝝ.simul.n.p̄uata formis oppositis eēt.Sed
ꝯñs est ipōle:q2 mā nō pōt hēe p̄uationē vni⁹ forme op
posite nisi sit sub alia forma opposita.℄ Iste rōnes mo Rñsio ad rationes Thom.
dicū valēt:vñ ad p̄mā dōm si itelligat̄ ꝙ eēt actu p̄ mō
supra posito ꝛ per actū itelligat̄ forma ꝯñs nō est ipōle
nec iplicat ꝯdictionem aliquā.Si vō intelligat̄ ꝙ esset
actu 2° mō:ꝯñtia nō valet:qm̄ nō eēt sic actu.auctoritas
vō Cōmen.vbi agit̄ de potentia dei acceptari nō debet.
℄ Ad 2ᵐ si accipiat̄ ꝑpria passio ꝑ accñte ꝑprio reali, Ad 2ᵐ

ter informãte subm sic argu^m videt accipere.dõm q᷑ qli
bet talis põt etiã a subto separi:vt etiã ex auctẽ Aug.põt
Ad 3^m apparere.¶ Ad 3^m dõm q᷑ Boetius intelligit de esse spe
cifico pfecto cõpositi de gñe subẽ:ꝛ sic non est ad ppositũ.
Ad 4^m tũ.¶ Ad 4^m ↄcedo ↄñs.Cuꝫ pbat q᷑ sit ipossibile.dõm
q᷑ illud assumptũ verũ est de formis oppositis imedia
tis circa subm:ꝛ necio sibi succedẽtib⁹.Sed talis succes
sio nõ est necio respectu potẽtie dei:sed ſm cursum nãe
tm:ꝛ iõ nõ sequit q᷑ mã nõ possit eẽ sine forma per potẽ
Ad p^m tiã dei:ſꝫ solũ q᷑ nõ nãliter:qd ↄcedo.¶ Ad p^m ↄceden
pnci^le. dũ est ↄsequẽs.¶ Ad 2^m dicendũ q᷑ Ugo loquit de po
Ad 2^m tẽtia naturali.nõ aũt de potẽtia dei absoluta.Et ad argu
mentum in oppositum patet ex dictis.

¶ Distinctionis.XV. Questio. I.

Circa di.15.in qua Magr̄ agit de pductiõe mixtoꝝ ex elemẽtis vt pi
sciũ ꝛ auiuꝫ ex aqua ꝛ reptilium ex terra.
Quero sic hic ↄsuetũ ẽ queri.vtꝝ in mix
tis generatis ex elemẽtis remaneãt essen
p^m tie ipsoꝝ elementoꝝ.Et arguit p q᷑ sic.qꝛ
si nõ manerẽt iã nullũ eẽt mixtũ.Suppo
nimus aũt mixta esse.ↄñs pꝫ.qꝛ non est aliqd mixtũ nisi
aliqd alicui misceat:que vo nõ sunt nõ possunt misceri.
Confir. ¶ Cõfirmat:qꝛ mixtio est miscibiliũ alteratoꝝ vnio.p
T.c.90. de gnõne.ex quo duplr arguo.p qꝛ que nõ sunt nõ est pos
sibile esse vnita.2° qꝛ que sola alterant non corrũpunt.
miscibilia vo solũ alterant in mixtiõe:aliogn debuisset
T.c.90. dixisse corruptoꝝ vnio.¶ P̄.Ibi ingt phs.hec.n.s.miscibilia
2^m bilia nec corrupta eẽ necẽium qñ mixta.2° ponat q᷑ ele
mẽta ↄcurrant ad gnõneꝫ mixti:aut in hᵃ gnõne oĩa cor
rũpunt:aut aliqd sic ꝛ aliqd nõ aut nullũ.p^m nõ põt dici:
qꝛ nõ esset aliqd agens gñans mixtũ.nõ.n.ipm gñarent
elementa:qꝛ in instanti gñationis nõ sunt:ꝛ per ↄñs nec
tũc agere pñt:nec aliud aliqd agẽs põt assignari:nisi for
sitan dicat q᷑ agens vniusle.s.celũ tunc generat mixtuꝫ.
Sed hoc nõ sufficit:qꝛ pter agẽs vle necẽ est eẽ agẽs pti
culare primũ mãe geniti:cũ nãle agẽs nõ imediate agat
in distãs.¶ P̄.Quid corrũpit ipa.nõ.n.appet aliud cor
rũpẽs extrisecũ.Si aũt mutuo se corrumpũt necẽ est ali
qd alia vincẽ:ꝛ per ↄñs aliqd remanere.nõ igit oĩa cor
rũpunt:nec põt dici q᷑ aliqd corrũpit ꝛ aliqd nõ:qꝛ tũc
qd corrũpit ↄuerteret i nãꝫ remanẽtis:ꝛ nõ eẽt tũc mix
tio:sic nec qñ gutta apponit amphore vini ↄuertit in vi
nũ:vt dic phs.¶ P̄.Tũc illõ corruptũ nõ vniret rema
nenti:qꝛ nõ eẽt:ꝛ p ↄñs mixtũ nõ eẽt mixtũ ex illo cor
rupto.Relinquit g 3^m.s.q᷑ nullũ corrũpit:qd est ppo^m.

Oppo^m T.c.83. Ad oppositũ arguit ex intẽtione phi.p de gña.
qui pbat q᷑ nõ miscent habitus ꝛ
passiones subtis:qꝛ talia saluant in nã ppa.igit si elẽta
inicẽ vere miscent nõ saluant.corrũpunt g.ꝛ p ↄñs sue
essentie nõ manẽt in mixto.¶ Cõfirmat p illõ qd sub
T.c.86. dit phs.manifestũ ingt q᷑ neqꝫ ſm pua saluata opꝫ que
miscent dicere mixta esse.cõpositio.n.erit ꝛ nõ mixtio.

Opi.Aui. cap.x. Com.90. Cõ.67. Circa.q. istã quadruplex est opi.vna fuit Aui.sicut
pꝫ p sufficiẽtie.ꝛ Cõmẽ.recitat p de gnõ
ne.ꝛ 3° ce.q᷑ in mixto manent elemẽta integra ꝛ fixa ſm
ẽẽntias pprias:ꝛ corrumpunt tm eoꝝ qlitates ꝛ ex eis q̃
daꝫ cõplexionalis ꝛ media qlitas generat.Alia opi.fuit
Opi.Ari, Cõ.67. Cõmẽ.vt pꝫ.vbi.ã.3.ce.vꝫ q᷑ forme subales elemẽtoꝝ nõ
corrũpunt ſm totũ ſꝫ diminuunt ꝛ corrũpunt ſm pte ꝛ
ex collatione earũ sic diminutarũ puenit alia forma:sic
cũ albedo ꝛ nigredo admiscent fiũt ex eis multi colores
vt aũ.Ex hoc ẽt ↄñter ↄcedit q᷑ tales forme subales reci
piunt magis ꝛ minus:qd dicit nõ repugnare eis pp earũ
iperfectionẽ.nã suũ eẽ est me^m iter formas pfectas ꝛ acci

dentia.Probat igit duo.p^m est.q᷑ non totalr corrũpunt: p^m
qꝛ ingt ipe.Si corrũperent ſm totũ:tũc p^a mã recipet p
ꝛ ẽẽntialr oẽs formas:ꝛ nõ recipet foias cõpositoꝝ me
diantib⁹ istis corporib⁹.2^m est.q᷑ nõ remanẽt cõplete:ꝛ 2^m
in sua pfectione. p qꝛ si sic remanerẽt:necesse ingt esset 1
q᷑ nulluꝫ ens gñaret ab eis diuersum in forma subali:ſꝫ
tm in accñtib⁹. 2° qꝛ tũc cõpositũ ex elemẽtis nõ hẽbit 2
vnã formã subalẽ:ꝛ per ↄñs nõ erit vnũ in actu:cui⁹ pbõ
est:qꝛ nõ est põe q᷑ vnitas cõpositi sit vnitas ↄtact⁹ tm
vel ↄtinuatiõis.est igit vnũ per vnã formã:ꝛ ↄstat q᷑ nõ
per formã accñtalẽ.igit per subalẽ.Et seqt ẽt(vt dicit)
q᷑ vna formaꝝ elẽtoꝝ est distincta ab alia ex quo põt iser
ri q᷑ cõpositũ nõ erit vnũ sed plura ẽẽntialr. 3° qꝛ si re
manẽt hᵃ forme itegre:aut ẽt eoꝝ qlitates remanẽt pfe
cte:ꝛ tũc seqt q᷑ in cõposito sit ignis in actu cuꝫ calore:ꝛ
siccitate in sũmo:aut remittunt ſm ptẽ:ꝛ tunc sequit q᷑
põe erit vt eoꝝ forme denudent his qlitatib⁹ ſm totũ.
pars enĩ ꝛ totũ idẽ hñt iudiciũ.ꝛ totũ hᵃ inquit est ipõe.
¶ 3° opi.recẽtissima oĩuꝫ est q᷑ forme subales elemẽto Aureolo li.2.di.15.
rũ nõ manẽt ſm totã ẽẽntiã suã:nec ſꝫ aliqꝫ ptẽ magnã pte.1.q.1.
vel paruã q̃ retineat nomẽ ꝛ diffonẽ toti⁹ forme.Sꝫ ſm c.2.ꝛ i qlͣ.
aliqꝫ partẽ sui cui p se nõ cõpetit rõ forme illi⁹:vñ ima q.vlama.
ginant in qlibet forma miscibili siue subali siue accñta
li vnũ genus partiũ.nõ qdẽ quãtitatiuaꝝ ſꝫ ẽẽntialiũ nõ
eiusdẽ rõnis inter se ꝛ cum forma totali.Sed alterius ꝛ
alterius:ex qbus integrat ipsa forma substãtialis.dicũt
ergo q᷑ in mixtione aliqua illaꝝ corrumpit ꝛ alia rema
net eadẽ que pus fuit:ꝛ ex talib⁹ realitatib⁹ partialib⁹ ꝛ
incõpletis elemẽtoꝝ ↄflat ꝛ resultat forma mixti:ita q᷑
forma mixti nõ est aliq̃ simplex forma de nouo inducta
in mã:ſꝫ qdã ex pexistẽtib⁹ diuersaꝝ formarũ partibus
ↄflata.Rõnes hui⁹ opi.recitabunt in 2° articulo.¶ 4° Sco.li.2.
opi.que nũc etiã coĩus tenet est q᷑ forme elemẽtoꝝ:nec disti.15.q.
ſm se totaꝫ nec ſm vllas partes suas remanẽt in mixto. vn.ca.

Nunc restat videre que opi.ex his sit va.pbabo g p p^o arti.
aliqs ↄnes.ꝛ 2° obyciaꝫ ↄ ꝛ rñdebo ad obiectio
nes.Pro p pmitto q᷑ sicut ẽt tetigi in p li.d.17.vbi quere
bat an forme intẽsio fiat p depurationẽ a ↄrio in solone
cuiusdã argumẽti.Forme miscibiliũ pñt duplr ↄsidera
ri.Uno mõ in cõpone ad aliqd aggregatũ ex eis anteq̃
sequat gnõ subalis alicuius sube alterius spẽi ab eis:quã
subam dicim⁹ corp⁹ mixtũ vt lapis vel ferruꝫ aut aliqd
hᵃ.Alio mõ pñt ↄsiderari in cõpone ad aliq̃ talẽ subam
ex eoꝝ mixtiõe genitã:ꝛ in illo 2° sensu loquẽdo de mix
to:sicut ꝛ opi.pmisse locute sunt.p^a ↄ pbãda est.q᷑ forẽ
subales elemẽtoꝝ nõ manẽt pfecte itegre in ipo mixto.
Alia q᷑ nec manẽt remisse ꝛ fracte vt imaginat opi.2°.3°
q᷑ nec ſm aliquas ptes suas ẽẽntiales.iuxta imaginatio
nẽ opi.3^e. 4° absoluta q᷑ forme hᵃ non sunt actualr ſm
se in mixto mõ tali de quo dictũ est.qualr aũt ꝛ quõ dice
tur.¶ Primã ↄnẽ pbo sic.accipio(gr̃a exẽpli)vnũ lapi p^a ↄ
dẽ:aut in illo lapide est aliq̃ pticla in qua est tm vna for
ma subalis vnius elemẽti:ꝛ loquor de ptib⁹ ſm q̃titatẽ
dimẽsiuã:aut nulla est oĩno q̃tũcũqꝫ pua:in qua nõ sint
forme pluriũ elẽtoꝝ.Si dicat p^m.igit nõ qlibet ps isti⁹
lapidis est mixta:nec qlibet est lapis.nã vnicũ simplex
elẽtũ nõ est lapis.ↄñs aũt fl̃m est ſm vitatẽ ꝛ ſm ↄcessionẽ
sionẽ oĩuꝫ:qm qlꝫ ps lapidis:ꝛ silr cuiuslꝫ pris ps in isi
nitũ ẽt sumẽdo minorẽ est de lapis:ꝛ ita est in qlꝫ homo
geneoꝝ:qꝛ qlꝫ ps ei⁹ q̃titatiua est eiusdẽ rõnis cũ toto.
ꝛ hᵃ ẽt expsse dicit phs in illo.c.de mixtione.Si dicatur T.c.86.
2^m:cũ forma subalis nõ deserat ppriã mãm transiẽs ad
aliã:sicut nec ẽt accñs migrat de vno subto in aliud.seq
tur q᷑ simul cum illa forma erit sua mã quã prius etiam
informabat:ꝛ sua etiaꝫ quãtitas:ꝛ sic in eodem situ pmo

2m erunt plura corpora simul:qđ est ipole nāliter.¶ 2° aūt
forma vni⁹ elemēti.vbi grā.ignis existēs in mixto īfor
mat pcise eādē portionē māe quā īfořabat añ mixtionē.
⁊ silr cuiuslibet alteri⁹ elemēti forma īformat pcise suā
porē mām:aut nō solū suā mām:ſʒ ēt īformat māʒ quā
pus īformabat forma alterius elemēti.hoc 2m nō est pos
sibile nālr:nec p^m pōt dici:q2 vel nulla noua forma suba
lis est pducta:⁊ per ꝯñs illa nō erūt vna suba numero:ſʒ
q̄ttuor aggregate:nec mixtū erit lapis:ſʒ erit ignis ⁊ aer:
terra ⁊ aqua:aut noua forma subalis erit inducta:⁊ tūc cū
māe elemētoꝝ manētes nō se mutuo penetrent in eodē
situ vna erit simulr extra aliā:⁊ ex h̄ sequiť ꝙ vna pars
mixti informeť forma mixti ⁊ forma ignis tm̄:⁊ alia in
formeť forma mixti ⁊ forma aeris tm̄:⁊ sic de alijs:⁊ p
ꝯñs nullū mixtū erit homogeneū:⁊ nulla ps erit mixta:
3m vel vnū elm̄ti solū erit mixtū:qđ nō est dōm.¶ 3° pono
ꝙ ex vno mixto gñeť aliud mixtū:aut igiť in mixto ge
nito sunt forme subales pmoꝝ elm̄toꝝ:aut nō:si nō.igiť
nō est necesse vt in mixto sint hꝫ forme:⁊ p ꝯñs frustra
ponunť eē in alijs mixtis.si sic.cū nō sit in gñatione isti⁹
facta noua ꝯgregatio ⁊ mixtio elemētorum:nō sunt alie
forme elemētoꝝ in isto genito q̄ fuerunt in corrupto:⁊
tūc sequunť aliq̄ incōueniētia.vnū est ꝙ hic nō sit vā ge
neratio pro eo ꝙ remaneat aliqd ideʒ numero retinens
ideʒ nomē ⁊ eandē diffinitionē eo ꝙ remaneat eadē for
ma specifica spālis:imo plēs in plurib⁹ materijs.¶ Itē
illi qui oppositā opi.defendunt dicunt gñōnem in h̄ dif
ferre a mixtiōe ꝙ in gñōne totaliter corrūpiť id ex quo
aliud gñať:in mixtione vō nō.nō est igiť hec vā gñatio.
aliud qđ seqť est ꝙ eedē mensure ⁊ ꝓportiones elm̄toꝝ
sūt in mixto genito que fuerūt in corrupto:⁊ ita quotcū
qꝫ mixta vnqꝫ successiue gñabunť:in oībus erit equa ele
mētoꝝ ꝓportio:⁊ elemētū qđ pdominať in pmo mixto
īmediate ex elemētis generato predominabiť in q̄libet
4m succedentiū:qđ absurdū est dicere.¶ 4° sic arguit qdaʒ
Adam doctor.aut mā vnius elemēti est in eodeʒ situ p cū mā al
terius:aut in alio:si in alio ita etiā ⁊ forme.⁊ tūc mixtio
nō est nisi iuxta positio.Si in eodē aut ipsa ⁊ illa consti
tuunt vnā eēntiā:sicut due ptes albedinis vel alteri⁹ for
me existes in eodē subto pmo cōstituunt vnā formā nu
mero:⁊ tūc seqť ꝙ mā suscipiat magl ⁊ min⁹:⁊ nālr pos
sit intēdi ⁊ remitti:qđ nunq̄ʒ est auditū.pʒ ꝯña.q2 nō est
aliud essentiā aliquā intēdi q̄ ex aliquo adueniēte ⁊ nā
liter in eodē loco cū alio eiusdē rōnis existēte vnā totaleʒ
essentiā fieri:vnde intēsuʒ dī qđ est magis intēsiue:⁊ sic
esset in ꝓposito:aut ille māe nō ꝯstituunt vnā eēntiam
numero:ſʒ remanent distincte numero:⁊ si sic.si q̄libet
retineat ꝓpriā formā subalē.sequiť ꝙ in eodē situ pmo
erūt distincte sube corporee cōposite ⁊ nāliter per se subsi
stentes.nec mixtio aliud erit q̄ congregatio corporuʒ se
inuicē penetrātiū:que īpossibilia sunt nālr.¶ Ad istud
valet etiā rō Cōmē.supra facta de vnitate cōpositi ꝯtra
2ᵃ ꝯ Aui.¶ Scđa ꝯ que spāliter est ꝯtra Cōmē.pbať euidē
ter per quālibet predictarū rōnū:sicut pʒ applicāti:⁊ ita
arguēti de illis partib⁹ formaꝝ remanētib⁹:sicut argutū
est de ipsis formis si itegre ponanť remanere.Spāliter
aūt deficit in eo ꝙ ꝯcediť formas subales elemētoꝝ in
tendi ⁊ remitti:sic.n.nō solū in mixtiōe:sed ēt extra p se
vnū elemētū posset p actionē alteri⁹ subaliter remitti:⁊
sic ideʒ ignis numero nūc eēt minus ignis q̄ pus.Sicut
pōt vnus esse minus calidus vel rarus q̄ pus.⁊ rursus p
actionē ignis intēsioris posset intēdi ⁊ fieri magis ignis:
2m qđ est magnū incōueniēs physicū.¶ ꝓ.Cū nō solū ele
mēta illa q̄ttuor sint miscibilia:ſʒ ēt multa corpora mix
ta sint miscibilia:vt ex eis etiā aliud mixtū gñeť:sicut

pʒ in electuarijs ⁊ alijs plurib⁹.Sequiť ꝙ etiam ille for
me subales mixtoꝝ miscibiliū sint intēsibiles ⁊ remissi
biles eēntialr:⁊ per ꝯñs nō solū forme elemētoꝝ ꝓpe ca
rū:sicut dicit īperfectionē ⁊ diminutionē a formis perfe
ctis pit sic remitti.¶ ꝓ.In colore medio nālr:q̄lis est 3m
viriditas feniculi ⁊ rubedo rose aut in alio ex extremis
cōmixtis essentialr genito.qđ dico ad diāʒ coloris me
dij fm apparentiā tm̄:de quo dcm̄ est in ꝯ vbi.ś.d.17.nō
sunt essentie colorū extremoꝝ:nec fracte nec integre.igi
tur nec forme elemētoꝝ i mixto.ꝯña pʒ per eū:q2 silr di
cit elemēta eē in mixto ⁊ colores extremos in medijs:vt
recitatū ē.Sʒ añs pbatū est sufficiēter vt est īmo.vbi.ś.
¶ Tertia ꝯ ex rōnib⁹ p^c ꝯnis ēt pbať.Si.n.remaneant 3ᵃ ꝯ
tales ptes formarū elemētoꝝ aut in aliq̄ pticula mixti
est tm̄ pars forme vni⁹ elemēti:⁊ tūc nō q̄libet pars est
homogenea toti ⁊ alijs partib⁹:aut in q̄libet pticula non
tm̄ est pars vni⁹ forme:ſʒ ⁊ pluriū sil:⁊ seqť ꝙ ⁊ plures
māe ⁊ cōposita subalia:⁊ corpa nālr p se subsistētia sint
sil in eodē loco ꝓ sicut in pma rōne deducebať.¶ ꝓ.Cū 2m
fm istam opi.forma mixti nō sit forma noua fm eēntiā
distincta a formis miscibilibus seu a particulis illaꝝ re
manētibus:⁊ nulla illarū particularū deserere posit na
turalr suā mām manēs in rerū nā:nec ēt possit simul cū
illa de nouo mām aliam informare.multo certe min⁹ q̄
pōt forma totalis ⁊ pfecta sue spēi:de qua nulli dubiū ē:
cū nullus sane mētis concederet ꝙ forma subalis ignis
hꝫ demōstrati possit nālr eadē ipsa pmo īformare vnaʒ
aliā mām de nouo:nec̄ē est ꝙ illa cōposita subalia pticu
laria quoad formas diuersoꝝ elemētoꝝ nō ꝯstituať ali
quā subaʒ per se vnā nisi fm ꝯtinuationē vl q̄dā i eodē
loco ꝯgregationē.¶ ꝓ.Etiā 3ᵃ rō applicať euidenter 3m
ꝯtra istam opi.⁊ eo euidētius quo ista opi.nullā aliā for
mā ponit in mixto.silr ⁊ illa Cōmē.ꝯtra Aui.de vnitate 3°ce.67.
cōpositi.cū iste nullā vnā formā possit assignare cōposi
to nisi vnitate ꝯtact⁹.¶ ꝓ.Spālr ꝯtra viā istam pōt ar 4m
gui de illis ptialib⁹ realitatib⁹ forme elemētaris.aut.n.
vna est act⁹ alterius:⁊ sic forma subalis erit eēntialr cō
posita ex ꝓpo actu ⁊ ꝓpa potētia:qđ iste doctor nō vult
ꝯcedē.Et pterea erit qđdā cōpositū subale p se gñabile
⁊ corruptibile.corruptibile quidē dum venit ad mixtio
nē.gñabile vō dū mixtū illđ dissoluiť in elemēta:qm̄ tūc
realitas que erat in mixto recipit suā actualitatē:⁊ tunc
est verus ⁊ integer ignis in actu ⁊ ipsa forma ignis cuius
pars sola pfuerat:qđ est valde absurdū:aut neutra ē act⁹
alterius:⁊ tunc cū nō sint eiusdeʒ rōnis fm opi.⁊ sint in
eodē subiecto pmo nō ꝯstituēt vnā formā plus q̄ faciat
grāmatica ⁊ musica in aīa:aut albedo ⁊ dulcedo in lacte.
¶ ꝓ.Si neutra est actus alterius vtraqꝫ igiť īmediate 5m
informat mām ⁊ cū ea vnū per se compositū constituit.
⁊ sic ex mā ⁊ vna illarū realitatum resultat vnum com
positū per se:⁊ ex eadē mā ⁊ alia realitate resultat cōpo
situʒ alterius rōnis aliud saltē partialiter a pmo.¶ Cō
firmať:q2 si per potētiam dei vna illarū realitatum īfor
maret vnam portionē māe:⁊ alia aliam portionē distin
ctam ⁊ discretam ab alia non est dubium ꝙ ex eis ⁊ suis
materijs constituerētur duo composita diuersarū rōnū.
Et sic sequiť ꝙ ignis ⁊ ꝙ elemētum nō sit vnuʒ nisi per
accidens ꝓpter vnitatē māe:sicut musicum ⁊ grāmati
cum sunt vnuʒ ꝓpter vnitatē subiecti musice ⁊ grāmati
ce.¶ ꝓ.Qđ dicit op.de forma mixti.s.ꝙ non est alia ab 3 aureo
illis partib⁹ formarū elementarū:sed conflata ex eis est lum
falsum:qđ pmo pbatur per Cōmē.ꝓ de aīa.ibi.n.phs cō Cō.77.
tra eos qui ponebant aīam ex oībus elemētis cōpositam
vt cognoscat oīa.arguit inter cetera ꝙ esto ꝙ sic esset ex
oībus elemētis cōposita adhuc nō cognosceret oīa:q2 nō

cognosceret cõpositũ ex elementis. ⁊ Cõmẽ. declarãs h.
Cõtingit inqt eis vt nõ cognoscãt vniuersas rei cõpõnẽ:
⁊ q̄ no sentiat formã ei⁹. forma. n. est supra elemẽta in cõ-
posito. ꝯtingit ergo vt nõ cogñscat deũ aut hoiem neqꝫ carnẽ
neqꝫ os. nõ. n. est elemẽtũ ẽẽntia. i. forma: neqꝫ ex elemẽ-
tis. ⁊ h necesse est in oib⁹ cõpositis: ⁊ seqt̃ adhuc. ẽẽntie ⁊
forme rerũ necesse est vt sint supaddite elemẽtis: vba ex-
pressiora nõ possent dici ad ꝓpositũ: nec vba solũ sꝫ ꝓbõ
sua cogit h ipm itẽdẽ cũ ifert q̄ nõ cognoscet vniuersas
rei cõpositionẽ ⁊c. Itẽ 7⁹ meta. in fine phs soluens qõnẽ
motã in. 3. vtrũ. vꝫ in idiuiduo sube sit aliq̃ cã pter mãꝫ:
Cõ. 2. qm̃ vt ibi. s. 3. meta. dicit Cõmẽ. cã formalis fuit nota ab
T. c. 60. eo solo iter antiquos hãc inqꝫ soluẽs in fine septimi in il-
la pte. Qm̃ vo ex aliquo cõpositũ sit vt vnũ sit oẽ sed nõ
vt cumulus: ⁊ ẽt qm̃ illi nullã ponẽtes formã distinctaꝫ
a mã: dicebãt ista corpora nõ esse aliud q̃ ipsa elementa
diuersimode ꝓportionata inuicẽ ꝯgregata: iõ phs ꝓbat
p̄ q̄ pter hꝯ elemẽta est aliud aliqd in cõposito. Deinde
q̄ illud aliud nõ est aliqð elemẽtũ nec aliqd ex elemen-
T. c. 60. tis cõpositũ: ⁊ finalr̃ determinãdo ꝯcludit. videbitur q̄
vtiqꝫ aliqd h ⁊ elemẽtũ ⁊ cã essendi. h qdẽ carnẽ. h vo
syllabã. silr aũt ⁊ in alijs suba aũt vniuscuiuſqꝫ hec. hec
enĩ cã pma ẽẽndi. vbi Cõmẽ. ꝯ⁹ vltimo dicit expresse. q̄
in istis est aliqd additũ elemẽtis: ⁊ pter illð nõ est aliqð
elemẽtũ: qꝛ vt dicit phs. si pter illud ⁊ alia elemẽta esset
aliud elemẽtũ additũ eis ⁊ ꝓcederetur in infinituꝫ nec
etiam illud additum est ex elementis: qꝛ ẽt pter illa ele-
mẽta ex qbus est oporteret eadẽ rõne eẽ aliud additũ.
Cõ. 60. Et Cõmẽ. dicit. q̄ si illud fuerit elementũ ꝯtingit vt ha-
beant alia elemẽta aliqð additũ: ⁊ est forma: ⁊ si nõ: non
fieret aliqd h: ⁊ est eadẽ rõ cũ ea quã Aui. facit vt supra
habitũ est. deinde exponẽs pallegata vba phi. videbitur
aũt vtiqꝫ ⁊c. vbi est ꝯ determinationis. per hãc inqt per
scrutationẽ appebit h esse aliã subam ab elemẽtis mãli-
bus: que ẽt est elementũ. i. pars cõpositi: ⁊ q̄ est pma cã:
⁊ q̄ est cã que est forma: ⁊ q̄ alicuius est caro: ⁊ alterius
os: ⁊ alterius sylla: ⁊ silr in oibus rebus diuersarũ substã-
tiarũ dõm: qm̃ hoc est cã p⁹ sube. i. qm̃ ista suba est cã que
est pma qdditas. Ex his clare pꝫ q̄ phs ⁊ Cõmẽ. itẽdunt
q̄ i mixtis sit aliq̃ forma subalis. q̃ nec ẽ elemẽtũ nec ex
elemẽtis cõposita: ⁊ ipsa est forma que est pars cõpositi
⁊ nõ sicut qdã dicunt de forma totius. ⁊ hec est cã ꝑ quã
Aureol⁹ ipm cõpositũ est h vel illud ſm spẽm ⁊ qdditatẽ. ¶ Sꝫ
vbi. s. ꝯtra hunc auctoritatis sensuꝫ arguit iste doctor: qꝛ ſm h
forma mixti erit elemẽtũ: qꝛ ipa cũ elemẽtis itrabit cõ-
stitutionẽ cõpositi: ⁊ tunc eadẽ rõne pter eã ⁊ alias ptes
Rñsio cõpositi opꝫ ponẽ aliud elemẽtũ in ifinitũ. ¶ Ad istud
dõm q: elemẽtũ sumit̃ dupl̃r. Uno⁹ cõiter ꝑ oi pn̄⁹ itri-
seco rei. Alio⁹ spãliter ꝑ pn̄⁹ itriseco mãli seu qð est q̃si
mã. Scðo mõ negat illud additũ esse elementũ: ⁊ p⁹ mõ
affirmat: vñ statim ait. h nõ est elemẽtũ sed pn̄m. Elemẽ-
Arist. ⁊ tũ vo est in qð diuidit̃ in existẽs vt mãꝫ. Et Cõmẽ. expo-
Cõmen. nens h ⁊ simul soluens obiectionẽ pmissam dicit. elemẽ-
vbi. s. tũ enĩ est illud in qð resoluit̃ res: ⁊ est in re q̃si mã. h aũt
s. forma est elemẽtũ: ⁊ cũ res resoluit̃ nõ resoluit̃ in ipm
per qð vult: q̄ est elemẽtũ sꝫ nõ mãle. h etiã pꝫ ex palle-
Cõ. 60. gatis. dicit. n. Cõmẽ. apparebit h esse aliã subam ab ele-
mentis mãlib⁹. nõ ait absolute ab elñtis. Itẽ cũ dicit q̄
ipa est elemẽtũ: exposuit. i. ps cõpositi. ¶ P̃. Si forma
mixti nõ eẽt alia vt dcm̃ est: seqt̃ q̄ oia mixta eẽnt eius-
dẽ spẽi ⁊ hẽent opõnes eiusdẽ spẽi: qð est manifeste flm.
ꝯña pꝫ. nã oium eẽnt eadẽ pn̄⁹ intrinseca ⁊ nõ eẽt dñtia
nisi in ꝓportione ⁊ q̃titate ipsoꝝ elemẽtoꝝ. s. qꝛ in vno
mixto superabundaret ignis in alio aer: ⁊ sic de alijs ſm
aliã ⁊ aliã ꝓportionẽ adinuicẽ: ⁊ h ẽt iste doctor ꝯcedit.

Sed ex ipso nectio sequit̃ incõueniẽs illatũ. Nã vt dicit Cõ. 72.
Cõmẽ. 3⁹ ce. Regula est q̄ a causis: q̃rũ nã est eadẽ ⁊ nõ
differũt nisi ſm magis ⁊ min⁹ nõ seqt̃ nisi vna nã diuer-
sa ſm magis ⁊ min⁹. Et iterũ subdit q̄ cãe diuerse in q̃n-
titate hñt cãta diuersa i q̃titate ⁊ vtrũqꝫ est eiusdẽ spẽi:
⁊ ex h arguit ꝯ eos q dixerũt elemẽta differre abinuiceꝫ
ꝑꝑ figuras ꝓprias. Sermo aũt eoꝝ inqt. si eẽt ver⁹ ex di-
uersitate cãrũ ſm magis ⁊ minus. s. cãrũ cõuenientiũ in
forma ⁊ ẽẽntia ⁊ diuersarũ ſm magis ⁊ min⁹ ꝯsequeret̃
diuersitas cãtoꝝ ſm formas: qð ẽ ipole. h Cõmen. vbi q̄
sit i mixto alia forma subalis pter formas illas seu formarũ
ptes q̃litercũqꝫ velis eas vocare cũ tales sint eiusdẽ rõ-
nis in oibus mixtis: nõ obstãtib⁹ diuersis earũ ꝓportio-
nib⁹ oia mixta ex silib⁹ elemñtis erũt eiusdẽ rõnis. ¶ 4⁹ 4⁹ ꝯ
ꝯ ꝓbat̃ ex trib⁹ pcedẽtib⁹: qm̃ si forme elemẽtoꝝ nõ ma-
nẽt ſm totũ nec ſm ptẽ seqt̃ q̄ nõ sint ſm se actualiter
in mixto. põt nihilomin⁹ ⁊ vna rõ addi. Suppono q̄ ex
vno elemẽto pcise põt aliqð mixtuꝫ gñari ſm q̄ q̃libet
corpora pter illa q̃tuor p⁹ que vsitate vocant̃ elementa:
dicim⁹ mixta. vbi grã. piscis ex aq̃ tñ. Et ista suppositio
pꝫ per Aug. 3. sup Gen. ad lrãm. vbi ait. q̄ obseruatũ est cap. 15.
quedã aialia ita nasci ex aquis vel terra vt sexus eis nul-
lus sit: ⁊ iõ semẽ eoꝝ nõ sit in eis sꝫ in elemẽtis ex qbus
oriunt̃. Accipio igit̃ vnũ piscẽ genitũ nõ ꝑ ꝓpagationẽ
sꝫ imediate ex aqua sola. ꝯstat q̄ in isto nõ est suba terre
vel aeris aut ignis: nec ſm totũ nec ſm partẽ: cũ nullũ ta-
liuꝫ fuerit in loco gñõnis huius piscis. Quero igit̃ an in
ipso sit forma subalis aque vel nõ. Si nõ: igit̃ habeo ali-
qð mixtũ in quo nullius elemẽti forma subalis ſm se vl̃
ſm ptẽ aliq̃ sui reperit̃: ⁊ cũ nulla expientia vel rõ ha-
beat̃ q̄ hꝯ clñta sint in corporib⁹ alioꝝ pisciũ vel aialiũ
terrestriũ plus q̃ haberi possit de isto: non est dõm q̄ in
alijs sint hꝯ elemẽta. nõ põt aũt dici q̄ in ipso sit forma
subalis aque. p̄ qdẽ qꝛ ſm hoc aq̃ ex qua genitus est nõ
esset corrupta: sꝫ adhuc remaneret: ⁊ si sic pductio huius
piscis nõ fuit gñatio sꝫ alteratio tñ. Sili. n. mõ phs. 2. ð
gñõne in illo. c. Sꝫ tñ adhuc ⁊ sic ispiciem⁹ ꝓbat q̄ nul- T. c. 31.
lũ clñtoꝝ est mã gñabiliũ. Si. n. inqt erit aer siqdẽ pma-
net alteratio erit ⁊ nõ gñatio. 2⁹ qꝛ tũc piscis erit aq̃ si- 2
cut statua facta ex ligno est lignũ: qꝛ remanet suba ligni:
vñ Cõmẽ. ibidẽ. si illud vnũ elemẽtũ remaneret ꝯuenit Cõ. 31.
vt sit in actu illa res subta. si igit̃ aer oia erũt aer. si aqua
oia erunt aqua. 3⁹ qꝛ tunc erit gñatio alicui⁹ sube per se 3
absqꝫ corruptione alteri⁹ sube: qð nõ ẽ nãliter possibile.

Nunc restat obijcere dictis ⁊ ponere rõnes ꝑ pte op- 2⁹ arti.
posita. Et qdẽ videt̃ q̄ si elemẽta totalr̃ corrũ-
pant̃: tũc mixtio nõ differt a gñõne ꝯ phꝫ p̄ de gñõne. o. T. c. 83.
manifestũ aũt q̄ oportuit differre. s. mixtio a gñõne si ẽ
mixtio. ¶ 2⁹ arguit̃ ex diffõne elemẽti. 5. meta. q̃ ẽ talis 2m
ſm lrãm cõmẽti. Elemẽtũ dr̃ illud ex quo opponit̃ res p̄
⁊ est in eo. vbi Cõmẽ. per h inqt. qð dic. s. phs. Et est i eo t. t. c. 4.
excludit̃ elemẽtũ illud qð transmutat̃ cũ aliqd genera-
tur ex eo: sicut cũ caro gñat̃ ex sanguine tũc sanguis non
remanebit pars carnis. ¶ 3⁹ sic. mixtũ ſm q̃cũqꝫ partẽ 3m
sui minimã ⁊ signabilẽ resoluit̃ in q̃tuor elementa. igit̃
in mixto sunt forme elemẽtoꝝ. Añs pꝫ. nã dũ cõburit̃ li-
gnũ ad sensuꝫ. pꝫ q̄ resoluit̃ in quasdã ptes igneas: q̃sdã
fumales: aliquas vo aqueas: ⁊ quasdã cinerales. ¶ 4⁹ ex 4m
eisdẽ res nutriunt̃ ⁊ sũt: ⁊ mixta nutriunt̃ ex oib⁹ q̃tuor
elemẽtis. igit̃ ẽt sunt ex elemẽtis. ¶ 5⁹ mixtio nõ est cor- 5m
ruptio simpl̃r ipsoꝝ miscibiliũ. pꝫ p̄ de gñõne: sꝫ si forme T. c. 90.
miscibiliũ nec ſm totũ nec ſm partẽ manerẽt in mixto.
esset mixtio corruptio simpl̃r miscibiliuꝫ. igit̃ ⁊c. Confir- T. c. 88.
mat̃ per phm q dicit. q̄ gutta vini mille millijs ampho-
ris aque nõ miscet̃. soluit̃. n. spẽs. Ecce q̄ rõ: q̃re nõ mi-

scetur

Aureo. fectur est:qꝛ corrumpitur:ex quo sequitur ꝙ que miscē-
ybi.s. tur non corrumpunt̄.preter istas rationes adducit terti⁹
opi. vnam aliam magis appropriatam suo modo dicen-
t.c.60. di.Et dicit eā esse phi.7.metaphysice in fine.arguit aūt
sic.sicut se habet.a.ꝛ.b.ad hanc syllabam ba.sic elemen-
ta ad formam mixti.puta ad formam carnis.sed.b.ꝛ.a.
sic se habent ad illam syllabam ba.ꝙ neutrius sonus ꝑ-
fectus saluatur in illa syllaba.nec etiaꝫ particula aliqua
retinens propriā sui soni.ꝛ tamē aliqua particula vtrius-
qꝫ saluatur in ipsa.vt pꝫ sensui.igit̄ ꝛc̄.Et accipiunt̄ ista
precise vt sunt prolata non scripta.maior probatur:quia
ille sonus ba.est vna quantitas cuꝫ sit vna syllaba:sicut
Rñō ꝛ forma mixti.vt ybi grā.lapidis est vna forma.¶ Re-
Ad p̄m spōdeo ad p̄mū dico ꝙ mixtio pōt sumi tripliciter.Et si-
militer mixtum. Nam ad generationem alicuius mixti
plures transmutationes cōcurrunt.¶ Quoniam primo
miscibilia diuiduntur in partes ꝛ ille inuicem congregā-
tur ꝛ iuxta ponunt̄.deinde mutuo alterant̄ ꝛ continuan-
tur.postremo ipsa corrūpunt̄:ꝛ noua substantia genera-
p̄mo tur. Potest igit̄ mixtio accipi p̄mo modo pro congrega-
tione ꝛ iuxta positione partiū miscibiliuꝫ precise.ꝛ talis
2o mixtio non est generatio.Secundo pro alteratione mi-
scibiliū in vnione ꝛ continuatione corꝫ.ꝛ nec sic est gene-
3o ratio simpliciter proprie dicta.Tertio mō pōt sumi pro
gn̄atione ꝯñte mixtiones predictas:ꝛ sic ꝓprie est gene-
ratio.differt tamen a generatione cōmuni.qꝛ nō omnis
generatio presupponit eiusmodi priores mixtiones.ꝛ iō
non omnis generatio est mixtio.sed omnis mixtio sic di-
Ad 2m cta est generatio.¶ Ad secūdū dico ꝙ nec ignis nec ali-
quod alioꝝ triū corpoꝝ est alicuius substātie que per se
sit vna:elementum:s.iuxta illam diffinitionē elementi.sed
sic.s.sole cause intrinsece rei.mā.s.ꝛ forma.sunt elementa
ipsius.ꝛ si adhuc amplius cōtrahatur ad illud in qō res
etiaꝫ resoluitur.sola materia rei est sibi elementū.ꝛ hec
Cō.4. patent per Commen.ibidem.Et si queratur ꝓpter quid ḡ
quatuor p̄ma corpora vocantur elementa respectu alio-
rum.dico ꝙ propterea:quia vel ex eis prius alteratis ꝛ
mixtis.ꝛ tandem corruptis.alia imediate generant̄ vel
ex his que sunt imediate ex ipsis sic genita.Quāuis nec
omnia alia corpora ex eis genita sint ꝛ ideo nec oium ēt
Ad 3m in isto sensu vere dicuntur elementa:sꝫ multorū.¶ Ad
tertium nego antecedens.Ad ꝓbationeꝫ dico ꝙ nec ille
partes aquee sunt aqua que dicit̄ elementaris:nec illi ci-
neres sunt terra.nec illi fumi sunt aer.ꝛ ideo in nullum
triū elementoꝝ resoluit̄.non resoluitur etiam in ignem
sed ignis ex eo generatur.Quomodo aūt ignis possit ex
ligno generare cineres vel fumū est alia questio:nec per-
Ad 4m tinens ad ꝓpositum.¶ Ad quartum dico primo ꝙ non
omnia corpora mixta nutriuntur.pꝫ de lapidibus ꝛ me-
tallis. Item non omnia que nutriūtur:nutriunt̄ ex igne
ꝛ terra aere ꝛ aqua.sed quedaꝫ ex aliīs corporib⁹.quedā
ex aliquo vel aliquibus horum.¶ Secūdo dico ꝙ non
est intelligēdū ea que nutriunt̄ esse ex his ex quibus nu-
triuntur.ꝙ illa ex quibus nutriunt̄ sm̄ suas formas igre-
diantur constitutionē nutritoꝝ.alias homines ꝯstarent
ex vino ꝛ pane ꝛ herbis ꝛ aliīs inumerabilibus que assu-
munt ad alimentū.sed quia illa in nutritoꝝ substantias
cōuertunt̄.ꝛ ex similib⁹ multis iteruenientib⁹ transmuta-
tionibus generata sunt.vnde pꝫ ꝙ argumentū nulli⁹ est
Ad 5m efficacie.¶ Ad q̄ntū dōm:ꝙ nec in mixtiōe p̄mo modo
nec ēt in sumpta secūdo modo miscibilia simplr̄ corrū-
punt̄:sed essentialr̄ sunt in tali mixto seu aggregato.sed
non sic vertitur questio de mixto.sed de mixto mixtiōe
tertia.ꝛ i tali vtiqꝫ simplr̄ corrūpunt̄ miscibilia.Et si di-
cuntur non corrūpi vel manere iproprie dictum est.vere
tn̄ ad sensum phi qui iō dicit illa nō corrumpi totalr̄.qꝛ
qō genitū est ex ipsis ꝛ manet est mediū iter illa no per
participationē:sed per cōuenientiam.conuenit enim in
ꝓpriīs qualitatibus cum illis miscibilib⁹ plus ꝙ̄ illa in-
ter se.ꝛ per ꝯñs etiam in forma quā tales consequuntur
qualitates.similiter ꝛ in operationibus ꝓuenientib⁹ ex
qualitatib⁹ illis:ꝛ qꝛ pōt per suas q̄litates ꝛ opationes si-
miles aliquo modo.ideo dicitur continere illa in virtu-
te.ꝛ ēt in isto illoꝝ virtutē saluari.ꝛ hec itētio phi est sicꝫ t.c.84.
pꝫ per expositionē suāmet.ait.n.nō manet igitur actu vt
corpus albū neqꝫ corrumpunt̄.neqꝫ alterū neqꝫ ambo.
ꝛ in quo sensu dicat illa non corrumpi imediate ostēdit
dicens.Saluatur.n.virtus eorū.ecce ꝙ ideo dr̄ non cor-
rumpi.quia saluat̄ virtus coꝝ.nō qꝛ saluant̄ ipsa.alias
ꝯtradiceret prime parti articu.¶ Ad ꝯfirmationē dōm
ꝙ non ideo precise gutta illa non miscet̄ aque:qꝛ corrū-
pitur.sed quia etiam cōuertit̄ in aquā.In vera eni mix-
tione nullū miscibiliū manet neqꝫ vnū in alterum con-
uertit̄.sed oia corrūpunt̄ ꝛ ꝯuertunt̄ in qōdā mediū cō-
mune.ꝛ istud pꝫ ex lr̄a:si auctas complete allegat̄.ait.n.
soluit̄ enim spēs ꝛ transmutat̄ in cōem aquā.iterū ime-
diate sequit̄ ad ꝓpositū.Qn̄ aūt potētiīs adequant̄.tūc
trāsmutat̄ vtrūqꝫ in p̄dominās ex sui nā nō gn̄at̄ aūt al-
terū coꝝ sed mediū.¶ Ad vltimū dico p̄mo ꝙ illā ma- Ad vltm̄ qō est Auic.
iorēꝫ nō ponit phs nec in vna trāslatione nec in alia.vñ
false allegat̄.¶ 2o dico ꝙ ipsa sumpta vniulr̄ vel ēt q̄tū
ad ꝓpositū:est falsa:ꝛ ꝓbō nō valida est.cū sit ex vtraqꝫ
affirmatiua in secunda figura.¶ Tertio dico ꝙ phs ibi 7.m.60.
nō inquirit vtrū elemēta sint in mixto vel nō.nec ex p̄n-
cipali intentione agit spālr̄ ibi de forma mixti:sed sicut
pꝫ per Cōmē.iuxta p̄nm̄ cōmēti.ꝛ supra dcm̄ est phs p̄n- Cō.60.
cipalr̄ intēdit ꝓbare ꝙ in reb⁹ est p̄ter mām alia cā que
est forma.grā tn̄ exēpli logt̄ spālr̄ de forma mixti quā an-
tiqui nō ponebant esse distinctā ab ipsis elemētis.ꝛ pro-
bat ꝙ ipsa est aliud qdeꝫ ab eis nec ex eis cōposita.sicut
pꝫ supra:ꝓpter qō ex toto phs est opposit⁹ itentioni isti⁹
opinātis:nec est ꝯtrius ꝯnib⁹ p̄missis.qꝛ non dicit nec in-
tendit ꝙ elementa sint in mixto.sed solum ꝙ ēt si essent
adhuc preter illa oporteret ponere formā mixti.ꝛ sm̄ h̄
directe ꝓcedit rō sua ibidē in sua dissolutione.q̄uis aūt
illa maior nō possit haberi ibidem a phō:a Cōmē.tamē
poni vr̄.sed nō est mirū cū expsse ponat elemēta in mix-
to manere.vt supra pꝫ.ꝛ in h̄ errat.nihilomin⁹ tn̄ ꝛ ipse
est ꝯ̄ itentionē opi.sicut pꝫ ex dictis.¶ Nūc est rñdēdū Ad rōnes Cōmē.
ad vnā rōnē Cōmē.s.eam qua infert.qꝛ si forme substan- 3.c.
tiales corrūperent̄ mā imediate reciperet oēs formas. 67.
dōm est ad hoc.ꝙ itelligat̄ imediatio illa in perficiēdo
ꝛ in eēndo q̄libet formā subalem imediate mā recipit:
nō vnā mediante aliā.alioqn secūda nō eēt subalis:nec
transmutatio terminata ad ipsam esset generatio:sed al-
teratio accidentalis:sicut pꝫ per aliā suā rōnē:quā ibi fa-
cit.ꝛ supra recitata est.si vō intelligat̄ de imediatione in
trāsmutādo sic est verū ꝙ mā existēs sub vna forma nō
in quālibet imediate trāsmutat̄.nec tn̄ semp trāsmutat̄
p̄us in formā alicui⁹ illoꝝ q̄tuor corpoꝝ.sicut si panis cō-
uertat̄ in carnē:nō prius mā eius trāsmutat̄ in ignē vel
aquā aut aliud reliquoꝝ duoꝝ.sed in humiditatē ciba-
lem:ꝛ postea in carnē.nec oppositū ei⁹ sequit̄ ex h̄ ꝙ ele-
menta subalr̄ corrūpant̄.¶ Ad alias suas rōnes nō opꝫ
respondere.qꝛ verū ꝯcludunt:q̄uis 3a inualido medio.nā
sm̄ illud sequeret̄ ꝙ nullius p̄moꝝ corpoꝝ.ꝛ certe etiā
alioꝝ ꝓpria q̄litas posset aliqualr̄ remitti:qn̄ simul re-
mitteret̄ forma substātialis.qō est manifeste falsuꝫ.nec
ꝓbatio sua valet.qm̄ nō q̄ ad oia idē ē iudiciū toti⁹ ꝛ par-
tis.nō.n.si aliqua parte sue diaphaneitatis pōt aqua vel

aer manēs puari:pōt similr totalr diaphaneitate carere.
nec si pole ē vnā pcē terre corrūpi.pole est vt tota simul
corrūpat nālīter.ꝛ sic de multis alijs posset exēplificari.
qd nō semp ꝛ maxime respectu tertij idem est iudiciuz
Ad pᵐᵃ totius ꝛ partis.❡ Ad pmā rōnē.q.dōm ꝙ si de mixto lo
ronem quamur vere genito:illud nō debet itelligi eē mixtū per
pnci. essentiam.sed ꝯuenientiam ꝛ equiualentiā vel virtualē
continentiam.vt supra dictū est.❡ Ad diffinitionē illaz
posset dici ꝙ itelligit de mixtōe secūdi modi.nō aūt ter
Scotus tij.pōt etiam vt dicit vnus doctor accipi dictum illud de
mixtione tertij modi.ꝛ tūc dꝫ exponi mixtio miscibiliū
prius alteratorūz vnio.vnio inqꝫ in vno effectu cōmuni
medio ꝛ ꝯuenienti.Sed ꝛ aliter ꝛ non minus bene vt pu
to dōm.ꝙ iō dr vnio.qꝛ psupponit talē vnionē.ita ꝙ il
la pdicatio nō intelligat esse per essentiā.sed cōcomitan
tiam.❡ Aduertēdū tñ ꝙ nō omne qd dicim' mixtū pre
supponit talē mixtionē.sicut supra pꝫ.ꝛ iō nō oē mixtuꝫ
dr mixtū ppter huius mixtionē:sꝫ pp ꝯueniētiā ꝛ equi
Ad zᵐ ualentiam eius vt dcm est.❡ Ad zᵃᵐ rōnez dōm:ꝙ oia
corrūpunt.ꝛ ꝙ pter illa est aliud extrinsecuꝫ corrūpens
ꝛ inducens formā mixti siue sit aliq̄ virtus existēs in cō
tinente:siue calor aliquis vel aliqd aliud.ꝛ fatis B pꝫ in
mixtione tyriace ꝛ aliorum electuarioꝝ.Noꝫ preter oia
illa miscibilia necessaria est actio ignis vel immediate
calidi conuenientis.

❡ Distinctionis. XVI.ꝛ.XVII. Questio. I.

Circa di.16.ꝛ.dist.17.in qb' Magister agit de creatione hominis quo ad aiaz sm quā dicit eū factū esse ad imaginem dei.Et quo ad corpus.Quero pmo
pᵐ vtrū euidenter possit pbari aiam sm quā hō est ad imaginē dei.i.itellectiuā:eē substātialē hois formā.ꝛ arguit ꝙ nō.Quia
aia itellectiua nō est substātialis hois foia.igit non pōt
euidēter pbari ꝛc̄.añs pbat:qm nulla forma separata a
mā est subalis foia hois.aia itellectiua est hō.g ꝛc̄.Ma
ior pꝫ:qꝛ hō est aliqd p se vnū.igit foia subalis hois est
ei' act' māe que est altera ps ei'.hec est.n.tota cā q̄re cō
positū aliqd est per se vnū.s.qꝛ B qdē ei' est potētia.ꝛ B
T.cō.3. est act' huius potētie.sicut haberi pōt ex.8.meta.minor
T.cō.6. pꝫ per phm.3.de aia.dicit.n.ꝙ rōnale est itellectū nō mi
sceri corpori.siue sm aliā lraꝫ:vt nō sit mixt' cū corpore.
zᵐ ❡ zᵒ pbat idē añs sic.Intellectus vnus nūero est oium
hoiuꝫ.igit aia itellectiua nō est substātialis forma hois.
Cō.5. añs pꝫ per Auerro.q B multis rōnib' conat ondē.3.de
aia.ꝯña pbat.nā vel itellect' nihil aliud est q̄ ipsa aia
itellectiua vel est accidēs eius.ꝛ qdcūqꝫ eoꝝ dei nō pōt
esse vnus itellect' oium nisi sit ꝛ vna aia itellectiua oiuꝫ.
Sed ipole est ꝙ vna aia nuō sit foia subalis oium hoiuꝫ
qꝛ tūc nō eēnt plures hoies essentialr sicut due sube alie
id itidue eiusdē spēi q̄ ꝛ formis ꝛ materijs distinguunt.

Oppoᵐ Ad oppositū arguit sic.Euidenter pbari pōt ꝙ pprius ꝛ vltim' finis hois est operatio aie itellectiue.igit euidēter pōt pbari ꝙ aia itelle
ctiua sit subalis foia hois.añs pꝫ satis ex p ꝛ.io.ethi.ꝯña
pbat:qm euidēs est ꝙ diuersitas ppoꝝ finiū in reb' est
ex diuersitate specificarū ꝛ substantialiū formarū earū.

Respōdeo hic duo erūt articuli.In p ingrit vtrū euidēter pbari possit ꝙ aia itellectiua
sit substātialis forma hois.In zᵒ vtrū idē intellectus nu
mero sit oiuz hoiuꝫ an cuiuslibet sit ppa' aliqs itellect'.

pᵃarti. Quo ad primū pmitto ꝙ per formā substātialem hois itelligo pnᵐ itrinsecū distinctū a mā:per qd hō est hō.sicut ꝛ per formā substā
tialē gnaliter intelligim' eā partē cōpositi sm quā ipm
est B aliqd.vt dicit phs.z.de aia.in pn'.per aiam vo itel T.cō.z.
lectiuā itelligo illud quo p homo intelligit.Quib' pmis
sis sciendū est hic fuisse errorē Auer.Cōmē.qui vt pꝫ.3. z.5.ꝛ.36
de aia opinatus est intellectū esse quādā substātiā per se
abstractā que nō vnit homini a pn' sui esse:seu cū pmo
ipse est homo:sed tñ cū est in annis discretionis.tūc.n.
quodāmō copulat sibi ꝛ cōtinuat:ita vt per ipm possit
intelligere.Et iō.3.de aia.dicit ꝙ puero intellectus mā Cō.5.
lis est cōtinuatus in potentia tñ.Et infra postq̄ posuit Cō.36.
modū quo opinat' est itellectū homini copulari.ait.Iaꝫ
igit inuenimus modū sm quē possibile est vt iste itelle
ctus ꝯiunct nobiscū in postremo.ꝛ cām q̄re nō copulat
nobiscū in pnᵒ.Et ifra manifestū inquit est ex hoc:qꝛ nō
ꝯtinuamur cū B itellectu in pnᵒ:sed in postremo.qm dū
fuerit in potētia in nobis erit ꝯtinuat' nobiscū in poten
tia.ꝛ ipossibile est vt itelligam' per ipm aliqd nisi cū ef
ficit forma in nobis in actu.ꝛ B erit apud ꝯtinuationeꝫ
eius in actu.Cū igit puer vere sit homo:ꝛ eiusdeꝫ rōnis
cū adulto.ꝛ idē adultus sit ipse idē numero ꝛ specie qui
fuit puer:si puer nō est homo per itellectū.sequit ꝙ nul
lus homo sit homo per intellectū.ꝛ per ꝯñs ꝙ itellectus
seu suba illa per quā intelligit nō est forma subalis hois
sicut de forma loqmur in proposito.Sed si dicat forma.
dicet equoce.s.nō sumēdo formā p pnᵒ ꝯstitutiuo.sꝫ p
pnᵒ opatiuo tñ.Et iō qdā sequētes Cōmē.dnt ꝙ intelle
ctus est forma nō qdē dans eē ꝛ ꝯstituens in actu pmo:
sed dans operari.Et ppter hoc ipse ēt Cōmē.z.de aia.ꝛ Cō.7.
lib.3.dicit ꝙ pfectio ꝛ act' dnr de aia rōnabili seu itelle Cō.5.
ctu ꝛ alijs partib' aie mō equiuoco.❡ Pro mō aūt ꝯti Nota
nuatiōis itellect' nobiscū sm Cōmē.est sciendū ꝙ sicut
intellect' possibilis quē ipse vocat mām est quedā suba
abstracta pura potētia in gnatione intelligibiliuꝫ.ꝛ que
est oia fieri.sic est quedā substātia alia abstracta que est
potens oia facere in genere intelligibiliū.i.intellectū po
tētialē reducere ad actuꝫ respectu cuiuscūqꝫ:ad qd est in
potētia.ꝛ istā vocat intellectū agentē.hic aūt agenti ꝯti
nuat homo cū per intentiones imaginatas ꝯcurrit cum
intellectu agente ad cāndū intentionē itellectu possibili.
huiusq̄ intentionē causat intellect' agens ꝛ possibilis re
cipit.ꝛ tale cāre intellectus agentis vocat Cōmē.abstra
here ꝛ cāre intellecta in actu.Recipere vo intellect' pos
sibilis vocat intelligere.hec oia pnt haberi.3.de aia cō
mētis.18.ꝛ.36.❡ Ista opi.est magnus error meo iudicio ꝛ ēt 5ᵒ
nō solū in theologia:sed etiā in phia.Et qꝛ Cōmē.inuit 5 Auer.
in diuersis locis phm fuisse eiusdē snie.iō pmo ostēdam
oppositū ex dictis phi.zᵒ hoc ipm pbabo rōne euidēti.
Et 3ᵒ spāliter arguam ꝯtra modū dicendi Cōmē.de ꝯti
nuatione intellectus nobiscum.❡ Qꝫ igit phus senserit pᵐ
aiam intellectiuā esse formā substantialeꝫ hois pꝫ.pmo
qꝛ sm ipm aia intellectiua est substantia ꝛ est actus:seu
sm aliam lrām perfectio corporis.igitur ipsa est forma
substātialis alicuius cōpositi qd per ipsam est hoc.vel il
lud sm spēm.ꝛ vltra.igit est foia subalis per quā homo
est homo.añs pꝫ sm phm.z.de aia in pnᵒ.vbi pponit se T.cō.z.
velle dare diffinitionē coīssimā de aia.ꝛ statim ex cōi cō
ceptione supponēs aiam esse subam eo ꝙ oēs opinentur
subam nobiliorē esse accidente.ꝛ aiam oib' accidētibus.
vt dicit ibi Cōmē.ponit distinctionē de suba in mām ꝛ Cō.z.
formā ꝛ cōpositū.Et formā dicit sm quā iam est hoc ali
quid.Et post subdit.est aūt mā qdē potētia.spēs aūt en
delechia.i.actus ꝛ paulopost sic accipiendo actū ꝯcludit
diffinitionem aie.ꝙ est actus corporis ꝛc̄.Ex his patet T.c.4.
ꝙ proprie loquitur de formis ꝛ actu.s.constitutiuo.ꝛ qui
est principium essendi ꝛ non operandi tñ.Et qꝛ sm ipm
hec diffinitio communis est omni anime.ideo intelle

ctiua

ctiua ſm ipſum eſt talr forma corpis. ꝯña pȝ. tñ ex diffi-
nitione qd noīs forme quā pmiſit. tum ex dīa formarū
ſubaliū ꝛ corporaliū. nā per ſubalē formā cópoſitū eſt h
vel illud ſm ſpēm. ꝛ ideo ipa dat nomē ꝛ diffinitionē. nō
ſic accidētalis. ꝛ pȝ. qm cópoſitū ex aīa itellectiua ꝛ cor-
rño. ꝯ^{rio} pore illud eſt qđ hoīem dicimus. ¶ Ad hāc rōneȝ rñdet
ꝯ^{o}. 7. ꝛ Cōmē. z. de aīa. d. ꝙ Ariſt. nō aſſerit hāc diffinitionē eſſe
zi. cōem oī aīe: ſȝ ꝯditiōalr loquit: ꝙ ſi aliq̄ eſt cōis hec eſt
q̄ dī ꝙ eſt act⁹ corporis ꝛc̄. vnde v̄ba phī ſunt. Si aūt ali
qd cōe in oī aīa opȝ dicē: erit vtiqȝ actus pmus corporis
phyſici organici. ¶ Hoc euidētius ꝯfirmat. naȝ poſtea
T. c. zi. datis diffinitionib⁹ de aīa in cōi ait phs. c. z. de itellectu
aūt ꝛ pſpectiua potētia nihil adhuc manifeſtuȝ eſt. Sed
vī genus alterū aīe eē. Ex qb⁹ v̄bis pȝ ꝙ phs nō itēdit il
lā diffinitionē cōem eē ēt itellectui. imo oppoſitū innuit
per h qđ addit. Sed vī genus alterum aīe eē. Et iō dicit
Cō. zi. Cōmē. Qz ex pdicto ſermone nō fuit manifeſtū vtꝝ itel
lectus ſit pfectio aut nō. Et ita dicit ꝙ ſi intellect⁹ dicat
Cō. 5. aīa hoc erit ſm equocationē. Et in 3° li. Ex his v̄bis phī
ꝯcludit ꝙ ſm phm itellect⁹ nō eſt pfectio corpis. aut ſi
5 mōeȝ eſt: eſt alio mō q̄ alie v̄tutes aīe ꝛ equiuoce illis. ¶ Hec
nō tollūt rōnē pdictā. nō qdē p^{m}. qm ꝛ ſi ibi phs ꝯditio-
nalr loqt. illi⁹ tñ ꝯditiōalis añs ipſe aſſeruit in pn⁹ capi
tuli. vt ſupra dcm̄ eſt. Rurſus paulopoſt illa v̄ba. Si āt
aliqd cōe ꝛc̄. ſubdit. vniulr qdē igit dcm̄ eſt qd ſit aīa. ꝛ
T. c. 7. alia lr̄a hȝ. Jā diximꝰ qd eſt aīa vlr. ¶ Ꝑ. Phs in ſequē
T. cō. 8. ti. c. pbat ꝙ aīa eſt act⁹ corporis ꝛ forma. qz ipſa eſt quo
T. c. z4 viuim⁹ ſentim⁹ mouemur ꝛ itelligim⁹. ꝛ ita loqt de itel
lectiua. vt pȝ: ſicut de alijs. cū iter alias actiōes pprias fa
T. c. z7. tis ponat itelligē. ēt pluries in illo. c. ¶ Itē ſequēti. ſ. po-
tētiaꝝ aūt aīe. vult ꝙ ſicut figure eſt vna diffinitio cōis
ꝯueniēs cuilibet ſpēi figure ꝛ nulli ppa. ita ꝛ de aīa opȝ
eē cōem diffōnē ꝯuenientē cuilibet partiū ei⁹ inter q̄s ex-
preſſe noīat itellectū: que diffō nulli illarū ſit ppa. Et di
cit ꝙ talis cōis diffō eſt illa quā dedit. ſ. ꝙ eſt act⁹ corpo
Cō. 30. ris ꝛc̄. ꝛ vt ipe dicit Cōmē. met. volens dare diffinitionē
cōem aīe: ꝛ dimittens pdictā deridēdus eſt. Ex his oīb⁹
manifeſte pȝ ꝙ phs voluit illā diffinitionē ita cōpetere
aīe itellectiue ſicut alijs. ¶ Scōm ēt dcm̄ non tollit rō-
nē pdictā: qm phs cū ait ꝙ de itellectu nihil adhuc ma-
nifeſtū eſt. refert v̄bū ſuū ad vnū dubiū qđ ſtatī pmiſit.
vȝ vtꝝ vnaqueqȝ ptiū aīe ſit ſepabilis: qđ dubiū de q̄li-
cūqȝ ſepatione itelligat ſm diuerſas expōnes que de h
T. c. zi. dant nō erat adhuc p phm declaratū de itellectu vtrum
ſeparabilis eēt. de qbuſdā aūt alijs partib⁹ aīe dicit ꝙ h
manifeſtū eſt ꝙ nō ſunt ſepabiles ſicut imediate ſubdit
ꝛ añ ēt declarauit. ex diffone igit illa quā phs vult cōeȝ
eē oī aīe hī ꝙ itellect⁹ eſt act⁹ corpis q̄uis adhuc nō eēt
z^{m} declaratū vtꝝ eēt act⁹ ſepabilis. ¶ z° pncipalr idē pba
tur ex dīa quā ipe phs dat. iz. meta. iter cās agētes ꝛ for
males. dicit. n. ꝙ cā agēs pcedit illō cui⁹ eſt cā. nulla aūt
cā formalis pcedit rē cui⁹ eſt cā formalis: ſȝ ſil eſt cū ea.
T. c. 16. Qñ. n. ingt ſanat hō tūc ē ēt ſanitas. ꝛ figura eree ſphere
ꝛ. 17. ſil ꝛ erea ſphera. ꝛ Cōm. ēt ibi exponēdo. cā igt agēs dif
fert a foꝛali: qz agēs ꝛ mouēs pcedit illud qđ agit ꝛ mo-
uet ab eo. formalis aūt ꝛ mālis eſt cū gnōne. Sȝ dubiū
ē ſȝ phm: vtꝝ aliq̄ talis cā. ſ. foꝛalis remāeat poſt corru
ptionē cōpoſiti. Si āt igt phs. ꝛ poſteri⁹ aliqd manet per
ſcrutādū ē. In qbuſdā. n. nihil phibet vt ſi ē aīa talē. ſ. re
manēs poſt. nō oīs ſȝ itellus. oē nāqȝ ipoſe forſan. Ex his
pȝ ꝙ phs oppinat⁹ ē aīaȝ itellectiuā eē foꝛalē cāȝ alicui⁹.
alias nō eēt dubiū vtꝝ aliq̄ cā foꝛalis remāeat poſt. Si
aūt ē cā foꝛalis. ſeqt ꝙ ē foꝛa dās eē. ſic. n. accipit ibi cāȝ
foꝛalē. qđ ēt ꝯfirmat ex expōne cōmenti. nā vbi lr̄a nr̄a
hȝ. que aūt vt rō ſimul. hȝ lr̄a cōmēti. que aūt ſūt ylia ſūt

ſſimul. ꝛ Cōmē. exponit. i. cāe pp q̄s res ſit oē ꝛ vnū. vel
vt aliq libri hñt: pp q̄s ſit ens ꝛ vnū ſunt cū eo ꝙ p ipas
ſit totū ſimul cū talē diſpōnē hēant in ꝯgregato ſic ptes
in toto. Sic g̃ itellect⁹ eſt cā formalis alicui⁹ cōpoſiti: qđ
per eū tanq̄ per formā eſt h vel illud. tale aūt cōpoſituȝ
eſt ꝙ hō vocat. igit ꝛc̄. ¶ Nūc z° pbo per rōnē ꝙ aīa i- z^{m}
tellectiua ſit foꝛa ſubalis hoīs. ꝛ eſt rō cōis que ſumit a
phō. 3. de aīa. hō itelligit ꝛ nō ſeipo p̊: neqȝ per mām ſuā T. c. 36.
p̊. igit per formā ſuā aliq̄ p̊ itelligit. ꝛ vltra. igit aīa itel- ꝛ. 37.
lectiua eſt foꝛa hoīs. ſȝ nō accidētalis. igit ſubalis. p̊⁹ po
añtis nota per experientiā. experit eni aliqs hō ſe itelli-
gere. z^a pars ꝛ 3^a ēt ſunt clare: cū mā eiuſdeȝ rōnis ſit ēt
in reb⁹ carentib⁹ nāliter cognitione. ꝯñtia pma ēt eſt eui
dens. qz oīs operatio cōpetens alicui cōpoſito cōpetit il-
li vel pciſe per ſuā mām vel per ſuā formā pciſe vel per
vtraqȝ: cū pter h nihil ſit ei⁹. aliogn nō plus cōpetit ſibi
q̄ cuilibet alteri. ¶ z° ꝯña eſt nota: ex qd noīs aīe itelle
ctiue ſupra pmiſſo. ꝛ Minor pſyllogiſmi pbat: qz forma
per quā homo p̊ itelligit nō ieſt homini accidētalr. alias
nō per ſe. ſed accidētalr eēt potēs intelligē. nec ēt eſt ac-
cidēs per ſe ꝯñs ipm. qz oē tale ꝯſequit ipm rōne alicu-
ius. qđ eſt de eēntia hoīs. Si g̃ illud quo p̊ intelligit hō
eēt accidēs hoīs: iā ipm nō eēt quo p̊ intelligit. ſed illud
rōne cui⁹ ipm cōpetit homini. vnde ſiue imediatū pn^{m}
itelligēdi ſit ſuba ſiue accidēs. p̊^{m} tñ ꝛ pncipale eſt ſuba.
¶ Ad hāc rōnē dī a defenſorib⁹ Cōmē. Auerro. ꝙ foꝛa Rño p
eſt duplex. q̄dā dans eē ꝛ operari. quedā dans opari tm̄. Auerro.
¶ z° diſtinguunt de homine. nā vno mō ſumit pro eēn-
tia aliq̄ per ſe vna. ꝛ ſic eſt quedā eēntia cōpoſita ex cor-
pore tanq̄ ex mā: ꝛ aīa cogitatiua tanq̄ ſpecifica ei⁹ for-
ma. que ēt aliqn vt dicunt vocat ab Ari. intellectus ꝛ rō.
Et aliqui ēt doctores vocant eā rōnē particularē. qz ipſa
ſicut dicit Cōmē. recipit itētiones particulares tm̄: ꝛ diſ- Cō. 5.
currit in illis. Alio mō ſumit homo pro quodā aggrega-
to ex hoīe p̊ mō ſumpto ꝛ aīa intellectiua ſeu intellectu
ſibi ꝯiuncto. ꝛ ſic nō eſt per ſe vnuȝ: q̄uis ſit aliquo mō
plus q̄ per aggregationē ſimpliciter dictā pp nālē vnio-
nem ꝛ inclinationē quā ſue ptes habēt adinuicē. ¶ 3° di
ſtinguūt de intelligē: nā qđdā eſt intelligē pticulariter: ꝛ
illud eſt opatio cogitatiue. qđdā eſt intelligē vniulr: ꝛ il-
lud eſt opatio ppria aīe itellectiue ſeu itellect⁹ pprie ſū-
pti. ¶ Ex his ad formā rōnis pōt rñderi. cuȝ. n. dī ꝙ hō
itelligit: ſi accipit itelligē z° mō v̄a eſt de hoīe z° mō ac
cepto: nō aūt de accepto p̊ mō. Et vlteri⁹ ꝯcedit ꝙ p ſuaȝ
formā appropriatā ꝛ dantē opari tm̄. nō aūt p aliq̄ dan
tē ſibi eē. qz nec hō ſic ſūpt⁹ eſt aliqd p ſe vnū. ſi v̄o acci-
pit itelligē p̊ mō. ſ. pticulariter. v̄a eſt de hoīe p̊ mō ſum-
pto: ꝛ vltra ꝯcedit ꝙ p ſuā formā q̄ vtiqȝ eſt aīa cogita-
tiua. ¶ Iſta rñſio deficit p̊ in hoc ꝙ ponit aliq̄ formam Ꝫ rñſio.
dare opari que nō dat eſſe. nō. n. eſt poſe ꝙ aliq̄ res opet
per aliquē tanq̄ per pn^{m} opandi: qn p illā aliq̄ mō hēat
eſſe: ſicut ipoſſibile eſt ꝙ aliqd calefiat per calorē aliquē
niſi per illū ſit calidū. vñ ſi calor aliqs eēt ſepat⁹ nec ali-
cui inhereret quātūcūqȝ eēt pxim⁹ alicui vel indiſtans.
nō tñ illud calefieret per calorē illū. eſto ꝙ calor ille cale
faceret aliqd aliud. ſicut vtiqȝ ꝯtingeret ſi hēret propin-
quū calefactibile. vt Cōmē. ēt ꝯcedit p̊ de gnōne. ꝛ ita ge Cō. 55.
neralr per nullā formā aliqd pōt agē niſi hēat eē per il-
lā. alr ſili mō poſſet dici ꝙ veſtis ſentit: qz veſtitū ſentit.
ꝛ ꝙ corp⁹ in quo locat angelus intelligit. qz angelus itel
ligit: qđ nihil eſt. ¶ Cōfirmat ex itentiōe phī. z. de aīa. T. cō. z.
vbi dicit actū p̊^{m} eē porē actu z°. ꝛ ꝙ ſecūdus alicui ieſt. ꝛ. 5.
qz illi ineſt pmus. vñ ait. ineriſtē. n. aīam ꝛ ſomnus ꝛ vi
gilia eſt. ¶ z° ſi hoc eēt verū ſequit ꝙ per nullā opatio- z^{m}
nē alicui⁹ aīalis poſſet ꝯuinci ꝙ aīa ei⁹ eſſet forma dans

illi cē.semꝑ.n.dicit aduersarius ꝙ illa aīa dat ei operari
ↄfirmaƒ tm̄.⁊ nulla dat esse.aut ↄstituit in esse specifico.¶ P̄.Di
cant mihi tales defensores Auerro.quō Magr̄ sui magi
stri.s.ph̄s ꝓbat ꝙ aīa sit act⁹ corꝑis si ipa pōt dare ope
rari nō dādo esse.sicut.n.tu dicis ꝙ intellectiua dat ope
rari tm̄.⁊ nō est actus corporis.ita dicaz tibi ꝙ sensitiua
leonis ⁊ ēt motiua dat ei operari tm̄.nec est act⁹ eius.cer
tus sum enī ꝙ hui⁹ oppositū nō magis est euidēs ꝙ̄ illi⁹.
⁊ ita vt ꝑtangebaƒ de nulla sufficiēter ꝓbaƒ ꝙ sit actus
2° corporis īformās ⁊ dās esse cōposito.¶ 2° deficit solo in
ↄ rñsio eo ꝙ ↄñter ponit:de illo hoīe aggregato ⁊c̄.ꝑ gdē:q2 seq
nem tur ꝙ nō idē ipse homo qui itelligit ꝑticulariter intelli
git vniulr.nec eꝫ.pꝫ ↄña:q2 nullū aggregatuz est ꝑs sua.
homo aūt intelligēs ꝑticulariter ſm istā solonē est pars
hoīs aggregati:qui itelligit vniulr.sed ↄñs est ↄ experiē
tiaz manifestā.expior.n.ꝙ ego ipse g itelligo ꝑticulr itel
ligo vlr.⁊ ita puto ꝙ ipe met Auerro.expiebaƒ.⁊ glibet
pōt expiri qui discernere nouit iter intelligere vlr ⁊ itel
Rñō ligere ꝑticulr.¶ Dices ꝙ ego expiēs me itelligere ⁊ vlr
⁊ ꝑticulariter sum hō aggregat⁹ ⁊ per vnā mei ꝑtē.s.per
hoiem ꝑ se vnū experior me intelligē ꝑticulr.⁊ per aliā
ↄ rñsio ꝑtem.s.intellectū experior me intelligere vlr.¶ Cōtra.
nem ꝑmo:q2 ꝙ aliqd aggregatū experiaƒ se aliqd oꝑari ꝓ
1 ꝓpriissime dcm̄ est.alr posset dici ꝙ ↄuent⁹ vl populus ex
periƒ se oꝑari id qd oꝑaƒ vnus de ↄuentu vel de populo.
⁊ ꝙ vniuersum vel mūdus experiƒ se cognoscere futura.
2 q2 deus cognoscit futura.qd nullus diceret.¶ 2° aliquis
hō per se vnus in spē humana pōt itelligē ꝑticulr ꝑ for
mā sibi dantem esse:sicut ↄcedit solo.igiƒ aliqs hō per se
vnus per formā sibi dantē esse pōt intelligere vniulr.pꝫ
ↄña:qm̄ gcūqꝫ itelligit vniulr.ita experiƒ se itelligē qm̄
intelligit.⁊ ita in sua ꝑtāte hīc hō opōnem sicut aliquis
experiēs se intelligē ꝑticulr expiaƒ se sic itelligere ⁊ hō
opōnē hēre in ꝓpria ꝑtāte.⁊ per ↄñs illa opō ita est a for
ma dante esse intelligenti.⁊ ita itima sibi:sicut est fora a
qua est ista.⁊ ita ille itelligēs est vn⁹ per se hō sicͭ ⁊ iste.
aut si ꝑteruiter negeƒ de isto:ꝑiter negari poterit de illo.
⁊ dici ꝙ nec aīa cogitatiua ↄstituit aliqd vnū ꝑ se sic nec
3ᵐ intellectiua.nec vnqꝫ ꝓbabiƒ oppo^m.gn eque fortiter vl
fortius ꝓbeƒ de intellectiua.cū ista itellectio magis ap
ↄ cōmē pareat ꝓꝑa hoī aut saltē nō min⁹.¶ Cōsequēter arguo
tatorē ↄ modū dicēdi Cōmē.de ↄtinuatione intellectus.⁊ ꝑ de
ↄtinuatiōe itellectus possibilis.dicit.n.ꝙ ↄtinuaƒ nobis
per pati seu recipe.q2.s.recipit itentionez a spē imagina
ta q̄ est in hoīe.si.n.talr ꝑcise ↄtinuareƒ homini.sequiƒ ꝙ
nec hō ꝑ mō sumpt⁹.nec hō sumpt⁹ 2° mō.s.ꝑ aggregato
itelligeret.cui⁹ oppositū ipse nitiƒ saluare per talē ↄtinua
tionē.ↄña declaraƒ.q2 si per talē ↄtinuationē ꝑcise itelli
geret.eadē rōne paries colorat⁹ vel aggregatū ex pariete
⁊ visu videret.qd nullus diceret:nisi g oīno vsu mentis
careret.pꝫ ↄñtia.q2 color exñs in pariete cāt visionez in
visu:⁊ visus recipit ab ea.¶ P̄.Pri⁹ tpe vel nā aliq̄ cā
operans hꝫ ꝑn^m operādi ꝙ̄ opereƒ per illud.nā potētias
ꝑus accipim⁹.deinde opōnes reddim⁹ vt dī 2° ethicoꝝ.
cap.ꝑ° igiƒ ꝑus aliquo mō hō hꝫ itellectū ꝙ̄ ꝑ ipm itelligat.igr̄
⁊ ꝑus ꝙ̄ itellectionē itellectus recipiat.⁊ per ↄñs ante re
ceptionē illā intellectus aliquo mō vnit⁹ est homini:aut
ↄfirma° si nō.sequiƒ ꝙ homo per ipm nō intelligit.¶ P̄.Si ali
quis puer portareƒ extra ↄsortiū hominū ad locū ihabi
tatū ⁊ plurimū distantē.ↄstat ꝙ veniēs ad etatē ꝑfectaz
aliqd intelligeret ⁊ aliquas vitates nālr cognosceret:
que nō nisi per intellectū pñt apphēdi.igiƒ ſm istā viaz
ei⁹ spēs imaginata intētionē cāret in intellectu possibili.
Et q2 nec in nō existens nec in ꝙ̄tūlibet distans pōt agē
aliq̄ virtus nālis actione vera seu corporali seu spiritua

li.sequiƒ ꝙ vel tūc ibi de nouo cāt intellectus qd nec
ēt Cōmē.ↄcederet:vel ꝙ ille itellectus ꝑus existēs illuc
aliunde accedat:q2 absqꝫ rōne dcm̄ appet.vel ꝙ ibi ꝑus
erat.⁊ hoc vel spōtanee tm̄:qd nō est dōm.alr potuerat
abfuisse ⁊ nō aduenisse.⁊ per ↄñs in ei⁹ ꝑtāte fuit vt ille
puer nunqꝫ itelligeret:vel erat illi puero nālr ꝑñs ⁊ ꝓxi
mus.⁊ tūc de tali ↄiūctione nāli querēdū est q̄lis sit.nec
apparet alia ꝙ̄ ↄiunctio forme ad mām̄.Nec valet dicē
ꝙ sub̄a spūalis nulli est localr ꝓpinqua aut distans:qm̄
ꝙ̄uis ipa nō circūscriptiue seu dimensiue sit alicubi:gn 8.phys.
tm̄ ipa sit alicubi diffinitiue:qd nō vbiqꝫ nec ph̄s nec Cō 84.
men.negat.vnde motorē celestē dicūt esse determinate
in circūferētia spere ad ꝑtē oriētalē.¶ P̄.Sup illo ver
bo ph̄i.3.de aīa.Que vō est ſm potentiā tempore ꝑor in Cō.20.
vno est.vel ſm lrām aliā.indiuiduo est.dicit Cōmen.ex
ponēdo.ſm opi.n.nr̄am ⁊ Themisty intellect⁹ qui est in
potētia ꝑus ↄtinuaƒ nobis ꝙ̄ itellect⁹ agens.⁊ opꝫ ꝙ in
telligat de ꝑoritate ēt tēporis.alias nō exponeret textū.
igiƒ opꝫ eū dicē ꝙ intellectus possibilis sit homini huic
demonstrato ꝑus ↄtinuatus ꝙ̄ a phantasmate ei⁹ aliqd
recipiat.⁊ per ↄñs opꝫ Cōmē.assignare aliā ↄtinuationē Cō.18.
priorē.Prima ↄñtia ꝓbaƒ:q2 intellectus possibilis ꝑus
recipit ꝙ̄ agens abstrahat.qnimo ait ipse.ꝙ intellectus
qui est abstrahere intellectū ⁊ cāre eū necesse est vt ꝑce
dat in nobis itellectū qui est recipe eū.⁊ cōmēto.36.ista
inquit actio.s.causare itellecta ⁊ facere ea est prior in no
bis ꝙ̄ actio que est intelligere.igiƒ intellectus agēs ꝑus
saltē cāliter ↄtinuaƒ homini ꝙ̄ possibilis aliqd recipiat
a phātasmate ei⁹.⁊ per ↄñs ipe possibilis ꝑus ↄtinuaƒ ꝙ̄
recipiat.¶ 2° arguo cōtra ↄtinuationē intellectus agen 2ᵐ
tis cū homine.aut.n.intelligēda est precise ſm ↄtactum
vel simultatē localē.aut ſm cōtactū virtualē:qui est per
actionē vnius in alterū:aut per quēdā ↄcursuz in cāndo
eundē effectū cōez.aut per iformationē verā.nō.n.appa
ret alius modus possibilis nālr quo sub̄a spūalis possit
cōcipi ↄtinuari cū homine.sed nō pōt dici ꝑmū vt supra
dictū est.de possibili intellectu.nec 2^m:q2 ſm Cōmē.nec
phantasma aliqd agit in itellectū agentē:cū nō sit in po
tentia:nec eꝫ intellect⁹ agens gcꝙ̄ agit in phantasma:vt
pꝫ per eūdē.3° de aīa.ↄtra Auēpace.nec tertiū:qd tm̄ ma Cō.5.
gis trahi posset ex dictis ei⁹:q2 tunc nō vniretƒ intellect⁹
agēs homini:vt lumē existēs in medio colorato corpori.
simul.n.⁊ indiuise ↄcurrunt ad cāndū visionē sicut phā
tasma cū intellectu agente ad causandū spēm vel intel
lectionē.¶ P̄.Si duo agentia ꝑtialia ↄcausent nō ex h ↄfirma°
sic diciƒ vnū forma alteri⁹ aut aggregati ex eis:neqꝫ ag
gregatuz aut altera pars diciƒ agere per alterā sicut per
suā formā.⁊ tm̄ hec diciƒ agere per intellectū agētē sicut
per ꝓpriā formā ſm Cōmē.3° de aīa.sic ergo pꝫ ꝙ talis Cō.36.
modus cōtinuationis vel vnionis intellectus cum hoīe
nō sufficit ad saluādū ꝙ homo possit intelligere quēad
modū se intelligere experiatur.⁊ necesse est ponere ꝙ̄tuꝫ
ex his que nālr cōprehendimus ꝙ aīa intellectiua sit
vere forma per quā homo est homo.Nec obstat qd gdā
theologi inducūt de chr̄o:qui per diuinitatē intelligit ⁊
cognoscit oīa.⁊ tm̄ diuinitas nō est forma informās chr̄i
humanitatē:q2 ꝙ̄uis diuinitas nō sic informat humani
tatē:nihilominus tm̄ lꝫ mō icōprehēsibili a nobis cū ipa
hūanitate ↄstituit vnū suppositū ita per se vnū sicut ali
qd creatū suppositū.⁊ ita vē illud ↄstitutū benedictū qd
chr̄s vocaƒ est de⁹ per diuinitatē sicut aīal aliqd vere est
aīal per suā aīam.Sed in ꝓposito ſm viā Cōmē.nō pōt
saluari ꝙ hō sit sic vnus aut sit hō per aīam itellectiuā.
neqꝫ per aliquā aliā viā nobis nālr cōprehēsibilē:ni
si ponaƒ ꝙ aīa itellectiua iformet corpus hūanū ꝙ̄uis in

multis

3 ꝫ^m ar. multis cõditionib⁹ differenter ab alijs formis. ¶ Cõtra
ɔ̃nem istam arguo multipliciter. p̃mo sic. oẽ recipiens oꝫ
esse denudatũ a nã̃ specifica recepti. Sꝫ intellect⁹ noster
est receptiu⁹ oīm formarũ mãliũ. igitur ẽ denudatus a
natura cuiuslꝫ forme mãlis. ⁊ vltra. igit̃ ipse nõ ẽ forma
mãlis. Maior pꝫ: tũ qꝛ alias idẽ eẽt receptiuũ sui ⁊ esset
mouens ⁊ motũ: tũ p̲ iductionẽ. visus. n. recipiens colo-
ritatem necesse est vt careat colore: ⁊ auditus recipiẽs so-
T. c. 4. num careat sono. hanc rõnẽ inuit phs. 3. de aĩa cũ ait. ne-
ɔ. 4. ⁊. 19 cesse vtiqꝫ qm̃ oĩa intelligit imixtũ esse. ⁊ ita format eaꝫ
2^m ibi Cõmen. ¶ 2°. si intellectus eẽt forma corporis. seque-
ret̃ q̄ ipse esset forma cõplexiõalis vel addita cõplexio-
ni. ⁊ per ɔ̃ns virtus organica. ɔ̃ns falsum. ɔ̃ña p̲bat̃. qm̃
vt dicit Cõmẽ. oĩs virt⁹ in corpore cõposito aut attribui-
tur p̃mis qualitatib⁹. s. forme cõplexiõis. aut erit virtus
exñs i forma cõplexiõabili: ⁊ sic necessario erit aĩa orga-
t. ⁊. c. 6. nica. hãc ẽt inuit phs i illa p̲te. vñ neqꝫ misceri. ⁊ Cõmẽ.
3^m ibi. ¶ 3°. tũc itellect⁹ trãsmutaret̃ a suo obiecto. ⁊ p̲ ɔ̃ns
in intelligendo debilitaretur: ⁊ silr ab excellenti obiecto
corrũperet̃: qd̃ est falsum. ɔ̃ña p̲bat̃: qꝛ oĩa virt⁹ recepta
Cõ. 7. in corpore transmutat̃ s̃m q̄ suũ recipiens. s. corpus trã-
4^m smutat̃. ⁊ hãc ponit Cõmen. ¶ 4°. nulla potẽtia indicãs
Cõ. 36. infinita ⁊ etiam vlĩa ẽ forma corporis. itellectus est hõ.
3^i ⁊. 19. indicam⁹. n. per ipsuꝫ vt ait Cõmen. infinita in p̲positio-
ne vli. igit̃ ⁊c̃. maior pꝫ: qꝛ oĩa virtus mixta indicat idiui-
dualiter ⁊ finita tñ vt pꝫ iductiue. ⁊ hanc ponit cõmen-
5^m to. 19. ¶ 5°. ab alijs sic arguit̃. oĩs for⁹ corporis extẽdit̃ ex-
tensione corp̲is. intellectus nõ extendit̃. igit̃ ⁊c̃. Maior
p̲bat̃. p̃mo: qꝛ p̲fectio ⁊ p̲fectibile sunt correlatiua. Uno
aũt correlatiuoꝝ multiplicato multiplicat̃ reliquũ. igit̃
si p̲fectibile hꝫ p̲tes. ⁊ p̲fectio ẽt hẽbit p̲tes correspondẽ-
ter. 2°. qꝛ oẽ qd̃ cõpetit toti per se necĩo cõpetit cuilibet
parti saltẽ scd̃ario. Sed esse extẽsuꝫ p̲ se cõpetit hoi sic ⁊
T. c. 78 cuiũbet alij assignat. 3°. ex intentione Phi. 8. phi. ibi. n.
p̲bat q̄ p̃mus motor non est virtus in magnitudine. qꝛ
tunc p̲s virtutis moueret p̲tem mobilis in t̲pe finito ⁊c̃.
vbi supponit tã̃q̃ necessario ɔ̃ns q̄ haberet p̲tẽ ⁊ p̲tem
s̃m extensionẽ. ⁊ idẽ vult ibidẽ Cõmen. vñ deridet eos
qui reprehendunt Ari. in hoc q̄ accipit p̲tem virtutis in
arguendo: cum illa sit indiuisibilis. nam vt ait: omni for-
me in corpore cõuenit diuisibilitas. q̃obrem illa virtus
si erit in mã erit diuisibilis. ¶ Cõfirmat̃: qm̃ aut aĩa ad-
ueniret mãe mediante q̃titate: ⁊ tunc necessario exten-
deret̃: eo q̄ reciperetur i q̃to. ⁊ omne qd̃ recipit̃: recipit̃
per modũ recipientis: aut adueniret imediate mãe: ⁊ tũc
sequitur q̄ quãtitas adueniat toti cõposito ex mã ⁊ aĩa
intellectiua. ⁊ tunc fortius idẽ sequit̃. qꝛ oẽ informatum
6^m q̃titate necesse est eẽ q̃tum. ⁊ per ɔ̃ns extensuꝫ. ¶ 6°. oĩs
forma que est perfectio mãe educit̃ de potentia mãe. aĩa
intellectiua nõ educitur de potentia mãe: qꝛ s̃m theolo-
gos ipsa creat̃. ⁊ s̃m phõs ipsa aduenit corpori ab extra.
Maior p̲bat̃: qꝛ educi de po⁹ mãe nõ est aliud q̃ iperfe-
7^m ctum deduci ad perfectũ esse: ⁊ p̲fectibile ad actuꝫ. ¶ 7°.
oĩs forma corporis est corruptibilis ad corruptiõeꝫ cõpo-
siti. aĩa itellectiua nõ est corruptibilis. igitur ⁊c̃. Maior
p̲bat̃: qꝛ ad corruptionẽ cõpositi necesse est aliqd̃ ei⁹ in-
trinsecũ p̃n^m desinere esse. alioquin si quodlibet p̃n^m itri-
secuꝫ remaneret: tota essentia eius remaneret: ac per hoc
⁊ ipsuꝫ: ⁊ sic nõ corrũperet̃. Cõstat aũt q̄ mã hoĩs nõ cor-
8^m rumpit̃. igit̃ ⁊ forma. ¶ 8°. oĩs forma corporis cõicat cor-
pori suũ effectum formalẽ. visio. n. qꝛ ẽ p̲fectio oculi cõi-
cat ei suũ effectũ formalẽ. ⁊ iõ h̃ est vera. oculus videt ⁊
albedo cõicat corpori eẽ albuꝫ. ⁊ sic pꝫ in omnibus indu-
cendo: sed intellect⁹ nõ cõicat corpori suũ effectuꝫ forma-
lem. nõ. n. hec ẽ vera. corpus intelligit. igitur ⁊c̃. ¶ Cõfir-
matur: qꝛ cui⁹ op̲atio est abstracta ⁊ diuisa a corpore non
est forma corporis. Sed intelligere ẽ abstractuꝫ a corp̲e.
nam corpus non intelligit. igitur ⁊c̃. Maior p̲bat̃: qꝛ ac-
cidens non põt esse abstractus suo subiecto. vnde phs. 3. T. c. 36.
physicoꝝ. cõtra antiquos ponẽtes ifinitũ separatũ a sen-
sibilib⁹ arguit h̃ esse ipossibile per hoc: qm̃ passio ⁊ acci-
dens nõ est magis sep̲atũ q̃ suũ subiectũ. Subiectũ aũt
infinitũ ẽ numerus vel magnitudo: que non sunt separa.
Idem ibi Cõmen. ¶ Ad p̃mã. omne recipiẽs ⁊c̃. dico q̄ Ad p̃^m
illa p̲positio põt habere duplicẽ sensum s̃m q̄ receptuꝫ Cõ. 36.
duplr põt accipi. s. pro eo q̄ formalr recipit̃ in alio vt in
subiecto. Alio modo pro recepto obiectiue: queadmoduꝫ
po⁹ dicit̃ recipere suũ obiectũ. Si p̃mo⁹ adhuc recipiens
denudari a nã̃ spẽi ipsius recepti põt dupl̃r itelligi. vno⁹
q̄ ipsum recipiens nõ sit eiusdẽ nature specifice cũ ipso
recepto: ⁊ in isto sensu põt p̲positio ɔcedi. ⁊ minor negã-
da est. nõ. n. intellectus in se formalr recipit oẽm formaꝫ
mãlem. ¶ Alio⁹ q̄ ipsum recipiẽs nõ habeat in se aliqd̃
eiusdẽ spẽi cũ recepto: ⁊ sic ẽ p̲positio falsa. instantia pꝫ.
qd̃ est hñs in se vnã spẽm coloris: adhuc cũ illa põt aliaꝫ
eiusdẽ rõnis recipere. Si võ itelligat̃ de recepto obiecti-
ue: sicut magis videt̃ intelligere Cõmẽ. p̲ p̲bationẽ quã Cõ. 4.
addit deducens ad hoc q̄ idem erit mouens ⁊ motuꝫ: ẽt
nego p̲positionẽ. nã nõ solũ idem specie: sed idem nũero
põt mouere seipsuꝫ ⁊ agere in se: sicut pꝫ de intellectu cũ
intelligit se: ⁊ graui se mouente. ⁊ infra ⁊ de alijs oñdet̃.
¶ Pro intentione aũt phi dicentis intellectũ esse corp̲i T. c. 4.
immixtũ ⁊ separatum ⁊ abstractũ ⁊ similia verba. Dõm
q̄ formã aliquã esse mãe mixtaꝫ dupl̃r põt itelligi. vno⁹
cõiter: vt. s. oĩs forma cõiuncta mãe ⁊ eaꝫ informãs dica-
tur forma mãlis et mixta mãe. Alio mõ spãlr: vt ea tñ
dicat̃ mãlis ⁊ mixta que cum hoc q̄ iformat mãꝫ subia-
cet etiam legibus ⁊ cõditiõibus mãe: vtpote: qꝛ extẽdit̃
s̃m extensionẽ mãe: ⁊ per eius trãsmutationẽ nãlẽ edu-
citur de po⁹ ad actum: ⁊ hoc secũdo mõ p̲prie soliti sum⁹
aliq̃s formas dicere mãles distinguendo contra imãles
⁊ spũales formas. Cum phus ergo dicit intellectum esse
imixtũ ⁊ separatũ: itelligit 2°: ⁊ nõ p̃mo: vel forte negat
eum esse mixtũ ex diuersis miscibilibus: queadmodum
antiq aliqui putauerũt aĩam ex oĩbus esse mixtaꝫ vt oĩa
cognosceret. ¶ Ad scd̃am rõnem neganda est ɔ̃ña. quia Ad 2^m
p̲batio nõ valet de forma vl̃r: sed si sit vera: veritateꝫ hꝫ
de forma que educit̃ per nãlẽ trãsmutationẽ de potẽtia
materie. ¶ Ad tertiam ɔ̃ña est neganda. ⁊ ad p̲bationẽ Ad 3^m
dõm q̄ p̲positio assumpta nõ est vera de forma non ex-
tensa neqꝫ organica: neqꝫ per trãsmutationẽ nãlem mãe
non adducta: qualis est aĩa intellectiua. ¶ Ad quartam Ad 4^m
maior negãda est loquẽdo vl̃r de forma: nec illa iductio
valet: cũ fiat tñ in virtutib⁹ mixtis 2°. ¶ Ad quintam Ad 5^m
ẽt nego maiorẽ. ⁊ ad primã p̲bationẽ dõm q̄ nihil valꝫ.
nam constat q̄ creator ⁊ creatura dicunt̃ relatiue: tñ nõ
multiplicat̃ creator ad multitudinẽ creature. ita ẽt mul-
torum seruoꝝ vnus est dñs ⁊ multoꝝ filioꝝ vnus est pa-
ter. ⁊ tñ hec correlatiua sunt. ⁊ ita i multis alijs p̲positio
illa capit instantiã. ¶ Ad scd̃am p̲bationẽ: q̃ dicit̃: q̄ oẽ
qd̃ cõpetit toti per se necessario cõpetit cuiũbet p̲ti. dõꝫ
q̄ p̲positio ẽ falsa. nam leoni ⁊ equo: ⁊ sic de alijs specie-
bus aĩalis cõpetit p̲ se eẽ corruptibile: qd̃ tñ non cõpetit
mãe eius. ¶ Item cõpetit esse aĩai ⁊ aĩatuꝫ. ⁊ tñ aĩa eius
nec est aĩai nec aĩata. ⁊ ita in multis alijs dari posset istã-
tia. ¶ Ad tertiam p̲bationẽ dõm: q̄ rõ illa phi nõ indi-
get illo sensu de toto ⁊ parte: sed sufficit sibi q̄ per p̲tem
virtutis intelligat̃ alia minor virtus. ⁊ per p̲teꝫ mobilis
aliud mobile minus: ⁊ sic melius ⁊ clarius p̲cedit ratio T. c. 78
illa ad cõcludendũ omnimodaꝫ abstractionẽ motoris a 8. phys.

magnitudine sicut concludere intendit. Utrum aūt hoc efficaciter concludat vel non. dubiū est. De dicto vo Cōmen. nō est curādū in hoc. nam pro certo ipse nō putauit ꝙ aliquis posset esse actus vel forma mãe quin extenderetur extensione illius: et in hoc ipse deceptus est. ¶ Ad cōfirmationē dōm ꝙ tam aīa ꝗ̄ q̄titas: supposito ꝙ quātitas sit alia res a mã imediate īformat mãm. dico tñ ꝙ aīa vere īformat mãm q̄tum nec tñ ipsa ē quāta. ¶ Cū ꝯ h assumitur ꝙ oē qd̄ recipit̄ in alio recipit̄ per modū recipientis. dōz ꝙ ista ꝓpō que a multis pluriū assumit̄ quasi maxima. si veritatē debeat habere intelligēda est sic. oē quod recipit̄ recipit̄ etc. i. sm ꝙ recipiens est aptū recipere. nō aūt ꝙ sit tale quale est recipiēs saltē sm oēs cōditiones recipientis. Instātias enim inumerabiles haberet. ꝯstat enim ꝙ in corruptibili mã recipit̄ corruptibilia forma: et in vase denso frigido et sicco recipitur aer rarus calidus et humidus. et ideo q̄uis in quibusdā quedam recepta cōforment̄ recipientib⁹: sicut aq̄ et alia fluida ꝯfigurant̄ sm figuras recipientiū. nō tñ oīa. nec ista

Ad 6ᵐ etiā in oībus recipientibus ꝯformant̄. ¶ Ad sextū nego maiorē. ad ꝓbationē dōz ꝙ nō oē qd̄ ē actu in mã postq̄ fuit in ea tñ in potētia dicit̄ educi de potentia mãe. iuxta sensuz qui in tali dicto solet haberi. Sed illud tm̄ qd̄ per naturales transmutationes mãe per nāle agens exit ad

Ad 7ᵐ actum: qd̄ non ꝯtingit anime itellectiue. ¶ Ad 7ᵐ etiam maior est neganda. ¶ Ad ꝓbationē dōm ꝙ possibile est cōpositū vere corrumpi. esto ꝙ nulla pars eius corrūpatur: et h per solā dissolutionē ipsi⁹ et sepationez ptis a pte. vñ si aliqd̄ corpus cōtinuū. verbi gratia. lignum a. secet̄ in duas partes aut plures. esto ꝙ omnes remaneāt l rerū nā. nō tñ remanet a. qꝛ nō qualitercūq̄ existētes: sed cōtinue sunt ille partes. a. ita in ꝓposito nō q̄litercūq̄ sint aīa et corpus ipsa sunt homo. Sed aīa informans corpus et actuans et corpus informatum et actuatū per aīam sunt

Ad 8ᵐ hō. ¶ Ad octauū dōm: ꝙ si per effectū formalē aliq̄ res intelligi debeat: non pōt congrue alia intelligi q̄ mã vel cōpositū: et siue hoc siue illud pz qd in ꝓposito esset dōz. Si vo per effectū formalē intelligatur denomiātio sumpta a forma sicut videt̄ argumētū accipere: et multi in tali sensu vtunt̄ hōꝫ termino. dōm ꝙ ꝓprie loquēdo maior non est vera nisi de formis accidentalibus: nō tñ de oīb⁹ fortassis. rō est qꝛ forme subāles dant eē hoc vel illud seu per ipsas aliqd est h vel illud vt supra tangebat̄. Id aūt qd̄ per formā est hoc vel illud. verbi gr̄a. ignis vel aq̄ leo vel ceru⁹ aut aliqd̄ aliorū nō est mã illius forme. Sed cōpositū ex vtraq̄. et iō iuxta illuz modū loquēdi nō mãe sed cōposito forma substātialis dat suū formalē effectū. ¶ Accidentales vo forme: quia dant esse tale vel tale vt albū vel calidum et hōꝫ ꝙ vere cōpetit subiecto forme. iō

Ad confir. dici dz ꝙ suū formalē effectū dent subiecto. ¶ Ad cōfirmationez cū dicit̄ opatio est abstracta etc. dōm ꝙ opationem esse abstractaꝫ a corpore potest intelligi dupl'r. vno⁹ sic ꝙ nec pn̄ᵐ quo susceptiuū vel elicitiuū eius sit corpus nec etiā p̄ncipiū qd̄: sit p se ex corpore ꝯstitutū. et isto mō ꝯcedo maiorē. et dico ꝙ intelligere hominis vel aīe intellectiue ꝯiuncte nō est sic abstractuꝫ: qm̄ pn̄ᵐ ꝙ talis opationis est ipse homo: cuius p se ps est corpus: imo fortasā non ꝓprie aīa ꝯiuncta: sed homo tm̄ dꝛ intelligere. iuxta

T.c.64 illud p̄hi p̄mo de aīa. dicere irasci aīaꝫ sile ē ac si aliquis dicat eam texere vel edificare. Melius aūt fortassis est non dicere animaꝫ misereri aut addiscere aut itelligere. sed hominem aīa. i. per aīam et nō est dubiū ꝙ accipit intelligere sm qd̄ est opatio intellectus proprie dici vt pz

cap.36. ex sequentia textus. similez sniam innuit Aug. z. de li. ar. vbi ait. Memoria non solū aliorū: sed et sui meminit vl̄ potius nos etc. et etiā ipsam per ipsam meminimus. alio⁹ pōt intelligi opationē esse abstractā a corpore. ideo precise: qꝛ corpus nō est eius pn̄ᵐ quo: susceptiuū vel elicitiuū. Et in isto sensu dico maiorē esse falsam. nec est incōueniens alicui⁹ opationē et accidēs eo eē abstractius isto modo: videlicet ꝙ ipsum informet corpus et eius accidēs informet ipsuꝫ: et nō corpus. et ita dico de intelligere. Et qd̄ plus est aliqui et idē dicunt de qualibet hoīs sensatione. et sm illā opi. que quālibet aīam sensitiuam in alijs etiaꝫ ab hoīe dicit esse intensaꝫ et totā in qualibet pte. Idē eēt dicēdū de sensationibus eius: qd̄ alij dicunt de sensationibus hominis. Et ego de intelligere ꝓ nūc de alijs non diffiniens. Inconueniens aūt foret dicere ꝙ accidens sit abstractius a suo subiecto q̄ eius subiectum a suo subiecto: aut ꝙ accidens esset per se subsistēs vel magis aptuꝫ per se subsistere q̄ suū subiectū. neutrum autē dico in ꝓposito. et ad similem sensuꝫ ꝓcedit aliqual'r intentio p̄hi vbi allegat̄. nam p̄ncipal'r intendit ꝓbare ꝙ infi^m nō est 3º phys.
suba per se extrā sicut clare pz ex textu et cōmento. T.c.36.

Quantum ad scdm̄ articulū est opi. Auerro. ꝙ idē 2º artic.
intellectus numero est oīuꝫ hominum et non alius vnius hoīs et alius alterius. h autē ꝓbat ipse 3º de aīa sic p̄mo: qꝛ si detur oppositū sequitur ꝙ itellect⁹ Cō.5.
sit aliqd h. i. aliquid singulare demonstratuꝫ infra spēm et non nā simpl'r. et sm h erit intentio intellecta in po⁹. et p ꝯñs erit mouēs vel potens mouere intellectū ad intentionē intellectā in actu siue ad intellectionez. et sic sequit̄ ꝙ intellectus recipiet et mouebit seipsum: qd̄ est impossi- 1ᵐ
bile. ¶ 2º si sit sic singularis et indiuidu⁹ nō recipiet intē- 2ᵐ
tiones vl'es: sed singulares tm̄: sed h est falsum: qꝛ tūc intellectus esset sensus. ꝯñā ꝓbat̄: qꝛ si recipiēs ē singulare signatū: etiā receptum ē singulare. alias ita posset dici ꝙ sensus recipiet intentiones vl'es. ¶ Tertio sequit̄: ꝙ res 3ᵐ
intellecta apud me et apud te sit vna in spe: et due l indiuiduo: et sic res intellecta habebit rem intellectaꝫ: et sic procedit in infinitū. hec sunt verba eius. et puto ꝙ per reꝫ intellectam intelligit conceptum rei existentez in itellectu vt ratio sit hec. sequitur ꝙ conceptus de aliqua re. verbi gratia. de rosa existens in intellectu meo: et conceptus de rosa existens in intellectu tuo erunt vnus specifice: et duo numeraliter. et cum a quibuslibet eiusdem speciei possit abstrahi cōceptus vnus cōmunis potero ab eis aliū conceptum abstrahere: et tu similiter. Et iterū iste conceptus secundus in me est alius a tuo: et tñ eiusdē spēi. et per ꝯñs ab eis iterum alius poterit abstrahi: et sic in infinitū. Prima ꝯñā ꝓbat̄ ex eo: ꝙ impossibile est ꝙ vnus conceptus numero sit sil' in diuersis intellectib⁹ subiectiue. ¶ 4º sequitur ꝙ discipulus nō poterit addiscere aliquid a magi- 4ᵐ
stro: qd̄ est contra experiētiam. ꝯñā ꝓbat̄: qꝛ vel addisceret acquirendo eandē sciaꝫ numero: quā hꝫ magister: vel acquirēdo aliā cātam a scientia magistri. nō p̄mo mō: qꝛ nō est possibile vt eadem scientia sit in duobus hominibus nisi in eis sit idē subiectū scie: qd̄ data hypothesi de diuersitate intellectuuꝫ nō est in ꝓposito. nec 2ᵒ: qꝛ tunc scia magistri esset virtus generans et causans sciam in discipulo ad modū sm quē iste ignis generat alium ignem sibi similē in specie: qd̄ est impossibile. ¶ Quinto potest 5ᵐ
argui sm p̄ncipia p̄hi et Cōmen. nam cōstat ꝙ intellect⁹ est incorruptibilis et īfiniti homines sm opi. eorū fuerūt. Si igit̄ non esset vnus intellect⁹ oīum: sed cuiuslibet eēt proprius intellectus actu. essent intellectus infiniti. et lꝫ sm veritatem falsum sit infinitos hoīes fuisse: possibile tñ fuit sic fuisse vt in p̄ma. d. ꝓbatū fuit. Si autez infiniti iam fuissent actu essent aīe infinite. qd̄ est impossibile. ꝯ opi.
¶ Istam opi. falsam esse nō solū stat in veritate fidei no- Auer.

stre. Sed

ſtre.Sed etiã ex euidenti rõne.Et pmo quidez per rõnẽ
cap.iz. Aug.z°.de li.ar.vbi pmo probat ꝙ vnuſquiſq hominum
hz ꝓpriũ ſenſum exterioꝛẽ.⁊ nõ eſt vnus pluriuz.deinde
hoc ipſuz ꝓbat de ſenſu interioꝛi quo quis ſe videre aut
alias ſentire ſentit.Poſtremo h etiam probat de intelle
ctu in rõne ipſa.vñ ex verbis ſuis põt rõ duplex forma
pᵐ ri.℄ p° eſt talis.poſſibile eſt me aliquid intelligere illud
te nõ intelligente.igitur intellectus meus nõ eſt intelle
ctus tuus.añs notuz eſt ex experientia.ↄña ꝓbatur:q2 ſi
intellectus meus eſt itellectus tuus.igitur oĩs itellectio
mea eſt intellectio tua.⁊ vltra.igit̃ omne qđ intelligo tu
intelligis.hoc.n.eſt homini aliquã rẽ intelligere qđ eius
zᵐ intellectionẽ in ſe hẽre ſubiectiue.℄ z°.ego poſſum ſcire
me aliquid intelligere te non potente nãlr ſcire ꝙ ego in
telligam.igit̃ intellect⁹ me⁹ nõ eſt intellectus tuus.añs
etiam per experientiam notum eſt.nam nullus põt nãlr
noſſe cogitationes alterius ſeu qd alius cogitet.ↄña ꝓba
tur ſicut poꝛ:q2 ſi itellect⁹ meus eſt tuus.igitur cogitatio
mea qua cognoſco me intelligere eſt etiam tua.nam iõ ẽ
mea ⁊ per illã cogĩco:q2 ipſa eſt in intellectu meo.Si g ẽ
in intellectu tuo.ↄñs eſt ꝙ tu per illam cogĩcas me intel
ligere ſicꝫ ⁊ ego cogĩco.Has rõnes breuiter abſq ꝓbõne
ↄſequẽtiarũ:eo ꝙ ſtatiz pñt occurrere:ſil̃ tangit Augu.in
his verbis.nõne vnuſqſq noſtrum habet ſuam rationez
qñquidem fieri põt vt ego aliquid intelligam cuz tu id
nõ itelligis.hec eſt pma:⁊ cõtinuo addit ſcđaz:nec vtrũ
intelligã tu ſcire poſſis.Ego aũt ſciam.⁊ tunc in perſona
diſcipuli reſpondens.Manifeſtũ inquit etiã eſt rõnabi
Rñſio les mentes ſingulos quoſq nr̃um ſingulas habere.Sed
comᵗⁱˢ hanc ↄñam vitare nitit̃ Cõmen.vbi ſupra.⁊ eſt ſnĩa eius
ꝙ non obſtante vnitate intellect⁹ in me ⁊ in te:aliqđ qđ
tu non intelligis ego poſſum intelligere:qm̃ nec ego itel
ligo nec tu per aliquã intellectionẽ niſi quatenus illa ti
bi vel mihi copulatur per phantaſma ſeu intẽtionẽ ima
ginataz que eſt in te vel in me.copulatur aũt per hꝫ ſpẽz:
q2 ipſa mouet intellectuz ad intellectionem ipſam.Et q2
poſſibile ẽ phantaſma meũ mouere ad intellectionẽ.tuo
vo non mouente ad illam poſſibile eſt me aliquid intel
ligere te illud nõ intelligente.⁊ per hoc poſſet ad formaz
rõnis facte reſponderi negando qđ ſequat̃:vt ſi itellect⁹
meus eſt tuus:oĩs intellectio mea ſit intellectio tua:qm̃
intellectio mea eſt intellectio mea:q2 ad eam mouet me
phantaſma meum:qđ ita eſt meũ ꝙ non eſt tuũ.⁊ ſimilr
intellectio tua eſt intellectio tua:q2 ad eã mouet phanta
ſma tuuz:⁊ q1 ad aliquã mouet meũ phantaſma tuo non
mouente ad illam:aliqua intellectio eſt mea intellectio.
⁊ per eam intelligo que non eſt tua intellectio:nec tu per
Alioᵒ eam intelligis.℄ Alr iuxta ſniam eiuſdez aliqui viden
rũo tur reſpondere:videlꝫ ꝙ ꝗuis intellectus meus ſit intel
lectus tuus.nõ tñ eodẽ mõ eſt meus:⁊ tuus:q2 non eque
perfecte tibi ⁊ mihi copulatur.⁊ ideo non oportet vt oẽ
Ʒ rñonẽ qđ intelligis per illam ego itelligam:nec eꝯ.℄ Neutra
reſpõſio ſufficiens eſt.⁊ de pma patet pmo:q2 ſm ipſam
ſequitur ꝙ ſi tu rem aliquã intelligis quã ego non intelli
go:ego non poſſum illaz intelligere te perſeuerante in in
tellectione eius:cuius oppoſitũ docet expientia.ↄñam de
claro.ſi detur oppoſitũ.igitur phantaſma meuz mouebit
intellectum ad intellectionem.aut igitur ad eandem ad
quã mouet tuum:vel ad aliã.nõ ad eandem:q2 ipſum nõ
poteſt agere ꝙ iam actu per aliud actũ eſt.nec ad aliã:q2
vel ad aliam non cõponentẽ cum prima vel cõponentez.
⁊ ꝑ ↄñs ↄſtituẽtẽ itẽſioꝛẽ ⁊ ꝑfectioꝛẽ intellectionẽ.nõ põt
dari zᵐ:q2 tũc ſequit̃ ꝙ ex eo ꝙ illõ itelligerẽ tu ꝑfecti⁹
itelligeres ꝗ̃ pus itelligeres.nã itelligeres ꝑfectoꝛi itelle
ctiõe.Niſi dicat̃ ꝙ nõ intelligeres tota intellectione:ſed

parte eius tñ:quod eſt abſurdum.nec poteſt ſm Com
men.dari primũ:q2 tunc in te vel in me poſſent eẽ diuer
ſe intellectiones ⁊ conceptus ſm nũerũ ⁊ eiuſdem ſpẽi.
contra illud ad qđ nitit̃ ipſe Commẽ.deducere in z° ſua
rõne ſupꝛa poſita.nec põt dici ꝙ meũ phantaſma mouet
ad eandem intellectionem non quidez ꝓducendo ipſam
aut faciendo ipſam eſſe poſtꝗ̃ non fuit:ſed faciẽdo ipſaz
eſſe intellectionẽ meam poſtꝗ̃ non fuit mea.Quia ſi ſic
eſſet ſequeret̃ ꝙ nec ipſum phantaſma meuz nec intelle
ctus agens ſimul cum eo cõcurrens eſſet verũ agens.ſed
vtrũq diceret̃ agens ſm metaphoꝛã tñ ⁊ ſimilitudinẽ.
cuius oppoſitũ ipſe vult in eodẽ cõmento.⁊ infra.ad hoc Cõ.zo.
tanꝗ̃ ad icõueniẽs deducit Themiſtiũ.℄ P̃.Poſito ꝙ
ego intelligam per eandẽ intellectionez qua ⁊ tu prius in
telligebas:aut non potero perſeuerare in eadẽ itellectio
ne te deſinente illam rem per illam intellectionez intelli
gere.qđ eſt contra experientiam:aut ſi ſic eadem rõne ⁊
alius poſt me:⁊ ſic in eternum per eandem intellectionẽ
numero a quibuſlibet hominib⁹ illa res intelligeret̃.⁊ ꝑ
ↄñs etiam per eandem ſimul intelligunt oẽs qui illã rez
intelligunt ⁊ intellexerũt:⁊ ſic non ſolũ intellectus agẽs
⁊ poſſibilis ſunt ſm ipſum eterni.ſed etiam ⁊ ipſa intel
lectio.⁊ per ↄñs etiaz intellectus ſpeculatiuus:⁊ nihil eſt
ibi vere factum.Cuius oppoſitũ ex intentione prealléga
tis cõmentis nitit̃ defenſare.℄ P̃.Quero quõ illa intel ↄfir°
lectio ſit mea.aut eniz ſit mea tanꝗ̃ agentis.⁊ pꝫ per re
ſponſionẽ ꝙ non.aut tanꝗ̃ recipiẽtis:⁊ nec hoc dici põt:
q2 non recipio eam niſi per intellectum ⁊ ipſa prius erat
in itellectu.igitur nullo modo ſit mea.⁊ per ↄñs nec per
ipſum intelligo.nec poteſt dici ꝙ ſit mea:q2 phantaſma
te itellect⁹ plus vel alio modo mihi de nouo copulat̃:q2
tunc queſtio redit.quõ copulet̃ de nouo intellectus ſi ni
hil noui ſit in ipſo nec in phantaſmate.cum tñ copulatio
illa ſm Cõmenta.intelligat̃ per preciſam actionẽ phan
taſmatis in intellectu.℄ z°.nõ valet illa ſolutio:qm̃ ſm
eam ſequit̃ ꝙ nihil poſſimus intelligere niſi cuius intel
lectionẽ phantaſma cauſet:qđ eſt manifeſte per experiẽ
tiam falſum.nam intelligimus intellectiones:⁊ dilectio
nes noſtras ⁊ preteritas ⁊ preſentes:quarũ tñ nullum eſt
oino phantaſma ſenſibile de quali phantaſmate tñ nũc
eſt ſermo.Item prime ꝓpoſitiões que nobis naturaliter
eueniũt in mentẽ vt ipſemet Cõmen.dicit.z.de aĩa.ver Cõ.36.
bi gratia.Quodlibet aut eſt aut nõ eſt.intelligimus nos.
⁊ tñ eorũ intellectionea nulla phantaſmata cauſant.non
igitur per aliquã intellectionẽ itelligimus:q2 ad illa mo
uet noſtrũ phantaſma:ſed q2 ipſa eſt in noſtro intellectu
⁊ illam informat.vñ hoc preciſe poſito intelligimus per
ipſaz.℄ P̃.Ipſa pncipalis ratio põt formari ſpecialiter ↄfir°
de intellectione taliũ ſpiritualium rerum non habentiũ
phantaſmata ſenſibilia:⁊ ſimilr veritatũ cõplexarũ qua
rum notitiam non recipimus a phantaſmate.naz ⁊ qđli
bet taliũ te non intelligente ego intelligo ⁊ non econtra.
℄ P̃.Poſito ꝙ ſimul intelligamus roſam.poſſibile ẽ ꝙ ↄfir°
ego intelligam me intelligere roſam:te non intelligente:
⁊ ꝙ intelligam roſam.⁊ iſtam intellectionem reflexã nõ
cauſat phantaſma roſe.ſed ipſa cognitio recta roſe.Si er
go ⁊ mea cognitio roſe ⁊ cognitio reflexa eiuſdem eſt in
te ſeu in tuo intellectu.vt quid ergo tu non intelligis me
intelligere roſam ſicut ego:℄ Secũda etiam ſolutio nõ
valet.nam poſito ꝙ ſm illam fictionem cõmenticiaz in
tellectus etiam ſit tibi multo perfectius copulatus ꝗ̃ mi
hi adhuc poſſibile eſt ꝙ aliquid intelligam dum tu non
intelligis illud.℄ Tertio cõtra ↄcluſionẽ illaz pncipalr 3ᵐ
arguitur:qm̃ ſi vnus eſſet intellectus omnium hominuz
ſequeret̃ ꝙ in eodẽ ſubiecto pmo eſſent cõtraria in actu

simul. hoc aūt est falsuȝ in se ꝛ ſm ꝓhm ꝛ Cōmē. et ꝯña declaratur. nam simul in intellectu vnius hominis est assensus etiam intensus vnius conclusionis. ꝛ in intellectu alterius hominis est intensus dissensus eiusdem ꝛ assensus contradictorie: qui vtiqȝ assensus ꝛ estimationes sunt vere cōtrarie: vt patet ex scdo pihermenias. nec ad hoc valet refugium ad phantasmata. tū qꝛ tales assensus ꝛ dissensus possunt esse circa phantasiabilia. tuȝ quia nec diuersitas agentium facit vt contraria possint simul esse in vno subiecto. alias idem subiectum posset esse calidū calore causato ab igne: ꝛ frigidum frigore causato ab aqua: qđ ē falsum.

R͞n° ad rationes quer. ⁋ Nunc ad rationes Cōmen. respondeo. ad primā dico primo ꝙ ita potest adduci contra eum: qꝛ ipse nō negaret quin intellectus possit seipsuȝ intelligere. ꝛ tunc sequitur ꝙ agat in se aut moueat se: aut si hoc non sequitur sed vitatur per aliam viam ita etiam dicam. Ego autem concedo illud vltimum consequens. scilicet ꝙ intellect⁹ possit mouere seipsum.

Ad 2m ⁋ Ad secundum nego consequentiam si intelligatur de intentionibus vniuersalibus vniuersalitate representationis: quomodo intelligenduȝ est aliquas intentiones esse vniuersales. nec probatio valet. quia nō obstante singularitate recipientis adhuc intentio recepta potest representare vniuersaliter. sicut ꝛ ipsemet Cōmen. fateri cogitur. nam ꝛ ſm ipsum intellectus est vere aliquid singulare: q̄uis non sint plures eiusdem rationis: ꝛ tn̄ intentio aliqua exñs in eo est vniuersalis ꝑ representationē. Et cuȝ dicitur ꝙ ita posset dici de sensu. dico ꝙ ita dicam cōtra eum. nec aliquam rationem poterit sufficientem assignare: quin eādē ego assignem in ꝓposito. qꝛ impluríficabilis in eadē specie non impedit verā singularitatem. Redditur tn̄ rō ab aliquibus: quia intellectus est virtus inextensa ꝛ non organica. Sensus autē extensa: ꝛ iō species in intellectu potest representare vniuersale: nō autē in sensu. Utrum aūt hec sit causa vel nō. non diffinio. dico tn̄ ꝙ illa nō est quā ipse assignat: nec oppositū ipse ꝓbat. nec puto ꝙ ꝓbare possit.

Ad 3m ⁋ Ad tertium cōcedo ꝙ conceptus de rosa existens in intellectu meo ē alius numero a conceptu rose existente in intellectu tuo: ꝛ ꝙ isti conceptus sunt eiusdem rationis. ꝛ ab eis potest abstrahi alius conceptus: qui ita erit conceptus illorū cōceptuum sicut illi primi sunt conceptus rosarum: ꝛ talem possibilem processum in infinitum nullus deberet negare. Si vō per rem intellectam non intelligeret Cōmēta. ipsum conceptum rei aut intellectionem: sed ipsam rem extra intellectam. dōm ꝙ eadeȝ res numero potest intelligi a te ꝛ a me nō obstante diuersitate intellectus mei a tuo. sicut idem sol videtur a te ꝛ a me. nec tn̄ est idem visus meus ꝛ tuus.

Ad 4m ⁋ Ad quartum nego ꝯñam. Ad ꝓbationē dico ꝙ discipulus addiscit acquirēdo aliam sciaȝ: nō tn̄ causataȝ a scientia magistri: sed a notitijs ꝛ intellectionib⁹ suis: ad quas mouet per verba ꝛ sermōes magistri.

Ad 5m ⁋ Ad quintū dico ꝙ a Philosopho vtiqȝ expressum habetur ꝙ aīa intellectiua ē actus ꝛ forma corporis. Utruȝ autem plurium vel omnium hominū sit vna anima: an singule singulorū. ꝛ si sic vtrum vna nec simul nec successiue plura corpora informauit: an sit naturaliter reditus animarū ad corpa: ita ꝙ sit certus ꝛ finitus numerus aīarū: per quas quorūlibet hoīuȝ preteritorū corpora informata sunt successiue sicut plures Philosophi posuerunt non inuenitur expressum. Ego tn̄ ꝯcedo ꝙ possibile fuit ab eterno munduȝ fuisse ꝛ infinitos homines precessisse ꝛ etiaȝ infinitas animas simul esse. nec talis infinitos impossibile est deo: vt probatū est in primo. ⁋ Ad rationes principales questionis patet ex dictis responsio.

⁋ Distinctionis. XVI. ꝛ. XVII. Questio. II.

Secundo quero vtrum preter aīam intellectiuam sit aliq̄ alia forma substātialis in homine. ꝛ videt̄ ꝙ sic.

p m ⁋ Primo. qꝛ hō non tn̄ est homo. sed etiam est aīal ꝛ aīatum corpus ꝛ corpus ꝛ substantia. igitur non tn̄ est in eo forma ꝑ quam est hō. s. anima rōnalis: sed ēt forma per quā ē animal. ꝛ hec est aīa sensitiua: ꝛ forma per quā est animatuȝ corpus: que est aīa vegetatiua: ꝛ similiter forma corporeitatis per quā est corpus: ꝛ forma per quā est substātia: ac per hoc preter aīam intellectiuam sunt multe alie forme substantiales in homine: aīs notū est. ꝯña ꝓbatur ex eo ꝙ impossibile est aliqd effectū formalem sine forma habere. Sicut aūt esse hominē est effectus formalis aīe rationalis. Sic esse aīal est effectus formalis anime sensitiue: ꝛ sic de alijs.

2m ⁋ Secundo in homine sunt operatiōes vitales diuersarum rationum vt vegetari sentire ꝛ intelligere. igitur ꝛ in eo sunt diuerse anime que sunt ꝓma ꝓncipia hꝫ opationū. pꝫ ꝯña: qꝛ diuersitas opationuȝ procedit ex diuersitate formarū.

3m ⁋ 3°. nulla res est corpus per formam mere spūalem. igitur in homine est alia forma substantialis preter animam intellectiuaȝ. aīs notū est. ꝯña ꝓbat̄: qꝛ homo est corpus. ſm ꝙ corpus ē genus: ꝛ ē cōpositus ex corpore vt corpus dicit alteram ꝑtem cōpositi vel saltem altera predictarum conceditur: sed nec homo nec aliqua pars eius est corpus per aliquā formā accidentalem. igit̄ per substantialē: sed nō per intellectiuā cum illa sit mere spūalis. igitur per aliam. ꝛ sic saltē vna alia forma substantialis est in homine. s. forma corporeitatis.

4m ⁋ 4°. si non esset aliqua alia forma substantialis in homine: sequeret̄ ꝙ carnes ꝛ ossa nerui ꝛ sanguis ꝛ alie hꝫ organice ꝑtes hominis nō differrēt substantialr specifica dr̄ia. ꝯña pꝫ: sed qđ sequit̄ est falsum. nam hꝫ partes hñt accidentia ꝓpria ꝛ ꝓprias opationes specifice differentes. talis aūt diuersitas accidentiū ꝛ operationum necessario arguit diuersitatem specificam formarū substātialiū. alias nunq̄ posset argui ꝙ aliqua differant specie in genere substantie: qđ est incōueniens dicere.

Oppo m Ad oppositū hō est vnuȝ ꝑ se ħ aliqd in genere subē. igit̄ et⁹ ē vna tn̄ subalis forma. pꝫ ꝯña: qꝛ sic̄ ꝑ formā subalē res hꝫ eē: sic ꝛ vnū esse. igit̄ ꝑter aīaȝ itellectiuā nō ē alia forma subalis ī hoīe.

artic. Respondeo circa pluralitatē formarū in hoīe varij sūt modi dicēdi. qdā enī tot dicūt eē subales formas: q̄t sūt ꝑdicata eēntialia q̄ ī qd dicunt̄ de eo: ꝛ ita ī q̄libȝ cōposito subali ponūt multitudinē formarū subaliū ſm gradus ꝑdicati seu ꝑdicatoꝝ ī quid de ipo. Alij ponūt hꝫ ꝑlalitatē ſꝫ ꝑlalitatē opōnū vitaliū. ꝛ dnt tres aīas eē ī hoīe. vegetatiuā. sensitiuā. ꝛ itellectiuā. Alij dt duas tn̄. s. sēsitiuā ꝛ itellciuā. alij ēt duas tn̄. s. nō duas aīas: sꝫ formā corpeitatꝭ ꝛ aīaȝ itellciuā. Quidā vō tot ponūt q̄t sūt ꝑtes etherogenee ī corpe. Et qꝛ nulla ꝑdictarū opi. vꝫ mihi vera: iō circa ħ pono q̄tuor ꝯnes. Pria ē ꝙ nō sūt ponēde ī hoīe tot subales for^e q̄t sunt ꝑdicata q̄ de ipso dicunt̄ ī qd. 2° ꝙ nō sunt tot ponēde q̄t hꝫ hō operatiōes vitales. Tertia ꝙ nō tot quot ꝑtes hꝫ etherogeneas. Quarta ꝙ nō ē ponenda alia forma subalis in hoīe ꝑter aīaȝ itellectiuā.

p a ꝯ ⁋ Primā ꝯnē ꝓbo sic. si in hoīe sūt tot subales forme quot sunt ꝑdicata ꝛc̄. Eadē rōne ꝛ ī angelo ꝛ in q̄lꝫ forma accūtali erunt tot entitates distincte quot ꝑdicata de eis ī quid dicunt̄ ſm gradus predicati. ꝯñs ē falsuȝ. qꝛ tūc ī michaele eēt vna entitas ꝑ quā est suba: ꝛ alia per quā est spūs: ꝛ alia ꝑ quā est michael. ꝛ sic esset substantialr compositus ex tribus substantijs: quod nullus dic̄. Similiter in albedine eēt vna entitas ꝑ quaȝ

est q̄litas

est qualitas:ꝛ alia per quã est color:ꝛ alia per quã est al-
bedo:qđ cõiter etiã negaẽ.ↄ̃ñia pꝫ:q̃ si deẽ oppositũ.s.
ꝙ p eandẽ entitatẽ michael sit michael:ꝛ spũs ꝛ suba:et
silr albedo p eandẽ sit albedo ꝛ color ꝛ qualitas:nõ appa
ret ꝑpter q̃d equus nõ sit p eãdẽ formã equus aial:ꝛ sic
de alijs.¶ Cõfirmaẽ:q̃ nõ minus hõ est per eandẽ for-
mã subalẽ hõ ꝛ aial q̃ ipse per eãdẽ formã accñtalẽ sit al
bus ꝛ coloratus.pꝫ:q̃ nõ minus essentialr ꝛ in quid ꝑdi
caẽ aial de hoie q̃ coloratũ de albo:aut etiã color de albe
2m dine.¶ Scđo si sic.sumo cõpositũ ex mã ꝛ forma suba-
litatis ipsius ignis:siue per quã ignis est suba precise:aut
istđ cõpositũ sic ꝑcise acceptũ est suba corpea aut icorpo-
rea:aut nec corporea nec icorporea.si corpea:igitur vl' est
corpus vl' ps eius est corpꝰ:nõ enĩ aliter põt itelligi ꝙ sit
suba corpea.Si est corpus:cũ oẽ corpus sit suba:ꝛ nõ ois
suba sit corpus:alia forma est in illo cõposito per quã est
suba:ꝛ alia per quã est corpus:ꝛ idẽ sequiẽ si dicaẽ ꝙ iđ
est suba corpea:q̃ eiꝰ ps est corpus.nõ etiã illa pars que
est corpus est suba:ꝛ tũc sequiẽ ꝙ illud cõpositũ non est
precise ex mã ꝛ forma subalitatis.ↄ̃ positũ.Itẽ seq̃ẽ ꝙ in
igne sint plřes forme corpeitatis.¶ P̃.Adhuc ꝑscindaẽ
ſm intellectũ ista forma alia corpeitatis:ꝛ sumaẽ precise
mã ꝛ forma subalitatis ipsius ꝛ fiat argumentũ vt ꝑus.
si dicaẽ ꝙ est suba icorporea:cũ angelus michael sit etiã
suba incorpea ꝛ alteriꝰ rõnis ab ista:aliq̃ spẽs sube incor
poree ꝑdicabiẽ in q̃d de tali cõposito:que spẽs erit ꝑdica
tũ iferius ad subaꝫ:ꝛ per ↄ̃ñs ab isto adhuc in isto cõposi
to ꝑter formã subalitatĩ est alia forma.ↄ̃ positũ.Si dica-
tur ꝙ nec est suba corpea nec suba icorpea:igiẽ est alteriꝰ
rõnis a suba corpea ꝛ ab incorporea:ꝛ per ↄ̃ñs adhuc ali-
qua spẽs sube ꝑdicaẽ i q̃d de tali cõposito:ex quo vt ꝑus
sequiẽ ꝙ ꝑter formã subalitatis est alia forma in eo.ↄ̃ po
situ.Nec põt dici ꝙ ẽ qđdã cõe ad subaꝫ corpeã ꝛ subaꝫ
incorporeã:ꝛ per ↄ̃ñs nec est eiusdẽ rõnis vel spẽi cũ hac
vel illa:nec etiã alterius spẽi:sicut nec genus differt spe-
cie a sua specie:nec etiã eiusdẽ spẽi est cũ illa:vt diciẽ.io.
T.c.24 meta.hoc inquã dici nõ põt.Tũ q̃ huiꝰ cõpositũ si tale
detur est suba quedã vere singularis:sicut ꝛ mã hec istiꝰ
ignis demõstrati:ꝛ quelibet eius forma est vere singula
ris.Tũ q̃ si est sic cõe ꝑdicabiẽ de suba corpea:ꝛ p ↄ̃ñs
per ↄuersionẽ ipm est suba corpea:ꝛ redit icõueniẽs ꝑus
illatũ.Tũ tertio q̃ ex aiam nõ est aliqđ vlẽ vt suppono.
ↄfirma. ¶ Cõfirmari põt ratio theologice ponẽdo ꝙ deꝰ ↄseruet
mãm istius ignis ꝛ formã subalitatis que est in ipso cete
ris formis annihilatis:qđ ꝛ vtiqꝫ hñi posset supposita di-
3m stinctione taliũ formarũ.¶ 3° sequiẽ ꝙ posẽ est aliq̃d eẽ
ignẽ ꝛ nõ eẽ corpꝰ aut subaꝫ:ꝛ aliq̃d esse hoiem vl' equuꝫ
ꝛ nõ eẽ aial:qđ nullus ↄcederet:cũ qđlibet supius ꝑdiceẽ
de suis iferiorib' in ꝑmo mõ.ↄ̃ña ꝑbaẽ:q̃ deus poterit
ↄseruare mãm ignis cuꝫ sola forma igneitatis destructa
forma corpeitatis:ꝛ forma etiã subalitatis:ꝛ similr cõser
uare mãm hoĩs cũ forma humanitatis:seu cũ aĩa rõnali
4m destructa forma aialitatis si distincte sint vt dĩ.¶ 4° ſꝫ
T.c.43 P̃hm 7° meta.in diffõne sufficit ponere ꝑmũ genus cuꝫ
finali dĩa:sed hoc esset falsum si ſm multitudinẽ ꝑdica-
toꝝ in q̃d esset multitudo formaꝝ subaliũ:nã tũc per hõ
diffõnẽ nõ explicareẽ aliq̃ formaruꝫ iportataꝝ per dĩas
5m medias iter primũ genus ꝛ dĩaꝫ finaleꝫ.¶ 5° si sic.seq̃ẽ
ꝙ nullũ supius ꝑdiceẽ in q̃d de suo p se iferiori:qđ mani
feste falsum est ſm oẽs:ꝛ huic etiã opioni videẽ specialr
repugnãs.nã h' ↄcesso sequiẽ ꝙ nõ sit mltitudo aliq̃ ꝑdi-
ctoꝝ in quid:quã tñ isti supponũt.ↄ̃ña ꝑbaẽ.nã ſm hoc
qđlibet supius vl' significabit tñ partẽ eiꝰ qđ significaẽ
p inferiꝰ.vbi gr̃a.aial significat ſm illã viaꝫ cõpositũ ex
mã ꝛ aĩa sensitiua.Hõ võ cõpositũ ex mã ꝛ aĩa sensitiua;
ꝛ etiã ex aĩa rõnali:ꝛ tũc habeẽ ꝑpositũ:q̃ nomen ptis
nõ ꝑdicaẽ in quid de noĩe totius:vt certũ est cũ pars ꝛ to
tũ realr distinguanẽ.Aut supius significabit cõpositũ ex
mã ꝛ vna forma tñ.vbi gr̃a.aial significat precise cõposi
tũ ex mã ꝛ aĩa sensitiua.Inferius aũt significat ꝑcise ma
teriã ꝛ aliã formã:vt hõ mãm ꝛ aiam rõnalẽ:ꝛ tũc ideꝫ
sequiẽ:q̃ ꝛ hoc cõpositũ ꝛ illud essent realr distincta:q̃-
uis vna ps vnius esset pars alterius in mã.¶ 6° nõ sunt 6m
in hoie plures aĩe:ĝ nõ ſm mltitudinẽ ꝑdicatoꝝ ꝛc̃.añs
ꝑbabiẽ in sequẽti q̃ne.ↄ̃ña pꝫ:q̃ si nõ sunt plures aĩe in
hoie.ergo per eãdẽ aiam hõ est hõ ꝛ est aial:ꝛ per ↄ̃ñs p
eandẽ formã.¶ Cõtra q̃nẽ istã sunt alique rõnes tenen- ↄ̃ pꝰˢ ↄ̃m
tiũ oppositũ.ꝑma est talis.si per eandẽ formã hõ est hõ ꝛ
aial:oẽ qđ inest homini per formã per quã homo est hõ
inest ei per formã per quã hõ est aial. Omne aũt qđ iest
homini per formã per quã est aial inest ei inquãtum est
aial:ꝛ per cõsequẽs ex ṽtute reduplicationis inest omni
aiali:sed esse risibile inest homini per formã per quaꝫ est
homo.igiẽ esse risibile inest omni aiali:qđ est falsum. Or
aũt omne qđ inest homini per formã per quã est aial in-
est ei inquãtũ est aial.ꝑbaẽ:q̃ omne tale aut inest ei ſm
ꝙ est hõ:aut ſm ꝙ est aial.nõ ſm ꝙ est hõ:q̃ sentire de-
beẽ sorti per formã qua est aial:ꝛ tñ nõ inest ei ſm ꝙ est
homo.ergo ſm ꝙ est aial.¶ 2° forma gñis põt remane- 2m
re corrupta forma spẽi.ergo sunt realr distincte.añs ꝑba
tur:q̃ plura accñtia eadẽ numero manẽt in gñato ꝛ cor-
rupto:quoꝝ subm est cõpositũ ex mã ꝛ forma.igiẽ eadẽ
forma subalis manet:ꝛ illa nõ est forma speciei.¶ Ter- 3m
tio sicut dicit P̃hs.7.meta.diffinitio est ſmo hñs ptes:ꝛ T.c.33.
partibus diffõnis rñdent partes rei.igiẽ generi respõdet
alia pars diffiniti ab ea que respõdet differẽtie.Sola aũt
mã nõ respõdet generi:q̃ genus dicit formã mediã iter
potẽtiã ꝛ actũ:vt dicit Cõmẽta.2° metaphy.cõm.33.igiẽ ꝛ ꝑ met.
respõdet sibi vel forma tñ vel materia cũ forma alia ab c.17.
ea forma que respõdet dĩe.¶ Quarto.P̃hs 2° meta.vo 4m
lens ꝑbare ꝙ nõ sit processus in infinitũ in causis forma t.c.6.ꝛ.x
libus:probat nõ esse processuꝫ in ifinitũ in predicatis in
quid.igitur videẽ velle ꝙ ſm diuersitatẽ taliũ predicato
ruꝫ diuersẽẽ forme in eodẽ indiuiduo.¶ Ad hoc videẽ
esse auctoritas Cõmẽta.2° meta.cõm.33.vbi dicit ꝙ ma- ꝛ ꝑ met.
teria ꝑmo recipit formas vlẽs ꝛ mediãtibꝰ illis formas c.17.
vsqꝫ ad idiuiduales.Tales aũt forme:quarũ vna mediã-
te alia recipiẽ:differũt abinuicẽ:cũ nihil sit mediuꝫ reci-
piendi seipsum.igiẽ ꝛc̃.¶ Ad primã cõcedo ↄsequẽtiaꝫ.
ꝛ cum assumiẽ vlterius:ꝙ oẽ qđ inest homini per formã
per quã est homo inest sibi inquantũ aial:dĩm ꝙ hec est
falsa.sumẽdo ly.inquãtũ.reduplicatiue:vt fuuit argᵐ in
vlteriori deductione. Instantiã hꝫ multiplicẽ.aliqđ enĩ
bicubitũ per eandẽ formã est bicubitũ ꝛ quãtũ:ꝛ per cõ-
sequẽs per formam per quã est quantuꝫ est bicubitũ:nec
tamẽ est bicubitũ inquantũ quantũ:q̃ non omne quan-
tum est bicubitũ:similr aliquod albũ per formã per quã
est quale est album:nec tamẽ est album inquantũ quale:
nec probatio valet:siue enĩ probatio illa assumpta sit dis
iunctiua:siue de disiuncto predicato falsa est:ꝛ instãtiam
potest in simili habere in exemplis propositis:si quis ad-
uertat ꝛ in multis alijs.¶ Ad scđm nego antecedẽs:nec Ad 2m
valet ꝑbatio:q̃ fundatur in falso.vꝫ ꝙ primũ subiectũ
accidentiũ sit cõpositũ ex mã ꝛ forma:cuius oppositũ su
pra habitũ est.¶ Ad 3ᵐ dĩm ꝙ illđ dictũ P̃hi ſm vim Ad 3m
vocis acceptũ itelligi dꝫ de diffinitione data per termios 7° met.
obliquos.verbi gratia.si dicatur ꝙ homo est cõpositus 33.
ex corpore ꝛ anima.tales enĩ diffinitionis partes vtiqꝫ si
gnificãt partes rei:vna mãm:alia formã:nec ex hoc con-
cluditur ꝙ sint plures substãtiales forme in re diffinita.

De diffinitione autē que dat per terminos rectos genus
⁊ dr̃iam nō ꝓprie pōt dictū illud itelligi:qr̄ vt in p.d.8.
q.3.ostensum est:etiā ſm mētē ꝓhi gen⁹ nō signat ptez:
sed totū.alias nō plus ꝑdicaret in qd ꝙ̄ dr̃ia:pōt tn̄ īpro
prie dici signare ptē ꝑ eo ꝙ signat rē iꝑfecte ꝯfuse ⁊ ꝑ
hoc.q.ptialr̄ ⁊ silr̄ dr̃ia.Tota vō diffinitio signat explici
cap.5. te ⁊ pfecte:⁊ h̄ docet bn̄ Auicē.5.meta.vbi mouēs qōnez
qūo ptibus diffōnis debēt rn̄dere partes rei:⁊ loquēs de
tali diffōne dicit talē multitudinē nō esse in re:sed eē ſʒ
intellm̄ pro quāto res ꝯcipit:vt nō terminata in cōceptu
cōi:⁊ etiā vt terminata que terminatio ⁊ iterminatio nō
est in re:sed in ꝯceptu:⁊ ꝓpea dicit ipse ꝙ cū diffinimus
hoiez dicētes ꝙ est aial rōnale:nō itendim⁹ ꝙ sit cōposi/
tū ex aiali ⁊ rōnali:sed ꝙ ipse est aial:qd̄ est rōnale:ita ꝙ
ꝑ signat hō:vt qddā cōe ⁊ nō terminatū:deīde ꝑ dr̃iam
Ad 4ᵐ q̄si terminat.¶ Ad 4ᵐ negāda est ꝯn̄a:qr̄ non iō ꝓhs
volēs illud ꝓbare ꝓbat nō eē ꝓcessuz in īfinitū in ꝑdica
tis in qd:seu poti⁹ in diffōnib⁹ ⁊ ptib⁹ eaꝝ:qa ſm multi/
tudinē ꝑdicatoꝝ taliū sit multitudo formaꝝ. Sʒ sic etiā
Cō.io. inuit Cōmē.iō qa si eēnt īfinite forme in re diffōnes vel
ptes diffōnis eēnt īfinite:qd̄ est falsuz:qa cū h̄ bn̄ stat ꝙ
ꝑ meta. nō sint plures forme in re q̄ diffinit.auctas Cōmē.non
cō.17. est ꝯ.qa qualitcūqꝫ itelligi debeat vr̄itas illa formaꝝ:nō
dicit Cōmē.ꝙ ille forme sint sil̄ in mā:sed ꝙ vnā recipit
2ᵒ ꝯ mediāte alia:q2 vʒ ꝑus vnā deide aliā.¶ 2ᵒ ꝯnē ꝓbo ꝑ
sic.multo plura sūt gn̄a opationū vitaliū que competunt
hoi ꝙ̄ sint gn̄a aiaꝝ.igit nō tot aie sunt in hoie quot vita
les hʒ opationes:assumptū ꝓbat:nā nutriri crescere gn̄a
re sentire somniare reminisci appetere ꝓgredi itelligē:⁊
multa alia gn̄a sunt opōnū vitaliū.nā q̄daz ꝑdictoꝝ sub
se plura gn̄a ꝯtinēt:sicut saltē pʒ de itelligere ⁊ appetere:
⁊ hoꝝ oiuz generꝝ opationes ꝯueniūt homini.ꝯstat autē
2ᵐ ꝙ nō sunt tot gn̄a aiaꝝ nec aliqs tot ponit.ġ ⁊c̄. ¶ 2ᵒ sic.
cap.15. in hoie nō sūt ples aie.igit nō quot ⁊c̄.ꝯn̄a clara est.an̄s
ꝓbat.ꝑ q̄dez ex eo ꝙ in de ecclesiasticis dogmatibus:sic
scribit.neqꝫ duas aias dicim⁹ in vno hoie:sicut Jacobus
Scd̄ā qd̄ lib.3.q.10 ⁊ alij syroꝝ scribūt.¶ Ad hoc qdā modernus doctor re/
spōdit.d.ꝙ hic nō ꝯdemnant simplr̄ due aie in hoie:sed
due aie itellectiue:quaꝝ vna sit a deo:altera a diabolo:⁊
hoc vt dicit pʒ īspiciēti lr̄am ibi.Ego aūt multū miror de
expōne ista:⁊ de hoc amplius qd̄ dicit ex lr̄a istud patere.
Sic enī iacet lr̄a neqꝫ duas aias dicimus in vno hoie:sic
Jacobus ⁊ alij syroꝝ scribūt.vnā aialē qua aiet corpus:⁊
mixta sit sanguini:⁊ alterā spūalē que rōnez mistrat.Sʒ
dicim⁹ vnā eē eādēqꝫ aiam in hoie que ⁊ corpus sua so/
cietate viuificet:⁊ semetipsam sua rōne disponat hn̄s in
se libertatem arbitrij:vt in sua suba eligat cogitatiōe qd̄
vult:hic pʒ ꝙ nec illi ponebāt duas itellectiuas in hoie:
sʒ vnā aialē alterā spūalē:nec aliquā illaꝝ dicebāt a dia/
bolo eē creatā:vn̄ hic est ali⁹ error ab illo quē dic̄ iste do/
ctor:quinimo de illo:nec ibi:nec in toto libro illo vlla sit
mētio.¶ ꝓ.Ex dterminatiōe quā addit.d.Sʒ dicim⁹ ⁊c̄.
pʒ ꝙ sit itētio scribētis nullā aiam ꝑter itellectiuaz eē in
hoie:frustra enī poneret:exq̄ ipsa ꝑ seipam viuificat cor/
pus:⁊ per ꝯn̄s est ꝑn̄ᵐ opōnū vitaliū.¶ Cōfirmat ex itē
cap. 12. tiōe Aug.io.sup Gen̄.vbi dicit ꝙ aia rōnalis nō solū car/
ni ꝑbet aialē vitā:verūetiā ſm ipsaz carnē aliqd concu/
piscit ⁊c̄.Si aialē vitā prebet.igit ꝑter eā supflue ponit
alia aia sensitiua vel aialis ⁊ eadē rōne vegetatiua:qa ve
T.c.15. getatiua ſm ꝙ dicit ꝓhs 2ᵒ de aia.ꝯtinet virtualr̄ in sen/
26.⁊31. sitiua.ita ꝙ oia pōt que pōt vegetatiua:⁊ per ꝯn̄s qd̄ ꝯti/
net sensitiua:ꝯtinet etiā vegetatiuaz.¶ Et h̄ etiā expsse
cap.13. ꝓbat ꝑ Dam̄.lib.2.q dicit ꝙ ꝯtinet aia rōnalis organico
corpe ⁊ ei est vite ⁊ augmētatōis ⁊ sensus ⁊ gn̄ōnis tribu
cap.65. tiua.Et eādē ex toto sn̄iaz ponit Aug.in de quātitate aie.

vnde ex h̄ pōt etiā argui ad ꝑncipale:qr̄ pluralitas ponē
da nō est ad quā nō cogit expientia rō vel auctoritas cui
ꝯdici nō liceat.Sʒ nec expientia cogit ad ponēdū i hoie
plures aias pʒ:nec etiā auctas vlla talis nec rō:qr̄ si ali/
qua deberet ad h̄ cogere videret de illa q̄ ꝑꝑ multitudi/
nē opationū vitaliuz argueret multudinē aiarū:naꝫ ex
solis eiusmodi opationib⁹ deuenim⁹ nālr̄ in notitiā aie.
Hec aūt nō cogit:cū vna aia possit pluriū opationū:imo
oiuꝫ q̄ ꝯueniūt hoi esse ꝑᵐ ꝑnᵐ:sic pʒ ex dictis.ġ ⁊c̄. ¶ 3ᵒ 3ᵐ
Aug.i li.de fide ⁊ symbolo.hō ingt excepta for⁹ mēbroꝝ cap.3.
que diuersis gn̄ibus aiantiū diuersa tributa est:nō distat
a pecore:nisi rōnali spiritu qui mēs etiā noiat:⁊ itelligit
de dr̃ia specifica:qa etiā per mām numeralr̄ distat a pe/
core.Ex h̄ arguo si in hoie sit aia sensitiua distincta ab i/
tellectiua illa est eiusdē rōnis cū aia pecoris:alias nō so/
lo spū rōnali distaret a pecore:vt ait Aug.si est eiusdē ra/
tionis.ġ hō vl̄ ꝑs hois est pecus:nā q̄lʒ subalis foꝛa cōsti/
tuit in suo eē specifico:⁊ sic seq̄ ꝙ hō vl̄ ꝑs ei⁹ sit asinus
vl̄ bos:aut aliqd tale eiusdē spēi:cū aliq̄ brutoꝝ:qd̄ certe
ꝑ ꝯcedēt nō iter hoies:sʒ iter bruta eēt cōputād⁹. ¶ Cō/ ꝯfirma.
firmat.qa si talis aia iformaret māꝫ absqꝫ aia rōnali cō
positū resultās vtiqꝫ eēt qddā pecus:igit ⁊ nūc ita est de
facto cū illa per aduētū itellectiue nō mutet a sua specie:
assumptū ꝓbat ꝑ Aug.83.q.ꝯ Apollinaristas vbi dicit ꝙ Qō.80.
ꝯ Apollinarē ponētē ꝑ ꝙ chr̄s nō hēbat hūanā mētē h̄ ē
rōnalē aiaꝫ q̄ hō a pecorib⁹ ſm aiaꝫ dr̃t:vba sua sūt:seq̄
ꝙ vbū suscepit quādā beluā cū figura corpis humani.Et
ex h̄ dicit ꝙ mutauit errorē:⁊ scd̄o posuit ꝙ vbū assum/
psit carnē solā absqꝫ aia ex qbus pʒ ꝙ Apollinaris ꝑ po/
suit vbū assumpsisse carnē:cū aliq̄ aia sensitiua:⁊ ad hoc
ſm Augᵐ sequit ꝙ beluā q̄dā assumpserat:igit si aliqd̄
tale cōpositū eēt illd̄ vtiqꝫ eēt qddā pec⁹ et belua. ¶ 4ᵒ 4ᵐ
idē Aug.vbi supra d fide ⁊ symbolo ait.si qs tenuerit ca
tholicā fidē:vt totū hoiez credat eē susceptū a vbo dei.i.
corp⁹ aiam spm̄:satis ꝯ illos.i.hēticos munit⁹ ē.In libro
aūt de ecclīasticis dogmatib⁹ ipse ait:si liber fuerit suus:
vt cōius credit ⁊ antiquoꝝ voluminū rubrice testāt:aut
si nō fuerit suus:sʒ gēnasij:vt videt velle Magr̄ 2ᵒ sn̄ia/
rū.d.18.circa finē.nihilominus auctēticus liber est apud
oēs theologos:⁊ in eo regule nr̄e fidei ꝯtinēt. ¶ In illo cap. 20.
īquā lib⁹.sic scribit:nō ē terti⁹ in suba hois spūs:vt dydy/
mus ꝯtēdit:sed spūs ipsa est aia pro spirituali nā vl̄ pro eo
ꝙ spirat in corpe spūs appellata:aia vō ex eo vocat ꝙ ad
viuēdū vl̄ ad viuificandū animet corp⁹.Ex qb⁹ pʒ ꝙ in
ꝑmis auctē cum ait.aiam spūm cōstructio est appositiua:
⁊ est sensus aiaꝫ spm̄.i.aiam q̄ est spūs.Ergo ſm has au/
ctoritates nihil est de suba hois ꝑter corp⁹ ⁊ aiaꝫ q̄ est spi
ritus.i.aiaꝫ rōnalē. ¶ 5ᵒ.si in hoie eēnt ples aie.v.g.sensi 5ᵐ
tiua ⁊ itellectiua:tūc sequit ꝙ hō erit cōposit⁹ ex aiali:et
ꝑ ꝯn̄s nō erit aial.ꝯn̄a scd̄a pʒ.ꝑᵃ ꝓbat:qa q̄daz ꝑs hois
erit qddā ꝯstitutū ex corpe ⁊ aia sensitiua:qdlʒ autē tale
est aial. ¶ Cōfirmat.qa si tale ꝯstitutū remaneret absen
te aia rōnali vtiqꝫ ipꝫ viueret ⁊ sentiret:⁊ ꝑ ꝯn̄s eēt aial.
Sic ġ dico ꝙ ne dū nō sunt tot aie in hoie q̄t hʒ opōnes
vitales:sʒ nec aliq̄ aia ī eo ē disticta ab itellectiua. ¶ Cō Cōtra scd̄ā ꝯclōnez obno nes Scd̄ā vbi supra.
tra ista tn̄ est opi.ēt aliquoꝝ modernoꝝ tenētiū ꝙ ī hoie
est aia sensitiua disticta ab itellectiua:h̄ ꝓbāt ꝑ sic. Im/
pole est ꝙ in eodē īstāti sint in eodē ꝯria:sʒ actus appetē
di aliqd ⁊ act⁹ renuēdi idē sunt ꝯrij:igit si sint sil̄ in rerū
nā nō sūt in eodē subto. Sʒ māifestū est ꝙ sūt sil̄ i hoie:
qa ideo idē qd̄ homo appetit per appetitū sensitiuum re
nuit per appetitū itellectiuū.¶ Confirmat per ꝓhm̄ 3ᵒ T.c.53.
de anima.qui dicit ꝙ in eodē sunt appetitus ꝯtrarij:hoc
est essent contrarij:si nati essent recipi in eodeꝫ subiecto.
¶ Scd̄o eadē forma substantialis non potest simul ⁊ se/ 2ᵐ

mel hic duos actus appetēdi respectu eiusdē obti:sꝫ fre/
quēter in hoīe sunt sil' actus volēdi aliqđ obm ꝛ act' ap/
petēdi idē appetitu sensitiuo:igit̄ illi act' nō sūt in eodē
3ᵐ subto. ¶ 3° eadē forma nūero nō elicit simul actū appe/
tēdi aliqđ nālr ꝛ aliuꝫ libere. Sꝫ volūtas libere vult ali/
4ᵐ quid ꝛ appetit' sensitiuus nālr appetit.igit̄ ꝛc̄. ¶ 4° sen
sationes sūt obtiue in aīa mediate vel imediate:ꝛ nō sūt
subtiue in aīa itellectiua.igit̄ aīa sensitiua distiguit̄:ma/
ior pꝫ:qa nihil aliud pōt assignari subm sensationuꝫ:nisi
aīa vel po^a:ꝛ si po^a sit accidens aīe erit subiectiue in aīa:
minor pbat̄:qa aliter oīs apprehensio aīe sensitiue esset
itellectio:qa esset subiectiue in aīa itellectiua. Itē tūc aīa
sepata posset sentire: qa ex quo sensatio eēt subiectiue in
aīa itellectiua:ꝛ deus pōt ꝯseruare oē accñs in suo subto
sine quocūqꝫ alio posset cōseruare sensationē in aīa intel
5ᵐ lectiua sepata:qđ est absurdū. ¶ 5° eadē forma numero
nō est extēsa ꝛ nō extēsa mālis ꝛ imālis:sed aīa sensitiua
in hoīe est extēsa ꝛ mālis:aīa vō itellectiua nō : qa est to/
6ᵐ ta in toto ꝛ tota in qualibet pte.g̊ ꝛc̄. ¶ 6° arguit̄ p aliuꝫ
Hiberni/cus in.q. đ imagic. doctorē sic.hō in gn̄ando hoīeꝫ pducit aīam sensitiuam:
aīa vō itellectiua creat̄.igit̄ in hoīe est aīa sensitiua disti
cta ab itellectiua.añs pbat̄:qa nisi sic sit:sequit̄ ꝙ hō sit
ignobilioris ꝯditiōis ex se quo ad actū gn̄andi ꝛ ꝯtinuā/
di suā spēm q̄ꝫ cetera aīantia:qđ nō vr̄ rōnabile. Tū qa
nā nō deficit in necessarijs:ꝛ maxie in rebus pfectis fm
Cō. 45. Phm 3° de aīa:ꝛ Cōmē. Tū qa potētia nutritiua est no/
p̊.c.32. bilior in hoīe q̄ꝫ in alijs aīalib':igit̄ po^a gn̄atiua in ipso ē
pfectior:ꝛ igit̄ pōt in effectū ita nobilē:sicut pōt potētia
gn̄atiua bruti:sꝫ illa pōt i aīaꝫ sensitiuā:igit̄ po^a gn̄atiua
hoīs pōt in aīaꝫ sensitiuā.ponat̄ igit̄ ꝙ in gn̄ōne hoīs de'
nō creet aīaꝫ itellectiuā.sequit̄ ꝙ hō gn̄abit adhuc veꝝ
aīal.igit̄ ita facit qn̄ deus creat aīam itellectiuā:cuꝫ ista
creatio nō ipediat actionē hoīs. Tū qa cōplexio hoīs no/
bilior est q̄ꝫ cōplexio alioꝝ aīaliū:igit̄ forma cōplexiona
lis ei' est nobilior q̄ꝫ ceteroꝝ:cū igit̄ in ceteris sit aīa:seq
Rñ° ad rō nes Ochā vbi supra. tur ꝙ etiā in hoīe huiꝰ forma est aīa. ¶ Ad primū dico.
ꝙ pp illā rōnē fuerūt moti manichei ad ponendū duas
aīas in hoīe:qui vt dicit Aug.io.sup Gen.cū viderūt non
posse carnē sine aīa ꝯcupiscē aliā quādā aīam suā ex alia
nā deo ꝯriā carnē hic putauerūt:vn̄ ꝯcupiscat aduersus
cap̄. 14. spūm:sed vt in.iz.c.ondit nō opꝫ pp huiꝰ repugnātiā car
nis ꝛ spūs ꝛ ꝯcupiscētiarū ꝯriarū diuersas aīas ponē:silr
Qō.40 83.q.ex diuersis inquit visis diuersus appetitus aīarum
est ꝛc̄.ꝛ subdit:nō itaqꝫ ob hoc putādū est diuersas eē na
turas aīarū:qa diuerse sunt volūtates:cū etiā vni' aīe vo
lūtas pro tēpoꝝ diuersitate variet̄ ꝛc̄.ꝛ facit ad ppositū
tota qđ illa. Itē ꝯ Iulianū libro 6° añ mediū. Motibus
inqt suis aīa quos hꝫ fm spūꝫ aduersat̄ alijs motib' suis
quos hꝫ fm carnē. Rursus motib' suis q̊s hꝫ fm carneꝫ
aduersat̄ alijs motib' suis quos hꝫ fm spm̄:ꝛ iō dr̄ caro
cōcupiscere aduersus spm̄:ꝛ spūs aduersus carnē:ex qb'
etiā pꝫ ꝙ vnius eiusdē aīe sunt tales plēs motus sibi inui
cē aduersantes:de hoc etiā aliqđ in sequēti.q.dicet̄. Sed
quātū p nūc dōm ad argu.ꝙ act' appetēdi aliqđ est act'
renuēdi illđ idē:si vterqꝫ sit rōnalis vl' vterqꝫ sensualis:
aut nālis:vtiqꝫ ꝯrij sunt:nec vnq̄ꝫ sil' sunt in eodeꝫ hoīe:
sed actus appetēdi rōnalis nō est ꝯrius formalr actui re/
nuēdi sensibili etiā eiusdē obti:sꝫ v̄tualr sunt ꝯrij:ꝛ istud
pꝫ:qm̄ appetiōi rōnali ꝯria est renuitio rōnalis de eodeꝫ
obiecto:ꝛ ista renuitio rōnalis alterius rōnis est a renui/
tione sensibili eiusdē obti:ꝛ qa vni tm̄ vnū est ꝯrium.io.
T.c.17. meta.sequit̄ ꝙ ista sensibilis non sit illi appetitui rōnali
ꝯria formalr:sꝫ virtualr:vtpote qa in ꝯrios effectus icli/
Ad 2ᵐ ꝛ 3ᵐ nant. ¶ Ad 2ᵐ ꝛ 3ᵐ sil' dico.pmo ꝙ nō apparet vlla ipos/
sibilitas ꝙ eadē aīa circa idē obiectū habeat vnū actum

mere naturalr receptū mediāte sensatiōe illius obti trā
smutatione alicuius organi corpalis ꝛ aliū spōtaneū ꝛ li/
berū p̄uia deliberatione creatū. ¶ Ad 4ᵐ nego minorē: Ad 4ᵐ
ad pbationes in.q.sequēti rn̄debit̄.dico tn̄ pro nūc ꝙ il/
la scđa pbatio etiā reducit̄ ꝯ arguētē:cū ipse nō negaret
qn deus posset illā sensitiuā aīam a corpe sepaꝛe:ꝛ p ꝯn̄s
fm rōnē suā in ea posset sensatio ꝯseruari. ¶ Ad 5ᵐ dico Ad 5ᵐ
ꝙ aīa sensitiua i hoīe nō est extēsa nec mālis:sic nec itel/
lectiua:cū ipsamet itellectiua sit sensitiua. ¶ Ad 6ᵐ dico Ad 6ᵐ
p̊ ꝙ per idē posset argui ꝙ hō in gn̄ando pduceret aīam
itellectiuā:qa alias quo ad ꝯtinuationē sue spēi eēt igno/
bilioris cōditionis alijs aīalib'.nā aīa itellectiua est foꝛa
specifica hoīs:nec alicui' alterius forme pductio sufficit
ad ꝯtinuationē humane spēi. ¶ Rñō autē ad argu.pmo
cōcedēdo ꝙ hō in gn̄ōne hoīs pducit aīaꝫ aliquā sensiti
uā:sicut multi ꝛ magni cōcedūt:sed ex h̄ nō habet̄ ꝙ in
hoīe sint due aīe distincte:vna sensitiua:alia intellectiua:
nā sensitiua p̄us itroducit̄:ꝛ deide facta vlteriori dispo/
sitione ad itellectiuā simul corrūpit̄ sensitiua ꝛ ifundit̄
itellectiua:ꝛ sic dōm est de alijs formis subalibus q̄ pce/
dant aīam itellectiuā:ꝛ similr sensitiuā ꝛ vegetatiuā in
mā que disponit̄ ad itellectiuā:sil' enī cuꝫ posterior gn̄at̄
prior corrūpit̄. ¶ 3ᵃᵐ ꝯneꝫ probo ex quodā medio supra 3ᵃ ꝯ.
tacto. Qm̄ pluralitas nō est ponēda:ad cuius positionem
non cogit experientia nec ratio nec auctoritas sacra:sꝫ ad
pluralitatē formaꝝ subaliū fm pluralitatē partiū orga/
nicarū ꝛ ethcrogenearū hoīs ponēdā nō cogit auctoritas
sacra vt notū est:nec experientia etiaꝫ nec ratio.pbatio.
qa oēm talē diuersitatē accñtiū requirit in corpe hūano
vna ꝛ eadē forma subalis ꝛ oēs partes sic differētes acci
dentib' ipsa eadē iformat.nā eadē aīa itellectiua forma
est totius corpis hūani:igit̄ nō pp diuersitatē accñtiuꝫ:
quā in ptib' corpis videm':possumus arguere diuersita
tē formarū subaliū. Itē nec pp diuersitatē opationū:qm̄
eadē forma in diuersis:ꝛ eisdē etiā ptib' corpis pōt alia/
rū ꝛ aliaꝝ operationū esse p̄n^m p̊mū sicut supra pꝫ.Cuꝫ g̊
nō sint alia:vn̄ possit argui talis diuersitas formaꝝ suba
liū:ideo nō est ponēda. ¶ ꝯ. Nec in plantis:nec in alijs ꝯfirma.
aīalibus est diuersitas formarū subaliū fm diuersitateꝫ
taliū ptiū.igit̄ nec in hoīe.ꝯn̄a pꝫ.añs pbo:qa organiça/
tio corpis ꝛ distinctio taliū partiū preuenit aliquo modo
gn̄ōnē aīe.igit̄ fm h̄ tales forme subales p̄uenīūt in pti/
bus corpis ipaꝫ aīaꝫ:aut g̊ corrūpūt̄ in gn̄ōne aīe aut ma
nēt.si corrūpant̄ vel alie siles inducunt̄:ꝛ h̄ nō est dōm:
qa tūc ille frustra corrūperent̄:aut nō iducant̄ alie:ꝛ tūc
seq̄t̄ ꝙ in tali aīato nō sit hꝰ diuersitas formaꝝ subaliū:
qđ est ppo^m.si vō manēt:tūc seq̄t̄ ꝙ erit v̄a subalis gn̄a/
tio alicui' absqꝫ cuiusq̄ꝫ subali corruptōe:qđ repugnat to
ti pħie. ¶ Cōfirmat̄ p Com̄.p̊ phy.vbi ait.ꝙ si mā hēet Cō. 69.
formā ppriā nullā aliā reciperet ipa pmanēte:sꝫ statiꝫ cor/
rūperet̄ q̄cito alia forma gn̄aret̄ : nec pōt dici ꝙ aliqua
vna forma toti' corpis corrūpit̄. Tū qa nō appet ꝙ aliq̄
forma vnꝰ p̄us iformet corpus plāte q̄ꝫ aīa eius. Tū q2 q̄
rōne ille ptiales foꝛe remanerēt ita ꝛ ista totalis. ¶ ꝯ. ꝯfirma.
Si manēt seq̄t̄ ꝙ pductio illa nō erit v̄a gn̄atio simplr:
sꝫ alteratio tm̄:nā subꝫ deferēs trāsmutationē retinebit
sub vtroqꝫ termio idē nomē ꝛ eādē diffōnē:cū quelibet
subalis foꝛa ꝯstituat in esse specifico:nec refert quātū ad
h̄ vtꝝ illa foꝛa sit pfecta vel impfecta:qa q̄libet ꝯstituit
hoc aliqđ vnū fꝫ spēꝫ:ꝛ per ꝯn̄s ipm manente eadē foꝛa
erit idē ipm nō variatū fm suā subaꝫ:ac p hoc q̄libet trā
smutatio superueniēs erit tm̄mō accidētalis ¶ Istud cō/
firmat̄ per Cōmē.vbi supra.qui per hoc pbat ꝙ mā nō p̊ ph̄.69
est aliquid existens actu hñs ppriā formā substātialem:
qm̄ tūc gn̄atio in suba eēt alteratio ꝛ forme recepte eēnt

accidētia: ⁊ hoc est aliud incōueniēs: qđ etiā sequit̄ in ꝓ
posito. vꝫ ꝙ aīa itellectiua erit accñs: ⁊ certus sum ꝙ ista
incōuenientia non minus sequunt̄ in ꝓposito ꝙ̄ in eo in
quo arguit Cōmēta. sicut pꝫ cuilibet volēti attēdere: ⁊ ꝑ
h̄ excludit̄ etiā vna solō q̄ ab aliq̄bus dari ꝯsueuit. vꝫ ꝙ
non obstāte ꝙ eadē forma subalis remaneat adhuc erit
vera gñatio si forma recepta sit subalis: nā ꝑ h̄ etiā ꝓba
tur: vt supra ꝓlixius. d. 12. q. 1. fuit declarātū ꝙ nulla forma
superueniēs erit subalis: hec etiā icōueniētia seq pꝫ ꝑ ꝓhꝫ
T. c. 31. 2° de gñōne sicut supra. dis. 15. in. 4. ꝯne. q. ꝓbat̄ si dicat̄
ꝙ adhuc erit gñatio pro eo ꝙ noua suba gñabit̄. s. cōposi
ta ex p̄cedēte q̄ defert trāsmutationē ⁊ forma noua que
acquirit̄: ita dicā tibi ꝙ cū lignū calefit est vera gñatio:
q̄a noua suba gñat̄. s. cōposita ex ligno ⁊ foīa caloris: nec
poterit ꝓbari ꝙ forma caloris nō sit subalis: aut istud cō
positū nō sit suba: nisi ex hoc ꝙ lignū est idē numero in
actu ſm spēm ligni qđ erat ante trāsmutationē: ⁊ eodem
.4° ꝯ mō in ꝓposito. ¶ Quartā ꝯnē ꝓbo p̄mo sic. oīs suba que
est in hoīe est aīa vel corpus: ⁊ nō sūt in hoīe plures aīe.
igit̄ in hoīe nō est aliq̄ forma subalis alia ab itellectiua:
ꝯñtia pꝫ: q̄a in hoīe est aīa itellectiua: vt pꝫ in p̄cedenti. q.
añs quo ad scđaꝫ ptē ꝓbat̄ ex ꝯne scđa: quo ad primā vo
cap. 19. auctē expressa que habet̄ in de ecclīasticis dogmatibꝰ:
sic enī scribit̄ ibi. duabus substātiis constat hō aīa tm̄ et
corpe. Ex hoc aūt manifeste sequit̄ ꝙ oīs suba ex qua cō
stat hō sit aīa vel corpus. Scđo sic. si in hoīe esset alia for
ma subalis ab itellectiua vel ipsa eēt forma elēnti vel for
ma mixti: quā aliq vocāt formā corpeitatis vel alia aīa:
nō forma elēnti: q̄a nulla talis manet essentialr̄ in mixto:
vt dis. 15. ꝓbatū est: nec aliqua alia aīa: vt pꝫ ex scđa ꝯne
huiꝰ. q. ¶ Itē si esset aliqua alia aīa: aut vegetatiua aut
sensitiua: ⁊ sic h̄ siue illa precessit vtriq̄ aīaꝫ itellectiuaꝫ
in mā̄ illa: nā prius: vt cōiter dī embrio viuit vita vegeta
tiua ⁊ sensitiua anteq̄ infundat̄ aīa rōnalis: ⁊ q̄a nā non
corrūpit aliquā formā: vt aliā oīno silem itroducat: q2 su
perflua foret actio eius: sequit̄ ꝙ si aliqua talis aīa est in
hoīe illa eadē est que preuenit itellectiuaꝫ in corpore: ⁊ si
sic. sequit̄ ꝙ noua suba gñata est. s. hō absq̄ corruptione
alicuius sube: sicut iferebat̄ in ꝯne tertia: nec pōt dici ꝙ
sit forma corporeitatis vel mixtionis: qm̄ ⁊ idē inconue
Confir. niens nūc illatū sequit̄. ¶ Pt̄. nō magis icōueniēs est ꝙ
homo aut pars aliqua eius sit belua vel pecus ꝙ̄ ꝙ sit la
pis vel lignū: aut aliqđ ptinens ad aliquā spēm corporis
inaīati: cū minor sit ꝯueniētia iter aīaꝫ rōnalē ⁊ tales for
mas ꝙ̄ iter ipm ⁊ alias aīas. Sed p̄mū nō est ponendū.
igit̄ nec scđm: sed illud sequit̄: si ponat̄ aliqua talis foīa
in hoīe: nā quelibet talis cōstituit indiuiduū sue speciei.
Nec valet refugiū ad distinctionē de formis iperfectis ⁊
ꝑfectis: qm̄ nulla oīno forma subalis est extra aīaꝫ q̄ non
sit idiuidua ⁊ singularis ⁊ determinate spēi: ⁊ per ꝯñs cō
ꝯ 4° ꝯ. stituat singulare determinate spēi. ¶ Cōtra ꝯnē istā pōt
argui ꝓbādo spāliter ꝙ p̄ter aīaꝫ itellectiuaꝫ sit in hoīe:
alia forma subalis. s. forma corpeitatis. p̄mo q̄a vere est
corpus: ⁊ nō per aīaꝫ itellectiuā: cū illa sit forma spūalis.
2° igit̄ per aliā formā subaleꝫ. ¶ 2° hō est cōpositus ex aīa
rōnali ⁊ corpore: vt oēs cōcedunt: aut igit̄ corpus ex quo
cōponit̄ est mā̄ sola: aut mā̄ cū aliquo accñte: aut mā̄ cū
aīa itellectiua: aut mā̄ cū aliq̄ alia forma subali. nō mate
ria sola: q̄a tunc etiā ignis ⁊ qđlibet elēntū: ⁊ silr̄ qđlibet
corpꝰ mixtū esset cōpositū ex corpore ⁊ forma: qđ nullus
8° ph. 30 dicit: sola enī aīalia dicūt cōposita ex corpore ⁊ forma: nec
est mā̄ cū accñte: q̄a nullū accñs est de essentia hoīs: nec
mā̄ cū aīa itellectiua: q̄a aīa itellectiua est altera pars ho
minis corpi ꝯdistincta: igit̄ est mā̄ cū alia forma subali:
3° ⁊ habet̄ ꝓpositū. ¶ 3° qñ aliqđ aīal morit̄: mā̄ pro nullo

instanti est sine forma corporeitatis. aut igit̄ ista p̄erat in
aīali dū viueret: ⁊ habet̄ ꝓpositū: aut est nouiter introdu
cta: ⁊ hoc rōnabilr̄ dici nō pōt: qm̄ nullus effectus vnus
ſm spēꝫ ꝓducit̄ indifferēter a quolibet: ⁊ ab vno ⁊ a plu
ribus ſm spēm: nec etiā idifferēter per quālibet trāsmu
tationē preuiā: sed a determinata causa: ⁊ a determinata
dispōne p̄uia: nunc aūt videmus ꝙ si bos aut aliud aīal
iterficiat̄ gladio vel fuste: aut suffocet̄: vel submergatur:
aut aliquo alio mō moriat̄ semꝑ cadauer eius est eiusdē
rōnis: ⁊ per ꝯñs forma cadaueris illius est eiusdē rōnis.
igit̄ non ꝓducit̄ tunc de nouo: sed p̄erat in viuēte produ
cta a determinato ⁊ ꝓprio generāte sue spēi: ⁊ ita etiā de
hoīe ꝓbari pōt. ¶ 4° mortuo aīali manent eadē accñtia 4°
numero que prius erāt: igit̄ hñt idē subm̄ numero: q̄a ac
cidens nō migrat nālr̄ de subto in subm̄: nūc aūt subꝫ
coꝝ nō est mā̄ p̄ma. q̄a illa non imediate recipit accñtia
absoluta: igitur remanet aliqua forma p̄cedēs ⁊ nō sensi
tiua. igit̄ corporeitatis. ¶ 5° hoc specialr̄ probat̄ de hoīe: 5°
q̄a si corporeitas nō distinguit̄ ab itellectiua sequeret̄ ꝙ
corpus chrī in sepulchro nunq̄ fuisset pars essentialis na
ture humane in christo: nec fuisset idem corpus viuum
⁊ mortuū: nec fuisset deitas vnita illi corpi: nisi ꝑ nouaꝫ
assumptionē: qđ videt̄ absurdū. Similr̄ nō essent eadeꝫ
corpora sanctoꝝ viua ⁊ mortua: ⁊ per ꝯñs nō essent ado
rāda: sicut corpa sanctoꝝ: q̄a illa corpa nunq̄ habuerūt:
igit̄ magis cōcordat cū fide ecclesie ponere distinctionē
iter illas formas ꝙ̄ vnitatē. Plures alie rōnes adducūt̄
ad idē: sed he sunt potiores ⁊ eis solutis cetere facilr̄ sol
uunt̄. ¶ Ad p̄mū dōm: ꝙ hoc nomē corpus eq̄uoce accī Ad p̄m
pit̄: qñq̄ enī signat ipsaꝫ quātitatē seu dimēsionē: sicut
apud Cōmēta. in de suba orbis: ⁊ p̄ phy. qñq̄ aūt oēm na cap. p̄.
turā seu subam quātā: vt apud Aug. 7° sup Geñ. vbi ait. Cō. 63.
nos dicimus nām q̄libet lōgitudine latitudine altitudi cap. 17.
ne spatiū loci occupātē: ⁊ isto modo hō est corpus: ⁊ etiā de ꝑuis.
mā̄ eius est corpus. ¶ Moderni aūt doctores distīguūt Egi. i de
corpus in corpus de gñe quātitatis: ⁊ illud est trina dimē pla^x for
sio: ⁊ corpus de gñe sube: ⁊ istđ subdiuidūt in corpus qđ marū.
est genus: ⁊ sic dicit̄ de omni suba cōposita ex mā̄ ⁊ foīa
subali: ⁊ in corpus qđ signat alterā partē cōpositi distin
ctā ꝯ formā: p̄mo mō cōcedo ꝙ homo est corpus. Scien
dū tm̄ ꝙ sicut aīal: esto ꝙ significet totū cōpositū: q̄a tñ
eius dr̄ia ꝯstitutiua: vt loquit̄ modo consueto significat
determinate formā. s. aīaꝫ: ideo aīal dicit̄ esse p̄ncipaliter
aīal per aīaꝫ: sicut lꝫ corpus qđ est genus significet subaꝫ
cōpositā: ⁊ de illa solū ſm hūc modū accipiēdi predicet̄
q̄a tm̄ eius cōstitutiua dr̄ia signat determinate māᷓm: sic
pꝫ in diffōne eius: nā diffinit̄ ꝙ est substātia mālis: ideo
corpus dī esse corpus p̄ncipalr̄ per māᷓm: ⁊ sic dico ꝙ hō
est corpus per māꝫ. i. q̄a ex mā̄ cōpositus: ⁊ nō est corpus
per aliquā aliā formā ab aīa intellectiua. ¶ Ad scđm dī Ad 2m
cendū ꝙ corpus altera pars cōpositi est sola mā̄. verūtñ
hoc pōt duplr̄ accipi. s. cōiter: ⁊ sic q̄libet materia est cor
pus: quō accipit etiā Cōmenta. p̄ physicoꝝ. vbi posita di Cō. 63.
stinctiōe de duplici alteratione. s. subali ⁊ accidētali ait:
⁊ cū ꝯsiderauerint istud qđ defert vtrāq̄ trāsmutationē
inueniunt ipsum idem numero: ⁊ est corpus demonstra
tum: videmus enim idem corpus in eodē loco transferri
de carneitate in terrestritatē: ⁊ de terrestritate in vegeta
bilitatē ⁊c. ⁊ in p̄mo meta. d. ꝙ quatuor elemēta alteran Cō. 15.
tur adinuicem in accidentibus ⁊ formis substantialibus
remanentibus illis in hac corporeitate singulari. i. rema
nente coꝝ corpeitate singulari: cōstat autem ꝙ illud non
pōt itelligi nisi de sola mā̄ nō de composito ex mā̄ ⁊ alia
forma subali. Tū q̄a in nullo elētoꝝ est plus ꝙ̄ vna foīa
subalis. Tū q̄a sola mā̄ ſm ipm est subm̄ gñationis: sicut

Cō.63. pꝫ in eodē cōmē.pmi phyſi.per eūdē ꝯtra Auicē.⁊ ifra:
Cō.69. nec eſt ꝯtra h ꝙ ibidē ait.ꝙ qui ponit hāc mām eſſe cor
pus peccat:qm̄ tunc accipit corp⁹ pro ipſis dimēſionib⁹:
quas ibi pbat differre a mā:⁊ iſtud clarū eſt volēti aſpi
cere:ſic aūt accipiēdo corp⁹ cōiter pōt ꝯcedi ꝙ ignis ⁊ q̄
libet ſubſtātia mālis ſeu corp⁹ p̄ mō dcm̄ eſt cōpoſitum
ex corpore ⁊ forma:alio mō pōt accipi ſpāliter p mā or
ganiꝫata:⁊ ſic ſola aiata ꝯſueta ſunt dici cōpoſita ex cor
Ad 3m pore.℄ Ad 3m dico.ꝙ forma cadaueris de nouo introdu
cit:nō tn̄ ſemꝑ eiuſdē rōnis:ſicut aſſumit argumētū:ſi
cut nec ſemꝑ eodē mō diſſoluit armonia:⁊ corrūpit cō
plexio aialis:ſed aliqñ per ſuperabūdātiā vnius humo
ris:aliqñ per ſupabūdantiā ꝯtrarij:⁊ qñq; per exceſſum
vnius q̄litatis:⁊ aliqñ per exceſſum ꝯrie:⁊ interdū tā va
rie:vt tā diuerſe cōplexiones generent ꝙ eas ēt diuerſe
ſm ſpēm forme cadaueris ꝯſequunt:qd̄ ēt frequēter ap
paret ſenſibiliter ex diuerſitate accidētiū ipſoꝝ cadaue
rū:q̄uis ēt plerūq; in exteriorib⁹ accidētib⁹ nō percipia
tur talis diuerſitas:nec tn̄ nego:gn ēt aliqñ diuerſis cau
ſis poſſit ſequi forma cadaueris eiuſdeꝫ rōnis:nec h eſt
incōueniēs:qm̄ ⁊ h etiā videm⁹ in plurib⁹ effectib⁹ nāli
bus:eundē enī calorē ſm ſpēm cauſat ſol ⁊ ignis:⁊ ſic de
Ad 4m multis aliqs.℄ Ad 4m ꝯcedo ꝙ frequēter multa accidē
tia manēt eadē numero in eodē ſubto:⁊ dico ꝙ ſola mā
eſt ſubm eoꝝ:ſicut frequēter dcm̄ eſt in pcedētib⁹ diſtin
ctionib⁹.℄ p. Uel iſte qui ſic arguit intēdit ꝙ ſola for
ma ſubſtātialis eſt ſubm taliū accidentiū corporaliuꝫ:⁊
hoc eſt valde mirabile ⁊ diſſonū phyſicis dictis:ac etiaꝫ
veritati:vt pꝫ ex dictis in.q.de dimēſionib⁹ diſti.iz.vel
vult ꝙ cōpoſitū ex mā ⁊ forma ſit eoꝝ ſubm:⁊ tunc ꝯdi
cit ſibi:nā in.q.pcedēte vult ꝙ nullū accidens ſit ſimpli
Ad 5m cius ſuo ſubto:⁊ per hoc pbat ꝙ ſenſatio nō eſt ſubiecti
ue in cōpoſito ex mā ⁊ aia.℄ Ad 5m nego oēs illas cōſe
quētias:ſi in eis capiat corpus pro altera parte cōpoſiti:
nā ſicut eadē ipa mā exiſtēs in ſepulchro fuerat pars eēn
tialis nāe humane in chro:ita ⁊ idē corpus exiſtēs in ſe
pulchro fuerat ps nāe humane i chro:⁊ qd̄ tūc erat mor
tuū p̄us fuerat viuū:nā tale corpus nihil aliud erat intri
ſece q̄ ipa mā:iterū illa fuit vnita vbo abſq; aſſumptio
ne noue rei. Idē ēt dico de corporibus ſanctoꝝ loquēdo
pciſe de eo ꝙ eſſentialr eſt corp⁹:verūtn̄ in eis noue ſub
ſtantiales forme introducte ſunt:qd̄ neminē puto debe
re negare:aliogn pulueres ⁊ cineres in quos reſoluta ſūt
multoꝝ corpora ſanctoꝝ quos veneramur fuiſſent ptes
eēntiales ipoꝝ ſanctoꝝ dum viuerent:qd̄ abſurdū ⁊ ma
nifeſte falſum eſt. Et iō qlibet hꝫ ꝯcedē ꝙ tales religas
veneremur:nō q; fuerunt ipſe partes ſanctoꝝ:ſed q; ps
eoꝝ fuit pars ſanctoꝝ. Illā aūt partē dico ſolam mām.
℄ Addo etiā ꝙ hoc argumētū fortius reducit ꝯtra ſuū
factorē. Nam ſm ipm 3° quol.q.5.forma corporeitatis ⁊
forma mixtionis ſunt penitus idē.forma igit cineris ſi
ue cinereitas eſt eius corporeitas.ſi ergo corp⁹ eſt aliqd̄
cōpoſitū ex mā ⁊ foia:cū cinereitas nō fuerit in ſanctis
viuētib⁹:ſicut nec ipſi fuerūt ex cinerib⁹ eēntialr cōpo
ſiti:ſequit ꝙ iſta non ſunt illa corpora que habuerunt.
ad argm pncī.q. ℄ Ad argumēta.q.ad pmū ꝯcedo ꝙ in hoīe eſt aia intel
lectiua ⁊ ſenſitiua ⁊ vegetatiua:q; eadeꝫ ipſa ala eſt que
eſt homini pncipiū viuēdi ſentiēdi ⁊ itelligēdi:vt ſupra
pbatū eſt:⁊ ipa etiā ſubſtātia etiā per eā formalr:homo
etiā ſubſtātia eſt:ita ꝙ nō opꝫ ponere aliquā multitudi
nē formarū in hoīe:de forma vō corporeitatis dōm ꝙ ſi
ſumat corpus pro altera parte nō eſt dicēda alia forma
corporeitatis. Si vō ſumat vt eſt genus:ſic vel intelligi
mus per formā corporeitatis formā eius qd̄ eſt corpus:
⁊ ſic aia intellectiua eſt forma corporeitatis:vel intelli
gimus formā qua ſpm pmo eſt corpus ad modū quo di
cimus ꝙ homo eſt homo per aiaꝫ rōnalē:⁊ ſic nego talē
formā corporeitatis ⁊ in hoīe ⁊ in quolibet cōpoſito:nā
vt dcm̄ eſt ſupra nō per formā pncipaliter:ſed per mām
mālis ſubſtātia eſt corpus.℄ Ad 2m ⁊ tertiaꝫ patet ex ad.2.⁊.3
dictis.℄ Ad 4m ꝯcedo ꝯſequens ⁊ dico ꝙ talis diuerſi Ad 4m
tas accidētiū ⁊ operationū nō puenit ex diuerſitate for
marū ſubſtātialium:ſed ex cōditione vnius forme.ſ.aie
que ſuū ppriū ⁊ debitū ſuſceptiuū requirit taliter orga
niꝫatū ⁊ talib⁹ accidētib⁹ diuerſis diuerſas partes māe
perficiētib⁹ diſpoſitū ⁊ eadē ipſa in hꝫ diuerſis organis
⁊ partibus eſt diuerſarū operationū pmū pncipiū. Et oia
hec quilibet ponēs aiam formā corporis hꝫ ꝯcedere:nec
pter illā pro hꝫ diuerſitate accidētiū ⁊ operationuꝫ opꝫ
alias formas ſubſtantiales in partib⁹ illis fingi. Qd̄ aūt
dicit ꝙ ſm h nunq̄ poſſet argui ꝙ aliq̄ differant ſpecie
in genere ſubſtātie:dico ꝙ imo:naꝫ lꝫ ex hꝫ diuerſitate
in partibus vnius totalis perfectibilis qd̄ eſt debitū eſt
ppriū forme ſuſceptiuum:nō poſſit argui diuerſitas for
marū ſubſtātialiū:quādo tn̄ in pprijs ſuſceptiuis ⁊ per
fectibilibus talis accidentiū ⁊ operationū diuerſitas re
perit:bene arguit diuerſitas ſpecifica ſubſtātialis in il
lis:vnde q; in corpore cerui qd̄ totū cōparat ad ſuā aiaꝫ:
vt ppriū pfectibile:⁊ in corpore leonis:qd̄ ēt eſt vnū p
priū pfectibile ſue aie:videmus hꝫ diuerſitatē accitiū:
bene arguim⁹ in eis diuerſitatē ſpecificā aiarū:nec tn̄ in
diuerſis partib⁹ eiuſdeꝫ corpis dicim⁹ aias ſpecie diuer
ſas exiſtē nō obſtāte ꝙ in eis ſit diuerſitas ⁊ accidētiū ⁊
opōnū:q; nulla eaꝝ ptiū per ſe eſt ppriū aie ſuſceptiuū.

℄ Diſtinctionis. XVI.⁊.XVII. Queſtio. III.

TErtio quero. Utrum in hoīe potētia ſenſitiua ⁊ intellectiua realr di
ſtinguat ab ei⁹ aia. Et arguo p̄ ꝙ ſic de po
tentia ſenſitiua:nā potētie ſenſitiue ſunt
multe in hoīe:aia vō tn̄ vna.igit aliq̄ po
tentia ſenſitiua hoīs diſtinguit ab aia:⁊ q̄
rōne vna ⁊ q̄libet.ꝯſña pꝫ:q; ſi q̄libet eēt
eadē aie:eēnt oēs eedē inter ſe:⁊ per ꝯñs nō eēnt multe:
ſed vna tn̄:aīs notū eſt.℄ Scdo idē pbat de intellecti 2m
uis:⁊ per idē mediū ſic.memoria ⁊ intellectus ⁊ volūtas
in hoīe ſunt tres res diſtincte.igitur quelibet eſt res alia
ab aia.ꝯña pbat ſic pcedēs:aīs pbat auctoritate Aug. ca° vltī°
4° de trini.o. Cū memoriā meā intellectū ⁊ volūtatē no
mino ſingula qdē nomina ad res ſingulas referūtur:ſed
tamē ab omnibus tribus ſingula facta ſunt.nomē.n.ho
rum trium nominum eſt qd̄ nō ⁊ memoria intellectus ⁊
voluntas mea ſimul operata ſit:vbi pꝫ ꝙ ſm ipſum illa
tria nomina pro tribus rebus diſtinctis que ſunt in ipſo
ſupponūt:⁊ vnū ſupponit pro re pro qua aliud ſupponit:
aīs nō ſingulas ad res ſingulas referuntur vt ait.

Ad oppoſitū arguit per auctoritatē illi⁹ de ſpi
ritu ⁊ aia:qui ait.aia eſt ſpirit⁹ rō cap.8.
nalis ⁊ intellectualis.⁊ ſequit ſtatim.ſm ſui operatiōis
officiū varijs nuncupat nominib⁹.dicit nāq; aia dū ve
getat:ſpiritus dū ꝯtemplat:ſenſus dū ſentit:animus duꝫ
ſapit:mens dū intelligit:rō dum diſcernit:memoria duꝫ
recordat:voluntas dū vult vel ꝯſentit. Iſta tamē nō dif
ferūt in ſubſtātia quēadmodū in nominib⁹:qm̄ iſta oia
aia vna eſt:⁊ pprietates qdē diuerſe:ſꝫ eētia vna:⁊ pau
lo poſt etiam ſubdit:has potentias hꝫ anteq̄ corpori mi
ſceat.nāles ſiqdē ſunt ei:nec aliud ſunt q̄ ipſa. Itē ifra
potentie nanq; eius atq; vires eius idem ſunt ꝙ ipſa.⁊
multotiens eandē ſententiā ponit in illo libello.

Reſpondeo pmo tractāda eſt qd̄ quo ad potētiā
ſenſitiuā.℄ 2° quo ad intellectiuā.

p^arti. Sá. Tho. 1.p.q.77 arti.1.2.5. Quantú ad p^m est triplr sollénis opi. vna.n.ponit q potétia sensitiua aie est qdá qlitas a corpe
z aia céntialr disticta subtine existés nó in corpe tm ne
qz in aia sola: sed in piúcto. Qz aút hó potétia: gnimo vlr
qlibet potétia aie sit accidés distictú ab aia pbát duplr.
p^m p qz cú potétia z act^9 diuidát ens z qólibet genus entis:
ops q ad idé gen^9 entis referant potentia z act^9. Et ió si
act^9 nó est in gñe sube: potétia que di ad illú actú nó pót
eé in gñe sube: opó aút aie nó é in gñe sube: sz in solo deo
ei^9 opó est ei^9 suba: igit potétia ad opóné aie nó est suba.
2^m ¶ 2° aia sm suá céntiá é act^9: si g ipa céntia aie eét ime
diatú opónis pn^m semp hñs aiam actu hñet opa vite: sic
3^m sp hñs aiam actu est viuú: sz h est falsum. g zc. ¶ 3° Dio.
cap. xi. de diui. no. dicit q celestes spús diuidunt in céntiá vtu
té z opóné: z multo magis in aia aliud est céntia aliud po
4^m tétia. ¶ 4° ab aliis arguit q potétia é de 2ª spe qlitatis:
igit est accñs z disticta a suba. Qz aút istó accñs sit subi
ue in cóposito, pbat: qz ei^9 potétia est sicut subti: cui^9 est
opó: vt dicit phs in de som. z vigi. sz opónes potétiarum
sensitiuaz sút nó aie soli^9: sz toti^9 piúncti: qm tales exer
cent p organa corpalia. igit zc. ¶ Cófirmat p phm in de
som. z vigi. g dicit q neqz aie pprium é sentire: neqz corpo
5 Tho. ubi. s. ris: cui^9.n. po^a é ei^9 z actio. ¶ Ista opi. nó placet mihi eo
q pluralitaté rerú ponat: ad quá ponédá nec cogit expié
tia: nec ró ex expiétia súpta: nec aliq auctas sacra: q nó
expiétia pz: nullz.n. expit aiaz z ei^9 potétiá qsi duo disti
cta: qd nó ró patebit soluendo: q et nec auctas sacra: pz.
p^m qz nullibi in sacro canone hi. ¶ Argno tñ z arguit 5 eá
p sic: oé per qd p sentiés sentit: est potétia sensitiua: aia é
T. c. 14. hm: pz in 2° de aia. g zc. ad hác rñdendú q foia accñtalis
h ípo q ipa est actionia pn^m a foia subali hz. Et ió foia
subalis est pn^m p^m oppónis: sz nó primuz: z sic intelligit
phs. Ex h ad formá rónis dz dici q maior nó est vá nisi
de eo per qd prime z imediate sentiés sentit: z in h sen
5 Tho. su minor est falsa. ¶ Cótra. si aia nó est imediatú pn^m sé
tiendi posé erit q aliqd inaiatú vere sentiat: naz poterit
de^9 in corpe creare potétiá vel creatá pseruare nó crean
do aiam: h aút posito id vtiqz sentiet: sicut si fieret calor
in corpe absqz foia subali illud calefaceret: h aút non vi
pcedédú: ná illo casu posito tale corp^9 nó viueret cú aia
sit vita corporis: z per pñs nec vite opónes héret. ¶ P.
Qua róne h posset fieri de vna opóne potétie sensitiue:
z de qlz: z sic de opón ib^9 appetitus sensitiui: ex quo seqt
Qó. 80. q aliqs carés aia poterit dolere z tristari timet z esurire
z sitire: h aút est 5 itétioné Aug. 83. q. vbi 5 Apollinares
negáté chim habuisse aiam pbat q ipe vere aiam húit
ex eo q ipe ve doluit: z esuriuit: z cetera silia passus fuit
vñ ait. q sicut qz habem^9 euágelistaz narratióes per qs
chim natú de Maria virgine cognouim^9 z cóprehésum
a iudeis z flagellatú z crucifixú atqz iterfectú z sepultú:
que cú corp^9 habuisse testant: sic cú habuisse aiaz idicát
affectiones ille que nó pñt eé nisi in aia: qs euágelistis te
státib^9 legim^9. z mirat^9 est Jesus z irat^9 z ptristat^9 z exhy
larat^9 z multa alia inumerabilia: sic et illa que piúctim
officia sit z corporis z aie ostédút sicuti sút q esuriuit q
dormiuit zc. Et istra subdit: sicut aút qz manducauit sine
corpore itelligi nó pót: sic: qz esuriuit sine aia fieri nó po
tuit. Nec ista glosari pñt: vt itelligat loq tm de potentia
nálí: qm túc nihil 5 illú pbaret: ná z ille nó dixisset nálr
eé factú q chis habuit corp^9 humanú z silr aliis: z tñ ca
ruerit aia humana: sed per singularé potétiá dei: z p pñs
nisi sit simplr ipose aliqué dolere vel esurire zc. sine aia
nó ex illis sufficiéter arguit 5 eú. ¶ Dices q idé seqri
tur 5 alios ponétes potétias eé idé qd aia: ná ipe opónes
poterút fieri per potétiá dei absqz aia: ac per h nihil ar

guet 5 Apollinarez. ¶ Rñdeo q vtiqz tales qlitates q
sunt dolor vel esuries z siles possent fieri absqz aia: sed
túc nulla eét dolor vel esuries nec per eá aliqs doleret z
esuriret: sed q aliqs doleat vel esuriat aut aliqd eiusmo
di patiat absqz aia est penit^9 ipose: núc aút legim^9 q chis
doluit esuriuit zc. ió bene 5 illú pcludit q vere aiam ha
buit. Et ió qd dicit Aug. q ille affectióes nó pñt eé sine
aia: nó est itelligédú quin possint existé sine aia: sz q nó
pñt eé tales affectiones. ná si fierét sine aia qnis eént alí
que entitates nó eént tm affectiones tales. v.g. dolor vel
esuries. z sic de aliis: sicut si rem illá que núc in me est vi
sio deus me destructo pseruaret absqz isto: aut et in aliq
subto: dúmó nó eét in aia. v.g. in lapide siue h sit posé si
ue nó: illa nó eét túc visio: nec lapis: aut aliqd aliud per
illá videret: sicut in simili diffusius dem é in li. p. ¶ P.
Si potétia sensitiua. v.g. visiua sit tale accidés existés in pfirma:
piuncto ex organo visus z aia iformáte illud seqt q ad
destructionem organi destruat potétia visiua: z h et pñs
opi. pcedit: sed h vt vi est 5 Aug. in lib. sup Gen. ad lraz
in pn^o vbi ait: alia.n. est lux que sentit oculis: alia aút q
per oculos agit vt sentiat: illa.n. in corpe: h aút qnis p
corpus ea que sentit accipiat inaiatuz est: z paulo post de
ista luce q per oculos agit: vt sentiat z que per corp^9 acci
pit ea que sentit: que nó est aliud qz illd qd nos vocam^9
potétiá visiuá z visualé: subdit. neqz h cú ministeria de
sunt corporis: sicut in cecis aut in surdis: ná in istoz ani
mis est ista lux de qua núc agim^9: sz istruméta corporis
desunt. neqz illo mó quo in silétio vox nó audit: cú ista
lux est in aia z assunt corpis istruméta: sz nihil qd sentia
tur infert: nó g qui his causis nó sentit caret ista luce: sz
cú talis potétia nó est in aia que nec aia dici solet: sz tm
vita qlis phibet eé vitis z arboris zc. hic nota q in ani
mis cecoz z surdoz dicit esse lucé istá: z insup q qui nó
sentit pp carétiá organoz sentiédi non caret ista luce: ex
quo pz q nó destruit talis potétia ad destructioné orga
ni. Qd aút addit. Sed cum talis potétia nó est in aia zc.
nó est accipiédú sic vt intelligat q eadé aia aliqñ héat
in se talé potétiá: z aliqñ nó héat: sed qz aliq aia talé po
tentiá nó hz: sicut est aia viuétiú insensibiliú seu isentié
tiú: si tm taliú vita appellet aia: z ió addit ipe que nec aia
dici solet zc. ¶ Ad p^m róné opi. cú dicit q act^9 z potétia Ad rónes Tho. vbi supra
diuidút ens z qélibet genus entis zc. aut accipiunt act^9
z potétia: vt sunt dñe entis seu esse: qd signat verú: z túc
nihil ad ppositum: vel accipit potétia pro pn^o actiuo vel
passiuo: z act^9 p eo cui^9 di talis potétia: z túc illa ppó as
sumpta. s. q act^9 z potentia sunt in eodé gñe vniulr acce
pta est falsa simplr z 5 arguétem: ná vt supra pbatú est oé
accñs mere corporale imediate recipit in mã: ita q ime
diata potétia susceptiua ipsoz est alteri^9 generis ab eis.
Ité sm húc doctoré sup 4° meta. nullú accidés inheret
alteri accidéti: z per pñs ei^9 potétia nó est eiusdé generis
cú eo. Ité in pposito céntia aie sm eú est pn^m potétie et
actiuú a quo fluit z passiuú seu mãle in quo recipit. igr
vel céntia aie est accñs: qd ipe nó diceret: vel potétia est
suba: qd est 5 eú. ¶ Ad 2^m reduco arg^m p 5 eú: ná po^o aie Ad 2^m
si sit tale accñs sm suá céntiá est act^9: informat.n. subm.
igit si ipa est imediatú pn^m opónis sp hébit in actu opa
vite. Rño igr z nego pñtiá: nec pbó valet qm nó ops vt
actui p sp sit piúct^9 act^9 scds: sic in mltis declarari posset.
¶ Ad auctē Dio. dóm q nó vult aliud dicé: nisi q in ol Ad 3^m
spú celesti est céntia virt^9 z operatio: que tria quedá sút:
nó tñ realiter sed róne: z hoc manifeste ipse dicit. Est.n.
textus suus talis. In tria diuidunt sm se sup mundana
róne oés diuini intellectus in céntiá vtuté opationé. Et
Ugo i cómeto exponit sup múdana róne. i. spúali róne.

Ad 4^m ¶ Ad 4^m nego ɔñtiã.nã forma subalis inquãtũ est p̃n^m
op̃atiuũ:seu per quã aliqd est potẽs op̃ari est in 2° spẽ q̃
litatis:nec tñ est accñs:vt de accñte nũc loqmur:7 h̃ etiã
Cõ.20. Cõmẽ.approbãs dcm̃ Alex.7° phy.in fine idẽ dicit.Que
rit.n.q̃re Ari.inuestigãs ad quas spẽs q̃litatis est mot^9 ta
cuit ibi spẽm scd̃az que est nãlis po^a:7 r̃ndet q̃ Alex.dic̃
q̃ iã determiatũ ẽ vl'r:q̃ nõ est q̃litas:7 itẽdis igr Cõm.
q̃ res agũt p̃ suas forãs 7 patiunt̃ p̃ mãe:7 mãe 7 forme
2° opi. est Sco. lib. 4.di.45.3.q. sunt subẽ nectẽ. ¶ Aliq tenẽtes potẽtiã sensitiuã nõ esse
accñs dixerũt q̃ ipa est cõpositũ q̃dã ex corpe sic mix
to 7 aia p̃portionalr̃ p̃ficiẽte ad actũ corr̃ndẽtẽ tali cõpo
sito:vñ ƒm istos ipa aia nõ est potẽtia sensitiua loquẽdo
de potẽtia totali:sed p̃s hui^9 potẽtie.Hoc dcm̃ q̃uis abs
q̃ p̃bõne iuenerim positũ:vĩ tñ posse p̃bari auc̃te Aug.
cap.2. 2.de tri.nã oẽ in q̃ sensatio recipit̃ subtiue p̃tinet eẽntia
p^m liter ad potẽtiã sensitiuã:sed sensatio recipit̃ tã in aia q̃
in corpe.igit̃ 7c̃.Minor p3 per Aug.vbi supra:ibi.n.cõ
memoratis trib^9.s.re visibili:visione:7 volũtate animi q̃
re visibili sensuz admouet ait:q̃ p^m nõ p̃tinet ad aiantis
nãm:alteruz aũt.s.visio ita p̃tinet:vt ẽt in corpe fiat:7 p̃
corp^9 in aia:fit.n.in sensu q̃ neq3 sine corpe est:neq3 sine
aia.3^m vo solius aie est:q2 volũtas.Hic attẽdit̃ q̃ p̃ dicit
visionẽ fieri in corpore 7 in aia:p̃ qd̃ p̃bat̃ minor assum
pta.Itez dicit q̃ sensus nõ est sine corpore neq3 sine aia.
2^m ¶ Ad idẽ est alia auc̃tas eiusdez.10.sup̃ Gen̄.visime in
cap.12. quit scriptũ est:caro ɔcupiscit aduersus spũm 7 spũs ad
uersus carnẽ:s3 tñ carnẽ sine aia ɔcupiscẽ nihil posse pu
to:qd̃ ois doct^9 idoctusq3 nõ dubitat:7 per h̃ ipsi^9 ɔcupi
scẽtie carnalis cã nõ est in aia sola:s3 multo minus est in
carne sola:ex vtroq3 aũt fit ex aia.s.q̃ sine illa delectatio
nulla sentit̃:ex carne aũt q̃ sine illa carnalis delectatio
nõ sentit̃.carnẽ itaq3 ɔcupiscẽtem aduersus spũm dicit
Aplus carnalẽ p̃culdubio delectationez quã de carne 7
cũ carne spũs h3 aduersus delectationẽ quã solus h3.hec
Aug.In his vbis p3 q̃ delectatio spũs est in solo spũ:sed
delectatio carnis est in spũ 7 in carne:que delectatio vel
q3 act^9 est sensitiui appetit^9:ex quo seq̃t q̃ appetit^9 sensi
tiuus icludit 7 carnẽ 7 aiam:7 eadẽ rõne alie ẽt sensitiue
3^m v̈tutes. ¶ 3° idez põt p̃bari per dcm̃ ph̃i de sono 7 vigi.
4^m supra allegatũ. ¶ 4° põt argui:q2 si non sic eẽt sequeret̃
q̃ istrumẽtum seu organũ sentiẽdi nõ esset per se req̃si
tũ ad sensationẽ:q2 si eẽt al'q̃ mõ per se cã ei^9:nõ.n.vllã
per se cãlitatẽ h3 respectu sensatiõis:vt vĩ:nisi sit per se
5^m ei^9 susceptiuũ 7 cã mãlis. ¶ 5° q2 alias sola aia susciperet
sensationẽ:7 per ɔñs in ea separata posset de^9 ɔ̃suare sen
sationẽ:7 sic a corpe separata sentiret:qd̃ vĩ valde mira
bile.Scd̃m hãc viã p3:q̃ potẽtia sensitiua distinguit̃ ab
aia:sicut 7 totũ distiguit̃ a p̃te.p3 ẽt q̃uo potẽtie adiuicẽ
distinguunt̃.Q̃uis.n.aia humana tota sit in q̃libet cor
poris p̃te:distõ tñ potẽtiarũ saluat̃ p̃p̃ distõnẽ organoꝝ
7 partiũ corpis:cũ quarũ vna ipsa aia ɔstituit vnã potẽ
tiã sensitiuã:vtpote visum:7 cũ alia aliã vt auditũ:7 sic
de alijs.In alijs vo aialib^9:si aia sensitiua extẽdat̃ in eis
vna p̃s aie cũ vno corpis mẽbro ɔstituit vnã potẽtiã:7
Opio a^a alia p̃s cũ alio ɔstituit aliã. ¶ Alia opi.est:q̃ sola aia est
potẽtia sensitiua:7 in ea sola sẽsatio recipit̃ subtiue.Qd̃
p̃bat̃:q2 nulla forã simplex recipit̃ p̃ 7 imediate in cõpo
sito eẽntialr̃:sed vel recipit̃ in altera p̃te tñ vel in vna i
mediate 7 in altera mediate:alias idẽ accñs sil' eẽt in di
uersis subtis:sensatio autẽ est forã simplex.igit̃ 7c̃.Ista
Cõ.36. 7.137. vĩ itentio Cõmẽ.2° de aia.cõmẽ.136.7.137.in quoꝝ p̃ ait.
Sonus g̃ est in actu ex̃ aiaz:ita mouet istrumẽtũ audit^9:
sicut audit^9 g̃ est in actu.s.organũ imutatũ a sensibili per
q̃litatẽ mouet v̈tutẽ auditus:in alio cõmẽ.ait.q̃ sensus
mouẽt v̈tutes:sicut sensibilia que sũt ex̃ aiam mouẽt sen

sus:in q̃b^9 p3 q̃ v̈tutes distinguunt̃ ab organis:7 dicit q̃
mouent̃ ab illis factis:7 per ɔñs nec vt^9 seu potẽtia iclu
dit organuz:nec in organo est sensatio. ¶ Q̃uis aũt p^a p^m
istarũ duarũ opi.mihi valde p̃babilis videat̃:hec tñ 2^a
plus placet:7 iõ p̃ter ei^9 p̃bões adductas ɔfirmo eam
auc̃tib^9 7 rõne.Auc̃tas p^a est Aug.12.sup̃ Gen̄.d.neq3.n. cap.46.
corp^9 sentit:sed aia per corp^9 quo veluti nuntio vtit̃ ad
formãdũ in seipa qd̃ extrinsecus nũciat̃.Si aũt corp^9 re
ciperet sensationẽ simul cũ aia:ita ẽt sentiret sicut 7 ipa.
Nõ.n.nãliter sensatio in alio q̃3 in sentiẽte recipit̃:vult
igit̃ Aug.q̃ organũ ipm corporale nõ recipit sensationẽ
in se imediate:s3 est q̃dã mediũ velut nũti^9 per qd̃ sen
sibile sensationẽ causat in aia.s.cãndo spẽm in organo:p̃
quã organũ cãt sensationẽ in aia iuxta p̃missuz dcm̃ Cõ
mẽ. ¶ Ad h̃ est alia auc̃tas eiusdẽ.14.de ciui.dei.vbi si cap.15.
milr̃ loq̃t de passionib^9 seu op̃onib^9 sensitiui appetitus: 2^m
ait.n.sic.dolores porro qui dñr carnis aie sunt in carne 7
ex carne.Quid.n.caro per seipsam sine aia vel dolet vel
ɔcupiscit:q.d.nihil.7 subdit:s3 dolor carnis tñ mõ offen
dendo est aie ex carne:7 q̃dã ab ei^9 passiõe dissensio:sicut
aie dolor que 7 tristitia nũcupat̃ dissensio est ab his reb^9
que nob̃ nolẽtib^9 accidũt:vbi distiguit duplicẽ dolorẽ.s.
carnis 7 aie:sicut i.12.sup̃ Gen̄.vt p̃allegatũ est:distiguit
duplicẽ ɔcupiscẽtiã.s.carnis 7 spũs:dolorẽ carnis g̃ ma
xime spectat ad appetitũ sensitiuũ:dicit eẽ aie ex̃itis in
carne:7 eẽ ex carne seu passione in ea facta tanq̃3 ex cã:7
ipa est offensio seu aie tñ dissensio.est igit̃ ƒm ipm i aia
tñ subtiue:7 tñ in carne cãliter efficiẽs.Superi^9 ẽt habi
tũ est ƒm Aug.83.q.q̃ affectiões appetitus nõ nisi in aia Qõ.8.
eẽ p̃nt:7 per ɔñs vocãdo potẽtiã illud p̃cise in q̃ p̃ 7 ime
diate recipit̃ act^9 sola aia est appetit^9 sensitiu^9:7 idẽ indi
ciũ est de ceteris potẽtijs sensitiuis. ¶ Ad h̃ arguo ẽt p̃ 3^m
Cõmẽ.rõnẽ satis mihi p̃babilẽ:sic.aia hũana est memo
ria sensitiua.igit̃ est q̃l3 potẽtia sensitiua hois:cuius est
forã:igit̃ in q̃l3 aiali aia ei^9 est ei^9 potẽtia sensitiua:ɔñã
p^a p3:q2 idẽ iudiciũ est de singulis.p3 ẽt 2^a:q2 q̃ rõne aia
hois est potẽtia sensitiua hois eadẽ 7 aia bruti est ei^9 po
tẽtia.añs p̃bo:7 p̃ auc̃te Aug.10.conf.anim^9 igr est ipa me cap.15.
moria:7 dclarat per cõem ɔceptionẽ.d.nã 7 cũ mãdam^9
aliqd vt memoriter hẽat̃ dicim^9 vide vt istud in animo
hẽas:7 cũ obliuiscimur dicim^9.h̃ fuit in aio:7 elapsũ est
aio.ipaz memoriã vocãtes animũ:7 certũ q̃ loq̃t de me
moria sensitiua seu q̃ retinent̃ spẽs reꝝ sensataꝝ 7 acq̃si
te per sensum:vt p3 ex.c.10.7 plurib^9 sequẽtib^9. ¶ 2° idẽ 4^m 2
p̃bat̃ rõne:q2 spẽs sensibiliũ 7 cãte per sensus sũt subti
ue in aia itellectiua 7 remanẽt in ea postq̃3 est a corpe se
parata:alias nõ h̃ret distictã memoriã singlariũ sensibi
liũ:qd̃ est ɔ̃ sanctos.Si g̃ nõ ipa aia tñ est potẽtia ɔ̃sua
tiua taliũ spẽrũ:7 per ɔñs memoria:vel op3 dicẽ q̃ dum
est ɔiuncta q̃dã spẽs sensibiliũ sũt in ea tñ:q̃dã vo oino
eoꝝdẽ obiectoꝝ:7 similr̃ illa rep̃sentãtes sunt in corpo
re tñ vel in corpore simul 7 aia:7 hoꝝ vtrũq3 vĩ sup̃
fluũ cũ ille quas sola h3 ad oia:p̃p̃ que iste alie ponerent̃
sufficiãt:aut op3 dicẽ q̃ ille eedẽ que remanẽt in aia se
parata sunt in aia siml' 7 corpore dũ est ɔiũcta:7 tũc seq̃t
q̃ de cõmuni lege 7 nãli cursu accidẽs vno tẽpore infor
met aliqd̃ subiectũ saltem partiale:7 alio tp̃e nõ infor
met illud:qd̃ nõ videt̃ esse ɔcedẽdũ. ¶ Sed circa dictũ Dubiuz
istud est grande dubiũ:quoniã sicut Aug.dicit 7° super cap. 14.
Gen̄.quidã ventriculus in medio cerebri organũ est me
morie quo aliqua passione leso cõpertũ fert̃ hominem
amittere memoriam eoꝝ:quorum prius habebat.hoc
aũt nõ ɔuenit:nisi per corruptionẽ speciei.igit̃ illa spẽs
p̃us erat in illa p̃te corporis.qd̃ p̃bat̃:q2 nihil qd̃ est in so
la aia subtiue corrumpit̃ per corruptionẽ factã i corpe.

Rño ℭ Respondeo φ supposito eē ve₃ qδ dī ācūq₃ ipsi⁹ sit
cā quā pro nūc latere me fateor:nō seq̄ tñ illatū:qδ p₃:
q₂ in tali casu nō solū ille sic lesus videt̄ amisisse memo/
riā:seu potius spēs rerū sensibiliū:s₃ ⁊ isensibiliū si aliq̄/
rū p̄us habebat:⁊ tñ spēs tales nullatenus imediate par
Rño ad rōnes pro opi. 2ᵃ tem aliq̄ corporis isformāt. ℭ Ad ea que p p̄cedēti opi.
adducta sūt rñdeo. Ad p̄mā auctoritatē Aug. dōm φ vi/
sio ſm eū₃ sit in corpore mediate tñ:qm̄ sit imediate in
aīa informāte ipm̄:sit ēt per corp⁹ in aīam:qm̄ a spe cāta
in organo cātur in aīa visio:⁊ q₂ volūtas de qua ibi loq̄t
nō imediate cātur ab aliquo qδ imediate corp⁹ isformet.
idcirco eā dicit solius esse aīe. Qδ vō addit̄ φ sensus nō
est sine corpore ⁊c. dōm φ sensus pōt accipi dupl'r:vno
mō pro ipsa vi sensitiua que nō est aliud q̄₃ ipsa aīa isfor/
māns talē corpis partē:ita φ h̄ nomē sensus vel spāle vt
visus sigr̄at aīam cōnotādo certā partē corpis qδ infor
mat:⁊ pp̄ter istā cōnotationem pōt dici φ sensus nō est
sine corpore:⁊ ɔstat ēt φ nō est sine aīa:cu₃ ipse sit aīa:⁊
ſm hunc modū aīa separata nō dī sensus q̄uis ipsa pos/
sit dici sensus:si accipiat̄ sensus pro potētia sensitiua ab
cap. 9. solute:⁊ sic dicit auctor de spū ⁊ aīa:cū ait. φ aīa cū sepa
rat̄ a corpore secū trahit sensum imaginationē itellectū
⁊ rōnē ⁊c. Si igit̄ p̄ isto mō accipitur sensus visio sit in
sensu imediate:alio mō accipit̄ sensus p istrumēto per
qδ aīa sentit:cū cōnotatiōe tñ aīe isformātis ipm̄:vñ vi/
sus ſm hūc modū est oculus aīa isformat⁹:⁊ iō nō est sen
sus ēt sine aīa pp̄ qδ oculus mortuus nō dī nisi equoce
T. cō. 9. oculus:vt dī 2ᵒ de aīa:neq₃ est ēt sine corpore cū ipm̄ sit
corp⁹:⁊ sic accipit sensum idē Aug. vt p₃ circa p̄n̄ capi/
tuli. In sensu aūt sic accepto sit ēt visio:sed mediate:vt
dcm̄ est. ℭ Ad aliā auc̄tē satis p₃:qd dōm est ex his que
ex. 14. de ciui. dei p̄xime allegata sunt. Silr. n. intelligit
de ɔcupiscētia carnis ⁊ de dolore carnis:nā tā hic φ ille
in sola est aīa subiectiue:⁊ est a carne cāliter ⁊ effectiue. Qδ
vō in fine auc̄tis ponit̄ φ. s. ɔcupiscētiā carnalē cū carne
⁊ de carne:neq₃ itelligēdū est φ h₃ illā cū carne. i. extis
cū carne vel in carne:sicut ēt dicit φ dolores carnis aīe
sunt in carne. i. aīe existētis in carne:h₃ ēt illā de carne. i.
ex carne:⁊ q₂ aliā ɔcupiscētiā vel delectationē que voca
tur ɔcupiscētia spirit⁹:q̄lis est illa quā signat pp̄heta cū
ait:ɔcupiscit ⁊ deficit vel desiderat aīa mea in atria dñi:
⁊ aliē de q̄b⁹ idē Aug. statim exēplificat:nō h₃ spirit⁹ ex
In ō sō. ⁊ vig. carne:iō dicit φ eam solus h₃. ℭ Ad p̄bm̄ dōm. φ nō iō
dicit nō esse aīe p̄priū sentire:q₂ ipsa sensatio in alio sit
subiectiue p̄ticulariter q̄₃ in aīa:sed q₂ sensatio nō sit in
aīa:nisi per corpus:vt dcm̄ est ad auc̄tē p̄mā Aug. ⁊ hic
sensus p₃ ex eo qδ imediate subiūgit p̄hs:sequit̄. n. g vō
dī sensus vt actio mot⁹ q̄dē per corp⁹ aīe est:⁊ ex ista ɔ̄
ɔcludit. Manifestū qm̄ neq₃ aīe p̄pria passio:neq₃ ina/
nimatū corpus posse est sentire ⁊ reddit singula singulis:
vt qm̄ est per corp⁹:iō nō est p̄pria aīe:q₂ vō est aīe iō in
Ad 4ᵐ animatū nō est posse sentire. ℭ Ad 4ᵐ p₃ ex dictis:nā in
strumentū per se reqrit̄ ad sensationē tanq̄₃ per se susce
ptiuū spēi cātiue sensatiōis:nō. n. quelibet spēs nata est
cāre q̄lībet sensationē:sed determiata determinatā:vñ
spēs nata imediate cāre visionē in aīa nō est nata cāre
in ea auditionē nec econtra. Silr spēs nata cāre visionē
ita pōt nāliter cāri in organo visus seu in oculo φ nō in
Ad 5ᵐ aure. ℭ Ad 5ᵐ ɔcedendo ɔ̄ñs. s. φ sensationē posset deus
in aīa separata ɔseruare:⁊ vlterius ɔcedo φ si cetera re/
quisita ad h̄ φ talis q̄litas sit sensatio ɔcurrerent:aīa se
parata sentiret. nec video cur alicui theologo h̄ debeat
5 3ᵐ op. 2ᵐ eē mirabile. ℭ Sed ɔtra ɔ̄nem istā in se pōt obijci. Pri
mo q₂ sequit̄ φ ois sensatio hoīs sit intellectio:cū queli/
bet sit in itellectu. Itē φ sensus sit intellect⁹ ⁊ ecōuerso:

cui⁹ oppositū₃ p̄bat p̄hs 2ᵒ de aīa. ℭ 3ᵒ seq̄ φ sit vnus t. c. 152.
sensus tñ in hoīe:sicut vna tñ in eo est aīa. ɔ̄ Aug. 2ᵒ de 3ᵐ
li. ar. ponētē q̄nque sensus exteriores ⁊ p̄ter illos adhuc c. 6. ⁊ 7.
sensum quēdā iteriorē:g sensuū numer⁹ vulgatissim⁹ ēt
est apud oēs p̄hos. ℭ 4ᵒ tūc eadē potētia eēt appetit⁹ sen 4ᵐ
sitiuus ⁊ itellect⁹:qδ est ipossē cum sibi in suis desiderijs
plurimū aduersent̄ ſm sanctos. ℭ 5ᵒ seq̄ vnū absurdis 5ᵐ
simū. s. φ visio sit in aure:⁊ auditio i oculo:⁊ gustatio in
pede:⁊ per ɔ̄ñs φ hō videat per aurē audiat per oculū ⁊
gustet per pedē ⁊ vniu'r per q̄lībet partē corpis p̄cipiat
quelibet sensibilia:⁊ p₃ ɔ̄ña:q₂ aīa in q̄ subiectiue dīr esse
iste sensatiōes in q̄lībet est corpis p̄te. ℭ Ad p̄ᵐ dico φ Ad p̄ᵐ
per itellectionē vno mō possum⁹ itelligē oēm notitiā for
mal'r existētē in itellectu:⁊ sic ɔcedo φ q̄uis nō ois sen/
satio sit itellectio:q₂ nō sensatio bruti. ois tñ sensatio ho
minis est itellectio:alio mō per itellectionē possum⁹ itel
ligē tñ notitiā itellectus:ad quā nō imediate per se mo
uet organū corpale seu aliq̄ for̄a existēs in eo:⁊ tūc sim
est φ sēsatio sit itellectio. h̄ duplex genus notitie in ipsa
aīa distigūt Aug. 7ᵒ sup Gen. his ingt sensib⁹ q̄si nūcijs ca:io:
accipit aīa q̄cq̄d ei corporaliū nō latet:⁊ paulo post sub/
dit φ nunc qδ ex ceteris emittat aīa nō adiuuat̄:nisi ad
corporeas formas coloresq₃ sentiendos:⁊ addit. habetq₃
ipsa innumerabilia lōge dissimilia cūcto generi corporū:
que nō nisi in itellectu atq₃ rōne conspiciat:quo nullus
sensus carnis aspiciat. ℭ Ad 2ᵐ dōm:φ vt supra dcm̄ est Ad 2ᵐ
sensus dupl'r accipit̄:vno mō pro istrumēto corpali:quo
sentiēs sentit:⁊ sic nullus sensus est itellect⁹:alio mō ac/
cipit̄ sensus p vi seu potētia que sentit:⁊ sic l₃ nō ois sen
sus sit itellect⁹:sensus tñ humanus est itellect⁹:q₂ est ipa
rōnalis aīa que vtiq₃ itellect⁹ est:l₃ nō vna s₃ alia ⁊ alia
rōne dicat̄ sensus ⁊ itellect⁹:⁊ h̄ expsse p₃ per auctorē de
spū ⁊ aīa:vt allegatū est in p̄n⁹. q. ℭ Ad p̄bm̄ aūt dō₃:φ 2. a. t. c.
ipe nō p̄bat nec p̄bare itēdit φ in hoīe sensus ⁊ itellect⁹ 152.
potētia distiguant̄:sed bene vult ⁊ p̄bat φ itelligē ⁊ sen
tire nō sūt idē ɔuertibil'r ⁊ diffinitiue vt opinabant̄ anti
q. vñ p̄ p̄bat φ nō oē sentire est itelligē:deide φ nō oē
itelligē est sentire:sicut p₃ attēdenti. ℭ Ad 3ᵒ si accipit̄ Ad 3ᵐ
sensus p organo. nego ɔ̄ñtiā:si p potētia ɔcedo ɔ̄ñs. s. φ
est tñ vnus sensus in hoīe:q̄uis pp̄ diuersa exercitia va
rijs noīb⁹ nūcupet̄:⁊ aliqñ plures sensus:l₃ iproprie esse
dicant̄:h̄ ēt p₃ per auctorē₃ lib. de spū ⁊ aīa. ait. n. sensus
minus est in aīa:⁊ idē φ ipa ēt cū corp⁹ nō sit:corporeus
dī:⁊ cū itellect⁹ nō sit nisi vn⁹ sensus:verūtñ per exerci/
tia varia necessarie nūcupant̄. Dicit̄ aūt sensus imagina
tio rō itellect⁹ vel itelligētia:⁊ hec oīa nihil aliud sunt q̄₃
ipa:aliē ⁊ aliē iter se p̄prietates pp̄ varia exercitia:s₃ vna
eēntia rōnalis ⁊ vna aīa. Aug. aūt per sensus itelligit or/ cap. 2.
gana sentiēdi:sicut p₃. 2. de tri. ⁊ 7ᵒ sup Gen. ⁊ pluribꝰ se/ cap. 10.
quētib⁹. ℭ Ad 4ᵐ dōm φ appetit⁹ sensitiu⁹ ⁊ itellectiu⁹ Ad 4ᵐ
in hoīe nō sūt due potētie eēntial'r distincte:s₃ eadē ipsa
aīa iquātū ſm sensualē motū mouet̄ vel mobilis est ad
appetitionē dī appetitus sensitiu⁹:iquātū aūt ſm itelle/
ctualē app̄hēsionē dī appetit⁹ itellectiu⁹. Cōtrarietas vō
illa nō est accipiēda velut diuersarū aīarū aut potētiarū:
s₃ tñmō diuersarū delectationū aut ɔcupiscētiarū eiusdē
aīe aliter ⁊ al'r mouētē ſm Aug. 10. sup Gen. Comē. ēt 3ᵒ cap. 12.
de aīa. vl't φ eadē potētia sit volūtas ⁊ appetit⁹:s₃ vt ait Co. 50.
si desiderauerit per cogitationē dī volūtas:si fuerit sine
cogitatiōe dicet̄ appetit⁹:vide cōmētū illō:q₂ plura ibi
sūt ad p̄positū. ℭ Ad 5ᵐ ɔcedo φ sicut itellectio est ime Ad 5ᵐ
diate in aīa ⁊ mediate in q̄l₃ p̄te corpis sic ⁊ visio ⁊ sen/
satio q̄l₃:nec tñ q̄l₃ ps corporis audit vel videt:sicut nec
ēt ⁊ q̄l₃ itelligit:nec ēt hō audit per oculū:sed per aurem
q₂ per aurem ⁊ nō per oculu₃ causat̄ auditio in aīa eius.
De secūdo

2ᵘˢ arti. De secundo articulo dico cõiter q ipsa aīa rõnalis est intellectus ⁊ voluntas: ita q nec
intellectus est res distincta ab essentia aie nec etiā volun
cap. ii. tas. ista est intentio Aug. in sermone de imagine. vbi ait.
Anima est intellectus. aīa est memoria. aīa est voluntas.
Item. io. de tri. dicit q hec tria. memoria: intelligentia ⁊
volūtas nō sunt tres vite: sed vna vita: nec tres mentes:
sed vna mens. cõiter nec tres sube: sed vna suba. ⁊ in fine ca
pituli ait. hec tria vnū vna mēs vna eētia. Alie auctori
tates possent adduci. sed nō curo: quia iste sufficiunt. Ad
hoc mouet me maxime ratio tacta in pcedenti articulo.
q2 pluralitas rerū nō est ponēda: ad quā nec expiētia nec
rō ex experiētia pcedēs nec auctoritas sacra cogit. alias
enī frustra poni videt. nullū pdictoꝝ cogit. de auctorita
te enī ⁊ experiētia clarū ē. de rõne ex experiētia sumpta
pbo. si qua enim esset sumeret ex eo q experimur in no
bis diuersa genera opationū aie. aut q2 experimur in no
bis diuersos modos opandi. s. libere ⁊ nāliter. Sz ex pri
mo nō põt argui sufficienter distinctio realis potētiarū.
alias oporteret ponere in vno hoie plures potētias intel
lectiuas ⁊ plures volitiuas: cū plura genera actuū intelle
ctualiū expiamur: ⁊ similr volūtarioꝝ. nec ex 2°: qm ēt fz
opi. cõiaz eadē volūtas respectu quoꝝdā obiectoꝝ elicit
quosdā actus nāliter ⁊ respectu alioꝝ elicit actus quos
dam libere. ex quo pz q pp̄ter talē diuersuz modū opan
di nō opz ponere diuersas potentias realr. igit ⁊c. ¶ P̄.
cõfirma pbatū est in pcedēti articulo q aīa ipsa est potētia sensi
tur cõtra tiua. igitur aīa humana ipsa seu rõnalis ē sua po³ intelle
cõnem. ctiua. Contra h tamē vident alique auctoritates. vna est
cap. 7. Aug. i5. de tri. vbi ait q si detracto corpore sola aīa cogi
tet aliquid eius est mens tanq̄ caput eius vl oculus vel
facies. Sed non hec vt corpora cogitanda sunt. nō igitur
2ᵐ aīa. sed qd excellit in aīa mens vocat. ¶ 2°. si nō distigue
rent hec adinuicē. vt ab anima: sequeret q sic intelligi
mus per intellectū: ita intelligerem³ per voluntatē: ⁊ sic
diligim³ per voluntatē: ita diligerem³ per intellectū. sed
hoc est falsum fm Aug. ibidē. ostendens. n. dissimilitudi
nem trinitatis reperte in anima nostra ad trinitatem in
causatam ait sic. Itaq3 in hoc magna distantia est q siue
mentem dicamus in homine eiusq3 notitiam ⁊ dilectio
nē siue memoriā itelligētiā ⁊ volūtatē nihil mētis memi
nim³ nisi p memoriā: nec itelligim³ nisi p itelligētiā: nec
amamus nisi p volūtatē. at vo in illa trinitate qs audeat
dicere patrem nec seipsum nec filium nec spūz sanctū in
3ᵐ telligere ⁊c. ¶ 3°. infra vult q queliz persona diuinaꝝ est
cap. i7. memoria intelligentia ⁊ voluntas. nec ista distant in eis.
in nobis aūt aliud est memoria: aliud intelligentia: aliud
dilectio siue charitas. ¶ P̄. Frequenter Augu. loquit de
eis velut d pluribus ⁊ distinctis rebus. vnde vt supra ha
4ᵐ betur loquēs de eis dicit. h tria ⁊c. ¶ 4°. Ansel. de cõcor.
cap. 29. sicut habem³ in corpe mēbra ⁊. 5. sensus. singula ad suos
vsus apta: quibus quasi instrumētis vtimur ⁊c. ita aīa hz
in se q̄sdaz vires quibus vtit velut instrumētis ad vsus
congruos. Est nāq3 ratio in aīa qua sicut suo istrumento
vtitur ad rõcinādū: ⁊ voluntas qua vtit ad volendū. nō
est enī rō vel volūtas tota aīa: sed est vna q̄ aliqd in aīa. h
5ᵐ ipse. ¶ 5°. magister sniaꝝ li. pmo. d. 3. expresse dicit q illa
tria nāles pprietates seu vires sunt ipsi³ mētis ⁊ a se inui
cez differunt: quia memoria nō est intelligētia vel volū
tas: nec intelligentia volūtas siue amor. ⁊ ante pmisit q
dictū Aug. quo ait q sunt vna mens ⁊ vna essentia nō est
Rño. verū iuxta pprietatē sermonis. ¶ Pro solone pdictorū
sciendū ē q cū aīa sit po³ ⁊ pn^m multarū opationū i hoie:
diuersa vt supra dictū est sortit vocabula quoꝝ aliqd si
gnificat ipsaz essentiā aie cõsignificādo determiate quas
daz opationes in quas põt. verbi gratia. intellect³ signat
essentiaz aie cõnotando determinate opationē que est in
tellectio. vñ idē signat illā eādē essentiā cõnotādo aliam
opationē ei³ q̄ est velle: vt est h nomē volūtas: ⁊ ita ē de
multis alijs. ⁊ q2 talia nomina sic ptialiter exprimunt eā
nō partialitate intrinseca. naz qdlibet eaz totā signat ⁊ p
tota supponit: sed partialitate. q. itrinseca p eo q nō oīa
in que põt: sed aliqua ex illis determiate dat intelligere.
ideo dī aliqn q intellect³ ⁊ volūtas ⁊ hmōi sunt aie ptes: ⁊
dicunt etiam pluralr potentie: ita q inq̄tū põt in ista dī
vna potentia: inq̄tum aūt in illa dī alia po³. ⁊ iō dicit au cap. 8.
ctor de spiritu ⁊ aīa. tota aie essentia in suis potētijs cõsi
stit: nec per ptes diuidit cuz sit simplex ⁊ indiuidua. ⁊ si
aliqn hīe ptes dī rõne potius silitudinis q̄ veritate cõ
positionis intelligendū ē. simplex suba ē aīa nec aliud. nec
minus est rō in suba q̄ aīa. sed vna eadēq3 suba fz diuer
sas potentias. i. fz q diuersa sortit vocabula. Itez docet
Aug. iz. de tri. Intellectū inquit nostrū ⁊ actionē vel cõsi cap. 3.
lium ⁊ executionē vel rõne ⁊ appetitū rõnalē: vel si quo
alio mō significantius dici pñt vna mētis nā cõplectit. cap. 4.
⁊ statiz sequit: cum igitur dissentimus de nā mentis hu
mane de vna quadā re dissentimus: nec eaz in h duo que
cõmemoraui nisi per officia geminam³. Ex his pz q rō
⁊ appetit³ non sunt due partes mētis neq3 due res fz vna
tm̄ fm diuersa officia distincte signata: per qd etiā cõ pñs
pncipalr confirmat. Ex his ad pmā auct. Aug. dōz q nō i5. d tri.
intendit q mens sit quedam nobilis pars aie ad modūz cap. 7.
quo caput vel oculus pars est in corpore. fz cū aīa huma
na sit homini pn^m vegetandi ⁊ sentiēdi ⁊ appetendi ⁊ in
telligendi ⁊ volendi ⁊ multarū opationuz: nec ipsa dicat
mēs inq̄tū ē vegetatiua vel sensitiua: fz inq̄tū itellectiua
⁊ itellectualr volitiua: idcirco mēs q̄si qdā pars aie dici
tur: ⁊ q2 illi actus penes quos aīa dī mēs sunt nobiliores
ceteris in quos põt. iō mens dī nobili³ aliquid seu nobi
lior aie pars. Est ergo sensus: nō igitur aīa: sed qd excellit
in aīa mēs vocat. i. non igit aīa absolute dī mens: sed fz
excellentiaz considerata vocat mens. ¶ Ad 2ᵐ dōm. q Ad 2ᵐ
hec nōia intellectus ⁊ voluntas aliqn sumunt ad signan
dum opationes: que sunt intelligere ⁊ velle. aliqn aūt ad
signandū potentiā intellectiuā ⁊ volitiuaz. si pmo modo
accipiant nō arguit ad ppo^m. Si secūdo mō tūc dico q
si attendam³ pcise veritatē dicti cõcedēdū ē q nos in
telligimus per volūtatē ⁊ volum³ per intellectū. vñ Co Cō. 49.
mē. 3. de aīa. virtualr h cõcedit. d. desideratū mouet intel
lectū ⁊ tunc desiderabit itellectus. ⁊ cū desiderauerit tūc
mouetur homo a virtute desideratiua: que est intellect³
aut imaginatio. ecce q intellectus desiderat ⁊ est virtus
desideratiua. ⁊ p cõñs hō desiderat per intellectū. Si autē
attendamus nō solū veritatē dicti: sed pcisitatez. ⁊ p cõñs
artificiositatem: quoniā sicut dicit Phs pmo phicoꝝ. T. c. 74
Maxime pprie dicimus medicū aliqd facere: aut pati si
fm q medic³ h patiat aut faciat. ⁊ Comē. ibi dicit q pas Cō. 74.
sio aut actio nō attribuunt rei p se nisi fm q est illud cui
attribuunt: ⁊ intentio est pdicatio q̄ est p se. h est q in lo
cutione artificiali. ⁊ maxime pp̄ria cum actio aut passio
attribuunt alicui intelligit q cõpetat illi inquantū tale.
Si h inquam attendamus nō est cõcedendum q hō in
telligit per voluntatē aut q itellect³ vult: q2 pp dīiaz cõ
notatoꝝ iste nō sunt per se ad intellectū premissuz. q2 nec
intellectus inq̄tum intellectus vult: nec hō inq̄tuz intel
ligit vult. Et ob hāc cām auctores intelligendi sunt tales
locutiones negare: nō q2 sint false: sed q2 nō sunt locutio
nes per modū artis ⁊ sciētie. ¶ Ad auctoritatē Augu. di Ad 2ᵐ
co q illis terminis memoria intelligentia ⁊ volūtate vti i5. d tri.
tur pro actib³. ⁊ fm h maxime pz dīia quaz intendit: qm

quelibet psona diuina est sua memoria τ intelligentia τ
voluntas. Et memoria ē intellectiua seu intellectio τ vo
litio. in nobis aūt nō sic. Uel potest dici φ si accipit p po
tentia ponit illas negatiuas deuitans affirmatiuas oppo
sitas non tanq̄ falsas: sed tanq̄ artificiales. mihi tñ pri
ma solutio magis placet: eo φ plene pz ex textu. ℂ Ad
Ad 3^m 3^m dico similr φ illa accipit pro actibus. τ istud clarū est
satis: eo φ illō vocabulū charitas nunq̄ ɔsuetū est poni
ad ɔfir. pro aliqua po^a anime. sed tñ pro actu vel habitu. ℂ Ad
illud qō addit de plurali locutione dōm: φ locutio vtiq̄
est impropria: vsitata tñ est ad explicandū distincte mul
ta in que potest: seu φ ipsa est multe potentie per equiua
cap. 26. lētiā. a sili ēt Aug. 9. super gen. dicit pluraliter. video ab
sconditas esse quorūdā factoꝝ causas: tñ cuz ipsa simpli
cissima sua voluntas vnica sit diuz cā p̄ma: sed ppter ei^9
diuersos effectus pluralr causas eius dicit: sicut docet ma
gister. 18. d. hui^9 scdi. Et fm hūc sensuz ego loquor sicubi
cap. 17. me contingat circa istā mām sic loqui. Qō Augu. dicit h̄
tria nō debet mouere. nā in. 15. de tri. de intelligentia me
moria τ volūtate in deo loquens dicit φ oia tria h̄ oēs τ
singule psone hñt nec distant in eis: ita φ dicit illa tria. τ
Ad 4^m cū hoc dicit φ nō distinguunt: sicut τ verū est. ℂ Ad An
sel. τ Magistrū simul quāuis aliqui conent eos expone
re. dico tñ φ mihi apparet eos fuisse illi^9 opi. sicut τ mul
ti alij sollēnes doctores. qr tñ Aug. videt mihi eis ɔtrius.
nec necessitatē video ponēdi hō distōnem: idcirco teneo
Ad ar^m oppo^m salua semper alioꝝ reuerētia. ℂ Ad primū argu
p̄ncipa. mentū. q. pz responsio in articulo p̄cedenti. ℂ Ad scdm
dico φ Aug. accipit illa pro actib^9 nō pro potentijs. τ hoc
etiam coguntur concedere alij: cū ipsi non ponant φ me
moria τ intellect^9 sint due potentie realiter distincte.

ℂ Distinctionis. XVIII. Questio. I.

Super distinctionez. 18. in qua Magi
ster agit de formatione mulie
ris ex costa viri. Quero vtruz ex costa illa
absq̄ alteri^9 materie additamento fuerit
corp^9 Eue formatū. arguit φ sic. ℂ Pri
p^m mo auctoritate Magistri in distinctione
p̄senti dicentis φ de sola ipsius coste sub
stantia sine omni extrinseco additamento per diuinā po
Oppo^m tentiam multiplicata mulieris corpus est factum.

Ad oppositum arguit: qr si ita fuisset sequere
tur φ corpus p̄me mulieris fu
isset multo rarius corporib^9 aliarū: qō nō ē credēdū. ɔña
declaratur. nā quanto in eadez extēsione mā est paucior
tanto est rarior. igitur si ex sola mā coste ē corpus eue for
matuz tanto fuisset rarius corpore viri φ plures portio
nes mãe eq̄les portioni mãe que fuit in costa illa fuerūt
in tanta q̄titate corpis viri q̄ta fuit tota statura mulie
ris. Sed constat φ multo plures portiones tales fuerūt:
eo φ nō nimis excedat in statura corpis vir mulierē. Sz
constat φ corpora aliarū mulierū posito φ sint corpibus
viroꝝ rariora. non tñ fm tm̄ excessum. igitur corpus eue
fuisset multo rarius q̄ sint corpora aliarū mulierū. Hec
parte. 6. est opi. Magistri τ Ugo. de sa. li. p̄ ad ptē affirmatiuaz: τ
c^o penul vtriusq̄z rō est. qr si de^9 ad pficiēdū mulieris corpus aliā
mām addidisset magis fuisset illud additū q̄ costa. τ p
ɔñs pot^9 ex illo q̄ ex costa corpus mulieris dici factum
debuisset. Scriptura aūt gen. 2°. dicit. Edificauit deus co
stā quā tulerat de adā in mulierē. nec de alia mā fac mē
tionē. Possibilitatē autē hō pbant ex illo miraculo chri
quo de q̄nque panibus sua bñdictione multiplicatis q̄n
que millia hominū saturati sunt. sicut. n. fuit possibile deo
illos panes in tot plures multiplicare absq̄ alio addita
mēto: sic fuit pole illā costā ad maiorē q̄titatem voluit ma
gnitudinē trahere absq̄ oi additamēto. ℂ Pro declara
tiōe hui^9 pōnis distinguit Ugo sex opa: qb^9 vt ait: fiunt
q̄cūq̄z fiūt. vnū ē opus creatiōis. cū. s. de nihilo aliqd fit.
Scdm ē opus multiplicatiōis: quo. s. de aliq̄ fiūt aliq̄ fz
subaz τ q̄titatē in maius seu cuz de aliq̄ aliqd maius fit.
Tertiū est opus minutionis vtputa cū de aliquib^9 aliqd
fit in minus: seu qō magnū factū est minus. 4^m est opus
diuisionis: quo. s. de aliq̄ fiūt aliqua. nō tñ fm subaz τ q̄
titatē in maius: sed in min^9: sicut cū totū in partes diuidit.
5^m opus est cōpositiōis vel ɔiunctiōis: cū. s. ex aliquibus
aliquid fit. nō tñ fm subaz τ q̄titatē in minus: sed in ma
ius: velut cū ptes in totuz vniūt. 6^m est opus annihilatio
nis cū aliqd in nihilū redigit. Hoꝝ sex quatuor dicit esse
ppria diuine virtuti. s. tria prima τ vltimū: quartuz vo τ
quintū dicit ɔuenire creature: cuius opus inquit recte p
pterea nihil esse dr: qr per eius opus essentie rerū siue in
cōiungendo diuisa siue in diuidendo cōiūcta nihil tollit
vel confert. Declarādo aūt magis opus multiplicatiōis
dicit φ cū de aliquo plus fit aliqd fit: qr nihil in eo qō iā
aliqd est aliqd fieret ipsum qō plus postea ibi est nō es
set. τ addit de opatiōe vniōis. Rursus cū de aliqb^9 aliqd
min^9 fit aliqd fit: qr nisi illō qō p̄us ibi plus fuit aliquid
factum esset in eo φ minus mō est: illud oino non esset.
ℂ Istā opi. nō capio: τ iō cōtra eā q̄tuor ɔnes pbo. Pri 5 magi.
ma est. φ ipossibile est illud opus multiplicatiōis sic itel τ vgonē
lectū vt ponit. Scda. φ etiā op^9 tale vniōis ē ipole. Ter
tia. φ creatura pōt in aliud opus p̄ter illa duo q̄ sibi attri
buūt. Quarta. φ ex costa ade n̄ fuit sine additamēto ma
terie formatū corp^9 eue. ℂ Primā ɔnē pbo sic. Sit. a. no p^a ɔ
mē alicui^9 portiōis mãe q̄ debuit multiplicari τ fieri ma
ior fz subaz τ q̄titatē. τ sit. b. nomē portiōis maioris ma
terie in qua. a. portio multiplicata est. tūc sic. aut in. b. est
aliqd qō nec ē nec fuit. a. nec pars ei^9. aut nō est aliqd l. b.
qō nō sit vel fuerit. a. vel pars ei^9. si det p̄mū. igit. a. nō ē
factū mai^9 sine additiōe alterius. nā additū est illō quod
nec ē nec fuit. a. neq̄z pars illi^9. ℂ P. Uel illō additamē 2^m
tū fuit aliqd: vel nō. Si aliqd τ nō fuit. a. nec ps ei^9. igit
b. est factū per cōpōnē isti^9 ad illud qō est vel fuit. a. τ sic
illud opus nō est opus multiplicatiōis quo ex aliq̄ fiunt
aliq̄: sed pot^9 est q̄rtū opus quo ex aliqb^9 fit aliqd mai^9:
qō fm opi. τ vitatē cōpetit ēt creature. Si vo nō fuit ali
qd: igit ipm ē factū de nihilo: qm̄ fm ipsuz ibidē de nihi
lo aliquid factū est qn̄ id qō p̄us nihil erat vt aliqd esset
factū ē. τ istō vt subdit ē opus creatiōis. si vo in. b. nō est
aliqd qō nō sit vel fuerit. a. vel ps eius. igit in ipso nihil
est plus q̄ fuit in. a. τ p ɔñs nulla multiplicatio facta est.
nec. b. est maius fm subaz q̄ fuit. a. ℂ 3°. aut. a. in hoc ope 3^m
penit^9 desijt eē. τ tūc sequit φ ipm ē annihilatū. τ habet
sextū opus supra positū. τ iterū sequit φ. b. sit factū de ni
hilo vt p̄us τ sic hō mltiplicatio nihil aliō erit q̄ annihi
latio vni^9 τ creatio alteri^9. aut nō penitus desijt: τ tūc vel
ipsum vel aliqd eius remāsit: τ tūc id qō remāsit vel est
ipsaz. b. vel ps eius. Si est. b. igit p hoc opus nō est aliqd
factū qō p̄us nō eēt. Si aūt est pars ipsius. b. igit aliquid
aliud est in. b. qō nō est factū ex. a. τ per ɔñs nō de aliquo
facta sunt aliq̄: sed ex aliquib^9 factū est aliqd. Scda ɔclu 2^a ɔ
sio pbat q̄si eisdē motiuis: mō tñ ɔuerso. vñ si ex. b. que
fuit portio magna mãe ponat facta eē portio minor que
sit. a. quero aut in. b. fuit aliqd qō nō est. a. nec ps. a. τ hoc
est ɔ dictuz opi. vltimo allegatū. Et p̄terea sequit φ tale
opus vnionis nō sit aliud q̄ quedā partialis annihilatio
vel destructio eius qō dī fieri minus vel aliquius eorūz
ex qb^9 dī fieri aliqd in minus vel in. b. non fuit aliqd: qō
nō est. a. vel pars ipsius. a. τ tūc sequitur φ. a. in nullo est
minus fm subam q̄ fuit. b. cuius oppositum ponit. sed si
est minus

est minus ſm quãtitatẽ tñ eo mõ quo cũ aliqd denſatur
fit minoris q̃titatis ⁊ certe ſic de magno facere puũ eſt
2ᵐ opus etiã creature. ¶ Scdo. aũt in tali operatione. a. penitˀ
incepit eſſe. ita q̃ nec ipſz nec aliqd eius pus fuit. ⁊ tunc ſe
quit̃ q̃ ipſum ſit de nihilo factũ. ⁊ per ↄñs creatũ ⁊ ipſuz
b. ſit annihilatũ. ⁊ tale opus vnionis non aliud ſit q̃ vnũ
magnũ quid annihilare. ⁊ vnũ qd minus creare. aut ipſũ.
vel aliquid eius prius fuit. ⁊ ſi ipſuz. a. prius fuit. igit̃ nõ
eſt factũ p hoc opus. Si võ nõ ipſuz: ſz aliquid eius vel il
lud qd̃ prius fuit: fuit ipſum. b. vel fuit ps ipſius. b. ſi fuit
b. igit̃ in ipſo. a. eſt plus q̃. b. ⁊ per ↄñs nõ eſt factũ aliqd
minus ſm ſubam ex magno. ſed ex paruo magnũ: nec ex
aliqbus aliquid: ſed potius ex aliquo aliqua. cuiˀ oppoᵐ
3ᵐ di. ¶ 3º. cõiter p vtraq3 ↄne arguo. ſiue enĩ ex. a. fiat. b. p
multiplicationẽ ſiue eↄ ex. b. fiat. a. p vnionẽ. q̃ro aut mã
ex qua fit deſinit eẽ. ⁊ tũc mã que fit: fit ex nihilo ⁊ creat̃
aut deſinit eẽ: ⁊ cũ in neutro mõ factio is ſm poſitionem
iſtaz aliqua portio mãe creet̃ vel annihilet̃: ſequitur q̃
eadez ipſa mã pmo eſt illa que fit ⁊ ex q̃ fit. qd̃ ẽ impoſſe.
R̃nõ. ¶ Ad iſtud põt reſponderi ſm eũ: q̃ iõ dĩ ex hac fieri il
la: q2 h̃ fit illa. ⁊ tũc h̃ qdẽ deſinit eẽ qd̃ eſt: ſed tñ nõ deſi
nit eẽ: q2 incipit eẽ illa q̃ vtiq3 eſt aliqd. ⁊ iõ ipſa nõ an
nihilat̃: nec illa que fit de nihilo: q2 priuſq̃ fieret fuit ali
quid. Sed nõ fuit illud qd̃ ipſa fuit. nec etiã de aliquo: q2
ipſa deſinit eſſe qd̃ prius ipſa fuit. ⁊ hec ſolutio poſſet ſa
tis applicari ad pcedentes ẽt rõnes. Trahit̃ aũt hec ſolu
tio ex his verbis que ſunt iſta. Cũ duo ſint. vnũ fit aliud.
⁊ tranſit in illud. vt ſit illud. ⁊ deſinit quidez eſſe qd̃ eſt. ⁊
tñ nõ deſinit eſſe: q2 incipit eſſe qd̃ nõ eſt. ⁊ cũ fit illud qd̃
eſſe incipit. fit aliqd: q2 illud aliqd eſt qd̃ eſſe icipit. ⁊ qd̃
fit. ⁊ tñ nõ de nihilo illd̃ fit qd̃ fit: q2 prius q̃ h̃ fieret ali
qd fuit. nec rurſuz de aliquo id fit qd̃ fit: q2 deſinit eẽ qd̃
Ↄ rñſio. prius fuit: qñ eſſe icepit h̃ qd̃ prius nõ fuit. h̃ ipſe. ¶ Pri
mo ↄ illud dictum. ipſa deſinit eſſe qd̃ eſt. ⁊ tñ nõ deſinit
eſſe. illud enĩ eſt in itelligibile mihi. nã q̃uis aliq̃ res poſ
ſit deſinere eſſe q̃lis aut q̃ta eſt: eſto q̃ nõ ſil̃ deſinat eſſe.
verbi gr̃a. corpus albũ ⁊ bicubitũ poſſit deſinere eẽ albũ
⁊ bicubitũ: ⁊ ſic de ceteris q̃ de ipſo accñtalr̃ ⁊ ↄtingẽter
pdicant̃. eſto q̃ nõ deſinat eſſe. ipoſſibile tñ eſt q̃ ipſum
deſinat eſſe id qd̃ ipm eſt: ⁊ tñ nõ deſinat eſſe. Ipſuz eniz
nõ ẽ niſi ipſuz. cũ igit̃ ipoſſibile ſit eẽ ipſuz nõ ipſuz. ipoſ
ſibile eſt ipſuz deſinere eſſe ipſuz: qn ipſuz deſinat eſſe. ⁊
ita vlr̃ eſt in oĩbus: qm̃ nulla entitas eſt niſi ipſa vt ſocra
tes nõ eſt niſi ſocrates. ⁊ mã nõ eſt niſi mã: ⁊ ſic de ſingu
lis. Impoſſibile igitur eſt ſor. deſinere eſſe ſortẽ: quin ſor.
deſinat eſſe. ⁊ ita ipoſſibile eſt hãc mãm deſinere eẽ hãc
Cõfir. mãz. ⁊ illd̃ qd̃ ipſa eſt quin deſinat eſſe. ¶ P̃. Demõſtre
tur illud ipſum preciſe qd̃ eſt hec mã. a. aut h̃ deſinit eẽ.
⁊ habet̃ ppoſitũ. aut nõ deſinit eẽ. igitur h̃ erit poſt hoc
inſtans. ⁊ tunc ſequitur q̃ eodẽ ipſo penitus demonſtra
to. verũ erit poſt h̃ inſtans dicere h̃ eſt: q2 ſi nõ: ſed tñ de
alio ab iſto erit verũ dicere h̃ ẽ. ſequitur q̃ nũc nõ vere
dĩ de ipſo h̃ erit: qm̃ de ipſo vere dicet̃ q̃ erit preciſe: q2
quoddã alid̃ ab alio erit. alias ⁊ de eo qui nũc annihilat̃
ſupponat̃ q̃ nũc aliqd annihilet̃ nũq̃ amplius recrean
dum: eſſet verũ dicere q̃ ipſum erit: ⁊ q̃ nõ deſinit eẽ. nã
quoddã aliud erit. qd̃ nullus diceret. Si aũt eodẽ penitˀ
demõſtrato vere dicet̃ hoc ẽ. igitur tũc etiã vere dicet̃ h̃
eſt: hoc eodẽ penitus demõſtrato p pmũ: qd̃ demõſtrat̃ p
ſcdm̃. aliogn eſſet aliud ab h̃: ⁊ ſic alid̃ a ſor. Si autẽ iſta
erit vera. hoc eſt hoc. igit̃ h̃ nũc eſt vera. h̃ erit hoc. ⁊ per
ↄñs de pmo ad vltimũ: ſi h̃ nõ deſinit eſſe: hoc nõ deſinit
eſſe hoc. ex quo vlteriˀ ſequit̃ ẽt q̃ nõ icipit eẽ alid̃. alias
2ᵐ ↄ rñ. ſil̃ erit hoc ⁊ aliud q̃ hoc: qd̃ nõ contingit. ¶ 2º. ↄ alid̃ di
ctum. ſ. q̃ illa que fit pus q̃ fieret fuit aliqd. ſi enim fuit
aliquid. ⁊ cõſtat q̃ nõ fuit aliud q̃. a. ſuppoſito q̃. b. ſit il
la que fit. igitur. b. prius fuit. a. igit̃. b. prius q̃ fieret fuit:
qd̃ eſt falſuz. Item ſi. b. pus fuit. a. igit̃. a. pus fuit. b. ipoſ
ſibile enĩ ẽ in terminis mere abſolutis ⁊ cõnotatis: q̃les
ſupponunt̃ iſti eẽ: talẽ ↄñam ipedire. Si ãt. a. pus fuit. b.
igit̃ nõ mõ fit. b. aut trãſit in. b. Et preterea ſi. a. pus fuit. b.
eadẽ rõne ⁊ nũc. a. eſt. b. ⁊. b. nõ ẽ alid̃ ab. a. ¶ P̃. Si. b. fu Cõfir.
it. a. ſiue illd̃ qd̃ eſt. b. fuit. a. qd̃ dico: q2 aliq ſequẽtes pre
miſſaz opi. dant hãc ſcdaz: ⁊ nõ pmã. igit̃ illd̃ ipſuz qd̃ fu
it. a. eſt. b. ⁊ hãc ẽt cõcedũt. ſz ſi ſic. igit̃ ipoſſibile eſt deuz
reparare idẽ nũero. a. qn deſtruat ipſuz. b. ↄñs eſt falſum.
pbo ↄñaz: q2 ſi deˀ põt reparare. a. nõ deſtruẽdo. b. h̃ pci
ſe erit recreãdo ipſuz. a. q2 nõ p recõuerſionẽ vel trãſitio
nẽ ipſiˀ. b. in. a. qm̃ tũc. b. deſtrueret̃. Sz q̃ nõ poſſit p re
creationẽ pbo: q2 ſm opi. a. nõ eſt redactũ i nihil. igit̃ nõ
põt recreari ſicut nec creari: niſi pus redigat̃ i nihil: ⁊ nõ
põt redigi ad nihil niſi prius ipſuz habeat eẽ: vel ipm. b.
redigat̃ in nihil: ⁊ per ↄñs deſtruat̃. ¶ P̃. Si põt recrea Cõfir.
ri ponat̃ in eẽ. h̃ poſito verũ eſt dicere q̃ idipſum penitˀ
qd̃ fuit. a. mõ eſt. a. alias nõ eſſet idẽ nũero. a. ſz p ↄceſſum
ẽt idipſuz qd̃ fuit. a. eſt mõ. b. ex quo ſequit̃ q̃ idipſuz ſin
gulare demõſtratũ mõ eſt. a. ⁊ eſt. b. ⁊ per ↄñs. b. nõ ẽ alia
eſſentia q̃. a. ac p hoc nec cũ. a. fieret. b. fiebat alia eſſentia
q̃ erat: ⁊ ſic nõ deſinebat eſſe illud qd̃ erat. cõtra datũ ab
opi. ¶ Rurſus ↄſtat q̃. a. fuit q̃dã eẽntia ſingularis nul
lis realr̃ inter ſe diſtinctis cõis: ſic̃ ⁊ mõ nõ eſt cõis aliq
bus pluribˀ: igit̃ ſi ipſa ẽ illud ipſuz qd̃ fuit omne qd̃ fuit
ipſa mõ factũ eſt ipſa. ⁊ per ↄñs id qd̃ eſt. b. eſt factũ. a. igi
tur. b. trãſiuit in. a. ⁊ eſt deſtructũ. Qz aũt ↄñs illud falſuz
ſit puto q̃ nullus negaret. pbo tñ: q2 ponat̃ q̃ poſtq̃. a. fa
ctũ fuit. b. ⁊ alia portio mãe: videlz. c. ſit facta. a. ⁊ ſilr̃ q̃dã
alia portio: vt. d. ſit facta eadẽ ipſa portio. b. totũ. n. h̃ poſ
ſibile ẽ ſm viã illã h̃ poſito ſi. a. nõ põt reparari quin de
ſtruat̃. b. h̃ iõ pciſe erit: q2. a. nõ põt reparari niſi fiat ex
b. niſi. b. vel id qd̃ eſt. b. ⁊ fuit. a. retrãſeat in. a. igit̃ hoc fa
cto. c. repari nõ poterit niſi deſtruat̃. a. in qd̃ trãſiuit. b. ⁊
p ↄñs id qd̃ fuerat. c. ⁊ p ↄñs ipoſſe erit vt ſil̃ ſint in reruz
nã. a. ⁊. c. ⁊ idẽ iudiciũ ẽ de. d. ⁊ alijs quotcũq3 trãſiuiſſent
in. d. Hoc aũt oĩno abſurdũ ẽ cũ nõ hẽant incõpoſſibilita
tẽ ad eſſe ſil̃ in rerũ nã nõ plus q̃ hẽrẽt ante ſuos trãſitˀ
in. d. ¶ P̃. ſm opi. ex vno põt p multiplicationez multa Cõfir.
fieri. ponat̃ g̃ q̃ ex. a. fiãt. b. c. d. h̃ poſito verũ ẽ dicere ſz
opi. q̃ idipſuz totũ qd̃ fuit. a. ẽ. b. ⁊ eadẽ rõne ẽt idẽ ipſuz
totũ qd̃ fuit. a. eſt. c. ⁊ ſilr̃ idẽ ipſuz eſt. d. ⁊ ſic idẽ ipm oĩo
eſt. b. c. d. ⁊ p ↄñs nõ ſunt multa adinuicez cõnumerata. ⁊
hec rõ ſpãliter facit p prima ↄne. ¶ P̃. Ponat̃ eↄ q̃ ex Cõfir.
aliqbˀ diſtinctis fiat vnũ p opus vnionis: vt ex. c. d. b. fiat
a. ſequit̃ q̃ illd̃ ipſuz qd̃ ẽ. a. fuit. b. ⁊ fuit. c. ⁊ ẽt. d. ⁊ p ↄñs
vel. a. nõ eſt vnũ tale: ſz plura vel illa nõ fuerũt plura: ſed
vnũ cuiˀ vtriuſq3 oppoᵐ ponit̃. ¶ Ultimo aliud dictũ. ſ. 3ᵐ ↄ rñ.
q̃ id qd̃ fit deſinit eẽ qd̃ pus fuit qñ eẽ icipit h̃ qd̃ prius
nõ fuit fundari videt̃ ſup falſa imaginatiõe: ſalua reuerẽ
tia ſemp eiˀ. videt̃ enĩ imaginari q̃ ſicut qñ aliqd albuz
fit nigrũ ẽ ibi aliqd̃ cõe ſubiectũ: qd̃ ſil̃ deſinit eſſe albũ ⁊
incipit eſſe nigrũ. ſic in tali trãſitu eſſentie in eſſentiã: vel
mãe vnius in aliã fit aliqd cõe. qd̃ pus eſt h̃ eſſentia: ⁊ po
ſtea eſt alia eſſentia: ſz illa imaginatio nõ eſt vera: qm̃ nõ
ſic ẽ aliqd: id qd̃ ẽ p aliqd a ſe diſtinctũ qd̃ ſit in ipo: ſicut
aliquid eſt albũ per aliqd qd̃ nõ eſt ipſum: exñs tñ in eo.
¶ P̃. Ita poſſet argui de illo cõi imaginato qd̃ prius eſt Cõfir.
hoc ⁊ poſtea illud. nã cũ id nõ minus ſubſit diuine poten
tie q̃ hec materia vel illa: ita ipſuz poterit diuina opera
tione tranſire in quoddã aliud ſicut hec mã: ⁊ tũc vel ipſz
etiã reſoluet̃ in quoddã aliud cõmune ſubiectuz: ⁊ ſic in
infinitũ ipſuz trãſeundo in aliud ſic deſinet eſſe illud qd̃

3ᵃ ȝ est ita desinet esse simplr. ¶ Tertia ɔclusio facilr pbaẜ.
nã creatura põt in opus gnõis ⁊ in opᵘ alterationis. ⁊ cõ
stat ꝙ nec gnõ nec alteratio est diuisio alicuiᵘ totiᵘ in par
tes: nec ɔiũctio pluriũ ꝑus distinctoꝝ in vnũ. Et si fieret
calũnia de cõposito dicẽdo illõ fieri ꝑ vnionẽ mãe ⁊ for
me: q̃uis h nõ esset ꝯm intẽtionẽ opi. De ipsa aũt forma
hoc nõ põt dici. ⁊ tñ illã facit creatura: occurrẽte tñ actio
ne dei: sicut ẽt nõ nisi deo coagente põt aliq̃ diuidere vel
cõiungere. vñ vt videẜ Ugo. in hac parte fuit illiᵘ antiq̃
opi. reprobate ꝑ ꝓhm: q̃ posuit generationẽ ⁊ corruptio
nẽ nõ fieri: nisi ꝑ cõgregationẽ ⁊ disiũctionẽ quorũdã cor
poꝝ minimoꝝ. Que ẽt corpa mĩma vocata athoma ipse
4ᵃ ȝ in eodẽ. c. ponit. ¶ Quartã ɔnẽ pbo. qꝛ vel illa eadẽ nũe
ro mã coste fuit in corpe mulieris seu corpᵘ mulieris. aut
nõ. nõ põt dici ꝙ nõ: qꝛ tũc nõ illã costaȝ quã tulerat deᵘ
de adã edificasset in mulierẽ: vt dicit scriptura: sed quan
dam aliã mãm. P. ex h magis haberẽẜ ꝙ nõ ex illa ꝑci
se sine additamẽto fuisset mulier formata. Si vo eadem
mã numero fuit in corpore vel corpus mulieris. aut ipsa
fuit tota mã mulieris. ⁊ tũc sequiẜ ꝙ q̃libet ps corporis
mulieris fuit pars illius mãe coste. ⁊ ꝑ ɔñs nihil plus de
mã ꝯm subaȝ fuit in corpe mulieris q̃ȝ in costa. ex quo vl
terius sequiẜ: ꝙ per solã rarefactionẽ tracta est ad tantã
magnitudinẽ sicut pȝ ex. 4ᵒ phys. cui cõsonat dictũ Aug.
c. vlti.ᵒ 10. sup geñ. vbi ɔtra Tertullianũ ait. qd absurdius q̃ȝ pu
tare nullũ esse corpus manẽte nãe sue q̃ritate: qd vndiq̃
crescat nisi rarescat. Et si sic fuisset sequiẜ ꝙ corpus mu
lieris multo fuisset rariᵘ q̃ȝ corpᵘ viri: ⁊ q̃ȝ sunt corpa alia
rũ mulierũ: qd est falsuȝ. aut ipsa nõ fuit tota mã mulie
hter.ᵒ p. ris. ⁊ habetur ꝓpositũ. ¶ Dico igiẜ ꝙ ex illa mã coste ⁊
alia ẽt vel nouiter creata vel ꝑexñte i alijs rebᵘ sicut deo
placuit formatũ est corpus mulieris. nec tñ ꝑꝑ hꝫ addita
mentũ mãe nõ debuit dici ex ea factuȝ corpus mulieris:
cũ ẽt nõ obstãte ꝙ nõ ex sola mã semis in terra iacti ge
nereẜ plãta: adhuc dicimus ꝙ ex semine plante generaẜ.
Cur aũt de illa potius q̃ȝ de alia facta sit mentio: eadẽ rõ
esse põt qua ⁊ illã costam voluit de viro sumere vt ex ea
partialiter formaret mulierẽ: ⁊ est multiplex mystica si
gnificatio quã magister ponit in lr̃a. ⁊ ita ẽt innuit Augu.
9. super geñ. ⁊ per hoc patet solutio ad rationem positis.
cap. 19. de panis ¶ Ad illud de panibᵘ euangelicis etiã dico sicut alij do
ctores dicũt ꝙ nõ sine additamẽto alterius mãe illa pa
nuȝ multiplicatio fcã ẽ. Auctoritas vo Magistri ⁊ Ugo.
in hac parte cõius nõ recipiẜ sicut nec aliud dictũ coruȝ
huic simile: qd ponit Ugo ibidẽ ⁊ Magister. di. 30. huiᵘ
secũdi: videlicet ꝙ id solũ substantie paterne qd in gene
ratione descindiẜ sine additamẽto alterius substantie in
seipso multiplicatur ⁊ crescit ad perfectã filij q̃ritatem:
ita ꝙ nec aliquid alimentoꝝ conuertiẜ in substantiã eiᵘ.
huius enim oppositum tenent doctores cõmuniter.

¶ Distinctionis. XXIIII. ⁊ XXV. Questio. I.

pᵐ CIrca di. 24. ⁊ 25. i quibus Magister tractat de li. ar. hominis. Quero
primo vtrũ actuũ li. ar. voluntas hominis
sit causa imediate ꝓductiua. ⁊ videẜ ꝙ nõ
qꝛ si esset sic cã. aut esset cã actuũ impato
rũ ꝑ li. ar. aut elicitoꝝ. nõ impatoꝝ: qꝛ ta
liũ volũtas nõ est pñᵐ nisi mediante actu
suo elicito q ẽ velle vl nolle. ⁊ per ɔñs nõ imediate pra̾ci
piat illos. Itẽ nec elicitoꝝ: qm̃ tales imediate recipiunẜ
in ea subiectiue: ⁊ illã informãt. ⁊ ꝑ ɔñs si voluntas ime
diate tales actus ꝓduceret ipsa moueret seipsam ad for
mam talẽ. h aũt est ɔ̃ ꝓhm q vbiq̃ȝ vult ꝙ nihil mouet
cap. 30. seipsum ꝑmo. Item contra Aug. 2. de li. ar. dicentẽ. nulla
res seipsam formare potest: ⁊ probat. quia nulla res po
test dare sibi quod non habet: ⁊ vtiq̃ȝ vt habeat formam
formatur aliquid. Quapropter quelibet res si quam ha
bet formã non ei opus est accipere quod habet. si quã vo
formã non hȝ nõ potest a se accipere quod nõ habet. nul
la ergo res vt dicimus formare se potest. hoc ipse.

Sed in oppositum est. qꝛ idẽ ipse ait. 5. de ci. dei. volũtates inquit no Oppoᵐ cap. 10.
stre faciunt quicq̃d volendo facimus: qd nõ fieret si nol
lemus. omneȝ aũt actum li. ar. volendo facimus: ⁊ nullus
fieret si nollemus. igiẜ omnẽ hꝫ actuȝ nostre voluntates
faciunt: sed actum elicituȝ nõ faciunt mediante. alias hꝫ
actus in infinitũ seipsos presupponerent: ⁊ non dareẜ aliq̃
qs ꝑmus ⁊ imediate elicitus. igitur imediate talis actus
a voluntate ꝓducitur. ¶ Ista qd supponit hominẽ aliq̃
agere per li. ar. qd quidẽ cum per experientiã notũ sit nõ
põt per aliquid euidentius demõstrari. pbaẜ tñ cõtra id
negãtes: ducendo ad q̃dã que ꝯm oẽs vsum rõnis hñtes
falsa ⁊ inconuenientia indicanẜ: vtpote: qꝛ si nihil homo
per li. ar. agat frustra erit omne humanum consilium: vt
deducit Dam. li. 2. nullus pro suis actibus merebiẜ penã cap. 26.
vel premiũ. vt ostẽdit Aug. 2. de li. ar. ⁊ multa alia sequũ cap. 2.
tur absurda. P. vt idem dicit in de grã ⁊ li. ar. circa ꝑnci
piũ diuina ꝑcepta homini non prodessent nisi haberent
liberũ ar. volũtatis q̊ ea faciẽs ad ꝑmissa ꝑmia ꝑueniret:
demũ h repugnat innũerabilibus q̃si auctibᵘ sacre scri
pture: sicut ibidẽ declarat Aug. ⁊ iõ ipse in ꝓnosticon re
spõsiõe 3ᵃ. liberũ inq̃t arbitriũ hoibᵘ esse certa fide credi
mus ⁊ ꝑdicamᵘ indubitanter. ¶ Hoc igitur supposito re
stat videre de quesito: vtrũ videlȝ actũ li. ar. voluntas sit
imediata cã ꝓductiua. ⁊ intelligẽda est qõ nõ de actibᵘ
impatis a volũtate: qm̃ ɔstat ꝙ taliũ nõ ẽ cã nisi mediã
te iperio qd ẽ actᵘ elicitᵘ. sȝ de actibᵘ libere elicitis de qbᵘ
itellecta qõne pono ɔ̃nes tres. ¶ Prima ẽ ꝙ taliũ actuũ pᵃ ȝ
voluntas est imediata causa ꝓductiua. ¶ Scḋa. ꝙ eorũ
nõ sola volũtas est imediata cã ꝓductiua: sed cum ea cõ
causat notitia obiecti. ¶ Tertia. ꝙ hꝫ actᵘ volũtatis obȝ
nõ est inq̃ũ obiectũ imediata cã ꝓductiua. primaȝ ꝓbo
ꝑmo sic. hꝫ actᵘ sunt imediate in potestate volũtatis. igiẜ
eoꝝ volũtas est imediata cã ꝓductiua. ɔñs pbaẜ. naȝ ꝙ
sint in ptãte volũtatis pȝ: tũ qꝛ si nõ seqtur ꝙ nullus actᵘ
sit in ptãte eiᵘ. ⁊ ꝑ ɔñs perit li. ar. pȝ ɔña: qm̃ q̃libet aliᵘ actᵘ
exrĩs in nr̃a ptãte: iõ ꝑcise di eẽ i ptãte qm̃ nostrã seqtur
volũtatẽ iuxta id Aug. ꝑ retrac. hoc est in ptãte qd cũ vo cap. 22.
lumus facimᵘ: ⁊ iterũ in ptãte nostra nõ est nisi qd nr̃am
sequiẜ volũtatẽ. igiẜ si volũtas ipsa seu volitio non sit in
nostra ptãte: nec actᵘ ɔñs eã erit in nostra ptãte. ¶ Cõfir Cõfir.
maẜ: qm̃ ipsa volitio nõ ẽ cã libera. sȝ mere nãlis alteriᵘ
actᵘ. vñ ea posita cũ ceteris reqsitis necessario seqẜ actᵘ.
verbi grã. si sit potentia motiua sufficiens: ⁊ nõ impeditis
positis ceteris reqsitis si adsit volitio efficax mouẽdi ne
cessario sequiẜ motᵘ: nec est i ptãte nostra vt ex istis stãti
hᵘ nõ sequaẜ. si igiẜ volitio nõ sit i ptãte nr̃a: nec aliᵘ actᵘ
erit in nostra ptãte. tũ ẽt per locũ a minori. qm̃ vt ibi pro
xime dicit Aug. nihil tã in ptãte q̃ȝ ipsa volũtas est. ⁊ ifra
li. 2. c. ꝑmo. non dicimᵘ inquit esse in ptãte nostra nisi qd
cũ volumus sit: vbi ꝑus ⁊ maxie est ipsum velle sine vllo
quippe interuallo tpis ꝑsto est volũtas ipsa cũ volumus.
igitur si volitio non sit in nostra ptãte: multo magis nec
aliq̃d aliũ. pȝ ergo ꝙ tales actus sunt in ptãte volũtatis.
Qz aũt imediate clarũ est cũ nõ sit aliqs alius actus ꝑor.
aut q̃cq̃ȝ aliud quo mediante voluntas habeat in ptãte
suũ actũ vt notũ est. Et ɔfirmaẜ ex dictis. qꝛ iã illud esset Cõfir.
magis in ptãte nostra q̃ȝ ipsa volitio: cuius oppositũ pȝ
ex dictis. Cõsequentia pbaẜ: qꝛ si sunt imediate in ptãte
volũtatis. igiẜ eoꝝ est volũtas causa immediata: sed nõ
nãlis

mãlis tñ vel receptiua.tum qꝛ tunc aliquid aliud esset
imediata ⁊ totalis cã actiua volitionis:⁊ cũ nullus actus
sit magis in ptãte patiẽtis precise q̃ agentis:ꝫ cõ sequit
ꝙ actus voluntatis magis erit ptãte alterius ꝓncipij da
ti q̃ ipsiusmet volũtatis:qđ est absurdũ.tum ẽt:qꝛ si eẽt
mere passiua nulli homini iuste bonitas vel malitia act⁹
qõ.24. iputaret.d.Aug.83.q.nec peccatũ nec recte factuꝫ impu
tari cuiq̃ iuste põt qui nihil ꝓpria fecerit volũtate.Hoc
nũt nõ esset:nisi qꝛ tũc actus ille nõ esset in eius ptãte.⁊ ꝑ
ꝯñs si eẽt illius mã receptiua nõ eẽt in ei⁹ ptãte:qđ repu
gnat añti.vñ oĩno irrationabilr dictum apparet ꝙ actus
aliquis sit in plena ptãte ꝓncipij passiui:qđ respectu eius
est precise passiuum.Si dicat ꝙ volũtas:ꝫ nõ imediate
producat suũ actũ.nõ tñ est precise passiua respectu illi⁹.
qꝛ ipsa mouet alias potentias ad ꝓprios actus seu act⁹
illoꝝ causat in eis a quibus vel a quarũ actibus causat
in ipsa act⁹ suus:⁊ sic mediante ipsa est causa sui actus.ħ
nõ valꝫ:qꝛ iam actus aliarũ potentiarũ magis esset in po
testate voluntatis q̃ ipsum velle:cõtra Aug.vt supra ha
2m bet.¶Scdo ꝓbatur eadeꝫ ꝯ ex intentione Aug.3°.de li.
ar.ꝓmittit eñ ibi ꝙ motus culpabilis volũtatis est i ipa:
⁊ mox inquit cuius est.vñ in persona magistri:cui⁹ inqt
est iste motus q̃ profecto culpandũ esse concedis.⁊ rñdit
in ꝑsona discipuli.In animo eũ video:ꝫ cuius sit nescio.
non igit inquirit cuius est tanq̃ subiecti ⁊ moti:sed cui⁹
tanq̃ actiui ꝓncipij seu mouentis:⁊ tandẽ determinat ꝙ
est ipsiusmet voluntatis.igit in tali motu volantas mo
Cõfir. uet se.⁊ per ꝯñs est causa efficiens sue volitionis.¶Cõ
firmat ꝑ silitudinẽ quã inducit.ait eñ ꝙ sicut mot⁹ quo
lapis descendit in ima est proprie lapidis:sic ille ẽ ꝓprie
animi:verũtamẽ in hoc est dissimilis ꝙ in ptãte nõ hꝫ la
pis cohibere motuꝫ quo fertur inferius.animus võ dum
non vult non ita mouet.sed talẽ motum inferius eẽ lapi
dem non solũ vt moti:sed vt mouentis actiue pꝫ ẽm eũ
dem ibidẽ qui explicat se loqui de motu quo nãliter mo
uetur inferius:nõ de illo quo violenter iacitur sursum:⁊
tñ constat ꝙ etiam ille violentus eius est vt moti ac per
ħ si non intendebat ꝙ mot⁹ nãlis aliter eẽt eius q̃ moti
3m non oportebat violentũ excludere.¶Tertio ad ideꝫ ar
qõ.8. guitur ex alia determinatione eiusdem.83.q.vbi ait.mo
ueri per se aiam sentit qui sentit in se esse voluntateꝫ.nã
si volumus nõ alius de nobis vult:⁊ iste motus aie spon
taneus est.In quibus pꝫ eum velle ꝙ anima in volendo
moueat seipsam:⁊ videt fundare suum dictuꝫ in hoc:qꝛ
motus hõ spontaneus est ⁊ in nr̃a ptãte.Iteꝫ de ꝑfectio
ne iustitie circa mediũ.ꝓcepta inquit diuina vt fierẽt nõ
iuberent:si nihil ibi nostra voluntas ageret cũ igitur no
bis iubeat vt deuꝫ ⁊ ꝓximũ diligamus in hac dilectiõe
agit nostra volũtas.⁊ pꝫ ꝙ non minus in alijs suis spon
taneis actibus.Iteꝫ infra in eodẽ.voluntas non iplet qđ
agit nisi diuinitus adiuuet.vbi ẽt implicat voluntatem
Cõfir. agere:⁊ quid aget nisi agat ꝓpriũ actũ.¶ꝓ.Si deberet
negari voluntatẽ esse cãm imediate ꝓductiuã actus sui.
hoc pro tanto videret ne ponat ꝙ aliquid agat imediate
in seipsuꝫ.huic eñi fundamẽto maxime nitunt qui volũ
tateꝫ ponũt mere passiuã.Sed ꝓpter hoc nõ debet illud
negari:quoniam cũ mens amat seipsaꝫ:ẽm Aug.9.de tri.
ipa est ꝓn^m a quo suus amor procedit.⁊ per ꝯñs ipsa effic
in se suuꝫ amorẽ ⁊ agit in seipsam.non ergo est ipossibile
volũtatẽ agere in se:⁊ sic mouere seipsaꝫ.huic ẽt ꝯcordat
cap.32. Ansel.de ꝯcor.vbi dicit volũtatẽ esse instrumẽtũ mouẽs
3 p^m ꝯ^m seipsum:⁊ oẽs volũtarios motus facte.¶Cõtra ꝯnẽ istã
T.c.17. põt argui.primo ex diffinitione potentie actiue posita.5.
meta.vbi dicit ꝙ est ꝓn^m trãsmutandi aliud.igit nec vo
2m luntas nec aliquid aliud ẽ ꝓn^m agendi in se.¶Scdo.qꝛ

mã ⁊ efficiens nõ coincidunt.2.phy.ħ aũt sequeret ẽm T.c.31.
hanc ꝯnẽ.naꝫ eadẽ voluntas esset efficiens ⁊ mã volitio
nis.¶3°.relationes opposite nõ pñt fundari in eodeꝫ sil. 3m
Relatiões aũt agentis ⁊ patiẽtis ⁊ mouẽtis ⁊ moti sunt
opposite.igit neutre pñt in eodẽ fundari.⁊ ꝑ ꝯñs nec idẽ
potest agere in se aut mouere se.¶4°.ꝓdicte relatiões 4m
sunt reales ex ꝑte vtriusq̃ extremi:cũ sint de 2° relatiuo
ruꝫ.eiusdẽ aũt ad se nõ est relatio realis.pꝫ.5.meta.¶5°. T.c.15.
si sit vera ꝯ sequit ꝙ ꝓn^m ꝓductiuũ erit ꝑs eius qđ per se 5m
ab ipso ꝓducit.naꝫ cũ per se nõ fiat forma:sed cõpositũ:
vt pꝫ.7.meta.ꝑ se ꝓductũ in ꝓposito erit cõpositũ ex vo T.c.37.
luntate ⁊ volitione:⁊ voluntas que est pars eius erit ꝓdu
ctiuũ.sed ꝯñs est falsum.tũ qꝛ tunc aliquid esset sibi cau
sa essendi:ꝯ Aug.de tri.Tuꝫ qꝛ cũ ꝓducẽs equocũ nobi
lius sit ꝓducto:sequeret ꝙ voluntas ꝓcise que est ꝓdu
cens esset nobilior illo cõposito seu voluntate volẽte:qđ
pꝫ esse falsum.¶6°.Phs.3°.de aia dicit ꝙ in motu locali 6m
aialis ẽ aliqđ mouẽs immobile.s.bonũ actuale:⁊ mouẽs T.c.54.
qđ mouet.s.appetitiuũ.Mouet eñ ait qđ appetit ẽꝫ ꝙ
appetit:⁊ appetit⁹.i.appetitio:vel appetere act⁹ aut mot⁹
qdẽ ẽ.Est igit intentio phi ꝙ bonũ actuale mouet appe
titũ ad suũ actũ ⁊ illũ causat in eo.Ipsuꝫ aũt appetitiuuꝫ
inquãtũ appetit mouet.⁊ per ꝯñs nõ cãt in se suuꝫ appe
tituꝫ.¶7°.Cõmen.2.phy.dicit ꝙ cõtingẽs eq̃liter nõ in 7m
uenit in potentijs agẽtib⁹ per se:sed in potẽtijs passiuis:
⁊ earũ l eis:q̃rũ ꝓparatio ad receptionẽ duoꝝ ꝯtrarioꝝ ẽ eq̃
lis siue sit aia siue non aia.sed volũtas est potẽtia contin
gens eq̃liter respectu hõ actuũ suoꝝ:sicut pꝫ ex.9.meta.⁊ T.c.3.
satis ex dictis.igit non est po^a actiua:sed passiua mãe re
spectu eoꝝ.¶Cõfirmat per rõnẽ eiusdẽ ibidẽ:qꝛ a cõ
tingente cq̃liter nõ põt altera actionũ ꝓuenire determia
te:cũ neutra sit reliqua dignior q̃tũ ad ħ.¶Ad ꝓmũ pt Ad p^m
dici ꝓmo iuxta intẽtionẽ Cõmen.9.meta.vbi Phs ponit Cõ.2.
eãdẽ diffinitionẽ potẽtie ꝙ Phus nõ diffinit vlr potẽtiã
actiuã:sed eã q̃ est trãsmutatiua mãe.vñ ipse ait ꝙ Phs
describit potẽtiã actiuã que est forma:⁊ potẽtiã passiuã
que est ꝑ mãm.⁊ de tali verũ est:ꝙ est ꝓn^m trãsmutandi
aliud:qꝛ est ꝓn^m transmutãdi mãm ⁊ nũq̃ est ꝓn^m trãs
mutãdi se.q̃uis vtrũq̃ ꝓn^m actiuũ.s.⁊ passiuũ aliqñ cõ
currant in eodẽ cõposito:sicut pꝫ de aqua calefacta que ꝑ
se absq̃ extrinseco agente redit ad friditatẽ:cui⁹ friditatis
ꝓn^m q̃ actiuũ ẽ forma aq̃:⁊ ꝓn^m passiuũ est mã eius.Et ħ
ẽt inuit in eodẽ cõmento Cõmen.d.In qbusdã eniꝫ reb⁹
po^a actiua erit in ipso passiuo:⁊ in qbusdã in alio.Et ẽm
ħ pꝫ ꝙ illud assumptũ nõ facit ad ꝓpo^m ꝙ volũtas nõ sit
cãliter actiua.¶2°.esto ꝙ cõcederet Phm ibi diffinire Sũ.17.
potẽtiã actiuã.adhuc nõ ẽ ꝯ.nã ait ipse sic:potestas di ħ
qdẽ ꝓn^m mot⁹ aut mutatiõis aut in altero aut inq̃tũ al
terũ:ꝑ quã disiũctionẽ aperte dmõstrat nihil ꝓhibere ꝙ
idẽ sit suiipsius trãsmutatiuũ:ꝫ aliter ⁊ aliter.sic volun
tas inq̃tũ virtualiter ꝯtinet actũ suũ trãsmutat seipsam
inquãtũ est ei⁹ formalr receptiua.¶Ad 2m dico ꝓmo ꝙ Ad 2m
q̃uis multi sic allegent Phm.nõ tñ ħ Phs dicit:nec ẽt T.c.31.
Cõmen.sicut pꝫ intuenti vtrũq̃ ibidẽ.¶Ad 3m dõm:ꝙ Ad 3m
si quelibet relatiões mutue vocent relatiões opposite ni
hil ꝓhibet aliq̃s relatiões oppositas in eodẽ fundari ad
bonũ intellectũ:loquendo de fundatione relationis.ħ pꝫ
per Aug.quo ad relationes de quibus agit:nam cũ mens
amat se vel intelligit se:ipsa est actiua ⁊ passiua mouens
⁊ mota.ꝓ.nullus põt negare qn eadẽ res possit esse itelli
gens ⁊ intellecta:amãs ⁊ amata respectu eiusdẽ.⁊ tñ hec
oia dicunt relatiue ⁊ referunt realr:sicut pꝫ ex dictis.d.
30.ꝓmi.Si võ magis ꝓprie ille tñ dicant relatiões oppo
site q̃ sunt icõpossibiles circa idẽ.nego ꝓdictas relatiões
esse oppositas.¶Ad 4m dico ꝙ eiusdẽ ad se põt eẽ rela Ad 4m

tio realis:nec phs dicit oppo^m alicubi.nã vbi allegat p̃/
cise loquit de idẽtitate:⁊ no vlr de relatiõe eiusdẽ rei ad
seipsaʒ.Et p̃terea nõ dicit illã nõ eẽ realẽ sicut in p̃mo.d.
Ad 5^m p̃allegata ostẽsuʒ est.¶ Ad 5^m si tale cõpositũ dicat p̃ se
pductũ:de quo ad p̃ns nõ curo:cõcedo ɔñs:⁊ nego p̃maʒ
illationẽ qua probat eẽ falsuʒ.nã volũtas nõ est illud cõ/
positũ.¶ Ad scdaʒ pbationẽ dico q̃ nõ oẽ pducẽs equi/
vocũ est nobili⁹ pducto:gnimo multas hʒ instãtias.nã
color exñs in pariete vel species in organo ẽ productiua
visionis in anima.⁊ ẽm istã imaginationẽ pducit cõposi
tũ ex aĩa ⁊ visione.quo cõposito ipsa nõ est nobilior.Idẽ
est de spẽbus in aĩa existib⁹ a quibus notitie pducunt.⁊
multe alie instantie possent dari loquendo gnãliter de p
Ad 6^m ducente tã totali q̃ꝫ pticulari.¶ Ad 6^m dico p̃mo q̃ con/
cesso q̃ bonũ actuale caret appetitũ in appetitiuo efficiẽ/
ter.quod tñ nõ est intelligendũ de causatiõe imediata:sꝫ
mediata tñ.vtputa q̃r efficit notitiã sui que partialiter
T.c.54. efficit appetitũ.⁊ hoc phs videt innuere ibidẽ cũ ait:q̃
appetibile mouet cum nõ mouet:eo q̃ sit intellectũ aut
imaginatũ:innuẽs per hoc q̃ mediãte sua apprehẽsione
Cõ.54. moueat appetitũ.quod etiã inuit Cõmen.exponẽs illud:
appetitus motus quidã est.appetit⁹ inquit est motus.q̃r
est a re appetita per intellectu in actu.i.p̃ intellectionẽ.⁊
in Cõmen.49.ait q̃ desideratũ mouet intellectũ:⁊ tunc
desiderabit intellect⁹.⁊ cũ desiderauerit tũc mouet hõ.⁊
iterũ intellect⁹ qñ cõprehẽderit aliquid desiderabit per
sciaʒ ⁊ mouebit per desideriũ.ita q̃ ẽm eũ scia cã est de/
sideriȷ ⁊ desideriũ cã mot⁹.Scientie aũt cã est ipsum de
sideratũ bonũ.lʒ nõ q̃dlibet bonũ desideratũ ⁊ apprehẽ/
sum sit cã sue apphensiõis.ex h̃ tñ nõ sequit q̃ ipsa vir/
z tus appetitiua nõ sit ẽt pductiua sue appetitionis.¶ 2°
põt dici ẽm aliquos q̃ phs vult ibi q̃ bonũ actuale mo
uet appetitũ metaphorice tñ.⁊ p̃ modũ finis.sic ex intẽ/
Cõ.36. tione Cõmen.12.meta.hñi põt.Et si arguit ɔ̃ vt aliqui ar
guunt q̃ tunc phs equocaret de motore cũ ait:q̃ est ali/
quod mouens immobile ⁊ aliquod mouens motũ: eo q̃
mouens motũ.puta ipsum appetitiuũ moueat actiue cor
pus motũ.⁊ nõ per modũ finis.cõcedi põt illatũ:nec ali/
quod malũ sequit circa ppositũ illud phi:sicut pʒ dili/
genter consideranti quid intẽdit ibi phs.¶ P̃.Dic oʒ
quẽlibet cõcedere.nã cõstat q̃ appetitũ mouet corp⁹ lo/
calr.nullus aũt diceret q̃ bonũ actuale mouet appetituʒ
localr motione actiua.⁊ sic non vniuoce dĩ vtrũq̃ʒ moue
Ad 2^m re.¶ Ad.7.dico p̃mo q̃ Cõmen.loquit de potentiȷs agẽ
2.phi.48 tibus nãliter inq̃ꝫtũ huius.nõ autẽ de liberis inq̃ꝫtũ libe/
re sunt:seu respectu eoꝝ quoꝝ sunt libere.qd dico pp̃ter
aĩam rõnalẽ que respectu quorũdã opationũ est p̃ncipiũ
mere nãle.respectu v̾o quorũdam est p̃n^m liberũ contin/
genter.Item loquit de potentiȷs totalibus nõ partialib⁹
siue sit vnica siue plures partiales:⁊ sumant pro vna to/
tali.p̃mũ hoꝝ pʒ per verba que premittit iã allegata.ait
enim dicamus igit q̃ p̃ma mã est parata ad recipiẽdũ
duo ɔ̃ria equaliter.⁊ idõ receptio vtriusq̃ʒ ɔ̃rioꝝ est ei nã
lis.⁊ similr apparet de aĩa cõcupiscibili.s.ipsaʒ eẽ p̃para/
taʒ ad actiones ɔ̃rias equalr.Illud enĩ cõtingens non hʒ
cãs agẽtes ɔ̃rias eq̃liter in oĩ tpe.s.illud qd ẽ nãle.h̃ Cõ/
men.vbi nota q̃ loquit de nãli p̃ncipio.⁊ iterũ de aĩa cõ/
cupiscibili qualis est aĩa brutalis.vel ẽt humana inq̃ꝫtuʒ
est sensualis.nõ aũt vt rationalis est ẽm quẽ modũ ipsa
est libera ⁊ equaliter ad opposita se habens.vt pʒ etiã ex
t.t.c.10. eius intẽtione.ac phi.9.meta.¶ 2° pʒ p̃ alia verba eiusdẽ
2 ibidẽ.s.2.phicoꝝ.ait eniʒ.ergo cõtingens equale impole
Cõ.84. est vt inueniat ex eo altera duarũ diuersarũ actionũ nisi
ex altera cã cõiuncta cũ eo.qñq̃ʒ neutra actio est dignior
vt sit reliq̃.vult igit q̃ nulla sit totalis cã nãliter actiua

cõtrarioꝝ.Cr aũt aliquid sit partiale pductiuũ cõtrario
ruʒ ⁊ mere nãliter:quoꝝ ɔ̃rioꝝ aliud partiale pductiuũ
sit p̃n^m liberũ nõ ẽ cõtrariũ.Naʒ tũc ex libertate p̃ncipiȷ
liberi altera actionũ determiate ab vtroq̃ʒ ponet.Ex his
pʒ q̃ dictũ Cõmẽ.nõ est ɔ̃ ɔ̃nem p̃missam.tũ q̃r ipsa non
est eoꝝ totale p̃n^m pductiuũ vt patebit in sequenti ɔ̃ne.
tum q̃r voluntas respectu taliũ actuũ ẽ liberũ p̃n^m.¶ 2^a 2^a ɔ̃
cõclusio ẽ q̃ nõ sola volũtas ẽ imediata cã pductiua li/
bere volitionis.hãc pbo rõne cõi tenẽtiũ illã viã q̃ satis
pbabiliter cõcludit ppo^m vt mihi apparet.Arguo itaq̃ p̃^m
sic.si sola voluntas esset imediata cã pductiua libere vo/
litionis sequeret q̃ naturaliter volũtas posset velle inco
gnitũ.ɔ̃ñs est ɔ̃ experiẽtiã.⁊ Aug.8.⁊.10.de tri.in multis
pñibus.⁊.3.de li.ar.ɔ̃ñaʒ pbo.q̃r oĩs res sine q̃ alia res nã capitul.
liter pduci nõ põt est per se cã vl necessaria dispõ cause. 53.⁊.54
vel cã cãe illius.vel effectus nãliter ɔ̃ñs eã.puto q̃ huic
instantia inueniri nõ possit.sed si volũtas sola sit imedia
ta cã pductiua volitionis libere notitia rei volite nõ est
cã volitionis.q̃r nõ finalis nec formalis nec mãlis.pʒ q̃
efficiens p̃ hypothesiʒ.¶ Itẽ nõ est necessaria dispositio
cãe illi⁹.qm̃ voluntas ex se est sufficienter apta recipe vo
litionẽ.⁊ per hypothesim est sufficiens pductiuũ eiusdẽ.
pʒ ẽt q̃ nõ est cã cãe.¶ Itẽ nõ est effect⁹ necẽo ɔ̃ñs eam.
cũ sit nãliter p̃or ea.põt.n.res cognosci.esto q̃ nõ diligat
⁊ nõ eɔ̃.hoc videt de intẽtiõe Augu.15.de tri.vbi vult q̃ cap.23.
amor procedit de scia.⁊ in.c.26.dicit q̃ amor de gignẽte
mẽte ⁊ de genita notiõe tãq̃ʒ de parẽte ac p̃le p̃cedit.Itẽ
ad Simplicianũ li.p̃mo dicit q̃ vocatio q̃ vtiq̃ʒ est noti/ q̃d.2.
tia ẽ effectrix bone voluntatis.Itẽ Cõmen.3.de aĩa vt al Cõ.54.
legatũ ẽ in solone.6.argumẽti ɔ̃ p̃cedẽtẽ ɔ̃nẽ vult q̃ scia
ẽ cã desideriȷ.⁊ cõmeto.56.eiusdeʒ tertȷ libri dicit q̃ oĩs
appetit⁹ fit ex imaginatione.Itẽ.12.meta.ait q̃ si forma Cõ.36.
balnei ẽ in aĩa ẽ agẽs desideriũ.⁊ q̃ p̃p̃ illã.s.tãq̃ʒ p̃p̃ cãm
efficientẽ desideram⁹ formã que est ex̃ aĩaʒ.Et infra.de/
sideriũ ingt est p̃p̃ estimationẽ eius qd ẽ aliq̃d eẽ bonuʒ.
Itẽ dicit q̃ cõprehensio est cã voluptatis.ex q̃b⁹ oĩb⁹ au/ Cõ.39.
ctoritatib⁹ pʒ ista ɔ̃.¶ Sʒ ɔ̃ eã põt argui.p̃mo q̃r sequi/ ɔ 2^a ɔ̃
tur q̃ aliq̃ cã sit successiue pductiua mere nãliter ɔ̃rioꝝ
in passo eodẽ^m disposito.h̃ ãt falsuʒ ẽ:cũ oẽ agẽs nãle de/
terminatũ sit ad vnũ ⁊ solũ liberũ possit i oppõ.pbat ɔ̃ña
q̃r stãte eadẽ notitia rei alicui⁹ possum⁹ p̃ libito illã p̃us
velle ⁊ postea nolle.⁊ eɔ̃.igit illa notitia vtriusq̃ʒ illoruʒ
actuũ qui vere sũt ɔ̃rȷ erit cã.⁊ ɔ̃stat q̃ mere nãlis ⁊ nõ
libera sic nec ipsa volitio de q̃ magis videret ẽ alicuius
p̃n^m liberũ:sed mere nãle.vt supra dcm̃ ẽ.¶ 2° sequeret 2^m
q̃ quicũq̃ʒ reʒ aliq̃ꝫ pfectius nosset intensius amaret vel
odiret:qm̃ a cã intensiori ceteris parib⁹ intẽsior effectus
pducit.ɔ̃ñs ãt pʒ eẽ falsuʒ multis.¶ 3° cõtingit frequẽ/ 3^m
ter q̃ notitiã p̃cedit volitio sic cũ volum⁹ nosce qd nesci c.^o vltio
mus.⁊ idõ dicit Aug.9.de tri.q̃ partũ mentis antcedit ap/
petitus q̃dã quo illud qd nosse volumus q̃rẽdo ⁊ inueni/
endo nascit ples ipsa notitia.⁊ ibidẽ dicit.q̃ iste appeti/
tus est q̃dã volũtas.q̃r oĩs qui querit inuenire vult.ex h̃
duo sequunt ɔ̃ dcã.vnũ ẽ q̃ nõ oĩs volitionis libere elici
te ẽ cã pductiua ipsa notitia:q̃r nõ ei⁹ que dcã ẽ.⁊ p̃ ɔ̃ñs
nec alicui⁹ alteri⁹.Secũdũ ẽ q̃ aliq̃ volitio est circa inco
gnitũ.qm̃ nõ nisi icognitũ q̃rim⁹ nosse.¶ 4° ⁊ ẽ ad idẽ. 4^m
volũtas põt velle itellectũ nullã notitiã hñe.⁊ p̃ ɔ̃ñs põt
hñe volitionẽ absq̃ʒ oĩ notitia.ac p̃ hoc aliq̃ volitio erit
de icognito.pbat ɔ̃ña.q̃r itellect⁹ q̃ꝫtuʒ ad exercitiũ act⁹
subest iperio volũtatis.⁊ p̃ ɔ̃ñs nõ hẽbit actũ cũ illa vo/
luerit vt nõ habeat.¶ 5° nõ est necesse q̃ effect⁹ libere a 5^m
volũtate pduct⁹ p̃cognoscat.alr eẽt pcessus in infinituʒ
a parte an̄ in actibus elicitis a voluntate.igit nec necesse
est eius obiectũ esse p̃cognitũ.¶ Ad p̃mũ dõm:q̃ illatuʒ Ad p̃^m
nõ est

nō est incōueniēs de cā partibili cū qua ꝯcurrit alia par-
tibilis libera ex se potens in ꝯrios effectus. exemplū. stā-
te eadē apprehensiōe ꝑcise alicuī9 cōplexi mihi ꝓpositi
ꝛ euidentis. verbi gr̄a. ꝙ Rex nūc est Parisꝫ. possum cre
dere ꝛ assentire. ꝛ demū si volo possum dissentire: ꝛ tn̄ tā
ad ꝓductionē assensus q̄ȝ dissensus ꝑticulariter cōcurrit
Ad 2m apprehēsio eius cui assentiꝫ. ¶ Ad scḋm negāda est ꝯn̄a
ꝓpter cōcursuȝ cāe libere q̄ ēt cū intēsiori notitia pōt re-
missiorē actū elicere. ꝓbō aūt illa valeret vbi oēs cāe cō
Ad 3m currentes agerēt mere nāliter. ¶ Ad tertiā cōcedo ꝙ ali
quā notitiā ꝑcedit volitio. nihilomin9 tn̄ q̄ȝlibet volitio-
nē ꝑcedit saltē cāliter alia notitia eiusdē rei cui9 est ipsa
volitio. vn̄ cū quis vult nosse icognitū. q̄ȝuis ista volitio
ꝑcedit notitiaȝ que desideraꝫ de illo. nō tn̄ ꝑcedit illaȝ q̄
ista notitia desiderata cognoscitur. ꝛ ex hoc pȝ ēt ꝙ talis
non vult incognitū. sed vult scire incognitū. qḋ tn̄ scietur
cap. p. non est sibi incognitū. ꝛ h̄ est qḋ Aug. docet. 10. de tri. vbi
soluit h̄ dubiū. Intelligendū inquit est nō hoc idem dici
cuȝ dī amat scire incognita. ꝛ si diceretur amat incognita.
id enī pōt fieri vt amet quisqȝ scire icognita: vt aūt amet
incognita nō pōt. nō enī frustra ibi est positū scire: q̄ꝛ q
scire amat incognita non ipsa incognita. sed ipsum scire
amat. qḋ nō hēret cognituȝ neqȝ scire. q̄ꝛ qui scire amat
Ad 4m ꝯcq̄ȝ posset fidēter dicere nescire. ¶ Ad q̄rtū nego ꝑmā
ꝯn̄am. nā cū voluntas vellet intellectū nullā intellectio-
nē hēre: nolle h̄ qḋ vellet. s. intellectū nullā intellectionē
hēre. ꝛ cū ꝓbaꝫ q̄ꝛ intellectus subest iperio voluntatis ꝛc̄.
dico ꝙ verū est. sed ad h̄ ꝙ sibi in hoc itellectus obediat
oportebit ꝙ ꝛ ipsa obediet sibimet. videlȝ ꝙ ipsa se ab
omni volitiōe suspendat. nec oppo9 est possibile nāliter.
verū tn̄ volūtas possit sic libere se omni volitione ꝛ intel
Ad 5m lectiōe ꝑuare. nō assero pro nūc nec nego. ¶ Ad q̄ntū ne-
go ꝯn̄am. q̄ꝛ nō oē qḋ ꝓduciꝫ necesse est precognosci. sed oē
qḋ diligiꝫ: ꝛ q̄ꝛ nō oēm actū quem ꝓducit vult. ideo non
oēm cognoscit: q̄ȝuis cognoscat illud qḋ per illū vult. ꝛ si
3a ꝯ illū vellet etiā illū cognosceret. ¶ Tertiā ꝯnem ꝓbo. q̄ꝛ
contingit obiectū actus nō esse in rerū natura. vtputa cū
2m desiderat aliquod futurū. igitur talis actus obiectuȝ non
est efficiens causa. ¶ ꝓ. Actus pōt libere elici circa ali-
quod volibile cōplexū seu tn̄ complexe significabile: si-
cut pȝ cū quis vult nō cenare vel ducere vxorē. cū ergo ta
lia cōplexe tn̄ significabilia nō sint aliq̄ entitates vt ꝓ-
batū est in ꝑmo li°: sequiꝫ ꝙ nullius actus possint esse cāe
Cō. 36. effectiue. Ad hoc ēt est intentio Cōmen. 12. metaphysice.
vbi vult ꝙ forma balnei in aīa exn̄s est agens desideriuȝ
ꝛ motū. sȝ balneū extra aīaȝ qḋ desideram9 ꝓpter formā
eius que est in aīa est finis motus. Aug. quoqȝ nō videꝫ
aliā cāitatē attribuere obiecto volitiōis respectu act9 q̄ȝ
cap. 6. finis. vn̄. 2. de tri. semper obiectū volūtatis appellat finē
qō. 35. eius. ¶ Itē. 83. q. Cū amor inquit motus q̄dā sit neqȝ vl-
lus sit motus nisi ad aliquid. cū querim9 q̄d amandus sit
quid sit illud ad qḋ moueri oporteat querimus vbi ēt rē
amatā non vbi tanq̄ȝ finē ponit amoris. ¶ Sic igiꝫ dico
ꝙ obiectū actus volūtatis nō est imediate effectiuū act9.
nisi forte cū volūtas amat seipsaȝ. sed tūc nō inq̄ntū est
obiectū seu amata est efficiēs amorē. sed inq̄ȝtū est amās
ita ꝙ ipsa cū notitia sui efficit amorē sui. vbi aūt obiectū
a volūtate distinguiꝫ ipsaȝ nullo mō est imediata cā effe
ctiua actus. Aliq̄n est mediata: sicut cū reȝ intuitiue visaȝ
diligim9. tunc enī res dilecta est cā notitie que est imedia
Sco. in ta cā dilectiōis. ¶ Sed ꝯ hanc ꝯnē arguit quidā doctor.
rep. scḋi ꝑmo sic. Si obiectū nō sit cā effectiua saltē ꝑticularis re-
d. 25. spectu volitiōis sequiꝫ ꝙ volitiōes nō capiant distinctio
nem formalē ab obiectis. ꝛ tunc cū habitus generenꝫ ex
actib9 nāliter. habitus diuersoꝝ obiectoꝝ nō eēnt diuer-

si formalr. qḋ est falsuȝ. ¶ 2°. si sic tūc nec habit9 nec act9 2m
vnus obiecti esset nobilior eo qui est alterius. sed maior
ꝛ minor ꝑfectio esset tn̄ ſm intensionē in conatu volūta-
tis. igitur nec volitio qua voluntas diligit deū ē nobilior
ea qua diligit muscā. supposito ꝙ eque intēse diligat mu
scaȝ sicut deū. ꝛ per ꝯn̄s nō plus erit beatitudo in deo q̄ȝ
in musca. Et si intēsius diligeret muscā q̄ȝ deū beatior es-
set naturali beatitudine in musca q̄ȝ in deo. q̄ꝛ beatitudo
nālis est in nāli volitione perfectiori. ¶ 3°. nō q̄ꝛ lapis ē 3m
volitus hȝ habitudinē ad volūtatē sed eꝯ. voluntas ſm
actū volendi lapidē dependet a lapide. iō videtur volun-
tas habere essentialē ordinē ad volibile: ꝛ nō eꝯ: ꝛ sc ha-
bere ad illud sicut mensuratū ad mensurā. cū igiꝫ mēsu-
rati ad mēsurā sit essentialis dependētia. sequiꝫ ꝙ actus
volēdi essentialiter dependet ab obiecto volibili. Sȝ ois
dependentia est causati ad causaȝ vel causati posterioris
ad causatū prius: sicut q̄n ab aliqua vna causa sunt mul-
ti effectus ſȝ ordinē. lȝ effectus primus nō sit cā effectus
posterioris. actus aūt volendi non dependet ab obiecto si
cut effectus posterior ab effectu priori eiusdē cāe: igiꝫ si-
cut a causa. ¶ Quarto nos experimur ꝙ magis possumus 4m
diligere bonū cū est presens q̄ȝ cū est absens. igitur obie-
ctū cognitū qḋ per eius cognitionē presens ē intellectui
aliquid per se facit ad actū. ¶ Alias ēt rōnes facit. sed il
le ꝓbant tn̄ hanc negatiuā. s. ꝙ volūtas nō est totalis cā
volitionis. quā etiā ego ꝯcedo. ideo nō opȝ ad illas respō
dere. Cōtra eandē ꝯnē pōt adduci auctoritas Augu. 83. q. qō. 8.
vbi dicit ꝙ ex diuersis visis diuersus appetitus aīarū ē.
Idem aūt est visuȝ ꝛ volitū. ꝛ per ꝯn̄s ex obiecto volito ē
appetitus seu volitio in aīa. ¶ Ad ꝑmū cū inferꝫ ꝙ voli Ad ꝑm
tiōes nō capiūt distinctionē formalē ab obiectis: duplex
sensus pōt esse. vnus. s. volitiōes distinctoꝝ obiectoꝝ spe
non sunt formalr distincte. ꝛ in hoc sensu nego ꝯn̄aȝ. Ali9
sensus pōt esse ꝙ lȝ volitiones distinctoꝝ obiectoꝝ sint
formalr distincte. hanc tn̄ distinctionē non capiūt effecti-
ue ab obiecto. ꝛ in h̄ sensu cōcedo ꝯn̄s. q̄ꝛ sicut volitio-
nes nō efficiunꝫ ab obiectis. vel saltē nō immediate. sic
nec eoꝝ distinctiōes que non sunt res alie q̄ȝ ipse. ¶ Ad Ad 2m
scḋm nego primā ꝯn̄aȝ. ꝛ q̄ꝛ nō ꝓbaꝫ nō opȝ vlterius re-
spondere. ¶ Ad tertiū dōm: ꝙ nullus actus volēdi lapi- Ad 3m
dē dependet eēntialr a lapide imediate. ꝛ quidā nec me-
diate nec imediate: vtpote qui est de lapide nō existe: aut
tn̄ abstractiue apprehenso. quidā v̄o mediate tn̄. vt qui
est de lapide intuitiue apprehēso. q̄ꝛ talis volitio depen
det a notitia: ꝛ notitia a lapide. Et q̄ꝛ assumiꝫ ꝙ mēsura-
ti ad mēsurā est essentialis depēdentia: nō est vlr veruȝ:
ꝓprie loquēdo de depēdētia: cū de nō existe possit hēri ab
stractiua notitia que ad ipsum velut ad mēsurā refertur.
¶ Ad 4m dōm: ꝙ si bonū magis diligi possit p̄ns q̄ȝ ab- Ad 4m.
sens. h̄ est q̄ꝛ perfectius apprehēdiꝫ dū est p̄ns. ꝛ sic solū
mediate facit ad actū: causando. s. notitiā que est cā dile-
ctiōis. ¶ Ad auctoritatē Aug. i. dōm ꝙ ex diuersis visis
sunt diuersi appetit9 mediantib9 visionib9 illoꝝ visoruȝ.
¶ Ad ꝑmū ꝑncipale argu. dōm ꝙ voluntas est imedia- Ad ꝑnle
ta cā ꝓductiua: ꝑtialis tn̄ actuū elicitoꝝ. ¶ Ad ꝓbationē argu. q.
ꝑmā pȝ supra. d. 6. q. i. articulo. 3°. in solōne q̄rti argumen
ti. ꝯ. 6. ꝯnē illi9 articuli. ꝛ pro nunc recolo q̄ ibi allegaꝫ ex
cōmento. 40. octaui phy. ait enim Cōmē. ꝙ ſm Phm nō 8. physi.
est ipossibile aliq̄d mouere se nisi in motoribus que sunt Cō. 40.
corpa aut virtutes in corporib9. virtutes aūt in corpibus
vtiq̄ȝ ſm ipsuȝ sunt ꝛ dicunꝫ v̄tutes extense ex extensiōe
corpoꝝ que ꝑficiūt. voluntas aūt nec corpus est nec vir-
tus ēt exn̄s in corpore ad intellectū dcm̄. ¶ Ad aliā ꝓba
tionē ex dicto Aug. nō accipit formā sicut h̄ accipitur in
ꝓposito: videlicet pro entitate aliā ꝑficientē ꝛ informan-

te sed pro nā ⁊ essentia. ⁊ sic formare aliqd nō est aliō q̄
ipsum efficere ⁊ dare illi esse actu in ꝓpria natura quem
cap. 2. admoduꝫ accipiẽ in gen. cu dicĩ. Formauit deus hoiem
de limo terre. sic aũt nec volũtas nec res alia seipsaꝫ for
mare pōt. quelibet aũt formaẽ per incōmutabilẽ formaꝫ
qua cũcta subsistunt que deus est vt ibi. ⁊ sequenti pri
me. c. dicit Aug. si quis tñ vellet accipere formā vt hic ac
cipi dꝫ: ⁊ formare pro cāre in se formā. qō tñ non esset ad
mentẽ Aug. ibidẽ. gnlmo etiā ꝯdiceret sibi in superi⁹ al
legatis. pro p̄ma ꝯne posset ridere q̄ Aug. intẽdit q̄ nul
la res pōt formare se tāq̄ totalis cā actiua sue forme. qm
preter q̄libet causaꝫ creatā requiriẽ ad causandam ipsa
prima forma que deus est. ⁊ sic adhuc veniret ad intentũ
Aug. s. q̄ per eternā ⁊ incōmutabilẽ formā cuncta formā
tur. nec ex hoc haberet aliquid contra predicta.

¶ Distinctionis. XXVI. XXVII. ⁊ XXVIII. Qō. I.

Circa dis. 26. ⁊ duas sequẽtes: in quib⁹ Magister agit de gr̄a operāte ⁊
cooperante p quā iuuaẽ liberũ hois ar. ad
bene opandũ: malũqꝫ vitandũ. Quero pri
mo vtrũ hō ꝓm p̄itez statũ stante influẽ
tia dei gnāli possit per liberũ arbitriuꝫ ⁊
nālia ei⁹ absqꝫ speciali dei auxilio agere
p̄ᵐ aliquẽ actũ moraliter bonũ. ⁊ arguiẽ q̄ sic. p̄ quia hō pōt
nāliter iplere p̄cepta legis scripte. igiẽ pōt nāliter facere
cap. 2. opus moralr bonũ. añs pꝫ per Aplm ad Ro. cũ eni gen
tes ingt que legẽ nō habent. nāliter ea q̄ sunt legis faciũt
ipsi sibi sunt lex ⁊c. ꝯña ꝓbaẽ qm talis lex nō nisi bona
cap. 7. opa precipit. Eodẽ infra dicente. lex qdẽ sancta ⁊ manda
tũ sanctũ ⁊ bonũ ⁊ iustũ. ¶ Cōfirmaẽ p illō Hiero. i epi
stola ad Demetriadẽ v̄ginẽ. Nā eni multos p̄hoꝝ ⁊ au
diuimus ⁊ legimus ⁊ ipsos vidimus castos patiẽtes mo
destos liberales abstinentes benignos amatores iustitie
nō minus q̄ sapientie. vñ queso hominib⁹ alienis a deo
ista que deo placent. vñ h̄ illis bona nisi de nāe bono. h̄
2ᵐ ille. ¶ 2°. homini p̄cipiẽ a deo vt ista bona opa agat sic pꝫ
per totā sacrā scripturā. igiẽ possibile ẽ homini agere ta
lia opa. alioquin deus p̄cepisset homini impossibilia sibi:
qō pfecto impiũ ⁊ blasphemũ ẽ dicere. dicẽte Hiero. i ex
positiōe fidei catholice. Execram⁹ eoꝝ blasphemiā: qui
dicũt impossibile aliquid homini a deo esse p̄ceptũ: ⁊ mā
3ᵐ data dei non a singulis: sed ab oībus posse seruari. ¶ 3°. si
hō nō posset talia bona opa agere nullus ea nō faciendo
peccaret. vt ait Aug. in li. de duab⁹ aīabus. vltra mediuꝫ.
Hic peccati reũ teneri quẽq̄. q2 nō fecit qō facere nō po
tuit: summe iniqtatis ẽ ⁊ insanie. sꝫ ꝯñs illō est erroneũ.
q2 ꝓm illud: nullus peccaret nō implendo diuĩa p̄cepta.

Oppoᵐ Ad oppositũ est qō ait Aug. in de pde. scōꝝ circa p̄nᵐ. Nemo ingt sibi sufficit ad in
cipiendũ vel pficiendũ qōcũqꝫ opus bonũ. sꝫ i oī ope bo
no ⁊ incipiẽdo ⁊ pficiẽdo sufficiẽtia nr̄a ex deo est.

Quia de ꝓposita qōne multi modernoꝝ tenẽt ptẽ af firmatiuā: in q̄ vt mihi videẽ salua eoꝝ debita
reuerẽtia ac iudicio meliori plimũ dissonāt a doctrīa san
ctoꝝ ⁊ ab ecclīasticis diffinitiōib⁹: fauẽtq̄ cuidam errori
Pelagij condẽnato. idcirco sic p̄cedā. Nā p̄ ptẽ oppositaꝫ
ꝓbabo rōnib⁹ ⁊ auctoritatib⁹. Scdo ostendā aliā parteꝫ
fuisse de articulis dānatis Pelagij. aut si in aliquo discor
dat magis deuiare a catholica veritate q̄ dictũ pelagij. ⁊
ob hoc ipsaꝫ nō esse ab aliquo catholico sustinendā. Ter
tio arguā ꝓ parte illa. ⁊ ad eius ꝓbationes respōdebo.

p̄ʳ artic. Quantum ad p̄mũ articulũ p̄mitto q̄ ego sic ⁊ il li de pte opposita ⁊ doctores cōiter per
actum moralr bonũ nō aliud intelligo q̄ actũ moralẽ cō
formẽ recte rōni ꝓꝫ oẽs circũstātias reqsitas ad h̄ q̄ act⁹
sit vere virtuosus. quo p̄misso volo tres cōclusiōes ꝓba
re. Quarũ p̄ma est q̄ nullus hō in statu p̄senti dei etiā ge
nerali influẽtia stante pōt absqꝫ spāli auxilio eius agere
aliquẽ actũ moraliter bonũ. ¶ 2ᵃ q̄ nullus hō ⁊c. potest
absqꝫ speciali auxilio dei in his que ad moralẽ vitā per
tinẽt sufficiẽter cognoscere qd volẽdũ vel nolendũ agen
dum ⁊ vitādũ sit. ¶ Tertia q̄ nullus hō ⁊c. habita etiaꝫ
sufficiẽti notitia de aliquo volẽdo agẽdo vel vitando ex
his q̄ ad moralẽ vitā ptinẽt pōt absqꝫ spāli auxilio spāli
ter velle vel agere. ¶ Ad ꝓbādũ p̄mā ꝯnẽ p̄mittā aliq̄s p̄ᵃ ꝯ
suppōnes a quolꝫ catholico absqꝫ vlla cunctatiōe simplr
cōfitẽdas. ¶ Quarũ p̄ma ẽ. q̄ nullus act⁹ culpabilis est p̄ᵃ sup
moralr bon⁹. h̄ pꝫ. q2 nullus act⁹ moralr bon⁹ est aliq̄ mō positio
difformis recte rōni seu carẽs aliq̄ circũstātia debita icẽ
ꝓm rectā rōnẽ. vt dcm̄ ẽ. Sꝫ oīs actus culpabilis ẽ diffor
mis recte rōni aliquo: igiẽ ⁊c. Minor ꝓbaẽ: q2 si aliquis
act⁹ sit penit⁹ ꝯformis: ⁊ nullaten⁹ difformis recte ratiōi:
ipse talis ẽ q̄lis esse dꝫ. alias rō cui ꝯformaẽ nō ẽ recta: sꝫ
errās. Si vō talis ẽ q̄lis esse dꝫ nō ẽ culpabilis. ¶ Scda 2ᵃ sup
q̄ nullus tentat⁹ ad aliqō vitiũ seu actũ aliquẽ moraliter positio
malũ pōt hō tentatiōnẽ absqꝫ dei auxilio supare. hoc pꝫ.
qm cũ in episcopali palestino iudicio fuisset inter cetera
obm Pelagio cũ dicere victoriā tentationũ nobis nō ex
dei adiutorio eẽ: sꝫ ex li. ar. h̄ tanq̄ catholice vitati mani
feste ꝯtriũ anathematiẓare cōpulsus ẽ. alias ipse non nisi
anathematiẓat⁹ exisset: sic refert Aug. i epistola ad Pau
linũ nolanũ epm. vñ sic ibidẽ scribit: ꝯñs fit vt qcũqꝫ se
quiẽ illi⁹ epālis iudicij auctoritatẽ ⁊ ipsi⁹ Pelagij ꝯfessio
nẽ: h̄ tenere debeat q̄ sp tenuit catholica ecclesia. Et iter
illa h̄ qō ad ꝓpᵐ facit enumerāa vt fateaẽ ingt qm ꝯ tẽ
tationes cōcupiscẽtiasqꝫ illicitas dimicam⁹: q̄uis ⁊ illic
hēam⁹ ꝓpriā volũtatẽ. nō tñ ex illa: sꝫ ex adiutorio dī no
strā ꝓuenire victoriā. ⁊ h̄ totũ ẽt hꝫ i epla Aurelij carta
ginẽn. epi quā destinauit ad cōprouintiales epos de dāna
tiōe Pelagij ⁊ Celestini. ¶ Itẽ Aug. paulopost ibidẽ in
psona sua ⁊ ceterorum catholicoꝝ. Sine gr̄a ingt dei nos
dicim⁹ ad nō peccādũ nihil valẽ volũtatis arbitriũ. igiẽ
nec ad tentatiōes prauas supandũ seu ad resistẽdũ vt il
lis nō p̄beam⁹ ꝯsensuꝫ. ¶ Itẽ Innocẽti⁹ papa rescribẽs
epis q carthaginẽsi ꝯcilio affuerũt: pares igt nos ad resistẽ
dũ. s. tentatiōib⁹ ñ liberũ arbitriũ: sꝫ dei soli⁹ solũ auxiliũ
p̄t facere. ¶ Ad h̄ multe possent adduci auctoritates scri
pture sacre ⁊ scōꝝ. sꝫ nō expedit. nā certũ ẽ oppo⁹ eẽ erro
neũ sic ex epistolis epoꝝ q affuerũt ꝯcilijs carthaginẽsi ⁊
milẽitāo ad papā Innocẽtiũ destīatis: ⁊ ex rescriptis illi⁹
ad eosdẽ pꝫ. ¶ 3ᵃ suppō ẽ q̄ tā ꝓ vitādis actib⁹ vitiosis 3ᵃ suppō
q̄ ꝓ v̄tuosis agẽdis fideles orādo diuĩũ iplorāt auxiliũ. ⁊
cũ illos vitauerint ⁊ istos egerint deo gr̄as reddũt. nec eo
rũ orōnes nec gr̄arũ actōes supflue sunt aut ficte. ¶ Pri
ma ps hui⁹ suppōnis clara ẽ ⁊ euidẽs p q̄tidianā expiẽ
tiā. ¶ 2ᵃ vō nulli fideliũ dubia eẽ dꝫ. qm oppoᵐ dicẽ ⁊ to
tũ chr̄iane religiōis ritũ dānare: ac chr̄m ⁊ aplos aliosqꝫ
scōs p̄res q ecclesiā sic agẽ ⁊ v̄bis ⁊ actib⁹ docuerũt: de fi
ctiōe turpiter ac ipie īfamare. vñ ad h̄ tāq̄ ad pniciosuꝫ
errorẽ dānatores pelagianarũ hereseꝫ illi⁹ dogma dedu
cebant. ⁊ ob illud velut erroneũ ꝯdẽnarũt sic in p̄allega
tis epistolis pꝫ. ¶ 4ᵃ suppō ẽ. q̄ qlibet hō in statu p̄nti i 4ᵃ sup.
firm⁹ ⁊ ipotẽs ẽ ad quẽlꝫ bonũ actũ cadẽtẽ sub diuino pre
cepto. ita q̄ nō solũ ad meli⁹ vel facili⁹ agẽdũ. sed simplr
ad agẽdũ indiget ꝓpter suā infirmitatẽ speciali auxilio
gr̄e dei: intātũ q̄ nullũ actũ eiusmodi pōt agẽ nō adiut⁹.
h̄ ꝓbaẽ qm Pelagi⁹ cōpulsus est in palestino iudicio cō
fiteri gratiā dei atqꝫ adiutoriũ ad singulos act⁹ dari. ⁊ op
positũ hui⁹ tāq̄ erroneuꝫ sub anathemate reuocare. vt
recitat Aug. in p̄reallegata epistola ad Paulinũ. Simili
ter ⁊

ter ꝛ Aurelius in fua. Et φ istud sit intelligendū de spāli
adiutorio grē pꝫ per Aug^m qui eandeꝫ fidei regulā inter
duodecim q̄s sumit pro fundamētis ꝯtra Uitalē heretí-
cū in epla ad eundē recitās.ait sic. Quā ppitio chāo chāia
ni catholici sumus: scimus nōdū natos ꝛc̄. ꝛ seqr. scimus
grāꝫ dei nec paruulis nec maiorib⁹ ꝓm merita nr̄a dari:
scimus maiorib⁹ ad singulos act⁹ dari. scim⁹ nō hoib⁹ oi-
bus dari: sed si nō oib⁹. igit̄ est adiutoriū spāle: ꝛ si ad sin
gulos act⁹. igit̄ ad eos q cadūt sub p̄cepto: sꝫ φ tali adiu-
torio hō idigeat nō solū ad facilr⁹: sꝫ simplr ad agēdū vt
dicebat: pꝫ: qa cū Pelagi⁹ vt ibidē recitat Aug. post illō
iudiciū in qbusdā suis libris sensuꝫ p̄dicte sue ꝯfessionis
aperiēs dixisset: iō dei grāꝫ hoib⁹ dari: vt qd̄ facē p libeꝝ
iubent arbitriū: facilius possint iplere per grāꝫ: innuens p
h̄ φ ꝛ si nō tā facile possint: tn̄ sine grā agere tales actus:
hūc sensuꝫ tanq̄ erroneū postea dānauit milenitanū cō-
ciliuꝫ tēpore Honorij ꝛ Arcadij īperatoꝝ ac pape Inno-
cap.6. cētij p̄mi celebratū: vn̄ ibidē scribit̄ sic. quicūqꝫ dixerit:
ideo nobis grām iustificationis dari: vt qd̄ facere p libe-
rū iubemur arbitriū facilius possimus implere per grāꝫ
tanq̄ si grā nō dareī nō qdē facile: sed tn̄ possem⁹ etiam
sine illa iplere mandata diuina anathema sit: de fructib⁹
eni mādatoꝝ dn̄s loquebat̄: vbi nō ait. sine me difficili⁹
potestis facere: sed ait. sine me nihil potestis facē: ex qua
determinatiōe pꝫ mālfeste grāꝫ dei in adiutoriū ad agē-
duꝫ tales actus hūane īfirmitati p̄stari: ꝛ φ sine tali adiu
torio nullaten⁹ posset. ¶ Cōfirmat̄ istud qm̄ in epla car-
taginensis cōcilij ad Innocentiū papā: in q etiā vt in illa
pꝫ fuerūt dānati errores Pelagij: sic inter cetera scribūt
patres cōcilij loquētes de Pelagio ꝛ Celestino. ꝑsuadere
nō cessant ad operādā perficiendāqꝫ iusticiam ꝛ dei mā
data cōplenda solā sibi humanā sufficere posse nām non
attēdētes qd̄ scriptū est: spūs adiuuat īfirmitatē nr̄aꝫ ꝛc̄.
vbi pꝫ eos itelligere φ ad iplenda mandata ꝓpter nr̄am
infirmitatē que ex se ad illud est ipotēs nobis detur au-
xiliū dei: ꝛ hoc etiā expsse ponit vel innuit vbicūqꝫ de hoc
5ᵃ suppō auxilio grē loquit̄ Aug. ¶ 5ᵃ suppositio est: φ hō ad agē
dū actus bonos moralr ꝛ nō meritorios vite eterne talr
indiget adiuuari a deo: qualr nō idiget adiuuari ad agen
dū actus moralr prauos: hoc pꝫ: qm̄ tales actus taliter a
sanctis deo tanq̄ auctori tribuunt̄: qualr nō attribuunt̄
actus nr̄i mali: sed potius negant̄ ab illo eē. vnde Aug. in
de p̄de. sanctoꝝ. ait. Et qcqd ꝛ anteq̄ in chām crederet ꝛ
cū credidisset bn̄ opatus est Corneli⁹ totū deo dādū est:
ne forte qs extollat: cōstat aūt φ Corneli⁹ anq̄ in chām
crederet nihil opatus est bn̄ meritorie ad sensuꝫ illū: sed
tn̄ bn̄ moralr. Itē p̄mo libro ad Simplicianū in solone
qōnis scd̄e. circa p̄n^m dicit φ nihil boni fit a cathecumi-
nis sine adiutorio grē dei: ꝛ tn̄ opa illoꝝ nō sunt merito-
ria eterne vite: vn̄ ꝛ ibidē dicit. φ tāta est grā dei in illis
quāta nō sufficit ad obtinēdū regnuꝫ celoꝝ. Ex his pꝫ φ
actus boni p̄cise moralr deo attribuunt̄ auctori. Qz autēꝫ
mali nō eodē mō sibi attribuant̄: pꝫ p eūdē scd̄o libro de
baptismo paruuloꝝ ad Marcellinū: vbi ait. malaꝫ volū
tatē vtiqꝫ nō habem⁹ ex deo. ¶ Itē ifra. extolli l supbiā
ꝓpe volūtatis est hoiꝫ: nō opis dei: neqꝫ eni ad h̄ eos cō
pellit aut adiuuat de⁹. Et ibi ēt vult φ ois bona volūtas
in nobis sit a deo: alr nō pōt ꝓm ip̄m saluari illud verbū
Apl̄i. Quid.n. habes qd̄ nō accepisti: qd̄ itelligēdū ē etiaꝫ
de volūtate bona moralr tm̄: sic iā ex dictis colligi̇r ꝛ infra
plenius apparebit. Itē de vbis Apl̄i ser.9. Confitere ingt
p^m arg^m a deo te hr̄e qcqd habes boni: a te qcqd mali. ¶ Ex his
ꝯpa ꝯ. ꝯnem ꝓbo p̄mo sic: hō nō pōt absqꝫ spāli dei auxilio fa-
cere aliquē actū moralē non culpabilē: igit̄ homo nō po
test absqꝫ spāli auxilio dei facere aliquē actū moralr bo-
num. ꝯn̄a ꝓbat̄. qa alias aliqs actus culpabilis eēt bon⁹
moralr cōtra p̄mā suppōneꝫ: an̄s ꝓbo auctoritate ꝛ rōne:
auctoritate eni Aug. in de correc. ꝛ grā. liberū arbitrium cap.47
ad malū sufficit: ad bonuꝫ aūt parum est nisi adiuuet̄ ab
omnipotente bono. ¶ Itē in epla ad Hylariuꝫ syracusa- Confir.
nū circa p̄n^m. Ualet itaqꝫ liberū arbitriū ad bona opera:
si diuinitus adiuuet̄: destitū v̄o diuino adiutorio q̄libet scia
legis excellat nullo mō habebit iusticie soliditatē: sed in
flationē impie supbie ꝛ exitiosum tumorē. ¶ Itē de ver Confir.
bis Apl̄i. ser. iz. Prorsus si adiutoriū dei dfuerit nihil bo
ni agere poteris: agis quidē illo nō adiuuāte libera volū-
tate: sed male adhuc idonea est volūtas tua que vocat̄ li-
bera ꝛ male agēdo fit dānabilis ancilla: cū dico tibi sine
adiutorio dei nihil agis: nihil boni dico: nā ad male agen
dum habes sine adiutorio dei liberā voluntatē. ¶ Iteꝫ Confir.
in libello de p̄destinatione diuina. Liberū v̄o qd̄ a deo ha-
bemus arbitriū prono ad negriā lapsu fluit: ꝛ cū ad v̄tu-
tis indolem dei auxilio deserēte nihil possit ad genus oē
peccati idonea fultū v̄tute subsistit: tūc in oibus p̄dictis
pꝫ accipi auxiliū: nō pro īfluētia gn̄ali: sꝫ p auxilio spāli:
qm̄ sine īfluētia gn̄ali liberū arbitriū nullū maluꝫ agere
pōt: ꝛ tn̄ predicte auctoritates dicūt ip̄m sine auxilio dei
sufficē ad male agēdū. Rōne etiā ꝓbo sic. hō nō pōt sine Ratio
spāli auxilio dei actu vel habitu diligere deum p se. i. pp
ip̄m deū. igit̄ nō pōt aliqd diligere vel velle vltimate pp
deum. igit̄ non pōt hr̄e aliquē actū moralem nō culpabi-
lē. an̄s pꝫ per Aug. li. 5° ꝯ Julianū. vbi sic ait. Qn̄ deo do- cap.5.
nāte ex vera viuit̄ fide ipse de⁹ ādest ꝛ mēti illuminā-
de ꝛ cōcupiscētie superāde ꝛ molestie ꝑferende: hoc eniꝫ
totū recte fit qn̄ fit pp ip̄m. i. qn̄ gratis amat̄ q̄lis amor
ipse nobis esse nō pōt nisi ex ipso: hic habes φ amor quo
deus gratis amat̄: q vtiqꝫ tn̄ ille est quo deus diligit̄ pp
se: nō pōt eē in nob nisi sit ab ipso. Itē i epla ad Uitalē:
liberū iquit arbitriū ad diligēdū deū p̄mi pc̄i grāditate
ꝑdidim⁹. vult dīc φ liberū arbi. merito p̄mi pc̄i factuꝫ
est ipotēs ad diligēdū deū: ꝛ loquit̄ de dilectione. quapro
pter se diligit̄: nam tunc tm̄ dicendus est diligi: nā vt ait
Bernardus de diligendo deū. Quicqd ꝓpter aliud ama
re videaris id plane amas quo amoris finis protēdit nō
per qd̄ tēdit. Et idē Aug. in de vera inocē. ꝓpositione. ig.
ait. Qui deum colit vt aliud magis q̄ ipsum ꝓmereatur
non deum colit: sed illud qd̄ assequi cōcupiscit: sic autem
colit deum: q deum non ꝓpter ipsum: sed ꝓpter aliud di
ligit. ¶ Item. zi. de ciui. dei. Tūc itaqꝫ victa vitia depu- cap.16.
tanda sunt cum dei amore vincunt̄: quem nisi deus ipse
non donat. Itē Bernardus de diligendo deum. Difficile
inquit imo ipossibile est suis. s. quāpiam liberiue arbitrij
viribus semel accepta a deo libertate ad deū ex toto cō-
uertere voluntatē: ꝛ non magis ad propositū retorquere:
sicut scriptum est: oēs que sua sunt querūt. ¶ Itē Ansel. c°. anpe°
de concor. dicit φ voluntas post desertā iustitiā facta est
ancilla sue affectionis que ad cōmodum est. Ex quibus
omnibus patet φ homo in presenti statu non potest ex se
tm̄ aliquid velle vel diligere nisi in relatione ad seipsuꝫ:
ꝛ per ꝯn̄s non potest diligere deū ꝓpter deum: patet igit̄
an̄s. ꝯn̄tia etiā p̄ma ex eadem auctoritate Aug. per illaꝫ
eni expositionem. i. qn̄ gratis amatur. dat̄ itelligi φ tunc
tm̄ aliquid fit propter deuꝫ quando gratis amat̄ deus. i.
ꝓpter seipsum: patet etiam ratione: qm̄ aliquid diligi ꝓ-
pter deum nihil aliud est q̄ diligi: quia diligitur deus. sic
igitur aliqueꝫ velle vel agere aliquid ꝓpter deū vltima
te est ipsum illud velle: qa diligit deum ꝓpter se. ergo si
qs nō diligit deū pp se nihil agit vl vult ꝓpter deū vlti-
mate. ꝯn̄a etiā scd̄a ꝓbatur ex eadeꝫ auctoritate: si catur
ad menteꝫ Augustini in eo qd̄ ait hoc totum recte fit ꝛc̄.

vbi nō est dubium cū ītendere ꝙ tūc solū recte fit quan/
do fit ꝑꝑ deū:ꝑꝫ etiā rōne:qm̄ nullus actus moralis non
ordinatus in deū finalr̄:seu nō factus ꝑpter deum:est fa
ctus ꝑꝑ illud:ꝑꝑ qđ fieri nō dꝫ:ꝛ per ꝯñs vituperabilis ꝛ cul/
cap.8. pabilis eē cēsetur. Assumptū ꝓbat̄ per Augꝰ in de mori
bus ecclie. vbi a ꝓposito ingt̄ qs dꝫ eē finis oīuꝫ actuū
nr̄oꝝ.d. Audiamꝰ q̄ quē finē bonoꝝ nob̄ xp̄s prescribat:
nec dubiū est:qn̄ bis erit finis q̄ nos sūmo amore tēdere
iubet:diliges ingt̄ deū tuū:ꝛ subdit.eo est oīno tendēdū.
ad illud ꝯsilia nr̄a referēda:bonoꝝ sūmū nobis deus est:
neqꝫ īfra nob̄ remanēdū est:neqꝫ vltra q̄rēdū:alteꝝ eniꝫ
cap.15. ꝑiculosuꝫ:alteꝝ nullū est. Itē nō arbitror cū de morib' ꝛ
vita sit q̄stio amplius ee regrēdū qđ sit hoīs summū bo/
nū quo referēda sunt oīa:id eni ee potuit ꝛ rōne quātū
voluimꝰ:ꝛ ea que nr̄e rōni antecellit auctē diuina nihil
cap.13. aliud q̄ ipm̄ deū:hec est rō eiusdē ꝯ Julianuꝫ lib.4.vbi
ait. Noueris itaqꝫ nō officijs:sed finibꝰ a vitijs discernē
das eē v̄tutes:officiū ē aūt qđ faciēdū est:finis v̄o ꝑꝑ qđ
faciēdū est. Cū itaqꝫ facit hō aliqđ:vbi peccare nō videt̄
si nō ꝑꝑ hoc facit ꝑꝑ qđ facē dꝫ peccare cōuincit̄. Et ꝯñr
ōndēs qs dꝫ finis ee actuū nr̄oꝝ:absit ingt̄:vt vere v̄tu/
tes cuiqꝫ seruiāt nisi illi:vl̄ ꝑꝑ illū cui dicimꝰ:deꝰ v̄tutuꝫ
ꝯuerte nos:ꝑinde v̄tutes que carnalibus delectatiōibus
vel quibuscūqꝫ cōmodis ꝛ emolumētis tp̄alibꝰ seruiunt
vere prorsus ee non pn̄t. Qui aūt nulli rei seruire volūt
nec ipse vere sunt:vere quippe v̄tutes deo seruiūt.in hoī/
bus deo seruiūt:in angelis:a quo donant̄ hoībus ꝛ ange/
lis. Quicqđ aūt boni fit ab hoīe:ꝛ nō ꝑꝑ hoc fit ꝑꝑ quod
fieri debere vera sapiā precipit:ꝛ si officio videat̄ bonuꝫ
ipso nō recto fine peccatū est. Ex his ꝑꝫ ꝙ qcqđ hō agit
vltimate ꝑpter aliud q̄ ꝑpter deū peccat:ac per h̄ eius
actus nō est īculpabilis:huic etiā cōcordat qđ idē ait.19.
cap.25. de ciui.dei.v̄tutes quas mens hr̄e sibi videt̄:ꝑ q̄s iperat
corpi ꝛ vitijs ad qđlibet adipiscendū vel tenendū retule
rit:nisi ad deū:etiā ipse vitia sunt potiꝰ q̄ v̄tutes:nam iꝫ
qbusdā tūc vere honeste putent̄:cū referunt̄ ad seipsas:
nec ꝑꝑ aliud expetunt̄:etiā tūc inflate ac superbe sunt:ꝛ
Corre^m iō nō v̄tutes sꝫ vitia indicāda sūt. ¶ Ex his īfero correl.
ꝙ nemo pōt mereri ꝑmaꝫ grām de condigno:nec etiā de
cōgruo ꝯ aliquoꝝ sn̄iaꝫ modernoꝝ:noīe aūt grē nō solū
significo grām gratū facientē:sed etiā gratis dataꝫ:ꝛ vl̄r
qđcūqꝫ dei spāle adiutoriū ad bn̄ operāduꝫ siue adiuuet
aliqđ donū creatū infundendo siue īmediate per seipsuꝫ
mouēdo volūtatē ad bn̄ volēdum siue quocūqꝫ alio mō
spālī iuuet hoīem. ¶ Hec cōclusio sic ītellecta ꝓbat̄ sic.
nemo pōt habere ante ꝑmā grām actū aliquē liberi arbi
trij nō culpabilē.igit̄ nemo de ꝯdigno vel de ꝯgruo pōt
mereri ꝑmā grāꝫ.ꝑꝫ ꝯñtia:qa nullus meret̄ nisi per actꝰ
liberi arbitrij:ꝛ certū est ꝙ nō per aliquē culpabileꝫ me/
ret̄ grām:sed potius penam:añs ꝓbat̄.qa si aliqs posset
ante ꝑmā grām hr̄e actuꝫ liberi arbitrij non culpabilem
iam aliqs posset sine spālī adiutorio talē aliquē actū hr̄e:
cuius oppositū ꝓbatū est. ꝓbat̄ etiā per Augꝰ hypoꝝ.re/
spōsione 4ᵃ dicētē. Dānamus aūctē diuina opera liberi
arbitrij que grē preponunt̄.igit̄ talia opa ꝑueniētia gra/
Confir. tiā sunt culpabilia. ¶ Cōfirmat̄ hec ꝯclo ꝯm se alia au/
ctoritate eiusdē.ait eni ipse ad Paulinū Nolanū ep̄m.si
q̄rere hō voluerit ante grāꝫ qđ meruerit vt accipiat eaꝫ:
mala sua nō poterit hō īuenire nō bona. Et subdit. Queꝫ
si dꝫbitū sequeret̄ qđ eiꝰ merito nisi suppliciū redderet̄?
¶ Cōfirmat̄.nā vt subdit. Et ipm̄ hoīs meritū donū est
gratuitū:nec a p̄re luminū:a q̄ descēdit oē datū optimū:
boni aliqđ accipe q̄sq̄ meret̄ nisi accipiēdo qđ nō mere/
tur.igit̄ ꝑmū meritū hoīs est grā seu gratuitū donū dei.
igit̄ nō meret̄ ꝑmā grāꝫ:alias ante ꝑmā esset ꝑor:ꝛ ante

ꝑmū meritū esset aliud meritū ꝑus. ¶ Cōfirmat̄ etiam
auctē Apli ad Ro.dicētis. Quis ꝑor dedit illi ꝛ retribue cap.11.
tur ei:q.d.nullus.qđ verū nō eēt:si aliqs ꝑmā grāꝫ mere
ret̄. Iā eni dedisset meritū qđ a deo nō habuisset:ꝛ ꝓ eo
grāꝫ recepisset. Et iō Aug.sup istis v̄bis ser.10.de verbis
Apli. Quis ꝑor ingt̄ dedit illi ꝛ retribuet̄ ei.qs ꝑor dedit
cū totū gratis accepit. Quis ꝑor dedit illi ꝛ retribuet̄ ei:
si dn̄s retribuē vellet nihil nisi penā debitā retribuisset.
Quis ꝑor dedit illi. Quis ꝑuenit grām que gratis dat̄: si
aliqđ meritoriū an̄ venit grāꝫ iā nō grat̄ dat̄:sꝫ ex debi/
to reddit̄:si aūt gratis nō dat̄:grā q̄ reuocet̄. In qbꝰ v̄bis
ꝛ ille ꝓbat ꝯnē ꝑdictā. ¶ 2ᵒ ad ꝑncipalē ꝯnē arguo sic.si 2^m
hō posset absqꝫ spālī auxilio dei facē actū moralr̄ bonuꝫ
ipse tētatꝰ ad actū vitiosuꝫ posset absqꝫ spālī auxilio dei
tētationē illā superare.ꝯñs est falsuꝫ.vt ꝑꝫ ex scđa suppo
sitione.ꝯñā ꝓbat̄:qm̄ ipse tētatus posset elicere actū op/
positū bonū moralr̄:ꝛ sic nō elicere actū vitiosuꝫ ad quē
tentat̄:ac per h̄ vinceret ꝛ nō vinceret̄:vn̄ si aliqs sit vere
tētatus.vbi grā de ꝯcupiscētia posset velle ꝯtinere ꝑpter
deū:cū tali aūt volitione nō est cōposcibile:vt ꝯcupiscat:
ꝛ sic nō eōcupiscet ꝛ supabit. ¶ 3ᵒ sic.si hō pōt ꝛc̄.igitur 3^m.
stulte ꝛ supflue orādo implorat adiutoriū dei:vt nō ꝯsen
tiat tētationi vel vt nō irascat̄ ꝓximo aut malum aliud
operet̄:ꝛ stulte etiā regratiat̄ deo cū ista obtinuerit:ꝯñs
ꝑꝫ ee falsum ex suppōne tertia.ꝯñā ꝓbat̄:qm̄ si pōt nō
adiutus a deo facere actū bonū potest nō adiutus vitare
actū malū oppositū:ꝛ si sic supflue iplorat auxiliuꝫ:ꝛ hec
vltima ꝯñtia tenet per idē oīno:per qđ tenet ꝯñā cōcilij
cartaginēsis ꝯtra Palagiū ꝛ Celestinū:qn̄ imo in rei ve/
ritate eadē illi est in sn̄ia:vn̄ in ꝑallegata ep̄la dicti ꝯcilij
ad papā Innocētiū arguit̄ sic. Istoꝝ sacrilegas disputa/
tiones nece sequit̄:vt nec orare debeamꝰ ne intremus in
tentationē:ꝙ dn̄s etiā discipulos monuit ꝛ posuit in ōrō
ne qđ docuit:vt nō deficiat fides nr̄a:qđ pro ap̄lo Petro
se rogare testatꝰ est. Et ꝙ h̄ sequat̄ ꝓbāt sic:si eni hec pos
sibilitate nāe ꝛ arbitrio volūtatis in ꝑtāte sunt cōstituta
quis nō ea videat a dn̄o laniter peti ꝛ fallaciter orari cū
orādo poscunt̄ q̄ nāe nr̄e iā ita cōdite sufficiētibꝰ viribꝰ
obtinet̄.hic ꝑꝫ ꝙ hec est sn̄ialr̄ ꝯñā ꝯcilij.si viribꝰ ꝓprijs
hō pōt nō cadere ī tētationē:aut nō deficē a fide inaniter
ꝛ fallaciter ista petit a sūmo deo. Simili ꝯñtia vtit̄ Aug.in cap.21.
de ꝑfectiōe iustitie ꝯ Celestinū.ꝑcepta ingt̄ dei:vt fierēt
nec iuberent̄ si nihil ibi volūtas nr̄a ageret:nec oraret̄ si
sola sufficeret:cuius auctis vltia ꝑs ꝓbat ꝓpoᵐ. Itē ꝯtra
Pelagiū in de nā ꝛ grā.eadē ꝯñā v̄tualr̄ ꝑmissa. Quid in cap. 18.
quit stultiꝰ q̄ orare vt facias qđ in ꝑtāte habeas. Itē cō/
tra Vitalē hēticū ī ep̄la ad eūdē.ꝓrsus īquit nos oramꝰ
deū:sꝫ orare nos fingimꝰ:si nosipsos nō illū credimꝰ facē
qđ oramꝰ.ꝓrsus nō deo grās agimꝰ:sꝫ nos agē fingimus:
si nō illi grās agimꝰ ipꝫ facē nō putamꝰ:eadē sn̄iaꝫ ēt ex
toto ponit ī de bono ꝑseuerātie circa ꝑnᵐ:ꝛ in rei v̄itate
quilꝫ ītēdēs aduertit verū eē qđ dī. Ex eodē fundamēto
pōt argui adhuc ad ꝓpoᵐ:qm̄ si hō ex se deo nō adiuuan
te pōt agere bonos actus morales irrōnabilr̄ ꝛ inanit̄ ro
gat vt deus ꝑstet sibi ꝯtinēter aut tēperāter seu iuste vel
liberalr̄:aut māsuete viuere:aut agere alios actus v̄tutū
moraliū:irrisorie etiā grās agit deo cū aliquē taliū actuū
egerit:qđ est ꝯ suppōnē ꝑdictā:forte dicet aliqs:ꝙ nō dꝫ
qs ꝓ talibus actibus bonis ꝑcise moralr̄:aut de talibus
grās agere:sed ꝓ actibꝰ vite eterne meritorijs. Sed hoc
nō pōt stare:alias nullus cathecuminus vel in pctō mor
tali exn̄s deberet deo grās reddere de actibꝰ talibꝰ quā/
tūcūqꝫ bonis:cū ꝯstet nullū eē actū ꝓ tūc meritoriū vite
eterne:qđ tn̄ ꝯñs nō est dandū. ¶ Quarto sic.si hō ꝛc̄.se/ 4^m
quit̄ ꝙ nō ad quoscūqꝫ actus cadētes sub ꝑcepto ꝑpter

suam infirmitatē īdigeat iuuari per grām dei:sic ꝙ non
adiutus nō possit agere illos.ɔña est ɔtra suppositionez
quartam:τ ɔña est clara:qa si detur oppositū.vz ꝙ indi-
geat iuuari ad actus cadentes sub ꝓcepto etiā īdiget ad-
iuuari ad eos q cadūt sub cōsilio tm̄:cū magis adhuc ex-
cedāt impotētiā eius ꝓpter eoꝝ arduitatē:vñ de talibus
dixit Saluator:qui pōt capere capiat:τ per ɔñs ad queli-
bet actū bonū moralr īdiget iuuari:τ ad nullū per se suf-
Rñ° ficit:qđ est oppoᵐ añtis. Forsitan dicet ꝙ hō nō indiget
iuuari ad absolute agenduz huiꝰ actus bonos:sz indiget
iuuari ad agendū illos meritorie:τ ad hoc iuuat grā:qꝛ
ea informante aīam tales actus sunt deo accepti ad pre-
ɔ rñsio. miū vite eterne:qui alias nō eēnt sic accepti. ¶ Sed hec
respōsio plane cōcedit icōueniēs:qđ infertur.s.ꝙ homo
non indiget grā ꝓpter suā īpotentiā τ infirmitatē:nec ad
adiutoriū sue īfirmitatis ei datur a deo grā:sz forte ad or
natuz aīe τ acceptationē ipsius:sicut si seruo dñs dat spe
ciosam vestē in qua vult sibi ministrari acceptās ad cer
tū premiū seruitia a seruo illa veste īduto exhibita: alio
vo nequaq̄ʒ nullus diceret ꝙ seruus ꝑꝑ suā īpotētiā indi
geat iuuari ꝓpter vestē huiꝰ ad agendū seruitia dñi:aut
ꝙ vestis illa sibi data sit in adiutoriū īpotentie sue:sz sit
data ad ornatū τ decorē:τ ɔñter ad acceptationē ad pre-
5ᵐ miū ordinatū a dño. ¶ 5° sic.si hō absqʒ spāli auxilio dī:
stāte sola influētia gñali pōt agere actus moralr bonos:
sequiť ꝙ homo nō indigeat iuuari aliter a deo ad agēdū
tales actus vitiosos oppositos:ɔña est ɔtra qntā suppoſi
tionē.ɔña est satis certa:qꝛ etiaʒ ad actus vitiosos ipse
indiget gñali influentia dei: qua sibi subtracta nequaq̄ʒ
ipse agere posset:ex isto fundamēto reprobat Aug. respō-
sionē Pelagij:qa cū argueret ɔtra eū:ꝙ si per potestatē
liberi arbitrij possumꝰ bñ agere nō oīa bona nr̄a habere
mus a deo:cuius oppositū dicit scriptura:respōdebat:ꝙ
ideo talia opa habemus a deo:qa ab ipso habemꝰ posita
tē bene operādi:hoc inquā reprobat:qa etiā possibilitatē
male operādi habemus a deo:τ tñ nō dicit scriptura:sed
cap. 25. negat potiꝰ nos mala opa nr̄a hēre a deo: vnde p libro de
grā chr̄i:τ originali peccato.desinat inqt itaqʒ Pelagius
seipsum τ alios fallere ɔ dei grāz disputādo:nō ꝑꝑ vnuz
illoꝝ triū.i.ꝓpter positatē bone voluntatis atqʒ operis:
sed etiā ꝓpter voluntatē atqʒ operationē bonā erga nos
dei grā ꝑdicāda est:nā illā possibilitatē ad vtrūqʒ valere
diffinierit.i.ad bonū τ ad malū:τ tñ nō ideo attribuēda
sunt deo etiā nostra peccata:sicut τ ꝓpter eandē possibi-
litatē vult tribuere bona opera nostra. Simili mō solo-
nē aliorū quondā eiusdē secte dicentiū:ideo bonā volun
tatē hoīs deo vt auctori attribui:qꝛ ab ipo est homo sine
quo nō pōt esse bona volūtas:hoc reprobat scđo libro de
baptismo paruuloꝝ ad Marcel.nō multo post mediuz:
qꝛ vt ait.eodē modo mala voluntas esset deo vt auctori
attribuēda:qđ vt subdit nefas est dicere:opʒ ergo ſm ve
ritatem catholicā ɔfiteri nos spāli grā:τ influētia indige
re iuuari ad agenduz opera bona:ita vt sic bona nr̄a dei
adiutorio attribuanť:quo non attribuanť τ mala. Aucto
ritatibus sacre scripture eadē cōclusio euidēter ꝓbatur:
sicut illa sapiētis:nō possum esse cōtinens nisi deus det.
cap.8. Sap.τ illa chr̄i.sine me nihil potestis facē. Joā.15.et illa
cap.9. Apli.non est volētis:neqʒ currētis:sed miserētis dei.ad
Ro.τ ad Eph.2.ipsius sumꝰ factura creati in chr̄o.i.per
chr̄m in opibus bonis.τ ad Phil.2.deꝰ operať in nobis
velle τ pficere pro bona volūtate.τ pma ad corin. Quid
cap.4. enim habes quod non accepisti:τ īnumerabiles alie pos-
sent adduci qbus indubitanter ostēdiť nullū bonuz nos
Rñ° agere posse sine auxilio dei:sz iste sufficiāt. Uerū ad oēs
predictas et ceteras siles:quis forsitan dicet ꝙ nō cogūt:

vt dicať nobis esse neċium aliud adiutoriū dei ab īfluē-
tia gñali:oēs eni saluanť si dicať ꝙ non possumus aliqd
facē:nisi deo iuuāte p suā īfluētiā gñalez:vel forte diceť
ꝙ tales auctes nō sunt itelligēde de qbuslibet bonis acti
bus polibus ab hoīe fieri:sz de bonis meritorijs tm̄:τ in
hac solone plus sustētāt moderni ɔnē oppositā defendē-
tes:neutra tñ harū sufficiēs est. ¶ Unde pma excludiť. ɔ rñsio.
pmo p illud qđ dictū est in 4ª suppōne.2° p illō qđ dcm̄
est in qnta rōne ad ɔnē:nā nec malos actꝰ possumꝰ agere
subtracta dei īfluētia gñali:τ tñ nō sic ad malos actus di
cit scriptura nos indigere iuuari a deo:sic ad bonos:alias
sicut sapiēs dicit,nō possuz eē ɔtinēs:nisi deus det:ita po
tuisset ipse vł alius dicē:nō possuz ɔcupiscē:aut mechus
esse:nisi deꝰ det.τ sic Apłs ait.ipsiꝰ sumꝰ factura creati in
chr̄o in opationibꝰ bonis:ita dicē possumꝰ ipsius sumꝰ fa
ctura creati in chr̄o in opōnibꝰ malis:τ sic dicit.deꝰ opať
in nobis velle τ pficē bona volūtate:ita dōm eēt ꝙ opa-
tur velle τ pficē p mala volūtate:q̄ vba tanq̄ʒ plena bla-
sphemie ois fideliū auris exhorret. ¶ Cōfirmať.qꝛ vt
supius allegatū est per ɔciliū:τ series ēt textus ꝓcedētis
ondit:cū chr̄s ait.sine me nihil potestis facē:de fructibꝰ
mādatoꝝ spālr loqť:τ vt dicit Augᵘˢ de vbis apłi.ser.12.
vt allegatū est supra:cū tibi dī sine adiutorio dei nihil po
tes facē:nihil subitellige boni.nā illo nō adiuuāte vtiqʒ
agis male.q̄ ꝑter īfluētiā gñalē spālr iuuat nos deꝰ ad bñ
agēdū sine quo adiutorio spāli nihil bñ agere possemus.
¶ 2° q̄qʒ rñsio nō valet:τ pmo qdē euidēter excludiť p ɔ 2ᵃᵐ rñ.
vltio allegatā auctē Apli.si ſm Apli itentionē sumať:vt
optie mōstrauit Aug.in de ꝑde.scđo ꝑ:nō multo post pnᵐ.
nā vt plixius ꝓbat:tota itētio Apli tēdit ad ostēdēdū ne-
minē posse aduersus alteꝝ extolli:aut de aliq̄ sup alterū
in semetipso:aut alio hoīe:sed tm̄ in dño gliari:vñ Apłs
hoc inqt trāsfiguraui in me τ apollo:vt in vobis discatis
ne supra q̄ʒ scriptū est vnus pro altero infleť aduersus al-
terū.Quis eni te discernit:qd aūt habes qđ nō accepisti.
Si aūt τ accepisti qd gliaris:q̄si non accepis.s.a deo:opʒ
q̄ itelligē dcm̄ Apli vlr de q̄lz bono q̄ hō ab hoīe discer-
ni pt:τ aduersus alteꝝ extolli:igiť nō solū de meritorijs:
sz ēt de bōis moralibꝰ:nō tñ meritorijs:alias cathecumi-
nus aliqs:aut ēt chr̄ianꝰ exñs in pctō mortali agēs actus
aliq̄s moralr bonos:τ ex illis se extollēs aduersus alteꝝ
posset Aplo q̄rēti rñdē.discernit me māsuetudo mea iu-
sticia mea:τ sic de alijs:τ h̄ nō accepi:sz habui a meipso:τ
iō ibidez subdit Aug.vt supra allegaui:ꝙ qcqd τ anteq̄ʒ
in chr̄z credēt:τ cū credidisset bñ opatꝰ est Corneliꝰ totū
dādū est deo:ne forte qs extollať.bona aūt q̄ anq̄ʒ i chr̄z
credēt opatꝰ ē Corneliꝰ:ɔstat nō fuisse meritoria τ meri-
toria īquā vite etne:sic de meritorijs bonis loquūť sic sol
uētes:τ sic distigui solēt a moralibꝰ bonis:h̄ idē expresse
pʒ p eūdē lib.p ad Simpli.i rñsiōe ad 2ᵃᵐ.q. Incipit igr
hō pcipe grāz:ex q̄ icipit credē deo:vł iterna:vł externa
admonitiōe motꝰ ad fidē:τ subdit.Sʒ in qbusdā tāta est
grā fidei q̄ta nō suffic̄ ad obtinēdū regnū celoꝝ:sic in ca
thecuminis:sic ī ipo Cornelio anq̄ʒ sacroꝝ pticipatiōe icor
porareť eccl'ie.i qbusdā vo tāta est grā:vt iā corpi chr̄i τ
scō dei tēplo deputēť:τ seᵉ.siūt q̄ icboatiōes q̄dā fidei cō
ceptionū siles:nō tñ solū ɔcipi:sz ēt nasci opꝰ ē:vt ad vitā
pueniať eternā:nihil tñ boꝝ sine grā mīa dei:qa τ opa si
q̄ bōa sūt ɔsequūť:vt dcm̄ ē illā grāz nō ꝓcedūt:hec ipe.
hinc appet māifeste ꝙ nō solū opa meritoria vite eterne
q̄lia sūt eoꝝ tm̄ q̄ pticipatiōe sacroꝝ icorpati sūt. Ecce τ
facti tēplū dei:si ēt alia bona nō meritoria vite etne q̄lia
sūt in cathecuminis nō siūt sine grā dei. Jllō ēt dic̄ ō bōis
opibꝰ hereticoꝝ τ scismaticoꝝ in ſmone de patiētia:ſm
ꝙ pʒ in auc̄te que ex illo ſmone paulo post allegāda est.

P. ɔtra illā respōsionē videt eē processus Aug. ɔ Julianū
cap.7. lib.4.a.c.7.vsqʒ ad.19.nā Julian⁹ volēs pbare nos viri/
bus nr̄is absqʒ spāli dei grā posse recte agere sumebat p
argumēto ꝙ vere v̄tutes fuerint in īfidelibus. vt pʒ ibi:ꝛ
cū h̄ volebat ꝙ p illas seu eaꝝ opa illi nō mererent vitā
eternā: vn̄ dicebat eos subalr̄ bonos esse:ꝛ ita de alijs oi/
bus: q̄ nō pp deū agūt opa talia: sic pʒ ex caplis.12.ꝛ.19.ꝛ
ɔtra istō dcm̄ Juliani Aug. plixe pcedit pbādo ex intē/
tiōe in īfidelib⁹ nullā fuisse verā v̄tutē: sʒ fuerūt vitia fini
tima ꝛ ppinq̄ v̄tutib⁹: ꝛ q̄dam specie fallente filia. Et ꝙ
ipsi nihil bn̄ opati sūt: sʒ male et culpabilr̄ ē nisi ex gn̄e
vel officio bona opati sūt: g̃ nō fuit itētio Aug. pbare con
tra illū: īfideles aut aliq̄s alios non posse sine dei adiuto/
rio bn̄ agere: iō qꝛ tn̄ nō pn̄t agē meritorie seu opa qbus
mereant̄ vitā eternā: qa h̄ sibi ɔcedebat Juli. sʒ ē ꝙ nō
pn̄t agere v̄tuose et bn̄ moralr̄: seu opa v̄tuose et v̄e bona
moralr̄: cui⁹ opp^m affirmabat Julian⁹. hāc sniam catholi
Cypan⁹ ci sciqʒ doctores ecclie docuerūt: vn̄ scūs Cyprian⁹ mar/
tyr vt eū allegat Aug. in de pdc. scōꝝ: dicit i nullo nobis
esse gliandū qn̄ nihil nr̄m sit: ad qō adhibuit Aplm testē
dicētē: qd aūt habes qō nō accepisti: ꝛ pʒ ꝙ vir de qbus li
bet bonis actib⁹ loqt̄: alr̄ nō ostēderet in nullo nobis esse
Ambro. gliandū: vt supra ōductū ē. ¶ Itē Ambro. li.2. sup Luc.
ca°.44. ꝛ eūdē ēt allegat Aug. li. p de grā chr̄i ꝛ pctō originali. vi/
des ingt itaqʒ: qꝛ vbiqʒ dn̄i v̄tus studijs coopat̄ hūanis:
vt nemo possit edificare sine domino: nemo custodire si/
ne dn̄o: nemo qcq̄ icipe sine dn̄o. Quō aūt vbiqʒ coopat̄
v̄tus dn̄i studijs humanis: si aliqb⁹ hoib⁹ nō coopat̄ acti
bus v̄tuosis: aut quō: nec qcq̄ pōt hō icipe sine dn̄o: si ēt
Hiero. actū v̄tuosūʒ pōt pficē sine eo. ¶ Itē Hieronym⁹ l expō
ne catholice fidei ad Damasūʒ papā ait. Liberū sic ɔfite
mur arbitriū: vt dicam⁹ nos sp dei idigē auxilio. Itēʒ in
epl'a ad Thesorophōtē. vn̄ audes lingua pferre temera/
ria vnūquēqʒ suo regi arbitrio si suo regit arbitrio: vbi ē
auxiliū dei: ꝛ si chr̄o rectore non idiget: quō scribit Jere/
mias. nō est in hoie via ei⁹: ꝛ a dn̄o gressus hois dirigūt.
Itē ibidē. cetez nos ab eo differim⁹ brutis aīalib⁹ ꝙ libe
ri arbitrij ɔditi sum⁹. Sʒ ipm liber arbi. vt diximus: dei
nitit̄ auxilio: illiusq̄ p singula ope idiget. Itē in dialogo
suo ɔ Pelagiū sub noib⁹ Attici ꝛ Critoboli edito li.2. ait
nō nr̄e solū est ptātis qō velim⁹: sʒ ꝛ dei clemētie: si nr̄aʒ
adiuuet volūtatē. Itē ibidē li.3. h̄ lōga disputatiōe ɔclu/
sūʒ ē: vt grāʒ suā dn̄s q̄ nobis liberū ɔcessit arbitriū l sin
gulis opib⁹ iuuet atq̄ sustētet. Multaq̄ alia ibidē scri/
bit: q̄ sic ꝛ ista falsa eēnt: si verūʒ eēt ꝙ sine spāli auxilio
dei opatiuo possem⁹ agē v̄tuose: siue bn̄ moralr̄. ¶ Item
Jo. dam. Joā. Dam. li.2. ca. vltio. de⁹ ingt est ois boni pn^m ꝛ cā: ꝛ si/
ne ei⁹ opōne ꝛ auxilio impole est bonū velle vl facē nos.
Sʒ ɔstat ꝙ qcūq̄ facit actū aliquē moralr̄ bonū vult bo
Prosp nū qō fac. igit̄ ꝛc. ¶ Istā fuisse sniam bt̄i Prosperi. ꝛ s̄m
ipʒ ꝛ sniaʒ catholicā: oppositā v̄o erroneā: pʒ ex libro suo
pro pdicatorib⁹ grē facto ɔ collationē vnā Cassiani de p/
tectiōe dei q̄ est. 13. in nuō collationū patꝝ a Cassiano cō
pilataꝝ. In illo sigdē lib°. coll. 12°. snias ex illa collatione
Cassiani q̄s vocat diffōnes: ꝛ pmā tn̄ approbat ꝛ tāq̄ ca
tholicā cōmēdat. Reliq̄s v̄o repħēdit ꝛ respuit. ¶ Pria
cap.3. aūt ꝛ quā approbat est q̄ hr̄ i collatiōe p°. in his v̄bis. Ex
qb⁹ mā ifeste colligit̄ nō solū actuū: verūetiā cogitationū
bonaꝝ ex deo eē pn^m qō in nobis ꝛ initia sancte volūtatl
īspirat: ꝛ v̄tutē atqʒ opportunitatez eoꝝ q̄ recte cupimus
tribuit pagēdi. oē eni datū optimū ꝛ oē donū pfectū de/
sursūʒ est descēdēs a pr̄e luminū: q ꝛ icipit q̄ bona sunt ꝛ
cap.8. exeqt̄ ꝛ ɔsumat in nob. ¶ 2° v̄o hr̄ ibidē talis. Qui. s. de⁹
cū in nob ortū quēdā bone volūtatl īspexerit illuminat
eū ɔfesti atq̄ ɔfortat ꝛ icitat ad salutē icremētū tribuēs
ei: quā vl ipse plantauit vl nr̄o conatu viderit emersisse.
hāc Prosper repħēdit pp vltimā claūʒ. v. ꝙ iā Cassian⁹ a
pmissa diffōne discedit: ꝛ ꝙ totū grē datuʒ fuerat ex pte
libo arbi. deputat̄. cū vʒ dicit aliquā bonā volūtatez nr̄o
emersisse conatu. ¶ 3° habet̄ ibidē talis. ꝙ in his oib⁹ ꝛ cap.9.
grā dei ꝛ libtas nr̄i declat̄ arbitrij: ꝛ qa iterdū suis etiaʒ
motib⁹ hō ad v̄tutē appetit⁹ possit extēdi: sp v̄o a dn̄o in/
diget adiuuari: hāc repħendit Prosp pp illō. Et qa iter/
dū suis ēt motib⁹ ꝛc. dicēs q̄si medic⁹ nr̄: ob h̄ etiā donet
morbidis: vt verā desiderēt sanitatē. ¶ 4° hr̄ ibi. talis. cap.10.
vt aūt euidēti⁹ clareat etiā p nāe bonū ꝙ bn̄ficio creato
ris idultū est nōnūq̄ bonaꝝ volūtatū pdire pn^a: que tn̄
nisi a dn̄o dirigant̄ ad ɔsūmationē v̄tutū puenire nō pn̄t
Apl's testis est dicēs: velle eni adiacet mihi: pficere autē
bonū nō inuenio: hāc reprehendit Prosper dicēs: q̄si apl's
ex affectu nāli: ꝛ nō ex grē dono bonā hēat volūtatē: qui
pfitet̄ ex deo sibi eē: sufficiētiā etiā cogitādi. Pretermis/ cap.12.
so tres sequētes: in qb⁹ etiā ppo^m satis confirmat̄: venio
ad. 8. q̄ scribit̄ sic. vn̄ cauēdū nob est: ne ita ad deū oia san
ctoꝝ merita referam⁹: vt vl nisi illō qō malū atqʒ puer/
sum est ascribam⁹ nāe: hāc Prosp repħēdit dicēs. Quasi
nā an̄ grāʒ nō sit in dānatione: nō sit in cecitate: nō sit in
vulnere: aut nō gratis iustificati sint q p^m sunt sine iusti/
tia: residuas omitto: qꝛ nō ita directe ptinēt ad ppositū.
Sed ex dictis istis euidēter pʒ catholice tenēdū esse s̄m
doctrinā sci huius: ꝙ in statu isto vere īfirme ꝛ vulnera/
te hō nō possit absqʒ adiutorio grē dei vllā hēe bonā vo
litionē. Sed tn̄mō ad malā ex se sufficiat: iuxta etiā do/
ctrinā Aug. que aliqualr̄ pʒ ex allegatis in rōne p° supra
facta ad ɔnē. Et qō satis ɔfirmat ppo^m est ꝙ pene in oi/
bus libris pdicta collatio Cassiani: cū correctionibus bt̄i
Prosperi appositl inuenit̄ ꝙ a prib⁹ pōrib⁹ puto icboatū: ꝛ
p ecclīam in cōsuetudinē tractū: vt ex illa collatiōe ꝛ ve/
ra approbarent̄ ꝛ falsa respuerent̄: nec reciperent̄ falsa p
veris. ¶ Itez btūs Grego. 22. mora. sup illud Job. 31. Si Grego.
osculatus sūʒ manū meā ore meo. ait sic. Sācti viri sciūt
se nō v̄tute ppria: sed pueniēte supna grā ad meliora vo/
ta vel opa cōmutatos: ꝛ qcqd sibi mali inesse cognoscūt
de mortali ppagine sentiunt meritū: qcqd v̄o boni in se
inspiciūt imortalis grē cognoscūt donū: eiqʒ de accepto
munere debitores fiunt: qui ꝛ pueniēdo dedit eis bonuʒ
velle qō voluerūt: ꝛ subsequēdo ɔcessit bonū posse quod
volūt. ecce hic expsse ꝙ qcqd mali sibi inesse ɔspiciūt scī
cognoscunt venire de mortali ppagine. Quicqd v̄o boni
cognoscūt eē donū imortalis grē. Quero igit̄ de actu mo/
raliter bono vtꝝ sit s̄m hāc diuisionē bt̄i Grego. cōputā
dus in nuō maloꝝ viuentiū de mortali ppagine an non:
puto ꝙ nullus catholicus dicet ꝙ sic. igit̄ cōputādus est
in nuō coꝝ que dr̄ bona imortalis grē. Item idez super
Ezech. homel. 9. sup illō Ezech. 2. Audiui vocē loquētis:
ꝛ dixit ad me. Fili hois sta supra pedes tuos ꝛc. Ecce igr
diuina vox iacenti pphete iussit: vt surgeret: sed surgere
oino nō posset: nisi in hūc oipotētis dei spūs intrasset: qa
ex oipotētis dei grā ad bona opa consurgēdē possumus: sʒ
h̄ implere nō possum⁹ si ipe nō adiuuaret: q iubet. deinde
id pbās auctib⁹ apl'i: deus est qui opat̄ velle ꝛ perficere.
Et chr̄i. sine me nihil potestis facere. subdit ifra: sed sciē
dū est: qa mala nr̄a solūmō nr̄a sunt. bona aūt nr̄a ꝛ oipo
tētis dei sūt ꝛ nr̄a: qa ipse aspirādo nos puenit: vt velim⁹
qō adiuuādo subsequit̄ ne inaniter velim⁹: sʒ possimus
implere que volum⁹. hic etiā appet ppositū: nisi qs act⁹
v̄tuosos velit iter mala opa nr̄a cōputare: qō nullus non
stultus dixerit. ¶ Itē notādū est ꝙ etiā conatū ad bonū
opus tribuit grē dei: quis autez hinc nō videat ꝙ multo
fortius liberi tribuit actū perfecte v̄tuosum seu moralr̄

Isidor⁹ cap.30. bonū.¶ Itē Isidorus in lib.dr̄iaꝝ.Dei est inqꝫ bonū qd̄
agim⁹ ꝑ grāz ꝑueniētē ⁊ subsequentē. Nostrū vo est ꝑ
subsequētē liberi arbitrij volūtatē:nā si dei nō est cur il
li grās agimus. Que ꝓbatio si attente cōsiderer ostēdit
quoscūqꝫ act⁹ rectos:siue meritorios vite eterne:siue nō
per dei grāz ⁊ adiutoriū nos hr̄e:nā de oib⁹ talib⁹ nos deo
grās agere:⁊ agere vtiqꝫ nos debē nullus negabit chrīa-
cap. 46 nus. Idē isup īfra.sciāt inqꝫ liberi arbitrij defensores ni
hil posse in bonū suā ꝑualere v̄tutē:nisi diuine grē susten
Bernardus. tent̄ iuuamie.¶ Itē btūs Bernardus ser.13.sup cātica.
origo inquit fontiū ⁊ fluminū oīuz mare est v̄tutū ⁊ sciē-
tiarū dn̄s chrūs. Quisqꝫ eni est dn̄s v̄tutū nisi ipse est rex
glīe. Sꝫ ⁊ iuxta Anne cāticū idē ipse de⁹ sciaꝝ dn̄s de⁹ ē.
Cōtinētia carnis cordis idustria voluntatis rectitudo ex
illo fonte manāt. Et īfra.qd casta cōsilia iusta iudicia san
cta desideria:nōne riuuli fontis illius sūt: Adhuc subdit:
qcqd sapie:qcqd virtutis hr̄e ꝯsidis dei v̄tuti ⁊ dei sapie
reputa chrō. Quo posset expssius dicē v̄tutē oēm moralē
actūqꝫ v̄tutis ꝯ chrō in nobis velut a fonte deriuari. Itē
cap. 40 idē in lib.de grā ⁊ lib.ar.ait.liberi arbitrij conatus ad bo
nū ⁊ cassi sūt:si nō grā adiuuent̄:⁊ nulli si nō excitent̄:ce-
terū in malū.o.scriptura proni sūt sensus ⁊ cogitationes
hoīs. Ex hac auc̄te pꝫ:ꝙ sine adiutorio dei excitātis libe
rū arbitriū conari nō pōt ad bonū:multo igiť min⁹ agere
ca.44. pōt actū v̄tuosuz. Itē ibidē Apls.oē qd boni pōt ēē.i.co-
gitare ⁊ velle ⁊ ꝑficere ꝓ bona volūtate attribuit deo nō
suo arbitrio.si ğ de⁹ tria hec:hoc est bonū cogitare velle ꝑ-
ficē opať in nobis:pmū ꝓfecto sine nobis:2m nobiscū:et
cap.45. tertiū per nos facit.c.sequēti:sic inqꝫ ista cū libero arbi-
trio operať:vt tn̄ in pˀ illō ꝑueniat in ceteris comiteť ad
hoc vtiqꝫ ꝑueniēs:vt iā sibi deīceps coopeť:ita tn̄ ꝙ a sola
grā ceptū est pariť ab vtroqꝫ ꝑficiť:vt mixtū nō sigilla-
tim:siľ nō vicissim ꝑ singulos ꝓfectus opent̄:nō partim
grā ptīz libeꝝ arbi.sed totū singula ope idiuiduo ꝑagūt.
totū qdē hoc:⁊ totū illa:sꝫ vt totū in illo sit totū ex illa. Ex
his satis clare pꝫ ꝓpositū:qꝛ oīs act⁹ moralr̄ bon⁹:siue
meritori⁹:siue nō coexigit:imo ordie nāe etiā ꝑexigit ne
cessario bonū cogitare:qd si non possit esse in hoīe nisi ex
[illegible] grā:necīo seqť ꝙ absqꝫ illa non possit illo fieri act⁹ aliqs
moralr̄ bon⁹. Itē iter eplās Bernardi ꝯtineť vna q̄ ē.193
plīuz epoꝝ errores Petri abaillardi Innocētio pape scri
bētiū iter q̄s sext⁹ est i his v̄bis. Qꝫ libeꝝ arbi.ꝑ se suffic̄
ad aliqd bonū:⁊ in rescripto Innocētij ad ipsos illud cū
ceteris illi⁹ dogmatib⁹ ibi notatis ⁊ ꝑus i cremēsi ꝯcilio
ꝑ btīz Bernardū ꝯfutatis tāq̄ heretica ꝯdēnať:⁊ ē epla
Ansel. cap.19. 194.¶ Itē Ansel.ď ꝯcordia grē ⁊ liberi ar.ait nemo cer-
te suat rectitudinē hāc acceptā nisi volēdo. Velle aūt il-
lā aliqs neqt nisi hn̄do:hr̄e vo illā nullaten⁹ valet:nisi ꝑ
grās:sic ğ illā nullus accepit:nisi grā ꝑueniēte:ita nullus
eā suat:nisi eadē grā subsequēte. Ex his euidēter pꝫ pro
positū:qꝛ si nullus pōt hr̄e vel accipe rectitudinē volun-
tatis:nisi ꝑ grām:seqtur ꝙ nullus pōt sine adiutorio grē
ꝯformare volūtatē suā recte rōni:nā tūc sp volūtas ē re-
Ugo ca:35. cta:qn̄ est recte rōni ꝯformis.¶ Item Ugo de sacra.lib.
Magr̄ pmo.pte 7a.vt pꝫ ex auc̄te eiusdem pro scda ꝯne iducen-
da.¶ Itē Magr̄ 2o sniaꝝ.dis.25.c.penul.ait sic.lib.ğ ar.
cū semꝑ ⁊ in singulis sit libeꝝ:nō est tn̄ pariter libeꝝ in
bonis ⁊ in malis.subaudi hoīb⁹:⁊ ad bona ⁊ ad mala sup
ple opa liberi⁹.est eni de⁹ in bonis vbi liberatū est:q̄ꝫ i ma
lis:vbi liberatū nō est:⁊ liberi⁹ est ad malū qd ꝑ se pōt q̄ꝫ
ad bonū qd nisi grā libereť ⁊ adiuueť nō pōt:hic expsse
hr̄ ꝙ ꝑ se pōt ad malū:ad bonū aūt nō nisi iuueť ꝑ grāz.
[illegible] Itē di.26.in fine pmi.c.ait.his testimonijs apte isinuať:
qꝛ volūtas hoīs grā dei ꝑueniť atqꝫ ꝑparať:vt fiat bona
nō vt fiat volūtas.qꝛ ⁊ aň grā volūtas erat:sed non erat

bona ⁊ recta volūtas. Ex qb⁹ pꝫ:ꝙ sine adiutorio grē vo-
luntas nō v̄tuosa eē pōt nec recta.ergo nec moralr̄ bona.
¶ Itē Scūs Tho.expsse hāc sniaꝫ ponit i pˀ scde.q.109. sā.Tho.
arti.2o. Itē arti.3o. Itē arti.4o. Itē ar.6o.nō hic scribo eius
dicta ꝓpter breuitatē.¶ Itē Linconiēsis in suo smone Licon.
de aduētu:cui⁹ initiū est. Erūt signa in sole ⁊ luna:ait sic.
In doctrina q̄ꝫ morali phoꝝ:⁊ in ꝯuersatiōe multoꝝ gē
tiliū:vt scipionū ⁊ africanoꝝ videbant̄ lucere splendide
stelle v̄tutū:sꝫ nūc vere manifestū ē ꝙ sine chrī fide nlla
est v̄a v̄tus in alicui⁹ doctria seu ꝯuersatiōe:hoc ipꝫ asserit
⁊ dicit fuisse de itētiōe bti Aug.in suo enchi.vbi tractās cap.37.
de 4or v̄tutib⁹ cardinalib⁹:⁊ q̄rens an Cato ⁊ Scipiones
eius v̄tutes habuerint ait sic. Cōcedim⁹ cū Aug.ꝙ sine fi
de Iesu chrī nullus vnq̄ v̄tutes habuit aut hr̄e potuit: ⁊
ꝓbat imediate sic. Nō eni pōt eē amor ordinat⁹:vbi ꝯtē
niť aut nō amať:qd maxie amādū est:cū nō ameť:nisi
qd sciť:aut crediť:vn̄ pꝫ ꝙ q nesciť:aut nō credit dn̄z Ie-
sum chrz:nō amat aut ꝯtēnit qd maxie amādū ē.quapꝑ
in tali v̄t⁹ nō ē. Qd ēt ꝓbat Aug.talib⁹ argu.tis sic.v.absit
vt in aliq̄ sit v̄a v̄tus:nisi sit iust⁹ ⁊c̄. Ex his pꝫ ꝓpom:qꝛ
si sine auxilio dei spāli nō pōt hrī v̄a v̄tus moralis:vt euī
dēter appet ipꝫ sensisse.igiť nec fieri act⁹ moralr̄ bonus.
Itē si sine auxilio dei nō pt eē amor ordiat⁹:vt ipe vult:
igiť nec act⁹ moralr̄ bon⁹:qꝛ oīs act⁹ v̄tuosus ē amor or
dinat⁹ vľ ipm necīo ꝑsupponēs.¶ Itē Beda ꝯ Iulianū Beda. cap.18.
hēticū. Rn̄dēdo ad qdā illi⁹ argm̄.ait sic. Qui dicit dn̄z
nō ipose aliqd ꝑcepisse q iust⁹ ē veꝝ ꝓfecto dic̄ si ad ei⁹
respicit auxiliū:cui canonica vox supplicat.v. Deduc me
in semitā mādatoꝝ.t.si vo virib⁹ animi sui fidit refellit
eiusdē iusti veridicā sniam:qua dicit:sine me nihil pote-
stis facē. Ex q̄ pꝫ sm ipꝫ ꝙ dicēs aliquē suis viribus tn̄
posse iplē aliqd dei mādatū chrō ꝯdicit:qd etiā seqť ad
dicētē ꝙ qs suis tn̄ virib⁹ possit facē actū moralr̄ bonū:
q̄lꝫ eni tali actu aliqd mādatū ipleť vľ ꝯsiliū. Implēs vo
ꝯsiliū qd est plus:pōt etiā iplē mādatū:hāc fuisse sniam
bti Aug.nullus q eius libros ⁊ eplās ⁊ smones ꝯ errores Aug.us
Pelagij scriptos vidit:ignorare ꝑmittiť:sic satis iā ēt ap
paret ex auc̄tib⁹ eius supius allegatis. Preter illas addu
co aliq̄s mltū aptas ⁊ expsse ꝓbātes ꝑdictā sniaꝫ:scribēs
eni ad Iulianā mr̄ez Demetriadis v̄ginis:cui Pelagius
scribēs cōmēdādo ipsaꝫ de moralib⁹ v̄tutib⁹:q̄s spūales
appellaꝫ diuitias:dixerat ista v̄ba. Habes ğ ⁊ hoc ꝑ q̄ me
rito ꝑponaris alijs:imo hoc magis:nam corꝑalis nobilitas
atqꝫ opulētia tuoꝝ itelligunť eē nō tua. Spiritales vo di
uitias:nullꝰ ēt ꝑter te ꝯferre poterit. In his ğ iure laudā
da. In his merito pre ceteris ꝑferēda es:q̄ nisi ex te:⁊ i te
eē nō pn̄t:hec oīa sūt v̄ba Pelagij. Scribēs inquā Aug.
ex his v̄bis mot⁹ ad illi⁹ v̄gis mr̄ez:ait sic.nō sane ꝑuus ē
error illoꝝ q putāt ex nob ipsis nos hr̄e:si qd iustitie cōti
nētie pietatis castitatis in nob est:eo ꝙ ita nos cōdiderit
de⁹:vt vltra ꝑter qd nob reuelat sciaꝫ nos adiuuet:vt ea
q̄ faciēda discēdo nouim⁹ ēt diligēdo faciam⁹:hic appet
manifeste eū de bonis moralib⁹ loq q̄lis appellam⁹ v̄tu-
tes morales ⁊ act⁹ eaꝝ:⁊ dic̄ eos errare q dicūt taliuꝫ ali-
qd ex nob sine dei adiutorio nos hr̄e : amplius imediate
post recitationē v̄boꝝ Pelagij ꝑmissoꝝ ait. Cernis nēpe
q̄ta in his v̄bis sit cauēda ꝑnicies:nā vtiqꝫ qd dictū est:
nō pn̄t eē ista bona nisi in te.optie ⁊ v̄issime dictū est:iste
plane cib⁹ est. Qd vo ait:nisi ex te:hoc oino virus est:⁊ sub-
dit.hec dei dona sūt:⁊ nr̄a qdē sūt:sꝫ nō ex nobis:hētis.n.
thesauꝝ istū i terrenis corꝑib⁹:⁊ adhuc fragibilib⁹ tanq̄
in vasis fictilib⁹:vt eminētia v̄tutis dei sit:⁊ nō ex nob:⁊
sūt v̄ba Apli loquētis tn̄ in pma ꝑsona.2a ad corin.⁊ īfra cap.4.
volum⁹:vt virgo sacra cū audit spūales diuitias ⁊c̄.que
nisi ex te:⁊ in te esse nō possunt:ita gliet̄ q̄si non accepit.

Et subdit rōnē.v.Quis ⁊ si ēt ex illo pp arbitriū pprium
sine q̄ nō opamur bonū:nō tñ sic iste dic:nō nisi ex illo p
priū qppe arbitriū nisi dei gr̄a iuuet:nec ipa volūtas bo
na eē in hoie pt:de⁹ ē.n.igt Apl's q opat in nob ⁊ velle et
opari p bona volūtate.Quātū appet mihi nō posset exp̄s
sius loq de p̄dicta snia:nec his vbis ɔuenienter applicari
pōt illa fuga distictiōis de actib⁹ bonis meritorie ⁊ mora
liter tm̄:cū de ṽtutib⁹ moralib⁹ earūqz actib⁹ ipse loq̄t
Confir. expsse ⁊ neget eos eē posse i nob sine adiutorio di.❡ Cō
firmat p illō qō ibidē scribit:an inqt qñ Apl'o dicēte au
dierit hō:qs.n.te discernit.rñ suus ē bona voluntas mea
fides mea iustitia mea ⁊ nō cōtinuo qō sequit auditur⁹.
Quid eni habes qō nō accepisti:sic ⁊ supra dicebat:si ex
se absqz adiutorio dei hēt volūtatē bonā moralr ⁊ insti
tiā:aut aliā ṽtutē vtiqz posset rñdē:hec habeo ⁊ nō acce
pi:ac p h de illis merito in seipo gl'iari ɔ illō qō itendit
Apl's. Jtē in de spū ⁊ ala:circa pn̄m.illis inqt acerrime ac
vehemētissime resistēdū est:q putāt sine adiutorio dei p
seipas vis volū͛ hūane vl' iustitiā posse psicē:vl' ad ipas
tēdēdo psicē:certū ē āt h ipos dic:q asserunt q sine dei
adiutorio spāli possum⁹ iuste ⁊ ṽtuose aliqd agere.naz q
Aug.nō de adiutorio gnāl' isluētie:sz spāl dei gr̄e ipse itel
ligat appet:eo q stati recitato qōo pelagiani fatebāt ad
ṽtuosa opa nos a deo iuuari subdit suā catholicāqz snias
dicēs:nos aūt dicim⁹ hūanā volūtatē sic diuinit⁹ adiuua
ri ad faciēdā iustitiā:vt pter q creat⁹ est hō cū libo arbi⁹
pterqz doctrinā q̄ ei pcipit quēadͫ viuē debeat accipiat
spm̄ scm̄:q̄ fiat i aio ei⁹ dlecta⁹ dilectioqz sūmi illi⁹ atqz
icōmutabil' boni:qō de⁹ ē.ēt nūc cū adhuc p fidē ambu
lat nōdū p spēz:vt hac sibi velut arra data gratuiti mu
neris iardescat ihērere creatori atqz iflāmet accedē ad
pticipationē illi⁹ veri luminis:vt ex illo ei bñ sit:a q̄ hz vt
sit:nā neqz liber arb.qcq̄ nisi ad peccādū valet si latet
ṽitatis via.Et cū illō qō agēdū:⁊ q̄ itēdēdū cepit nō late
re:nisi ēt dlectet nō suscipit:nō bñ viuit:vt aut̄ diligat
charitas dei diffūdit i cordib⁹ nr̄is:nō p arbitriū liberū:
qō surgit i nob:sz p spm̄ scm̄ q dat⁹ ē nob.Ex his appet q
vltra vires libi arb.⁊ spāle ēt adiutoriū doctrie dei:dicit
nob nec̄iuz eē adiutoriū spūs sci q̄ deū diligam⁹.nā sola
talis dilectio dei charitas dr:⁊ ex q̄ dilectiōe operent.nā
q̄cūqz hō agat:siue ex dilectiōe dei agat:nō recte nec vir
tuose seu bñ moralr agit:qa nō pp deū agit:ac p h nō pp
id pp qō agere dz:⁊ iō peccat sz q supi⁹ ex eiusdē dictis
est pbatū:talis aūt dilectio dei p vim liberi arbi.vt dicit
cap.5. sz ex gr̄a dei hr̄.Ex hac ēt rōne ipse sup eplaz ad Gal.vbi
Apl's ait. Uos aūt in libtatē vocati estis frēs ⁊c.dicit q
iudei ad vetus testm̄ ptinētes:q̄dā opa legis iplebāt:q̄ in
sacris sūt. Jlla vō q̄ ad bonos mores ptinēt oino nō pote
rāt:nō eni iplet ea nisi charitas. Jtem sup illō ps.56.mīa
ei⁹ pueniet me.Qn̄ inqt itelliges:qa puētus es:nisi itelli
gas qō ait Apl's.Quid hēs qō nō accepisti:hec ē mīa ei⁹
pueniēs:deide attēdēs ola bōa q̄cūqz hīe possum⁹:siue i
nā:siue i istituto:siue i ipa ɔuersatiōe l fide i spe l charita
te i bonis morib⁹ i iustitia l timore dei totū nō eē nisi ex
illi⁹ rōnis:ita ɔclusit de⁹ me⁹ mīa mea. Jtē de correctiōe
cap.4. e gr̄a. Jntelligēda ē gr̄a dei q̄ sola hoies liberāt a malo:
⁊ sine q̄ nullū p̄sus:siue cogitādo:siue volēdo ⁊ amādo:
siue agēdo faciūt bonū:nō solū vt mōstrāte ipa:qd faciē
dū sit sciāt:verūetiā vt p̄stāte ipa faciāt cū dilectione qō
sciāt.Demū ipse i smōe de patiētia vnā qōnē mouet et
soluit:vbi euidēter dtermiat p̄dictā snias.v.sic.Sz meri
to q̄ri pt verū ⁊ ista patiētia donū dei sit an virib⁹ tribuē
da sit volūtatis hūane:q̄ q sqs ab eccl'ia separ⁹ nō p erro
re:q eū separuit p ṽitate sacri:seu vbi q̄ apō eū remāsit ti
more penaꝝ etnaꝝ penas patit tpales.Cauendū est eniz
ne forte sit dei donū istā patiētiā dixerim⁹:hi qb⁹ iest ēt
ad regnū dei credāt ptinē.Si āt illā donū dei negaueri
mus cogamur fateri sine adiutorio ⁊ munere dei i volū
tate hois eē posse aliqd boni:neqz eni h nō ē bonū vt cre
dat hō etno supplicio se eē puniēdū si negauerit chr̄m:⁊
p sua fide q̄lecūqz suppliciū pferat ⁊ ɔtēnat hūaͫ. Pro
posita aūt hac qōne e factis p̄dicti ad vtrāqz ptē arguͫ
nullo iterposito dtermiat eā sic.pinde sic negādū nō ē h
eē donū dei:ita itelligēdū est alia eē dona filioꝝ illi⁹ hie
rusalē q̄ sursū ē liba mr̄ nr̄a:hec sūt eni q̄dāmō hēdita
ria i qb⁹ sum⁹ hēdes:cohēredes āt chr̄i:alia vō q̄ pnt acci
pere ēt ɔcubinatū filij qb⁹ iudei carnales ⁊ scismatici vl'
heretici cōpant:q̄uis eni scriptū sit.Ejce ancillā ⁊ filiū
ei⁹:neqz eni heres erit fili⁹ ancille:cū filio meo Jsaac.et
Abrae dixit de⁹.in Jsaac vocabit tibi semē:qō sic ē Apl'o
interp̄tatus:vt diceret.i.nō q filij carnis hi sūt filij dei:sz
q filij pmissiōis deputāt in semie:vt itelligerem⁹ semē
Abrae sm̄ Jsaac pp chr̄z ad filios dei ptinē:q sūt corpus
chr̄i ⁊ mēbra.i.eccl'ia di vna va germana catholica tenēs
piā fidē:nō eā q̄ p elatiōnē vl' tumorē:sz eā q̄ p discretio
nē opat:tñ ēt filijs ɔcubinaꝝ qñ a filio suo Jsaac dimisit
Abraā nōnulla eis largit⁹ ē munera:ne relinq̄rent oino
inanes:vt nō tenerent hēdes:sic eni legim⁹.dedit autem
Abraā oēm subaz suā Jsaac filio suo:⁊ filijs ɔcubinaruz
dedit Abraā munera.si q̄ filij sum⁹ libe hierl'z:alia dona
exhēditarioꝝ:alia itelligam⁹ hēdū.Ex his pz manifeste
ppoͫ:qm̄ patiētia hereticoꝝ vl' scismaticoꝝ q̄ sustinent
mortē pp chr̄z nō vtiqz ē act⁹ meritori⁹:⁊ tñ illā dicit eē
donū dei:⁊ h sentiēdū est de cuiuslz alteri⁹ ṽtuti actu:et
vl'r q̄libz actu bono moralr:q̄uis nō sit meritori⁹:qō ipe
ēt innuit arguēdo ad scdaz ptē qōnis:cū eni cogamur fate
ri sine adiutorio ⁊ munē dei i volūtate hois eē posse ali
qd boni:⁊ idē affirmat in determinādo qōnē:⁊ postea p
sequēdo ⁊ soluēdo argͫ ad pmā ptē qōnis p illā distōnē
donoꝝ dei:ex q̄ etiā pz:q illa distō de bonis actib⁹ mora
liter tm̄:⁊ de bonis meritorie supra facta nihil iuuat ptē
oppositā in pposito.❡ Jste auctes pro nūc sufficiūt:qm̄
eis ⁊ plib⁹ alijs supra adductl:⁊ i sra adducēdis puto cui
libet posse clare patere ppositū.❡ Jnsup Jnnocēti⁹ pa inocēti⁹
pa rescribēs p͛ib⁹ q affuerūt milleuitano ɔcilio ⁊ hereses
Pelagij dānauerūt. Jn oib⁹ iquit diuis paginis volūtati
libe:nō nisi adiutoriū dei legim⁹ eē nectendū:eāqz nihil
posse celestib⁹ p̄sidijs destitutā. Jtē cōciliū epoꝝ africa
rū scribētiū ad papā Zozimū postremū pelagianarū hē
suz dānatorē oino inqt:vt recitat scūs Prosper in halle
gato lib⁹ ɔ Cassianū.pparat volūtas a dño:⁊ vt boni ali cap.8.
qd agāt pātis ispiratiōib⁹ suoꝝ ipe tāgit corda filiorum.
Quotquot eni spū dei agūt hi filij dei sūt:vt nec nr̄z deesse
sentiam⁹ arbitriū:⁊ i bōis q̄qz volūtati hūane singlis mo
tib⁹ magis illi⁹ valē nō dubitem⁹ auxiliū.Quis āt dixe
rit volitiōes moralr bonas seu ṽtuosas nō cōphendi illa
locutiōe.in bonis q̄qz volūtatis hūane singulis motib⁹.
❡ zͫ ɔ̄nez pbo p̄ sic.Si hō pōt absqz spāli auxilio dei z⁹ ɔ̄
sufficiēter cogicē qd nolēdū vl' volēdū:agēdū vl' nō agē
dū i his q̄ ptinēt ad vitā moralē vl' ipe p dānatiōe p⁹ cul
pe nō icurrit ignorātiā agēdoꝝ:vel a tali pena ipe absqz
dei gr̄a se sufficit liberare:pz ɔ̄ña.Sz vtraꝝ pe ɔ̄ñtis fal
sa est.⁊ ɔ̄ doctrinā scōꝝ:de p⁹ pz p Aug.3.de lib.ar.c.39.⁊
enchi.28.⁊ eodē lib.c.89.pz falsitas ptis zͤ:de vtraqz ēt
sil' pz p̄ retrac.cap.9.vbi ait.q ad miseriā iuste dānatōis
ptinet ignorātia ⁊ difficultas q̄s patit hō ois ab exordio
natiuitati sue:nec ab isto malo qcq̄ nisi gr̄a dei liberat.
❡ Confirmat.qa ipse lib.6.ɔ̄ Julianuz.pmisso q qlibet cap.26.
a natiuitate ⁊ ignorātiam ⁊ cōcupiscentiā trahit:subdit.
Jgnorātia minuit:ṽitate magis magisqz incēte.Concu

piſcentia minuiᷓ charitate magis magiſq; ferueṫe nihil
boni hoꝝ duoꝝ eſt a nobis:nō eni ſpūꝫ hui⁹ mūdi accepi/
mus:ſꝫ ſpūꝫ q ex deo eſt:vt ſciam⁹ q̄ a deo donata ſūt no
cap.2. bis:ꝛ ſunt v̄ba Apli p̄⁹ ad corin.ſi aūt minuitio ignorātie
nō eſt a nob:ſed a deo:ꝯn̄s eſt p locū a maiori ꝙ ꝯſūptio
nō ſit a nob vl̄ expulſio.Itē idē li.2°.de baptiſmo paruulo
rū ad Marcel.Nolūt inqt hoies face ꝗd iuſtū ē:ſiue ꝗd
lateat an iuſtū ſit:ſiue ꝗa ois nō delectat.Et ſubdit.igno
rātia igiᷓ ꝛ īfirmitas vitia ſūt q̄ īpediūt volūtatē ne mo/
ueaᷓ ad faciēdū opus bonū vl̄ ab ope malo abſtinendū:
vt ei inoteſcat ꝗd latebat ꝛ ſuaue fiat ꝗd n̄ d̄lectabat.gr̄a
Ugo dei ē q̄ hoiuꝫ adiuuat volūtatē.Itē Ugo li.p̄ d̄ ſacra.p.7.
cap.25. aīa inquit rōnalis corpi hūano īfuſa:niſi p gr̄am adiuue/
tur:neq; cogn̄e v̄ital̄ pcipe:neq; ꝯcupiſcētie carnis ſue
reſiſtere pōt:ꝛ loqᷓ de cogn̄e v̄itatis ad ſalutē ꝑtinentis:
cap.26. ſic ipſe explicat par.6.nō dubiū aūt eſt cogn̄e eoꝝ q̄ agen
da ſūt vl̄ vitāda nolēda vel volēda ꝑtine ad nr̄aꝫ ſalutē.
2m ¶ 2° ſci orabāt deū pro tali noticia h̄nda.igiᷓ nō poterāt
ex ſe abſq; dei auxilio hr̄e talē noticiā.ꝯn̄a pꝫ:qꝛ alias ſe
quiᷓ ꝙ ſupflua fuiſſet eoꝝ oīo ꝛ ficta:ꝗd nō eſt dōm:pꝫ
ꝯn̄a p vim ꝯn̄aꝝ factaꝝ p ꝯciliū:ꝛ Aug.ꝯ Pelagiū ꝛ Ce/
leſtinū:vt ſupra recitatū ē:aīs pꝫ in plib⁹ locis ſcripture.
ſic ibi.Notā fac mihi viā in q̄ ambulē:ꝛ ibi.Greſſus me/
os dirige ſ̄m eloquꝫ tuū ꝛ nō dn̄eᷓ mei ois iniuſtitia.ꝛ ī/
3m numerabilia talia.¶ 3° hō nō pōt abſq; auxilio dei vllā
cogitationē bonā hr̄e.igiᷓ nec pōt cogicᷓ ꝛc̄.pꝫ ꝯn̄a.aīs
cap.3. probaᷓ auc̄te Apli.2° ad corin.dicētis.Nō ſum⁹ ſufficiē
tes cogitare aliqd a nobis q̄ſi ex nobis:ſꝫ ſufficiētia nr̄a
ex deo ē.Qua auc̄te velut validiſſimo argumēto ad idē
cap.25. ꝓpoſitū vtiᷓ cōtra Pelagiū Aug.li.p̄.de gr̄a chr̄i ꝛ pc̄tō
originali.Itē in de vera inocentia.diui inqt eſt muneris:
cū ꝛ recta cogitatio ꝛ pedes nr̄os a falſitate atq; iniuſti/
cap.50. tia cōtinemus.Itē in eccleſiaſticis dogmatib⁹.Bone co/
gitationes ſp a deo ſunt.Ad Paulinū etiā Nolanū epm
ſcribēs Aug.ꝛ loquēs de filio ꝓdigo q ad ſe reuerſus di/
cit ſurgā:ꝛ ibo ad pīeꝫ meū:ait.Quā cogitationē bonam
q̄ſi hr̄et:niſi ꝛ ipaꝫ illi in occulto pr̄ miſericordiſſimus ī/
ſpiraſſet:manifeſte demōſtrās ꝙ nō niſi īſpirāte deo poſ
4m ſumus vllā bonā cogitationē hr̄e.¶ 4° pbaᷓ ꝯ iſta ex/
preſſa auc̄te Aug.in epl̄a ad Sixtū p̄ſbyterū ſic dicētis:
nemo recte ſapit recte itelligit recte cōſilio ac fortitudie
ꝑualet:nemo ſciēter p̄us eſt vl̄ pie ſciēs:nemo timore ca/
ſto deū timet:niſi acceperit ſpm̄ ſapie ꝛ intellm̄ cōſilij:ꝛ
fortitudinis ſcie ꝛ pietatis ꝛ timoris dei:ꝛ ſubdit non ꝗa
tot ſunt ſpūs:ſꝫ oia hec opaᷓ vn⁹ atq; idē ſpūs diuidens
ꝓpria vnicuiq; prout vult:ꝗa ſpūs vbi vult ſpirat:vbi ma
nifeſte pꝫ ꝓpoſitū:ꝗa cōſtat ꝙ q nō recte ſapit nec recte
itelligit:nec recte ꝑualet ꝯſilio nō cognoſcit ꝗd agenduꝫ
ꝗdue vitādū ī his q̄ ad vitā moraleꝫ ſpectāt.Demum ad
idē eſt exp̄ſſa determinatio ꝯcilij ꝓmemorati.nā ibi ſcri/
biᷓ ſic.Utrūq; donū dei eſt ꝛ ſcire ꝗd facere debeam⁹:ꝛ
diligᷓ vt faciamus:plures etiā auc̄tes addacende:pro 3°.
3° ꝯ ꝯne pbant etiā iſtā ſcd̄aꝫ:ſic pꝫ inuēti.¶ 3am ꝯnem pbo
p̄mo ſic:ſi habita ſufficiēti noticia de volēdo aliquo vel
nolēdo agēdo vel nō agendo pōt hō ſine ſpeciali auxilio
cōformiter velle vel nolle:agere vel nō agere:ſeqᷓ ꝙ vl̄
nō ad ſingulos actus gr̄a ꝛ ſpāle adiutoriū deᷓ vel ſi daᷓ
ſupflue datur.ꝯn̄s eſt euidēs:ſed ꝯn̄s eſt erroneum:vt pꝫ
ex ſuppōne q̄rta ſuperius poſita ad ꝓbandū ꝯnē primā.
2m ¶ 2° ſi habita ꝛc̄.igiᷓ cognoſcēs aliqd ſe debꝫ velle vel
agere nō hꝫ opus rogare deū q̄ten⁹ ſibi ꝓſtet:vt ſic velit
vel agat.Silr̄ p alijs ſciētib⁹ q̄ agere debeāt nō eēt orā/
dū:vt ꝯuerterenᷓ ad bonū ſi mali ſūt:aut ꝑſeuerēt ſi iu/
ſti ſūt.pꝫ ꝯn̄a:ꝗa talia p ꝗb⁹ oraretᷓ ex ſeipſis hr̄e poſſent.
Sed ꝯn̄s eſt manifeſte erroneū:ꝛ ꝯ piū ritū fideliū.Silr̄

ſufficeret eccl̄ie ꝑdicare īfidelib⁹ euāgeliū:ꝛ cathecumi/
nis baptiſmi virtutē:nec pro illis orare vt crederent:nec
pro iſtis vt baptiſmū vellēt:ꝛ p ꝯn̄s ſupflue tā p iſtis q̄
pro illis orat eccl̄ia:ꝗd nō eſt dōm.Silib⁹ rōnib⁹ in v̄tu
te arguit Aug.ꝯ Uitalē hereticū in epl̄a ad eūdē.¶ 3° ſi 3m
habita ꝛc̄.ſeqᷓ ꝙ ad iplēdā legē ſeu ad faciēdū ea q̄ ipe/
rat lex ſufficeꝛ hoi lex ipa ꝛ noticia ei⁹:nec vltra idigeret
adiutorio gr̄e dei.ſꝫ h̄ eſt exp̄ſſe ꝯ Aplm̄ in multis locis:
ꝛ hāc rōnē etiā in v̄tute ꝯ Pelagiū ponit Aug.li.p̄ de gr̄a cap.8.
chr̄i ꝛ pc̄tō originali:ꝛ ſilr̄ in epl̄a ad Aſſelicū:vbi diᷓ ꝙ
tales nō nole:ſꝫ errore iudaiꝫant.¶ 4°. ſeq̄retᷓ ꝙ ipꝫ bo/ 4m
nū velle:ꝛ etiā bonū opus nō eēnt ſ̄ꝫ ſe dona dei.ꝯ Aplꝫ cap.2.
dicentē ad Phil.De⁹ eſt q opaᷓ in nob velle et ꝑficꝫ ſeu
opari:vt in grecis codicib⁹ hr̄i dicit Aug.li.p̄ de gr̄a chr̄i cap.5.
ꝛ pc̄tō originali.vbi ꝯ Pelagiū notat ꝙ Apl̄s nō ait.De⁹
eſt q opaᷓ in nobis poſſe tāq̄ ipſi iā ꝛ velle ꝛ opari p ſe/
ipſos habeāt:nec in his duob⁹ adiutorio ei⁹ idigeāt.Sꝫ
velle inqt ꝛ opari:ꝛ iō ifra.vt ſupra allegatū eſt:nō ſoluꝫ cap.25.
inqt de⁹ poſſe nr̄m donauit atq; adiuuat:ſed etiā velle ꝛ
opari ꝛ opaᷓ in nobis.¶ 5° pbaᷓ ꝯ iſta p exp̄ſſam deter/ 5m
minationē mileuitani ꝯcilij in q̄ ſcribiᷓ ſic.ſi ꝗs dixerit cap.5.
gr̄aꝫ dei p ieſuꝫ chr̄ꝫ dn̄ꝫ nr̄m:ꝑꝑ h̄ nos tm̄ adiuuare ad
nō peccādū:ꝗa p ipſaꝫ nobis reuelaᷓ itelligētia mādato
rū:vt ſciam⁹ ꝗd appetᷓ ꝗd vitare debeam⁹:nō aūt p illā
nobis ꝓſtari:vt ꝗd faciēdū cognuerim⁹ ēt facꝫ diligamus
atq; valeam⁹ anathema ſit.ꝛ ſubdit:vtrūq; eſt donū dei.
ꝛ ſcire ꝗd facꝫ debeam⁹:ꝛ diligē vt faciam⁹.igiᷓ vltra no
ticiā de volēdis vl̄ agēdis idiget hō adiutorio gr̄e dei ad
agēdū vl̄ volēdū que ipſe volēda vl̄ agēda eē cognoſcit.
¶ Cōfirmaᷓ h̄ ipm̄ p articulū Pariſieñ.i 28.q oppoſitū Confir.
dānat:ꝛ teſtaᷓ fuiſſe errorē Pelagij.vn̄ ſic iacet articlus.
Qd̄ ſi rō recta ꝛ volūtas recta error:ꝗa ꝯ gloſaꝫ Aug.ſup
illud.Cōcupiuit aīa mea deſiderare ꝛc̄.Et ſ̄m hoc ad re/
ctitudinē volūtatis non eſt nec̄ia gr̄a:ſed ſcia tm̄:ꝗd fuit
error Pelagij.Oia ſūt articuli v̄ba:ſ̄m quē articuluꝫ:vt
pꝫ ꝯn̄s ꝗd in ei⁹ vltia pte iferᷓ.ſ.ꝙ ad rectitudinē volun
tatī nō eſt nec̄ia gr̄a:ſꝫ ſufficit ſcia tm̄:fuit error Pelagij.
Sꝫ certū ē ꝙ ſi hita ſufficiēti ſcia de agēdo aut volendo
abſq; alia gr̄a volūtas pōt ꝯformiter velle:cū cōformiᷓ
volēdo recte rōni volūtas ſit recta:ꝯn̄s ē:vt ad ei⁹ rectitu
dinē nō ſit gr̄a nec̄ia:ſꝫ ſufficiat ſcia.¶ Cōfirmaᷓ rurſus Confir.
ꝛ h̄ multū me mouet:q̄ꝛ nō obſtāte ꝙ Pelagi⁹ poneret
nos ad bn̄ volēdū ꝛ agēdū iuuari a deo īquātū iuuat poſ
ſibilitatē nāe:dādo doctrinā ꝛ noticiā de volēdis ꝛ agen
dis:vn̄ ſicut recitat Aug.li.i.de gr̄a chr̄i ꝛ pc̄tō originali.
Hec erāt v̄ba Pelagij.Adiuuat eni nos de⁹ p doctrinā ꝛ cap.7.
reuelationē ſuā dū nr̄i cordis oculos apit:dū nob ne p̄ſnti
bus occupemur futura demr̄at:dū diaboli pādit īſidias:
dū nos m̄lriformi ꝛ ieffabili dono gr̄e celeſtis illuminat:
ꝗa tn̄ vltra h̄ nō ponebat:ꝙ ēt ipꝫ bonū velle ꝛ bonū op⁹
habeam⁹ ex gr̄a dei:ſꝫ ex nobis p liberꝫ ar.nr̄ꝫ eū erraſſe
dicit Aug.vn̄ ibidē recitat ꝙ Pelagi⁹ auc̄tē Apli ſuo do cap.18.
gmati vehemēter ꝯriā q̄ ait.Or deus opaᷓ in nobis velle
ꝛ ꝑficꝫ pro bona volūtate:ſic exponebat:opaᷓ ī nob velle
ꝗd bonū eſt ꝗd ſcm̄ eſt:dū nos terrenis cupiditatibus de/
ditos future gl̄ie magnitudine ꝛ premioꝝ pollicitatione
ſuccēdit:dū reuelatiōe ſapie in deſideriū dei ſtupentem
ſuſcitat volūtatē:dū nobis ſuadet oē ꝗd bonū ē.Et tūc ſe
quūᷓ v̄ba Aug.ꝗd manifeſti⁹:nihil aliō eū dīe gr̄aꝫ q̄ de⁹
in nobis opaᷓ velle ꝙ bonū eſt q̄ legem atq; doctrinā:ꝛ
ſubdit.Sꝫ nos eā gr̄aꝫ nolum⁹ iſti aliq̄ſi fateanᷓ q̄ futu/
re gl̄ie magnitudo nō ſolū ꝓmittiᷓ:veꝝ etiā crediᷓ ꝛ ſpe
raᷓ nō ſolū reuelaᷓ ſapia:verūetiā ꝛ amaᷓ:nec ſolū ſua/
deᷓ oē ꝗd bonū ē:verū ꝛ pſuadeᷓ ꝛ ſeqᷓ:hāc dꝫ Pelagi⁹
gr̄am cōfiteri.ſi vult nō ſolū vocari:verūetiā eē chr̄ian⁹.

cap.iz. Item hec gratia agit nõ solũ vt faciẽda nouerimus: verũ etiã vt cognita faciamus: nec solũ vt diligẽda credamus: cap.i4. verũetiã vt credita diligam⁹. Itez sup illo v̄bo Saluatoris Jo.6. ois q audiuit a p̄re et didicit venit ad me. Quisquis inqt nõ viderat ⁊ venire q̄z ⁊ nõ venire arbitrio voluntatis: sed h arbitriũ põt eẽ solũ: si nõ venit nõ q põt nisi adiutũ eẽ si venit: ⁊ sic adiutũ: vt nõ solũ qd faciendũ sit sciat: sed qd̃ scierit ẽt faciat. Ex istis p3: q in h fuit ille de q̃ agit error Pelagij: q posuit hoiez hec ita per doctrinã cbr̃i aut reuelationẽ seu Ispirationẽ sufficiẽti notitia ⁊ scientia de his que notãda vl' agẽda sunt absq3 alio auxilio grẽ ⁊ velle ⁊ agere q̃ volẽda ⁊ agenda esse cognouerit: ita q ad tales actus nõ Idiget iuuari: q̃si fact⁹ sufficiẽter potẽs p notitiã datã potẽtati nãli: qd̃ adhuc mãifesti⁹ declacap.47 tur ex v̄bis Aug. eodẽ lib. ait eni. Quãtũ attinet ad illam õ diua grã ⁊ adiutorio qõnẽ tria illa q̃ Pelagi⁹ aptissime dicit attẽdite posse: velle: eẽ. i. potẽtatẽ: volũtatẽ: actionẽ. Si ergo ɔsenserit nobis nõ solã possibilitatẽ in hoie: etiã si nec velit nec agat bñ: sed ipsã quoq3 volũtatẽ ⁊ actionẽ. i. vt bñ velim⁹ ⁊ bñ agamus q̃ nõ sunt in hoie: nisi qñ bñ vult ⁊ bñ agit diuinit⁹ ⁊ adiuuari: vt sine illo adiutorio nihil bñ velimus ⁊ agam⁹ eãq3 esse grãz dei p iesum cbr̃m nihil de adiutorio grẽ dei quãtũ arbitror inter nos cõtrouersie relinquet. Ecce q tota ɔtrouersia Iter catholicã doctrinã ⁊ errorẽ Pelagij q̃tũ ad articulũ istũ est: q2 catholici dicũt q vltra potẽtatẽ bñ volẽdi ⁊ bene agẽdi: quã potẽtatẽ tã ipsi q̃3 Pelagi⁹ fatet eẽ I nob a deo: q suf-ficiẽtẽ notitiã tribuit adhuc ad ip3 actũ bñ volendi ⁊ bñ operãdi neċiũ3 est nobis adiutoriũ grẽ dei. Pelagius v̄o h negabat asserẽs q post habitã talẽ notitiaz nõ est nob neċiũ3 aliud adiutoriũ. Sed iã sufficiẽtes sumus ɔformiter bñ velle ⁊ bñ opari: ex q̃ p3 q snia catholicoꝝ est ista quã signat ista tertia ɔ: ⁊ opp⁹ ei⁹ fuit error Pelagij: ⁊ iõ valde miror aliquẽ doctorẽ catholicũ dicere q hõ habita sufficiẽti notitia de aliquo volẽdo vel nolendo agẽdo aut vitãdo põt absq3 auxilio diue grẽ conformiter velle vel nolle agere vel nõ agere. Et adhuc magis mirandũ3 est q aliq absolute pnũtiãt hoiem ex puris nãlib⁹. i. solis absq3 spãli auxilio dei posse bñ velle ⁊ bñ agere: cũ sic dicẽtes: excludãt etiã neċitatẽ auxilij dei: qd̃ est p doctrinã ⁊ sciaz: ac p h minus tribuãt grẽ dei q̃3 tribuerit ipse Pelagius: hec sufficiãt quo ad p̄mũ articulũ questionis.

z⁹ arti. Nunc scd̃o p̄ncipalr̃ oñdẽdũ est q p3 affirmatiua qõnis. v3 q hõ põt ex suis virib⁹ nãlibus absq3 spãli auxilio dei agere actũ v̄tuosũ3: seu qd̃ idẽ est: agere actũ bonũ moralr̃: fuit vnus de errorib⁹ dãnatis Pelagij aut si in aliq̃ discordat I eo magl deuiat a v̄itate q̃3 dictũ illi⁹: ac p h ɔcludit q ipsa a nullo catholico debeat sustineri. Hec aũt iã satis patẽt ex nũc dictis: qm̃ vt ostẽsum est Pelagi⁹ posuit q hõ habita sufficiẽti notitia p doctrinã vel reuelationẽ dei de his q̃ volẽda vl' agẽda sũt: põt absq3 alio auxilio velle ⁊ agere q̃ volẽda ⁊ agẽda esse cognoscit. P3 aũt q h non est aliud dictu q̃3 si dicat q põt velle ⁊ agere ɔformiter recte rõni: qd̃ idẽ est qd̃ recte seu bñ moralr̃ velle ⁊ bñ moralr̃ agere. Illud aũt dcm̃ Pelagij tanq̃3 erroneũ eẽ dãnatũ satis p3 ex adductis in pbaCõfir. tione ɔnis 3ᵉ p̄cedẽtis articuli. ¶ Rursus clarũ est q tenẽtes p̃tẽ illã affirmatiuã de qõne in nullo quãtũ ad istõ discordãt nisi forte q ipsi absolute dicũt hoiez posse sine adiutorio dei recte velle ⁊ agere: nõ ponẽtes ip3 idigere iuuari ad notitiã hñdã de volẽdis ⁊ agendis. Pelagi⁹ v̄o ponit hoiez tali auxilio idigere: s3 in h ipsi magis a veritate catholica deuiãt: sic mãifeste p3 ex pbõnib⁹ ɔnis z̄ᵉ. ⁊ plĩbus etiã adductis pro ɔne 3ᵃ. igit multo min⁹ illa ɔ
z̄ᵐ sustineri d3 vel põt q̃3 illa dãnata Pelagij. ¶ z⁹ idẽ ostẽdo p expssa v̄ba Pelagij q̃ recitat Aug. lib. p̄ de grã cbr̃i cap.4. ⁊ pctõ originali: quẽ librũ fuisse Aug. p3 z⁹ retrac. c. 50. distiguẽs eni Pelagius Iter posse ⁊ velle ⁊ agere aiebat sic: nos sic tria ista distiguim⁹: ⁊ certũ velut I ordinẽ digesta ptimur. p̄ loco posse statuim⁹. z⁹ velle. 3⁹ esse. posse in nãe velle in arbitrio: esse in effectu locam⁹. p̄ᵐ illõ. i. posse ad deũ ptinet q illõ creature sue ɔtulit. Duo v̄o reliq̃ hoc est velle ⁊ eẽ ad hoiez referẽda sũt: q2 de arbitrij fonte dscẽdũt. q̃ in volũtate ⁊ ope bono laus hoĩs ẽ: imo hoĩs ⁊ dei q ipsi⁹ volũtatis ⁊ opis potẽtatẽ dedit q cũq3 ipaz potẽtatẽ grẽ sue adiuuãt sp auxilio. Qd̃ v̄o põt hõ velle bonũ atq3 pficẽ soli⁹ dei est. põt itaq3 illõ vnũ3 eẽ: ⁊ si duo ista nõ fuerũt: ista v̄o sine illo eẽ nõ pñt. Itaq3 mihi liberũ ẽ nec volũtatẽ bonã hñe nec actionẽ. Nullo aũt mõ possũ3 nõ hñe potẽtatẽ boni. Inest. n. mihi ẽt si noluero: nec ociũ fui aliqñ I nã recipit quẽ nobis sensui exẽpla aliq̃ faciãt clariorẽ. q possum⁹ vidẽ oculis nr̃m non est: q v̄o bñ aut male videm⁹ h nr̃3 est: ⁊ vt gñalr̃ vniuersa cõplectar: q possum⁹ oẽ bonũ facẽ dĩe cogitare illi⁹ est q h posse donauit q h posse adiuuat. Qd̃ v̄o bñ vl' agim⁹ vel loqmur vl' cogitam⁹ nr̃m ẽ: q2 hec oia v̄tere I malũ ẽt possum⁹. Hec oia v̄ba Pelagij: q̃ꝝ snia vt p3 I h ɔsistit q ex nob nõ habem⁹ posse bñ agere: s3 ex deo q po³ dedit ⁊ adiuuat: bñ v̄o velle ⁊ bñ agere iã potẽtes a deo facti vtriq3 habem⁹ ex nob: nec ad illa alio adiutorio idigem⁹: sic posse vidẽ habem⁹ a deo. videre aũt a nobis. Certe ab hoc nõ discordant qui dicũt q per liberũ arb. vl' vires nãles q̃s cõstat nos a deo hñe sufficimus absq3 alio auxilio recte velle ⁊ agere nisi forte in h q nõ dicũt vires nãs iuuari auxilio grẽ qd̃ dicit Pelagi⁹: ⁊ in h peius errãt ipsi q̃3 ipse. Et ne forte aliqs dicat q p̄dicta Pelagij snia nõ erat erronea: q̃uis in plib⁹ alijs errauerit. ecce qd Aug. ait ibidẽ. expli- cap.6. cãs eni cur Pelagi⁹ i p̄dicti v̄bis iterposuit clausulã illã. Quiq3 ipsam potẽtatẽ grẽ sue adiuuat sp auxilio: ait sic. S3 ne nihil de grã dixisse videret adiũxit. Quiq3 ipsam potẽtatẽ grẽ sue adiuuat sp auxilio: nõ ait ipaz volũtatez vl' ipsaz opationẽ: qd̃ si dicẽt nõ abhorrere a doctria aplica videret: ex q̃ dat Itelligi: q q2 id nõ dicit: iõ a doctria aplica abhorruit. ¶ Ad h forte dicet aliqs: sic dicit qdaz Adã li. modern⁹. ait eni q error Pelagij fuit: q2 posuit q ex pu- p̄. d. i. q. ris nãlib⁹ possum⁹ mereri: h aũt nõ dic opi. tenẽs p̃tẽ illã io. ar. i. affirmatiuã. nã q̃uis ɔcedat nos ex puris nãlibus posse elicẽ bonos act⁹ moralr̃: nõ tñ i ptãte nr̃a ẽ q de⁹ illos acceptet ad vitã eternã: q2 h semp ẽ de mera grã sua: pp qd̃ cbr̃s dic in euãgelio: cũ oia bñ feceritis dicite Inutiles sui sum⁹: Inuẽs p h q opa nr̃a nõ ex se: s3 ex sola gratiosa acceptatõe diua sũt meritoria vite ẽne. ¶ z⁹ di q Pelagi⁹ z voluit nos ex puris nãlib⁹ posse iplẽ p̄cepta diua. h aũt ẽ error: q2 nõ est in ptãte nr̃a facẽ aliqd ex h̃ p̄cepl cũ in ptãte nr̃a nõ sit q illa sint precepta. ¶ 3⁹ posset dici q l3 3 possim⁹ absq3 adiutorio dei facẽ act⁹ bonos moralr̃: non tñ act⁹ bonos meritorie: nã meritorij sũt alteri⁹ rõnis ab illis: ⁊ meritorios nõ possum⁹ agẽ: nisi ɔcurrẽte grã g̃tuz faciẽte. Pelagi⁹ v̄o Itellexit q ex nob agẽ possum⁹ actus meritorios. ¶ Nulla istaꝝ rñsionũ tollit pp̄ᵐ. p̄⁹ qdẽ nõ 3 Adaz qm̃ dato q ille quẽ ascribit Pelagio fuerit error ipsi⁹: nõ vbi. s̄. ex h tñ tollit q iste de q̃ agit: nõ fuerit ẽt error ei⁹: nõ. n. in vno tñ ipe errauit: sic p3 I diuersis li. hel Aug. ⁊ spãlr̃ i epl'a eiusdẽ ad Paulinũ Nolanũ epz supi⁹ allegata: ac ẽt in epl'a Aurelij Cartaginensis epi: quã accepl rescriptis pape ⁊ Ipatoꝝ õ dãnatõe Pelagij ⁊ Celestini ad cõprouintiales epos dstinauit: I vtraq3. n. hñ. iz. errores disticti dãnati notãt ɔ Pelagiũ: debẽt g̃ q vellet euadẽ qd̃ pbatũ ẽ oñdẽ illõ nõ fuisse de errorib⁹ illis q nõ facit rñsio nec facẽ aliqs pt cũ sit pbatũ euidẽter opp̄ᵐ. ¶ Cõfirmat: qm̃: Confir.

vt in

vt in ꝑallegatis eplis pꝫ ponunt̃ duo distincte tanq̃ disti
cti articuli ꝛ errores:q̃ru vnũ est:q: dixit.Grãm dei ꝛ ad
iutoriũ nõ ad singulos actꝰ dari:ſ3 in libero arbꝰ eẽ vel in
lege atq3 doctrina.Aliud est q̃ dicit grãz dei ſ3 merita no
stra dari.ex q̃ vt estimo volũt doctores ↄcludere euz sen
sisse q̃ possumꝰ ex puris nãlibꝰ mereri.na3 in ꝑpria forã
istud dcm̃ nõ inuenio sibi iter alia sua dcã imputari:q̃uis
aũt in h 2° dcõ tenẽtes viã illã nõ ↄsentiãt Pelagio.in p
eñ oino ↄsentiũt:ꝛ ille est q tacꝰ est:q:.n.ponebat nos nõ
indigere auxilio dei ad bñ volẽdũ ꝛ bñ agẽdũ:q̃uis po
neret iuuari ad cognoscẽdũ qd velle ꝛ qd agẽ debeamus
qd ꝑstat̃ ꝑ legẽ dei atq3 doctrinã:iõ dr eũ posuisse grãm
dei ꝛ adiutoriũ nõ ad singulos actꝰ dari ꝛc.ꝛ certe hoc po
nũt isti dicẽtes q̃ possumꝰ sine auxilio dei bñ velle ꝛ bñ
agere:nec in alio vident̃ discordare ꝑtercq̃ q̃ nõ faciunt
mẽtionẽ de auxilio dei ad habẽdũ notitiã de his q̃ velle
debemꝰ ꝛ agere:q̃ si ẽt ↄcedũt nos absq3 dei auxilio ista
nosse perꝰerrãt q̃ Pelagius ipse:vt supra dicebat̃.Si di
cat̃ q̃ isti nõ negãt grãz dei ad singulos actꝰ dari de facto:
q̃uis dicãt q̃ ẽt absq3 illa posset hõ aliquos actus bonos
agere:tũc redit̃ ad aliã dãnatã sniam Pelagij q̃ dicebat
grãm nobis dari vt facilꝰ faceremꝰ q̃ facere ꝑ liberũ iu
bemur arbitriũ:sine q̃ tñ l3 nõ sic facilr̃ facere illa posse
mus:nisi in h vellẽt discordare:vt dicerent q̃ eque facilr̃
ẽt sine grã possemꝰ:qd peius ẽ q̃ dcm̃ illiꝰ:ꝛ vtrũq3 ꝑ de
terminationẽ Cõcilij ẽ manifeste reprobatũ:vt pꝫ in eo qd
2° 3 rñ3 est supꝰallatũ.¶ 2° nõ valet rñꝰ qm̃ ſ3 eã oporteret dicẽ
q̃ qdcũq3 bonũ potuisset absq3 grã gratũ faciẽte Adam
agere añ lapsum.nos nũc post lapsu3 possumꝰ absq3 spãli
auxilio dei.pꝫ:q: l3 ipse potuisset agẽ actꝰ bonos moralr̃:
nõ fuisset tñ i eiꝰ ptãte vt illos deꝰ acceptaret ad vitã eter
nã:imo certe ẽt si cũ grã agamꝰ vel ipse egisset actus suos
adhuc nec in nr̃a ẽ nec in eiꝰ fuisset ptãte vt illos acceptaſ
set deꝰ ad vitã eternã.vñ talis acceptatio actuũ nr̃oꝝ:ꝛ in
grã gratũ faciẽte elicitoꝝ ẽ mere gratuita ꝛ liberalis.sicut
in ꝑ di.17.q.ꝑ° ꝑbatũ ẽ.Ex q̃ seqt̃ ẽt q̃ qdcũq3 bonũ pos
sumꝰ cũ grã possumꝰ sine grã:ꝛ certe pm̃ ↄñs nõ est catho
licũ:tũc.n.ignorãtia agẽdoꝝ ꝛ ↄcupiscẽtia noxioꝝ nõ eẽt
in nobis pena pmi peti nec hõ fuisset vulneratꝰ in nãlibꝰ:
sic tradit doctrina scõꝝ.2m̃ vo ↄñs nõ est catholicum:qm̃
tũc grã nõ esset nobis adiutoriũ ifirmitatis ꝛ ipotẽtie sic
5 2m rñ3 tradit doctrina catholica.¶ 2° ẽt rñꝰ nõ vitat ꝑpositum.
nã ille error Pelagij de iplẽtiõe ꝑceptoꝝ nõ fuit:q: dice
ret q̃ in ptãte nr̃a ẽ:vt illa sunt nobis ꝑcepta.nũq̃.n.talis
sensus ex dictis eiꝰ recitatis ꝑ cõcilia vl̃ ꝑ scõs alios hẽri
põt:ꝛ certe nec visile est eũ illõ sensisse:ſ3 in h fuit error:
q: voluit q̃ ꝑcepta data absq3 auxilio grẽ ꝑ ꝑpriã vtutẽ
valemꝰ iplere:ꝛ vtrũq3 h ipm ista opi.hꝫ cõcedẽ:cu3 dicit
q̃ possumꝰ absq3 auxilio actꝰ bonos agere:ꝛ si coꝝ funda
mẽta pensent̃ h dicere hñt indifferẽter de quolibet actu
bono moralr̃.ac ꝑ h õ his q̃ cadũt sb ꝑcepto.¶ P.Si nõ
alr̃ negat̃ nobis eẽ poẽ iplere diuina mãdata.igit̃ nõ alr̃ õ
nobis q̃ de Adam añ petm̃ eiꝰ negaret̃:q: nec in illiꝰ fuit
ptãte q̃ ꝑceptũ sibi daret̃.¶ P.Esto q̃ talia opa q̃lia ꝑ
cepta sũt nobis vnq̃ fuissent ꝑcepta adhuc ſ3 intẽtionez
ecclẽe ꝛ scõꝝ non possemus facere illa absq3 auxilio dei.
3 3m rñ3 ¶ 3° rñꝰ ẽt nõ euadit:tũ q: error de quo mentio ꝑncipalr̃
fcã est fuit i h q̃ Pelagiꝰ dic̃ q̃ ea q̃ cognoscimꝰ eẽ volẽda
vel fiẽda a nobis possumꝰ velle vel facere absq3 auxilio
dei.h aũt ↄcedit rñsio cu3 dicit nos posse sine dei auxilio
agere actꝰ bonos moralr̃.vtrũ aũt illi sint meritorij vl̃ nõ
nihil ad ꝑpositũ huiꝰ articuli:tũ q: supra sufficiẽter ꝑba
tũ est:q̃ nedũ actꝰ meritorios:ſ3 nec q̃scũq3 alios moralr̃
bonos possumus agere sine adiutorio dei:tum q: non vi
deꝝ q̃ actus meritorij sint alteriꝰ rõnis ab actibꝰ silibus

in obto ꝛ circũstãtijs:q nõ sũt meritorij:de qbꝰ itelligi dꝫ
rñsio.h ꝑbat̃ ex eo q̃ idem actꝰ nũero põt successiue esse
meritoriꝰ ꝛ nõ meritoriꝰ loquendo de meritorio ad sensũ
supra positũ.actꝰ.n.credẽdi quem hꝫ cathecuminꝰ añ ba
ptismũ nõ ẽ meritoriꝰ.si tñ ille ↄtinuet̃ vsq3 ad ꝑceptionẽ
sacri aut vsq3 ifusionẽ grẽ gratũ faciẽtis:ꝛ vltra vtiq3 erit
meritoriꝰ:silr̃ dolor q̃ peccator ꝑꝑ deum dolet se peccasse
añ ꝑceptionẽ grẽ gratũ faciẽtis nõ est meritoriꝰ:si tñ ↄti
nuet̃ vltra infusionẽ talis grẽ erit meritoriꝰ:ꝛ ↄ̃ actꝰ aliqs
bonꝰ elicitꝰ mediãte grã ẽ meritoriꝰ.ꝛ si ↄtinuet̃ vsq3 post
ꝑuationẽ grẽ erit nõ imeritoriꝰ:ꝛ casus satis ẽ poẽis.poẽ
eñi ẽ q̃ aliqs i grã oret vl̃ speculet̃ in lege dñi:ꝛ tãtũ i tali
actu ꝑsistat q̃ sciẽter omittat aliqd qd tenet̃ tũc facẽ:sic
q̃ omissio illa sit petm̃ mortale.ex his vt puto euidenter
appꝫ q̃ illa ↄ̃ affirm̃ fuit vnꝰ erroꝝ seu articloꝝ dãnatoꝝ
Pelagij.ex q̃ seqt̃ eã nõ debẽ ab aliq̃ catholico sustineri.

Restat articulus 3° in q̃ arguẽdũ est ↄ̃ dcã ꝛ ꝑ oppo 3° artiꝰ
sita pte.Et ꝑ adducã rõnes doctoꝝ tenentiu3
partẽ oppositã:deinde addã quasdã alias rõnes:necnon
scõꝝ auctes qbus pars ꝑdicta cõfirmari posse alicui for
sitan videret̃.¶ Arguit aũt doctor vnꝰ sic.peccator exñs ꝑm
in peccato põt ex puris nãlibꝰ habere attritionẽ de petõ Sco.li.4
oibꝰ circũstãtijs debitis circũstãtionatã.ac per h moralr̃ dis.14.
bonam.igit̃ ꝛc.Assumptũ ꝑbat̃:q: alias oporteret dicere q.2.
q̃ peccator iustificat̃ absq3 aliq̃ dispõne preuia sufficien
te de ↄgruo ex pte eiꝰ ad iustificationẽ:ꝛ difficile eẽt sal
uare q̃ deus nõ esset acceptator ꝑsonaꝝ cũ vnũ iustificat
per infusionẽ grẽ aliũ nõ:vel oporteret dicere q̃ aliqua at
tritio nõ moralr̃ bona esset sufficiẽs dispõ de ↄgruo ad iu
stificationẽ.qd nõ vr̃ ↄueniẽs neq3 veꝝ.¶ 2° aliꝰ arguit 2m
sic.hõ ex puris nãlibꝰ põt hẽ rectũ dictamẽ de aliq̃ dili Och.li.
gẽdo.vbi grã.de diligẽdo deũ sup oia:ꝛ tali voluntas põt 1.dis.ꝑ°.
se cõformare.igit̃ ex puris nãlibꝰ põt deũ diligere super q.2.
oia.ac per h agere aliqd moralr̃ bonũ.¶ 3° idẽ sic.oĩs po 3m
tentia libera põt hẽ aliquẽ actũ circa obiectũ sibi osten
su3.igit̃ volũtas:sed nõ nẽcio deordinatũ.igit̃ põt ex pu
ris nãlibus hẽ ordinatũ:ꝛ ꝑ ↄñs moralr̃ bonũ.¶ 4° idẽ 4m
alibi sic.oẽ qd põt ex se sufficienter in actũ demeritoriũ:
põt etiã ex se sufficiẽter in actũ meritoriũ.pꝫ:q: cũ actus
meritoriꝰ ꝛ demeritorius sint ↄ̃rij nõ est maior repugnã
tia actus meritorij ad nãm in solis nãlibus ↄstitutã q̃ sit
actus demeritorij ad eãdẽ.Sed volũtas põt ex se in actũ
demeritoriũ.igit̃ ex se põt in meritoriũ.non tñ erit actus
meritorius ille ex puris nãlibus:sed ex acceptiõe diuina.
erit aũt ordinatus ꝛ bonus.ꝛ hoc sufficit ad ꝑpositu3.vñ
põt sic argui.volũtas põt ex se in actũ vitiosum.igit̃ ꝛ in
actũ virtuosu3.¶ 5° alius arguit sic.idẽ actus ſ3 spẽ3 põt 5m
elici a volũtate habituata ꝛ a volũtate nõ habituata:ꝛ h Adã li.ꝑ
multo magis videt̃ verũ de habitibus infusis q̃ de acqsi dis.ꝑ°.
tis q minus cadũt sub experiẽtia nr̃a:sed volũtas mediã
te charitate põt in actũ bonũ ex gñe:q: in meritoriũ.vbi
grã.dilectionẽ dei ꝑꝑ se.igit̃ absq3 charitate in puris nãli
bus exñs põt in actũ bonũ eiusdẽ spẽi.¶ 6° idem arguit 6m
sic.In volũtate ex frequẽtia actuũ bonoꝝ elicitoꝝ mediã
te charitate põt gñari vnꝰ habitꝰ nãlr̃ inclinatiuus i actꝰ
siles.ꝛ ita si subtraheret̃ charitas infusa adhuc voluntas
posset mediãte habitu acqsito elicere actꝰ siles prioribꝰ:ꝛ
ꝑ ↄñs bonos moralr̃.hec sũt rõnes scribẽtium ꝑ opposita
pte.nũc adduco alias.¶ 7° sic.in puris nãlibꝰ hõ põt stã 7m
te dei ifluẽtia gnãli pentes honorare.idigẽti subuenire.ꝑ
patria fortiter ꝛ ↄstãter pugnare:ꝛ multa alia iuxta iudi
ciũ recte rõnis:in qbꝰ nullus diceret eũ peccare aut male
agere:sed bñ ꝛ laudabilr̃.igit̃ põt absq3 dei spãli auxilio
agere bñ moralr̃.Assũptũ pꝫ:qm̃ ẽt de ifidelibꝰ plibꝰ le
gimꝰ q̃ frequẽter talia egerũt:ꝛ ex his laudant̃ nec vitu

8m peranť. ¶ 8° ex puris nālib' pōt quis agere actū remune
ratione seu pmio: ⁊ si nō eterno saltē tēporali dignū. igiť ⁊
actū moralr bonū. ꝯña ē euidēs: q2 nullus act' nisi sit re
ctus ⁊ moralr bon' ē aliq̄ pmio dign'. Assūptū pbať. tū
ca°.p. p illud qđ h2 i Exo. de obstetricib' egyptys q̄ timētes deū
seruabāt pueros hebreoꝝ ꝯ pceptū Pharaonis. ⁊ ibidem
dr. bñ g̃ fecit de' obstetricib'. ⁊ itez: q2 timuerūt obstetri
ces deū edificauit illis domos. nō pmiasset aūt dñs etiaz
illo pmio nisi act' ille sic fuisset pmiādus: vl' si fuisset vi
tiosus aut moralr malus: qđ oporteret dicere. Si dicatur
ꝙ nō fuit moralr bon' cū fuerit act' libere ⁊ de libertate
elicit'. Idē p3 ēt de antiqs romanis q suis strenuis actib'
cap.15. meruerūt gl'ias ipery. vñ de eis dicit Augu. li. 5. de ci. dei.
Quib' g̃ nō erat datur' de' vitā eternā cū scis angel' suis.
si neq3 hāc eis terrenā gl'iā excellētissimi ipery ꝯcederet
nō redderet merces bonis actib' eoꝝ. i. v̄tutib' qbus ad
tātā gl'iā puenire nitebanť. Et paulo post subdit. nō ē qđ
de sūmi ⁊ veri dei iustitia cōquerant. pceperūt mercedē
suā. vbi manifeste innuit ꝙ eoꝝ laudabilib' actib' iuste
merces illa tēporalis reddita sit a dō. Et qđ p's est ēt dič
ꝙ suis v̄tutib' ⁊ bonis actib': ex quo asserit eos exercuisse
9m act' v̄tuosos ⁊ bonos moralr. ¶ 9° si sine spāli gr̃a ⁊c. seq
tur ꝙ qlibet ifidelis: imo ēt ⁊ fidelis expñs i pctō mortali
quocūq3 suo actu deliberate scdo peccaret qđ nimis durū
vi. sic. n. seqť ꝙ dādo elemosynā ⁊ orādo deū ⁊ testifican
do veꝝ ⁊ defendēdo iniuste oppssuz: ⁊ multa alia faciēdo
de gñe bonoꝝ q̄ hoies pctōres quotidie opanť peccaret:
qđ nō vi bñ dcm nec catholice. cū eos ad talia opa plati ⁊
pdicatores eccl'ie quotidie exhortenť. vñ ēt ex h seqť ꝙ
nec ifidelib' eēt pdicandū vt ꝯuerterenť ad fidez: aut vt
exercerēt iustitiā: vel exhiberēt op' aliqđ mīe vl' pietatis.
⁊ silr nec chrianis pctōrib' q nō sunt in charitate: q2 nulli
suadēdū est vt faciat aliqđ qđ ipse faciēdo peccet: ⁊ oūm
10m ꝯña p3: q2 ql3 talis caret gr̃a dei. ¶ 10° sm h sequereť ꝙ
cap.35. hō nō posset vti volūtate sua ⁊ li° ar° nisi male. ꝯ Aug. z.
de li. ar. vbi iter media bona qb' hō bñ ⁊ male vti pōt: cō
11m putat volūtatē. ¶ 11° hō in solis nālib' ꝯstitut' teneť bñ
velle. igiť pōt ex solis nālib' bñ velle. añs p3: q2 alias non
peccaret nūq̄ bñ volēdo: qđ nō est dōm. ꝯñtia pbať: q2 i
nullo statu quis teneť ad aliqđ: qđ p tūc nō est sibi poe.
12m ¶ 12° q̄ro ď isto spāli mō iuuādi ad bonū actū: aut. n. de'
iuuat cādo aliqđ donū habituale seu gr̃am gratū facien
tē seu gr̃az gratis datā: q̄ pōt iexistere ēt nō actualr opan
ti: ⁊ nō actualr volēti: ⁊ tūc seqť ꝙ solū pp posse hō indi
geat isto adiutorio spāli: cui' oppositū pluries dcm est su
pra. Aut iuuat imediate efficiēdo ip3 actū volēdi. ⁊ si sic.
aut ipm actū solus de' cāt ⁊ volūtas tm̄mō recipit. ⁊ tunc
seqť ꝙ ille act' nō est in ptāte hoīs nec ei iputādus ad pre
miū vel ad penā. nec meritori' neq3 demeritori': qđ nō ē
dōm: aut nō solus de' cāt illū: s3 sil' ipse cū volūtate: ita ꝙ
deus sit tm̄ partiale efficiens: ⁊ cū isto mō ēt ꝯcauset oēm
effectū cuiuscūq3 cāti agētis siue nālis siue liberi: ⁊ oēm
actū siue sit bonus moralr siue malus. ⁊ h dr̃ isluētia dei
gnālis sequiť ꝙ vltra gnālē dei influentiā nō indiget spe
ciali dei adiutorio ad bñ volēdū: cui' oppositū pncipalr
intēdiť. ¶ Auctoritatib' ēt pōt ps illa ꝯfirmari. ⁊ p auctē
Apl'i p° ad Cor. dicētis. Qui statuit in corde suo firmus nō
Apl's hñs necessitatē potestatē hñs sue volūtatis: ⁊ h iudicauit
ca.7. in corde suo seruare virginitatē suā bñ facit. hic Apl's dič
ꝙ volūtas seruandi virginitatē est in ptāte hoīs: ⁊ sic vo
lens bñ facit. z. eccl'iastici scribiť. si volueris mandata cō
Eccl.ca. seruare ꝯseruabūt te. ⁊ seqť apposuit tibi aquā ⁊ ignē ad
15. qđ volueris porrige manū. añ hoiez vita ⁊ mors. bonus ⁊
malū qđ placuerit ei dabiť illi. in multis ēt ptib' scriptu
re ꝯuenit volūtas hoīs dicēdo. noli h ⁊ noli illud: ⁊ vtiq3

sm hoc: qđ dicit Aug. in de gr̃a li. ar. circa pn^m. vbi ad fa
ciendū aliqđ vel nō faciēdū in diuinis monitis opus volū
tatis exigiť satis li. ar. demonstrať. Et p ꝯñs talia sunt in
hoīs ptāte. ¶ Auctoritaub' ēt Aug. idē pbať. Primo qdez Aug°.
ipse in de spū ⁊ lra. sup illo v̄bo Apl'i ad Ro. dū. n. gentes ca.z°.
que legē nō hñt nālr q̄ sunt legis faciunt. dicit ꝙ ab ipsis
infidelib' q̄dā fcā itelligim' vel audiuim' q̄ sm iustitie
regulā nō solū vituperare nō possum'. veꝝ ēt merito recte
q3 laudare: ⁊ paulo post. sicut nō ipediūt ingt ad vitā eter
nā iustū quedā pctā venialia sine qb' hic vita nō ducitur.
sic ad salutē eternā nō psunt impio aliq̄ bona opa sine q
bus difficillime vita cuiuslibet pessimi hoīs iueniť: ex q
bus p3 ꝙ sm ipm ab ipys seu infidelib' fiūt quedā bona
opa recte laudabilia s3 regulā iustitie: ⁊ p ꝯñs bona opa
moralr: l3 illa nō sint meritoria vite eterne. Et de talibus
bonis. s. meritorys itelligit Aug. vbicūq3 dicit ꝙ sine gr̃a
nō possum' bonū facere: qđ euidēter pbari vi ex eo qđ 4°
li. ꝯ Julianū. post longā disputationez: qua pbare visus ē ca.19.
ifidelib' nulla eē opa bona: exponēs se dicit sic. scito nos
illud bonū hoīz dicere illā volūtatē bonā illud opus bo
nū sine dei gr̃a q̄ dať p vnū mediatorē dei ⁊ hoīz nemi
ni posse ꝯferri. p qđ solū hō pōt ad eternū dei donum re
gnūq3 pduci: oīa pinde cetera q̄ videnť iter hoies hēc alī
qd laudis videanť tibi v̄tutes vere videanť opa bona qd
ad me ptinet: q̄si dicat de alys bonis q̄3 de meritorys nō
est cura mei sermonis. ¶ z° idez in de duabus alab' cir z^m
ca finē. ait. pptrea. n. corpea diligēdo peccamus: q2 spūa
lia diligere ⁊ iustitia iubemur ⁊ nā possum': ⁊ tūc in nr̃o
gñe optimi ⁊ beatissimi sum'. hic aduerte q' dicit nos nā
posse diligere spūalia q̄ dilectione optimi sumus. ¶ 3° ꝯ 3^m
Adimatū. nisi qs volūtatē mutauerit bonū opari nō pōt ca.26.
ꝙ in nr̃a positū esse ptāte alio loco dñs docet. vbi ait. aut
facite arborē bonā ⁊c. ¶ 4° ꝯ fortunatū. hinc igt est pre 4^m
miū. q2 ppria volūtate recta facim'. ⁊ ifra. si g̃ iperatū est
nobis vt faciam' arborē aut bonā aut malā nostrū est eli
gere qd velimus. ¶ 5° ꝯ felicē manicheū li. z. paulo post 5^m
pn^m. h3 ingt Aug. vnusq̄sq3 i volūtate aut eligere q̄ bona
sunt ⁊ esse arbor bona. aut eligere q̄ mala sunt ⁊ esse arbor
mala. ¶ 6° idez ad Simplicianū. li. z. Quis sit i ptāte cu 6^m
iuscūq3 qd velit: nō est tm̄ in cuiuscūq3 ptāte qd possit vel q.p°.
facere cuiq̄ vel a quocūq3 pati. In multis ēt locis libro
rū de lib° ar°. ⁊ retractationū dicit ꝙ nihil est tā i potesta
te nr̃a q̄3 ipm velle. sed nō est dōm ꝙ solū malū velle sit i
nr̃a ptāte. aliogn libertas arbitry nō nisi ad malum data
nobis eē videreť: qđ nō ē dōm. igiť ⁊ bonū velle est i nr̃a
ptāte: ⁊ p ꝯñs ex nobis possum' bñ velle. ¶ Demū magr̃ 7^m
sniaꝝ expsse determiat oppo^m oīuz pdcōꝝ tenēs ptē op
positā q̄onis. vñ li. z. d. 26. ait sic. añ gr̃az puenientē ⁊ ope
rantē q̄ volūtas bona pparať in hoie pcedūt q̄dam bona
ex dei gr̃a ⁊ li° ar°. ⁊ q̄dā ēt ex solo li. ar. qb' tm̄ vitā nō me
reť neq3 gr̃am q̄ iustificať. ⁊ postea subdit. nō negam' tm̄
multa añ hāc gr̃az: ⁊ pter hāc gr̃az fieri bona ab hoie per
li. ar. vt ait Aug. in rñsionib' ꝯ Pelagianos. vbi dič hoies
p lib^m ar^m agros colere: domos edificare: ⁊ alia plura bo
na facē sine gr̃a opante. ¶ Ad p^m rñ° negādo simplr añs Ad p^m
vtpote doctrine scōꝝ expsse ꝯriū. ait. n. Aug. hypon. rñsiōe sco. v'.d
3° Petrū nisi dñs respexisset nūq̄ pnia mot' amare fleuis
set. ⁊ paulo post. ē igiť igt li^m ar^m. ꝙ absq3 eē nō negaue
rit: s3 ꝯfessus fuerit ꝙ sine deo bonū opus. i. ꝙ ad et' scih
ppo^m ptinet nec icipe nec pficē possit. catholicus est. vbi
innuit ꝙ dicēs op^m nō ē catholic'. ꝯstat āt ꝙ talis attritio
sic pfecte circūstātiōata ptiet ad scm hoīs ppo^m velut sal
tē ichoatio q̄dā. Itē Amb. li. 9. sup Lucā de fletu ēt Pet.
loquēs. bone igt lachryme q̄ culpā lauāt: deniq3 q̄s Jesus
respicit plorāt. Negauit p° Petr' ⁊ nō fleuit. negauit z ⁊
nō fleuit

nō fleuit.q2 adhuc nō respexerat dn̄s.negauit 3°:respexit
cap.45. iesus ⁊ ille amarissime fleuit.⁊ sic pbat Augu.li.p̊.de grā
chri ⁊ pctō originali.vbi allegat h̄ vba.nō pōt dici φ cor
poralib⁹ oculis eū dn̄s respexerit visibilr admonēdo.Et
iō qd ibi scriptū ē īngt Aug.respexit eū dn̄s:int⁹ actū ē in
mēte:actū est ī volūtate.Mīa dn̄s latenter subuenit:cor
tetigit.memoriā reuocauit.iteriore grā sua visitauit Pe
trū.iterioris dolo vsq3 ad exteriores lachrymas mouit ⁊
pduxit affectū.Ex qb⁹ appet fm istos duos scōs φ Pet.
de suo pctō nūq̄ sufficiēter atteri vel dolere potuisz nisi
eū dn̄s spāli grā adiuuissz:⁊ sic̄ de ipso:ita ⁊ de ceteris est
cap.31. ꝯfitēdū.vn̄ ð fi.ad pe.ait Aug.Firmissime tene ⁊ nullate
nus dubites neminē h̄ posse bonū pniaʒ agere:nisi quē
de⁹ illuminauerit ⁊ gratuita misatiōe ꝯuerterit. Apl's enī
dic̄. Ne forte det illi pniaʒ ad cognoscēdā veritatē ⁊ resipiscāt
a diaboli laqueis.Itē in de grā ⁊ li.ar.nisi donuʒ dei ipsa
cap.9. ꝯuersio eēt nō ei diceret̄ de⁹ virtutū ꝯuerte nos.Itē li.5.ꝯ
Julianū.q̄tālibꝫ īngt pbeat deus patiētiā.s.expectādo ⁊
sustinēdo pctōres nisi ipse dederit quis agit pniam:q.d.
nullus.⁊ h̄ latī pbat p iā allata apl'i vba.pꝫ igit̄ φ illud
añs ē falsū.Ad pbatōeʒ ꝯcedēdū ē qd p̊ īfert.s.φ absq3
p̊⁹ dispōne ex pte pctōris ex pte inq̄ ei⁹ tm̄.ita vꝫ.φ illa
nō sit a deo puenīēte iustificat̄ pctōr.vn̄ gratis iustificat̄
p grāʒ ipsi⁹:sic̄ dicit apl's.Et cū īfert̄ φ eēt difficile salua
re φ de⁹ nō eēt acceptator psonarū:dōm φ si sit fmo de
acceptatōe psonaꝝ vt sonat ī ptīn:quēadmodū Jaco.2.
cuʒ dicit.si psonas accepitis pctīn opamini:⁊ vt accipit̄
cap.2. ad Ro.2.cū ait.nō ē psonarū acceptatio apd deū:neq̄
est difficile saluare φ de⁹ sic gratis iustifica⁹ vnū ⁊ n̄ aliū
nō sit acceptator psonarū:imo facillimū ē illō videre.nā
ille tm̄ dr̄ acceptator psonaꝝ q in dādo mūera vel p̄mia
attendit gen⁹ vel nationē statū vel ꝯditionē aut aliq̄ p̄ro
gatiuā psonalē q̄ vna psona pter dignitatē meritoꝝ aliā
excellit.vn̄ vbū Jaco.dcm̄ ē ꝯ eos q diuites diuitiarū in
tuitu paupib⁹ pponorāt vt pꝫ in p̄n.dci.c.p Augu.in epl'a
ad Diero.ð vbis Ja.q totā legē fuauerit:offēdat āt ī vno
fcūs ē oiuꝫ re⁹.vbū q̄q3 Pau.dcm̄ ē ad docēdū φ de⁹ ī iu
dicādo nō attēdit natiōeʒ vl' gen⁹:sꝫ tā gētili q̄ iudeo re
cap.10. tribuit fꝫ merita.sīlr ⁊ Pe.actuū.10.dic̄ n̄ eē acceptatio
nē psonaꝝ apud deū.q2 nō acceptat psonas intuitu gnīs
seu natiōis:sꝫ vt ait in oī gēte q timet deū ⁊ opat̄ iustitiā
accept⁹ ē illi.nūc aūt pꝫ φ de⁹ oū pcise grīs ⁊ ex sua libta
te mere huic dat grāʒ:illi nō dat.hūc vocat:illū nō vocat:
nō attendit in ipsis aliquā talē prerogatiuā psonalē:⁊ iō
neq̄ pt dici acceptator psonarū ad sensuʒ illū.si vō acci
pet̄ acceptatio psonaꝝ sim' p pdilectōe q̄ vnū alteri olo
sili pdiligit:eiq3 grās ⁊ dōa largit̄ q̄ reliq̄ dnegat nō dbe
mus conari ipaʒ a deo excludere.sꝫ simplr cū apl'o ꝯfite
Ad 2m quod fuit dctū vbi supra. ri φ cui⁹ vult misēt ⁊ quē vult idurat.⁊ ad h̄ valēt mlta
dcā de pdestinatiōe dei eterna.li.1.d.40.⸿ Ad 2m dōm
φ p̊⁹ ps añtis accipiēdo rectū dictamē p dictamine q̄ di
ctat̄ qd:⁊ quēadmodū fꝫ.s.oēs dbitas circūstātias aliqd
est diligēdū vl volēdū:ē simplr falsa.vt pꝫ ex dcis in ꝯne
2ª.Etiā falsa ē 2ª ps si itelligat̄ φ volūtas ex se pōt se cō
formare tali recto dictamini.vt oꝫ itelligi ad h̄ φ valeat
Ad 3m ꝯn̄a.⁊ falsitas pꝫ ex dcis in ꝯne 3ª.⸿ Ad 3m dōꝫ φ volū
tas circa nullū obm sibi ostēsuꝫ pt ex se tm̄ actū hr̄e mo
raliter bonū.vn̄ si aliquē hēat nō adiuta diuinitus necio
ille erit deordinat⁹ pp carētiā alicuius dbite circūstātie.
Ad 4m ⸿ Ad 4m sim' nego minorē:sic̄ ex toto eā negaret Aug.
vt pꝫ ex plib⁹ auctib⁹ adductis. Ad pbationē ꝯn̄s p̊me
ex suppōne p̊ª.⁊ ex alia eiusdē in de grā chri ⁊ pctō origi
cap.14. nali.allegata in pbādo ꝯnē 3am.⁊ certe nō vī mihi φ hn̄
sonet in aurib⁹ alicui⁹ fidel.cū ipsa oio excludat nec̄itatē
auxilij diuī ad oēm actū bonū.nā ꝯstat φ quēlibet actuꝫ

malū possum⁹ ex nobis:nec ad aliquē talē iuuat nos spā
liter de⁹.Si aūt qcūq3 pt ex se in actū maluꝫ pōt ex se in
actū bonū opp̄m.sequit̄ φ quēlibꝫ actū bonū possum⁹ ex
nob absq3 spāli auxilio dei.pbō nl'la ē.q2 q̄uis ꝯria sint
susceptibi⁹ ī eodē:neutrūq3 sit subo repugnās.⁊ p ꝯn̄s tā
bon⁹ act⁹ q̄ malus ei opposit⁹ suscipi possit ī volūtate:qd
tm̄⁹ pbat̄ p illō assumptū.nō tm̄ seqt̄ φ si volūtas possit
in se efficere actū malū.φ possit ēt bonū:sic̄ nec si hō pōt
ex se hr̄e errorē alicui⁹ vitatis:pōt ēt ex se hr̄e sciam illi⁹.
aliogn hō nāliter ex se posset scire oēm vitatē creditā de
trinitate.⁊ aliā q̄lꝫ nobis reuelatā ⁊ scire dterminate q̄t
astra sunt in celo:⁊ sic de mltis vitatib⁹:quas nos ex nob
nāliter scire nō possum⁹.nā circa q̄lꝫ illarū possumus ex
nob errare.⸿ Ad 5m ⁊ 6m dōꝫ φ esto φ ꝯcedēt̄ illō assū Ad 5m
ptū.nō pbat tm̄ ppōm.q2 vltra hītū quēlꝫ nec̄iū ē nob ad ⁊ 6m
bonū velle φ de⁹ moueat spāliter nr̄aꝫ volūtatē:sic̄ in so
lutiōe.12.argi dclabit̄.⸿ Ad 7m dicēdū φ lꝫ hō in solis Ad 7m
suis nālib⁹ ꝯstitut⁹ possit sine spāli auxilio dei honorare
pentes subuenire idigēti:⁊ alia multa agē de gn̄e bonoꝝ.
nullū tm̄ boꝝ pt agē pp qd oꝫ:⁊ quēadm oꝫ fꝫ oēs circūstā
tias reqsitas ad moralē boni³ act⁹.saltē.n.dficiet circū
stātia vltiati dbiti finis q ē de⁹.vt supra pꝫ.ac p h̄ nec p̄t
agere actū aliquē moralr bom:vt in ppo bī fmo de ipo.
⁊ iō de gētilib⁹ ⁊ sim' ifidelib⁹ q dr̄r talia exercuisse.dōꝫ
φ lꝫ talia egerint q̄ erāt bōa ex gn̄e vel ex offō iux̄ modū
loquēdi Aug.nō tm̄ illa egerūt vitiate pp deū.ac p h̄ nec
ppter id finalr ppter qd dbuerūt.⁊ iō nō vtuose:sꝫ male
atq3 vitiose.q̄re nec ipoꝝ act⁹ fuerūt moralr boni.⁊ hec
tota solo virtualr hr̄ ab Aug.li.4.ꝯ Juli.⸿ Ad 8m nego cap.10.
añs.Ad p̊mā pbōnē q̄ est de obstetricib⁹.dōm φ illū ti Ad 8m
morē dei p quo dr̄ deū edificasse illis domos nō hūerūt
ex se tm̄.sꝫ ex deo misicorditer inspirāte.⁊ satis verisile
est:vt dic̄ qdā doctor:φ ille obstetrices ex iformatiōe he
breoꝝ fuerūt ꝯuerse ad veri dei cultū.lꝫ nō forte ꝯuersio
ne pfcā.vn̄ iā timorē dei veri hēbāt:vt dic̄ scriptura.qua
litercūq3 tm̄ illō se hūerit.dōꝫ est φ nec sic timuerūt deū
nec ei⁹ timore pueros ꝯseruauerūt nisi deo spāliter adiu
uāte.Et idē dōꝫ eēt de romanis de qb⁹ arguit̄.si ꝯcedere
tur φ aliq̄s act⁹ ve vtuosos habuissent:⁊ ita etiā gn̄alr de
ceteris:q qcq̄ vtuose fuissent opati:sic̄ pꝫ ex auctē Aug.ī
p̊ ar.alla.ð fmōe ipsi⁹ de patiētia:⁊ silr ex ei⁹ li.4.ꝯ Jul.
vbi sile ꝯ se argu. Juli.recitās ait:sꝫ acerbissimi grē hui⁹ cap.8.
inimici exēpla nob oppositis ipioꝝ q̄s dic̄ alienos a fide
abūdare vtutib⁹ ī qb⁹ sine adiuto grē solū ad nāe bom.lꝫ
supstitiōib⁹ mācipatū q soli⁹ libtatis igenite virib⁹:⁊ mi
sericordes crebro:⁊ modesti:⁊ casti īueniunt̄:⁊ sobrij ⁊c̄.
Et ꝯ h̄ argu.q̄si rn̄dē⁹ stati seqnti.c.Certo īngt tolerabili⁹ cap.9.
illas q̄s dicis ipys eē vtutes dino mūeri poti⁹ q̄ eoꝝ tri
buēs tm̄⁹ volūtati:lꝫ ipsi h̄ nesciāt donec si ex illo pdesti
natoꝝ nūero sint accipiāt spm̄ q ex dō ē vt sciāt q̄ ex deo
dōata sunt eis.veꝝ q2 vt pꝫ p eūdē Aug.5.de ci.dei.⁊ plī cap.12.
b⁹ seqntib⁹.illi romani ð qb⁹ argt̄ act⁹ illos q putant̄ esse
vtuosi p obtinēda mūdi gl'ia vltimate finalr exercebāt.
dōm ē neq̄ ipos exercuisse act⁹ ve vtuosos seu moralr
bonos:nec ēt vllo p̄mio eterno vl' tpali:sꝫ poti⁹ pēa ⁊ sup
plicio dignos.Cū āt Aug.dic̄ eis redditā eē mercedē bōis
artib⁹.i.vtutib⁹.dōꝫ:vt in p̊ li.d.1.q.3.ar.2.lati⁹ dixi.φ nō
iō dr̄ merces illa eis reddita:q2 p p̄mio suoꝝ actuuꝫ eis
deus illā ꝯtulerit:sꝫ q2 p illa obtinēda ipsi suos act⁹ age
bāt.Et iō dicit Aug.φ eoꝝ intētiōi merces quā q̄rebant cap.8.
est reddita.sic̄ ēt de hypocritis dic̄ saluator:receperunt mer
cedē suā.i.quā q̄rūt:quoꝝ tm̄ act⁹ vtiq3 ꝯstat eē vitiosos.
nec vlla muneratiōe nisi penali dignos.artes ēt illoꝝ nō
dr̄r bone nec vtutes nisi fm silitudinē ⁊ hoīum estima
tioneꝫ.vn̄. Ista īngt Augu.laudis auiditas ⁊ cupido gl'ie cap.12.

multa alia miráda fec̃ laudabilia.s.atq3 gl'iosa fm boiu3
estimationé.r.c.19.Quobré ingt q̃uis vt potui satis expo
sueri q̃ cá de⁹ vn⁹ ver⁹ ꝛ iust⁹ romanos fm quádá formá
terrene ciuitatis bonos adiuuerit ad táti iperij gl'ia3 ꝯse-
quédá:pót tñ ꝛ alia cá eé latérior pp diuersa merita gñis
búani deo magis nota q̃ nob:dú illud ꝯstet iter oés vera
citer pios nemině sine va pietate.i.vi dei vero cultu verá
posse bře vtuté:nec eá verá eé qñ gl'ie fuit búane.Et idě
li.4.ꝯ Julia.caplis.2.ꝛ duob⁹ sequétib⁹.Qd ét dič Aug.
nó é ꝙ súmi ꝛ veri dei iustitia côquerant:pceperút mer
cedě suá.nó est dcm.q.si illá nó recepissent de⁹ iniuste cú
eis egisset:nó eis.s.ꝯferě° ꝙ illoꝝ opeꝝ iusti⁹ exegisset.s3
ió dcm é vt excludaẽ q̃rela.q̃ l3 nó fm vitaté:tñ fz boiu3
falsam estimationé:g eiusmodi act⁹ putabát vtuosos:ac
p h pmio dignos ꝯ deú fieri potuisset si mercedě illis nó
reddidisset. Jlla eni eis reddita ois olo q̃rela ét fm opi.
Ad 9ᵐ falsa3 alias poře3 ꝯ dei iustitiá est exclusa.¶ Ad 9ᵐ negá
dá é ꝯña:nec val3 pbó.q2 l3 gl3 taliú careat gr̃a gratú fa-
ciéte seu charitate q̃ é bit⁹ isusus:si tñ caret oi gr̃a dei gra
tis data:ꝛ oi gratuita dei motóe ad actú boᵐ.gnimo mul
tis talib⁹de⁹ spáliter auxiliaẽ ad bñ agédú:nó tñ negádú
est multos boies eiusmodi act⁹ ex offo seu ex gñe bonos
agédo peccare.peccát eni cú nó pp illó:ꝛ sic agút:pp qó ꝛ
quéadmodú agere debét siue sint infideles siue cbriani.
nec tñ peccát pdicatores monétes eos ad illos act⁹ recte:
ꝛ fine debito exercédos.si ꝛ ipsi actú sue pdicatióis:qué
admodú ꝛ quo fine dbét exerceát.vñ sič dicit Aug.li.p ꝯ
Crescétiú.circa pnᵐ.sič maligni suasor pcti:ét si nó psua-
serit merito pená deceptoris icurret:ita fidelis iustitie p-
dicator:ét si ab boib⁹ respuaẽ.absit vt apud deú sui offi-
cij mercede fraudeẽ.Si g̃ pdicet quis alijs vt eiusmodi
act⁹agát pp deú:siue illi nó agát siue agát nó pp deú:aut
cú omissióe alteri⁹ dbite circústátie nó solú ipse nó pec-
cat.s3 ét mereẽ:dú tñ offm pdicatióis:sič dixi:quéadmo-
Ad xᵐ dú d3 exerceat.¶ Ad 10ᵐ dd3 ꝙ volútate p nosipsos ma
le vti possum⁹.bñ vo neq̃q̃ nisi diuinit⁹adiuti.Et ió ipse
cap.9. met Aug.p retrac.vbi ꝛ hác snia3 recolit ait:ꝙ ex deo est
ét bon⁹ vsus libere volútatis:ꝛ ꝙ nisi volútas diuinit⁹ ad-
Ad xiᵐ iuueẽ a mortalib⁹ recte viui nó pt.¶ Ad iiᵐ negáda est
ꝯña.ad pbóně dóm ꝙ vtiq3 verú est ꝙ p nullo statu gs
teneẽ ad aliqd qó p tunc é sibi ipoře:ꝛ verú ét é ꝙ p isto
statu nó é boi ipoře bñ agere.ná pót cú adiutorio gr̃e bñ
agere:s3 bñ é sibi ipoře ex se tñ bene agere.Et vtiq3 bó p
isto statu teneẽ ad aliqd ad qó p se solú ipse nó pót.h rñ-
cap.6. sio ꝯfirmaẽ p rñsioně Aug.datá ad argu.Celestini i de p-
fec.iustitie.arguebat siqdě ille.bó d3 eé sine pctó.ꝛ ꝯstat
eú non aliud debere q̃ pót.g bó pót esse sine pctó.ad qó
Aug.rñr ingt eadě similitudine q̃ supi⁹ rñr.Cú eni videm⁹
claudú g fuari pót recte vtiq3 dicimus d3 eé bó iste sine
claudicatióe:ꝛ si d3 pót.nec tñ cú vult ꝯtinuo pót:sed cú
fuerit adhibita curatióe sanat⁹ ꝛ medicina adiuuerit vo
lútaté.h sit in iteriore boie qó ad pctm attinet tá q̃ eius
claudicatioňe p ei⁹ gr̃a3 g venit nó vocare iustos:s3 pctó
res:q2 nó est op⁹ sanis medicus:s3 male habétib⁹.Ex his
collř ꝙ vtiq3 bó p statu isto d3 ꝛ teneẽ esse sine pctó.nec
tñ pót p se tñ sine adiutorio diue gr̃e eé sine pctó.sic i p
posito dóm é.Posset ét dici ꝙ l3 bó in sol nálib⁹ p statu
isto ꝯstitut⁹ teneaẽ bñ agere.nó tñ teneẽ ex solis nálib⁹
bñ agere.ꝛ ió nó sequiẽ vt possit ex solis nálib⁹ bñ age-
Ad izᵐ re.¶ Ad izᵐ dico ꝙ l3 de⁹ frequéter iuuet boiem ad bñ
agédu3 p aliqó habituale donú qó cát in aia.nó tñ tñ sic
iuuat.s3 ét iuuat ipm actú imediate cándo:ꝛ ad ipm ime
diate mouédo potétiá.vñ bó hñs gratiá etiá gratú facié-
té.ꝛ aliud qócúq3 habituale dei donú adhuc ad bñ opan
dú indiget alio spáli auxilio dei fm doctriná beati Aug.

in de ná ꝛ gr̃a.sic dicétis.mala nr̃a nó adhuc solú sugnus cap. 26.
medic⁹ sanat:vt illa iá nó sint:s3 vt decetero recte ábula-
re possimus:qó qdé etiá sani nó nisi illo adiuuáte poterí
mus.Et ifra.sicut ingt oculs corpis ét plenissime san⁹ ni-
si cádore luce adiut⁹nó pót cernere:sic ꝛ bó ét plenissime
iustificat⁹ nisi eterna luce iustitie diuinit⁹ adiuueẽ recte
nó pót viuere.ꝯstat aút nullú nó habété gr̃a3 gratú facié
té eé plenissime iustificatú.sic igiẽ ad argᵐ dico ꝙ de⁹ iu
uat nos imediate ipm actú efficiédo.ꝛ ꝙ nó ipe solus ef-
ficit actú.s3 ét volútas coefficit:s3 vt iá tetigi nó solú iu-
uat de⁹ ad boná velle ptialr coefficiédo:g é modus côis
g côcurrit ad cuiuslz creati agétis quélibet effcm:vt i ar-
guměto dicebaẽ.s3 ét quodá alio⁹ spáli.v3 faciédo ipsa3
volútaté ptialr côcáre:ita ꝙ ipa volútas ptialr côcausat
applicata ꝛ q̃si instrlr mota a dó ad sic ptialr cándú.Jn
qua tñ motioe ipsa nó necitaẽ:sed instm liberú exńs in
cui⁹ ptáte est seq motioně pmi agétis iuuaẽ:ita vt agat q̃
nó sic adiuta neq̃q̃ agere potuisset.Ad pductioně vo act⁹
mali solú pᵘˢ de⁹ ꝯcurrit:q2 nó facit volútaté agere actú
malú:sicut facit eá agere actú bonú.ꝛ h est illó adiutoriú
dei spále sine quo dico nihil nos bñ velle vel facere.Jsta
clare docet btus Aug.in de gr̃a ꝛ li.ar.vltra mediú:dicés
sic.Certú é nos velle cú volum⁹:s3 ille facit vt velim⁹ bo
nú de q̃ dcm é:ꝙ pparaẽ volútas a deo:de q dcm é.g opa
tur i nobis ꝛ velle.Certú é nos facere cú facim⁹.s3 ille fa-
cit vt faciamus pbédo vires efficacissimas volútati g di
cit faciá vt in iustificatióib⁹meis ábuletis ꝛ iudicia mea
obseruetis ꝛ facietis.Jté paulopost ipse vt velim⁹ opaẽ
icipiés:g volétib⁹ opaẽ pficiés.pp qó ait Apls.cert⁹ sus:
qm g opaẽ in nobis op⁹ bonú pficiet vsq3 i dié iesu cbři.
vt g velim⁹ sine nob opaẽ.cú aút volum⁹.ꝛ sic volum⁹ vt
faciam⁹ nobiscú opaẽ:tñ sine illo vel opante vt velimus
vel coopante cú volum⁹.ad bona pietatis opa nihil vale-
mus.h ipse.que vba si bñ ꝯsiderenẽ:p3 eú distiguere du-
plicě dei modú opandi circa boᵐ velle nřm.vn⁹est sibi p
pri⁹ in q̃ volútas nr̃a nó coopaẽ:vtpote facere nos velle.
ió ait.vt g velim⁹ sine nob opaẽ:sine nob inq̃ opantibus
vt velim⁹:q2 l3 volútas velit ꝛ causet volitioně:nó tñ fa-
cit se velle aut cáre volitioně:nec tñ q2 deus facit.ió ipsa
nó cát:s3 potius ió cát.Et ppea ad illó excludédú Aug.in cap.7.
de correc.ꝛ gr̃a.de filijs dei de qb⁹ ait apls ꝙ spú dei agú
tur.ingt.aguntẽ eni vt agát nó vt ipsi nihil agát.Ali⁹ mo-
dus é sibi ꝛ volútati côis.s.cáre volitioně.ió ait.Cú volu
mus nobiscú opaẽ.ꝛ q2 vtrúq3 nobis necm est nec alteꝝ
tñ suffič ad bñ velle:ió addit.tñ sine illo nihil opante vt
velim⁹ ꝛc̃.Jté i de va inocétia.Quotiés ingt bona agim⁹
de⁹ in nob atq3 nobiscú vt opemur opaẽ.Jté i eodě.mul
ta de⁹ fač in boie bona.q̃ nó fač bó q̃ deus nó facit vt fa-
ciat bó.¶ Ad auctě apli dóm ꝙ talis vtiq3 h3 ptáté vo- ad apls
lútatis sue:nó qdé sic ꝙ possit ex se sic velle sine adiuto-
rio illi⁹g dicit:sine me nihil potestis facere.S3 sic ꝙ illo
iuuáte ꝛ velle ꝛ pficere possit:de q̃ dcm est.g opaẽ in no-
bis ꝛ velle ꝛ pficere p bona volútate:ꝛ fm húc sensu3 in
telligende sunt cetere siles auctes.Qd bñ docet idě apls
ad phil.cú ait.oia possu3 i eo.i.p eú g me ꝯfortat.i.g mihi cap.4.
potitaté tribuit:vt expóit glo.ita ét docet Aug.i de pfec.
iustitie.ꝛ i de gr̃a ꝛ li.ar.ꝛ in li.retrac.in locis q̃pluribus.
¶ Ad aliá de li⁹ ecclesiastico ꝛ oés siles:dóm ꝙ per eas de ad eccl.
mônstraẽ vtiq3 in nob eé li.ar.ꝛ volútarie seruare máda-
ta ꝛ bñ opari.nó tñ ex nob tñmó:s3 deo iuuante ꝛ pstáte
nob sic velle ꝛ iplere qó volum⁹.vñ Aug.i de pfectióe iu cap.31.
stitie.dixit.ꝙ nó é volútariú boᵐ nisi cú de⁹ opaẽ in nob
ꝛ velle ꝛ opari p bona volútate.i3 illa de ecclesiastico itel-
ligenda sit p statu bois añ pctm:vt patebit.di.29.¶ Ad ad augᵐ
auctě pᵐᵃ Aug.dd3 ꝙ operú q̃ dñr bóa q̃dá dñr bona:q2
sunt

sunt bona ex officio seu ex gñe tñ.nõ aũt ex circũstãtijs.
cap.iz. sic Aug.4.li.ↄ Julianũ dic.pñt aliq̃ bona fieri nõ bñ fa-
cientib⁹ a qb⁹ fiũt.bonũ est enĩ vt subueniat periclitanti
hoi psertĩ inocẽti.sed ille q h facit si amãdo gliaz hoĩuz
cap.i8. magis q̃ dei facit nõ bñ bonuz facit.z silr lĩra dicit.ipsa
bõa opa q̃ faciũt ifideles nõ ipsoꝝ eẽ:sꝫ ipsius q bñ vtit
malis.ipsoꝝ aũt eẽ peccata qb⁹ z bõa male faciũt.cõstat
aũt q talia q̃ nõ bñ fiũt z sunt pctã faciẽtib⁹.z si sint bo-
na ex officio z ex gñe:nõ tñ sunt bona moralr ad sensuz i
quo pñs qõ vsat.Quedã vo dñr bona:qz sunt bõa ex offi
cio seu iuxta modũ loquẽdi modernoꝝ bona ex genere:z
etiã bona ex circũstantijs:que vz.fiũt ꝑpter qõ z quẽad-
modũ fieri debẽt z talia appello in ꝑposito bõa moralr.
silr q̃dã dñr recta z laudabilia:qz sunt bona p°.q̃dã quia
sunt bona ẽt z°.Ecõtra ẽt q̃dã dñr vituperabilia:qz non
sunt bõa ẽt p°.q̃dã qz nõ sunt bõa z°.etiã si sint bõa p°.
Nũc ad ꝑpositũ dico q sine bonis z recte factis z lauda-
bilib⁹ pmo° acceptis itelligit Aug.difficillime cuiusꝫ ẽt
pessimi hoĩs vitã duci.difficillime enĩ iueniret hõ q nũ-
q̃ venerat⁹ fuerit pentes.nec nũq̃ misert⁹ ꝑpinquoꝝ suo
rũ:nec nũq̃ dixerit verũ.z sic de alijs:q̃ ex gñe bona sũt:
sed nõ difficillime repirent multi q nunq̃ aliqd taliũ fe
cerint ꝑꝑ eũ fi ‹ vltimate ꝑꝑ quẽ debuerunt:vtpote ꝑꝑ
deũ.Imo inter ifideles vix aliqs repiret q aliqd taliũ fe-
cerit eo fine quo debuit.quapꝑ Aug.stati post pmã partẽ
auctoritatis allegate arguẽdo addit.Quãq̃ si discutiat
quo fine fiãt vix inueniũt quã iustitie debitã laudẽ defen
sionẽ mereant.Et iõ cũ Aug.dicit ifideles agere aliq̃ bo-
na vel laudabilia.itelligit de bonis p° tñ.qõ etiã mani-
cap.i5. feste pꝫ ex eo qõ li.4.ↄ Jul.de ifidelib⁹:qui visi sunt sin-
gulariter inter ceteros veras hẽre vtutes:dic:q nãliter q̃
legis sunt faciũt scriptũ hñtes in cordib⁹ op⁹ legis hacte-
nus vt alijs nõ facerẽt qõ ꝑpeti nollent.h tñ pcãtes q ho
mines sine fide nõ ad eũ finẽ ista opera retulerũt ad quẽ
referre debuerũt.Min⁹ enĩ Fabrici⁹ q̃ Catilina puniet:
nõ qz iste bon⁹.sed qz ille magis malus:z minus ipius q̃
Catilina Fabricius:nõ veras vtutes hñdo:sed a veris v-
tutib⁹ nõ plurimũ deuiãdo.si tñ aliqd talr fcm.s.debito
fine z alijs debitis.s.circũstãtijs repiat ab ifidelib⁹.dõm
est eos id fecisse nõ sine spãli adiutorio dei.nec oppositũ
dicit Aug.imo ꝑpositũ magis.ibidẽ.vñ statim ipse sub-
dit.sic ipsa imago dei renouat in corde credẽtiũ ꝑ testm
nouũ:quã nõ penit⁹ ipietas aboleuerat.nã remãserat id
qõ aĩa hoĩs nisi rõnalis eẽ nõ põt:ita ẽt ibi.s.in corde nõ
credẽtiũ.lex dei nõ ex oĩ parte deiecta ꝑ iniustitiã pfecto
scribit renouata ꝑ grãz.Ex qb⁹ pꝫ auctẽ illã Aug.nulla-
tenus eẽ ↄ.Nec ẽt qõ dixeri⁹ dĩ ꝑbat talẽ glosaz de intẽ-
tiõe Aug.qõ pꝫ.tũ qz cũ frequẽter in pcedẽtib⁹ ꝑxime ca
pitulis Aug.dixerit talia ifideliũ opa que vtuosa z lauda
bilia vident vere eẽ pctã z punienda:nulli dubiũ eẽ põt:
qn intellexerit ipsa nõ eẽ moralr bona:sed esse vitiosa z
mala moralr.Si aũt vbi allegat vellet ↄcedere illa esse
moralr bona:q̃uis nõ meritoria patẽter ↄdiceret sibiipi
qõ nullus sane mẽtis ↄcederet.tũ qz si subtiliter ↄsiderẽ
tur vba allegata ꝑ pte opposita:magis cõformat ꝑposi-
tũ q̃ infirmat.dicit enĩ ipse se de illo loqui bono:per qõ
hõ põt ad eternũ dei donũ regnũq; ꝑduci:siue qõ idẽ va
let bonũ qõ est a deo pmiabile pmio vite eterne.constat
aũt tale eẽ oẽ bonũ:qõ est vere bonũ moralr:vt in ꝑposi-
to accipio.s.q est bonũ ex gñe z oib⁹ circunstãtijs reqsitis
ad h q act⁹ sit vere vtuosus.Quilibet enĩ talis act⁹ si fie
ret ab hoĩe hñte grãz gratũ faciẽtẽ:z i tali grã postmodũ
decedẽte vtiqꝫ eterne vite pmio pmiaret.igit qlibꝫ ẽ ta
li pmio pmiabilis.sꝫ cũ fit a nõ hñte pdictã grãm neq̃q̃
ad tale pmiũ acceptet.Cũ q̃ tale bonũ dicat Aug.nõ fieri

ab infideli nec fieri posse sine spãli auxilio dei.q̃uis alia
bona ex gñe tñ fieri possint manifeste nostrũ ꝑpositũ ex
illo eiusdẽ dicto cõfirmat.¶ Ad z^m auctoritatẽ eiusdẽ Ad z^m
rñdẽdũ est iuxt rñsionẽ:quã ipsemet dat p° retrac.recolẽs cap.i5.
enĩ vba pdicta ingt.põt queri cur nã z nõ grã possumus:
dixeri.Sꝫ ↄ manicheos de nã qũo versabat z vtiqꝫ il-
lud agit grã vt sanata nã qõ vitiata nõ põt possit per euz
q venit qrere z saluũ facere qõ perierat.Ex q̃ apparet cũ
vtiqꝫ intelligere q ꝑ nãm possum⁹:sed nõ per solã nãm.
¶ Ad 3^m dõm ẽt sm expõnẽ eiusdẽ li.p retrac.In ptãte Ad 3^m
ingt hoĩs est mutare volũtatẽ:sed ea ptãs nulla est nisi a cap.zz.
deo det de quo dcm est.dedit eis ptãtẽ filios dei fieri.cũ
enĩ h sit in ptãte qõcũqꝫ volum⁹ facim⁹:nihil tã in ptãte
q̃ ipsa volũtas:sed pparat voluntas a dño.Eo mõ q dat
ptãtẽ.h Aug.per idẽ rñdẽdũ est ad aliã ↄ fortunatũ.z ad
aliã ↄ felicẽ.z silr ad vltimã ex li.ad simplicianuz.cuius cap.p.
sensuz ꝑ eadẽ vba ipsemet exponit li.z.retrac.¶ Ad illõ Ad 4^m
qõ argr ex eo q Aug.dicit frequẽter nihil esse tã in ptãte 5^m z 6^m
q̃ velle zc.dõm nõ solũ eẽ in nr̃a ptãte male velle.sed ẽt
bñ velle.sed differẽter.nã absqꝫ spãli dei adiutorio male
velle possum⁹:bñ aũt velle nisi illo spãliter adiuuãte nõ
possum⁹:sicut pꝫ ꝑ Aug.in de correc.z grã.z in de verbis
apli.z l de pde.dina:vt superi⁹ in pma rõne pro pma ↄne
est allegatũ.nec tñ qz ꝑ solũ liberũ arbitriũ nõ nisi male
velle possum⁹.iõ nobis datũ est vt male velim⁹:sꝫ poti⁹:
qz deo iuuãte per liberũ arbitriũ bñ velle possumus:da-
tũ nobis est vt illo pstante bñ velim⁹:eiusqꝫ iplorem⁹ au
xiliũ sine quo nihil bñ velle possum⁹.¶ Ad illud qõ ida Ad 7^m
cit ꝑ intẽtiõe magrĩ:dõm q bonoꝝ operũ hoĩs q̃dã ptĩ-
nẽt ad bonitatẽ vite moralis.Quedã ẽt ad bonitatẽ vite
nãlis qua ẽt bñ viuũt multi hoĩes vitiosi z moralr praui.
Cũ q̃ magr̃ dicit.quedã bona fieri ab hoĩe per solũ li.ar.z
añ grãz z pter grãm nequaq̃ itelligit de bonis ptinẽtib⁹
ad bonitatẽ vite moralis.sed de ptinẽtib⁹ ad bonitatẽ vi-
te nãlis.Et h vtiqꝫ mãifestũ est ex probatiõe quã addu-
cit.vꝫ ex auctẽ Aug.hypoñ.rñsiõe 3°.qõ vt clari⁹ pateat
recito vba Aug.sicut iacent ibidẽ.Est ingt fatemur li.ar.
oib⁹ hoĩb⁹ hñs qdẽ iudiciũ rõnis:nõ per qõ sit idoneũ q̃
ad deũ pertinẽt sine deo aut incohoare aut certe ꝑagere.sꝫ
tñ in operib⁹ vite pñtis tã bonis q̃ malis.exponit se de
quibus bonis.d.bonis dico q̃ de bono nãe oriunt.i.velle
laborare in agro:velle bibere:velle manducare zc.z vlr
cõplectẽdo subdit.vel qcqd bonũ ad presentez ptinet vi-
tã.Que oĩa nõ sine gubernaculo diuino subsistunt.imo ex
ipso z per ipm sunt vel eẽ ceperũt.deinde exẽplificat de
malis.d.Malis dico vt ẽ velle idolũ colere blasphema-
re.velle turpit viuẽ zc.Et subdit.velle qcqd nõ licet vel
nõ expedit opari.Ex his pꝫ p̃ q liberũ arb^m nõ est per se
idoneũ incohoare vel ꝑagere bona q̃ pertinẽt ad deũ.ejus-
modi aũt cõstat eẽ oĩa opa bona moralr seu vere virtuo-
sa:ẽt si nõ sint deo accepta ad pmiũ vite eterne:alioqn ta
lia opa in cathecuminis vel chr̃ianis l pctõ mortali exñ
tib⁹:quoꝝ opera ↄstat nõ acceptari ad pmiũ vite eterne:
nõ ptinerẽt ad deũ nec ex dei grã dicerent ꝑcedere.cui⁹
oppositũ ꝑbatũ ẽ per Augu.in li.ad simplicianũ in decla
ratiõe ↄnis prime.articuli pmi.z sic pꝫ q liberũ arbitriũ
nõ põt agere bona ptinẽtia ad virtuose viuere seu ad bo
nitatez vite moralis sine auxilio dei.z debet intelligi de
auxilio spãli z nõ gñalis influẽtie tñ.qz nec sine illo gña
li:etiã sufficit ad mala opera:vel ẽt ad alia bona vite nã-
lis vt clarum est:z ipse etiã innuit per aliã clausulã.Que
oĩa non sine gubernaculo diuino zc.z tñ dans differẽtiaz
in hoc dicit:sed tñ in operibus vite pñtis zc.supple est
idoneũ sine deo.vult ergo q li.ar.potest ista sine deo spã
liter adiuuãte:nõ autẽ illa:quod etiã ↄfirmat illa exclu-

ftua dictio tñ.pz etiã q illa bona que per se dicit posse li.
ar.sunt bona ptinentia ad bonitaté vite nãlis:ꝛ inq̃tũ.s.
ad talé vitã pertinẽt:ɔstat q nõ ex eo q quis colit agrũ
aut edificat domũ vel bibit ꝛ mãducat iuxta qd sua reg
rit corpis sustẽtatio.ꝛ sic de aliis:q̃ enũerat dicit moralr
bon⁹.qnimo iterdũ q vtuosior é moralr meli⁹ colit agrũ
ꝛ alia pdicta opa exercet pfecte sm q ad coꝛ nãlé perfe
ctioné exigit.ex quo euidéter colligitur q intétio magri
Ad p^m pncip^le ibi non est ɔ dcã.¶ Ad p^m pncipale qõnis cũ assumit q
hõ põt nãliter iplere pcepta legis scripte.dõ q iplere ta
lia pcepta duplr quis dici põt.vno⁹.qr facit id qd lex iubz
fieri.vel abstinet ab eo:qd lex iubet nõ fieri.ꝛ in isto sen
su accepto añte.ɔña nõ valz.nã põt quis facere qd lex iu
bet.vbi grã.honorare parẽtes.nec tñ aget bñ moralr.vt
pote si nõ ex amore dei.seu si nõ pp deũ:sed timore pene
aut cupiditate hũane glie vel cõmodi tpalis seu q̃cunq
alia inordinata intẽtiõe honoret parẽtes.Alio mõ dici pt
quis legé iplere si facit qd iubet lex pp id ꝛ queadmodũ
fiendũ est ꝛ fiendũ eé lex docet:ꝛ h mõ tñ recte dz quis
iplere pceptũ legis.vnde Aug.sup eplam ad Gal.dicit:q
pcepta legis nõ iplet nisi charitas:qr ꝛ hõi si ppterea
nõ occidit aliquis ne ꝛ ipse occidat:nõ implet pceptũ iu
stitie:sic aũt sumpto dico q hõiem iplere pceptũ nãliter:
duplr põt intelligi.Uno⁹ nãliter.i.per vires nature pcise
absq spãli auxilio alio dei.ꝛ sic est falsũ.Alio⁹ nãliter.i.
per vires nãe adiutus tñ spãli auxilio dei.ꝛ sic cõcedo:ꝛ
nego ɔñam.si ɔñs intelligat cũ exclusiõe spãlis auxilij:
ad rõz. 2. sicut itelligi oz.vt sit ɔ dcã.¶ Ad pbatioñe dõm q dcm
apli intelligẽdũ é in 2⁹ sensu ꝛ nõ in p⁹.sicut expsse pz ibi
dé per glosam.ꝛ est assumpta ex li.Aug.in de spũ ꝛ lrã.ait
eni sic nec moueat q nãliter eos dicit que legis sunt face
re nõ spũ dei.nõ fide nõ grã.h eni agit spũs grẽ vt imagi
né in qua nãliter facti sum⁹ instauret i nobis.vitiũ qppe
ɔ nãz est:qd vtiq sanat grã.ꝛ subdit.pinde vitio sanato
per grãz nãliter fiũt que legis sunt nõ q per nãe nomen
negata sit grã:sed poti⁹ per grãz reparata nã.¶ P.Aplis
nõ ait.cũ eni gẽtes q̃ grãz nõ hñt:sed q̃ legé nõ hñt.Intel
ligẽs p hoc gẽtiles ad fidé chñl conuersos q legé Moysi
nõ acceperãt.nõ tñ ipsi grã dei carebãt p quã pcepta le
gis iplebãt.Et hanc solõné ꝛ pcedẽté simul dat Aug.Ju
cap.15. liano heretico p se dictã anctẽ alleganti.li.4.ɔ eundé.d.
Ideo dñr sine lege nãliter ea que legis sunt facere.qr ex
gẽtib⁹ venerũt ad euãgeliũ nõ ex circũcisiõe cui lex data
est.Et ppea nãliter:qr vt crederẽt ipa in eis é per dei gra
tiaz correcta nã.¶ Ad cõfirmatioñé dico q nec vba illa
nec epla in qua ɔtinent fuerũt Hiero.sz pelagij sicut cla
re pz ex li.Aug.de grã chri:ꝛ pctõ originali.In qbus vba
cap. 37. ꝛ.38. pelagij ex epla quã se ad Demetriadé vginé scripsisse cõ
memorat recitant q̃ vicina sunt allegatis.Idé pz ex epi
stola Augu.ad Julianã matré pdicte demetriadis virgi
nis:in q̃ ét recitat vba pelagij in epla eadé cõtẽta.Est ãt
illius epistole pelagij pn^m.si summo ingenio pariq fret⁹
scia ꝛc.finis võ nullus labor durus.nullũ tps lõgum quo
2 gloria eternitatis acqrit.Secũdo dico q si que morales
vtutes aut earũ bone opatiões sint in gẽtilib⁹ infidelib⁹
vel fuerint illas vtiq nõ ex solis virib⁹ nãlib⁹:sed cũ spe
ciali dei adiutorio habuerũt:sicut dcm est i rñdẽdo ad.8.
Ad 2^m arg^m.¶ Ad 2^m cõcedo q hõ vtiq põt agere talia opera
virtuosa:nõ tñ nisi adiutus spãli auxilio dei:sicut silr
cap.22. dicit Aug.in de pfec.iustitie.rñdens argumẽto celestí.ꝛ si
ca. 44. militer in de nã ꝛ gratia.rñdẽs argumẽto pelagij.silr ét
ca. 46. ɔ Juli.li.5.eidem sic arguẽti si fideliter inuitas hoies ad
studiũ cõtinẽtie fateris.ergo ita vtuté pudicitie a volen
tibus posse seruari vt sit quicũq voluerit corpore scũs ꝛ
spũ.Cui Aug.rñdeo inqt me fateri:sz nõ sic vos.nã vos

ipsius cũ virib⁹ hoc tribuitis.ego adiute p dei grãm vo
lũtati.Cõcedo ergo ɔñs illud p⁹ illatũ sic silr positũ.sz h 2
nõ est ɔ me.qr ex ipso nõ sequit q hõ possit talia opa fa
cere suis virib⁹ sine spãli auxilio dei.Si võ cõsequẽs ac
cipit cũ additiõe pdicta.s.sine auxilio spãli dei.nego cõ
sequẽtiã.Et ad pbatioñé cũ dicit.aliogn de⁹ precepisset
ipossibilia hoi.dõm q si sit sensus q pcepisset ea q̃ sunt
hoi ipossibilia cũ adiutorio dei istud nõ sequitur:vt pz:si
võ sit sensus q pcepisset ea q̃ sunt hoi ipossibilia sine ad
iutorio dei ɔcedẽdũ est qd infert:sicut h p Augu.ꝛ supra
etiã per Bedã rñdenté Juliano docet eé cõcedendũ.Ex
quo etiã bñ põt vlterius inferri q de⁹ nõ pcipit hoi vt ta
lia opa faciat sine auxilio suo.qd etiã dico eé cõcedendũ.
docente illud ipm Aug.in ser.de plurib⁹ martyribus:cuz
ait.Juste ꝛ caste viuere ꝛ charitaté cũ oib⁹ custodire cum
dei adiutorio oib⁹ pceptũ é.Jté super ps.118.Ita dñe ita
inqt fac misericors dñe.Impa qd nõ possit impleri.imo
impa qd nõ nisi per gratiã tuaz possit ipleri.In pmo sen
su cõsequẽtis intelligẽdũ est dictũ Hiero.nõ in 2⁹.qd cõ
firmat:qr ipse paulo post ait.Liberũ sic cõfitemur arbi
triũ vt dicam⁹ nos semp dei idigere auxilio:per que ver
ba vt dicit magister li⁹.2⁹.d.28.ipse elidit erroré pelagij p
hoc pz qd dõm ad 3^m.cõcedẽdũ eni est q hõ põt talia fa Ad 3^m
cere bona:sz nõ sine auxilio dei.¶ Sz ɔ h põt argui.qr Cõtra
cũ nõ sit in hois ptãte vt eũ de⁹ iuuet.naz ipse libere ꝛ cõ
tingẽter iuuat quẽcũq iuuat.si hõ nõ pt bonũ facere nõ
adiutus:sequit q nõ est in hois ptãte agere bonũ.ex quo
sequit sicut pus arguẽdo inferebatur q ipse nõ faciẽdo Rñsio
bonũ nõ peccat.¶ Rñ.pmo q simile argu^m fieri potest
gñaliter ɔ oẽs.nã oẽs catholici cõfitent q ad oém actuz
volũtariũ hois necẽiũ est adiutoriũ gñalis influẽtie dei.ꝛ
cõstat q nõ plus é in ptãte creature vt eã deus iuuet illo
mõ gñali q̃ sit i eius ptãte vt eã iuuet illo mõ spãli quo
iuuat ad bñ agẽdũ.Sicut g ex indigẽtia adiutorij gñalis
influẽtie nõ põt inferri q act⁹ volũtari⁹ nõ sit i ptãte ho
minis.Sic nec ex idigẽtia adiutorij spãlis:q̃re illa pma Cõtra
ɔña é negãda.¶ Sz adhuc videt remanere difficultas
argumẽti.nã saltẽ sz dicta cõcedere opz q nõ é in ptãte
hois agere bonũ sine illo spãli adiutorio:sicut nec sine ad
iutorio gñalis influẽtie.g si alicui hoi de⁹ non auxiliaret
illo spãli mõ ad bñ agẽdũ ipse nõ posset bene agere.ꝛ per
ɔñs talis nõ bñ agẽdo nec peccaret:sz ét si deus nõ coage
ret ad aliqué actũ ei⁹ seu nõ auxiliaret per ifluẽtiã gña
lé ipse nullũ actũ ageret:nec nõ agẽdo in tali casu pecca Rñsio
ret.Sz pmũ ɔñs nõ é dãdũ.q̃re ꝛc.¶ Rñ.q nõ ois im
potẽtia bñ agẽdi excusat hoiem a pctõ si non bñ agat:qr
nõ illa q̃ est pena peccati:sicut nec ignorãtia que est pena
peccati excusat hoiem a pctõ:si non agat qd dz:aut agat
qd nõ dz.nũc aũt sm pñté statũ:ois hõ ipotens est ad be
ne agẽdũ ex se ppter culpã originalé:nisi enim illa fuisz
cuilibz eét collatũ auxiliũ quo bene ageret sine alio adiu
torio spãli:sicut poterat pmus hõ ante peccatũ.Qd auté
nũc nõ põt nec tale auxiliũ hz pena est peccati.Et ideo si
alicui de⁹ nõ auxiliet mõ illo spãli ad bene agendũ non
ppterea excusat a pctõ dum nõ agit que agere debet.se
cus aũt fuisset si pmo hoi antequ peccasset tale auxilium
defuisset.vnde Aug.in de correc.ꝛ gratia.loquẽs de pma cap. 41
gratia ꝛ dono dei seu auxilio collato angelo ꝛ homini cuz
pmo facti sunt.Si hoc adiutorio vel angelo vel homi
ni cũ primũ facti sunt defuisset:qm nõ talis nã facta erat
vt sine diuino adiutorio posset manere si vellet nõ vtiq
sua culpa cecidissent:adiutoriũ quippe defuisset.sine quo
manere nõ possent.nũc auté quib⁹ deest tale adiutorium
iam pena peccati est.vbi innuit q nũc defectus illius ad
iutorij:ꝛ per ɔñs impotẽtia bñ agẽdi nõ excusat a culpa
cũ sit

cū sit pena peccati. ¶ Patebit tn̄ hec solutio plenꝰ ex q̄busdā dicēdis in sequētibꝰ. Ex his pꝫ ꝙ rn̄dendo ad formā obiectiōis facte cōcedēda ē ꝯn̄a pma: ꝛ negāda ē 2ᵃ.

¶ Distinctiōis. XXVI. XXVII. ꝛ. XXVIII. Qō. II.

Secundo quero. vtrū hō in pn̄ti statu possit ex suis viribꝰ nālibꝰ absq̧ dei auxilio spāli qōlibet pctm̄ vitare. Et videt̄ ꝙ sic. q2 si nō posset seq̄tur ꝙ aliqn̄ ipse nō peccando peccaret. Ħ aūt ıplicat ıpossibilia. ꝯn̄a ꝓbat̄ per illud
cap.38. Aug. 3. de li. ar. Quis enī peccat in eo qd̄ nullo mō caueri
2ᵐ pōt. ¶ Secūdo si nō posset sequitur ꝙ nō oē pctm̄ hois erit voluntariū. ꝛ p ꝯn̄s nō esset pctm̄ qd̄ est ꝯdictio. ꝯn̄a
ca.24. scd̄a ꝓbat̄ p illd̄ Aug. de vera religiōe. adeo peccatū voluntariū malū est vt nullo mō sit pctm̄ si nō sit voluntariū. Et hoc quidē ita manifestū est vt nulla hic doctoꝝ paucitas nulla in de doctoꝝ turba dissentiat. pᵃ vo ꝯn̄a pꝫ ex eo ꝙ si aliqd̄ pctm̄ hō nō possit vitare illud ipe de neces
Cōfir. sitate cōmittet ꝛ nō libere. ac p Ħ nec volūtarie. ¶ Cōfir
cap.26. mat̄ Ħ rō tota p ꝯn̄tiaꝫ Aug. de va rel. ait enī. Qd̄ aūt hoı a peruerso angelo psuasum dı̄ ꝛ ad Ħ vtiq̧ volūtate cōsensit. nā si nec̄itate id fecisset nullo pctı crimine teneret̄.

Oppoᵐ Ad oppositum est illud Aug. in de perfectiōe
cap.4. iustitie. Nature viciate parum est ad nō peccandū voluntatis arbitrium nisi adiuta sanet gratia dei per Jesum christū dominum nostrum.

Jsta qō est intelligēda de pctō actuali nō de originali. nā de originali pctō habebit̄ infra spālis inq̄sitio. Erunt aūt huiꝰ qōnis articuli duo. nā pmo videbit̄ de q̄sito pncipalr̄. Scd̄o inq̄ret̄. an hō vltra nālia bona hn̄s gratiā habitualeꝫ gratū facientē possit absq̧ alio speciali auxilio dei quodlibet peccatum vitare.

pᵘˢ artlᵘ Circa pmū articulū: q2 qdā dixerunt ꝙ hō p libe. ar. absq̧ alio dei spāli adiutorio pt vitare oē peccatū ad huc sensuꝫ. vꝫ ꝙ i pn̄te hꝫ se pseruare ab oī pctō ꝛ nullū penitꝰ cōmittere. Alij vo dixerūt ꝙ nō est in pn̄te hoīs qn aliqd̄ peccatū cōmittat neq̧ pōt sine spāli dei gr̄a ꝛ adiutorio se ab oī pctō seruare imunē: seu oīa peccata collectiue vitare: qōlibꝫ tn̄ pctm̄ ꝑ m se hō pōt p li. suū ar. absq̧ alio auxilio dei spāli pter influētiā generalē vitare. Jdcirco in articulo isto pono duas ꝯnes. Pria est. ꝙ nō est poē hoī in statu pn̄ti absq̧ spāli adiutorio dei vitare oē pctm̄ ꝯ pmā opi. Secūda ꝙ nō qōlibet pctm̄ suū pōt hō aliqs in pn̄ti statu aut potuit ꝓpria virtute sine spāli auxilio dei vitare: ꝛ i vtraq̧ ꝯne loquor de hoīe nō
pᵃ ꝯ. deo. ac potēte ꝓpria volūtate peccare. ¶ Primā ꝯnē ꝓbo. p sic. nemo pōt absq̧ spāli auxilio dei oēm noxiā temptationē vitare. aut oī q̄ tētat̄ resistere. igit̄ nō ē hoī poē sine spāli dei adiutorio: oē pctm̄ vitare. ꝯn̄a plana est: q2 oīs nō resistēs tētatiōi noxie peccat. pma ps aīntis cuilibet p experientiā quā de seipso hꝫ est nō. mundus enī caro demonia diuersa mouēt plia: ꝛ qs est q beāt in sua pn̄te vt nullū pdictoꝝ ꝯ eū moueat pliuꝫ: quis enī hꝫ in pn̄te sua: quin visio aut alijs sensatis tangatur: que cogitationes eius mētē introcāt: aut ēt quis vitare possit ioꝛdinatos somitis motꝰ. pꝫ ꝙ nullus. Scd̄a vo ps aīctis ꝓbat̄. p ex eo ꝙ cū pelagius dogmatiçasset victoriā tētationuꝫ in nobis eē ex li. ar. nō ex diuo adiutorio. Ħ tāq̄ erroneuꝫ ꝛ fidei catholice veritati ꝯriū anathematiçare cōpulsus est. vn̄ sic̄ dicit Aug. in epl̄a ad paulinū nolanū epm̄. ꝛ est allegatū in pce. q. in ꝓbatiōe suppōnis 3ᵉ. Pro pma ꝯne. pmi arti. ibi ꝓbāda. ꝯn̄s sit vt quicūq̧ sequit̄ illiꝰ episcopalis iudicij auctē ꝛ ipsiꝰ pelagij cōfessionē: hec tenere debeat: q̄ semp tenuit catholica ecclīa: deinde enumerās illa q̄tuꝫ ad ꝓpositū facit subdit inter cetera vt fateat̄ q2 cōtra tētatiōes ꝯcupiscētiasq̧ illicitas dimicamꝰ: q̄uis ꝛ illic habeamꝰ ꝛ ꝓpriā volūtatē: nō tn̄ ex illa: sed ex dei adiutorio nostrā ꝑuenire victoriā.
¶ Sꝫ ad hoc forte dicet̄ iux̄ q̄rūdā glosaꝫ ꝙ aliud ē vincere tētationē aliō resistere tētatiōi: oīs enī qui nō cōsentit tētatiōi resistit ei. Rn̄o
vincit aūt ille tm̄mō qui sic illā supat vt id adipiscat̄ ad qd̄ perdēdū inclinabat tētatio. Js aūt est q ex sua victoria meret̄ bonū eternū. ad hꝫ enī amissionē tētatio inclinabat. ex quo seq̄t̄ ꝙ nō oīs q resistit tētatiōi vincit illā: sꝫ tm̄mō ille q resistit meritorie. Quis igit̄ nemo virtute ꝓpria possit vincere tētatiōes sicut v̄ba allegata testant̄: quin tn̄ possit resistere nō ꝯcludit̄. Hec glosa p certo nō est ad mētē patrū qui pelagij dānātes erroē pdictā veritatē catholicā sine ambagibꝰ cōsitendā esse decreuerūt. Ħ manifeste ꝓbo ex v̄bis Jnnocētij pape rescribētis patribꝰ q interfuerāt ꝯcilio cartaginēsi vbi errores pelagiani dānati sunt: iubēs enī q̄tū ad hūc articulū in pelagiuꝫ ꝛ celestinū. ait. nesciētes ꝙ nisi magnis precibꝰ in nos dei gr̄a implorata descēdat nequaq̄ terrene labis ꝛ mūdani corporis vincere conemur errores. Cū pares nos ad resistendū nō libe. ar. sed dei solꝰ solū facere possit auxiliuꝫ. Et iterū infra. necesse ē inq̄t vt quo auxiliāte vincimꝰ eo iterū nō adiuuāte vincamur. Ex his aduertāt pacti glosatores ꝙ catholici pr̄es in v̄bis pdictis cū intellexerunt de tētatiōe hr̄e victoriā qui tētatiōi resistit nec vincit̄ illa. s. neq̧ alia. nā si alia tētatiōe fortiori superatus q nō cedat minori. sic̄ cū quis abstinet a fornicatōe hūane laudis maiore cupidine nequaq̄ dı̄ vincere tētationē fornicariā: sed duabꝰ tētatiōibꝰ pulsatꝰ vel vtraq̧ vel maiore vincit̄: ꝛ vna tētatio reliq̄ vincit. ¶ Jtē idē Jnnocētius rescribēs patribꝰ milenitani cōcilij ꝯ pela. ꝛ cele. ibidē ēt dānatos sic inq̄t. negātes q auxiliū dei inquunt hoīeꝫ sibi posse sufficere: nec gr̄a hō egere diua. q̄ puatus necesse ē diaboli laqueis irretitꝰ occūbat. Et paulo post. qppe nec alias diaboli machinas nisi eadē possumꝰ iuuāte vitare. Aduertāt ꝛ Ħ ꝙ sine gr̄a vitare non pōt hō diaboli tētamēta: sꝫ necesse est eū illaqueatū occūbere: nō igit̄ pōt p
seipm̄ resistere. ¶ Cōfirmat̄ intentio ista. q2 certū est ꝙ Cōfir.
predicti pr̄es pfatū dānātes erroē voluerūt ipm̄ dānare ꝑm eū sensum in q̄ loq̄bat̄ pela. ꝛ in q̄ eū cognoscebāt errare: sed talis sensus est si victoria tentatiōis p resistētia
capiat̄: sic̄ pꝫ p Augu. li. p de gr̄a chr̄i ꝛ pctō originali. vbi cap.27.
de pelagio loq̄ns. Jn liᵒ inq̄t ad virginē sacrā cū dic. diuinā mereamur gr̄am vt faciliꝰ neq̄ spūi sancti spūs auxilio resistamꝰ: significat pfecto quid sapiat: vt quid enī Ħ v̄bū iterposuit. i. faciliꝰ. an vo nō erat iteger sensus vt neq̄ spūi sci spūs auxilio resistamꝰ. Sed q̄tū detrimētū Ħ additamēto fecerit q nō itelligit. volēs vtiq̧ credi tantas eē nāe vires q̄s extollendo pcipitat: vt ēt sine auxilio spūs sci ꝛ si minꝰ facile tn̄ aliq̄ mō neq̄ spūi resistat̄. Et
infra. eiusdē v̄bis pelagij recitatis. Jn qbꝰ inquit v̄bis cer ca.48.
te manifestū ē: ita eū velle nos adiuuari gr̄a spūs sci: non q2 sine illo ēt per solā nāe possibilitatē nō possumus resistere tētatori: sed vt faciliꝰ resistamus. Ex his verbis pꝫ ꝙ pelagiꝰ de resistētia loq̄bat̄. Qꝫ aūc ipse erraret in hoc qd̄ dicebat hoīeꝫ sine adiutorio spūs sci posse: lꝫ nō faciliꝰ tn̄ aliq̄ mō spūi neq̄ resistere. appet ex eo ꝙ Aug. post pelagij verba nūc recitata ꝛ q̄dā alia ex alio libro eius. s. pᵒ
p lib. ar. istis filia statiꝫ addit Aug. tolle faciliꝰ ꝛ nō solū cap.29.
plenꝰ: verū ēt sanus ē sensus. ex quo pꝫ ꝙ appō istius v̄bi faciliꝰ inuit sensuꝫ nō sanū: qd̄ ēt añ notauit Aug. cū ait.
Sed q̄tū detrimētū Ħ additamento fecerit ꝛc̄. Et ppea cap.38.
ait. Emēdet hec oīa nc si in reꝝ magnaꝝ pfunditate humana errauit ifirmitas ēt diabolica huic accedat errori vel fallacia vel animositas siue negādo qd̄ sensit siue de

fendēdo q perperā sensit.ḡ dānatores errop illi⁹ noluerūt cōfitēdū esse nos nec facilr nec difficilr posse tētatiōi resistere sine adiutorio dei:cū simplr ꝛ sine ambagib⁹ cōfitēdū esse decreuerint qn̄ ꝯ tētatiōes cōcupiscētiasqꝫ illicitas dimicam⁹:q̄uis ꝛ illic hēamus ppriā volūtatē: nō tn̄ ex illa:sed ex dei adiutorio nr̄aꝫ puenire victoriā.
Cōfir. ¶ P̄. Hō hn̄s grāz ꝛ resistēs tētatiōi resistit meritorie ꝛ vincit tētationē ꝛ eidē tētatiōi.posset ēt sine grā ꝛ q̄libet alio spāli adiutorio resistere:vt dicit m̄:igit̄ grā nō iuuat tētatū ad resistēdū vel vincēdū tētationē:lꝫ faciat suā resistētiā esse deo acceptā ad p̄miū ꝯseq̄ndū.Et ē sile sic si rex militē aliquē resistētē ꝛ fortiter pugnantē ꝯ inimicū in veste seu roba regis p̄miare vellet aliq̄ p̄mio:q̄ tn̄ nollet eū p̄miare si sine roba regis ꝯ eūdē pugnasset:ꝛ silr restitisset.nā vestis illa neq̄q̄ iuuisset militē ad pugnādū: q̄uis sine ipsa pugna illi⁹ nō eēt apud regē meritoria.Sꝫ cōfessio catholica dicit tētatū iuuari a deo:ꝛ silr tota doctrina scōp vult q hō pp suā infirmitatē ꝛ ipotētiā indigeat adiutorio diuino ꝯ tētatiōes.q̄re ꝛc̄. Nec pōt dici q indiget iuuari vt facili⁹ possit resistere.nō aūt simplr vt posset.q: tunc cadit̄ in rn̄sionē tactā pelagij cōdēnatam.
P̄.ꝯfir. ¶ P̄. Resistētia q̄ heretic⁹ vel scismaticus qa aūt cathecumin⁹ resistit tētatiōi alicui pp deū vtiqꝫ nō est meritoria vite eterne:Si ḡ talis sic resistit absqꝫ spālē adiutorio dei cū sic resistere sit aliqd bonū:q̄uis nō meritoriū sequit̄ q in volūtate hois sit bonū aliqd sine adiutorio ꝛ munere dei:cui⁹ oppositū plixe mōstratū ē in qōne p̄cedēte.ꝛ spāliter ex determinatiōe Aug.in s̄mone de patiētia allegato ad pbādū p̄mā ꝯnē articuli p̄mi.Eadē ꝯclusio p̄n̄tis pbat̄
2 2° sic.si absqꝫ dei auxilio posset hō resistere tētatiōib⁹:nō eēt rogādus de⁹ nec ei⁹ iplorādū auxiliū quo possem⁹ resistere illis:pꝫ ꝯn̄a ista in rōne 3ª facta ad pbādū p̄am ꝯnē p̄mi articuli p̄cedētis.q.Sꝫ ꝯn̄s pꝫ eē falsum ex eo q q̄tidie p h̄ orat ecclīa sic ꝛ caput ecclie ch̄s orare docuit:cū ait in orōne dn̄ica.ne nos inducas in tētationē.i.ne nos in tētatiōe deficere pmittas:iux̄ expositionē Aug.i epl̄a ei⁹ ꝛ alioꝝ q̄tuor epoꝝ ad Innocētiū papā ꝯ pela.obstinata.Dices nō sequi ex h̄ q nō sit orādū p tali auxilio:q: q̄uis sine illo possim⁹ resistere:nō tn̄ ita hn̄ ꝛ facilr:vt ḡ meli⁹ ꝛ facili⁹ resistere possim⁹ orādū est.Ista rn̄sio nullatenus stare pōt.p̄mo qꝛ expsse ꝯdicit cōcilio ꝛ Aug.dicētib⁹:q sequit̄ nō debere nos orare:2° qꝛ aperte dant illā sniaꝫ dānatā ꝛ reprobatā quā innuebat pela.dicēdo.ꝛ facili⁹ neq̄ ipsū ꝛc̄.¶ Hāc rōnē ꝛ ad idē ppo^m facit idē Aug.ꝯ pelagiū lib.2.de baptismo puulop ad marcellinū circa pn^m.d.sic.sunt eni qdā ita p̄sumētes de libero hūane volūtatis arbitrio vt ad nō peccandū nec adiuuādos nos diuinit⁹ opinent̄ semel ipsi nāe nr̄e cōcesso libero volūtatis arb°:ꝛ mox ꝯ eos.vn̄ fit inquit ꝯn̄a vt nec orare debeam⁹ ne intrem⁹ i tētationē.h̄ ē ne tētatiōe vincamur vel cū fallit ꝛ p̄occupat nesciētes vel cū premit ac qꝫ vrget ifirmos.ꝛ tn̄c dicit illud illatū esse pniciosum ꝛ ꝯtriū religiōi q̄ sum⁹ ibuti.ꝛ aduersariū q̄ deū colim⁹ pietati.
2^m ¶ Scdo pbat̄ p̄ p̄ncipalis ꝯ ex fundamēto iā tacto de orōne:qꝛ quotidie orat ecclīa p vitādis seu nō cōmitēdis pctis:dicēs ita nos hodie salua v̄tute vt in hac die ad nullū declinem⁹ pctm̄.ꝛ silr pro eodē plures alias orōnes q̄tidie fundit ad deū.Silr aplūs ad Cor.2.Orem⁹ in
ca.vlt. quit deū:vt nihil mali faciam⁹:ex quo verbo s̄m q dicit Aug.in p̄xime allegata epl̄a ad Innocētiū:satis appꝫ q ad nō peccādū.i.ad nō male faciēdū:q̄uis eē nō dubitet̄ arbitriū volūtatis:tn̄ ei⁹ ptās nō sufficiat nisi adiuuet̄ infirmitas.ipsa igit̄ orō clarissima testificatio ē.s.nr̄e infir
3^m mitatis ꝛ necessitatis diui adiutorij.¶ Tertio sic.si hoi eēt pōle sine auxilio di virtute ppria vitare oē pctm̄:possibile esset sibi virtute ppria sine alio spāli dei auxilio implere oīa mādata diuina.ꝯn̄a pꝫ.qꝛ qdcūqꝫ mandatū hō nō ipleat peccat.Sꝫ ꝯn̄s est falsuꝫ cū fuerit vn⁹ error dānatoꝝ pelagij.dicēte Augu.de pelagianis ꝛ cele.in lib.de heresib⁹.c.penul.hi grē dei itātū inimici sunt vt sine hac posse hoiem credant facere oīa mādata diuina.Cū si hoc verū esset frustra dn̄s dixisse videret̄ sine me nihil potestis fac̄.Itē idē in epl̄a ad Hylariū syracusanū circa p̄ncipiū.Id iquit qd dicūt sufficere homini:ꝛ spūs sci dono ad opa bona nō adiuuet̄:qnimo anathematiçandū est ꝛ oibus execratiōib⁹ detestādū. Hoc ipm ēt dānatū fuit in cōcilio milenitano vt allegatū est in pbatiōe quarte suppositiōis facte ad p̄mā ꝯnē p̄mi articuli p̄cedētis qōnis.
4^m ¶ Quarto pbat̄ ꝯ expressa determinatiōe cōcilij milenitani in quo sic habet̄.quicūqꝫ dixerit gratiā dei qua iustificamur per Iesuꝫ christū dn̄m nr̄m ad solā remissionē pctōꝝ valere:que iā cōmissa sūt:nō etiā ad adiutoriū
ca.vlt. vt nō cōmittant̄ anathema sit. Itē Aug.in de perfectiōe iustitie.quisquis negat nos orare debere ne intrem⁹ in tētationē.negat:aūt h̄ qui cōtēdit ad nō peccādū gratie dei adiutoriū nō eē homini necc̄iū:sꝫ sola lege accepta humanā suffic̄ volūtatē:ab aurib⁹ oiuꝫ remouēdū ꝛ ore oium anathematiçandū eē nō dubito.Eandē sniaꝫ ponit aliud capl̄m p̄allegati cōcilij:sic pꝫ in pbatiōe tertie ꝯnis p̄mi articuli p̄cedētis qōnis.nec pōt dici gratiā eē necessariā hoi nō ad simplr.vitandū:sꝫ ad vitandū facilr peccata q̄ si sine ipsa:q̄uis difficilr vel nō tā faciliter hō illa vitare posset.nā hec fuit peruersa ac dānata expō pelagij sicut pbatū est p verba Aug.in de grā chr̄i ꝛ pctō originali.paulo an̄ allegata.Qd ēt refellit̄ per aliud capl̄z p̄allegati cō
cap.17. cilij recitatū in probatiōe suppōnis q̄rte facte ad pbādū p̄mā ꝯnem p̄mi articuli p̄cedē.q.Multis auctībus sacre scripture posset ꝯclō p̄dicta pbari.Sed paucas cōmemorare sufficit.ait eni ps. Nisi dn̄s custo.ciuitatē frustra vigilat q custo.eā.ꝛ ppea ipse orabat.d.nō det.i.non pmittat dari in cōmutationē pedē tuū neqꝫ dormitet q custo
cap.8. te.Itē sapiēs in li°.sap.vnū sciui:qm̄ alr nō possuꝫ eē ꝯtinēs nisi de⁹ det.ꝛ h̄ ipm erat sapie s.ie cui⁹ eēt h̄ donum adij dn̄m ꝛ dep̄cat⁹ sum illū ꝛc̄.Et sequit̄ i orōne sua.da mihi sediū tuarū assistricē sapiam.ꝛ ifra.scit eni illa oīa ꝛ itelligit ꝛ deducet me in opib⁹ meis sobrie ꝛ custodiet me in sua po^a.Ecce fatet̄ se nō posse ꝯtinere nisi de⁹ det.ꝛ ppea orat sibi dari dei sapiaꝫ icreatā q̄ deducat eū sobrie ꝛ sua potēti v̄tute custodiat ab incōtinētia ꝛ itēpan^a.vꝫ. alijsqꝫ pctis.Alie plures possent addaci:sed iste sufficiāt.
2° ꝯ. ¶ 2^a ꝯnē pbo p̄ sic.aliqs peccat nō diligē⁹ deū pp se vltimate ꝛ diligē⁹ creaturā nō pp deū finalr.igit̄ suū pctm̄ hō nō p̄t sine spāli auxilio dei vitare.aīs ē certū.ꝯn̄a pbat̄.qꝛ tale pctm̄ nō p̄t vitari nisi de⁹ diligat̄ pp se:sed sic diligere deū nemo i p̄nti statu p̄t sine spāli auxilio ei⁹:vt pbatū est in p̄cedēti.q.p̄ rōnē p̄me ꝯnis.p̄mi articuli.er
2^m go ꝛc̄.¶ 2°.si qolibꝫ suū pctm̄ hō sine spāli auxilio dei p̄t vel possit vitare.igit̄ audiēs p̄dicari sibi fidē chr̄i p̄t sine alio adiutorio credere q̄ sibi p̄ponuntur credēda.pꝫ ꝯn̄a.qꝛ tal si nō credat vtiq̄ peccat.nā q nō crediderit ꝯdēnabit̄.mar.vlti.ꝛ Io.16.ait saluator.Cū venerit ille arguet mūdū de pctō ꝛ de iustī^a ꝛ de iudicio.de pctō qdē qꝛ non crediderūt i me.Aug.q̄qꝫ ad vitalē in epl̄a ꝯ eū.nꝫ eni videtur⁹ eo ingt nihil mali cū facere q nō credit i chr̄m:aut q fidē ꝯferit chr̄i.sꝫ ꝯn̄s ē erroneū testāte Aug se i eo aliqn̄ errasse.ꝛ ppea ipꝫ retractasse i de p̄de.scōp circa pn^m. vbi sic ait.nꝫ eni fidē putabā di grā p̄ue^ri vt p illā nob daret̄ q vtilr posce^m⁹:nisi qꝛ credē nō possem⁹ si nō p̄cederet p̄coniū v̄itat̄:vt ā̄t p̄dicato nob euāg° ꝯsentirem⁹ nr̄ꝫ eē ppriū ꝛ nob ex nob eē arbitrabar.Que meū errorē nō

nulla

nulla opuscula mea satis idicant an ēpatū meū scripta:ꝛ
deide cōmemorat ꝙ se in li° suaꝝ retrac. reuocasse ppea:
cap. 23. qa fides iter dei dona ab Aplo nūerat̃:ꝛ ita ē:sic pꝫ p lib.
Seqꝫ l ꝙ errasse vbi nūc recitata sūt ei⁹ vba dic̃ fuisse cō
uictū ex illo aplico testimōio. Quis.n.te discernit. Quid
habes qd̄ ñ accepisti. qd̄ testimoniū vt nō mlto post sub-
dit.nō sinit quēq̃ fideliū dic habeo fidē quā non accepi.
repimit̃ eni ois his aplicis vbis tota hui⁹ rñsiōis elatio.
Sꝫ ne ꝙ gdē pōt dici:q̃uis nō habeā pfectā fidē.habeo
tñ ei⁹ initiū:q̃ in chꝫ pmitu⁹ credidi:ga ꝛ hic rñdet̃.gd
aūt habes qd̄ nō accepisti. Si aūtē ꝛ accepisti gd gliaris
q̃si nō acceperis:ꝛ ifra ꝯcludēdo, pinde ingt posse hr̄e fidē
sic ꝛ posse hr̄e charitatē nāe ē hoīe.hr̄e āt fidē queadmo-
dū ꝛ hr̄e charitatē grē est fideliū:ꝛ mlta alia ibidē repro
bādo quēdā illi⁹ tpis errorē dicētiū ꝙ initiū fidei erat in
nob ex nob. Itē iste fuit error Uitalis:sic idē Aug. i epla
ad eūdē recitat.eidē iquiēs inx̃ pn^m eple. Quō dicis ꝙ te
audio dic̃ vt recte credam⁹ in deū ꝛ euāgelio ꝯsentiam⁹
nō eē donū dei:sꝫ ꝙ nob eē a nob.i.ex ppa volūtate quaꝫ
in nob in nr̄o corde nō opat⁹ est ipse.ꝛ adhuc cū audieris
gd est g̃ qd̄ ait Apls. De⁹ opat̃ i nob ꝛ velle.rñdēs p legē
suā p scripturas suas deū opari vt velim⁹ q̃s vl legimus
vl audiuim⁹. Sꝫ ei ꝯsentire vl nō ꝯsentire ita nr̄m est vt
si velim⁹ fiat.si aūt nolim⁹ nihil nobis opatiōnē dei va-
lere faciam⁹. hic pꝫ ꝙ iste Uitalis opinabat̃ hoīem posse
pdicato sibi chr̄i euāgelio ex ppria librtate absq̃ alio dei
adiuto° credēdo ꝯsentire:sic signat ꝯria illatū.ꝙ aūt tāq̃
p̊ erroneū reprobat Aug.ꝯtr ēt rōnib⁹:q̃x p^a est:ga tūc se-
q̄ret̃ ꝙ nō eēt p ifidelib⁹ orādū vt crederēt:sꝫ tm̄mō fo
ret eis euāgeliū pdicādū. vñ ait. Or si dicis profecto nr̄is
orōnib⁹ ꝯdicis. dic g̃ apertissime nos p his qbus euāgeliū
pdicam⁹ nō debē orare vt credāt:sꝫ eis tm̄mō pdicar. Et
deide ondit ꝙ eē ꝯ piā ꝯsuetudinē ecclie ꝛ doctrinā apli-
z cāꝫ ac btī Cypriani. z^a rō ē:ga tūc nō deberem⁹ deo grās
agere:ex ꝙ ꝙ aliq tali pdicatiōi credēdo ꝯsentiūt:ga sic
ficte agerem⁹ ꝛ nō vē:qd̄ nō est credēdū:cū ꝙ pius teneat
rit⁹ ecclie:vñ ait ifra. Inaniter ꝛ pfunctorie poti⁹ q̃ va-
citer magnas cū exultatiōe agim⁹ deo grās:qn aliq ifide
liū credūt si ꝙ in eis ipse nō fac̃.ꝛ subdit. prorsus nō deo
grās agim⁹:sꝫ nos agē fingim⁹:si hn̄ illi grās agim⁹:sꝫ nō
3 ipm facē nō putam⁹. 3^a rō ei⁹ ē:qm̄ vt dic̃ h icidit l sniaꝫ
dānatā Pelagij:q̃ dicebat grāꝫ dei nō ad singulos actus
dari:ꝛ pꝫ ꝯña:ga sm̄ ꝙ dictū nō daret̃ ad talē actū credē
di. vñ subdit ipse. hec est illa pelagianoꝝ male diffamata
meritoq̃ reprobata ꝛ ab ipso etiā Pelagio timēte dāna-
ri in orientaliū epoꝝ iudicio dānata snia:q̃ dicūt grāꝫ dei
nō ad singulos act⁹ dari:sꝫ in li.ar.eē vl i lege atq̃ doctri
na. Et quālibet rōnū pdictarū valde diffuse psegt̃ ꝯclu-
dēs tādē ꝙ credē euāgelio nō est op⁹ nāe vl doctrie sꝫ di
uine grē. In epla q̃ꝫ ad Paulinū nolanū epm. Quia iquit
volūtas vt ad vā credēda moueat̃ nō sibi sufficit nisi per
grāꝫ de⁹ oppitulet̃:dicēte ipso dn̄o cū ð nō credētib⁹ loq-
ret̃:nemo vēit ad me nisi ei datū fuerit a pr̄e. pp ꝙ ꝛ Apls
q̃uis istāter euāge^m pdicaret:parū tñ eē credebat nisi p
Luc. 5. illis ēt oraret vt crederēt. Beda ēt sup illud Luc. 5°. pce-
ptor p totā noctē laborātes nihil cepimus:in vbo aūt tuo
laxabo rete. nisi in vbo ingt grē supne laxata fuerit istra
disputationū frustra vocis sue pdicator iaculū mittit:ga
fides ppl'oꝝ nō l sapia vbi cōpositi:sꝫ diue vocatiōis mu
Rño nere puenit. ¶ Sꝫ ad rōnē forte dicet̃:sic quēdā audiui
dicētē ꝙ ista itelligēda sūt de credē meritorio:nō eni au-
diēs qs euāge^m pōt illi meritorie credere sine adiutorio
diue grē:simplr tñ credē pōt ꝛ his q̃ dnr̄ assentire absq̃
ꝯ rñonē spāli adiutorio alio ex ppria librtate:ꝛ de p̊ mō credendi
pmā. dicet̃ itelligēda eē dcā scōꝝ recitata nō de scdo. Sꝫ si dili

genter ꝯsiderent̃ q̃ dcā sunt hec rñsio refellit̃ ex eisdē.p̊ p̊
ex p̊ motiuo Aug. supra tacto:ga sm̄ ꝙ fidea non hñtiuꝫ
chari^{tis} nō eēt iter mūera spūs scī cōputāda:qd̄ ē ꝯ sniaꝫ
Apli p^e ad Cori. ꝯuersio ēt cathecumioꝝ qn̄ icipiūt credē c. 12. 7. 13
nō eēt op⁹ grē di ꝯ Aug. li^e p̊ ad Simpli. l rñsiōe ad. q. z^{am}
ꝛ allata sūt ei⁹ vba l. q. pce^d. arti. p̊. l ptractatiōe p^e ꝯnis.
pꝫ ꝯña:ga tales nō credūt merito^e l sēsu g nūc de isto vo
cabulo cōit hr̄. Ex z^o ēt fūda^{to} refellit̃:qm̄ credēs ex p- z
pria vtute sꝫ nō merito^e sup aliū nō credētē nāe possꝫ ex
tolli ꝛ gliari l seipo ꝛ aplo iterrogāti.gs.n.te discernit.gd
aūt hēs qd̄ non accepisti. poterit rñdē:discernit me fides
mea q̃ credo euāge^o chr̄i.hāc hēo ꝛ nō accepi.nō.n.du^m ē
ꝙ ceteri pib⁹ sic credēs extollē nō credētē. sicq̃ frustra-
ret̃ tot⁹ l pte illa conat⁹ apli q̊ vult ondē ð nllo q̊uis bo-
no hoīeꝫ posse in seipo gliari ꝛ seipm extollē sup aliū.vt
vbi.ā.de pde.scōꝝ. plixe declat Aug. ꝛ iō ꝯcludēdū ē cuꝫ
Aug. ꝙ talē fidē hr̄e ēt donū dei ē:sic ꝛ hr̄e chari^{tis}. Ex 3°
ēt fūda^{to} refellit̃ qm̄ nō eēt orādū vt qs euāge^m sibi pdi 3
cāti credēt. Sꝫ tm̄mō vt suū credē de⁹ ad pmiū vite etne
acceptaret:ꝛ sua fides illi merito^e eēt:aut vt chari^{tis} illi i-
spiraret q̃ suū credē merito^m illi foret. pꝫ ꝯña:q̃ sꝫ rñsio
nē iste pōt sine ispiratiōe aut alia ope diua credē qd̄ sibi
pponit̃:ac p ꝙ supflue pp ꝙ dei auxi^m posceret̃:sic supi⁹
est plies declarū. Opp^m āt tenēt rit⁹ ecclie. 4.° ēt repro- 4
bat̃:qm̄ seqt̃ ꝙ p nouit credētib⁹ nō baptiçatis l vt cathe
cumis nō eēnt reddēde deo grē de fide ipsorū. pꝫ ꝯña:ga
nō credūt merito^e. Ex 5° q̃ꝫ tollit̃:ga sꝫ ꝙ nō ad singlos 5
act⁹ bonos dei grā daret̃:ga nō ad illō credē:qd̄ vtiq̃ re-
ctū ē ꝛ bo^m:sꝫ nō vite etne merito^m. pōte.n.ē ꝙ aliqs nō
exñs in statu merēdi ita itegre ꝛ recte credat sic alius qs
exñs i statu merēdi. Or si qs velit ista alr euadē dicēdo.s.ꝙ
talr credēdi vtiq̃ de scō ad actū illū dat̃ grā seu ꝙ deus
spāli aux° oppitulat̃ q̊ facili⁹ vl pmpti⁹ credat. possꝫ tñ ēt
sine tali auxi°:sꝫ ita nō facilr ꝛ pmpte credē. aduertatq̃
hāc rñsionē coicidē cū rñsiōe illa dānata Pelagij:q̃ dice
bat iō grāꝫ nob dari:vt ꝙ facē p liberū iubemur arb. faci-
li⁹ possim⁹ iplē p grāꝫ. nisi eni du^m est qn pdicāti chr̄m
credē iubeamur. ¶ 3° ad ꝯneꝫ sic. si qd̄lꝫ pctm̄ ꝛc̃. igit̃ q̃- 3^m
cūq̃ ꝛ q̃tacūq̃ noxia tētatōe qs tētet̃. ipe pt ppa vtute
sine alio spāli aux° dei illi tētatiōi resistē. pꝫ ꝯñtia:q̃ qlꝫ
nō resistēs talib⁹ tētatōib⁹ peccat. Sꝫ ꝯñs catholice dari
nō pt:sic pꝫ ex dcis ad pbādū p^{us} ꝯnē:ꝛ ex mltis testimo
nijs sacre scripture. Sic ē illō. ipulsus euersus sū vt cade
rē ꝛ dn̄s suscepit me. forti^{do} mea ꝛ la⁹ mea dn̄s:ꝛ illō. i te
eripiar l tētatione. In te. glosa. i. p te. Apls q̃ꝫ magnis tē-
tatiōib⁹ mēorans:qb⁹ tñ scī nō pnt diuelli a chari^{te} chr̄i
ad Ro. 8. ait. In his oīb⁹ supamus pp eū q dilexit nos:ꝛ cap. 8.
lr̄a Aug. hꝫ p eū q dilexit nos. sup q̊ vbo ipe ait l de grā ꝛ
li. ar. Nō g̃ p nos sed p eū q dilexit nos. gd pla adddurē.
cū cuilꝫ chr̄iāo obeat sufficē ꝙ tota dī ecclia a chr̄o capi-
te istructa orat ne iducat̃ l tētationē.i.ne l tēta^{ne} deficiat.
Oēsq̃ scī de supatiōe tētatio^m dō tāq̃ auctori grās refe-
rāt:necnō ꝙ op^m tāq̃ erroneū dānat psitēs simplr:qn̄ ꝯ
tētatōes ꝯcupiasq̃ illicitas dimicam⁹:q̃uis et illic hēa-
mus ppriā volun^{tis}:nō tñ ex illa:sꝫ ex dei adiuto^o nr̄aꝫ p
uenire victoriā:vt. ā. all. ē. p quā gdē ꝯfessio^{es} euidēt pie
itēdētib⁹ appꝫ ꝙ nedū magnas tētatio^{es} sꝫ nec puas ꝯ q̃s
dimicam⁹ possum⁹ vtute ppa supare:cui ꝯcordat Gre. 9.
mor. sup illō Job. io. ꝛ l pluerē reduces me. d. apte reduci
ad pluerē dī qa dimissus sibi cuiuslꝫ tētatōis aura rapit̃.
¶ Cōfir^r. q̃ ꝛ tē Job potuisset ppa vtute absq̃ auxi° dī spā- Cōfir.
li patiēt ferre illatos sibi corpis cruciat⁹ ꝛ talē ipatiētie
tētatio^m diaboli ppo^{te} hōe volū^{tis} euicē:qd̄ qcūq̃ dixerit
testificāte btō Prosp. i li° suo p pdica^{to} grē. i pcipitia pe- cap. 28.
lagiana ðcurrit. vñ postea. c. 25. reci^{ta}. io. diffōne Cassiāi ꝯ

cū.ait. Si de⁹ sciuit tm̄mō q̄ Job posset nō ēt donauit vt
posset testis patiētie ei⁹ fuit non auxiliator: ꝛ in q̄ erit ne-
cessariū grē adiutoriū si humanis solis virib⁹ tāta illi est
parata victoria. Ultio idē ꝓbat̄ p̄ ꝯciliū p̄allegatū in q̄
anathematisat̄ qui dixerit grāʒ nō valere ad adiutoriuʒ
vt nō cōcomitant̄ pctā: aut eni itelligēdū est illō eē dictū
tm̄mō: qa nullus pōt vitare oia pctā: ita vt nullū oino cō
mittat sine grē adiutorio vt aliq̄ volūt exponere: vl̄ quia
nullū pctm̄ hō pōt vitare sine adiutorio grē. P̄mū nō pōt
dici: qa tūc seq̄t̄ q̄ grā dei nulli hoi valet ad vitādū pctā:
cui⁹ opp̄m clamat ꝯciliū. pʒ ꝯn̄a. qa nullus est potēs vita-
re qō nullū penitus cōmittat pctm̄: sicut etiā ex. 7. c. dicti
ꝯcilij euidēter ꝓbatur. Relinquit̄ ḡ 2m: ꝛ habet̄ ꝓpom.

2⁹ artic. p̄ᵃ ꝯ̄ **Quantū** ad 2m arm pono duas ꝯnes siles. ¶ Prima
est q̄ nullus iustus seu hn̄s habitualē gra-
tiā gratū faciētē pōt sine auxilio dei alio sp̄ali vitare oē
pctm̄. ꝓbat̄ sic. nemo etiā exn̄s in grā pōt sine dei auxilio
alio sp̄ali oēm noxiā tētationē vitare: aut ol tētationi no
xie resistere. igit̄ nullus talis pōt sine dei sp̄ali auxilio vi
tare oē pctm̄. ꝯnia p̄s p̄ antētis clara est: ꝛ eā fatent̄ ꝓphetice
ꝛ ap̄lice voces. 2ᵃ ēt pʒ: qa alias scis viris nō eēt op⁹ ora-
re q̄ eos orare docuit chr̄s. s. ne nos inducas in tētationē
q̄ q̄sq̄s dixerit. ait Aug. in de pfec. iusti. vt p̄allegatuʒ est
ab aurib⁹ oium remouēdū ꝛ ore oium anathematiʒādūʒ
Confir. eē nō dubito. ¶ Ꝯ. Si h̄ nō eēt neciuʒ: cur scūs David i
tāta istātia exorabat. adiutor me⁹ esto ne derelinq̄s me
neq̄ despi. ꝛc. ꝛ aliȷ sci ac ab eccl̄ia tota iustoꝝ quotidie
pro eodē ad deū supplices preces fundit̄. ꝯn̄ia pʒ p̄ illud
cap. 10. Aug. ꝯ̄ Pela. de nā et grā. Quid stulti⁹ q̄ orare vt facias
qō in ptāte habeas. ꝛ p̄ determinationē cartaginēsis ꝯci-
lij aliasq̄ ꝓbationes ad silem ꝯn̄am factas in qōne p̄ce-
2m denti. in 3ᵃ rōne facta p̄ ꝯne p̄ᵃ. ¶ Scd̄o sic. iusti ꝛ in grā
exn̄tes idigēt adhuc auxilio dei vt p̄seuerēt in bono nec
cap. 17. deficiāt. igit̄ indigēt auxilio vt nō peccēt pʒ ꝯn̄a p̄ illud
Aug. i de correc. ꝛ grā. neq̄ eni nihil malū facit qui bonū
deserit: ꝛ a q̄ declinare nō dʒ iclinat̄ i malū nō p̄seuerās
i bono. vbi inuit q̄ ipm̄met nō p̄seuerare sit pctm̄. ¶ Ꝯ.
Si exn̄s in grā nō vlterius peccaret vtiq̄ p̄seueraret in
bono. an̄s oñdit eē veꝝ quotidiana etiaʒ iustoꝝ oro: qua
dicunt sanctificet̄ nomē tuū. qb⁹ v̄bis s̄m exponē btī Cy
priani martyris: vt allegat Aug. ibidē de cor. ꝛ grā. vbi. s.
ꝛ in de bono p̄se. circa p̄n̄m. a deo petim⁹ ꝛ rogam⁹: vt qui
in baptismo sanctificati sumus in eo q̄ eē cepim⁹ p̄seue-
remus. ꝛ subdit Cyprianus. hāc ꝯtinuis oronib⁹ precē fa-
ciamus: h̄ dieb⁹ ac noctibus postulem⁹: vt sanctificatio ꝛ
viuificatio que dei grā sumit̄ ipsi⁹ ꝓtectiōe seruet̄. nōne
etiā David scūs orabat ꝛ oēs adhuc sci in p̄nti vita degē-
tes orant. ꝯserua me dn̄e: qm̄ speraui in te. nōne ꝛ idē pro
ca⁹ vlti⁹ pp̄lo deo deuoto orabat p̄ Paral. o. dn̄e de⁹ custodi i eter
nū hāc volūtatē cordis coꝝ: ꝛ semper in veneratiōnē tui
mens ista p̄maneat. nōne ꝛ Saluator pro suo populo ora
cap. 17. bat ad p̄reʒ Joā. 17. pater sancte ꝯserua eos quos dedisti
mihi: ꝛ seq̄t̄. quos dedisti mihi custodiui: ꝛ nemo ex his
perijt nisi fili⁹ p̄ditiōis: ex qbus pʒ q̄ ceteri ap̄li erant in
grā. Qō ēt ꝯfirmat̄: qa eis p̄dixerat iā vos mūdi estis. pʒ
etiā q̄ de custodia sp̄uali q̄ custodiebant̄ a pctō: loqueba
cap. 15. tur. nō eni adhuc nisi sp̄ualr iudas perierat: ꝛ subdit non
rogo vt tollas eos de mūdo: sʒ vt serues eos a malo: ꝛ cer-
tū est q̄ nō loquebat̄ de malo pene vl̄ aduersitatis hui⁹
mūdi: cū in eodē s̄mone eis p̄dixisset: venit hora vt ois q̄
iterficit vos arbitret̄ se obsequiū p̄stare deo. Et iterū. In
mūdo habebitis p̄ssurā: sʒ cōfidite: qa ego vici mundum.
Sʒ vtiq̄ de malo culpe loq̄bat̄. ¶ Ꝯ. Btūs Gre. 9⁰ mor.
sup illō Job. 10. visitatio tua custodiuit sp̄m meū. Huma
nū ingt sp̄m visitatio sup̄na custodit cū v̄tutibus ditatuʒ
vel flagello p̄cutere vel cōpungere amore nō desinit. nā
si bōa p̄stat: sʒ hūc ꝯtinue restaurādo nō subleuat citius
bonū p̄dit̄: qō nō a largiēte custodit̄: ꝛ pʒ etiā q̄ d̄ iustis
viris ipse loquit̄. Itē in ecclīasticis dogmatib⁹ scribit̄. vt cap. 11.
nō labant̄ a bono vel nāe vel meriti sollicitudis nr̄e est:
ꝛ celestis parit̄ adiutorij. vt labamur ptātl nr̄e ꝛ ignauie.
Hec ꝯ̄ ꝓbat̄ auc̄te Aug. de nā ꝛ grā. dicētis mala nr̄a nō cap. 26.
ad hoc solū sup̄nus medicus sanat: vt illa iā nō sint: sʒ vt
de cetero recte ambulare possim⁹. Qd̄ quidē etiaʒ sani nō
nisi illo adiuuāte poterim⁹. nā medic⁹ hō ꝛc. ꝛ ifra hētur
in rn̄dēdo ad obonē factā ꝯ̄ ꝯnes 2ⁱ arti. ¶ 2ᵃ ꝯ̄ est. q̄ nō 2ᵃ ꝯ̄
qōlibet pctm̄ hō exn̄s in grā pōt sine alio dei auxilio sp̄a
li vitare. ꝓbat̄: qa nō quālʒ tētationē pōt sine sp̄ali auxi-
lio supare. igit̄ ꝛc. ꝓbat̄ assūptū: qa si quālibʒ. igit̄ in nul
la quātacūq̄ tētatiōe positi viri iusti debēt auxiliū iplo
rare neq̄ de alicui⁹ victoria deberēt se magis q̄ p̄us deo
obligatos cognoscē: ꝛ tāq̄ de nouo munere illi grās agere.
ꝯn̄s pʒ ex dcis supra. falsitas vo ꝯn̄tis quātū ad p̄mā ptē
pʒ: eo q̄ vt p̄allegatū est ex rescripto Innocētij ad carta-
ginēse cōciliū. necē est vt q̄ auxiliāte vincim⁹: eo iteꝝ nō
adiuuāte vincamur. Ac p̄ h̄ ēt post p̄teritas victorias iu-
stoꝝ de pctis isup̄ veniētib⁹ tētatiōib⁹ hn̄t iteꝝ ei⁹ auxi-
liū iplorare. sic faciebat David scūs. d. adiutor meus esto
ne derelinq̄s me neq̄ despicias me de⁹ salutaris meus.
Sic fiēdū esse oñdit pia ꝯsuetudo vl̄is eccl̄ie: nec estimo
h̄ ab aliq̄ vere chr̄iano negādū. ꝯtrū ad scd̄aʒ ptē glibet
vt puto ꝯcedit̄ eē falsuʒ: qs. n. iustoꝝ de magne tētatio-
nis p̄iculo libatus nō reputet se in eo magnū dei bn̄ficiū
recepisse: ꝛ eo ampli⁹ ad agēdū grās obligatū ꝛ tāq̄ p̄ no
uo munere grās ꝛ sacrificiū cōfessionis seu laudis absol
cap. 4. uat: vn̄ btūs Joā. in Apoc. dicit. q̄ seniores p̄ q̄s vtiq̄ sci
viri figurant̄ adorabāt viuētē in scl̄a scloꝝ mittētes co-
ronas suas añ thronū. Que v̄ba exponēs Greg. 22. moral.
ait. coronas suas añ thronū mittē est certaminū suoꝝ vi-
ctorias nō sibi sʒ auctori tribuē vt ad illum referāt gl̄iaʒ
laudis a q̄ sentiūt vires accepisse certaminis. pʒ etiā h̄ ꝯn̄s
auc̄te e. insdē. 28. mor. sup̄ Job. 38. qs cōclusit hostijs ma-
re ꝛc. vbi de victoria tētationū: q̄s hō in cogitatiōib⁹ car
nalib⁹ patit̄ loquēs dic̄ sic. nemo sibi cogitationuʒ victo-
riā tribuat cū v̄itas dicat. qs ꝯclusit hostijs mare qn̄ erū-
pebat q̄si de vulua p̄cedēs: qa nisi ab ipso cogitationis p̄-
mordio cordis fluct⁹ grā diua retineret tētationē p̄cellis
mare: i. hūanū cor seuiēs terrā p̄culdubio hūane mētl ob
ruisset: vt saisis fluctib⁹ p̄fusa arescēt. i. p̄niciosis carnis
voluptatibus delectata dep̄iret: solus ḡ dn̄s hostijs mare
ꝯcludit: qa prauis motib⁹ cordis claustꝝ ispiciēte forti⁹
obijcit. Itē in fine dicti ii. sup̄ eisdē v̄bis Job. ait. sic btūs
igit̄ Job. ne sibi tribuat qō ꝯ̄ p̄cellas fortit̄ stat vocē diui
naʒ audiat: qs ꝯclusit hostijs mare ꝛc. ac si apte dic̄t̄. In
cassū te exteri⁹ i bonis opib⁹ pēsas. Si nō me iteri⁹ q̄ tē-
tatiōis vndas cōpesco ꝯsideras. vt. n. tu fluct⁹ ferre possis
i ope mee v̄tutʒ ē q̄ fluct⁹ frāgo tētatiōis in corde. Ex his
appet manif̄e: q̄ nl̄s ēt iustus ꝛ in grā ꝯstitut⁹ q̄lis vtiq̄
erat Job cogitatiōis noxie tētatiōi p̄t ꝓp̄a v̄tute sine ad-
iutorio diuo resistere. 2ᵒ si qōiʒ pctm̄ hō exn̄s i grā pōt si 2m
ne sp̄ali auxi⁰ dei vitat̄. igit̄ vl̄ nō ad singlos act⁹ grā atq̄
adiutom dei dat̄. vl̄ ad aliq̄s frustra ꝛ iportune dat̄. qs p̄ᵒ
ꝯn̄tis fuit vn⁹ error dānatoꝝ Pela. vt. s̄. pʒ. ac ēt l p̄ce^{ti}. q.
2ᵒ vo p̄s blasphemia q̄dā ē. ꝯn̄a vo p̄ᵃ satis ē clara: qm̄ ad
illō velle vl̄ nolle q̄ resistit tētatiōi nō daret̄ adiuto^m dei:
aut si daret̄ supflue daret̄: ex q̄ sine hō adiuto⁰ poterat p̄-
ualere. Si dicat̄ q̄ nō dat̄ supflue: qs facili⁹ p̄ illō adiu-
toriū resistit tētatōi appropiquat̄ ad illā dānatā rn̄sionē
Pela. vt facili⁹ possint iplē p̄ grāʒ ꝛc. vt dcm̄ est. s̄. 4ᵒ si 4m
sic igit̄ nō quēlʒ bonū actū q̄ fit ab hoie de⁹ fac̄ vt hō fa-

ciat illū sine nō ad quēlꝫ bonū actū hōis de' mouet volū
tatē hōis faciēs eā velle id qđ ipsa vult:pꝫ ꝯñā de actu q̄
vult resistere praue tētatiōi g vtiqꝫ bon' ē:imo ꝛ merito
ri' in hñte grāz. Si.n.hō p hītū grē ꝛ li.ar.resistit seu nō
vult ꝯsentire:cū hīt' nō moueat pōꝫ lꝫ adiuuet cogēdo:
nō poterit dici q de' moueat volūtatē ad agēdū nisi alio
mō spāli ꝯcurrat grīs ꝛ misericordie:vt dicebaꝰ i pce'.q.
in rñsiōe ad obōnē 12m.ꝯñs aūt pꝫ eē falsuꝫ p auc̄tes plu
res ibidē iductas.Ex istis puto sat patē q etiā veri iusti
ꝛ in grā exñtes vt tētatiōib' fortit resistāt ꝛ in pctm̄ non
cadāt idigēt adhuc spāli auxilio dei:ꝛ sine illo nō possent
psistē gn caderēt i pctm̄:ꝛ iō gcūqꝫ iusti ꝯ tētationes for
tes ꝯsistūt humili vīciqꝫ ꝯfessiōe dicūt cū pphā.aīa nrā
sustinet dñꝫ:qm̄ adiutor ꝛ ptector nr̄ ē.Et iterū cū eodē.
Dñe de' vt' salutis mei obūbrasti sup caput meuꝫ in die
belli.Qui ꝛ alibi ait.Salus āt iustoꝝ a dño ꝛ adiutor eo
rū i tpe tribulatiōis.Multa alia adduci possent testimo
ꝯ pdcā nia scāꝝ scripturaꝝ:sꝫ ista sufficiāt.¶ Cōtra oīa pdcā pt
omnia. argui p argᵃ Celesti.ꝛ Pelagij tenētiū q hō p libtatē li.
ar.hita notitia legis q̄ cognoscit qd agēdū ꝛ qd vitādū pōt
qōlꝫ vitare pctm̄.Et q̄uis multa argᵃ facēt Celestin':sic
pꝫ in li° Aug.de pfectōe iu.vbi singulare repetit ꝛ soluit.
oīa tñ in paucis radicib' sustētanē:ꝛ iō sufficit hic aliq̄ re
pm citare q̄ꝝ solonib' cetera silr soluanē.arguit aūt p sic.pec
catuꝫ aut est volūtatis aut nec̄citatis. Si nec̄citatis non est
2m pctm̄.si volūtatis igitur vitari pōt. 2° hō dꝫ eē sine pctō.
igiē pōt esse sine pctō.pbaē ꝯñā:ga nō aliđ dꝫ hō q̄ pōt.
3m 3° pceptū ē hoī eē sine pctō.igiē pōt eē sine pctō.nō enim
4m pcipiē qđ oīno fieri nō posset.4° nec̄e est ꝯfiteri hoīeꝫ tā
oīa q̄ phibenē posse vitare q̄ oīa q̄ iubenē posse iplere.
igiē pōe ē hoīeꝫ eē sine pctō.pꝫ ꝯñā:q: nō peccaē nisi cū
5m fiūt q̄ phibenē aut nō fiūt q̄ iubenē. 5° si hō nō pōt esse
sine pctō.querēdū est cui' sit hec culpa.an.s.ei' vl' alteri'.
nō alteri':vt ꝯstat:nec ēt ei':qūo est eni culpa ei' si nō ē
6m qđ eē nō pōt. 6°.oē pctm̄ deus iputat hoi:ga nō est pctm̄
gcgđ nō imputabiē in pctm̄.igiē hō pōt vitare oē pctm̄:
7m aliogn sibi iputaret iniuste. 7° nā hoīs bona est.h enī ne
gare nullus nisi marchion aut manicheus audebit.igiē
pōe est ei carere malo:ꝛ p ꝯñs pctō. ¶ Auc̄tib' ēt argē.
nā q̄dā auc̄tes exhortāē hoīes ad pfectionē:sicē illa Sal
cap.5. uatoris.Matth.5°.Estote pfecti sicē ꝛ pr vr celesti pfect' ē:
ꝛ multe alie siles i scriptura.nō est aūt pfect' g nō est sine
pctō:neqꝫ ad ipoe sit exhortatio.¶ Itē gcūqꝫ ē sine ma
cula vtiqꝫ est sine pctō.cū oī pctō aīa maculeē.multi aūt
fūt sine macula.vñ de talib' David ait.Bti imaculati:et
iteꝝ.ero imaculat' cū eo:ꝛ obseruabo me ab iniq̄tate mea.
cap.5. Apls aūt ad Eph.5°.elegit nos ingt añ mūdi ꝯstitutionē
vt essem' sci ꝛ sine macula:ꝛ pl'es alie auc̄tes pñt adduci.
hec fūpta fūt ex dcīs Celesti.recitatis i li° de pfectōe iu.
Sꝫ pter ista adducit Pela.vt recitat Aug.in de nā ꝛ grā.
ēt auc̄tes alioꝝ catholicoꝝ doctoꝝ.q̄ꝝ vna ē Hylarij.d.
nō eni nisi spū pfecti ꝛ imortalitate mūdati q solis mū
dis corde dispositū est h q i deo ē imortale tenem'.alia
est Hiero.sup illō bti mūdo corde:qm̄ ipsi deū quos ingt
Hiero.nō argᵉ ꝯscia vlla pcti.ꝛ addit mūd' mūdo corde
cōspiciē tēplū dei.nō pōt eē pollutū.Itē Hiero.li.ar.nos
cōdidit de' nec ad vtutē nec ad vitia nec̄citate trahimur.
cap.18. Aliogn.vbi nec̄citas nec corona est.alia est Aug.3° de libo
arbi.dicēt.Quis eni peccat i eo qđ nullo mō caueri pōt
pctm̄ caueri g pōt a gbusdā pdictoꝝ sic pꝫ.arguis ꝯ ꝯnes
pᵃˢ.pᵃ arti.ꝛ gbusdā ꝯ 2ᵃˢ.ꝛ oīa pdcā argᵃ fūt silr ꝯ duas
illas ꝯnes arti.2ᵉ.Cōtra q̄s tñ spālr videē posse argui:qđ
segē hītualē grāz a deo iutilr ꝛ supflue hoīb' dari:qđ nō
est dōm.pbaē ꝯñā.qm̄ grā hē nō daē nisi ad h vt p eā hō
sit potēs agere q̄ agēda fūt:ꝛ vitare q̄ fūt vitāda. Sꝫ fm

dcā ad neutrū hō est potēs p ipsꝫ:gnimo alio dei adiu
torio seu a deo alr iuuari idiget.q̄re ꝛc.¶ Ad pmā ꝯcedē Ad pm
dū est iux̄ sniāꝫ Aug.in de pfec.iusti.q pctm̄ ē volūtatis: cap.2.
ꝛ etiā q pctm̄ vitari pōt:sꝫ nō segē.igiē vitari pōt absqꝫ
auxilio dei:ꝛ cuꝫ auxilio vō dei vtiqꝫ pōt hō vitare pctm̄.
vñ Aug.ibidē.rñdem' ingt pctm̄ vitari posse si nā vitia
ta saneē grā dei p iesuꝫ chrm̄ dñꝫ nrm̄.Intm̄ eni sana nō
est iquātū id qđ faciēdū est aut cecitate nō videt:aut isir
mitatē nō iplet.Et in de baptmo puuloꝝ ad Mar.lib° 2°
circa pnᵐ.si a me iquit q̄raē vtrū hō sine pctō possit eē in
hac vita ꝯfitebor posse p dei grāꝫ ꝛ lib.ei' arb.ꝛ isra.pōt
ingt hō si velit eē sine pctō adiut' a deo.posset ēt dici ad
vnū sensuꝫ q pctm̄ est nec̄citatis.vꝫ q hō ex se sine diuino
adiutorio nō pt vitare pctm̄:sꝫ nec̄e est eū nō adiutū pec
care:ꝛ hac itētiōe loquēs pphā clamat ad dñm.de nec̄ci
tatib' meis erue me.¶ Ad 2m eodē mō dōm q hō vtiqꝫ Ad 2m
dꝫ ꝛ pōt ēt eē sine pctō:sꝫ cū adiutorio dei:ꝛ nō aliter.Et
hoc Aug.de pfec.iusti.pulchre declat.d. Cū videm' clau cap.6.
dū g sanari pōt recte vtiqꝫ dicim' dꝫ eē hō iste sine clau
dicatiōe.Et si dꝫ pōt:nec tñ cū vult ꝯtinuo pōt:sꝫ cū fue
rit adhibita curatiōe sanat':ꝛ medicis adiuuerit volūta
tē.h sit in iteriore hoīe q ad pctm̄ attinet tāq̄ ei' claudi
catione p ei' grāꝫ g venit nō vocare iustos:sꝫ pctōres:ga
nō est op' sanis medicus:sꝫ male hñtib'.¶ Ad 3m eadeꝫ Ad 3m
mō dōm:q hō pōt eē sine pctō:sꝫ nō sine adiutorio dei.
Cui ēt nō pcipiē vt sine adiutorio sit sine pctō:sic nec vt
sine adiutorio dei bñ viuat:vt dcm̄ est in pceᵗ.q. ¶ Pōt
ergo hō eē sine pctō sꝫ cū adiutorio dei:ꝛ iō subdit Aug.ꝛ cap.7.
stultissime pcipiē hoī vt rectis passib' ambulet vt cuꝫ se
nō posse pspexerit ex se medicinā regrat que in iteriore
hoīe ad sanādā pcti claudicationē ē grā dei p iesuꝫ chrm̄
dñꝫ nrm̄.¶ Ad 4m dōm est q vtiqꝫ nec̄e est cōfiteri oīa Ad 4m
q̄ iubenē iplere:ꝛ oīa q̄ phibenē vitare hoīeꝫ posse:sꝫ cuꝫ
adiutorio diue grē:ꝛ nō alr:sicē diffōnib' ꝯciliōꝝ ꝛ auc̄ti
bus sacris edocemur:vt i hac ꝛ i pceᵗ.q.pꝫ. Et vt h Aug.
sacri canonis auc̄te ꝯfirmet.Ad istud argᵐ rñdēdo Cele
stino:vbi supra pmittit oēꝫ iussionē diuā in illa vna grā cap.12.
liter ꝯtineri iussione q̄ dictū ē.Diliges dñꝫ deū tuū ꝛc.et
oēm phibitionē in illa vna cōprehēdi:q̄ dcm̄ est nō ꝯcu
pisces.Et hīs p scripturā declat subdit.Sꝫ nec g̃q̄ pōt
eē ꝯtinēs:qđ ptinet ad nō ꝯcupiscē:nisi de' det:et chari
tas diffusa est i cordib' nrīs nō p nos ipsos:sꝫ p spm̄ scm̄
qui dat' est nob.¶ Ad 5m dōm q hoīem nō posse eē sine Ad 5m
pctō nō est culpa:sed est pena quā hꝫ ex culpa pmi parētī
g p li.ar.ꝛ auxiliū grē qđ acceperat:q̄le ēt glibet ali' acce
pisset si ipse nō peccasset:poterat eē sine pctō:ꝛ ga hec pe
na est pena illi' culpe in q̄ nō solū ille:sꝫ ꝛ oēs ex ipso fu
turi peccauerūt fm Aplꝫ:iō peccat glibet qm̄ nō est sine
pctō h ē qm̄ nō vitat sꝫ cōmittit pctm̄:ꝛ iō Aug.vt supra. cap.14.
ad istud argᵐ rñdēs.rñdem' ait.Iō hoīs eē culpā q non
est sine pctō:ga sola hoīs volūtate factū est vt ad istā ne
cessitatē veniret:quā sola hoīs volūtas superare nō pōt.
ꝛ antea dič.p arbitrij libtatē factū est vt eēt hō cuꝫ pctō: cap.18.
sed iā penalis vitiositas subsecuta ex libtate fecit necessi
tatē:vñ ad deū fides clamat.de necessitatibus meis educ
me:ꝛ paulo post subdit.q illa libtas non perisset si bona
pmāsisset volūtas:ga vō peccat volūtas secuta est peccā
tē pctm̄ habēdi dura necessitas.¶ Ad 6m rñdēduꝫ est:vt Ad 6m
supra.¶ Ad 7m cōcedendū est q nā humana pōt carere Ad 7m
malo:ꝛ iō fm q vbi supra dicit Aug.ad deū clamam'.li cap.15.
bera nos a malo:qđ nō perficiē q̄diu corp' qđ corrūpiē
aggrauat aīaꝫ.¶ Ad auc̄tes canonis dōꝫ q hō pōt eē p
fectus ꝛ sine pctō ꝛ sine macula:sꝫ p grāꝫ dei:qđ manife
ste etiā inuit auc̄tas allegata apli.elegit nos vt eēm' sci ꝛ
imaculati.logē eni de electiōe pde.cui' effect' est scitas ꝛ

cap. 6z. puritas nostra. ¶ Ad auctez Hylary rñdit Aug. in de nã
ꝛ gña. ꝛ bñ. ꝙ ipsa nõ est ɔtra sñias positã: cũ ipse nõ aliđ
ꝗ̃ hoiez posse eẽ mũdo corde testet: qđ conceditꝰ: sed gña
cap. 66. dei ꝑ iesũ chũ: ꝛ eodẽ mõ itelligẽda ẽ auctas pᵃ Hiero.
sicꝰ in eodẽ docet Aug. ¶ Ad aliã ṽo eiusdẽ dõm ꝰꝫ Aug.
ibidẽ. ꝙ ipsa nõ est ɔtra: ga loquit de nã q̃lis pmiᵗ fuit
ɔdita: in qua nulla tũc fuit peccãdi neĉitas: ſꝫ vt subdit.
Qđ ex vitijs nãe nõ ex cõditione nãe sit quedã peccãdi
neĉitas audiat hõ atq3 vt eadẽ neĉitas nõ sit dicat deo
dicere: de necessitatibꝰ meis educ me: ga ꝛ in huiꝰ oõne
certamẽ est aduersus tẽtatorẽ de ipsa ɔtra nos necessita-
te pugnãtẽ. ¶ Ad auctem Aug. rñdebitꝰ cũ solueꝰ pmuꝫ
argᵐ pme qõnis. Ad illud aũt qđ arguitꝰ ɔ ɔ̃nes scđi arti.
dõm nõ sequi ꝙ gña inutiliter vel supflue detur: sicꝰ insir
mus oculus nec supflue nec inutilr sanaꝰ: q̃uis etiã sanꝰ
sine adiutorio lucis videre nõ possit: nec seqtur etiã ꝙ in
habitualibꝰ gratijs sit pcessus in infinitũ: sicꝰ forsitan ga
vellet arguere: qm̃ tale adiutoriũ qđ vltra habitũ gñe ne
cessariũ dico: nõ est aliqđ habituale donũ causatũ in aia:
ſꝫ q̃dã spãlis dei assistẽtia siue deꝰ ipe spãlr assistẽs ꝛ gra
tis iuuans ad bñ agẽdũ ꝛ volẽdũ ꝛ ad nõ peccãdum: siue
nõ permittẽdo vltra ṽtutẽ ab ipo nobis prestitã tentari:
siue faciendo nos fortiter ꝛ recte ɔtra tentationẽ pugna-
re: siue alio mõ ignoto nobis iuuãdo. Et si dicaꝰ qđ supra
habituꝫ est per Augᵐ ꝙ hõ põt vitare pctm̃ si nã viciata
saneꝰ per graꝫ dei: ex quo videꝰ ꝙ nõ sit aliđ adiutoriuꝫ
neĉiuꝫ. dõm ꝙ ꝑ illud dictũ Aug. nõ excludit opportuni
tatẽ alteriꝰ adiutorij seu modi iuuãdi: gnimo alibi expſ-
cap. z6. se ponit. s. in de nã ꝛ gña. vt statim patebit. Põt etiaꝫ dici
ꝙ ꝑ graꝫ q̃ sanaꝰ nã viciata nõ solũ itelligiꝰ habitus gñe
sanãs tãq̃ aie medicina: ſꝫ ipse etiã deꝰ gratis assistens ꝛ
sanãs vt medicus in ꝰ dissimilr se hñs ad medicũ corpo
ralẽ: ꝙ sicꝰ dicit Aug. vbi nũc cõmemoraui. Medicus hõ
cũ sanauerit hoiem iam decetero sustẽtandũ elemẽtis ꝛ
alimẽtis corporalibus: vt eadẽ sanitas apto subsidio ɔua
lescat: atq3 persistat deo dimittit qui prebet ista in carne
viuẽtibꝰ: cuiꝰ erãt etiã illa que dũ curaret adhibebat. ipe
aũt deus vt subdit cũ per mediatorẽ dei ꝛ hoium hoiem
iesum chm̃ spũalr sanat egrũ vel viuificat mortuũ. i. vi
uificat ipiuꝫ. ꝛ cũ ad ꝑfectã sanitatẽ ꝰ est ad ꝑfectã vitã
iustitiãq3 ꝑduxerit: nõ deserit si nõ deseraꝰ: vt pie semꝑ
iusteq3 iuueꝰ. sicꝰ eni oculus corꝑis etiã plenissime sanus
nisi cãdore lucis adiuueꝰ nõ põt cernere: sic ꝛ hõ etiã ꝑfe
ctissime iustificatus nisi eterna luce iustitie diuinitꝰ ad-
iuueꝰ recte nõ põt viuere. Sanat ğ deꝰ nõ solũ vt deleat
qđ peccauimꝰ: ſꝫ vt ꝑstet ẽt ne peccemus: ꝛ ex ista auctẽ.
pꝫ ꝙ etiã hñs gñam illã habitualẽ adhuc idiget diuo ad-
iutorio vt nõ peccet ꝛ recte viuat. Nemo eni ꝑfecte iusti
ficatꝰ est nõ hñs hõ habitũ gñe ꝛ talẽ adhuc dicit diuino
Ad pᵐ pnaˡᵉ auxilio adiutorioq3 idigere. ¶ Ad pᵐ pnˡᵉ. q. rñdeo negã
do ɔñaꝫ: nec valet pbatio: qm̃ nõ sequiꝰ. pctm̃ põt caue-
ri. igiꝰ põt caueri absq3 spãli auxilio dei: sicꝰ etiã nõ seqꝰ.
hõ pt mereri ꝛ beĩficari. igiꝰ põt mereri ꝛ beĩficari absq3
spãli auxilio dei. nã añs est verũ: ꝛ ɔñs falsuꝫ duplr ꝛ er-
roneũ. Aug. ṽo i ṽbis itelligit pctm̃ posse caueri deo iuuã
te vt caueaꝰ: vñ de nã ꝛ gña. rñdens Pelagio in sui erro-
cap. 67. ris fauorẽ ꝑdictã Aug. auctẽꝫ allegãti. pctm̃ ingt põt ca-
ueri: ſꝫ oppitulãte illo qui nõ pt falli: ꝛ iõ vt pmisit in ꝰ
adiutoriũ postulamꝰ dicẽtes. ne nos inferas in tẽtationẽ:
ꝛ paulo ifra. duobꝰ iquit modis etiã in corꝑe caueꝰ mor-
bi malũ: ꝛ vt nõ accidat: ꝛ vt si acciderit cito saneꝰ: vt nõ
accidat: caueamus dicẽdo: ne nos inferas in tentationeꝫ:
vt cito saneꝰ caueamus dicẽdo. dimitte noƀ debita nña.
Ad zᵐ ¶ Ad zᵐ negãda est ẽt ɔñaꝫ: nec valet pbatio: qm̃ nõ di-
co ꝙ hõ nõ põt vitare pctm̃ sic pro fundamento assumit

pbatio illa: ſꝫ dico ꝙ nõ pt absq3 auxilio dei: cũ illo aũt
põt: ꝛ iõ nõ neĉitate simplr loquẽdo: ſꝫ volũtarie peccat
cũ peccat ¶ Sꝫ vt interiꝰ gradiamur: pone ꝙ aliciũ hoi obyciꝰ
vltra nãlia bona ipsius: ꝛ gñalẽ iſluẽtiã dei nullũ adiuto-
riũ a deo cõferaꝰ ad bñ agẽdũ siue ad nõ peccãdũ: nũgd
iste poterit pceptũ iplere ꝛ noxie tẽtatiõi isurgẽti resiste-
re: aut neĉio ɔsentiet tẽtationi: ꝛ trãsgredieꝰ pceptũ. si di-
caꝰ pᵐ recediꝰ a snia supra posita. si zᵐ nõ igiꝰ libere: sed
de necessitate trãsgredieꝰ pceptũ ꝛ tẽtationi cõsentiet. et
per ɔñs nõ peccabit: ga oẽ pctm̃ volũtariũ vt pus argue-
baꝰ. ¶ Rñdeo dõm: iuxta dictũ Aug. superius in rñsio- Solo
ne ad 5ᵃᵐ obiectionẽ allegatũ ꝛ alia plura ibidẽ ꝛ alibi ɔ
pelagianos in plibꝰ locis: ac etiã in p retrac. Qr ille vtiq3
sic cõstituꝰ de neĉitate trãsgredieꝰ pceptum ꝛ tẽtationi
succũbet: nec tñ talis neĉitas cũ sit pena illiꝰ culpe in qua
peccauimꝰ oẽs: ꝛ cuiꝰ rei sumus ꝑ q̃q3 iuste penas luimꝰ
eũ a pctõ excusabit: sicꝰ ẽt dicebaꝰ i solone tertij argⁱⁱ pn-
cipalis. pcedẽtis qõnis. ꝰ ɔfirmaꝰ ꝑ illđ Aug. de ꝑfectio cap. 16.
ne iu. pctm̃ est cũ vel nõ est charitas q̃ eẽ dꝫ: vł minor est
q̃ dꝫ esse: siue ꝰ vitari volũtate possit: siue nõ possit: ga si
põt pñs volũtas ꝰ facit. si aũt nõ põt pterita volũtas ꝰ
fecit. s. pmi hois. Et tñ vitari põt nõ qñ volũtas superba
laudaꝰ: ſꝫ qñ humilis adiuuaꝰ. Et vlteriꝰ dõm: ꝙ ꝑꝑ hõ
neĉitatẽ nõ fit: gn illđ pctm̃ sit volũtariũ: qm̃ adhuc a sci
ente ꝛ nõ coacto cõmittiꝰ q̃ sufficiũt ad rõnẽ voluntarij:
vt inuit Aug. p retrac. vł alr ꝰm eũdẽ ibidẽ dꝫ ꝙ pctm̃ cap. iz.
dꝫ volũtariũ vł in oꝑe vel in origine. ꝰ zᵒ mõ saltẽ pctã cap. i5.
illiꝰ adhuc cẽnt volũtaria. pmꝰ eni hõ voluntarie peccat
cuiꝰ alioꝝ in noƀ penas illiꝰ ɔñtiuꝫ initiũ origo fuit: si di-
caꝰ ꝙ sic eẽ volũtariũ nõ sufficit ad rõnẽ pcti. ſꝫ vltra ꝰ
requiriꝰ ꝙ sic sit volũtariũ ꝙ vitari possit. hoc pbaꝰ ex
diffõne pcti quã Aug. ponit in de duabꝰ aiabꝰ dicẽs. pctm̃
est volũtas retinẽdi vł ɔsequẽdi qđ iustitia vetat: ꝛ vñ li-
berũ est abstinere rñdẽdũ est ꝰm eũdẽ p retrac. ꝙ ibi dif cap. i5.
finitũ est pctm̃ ꝙ tñmõ pctm̃ est: non qđ etiã pena pcti.
Et de tali etiã pctõ: qđ. s. nõ est pena peccati ipse ibidẽ di- cap. iz.
cit itelligẽdũ eẽ dictũ suũ de vera religione in ɔ̃riũ alle-
gatũ. nũc aũt talia sũt etiã pena pcti. pcti. s. illiꝰ pmi hois
in cuiꝰ pctõ oẽs peccauimꝰ. ¶ Ad cõfirmationẽ dõm ꝙ Ad ɔ̃nẽ
illa ṽba ṽa sũt: sed nõ iuuãt ppoᵐ: qm̃ in p hoie añ pctm̃
suũ si fuisset neĉitas talis: ga illa nõ fuisset pena pcti vti-
q3 illũ excusasset a pctõ: in nobis ṽo nõ excusat: ga pena
est ex pctõ proueniẽs: vt superius est sepe dictũ.

¶ Distinctionis. XXIX. Questio. I.

Circa dis. z9. in q̃ Magꝰ ingrit. vtruꝫ
hõ añ pctm̃ eguerit gña operãte
ꝛ cooperãte. Quero vtrũ hõ añ pctm̃ ꝑ li.
ar. ꝛ sue nãe vires pcise absq3 alio adiuto-
rio dei fuerit sufficiẽs ad agẽduꝫ aliquem
actũ moralr bonũ seu vere rectũ vel ṽtuo-
sum. Et arguo p ꝙ sic auctẽ scripture. s. in cap. i5.
eccl'iastico. dicẽtis. deꝰ ab initio ɔstituit hoiez ꝛ reliquit
illũ in manu ɔsilij sui. adiecit mãdata ꝛ precepta sua ꝛc̃.
Quid est ꝙ vt dicit Aug. hypoñ. rñsione 3ᵒ. religt illũ in
manu ɔsilij: vbi dimisit illũ i ptãte li. ar. sui. In manu eni
politas itellr: ſꝫ nõ diceꝰ religt in ptãte arbitrij ad facien
dũ. s. di mãdata: nisi ex se absq3 adiutoᵒ di sufficiẽs fuissꝫ
ad illa iplẽda: ꝛ ꝑ ɔñs ad agẽᵐ oꝑa recta moralr ṽtuosa.

Ad oppositũ argꝰ auctẽ magri ꝰ dicẽtis. egebat Oppoᵐ
itaq3 hõ gña nõ vt libaret volũta-
tẽ suã q̃ pcti serua nõ fuerat: ſꝫ vt pparet ad volẽdũ effi-
caciter bonũ qđ per se nõ poterat. Ex his pꝫ ppositũ: qm̃
si ꝑ se nõ poterat efficaciter velle bonũ. igiꝰ nõ ꝑ se suffi-
ciebat ad agendum actũ aliquem moraliter bonum. Cũ
omnis talis actus sit volitio boni vel ex ipsa procedens.

In ista qõne erũt articuli duo. In p̃ iuxta titulũ qõnis ingreṫ de ptãte p̄mi hois añ suũ lapsuz ad bonũ faciẽdũ. In 2° ingreṫ de ptãte eiusdẽ ad bonũ post lapsuz: ⁊ silr̃ de ptãte alioꝝ hoiuz ex ipo naturalr̃ descẽdentiũ. Et hoc ꝓpter quedã dicta per quẽdã venerabilem magr̃m cõtra aliqua per me posita supra in p̄ma qõne super. 26. dis. huius scbi.

p̄m' art. Quantũ ad p̃m ar'm p̄mitto iuxta cõe dictũ ꝙ adiutoriũ dei duplr̃ capi põt. Uno mõ ꝓ adiutorio gñalis ĩfluẽtie: quo. s. deꝰ adiuuare gñalr̃ oẽ agẽs causatũ in oĩ sua actiõe. Alio mõ ꝓ adiutorio assistẽtie seu influẽtie spãlis quo spãlr̃ aliqua agẽtia iuuat ⁊ nõ oĩa: ⁊ ad aliquas actiões: ⁊ nõ ad oẽs: qõ etiã ↄsueuit vocari adiutoriũ gr̃e extẽdendo nomẽ gr̃e ad oẽm eiꝰ gratuitã ⁊ spãlẽ oppitulationẽ: siue ipse ĩmediate ꝑ seipm̃ siue mediãte aliq̃ dono suo oppituleṫ ad agẽdũ. H̃ p̄misso pono ↄnes
p̃a ↄ tres. Primo est ꝙ p̄mus hõ. i. Adã ante suũ lapsuz nõ fuit sufficiens ꝑ suas vires sine auxilio gñalis influentie dei agere aliquẽ bonũ actuz. hec ↄ cõitr̃ a catholicis doctoribus ↄcediṫ: ⁊ iõ pro eius ꝓbatione sufficiat ꝑ nunc
cap. 17. auctoritas apl'i Act. 17. dicẽtis. In ipso. s. deo viuimꝰ. mouemur ⁊ sumus: ꝑ quẽ docemur ꝙ nos non possumꝰ sine ipso viuere. i. vite opatiões exercere nec moueri: nec etiã eẽ: sz ad qõlibet hoꝝ nob̃ est neĉia ĩfluẽtia eiꝰ: q̃propter si ipe nõ ĩflueret ad esse nr̃m nos nõ essemꝰ: ⁊ si ĩflueret ad eẽ ⁊ nõ ad opari sic vtiqz essemus: ꝙ nihil tñ oparemur: sic ↄtigit de igne ĩ respectu ad tres pueros ĩ camino ignis
cap. 3. extites: vt legiṫ Dañ. 3°. Cõfirmaṫ istud ꝑ auctẽz Aug. 4.
cap. 14. sup̃ Geñ. exponẽtis p̄dicta apl'i v̄ba sic. Cũ eni aliõ simꝰ q̃ ipse: nõ ob aliõ in illo sumꝰ: nisi q̃a id opaṫ: ⁊ h̃ est opꝰ eiꝰ q̃ ↄtinet oĩa: ⁊ quo eiꝰ sapĩa ꝑtẽdit a fine vsqz in finez fortit ⁊ disponit oĩa suauiter: ꝑ quã dispõnẽ in illo viuimus mouemur ⁊ sumꝰ: vñ collr̃ ꝙ si opꝰ suũ a rebꝰ subtraxerit nec viuemꝰ nec mouebimur nec erimus. claret igiṫ nec vno q̃dẽ die cessasse deũ ab ope regẽdi q̃ creauit ne motꝰ suos nãles q̃bꝰ aguntṫ atqz vegetanṫ vt oĩno vefint ⁊ in eo ꝙ sunt pro suo queqz gñe maneãt ilico omitterẽt ⁊ eẽ aliq̃d oĩno desinerẽt si eis subtraheretṫ motus ille sapĩe dei q̃ disponit oĩa suauit. H̃ ãt opus ⁊ hic motꝰ ẽ quã vocamꝰ ĩfluẽtiã gñalẽ: quo subtracto vtiqz: vt ait. cetere res ꝑderẽt motus suos: nec põt dici h̃ deũ habuisse v̄itatẽ tñ post hoĩs lapsuz: cũ ẽt de ipsis angelis scis qui nũq̃ peccauerũt nec vlliꝰ alteriꝰ pcĩ reatu obstricti sunt
cap. 23. idẽ dicat infra li° 9°. Ad h̃ ẽt faciũt pl'a dcã in p̃ li°. dis.
2a ↄ. 45. Scda ↄ est. ꝙ Adã añ lapsuz nõ fuit ꝑ suas vires nãles p̄cise ẽt cũ dei gñali ĩfluẽtia sufficiẽs ad agẽdũ aliquẽ actũ moralr̃ bonũ seu v̄e v̄tuosũ: q̃nimo vltra p̄dicta fuit sibi neĉius aliõ dei auxiliũ spãle. Hanc ꝓbo p̃ ex
cap. 47 auctẽte vna Aug. de cor. ⁊ gr̃a. d. sic. Istã gr̃az nõ habuit hõ p̄mꝰ q̃ nũq̃ malus eẽt: ⁊ sine q̃ ẽt cũ li. ar. bonꝰ eẽ nõ posset: sz eã tñ ꝑ li. ar. deserere posset: nec ipm̃ q̃ deꝰ eẽ voluit sine sua gr̃a: quẽ reliq̃t in eiꝰ lib. ar. q̃ñ li. ar. ad malũ sufficit. ad bonũ aũt paꝝ est nisi adiuueṫ ab oĩpotẽte bono: qõ adiutoriũ si hõ ille ꝑ libeꝝ nõ deseruisset arbitrium semꝑ eẽt bonꝰ: sz defuit ⁊ desertꝰ ẽ. Ex hac auctẽte ꝓbatur
p̃m ꝓpoꝰ p̃ sic. Adã nõ poterat sine gr̃a quã acceꝑat etiã cuz lib. ar. eẽ bonꝰ. igiṫ nõ poterat ꝑ suas vires nãles sine spẽciali dei adiutorio eẽ v̄tuosus. igiṫ nec agere actũ virtuosuz vel moralr̃ bonũ. añs datur ab Aug. in auctẽte p̄dicta. ↄña ꝓbaṫ: q̃a illa gr̃a quã acceꝑat vtiqz erat spãle adiutoriũ distinctũ a suis nãlibꝰ viribꝰ: qõ pz. tũ q̃a sine ipsa eẽ poterat suũ li. ar. ⁊ cetere vires nãles: sic inuit Aug. cũ ait. sine q̃ ẽt cũ li. ar. ⁊c. tũ q̃a de facto illã ꝑdidit: sicut signat Aug. cũ dicit: sed deseruit ⁊ destus est: nec tñ ꝑdidit
2m vĩz aliquã nãlẽ: lz fuerit in nãlibꝰ vulneratꝰ. 2° sic. li. ar. ad malũ sufficit. ad bonũ aũt paꝝ est: nisi adiuueṫ ab oĩpotẽte bono: vt dicit Aug. ⁊ ibi loq̃ṫ de li. ar. q̃le fuit in p̄ hoĩe añ pctm̃: vt clarũ est. tali igiṫ adiutorio ĩdigebat lib. ar. Ade ad faciẽdũ bonũ q̃li nõ ĩdigebat ad faciẽdũ malũ. igiṫ adiutorio aliq̃ spãli ĩdigebat ad faciẽdũ bonuz: et loquor semꝑ de bono v̄tuoso. ↄña pz: q̃ñ ad male faciendũ nõ sufficisset sine ĩfluẽtia gñali. Sz ↄ h̃ qõ dcm̃ ẽ.
illõ adiutoriũ datũ p̄ hoĩ fuisse aliq̃d distinctũ a libo eiꝰ arbi. ⁊ a nãlibꝰ viribꝰ vĩ eẽ itẽtio Magr̃i li° 2°. di. 24. sic dicẽtis. hoc ↄsiderãdũ est ꝙ fuerit illõ adiutoriũ hoĩ datũ in creatione quo poterat manere si vellet. ⁊ r̃ndet. illõ vtiq̃ fuerat libertas arbitrij ab omni labe ⁊ corruptela imunis atq̃ volũtatis rectitudo ⁊ oĩum nãlium potẽtiarũ aĩe sinceritas atqz viuacitas: ex q̃bꝰ v̄bis videṫ hr̃i ꝙ illud adiutoriũ nõ erat res aliq̃ li. ar. supaddita: sed erat ipmmet tñ li. ar. nõdũ corruptũ vel vitiatũ: ⁊ aĩe nãles vires illese ⁊ sane: ac ꝑ hoc si ꝑ li. ar. cũ tali adiutorio poterat Adã bñ agere. seq̃ṫ ꝙ ꝑ suas vires nãles p̄cise sine alio adiutorio spãli poterat facẽ actũ moralr̃ boñ. Ad
hoc dõm ꝙ istud dictũ Magr̃i sic ĩtelligẽdũ nõ cõuenit dcõ Aug. iã allegato: qõ pz. tũ q̃a loquẽs õ li. ar. p̄mi hoĩs añ pctm̃: qõ vtiqz ↄstat tũc fuisse ĩcorruptũ ⁊ nõ vitiatũ. dicit illõ paꝝ eẽ ad bonũ nisi adiuueṫ ab oĩpotẽte bono. igiṫ vltra arbitriũ illesuz ⁊ nõ vitiatũ hẽbat adiutoriũ. qõ q̃dẽ nõ erat ipm̃ li. ar. aliogn ipm̃ solũ lib. ar. qõ hẽbat nõ erat paꝝ ad bonũ: sed sufficiẽs sine ĩdigẽtia adiutorij. cuiꝰ oppm̃ dicit Aug. tũ q̃a si illõ adiutoriũ nõ est nisi ipz li. ar. ĩcorruptũ: cũ tale ꝑfecto eẽt li. ar. Ade añ pctm̃. sequitur ꝙ sicut ꝑ seipz sufficiebat hoĩ ad malũ: ita ꝑ seipm̃ sufficiebat ad bonũ. nã ipm̃ vtiq̃ cũ illo adiutorio sufficiebat ad bonũ. vñ Aug. dicit. ꝙ adiutoriũ si nõ defuisset semꝑ eẽt bonꝰ: ⁊ paulo post subdit. tale q̃ppe erat adiutoriuz ꝙ desereret cũ vellet ⁊ in q̃ ꝑmanẽt si vellet: sz istud ↄdicit Aug. dicẽti de li. ar. Ade. li. arbi. ad malũ sufficit. ad bonũ aũt paꝝ est ⁊c. nec põt dici ꝙ Aug. loq̃ṫ de li. ar. Ade post pctm̃: qõ tũc vtiqz lesuz ⁊ corruptũ fuit. nã ipse vult ꝓbare ꝙ p̄ hoĩ fuit neĉiuz adiutoriũ illõ vt ꝑseuerare posset in bona volũtate in q̃ creatus erat: vñ paulo post subdit. tũc q̃ dederat deus hoĩ bonã volũtatẽ in illa q̃ppe eũ fecerat q̃ fecerat rectũ dederat adiutoriũ sine q̃ in ea nõ posset ꝑmanẽ si vellet. ad illõ aũt ꝓbãdũ assumit ꝙ li. ar. ad malũ sufficit. ad bonũ aũt paꝝ ẽ nisi adiuueṫ: qõ q̃dẽ nihil penitꝰ faceret ꝓposito nisi ĩtelligeṫ de li. ar. ĩcorrupto ⁊ nõ vitiato q̃le hẽbat Adã añ pctm̃. Ergo vł dcõ magr̃i nõ est assentiẽdũ ĩ hac pte: qõ ⁊ q̃dã apte affirmãt: vł ĩtelligẽdũ est ĩ v̄bis illis magr̃i recitatis nõ eẽ cõpletã r̃nsionẽ eiꝰ: sz adhuc pẽdẽ ex l'ra imediate sequẽte q̃ talis est. li. ar. est facultas rõnis ⁊ volũtatis q̃ bonũ eligiṫ gr̃a assistẽte vł malũ eadẽ desistẽte: ⁊ post pauca: qõ bonũ ẽ inq̃t nisi gr̃a addita nõ eligit. malũ v̄o ꝑ se eligit: ⁊ tũc eiꝰ sn̄ia ↄsona est v̄bis Aug. p̄allegatis ⁊ alijs p̄tie allegãdis: ⁊ cõcediṫ Adã habuisse adiutoriũ p̄ter suũ li. ar. nãle illesum ⁊ ĩcorruptũ. H̃ ẽt ↄuenit sn̄ie magr̃imet ibidẽ paulo precedẽti: vñ ĩ fine p̄mi capl'i eiusdẽ. d. ait. his testimonijs euidẽter mõstraṫ ꝙ hõ rectitudinẽ ⁊ bonã volũtatẽ in creatione accepit atqz auxiliũ q̃ stare poterat: aliogn nõ sua culpa cecidisset: in q̃bꝰ satis appet eũ asserere in creatiõe vltra rectitudinẽ illã nãlẽ fuisse datũ hoĩ adiutoriũ quo
poterat stare. Scdo ad ↄclonẽ p̄ncipalr̃ arguo sic. Si 2m p̄nl'e
Adã ante pctm̃ potuisset per suas vires nãles precise agere ꝓ 2a ↄne
re actũ moralr̃ bonũ ipse potuisset facere se de non bono bonũ. posito ꝙ aliquãdo fuisset sine omni actu volũtatis cũ suis tñ nãlibus aut de bono meliorẽ deo illũz nõ spẽcialiter adiuuante. pz ↄña. quoniã quãdocunqz quis agit actum moraliter bonum si non erat bonus nec malus fit

bonitas: ꝛ si erat bonꝰ fit melior: sꝫ ꝯñs est falsū: qꝛ si Adā hoc potuisset: id etiā potuissent angeli boni: qḋ est ꝯ Aug.
cap. 8. 12ᵒ de ci. dei. vbi ait sic. si boni angeli fuerūt prius sine bona voluntate: eāq; i se ipsi deo nō operāte fecerūt. ḡ meliores a seipis ꝗ̄ ab illo facti sūt. absit. Seqꝫ. aut si nō potuerūt seipos facere meliores ꝗ̄ eos ille fecerat q̄ nemo melius qcq̄ facit pfecto ꝛ bonā voluntatē q̄ meliores eēnt nisi operāte adiutorio creatoris hr̄e nō possent. Ex qbus etiā vbis pbaṫ ꝯñā ipsa facta: nec pōt dici q̄ Aug. itelligat de adiutorio īfluētie gn̄alis tm̄: qm̄ tūc silr̄ dicēt dōm q̄ angeli nō potuerūt deo nō operāte in se facē malā volūtatem: aut per se fieri malū: qḋ nullus vtus scōꝝ admittit. ❡ Ꝑ. Nō silr̄ posse dici docet ecclia ext̄ de sū. tri. ꝛ fi. ca. c. firmiter dicēs diabolus ꝛ alios demones a deo qdē nā creati
3ᵐ sunt boni: ꝛ ipsi p se facti sūt mali. ❡ 3ᵒ si Adā potuit ꝛc. igiṫ potuit p solas vires suas nāles suare diuinū mādatū ꝛ diaboli tētationi resistere ꝛ in rectitudie iustitie in q̄ factus erat pmanere. pꝫ: qꝛ tentāte diabolo potuit velle pp deū nō comedere: ꝛ sic ꝯ quālibet tentationē potuit hr̄e actū bonū moralr̄: ac p ꝯ manere in sua rectitudine ꝛ nō
cap. 47 cadere: sꝫ ꝯñs est expsse ꝯ Aug. o. de nā ꝛ grā. q̄ eiꝰ li. ar. p grāꝫ sibi p̊ datā adiuuabaṫ vt sine ꝯ adiutorio in bono nō maneret: ꝛ iteꝝ q̄ deꝰ dederat adiutoriū sine quo etiā cū lib. ar. nō posset eē bonꝰ nec in bona volūtate manere:
cap. 49. vt pxie iꝫ sparsim allegatū est. Et isup ingt. Si ꝯ adiutoriū vl' angelo vl' hoi cū p̊ᵐ facti sūt defuisset: qm̄ nō talis nā facta erat vt sine diuino adiutorio posset manere si vellet nō vtiq; sua culpa cecidisset: adiutoriū qppe defuisset sine q̄ manē nō posset. Nūc aūt qbꝰ deest tale adiutoriū iā pena pcti est: qbꝰ aūt daṫ ꝯm grām daṫ nō ꝯm debitū. Expssa ē auctas nec explicari idiget nec applicari. Itē in
cap. 116. enchi. loquēs de statu hois añ pctm̄. ait. et si pctm̄ in solo li. ar. ꝯstitutū eēt. nō tn̄ iustitie retinēde sufficiebat li. ar. nisi pticipatione imutabilis boni diuinū adiutoriū prebereṫ: sicē enī mori in ptāte est hois cū velit: ꝛ nemo est: qn seipm vt nihil aliud dicā vel nō vescēdo possit occidere. Ad tenēdū vō vitā volūtas non satis est si adiutoria siue alimētoꝝ siue quorūcūq; tutaminū desūt. sic hō in paradiso ad se occidendū relinquēdo iustitiā idoneꝰ erat per voluntatē: vt aūt ab eo teneret vita iustitie parū erat velle nisi cū ille q fecerat adiuuaret. Itē 14ᵒ ꝺ ci. dei. ait. cur
cap. 27. nō pmitteret deꝰ vt ab illo. s. malo angelo hō q rectus ꝯ est bone volūtatis creatꝰ fuerat tentareṫ: qñqdē sic erat istitutꝰ vt si de adiutorio dei fideret bonꝰ hō malū angelū vinceret. Si aūt creatorē atq; adiutorē deū supbe sibi placēdo desereret vincereṫ meritū bonū hn̄s in adiuta diuinitus volūtate recta. malū vō in deserēdo deū volūtate peruersa: qꝛ ꝛ ipm cōfidere de adiutorio dei: nō quidē posset sine adiutorio dei: nec tn̄ iō ab his diue grē beneficijs sibi placēdo recedere nō hēbat in ptāte. Ex his habetur expsse: q̄ Adaꝫ vtiq; fidens de adiutorio dei poterat vincere tentatorē: ꝛ p hoc innuit q̄ nō aliter posset. fidere aūt nō poterat sine adiutorio dei: ꝛ per ꝯñs nec sine eius adiutorio vincere. Rursus imediate subiungit. nā sicē in hac carne viuē sine adiumētis alimētoꝝ in ptāte nō est. nō aūt in ea viuere in ptāte est: qḋ faciūt q seipsos necāt: ita bn̄ viuere sine adiutorio dei: etiāꝫ in paradiso nō erat in ptāte. erat aūt in ptāte male viuere. Ex his auctibꝰ clare puto patere illud ꝯñs esse falsuꝫ quo ad singulas eius ptes: ꝛ ꝯñē etiā ipsaꝫ eē verā: nec pōt hic valere fuga de adiutorio gn̄alis influētie: cū ꝯstet q̄ nec etiā male viuere hō sine tali adiutorio potuisset. loqṫ igiṫ de adiutorio
Corre ᵐ spāli. Ex hac ꝯñe ego īfero ꝯñē pro me alias ꝓsitā etiāꝫ supra dis. 26. vꝫ q̄ hō in pn̄ti statu dei etiā gn̄ali īfluētia stāte nō pōt sine spāli dei auxilio agē actū aliquē bonū: loquēdo de actu moralr̄ bono: vt tūc fuit expositū. pbaṫ sic. Adā añ pctm̄ suū nō potuit ex suis viribꝰ nālibꝰ sine alio dei auxilio pter influētiā eius gn̄alē agē aliquē actū moralr̄ bonū. igiṫ nec hō pro pn̄ti ꝛc. añs pbatū est. ꝯñā pꝫ ex eo q̄ li. ar. hois nūc nō est potētius ad bn̄ agēdū: nec etiā aliq̄ alia vis nālis hūana ꝗ̄ fuit in Adā añ pctm̄: sꝫ minus: cū pter illiꝰ pctm̄ cuiuslibet ex eo nāliter descēdentis liberū arbitriū sit vulneratū ꝛ ifirmū: vt declarauit nobis Saluator in parabola sauciati: ꝛ cōfiteṫ cōiter tota doctrina scōꝝ. Hāc ꝯñē in se lꝫ etiā tūc multiplr̄ probauerim ad maiorē vitatis declarationeꝫ volo adhuc ex qbusdā alijs fundamētis catholicis cōfirmare. ꝛ p̊ qdem p̊ᵐ
ex aliqbꝰ regulis circa mām istā per Celestinū p̊miū papā positā ex declationibꝰ sūmoꝝ pōtificū pdecessoꝝ suorū ꝛ africanoꝝ ꝯciliōꝝ: vt ipse testaṫ: formatis in oibꝰ fidelibꝰ ꝓpositis vt ex eis tāq; ex pncipijs in his q̄ ad hāc mām spectāt ꝯtr̄ dicēdis salubriter reguleṫ. ipse sīq dē ꝯm q̄ pꝫ ex libro ꝯciliōꝝ ecclie per beatū Isidoꝝ recolectoꝝ in sua decretali epla quā pter aliquos: qui post dānationē Pelagij ꝛ Celestini: ac mortē btissimi Aug. psumebāt in ptibꝰ galliaꝝ aliqualr̄ fauere pelagianis erroribus: ꝛ Aug. tāq; in iprobādo illos excesserit necium modū detrahere: sicē pdictus papa relōne sci Prosperi ꝛ Hylarij epi arelateñ. acceperat: destinauit ad vniuersos episcopos galliarū: pmissis p̊mo epoꝝ icrepatione: qui talium disputationibꝰ nō obsistebāt: ac mirabili cōmendatione btissimi Aug. de vlī ꝛ ꝯtinuata semp sinceritate catholice fidei ꝛ excellentia sapie ꝛ vite sanctitate: iter cetera q̄ sequunṫ. ait sic. Ut ḡ plenꝰ qui in aliquo dubitāt istruātur: cōstitutiones scōꝝ patrū cōpendioso manifestemus indiculo: q̄ si quis nō nimiū est cōtētiosus agnoscat oiuꝫ disputationū cōnexionē ex hac subditaꝝ breuitate pēdere. nullāq; sibi ꝯdictionis supesse rōnē: si cum catholicis credat ꝛ dicat. In preuaricatione Ade oēs hoies nālē impossibilitatē ꝛ inocentiā perdidisse: ꝛ neminē de profundo illius ruine per li. ar. posse ꝯsurgere: nisi eū grā dei miserantis erexerit. hec est p̊ᵃ regula quā ipe tradit: vt mox oñdit ex epla Innocentij p̊mi ad cartaginense cōcilium. Ex hac regula sic cōcludo ꝓpositūꝫ. si in hoc statu hoies pñt ex suis nālibꝰ viribus sine spāli adiutorio dei agere bonū moralr̄: nō oēs hoies in puaricatione Ade perdiderunt possibilitatē nālē bn̄ agēdi: cuius oppositū tradit canon pdictus: quē de possibilitate nāli ad bn̄ agendū intelligi debere quilibet nō nimis cōtētiosus statim fateḃiṫ. ꝯñā pbaṫ ex eo q̄ dato añte nō pōt assignari quā nālem possibilitatē hoies in Ade preuaricatiōe perdiderint. nō enī dici pōt q̄ possibilitatē nālem ad agendū bn̄ meritorie: qm̄ nec ipse Adā ꝯm cōem oīum doctoꝝ concessionē potuit ex suis viribꝰ nālibus sine adiutorio grē qcq̄ agere meritorie: ꝛ p ꝯñs nec nos eiꝰ pctō talē nālē possibilitatē perdidimus: qꝛ nec talē si ille nō peccasset habuissemus: sicē etiā ipe nō habuit. ❡ Sꝫ forsitan ex eadē auctē Dubiuꝫ
igeret quis mihi difficultatē ꝛ quereret. quā ego nāleꝫ possibilitatē dicam hoies in Ade preuaricatiōe perdidisse: qui inquio ipm nō potuisse sine spāli auxilio dei: vel bene moralr̄ agere. ❡ Rñdeo q̄ possibilitas nālis Ade ad bene Rñ̄o
agēdū fuit añ pctm̄ talis: q̄ ipe per liberū arbitriū suasq; vires nāles cū adiutorio habitualis grē suis nālibus addite sufficiebat sine alio speciali auxilio dei agere bene moralr̄: sicut patebit in sequēti ꝯclōne: ꝛ supposito q̄ habuerit grām gratum facientē potuit etiam agere meritorie. Nūc autē pter illius preuaricationē infirmatis naturalibus viribus hominis ꝛ vulnerato lib. arbi. nemo p suas vires etiā cū habitualibꝰ donis sīlibus donis datis Ade sufficit sine dei auxilio spāli agere qcq̄ bn̄ morali-

ter:sed est adhuc aliud auxiliu3 spāle sibi neciu3.s.q̄ de⁹
mouear volūtatē ei⁹ faciēdo eā bn̄ velle:ꝛ p̄sr bn̄ opari
ꝛ pficere:qd bn̄ voluerit sic alr̄ in dist.26.dixi.Ex q̄ vtiq3
p3 q̄ quā ipse Adā habuit ꝛ si nō peccasset nos ēt habuis-
2ª regl̄a semus possibilitatē nālē pdidim⁹. ¶ Aliā3 regulā subdit
cap̄ 7ᵒ sic.qd nemo nisi per chrm̄ libero bn̄ vtatur arbitrio:ꝛ su-
mit eā ex ep̄la memorati pape Inno.ad Mileuitanū cō-
ciliu3.ex hac sic nemo sine spāli adiutorio dei bn̄ vtit̄ li.
ar.igit̄ nemo sine spāli dei auxilio agit bn̄ moralr̄.p3 p̄ña.
nā agē bn̄ moralr̄:vt in pposito capio ꝛ alr̄ posui:est age-
re p̄formiter recte rōni f̄m oēs circūstantias reqsitas ad
h̄ q̄ actus sit vere v̄tuosus.nullus aūt diceret qn sic agēs
bn̄ vtat̄ li.ar.añs p3.nā cū ait Papa.nisi per chrm̄ nō est
dubiu3 qn velit signare spāle illud auxiliu3:ꝛ nō tm̄ gn̄a-
lem influētiā qua cōiter fidelib⁹ ꝛ infidelib⁹ bonis ꝛ pra
uis hoībus:ꝛ brutis ꝛ insensatis arborib⁹ auxilium p̄bet.
3ª regl̄a ¶ Tertia est talis:q̄ ita de⁹ in corpib⁹ hoīu3 atq3 in ipso
cap̄ 9ᵒ li.ar.operet̄ vt scā cogitatio pium p̄siliu3:oīsq3 mot⁹ bo-
ne volūtatis ex deo sit:q2 per illū aliqd boni possum⁹sine
quo nihil possumus:quā p̄firmat auctē alterius Pape.s.
Zozimi qui vt subdit.Cū ad toti⁹orbis ep̄os de diuine grē
oppitulatione loqueret̄.Qd ḡ ait tp̄s interuenit quo ei⁹nō
egeamus auxilio.In oīb⁹ igit̄ actib⁹ causis cogitationib⁹
motib⁹ adiutor ꝛ ptector orādus est. Supbu3 est eni3 vt
qcq̄ sibi humana nā p̄sumat.Et ad hāc muniendā sniam
plures subdit auctēs Ap̄li:iter q̄s iste sunt.Gra dei su3 id
qd su3.Et plr̄s oīb⁹ laboraui nō ego:sed grā dei mecū:per
q̄s ꝛ p id qd iterposuit.s.cū de diuine grē oppitulatione
loqueret̄ p3 scripturarū morē sciētib⁹:ꝛ eas nō p̄tentiose
iterpretātib⁹:q̄ hic de auxilio spāli ꝛ nō tm̄ de influētia
gn̄ali loquunt̄:s3 si sine spāli dei auxilio agūt aliq bn̄ mo
ralr̄ seu v̄tuose nō oīs mot⁹ bone volūtatis est ex deo:nec
in oībus actib⁹ causis cogitationib⁹ motib⁹ ipse est oran-
dus adiutor.attestāte snīa Cartaginēsis p̄cilij per me alr̄s
allegata dicētis:qs nō videat a dn̄o inaniter peti ꝛ falla-
citer orari:cū orādo poscunt̄ que nāe nr̄e iā ita p̄dite suf-
ficiētib⁹ virib⁹ obtinent̄ sibi ēt nedum qcq̄:sed multum
sibi p̄sumit humana nā cū p̄sumit se sine adiutorio posse
agere opus vere v̄tuosu3. Nec valet dici q̄ h̄ loquant̄ isti
sancti pontifices de actib⁹ meritorijs tm̄mō.ppterea q2
dicit vt scā cogitatio:qnimo q̄ ēt de oībus bonis actibus
vl̄r intēdant:inde magis appet:q2 postq̄ dicit scā cogita-
tio piū p̄siliu3 vt vl̄r oēs cōprehēderet:addidit:omnisq3
mot⁹ bone volūtatis.Et iterū q2 inqt per illu3 aliqd boni
possum⁹sine quo nihil possum⁹.s.boni.iux̄ doctrinā Aug.
in de v̄bis Ap̄li.ser.12.dicētis.cū dico tibi sine adiutorio
nihil agis.nihil boni dico.nā ad male agēdu3 habes sine
adiutorio dei liberā volūtatē.vbi appet q̄ bonū vl̄r acci-
pit distincte 3 malū:ꝛ nō nisi ad malū dicit nos hēre sine
dei adiutorio liberā volūtatē.nemo aūt sane mētis dice-
ret act⁹ bonos moralr̄ ꝛ vere v̄tuosos:ac per h̄ recte lau-
dabiles maloꝝ noīe iportari.plura alia ponit in illa ep̄la
Papa p̄dict⁹ hāc sniam roborātia:qb⁹ oībus positis p̄clu
dit ep̄lam sic.Satis sufficere credim⁹ qcqd f̄m p̄dictas
regulas ap̄lice sedis nos scripta docuerūt:vt prorsus non
opinemur catholicū qd apparuit p̄fixis sentētijs eē 3riū.
deinde eādem 3nē p̄firmo auctē alterius pape.s.Innoc.
scdi.q vt p3 in lib⁹ ep̄larū bti Bernardi.ep̄la 194ᵒ.dāna-
uit errores Petri abaylardi.ꝛ ei tanq̄ heretico silentium
iposuit.iter illos siqdē errores:sic p3 in ep̄la imediate p̄ce
dēte eidē pape directa sext⁹ vocat̄ in his v̄bis. Q2 li.ar.p
se sufficit ad aliqd bonum.Ex quo p̄ñs est vt catholice sit
fatendū q̄ li.ar.p se ad nullū sufficit bonū:ꝛ si ad nullu3.
igit̄ nō ad aliquē actū vere v̄tuosu3 vel moralr̄ bonū:cui
snīe p̄cordat auctās Aug.in libro de p̄destinatione dina.
sic dicētis.liberu3 v̄o qd a deo hēmus arbitrium pmo ad
negtiam lapsu fluit:ꝛcū ad v̄tutis indolē dei auxilio de-
serēte nihil possit:ad genus oē peccati idonea fultū v̄tute
subsistit.qūo pōt dici nō p̄tradicēdo prorsus ei⁹ intētioni
q̄ possimus sine auxilio dei actū aliquē vere v̄tuosu3 age
re:cū expresse dicat q̄ liberū nr̄m arbitriu3 ad v̄tutis in-
dolem dei auxilio deserēte nihil pōt:vel qūo pōt gloriari
de auxilio gn̄alis influētie cū dicat ipm idonea fultū v̄tu-
te ad omne gen⁹ peccati:ꝛ per p̄ñs ad oēs malas volitio-
nes.in quarū tm̄ nullā submota gn̄ali influētia dei posset.
¶ Et p̄firmat̄ istud:qm̄ cū Cassianus collat.13ª dixisset. cap̄ 12ᵒ
cauendū nobis est ne ita ad deum oīa scōꝝ merita refe-
ramus:vt nihil nisi id qd malū atq3 pūersu3 est humane
ascribamus nāe.S.Prosper qui 3 illā collationē edidit
libru3 intitulatū pro Predicatoribus grē:approbās bn̄ di-
cta ꝛ male dicta p̄demnās:h̄ dictū velut nō catholicū re-
spuit.d.q̄si nā ante grām nō sit in damnatiōe:nō sit in ce
citate:nō sit in vulnere:ex quo p3 euidēter q̄ f̄m intētio-
nē sci Prosperi catholice p̄fitendū est q̄ absq3 grā hō nō
possit nisi male ꝛ pūerse agere. ¶ Itē cū btūs Aug⁹a Pe
lagianis isformaret̄ de aliqb⁹velut catholice doctrine re-
pugnātibus:ꝛ iter cetera obijceret̄ qd diceret:q̄ deus sal
se plasmet in hoīb⁹ arbitriu3 q̄le est demonū:qd ppo mo
tu nihil aliud possit vel velit nisi malū:sicut p3 in libello
ei⁹ qui vocat̄ p̄futatio catholica capl̄oꝝ sup falso imputa cap̄ 6ᵒ
toꝝ.ipse rn̄dendo.ibidē.neq̄q̄ dictā obiectionē nega-
uit:sed q̄tu3 ad silitudinē positā tm̄mō dr̄iā3 assignauit
di.Sed h̄ iter malos hoīes distat ꝛ demones q̄ hoīb⁹ ēt
valde malis supest si deus misereat̄ recōciliatio.demoni-
bus aūt nulla est fuata p̄uersio.Q2 aūt ex se nō possit hō
nisi malū:nō solū nō negādo innuit sed ēt satis p̄fitēdo ex-
pressit dicēs:tot⁹ mūdus:sic ait ap̄ls Jo.in maligno posi-
tus est.ꝛ multoꝝ talis est malitia q̄lis ꝛ demonū. In h̄ tm̄
subiunxit dr̄iam que iam posita est. In p̄cedēti ēt cap̄ nō
negat:sed se p̄cedere isinuat q̄ hō nāli motu nō possit ni-
si peccare.Et his p̄sonāt eius alie expressiores auctēs su-
pra recitate.s.de corre.ꝛ grā.ꝛ de verbis Ap̄li.ser.12.ꝛ ea caᵒ 47ᵒ
que pp̄ie recitata est de lib.eiusdem de predesti.dina. Ex
his aūt colligit̄ catholice dōm q̄ hō nō pōt per li.ar.sine
auxilio dei quicq̄ velle vel agere:nisi male ꝛ culpabilr̄.ꝛ
itelligendū est de alio auxilio p̄ter influētiam gn̄ale3:qm̄
sine illa p̄stat eu3 nō posse qcq̄ velle vel agere nedu3 bn̄
sed nec male:cū tm̄ in p̄dictis auctēib⁹affirmet̄ hoīem sine
dei auxilio posse male velle ꝛ male agere. Ex quo funda-
mēto euidēter p̄cludit̄ q̄ hō non pōt agere qcq̄ bn̄ mo-
ralr̄ seu v̄tuose siue meritorie siue nō meritorie sine spā-
li auxilio dei:cū nullus act⁹ v̄tuosus sit malus vel culpa-
bilis:vt clarū est. ¶ Tertia p̄clō est q̄ Adā añ pctm̄ p li.
ar.ꝛ vires nāles suas ac adiutoriu3 grē supadditū qd ha- 3ª 3
bebat sil̄ cū gn̄ali dei influentia potuerit absq3 alio spāli
auxilio dei agere actū moralr̄ bonū. pbat̄ p̄ auctē Aug.
hypon.rn̄sione 3ª.in p̄n⁹.vbi recitās vnū errorē Pelagij p̄ᵐ
ait. Iterū posse dicūt hoīem p li.ar.p se sibi sufficiētē im-
plere qd velit.Et post 3 h̄ inqt sic. R̄ndemus.neminem
posse p se sibi.i.p li.ar.sufficere iplere qd velit.recte dici-
mus nisi ptoplastū solū potuisse cū voluntas li.ar.fuisset
sana eidē añ culpā.ꝛ paulo post pbās istud auctē scriptu
re ait.nā vt clari⁹ li.ar.cū potitatis bono qd valeret iple-
re qd voluisset Adā factū itelligas:audi qd dicat scriptu-
ra scā ecclīastico lib⁹ de⁹ inqt ab initio fecit hoiē3 ꝛ reliqt
illū in manu p̄silij sui:addidit mādata ꝛ p̄cepta ꝛc.qd est
aūt reliqt eū in manu p̄silij sui nisi dimisit illū i potitate
arbitrij sui. In manu.n.potitas itellr̄.ipa est p̄⁹ grā q̄ p̄m⁹
hō stare potuisse si f3 nāe doni mādata voluisset. h̄ Aug.
Ex his v̄bis p3 f̄m Aug.q̄ Adam per lib.ar.talr̄ dotatu3

qualr habebat ante culpam.s.cuz bono possibilitatis seu
gra illa pma sufficiebat sibi iplere qd vellet.ceterarũ vo
neminẽ sibi sufficere:per qd pz eũ loqui de sufficiẽtia ad
bonũ.nã ad malũ ẽt alie sibi sufficiunt.hoc ẽt pz ex eo qd
dicit Adã per li.ar.cũ bono possibilitatis potuisse stare si
voluisset seruare mãdata.per qd ẽt innuit q potuisset ser/
uare mãdata.igit potuit agere bonũ actũ moralr.si vo si/
bi sufficiebat.ad h igit non indigebat alio auxilio spali.
als ceteri possent dici sibi sufficere ẽt ad bonum:qr ɔstat
q ipsi p li.ar.cũ spali adiutorio dei pñt agere bonũ 7 oia
2m dei mãdata cõplere:7 tñ de ceteris illud negat. ¶ Scdo.
aut Adã p li.ar.cũ adiutorio gre addito poterat stãte in/
fluẽtia gñali sine alio spali adiutorio suare mãdatũ dei:
vl nõ.si sic.igr potuit agẽ actũ bonũ moralr.si nõ.igit nõ
seruãdo nõ peccauit:qd nõ est dõm.ɔñtia pbat:qr nõ fa
ciẽs:qd nõ potuit facẽ:si impõ id faciẽdi no sibi puenerit
ex pctõ:neqq peccat.nã pctm qd nõ est pena pcti:verissi
me diffinitũ est ab Aug.in de duab9 aiab9.pctm est volũ/
tas retinẽdi vel ɔsequẽdi qd iustitia vetat:7 vñ liberũ est
cap 15. abstinere:vt idẽ dicit p retrac.p9 aũt pctm Ade nõ fuit pe
na pcti;nec illa ipotẽtia si fuisset puenisset sibi ex pctõ ali
cap 49. quo.qre 7c.hanc rõnẽ satis innuit Aug9 in de correc.7 gra.
Tho. qui vt pz in auctte in 3a rone p ɔne 2a allegata. ¶ Cõtra h tñ
barduar/ arguit vn9 modernus doctor tenẽs ptem oppositã:qm si
din in li. Adã cũ accepta gra potuit suare mãdatũ sine alio adiuto
bo. 2.c.9. rio.igit potuit ẽt sine alio spali adiutorio tẽtationẽ supa/
re:7 pctm qdlz pcauere:7 cuz iam post lapsuz nõ sit li.ar.
hois ifinite debili9:qr sic totã fortitudinẽ suã penit9 ami/
sisset:posset ẽt nũc cũ tãta gra qtã tũc habuerit tẽtationẽ
aliquã supare.s.debiliorẽ intantũ inqtũ ipm li.ar.est de/
bili9 nũc q tũc:vel ponat q qtuz li.ar.est debilitatũ in
tantũ hẽat graz ampliorẽ.ɔñs aũt h est flm:vt dic.7 ego
Rñsio. ẽt dico:vt patuit i.q.pcedẽte. ¶ Rñdeo 7 ɔcedo p9 ɔñas.
Scdaz aũt nego.nec pbõ valet:sic pz in silr.nã certũ ẽ q
oculus san9 stãte ifluẽtia dei gñali cũ adiutorio lucis põt
aliquẽ colorẽ in certa distãtia vidẽ sine adiutorio alio dei
spali:7 tñ talr põt eẽ ifirm9:q nõ cũ tãta luce nec cũ quã/
tacũqz maiore vel minore poterit illũ colorẽ aut aliũz in
illa aut alia distãtia vidẽ ne pus sanet:sic in pposito est:
qr li.ar.vtiqz per pctm pmi hois ifirmatũ est 7 viciatum
vitiis que ab origie glibet ɔtrahit:qr nõ solũ fuit puatũ gra
tuitis:sz ẽt in nãlibus vulneratũ.7 qr debilitatio li.ar.nõ
fuit pcise p subtractionẽ adiutorij:sz ẽt per accessuz infir/
mitatis 7 vitij:qlc nullũ erat pus in eo:iõ per nullã appõ/
nẽ habitualis gre adiuuãtis suppleri põt po9ei9 nisi cũ h
pfecte ab ifirmitate sanet:qd nulli in hac vita de cõi lege
3m ɔtingit. ¶ Tertio põt ɔfirmari ɔ alia auctte Augu.in de
bo.pse.nõ multo post pn9 dicẽtis:q nõ iferri in tẽtationẽ
7 no discedere a deo nõ est oino in virib9 li.ar.qles nunc
sunt.fuerat aũt in hoie añq caderet:si aũt nõ discedere a
deo 7 nõ cadere in tẽtationẽ fuit oino in virib9 li.ar.hois
anteq caderet.igit nõ indigebat ad nõ discedenduz alio
spali adiutorio:aliogn nõ oino sz aliqualr tñ 7 ptialr id
fuisset in virib9 ei9:per vires aũt eius nõ tñ ipm li.ar.sz
ẽt vim 7 adiutoriuz sibi collatũ debem9 accipe:sic ɔtestã
tur auctes iducte supi9. Tertia h ɔ vtiqz mihi magis cõ/
sona vi dictis scõz:sine assertiõe tñ 7 absqz pindicio me/
lioris deliberationis sit posita. Et h quãtuz ad arm pmũ.
2a artili Quantum ad 2m pono pncipalr vnã ɔnẽ tm:vz q
Adã post suũ lapsuz nõ potuit per suas
vires nãles absqz spali auxilio dei facere aliquẽ actũ mo
ralr bonũ.pbat sic.Adã ex suo pctõ incurrit ignorãtiam
agẽdoz ptinẽtiũ ad vitã moralẽ:ita q postea nõ potuit
sine spali auxilio dei de aliq agẽdo vel vitãdo sufficiẽter
cognoscere ipm eẽ agẽdũ;7 pp qd:7 quẽadmodũ eẽt agẽ/
duz:nec de aliq vitãdo potuit sufficiẽter cognoscere an 7
quẽadmodũ eẽt vitãdũ. Incurrit ẽt ifirmitatẽ 7 ipotẽtiã
quãtuz ad volũtatẽ:ita q postea nihil volẽdũ potuit vel/
le pp qd:7 quẽadmodũ eẽt volẽdũ;nec aliqd nolẽdũ po/
tuit nolle pp qd:7 quẽadmodũ erat nolẽdũ:7 per has cir/
cũlocutiones pp qd:7 quẽadmodũ itelligo oẽs circũstan/
tias reqsitas ad h q actus aliqs sit moralr bonus seu ve
re 9tuosus.igit Adã non potuit post lapsum sine auxilio
spali agere aliquẽ actũ moralr bonum.ɔñtia est euidẽs.7
pmã ptẽ añtis pbo auctte Aug.3o de li.ar.dicẽtis q Adã 7 cap 40.
Eua cũ p peccauissent 7 in errorẽ 7 in erumnã 7 in mortẽ
pcipitati sũt.7.c.pxime pcedẽte.illa inqt est pcti pena iu/
stissima vt amittat qsqz qd bñ vti noluit cũ sine vlla pos/
set difficultate si vellet.i.vt q sciẽs recte nõ facit amittat
scire qd rectũ sit:7 qd recte facẽ cũ posset noluit:vñ amit
tat posse cũ velit.in Ench.ẽt loquẽs de pmis peccãtibus cap 28.
angelo.s.7 hoie.dicit q eis volẽtib9 subintrauit ignorãtia
rerũ agẽdaz 7 ɔcupiscẽtia noxiarũ:ex qbus pz q Adã in
damnatiõe sui pcti icurrit ignorãtiã agẽdoz ptinẽtiũ ad
moralẽ vitã. ¶ Itẽ Ugo de sacr.lib9 p.par.6.7 Magr li/ cap 13.
bro 2o.d.23.dicũt q Adã peccãdo amisit sciaz aie que fz
ipsos erat qua ipe pus cognoscebat qd agere 7 qd cauere
debebat. Insup hmõi Prosper in lib9 suo p pdicatoribus
ɔ Cassianũ reprehẽdit illũ:qr in collatiõe sua de ptectiõe cap 12.
dei dixit.Cõcepit ergo Adam post puaricatione quã non
habuerat sciam mali.boni vo sciam quã accepat nõ ami/
sit.dicẽs vtrũqz eẽ flm.igit amisit Adã sciam boni:7 per
ɔñs bene agẽdi.igr postea nõ poterat ex se sine mra:7 spã
li auxilio dei cognoscere sufficiẽter:qd agere:aut qd vi/
tare deberet.pz ɔñtia:qr a pena 7 damnatiõe sui pcti diui
nitus illata non potuit seipm liberare. Scdam ptẽ añtis
pbo p sic.Adã nõ potuit post suũ lapsum sine spali auxi/
lio dei recte deũ diligere.igr nõ potuit sine spali dei adiu
torio aliqd bñ velle.añs pz per Aug.de fide ad Petrum. cap 3.
dicentẽ.deus qppe cognoscẽdi ac diligẽdi se nõ nisi ange
lis 7 hoib9 indidit facultatẽ:qbus pp arbitrij libertatem:
que maxime debuit itellectuali creature creatoris beni/
gnitate ɔferri:ita cognoscẽdi ac diligẽdi se facultatẽ volũ
tatẽqz donauit:vt eam vnusqsqz 7 hrẽ posset 7 pdere.Si
qs tñ eam sponte pderet suo deinceps arbitrio resumere
nõ valeret.ɔstat aũt q Adã sponte pdidit talẽ volũtatẽ.
ɔñtia pma clara est.Scdam pbo sic.Adã sine spali auxi/
lio dei nõ potuit aliqd pp deuz vltimate velle.igit nõ po
tuit sine spali auxilio dei aliqd velle pp id vltimate pp
qd debebat vltimate velle:ac per h nec bñ moralr velle:
cũ ad moralẽ bonitatẽ reqrat itẽtio debiti finis.ɔñtia p/
bat ex eo qd vt pbatũ est supra.di.26.q.p9.deus dz eẽ vl
timat9 finis ois nre volũtatis 7 actiõis:qd nũc ẽt ɔfirmo:
qr qcũqz vult aliqd vel vult deũ:vel aliud a deo.si deũ:7
nõ pp se sed pp aliud:vtit fruendis qui actus culpabilis
est:7 per ɔñs nõ moralr bonus.si vult aliud a deo:7 non
pp deũ vltimate ille act9 est vltimate pp aliud a deo:7 p
ɔñs ille vult aliqd aliud a deo pp se:7 sic fruit alio a deo:
7 p ɔñs eius act9 est culpabil nec moralr bon9. Ex q seq/
tur q ois volitio que nõ est de deo pp se vl de alio a deo
pp deũ vltimate est culpabilis 7 vitiosa. ¶ Scdo sic.an/ 2m
gelus post suũ lapsuz nõ potuit sine spali auxilio dei hrẽ
bonũ velle.igit nec Adam post suuz.añs 7 ɔñtiam ponit
Aug9 de fide ad Pe.dicẽs.Si posse eẽt vt hũana nã post/ cap 3.
q a deo auersa bonitatẽ pdidit voluntatis.ex seipsa rur/
sus eã hrẽ potuisset:multo possibili9 hec nã hrẽt angelica:
que quãto min9 grauat põdere terreni corpis tãto magis
hac ẽt pdita facultate:sed oñdit deus vñ bona voluntas
hoib9 dei quã sic amiserũt angeli cũ hrẽrent vt amissam
deinceps recupare nõ possent. ¶ Tertio idẽ pbat auctte 3m
Aug.

Aug.hypoſt.reſponſiõe tertia.vbi loquẽs de Adam dicit
ꝙ li.ar.male vtens incautus dum ſponte ſerpẽti prebẽs
ſuadenti conſenſum dñi preteryt ꝑceptũ amiſſo poſſibili
tatis bono ſolũ arbitriũ ad velle potius eſt vulneratũ.⁊
paulo poſt per ſe homo lapſum facere potuit:q² voluit ſʒ
non ſicut per ſe lapſus eſt per ſe.i.ꝑ ꝓpriã voluntatẽ con
ſurgere valuit:niſi manu dñi miſericordiſſime:quã ei⁹pla
cuit pietati fuiſſet erect⁹.⁊ infra.Non eni ꝑꝑ aliḋ ꝯpit of
fenſam niſi ꝑ id qḋ potuit:ne delinqueret ſuadẽti reſiſte
re.ꝑ velle igiť malũ ꝑdidit poſſe bonũ:qui ꝑ poſſe bonũ
potuit vincere velle malũ. Hic notãdũ eſt qḋ ait amiſſo
poſſibilitatis bono:per qḋ intelligit donũ vel dona addi
tũ vel addita li.arbi.Ade quo vľ qb⁹ cũ li.ar.poterat hře
bonũ velle.¶ Itẽ qḋ ait ꝙ poſtea potiꝰ eſt ſolũ.i.nudũ
arbitriũ ⁊ vulneratũ.⁊ ꝙ per illud nõ potuit conſurgere
.ſ.ad bonũ velle niſi fuiſſet erectus miſericordiſſima ma
nu dei:per quã debere intelligi ſpãle auxiliũ dei ⁊ non ge
neralẽ eius influentiã tñ:puto ꝙ quilibet nõ ꝯtentioſus
Alb.de padua. de plano ꝯcedet.¶ Ex hac ꝯne infero duas alias ꝑꝑ col
latione habitã cũ quodã venerabili magiſtro.quarũ pri
p³ ꝯ ma eſt ꝙ ex peccato primi pentis quilibʒ hõ nãli vſu na
ſcens ꝯtrahit ignorãtiã agendoꝝ.ita ꝙ nullus ſine ſpãli
auxilio dei põt in his que ad moralẽ vitã ptinent ſuffici
enter cognoſcere qd volendũ vel nolẽdũ.ſufficiẽter autẽ
dico illum cognoſcere qui nõ ſolũ cognoſcit aliqd eẽ agẽ
dum vel volẽdũ:ſed ẽt nouit ꝑꝑ quid:⁊ queãdmoduʒ eſt
agendũ vel volendũ ſm oẽs circũſtantias requiſitas ad
hoc ꝙ actus ſit bonus moralr ⁊ vere virtuoſus: ⁊ de tali
ſufficiẽtia notitie ſum in ſuperioribus locutus ſemꝑ cir
ca iſtã mãm.⁊ q² predictus magiſter reſpõdẽdo ad rõnẽ
quã feci ſupra ad ꝓbãdũ ſecũdã ꝯnẽ primi articuli ꝑme
q.26.d.cõceſſit hoiem ex peccato Ade incurrere ignoran
tiã agendorũ ptinẽtiũ ad fidẽ ⁊ fidei ſacramenta.nõ aũt
ignorantiã agendoꝝ pertinẽtiũ ad vitã moralẽ vt mora
lis ẽ preciſe.iõ ꝯnẽ iſtã ſic poſitã ⁊ ſibi oppoſitã ꝓbo ſic.
pᵐ Adam ex ſuo peccato incurrit ignorantiaʒ agendoꝝ per
tinentium ad vitam moralẽ.igitur ⁊ quilibet hõ nãliter
naſcẽs ex eo.ꝯña eſt euidẽs.naʒ penas quas ipſe incurrit
nos incurrimus ⁊ non minores alias ipſe meliores ſe ge
cap. 4i. nuiſſet.ꝯ Aug.3°.de li.ar.añs ꝓbať ſic ꝑma ps añtis rõnis
2ᵐ facte ad ꝯnẽ ꝑcedentẽ.¶ 2°ſic.⁊ hĩ põdero iſtã rõnẽ.cõ
ſtat ꝙ ſm cõeʒ curſuʒ quilibet hõ cũ ꝑmo venit ad ãnos
diſcretionis hʒ ignorantiam eoꝝ agendoꝝ que pertinent
ad vitã moralẽ vt moralis ẽ:indicãs frequẽter agẽdũ eẽ
qḋ vitandũ eſt ⁊ cꝯ.⁊ totalr agendũ eẽ aliquid vel vitan
dum.qualr nõ eſt.⁊ hoc experientia manifeſtat.nũc quero
an ſic ignorare ⁊ errare contingit homini ex nã ſua ſʒ ſe.
aut ex aliquo vitio vel malo nãe.nõ põt dici ꝑmũ.taʒ q²
ſi h eẽt veꝝ ſequiť ꝙ ẽt ſi hõ ꝑmꝰ nõ peccaſſet filij naſcẽ
tes cũ ad ãnos diſcretiõis veniſſẽt:ſilr circa agibilia mo
ralia ignorãtiã ⁊ errores habuiſſent:qḋ catholice dici nõ
põt.tũ q² ſm h dictũ talis error nõ eſſet tunc vituperan
dus in homine:nec per talẽ ignorantiã faciendo aliqd ꝯ
ea que fienda ſunt ſm legeʒ dei:ipſe peccaret:⁊ maxime
ſi legem nũq̃ accepiſſet.qḋ ẽt nõ ẽ dicendũ.cũ ſm aplm
q ſine lege peccauerũt ſine lege peribunt.pʒ aũt ꝯña iſta.
cap.39. ⁊ falſitas ẽt ꝯñtis ꝑ Aug.3.de li.ar.nã ſi nõ eſt iſta inquit
ipſe pena hois:ſed nã nulla iſta peccata ſunt.⁊ ꝓbat.ſi eni
nõ recediť ab eo mõ quo nãliter factꝰ eſt.ita vt meliꝰ eẽ
cap.3i. non poſſit ea que dʒ facit cũ h facit.Et añ dicit ꝙ nulliꝰ
rei vituperať niſi vitiũ.oẽ aũt vitiũ ẽ ꝯ nãm cuiꝰ eſt viti
um.ex quo ſequiť ꝙ nullũ exřis ſm nãm hũanã.qualis
ſi inſtituta eſt vituperari dʒ in hoie.⁊ ꝑ ꝯñs nec talis er
ror eẽt vituperandus.⁊ h appropinquat:imo forte intrat
errores Iuliani.qui ꝯcupiſcentiam ⁊ ignorãtiã quas qui

libet in ſe hʒ dicebat nõ eſſe mala aliq̃ neqʒ aliq̃ vitupe
rabilia.ſi dicať:ꝙ ſic errare homini ꝯtingit ex vitio ſeu
aliquo malo:vel huiꝰ vitium ineſt nãe ſm ſe ⁊ a prima
ſua inſtitutione vel non.nõ põt dici ꝙ ſic:ne cadamus in
errorẽ manicheoꝝ.Dõm ergo ꝙ non ẽ nãe ex inſtitutio
ne eius prima.cũ igitur ipſuʒ ſit qḋdã malũ ⁊ penale na
ture:opʒ dicere ꝙ ex aliq̃ culpa ꝓueniat.⁊ ꝯſtat ꝙ nõ ex
culpa actuali ꝑſonali ⁊ ꝓpria hois ſicut errantis:cũ nulla
alia eius culpa preceſſit.igiť ex culpa alicuius alteriꝰ cu
ius ipſe merito reus ſit.nec appꝫet ex cuius culpa niſi pri
mi hominis.⁊ ita ꝑdicat doctrina catholica.pʒ ergo pro
poſitũ.vʒ ꝙ quilibet hõ nãliter genitꝰ ꝯhit ex pctõ ꝑmi
parentis ignorantiã agendorũ pertinentiũ ad vitã mora
lẽ.¶ ꝑ.Dictus venẽ.Magiſter ꝯcedit ꝙ hõ pro dãnatio
ne ꝑme culpe incurrit ignorãtiã agẽdoꝝ ptinẽtiũ ad fidẽ
⁊ fidei ſacramẽta.aut ipſe inter ptinẽtia ad fidẽ includit
vel vult intelligi eẽ incluſa moralia opera:que agi iubet
fides catholica:⁊ tũc habeť ꝓpoᵐ.nã oẽ opus vtutis do
cet fides chřiana.aut non ĩcludit illa.Sʒ vult ꝙ hõ ĩcur
rit ex peccato primi parentis ignorantiã eoꝝ ꝑciſe q̃ per
tinent ad articulos fidei ⁊ eius ſacřa.⁊ ſi ſic cũ in gentili
nõ ſit minꝰ vitiũ nãe ex quo ꝓuenit errare circa mores.
vtpote.verbi grã putare licitã eẽ fornicationẽ vel aliqd
tale.q̃ʒ id ex quo ꝓuenit error circa fidei articulos:quos
nũq̃ audiuit vľ circa baptiſmũ:vt forte ſi putat nõ opor
tere baptiçari.⁊ ſilr circa alia ſacřa chřianoꝝ:qcqd ſit de
ꝓportione peccatoꝝ.hincinde neceſſe ẽ dare vñ ꝯtrahat
nã humana hũc defectũ ignorãtie circa mores.non minꝰ
q̃ʒ aſſignare vñ ꝯhat ignorantiã circa eccľiaſtica ſacramẽ
ta.nec apparet qd detur niſi culpa ꝑmi parẽtis.Utrũ aũt
ignorãtiã agendoꝝ ptinentiũ ſic ad fidẽ.⁊ eccľiaſtica ſa
cramẽta ꝯhat hõ ex ꝑmo peccato.vt dicit iſte venẽ.magi
ſter.ꝑ nũc nõ approbo neqʒ reprobo.Indubitãter tñ vi
debiť mihi ꝙ dicta ſanctoꝝ dicẽtiũ ꝙ ignorantia ⁊ diffi
cultas non ſunt nã iuſtificati hois:ſʒ pena dãnati.⁊ ꝙ nã
hũana duo vitia a ꝑma ſui corruptione ꝯcepit:que ſunt
ignorãtia boni ⁊ ꝯcupiſcẽtia mali ⁊ ſilia:in qbꝰ de origi
nali ignorãtia boni ſit mẽtio:ĩtelligi debeãt de ignorãtia
agibiliũ ad moralẽ vitã pertinentiũ ſiue de alijs ẽt ĩntel
ligi debeãt:ſiue nõ debeãt.pʒ itaqʒ ꝑma ps ꝯnis ꝑmiſſe.
¶ Scđa vo.ſ.ꝙ nullus poſſit ſine ſpãli dei auxilio vince 2ᵘˢ pars
re hõ ignorantiã:ſeu ſufficienter cognoſcere qd agenduʒ.
ꝓbatur per auctoritates Augu.⁊ Ugo.allegatas in rõne
prima ſupradicte ꝯnis.nec poſſunt ille gloſari de grã vel
auxilio generalis influentie:ne ꝯcedamus ꝙ a penis con
tractis pro ꝑmo peccato hõ ex ſe cũ generali dei influẽtia
liberetur:ſicqʒ concludať ꝙ chřs pro nobis gratis mor
tuus eſt.Ex his apparet ꝙ rõ illa ꝑme ꝓbans predictam
ꝯnẽ efficax ẽ:⁊ ſolutio data nõ valʒ.¶ Probauit tñ iſte arᵐ ma.
Magiſter ꝙ hõ nõ ĩcurrit ignorãtiã agendoꝝ:de quibꝰ Alb.de
dictũ ẽ ex pluribus.Et ꝑmo ex auctoritate Augu.de que padua.
ſtionibus euãgelij dicẽtis ſup illo.abierũt ſemiuiuo reli
cto.homo peccator ſemiuiuus relinquitur:quia ex parte
qua deũ poteſt cognoſcere ⁊ ĩtelligere viuus eſt.ex parte
vo qua peccatis contabeſcit mortuus eſt.¶ Ad hanc au
ctoritatẽ dico ꝑmo ꝙ ipſa vt videť facit ꝓ me.nã eoipſo
ꝙ ait cũ peccatis ꝯtabeſcere ⁊ mortuũ eſſe aſſerit non eũ
ſufficere q̃uis inq̃tuʒ eſt adhuc in potentia ⁊ aptus natꝰ
ad cognoſcẽduʒ deũ dicať viuus eſſe.¶ Secũdo dico ꝙ
eſto ꝙ haberetť ex hac auctoritate ꝙ hõ poſſit deũ cogno
ſcere.non ſequiť.ergo poteſt ſufficienter de aliquo cogno
ſcere qd ſit agendũ vel nõ agendũ.nõ eniʒ oĩs notitia de
deo eſt talis.¶ 2° arguit ex alia auctoritate eiuſdem que 2ᵐ
ſcribiť ꝑmo de li.ar.vt breuiter inquit eterne legis notio cap.6.
nem que impreſſa nobis eſt.inq̃tum valeo verbis expli

cem ea est qua iust ī est vt oīa sint ordinatissima. Qđ nō
posset facere: inquit iste magister: lex ista nisi traderet no-
titiam agendoꝝ moraliter. ¶ Qualr ex hac auctoritate
veri. Magister ꝓbet intētū nō video. nā hec bñ stant sil
.s. ꝙ lex eterna sit qua iustū est vt oia sint ordinatissima:
seu que censet oia debere esse ordinatissima: qđ idē est di
ctu. ꝛ ꝙ homo de nullo agēdo moralis vite sine spāli dei
auxilio notitiā habeat: qua sciat illud ordinatissime face
3m re. vñ illā suā ꝯñaȝ sibi nego. ¶ Alia ē eiusdē in eodē li.
putas ne ista mēte cui regnū in libidines eterna lege con
cap. 9. cessuȝ eē cogīscim⁹ potēriorē esse libidinē. Ħ dicit Aug. ꝙ
nos cognoscim⁹ eterna lege ꝯcessum menti regnū in libi
dines. alia etiā est quedā glosa super id ad Ro. 2°. Gētes
ea que legis sunt nāliter faciūt. d. ꝛ si gētilis nō habeat le
gem scriptā: hȝ tñ nālē: qua intelligit ꝛ sibi cōscius est: qđ
sit bonū ꝛ qđ malū. lex eni nālis ē nemini iniuriā facere.
Rñō. nihil alienū ꝑripere a fraude ꝛ ꝑiurio abstiere. ¶ Ad has
dico ꝑmo ꝙ nō sequit̄. cognoscimus mēti concessum esse
regnū in libidines. igit̄ hoc cognoscimus sine auxilio dei
speciali. Sicut nō sequit̄. beat⁹ cognoscit deū esse trinuȝ
ꝛ vnū. ḡ hoc cognoscit sine auxilio speciali. nec sequit̄. gē-
tilis nāliter seu per legē nālē cognoscit qđ sit bonū. n ꝛc.
igit̄ absq auxilio speciali dei. sic ēt nō sequit̄. ho nāliter
facit ea q̄ iubet lex dei. igit̄ hō sine spāli auxilio dei facit
que iubet lex. ꝛ aīs est veꝝ vt pȝ per apl'm vbi allegat̄. ꝛ
tñ ꝯñs nō est veꝝ. ꝛ iō dico ꝓ oib⁹ auctoritatib⁹ sanctoꝝ
asserētib⁹ nos nāliter cognoscere vel facere qđ earū intē
tio est nos per ꝑncipia seu vires nostre nature cognosce-
re vel facere. nō tñ intēdunt excludere dei auxiliū spāle.
nec vnq̄ȝ inueni aut ab aliquo audiui nullā auctoritatem
autēticā: que Ħ explicite vel implicite diceret. vñ ex nul-
la auctorit ate ꝑdicto mō loquēte talis exclusiua dȝ infer
ri. ꝛ Ħ expsse docet glosa statim sequens. verba glose alle
gate per ven. magistrū. nō te moueat inquit ꝙ nāliter di
cit que legis sunt facere nō spiritu dei nō fide nō gratia.
hoc eni agit spiritus grē vt imaginē dei i qua naturalr fa
cti sumus instauret in nobis. vitiū qppe ꝯ nām est qđ vel
ꝗ sanat grā. ꝛ subdit. ꝑinde vitio sanato per grāȝ nāliter
fiūt ea que legis sunt: nō ꝙ per nāe nomē negata sit grā.
sed potius ꝑ grām reparata nā: q̄ grā in interiori homine
inouato lex iustitie scribit̄. quā deleuerat culpa. Ħ eni il-
lic scribit̄ ꝑ renouationē qđ deletū erat per vetustateȝ: ꝛ
paulo post sic exponit verba apli. nāliter faciūt ea q̄ legis
sunt: id est nāli rōne illuminata per grām discernūt faciē
da ꝛ vitanda qđ faceret lex. Eodeȝ modo penitus loquit̄
Aug. in de vera inocētia. ¶ 2°. dico ꝙ illa verba glose al-
legate intelligenda sunt de gentili non fideli: sed ꝯuerso
ad fidē chri: sicut ꝛ verba apli que exponit ꝭm Aug. li. 4.
cap. 15. ꝯtra Julianū. Ubi ad argu^m qđ ex hac auctoritate apli cō
tra eū faciebant Julianus rñdet. 3°. dico ꝙ esto ꝙ conce-
derem gentilē infidelē aut aliū aliquē hominē nāliter ꝛ
sine speciali dei auxilio cognoscere nemini eē iniuriādū
nihil alienū ꝑripiēdū ꝛ sites veritates: que sunt ꝑncipia
ꝛ regule moralis vite: cognasceret etiā quid sit bonuȝ ex
genere. ꝛ qđ ex genere malū: qbus nihil ampli⁹ posset ex-
torqueri ex verbis glose illi⁹: ꝛ Ħ nihil haberet̄ ꝯtra me.
nam nulla talis notitia est sufficiens ad agendū actū bo-
num moraliter vt accipit̄. s. ꝯformē recte rōni ꝭȝ oēs cir-
cūstātias regsitas ad Ħ ꝙ act⁹ sit vere virtuosus. vñ esto
ꝙ quis. verbi grā cognoscat bonū esse subuenire indigen
ti. ꝛ nō iniuriari ꝓximo: nec rapere alienū: nisi cognascat
cū hoc ꝓpter qđ ꝛ quēadmodū sit subueniēdū ꝛ ab iniu-
ria ꝛ rapina abstinēdū: nō hȝ notitiā sufficientē ad boni-
tatem actus moralē d. qua loquimur. Qđ pȝ: qꝛ si quis
subueniat indigenti: ꝛ nō ꝓpter finē debitū nō agit bene

moralr. si quis etiam abstineat ab iniuria vel rapina nisi
ꝓpter debitū finē abstineat nō abstinet virtuose seu mo-
raliter bene. ¶ Eandē ꝯñē ꝓbaui ēt inter cetera per au- 2a ꝓb: ꝯtra
ctoritatē Aug. in epl'a ad sixtū dicentis. nemo recte sapit cōia.
nemo recte intelligit. nemo ꝯsilio aut fortitudine preua-
let ꝛc. nisi acceperit spiritū sapientie ꝛ intellect⁹ spirituȝ
cōsiliȝ ꝛ fortitudinis. Cōstat aūt vt dicebā ꝙ ꝗ nō recte sa
pit nec recte intelligit nec preualet ꝯsilio non sufficiēter
cognoscit quid agendū in his que ad moralē vitā ꝑtinēt.
¶ Ad hoc iste Magister dixit duo. ꝑmū ꝙ si ista aucto- rñ: ma-
ritas sumat̄ vt capio ꝯcludit̄ ꝙ nullus carens grā gratū gistri al
faciēte pōt agere actū bonuȝ moraliter: qđ ē ꝯ dicta mea berti.
alia in ꝓbōne ꝑme ꝯñis mee quā ibi posui. ꝙ aūt illud se
quat̄. pȝ ꝙ nullus carēs gratia gratū faciente hȝ spūm sa
piētie ꝛ consiliȝ cū illa sint dona spiritus sci que nō habē
tur sine gratia gratū faciēte vt dicūt doctores ꝛ scriptura
sacra. Sap. ꝑ. Spūs scūs discipline effugiet fictuȝ. ¶ 2°.
respondet ad auctoritatē. d. ꝙ cū dī nemo recte sapit ꝛc.
Intelligenduȝ est de rectitudine que inest actui ex certa
actiōe finis simplr vltimati q̄ nō pōt eē nisi spū scō grāȝ
infundente ꝛ faciente vna cū tali charitate in actu ꝛ me-
diatū ordinē ad finē simplr vltimū. nō loquit̄ aūt Aug.
de rectitudine que pōt esse in actu ex attentione finis ꝓ-
pinqui ꝛ imediati. sicut ē recte militare ad debellandum
superbos ꝛ ad pacificandū subiectos: que pōt esse in hoie
dona spiritus sancti nō habēte: sicut pȝ de Nabuchodoñ.
debellāte Cyrū. ¶ Quantū ad ꝑ^m dictū ven. Magri di- ꝯ al. rñ.
co ꝙ ex illa auctoritate sicut ego accipio ꝛ sicut accipit
met Aug. nō sequit̄ qđ ifert ipse. ꝛ cū ꝓbat ꝑ Ħ ꝙ nullus
carēs grā gratū faciēte hȝ spiritū sapientie ꝛ cōsiliȝ ꝛc. di
co ꝙ istud est cōtra intētionē Aug. ibidē. vnde statiȝ sub-
dit. nō qꝛ tot sunt spiritus: sed oīa hec opat̄ vnus atq̄ȝ idē
spiritus diuidens singulis ꝓut vult. qꝛ spūs vbi vult spi-
rat. sed qđ fatendū est aliter adiuuat nōdū inhabitans ꝛ
aliter inhabitās. nam nondū inhabitans adiuuat vt sint
fideles. inhabitās adiuuat iā fideles. Ex Ħ pȝ ꝙ spūs spi
rat dona sua de quib⁹ loquit̄ aliqñ ēt i eis quos nō inha-
bitat. in qbuscūq̄ȝ aūt est grā gratū faciēs illos inhabitat
spūs sanct⁹. vñ ꝛ dicunt̄ tēplū dei ꝭm illud ꝑme ad Cor. cap. 4.
Nescitis ꝙ tēplū dei estis ꝛ spūs dei habitat i vobis. vbi
ait glosa Aug. in nemine habitat de⁹ quē nō ante sanctifi
cet ꝛ purget spūs sanct⁹. Sāctificatio aūt ꝛ purgatio non
est sine gratia ꝛ gratū faciēte vt clarū ē. ergo ꝭm Aug. ibi- cap. 12.
dē talia dona spūs sancti sunt ēt aliqñ in nō habēte grāȝ
gratū faciētē. ¶ ꝯ. ꝭm Aug. ibidē. Fides est donū. s. s. vñ
ait ꝙ sic nemo recte sapit ꝛc. ita sine spū fidei nō est ꝗsq̄ȝ
recte creditur⁹. ꝛ añ v̄ba ꝑallegata dicit sicut nō hēret hō
sapientiā intellectū cōsiliū ꝛc. nisi accepisset spiritū saple
ꝛ intellect⁹ ꝛ ꝯsiliȝ ꝛc. ita nō hēet fidē nisi accepisset spūȝ
fidei de quo dicit apl's. habētes aūt eūdē spiritū fidei ꝛc.
vbi pȝ ꝙ fides est donū. s. s. ꝭm intētionē in qua ibi de do
nis loquit̄ Aug. Et ita dicūt verba Apostoli que allegat
similiter ꝑme ad Cor. inter dona spiritus sancti numerat
fidē ꝛ ꝓphiaȝ. ꝛ tñ ꝯstat ꝙ vtraq̄ȝ frequēter est in nō ha-
bente charitatē ꝛ gratiā gratū facientē: sicut per eundeȝ
aplm ꝛ glosas expresse pȝ ibideȝ. ꝛ ideo salua reuerentia cap. 12.
sua dictū illud nō videt̄ cōsonū dictis Apostoli ꝛ sancto-
rum. Auctoritas scripture quā allegat nō est intelligēda
quasi in ficto nunq̄ȝ sint aliqua munera spiritus sancti: sȝ
qꝛ fictū spiritus sanctus non inhabitat neq̄ȝ approbat: iō
eum dicitur effugere. Responsio quaȝ secundo dat ven.
Magister salua reuerentia nō videt̄ valere: qm̄ ꝭȝ Aug.
vt pȝ ex dictis supra in prima ꝓbatiōe prime ꝯñis. ꝑme
q. d. 26. ꝛ per rōnē factā ad hoc in ꝓbatiōe cōclusiōis hu-
ius articuli. nūq̄ȝ actus ē moralr rectus nisi imediate vel
mediate

mediate ordineť vltimate in deū.vñ militare ꝓpter pa/
cem subiectoꝝ vel debellationē supboꝝ vltimate: ita ꝙ
huius actus nec actu nec habitu referať in deū culpabile
est. Si igiť actus nō pōt ordinari i deū vltimate sine ad/
iutorio speciali spūs sancti:vt concedere videť reueren/
dus magister:sequiť ꝙ actū moraliter rectū nō possit qs
alia pbº: exercere sine speciali adiutorio dei:qđ ē ꝓpositū. ¶ Pro
cōis. prefata ꝯne adduxi determinationē mileuitani ꝯcilij dicē/
tis.vtrūqȝ donū dei ⁊ scire quid facere debeam⁹ ⁊ dilige
Rñ⁹ al. re vt faciamus. ¶ Ad hoc dixit R.dº Magř ꝙ illud di/
ctum est directe ꝯ Pelagiuȝ qui ponebat ꝙ recta ⁊ bona
notitia intellect⁹ bene erat a gratia dei quā vocabat do/
ctrinaȝ legis.sed velle bonū nō erat a deo nisi quaten⁹ de
dit volūtatē.⁊ ideo concilium dicit ꝙ vtrūqȝ est donū dei.
⁊ hoc etiā dicit se ⁊ alios contra quos arguo ponere.nā lo
quendo de bono actu intellectus ⁊ voluntatis meritorio
vterqȝ est a deo cū dei auxilio spāli.loquēdo vº de bono
morali ꝑcise vterqȝ ēt est a deo.sed nō opȝ ꝙ cuȝ auxilio
spāli:sed solū cū dei influētia gñali.vñ dicēdo:vterqȝ do
nū dei est.ergo ex dei auxilio spāli:fallacia ꝯsequētis est.
ꝯ rñsio. ¶ Hec rñsio vt dī nō saluat intentionē ꝯcilij.nā quecun
qȝ fuerit positio pelagij de quo in sequentib⁹ videbiť.de
terminatio tñ ista concilij est cōtra quēcūqȝ ponētē nos si
ne speciali dei dono ⁊ auxilio scire qđ facere debeamus.
Et ꝙ de speciali dono ⁊ auxilio sit sensus cōcilij ⁊ non de
influentia generali ꝓbať euidenter.nā certū est ꝙ influ/
entia generalis q̄ cōiter est tam respectu malaꝝ actionū
q̄ȝ bonaꝝ:⁊ tā nālium q̄ȝ rōnalium nō dī ſȝ vsuȝ scripturaꝝ
catholicarū gr̄a dei p Jesuȝ chr̄m.ac per hoc auxiliū gr̄e
dei per Jesuȝ chr̄m nō oȝ itelligi auxiliū generalis iflué/
tie sed auxiliū spāle:⁊ ħ infra plenius patebit.nūc aūt in
ꝓposito concilium de talis gr̄e auxilio loquiť.vñ sic iacet
caplm illud. Si qs dixerit gr̄aȝ dei per Jesuȝ chr̄m.d.n.
ꝓpter hec nos tm̄ adiuuare ad nō peccādū:q per ipsam
nobis reuelať intelligentia mādatoꝝ vt sciamus qđ ap/
petere:qđ vitare debeam⁹.nō aūt ꝓpter illā nobis ꝑstari
vt qđ faciendū cognouerim⁹ ēt facere diligamus atqȝ va
leamus anathema sit. Cū ēt dicat Aplš.scia inflat.chari/
tas vº edificat:valde impiū ē vt credam⁹ ad eā que inflat
nos gratiā chr̄i:⁊ ad eā que edificat nō hr̄e:cū sit vtrūqȝ
donū dei:⁊ scire quid facere debeam⁹:⁊ diligere vt facia/
mus.vt edificante charitate scia nō possit inflare.sicut āt
de deo scriptū est:q docet hominē sciam.ita ēt scriptū est.
charitas ex deo ē.igitur ⁊ scire qđ facere debeam⁹ ⁊ dili/
gere vt faciam⁹ ſm hanc determinationē ꝯcilij est in no/
bis ex spāli gr̄a ⁊ auxilio dei:⁊ cuȝ scire in eo q nō diligie
facere nō sit meritoriū. Et hoc ēt in eo in quo ē sit ſm cō
cilium ⁊ aplm ex gratia dei seu auxilio spāli.sequiť ꝙ ta
lis scia ⁊ nō meritoria sit donū dei. Ꝑ.si ista rñsio sit suffi
ciens:qua per nomē dñi vel gr̄e dei itelligitur generalis
influētia:nūq̄ȝ ex aliquo textu scripture poterit ꝓbari ꝙ
ad aliquē actū siue itellect⁹ siue volūtatis siue meritoriū
siue nō meritoriū idigeam⁹ spāli auxilio dei.nā nusq̄ȝ in
scriptura reperiť ista locutio:spāle auxiliū:sed tm̄ donuȝ
⁊ gr̄a ⁊ auxiliū vel adiutoriū:sine additiōe spālitatis:aut
aliquid equiualens.sed istud nō est dicendū. ¶ Iteȝ sint
duo.vnus nō baptiçatus:alter baptiçatus ꝑuenientes ad
ānos discretiōis.⁊ nāle igeniū ac cetera in eis sint paria.
ſm istam responsionē nō baptiçatus cū adiutorio solius
generalis influentie poterit cognoscere sufficiēter aliqđ
pertinēs ad vitā moralē:vt moralis est eē agendū aut vi
tandū.igitur ⁊ baptiçatus siľr poterit recognoscere cū ta
li auxilio ꝑcise.⁊ tñ sua cognitio erit meritoria:supposito
ꝙ ipsa non sit aliquo mō culpabilis:ex quo sequiť ꝙ ēt
actus intellectus meritori⁹ habeť sine spāli auxilio. Nec

valȝ dicere ꝙ in baptiçato est spāle auxiliū.s.gr̄a gratū fa
ciēs infusa in baptismo:q si ita nō baptiçatus ⁊ talē gra
tiam non habens cognoscit sicut ⁊ ipse qui gr̄aȝ hȝ:clarū
ē ꝙ illa gr̄a in nullo iuuat eū ad cognoscēduȝ. Et iō q̄uis
sua cognitio ex assistentia gratie sit deo accepta ad vitaȝ
eternā:⁊ sic meritoria.nō tñ iste in cognoscendo pōt dici
iuuari ex illa.nec ipsa respectu illius dici poterit esse au/
xiliū quo iuueť ille ad cognoscēdū qđ agere debeat ꝯtra
intentionē ꝯcilij ⁊ ꝯcessioneȝ istiusmet venerabilis.doc.q dicit ꝙ
ad actū intellect⁹ meritoriū idigemus auxilio spāli. Sic
ergo patet ꝙ illa conclusio vera est ⁊ efficaces ꝓbatiōes
eiusdeȝ. ¶ Cōfirmo aūt eā:⁊ nūc sic.si homo pro isto sta/ confirº
tu pōt absqȝ spāli dei auxilio cognoscere qđ agēdū in his eiusdeȝ
que pertinēt ad moraleȝ vitā:sequitur ꝙ nō alio auxilio conº.
indigeat ad hec q̄ȝ indigeret si nullus nunq̄ȝ peccasset.pȝ
ꝯña:q etiā si nullus homo vnq̄ȝ peccasset adhuc indige/
ret auxilio generalis influentie:sicut ⁊ met Adam anq̄ȝ pec/
casset nō poterat sine tali auxilio actum aliquē agere.vt
pȝ ex ꝑma ꝯne precedentis articuli. Sed istud ꝯñs est fal
sum:sicut dñs declarauit in parabola sauciati.vñ sic ma/
gister dicit in 2º sniaꝝ.d.25.⁊ cōiter oēs doctores catholi
ci cōcordant:genus humanū fuit ⁊ spoliatū gratuitis do/
nis ⁊ in nālibus bonis vel vulneratū.vñ nālia bona.i.in/
genium memoria intellectus corrupta sunt:ſȝ nō subtra
cta:vt dicit magister. ¶ Ꝑ.Sequiť ꝙ doctria veteris ac Cōfir.
noui testamēti nō fuit hoī necessaria q̄ntum ad cognoscē/
dum qđ ⁊ qualr sit agendū in his que ad mores ꝑtinent:
cū ipsa sit auxiliū dei qđdā spāle.⁊ sic magna ps scriptu/
re asseriť ad curationē humani generis superflua.cui⁹ tñ
oppositū eadē parabola ostendit in duobus denarijs:q̄s
samaritanus tradidit stabulario vt curā gereret sauciati:
sicut pȝ per Augu.hypoñ.siue in respōsionib⁹ ꝯ pela.re/
sponsione.3º.⁊ per expositores alios cōiter. ¶ Iteȝ si hō Cōfir.
pōt sine spāli dei auxilio ⁊c̄.multo magis poterit sine spā
li dei adiutorio legēdo doctrinā moralē scripture intelli/
gere sensuȝ illi⁹ ⁊ cōcipere ac velle illa agere que ipsa do
cet esse agenda.clara est ꝯña. Sed ꝯñs ē māifeste ꝯ Aug.
de fide ad Pe.sic nostrā fidē istruēte. Firmissime tene ⁊ cap.32.
nullatenus dubites posse qdeȝ hoīem quē nec ignorantia
lraꝝ nec aliqua ꝓhibet ibecillitas vel aduersitas verba
sancte legis ac euāgelij siue legere siue ex ore cuiusq̄ȝ ꝑdi
catoris audire. Sed diuinis mandatis obedire:nemineȝ
posse nisi quē deus gr̄a sua ꝑuenerit:vt qđ audit corpore
⁊ corde ꝑcipiat:⁊ accepta diuinit⁹ bona volūtate atqȝ vir/
tute mādata dei facere velit ⁊ possit.neqȝ enī qui plantat
est aliqđ neqȝ qui rigat sed qui incremētū dat deus.⁊ est
hec ꝓbatio verbū Apli ꝑma ad Cor.ecce ꝙ ħ dicit nemi cap.3.
nem posse corde ꝑcipere.i.intelligere aut illa velle facere
nisi ꝑueniať gr̄a dei.aut igiť loquiť de gr̄a aliqua spāli:
⁊ habeť ꝓpositū.aut de generali influētia tm̄.⁊ ħ nō pōt
dici:q nec sine tali pōt quis etiam sanus ⁊ fortis corpore
legere vel ex ore predicatoris audire.⁊ iō ita esset sibi ne/
cessaria gr̄a dei ad legendum vel audiendū legē dei sicut
ad intelligēdū:cui⁹ oppoº ipse euidenter intendit. ¶ Itē Cōfir.
sancti orabant deum pro habenda notitia agendorū mo/
ralis vite.igiť illā ex se sine speciali dī auxilio habere nō
poterant.aīs pȝ ibi.notā fac mihi viā in qua ambulem:⁊
ibi.doce me facere iustificatiōes tuas.⁊ gressus meos di/
rige ſm eloquium tuum:⁊ cetera talia habenť in scriptura.
ꝯña ꝓbať:qm̄ pro his ad que facere indigebant tm̄ gene
rali influētia nūq̄ȝ eos orasse inueniť.nec vnq̄ȝ aliqs pru/
dens homo pro talibus orat.quis enī orat deū vt ignis eū
calefaciat:qñ est ꝓximus sufficienter igni.aut si distet ab
igne aliqualr orat vt possit ad illū accedere.⁊ sic de alijs
que sunt in potestate sua ⁊ pro eis nō est necessariū auxi/

lium spāle.ꝛ tñ in omnibus motib⁹ ꝛ actionibus siue vo
lūtarÿs siue nālib⁹ mere necē ē cuilibet agēti creato iflu
entia gñalis dei ẜ3 coẽ3 oiu3 doctrinā.nec huic repugnat
ꝙ eccl̄ia rogat deū vt nos ꝯſuare ꝛ fruct⁹terre dare ac ēt
ꝯseruare dignet̄.qm̄ cū h̄ oia stāte ēt iſluētia gñali noce
ri modis plimis possint:supplicat ꝓ adiutorio ꝛ iſluētia
spāli qua ꝛ nocitura vitent̄:ꝛ profutura misericorditer ꝛ
Cōfir. gratiose pstentur.¶ Cōfirmat̄.q2 oīs argumentatio ꝯci
lioꝝ ꝛ sanctoꝝ ꝯtra Pela.ꝑter auctoritates scripture ad
ꝓbandū ꝙ ad vitanda peccata vel mandata dei perfici
enda vel ad credendum que ch̄ia iussit esse credenda vel
alia aliqua operanda est necessariū nobis auxiliu3 grē dei.
fundat̄ super hoc ꝙ sancti orabant pro talib⁹.Si aūt di
catur ꝙ ex hoc nō ꝓbat̄ necessitas specialis adiutorÿ se
quitur ꝙ nunꝙ ꝓbauerūt sufficienter ꝯ eū ꝙ necessaria
esset nobis ad aliq̄ predictoꝝ specialis aliq̄ grā seu adiu
torium dei.quod tñ eos intendisse non est dubium apud
Cōfir. quēq3 doctorem catbolicum.¶ P̄.ꝯstat ꝙ generalē iſlu
entiam suā nisi rarissime deus subtrahit alicui creature:
ꝛ h̄ reputat̄ tunc ad miraculu3 sicut contingit de igne nō
vrēte pueros in camino.sic̄ ꝛ miraculū esset si sanis aper
tisq3 oculis rem coloratā in luce pñtem nullo īpedimen
to existēte nō viderē.pro talib⁹ aūt que hō nō nisi ex mi
raculo nō pōt:nemo sollicit⁹ ē aut dubius vt pro illo fun
dat orationē ad deū:imo derisor aut stultus reputaret̄ q
Alb.3 h̄ faceret.¶ Verū contra ꝓdictā ꝯnē dictus ven.doc.ar
cō.arg⁹. guit multiplr.ꝑmo sic.aut hō ex suis nālib⁹ sola dei gene
rali influētia cōcurrente pōt cognoscere deū esse summe
honorandū.aut nō.sed vltra hoc reqrit̄ qddā dei auxili
um spāle.si detur ꝑmū habet̄ ꝓpo̅:q2 illud est quoddā
morale bonū.Si scdm̄ sequit̄ ꝙ homo in suis naturalib⁹
constitutus ꝛ ꝯcurrente dei influētia generali de hoc bo
no morali qd̄ est deū eē summe honorādū habebit igno
rantiam inuincibilem.Et vltra sequit̄ ꝙ omissio huius
actus.s.nō honorare deū summe nō imputabit̄ ei quo ad
penā vel etiā quo ad culpā:cū ẜm oēs doctores nō īputē
tur:que ex ignorantia simplr inuincibili cōmittunt̄.S3
cap.p̄. vtrūq3 istoꝝ ꝯsequētiū videt̄ esse falsu3 ꝛ ꝯtra aplm̄ ad
Ro.ꝑmo.vbi dī ꝙ gentiles habuerūt noticiā:ꝙ deus est
summe honorādus.q2 qd̄ notū ē dei manifestū ē i illis.ꝛ
ꝙ hui⁹ actus īputat̄ eis ad penā p3 ibi.reuelat̄ ira dei su
per oēm impietatē ꝛ iniustitiā hominū eoꝝ qui veritatē
dei in iustitia detinēt.ꝛ quo ad culpā ita vt sint inexcusa
biles.ꝛ subdit statim causa3:q2 cū cognouissent deū nō si
Rñō. cut deū glificauerūt. ¶ Rñdeo ꝛ dico:ꝙ hō nō pōt illō
cogſcere sine spāli auxilio.Et cū infert̄ ꝙ tūc hēbit igrā
tiā inuincibilē d̄ illo bono morali si itelligat̄ ꝙ igrātia sit
inuincibilis sine spāli adiutorio dei ꝯcedo istā ptē ꝯsequē
tis.Et cū īfert̄ vlteri⁹ ꝙ tunc omissio illi⁹ actus nō īputa
bitur ei.nego ꝯñā3.Ad ꝓbationē ẜ3 oēs doctores nō īpu
tantur homini que ex ignorātia simplr inuincibili cōmit
tunt̄.Dico ꝙ istud ē intelligendū de ignorantia que non
est peccatū nec pena peccati cuius ille sit aut fuerit reus.
na3 ignorantia que ꝓuenit homini ex peccato cuius ipse
fuit reus eu3 nequaꝙ excusat saltē a toto:sic̄ p3 de eo qui
ex ignorantia ꝯtracta ꝓpter ebrietatē culpabilē hominē
occidit.talis eni ẜ3 cōmuniorē doctrinā ꝛ ẜ3 Phm̄ ēt 3⁰
ethi.non excusat ipm̄ ab homicidio:nec quo ad culpam
nec quo ad penam.nūc aūt ignorantia ista de hoc ꝙ deus
est summe honorādus vtiq3 est pena peccati ꝑmi hoīs:i
quo peccato oēs peccauerūt:vt ait Apl̄s.nā si ille nō pec
casset:ꝛ alÿ ēt illo peccato nō peccassent nullus hāc igno
rātiā habuisset.ꝛ ideo nemine3 excusat a tali omissione.
¶ Hec rñsio est expssa snia beati Aug.in epla ad Sixtū
super illis verbis Apl̄i allatis.ita vt sint inexcusabiles.di
cētis sic.ꝛ q̄uis se ipsi excusare videant̄ nō admittit hāc
excusationē qui scit se fecisse hominē rectū eiq3 obedien
tie dedisse ꝑceptū nec nisi ei⁹ quo male vsus est libero vo
luntatis ar.ēt qd̄ transiret in posteros manasse peccatu3.
neq3 eni dānant̄ qui nō peccauerūt:qn̄quidē id ex vno i
oēs pertransÿt:in quo ant̄ ꝓpria in singulis quibusq3 pec
cata oēs cōiter peccauerūt:ac per hoc inexcusabilis ē ois
peccator vel reatu originis vel additamēto ēt ꝓprie vo
lūtatis siue qui nouit siue qui ignorat siue qui iudicat si
ue qui non iudicat:q2 ꝛ ipsa ignorantia in eis qui intelli
gere noluerunt sine dubitatiõe peccatū est.in eis aūt qui
non potuerunt pena peccati.ergo in vtrisq3 non est iusta
excusatio:sed iusta dānatio.¶ Ad ꝓbōnē aliā falsitatis Ad ꝓb⁹.
huius partis ꝯñtis dico ꝙ gentiles nō habuerūt notitia3
talē sine spāli auxilio dei.dico tñ ꝙ istō spāle auxiliū pt
duplr accipi.vno modo ꝙ fuerit tale ad qd̄ nō coadiuue
rint vel coopate fuerint ipse creature:que sunt effect⁹dei
seu notitie eaꝝ sicut ē auxiliū quo cognoscunt̄ futura:aut
alia que tñ per inspirationē seu diuinā reuelationē stri
cte sumpta3 cognouerūt alÿ sci viri:quo cognoscunt̄ my
steria incarnatiōis ꝛ redēptionis nr̄e a nobis.alio mō ꝙ
ad tale adiutoriū ꝯcurrerint etiā notitie creaturaꝝ.q̄ tñ
notitie sil̄ ēt cū adiutorio influētie gñalis nō sufficiebāt
illis ad cognoscendū deū esse summe honorādū.s3 aliud
spāle adiutoriū ꝛ influentia necessaria vtriq3 erat:sic̄ etiā
sil̄ cū doctrina vocali exterius ꝓlata ꝛ cū generali dei in
fluentia necessariū nobis est spāle dei adiutoriū vt corde
intelligamus ꝛ ꝯsentiamus ch̄ri fidei que nobis ꝓdicat̄.
¶ Modo ad ꝓpositū dico ꝙ gētiles illi de quibus log
tur apl̄s nō habuerūt spāle adiutoriū ꝑmo⁹:sed scdo: nec
huius oppo̅ dicit aliqua glosa per huc magistrū ꝯtra me
allegata:s3 ꝓpo̅ vtriq3 vna glosa ibi dicere videt̄ expres
se.vñ sup illo verbo.de⁹ eni manifestauit illis.dicit glo.
hoc dicit ne sola nā sufficere videretur.q̄ si nāliter vel ꝓnā
li rōne dicant̄ cognouisse.nō sequit̄.igit̄ ex solis nālib⁹ꝛ
sine speciali auxilio dei.Et ꝯfirmat̄ illud.q2 ẜ3 Aug.i de Cōfir.
vidēdo deū ad Paulinā:īpossibile ē cuiq3 homini cogno
scere sine spāli adiutorio dei eē aliqd tale quale Phi de
quibus ē sermo cognouerūt deū esse.ꝛ per ꝯñs ēt est īpos
sibile vt ipe cognoscat̄ eē summe honorādus nisi ad hāc
notitiā specialr iuuet ipse.assumptū p3:q2 hec sunt verba
ei⁹.Quis eni sine adiutorio spirit⁹ sancti cogitare valeat
aliquid eē magisq3 esse q̄ȝ oia que ꝑ corpus sentiunt̄:qd̄
nec loco videat̄ nec querēdū sit oculis nec audiat̄ affatu.
nec tactu teneat̄ nec sentiat̄ incessu.videat̄ tñ sed corde
mūdo.q.d.nullus.ꝛ tñ aliquid tale esse deu3 cogitauerūt
illi Phi.per adiutoriū āt spūs sancti nō pōt itelligi influ
entia generalis tm̄ in ꝓposito:qm̄ sine illa nō possumus
etiā cogitare aliqd esse qd̄ videat̄ visu aut alio sensu sen
tiatur vt certū ē.ꝛ sic nō magis de deo q̄ȝ de celo diceret
Aug.ꝙ nō pōt cogitari esse sine adiutorio spūs sancti:qd̄
est ridiculū sentire.¶ Itē.z.de ci.dei.ait sic.Phi vtrūq3 cap.7.
conati sunt ingenÿs acutissimis prediti rōcinando inue
stigare quid in rerū nā latitaret:qd in motib⁹ appetēdu3
esset atq3 fugiendū:qd in ipsis rōcinādi regulis certa cō
nexione traheret̄:aut quid nō esset ꝯñs vel etiā repugna
ret.ꝛ qdā eoꝝ quedā magna quātū diuinitus adiuti sunt
inuenerūt.quātū aūt humanitus īpediti sunt errauerūt.
puto aūt ꝙ inter illa que inuenerūt cōputandū sit istud
de quo agitur.s.ꝙ deus sit summe honorādus.nec credo
ꝙ reuerendus iste magister oppo̅ diceret.ergo h̄ cogno
uerūt per adiutoriū dei.nec pōt intelligi per adiutorium
gñalis influentie tm̄mō:qm̄ ēt ꝛ ad parua inuenienda ꝛ
etiam in suis errorib⁹ tale adiutoriu3 habuerūt.ac per h̄
silr hñ diceret̄ inq̄ȝtum diuinitus adiuti sunt errauerūt

ꝙ non

ꝙ nō puto aliquē cōcessurū:nec pōt hoc exponi de cogni
tiōe meritoria vite eterne:cū infideles ⁊ idolatre essent.
¶ Haymo etiam ibidē super illo.obscuratū est insipiēs
cor eoꝝ.ait.cor illoꝝ qđ illuminatū est per nāle ingeniū
⁊ per dei gratiam postq̄ inceperūt idola adorare obscu-
ratum est per ignorantiā.⁊ subdit post pauca.Qđ eni con
tulit illis diuina gratia gratis:abstulit vtiq; dū essent in-
grati.ecce ꝙ dicit cor illoꝝ fuisse illuminatū per nāle in-
geniū ⁊ per dei grām:⁊ iterū ꝙ notitiam illā quā habue-
runt de deo cōtulit illis diuina gr̄a gratis.puto aūt nō eē
solitū apud scripturā:immo nullibi inuenio ea que nos
habemus ex nobis cōcurrente tm̄ mō influentia genera-
li:dici nobis cōferri a diuina gr̄a gratis.sicut nec vsq̄ di-
ctum est:aut aliquis sapiens diceret:ꝙ ignis calefacit ali
quid ex gratia dei.aut ꝙ homo aliqs blasphemat deū vl'
odit ꝓximū ex gr̄a dei:seu ꝙ gr̄a dei ista cōferat talibus
agētib':cū tn̄ nullū hoꝝ sine concursu influentie gn̄alis
2m fiat.¶ Scdo arguit iste Magister sic.si hō ex suis nāli-
arg m al. b' sola dei īfluētia gn̄ali cōcurrēte nō pōt cogscere qd sit
agēdū ⁊c̄.ex se nō habebit vn̄ sit ꝯsiliatiuus vel possit eē.
pꝫ:cum consilium non sit de his que nō possunt cognosci.
cap.15. Sed istud ꝯñs est cōtra sacrā scripturā dicentē ecclesiasti
Rñō. ci.15.Reliquit hominē in manu ꝯsilij sui.¶ Rñō cū in-
fertur ꝙ ex se nō habebit vn̄ sit ꝯsiliatiuus.illud ꝯñs vi-
det̄ ad ꝓprietatē hominis esse simplr̄ cōcedendū.qm̄ hō
nō ex se sed a deo hꝫ aiam:⁊ alia ꝑ que pōt cōsiliari.sꝫ tn̄
cūdo magis ad mentē arguentis:qui vt puto vult dicere
ꝙ tunc nō habebit in se vn̄ sit ꝯsiliatiuus.dico ꝙ illō po
test capi duplr̄.vno mō sic simplr̄ vt profert̄.⁊ tunc nego
ꝯñam instantia in simili ṡm ꝯcessionē huius doctoris ⁊
oium alioꝝ catholicoꝝ hō nō pōt etiam cū sola dei gene
rali influentia facere actū meritoriū:nec etiam beatifica-
ri.⁊ tn̄ ex hoc nō sequit̄ ꝙ homo in se nō hꝫ vnde possit
mereri.⁊ vn̄ possit beatificari.cū ħ ꝯsequens ṡm oēs sit
falsum.nā hꝫ intellectū ⁊ voluntatē.qbus potest mereri
⁊ beatificari.alio mō potest accipi ꝯñs cū subintellecta
determinatiōe sic in se non habebit vn̄ sit:seu per qđ vel
ꝑ que sit sine dei auxilio speciali recte ꝯsiliatiuus:⁊ tunc
illud ꝯñs cōcedo.⁊ ad scripturā que allegat̄ ꝯtra dico ꝙ
illa nō est ad ꝓpositū cum nō loquat̄ ṡm p̄ntem statum:
sed ṡm statū in quo p̄mo creatus est:qđ pꝫ euidenter ex
codē loco.vn̄ sic iacet text'.deus ab initio ꝯstituit homi-
nē.⁊ reliquit illū in manu consilij sui.pꝫ etiā per Aug.in
3m hypoth.respōsione 3a euidenter.¶ 3° arguit̄ sic.aut sama
arg m al. ritanus vidēs illū hominē semiuiuū relictum potuit co-
gnoscere ex suis nālibus cū sola dei generali influētia qd
circa illū erat moraliter agendū:⁊ habet̄ ꝓpositū.aut nō
potuit.⁊ tunc sequit̄ ꝙ nā huius hominis est peior in or
dine ad sue nāe ꝯsortē q̄ natura porci.q audiens torque-
ri alium porcū statim insilit in tortorē.⁊ videt̄ ħ multū
fauere errori manicheoꝝ dicentiū nām simplr̄ malam.
Rñō. ¶ Rñō ꝙ si per samaritanū intelligam' chr̄m sic chr̄s
intelligit cū illam parabolā posuit:vtiq; potuit cognosce
re ⁊ cognouit quid ⁊ quēadmodū erat agendū erga illū
sauciatū.s.genus humanū.Sed istud nihil ad ꝓpositum.
q2 in nostra questiōe non claudit̄ chr̄s.Si vo per samari
tanum intelligat̄ aliquis homo purus in presenti statu.⁊
per sauciatū alius:tātū valꝫ:ac si de aliquo alio hoīe.ver
bi gr̄a.de petro q̄rat̄ an vi tēs aliū.vbi gr̄a.paulū saucia-
tum possit cognoscere quid agendū moralr̄ circa illum si
ne speciali auxilio dei.dico ꝙ ⁊ si possit cognoscere quid
agendū:vtpote q2 cōpati dꝫ ei ⁊ auxiliari:nō pōt tn̄ scire
ꝓpter quid:⁊ quēadmodum ṡm omnes circūstantias re
quisitas ad bonitatē moralem actus debeat facere actus
istos.⁊ ideo nō pōt sufficienter cognoscere quid moralr̄
agendum circa illū.⁊ qđ tunc infertur de porcis pꝫ nō va
lere:nisi magister meus reuerendus velit dicere ꝙ porc'
cognoscit quid ⁊ quēadmodū ṡm oēs circūstantias req-
sitas ad bonitatē moralē actus agēdū est circa porcū aliū
qui torquetur:qđ non puto eū dicere velle.⁊ cum dicit ꝙ
hoc videtur multum fauere errori manicheoꝝ:qui dixe-
runt naturā simplr̄ malā.Rñdeo ꝙ manicheus voluit
nām humanā in sua p̄ma cōditōe ex cōmixta suba mali
eē malā:qđ ego nō dico:sꝫ dico eā fuisse creatā bonā ⁊ pu
rā:sed ex volūtario pctō qđ vtiq; cōmisit ⁊ vitare potuit
primus homo viciatā:⁊ cū vitio per ꝓpagationē in alios
descendentes transfusā.⁊ qui huius oppo^m pertinaciter
asseruerit hereticus pelagianus existit.vn̄ similē inectio
nē in se factā Aug.excludit in responsionib' cōtra pela-
gianos.responsione 3a.loquēs eni de Adam ait.per velle
malum perdidit posse bonū:qui per posse bonum potuit
vincere velle malū:quem iuste deus iam delicto captiuū
volūtati deprauate dimisit.⁊ subdit.malū itaq; velle nō
ex nāe sue ꝯditione bona habuit tanq̄ ex ꝯgenito malo.
⁊ maniche' credidit.sed ex accedenti desiderio prauo cō
cepit:qđ a radice viciata ois ex illo orta humana ꝓpago
contraxit absq; solo chr̄o.¶ Ad glosā Greg.dicentis ꝙ
mens nostra ex sui consideratione quid in alterum faciat
intelligit ⁊ recti operis germen parit.dico ꝙ nihil facit ꝓ
eo quia Greg.nō dicit ꝙ ex consideratione sui quā hꝫ ex
se cū sua influentia generali seu sine auxilio speciali in-
telligit quid in alterū faciat.Ego aūt dico ꝙ cum ex cōsi-
deratione sui mens nostra intelligit quid faciat in alterū
⁊ recti operis germen parit.talē ꝯsiderationē hꝫ ex spāli
gr̄a dei:⁊ sine illa nō sufficit.⁊ hoc ēt mecū dicit Aposto-
lus cū ait:ꝙ nō sumus sufficientes cogitare aliquid a no
bis quasi ex nobis:sed ois sufficientia nr̄a ex deo ē.¶ 2a 2a ꝯ
cōclusio quā infero ex p̄dicta cōclusione p̄ncipali huius
articuli est:ꝙ ex peccato p̄moꝝ parētū quilibet hō nāli
vsu cōceptus cōtrahit impotētiā bene volēdi ⁊ bene agē
di moraliter:ad hunc.s.sensū ꝙ ipse nō pōt sine spāli au
xilio dei aliquid bn̄ moraliter velle vel agere ēt si suffici
enter cognoscat quid ⁊ qualr̄ aliqd ē agendū vel volēdū.
hanc ꝓbo sic.Adam ex suo peccato incurrit impotentiā
bn̄ moraliter volendi ⁊ agēdi.igitur quilibet homo nāli
vsu conceptus similē impotentiā incurrit.añs pꝫ supra.
ꝯña ꝓbat̄ per Aug.in hypoth.seu ṡm aliam intitulationē
in responsionib' contra pelagianos.respon.3a.vbi cū di
xisset quid Adam dum preterijt dei mādatū amisso possi
bilitatis bono solū arbitriū ad velle potius ē vulneratū:
Imediate inferendo adiungit.Hoc igit̄ vulnere cuncti li pm
bero arbitrio claudicam'.nec implere nobis nāliter suffi
cit posse bonū:q2 de nā viciata peccato:id est de ꝓtopla-
stis hominib':quoꝝ sumus ⁊ ipsa nā in quib' est viciata
libertas homo voluntatis sane pfectio videlꝫ libertatis
arbitrio quo sibi sufficiat nō pōt exoriri.ergo impotētia
quā ille incurrit incurrimus ⁊ nos.¶ 2° ꝓbo eandē ꝯnē 2m
ꝯtra hoiem sic.Adam ante peccatū potuit cū sola dei ge-
nerali influentia velle ⁊ agere bene moralr̄:⁊ nullus hō i
p̄nti statu etiā habita sufficienti noticia de agendo vel
volendo pōt cū gn̄ali influentia velle aliquid aut agere
bene moralr̄.igit̄ quilibet hō nāli vsu cōceptus incurrit
ex peccato primoꝝ parentū impotentiā volendi ⁊ bene
agendi moralr̄.ꝯña est clara.q2 ex quo Adam nō habuit
an̄ peccatū talē impotentiā:pꝫ ꝙ nos nō habem' eam ex
natura nostra ṡm se.igit̄ ex vitio nāe.viciata aūt non est
nisi ꝓpter peccatū.⁊ nō pōt dici ꝓpter qd aliud q̄ ꝓpter
peccatū p̄moꝝ parentū:vt satis clarū est ex doctrinis san-
ctoꝝ.p̄mā partē añtis siue sit vera siue sit falsa cōcedere
hꝫ reuerēdus magister:cōtra quē arguo:cū ipse:qđ plus ē

cõcedat q̃ nos in pñti statu q̃ñ nr̃a nã infirmata est ⁊ vi-
tiata possum⁹ cũ sola influentia generali agere ⁊ velle bñ
moraliter. ¶ Scd̃a ps ꝓbata est supra.nã ipsa est 3ª ꝯ ꝓ
bata in pmo articulo pme.q.d.26.cõfirmo tñ eã ẽt nũc ꝑ
Aug.q ad Simpli.li.pmo.⁊.q.pma ait.oẽs porro q acce-
perant legem preuaricant eã nisi per grãz ꝯsequant pos-
se:qđ iubet.per legẽ aũt habet sufficiens notitia de agen-
dis moralibus. ¶ Itẽ idẽ in epistola ad Julianaz ait sic.
non tñmodo nos adiuuat deus vt sciam⁹ quid agẽdum
sit:verũ ẽt vt amando agam⁹ qđ discendo iam scimus.ne
mo itaqz pôt esse nõ solũ sciens verũ ẽt cõtinens nisi de⁹
cap.8. det.⁊ est verbũ sapientis sapientie.8.⁊ ex hac auctoritate
cõfirmat tam precedens q̃ ista cõclusio.loquit enim ex
presse de actu virtutis moralis sicut pz per totã illaz epi-
stolam.nec potest exponi illud verbũ de oatione genera-
lis influentie tñ:qz etiam tunc eque bñ diceret non pos-
sum esse mechus nisi deus det.⁊ sicut sapiens dicit conti-
nentiaz esse dei donum:ita dicere deberemus q̃ mechia
al.3 zᵒᵐ eẽt donuz dei:qđ pie aures sustinere nõ possent. ¶ Cõtra
ꝯnem. ꝯnẽ iste veri.Magister arguit pmo sic.habita in presenti
statu notitia q̃ deus est super oia diligendus:aut homo
ex suis nãlibus cũ sola dei generali influentia pôt elicere
circa deum actuz dilectionis bone moraliter:aut non.Si
sic bñ ꝓpositũ.si nõ sequit q̃ actus dilectionis bone mo-
raliter elicitus circa deũ est supra facultatẽ humane nãe:
cap.30. qđ videt esse cõtra auctoritatem scripture deutero.30.d.
mandatũ qđ precepi tibi hodie nõ supra te est neqz ꝓcul
positũ.sed iuxta te est sermo in ore tuo ⁊ in corde tuo vt
facias.Ex qua auctoritate sumit dictus Magister q̃ nõ
solũ nõ sit supra facultatẽ nostrã deũ diligere:sed q̃ h ẽ
cõnaturale:qz nõ minus est homini ꝯnãle deũ amare q̃
deum amandũ cognoscere:vel de deo amando verbũ cor
dis vel oris formare.Sed cõnãle est homini deũ aman-
dũ sup oia cognoscere ⁊ de deo sic cognito verbuz cordis
Rñsio. ⁊ oris formare ⁊c̃. ¶ Hic dico primo q̃ conclusio quam
concludit iste doctor.s.q̃ in presenti statu possum⁹ ex so-
lis nãlibus cũ influentia dei generali deũ diligere super
oia.nõ videt cõsona dictis scõꝝ:sicut auctoritatib⁹ Aug.
⁊ Bernardi ac Ansel.probaui in vesperijs meis:ad quas
ipse adhuc nihil dixit.⁊ nunc ꝓbo etiam auctoritate scri-
cap.4. pture dicentis pme Jo.4.non quasi dilexerim⁹ deum.sz
cap.26. quia prior dilexit nos.super quo verbo Augu.li.pmo.de
gratia chr̃i ⁊ peccato originali.optime iquit oino atqz ve
rissime dic:ũ est.nõ enim haberemus vnde euz diligere-
mus nisi hoc ab illo euz prior nos diligeret sumeremus.
Ex his manifeste apparet q̃ ad diligendũ deũ necessariũ
est nobis vt hoc ex dei grã ⁊ dilectione sumam⁹. ¶ Hoc
idem ꝓbo euidenter cõtra eũ saltẽ.qz nõ negabit ille do
ctrinaz sancti Thome.ipse aũt in prima secũde.q.109.ar.
3.inquirit.verũ homo possit diligere deũ sup oia ex solis
nãlibus sine gratia.⁊ determinat q̃ hõ in statu nãe inte-
gre potuit.in statu nãe corrupte nõ pôt.vnde premissa ꝓ
batione sua concludit in his verbis.Et ideo dicendũ est
q̃ homo in statu nãe integre non indigebat dono gratie
superaddite nãlib⁹ bonis ad intelligendũ deũ nãliter su-
per oia.lz indigeret auxilio dei ad h euz mouentis.Sed
in statu nature corrupte indiget ẽt homo ad hoc auxilio
gratie nãm sanantis:nec pôt illud dictũ glosari dicendo
q̃ loquitur de dilectione meritoria.nam ipse determina-
te exprimit de dilectione nãli:qua dilectione dicit homi
nem in statu nãe integre potuisse sine dono gratie super-
addite nãlib⁹ bonis deũ diligere sup oia:qđ vtiqz falsuz
esset de dilectiõe meritoria.⁊ postea dicit q̃ ad h.s.ad di
ligendũ deuz naturali dilectione super omnia indiget in
presenti statu auxilio gratie nãm sanantis.constat q̃ illa

nõ est influentia generalis. ¶ Ad rõnem respõdeo q̃ ha- Rñsio.
bita tali notitia nõ potest hõ in presenti statu sine specia-
li adiutorio dei diligere deum super oia.⁊ per ꝯñs nec ẽt
bene moraliter.⁊ cũ infert q̃ dilectio talis esset supra fa-
cultatẽ hũane nãe si hui⁹ dicti sit sensus q̃ ad sic diligen-
dũ nõ sufficeret facultas humane nãe ex se.cõcedo h cõ-
sequens.⁊ ad auctoritatem scripture que adducitur.dico
pmo q̃ sicut pz ex serie textus illud verbũ non solum ac-
cipitur pro mãdato dilectiõis dei:sed cõiter pro oib⁹ mã
datis ei⁹.vñ ibi premittit.Si audieris vocez dñi dei.t.⁊
custodieris ꝑcepta eius ⁊ cerimonias que in hac lege cõ-
scripta sunt ⁊c̃.⁊ statim sequit.mandatũ qđ ego precipio
tibi hodie ⁊c̃.vt allegatũ est.Mirum aũt est q̃ iste reue-
rendus Magister obseruationẽ mandatoꝝ dei dicat nõ
solũ possibilem:sed tam facilem esse homini in statu nãe
corrupte nõ adiuto spẽali grã dei:q̃ facile est sibi ore dice
re deum esse super oia diligendũ.cũ tñ ꝓpheta dicat.pro
pter vba labioꝝ tuoruz ego custodiui vias duras.⁊ Apls.
video aliam legẽ in mẽbris meis repugnantem legi mẽ-
tis mee.⁊ captiuantẽ me in lege peccati:ꝓpterea q̃ excla-
met.Infelix ego hõ quis me liberabit de corpore mortis
huius.⁊ respondens non dicat liberũ meũ arbitriuz cum
influẽtia generali.sed grã dei per Jesuz chrĩm do.n.⁊ cer-
te si iste reuerẽdus Magister sentiat sibi tã facile obser-
uare dei mandata non sibi:sed deo gratias referat. Rñso
quo ad auctoritatẽ illaz sicut respõdet Aug.Celestino in
de perfectiõe iustitie:⁊ etiã Pelagio in de nã ⁊ grã. Qui c.xl.xx.
ꝑdictã auctoritatẽ ꝓ se allegabant.⁊ illã ẽt Jo.5.manda- c. vltio.
ta eius grauia nõ sunt.⁊ dico iuxta sententiã eius q̃ hoc cap.5.
intelligendũ est de illo q ad deũ ex toto corde ⁊ per amo
rem cõuersus sic ibidẽ in textu ꝑmittit.tali enĩ sic aman
ti eo sensu dei mãdata dicunt facilia:quo dici ꝯsueuit q̃
amanti nihil est difficile.Sed talẽ amorẽ dico non posse
esse in homine ex ꝓprijs virib⁹ ꝑcise:sed ex grã spũs san
cti.vñ in de nã ⁊ grã.oia qppe sũt facilia charitati:sz hoc c. vltio.
dictũ est ⁊ ꝑcepta ei⁹ grauia nõ sunt vt cui grauia sunt cõ-
sideret nõ potuisse diuinit⁹ dici grauia nõ sunt:nisi qz ꝑt
esse cordis affect⁹ cui grauia nõ sunt.⁊ petat qđ destituit
vt impleat qđ iubet:⁊ qđ dr̃ ad israel i deutero.si pie si san-
cte si spiritualr intelligat hoc idẽ significat ⁊ subdit.Cõ-
uersus ergo quisqz sicut ibi precipit ad dñm deũ suuz ex
toto cor.suo ⁊ ex tota ala sua mãdatũ dei nõ habebit gra
ue.Quomõ enim est graue cũ sit dilectionis mãdatũ.aut
enim nõ diligit.⁊ ideo graue ẽ:aut diligit ⁊ graue esse nõ
ꝑt.diligit at si qđ illic admonet israel ꝯuersus fuerit ad
dñm ex toto corde suo ⁊ ex tota aĩa sua.⁊ in de ꝑfectione cap.20.
iustitie.debent inquit vtiqz cõmoueri charitati dei nõ eẽ
graue dei mandatũ que nõ nisi per spiritũ sanctũ diffun-
dit in cordibus nostris:nõ per arbitriũ humane volũta-
tis. ¶ Adduxit aũt vnã auctoritatẽ Basilij satis lõgaz q̃
dicit nobis esse ꝯnãle diligere deũ ẽt plus q̃ benefacto-
res.ad quã dico sicut dictuz est supra ad illã Apli.agẽtes
nãliter que sunt legis faciunt.iđ enĩ cõnãle est nobis dili-
gere deũ:qz ex ꝑncipio nãe insito apti ⁊ inclinati sum⁹ad
eius dilectionẽ.sed tñ ista aptitudo vel inclinatio adhuc
non sufficit.sed iuuari indiget ab ipso.qđ ipsamet aucto-
ritas exprimit vbi ait.Sed seminalis quedã rõ nobis in
sita est intrinsecus hñs causas vt do adhereat:quã rõnẽ
accipiẽs doctrina diuinoꝝ ꝑceptoꝝ colere diligenter eau
teqz fouere ad ꝑfectionẽ diuine grẽ ꝑducere cõsueuit.ec-
ce q̃ illa seminalis rõ nobis insita colit ⁊ fouet doctrina
diuinoꝝ ꝑceptoꝝ:vt ad ꝑfectionẽ diuine gratie.i.ad quã
ducit dei gratia perducatur.Illa aũt ꝑfectio ẽ vt deus su- 2ᵐ
per oia diligat. ¶ Scd̃a rõ ꝑdicti Magri ẽ hec.aut ha- argᵐ al.
bita sufficiẽti notitia q̃ de⁹ ẽ summe amandus volũtas 3 zᵒᵐ ꝯᵐ
ex suis

ex suis nālibus eliciet actum bonū moralr. & habeṫ ꝓpo
sitū. aut malū: & tunc ꝯtra: qꝛ pro omni tpe quo exercitiū
alicuius act⁹ est malū moralr & culpabiliter: omissio illi⁹
actus est bona moralr & laudabiliter. Sed ſm te inquit
Mag. iste pro omni tpe quo hō stat sub sola influētia ge
nerali exercitiū diuine dilectionis est malus moraliter &
culpabilr. ergo pro illo tpe omissio est bona moralr & lau
dabilr. h aūt pꝫ falsum: qꝛ ſm Aplm. culpabile fuit phis
Rño. ꝙ omiserūt glorificare. & per ꝯñs amare deū. ℭ Rño ꝙ
si voluntas eliciet aliquem actū dilectionis circa deū nō
adiuta speciali auxilio dei eliciet actū malū moralr & cul
pabilem. qꝛ. s. nō diliget eum ꝓpter deuꝫ vel sup omnia:
sed ꝓpter seipsaꝫ. & cū arguiṫ ꝯtra ꝓbando ꝙ tunc omis
sio diuine dilectiōis pro illo tpe erit bona. pꝫ ꝙ argumē
tatio friuola est. nam silr arguaꝫ in alia mā. pro omni tpe
quo exercitiuꝫ alicuius actus est culpabile omissio illius
est laudabilis. sed qn̄ quis dat indigēti elemosynā ꝓpter
vanā gloriā exercitiū illius actus est culpabile. igiṫ omis
3ᵐ arg⁹. sio est laudabilis. & sic laudabile est non dare elemosynā
indigenti. ℭ Tertia rō eius est. aut habita sufficienti no
titia de bono & malo moraliter eligendo vel refutādo vo
luntas pro presenti statu cum sola generali influentia est
indifferēs ad vtrūqꝫ: & habetur ꝓpositū: aut nō: & hoc est
cōtra scripturā. añ hominē vita & mors bonuꝫ & malū ad
qḋcūqꝫ voluerit conuertet manū suaꝫ. ℭ Item si non sit
indifferens ad vtrūqꝫ: sed determinata ad alterū: aut de
terminata est ad malū actū: & hoc est ꝓpinquū errori ma
nichei: aut est determinata ad bonū actū: & tunc ꝓpinquū
errori Iouiniani. ex quo vlteri⁹ dicit ven. iste Magister
cuꝫ circa nām hominis pro pn̄ti statu fuerint p̄dicti duo
errores oppositi. nā manicheus posuit ꝙ nā humana nō
poterat bonū facere. Iouinianus v̄o ꝙ non poterat bonū
facere malū. isti ambo errores vitari non possunt nisi po
nēdo mediū. s. ꝙ nā hūana ex suis nālib⁹ pōt facere bonū
eccli. maluꝫ: & istū modū tenet ecclesia & sanct⁹ doctor in scḋo.
cap. 15. & in. q. disputatis. ℭ Ad hanc rōnem dico p̄mo ꝙ si cōce
dam: ꝙ est indifferens ad eliciendū bonū & refutandum
malū nō ex hoc precise hꝫ ꝓpositū: qꝛ pōt aliqn̄ eligere
bonū: & tn̄ nō bene: & talis electio nō erit bona moralr. sꝫ
si intelligat de indifferentia ad actū moralr bonū: quo. s.
bonū & bn̄ eligit: & ad malū quo nō bene eligiṫ. dico ꝙ ꝓ
pn̄ti statu non est differens: sic intelligendo ꝙ possit sine
spāli adiutorio dei hāc actuꝫ bonum &c. p̄mo ꝓbaṫ oppo
situm per scripturam: pꝫ ex supradictis ꝙ nō est ad ꝓpo
situm: qm̄ illa auctoritas est de homine ꝓ statu p̄me sue
Rño. cōditionis & ante lapsuꝫ: nō pro statu isto. ℭ Ad scḋam ꝓ
bationem dico ꝙ sub intellectu dato est determinata ad
malū actū. s. ꝙ si sine spāli auxilio dei eliciet actuꝫ vtriqꝫ
eliciet malū: & cū diciṫ ꝙ h ē ꝓpinquū errori manichei.
Hic ego dico ꝙ salua sua reuerētia istud i nullo ꝑticipat
errori manichei: imo lōgissime discrepat: nā manicheus
voluit ꝙ ꝓ omni statu suo postq̄ ꝯdita fuit nā humana
semper fuit determinata ad malū ita vt nō posset vitare
pctm̄. & h q̄dē itrat sibi nō ex initio ꝯcto ex aliq̄ culpa vo
lūtarie cōmissa: sꝫ ex ipsa nā q̄dā & substātia mali ex qua
essentialr nāꝫ humanā dicebat esse cōpositā: nec dicebat
nos ignorātiam & difficultatē boni ꝯtrahere ex originali
cap. 9. peccato: cū illud negent: vt pꝫ ꝑ Aug. p̄mo retrac. Ego āt
dico ꝙ nā hūana ꝯdita fuit bona & absqꝫ vitio: & talis ꝙ
poterat peccare & poterat nō peccare: & per peccatuꝫ p̄mi
hominis in quo iuxta doctrinā aplicam oēs peccauimus
nos cū vitijs nasci ꝓpter que nisi iuuemur gr̄a dei nō pos
sumus agere virtuose. hoc dicere nō est errare cum mani
cheo: sed est fideliter & catholice consentire eccliastico cō
cilio superius allegato. & manicheoꝝ ac oīum hereticorū

destructori Aug. Qḋ v̄o vlterius dicit illa sua via media
incedenduꝫ esse īter errores Manichei & Iouiniani. ego
nō approbo: nā illa via fuisse videṫ pelagij. sed alia est q̄
incedere docet ecclia & Aug. videlꝫ vt fateanṫ hoieꝫ pos
se peccare cōtra Iouinianū: & hominis nām nō malaꝫ ne
qꝫ ex substātia mali cōmixtā cōditā fuisse. ex qua neces
sario ad peccatū trahanṫ cōtra manicheum. sed tn̄ pecca
to primoꝝ parentū cū prius bona: & sine vitio esset volun
tario cōmisso vitiatā taleqꝫ in ceteros ꝓpagari: nec posse
virtuose agere nisi adiutaꝫ ab illo cui quotidie dicimus:
adiuua nos deus salutaris noster. & h contra pelagiū. iste
est modus quem tꝫ ecclia: & absit vt oppo^m eccliē vel scō
Thome ego ascribam. ipse v̄o reuerendus Magister vi
deat qḋ dicat sanctum Thomā docuisse. hec sufficiant ꝓ
nunc quo ad dicta huius magistri. ℭ Ad auctoritatē ad Ad rō
ductā arguendo ad p̄mā partē qōnis dōm ꝙ nō debet in nē p̄nci
telligi primus homo relictus in manu sui ꝯsilij vel ptāte palē. q.
arbitrij quasi in solis suis nālib⁹ viribus fuerit relictus:
& eis solis mādata implere potuisset. sed intelligendū est
eum fuisse relictum cū libero ar. tali qualē habebat. s. in
formato gratia superaddita: ita vt per liberū arbitriū sic
dotatū dei gr̄a stante dei generali īfluētia sine spāli alio
auxilio posset dei cōplere mandata. & h clare pꝫ ꝑ aucto
ritatē Augu. de nā & gratia. allegatā in prima rōne ꝓ ꝯne cap. 97.
scḋa primi articuli. in qua notanduꝫ est qḋ ait. nec ipsum
ergo deus esse voluit sine sua gratia quā reliquit in eius
arbitrio. qm̄ liberum arbi. ad malum sufficit &c.

ℭ Distin. XXX. XXXI. XXXII. & XXXIII. Qō. I.

CIrca di. 30. & tres alias sequētes i qui
bus tractat Magister de origi
nali peccato. quero p̄mo vtrū peccatū ori
ginale sit pena aut culpa. & arguo p̄mo ꝙ
nō sit culpa. qꝛ omnis culpa est volūtaria.
peccatū originale nō est volūtariū: sed nā
le. ergo &c. Maior pꝫ: qꝛ nihil ē vitupera
bile aut dignum pena nisi sit voluntariū. nullus eni ipro
perat ceco nato. vt dicit Phs. 3. ethicoꝝ. oīs eni culpa vi cap. 8.
tuperabilis est & penā mereṫ. minor pꝫ. nā peccatū origi
nale cōtrahiṫ añ oēm vsuꝫ li. ar. & volūtaris actū. vtpote
cum primo aīa iungiṫ corpori. ℭ Scḋo ꝓbo ꝙ peccatuꝫ 2ᵐ
originale non sit pena. qꝛ vel esset pena inflicta pro pecca
to seu culpa ꝓpria nascentis. & h nō. qꝛ in illo nulla culpa
precessit. aut pro culpa primi parentis vel alioꝝ sequen
tium ꝓgenitoꝝ. qḋ ēt dici non pōt. qm̄ pro culpa vni⁹ ho
minis nō infligiṫ alteri pena: dicēte dn̄o in Eze. Aia que cap. 18.
peccauerit ipsa morietur: filius non portabit iniquitatē
patris & pater non portabit iniquitatem filij. Iustitia iu
sti super eum erit & impietas impij erit super eum.

Ad oppositum arguiṫ ex v̄bo Magistri. distī. Oppo^m
32. dicentis ꝙ ante baptismuꝫ
cōcupiscētia est pena & culpa & illa vtiqꝫ ſm eum est pec
catū originale. ℭ 2°. idem ꝓbaṫ ꝑ Aug. ꝯ Iulianū. li. 5. c. 2ᵐ
ꝙ sic cecitas cordis quā remouet illuminator deus & pec cap. 5.
catuꝫ est quo in deum non crediṫ. & pena peccati qua cor
supbū digna animaduersione puniṫ. & cā peccati cuꝫ ma
li aliquid ceci cordis errore cōmittiṫ: ita concupiscentia
carnis aduersus quā bonus ꝯcupiscit spiritus & peccatuꝫ
est: qꝛ inest illi inobedientia ꝯ dominatū mentis: & pena
peccati est. qꝛ reddita est meritis inobediētis: & cā pecca
ti est defectione consentientis vel contagione nascentis.
Et hec oia intelligenda sunt ei cōuenire ante baptismuꝫ.
Quis & aliq̄ insint ei etiam postea. ipsa aūt ſm Aug. ē ori cap. 26.
ginale peccatū. igṫ &c. Ista qḋ supponit homines trahere
originale peccatū. deinde querit an sit culpa vel pena. cir
ca suppositū nō est dubitandū: dicente Augu. de fi. ad pe.

Firmissime tene ⁊ nullatenus dubites. oēm hoīem q̄ per
cōcubitū viri ⁊ mulieris concipit̄ cum originali peccato
impietati subditū. morti subiectū. ⁊ ob hoc nā ire filium
nasci: de qua dicit Apostolus. Eramus eniȝ ⁊ nos nā filij
cap. 5. ire. Itē Aplus ad Ro. Per vnū hominē peccatū intrauit
in mūdū. ⁊ p̄ peccatū mors: ita i oēs hoīes mors pertrāsijt
in quo omnes peccauerūt. que verba nō nisi de originali
peccato vere possunt intelligi. de hoc ēt est determinatio
cap. 3. cōcilij milenitani superius allegati. In quo scribitur sic.
Quicunqȝ paruulos recentes ab vteris matruȝ baptiȝan
dos negat aut dicit: in remissionem quidem peccatorum
eos baptiȝari: sed nihil ex Adam trahere originalis pec-
cati quod lauacro regenerationis expietur. vnde fit ꝯn̄s
vt in eis forma baptismatis in remissionē peccatoruȝ nō
vera sed falsa intelligatur anathema sit. qm̄ nō intelligē-
dum aliter est quod ait Apl̄us. per vnum hominē pecca-
tuȝ intrauit in mundū. ⁊ per pcc̄m mors. ⁊ ita in omnib⁹
hominib⁹ mors pertrāsijt: in quo oēs peccauerūt: nisi quē
admodū ecclesia catholica vbiqȝ diffusa semper intelle-
xit. ꝓpter eni hāc regulā fidei etiā paruuli qui nihil pec-
catorū a semetipsis adhuc cōmittere potuerūt. ideo i pec
catoꝝ remissionē veraciter baptiȝantur: vt in eis per re-
generationem mundet̄ quod generatione traxerunt.

Hoc ergo pro constanti supposito descendendum
est ad questionem propositaȝ. ⁊ erunt ar
ticuli quatuor. In primo videbitur de quesito. Secundo
inquiretur quid appellatur peccatum originale. Tertio
vtrum in vno homine sit vnum tm̄ originale vel plura.
Quarto vtrum in baptismo tollatur.

1 arti. **Quantum** ad p̄muȝ pono tres ꝯnes. Prima est: φ
peccatū originale est culpa. Secunduȝ
p̄ ꝯ φ est pena culpe. Tertium φ etiam est cā culpe. ¶ Pri-
ma cōclusio ponit̄ a magistro in. d. 30. ⁊ pluribus sanctoruȝ
auctoritatibus probatur. etiam preter eas alia Augu. ad-
duci pōt. qui in hypoti. rn̄sione. 2. ait. peccatū Ade non so
lum ipsuȝ. sed oē necauit genus humanū: cū eius damna-
tioneȝ simul ⁊ culpam suscipimus. ¶ Probo ēt ratione
sic. homini pro peccato originali iuste pena tribuitur. igi
tur peccatum originale est culpa. ꝯn̄a pȝ. q2 pena non nisi
culpe debet̄. ⁊ iō dic̄ Aug. 3. de li. ar. ois pena si iusta ē: pec
cap. 39. cati pena est ⁊ supplicium nominatur. ⁊ ibi peccatuȝ pro
prie pro culpa ponit. añs probat̄ per Apostoluȝ in verbis
supra allegatis. per vnū inquit hominē peccatū intrauit
in mūdū. ⁊ per peccatū mors. ⁊ loquitur de peccato origi-
nali. vbi pȝ φ mors est pena originalis peccati. ¶ Item
Aug. in hypoti. respōsione. 5. dic inquit mihi. si peccatum
paruulus nullū carnaliter attraxit natus. cur breuis die-
rum sorte mortis astringitur: quia vbi peccatum non est
vtiqȝ mors esse nō debet. dictū est eni per peccatū mors.
ac per hoc ſm erroreȝ nostrum iniquus est deus vt mori
paruulum patiatur non habentem peccatū per qđ possit
vita priuari. ⁊ infra. hec est fides nostra: fatemur incunctan-
ter peccatū in paruulis. ⁊ per peccatū mortē pertransisse:
quibus dum contigerit mori propter peccatum qđ in eis
non actione sed vterina conceptione pertransijt moriun-
tur. nō eni morerent̄ nisi ceno peccati necarent̄. hoc ma-
nifeste pȝ φ ꝓpter peccatū: qđ non actione: sed cōceptio-
ne paruulus hȝ qđ quidē vocam⁹ originale. penaȝ recipit
cap. 13. mortis. ¶ Itē idē ꝓbat̄ per illō Iob. Homo nat⁹ de mu
liere breui viuēs tpe replet̄ multis miserijs. ⁊ sequitur. ⁊
dignū ducis sup̄ hm̄ apire oculos tuos ⁊ adducere eū tecū
in iudiciū. ⁊ ſȝ Aug. vbi supra reddit cām q̄re in iudiciū
adducit̄ cū ait. quis inquit pōt facere mundū de immun
do conceptū semine. vbi manifeste innuit φ ꝓpter immun
ditiam originalis peccati paruulus deducit̄ ad iudiciuȝ.

⁊ ideo Aug. his verbis ad predictam intentionem expo-
sitis sic concludit ibidem. ob hanc igitur solaȝ sordē pec
cati quaȝ traxit non de cōiugij bono: sȝ de libidinis malo
paruulus breuis vite plenus iracundie est. decidit etiā vt
flos: fugitqȝ vt vmbra: nec permanet: ac in iudiciuȝ coraȝ
domino veniet iudicandus: cui nisi baptismi grā p̄ chr̄m
subuenerit: pibit de populo chr̄iano. Ex his pȝ φ ⁊ pn̄tia
mala ⁊ damnationis iudicium incurrit paruulus ꝓpter
originale peccatuȝ nisi p̄ baptismū remittat̄. ¶ Itē li. 2. cap. 38.
de gratia chr̄i ⁊ peccato originali. ait. φ proleȝ ream facit
originis vitium: ēt si in parente reatus eiusdem vitij re-
missione ablutus est peccatoruȝ. sed constat φ sola culpa
facit hominem reum. igitur vitiū originis est culpa. hec
conclusio ēt ꝓbat̄ per Ansel. in de conceptu virgi. d. cum cap. 26.
damnatur infans pro originali peccato non dāṅatur pro
peccato Ade: sed pro suo. nam si ipse nō haberet suuȝ pec
catū nō dāṅaret̄. sed ꝯstat φ nullus dāṅat̄ nisi p̄p culpā.
igit̄ cū īfans dāṅat̄ p̄p suū ꝓpriū pcc̄m: qđ nō est nisi ori-
ginale. vtiqȝ dāṅatur p̄p ꝓpriā culpā. Ex quo sequit̄ φ
originale peccatū sit vere culpa. ¶ Similē sn̄iam ponit
Aug. in epistola ad Marcellinū: respōdēdo ad quoddaȝ
argumentū pelagij. d. nulla inquiunt ratione conceditur
vt deus qui propria peccata remittit: imputet aliena. ⁊ re
spondet Aug. remittit: sed spiritu regeneratis: non carne
generatis. Imputat vō non iam aliena sed propria. aliena
quippe erant qñ hi qui ea propagata portarent nondum
erant. nunc vō carnali generatione iam eorum sunt qui-
bus nondū spirituali regeneratiōe dimissa sunt. cum igi-
tur nulli īputetur nisi culpa: ħ propria peccata nascentiū
vtiqȝ sunt culpe illorum. Ex his patet φ modus dicendi hic Ti. 1
cuiusdaȝ moderni doctoris: quē tn̄ ipse nō asserit: sed tm̄ 2. l. d. 30
probabiliter ponit: sustineri nō pōt. ait eniȝ φ peccatum
⁊ culpa possunt accipi dupl̄r. vno modo proprie pro cō-
missione vel omissione. cui est aliqua pena sensus recom-
pensanda. s. p̄ actu vitupabili mere volūtario. vel omis-
sione vitupabili volūtaria. alio⁹ cōiter ꝓ effectu pcc̄i: sic
ꝓ ignorātia vel difficultate que sunt pene: ⁊ vl̄r pro qua-
cunqȝ pena consequente peccatū siue positiua siue priua
tiua. Primo modo. originale peccatum non est culpa nec
pcc̄m. quia non cōmittitur a sciēte nec a libera volūtate.
2ᵒ est culpa. vñ sic est culpa φ ꝓ illo non retribuit̄ aliq̄
pena p̄ modū recōpēsatiōis: sȝ priuatio iustitie: ⁊ sequēs
dāṅatio in infantib⁹ nō baptiȝatis ⁊ igr̄ātia ⁊ difficultas
in ceteris hominib⁹ sūt in eis tanq̄ȝ effectus p̄mi peccati
Ade: non tanq̄ȝ aliqua recōpensata pro peccatis origina-
libus. vnde errant inquit homines estimantes φ iste pe-
ne quas nos patimur sint in nobis ad redimēdū peccatū
nostrum originale. non enim propterea sunt in nobis: sed
sunt in nobis tanq̄ȝ effectus naturales nature corrupte q̄ Cōfir.
consequunt̄ naturaliter ex culpa primi parentis. ¶ Hoc cap. 40
confirmatur per Augu. tertio de lib. ar. vbi querit. quare
nos nascimur cum ignorantia ⁊ difficultatibus ⁊ crucia-
tibus corporis propter peccatum Ade ⁊ Eue. ⁊ respondet
φ ex illius damnati pena ⁊ mortales ⁊ ignari ⁊ carni sub
diti nascimur. ⁊ subdit in alio. c. φ vt meliores gigneret cap. 41.
q̄ȝ ipse esset non erat equitatis ⁊c. ex quibus ostendit φ
talia sint in nobis non peccata: sed pene peccati Ade vt
effectus naturaliter consequentes penam illius. ¶ Con- cap. 42
firmatur etiam: quia ibidem dicit φ si anime humane
sint sigillatim facte in vnoquoqȝ hominum non erit na-
scentibus aīs ignorantia ⁊ difficultas suppliciū peccati:
sed proficiendi admonitio ⁊ p̄fectiōis exordium. ¶ Hic 5 hib⁹
modus dicendi q̄uis verus sit quantuȝ ad ħ qđ ait. pec- in. 2. ⁊c.
catum originale non esse culpam primo modo: vt expo-
nit. vȝ accipiendo culpam pro cōmissione vel omissione
voluntaria

voluntaria:qm taliter culpa non est nisi peccatum actua
le. In eo tm̄ quod dicit pctm̄ originale eē pcise effectū vł
penā cōsequētē pctī pmi parētis & nō eē culpā cui retri
buaṫ pena recōpensatiue nō ꝯtinet veritatē:sič sufficien
Confir. ter ꝓbant inducta superius. ¶ P̄. Aug. super psalmū qn
quagesimū:sicut allegat Magr̄ in.30.dis.ait.ꝙ nemo na
scitur:nisi trahēs penā & meritū pene.certū aūt est ꝙ me
ritū pene vtiqꝫ culpa est:cui pena debeṫ:& ex hoc ibidē
cōcludit ꝙ pctm̄ originale est culpa:huic sile dicit Aug.
cap.6. lib.3.ꝯ Jul. vbi ait.ꝙ mala que in hac trāsitoria vita pa
tiunṫ īfantes sub iusto & omnipotēte deo nō irrogarenṫ
cap.7. si nulla ex parētib⁹ mala merita traherenṫ:& infra dicit
ꝙ genus humanū ex initio quo deseruit deū trahit dam
nate originis noxam his oībus dignissimam penis:nisi
vbi parcit rōne dispōnis occulte inscrutabilis sapientia
cōditoris. Ex quibus etiā pꝫ ꝓpositū:nam quid est noxa
dignissima penis:nisi culpa cui multe pene debenṫ:nec
ꝯtra hoc est intētio Aug. vbi allegaṫ per illū doctorē:qm
etiā pctm̄ originale qd̄ ꝯtrahit puulus vtiqꝫ pena est pec
cati Ade:sicut pꝫ ꝑ Aug. li.5.ꝯ Jul. & aliqualr̄ tactuꝫ est in
auctē allegata ad oppositū qōnis:& ideo pene que conse
quunṫ culpā originalē:ꝯr̄iter etiā sunt pene peccati Ade.
quapꝑ nō ex hoc ꝯcludiṫ pctm̄ originale ꝓprie acceptuꝫ
nō eē culpā cui pena debeṫ. ¶ Ad aliā dōm ē:sič ipsemet
cap.9. declat in p̄ retrac.ꝙ illa v̄ba dicta sunt ꝯ manicheos qui
negāt pctm̄ originale:quo negato p̄dicta nō essent suppli
cium peccati:& tm̄ nec sic culpādus esset deus:sed laudan
dus:& hoc intendit ibi ꝯcludere. ¶ Ad rōnē autē ei⁹ quā
inuit dōm.ꝙ nō sequiṫ pctm̄ originale nō esse culpā quā
uis nō sit culpa talis qualē ipse describit.s.actualis com
missio vł omissio:nā est & quedā culpa habitualis vł q̄si
habituale vitiū.s.ad actualē culpā inclināś & talis est ori
ginale pctm̄:qd̄ duplici rōne pōt dici culpa:vna est:q2 in
clinatiuū ad culpā:& hāc tāgit Aug. in auctoritate allega
ta ad oppositū questionis:cū ait.ꝙ ꝯcupiscētia est pctm̄:
qa inest illi inobediētia cōtra dn̄atū mentis:est eni pnci
pium desiderioꝝ spūalibus desiderijs aduersantiū:alia
rō est:qa est macula & vitiū dehonestās nāꝫ:vn̄ sič actua
lis culpa cōmissionis mētē dformat sic ꝙ ꝑꝑ eā iuste pe
na debeṫ aīe deformate:sic & vitiū hui⁹ dehonestat & in
cap.39. quinat mētē:ꝑꝑ qd̄ penā iuste mereṫ:sicqꝫ illud vere dr̄
culpa:& hāc rōnē breuiter inuit Aug. li.2.d gr̄a cħi & pec
cato originali. vbi dicit.ꝙ deus hoiem dānat ꝑꝑ vitium
quo nā dehonestaṫ:nō ꝑꝑ nām que vitio non auferṫ. Si
dicas ꝙ eadē rōne alij habit⁹ vitiosi q ex prauis actibus
acqrunṫ in hoībus essent culpe:ꝓbabilr̄ responderi po
test:ꝙ etiā illi vtiqꝫ culpe sūt anteq̄ eoꝝ reatus ꝑ pniaꝫ
dimittaṫ:sicut & originale vitiū etiā culpa est anteq̄ per
baptismū reat⁹ eiusdē tollaṫ:vt patebit ex sequētib⁹:tāꝫ
eni ꝑ pniaꝫ q̄ ꝑ bapm̄ absoluiṫ aīa a reatu & decoraṫ gr̄a:
ꝑ quā etiā ꝯ iclinationē vitiosaꝫ iuuāte deo fortł efficiṫ:
vt vitiū in illa nō domineṫ:& iō nec illud post baptismū:
nec ista post pniaꝫ sunt culpe:hec tm̄ solua diligētiori deli
2ª ꝓ. beratione sint dicta. ¶ Scda ꝓ. vꝫ ꝙ pctm̄ originale est
pena culpe.s.culpe actualis p̄mi parentis:pꝫ expresse per
cap.5. illud Apli ad Ro.5. per vnius.s.Ade inobedientiā pecca
tores ꝯstituti sunt multi.i.oēs sui:vt dic glosa.nō pōt aūt
itelligi hoc nisi de pctō originali:qm nō oēs descēdētes
ab Adā sunt peccatores alio pctō q̄ originali:qa nō par
uuli:illius igiṫ iobediētia meritūꝫ fuit originalis pctī in
suis:& illō est pena inobediētie illius:hoc etiā vult Aug.
2º lib. de bapo paruuloꝝ ad Marcellū. vbi ait.ꝙ pctm̄
habitās in mēbris nr̄is:sic est pctm̄:vt sit pena pctī. Idē
3ª ꝓ. etiā vult li.5.ꝯtra Jul. Idē etiā dicit Magr̄.dis.32. ¶ 3ª
ꝯclusio.vꝫ ꝙ pctm̄ originale est cā culpe.ꝓbaṫ auctori
tate Aug. in hypoñ.rn̄sione scda.ex peccatore Adam ge
nitore suo Caym p̄mus pctm̄ i vtero mr̄is attraxit & ter
tius hō natus est peccator ex vtero eius:mēs iterna prio
peccato iā captiuata erat a diabolo.inde ibutus est in ꝫe
lum:inde inidiā habuit & liuorem:inde nō motum imi
tatione homicidiūꝫ:sed voluntate precipitatus admisit.
hinc habeṫ ꝙ ex p̄mo peccato originalr̄ ex vtero tracto
& ꝫelus & inidia:& tādē homicidiū perdiderunt:& hoc hū
idicat illa dictio ide:que vtiqꝫ cāsalitatis est nota. Itē isra
rn̄sione 5ª ex pctō originali dicit ꝓcessisse adulteriū atqꝫ
homicidiū Dauid:vn̄ cū deflēdo illa dicēt Dauid. Ecce
in iniqtatibus cōceptus sum:exponendo dicit Aug. in ꝑ
sona Dauid:vitiū ergo peccati seminatus & conceptus de
parentib⁹ sumpsi:ꝑ qd̄ adulteriū & homicidiū ꝓpria pec
cata cōmisi. Ad idē est vna glosa valde expssa exponens
illō.ego carnalis hō venūdatus suꝫ sub pctō.glosa.i.pre
cio male volūtatis Ade subiectus pctō.i.ꝯcupiscētie:hāc
eni noīe peccati appellat:vn̄ oriunṫ cuncta pctā.i.ex car
nali ꝯcupiscētia:qcqd eni peccatoꝝ est in dictis in factis
in cogitationib⁹ nō oriṫ:nisi ex mala ꝯcupiscētia q̄ a pec
cato facta est:& si cōsentiēte traxerit atqꝫ illexerit ꝯcipit
paritqꝫ peccatuꝫ:a pctō ergo est:& pctm̄ nisi frenēṫ gn̄at:
hec glosa.hoc cōfirmat auctoritas Apli ibidē.o.occasio
ne accepta peccatum.glosa.i.fomes peccati.s.vitium cō
cupiscentie:qd̄ & carnalitas appellatur:& hoc s̄m Aug. est
originale pctm̄ per mandatum operatum est in me oēm
concupiscentiam.glosa.i.omne peccatum.

Quantū ad 2m arti͂m. vꝫ ꝙ est illō qd̄ vocaṫ peccatū 2ᵘˢ arti.
originale est diuersitas opionū:nam vene
rabilis Ansel. in de cōceptu virginali vult ꝙ peccatū ori Ansel.
ginale nihil aliud est q̄ carētia originalis iustitie cuꝫ de
bito habēdi illā:& cum multi doctores antiqui & moder
ni sequunṫ. Btūs v̄o Aug. in libris diuersis vbicunqꝫ de Aug.
hac materia loquiṫ per peccatū originale intelligit ipsaꝫ
carnalē cōcupiscentiā seu fomitē vel vitiū cōcupiscibili
tatis:per qd̄ homo inclinaṫ ad actualiter cōcupiscendū:
vnde libro p̄mo de nup. & ꝯcu. ad Ualeriū dicit.ꝙ dimit
tiṫ ꝯcupiscentia in baptismo:nō vt nō sit:sed vt in pecca
tum nō imputeṫ:& postea dicit ꝙ vitiū p̄me natiuitatis
erat originale peccatū:vbi patet expresse ꝓpositū. ¶ Itē cap.28.
lib.6.ꝯtra Jul. ait sic.ego tanq̄ valitudinē malā ex origi
ne vitiata igenitū homini esse dico vitiū quo caro cōcu
piscit aduersus spm̄:& de eodeꝫ paulo post subdit:ex isto
& cū isto hoīs malo nasceret homo ꝙ maluꝫ per seipsum
tam magnū est:& ad hominis dānationē atqꝫ a regno dei
separationē tm̄ habet obligationis:vt etiā si de parētib⁹
regeneratis trahaṫ nō nisi quēadmodum in illis sola re
generatione soluaṫ atqꝫ hoc vno remedio ꝓpositus mor
tis a prole pellaṫ. Ex quo etiā clarissime patet ꝓpositū.
¶ Itē p̄ retrac. cōcupiscētie reatus in baptismate soluiṫ: cap.15.
sed īfirmitas manet. Cōstat autē ꝙ solo pctō qs reus est.
igiṫ ante baptismuꝫ cōcupiscētia est pctm̄. Et ideo dicit
glosa ad Ro. super illo. Beati quoꝝ remis.sunt.ꝙ concu cap.4.
piscētia vel ꝯcupiscibilitas que dr̄ fomes peccati an̄ ba
ptismū culpa est & pena:post baptismū aūt pena est & nō
culpa:& ibidē etiā expresse dr̄ ꝙ cōcupiscētia est origina
le pctm̄:sic igiṫ nō est dubitādū quin fuerit itentio Aug.
cui etiā in hoc ꝯsonāt glose sup eplam ad Ro. in plibus
caplis:vitiū ex origine tractū esse id qd̄ vocatur origina
le peccatum. ¶ Hanc eius sententiā secutus est Magr̄:
vt patet in ista.dis.30. & sequētibus:in quibus tractat de
ista mā:& mlti etiā antiq ac moderni sequunṫ doctores:
& ego lꝫ aliqn̄:vbi hec materia non directe discutiebatur
dixerim aliqua supponendo oppositam opionē que satis
etiā cōis est:sequor tamen eandem sn̄iam. Tum propter

auctoritatē Aug. Tū3 qa magis cōsona videt̄ vbis Apli
cap.5. qui cū dixisset ad Ro. per vnum hoiem pctm̄ intrauit in
mundū: que vba de originali pctō itelligēda esse p3: tam
per expositiones scōꝝ q̄3 per determinationē cōcilij supe
rius retractatā: ⁊ deinde de eodē plura alia subiecisset. po
cap.6. stea ait. Qui eni mortui sumus peccato. glo. in baptismo
quō viuemus in illo: an ignoratis fratres: qa qcūq3 bapti
ȥati sumus in chro Jesu in morte ipsius baptiȥati sum⁹:
⁊ sequit̄. ita ⁊ vos estimate fratres mortuos qdē eē pecca
to: viuētes aūt deo in chro Jesu dño nr̄o: nō ġ regnet pec
catū in nr̄o mortali corpe: vt obediatis cōcupiscētijs ei⁹
ex quoꝝ serie vboꝝ inuit̄ eū: cū ꝯcludit: nō ġ regnet pec
catū: de originali pctō loqui: sic̄ ⁊ in pmissis vbis constat
eū fuisse locutū: ⁊ cū addit vt obediatis ꝯcupiscētijs ei⁹:
manifeste sigͣt se illud vitiū qd̄ hoiem ad ꝯcupiscēdu3
inclinat peccati noie denotare. ❡ Ex quo vt videt̄ satis
apparet q̄ Apl's ipsa3 ꝯcupiscētiā itelligit esse originale
pctm̄: nō qdē p ꝯcupiscētiā itelligo actū cōcupiscēdi: sed
vitiū: qd̄ etiā dr̄ carnalitas ⁊ lāguor ⁊ fomes lex q3 mem
broꝝ q̄ puulū habilē cōcupiscētie facit: adultū aūt ꝯcupi
scētē reddit: vt dicit Ambro. ⁊ ponit̄ in glosa ad Ro. vbi
supra: ⁊ p Magr̄3 etiā recitat̄ in lr̄a. dis. 30. Nec tñ nego:
qn etiā hō careat originali iustitia: cui⁹ est debitor añ ba
ptismū. Sed hui⁹ carētiā nō dico esse originale pctm̄: s3
poti⁹ effectū originalis pcti: queādmodū puatio grē effe
ctus est actualis peccati mortalis. i. q̄ ppter mortale pec
catū priuat̄ hō grā: ita pp originale pctm̄ nō ifundit de⁹
Dubiu3 aie originalē iustitiā. ❡ Sed nūc restat dubiū: q̄. s. res sit
cōcupiscētia ista seu fomes. an. s. suba seu carnis: seu aie:
an accidens aliqd̄. Et si accñs. an sit accñs exñs in carne.
an existēs in aia: ac ēt qcqd ipa sit dubiū est a quo causet̄.
Solo ❡ Ad hui⁹ solonē iuxta doctrinā Aug. videt̄ p̄ eē dōm.
p̄m dōm q̄ ꝯcupiscētia ista seu fomes nō est suba corpis: neq3 aie:
sed q̄litas q̄da3: qd̄ p3 p̄mo p eūdē. lib. p̄ de nup. ⁊ cōcupi
scētia ad Ual. vbi de ista ꝯcupia loquēs ait. nō eni suba
liter manet: sic̄ aliqd̄ corpus aut spūs: sed affectio est q̄dā
male q̄litatis: sic̄ languor. ❡ Itē lib. 6. ꝯ Jul. idē pluries
dicit eā prorsus negās subam esse. probat̄ etiā rōne: qa si
esset suba esset vel corp⁹ vel aia: aut ipse hō ex vtraq3 cō
positus. nullū hoꝝ dari pōt. Tū qa cum corpus p̄mi hois
qn̄ formatū p̄mo fuit fuerit eiusdē rōnis ⁊ spēi: cuius est
cuiuslibet alterius hois corpus: ⁊ silr aia eius: cū aia alte
rius: ⁊ ipse homo cū alijs hoibus: sequeret̄ q̄ ipse sicut ⁊
nos habuerit originale pctm̄: qd̄ est erroneū: ⁊ simil'r idē
sequeret̄ de hoie chro: qd̄ etiā erroneū est. Tum qa cum
qd̄libet p̄dictoꝝ deū habeat auctorē: a deo eēt tale pecca
2m dōm tum in nobis: qd̄ nō est dōm. ❡ Scdo dōm est: sm eūdē
cap. 28. q̄ est q̄litas exñs i aia: vñ ibidem ꝯ Jul. dixerūt inquit
qdā phi libidinē ptē animi eē vitiosa3: ⁊ vtriq3 ps animi
suba est: qa suba est ipse anim⁹. Sed ego ipm vitiū q̄ ani
mus vl' vlla ps ei⁹ isto mō vitiosa est libidinē dico. vt ei
vitio sanato salua sit tota suba: qa ⁊ illi phi locutione tre
pida mihi vident̄ vitiosam ptē animi appellasse libidi
nē: in qua pte est vitiū qd̄ vocat̄ libido: sicut appellat̄ do
cap. xi. mus p eis q sūt in domo. ❡ Itē lib. 5. ꝯ eūdē ait. q̄ p̄mū
pctm̄ hō totus ipleuit: ⁊ statim subdit: vt ergo aia ⁊ caro
vtrūq3 parit̄ puniat̄: nisi qd̄ nascit̄ renascēdo emundet̄:
profecto aut vtrūq3 vitiatū ex hoie trahit̄: aut alterū in
altero tāq̄3 in vitiato vase corrūpit̄: vbi occulto iudicio
legis diue icludit̄: hic asserit aiam vitiatam: ⁊ certū est q̄
loquit̄ de vitio originali a quo per baptismū emūdatur
Quis sub dubio relinquat: an vitiet̄ ex corpe: an ipsa tra
ducat̄ vitiata ex vitiata aia pr̄is. Rōne etiā idipsu3 pba
tur: qa sola aia subm est culpe: cu3 igit̄ pctm̄ originale sit
culpa: vt pbatū ē: seqt̄ q̄ sit aia tāq̄3 in subto: hoc etia3 t3
Magr̄ in dis. 31. ❡ 3m dōm est. q̄ tale vitiu3 causat̄ in aīa 3m dōm
ex vitio carnis: seu q̄dā morbida q̄litate quā ex libidino
sa ꝯcupiscētia coeuntiū parētū caro plis ꝯtrahit dū ꝯci
pit̄: ⁊ h̄ expsse ponit Magr̄. dis. 31. ⁊ pbat̄ etiā auctorita
te Ambro. quā allegat: ⁊ ponit̄ etiā in glo. ad Ro. 7. ecce cap.7.
iquit p̄mi hois corp⁹ corruptū ē p pctm̄: ipsaq3 corruptio
p ꝯditionē offensionis manet in corpe robur tenēs diue
snie date in Adam: cuius cōsortio aia maculat̄ pctō. Ite3
allegat Aug. in de vbis Apli dicēs. Uitiu3 cōcupiscentie
est qd̄ aia ex carne ꝯtrit. Rōne etiam probat̄: qa vel talis
qualitas cōcreat̄ aie a deo vel acquirit̄ sibi ex actib⁹ ei⁹:
vel causat̄ in ea ex carne: cui adiungit̄. p̄mū nō pōt dici:
qa de⁹ nō creat aiam vitiosa3: nec scdm: qa nullus actus
iest aie añq̄3 in ipsa sit illd̄ vitiū: seu originale pctm̄. Re
linquit̄ ġ tertiū cū nō appeat qd alid̄ ronabil'r possit assi
gnari p cā illi⁹ q̄litatis. ❡ Cōtra ista pōt argui. ⁊ p̄mo p ꝯ dicta
bat̄ q̄ hui⁹ cōcupiscētia seu fomes nō sit aliq̄ q̄litas cau
sata in aia: ⁊ p̄mo per auctem Apli ad Ro. vbi hanc cōcu cap.7.
piscentiā dicit esse in mēbris: video inquit aliam legē in
mēbris meis ⁊c. ⁊ paulopost. Scio inquit: qa nō habitat
in me h̄ est in carne mea bonū qd̄ dictū est pp vbū qd̄ p
misit: s3 q̄ habitat in me pctm̄: cū igit̄ exponēs quō i eo
habitat dicat h̄ est in carne mea: p3 māifeste q̄ nō ponit
illud esse in aia. ❡ Scdo plalitas reꝝ nō est ponēda sine 2m
necessitate: nulla aūt necessitas est ponēdi ipsam: qa oēm
effectū quē experimur i nos possum⁹ saluare sine illa: nā
pnitatē ⁊ iclinationē ad desideria carnalia: videm⁹ etiā
in brutis: in qb⁹ tñ nō dicimus esse fomitē: aut q̄litatem
aia3 iformātē ex q̄ iclinat̄. Itē rebellionē appetituū sine
illa saluare possum⁹. nā appetitui nāle est sensitiuo ferri
in delectabile sensualr: appetitui aūt rōnali nō: sed poti⁹
hēt delectari in bono honesto: ⁊ sm rōnē: ⁊ iō absq3 aliq̄
q̄litate supaddita appetit⁹ appetitui rebellaret: nihil aūt
aliud experimur pp qd̄ talis q̄litas sit ponēda. igitur ⁊c.
❡ Cōfirmat̄ qa nullus phoꝝ posuit q̄ hō nasceret̄ cum Confir.
aliq̄ tali q̄litate vitiosa que aia3 iformaret: qnimo dixe
runt vitia ⁊ vtutes opibus ⁊ assuefactione in hoib⁹ gña
ri: ⁊ tñ quecūq3 nos experimur experiebant̄ ⁊ ipsi. ❡ 3° 3m
posita sola absentia iustitie originalis ⁊ grē absq3 alia q̄
litate vitiosa aiam iformāte hō in mala desideria pelle
ret̄: sic̄ p3 p Ansel. in de cō. v. vbi dat exēplū de fera ido cap.5.
mita que ruptis vinculis seuit: ⁊ naui que dimisso guber
naculo in pericula queq3 iactat̄. igit̄ nō ppter hoc appet
necessitas ponēdi talē qualitatē. ❡ 4° arguit vn⁹ doctor: 4m
qa nulla forma imediate exñs in aia pōt nāliter augeri Adā i 2°
vel minui sine vitali actu aie: sed fomes auget̄ ⁊ minuit̄ lectura.
ab alimētis corpalibus ⁊ medicinis qbusdā: ex qb⁹ fit p
nior ad carnales ꝯcupiscētias ēt absq3 vitali aie actu: sic̄
docet experientia. igit̄ ⁊c. ❡ 5° idē sic sm Phm 2° ethi. 5m
oia que sunt in aia sunt passiones vel potētie vel habit⁹:
sed fomes nō est potētia: qa tūc fuisset in statu inocētie:
nec act⁹ seu passio: qa tūc cessante actu cessaret et fomes:
nec habit⁹: qa nō ifusus: qz habitū vitiosu3 de⁹ nō ifūdit:
nec hitus acqsit⁹: qa ille p̄supponit act⁹ ex qb⁹ acqrit̄: fo
mes aūt est in hoie ante oē3 actū suū. ❡ 6° sola mala dis 6m
positio carnis sine qualitate recepta in aia potest redde
re hominē pronum ad malum ⁊ ineptum ad bonū: sicut
dictum est de cibarijs ad libidinem prouocantibus per
que vtiq3 homo pnior fieret ad ꝯcupiscētias ⁊ ineptior
ad continentiā. Item apparet in exemplo. si eni aia vni
retur carni preuulnerate mox doleret sm exigentiā vul
neris: cum tñ antea nullus dolor fecisset. Aliud exemplū
est de aia vnita corpori taliter disposito: sicut disponitur
in freneticis ⁊ furiosis: quis nulla frenesis vl' furia fuis
set in aia statī3 fureret: ⁊ prona esset ad freneticos actus.

Salind. ¶ Scdo pōt argui ɔtra illud. vȝ ꝙ talis qualitas causeṫ
pᵐ in aīa ex carne. ¶ Primo. ꝙ corpus non pōt agere in spūm:
nisi coagēte sensu: vel saltē nō formā spūalē aliā ab actu
2ᵐ cognoscendi ꝛ appetēdi: talis aūt nō est fomes. ¶ Scdo
qa si causaret ex forma existente in carne illa etiā aucta
augeret ꝛ minuta minueretur: ꝛ sic totaliṫ posset in hoīe tol
li fomes nāliter: vel etiā p artē medicine qđ nō est dōm.
3ᵐ ¶ Tertio aut talis qualitas carnis inficiēs aīam fuit in
pmo hoīe aū pctm: ꝛ hoc nō est dōm: qa tunc sequereṫ ꝙ
īfecta fuerit eī aīa ante pctm: qđ est falsuȝ: aut fuit in eo
tm̄ post pctm: ꝛ tūc querēdū est: que fuit illius causa: non
enī deus cū ipse nō īmediate causet vitiū in aīa: neqȝ ali-
quid vitij ncēio: ꝛ nāliter causatiuuȝ: nec mala voluntas
hoīs peccātis: qđ magis videreṫ: qa eadeȝ rōne quilibet
alius homo suo malo volūtatis actu posset ppriā carneȝ
inficere causando aliquā silem qualitatē: qđ nō videṫ di
4ᵐ cendū. ¶ 4° aut talis qualitas causeṫ in carne prolis ex
sili qualitate existēte in carne mr̄is: aut ex qualitate exi-
stente in semine alterius vel vtriusqȝ parētis: non pōt dici
pmū: qa sequereṫ ꝙ ɔcept⁹ per miraculū absqȝ ɔiunctio
ne maris ꝛ femine ɔberet originale: cui⁹ oppositū dicere
oēs sel videnṫ: nec scdm: qa esto ꝙ in semine aliqua talis
qualitas eēt: tot tm̄ trāsmutatiōib⁹ transmutaṫ anteqȝ fit
corpus prolis formatū: vt nulla talis q̄litas videaṫ posse
Ad pᵐ in plis corpe remanere. ¶ Ad pmū dōȝ fm Aug. li. p de
nup. ꝛ de ɔcu. ꝙ carnē appellauit Apls illā aīe nām: vbi
est morbidus qdā carnis affectus nō ipsam corpis cōfor
cap. 20. mationem: ꝛ lib. 5. ɔ Jul. dicit ꝙ aīe cupiditates ppterea
carnis dicunṫ: qa fm carnē aīa ɔcupiscit: cū sic ɔcupiscit:
vt et spūs. i. ea ps eī melior et supior debeat repugnare.
Ad 2ᵐ ¶ Ad scdaȝ dōm. ꝙ minor est falsa: ꝛ qđ diciṫ de pnitate
brutoꝝ nō valet: qa pari mō posset dici ꝙ vitiosi habit⁹
nō acqrunṫ in aīa qbus hō sit pronus ad act⁹ vitiosos qđ
fm oēs est falsuȝ: ꝛ pȝ assumptū: qa videmus etiaȝ bruta
aliq̄ esse prona ad luxuriā: aliqua ad irā: q̄dā ad deceptio
nē ꝛ astutiā: ꝛ quedā ad edacitatē: ꝛ sic de alijs actibus si-
milib⁹ his: ad quos iclinanṫ hoīes habitualr vitiosi: ꝛ tm̄
in brutis tales habitus in aīa nō ponunṫ. dōm igiṫ ꝙ sic
tales pnitates alijs aīalibus īsunt a nā: hoīb⁹ aūt p vitis
nām deprauātia: sic ꝛ talis carnalis pnitas cōgenita hoī
nō sibi p nām ɔuenit: sed p vitiū: ita vt etiā quātuȝ ad h
nō per nāȝ: sȝ p vitiū cōpareṫ hō iumētis: ꝛ silis eis fact⁹
ca° pen. intelligaṫ. Qđ ɔfirmaṫ expresse per Aug. li. 2. de grā chri
ꝛ peccato originali. vbi ait. si hō in honore positus ꝛ nō i-
telligēs cōparaṫ pecorib⁹ eisqȝ silis fit: non tm̄ vsqȝ adeo
fit: vt pecus sit. cōparaṫ nāqȝ per vitiū nō per nām: non
pecoris vitio: sȝ nāe: tāte nāqȝ excellētie est in cōpatione
pecoris hō: vt vitiū hoīs nā sit pecoris. ¶ Ad ɔfirmatio
nē pmā. Ad id qđ addiṫ de rebellione appetituū: dōm ꝙ
absqȝ q̄litate supaddita nō eēt rebellio qualeȝ expimur
vȝ cuȝ pronitate ad delectabile fm sensum ꝛ difficultate
ad oppositū. ¶ Ad confirmationē dōm. ꝙ phi vtiqȝ hāc
pronitatē experiebanṫ ꝛ cōgenitaȝ nobis fassi sunt: sic in
cap. 36. 4° libro ɔtra Jul. probat Aug. ex dictis Platonis: ꝛ etiā
Tullij de repu. vbi lib. 3. dicit hoīem editum aīo ad libi-
dines pronū: sed vt subdit Aug. iste Tullius rē vidit. cau
sam nesciuit: latebat enī eū cur esset graue iugum sup fi-
lios Adam: qa sacris lr̄is nō eruditus ignorabat origina-
cap. 47 le peccatū. Et infra. idem de oīb⁹ phis generalr. Quid in-
quit illi didicerāt: ꝛ qd locuti fuerāt de pmo hoīe Adam
ꝛ eius cōiuge de pma eoꝝ puaricatione ꝛč. ꝛ sequiṫ. haꝝ
lr̄arū atqȝ huius veritatis expres: qd de hac re sapere po
tuerūt: vn̄ dico ꝙ qa nō cognouerūt aliquē hoīem aliqn̄
fuisse sine tali carnali libidine ꝛ pnitate nō cognouerūt
ex aliq̄ accidēte vitioso talē pnitatē animis hoīuȝ iesse.

¶ Ad 3ᵐ dōm: ꝙ quāuis hō carēs grā ꝛ originali iustitia Ad 3ᵐ
absqȝ alia qualitate vitiosa laberet ī mala desideria: ve-
risimile tm̄ est ꝙ nō oēs sic vīr determinate ad passiones
ɔcupiscētie ex origine iclinarenṫ: nisi aliqđ vitium spāle
cōgenitum esset cuilibet: incitās ad eiusmodi desideria.
¶ P. ꝙ vltra carētiā originalis iustitie tale vitiū sit cō-
genitū satis idicat illa parabola vulnerati q nō solū fuit
gratuitis spoliatus: sed etiā īpositis plagis in nālib⁹ vul-
neratus: qđ nō videṫ bn̄ posse itelligi: nisi p plagā vitiuȝ
nām īficiēs capiamus. ¶ Ad 4ᵐ dōm: qcqd sit de maio- Ad 4ᵐ
re pōt negari minor: ꝛ qđ diciṫ ex aliquibus medicinis ꝛ
alimētis hoīem fieri proniorē: dōm ꝙ hoc non est: qa ex
eis īmediate intendeṫ fomes: sȝ qa ex eis causanṫ vel itē
dunṫ alie corporales qualitates: qbus etiā coadiuuātib⁹
aīa trahiṫ ad similes passiones: sicut ꝛ p augmentū fellis
aut cholere facilius ꝛ vehemētius hō iracundus incitaṫ
ad irā: ꝛ tm̄ habitus iracūdie nō augeṫ īmediate per tales
corpales q̄litates: aut coꝝ extrinsecas causas absqȝ vita
līaie actu: ꝛ ex hoc etiā pȝ defectus argumēti: qa silr mō
pbareṫ ꝙ in aīa nō eēt habitus iracūdie aut luxurie vel
acidie: aut aliqs alius iclinatiu⁹ ad passiones: ad q̄s etiā
per corpalia alimenta experimur nos magis disponi: qđ
tm̄ falsum est fm oēs. ¶ Ad 5ᵐ dōm: ꝙ est habitus non a Ad 5ᵐ
deo ifusus: nec ex opationibus aīe: cui iest acquisitus: sed
ex feda qualitate carnis gn̄atus: ꝛ taleȝ habitū Phs non
cognouit: iō eī⁹ auctoritas in hac parte nō est pōderāda:
sic etiā de alijs supra tactum est: ꝛ pulchre de hoc loquiṫ
Aug. ɔ Jul. lib. 4. ¶ Ad 6ᵐ dōm: ꝙ qcqd sit de alijs ma- Ad 6ᵐ
lis pronitatibus hoīs: ꝛ qcqd etiā foret posse per dei potē
tiā de isto: de facto tm̄ talis pronitas non est ex sola mala
carnis dispōne: nec ex aliq̄ etiaȝ dispōne carnis possibili
nāliter puenire ex cibis: aut alijs alterantibus rebus: ex
qb⁹ cōiter in hoīb⁹ dispōnes ꝛ cōplones corpoꝝ variāṫ:
ꝛ hui⁹ euidēs pbatio est: qm̄ cū q̄libetcunqȝ corpalibus
dispōnibus: ꝛ quātūcūqȝ diuersis vel ɔrijs stat pronitas
illa: vn̄ cū tali qlȝ nālr ɔcept⁹ nasciṫ: ꝛ in nullo dōec mor
tali viuit ī corpe: nisi p gratuitū ac singulare bn̄ficiū dei
cōsumiṫ: si tm̄ in aliq̄ ɔsumaṫ. ¶ Ad alia qbus arguiṫ. ꝙ Ad alia
talis q̄litas nō causeṫ in aīa ex carne. ¶ Ad pᵐ cuȝ di. ꝙ Ad pᵐ
corpus nō pōt agere in spūm nō coagente sensu. dōm h eē
falsum: intelligendo simplr de qualibet actione: quāuis
difficile ꝛ forte impossibile sit in aliquo dare instantiaȝ:
nō tō tm̄ hoc negādū est cum: ꝛ sancti hoc dicant: ꝛ opposi
tuȝ nō possit sufficiēter probari. ¶ Ad scdm absqȝ asser- Ad 2ᵐ
tione temeraria. dico ꝙ illa q̄litas carnis ex qua causaṫ
fomes in aīa non augetur nec minuiṫ essentialr in hoīe:
qa sicut nō est generabilis ex aliquibus corporalibus q̄-
litatibus: nisi ex his que in semine ex feruore coitus: ꝛ ar
denti libidine causanṫ: sic non est ex alijs augmētabilis:
nec ex eaꝝ ɔrijs minuibilis. ¶ Scdo dico. ꝙ qcqd sit de 2
illa tm̄ fomes q est in aīa nō minuiṫ actione quarūcunqȝ
corpaliū qualitatū: vn̄ de h loquēs Aug. li. 5. ɔ Jul. aliē l- cap. 20.
quit sunt reꝝ corporaliū q̄litates que secū a ɔtrarijs tem
peranṫ: ꝛ alie sunt aīe cupiditates que ppterea carnis di
cunṫ: qa fm carnē aīa ɔcupiscit ꝛč. vt supra allegatuȝ ꝛč.
ꝛ sequiṫ. deinde ista vitia nō medicos vllos corpoꝝ q̄rūt:
sȝ grā chr̄i mediāte sanāṫ pus vt reatu nō teneāt ꝛč. ex
quo clare pȝ de originalibus vitijs eū loq. ¶ Ad 3ᵐ dōȝ. Ad 3ᵐ
talē qualitatē nō fuisse in hoīe aū pctm: sed post cū q̄ritᵉ a Adāī 2ᵉ
quo fuit cāta: rn̄det qdaȝ doctor ꝙ ex cibo vetito quē co- lecture.
mederūt: alterauit enī: ꝛ q̄si intoxicauit carnem eoꝝ ad
corruptionē miserā quā nūc sentimus: h e rn̄sio stare
non pōt: nam expresse est ɔ Aug. li. 4. ɔ Jul. qui Juliano cap. 37.
sic arguēti si in fructu ligni illi⁹ hec fuit libido. s. causalr
a deo facta monstraṫ: ac p hoc bona quoqȝ ipsa defendiṫ

cit Aug. Sed respondet etiā nō in fructu ligni fuit libi-
do: ꝛ subdit: absit eni vt deus de ligno bono cuicūq; eta-
ti illoꝝ boīz quocūq; tpe beneficiū tale ꝯferret: vt ha-
berēt in mēbris aduersariā ꝯ quā pudicitiā dimicaret.
Rñdeo igit̃ ſm sniaz eiusdē hypoꝝ misione. 4. ꝙ ex fla-
tu illius venenosi serpētis in quo diabolus illos tēptauit
caro illoꝝ deo se ꝑꝑ ipsoꝝ iobedictiā seu pctm̄ ab ipsoꝝ
custodia auertēte seu eos nō ꝑseruāte: sic si non pecca-
sent ꝑseruasset tali mala q̄litate īfecta est: nec mirū: cū ēt
ex sibilo quotidiā serpentū. vt ibi dicit Aug. aliq̄ hoīes
efflati subito itereant: aliq̄ ad iteritū grauit̃ vrgeant̃.
Et iō hec snia ꝑ eū fuit declaratoꝛ: ifectus subdit Aug. post
pctm̄ vo: vt iam supius disputatū est sibilo venenosi ser-
pētis: cui9 calidis decepti sunt blādimētis hāc iquietā ꝛ
mortiferā pestē eoꝝ corpa cōceperūt: ꝛ ꝑ legitimū vsuz
postea q̄ȝ de ꝑadiso ꝓiecti sūt in posteros transmiserunt.
Ad 4m ❡ Ad 4m dōz: ꝙ ex q̄litate exiꝰe in semie: iux̃ illō Job.
Quis pt facẽ mūdū de imūdo ꝯceptū semie: nec valz qd̄
dī de multiplici trāsmutatiōe semis: qm̄ ꝑ nullā trāsmu-
tationē nālē illa q̄litas tollit̃: sic ex dcis. ā. satis patē pt.

3ʼ artic. Quantū ad 3m arti^m. An vz in vno hoīe sit vnū tm̄
originale pctm̄: lz fuerit opio magnoꝝ do-
ctoꝝ. s. Prepositini ꝛ Altisiodoreñ. ꝙ nō vnū tm̄: sz plu-
ra originalia pctā sunt in vno hoīe: teneo tm̄ cū Magro
in dis. 33. qui expsse dicit ꝙ vno tm̄ ꝛ nō plib9 pctis puuli
obligati sunt: ꝛ cū cōiter alij doctores sequunt̃: ꝓ hac pte
cap. 48 etiā expsse videt̃ eē Aug. i enchi. pōt etiā ꝓbari rōne: nā
ꝛ. 51. vt pz ex dictis originale pctm̄ nō est aliō q̄ȝ carnalis illa
ꝯcupiscētia quā pueri aīa ꝯtrit: cū ꝯiungit̃ carni ifecte: sz
nō sūt plēs tales ꝯcupiscētie in eodē. igit̃ nec plura origi-
nalia pctā. ꝛ si dicat̃ ꝙ ꝯcupiscētia ē nomē gñale ꝯtinēs
sub se plures spēs vitioꝝ ꝛ ꝯcupiscētiaꝝ: sic carnis cōcu-
piscentiā: ꝯcupiscētiā oculoꝝ ꝛ supbiā vite: dōm ꝙ lz ita
sit: nō tm̄ q̄libet ꝯcupiscētia: sed ꝯcupiscentia carnis tm̄ q̄
ꝛ alio noīe appropriate dī libido ē vitiuz illō: qd̄ dī pctm̄
originale: qm̄ illa tm̄ est cōis oī ꝑ eā nascēti: nō eni aliud
aliqd̄ vitiū ꝯtrahit̃ ex ꝯceptōe a q̄libet hoīe: ab hac aūt nul-
lus ꝯcupiscentialr̃ ꝯcept9 venit imunis: hoc etiā fauet ꝙ
vbicūq; ꝯ pelagianos Aug disputat de originali pctō in-
nuit māifeste ꝯcupiscētiā istā carnalē eē quā dicit origi-
nale pctm̄. Attestat̃ q̄z huic ꝙ in his mēbris singulr̃ post
trāsgressionē pmoꝝ parētū idecēs mot9 appuit ꝑ q̄ spālr̃
ꝯ dicta carnalis libido suū exrit in actū. ❡ Sz ꝯ h pōt argui. ꝓ.
ga dictū est in 3a ꝑte pͥ arti. ꝑ vnā glosam ibi allegatā: ꝙ
ex ꝯcupiscentia que est originale pctm̄ oia alia hoīs pctā
ꝓueniūt: h verū nō eēt sic determiate sumēdo ꝯcupiscē-
2m tiā: ga nō ois act9 malus ex vitio tali gñat̃. ❡ Scdo per
rōnes tenētiū originalia eē plura vna ex aucte ꝓpbē. d.
pluralr̃. Ecce in iniqtatib9 ꝯcept9 suz ꝛ i pec. cō. me. alia ē
ex q̄dā glosa sup nui q̄ dic̃ ꝙ septē sūt fomites: vbi loq̄t̃
de. 7. carnalib9 vitijs ad q̄ ꝓnus ē hō ab adolescētia sua.
Ad pm ❡ Ad pm dōm. ꝙ nō est itelligēdū oē pctm̄ imediate ex
vitio originali nasci: sz mediate vl̃ imediate: nā vt supra
dictū est: ꝑꝑ huiꝰ vitiū qd̄ aīa ꝯtrit ꝑuat̃ ipa tā gr̄a q̄ȝ ori-
ginali iustitia: qb9 ꝑuata nō valet resistere tētatiōib9 pec-
Ad 2m catoꝝ. ❡ Ad 2m rñdet Magr̃ ex dicto Aug. in enchi. ꝙ
cap. 48 ibi psalmista vtit̃ plali nuō pro singulari: sic ꝛ in Exod.
scribit̃: fecerūt sibi deos aureos: cū vnū vitulū fecerunt.
cap. 4. Huic soloni fauet ēt glosa ad Ro. 4. que illō. Bti quoꝝ
Ad 3m remisse ꝛc. exponit singlr̃. i. originale pctm̄. ❡ Ad 3m dōz
ꝙ non ois fomes est originale pctm̄: sic ēt nec ois fomes
trahit̃ ex origine: nō eni puto q̄ēlibet hoīez q̄libet vi-
tiū habere cum nascitur: nec oppositum dicit glo. illa.

4ʼ arti. Quantum ad arti. 4. verū. s. originale pctm̄ tollat̃
in baptismo: pz iā aliqualr̃ ex qbusdaz
dictis in arti. 2o ꝙ aliq̄ mō tollr̃: ꝛ aliq̄ mō manet post ba-
ptismū: nā tollr̃ q̄ ad reatū: nō tollr̃ aūt quo ad eēntiā: h
est qd̄ vitiū illō siue q̄litas illa q̄ dī ꝯcupiscibilitas: ꝛ est
añ baptismū originale pctm̄ manet gdē ſm eēntiā suam
etiā post baptismū: nō manet aūt quo ad reatū. i. nō ꝑ eā
est hō post bapm re9 dānatiōis eterne: sic erat añ bapm.
cap. 38. Et iō dicit Aug. li. 2. de gr̄a chri ꝛ pctō originali. Obesset
ista carnalis ꝯcupiscētia ēt tm̄mō ꝙ iesset: nisi pctōꝝ re-
missio sic ꝓdesset: vt q̄ in eis est: ꝛ nato ꝛ renato: nato gdē
ꝛ iesse ꝛ obesse: renato aūt iesse gdē: sz nō obesse possit. In-
tm̄ eni obest natis: vt nisi renascant̃ nihil possit prodesse:
si nati sūt de renatis: manet gppe in ꝓle: ita vt reaz faciat
originis vitiū etiā si in parēte reat9 eiusdē vitij remissio-
ne ablutus est pctōꝝ. Itē lib. pͦ de nup. ꝛ ꝯcupiscentia: vt
supius allegatū est: dimittit̃ ingt in bapo ꝯcupiscētia: nō
vt nō sit: sz vt in pctm̄ nō iputet̃: est igit̃ ꝛ i baptizato ori-
ginalis ꝯcupiscētia seu fomes: sz ipa nō est in eo pctm̄: ac
per h ꝓpe loquēdo de pctō. s. ꝓ culpa: nec ipse baptizat9
hz originale pctm̄: h eni est nō hr̃e pctm̄ nō reuz eē pcti:
Confir. vt dic̃ Aug. ibidē. ❡ Cōfirmat̃ h ēt per eūdē li. 2. ꝯ Jul.
cap. 7. vbi dicit ꝙ in baptismate fit oiuz remissio pctōꝝ: ꝛ cum
baptizati q̄si ciuile bellū iterioꝝ remanet vitioꝝ: nō eni
talia sūt ingt vitia que iā. s. post bapm pctā dicēda sint: si
ad illicita opa spiri ꝯcupiscētia nō trahat: añ bapm igit̃
originale vitiū pctm̄ erat: post bapm aūt si est: non tm̄ est
pctm̄ accipiēdo ꝓpe pctm̄. s. ꝓ culpa: ꝛ h etiā ꝯcordat vni
glose supius 2o articu. allegate: dic̃ etiā frequēter Aug. ꝛ
Magr̃ ēt ꝙ pctm̄ originale in bapo trāsit reatu ꝛ rema-
net actu: quō āt itelligēdū sit trāsire reatu: pz ex dictis: sz
cap. 31. quō dicat̃ remanere actu: ipe Aug. exponit li. 6. ꝯ Jul. sic
dicēs actu manet nō gdē abstrahēdo ꝛ illiciēdo mentez
eiusq; ꝯsensu ꝯcipiēdo ꝛ pariēdo pctā: sz mala qb9 mēs
resistat desideria cōmouēdo. Ipse gppe mot9 act9 ē eius
q̄uis mēte nō ꝯsentiēte desit effect9. Inest eni hoī malū:
ꝛ ꝑter istū actū. i. ꝑter hūc motū: vñ surgit hic mot9 quez
motū dicim9 desideriū: nō eni semꝑ est d̃siderium ꝯ qd̄ pu-
gnem9: sz si tūc nō ē qñ nō occurrit qd̄ ꝯcupiscit̃ siue aīo
cogitāti: siue sēsibilib9 corpis fieri pt: vt isit q̄litas mala
sz nll'a sit tētatiōe cōmota: sic iest timiditas hoī timido:
ꝛ qñ nō timet. ❡ Nōn^m ēt est: ꝙ ēt q̄ ad eēntiā talis q̄li-
tas nō manet itegra: gnimo ei9 eēntia aliq̄lr diminuit̃ in
bapo. vt ꝓbat Magr̃ in. 32. dis. aucte Aug. in de bapo par-
uuloꝝ. li. pͦ. ꝛ iō cū dico ꝙ nō tollit̃ q̄ ad essentiā itelligo
ꝙ nō totalr̃ tollit̃: sz remāet pͦ ei9: vnigenea tm̄ toti ꝛ pti
q̄ ꝑ baptismi gr̄az tollit̃. Solo hui9 articli ꝑmissa: quō. s.
tollat̃ pctm̄ originale ꝑ bapm trahit̃ ex vbo illo Apli ad
cap. 8. Ro. nihil ḡ nūc dānatiōis ē his q sūt i chro Jesu q nō ſz
carnē ambulāt: vbi glosa: ꝛ si lex i mēbris eoꝝ repugnat
legi mētis tm̄ nihil dānatiōis ē: qa ꝑ gr̄az baptismati ꝛ la-
uacruz regnōnis solut9 ē: ꝛ ipe reat9 cū q̄ eras nat9: ꝛ gcgd
antea ꝯsensisti male ꝯcupiscētie: siue cogitatione: siue lo-
cap. 37. cutione: siue actiōe. His ēt ꝯcordat Magr̃ ꝛ Ugo de sac.
Ad arg. lib. pͦ. par. 7. ❡ Ad argm. q. cū pͦ ꝓbat̃ pctm̄ originale non
pnci. q. esse culpā: qa ois culpa est volūtaria. dōm est ſm Aug. pͦ
cap. 13. retrac. ꝙ h ē vez de ea culpa: q̄ ita est culpa: ꝙ nō ē etiaz
pena culpe ꝛ eādē sniaz ponit. c. 15. Nūc āt pctm̄ origina-
le: vtiq; ēt pena ē culpe: vt. ā. dctm̄ ē. Aut ſz eūdē in eisdē
caplis pōt rñderi. s. ꝙ ois culpa est volūtaria vl̃ i se vl̃ in
sua cā: pctm̄ aūt originale: ꝛ si ſm se nō est voluntarium:
sua tamen causa. scilz actuale peccatum Ade fuit volun-
Ad 2m tarium. ❡ Ad aliud quo probat̃. ꝙ non est pena: quia vl̃
esset inflicta pro culpa propria vel pro culpa primi paren-
tis. dico ꝙ pro culpa primi parētis: ꝛ cū dicit̃ ꝙ non infli-
git̃ alicui homini pena pro culpa alterius. dōm est hoc eē
cap. 45. falsuz: sicut bene ꝓbat ex sacra scriptura Aug. li. 6. ꝯ Jul.

¶ Ad auctoritatē vō prophete dōm ꝙ sicut ibidez dicit
Aug. ꝛ pulchre probat: illa ꝓmissio itelligēda est eē testa-
mēti noui ꝛ spūalis hereditatis ad alteꝝ seculū ptinētis.
vn̄ ꝙ ante baptismū qn̄ adhuc pertinet ad vet' testm̄ ini
quitatē portat pātis: sic ꝙ est reus dānatiōis eterne: p ba-
ptismū regeneratus in chꝛo ꝛ annumerat' filijs grē ꝛ no
ui testamēti ab illo reatu liber efficiť. Jō Aug. ait. Carna
lis gnō etiā ppli dei ptinēs ad testm̄ vetus qd in seruitu-
te generat parētū pctis obligat filios: spūalis aūt gnatio:
sic hereditatē: ita penaꝝ atqꝫ premioꝝ cōminationes ꝓ-
missionesqꝫ mutauit: ꝛ paulo post ad idē. In hoc igiť te-
stamēto nouo: p sanguinē mediatoris deleto pāno chiro-
grapho icipit homo paternis debitis non esse obnoxius
renascendo qui nascendo fuerat obligatus.

¶ Distin. XXX. XXXI. XXXII. ꝛ. XXXIII. Qō. II.

SEcundo circa eandē mām de pecca
to originali: qa cōit teneť
ꝙ traduciť in oēs hoies vtriusqꝫ sexus pa
rentū cōmixtione nascētes: nec est dubiuz
apud doctores de aliquo an ab hac lege sit
exemptus: nisi de gliosa v̄gine mr̄e dei: iō
pᵐ quero. vtrū ipsa fuerit ɔcepta cū pctō originali. ¶ Et ar
guo ꝙ nō. pᵐo ex auctē Aug. in de natura ꝛ grā. d. Cuz de
peccatis agiť nullā de ea volo hic questionē: ꝛ loquiť de
mr̄e dn̄i: hoc aūt non ob aliud dixit: nisi qa firmiter tenuit
2ᵐ nullū oīno in ea fuisse peccatum. ¶ Scdō ex auctoritate
cap. 18. Ansel. in de cōcep. vir. d. Nempe decens erat vt ea puri-
tate qua maior sub deo neqꝫ itelligi v̄go illa niteret. Sed
constat ꝙ si contraxisset originale maior puritas sub deo
puritate illius nō solū itelligi: sed etiā esse posset. s. puri-
3ᵐ tas eā ab originali q̄z ab alijs. ¶ 3° si fuisset ɔcepta in ori
ginali nō posset licite de sua cōceptione festū in ecclīa ce-
lebrari: qd nō est dōm: cū multe ecclīe iā antiquata ɔsue-
tudine illud sūma veneratiōe cōcelebrēt. ɔn̄tia pꝫ cū ꝓ
nullo peccatore ꝓ tpe quo peccator ē sit festū celebrādū:
fuisset aūt beata virgo peccatrix originali peccato.

cap. 5. **Ad oppositum** ad Ro. 5. p vnū hoiem peccatū
itrauit in q̄ oēs peccauerūt. Et
Leo papa in ser. de natiuitate dn̄i ait de ipso: ꝙ sicut nul
lū a reatu liberꝝ repit: ita saluādis oībus venit: reat' aūt
presupponit ꝓ pn̄ti vel pro pterito originale pctm̄ l illo.

In hac qōne tres erūt arti. pm'. an ipsa v̄go btā
fuerit ɔcepta cū originali pctō. Se-
cūdus. an fuerit nata cū originali pctō. Terti'. an vnq̄z in
vita ista fuerit extict' totalr in ea fomes originalis pcti.

pm' art. **De primo** qa nō q̄riť. an fuerit poīe eaz cōcipi si-
ne tali pctō. Sꝫ an de facto fuerit sine
illo ɔcepta: cū de hoc per humanā rōnez certitudo habe-
ri nō possit. in hac pte id poti' tenēdū mihi vr: qd magis
ɔsonū est sacre scripture ꝛ dictis sanctoꝝ: ꝛ iō absqꝫ pīu-
dicio melioris snie: ꝛ salua semp reuerētia mr̄is dei. dōz
pᵐ mihi vr eā fuisse cū originali pctō ɔceptā. ¶ Ad hoc aūt p
moueor: qa scriptura vbicūqꝫ de hoc loquiť vlez de oīb'
sine exceptione ꝓfert sniam: ꝛ ab oībus expositorib' vlr
de oībus nāli mō nascētib' itellr: ex quo seq videť ꝙ ali
Cōfir. quē ide excipe sit sacre scripture ɔ̄dicere. ¶ Cōfirmať p
Aug. in de pfec. iustitie circa finē dicētē sic. Quisqs ergo
fuisse vel esse in hac vita aliquē hoiez vel aliquos hoies
putat excepto vno mediatore dei ꝛ hoiuz: qbus necīa nō
fuerit remissio peccatoruz ɔ̄trius est diuine scripture: vbi
Apls dicit. per vnū hoiez pctm̄ itrauit in mūdū: ꝛ p pctm̄
mors: ꝛ ita in oēs hoies pertrāsijt: in quo oēs peccauerūt:
certū est aūt ꝙ hec verba Apli fm oēs itelligēda sunt de
pctō originali: remissio aūt pcti presupponit pctm̄. igiť si
cuilibet fuerit necīa remissio originalis pcti quilibet ipꝫ
ɔ̄xit. ¶ 2° moueor ex dictis alioꝝ sanctoꝝ qui expsse ea 2ᵐ
dixerūt ex qb' hoc de necessitate iferť. vn̄ sic recitat Aug.
2° li. de grā chr̄i ꝛ pctō originali. btūs Ambro. sup Lucā cap. 39.
ait. solus eni p oīa ex natis de femina scūs. d. Jesus q ter-
rene ɔtagia corruptibile imaculati ptus nouitate nō sen
serit ꝛ celesti maiestate depulerit. Si aūt ipse solus. igiť
nullus alius: ꝛ p ɔn̄s nec btā mr̄ eius. Itē idē sup Jsa. vt
etiā recitat ibidē Aug. loquēs de chꝛo. de spū scō ingenā-
tus abstinuit a pctō: oīs eni hō mendax ꝛ nemo sine pctō
nisi vnus de'. seruatū est q̄ vt ex viro ꝛ muliere. i. p illaz
corpoꝝ cōmixtionē nemo videať expꝰ esse delicti. Qui
aūt expers delicti: expers etiā huius cōceptiōis. Ex pma
pte auctēis: cū ait. nemo sine pctō nisi vn' deus: manifeste
iferť ppoᵐ: ꝛ silr ex scda. cū ɔstet ꝙ btā virgo nō fuit ex-
pers ɔceptiōis q̄ est p cōmixtionē mulieris ꝛ viri. ¶ P.
Aug. li. p. de nup. ꝛ ɔcu. dicit ꝙ iō chꝛs nō de ɔcubitu na-
sci voluit: vt hinc etiā doceret oē qd ɔcubitu nasciť carnē
eē pcti qn̄gdē sola q̄ nō ide nata est nō fuit caro peccati.
¶ Ampli' lib. 5. ɔ̄ Jul. negātē paruulos ɔ̄here originale cap. 36.
pctm̄ ait. Si sine dubio caro chr̄i nō est caro pcti: sꝫ silis
carni pcti: qd restat vt itelligamus: nisi ea excepta oēz re
liquā humanā carnē eē pcti: ꝛ paulopost subdit. Ceteruz
corpus chr̄i ide dcm̄ esse in silitudine carnis pcti: qa oīs
alia hoiuz caro pcti est: qsqs negat ꝛ carnē chr̄i ita cōpa-
rat carni nascentiū ceteroꝝ hoium: vt asserat vtrāqꝫ esse
puritatis eq̄lis: detestādus hereticus inueniť: nec videť
posse dici ꝙ ipe itelligat solū de eo q asserit oium aliorū
hoium carnē eē eq̄lis puritatis cū carne chr̄i: sꝫ vt pꝫ ex
pmissis. s. ꝙ illa sola est excepta hūana: oīs reliq̄ caro est
pcti: manifeste colligiť ꝙ itelligit de eo q asserit aliquaz
aliā humanā carnē eē eq̄lis puritatis cū carne chr̄i: ꝛ log
tur determinate de puritate ab originali pctō. ¶ Et ɔfir Confir.
mať istud euidēter p eūdē. io. sup Gen̄. dicētē sic. Proide cap. 23.
corpus chr̄i q̄uis ex carne femine assūptū est que de illa
carnis pcti ppagine ɔcepta fuerat. Tn̄ qa nō sic in ea ɔce
ptū est: quo fuerat illa ɔcepta: nec ipsa erat caro pcti: sed
silitudo carnis peccati: vbi clare appet eū sensisse carnez
beate virginis fuisse carnē peccati: ac per hoc fm ipm q
oppositū asserit hereticus iueniť. Itez de fide ad Pe. qa cap. 2.
sine libidine ingē nō est parentū ɔcubitus ob hoc filioꝝ ex
eoꝝ carne nascētiū nō pōt sine pctō eē ɔceptus: sed ɔstat
ꝙ nec btā v̄go: nec aliqs hō ali' pter chꝛm ɔcept' est sine
ɔcubitu parētū. igiť fm Aug. tā ipsa q̄z qlibet ali' a chꝛo
ɔcept' est cū originali pctō: ꝛ ifra. tradēs hoc p q̄dā regula cap. 32.
fidei. ait. firmiter tene ꝛ nullatenus dubites oēm hoiez q
p cōcubitū viri ꝛ mulieris cōcipiť cū originali pctō ipie-
tati subditū morti subꝫ: ꝛ ob hoc nā ire filiū nasci. ¶ Hoc Rō
idē ꝓbať rōne: fundata tn̄ in auctēibus: qa si btā v̄go non
fuit cōcepta cū originali pctō: q̄ chꝛs nō fuit mortu' pro
ea. ɔn̄tia ista ꝓbať. p auctē Aug. lib. 6. ɔtra Jul. vbi Julia cap. 4.
no inquiens ait. tu dicis chꝛm ꝛ pro peccatorib' mortuū.
ego dico nō nisi pro peccatorib' mortuū. Cōstat aūt nul-
lū ex Adā descendētē fuisse peccatorē qui p nō fuerit pec
cator originali pctō. igiť si btā v̄go non habuit originale
pctm̄ nō fuit de nuō pctōꝝ: ac p hoc nec de nuō eoꝝ ꝓ qb'
mortuus est chꝛs. ¶ 2° ꝓbať auctē Apli 2° ad Corin. sic 2ª rō
dictum suum iam positū ꝓbat vbi supra Aug. ait enim cap. 5.
Apls: qm̄ si vnus pro oībus mortuus est. ergo oēs mortui
sunt: ꝛ pro oībus mortuus est chꝛs. Ex hac aūt ɔn̄a Apli
sequiť ex opposito ɔsequētis arguēdo ꝙ si non oēs mor-
tui sunt nō pro oībus mortuus est chꝛs: ꝛ silr ꝙ si iste vel
ille nō est mortuus: nō pro ipso mortuus est chꝛs: ꝛ certū
est ꝙ Apls loquiť de morte nō qdē corpali: sed spūali: q̄
est pctm̄: sic bene monstrat Aug. Et ideo ait Aug. vide ꝙ
ɔsequēs esse voluit. s. Apls vt intelligant omnes mortui

li ꝑ oīb⁹ mortu⁹ est. Et paulo post. quapp̄ si nullū trahūt
peccatū paruuli nō sunt mortui. Si nō sunt mortui non
est mortuus pro eis: qui nō est mortuus nisi pro mortuis.
Silis ōino ɔñā pōt fieri de ipa vgine beata. pʒ igit̄ ɔñā.
Sʒ ɔñs ē̄ falsuʒ: pbat̄ p̄ ꝑ aliā ꝑtē auctis Apli. ait enī
affirmādo añs: ꝛ pro oīb⁹ mortuus est chūs: igit̄ ꝛ pro btā
vgine: qd̄ est opp⁹ ɔñtis. Et ex h̄ etiā ifert̄ pncipalis ɔclu
sio arguēdo f̄m Aplm: si pro vgine chūs mortu⁹ est. igit̄
ipsa est mortua: sʒ pro ea mortu⁹ est. igit̄ ipsa est mortua.
Nō ❡ Aduertēdū tñ ꝙ iste locutiones de pctī f̄m vocē non
sunt in oīb⁹ itelligēde tāq̄ȝ de pctī: nā nec btā vgo: nec ali
quis btūs: nec qlibet redēptus ꝛ reg̃natus in chō est pec
cato mortuus: imo certe nullus: si sit s̄mo de morte origi
nalis pctī: q̄uis qlibet eoꝝ fuerit sic mortuus: ꝛ iō cū dī
mortui sūt: itelligēdū est cōiter etiā ꝓfuerūt. Scd̄o patet
ɔñs ē̄ falsuʒ: qa si ꝑ ea nō est mortu⁹ chūs: igit̄ nec ipsa
redēpta est ꝑ morte chrī. Quo igit̄ chō mediatore ē̄ sal
cap. 9. uata ꝛ btificata: cū dicat Apls ad Heb. ꝙ chūs ꝑ ꝓpriuʒ
sanguinē itroiuit semel in sancta eterna redēptione iuen
ta: ꝛ iterū. iō noui testamēti mediator est: vt morte iterce
dēte in redēptione eaꝝ pūaricationū que erāt sub priori
testamēto repromissionē accipiāt: q vocati sūt eterne he
reditatis: vbi manifeste dem̄rat oēs qui repromissionem
eterne hereditatis accipiūt itercedēte morte chrī accipe.
cap. 6. ❡ Ad hāc ɔ̄neʒ etiā est auctas Ansel. 2⁰. cur de⁹ hō. vbi
discipulus q̄rit qualr̄ de massa peccatrice hoīeʒ sine pctō
deus assumpserit: nā lʒ ingt ipsa hoīs eiusdē ɔceptio mū
da sit ꝛ absq̄ȝ delectationis carnalis pctō: vgo tñ ipsa: vñ
assumpt⁹ est in inigtatib⁹ ɔcepta est ꝛ in pctīs ɔcepit eaꝫ
mr̄ eius: ꝛ cuʒ originali pctō nata est: qm̄ ꝛ ipsa in Adam
peccauit in q̄ oēs peccauerūt. Hāc sniaʒ nō negat vel re
probat Ansel. sed poti⁹ approbat in fine capl̄i. d. ex ꝑsona
ꝓpria. Uirgo aūt illa de qua hō ille assumpt⁹ est de quo
loqmur fuit de illis qui ante natiuitatē ei⁹ ꝑ eū mūdati
sunt a pctīs: ꝛ in ei⁹ ipsa mūditia de illa assumpt⁹ est. Si
aūt fuit mūdata: igit̄ p̄us fuerat maculata. Magr̄ in sup
sniaꝝ lib. 3. dis. 3. in pn⁰. Querit̄ ingt etiā de carne verbi:
an p̄us q̄ȝ cōcipet obligata fuerit pctō: ꝛ an talis assūpta
fuerit a vbo: ꝛ videt. Sane dici pōt ꝛ credi opʒ iuxta scō
rū attestatiōis ɔuenientiā ipsaꝫ p̄us pctō fuisse obnoxiā:
sic reliq̄ vginis caro: sed spūs scī opatione mūdatā: ita vt
ab omni cōtagione imunis vniret̄ vbo. Ecce ꝙ f̄m Ma
gistrū credi opʒ iuxta ɔuenietiā attestatiōis scōꝝ ꝙ vir
ginis caro fuit tota caro pctī. igit̄ ꝛ ipsa vgo cōcepta fuit
cū originali pctō. ꝛ hāc ɔclōnē pro certo sic dicit Magr̄
teneri necesse est: si volumus sanctoꝝ nos sentētijs ɔfor
Sco. li. mare. ❡ Oppositū tñ aliqui doctores defendūt moti ra
3. dist. 3. tionibus aligbus: quarū pma est: ꝑfectissimus mediator
q. 1. hʒ ꝑfectissimū actū mediādi possibilē respectu alicuius
ꝑsone pro qua mediat. s̃ chūs habuit sic respectu alicui⁹:
ꝛ cōstat ꝙ respectu nullius habuit excellētioreʒ q̄ȝ respe
ctu Marie. igit̄ respectu ei⁹ habuit sic ꝑfectū actuʒ me
diādi: nō eēt aūt hoc veꝝ si nō ꝑseruasset eā a pctō origi
1 nali: qd̄ patet. ❡ Tū qa nō ꝑfectissime placasset trinita
tē: nisi ꝑuenisset oēm nouā offensaʒ: ꝑfectius enī placat̄
offensus si oīs alia offensa precauet̄ q̄ȝ si iteꝝ offendat̄: ꝛ
postea pro toto placet̄. Cōstat aūt ꝙ deus offendit̄ in cul
2 pa originali quā ɔ̄hit aīa. ❡ Tū qa ꝑfectissimus media
tor meret̄ amotionē oīs pene ab eo quē reconciliat. Sed
culpa originalis est magna pena: imo maior: vt dic̄ q̄ȝ ca
3 rentia visionis diue. igit̄ ꝛc̄. ❡ Tū qa chūs mediati⁹ fuit
reparator ab originali q̄ȝ ab actuali: qa necessitas icarna
tionis chrī cōiter assignat̄ ex pctō originali. Sed suppo
nit̄ cōiter ꝙ ipse ita fuit mediator ꝑfect⁹ respectu Ma
4 rie ꝙ ꝑseruauit eā ab omni actuali. igit̄ ꝛc̄. ❡ Tū 4⁰. qa

ꝑsona recōciliata nō sūme obligat̄ mediatori: nisi ab ipo
sūmū bonū habeat qd̄ pōt per mediatoreʒ habere. Sed
inocētia ista. s. preseruatio a culpa cōtracta vel ɔtrahēda
pōt haberi per mediatorē. ergo nulla persona sūme tene
bitur chō: vt mediatori: si nulli ꝑseruauit a peccato ori
ginali. ❡ Scd̄a ratio fit ab aliqs talis: quicquid est hono 2ᵐ
ris possibile ꝛ cōdecēs dignitati mr̄is chrī: debet sibi at
tribui seu estimari esse cōcessum: si oppositū nō habetur
ex scriptura. hoc pʒ: qa pauca scripta sūt in canone de ipa
matre dei: ꝛ ideo f̄m quādā regulā acceptam a btō Aug.
videt̄ conueniēs sibi attribui quicqd ad eius pertinet di
gnitatē. vnde Aug. probat corpus illius nō fuisse incine
ratū: qa nō decuit. Sed ad eius honorē est ꝙ fuerit imu
nis a culpa originali: ꝛ hoc vtiq̄ȝ fuit posīe: ꝛ certe decens
ꝛ plus vt videt̄ q̄ȝ ꝙ eius corpus nō fuerit incineratum:
nec dubium ꝙ in hoc ipsa magis gauderet: ergo credēdū
est hoc sibi fuisse donatum. Alie rōnes nō adducunt̄ que
virtualr̄ coincidunt cū istis ꝛ illis que facte sunt ad pri
mam partem qōnis. ❡ Ad primā dico p̄mo ꝙ illud añs Ad p⁰ q̄ ē Sco. vbi. s̄.
nō hēt maiorē euidentiaʒ q̄ȝ si diceretur perfectissimus
mediator hēt respectu cuiuslibet ꝑsone pro qua mediat
perfectissimū actū mediandi: vt clarū est: ꝛ sic f̄m illum
modū arguendi ꝓbaret̄: ꝙ etiā oēs alios chūs preseruat
ab originali pctō: qd̄ non est dōm. ❡ P̄. Iuxta scd̄am ꝓ
bationē deduceret̄ ꝙ beata vgo fuit etiaʒ ꝑseruata ab oī
pena tēporali corpīs ꝛ aīe: ꝛ ab ipsa etiā corporali morte
qd̄ vtiq̄ȝ est falsum: ꝛ ꝙ ita deduceret̄ claꝝ est. ❡ Item
f̄m tertiā ꝓbaret̄ ꝙ plures alios ꝑseruauit a culpa origi
nali: qd̄ tñ nō dī ab aliquo doctore: pʒ deductio: naʒ chūs
vt aīt. fuit repator imediati⁹ respectu originalis q̄ȝ respe
ctu actualis peccati: ꝛ per cōsequens q̄ȝ respectu actualis
mortalis: ꝛ satis cōiter credit̄ ꝙ plures alios preseruauit
ab omni actuali mortali: vt Joā. baptistā ꝛ Hieremiā q
fuerūt in vtero scificati. igit̄ ꝛc̄. ❡ Amplius f̄m quartā.
p̄mo ꝓbaret̄ ꝙ beata virgo in p̄mo instanti sue ɔceptio
nis fuit beata: qm̄ ꝛ tale bonū potuit hr̄e per chūʒ media
torē: ꝛ similr̄ ꝙ fuit in corpore glorificata: que falsa sunt.
❡ Scd̄o querēdū est quō accipiat summe teneri ꝛ obli
gari mediatori: aut enī sic: vt ille tñ dicat̄ eē̄ summe ob
ligatus: quē non est possibile esse magis obligatū: ꝛ sic cō
stat beatā virginē nō fuisse summe obligatā: chūsto etiā
dato ꝙ fuerit ꝑseruata ab originali peccato: nā potuisset
christus: tunc ei contulisse beatitudinē quā nūc haberet:
ꝛ multo etiā maiorē: ꝛ simul gloriā perfectā corporis: ꝓ
pter que amplius obligata fuisset accipiendo: ꝓpter obli
gationē f̄m proportionē ad beneficia recepta: vt accipit
argumentū. Uel capit summe obligari mediatori: vt ille
dicatur summe obligatus ei: quia nulli alteri est tñ obli
gatus vel esse pōt: aut qa per omne qd̄ habet est illi obli
gatus: ꝛ sic quilibet alius etiā preter virginē est summe
obligatus: ꝛ tñ nō quilibet alius fuit ꝑseruatus ab origi
nali peccato. Ex quo patet ꝙ illa rō non valet. Quinimo
probat oppositum qd̄ intendit. Nam mediatio placitiua
qualis fuit mediatio christi reconcilliantis nos deo: sicut
etiam ipse sumit arguēs vtiq̄ȝ supponit offensam: ꝛ ideo
si mediauit inter virginē ꝛ deū: seqt̄ ꝙ virgo offendit
per peccatū: ꝛ si non per actuale. igit̄ per originale. vnde
ecōtra si ipsa nullū peccatum habuit nullo reconciliante
mediatore indiguit. ❡ Ad rationē autē in se respondeo
ꝙ actum mediandi esse perfectissimum possibilē potest
ex duplici sensu dici. vnus est ꝙ eo nullus potuit esse cō
ueniētior ꝛ decentior: ꝛ sic cōcedo antecedēs: ꝛ sic dico ꝙ
non solum respectu alicuius persone: sed etiam respectu
cuiuslibet pro qua chūs mediauit habuit actum ꝑfectissi
mum mediandi: nec tunc valet vlterior deductio: nā ille

actus mediãdi quẽ accipit:arguẽs ẽt ſi fuiſſet non fuiſſet
decẽtioꝛ aut rõnabilioꝛ eo ꝙ fuit de facto:ali⁹ ſenſus eſt:
q̃ꝛ ꝑ nullũ aliũ modũ mediãdi ꝑſona recõciliata potuit
fieri deo gratioꝛ:aut a culpa imunioꝛ ⁊ a pena ſecurioꝛ et
tũc dico ꝙ ſicut reſpcũ alioꝝ nõ habuit chꝛĩs mediatoꝛ ꝑfe
ct iſſim⁹ talẽ actũ ꝑfectiſſimũ mediandi ſic nec reſpectu
ṽginis:⁊ io nego aña in iſto ſenſu. ¶ Ad aliã ꝓbationez
cũ aſſumit ꝙ ꝑfectiſſim⁹ mediatoꝛ meret aniotionẽ ois
pene:pꝫ eẽ falſuꝫ in ꝓpoſito:nã btã ṽgo in vita iſta mul
tas habuit penas. ¶ Ad 3ᵐ cui⁹ ṽtus eſt in hac ꝯña chꝛĩs
ꝑſeruauit virginẽ ab oĩ actualĩ pctõ.igit̃ ab originali q̃
uis ſic ſimplr accepta iſta ꝯña negari poſſet:nam pueros
baptiçatos in pueritia decedẽtes ꝑſeruat deus ab actua
li quolibet:nõ tñ ab originali.Si tñ accipiat̃ determiate
de his ꝙ vſu diſcretiõis ⁊ liberi arbitrii potiti ſũt ꝯcedẽ
cap. 39. da videt̃ ſm Aug̃ li.5.ꝯ Jul.vbi Juliano dicẽti nõdum
eſſe ex ṽbis btĩ Petri dicẽtis de chꝛõ ꝙ pctm̃ non fecit qd̃
indicauit Apls ſufficere ad oñdẽdũ in chꝛõ nullũ fuiſſe
pctm̃:q̃ꝛ per pctm̃ non fecit hic non potuit.Rñdet Aug.
oĩno veriſſimũ eſt:ꝑfecto enĩ pctm̃ etiã maioꝛ feciſſet ſi
paruus habuiſſet:nã ꝓpea nullus eſt hõ pꝛter illũ ꝙ pecca
tũ nõ fecerit grãdioꝛis etatis acceſſu:q̃ꝛ nullus eſt holuz
pꝛter ipſum:qui pctm̃ nõ habuerit infantilis etatis exoꝛ
tu. ¶ Ex his pꝫ:ꝙ Aug.de chꝛõ infert ꝙ ſi habuiſſet ori
ginale etiã feciſſet actuale ⁊ ecõtra vult ſeq:nõ fec̃ actua
le.igit̃ nõ habuit originale.Et iõ vt vĩ ſm ꝑdicta:cuꝫ vt
ſupra ꝓbatũ eſt:⁊ etiã ex 2ᵃ pte allegate auctoritatis idẽ
ſequit̃.beata ṽgo ſm atteſtationẽ ſcõꝝ habuit originale
peccatũ:ꝯñr ꝯcedendũ eſſe videt̃ ꝙ aliqd̃ etiã aliq̃n ha
buit actuale:ſꝫ nullũ moꝛtale:⁊ ſic eẽt illõ añs negãdũ.h
tñ abſq; aſſertiõe ⁊ iniuria reuerẽtie ſue ſic dubitatiue dĩ
Ad 2ᵐ xerim. ¶ Ad ſcđam rõnẽ ꝙcqd ſit de maioꝛe dico ad mi
noꝛẽ qd̃ oppoſitũ habet̃ ex ſcriptura in ſuo antecedẽti et
in dictis alioꝝ ſanctoꝝ:vt ſupra probatum eſt.

2ᵘˢ artic. Quãtũ ad articlm̃ 2ᵐ an.ſ.fuerit nata cuꝫ peccato
originali.dõm eſt ꝙ nõ:accipiẽdo ipſuꝫ:vt
eſt culpa:ꝓbatio hui⁹ ſufficiẽs eſt:q̃ꝛ eccl̃ia vlis celebrat
eius natiuitatẽ:qd̃ nõ faceret:ſi cuꝫ peccato nata fuiſſet.
¶ Vñ.Ber.in epl̃a ad lugduñ.ait.fuit procul dubio mr̃ dei
ante ſancta q̃ nata:nec fallit̃ oĩno ſancta eccleſia ſanctũ
reputãs ipm̃ natiuitatis eius diẽ ⁊ oĩ anno cũ exultatiõe
vniuerſe terre votiua celebritate ſuſcipiẽs.Quod ⁊ rõne
ipſe ꝓbauit imediate pꝰs.Statuẽs ſiq̃dez prius ꝙ btũs
Joã.baptiſta fuit ſanctificatus in vtero:mox argumẽta
tur ſic ꝙ itaq; vel paucis moꝛtaliũ cõſtat fuiſſe collatuꝫ
fas certe nõ eſt ſuſpicari tãte ṽgini eſſe negatũ:ꝑ quã ois
moꝛtalitas emerſit ad vitã:hoc ẽt cõiter tenẽt doctoꝛes.
ꝯ ꝯnem ¶ Cõtra tñ iſtõ videt̃ eẽ auctoꝛitas Aug.de ꝑñcia dei ad
Dardanũ vltra mediũ:vbi ait.Jlla ſcĩficatio qua effici
mur ⁊ ſinguli tẽpla dei ⁊ ſi vnũ oẽs tẽplũ dei:non eſt niſi
renatoꝝ:ꝙ niſi nati hoĩes eẽ nõ poſſent:cũ igit̃ ꝑ ſancti
ficationẽ aĩe q̃libet fiat tẽplũ dei.ſequit̃ ꝙ nullus anteq̃
natus ſanctificet̃:ac ꝑ h nec ab originali pctõ mũdet̃:cũ
2ᵐ illud nõ tollat̃ abſq; infuſione gr̃e. ¶ 2ᵒ gloſa ſuꝑ illud
cap.8. ad Ro.vt ſit ipſe pꝛimogenitus in multis fratribus.dicit
de chꝛõ:ꝙ pꝛimus ſine peccato natus eſt.Sed ꝯſtat ꝙ btã
ṽgo nata fuit anteq̃ chꝛs̃ de ipſa naſceret̃.igit̃ nõ fuit na
3ᵐ ta ſine peccato. ¶ 3ᵒ Anſel.2ᵒ cur de⁹ hõ.ait.de⁹ hõ vt in
pꝛimo articulo allegatũ eſt:vbi dicit ꝙ ipſa cũ peccato ori
Ad pᵐ ginali nata eſt. ¶ Ad pᵐ dõz ꝙ Aug.loquit̃ de ſcĩficatio
ne que fit ſm cõem dei legẽ:talis enĩ eſt ꝑ regñationẽ ba
ptiſmalẽ:quã aliq nõ põt ꝙ nõdũ eſt nat⁹ de vtero:nõ lo
quit̃ aũt de ſcĩficatiõe q̃ in aliq̃bus fit ſm ſpãlẽ ⁊ pꝛiuile
giatã ꝯceſſionẽ:q̃lis fuit ſcĩficatio ṽginis in vtero exiſtẽ
tis:⁊ ꝙ de pꝛima loquat̃ pꝫ:quia ait.qua efficimur ſinguli
tẽpla dei:qd̃ ẽt ꝯfirmat̃ ꝑ imediate ꝓcedẽtia:ait.n.ꝙ q̃
libet ſniaꝫ hẽam⁹:vtꝝ exñtes in vteris poſſint aliq̃ ſcĩfi
catõis donari mõ vel ꝑ Joã.vl ꝑ Hieremiã cui dictũ
eſt.anteq̃ exires de vẽtre ſcĩficaui te:cuꝫ illa ſcĩficatio ꝛc.
vbi pꝫ manifeſte eũ nõ loq de ſcĩficatione de ſpãli gr̃a in
aliq̃b⁹ facta. ¶ Ad ſcđaꝫ dõm ꝙ itelligẽda ẽ gloſa de na
tiuitate in vtero q̃ñ aĩa coꝛpi iũgit̃ ſꝫ illõ Matth.p̃.qd̃
in ea natũ eſt de ſpũ ſcõ eſt.Eodẽ mõ dõm eſt ad tertiuꝫ.

Quãtũ ad 3ᵐ arti ᵐ an.ſ.vnq̃ in vita iſta fuerit in ea 3ᵘˢ arti.
totalr̃ extinctus fomes originalis pcti:dõꝫ ſꝫ
doctoꝛes cõiter ꝙ in 2ᵃ ſcĩficatõe ſua.q̃ñ.ſ.ſpũs ſcũs obũ
brauit ei vt fieret mr̃ dei fomes in ea vel totalr̃ extinctus
fuit vl ſaltẽ ſic debilitatus aut ligatus ꝑ ſuꝑabundãtiaꝫ
gr̃e:vt ei poſtea nulli⁹ pcti occaſio fuerit:⁊ ita dicit Ma
giſter in 3ᵒ libꝛo.diſ.3ᵃ.⁊ puto ſatis probabilr̃ dici ꝙ tunc
illa q̃litas moꝛbida carnis ex qua cauſat̃ fomes in aĩa cũ
pꝛimo carni ꝯiũgit̃ totalr̃ fuerit cõſumpta:⁊ ab ipſa penit⁹
tota ṽginis caro purgata.Et hoc ꝓbat̃ per Magr̃ꝫ ibidẽ
qui ex auctẽ Damͣ.d.li.3.poſt ꝯſenſuꝫ ſancte ṽginis ſpũs cap.2.
ſcũs ꝑuenit in ipſaꝫ ſm ṽbũ dñi:qd̃ dicit angelus purgãs
ipſaꝫ ꝛc.ꝯcludit ſic.ex his ꝑſpicuũ fit carnẽ verbi ſiĩ ꝯce
ptã:eãdẽq; imo totã ṽginẽ ſpũ ſcõ pueniẽte ab oĩ labe
pcti caſtificatã:ita ꝙ ſm Magr̃m nõ tñ illa poꝛtio ex q̃
foꝛmatũ eſt coꝛpus chꝛĩ.Sed ⁊ tota ṽginis caro ab oĩ la
be pcti q̃lis eſt illa moꝛbida q̃litas mũdata fuit:⁊ ſilr̃ pro
babilr̃ puto dici ꝙ eius aĩa totalr̃ a fomite fuerit purga
ta.ita ꝙ nihil penit⁹ illi⁹ q̃litatis ſeu vicii deinceps fuerit
in illa:ita vt tã carne q̃ mẽte fuerit purgatioꝛ:ſꝫ in vtra
q; fuerit ab oĩ ſoꝛde mũdiſſima. ¶ Ad pꝛimũ arg̃ᵐ qõnis Ad pᵐ
dõꝫ ꝙ Aug.loq̃t ibi de pctis actualib⁹ tñ:nec etiã ex illa pncˡᵉ
auctẽ ꝓbat̃ eaꝫ totalr̃ caruiſſe pctõ actuali niſi poſtq̃ eſt
facta mater dei:⁊ h etiã innuit Magr̃:vbi ſupra cũ ait.De
aũt ex tũc.ſ.a ꝯceptione filii dei ab oĩ pctõ imunis extite
rit Aug.euidẽter oñdit in libꝛo de nã ⁊ gr̃a.ingens.exce
pta ſcã ⁊ ṽgine Maria:de qua ꝓpter honoꝛẽ dñi nullaꝫ
proꝛſus:cũ de peccatis agit̃ hic volo qõnẽ.Jnde eniꝫ ſci
mus ꝙ ei plus gr̃e collatũ fuerit ad vincẽduꝫ oĩ ex parte
pctm̃ ꝙ cõcipere ac parere meruit quẽ ꝯſtat nullũ habuiſ
ſe pctm̃:ex h enĩ qd̃ dicit ei fuiſſe collatũ plus gr̃e ad vin
cẽdũ pctm̃:pꝫ ꝙ loquit̃ de actuali:q̃ꝛ ꝯ originale nullus
ꝑ gr̃am ſibi collataꝫ hꝫ pugnare:eo ꝙ excluſum ſit ab oĩ
hñte gr̃am:⁊ ex eo qd̃ dicit plus ſatis trahit̃ ꝙ etiaꝫ non
habuerit poſtea pctm̃ veniale:cũ etiã de aliq̃b⁹ aliis cre
dat̃ nunq̃ peccaſſe moꝛtalr̃:vtpote ſcĩficatos in vtero. De
aũt hoc itelligẽdũ ſit de ipſa poſt ſanctificationez ſcđam
innuũt ſatis ṽba illa ꝙ ꝯcipere ac parere meruit ꝛc.eã tamẽ
venialr̃ vnq̃ peccaſſe nõ affirmo:q̃ꝛ doctoꝛes cõius op
poſitũ ſentiũt.Et Ber.in epl̃a ad lugduñ.inq̃t.Puto ꝙ ⁊
copioſioꝛ bñdictionis ſcĩficatio in eã deſcẽderit q̃ ipſius
nõ ſolũ ſanctificaret oꝛtũ:ſꝫ etiã vitã ab oĩ deinceps pctõ
cuſtodiret imunẽ:qd̃ nemini alteri in natis gdẽ mulieꝝ
credit̃ eẽ donatũ.Et ſm hoc dõm eẽt ad ꝯñaꝫ Aug.li.5.ꝯ
Jul.allegatã in ſolone 3ᵉ rõnis alteri⁹ opiõis.qd̃ eſt itel
ligẽda ſm legẽ cõem:niſi de ſpãli gr̃a ꝯñs nõ ipediat̃:in
ṽgine vero fuit ex ſpãli priuilegio ipeditũ:alioq̃n vel ipſi⁹
vel Ber.auctẽtem opoꝛteret in hoc pte remouere. ¶ Ad 2ᵐ Ad 2ᵐ
dõꝫ.ꝙ de⁹ ꝑ chꝛõ ponit̃:vt ſit ſenſus ſub deo.i.ſub chꝛõ:
nõ enĩ ipſa nõ debuit eẽ eq̃lis puritatis cũ chꝛõ:qd̃ etiaꝫ
ꝓbat auctẽtas vna Aug.li.5.ꝯ Jul.ſupius allegata. Et ſm
hoc auctẽtas Anſel.eſt ꝑ ꝯñe quã teneo:q̃ꝛ niſi habuiſſet
originale:fuiſſet:vt videt̃ puritatis eq̃lis cũ chꝛõ. ¶ Ad Ad 3ᵐ
3ᵐ dõm:ſic cõiter:⁊ btĩ dĩ ꝙ licite illõ feſtũ celebrari põt
hñdo aſpectũ nõ ad ei⁹ ꝯceptionẽ:ſꝫ ad ei⁹ ꝯcepte pximã
ſcĩficationẽ:credẽdũ enĩ eſt ꝙ citiſſime poſtq̃ aĩa coꝛpo
ri fuit vnita ipſa fuit ſcĩficata ⁊ ab oĩ reatu pcti mũdata.

¶ Distinctionis. XXX.XXXI.&c. Qō. III.

Tertio

Tertio quero vtrū decedētes cuȝ solo
originali peccato puniant̄ aliq̄
pena sensus. & arguo φ non: qa tales nullā
fuerunt experti delectationē actualis culpe:
igit̄ nullā debent pati tristitiaȝ pene: añs
est certū. ɔña probat̄: qa vt scribit̄ extra
de bap. & ei⁹ effectu. caplō maiores. actua-
lis peccati pena est cruciatus ppetu⁹ gehēne: nō ergo de-
Cōfir. bet̄ illis q nō actualr̄ peccauerūt. ¶ Cōfirmat̄ per illud
cap. 18. Apoc. 18. Quātū glorificauit se l delitijs tātū date illi tor-
mētū & luctū: vbi ſm pportionez actualis delectationis
inordinate ostēdit eē pportionē tormenti & pene sensibi-
lis infligēde. igit̄ vbi nulla actualis mala delectatio pre-
fuit. nulla sensualis pena secutura est.

Ad oppositū tales hēbunt corpa passibilia: qa si
oēs resurgēt tā saluati φ̄ dāmnati:
nō tñ oēs īmutabunt̄ ſm Aplm: sed tñ electi: decedētes
aūt in originali nō erūt de nuō electoꝝ: sꝫ dānatoꝝ. igit̄
eoꝝ corpa nō mutabunt̄ in meli⁹ vt fiāt ipassibilia. igit̄
patient̄ ab igne īferni: & p ɔñs sensualē penā patient̄.

Rñō **Respondeo** opio Magr̄i sniaꝝ est ad partez ne-
gatiuā: vñ in. 33. dis. hui⁹ scdi ait. pro
originali qd a parētibus trahit̄ paruuli dānabunt̄: p eos
nullā aliā ignis mālis vl ɔscie vermis penā sensuri nisi
φ dei visione carebunt in perpetuū. Hic pꝫ manifeste φ
asserit eos tñmodo pena dāni puniri: nequaφ̄ aūt pena
sensus: & quātū ad hoc cū eo ɔcordāt oēs moderni docto
res: quoꝝ scriptura circa mām istā plegi: lꝫ aliqui cōce-
dant eos preter penā predictā dāni pati penam tristitie:
que causat̄ in eis ex eo φ ɔsiderāt se perpetuo dei visiōe
cariturος. pbat̄ autē primū illud dictū in quo ɔueniunt
rōne facta ad pmā ptē. q. ¶ Arguit̄ etiā ex auctē Aug. in
cap. 101. enchi. d. Mitissima sane oium pena erit eorum: qui post
peccatū originale qd traxerunt nullū īsuper addiderūt.
Hoc aūt non esset verū vt videt̄: si ipsi etiā penā sensibi-
3ᵐ lem paterent̄. ¶ 3° ad idē videt̄ eē quedā decretalis ex̄
de baptismo & eius effectu. c. Maiores. l que sic scribit̄.
pena originalis pctī est carentia visionis dei: actualis vo
pena peccati gehēne perpetue cruciat⁹. Cū igit̄ h vtriqꝫ
generi peccati ppriā penā assignet: videt̄ φ cruciatus ge
hēne q pena sensibilis dī nō sit pena peccati originalis:
hec sunt in qbus sustentat̄ pdicta snīa. Mihi autē saluo
semp meliori iudicio appet φ oppoᵐ senserit btūs Aug.
qd pꝫ pmo ex illa auctoritate ei⁹ ad h cōiter allegata de
cap. 27. fi. ad Pe. Firmissime ingt tene & nullatenus du. nō solūȝ
hoies iā rōne vtentes: verūetiā puulos qui siue in vteris
matrū viuere īcipiūt & ibi moriunt̄: siue iā de mr̄ib⁹ nati
sūt sine sacrō sacri baptismatis qd dat̄ in noie pr̄is & fi. &
s. s. de h seculo trāseūt: ignis eterni supplicio puniendos:
qa & si peccatū pprie actiōis nullū habuerūt: originalis
tñ pctī dānatione carnali cōceptione traxerūt: cōstat aūt
φ suppliciū ignis eterni pena illa est īferni que dicit̄ pe-
Rñō na sensus: & de q̄ pñs q̄stio querit. ¶ Respōdet̄ ad hanc
auctēz dupl̄r. pmo φ Aug. hic locutus est excessiue: vt se
maxie elōgaret a snīa hereticoꝝ: q in paruulis negabant
oēm culpā: & per ɔñs oēm penā: ideo multū iquiunt attē
dendū est ɔ̄ quos sancti loquunt̄ vt habeat̄ eoꝝ intētio.
ɔ̄ rñonē ¶ Sed hec rñsio nullatenus pōt stare. pmo qdē: qa cum
falsitas falsitate excludi nō debeat: nec vbi fides va de-
fendit̄: sit dicēdus error: vel falsa snīa asserēda: nō est pu-
tandū φ Aug. eximi⁹ extirpator erroꝝ: & veridicus fidei
defensator: pp quēcūqꝫ excludendū errorē dixisset firmi
ter eē credēdū pueros ignis supplicio puniēdos si h fal
2ᵐ sum: aut nō recte fidei cōsonū estimasset. ¶ 2° qa in illo

libro Aug. ɔ̄ nullū errorē spālr̄ loquit̄. Sed cōiter totius
fidei catholice canōes tradit cuiꝫ pmittēs. firmit̄ te. &c.
& de oib⁹ in vi. ti. c. dicti li. ait. hec. 40. capla ad regulā ve
re fidei firmissime ptinētia fidelr̄ certe fortiter tene: ve-
raciter patiēterqꝫ defende. Et si quē ɔ̄ria his dogmatiza
re cognoueris tāφ̄ pestē fuge: & tāφ̄ hereticuȝ abijce. Ita
enī ista que posuim⁹ fidei catholice ɔgruūt: vt si qs nō so
lū oib⁹: sꝫ etiā singulis voluerit ɔ̄ire l eo q singulis horū
cōtumaciter repugnat: & his ɔ̄ria docē nō dubitat: hereti-
cus & fidei chr̄iane inimicus: atqꝫ ex h oibus catholicis
anathematizādus appareat. hec Aug. nō debet aūt cadē
in mētē alicui⁹ theologi: φ īter tales regulas fidei Aug.
posuisset aliqd falsuȝ ſm signatiōnē: quā pmo fac̄ cōiter
apud oēs: sic in pposito seq̄ret̄: si data respōsione eēt va.
¶ Cōfirmat̄. qa cū hui⁹ regule oppᵐ nullibi īueniat̄ ab Confir.
eccl̄ia determinatū: nec ī sacra scriptura pdicatū: qua po-
testate tu dicis eū hic fuisse nō pprie & vere: sed excessiue
locutū: dicet ali⁹: silr̄ in alijs regulis ibidē p eū ppositis
fuisse locutū excessiue: & nō vt sonāt illas tenēdas esse: sꝫ
sic dōm nō est dubiū īuēti diligēter φ in mltos qs labe-
ret̄ errores. ¶ Ideo scdō & cōius rñdet̄ aliter. s. φ Aug. alia rñ⁹
ibi noie ignis gnāliter oēm penā significauit. vñ p ignis
eterni suppliciū eternā penā itelligit: penā aūt nō sensus
sed dāni. ¶ Sed hec rñsio etiā nō videt̄ posse stare: tum ɔ̄ rñonē
qa nō est verisīle φ fidei regulas sub metaphoris tradi-
disset: & maxie nō vnā solā: qlibet aūt alia ibi tradita p-
prie accipiēda eē videret̄: tū qs in eodē libro sil̄ & silr̄ ex- cap. 3.
primit penā taliū pueroꝝ & demonū & adultoꝝ dānatoꝝ
in criminib⁹ moriētiū. vñ ait. Qualitas male vite ab īfi-
delitate īcipit: que ab originalis pctī reatu initiuȝ sumit:
in quo qsqs ita viuere īcipit: vt añ finiat vitā φ̄ ab eius
obligatiōe soluat̄. Si vni⁹ diei vel vnius hore spatio aīa
illa vixit ī corpe: necē est eā cū eodē corpe īterminabilia
gehēne supplicia sustinere: vbi diabolus cuȝ angelis suis
in eternū arsurus est: & sequit̄: nisi cū eo etiam fornicarij
idolis seruiētes &c. si ante hꝫ vite terminū a vijs suis ma
lis ɔuersi nō fuerint eternis ignibus cōburent̄: cū igitur
nullus p supplicia gehēne: vbi diabolus ē arsurus: aut p
ignes qb⁹ cōburent̄ alij dānati itelligāt cōiter penā quā
libet: sed determinate penā ignis īfernalis sensibilē non
videt̄ ſm mentē Aug. icedi. Si p supplicia gehēne īferē-
da pueris talib⁹ pena dāni tñmō itelligit̄. ¶ Cōfirma- Confir.
tur. qꝛ pariter ali⁹ dicere posset φ ex illis vbis non posset
hr̄i φ diabolus aut alij patiant̄ pena sensus: qd nullus di
ceret: & pꝫ assumptū: qs silr̄ de oib⁹ loquit̄ Aug. ¶ 2° pn- 2ᵐ pncī.
cipalr̄ ostdit̄ Aug. fuisse pdicte snīe: ex eo φ hypoti. rñsio
ne ſᵃ ɔ̄ Pelagiū dicētē φ infantes decedentes sine sacrō
baptismate l nō ītrāt regnū celoꝝ: hnt tñ vitā eternā absqꝫ
omni pena: hac sola accepta φ non sunt in pr̄ia: ex textu
euāgelij pbat φ si tales nō obtinēt regnū celoꝝ: vt fate-
bat̄ Pelagi⁹ & veꝝ ē. ɔñs ē vt mittant̄ cruciādi in ignez
eternū. vñ ait sic. pmū enī locū fides catholicoꝝ regnum
credit eē celoꝝ: vñ non baptizat⁹ excipit̄ 2ᵐ gehēne: vbi
cū apostata vl a fide chr̄i alien⁹ eterna supplicia experiet̄.
Tertiū penit⁹ ignoram⁹: imo nec eē in scripturis sanctis
īuenim⁹: finge pelagiane locū ex officina pueril dogma-
tis tui: vbi alieni a chr̄i gr̄a vitā rege & glie possidē paruli
pr̄it dextera iusti sedētis iudicis: & sinistra regnū est & ge
hēna vita: & mors iusti sunt & iniqui. In dextera igit̄ iusti
sūt ɔstituti. In sinistra opary iniqtatis: in regno requies
baptizatoꝝ: in gehēna pena īcredulοꝝ: vita ad letitiā glo
rie: mors ad fletū & stridorē dētiū: iusti ī regno pr̄is sicut
chr̄o: iniq ī igne eterno parato diabolo & āgelis ei⁹: & ime
diate subdit. φ ista nō signant diuisiones mltoꝝ locoꝝ ī sꝫ
duoꝝ tñ. s. regni celoꝝ: q̄ deferunt̄ dextera vita iusti glo-
ria &c.

ria rc. z gehēne quo referuntur sinistrā iniustitia z quelz
mala tormenta. vbi inqt mors que scda ē: nisi finiaƒ: sz
cruciatu durabilis erit. z tūc arguit. Qui ḡ baptiçat⁹ non
est in his q̄ sūt in regno celoꝝ nō pōt reperiri: z si nō ibi:
qz vere nō ibi putas ne pelagiane iam sentis vbi: q̄si di-
cat. apte videre ōbes ꝙ reperiƒ in gehēna. Ex his pz ma-
nifeste ꝓpositū. tum qz ṗ dicit ꝙ alien⁹ a fide chri suppli
cia experieƒ eterna. expientia aūt supplicij sine cruciatu
z pena sensus nō intelligiƒ. tum qz qlibz ƒm eū. vel in re-
gno celoꝝ vel in gehēna: ꝑ quā mors scda cruciatu semꝑ
durabilis: z vbi flet⁹ z stridor dentiū: vbi ɔcludit eē īfan-
3m tes nō baptiçatos. ¶ 3° in ƒmōe de baptismo paruuloꝝ
ɔtra pelagianos. z est. iz. i de v̄bis Apli ex eodē fundamē
to ṗmisso cōcludit. venturus est inqt dn̄s z iudicatur⁹ de
viuis z mortuis: sicut euāgelium loquiƒ. duas ptes factu
rus est dexterā z sinistrā. Sinistris dicturus. Ite in ignē
eternū qui paratus est diabolo z angelis eius. dextris di-
cturus. venite bn̄dicti patris mei percipite regnuz qḋ pa-
ratū est vobis ab origine mundi. hanc regnū noīat. hanc
cū diabolo dānationē nullus relictus est medi⁹ loc⁹ vbi
ponere queas infantes. z subdit. Si ḡ dextera erit z sini-
stra z nullū mediū locū in euāg⁹ nouim⁹ q nō in dextera
ꝓculdubio in sinistra. ḡ q nō in regnū ꝓculdubio in ignē
eternū. Si dicaƒ ꝙ infantes h⁹ vtiqz erūt in igne īferna-
li: non tn̄ patienƒ ab illo. H in ɔ̄ntib⁹ excludere videƒ ex
v̄bo chri i. qd ꝑ regnū: z qd ꝑ ignē eternū itelligeret decla-
rauit. vn̄ de ipso chro subdit Augu. extrema snia vt doce
ret q̄d sit regnū: z qd sit ignis etern⁹: tūc inqt abibunt isti
in adustionē eternā. iusti aūt in vitā eternā. Ex H pz ꝙ il
li qb⁹ diceƒ. ite in ignē eternū: patienƒ cōbustionez ignis
eternā. ¶ Et ɔfirmari posse videƒ H ꝑ rōnē: qm̄ vna ea-
dēqz snia oēs dānati iudicabunƒ ad ignē eternū: iter q̄s i-
fantes h⁹ ɔcludenƒ. nec eni aliā sniaz legim⁹ dādā de eis
spālem. Cōstat aūt ꝙ ceteri siue hoīes siue angeli dānati
nō solū ex illa snia itelligunƒ iudicari ad ignē illū: q̄ sint
in ipso tm̄mō localr ɔtinēdi: sed qz sunt ab ipo veraciter
cruciandi. igiƒ ita videƒ sentiendū de snia ṗdicta quo ad
dānatos infantes. pro H ēt facit ꝙ idē Aug. subdit ad Cō
sentiū in illa epla. q̄rū ad oculos. Illi inqt q ad iudicium
resurrecturi sunt nō cōmutabunƒ in illā incorruptelā: q
nec doloris corruptionē pati pōt. illa nāqz fideliū est atqz
scōꝝ. Isti v̄o ꝑpetua corruptōe cruciabunƒ: qz ignis eoꝝ
nō extingueƒ: z vermis eoꝝ nō morieƒ. Cōstat aūt ꝙ ta-
les infantes de nūero eoꝝ sunt q ad iudiciū sunt resurre-
Cōfir. cturi. ¶ P̄. Sic tu de ipis q̄rū ad iclusionē localē tm̄mō
illō chri v̄bū intelligeres: sic ali⁹ de ceteris dānatis forsi-
tan exponeret: nec ex scriptura vt videƒ posset dcm̄ eius
plus q̄z tuū reprobari. ¶ Ex his vt videƒ. pz Aug. sensisse
z ex itētiōe ɔ pelagianos ꝓbasse ꝙ h⁹ ifantes penā ignis
z cruciatū patianƒ: z nō tm̄ penā dāni q̄ ē carētia dīne vi
siōis: imo talē opionē in ṗallegato ƒmone post v̄ba recita
ta videƒ attribuere pelagio. vn̄ ait. videris eni tibi mise-
ricors: qz nō ei. s. ifanti non baptiçato auferes vitaz: dānas
tn̄ quē sepas a regno celoꝝ: dānas: nō eū ꝑcutis: sz in exi-
liū mittis. nā qui exulant viuūt si sani sunt. in doloribus
corꝑis nō sunt. nō torquenƒ. nō carceris tenebris affligū-
tur. hec illis sola pena ē nō eē in patria. ¶ Et ṗterea nul-
libi vnqz legi Aug. d. ꝙ ipsi nō patianƒ penā ignis aut pe
nam sensus aut ꝙ tm̄ puniantƒ pena illa dāni. nec ēt vidi
ab aliquo allegatū ꝙ alicubi diceret aliq̄z talē sniam. vn̄
satis mihi videƒ eū alteri⁹ fuisse snie. Cum eo in H ēt vi-
Grego. deƒ mihi ɔcordare btm̄ Grego. 9. mor. suꝑ illo v̄bo Iob.
9. multiplicauit vulnera mea etiam sine cā. d. nōnulli eni
ṗus a p̄nti luce subtrahunƒ q̄z ad pferēda bona mala ne
merita actiue vite ꝑueniant. Quos qz a culpa originis sa-

lutis sacra nō liberant. z H ex ꝓprio nil egerūt: z illuc ad
tormēta ꝑueniūt: tormētū aūt ꝓprie cruciat⁹ z pena sen-
sibilis dī. Itē imediate. Quib⁹ vnū vuln⁹ est corruptibi-
les nasci aliud carnalr emori. Sz qz post mortem quoqz
eterna mors sequiƒ occulto ei⁹ iustoqz iudicio ēt sine cā
vulnera multiplicanƒ ꝑpetua qppe tormēta ꝑcipiūt qui
nihil ex ꝓpria volūtate peccauerūt. vn̄ posset ēt satis for
tis rō formari ad ꝓpositū vt videƒ. qm̄ si nullā aliā penā
q̄z dāni ṗcise infantes tales post mortez paterenƒ: sequiƒ
ꝙ eis multo meli⁹ post mortē: z ēt post finalez eoꝝ dāna
tionē q̄z fuerint in vita ista mltas sensibiles penas z cru-
ciatus patianƒ: z cū H carent diuina visiōe. post eoꝝ autē
dānationē nullā penā sentirēt: sz tm̄ dīna visiōe carerēt.
Sed ɔ̄ns videƒ falsuz. nā oium dānatoꝝ peior post iudi-
ciū finale futura videƒ esse cōditio. Et H ēt videƒ ꝓbare
in spāli q̄rū ad ꝓpositū text⁹ allegat⁹ iuxta expōnē Gre.
cū diciƒ. Multiplicauit vulnera mea. nō eni multiplica-
renƒ: sed potius minuerenƒ si nullā penā ṗter illā caren-
tiā diuine visiōis haberēt. ¶ Qui viā istaz tenere vellet
posset ridere ad ꝓbatiōes ꝑtis opposite. vn̄ ad rōnem fa ad rōes
ctam ad qōnē diceret ɔ̄nam nō valere: qz non solū culpe factas
actuali debeƒ tristitia pene sensibilis: sz etiā culpe origi-
nali: z H notat Augu. in auc̄te de fi. ad pe. supius allegata.
cum ait. qz si pctm̄ ꝓprie actionis rc. H etiā notat beatus
Greg. statim post v̄ba eius ṗallegata expōnēs eius ēt sine
cā. d. q itaqz nullū ꝓpositū adiungēs ex solo originis rea
tu ṗmittiƒ quid iste in illo extremo examine q̄rū ad hu-
mani sensus estimationē: nisi sine cā vei nāliter. Sed tn̄
sub discretiōe dīna iustū ē vt ꝓpago mortal' velut infru-
ctuosa: arbor ēt in ramis fuet amaritudinē quā traxerit
ex radice. Vulneratio autē vt pz pena sensibili capitur. z
q̄uis ƒm hūanā estimationē nō debereƒ ei q nullū ꝓprie
actiōis pctm̄ habuit. sz tn̄ dei occultā iustitiā debeƒ ei q
origīalē culpā ɔ̄xit. ¶ Auctoritas decretal' nō ꝓbat ɔ̄naz
qz illa nō dicit ꝙ soli⁹ culpe actual' pena sit cruciat⁹ gehē-
ne. z ꝑ idē pz ad auc̄tē Apoc. qz cū illa snia stat: ꝙ ēt alijs
q nō se glificauerūt l ōlitijs deneƒ tormētū z luct⁹. ¶ Ad
2m qḋ est ex Aug. z ench. dōm ꝙ nō cōcludit ꝓpositūz: qz Ad 2m
valde bn̄ stat sil' ꝙ ipsi patianƒ penā sensibilē: z ꝙ eoruz
pena sensibil' sit mitissima respectu penaꝝ illoꝝ q actua-
liter peccauerūt. Et ꝑ certo si diligēter inspiciaƒ. ibidem
intētio Aug. videƒ eē ad op^m ei⁹ qḋ itēdiƒ ꝑ arg^m z ꝑ ṗn-
cipali ꝓposito. vn̄ i ṗn° imediate ṗcedētis capli. ait Aug.
qcūqz ab illa ꝑditiōis massa q̄ scā ē ꝑ hoiez: ṗ^m nō libera
tur ꝑ vnū mediatorē dei z hoiuz. resurgēt qdē z ipsi vnus
quisqz cū sua carne: sed vt cū diabolo z angelis ei⁹ puniā
tur: z paulo post. nec moueat inqt q̄uo in eis corꝑ⁹ icorru-
ptibile si dolere poterit: aut q̄uo corruptibile si mori non
poterit. nō est eni v̄a vita nisi vbi feliciter viuiƒ: nec v̄a in
corruptio nisi vbi salus nullo dolore corrūpiƒ. vbi āt īfe-
lix mori nō siniƒ: vt ita dicam mors ipsa: nō moriƒ: z vbi
mors ꝑpetu⁹ nō iterimit: sz affligit ipsa corruptio nō fini
tur. Ex his pz eū velle ꝙ qlibz nō liberat⁹ a massa ꝑditio-
nis: q̄les ɔstat eē ifantes: de qb⁹ ē ƒmo resurget cū carne
sua: vt in illa dolores patiaƒ: z ꝑ ɔ̄ns qlz talis hēbit sensi-
bilē penā: iter hos re^n mitissimā dicit fore penā eoꝝ q so
lū originale hūerūt. ¶ Ad 3m dōm ꝙ nec ex illa decreta- Ad 3m
li ꝓbaƒ intētū. nā decretal' nō dic̄ ꝙ sola carētia dīne vi-
siōis sit pena pcti original': nec (vt ēt supra dixi) ait ꝙ so
lius actual' pcti cruciat⁹ gehēne ē pena: quoꝝ vtrūqz vel
alteꝝ dōm eēt vt sufficeret ad illud ꝓbādū. Itē ꝙ tales
exclusiue nō sint itelligēde ex illa ḋcretali pz. Tū ex glo
sa ibidē: q̄ dicit. ꝑuuli q sine baptismo decedūt i tenebris
manēt. de cō. d. 4. nulla ṗter. z pena illa mitissima ē oīuz
de con. d. 4. de ꝑliante: z tn̄ sempiterno igne puniunƒ dis.

eadē firmissime: ⁊ est auctoritas Aug. superius allegata. ecce q̄ pter tenebras ponit penā ignis. Tū3 ēt q2 ad ppositū q̄ vult decretalis ɔcludere neutra illarū exclusiuarū opportuna ē. vult enī pbare q̄ dormiēti vel amēti nō dimittit p baptismū originale pctm: sicut dimittit puulis. ⁊ supponit q̄ in talib° sit ēt actuale pctm. probat aūt h: q2 pena originalis pcti est carētia visiōis dei. actualis vo pena pcti gehēne ppetue cruciatus. vn̄ si pm̄ dimitteret alicui altero nō dimisso talis nō careret visiōe dei pp originale pctm dimissum: ⁊ cruciaret in gehēna ppetuo pp reatum criminis actualis. s3 hec tāq̄ icōpossibilia sese nō patiuntur: imo mutuo aduersanſ h decretalis. p3 ēt q̄ tota ista argumēta° stat ēt si pter carentiā diuine visionis sit alia pena originalis pcti. nā adhuc cū dimitteret originale eximeret ille a pena talis carētie. ¶ p̄. Constat q̄ pcti actualis nō solū cruciat° gehēne est pena: sed ēt carētia diuine visionis. vn̄ chrian° qui nullū h3 originale si decedat cū reatu actualis mortalis semp carebit dei visiōe: sic igit ex hoc qđ dicit decretalis: q̄ pena actualis pcti est cruciat° gehēne nō tolliſ: qn ēt ei° pena sit carētia diuine visionis: sic nec ex h qđ ait q̄ pena originalis pcti est carentia diuine visionis: excludiſ q̄ eius pena ēt sit cruciat° gehenne. Auctēs vo Magistri negaret q teneret hāc viā nec eā pponderaret auctoritatib° Aug. atq3 Greg. ¶ Quia tn̄ hui°. q. non vidi ptē aliq̄ expsse determinatā ab ecclia. ⁊ tremendū mihi videſ negare auctēs scōꝝ. ecōtra ēt nō est tutū ɔire cōi opi. ⁊ cōsensiōi magroꝝ nroꝝ: idcirco neutri parti alteram pferens diiudicationē earū lectori relinquo.

¶ Di. XXXIIII. XXXV. XXXVI. ⁊ XXXVII. Qō. I.

Circa di. 34. ⁊ tres alias sequētes in qbus Magr̄ inqt de qditate ⁊ cā pcti actualis. Quero vtrū actualis pcti hs sit cā imediata efficiēs. Arguo q̄ nō. pmo sic. Mali nulla est cā efficiēs. igitur neq3 pcti. p3 ɔn̄a. q2 oē pctm est malū. an̄s pbatur. q2 cuiuscuiq3 est aliq̄ cā efficiēs ipsum est aliq̄ entitas seu eēntia. nulla enī cā efficit nihil seu nō ens. S3 malū nō est aliq̄ entitas: q2 fm Aug. de fi. ad pe. malū nihil aliđ est nisi puatio boni. Et. 83. q. dicit q̄ totū hoc nomē mali de spēi priuatiōe repertū est. puatio autē nulla entitas est. igiſ ⁊c. ¶ 2° fm Aug. 12. de ci. dei. mala volūtas nō h3 cām efficiētē: sed deficientē. mala volūtas vtiq3 pctm est. igiſ peccatū nō habet cām efficientē: ⁊ si non. igitur deus non est causa efficiens peccati.

Contra de° est imediata cā efficiēs saltē ptialis ois entitatis. igiſ ⁊ pcti actualis. an̄s p3 p illud Aug. 83. q. de° oiu3 q̄ sunt cā est. ⁊ Joānis pmo. oīa p ipm facta sunt. ɔn̄a pbaſ ex diffinitiōe data p eūdē de pctō in li. de duabus alab°: vbi ait. q̄ pctm est voluntas retinēdi vel cōsequēdi qđ iustitia vetat: ⁊ vn̄ liberū ē abstinere. ⁊ cōstat q̄ ibi diffinit pctm actuale. volūtas aūt q̄libet est entitas aliqua. igiſ ⁊ pctm est entitas: ex quo p3 ɔn̄a.

In dissolutione huius. q. tres erūt articuli. nā3 pmo videbiſ vtrū malū sit aliqua entitas: ⁊ an sit aliqua efficiēs causa mali. 2° videbitur verum peccatū sit entitas aliqua ⁊ quō peccatum sit malū. 3° videbitur id quod queriſ principaliter.

Quantum ad primū articulū pmitto q̄ malū pōt dupl'r capi. Uno° p eo qdē qđ denolaſ malū. sicut dicim° hoīe3 malū ⁊ angelū malū ⁊ aurū malū: ⁊ sic de alijs. Alio° p eo. vn̄ pmo aliqd denolaſ seu est malum pmo mō cū loqmur de malo. h nomē malum sumiſ adiectiue. cū āt loqmur 2° mō sumiſ substātiue ⁊ est synonymū huic noī malitia: qđ euidētius retinet formā nominū abstractoꝝ ⁊ pncipaliū a qb° cōcreta ⁊ q̄ vocanſ sumpta deriuanſ. Itē aliq̄ denoianſ mala diuersimode fm q̄ diuersaz analogiā hnt ad malū 2°° acceptū: quēadmodū ēt fm diuersaz analogiā ad sanitatē3 aliq̄ diuersis significatiōib° denoianſ sana. vt declaraſ. 4. meta. ⁊ sil'r ēt de hīs q̄ infirma vel egra dn̄r. q̄dā enī sic denoianſ: q2 subiecta sunt egritudinis ad bonū itellectū quo puatiōibus deputam° subiecta q̄dā: q2 cause sunt egritudinis: q̄dā al'r ⁊ q̄dā al'r. Sic ēt est de malo: vt patebit in sequentib°. ex qbus ēt pdicta distinctio declarabiſ. h pmisso pono ɔnes ad articulū istū: quaꝝ pma ē: q̄ malitia seu malū: vn̄ pmo aliquid denoiaſ malū: qđ vocari pōt p se malum seu iux̄ Ansel. de casu diaboli. pōt dici malū simpl'r vel malū simplex: nō est aliq̄ entitas: sed pura puatio seu defect° boni debiti. 2ª ɔ̄ est: eodē mō sumendo malu3 q̄ q̄uis malū nō sit aliqua entitas qđlibet tn̄ est in aliqua entitate. 3ª ɔ̄ est. de malo accepto pmo° s. p eo q̄ denolatur malū qđ iux̄ Ansel. nō simpl'r dī malū: s3 malū aliqd ⁊ est q̄ aliqđ malū est entitas: ⁊ nō tn̄ oē. Ex qbus cōtter patebit q̄ alicui° mali ē aliq̄ cā p se efficiēs ⁊ alicui° nō. ¶ Primā ɔnē pbo p° auctoritatib°. ait nāq3 Ambro. in li. de isa. ⁊ aīa. ⁊ eum ēt allegat Augu. li. p° ɔ Jul. in fine. Quid ē malitia nisi boni indigētia. Item Augu. in enchi. Quid est aliud qđ malū diciſ nisi puatio boni. ⁊ idē đ fi. ad pe. vt in p° arg° ad. q. est allegatū. Itē de moribus manicheoꝝ circa pn̄ ait. nulla nā malum: ⁊ nām accipit ibi vl'r p entitate. vn̄ paulo post subdit. nā ⁊ ipsa nā nihil est aliud q̄ id qđ itelligiſ in suo gn̄e aliqd esse. Itaq3 vt nos nouo noie ab eo qđ est eē vocam° eēntiā q̄ plerūq3 etiā substā noiam°: ita veteres q hec noīa nō hēbāt p eēntia ⁊ subā nām vocabāt: ⁊ nō mlto post ait: q̄ malū nō fz eēntiā: sed fm puationē rectissime dī. Item de nā boni circa pn̄. Malu3 nihil aliud ē q̄ corruptio vel modi vel spēi vel ordinis nālis. Et ɔ eplā3 fundamēti. Quis inqt dubitet totū illđ qđ dī malū nihil aliđ eē q̄ corruptiōem: possent qdē alij atq3 alij vocabl'r alia atq3 alia mala noiari: s3 q̄ oiu3 rerū malū sit in qb° mali aliqd aiaduerti pt corruptio est. Et h p multa exēpla patefacto subdit. Or si nō iueniſ in reb° malū nisi corruptio nō ē nā. nulla nāq3 nā malū ē. ⁊ nām vl'r p entitate accipit: sicut supra: vt p3 diligēter inspiciēti. Itē. 8. sup gen̄. neq3 enī vlla nā mali ē: s3 amissio boni h nomē accipit. ⁊ eadē vba scribit. 2. đ ci. dei. i fine. ⁊ eādē p2sus sniā3 ponit isra. c. 22. Itē Leo papa in eplā ad thoribiū austorigēses epm ɔ errores pscilliani. fides inqt vaq̄ ē catholica oium creaturarū siue spūaliū siue corporaliū bonoꝝ cōsiteſ eē subam ⁊ mali nullā esse nām. Itē Ansel. de casu diaboli. malū inqt nō ē aliđ q̄ nō bonū aut absentia boni: vbi d3 aut expedit eē bo°: qđ aūt nō est aliđ q̄ absentia ei° qđ ē aliqd vtiq3 nō ē aliqd ⁊ sil'e dicit de cō. vir. ¶ Alie auctēs plures adduci possent: s3 iste sufficiāt. 2° declaro ɔnē rōne. ⁊ suppono vnū qđ est euidēs. s. q̄ oē qđ denoiaſ malū vel denoiaſ malū ad se seu absolute quēadmodū dī aurū malū vel vinum malū: ⁊ sic de alijs. aut denoiaſ malu3 in ordine ad aliud. v3 q̄ alicui dī malū sicut venenū dī eē hoi vel alteri aiali malum. In vtrisq3 pbaſ ppo° ⁊ de pmis sic. q̄l3 res si careat aliquo bono sibi debito dī mala: qcqd aliud ipsa habeat vel nō hēat: ⁊ si nō careat aliq̄ tali bono qcqd aliud hēat vel nō hēat nō dī mala. q̄ q̄l3 res p ex carētia alicui° boni debiti dī mala. ex quo sequiſ ppo°: sic p3 ɔn̄a ē euidēs: ⁊ an̄tis pma ps p3. nā q̄libet res eoipso q̄ caret aliq̄ pfectiōe sibi debita iperfecta ē ⁊ vitiosa: ac p h mala censeſ. vn̄ vt ait Augu. 3. de li. ar. tātū addiſ malitie vitioꝝ q̄tū nārū itegritati minuiſ. Et ppea paulo post subdit. qđ pfectiōi nāe deesse ɔspexeris id vocas vitiū. Et in pn̄° se quētis capli dicit. q̄ id recte vitupas q̄ nō ita ē vt debuit.

Marginal notes (left column): p° (beside "sic. Mali nulla est cā efficiēs"); cap. 21. q. 6. (beside "malū nihil aliđ"); 2° ca. 7. (beside "volūtas nō h3 cām"); Oppo° q. 16. (beside "Contra"); p° arti° (beside "Quantum").

Marginal notes (right column): T. c. 2. (beside "significatiōib°"); cap. 20. (beside "lum seu iux̄ Ansel."); p° ɔ̄ (beside "¶ Primā ɔnē"); Aug. ca. 12. (beside "Quid ē malitia"); cap. 22. (beside "vel ordinis nālis"); cap. 22. cap. 9. Leo (beside "ligēter inspiciēti"); cap. 6. Ansel. cap. 5. cap. 5. p° (beside "fides inqt" to "sent: s3 iste"); cap. 33. (beside "sef. vn̄ vt ait Augu.").

2ª pars ꝯ̄nis ēt pꝫ.nā si res nō careat aliquo bono vel ꝑ
fectiōe sibi debita iā itegra ꝛ ꝑfecta ī suo genere existet.
ac ꝑ h̄ nec deficiēs nec vitiosa vel mala.vn̄ si aurū oēm
ꝑfectionē sue nāe debitā q̄ꝫtū ad spēꝫ ꝛ modū seu gradū
ꝛ mēsurā vel ꝓportionē in spe:ꝛ q̄ꝫtū ad ordinē ꝛ habitu
dinē ad aliud hēat vtiqꝫ q̄cūqꝫ alio nō sue ꝑfectiōi debi
to careat:aut q̄cq̄d aliud hēat:dūmō ꝑꝑ illud non careat
aliquo debito sibi ꝑfectū ꝛ bonū aurū dicet̄.vn̄ siue cale
fiat siue īfrigidet̄:aut aliā aliquā q̄litatē suscipiat.dū t̄n
nullo bono ꝓuet̄ semꝑ bonū manet ꝛ nō vitiosuꝫ.ꝛ iō di
cit Ambro.vbi supra.ꝙ nō sunt mala nisi q̄ ꝓuant̄ bonis
ca:12ª ꝛ Augu.in ench sicut ingt corporib' aīaliū nihil est aliud
morbis ꝛ vulnerib' affici q̄ꝫ sanitate ꝓuari ꝛc.ita subdit
ipe ꝛ aīarū q̄cūqꝫ vitia nālia sunt ꝓuatōes bonoꝝ:volēs
per h̄ dicere ꝙ res intantū p̄cise sunt male vel vitiose inq̄ꝫtum
cap.5. aliquo suo bono ꝓuant̄.Qđ ēt ꝯfirmat̄ per Ansel.de cō.
vir.ait eni nulli eēntie est aliud malū eē q̄ꝫ deesse illi bonum
qđ dꝫ hēre.deesse vō bonū qđ dꝫ adesse nō ē aliqd eē:q̄re
malū eē.nō ē vlli eēntie aliqd esse:ꝛ ꝑ h̄ vult dicere malum
nō eē vllā eēntiā.de his ēt q̄ dicūt̄ mala in respcū ad alia.
ꝓbat̄ ꝯ̄.q2 quecūqꝫ sunt aliqb' aliis mala:iō p̄cise sunt il
lis mala:q2 illis nocēt:ꝛ iō p̄cise nocent:q2 illa aliq̄ bono
ꝓuant.i.q2 ꝑꝑ ipsa illa aliquo bono ꝓuant̄.igit̄ q̄cūqꝫ sic
dicunt̄ vel sunt mala ex carētia alicui' boni ꝓ̄ sunt mala.
ꝯ̄ña euidens est.ꝛ añs declarari posset in singulis discur
rēdo.si eni venenū serpētis nō plus ꝓuaret hoīem aliquo
suo bono q̄ꝫ priuet serpentē nō plus esset hoī malū q̄ꝫ sit
serpenti.Silr si panis nō plus lederet accipitrē q̄ꝫ hoīeꝫ
nō plus eēt sibi malū q̄ꝫ hoī:ꝛ eꝫ.si ita necaret hoīem vt
necat accipitrē:ita esset hoī malus sicut est accipitri:ꝛ ita
Cōfir. in oībus claret qđ dcm̄ est.¶ Confirmo istud ꝑ Augu.in
de morib' manicheoꝝ.vbi ostēdit ꝙ q̄lꝫ talia nō inq̄ꝫtū
tales nāe seu entitates sunt:sunt alicui mala.Sꝫ soluꝫ in
quātū sunt alicui icōueniētia.i.discōueniētia.vn̄ in oīb'
talib' dicit:ꝛ ostēdit solā incōueniētiā eē malū.h̄ est illa
esse mala aliis inq̄ꝫtū incōueniūt.Inq̄ꝫtū āt icōueniūt no
cēt.vn̄ ait.quis posset efficere vt sibi incōueniētia nō no
cerent:sꝫ vlterius vt ait magr̄ ꝑpe p̄nͫ li.q̄cq̄d nocet bo
no aliquo ꝓuat eā rem cui nocet.nā si nullū bonū adimit
nihil prorsus nocet:ꝛ paulo post dicit ꝙ nocere bono pri
2ª ꝯ̄ uare est ex qb' oībus totū añs declaratuꝫ est.¶ Cōclusio
2ª est eadē' sumēdo malū:ꝙ q̄ꝫuis malū nō sit aliq̄ enti
tas.qđlibꝫ t̄n ē ī aliq̄ entitate ad eū sensuꝫ loquēdo quo
dicim' cecitatē eē ī oculo ꝛ tenebrā ī aere:ꝛ silr ꝓuatiōes
cap.26. in suis subiectis.hāc ꝯ̄nē ꝓbo ꝑ auctib' Aug.ait eni Aug.
in ench.mala oīo sine bonis ꝛ nisi in bonis esse non pñt.
q̄ꝫuis bone sine malis possint.ꝛ certū ē:vt ex p̄cedētibus:
pꝫ ꝙ loquit̄ de malis vt sumit̄ malū in ꝓposito ꝛ bonis
q̄ sunt entitates vel nāe:sic̄ pꝫ ex exēplis q̄ immediate in
duxit.pōt eni ingt hō vel angelus nō eē iniust':iniust' āt
nō pōt eē nisi hō vel angelus:ꝛ bonū ꝙ hō ꝛ bonū ꝙ an
cap.13. gelus malū ꝙ iniust'.Itē.nā ingt si corruptiōe cōsumit̄
nec ipsa corruptio remanebit nisi vbi eē possit subsisten
te nā ꝛ absqꝫ medio infert.ac ꝑ h̄ nullū est qđ dī malū si
nullū sit bonū.vbi Aug.duas iplicat ꝯ̄ditiās.vna ē si nul
lū sit bonū.nulla ē nā in q̄ sit corruptio.alia ē.si nulla sit
nā in q̄ sit corruptio nullū est malū:ꝛ ex hac pꝫ ꝓpositū.
Itē de morib' manicheoꝝ nō longe a p̄nº.Querā inquit
3º qđ sit malū.vidbis fortasse corruptio.qs ꝛ h̄ negaue
rit gñale malū esse.ꝛ subdit.sed corruptio nō ē in seipsa.
sed in aliq̄ subā quā corrūpit.h̄ etiā pꝫ ex auctib' addu
ctis ad p̄mā ꝯ̄nē qbus habet̄ ꝙ malū non est nisi ꝓuatio
boni.oīs aūt ꝓuatio ꝓprie loquēdo de ꝓuatiōe est subie
Cōfir. ctiue in aliq̄ entitate ad bonū intellectum.¶ Cōfirmat̄
istud ꝛ etiā ipsa p̄ncipalis ꝯclusio ꝑ rōnē.q2 vt ꝓbatū est
res que absolute dicit̄ mala.iō p̄cise dicit̄ mala:q2 caret
bono sibi debito.nō igit̄ absoluta negō boni ē malū seu
malitia.Sꝫ negatio boni in re cui illud bonum debetur.
¶ ꝓ̄.Si nō qđlibꝫ malū eēt in aliq̄ entitate absoluta ne
gatio boni eēt malū:vt ꝓus.sed h̄ est falsuꝫ.qm̄ sm̄ h̄ se
quit̄ ꝙ negō alteri' mūdi ab isto ꝗ est seu aliū mūdū nō
esse est qđdā malū.ꝛ silr cuiuscunqꝫ boni possibilis negō
est qđdā malū:qđ nullus diceret.Itē sequit̄ ꝙ āteq̄ꝫ de'
creauit aliquā rē erant multa mala.imo ifinita.nā nullū
bonū creatū erat:imo sequit̄ ꝙ multa plura mala fuerāt
ac etiā erant q̄n̄ p̄mo creauerat entia.ꝛ oīa erāt valde bo
na q̄ꝫ essent bona sicut ꝛ poterāt plura eē bona q̄ nō erāt
q̄ꝫ erāt illa que creauit.sed oīa hec sunt absurda.igit̄ ꝛc.
¶ ꝓ̄.Si nega' boni quā dicim' malū eēt absoluta nega'
vel ex nulli' boni negōne aliq̄ res diceret̄ mala:vel si ex
alicui' boni negōne res aliq̄ diceret̄ mala ex eadē vel si
mili q̄libet alia res diceret̄ mala.pꝫ.q2 nō potior rō esset
de vna re q̄ꝫ de alia.sed ꝯ̄ñs pꝫ falsum.nā ex carētia iusti
tie hō dicit̄ malus:ꝛ ex carentia visus aut oculi aut forti
tudinis corporalis equ' dicit̄ ꝛ est malus.ꝛ sic de multis
aliis posset exēplū poni:ꝛ t̄n aurū nec ex carentia iustitie
aut visus dicit̄ aut est malū.¶ 3ª ꝯ̄ est.de malo denoīati
ue dcō.ꝛ est ꝙ qđdā malū est entitas:ꝛ qđdā nō.h̄ q̄ꝫtum 3ª ꝯ̄
ad p̄mā partē satis est clara taꝫ de his malis que dnoīan
tur mala denoīatiōe actiua.vtpote q2 priuāt aliud bono
seu q2 ꝑꝑ ipsa aliud ꝓuat̄ bono sibi debito.nam cōstat ꝙ
venenū qđ ē malū hoīs est aliq̄ entitas:ꝛ panis ꝗ ē malū
accipitris est entitas aliq̄.ꝛ sic de aliis multis:q̄ꝫ etiaꝫ de
his que denoīant̄ mala denoīatiōe passiua:ꝛ per moduꝫ
subiecti.vꝫ illa q̄ ꝓuant̄ suo aliquo bono.nā constat ꝙ ꝛ
malū aurū ꝛ malū vinū ꝛ malus hō ꝛ malus angelus sūt
entitates alique.vn̄ Augu.in ench.Quid est malus hō ni cap.15.
si mala nā.q2 hō ē nā.Quātū ēt ad partē scđam.vꝫ ꝙ nō
oē qđ denoīat̄ malū est aliq̄ entitas.pꝫ.nā abstinere pror
sus a cibo ꝛ potu est malū aīali.ꝛ t̄n nō ē aliq̄ entitas.silr
claudicare est hoī malū:nec t̄n est aliq̄ entitas:q̄ꝫuis ipse
hō claudicās.ac ēt pes hoīs ꝛ spatiū ꝑ qđ claudicat enti
tas aliq̄ sit.Et iō dicit Augu.in de ꝑfectione iustitie circa
p̄nͫ.ꝙ claudicatio actus est nō res.ꝛ ideꝫ dicit de rapina
quā ēt dicim' esse malā.ꝛ idē dōm est de q̄lꝫ alio cōplexe
t̄n significabili qđ nos dicim' eē malū.nullū eni tale ꝓ
prie dī esse res seu entitas aliq̄:vt declaratū fuit ꝓ̄º li.Ex
his pꝫ q̄liter sumpti mali ē cā aliq̄ efficiēs:ꝛ q̄liter non.
nā malitie seu ꝑ se mali cū nulla entitas sit.nulla ē ꝓprie
loquēdo cā efficiēs.oē eni efficiēs facit aliqd eē ꝛ aliquā
entitatē.nec ꝓprie dī eē scm̄:qđ nihil ē.vn̄.7.meta.dicit T.c.22.
Phs.ꝙ oīa q̄ fiūt ab aliq̄ fiūt ꝛ ex aliq̄ ꝛ aliqd.cui' dictū
q̄ꝫtū ad p̄ͫ ꝛ vltimā ꝑticulā vtiqꝫ verū est.Iteꝫ.5.physi. T.c.7.
vult ꝙ oīs gñatio est ex nō esse in eē:ex quo sequit̄ ꝙ oē
qđ generat̄ capit esse.ꝛ ꝑ ꝯ̄ñs fit aliq̄ entitas.Et silr ideꝫ
iudiciū ē de quolꝫ qđ ꝓprie loquēdo dī fieri.Cōfirmat̄
per Aug.in de Gen̄.ad litaꝫ iperfecto dicēte.Nō eni deuꝫ
fecisse tenebras dcm̄ est.s.in illa scriptura Gen̄.in q̄ vni
uersoꝝ creatio p̄ma refert̄.qm̄ ingt spēs ipsas deus fecit
nō ꝓuatiōes que ad nihilū ꝑtinēt.vn̄ ab artifice deo fcā
sunt oia.ꝛ paulo post ēt ait.Spēs naturasqꝫ ipsas de' ꝛ fa
cit ꝛ ordinat.ꝓuatiōes aūt spērū defectusqꝫ nārum nō fa
cit:sed ordinat t̄n.Itē hypoḡ.vn̄sione p̄ma circa mediū.
Mors ingt ꝓuatio vite est nomē t̄n hīs non essentiā:ꝛ
ideo de' eius auctor esse dici nō pōt.q̄cq̄d eni deū fecisse
dicim' hꝫ eēntiā.i.spēs est.eēntia eni dī ab eo qđ est ꝛc.ꝑ
h̄ eadē pꝫ ꝙ nec mali denoīatiue accepti.qđ t̄n nulla est
ꝑ se entitas:est aliq̄ cā efficiēs:mali aūt dnoīatiue sūpti
qđ vtiqꝫ aliq̄ entitas est:vere ē aliq̄ cā efficiēs sicut ꝛ cu
iuslꝫ creature.¶ Cōtra p̄dicta pōt argui.ꝛ p̄mo ꝯ̄ ꝯ̄nem ꝯ̄ p̄dcā.

pmā quā dī malū 2° mō sumptū seu maliciā ipaȝ nō esse
6m aliquā entitatē. pbaꝛ hui⁹ oppositū pmo ex allegatis p
ȝne. ibi enī dī q mala sunt in bonis: ꝛ silr sequiꝛ q cōtra
rio q̄ malū dī est in aliq̄ suba: sed q nulla entitas est. in
nulla entitate esse pōt. vñ pure nihil nullus diceret eē in
2m ca.5. aliquo. ¶ 2° ꝓ Ansel. de co. vir. q̄uis malū qd iniusticia
est semp sit nihil: icōmoditas tñ q̄ malū est: vñ icōmoda
dr̄ mala aliqñ pōt eē: vt cecitas ꝛ surditas aliqñ videꝛ
esse aliqd vt dolor ꝛ tristitia. igiꝛ aliqd malū est entitas.
Nec pt dici q dolor ꝛ tristitia dicanꝛ mala dnoiatiue tñ
vt vȝ dicanꝛ iō pcise. qꝛ puant eū in q̄ sunt aliquo bono
sibi debito: qm̄ vbi oio nulla absentia alicui⁹ boni seq̄re-
tur ex ipsa: adhuc ipsamet ꝓ se essent q̄dā mala hñtis: ꝛ
illi per ipsa malū eēt: qm̄ doleret ꝛ tristareꝛ. ¶ Cōfirma
tur. qꝛ pena inq̄tū est pena est qddā malū. vñ malū diui-
ditur cōiter in malū culpe ꝛ pene. tristitia aūt ꝓm se ē pe
3m na: ꝛ silr dolor. igiꝛ vtrūqȝ ꝓm se est qddā maluȝ. ¶ 3° si
tristitia nō esset ꝓm se malū: ꝓ pcise: qꝛ aliquo bono puat
tristem. seq̄reꝛ q si quis puareꝛ illo bono. nec tñ hñet tri-
sticiaȝ: sicut hñ possibile est p diuā saltē potētiā: tātū ma-
luȝ ille patereꝛ: ꝛ tātū mali ei eēt q̄ eēt: si cū B q illo pri
uareꝛ bono ēt actualr magnā hñet tristitiā: qd videꝛ ab-
4m surduȝ cōcedere. ¶ 4° ꝓm B. ois pena eēt pena damni ꝛ
5m nulla eēt pena sensus ꝯ cōem distinctionē doctorū. ¶ 5°
si malū ꝓ se nō est nisi pura puatio boni debiti quelibet
talis puatio est qddā malū. pȝ ꝯña. sed ꝯña est falsum p°:
qꝛ in reb⁹ creatis a deo qñ pmo create sunt nullū fuit ma
cap.5. lum. vñ ꝓm Aug. in ench. Singula erant bona: siꝛ vo vni-
uersa valde bona. ꝛ tñ multe fuerunt tunc puatiōes in re-
bus creatis. vñ tenebre erāt super faciē abyssi. terra etiaȝ
erat inanis ꝛ vacua seu icōposita ꝛ inordinata: q̄ vtiqȝ de
noiatiōes puationū sunt. ¶ ꝓ. Si deus anteq̄ Adā pec-
casset annihilasset vtutes ꝛ alias perfectiōes eius accñta
les cōseruata suba eius sicut bene potuisset de sua poten-
tia absoluta. vtiqȝ Adā caruisset aliquo bono sibi dbito.
ꝛ tñ nullū fuisset in eo malū: qd pbaꝛ. nā ꝓm Aug. in de
Geñ. ad lrām iperfecto in pn°. oē qd malū dī: aut pctm̄ ē:
aut pena pcti. in eo aūt non fuisset pctm̄. pȝ. ꝛ per ꝯña nec
6m pena pcti. ¶ 6°. si creareꝛ aliqs angelus cū solis nālibus
bonis nō hñtib⁹ incōpossibilitatē ad actuȝ peccati. ꝛ iste
postmodū peccaret: ipse fieret malus per pctm̄: vt certuȝ
est: ꝛ tñ non puareꝛ aliquo bono sibi debito plus q̄ ante.
Silr si vn⁹ exñs in pctō mortali de nouo iterū peccet fit
vtiqȝ peior q̄ erat prius: ꝛ tñ nullo bono puaꝛ plus q̄ añ.
qꝛ ante priuatus erat omni eo cui pctm̄ est incōpossibile.
ꝯ 2m ꝯn igiꝛ nō oē malū est puatio boni debiti. ¶ Cōtra 2am ꝯnē
ēt argui pōt. p°: qm̄ totalis negō eēndi alicuius sube. q̄lis
eēt negō angeli michaelis si totalr ānihilareꝛ: nō esset in
aliq̄ entitate. ꝛ tñ ipsa eēt malū: imo qddā magnū malū.
igiꝛ nō oē malū ē in aliq̄ entitate. pȝ ꝯña. nā idē iudiciū
est de totali negōne eēndi alicui⁹ creabilis anteq̄ creeꝛ:
qd eēt de negōne totali alicui⁹ annihilati: sunt aūt de fcō
multa creabilia q̄ simplr nihil sunt. añs quo ad scdaȝ ptē
pbaꝛ. qꝛ negō maioris boni ē mai⁹ malū. Suba aūt ange-
li est mai⁹ bonū q̄ aliq̄ sua accñtalis pfectio. igiꝛ ei⁹ ne-
gatio est mai⁹ malū. ¶ ꝓ. Priuari aliquo bono est malū
ꝛ puari illo ꝛ quodā alio bono ē pei⁹: sicut passio ē hoi pri
uari sapiētia ꝛ iusticia siꝛ q̄ puari tñ sapiētia: ꝛ silr pei⁹
est puari manib⁹ ꝛ pedib⁹ q̄ pedib⁹ tñ. igiꝛ puari siꝛ oī-
b⁹ bonis est mlto pei⁹. imo vt videꝛ est pessimū seu sum-
2m mū malū. ¶ 2°: qꝛ simplr nō eē ē magis fugiēdū q̄ care-
re certo bono accñtali sibi debito. igiꝛ ē mai⁹ maluȝ. añs
notū. ꝯña pbaꝛ. qꝛ sicut nihil est appetendū nisi bonum.
3m sic nihil est fugiendū nisi malū. ¶ 3°: qꝛ cuiuslȝ boni posi-
tio est bona. igiꝛ ꝛ cuiuslȝ boni remotio est mala. vel sic:
quelibet entitas est bona. igiꝛ cuiuslȝ entitatis negatio ē
mala. nō cuiuslȝ aūt entitatis negō ē in aliq̄ entitate. pȝ
de negōne sube. igiꝛ ꝛc. ¶ Ad pmū dōm illas locutiōes Ad pm
ꝛ silr oēs alias auctorū significātes puatiōes aliq̄s esse in
reb⁹ q̄buscūqȝ nō esse accipiēdas in sua ppꝛietate: sed ad
sensum quē auctores hēbāt q nō intendebāt significare
aliquas entitates eē in q̄busdaȝ aliis entitatib⁹: sed poti⁹
eas nō inesse q̄ inesse debebāt. ꝛ iō cū maluȝ aliqd dī esse
in re aliq̄ nō aliud significaꝛ nisi q aliqd bonū illa nō hȝ
qd ipsa deberet hēre. B docet Aug. in de Geñ. ad lrām iper
fecto sup illo. ꝛ tenebre erāt sup faciē abyssi. Re vera q
diligēter cōsiderat qd sint tenebre nihil aliud inuenit q̄
lucis absentiā. ita igiꝛ dctm̄ est. tenebre erāt sup abyssuȝ.
ac si dcm̄ eēt nō erat lux sup abyssum. ꝛ sicut B de vbo eēn-
di sic ꝛ de vbo hñdi docet eē intelligēdū in li. de vita bea
ta. vbi dicit q locū aliquē hēre tenebras nihil aliud est q̄ cap.3.
lumē nō hēre: ꝛ hēre stultitiā vel egestatē. nō aliud ē q̄ nō
hēre sapiaȝ. Et q̄obrē inq̄t ipse vt qd volo explicem sicut
prit ita dī hȝ egestatē. q̄si dicaꝛ hȝ nō hēre. Ex his pȝ q ex
talib⁹ locutiōib⁹ nō pōt cōcludi q mala aut aliq̄ puatio
nes sint vlle entitates. sile in sña ex toto ponit Ansel. de ca.14.
casu dia. ꝛ de cō. vir. c.5. ¶ Ad 2m dōm q ꝛ dolor ꝛ tristi Ad 2m
tia: ꝛ quecūqȝ entitates alie q̄ dicanꝛ incōmoditates vel
icōmoda. ac p B mala nō sunt malitie seu mala 2° mō ac
cipiendo malū: sed pmo tñ. s. denoīatiue ex alicui⁹ boni pri
uatiōe q̄ est ꝓm se malū. ꝛ B pȝ: qꝛ nihil dī cōmodū vl i-
cōmodū nisi ad aliud. vñ qd ē vni cōmodū alii ē icōmo-
dum. q̄cq̄d aūt alicui est icōmodū. iō est icōmodū: qꝛ no-
cet. ꝛ iō nocet: qꝛ aliquo bono puat: vt supra adducebaꝛ ex
sña Aug. de morib⁹ manicheoꝝ. Cū arguiꝛ ꝯ B pmo: qꝛ
vbi nulla oino ꝛc. adhuc dolor ꝛ tristitia eēnt ꝓm se q̄daȝ
mala hñtis: ꝛ p ipsa esset illi male. nego: q̄nimo dico q si
nullo suo bono p illā puareꝛ nō minus hñ ei eēt cū illis
q̄ sine illis. qd pȝ. qꝛ neq̄q̄ sibi illa nocerent. iō vere est
illi male: qꝛ nocent puādo. s. aliquo suo bono saltē dlecta-
tiōe illa nāliter aīam ꝯsequēte: aut aliquo gradu ei⁹ q̄ in
se q̄escit ꝛ delectaꝛ dū nihil sentit aduersi. ꝛ B est illa dle
ctatio ex q̄ puenit vt nāliter quis ēt inexpta deuitet ad-
uersa. ꝓ sniaȝ Aug. 8. sup Geñ. ad lrāȝ. Et si dicaꝛ ꝯ B. qꝛ cap.25.
multa patiunꝛ dolorē ꝛ tristitiā q̄ nō delectanꝛ sic in se-
ipsis: vtpote aīalia irrōnabilia. taliū enī aīe nō sunt cogni
tiue sui. ac p B nec in seipsis seu de seipsis prit delectari.
Ad qd assumptū vȝ. q nō cognoscāt se falsuȝ est: ꝛ expsse
ꝯtra determiatiōnē Aug. ibidē sup Geñ. vbi euidēter ondit
oppositū. ꝛ silr. 2. d li. ar. sicut patere pōt volēti īsperi cap.8.
loca pdicta. Ad cōfirmatiōnē cū dī q pena inq̄tū pena
est malū si accipiaꝛ malū ꝯcte ad 2m modū tñ ppō ē fal
sa. Si vo accipiaꝛ cōiter ad pmū ꝛ 2m modū: esto q esset
vera: ꝛ silr minor sumpta sub ea nō cōcludiꝛ ꝯ ppositū:
qꝛ nō sequiꝛ. q̄libȝ pena est malū. igiꝛ q̄lȝ est malū 2° mō
accipiēdo malū. ¶ Ad 3m concedo q si quis puareꝛ aliq̄ Ad 3m
bono ꝛ nō hñet tristitiā nō min⁹ malū hñet nec min⁹ ma-
le sibi esset q̄ si siꝛ cū illa puatiōe magnā tristitiā hēret.
dūmō per illā tristitiam nullo alio bono vel gradu boni
puareꝛ. ꝛ B iō: qꝛ nihil ampli⁹ ipsa sibi noceret: ac per B
nec deteriorē faceret. ¶ Ad 4m dōm q ista locutio pena Ad 4m
dāni pōt esse intransitiua vt sit sensus pena q̄ est dānuȝ: ꝛ
sic loquunꝛ doctores cū distiguūt de pena dāni ꝛ sensus
per penā dāni intelligūt ipm dānū seu puationeȝ alicui⁹
boni. per penā aūt sensus aliqd sensibile nociuū. alio mō
illa locutio pōt esse transitiua: vt dicatur pena dāni pena
cāns ꝛ inferens dānū seu quā cōsequiꝛ dānuȝ: pōt q̄ ꝯña
illud accipi triplr. vno mō sumēdo penā dāni determia-
te pmo mō tñ. alio⁹ vt sumaꝛ pena dāni determinate 2°
mō tñ. 3° mō vt sumaꝛ cōiter ad pmū ꝛ 2m modum. Si
sumatur

sumat̄ p̄mo mō:negāda est ꝯña.⁊ silr si scdo mō sumat̄.
Si vō 3° capiat̄ supposito ꝙ omnis pena sit malū.conce-
dendū est ꝯña q̄ʒtum ad istā partez.oīs pena est pena dā-
ni:sed pro alia pte q̄.vʒ dicit̄.ꝙ nulla ē pena sensus negā
da est ꝯña.nā pena sensus ēt est pena dāni.i.quā ꝯsequit̄
Ad 5m vel cōcomitat̄ dānū.¶ Ad 5m dōm ꝙ cū di malū eē pri-
uationē boni debiti:intelligēdum est qn̄ dʒ inesse:⁊ sicut
dʒ.⁊ sic accipiēdo ꝯña cōcedo ip̄m.Ad id quo p̄mo ꝓbat̄
esse falsuʒ.supposito ꝙ terra p̄us tp̄e fuit inanis ⁊ icōpo-
sita ⁊ nō tn̄ p̄us nā vel cā.qꝛ tūc argu.nō bēret locū:dico
ꝙ tales p̄uatiōes nō erāt p̄uatiōes alicui⁹ boni ꝓ tūc de-
biti inesse.⁊ per ꝯñs non erant aliqua mala.vñ sicut fm
cap.25. Ugo de sacra.lib.p̄mo.p.6.ac etiaʒ Magr̄ʒ lib.2.d.20.si
Adam ante peccatuʒ filios genuisset illi nati fuissent par-
uuli corpore nec dum valentes loqui vel ambulare: sine
etiā scia ⁊ cognitione veritatis.⁊ per ꝯñs cū carētia mul-
torum bonoꝝ:que postmodū per etatis accessuʒ fuissent
adepti.⁊ tn̄ tales carentie bonoꝝ nō fuissent in eis vitia
aut mala vlla:ideo qꝛ illa bona nō erāt debita eis ꝓ tūc.
sicut dico ꝙ ille priuatiōes circa terrā nō erant mala ali-
qua:qꝛ bona apposita nō erant debita inesse pro tūc.Ad
aliam ꝓbatiōnē falsitatis illius cōsequentie: dico ꝙ illo
casu dato in Adā fuisset aliq̄d malū:non tn̄ culpe nec pe-
ne ꝓprie loquēdo de pena fm ꝙ pena dicit̄ a pendo pen-
dis.⁊ inde dicit̄ punio.vnde qui penā infert punire dr̄:⁊
q̄uis de scō ⁊ fm ordinationē diuinā oē maluʒ sit pecca-
tuʒ vel pena peccati actualis.s.vel origīalis:vt dic̄ Augu.
nō est tn̄ ipossibile esse aliq̄d malū q̄d nec peccatū sit nec
pena peccati.nec oppositū dicit Augu.ita esset in casu da-
Ad 6m to.¶ Ad 6m dico ꝙ tam angelus ille:q̄ʒ ēt hō p̄uaret̄ bo-
no aliquo.vtriq̄ʒ enī sicut ⁊ cuilibʒ rōnali creature bonū
est esse nāliter habilē ad bonū virtutis ⁊ esse magis habi
lem est magis bonū.hoc aūt bonū in quocūq̄ʒ peccāte mi
nuit̄ per peccatū.nā per peccatū fit magis habilis ad vi-
tium ⁊ minus habilis ad bonū:⁊ h̄ habilitas fm aliquos
est illud bonū ordinis seu ille ordo nālis:cuius corruptio
nē dicit Aug.esse malū in li.de nā boni:cū ait.Maluʒ ni-
hil aliud est q̄ʒ corruptio vel modi vel spēi vel ordinis
nālis.ad ꝓpositū dico ꝙ tam angelus ille q̄ʒ hō p̄uaret̄
bono hꝰ ordinis seu habilitatis nālis.non qꝛ postea non
Tho.p̄a eēnt habiles:sed qꝛ minus essent habiles q̄ʒ prius.¶ Ad
2.q.85. hoc pōt dici ꝙ vterq̄ʒ priuaret̄ bono nālis ordinis sumē
ar.5. do talem ordinē:iuxta sniam Aug.22.ꝯ faustū.vult eniʒ
ꝙ ordo qui nāliter esse dʒ in hoīe est:vt corpus sit subdi
tuʒ anime.inferior pars supiori.vtpote sensualitas rōni.
⁊ iteruʒ actio rōnis cōtēplatiōi:siue per fidē operantē si-
cut q̄ʒdiu peregrinamur a dño:siue per spēm sicut qn̄ eri-
mus equales angelis dei.hic autem ordo pōt attendi fm
actū ⁊ fm habilitatē:⁊ vtroq̄ʒ mō q̄ddā bonū est.Si enī
bonū est vt hō sit taliter ordinatus.bonū etiā est eē habi
lem taliter ordinari.h̄ aūt habilitas in quolibʒ peccante
minuit̄.nam quilibet hō ex peccato reddit̄ minus habi-
lis ad h̄ ꝙ rō dominet̄ in ipso sensualitati:⁊ contēplatio
actioni.silr angelus redditur minus habilis ad h̄ ꝙ eius
actio seu actiua vita cōtēplationi subdat̄.⁊ sic in ipso bo
ad argm num minuit̄.¶ Ad argumēta ꝯ scdam ꝯnem rn̄deo.Ad
ꝯ 2am ꝯ. p̄mū nego añs ꝓ parte scda.Ad p̄mā ꝓbationem dico ꝙ
nō quelibet maioris boni negatio est mai⁹ malū.imo ali-
qua negatio nō est malum:vt ex dictis pʒ.sed negatio ma
ioris debiti inesse cōstātia subiecti supposita.sicut nō q̄-
libet negatio maioris boni est maius vitiū vel maior de-
formitas vtpote q̄ nō supponit cōstātiā subiecti debētis
habere tale bonū:imo talis nec vitiū nec difformitas est:
q̄uis minoris boni negō in subiecto cui dʒ inesse ⁊ vitiū
⁊ deformitas sit.Ad scdam ꝓbationeʒ nego ꝯñam:⁊ si in

cōsequēte accipiat̄ ꝓpriū p̄uari.pʒ ꝙ iplicat ipossibilia.
nam cū p̄uatio ꝓprie accepta supponat constantiā subie-
cti ipossibile est aliq̄d priuari quin sit.⁊ per ꝯñs hēat seu
sit aliq̄d bonū.Si vō accipiat̄ iproprie:ita ꝙ significatū
subiecti ipsius cōsequētis sit idip̄m ꝙ nullū bonū habe-
re seu eē.adhuc nō tenet ꝯña ꝓpter cām dictam.s.qꝛ esse
malū.⁊ silr esse peius vel pessimū supponit cōstātiā sub-
iecti.vnde sicut nō sequit̄:vt innuit Augu.in de nā boni:
q̄uis id q̄d i eodē tp̄e min⁹ mouet̄ sit tardū:⁊ q̄d adhuc
minus sit tardius:nō tn̄ sequit̄ ꝙ id q̄d nullaten⁹ moue-
tur sit tardissimū vel maxime tardū.Et silr si illud lumi
nosum aliquo gradu sui luminis p̄uetur ip̄m fit obscurū.
Et si hoc alio tanto gradu fit obscurius.si tn̄ oī gradu lu-
minis priuet̄ nō fit obscurissimū:imo nec est obscurū:sʒ
tenebrosum:⁊ h̄ iō:qꝛ tarditas nō nisi ei q̄d mouet̄:⁊ ob-
scuritas nō nisi ei q̄d hʒ aliq̄d lucis inest.⁊ sic in ꝓposito.
quia malū seu malitia nō nisi existēti inest.¶ Ad scdaʒ Ad 2m
cōcedo añs:⁊ nego ꝯñam.Ad ꝓbationē dico ꝙ falsuʒ as-
sumit̄.nā ⁊ aliquid nō malū est fugienduʒ:vtpote cuius
oppositum est appetendum.esse vō vtiq̄ʒ appetēduʒ est.
¶ Ad tertiā etiā respōdendū est negando ꝯñam. Ad 3m

Quantum ad 2m articu.dico ꝙ pctm̄ actuale pōt 2s artis
dupl̄r accipi.vno⁹ ꝓprie ꝓ eo.s.ex quo
p̄mo denoiat̄ quis peccās.alio mō iproprie vel saltē mi-
nus ꝓprie.s.ꝓ aliquo iplicato in eo ex quo p̄mo denoiat̄
quis peccās vtpote ꝓ entitate aliq̄:quā faciēdo quis pec
cat:vel pro negatiōe seu nō esse entitatis alic⁹:quā nō fa-
ciendo quis peccat.Primo mō accipiēdo peccatū dicam
p̄mo q̄d est peccatū:⁊ ex eius descriptiōe inferā aliq̄ cor-
relaria.Scdo inquiraʒ an peccatū sic acceptuʒ sit aliqua
entitas.Tertio videbit̄ q̄uo peccatū sit malū.⁊ an eadeʒ
rōne dicat̄ malū ⁊ peccatū vel alia ⁊ alia.¶ Quantū ad Primū
p̄mū nihil asserēdo tn̄:sed tn̄ ꝓbabilr loquēdo videt̄ mi
hi posse dici ꝙ peccatum actuale nō est aliud q̄ʒ volunta
rie cōmittere aliq̄d vel omittere ꝯ rectā rōneʒ.Et ꝓpter
breuitatē cum satis sit in vsu vt tam eum q̄ peccat omit-
tendo seu nō faciendo q̄d facere dʒ:q̄ʒ eū qui peccat faciē
do q̄d nō dʒ:dicam⁹ male facere:cū tn̄ qui omittit ꝓprie
loquēdo nihil faciat inquātū hui⁹ dico sic.cōiter ⁊ large
vtendo vocabulo ꝙ peccatuʒ nihil aliud est q̄ʒ volunta-
rie agere ꝯ rectam rōnē seu ꝯ illud q̄d agendū eēt fm re
ctam rōnem.hoc declaro sic.omnis qui vere dicit̄ pecca-
re seu denominat̄ peccans.ex hoc p̄mo ⁊ precise dicitur
peccare.qꝛ ipse voluntarie agit ꝯ rectam rationeʒ:⁊ vtor
verbo agendi iuxta cōem:lʒ impropriaʒ acceptionē eius
premissam.igit̄ peccatū est voluntarie agere ꝯ recteʒ ra-
tionem.ꝯña clara est.nā noīe peccati nihil aliud signifi-
camus q̄ʒ illud:vñ quis p̄mo denominat̄ peccās:vt dcm̄
est.añs pʒ.qꝛ hoc solo posito quis dicit̄ peccare:h̄ solo re
moto nequaq̄ʒ.Si enī quis agat fʒ ꝙ recta rō iudicat eē
ab illo agendū:agit sicut agere dʒ.⁊ si sic nō peccat.nā op-
positū dicere scelus est fm Aug.3.de li.ar.¶ Cōfirmat̄. cap.37.
qꝛ cū omnis qui peccat inquātū hui⁹ recte vitupert̄ se-
queret̄ ꝙ qui ageret vt deberet agere recte vituperaret̄.
ꝙ vt dicit Aug.ibidem.execrabilis est insania ⁊ miserri- cap.35.
mus error.Rursus si quis volūtarie agit contra illud q̄d
ab illo agendū esse iudicat recta ratio.agit ꝯ illud q̄d dʒ
ac per hoc recte vituperat̄.non vituperaret̄ autē recte si
culpa careret ⁊ non peccaret vt clarum est.⁊ etiam ponit
Aug.eodeʒ li.igit̄ ex hoc p̄mo ⁊ p̄cise quis peccat seu est cap.p̄.
peccans.sic loquendo de peccato.qꝛ ipse voluntarie agit
contra rectam rationē.huic descriptioni cōuertibilis est
⁊ cōsona descriptio Aug.qui.42.cōtra Faustū diffiniens
peccatū ait.peccatum est factū vel dictū vel concupitum
aliquid ꝯ eternā legeʒ moxq̄ʒ q̄d per eternā legē intelli-

gat exponens subdit. Lex vo eterna est ratio diuina:vel
volūtas dei ordinē naturalē conseruari iubens pturbari
vetans.tantū ğ valʒ qđ ait ʒ eternā legē q̄tuʒ si dicaᷓ ʒ
diuinā rōnē ⁊c.cuʒ igiᷓ diuina rō vtiqʒ rectissima semp
sit oē qđ est ʒ eternā legem est ʒ rectā rōneʒ.Et gegd est
ʒ aliquā rectā rōnē est ⁊ ʒ quālibʒ rectā rōnē de eodem.
nā circa idē q̄libʒ rō recta cuilʒ rōni recte cōsonat ⁊ nul
la alicui aduersaᷓ:sicut nec veritas veritati.sequiᷓ ꝙ gc
quid est ʒ rectā rōnē est ʒ eternā legē.ac per h̄ s̄ʒ Augu.
recte dicaᷓ peccatū esse fcm̄ vel dcm̄ vel cōcupitū aliqd
cōtra rectā rōnem.i.vt post patebit facere vel dicere vel
cōcupiscere:que oīa sub vocabulo agendi cōprebenduntᷓ
ʒ rectā rōnem.si queraᷓ cur potius dico absolute ʒ rectā
rōnē q̄ʒ ʒcte cōtra rōnē diuinaʒ.Rn̄deo ne puteᷓ pecca
tum esse p̄cise ʒ rōnē diuinā ⁊ nō ʒ quālibʒ rectā rōnem
de eodē:aut estimeᷓ aliquid esse pctm̄:nō qꝛ est cōtra ra
tionē diuinā inquātū est recta.sed qꝛ est cōtra eā in q̄tuʒ
est diuina.nam si per īpossibile rō diuina siue de⁹ ipse nō
esset aut ratio illa esset errans adhuc siquis ageret cōtra
rectā rōnem angelicā vel humanā aut aliā aliquā si qua
eēt peccaret.Et si nulla penitus esset ratio recta adhuc si
quis ageret ʒ illud qđ agendū esse dictaret rō aliqua re
cta si aliqua esset peccaret.Et ideo in ponēdo cōclusionē
dixi peccatū esse agere cōtra rectā rōnem seu ʒ illud qđ
agendū esset s̄m rectam rōnē.¶ Ex dictis sequunᷓ tria
p̄ᵐ corᵐ correl.vnum est ꝙ ꝓprie vt supra loquēdo de pctō.pctm̄
nō est aliquid incōplexe significabile:sed complexe tm̄.
ꝓbaᷓ.nam ꝙ aliquis agit ʒ rectā rōnē:tm̄ per orationeʒ
vel aliquid loco orōnis ei equiualēs in significando pōt
Cōfir. significari.¶ Cōfirmaᷓ.nā in ꝓhibitionib⁹ seu p̄ceptis
negatiuis illa que ꝓhibenᷓ ꝓprie dicunᷓ peccata ⁊ affir
matiuis opposita eorum que iubenᷓ.sed vtrobiqʒ sola cō
plexe significabilia sunt hm̄ōi.ergo sola talia ꝓprie peccata
appellanᷓ.⁊ ita ē de ceteris si qua sint nō ꝓhibita.assum
ptū pʒ discurrēdo.cū eni dr̄ non mechaberis:nec vir nec
mulier:nec aliquid incōplexe significabile ꝓhibeᷓ.Sed
ꝓhibetur ꝙ aliquis misceaᷓ nō sue:ita de ceteris pʒ cōsi
ʒ corᵐ p̄ᵐ deranti.¶ Sed ʒ hoc videᷓ p̄mo esse auctoritas Aug.ʒ
Faustū p̄allegata.dicit eni pctm̄ esse dictū vel fcm̄ vel cō
cupitū aliquid ʒ eternā legeʒ.cōstat aūt qđlibʒ p̄dictoꝝ
esse incōplexe significabile.vn̄ etiā ipse p terminos sim
2ᵐ plices illa significat.¶ 2ᵒ ad ideʒ est alia diffō ab eodem
data de pctō in li.de duab⁹ aiab⁹.ait eni peccatū est volū
tas retinēdi vel cōsequēdi qđ iustitia vetat.ↄstat autē ꝙ
volūtas seu volitio est aliquid incomplexe significabile.
¶ Cōfirmaᷓ.qꝛ in plurib⁹ locis Aug.⁊ alij sancti maluʒ
motū volūtatis seu volitionē malā dicūt eē peccatū.⁊ cō
stat ꝙ illa est incōplexe significabilis:ita bn̄ sicut scia co
lor vel eclū.ğ peccatuʒ est aliqd incōplexe significabile.
Ad p̄ᵐ ¶ Ad p̄mū dico qđ vt superius tetigi illi termini simpli
ces.dcm̄ factū cōcupitū:ponunᷓ loco infinitiuoꝝ suorum
verboꝝ verbalr̄ stantiū cū īplicatiōe suppositorū suorū.
ac per hoc equiualēter significationē hn̄t cōplexoꝝ:⁊ est
sensus:peccatū est aliqđ dicere vel facere ⁊c.qđ ita sit pʒ.
nā si cōcupitū haberet īpropie incōplexā significationē
vtiqʒ supponeret p re concupita ⁊ denotareᷓ ꝙ illa esset
peccatū:qđ falsuʒ est.Certū ē eni ꝙ si qs cōcupiscat vxo
rem p̄ximi vel possessionē ipsius nec vxor illius nec pos
sessio est peccatū.idē pʒ de illo termino factū:si quis eniʒ
adulterareᷓ actualiter se adultere cōmiscēdo nihil incom
plexe tm̄ significabile est factū ꝙ sit peccatuʒ istius.nec
eni ipse nec adultera est pctm̄.nec aliquid aliud appet fa
ctum ibi nisi forte ꝓles aliq̄ generetur:sed nec illa pctm̄
est.ergo illū alteri cōmisceri est qđ Augu.vocat factū:⁊ il
lud est peccatū eius.Si dicaᷓ ꝙ ibi ē aliquid fcm̄.s.actus
adulterādi seu adulteriū ipm̄.Nō valʒ.qꝛ nō est fingere
que entitas aut quid incōplexe significabile distinctum
ab adultero ⁊ adultera sit actus adulterandi seu adulteri
um.sed h̄ dicunᷓ de tali cōplexe significabili quale signi
ficaᷓ cum diciᷓ de aliquo ꝙ ipse adulteraᷓ seu cōmisceᷓ
vxori alterius:⁊ sunt talia vocabula sic īposita pp̄ breui
tatem locutiōis:nec ēt dici pōt ꝙ illud factū qđ dr̄ pecca
tum est cōcupiscētia ipsa seu volūtas cōmiscēdi se vxori
alterius.nā ibi Aug.ponit illa tria vocabula.dcm̄ factum
cōcupitū.vt cōprehendat tria genera peccatoꝝ q̄ cōiter
distinguunᷓ.s.oris cordis ⁊ operis.vbi per ↄcupitū signi
ficat peccatū qđ quis cogitando cōmittit:per factum vo
significat peccatū qđ quis exterius cōmittit qđ cogitaue
rat exequēdo.nō igiᷓ per factū intelligit ibi Aug.concu
piscentiam illaʒ.¶ Ad 2ᵐ pōt dici ꝙ illud nomē volun Ad 2ᵐ
tas poniᷓ loco hui⁹ infiniti velle verbalr̄ stantis:⁊ equa
let illa diffinitio huic.pctm̄ est velle retinere vel cōsequi
qđ iustitia vetat.⁊ sic saluaᷓ tota intētio Aug.⁊ sustineᷓ
ꝓpositū.Alio mō pōt dici ꝙ Augu.non accipit ibi stricte
peccatū ⁊ ꝓprie sed īpropie.scʒ pro actu malo quem ali
quis agēdo peccat.talis eni act⁹ frequēter ab eo ⁊ ab alijs
vocaᷓ peccatū:q̄uis nō ipse scʒ agere ipm̄ ʒ rectā rōneʒ
ꝓprie peccatū dicaᷓ.Et per hoc pʒ ēt ad cōfirmationem.
¶ 2ᵐ correlariū est ꝙ multa ex se sunt peccata ⁊ nō p̄e 2ᵐ corᵐ
cise.qꝛ ꝓhibita.gnimo posito ꝙ nō forēt ꝓhibita adhuc
talr̄ agens peccaret.⁊ loquor hic de ꝓhibitione stricte.s.
īperatiua qua sup̄ior inferiori īperat nō facere h̄ vl̄ illō:
pʒ istud correlariū ex dictis:qꝛ in multis quis possʒ age
re ʒ rectā rōnē:esto ꝙ de nō agēdo nullū p̄ceptū recepis
set.igiᷓ ⁊c.Assumptū pʒ.qꝛ esto ꝙ nullū p̄ceptum datum
fuisset aut foret hoī dandū adhuc an̄tiliāte deo posset co
gnoscere ⁊ iudicare deū nō esse odiendū:sed diligēdū su
per oīa.vtpote summe bonū ⁊ oīuʒ bonoꝝ nostroꝝ aucto
rem:posset ēt cognoscere parētes ⁊ presertim virtuosos ⁊
filioꝝ rectos emulatores eē honorādos a filijs.virū vir
tuosum inquātū huiꝯ nō eē odiendū.nemini eē iniurian
dum:⁊ multas alias virtutes practicas:quas etiā mundi
ꝓhi nō habētes vlla p̄cepta s̄m legē ꝓhibentē cognoue
runt.⁊ tn̄ cum oībus istis posset deum odire:vel nō sicut
dʒ diligere:parētes inhonorare:virtuti p̄ximi inuidere:
eiqʒ iniuriam irrogare:non minus q̄ʒ nunc possit habitis
p̄ceptis ad opposita p̄dictoꝝ.ↄña pʒ.tum qꝛ h̄ est pecca
re qđ volūtarie agere ʒ rectā rōnē.vt pʒ ex dictis.tuʒ qꝛ
taliter agēs pturbaret nālē ordineʒ quē lex eterna suari
iubet.sicqʒ peccaret s̄m Augu.ʒ Faustū.assumptū pʒ ex
eo ꝙ nālis ordo est vt oēs mores actionesqʒ hoīs sint rō
ni subiecte.vnde vt ait Aug.primo de li.ar.Aie moribus cap.7.
cum rō dn̄atur ordinatus hō dicēdus est.nō eni ordo re
ctus aut ordo appellandus oīo est vbi deteriorib⁹ melio
ra subijciunᷓ:⁊ paulo post.Rō ergo quare irrōnales aīe
mi mot⁹ regit est:qꝛ illud.s.dominaᷓ in hoīe cui domina
tio lege debeᷓ ea quā eternā esse cōperim⁹:⁊ h̄ snīa poni
tur ab eodē.22.cōtra Faustuʒ:vt superius tactū ē.¶ Cō
firmaᷓ h̄ rō ex intētionē Aug.in ep̄la ad Hylariū syracu
sanum.vbi distinguēs de lege nāli ⁊ lege scripta ait.Le
ge illa p̄uaricata q̄ est in vsu rōnis aīe rōnalis in etate ho
minis iaʒ rōne vtentis preuaricatores fiunt oēs pctōres
terre:p̄uaricata vo lege etiā illa que data est p Moysem
multo amplius abūdat delictum.Ex quib⁹ verbis pʒ ꝙ
si quis ageret ʒ solam legē nālē siue cōtra rectū iudiciuʒ
rōnis vtiqʒ peccaret:lʒ si cū h̄ superadditū p̄ceptū habe
ret amplius peccaret.¶ Ex h̄ ↄfirmaᷓ per illud Aposto Cōfir.
li ad Ro.Lex subintrauit vt abundaret delictuʒ qđ s̄m cap.5.
Augu.vbi p̄ximo:non de originali:sed de actuali delicto
accipiendū est.nō eni circa idē opus abundaret per sub
intrationē

intrationem legis delictũ homini operanti: vt ſm Augu.
intendit Apl's niſi hõ ante ſubintrationẽ legis idipſ3 agẽ-
do habuiſſet delictum. cõſtat aũt q̈ nõ habuiſſet ſi nihil
pᵐ eẽt pctm̃: niſi q2 ꝓhibitũ. ¶ Probat̃ et h̃ correlariũ ſm
ſe. q2 ſi nulla eſſent peccata: niſi q2 ꝓhibita ſequeret̃ q̈ ſi
hoĩes nulla p̃cepta accepiſſent quecũq3 agerent nõ pecca-
rent. p3. ſed ↄn̄a eſt falſu3. 7 expreſſe cõtra Aug. in epiſto-
la ad Aſſelicu3. vbi deputantib⁹ ſe poſſe ſuis virib⁹ iple-
re legem illã ſeu mandatũ quo dictũ eſt nõ concupiſces.
ait. Et per hoc fiũt nõ ſolũ peccatores: qꝺ eſſent etiã ſi le-
gẽ nõ accepiſſent. ſed etiã preuaricatores: qꝺ nõ eẽnt niſi
legẽ accepiſſent. ¶ P. Cõſtat q̈ gẽtiles ꝓbi qui legẽ nõ
cap.p. acceperũt in multis peccauerũt: ſicut et teſtat̃ Apoſtolus
2ᵐ ad Ro. ¶ 2º poſſibile eſſet homini nullo p̃cepto ad ſe fa-
cto neglectis eternis 7 ſpũalibus bonis ad tẽporalia cor-
poraliaq3 bona cõuerti. igit̃ 7 peccare. añs p3. q2 hoc põt
etiam habito p̃cepto in oppoſitũ. ↄn̄a p3. tum per Augu.
p̃mo de li. ar. h̃ enĩ ſm eum ibidem eſt peccare. tu3 q2 ſic
ꝑturbaret̃ nãlis ordo quẽ eterna lex ſeruari iubet 7 per-
turbari vetat: vt ſupra allegatũ eſt: nam vt ibi. l. de li. ar.
ca. vltio dicit Aug. peruerſi animi eſt 7 inordinati eis ſequendis
ſubyci qbus ad nutum ſuu3 ducẽdis potius diuino ordi-
3ᵐ ne ac vite prelatus eſt. ¶ 3º nõ legimus aliqꝺ p̃ceptũ da-
tum fuiſſe angelo 7 certũ eſt ita fuiſſe poſſibile: 7 tamẽ ſi
nullum p̃ceptu3 habuiſſet 7 dei equalitatẽ appetiuiſſet ſi-
4ᵐ cut appetyt vtiq3 peccaſſet. ¶ 4º ſi nihil eẽt peccatũ niſi
qꝺ ꝓhibitu3: cum poſſibile ſit nihil eẽ ꝓhibitũ: poſſibile
eſſet odire deũ 7 inuidere bono viro 7 mentiri nõ eẽ pec-
catum. 7 ſi ſic vt videt̃ poſſibile eẽt deũ mentiri: cui⁹ op-
poſitũ in p̃mo li. ꝓbatũ eſt ſufficiẽter. p3 ↄn̄a. q2 nõ aliun-
de videt̃ h̃ deo repugnare. niſi q2 mentiri eſt malefacere
7 pctm̃. poſſibile etiã eſſet deum odire ſeipſu3 7 inuidere
bono viro. qꝺ eſt abſurdũ dicere. p3 ↄn̄a. q2 hoc non vide-
tur ſibi repugnare: niſi q2 praua ſunt 7 peccata. ¶ Aucto-
Augu. ritatib⁹ etiam p3 correlariũ h̃. ait enĩ Augu. p̃mo de li. ar.
cap.3. Adulterium non iõ malũ eſt: q2 vetatur lege: ſed ideo ve-
tatur a lege: q2 malũ eſt. Ide3 in gloſa ſuper illꝺ Leui. 19.
nõ mentiemini. determinãs prius mendaciũ etiã quo ne-
mo ledit̃. 7 ſic pro ſalute illicitũ eſſe ac diuina lege ꝓhibi-
tum queriſ ↄn̄ter. an inquit: ex quo dictum eſt in lege nõ
mentiemini non liceat in tali caſu vel cauſa mentiri. 7 re-
ſpondet. d. S3 magis: q2 iniuſtu3 erat mẽdaciũ ideo ꝓhi-
bitum: nõ q2 ꝓhibitũ: ideo iniuſtu3. huic cõcordat ex to-
cap.5. to ſnia Phi. 2. ethi. nõ aũt ſuſcepit omnis opatio neq3
omnis alie paſſio medietatẽ. Quidã enĩ cõfeſtim nõ iſta
cõuoluta ſunt cũ malitia puta gaudiũ de malo 7 inuere-
cũdia 7 inuidia. Et in opationib⁹. adulterium: furtum: ho-
micidiũ. hec enim oĩa 7 que talia dicũtur ſm ſeipſa mala
5 corᵐ eſſe. ¶ S3 ↄ̄ iſtã ↄnẽ correlariã videt̃ eſſe Augu. lib. 2. de
baptiſmo paruuloꝝ ad Marcellinũ. d. nãq3 nec peccatũ
erit ſi quid erit ſi nõ diuinitus iubet̃ vt nõ ſit. Itẽ ibidẽ
infra. Qꝺ inquit non vetat̃ per dei iuſtitiã ſi peccatum
eſt. Itẽ in li. de duabus aĩabus: nemo vituperatione ingt
vel dãnatione dignus eſt aut nõ ↄ̄ vetitum faciẽs: aut qꝺ
nõ põt non faciẽs. omne aũt pctm̃ vel vitupandũ eſt vel
dãnandũ. Ex h̃ aũt ſequit̃ oẽ pctm̃ eẽ ꝓhibitum. vnde 7
ibidẽ diffiniẽdo peccatũ dicit q̈ eſt volũtas retinẽdi vel
ↄſeq̃ndi qꝺ iuſtitia vetat. ¶ P. Ad idẽ val3 qꝺ ↄ̄ Fauſtũ
dicit diffiniẽdo peccatũ eẽ ↄ̄ legẽ eternam. lex aũt eterna
eſt ratio diuina vel voluntas dei ordinẽ naturalẽ ↄſerua-
ri iubẽs: ꝑturbari vetans. Ex quo et ſequit̃ oẽ peccatũ ꝑ
Cõfir. legem eternã eſſe vetitũ. ¶ Confirmat̃ iſta per auctorita-
te3 pſal. d. p̃uaricãtes reputaui oẽs pctõres terre. nõ oẽs
aũt eẽnt p̃uaricãtes niſi oẽ pctm̃ eẽt p̃cepto vel lege ꝓhi-
cap.4. bitũ. nã vt dicit Apl's ad Ro. vbi nõ ẽ lex nec p̃uaricatio

Itẽ Ambro. i li. de paradiſo. 7 allegat̃ a Magiſtro li. 2. d.
35. c. p. Quid ẽ inquit peccatũ niſi p̃uaricatio legis diue 7
celeſtiũ inobediẽtia p̃ceptoꝝ. ḡ in p̃uaricante peccatũ ẽ.
ſed in mãdante culpa nõ ẽ. nõ enĩ cõſiſteret pctm̃ ſi inter-
dictio nõ fuiſſet. hec Ambro. ex his ↄcludi videt̃ oĩa pec-
cata eſſe ꝓhibita a deo: nec ob aliud vlla eſſe peccata. niſi
q2 ꝓhibita. ¶ Ad iſta rñdeo q̈ ꝓhibitio põt dupl'r acci- Rñ.
pi. 7 ſil'r p̃ceptũ 7 lex. vno mõ cõiter: vt videl3 dĩ tam de
idicatiua: q̃3 et de iperatiua. Indicatiua eſt illa q̃ tm̃mõ
ſignificat̃ aliqd nõ eſſe agendũ ſeu aliud aliquid: ex quo
ſequit̃ ipm̃ agẽdũ nõ eẽ: ſicut cũ ſignificat̃ aliqd eẽ iniu-
ſtum aut prauũ ſeu vituperatiõe vel pena dignũ. Qualia
ſunt illa v̈ba Apo. ad Ro. Qui talia agũt digni ſunt mor- cap.5.
te. 7 ad Ephe. oĩs fornicator aut immundus aut auarus 7c.
nõ h3 hereditatẽ in regno chr̃i 7 dei. 7 illa pſal. Virũ ſan-
guinu3 7 doloſum abominabit̃ dñs. 7 multa alia v̈ba ex
quib⁹ colligit̃ q̃dã illicita eſſe 7 debere nõ fieri. 7 ſic ↄn̄r
dicunt̃ mõ aliquo ꝓhiberi. 7 ſil'r cũ enuntiant̃ aliqua eẽ
agẽda vel aliqd aliud: ex quo ſequit̃ ea agenda eẽ: vtpote
q2 dicunt̃ iuſta vel deo accepta aut digna retributiõe ſeu
laude vel gloria. dicunt̃ talia precipi p̃ceptõe indicatiua.
voco aũt eã indicatiuã: q2 vocal'r per v̈bũ indicatiui mo-
di exprimit̃. Sic aliqñ accipi nola ꝓhibitionis atq3 p̃ce-
pti a doctorib⁹ p3 p̃ Vgo. de ſacra. lib. p̃. pte. 6. vbi diſtin- cap.6.
ctiõe p̃miſſa de p̃ceptis nature 7 diſcipline. In precepto
inquit nãe tria ſunt. p̃ceptio ꝓhibitio 7 cõceſſio. p̃ceptu3
aũt nãe nos nihil aliud intelligimus q̃3 ipa3 diſcretionẽ
nãlẽ que itrinſecus aſpirata eſt: vt per eã hõ erudiret̃ de
his que ſibi vel appetẽda vel fugiẽda fuerant. q̃ſi enĩ qꝺ-
dam p̃ceptũ dare erat diſcretionẽ 7 intelligẽtiam agẽdi
cordi hoĩs aſpirare. Quid ḡ cognitio faciendoꝝ fuit niſi
q̃dã ad cor hoĩs facta p̃ceptio: 7 quid rurſus cognitio vi-
tandoꝝ fuit niſi q̃da3 ꝓhibitio. Quid v̈o cognitio eoꝝ q̃
media fuerũt eſtimãda niſi q̃dã cõceſſio 7c. ex his patet
q̈ oĩs cognitio quã h3 hõ de agẽdis vel vitandis quodã-
mõ p̃ceptio vel ꝓhibitio dĩ. 7 p̃ ↄn̄s indicatiua ſeu enun-
tiatiua cognitio. Impatiuã dico illã qua imperat̃ alicui
aliqd agere vel nõ agere: 7 h̃ exprimit̃ per v̈bũ iperatiui
modi vel aliud eius vice. 7 aliud ſil'r ſignificãdũ ſumpt̃.
ſicut cũ ait pſal. nolite loqui aduerſus deum iniquitate3:
aut cũ dñs ait. nõ mechaberis. nõ furtũ facies 7c. 7 ſi ſtri-
cte ac ꝓprie iſta ſumant̃ ea tm̃ impatiua dĩ qua inferio-
ri a ſuo ſuperiore iperatiue aliqd ꝓhibet̃. Scđo mõ põt
accipi ꝓhibitio ſpãliter 7 ſtricte. ſ. p̃ imperatiua tm̃ qua-
lis nũc eſt deſcripta. Modo ad ꝓpoſitũ dico q̈ oẽ pecca-
tum loquẽdo de ꝓhibitione p̃mo mõ eſt a deo ꝓhibitu3.
7 ſi aliquid nõ eſſet ſtante diuina lege que de⁹ eſt ꝓhibi-
tum ipm̃ nõ eſt pctm̃. nam oẽ peccatũ eterna lux cẽſet ſal-
tem indicatiue eſſe nõ agẽdũ: 7 ſi de aliquo nõ ſic cẽſeret
illud nõ eſſet cõtra rectã rõnẽ. 7 per ↄn̄s neq3 peccatum.
dico et q̈ aliqua peccata impoſſibile eſt non eſſe prohibi-
ta a deo ſic loquẽdo de ꝓhibitione. nam de aliquibus im-
poſſibile eſt quin ſit cõtra legẽ eternã: ſicut odire deũ: al-
teri iniuriari 7c. que ſm ſe mala ſunt: ſicut ipoſſibile eſt
nõ eſſe verũ deũ nõ eſſe odiendũ 7 nemini eſſe iniurian-
dum: ſic ipoſſibile eſt quin ſumma veritas lex eterna cẽ-
ſeat q̈ deus nõ eſt odiẽdus: 7 q̈ nemini eſt iniuriandum.
ac per hoc ipoſſibile eſt q̈ odire deu3 vel iniuriari proxi-
mo nõ ſit eterna lege ꝓhibitũ. 7 idem iudiciũ eſt de cete-
ris que ſ3 ſe iniuſta ſunt. Si v̈o loquimur de prohibitio-
ne ſecundo modo: ſic ſiue omne peccatũ ſit ꝓhibitum vt
quibuſdam videtur: ſiue nõ omne ſed aliqua tm̃ vt dice-
rent alq: quia de hoc nihil ad preſens diffinio: dico q̈ non
omnia neceſſario ſunt a deo ꝓhibita: imo nullũ: na3 poſ-
ſibile eſt 7 fuit deo nulli aliqꝺ tale iperiũ facere: vt certũ

est:tamē esto ꝙ nulla essent aut fuissent sic ꝓhibita ad h
si quis odiret deū ⁊ alia de qbus dictum est ageret vtiq̧
peccaret. Isto secūdo mō vt supra dixi accipio ꝓhibitio-
nē in ꝑdicto correl:⁊ sic accipit̄ a doctorib⁹ cum talis que
stio disputat̄.auctoritates vō oēs tam Aug.ꝙ̄ Ambro.le-
gem ⁊ ꝑceptū ac ꝓhibitionē accipiūt ꝑmo mō.ideo non
sunt ꝯ me. Ad auctoritatē psal.dico ꝙ etiā ꝑuaricatio du
pliciter accipit̄.s.cōiter:quo quilibȝ dr̄ ꝑuaricator q agit
ꝯtra legē:cōiter loquēdo de lege.⁊ spāliter prout.s.ille tm̄
dicit̄ ꝑuaricator qui agit ꝯtra legeȝ spāliter ⁊ secūdo mō
sumptā.primo modo ⁊ nō secūdo intelligēdū est dictum
psal.sicut expsse pȝ per Aug.in ꝑallegata epistola ad Hy-
3ᵐ cor.ᵐ larium. ❡ 3ᵐ correlarium est.ꝙ multa pōt hō facere que
deus nō pōt illi ꝑcipere vt faciat.non accipio autē facere
ꝓprie.vt vȝ.ideȝ est qd̄ entitatem aliquā ꝓducere. Sed
improprie:quēadmodū aliquē ex eo ꝙ pōt fornicari vel
pōt abstinere a fornicatione:aut aliud aliquid cōplexe si
gnificabile mediāte infinitiuo alicui⁹ verbi dicim⁹ pos
se aliqd facere:ꝙ̄uis nullū talium ꝓprie dici possit fieri:
sic tm̄ est mos loquēdi vt oīa talia isto vno gn̄ali vocabu-
lo cōprehēdamus.sic igit̄ intelligēdo correl. Istud ꝓba-
ꝑᵐ tur primo sic.multa pōt homo facere que ipse nunꝙ̄ pōt
bn̄ facere.igit̄ multa pōt homo facere que de⁹ nō pōt illi
ꝑcipere vt faciat.ꝯn̄a ꝓbat̄.qr quecūq̧ homo pōt facere
si deus pōt illa sibi ꝑcipere vt faciat:hō pōt illa facere ex
ꝑcepto diuino.quecunq̧ aūt homo pōt facere ex ꝑcepto
diuino vtiq̧ pōt illa bene facere.naȝ quicquid homo fa-
ciat implēdo dei ꝑceptuȝ bene facit sicut ⁊ quicqd faciat
transgrediēdo mandatum male facit. Si ergo quecunq̧
hō pōt facere deus pōt illi ꝑcipere vt faciat:quecūq̧ hō
pōt facere ipse pōt bn̄ facere. h aūt repugnat antecedenti.
q̄re ꝯn̄a bona.an̄s vō ꝓbat̄.qr vt pȝ ex 2° correla.multa
sunt ſm se mala que hō pōt facere.talia aūt nūꝙ̄ pōt bn̄
facere.alr̄ male faciēdo bn̄ faceret:⁊ male facere eēt bn̄
facere:qd̄ implicat repugnantiā.pȝ ꝯn̄a.qr quodlȝ eorū
2 que sunt ſm se mala est qdāȝ male facere. 2°:qr hō pōt
multa facere que nunꝙ̄ recta rōne iudicari pn̄t eē facien
da.⁊ per ꝯn̄s que ipse nunꝙ̄ pōt bn̄ facere.nam nunꝙ̄ cō
uenit aliquid bn̄ facere:nisi illud faciendū sit ſm rectam
rōnē. Assumptū ꝓbat̄.qr multa sunt que nō esse faciēda
est verum necessariū.⁊ per ꝯn̄s ea esse faciēda est falsum
impossibile.ac per hoc nūꝙ̄ vera seu recta rōne iudicari
pn̄t esse facienda:⁊ tm̄ illa pōt hō facere.verbi gratia.ne-
mini esse iniuriandū:nulli pro bono malū esse reddendū:
nulli esse inuidendum.⁊ multa alia que circa agibilia ita
sunt ꝑma ꝑncipia:⁊ per se nota esse vera:sicut ꝙ si eidem
aliqua sint equalia sibiinuiceȝ sunt equalia:⁊ si equalib⁹
equalia addant̄ que fiunt sunt equalia:aut q̄cūq̧ alia ꝑ⁹
cap.18. ꝑncipia in speculabilib⁹.⁊ ideo Aug.2.de li.ar.de talibus
veritatibus ꝑmo notis circa agibilia:quas ipse vocat lu-
mina virtutum ⁊ regulas sapiētie:pro eo:vt ait:ꝙ quāto
magis quis ad agēdū vitam eis innititur tanto magis vi
uit sapiēter:dicit ꝙ ita sunt vere ⁊ incōmutabiles ꝙ̄ ve-
re atq̧ incōmutabiles sunt regule numerorūȝ:ꝙ̄uis alia
exēpla ponat ꝙ̄ supra posuerīȝ.qd̄ tm̄ nō variat ꝓpositū.
2 cap.5. 2° ꝓbat̄ idē an̄s auctoritate Phi.2.ethi.post verba supe
rius allata.h eni oīa ⁊ q̄ talia dicunt̄ ſȝ seipsa mala eē si
ne medio adiciētis: sed nō supabundātie ipsorum neq̧
defect⁹.nō igit̄ est vnꝙ̄ circa h dirigere.i.recte agere:sed
semꝑ peccare:neq̧ est bn̄ ⁊ nō bn̄ circa talia l eo qd̄ vt oȝ
⁊ qn̄ ⁊ quō.puta adulterari:sed simplr̄ facere qdcūq̧ ho-
rum pctm̄ est.textus clarus est. Aug.ēt in glosa sup leuit.
superius allegata.dicit ꝙ idolatria aut mechia aut furtū
2ᵐ iustū esse non potest.igit̄ nec bn̄ fieri. ❡ 2° principalr̄ sic.
nō possibile est deū aliqd agere ꝯ rectā rōneȝ.igit̄ multa
pōt:que nō pōt de⁹ illi ꝑcipere vt faciat.an̄s ꝓbat̄.qr nō
est possibile deū peccare.igit̄ nec ē possibile cū aliqd age
re ꝯ rectam rōnē.pȝ ꝯn̄a.qr si deus aliqd ageret ꝯ rectaȝ
rōnē:vtiq̧ peccaret:cū nō sit aliud peccare ꝙ̄ agere ꝯ re-
ctam rōnē:nec ex aliquo quis peccare dr̄ vt supra pȝ.ꝯn̄a
ꝑma ꝓbat̄.qr multa pōt homo facere q̄ si de⁹ preciperet
hoī vt faceret vtiq̧ ageret deus ꝯ rectā rōneȝ.verbi grā.
homo pōt alteri iniuriari:ꝓximo inuidere:deuȝ odire ⁊
hmōi ſȝ se peccata quecūq̧ taliū deus ꝑciperet ageret ꝯ re-
ctam rōnē.nō eni minus rectū ē ⁊ recta rō iudicat nō eē
ꝑcipiēdū homini vt deū odiat aut ꝓximo iniuriā faciat
vel inuideat alteri ꝙ̄ iudicet nō esse odiēdū deū aut ꝓxi
mo iniuriandū vel inuidēdū. ❡ Cōfirmat̄ idem ex ver- Cōfir.
bis Aug.83.q.ꝙ nō pōt prauus nō esse maloꝝ suasor qd̄ q.4.
si verū est:liquet per locum a minori ꝙ non pōt prauus
nō esse maloꝝ imꝑator seu ꝑceptor:multo siquidē peius
videt̄ mala ꝑcipere ꝙ̄ tm̄modo suadere.igitur si deus ta
lia ꝑciperet ipse prauus eēt:qd̄ est impossibile. ❡ 3° ideȝ 3ᵐ
sic.nullus pōt fieri deo ꝑcipiēte deterior.ergo multa pōt
homo facere que de⁹ ⁊c̄.pȝ ꝯn̄a.qr multa pōt homo face-
re que nō pōt facere quin faciēdo illa fiat deterior:vtpo-
te q̄ ſm se iniusta sunt ⁊ peccata.an̄s ꝓbo sic ꝓbat Aug.
83.q.ꝙ homo non pōt fieri deo auctore deterior.arguit q.3.
aūt sic.nullo sapiēte hoīe fit homo deterior.nō eni parua
ista culpa est:imo tanta est q̄ in sapiētē quēuis hoiem ne-
queat cadere. Est aūt deus oī hoīe sapiēte ꝑstantior.mul-
to minus igit̄ deo auctore fit deterior.multo eniȝ ꝑstātior
dei voluntas ꝙ̄ hoīs sapientis est. Simili mō arguo.nul-
lo sapiēte hoīe ꝑcipiente fit hō deterior.nam tanta culpa
est vt in sapiētē hominē cadere nequeat:sicut clarū ē ⁊c̄.
❡ Cōtra hoc pōt argui ꝑmo sic.oīa que pōt homo ꝑcipe ꝯ 3ᵐ cor.
homini vt faciat pōt ēt de⁹:ſȝ quecūq̧ pōt hō facere pōt
hō hoī ꝑcipere vt faciat.igit̄ ⁊c̄. ❡ 2°:oēm effectuȝ possi- 2ᵐ
bilē fieri a creatura pōt de⁹ facere ꝑ seipȝ. h pȝ ex dictis
in ꝑmo lib.distin.42.q.1.sed preceptum quo homini pre
ciperet̄ vt odiret deum aut qdcunꝙ̄ aliud ex se malū est
possibile fieri a creatura.puta ab hoīe vel diabolo.igit̄ ⁊
tale preceptū pōt deus facere per seipsum.⁊ sic quicquid
homo pōt facere de⁹ pōt ei ꝑcipere vt faciat. ❡ 3° de aul 3ᵐ
lo possibili ab homine fieri si ipȝ ponatur a deo ꝑcipi im
plicat̄ vl̄ infertur aliqua ꝯdictio.igit̄ quodlibȝ possibile
ab homine fieri pōt deus illi precipere vt faciat. ❡ 4°:si 4ᵐ
aliqua non possȝ hoc videretur de illis que supius dicta
sunt ſm se eē mala:ſȝ hoc non est verū.nam de facto legi
mus ipm̄ ꝑcepisse filys israel mētiri egyptys in petendo
mutuo vasa ⁊ supꝑellectiles ipsoꝝ:in quo etiā videt̄ fur-
tum vel rapinā eis ꝑcepisse. Itē Sansoni videt̄ ꝑcepisse
homicidiū taȝ suiipsius ꝙ̄ alioꝝ.alr̄ nō videt̄ ipm̄ posse
excusari a flagitio necis ꝓprie.ac ꝑ hoc sustineri posse eū
nō esse damnatū:qd̄ tamē incunctanter tenēdum est.cuȝ
Apostolus in catalogo sanctorū eum ponat ad Hebre.2. cap.11.
Itē Osee ꝑmo legitur dominū precepisse ꝓphete mecha
ri. Scribitur eni dominū sibi dixisse.vade sume tibi vxo
rem fornicariā:⁊ fac tibi filios fornicationū.⁊ ſm Hier.
vocat fornicariam corporis meretricem.vnde de carnali
fornicatione loquit̄.non faceret aūt filios fornicationū
nisi fornicaret̄ cum illa. ❡ Ad ꝑmū horū rn̄deo negādo Ad ꝑᵐ
maioreȝ sic absolute intellectam vt ponit̄.vnde sicut hō
pōt peccare ⁊ aliquid agere ꝯ rectā rōnē qd̄ deus nō pōt:
sic pōt alius alteri male ꝑcipe qd̄ deus nō pt̄. Si aūt ma-
ior intelligeret̄ de iusto posse eēt cōcedenda.nā qcqd hō
pōt homini iuste ꝑcipe pōt deus ⁊ multo plura.ſȝ tūc mi
nor debite assumpta erit falsa. ❡ Ad 2ᵐ cōcedēdo ꝙ qd- Ad 2ᵐ
libet ꝑceptum factibile ab homine pōt deus se solo face-
re.ſȝ ex hoc nō sequit̄ qd̄ vlteri⁹ infert̄.s.ꝙ quicquid hō
pōt

pōt facere deus pōt illi precipere vt faciat.nā aliqḋ pce-
ptū hoīs.vbi grā.quo pcipit alteri vt occidat aliquē aliū:
ita deus posset facere causando.s.illā entitatē:que est pre
ceptū:qḋ tñ per illam nulli aliqd pciperet: ⁊ tūc nō esset
Ad 3ᵐ preceptū:sic in p̊ li.d.42.q.p̊ declaratū est. ¶ Ad 3ᵐ ne-
go aūs.nam vt supra pbatū est aliq̄ sunt que si deᵘ pcipe
ret ipse peccaret:ex quo sequiť ꝙ ipe nō eēt deᵘ:⁊ ex alia
pte si deᵘ preciperet deᵘ esset:⁊ si esset/eēt deus:⁊ sic si illa
preciperet deᵘ esset deᵘ:⁊ deus nō esset deus:que sunt con
Ad 4ᵐ tradictoria.¶ Ad 4ᵐ nego minorē.Ad pmā pbationem
de pcepto facto ad filios israel de mendacio.dōm ꝙ deᵘ
non precepit eis vt mentirenť neq̄z vt falsum aliqḋ intē
tione fallēdi egyptios dicerēt:sic bñ declaratū est in preal-
legata dis.pmi li.q.2.de furto ⁊ rapina pz ꝙ non fuerunt
pcepta a deo:imo nec rapinā aut furtū cōmiserūt.nā cū
deᵘ sit oīum rerū dūs atq̄z oīuz hoīuz index:vtiq̄z potuit
egyptios petōres iure dominij qḋ in rebᵘ q̄s possidebāt
habebat priuare:⁊ illud in filios israel trāsferre. Sicq̄z
ex pcepto dñi filij israel res illas auferētes nec furtū nec
Ad aliḋ rapinā cōmiserūt:sic nec alienū abstulerunt. ¶ Ad illud
de Sansone dōm ꝙ ipse occidendo se ⁊ alios ex pcepto
dñi nec peccauit nec cōmisit homicidium sm ꝙ homici
diū est peccatū ⁊ in lege pbibitū.vbi sciendū ꝙ nō quili
bet occidēs hoīem diciť homicida vel cōmittere homi-
cidiū.alias minister iustitie occidēs malefactorē ageret
cōtra dei preceptū ⁊ peccaret:qḋ falsuz est:vt pz p Augᵐ
cap.3. pmo de lib.ar.Sed vt idē ait in epla ad Ulcitū. Qui si-
ne vlla legitime ptātis auc̄te hoīez occidit homicida est.
Nūc aūt talis nō fuit Sanson cū legitime ta3 ei q̄ aliȷs
pter pterita ipsoꝝ delicta deᵘ potuerit per se vel aliū
quē ad hoc ministeriū voluisset eligere mortē īferre.qua
propter Sanson ex dei pcepto tāq̄ dei minister respectu
necis pprie ⁊ aliene se ⁊ alios occidēs homicida nō fuit.
Ad aliḋ ¶ Ad illud de Osee dōz qḋ(vt pz ex glosis)nō est itelli
gendū illā postq̄ sumpta fuit a ppha eē fornicariā.Sed
ante:⁊ antea genuisse filios fornicationū:illā pcepit deus
pphete vt facēt sibi vxorē:⁊ filios fornicationuz pus ge-
nitos sibi adoptaret:⁊ vt a se genitos diligēt.vñ Hiero.
in glo.neq̄z dūs ingt rez turpem pcepit neq̄z ppha obe-
diendo peccat:s3 potiᵘ fornicariā ad pudicitiā reuocauit:
⁊ manēs in sua bonitate de mala bonā fecit:⁊ alia glosa
ait.Jubet assumere fornicariā ⁊ sumere filios eius:vt q̄o
illa de fornicatiōe genuerat iste de meretrice supple olī3
generet liberos:⁊ iō ibi Hiero.in originali videť velle ꝙ
in textu nō debeat esse illḋ.fac tibi.S3 sic.sume tibi vxo
rez fornicariā ⁊ filios fornicationū:cui ꝯcordat lr̄a.70.q̄
vt habeť in glosa talis est.tolle tibi vxorē fornicariā ⁊ fi-
lios fornicationis.hoc etiā satis īnuiť in textu.cum diciť
Scḋm sume tibi vxorē.Si.n.fiebat sibi vxor cognoscēdo legi-
2ᵃ ꝯ time ipsa3 nō fornicabať.¶ Scḋa ꝯ.vz ꝙ nullum pctm̄
actuale loquēdo pprie:vt supra de tali pctō est aliq̄ enti-
tas.pbať p̊ ex dictis.Qm̄ nullū tm̄ cōplexe vel equalen-
ter significabile est aliq̄ entitas.hec pbata fuit in p̊ lib.d.
28.q.p̊ᵃ. S3 oē pctm̄ actuale est hṁ:vt pz ex p̊ correlario
pcedētis ꝯnis.igiť ⁊c̄.pbať etiā ista ꝯ sm se.⁊ p̊ auc̄tibᵘ:
Augᵘ sic enī recitat Aug.in de nā ⁊ grā.satis ante mediu3.Pe-
lagius volens pbare nām humanā nō eē debilitatā neq̄z
īmutatā pctō dicebat sic.Añ oīa querēdū puto qd sit pec
catū.Substātia an oīno suba carēs nomē:quo nō res nō
existentia non corpus aliqḋ sed perperā facti actus expri
miť.deinde adiungit.Credo ita est:⁊ si ita est inquit quo
potuit humanā debilitare vel mutare naturā:qḋ substā-
tia caret.Ex hac argumētatione pz ꝙ hic Pelagius sub-
stantiā accipit cōiter pro entitate seu essentia:nō ꝯtracte
vt substātia distinguiť cōtra formas accidētales.nam si
sic acciperet nullius apparentie foret argumentū . Quis
enim non videat multis accidentibus posse debilitari et
īmutari nām humanā tam spiritualibus:sicut erroribus
⁊ prauis affectionibus qbus reddiť debilior ad cognoscē
dū verū ⁊ eligendū bonū:q̄z etiā corporalibus qbus etiā
sm corpus debilior reddiť.Si aūt vl'iter suba3 pro enti-
tate accipiat argumētū apparet aliqualr̄.nā satis appare
re pōt alicui id qḋ nulla entitas est nulla3 nām īmutare
posse.Huic aūt argumētationi ibidē respōdet Aug.ꝯce-
dendo assumptū.s.pctm̄ nō eē substātiā:ita est inquit vt
dicis nō est pctm̄ aliq̄ suba:sed tñ hoc noīe perperā facti
actus exprimiť.⁊ paulo post.pctm̄ didicimus inquit non
esse subam.deīde negat ꝯnā3 qua inferť ꝙ nō potuit de
bilitare nā3:siue respōdet ad īterrogationē Pelagij que
virtualr̄ talē portat ꝯnā3 ostēdendo ꝙ etia3 ex eo ꝙ nulla
prorsus entitas est pōt debilitari nā.d.nōne attēditur:vt
alia omittā etiā nō mādūcare nō esse suba3:a suba qppe
recediť:qm̄ cibᵘ suba est:s3 abstinere a cibo non est suba.
Et tñ suba corpis si oīo abstineť a cibo lāguescit. Cōstat
enī ꝙ nō māducare nulla oīno entitas est nec suba spālr
sumpta nec accn̄s.Ex quo exēplo satis pz ipsum voluisse
dicere pctm̄ nullā oīno eē entitatē:⁊ tñ ex eo potuisse de-
bilitari hūanā nām.sic igiť pz ex hoc loco Aug. voluisse
ꝙ pctm̄ nō est entitas aliq̄. Ite3 idē in de pfec.iusti.circa
pnᵐ recitat vnū argᵐ Celestini.quo pbare nitebať hoīez
vitare posse pctm̄.Sic aūt arguebat ille.querēdū est qd
est pctm̄:actus an res:si res est vt auctorē hēat nec̄e est:et
si auctorē hēe dr̄.iā alter pter deū rei alicuiᵘ auctor īduci
videbiť.at si hoc dici impiū est:ꝯfiteri nec̄e est pctm̄ oē
actū eē nō rē.Si igiť actus est:imo qa v̄e actus est vitari
pōt.hic pz ꝙ etiā rē iste accipit vl'r pro entitate:qm̄ alias
alicuiᵘ entitatis deᵘ nō eēt auctor sic nec pcti:qḋ ipse re-
putat falsu3 ⁊ vere:vt sequēti patebit articulo.ꝯcludit ḡ
iste p̊ pctm̄ nō eē entitatē:s3 actū:⁊ deīde īfert ꝙ pōt vi-
tari.¶ Ad hoc argᵐ sic dicit Aug.ibidē.rn̄demᵘ pctm̄ q̄-
dē actū dici ⁊ esse nō rē.nō accipit aūt re3 cōissime pro oī
signābili cōplexe vel incōplexe.nā hoc mō pctm̄ ⁊ actus
seu qḋlibet agere res dici pōt:sic ifra re3 accipit:cū iuxta
auc̄tē Job:sm aliā lr̄a3.d.erat vir hitās ⁊c̄.⁊ sequiť.absti
nēs se ab oī re mala.ait ꝙ pctm̄ etsi actus sit res dici pōt.
Sed accipit rē pro essentia seu entitate.sic eni3 quelibet
res alia a deo deū hēt auctore3:⁊ sic accipiēdo dicit pctm̄
esse actū nō rē ex quo pz ppositū:⁊ īmediate rn̄det ad cō
clusionē Celestini.d.Sed etiā in corpe claudicatio eadē
rōne actus est.nō res:qm̄ res pes ipse vel corpᵘ vel hō est
qui pede vitiato claudicat:nec tñ vitare pōt claudicatio
nē nisi hēat sanatū pedē.Ex quo etiā exēplo declarať p-
positū.nā nō est fingere que res vel entitas sit claudica-
tio seu claudicare qḋ idē est supposito pro ꝯstāti ex dict)
supra ꝙ motus nō sit res sm se distincta a rebus pmanē-
tibus.Itē Homel.pma sup Joā.exponēs illḋ Joā.p̊.oīa
per ipsu3 facta sunt ⁊ sine ipo factū est nihil.ait.pctm̄ q̄-
dē nō per ipsu3 factū est:⁊ manifestū est:qa peccatū nihil
est.⁊ infra sup eisdem verbis.vniuersa inquit creatura p
ipsum facta est maior.minor per ipsum facta sunt:īferio
ra:supiora:spūales:corporales per ipsu3 facte sunt.nulla
enī forma nulla cōpages nulla cōcordia partiū nulla qua
liscūq̄z substātia que pōt hēe pondus numerū mensura3
nisi p illud v̄bū ⁊ ab illo v̄bo creatore cui dictū est.oīa in
mēsura ⁊ nuō ⁊ pōdere disposuisti.hec ipse.vbi ad ppost
tū pmo facit ꝙ ait pctm̄ nihil est.igiť nō est entitas aliq̄.
scḋo qr vt pz ex scḋa parte auctoritatis:cū ait euāgelista.
oīa per ip̄s facta sunt.p ly oīa.oīs entitas parua ⁊ magna
gñalr̄ significať vt tātū valeat illḋ dictu3:ac si dicať oīs
entitas p ipm facta ē:in pria aūt pte dicit pctm̄ nō p ipm

factū est.ex q̄b⁹ nectio ꝛ euidēter ꝯcludit̄.igit̄ pctm̄ nō est
entitas quō ēt videt̄ ꝯclusisse Aug. ꝙ pctm̄ nihil est in p̄-
p̄ᵐ ma pte auctis.rōnibus etiā ꝓbat̄ ꝯclō ista:ꝛ p̄ q̄dez q̄a si
pctm̄ est entitas aliq̄ opꝫ nos vel dicere alicui⁹ entitatis
que nō est de⁹ deū nō esse factorē vel ꝯfiteri deū esse pec
cati auctorē:sꝫ neutruꝫ videt̄ catholice posse dici.d. Aug.
cap.z. p̄ de lib.ar. Credimus ex vno deo eē oīa que sunt:ꝛ tñ nō
q.zi. eē pctōꝝ auctorē. Itē.83.q.dicit de deo ꝙ mali auctor nō
est qui ꝛ oium que sūt auctor est:vbi sic̄ dicit Magr̄ lib.
cap.z6. z° dis.37.in fine:ꝛ ꝓbat p dictū eiusdē Aug. p̄ retrac.noie
mali pctā itelligunt̄.ibidē etiā dicit Magr̄ ꝙ oēs catho
lici tractatores ꝯsentiunt ꝙ de⁹ nō est auctor maloꝝ.i.
pctōꝝ.ꝯstat aūt ꝙ ois entitas est de nūero eoꝝ que sunt.
¶ ꝓ. Hoc de quibusdā in spāli pꝫ.nā nec adulteriū est
aliq̄ entitas:q̄a nec est adulter nec adultera nec aliq̄ alia
entitas fingi pōt q̄ sit adulteriū:vt supra dicebat̄.silr nec
homicidiū:que enī esset cum nec occidēs nec occisus nec
instrm̄ occidēdi nec oīno aliq̄ entitas appet ibi ꝯcurrere
que sit hoc pctm̄ qd homicidiū noiamus.ita est de furto
ꝛ ceteris peccatis q̄b⁹ exteriori opatione hoies peccāt. Et
sicut talia nō sunt entitates vl̄e:sꝫ tm̄mō cōplexe quedā
significabilia:ita etiā de ceteris peccatis videt̄ eē sentiē-
ꝯ 3ᵐ ꝓ. dū. ¶ Sed ꝯ ista pōt argui.ꝛ p̄ ex auctibus preallegatis
ꝓbādo ꝯnē. In vtraqꝫ enī Aug. dicit ꝙ pctm̄ est act⁹.ois
enī actus est entitas vt cōstat.igit̄ ꝛc̄. Et ex hoc pꝫ ꝙ cuꝫ
Aug. dicit pctm̄ nō esse rē nō capit rem vt q̄libet res enti
tas dī. Sꝫ spāliter pro entitate illa que hꝫ actū q̄sis ꝓpe
est sub a per se agere potens.talis nāqꝫ res non est pctm̄.
Sed est act⁹ alicuius talis rei:ꝛ cuꝫ h̄ bñ stat ꝙ pctm̄ sit
q̄dā entitas fm̄ se. Cōfirmat̄ istud p Aug. met in hypoti.
rñsione pma.in fine.cū ait.opera diaboli q̄ vitia dr̄ act⁹
sunt non res q̄ tanq̄ p se agere dicunt̄ aliq̄d.vbi apparet
q̄s entitates appellet res.s.eas:que p se agere dicunt̄ ali-
quid:ꝛ sic alibi se intelligi debere ostēdit vbi actū ꝯ rem
zᵐ distiguit. ¶ Scđo si pctm̄ nō est aliqua entitas pcti nul-
lus est auctor.nā vt in p̄ arti.dcm̄ est.nō nisi entitatis ali
q̄d est efficiēs cā:sꝫ h̄ ꝯns est falsū:ꝛ expsse ꝯcēdē p̄ lib.
cap.p̄. de lib.ar.vbi cū distinxisset de malo culpe ꝛ pene:ꝛ malo
rū humani gn̄is dixisset deū nullo mō esse auctorē:disci-
pulo querenti vtrū talis mali quisq̄ sit auctor.rñdet:est
certe.nō enī nllo auctore fieri posset.ꝛ paulo post subdit.
3ᵐ ꝙ q̄sqꝫ malus sui malefacti auctor existit. ¶ 3° cōstat ꝙ
actus q̄libet volūtatis siue bonus siue malus est entitas
quedā. Sꝫ actus malus volūtatis est pctm̄:sic̄ pꝫ p Aug.
cap. 39. z° de lib.ar.vbi querēs a quo sit mot⁹ volūtati cū se auer
tit a deo.dicit ꝙ talis motus sine dubitatione pctm̄ est:ꝛ
ex h̄ ꝯcludit ipm̄ nō eē a deo:talis mot⁹ vtiqꝫ ipse volun
4ᵐ tatis act⁹ existit. ¶ 4° si pctm̄ nō est entitas.igit̄ nec me
ritū est entitas. Silr̄ enī vtrūqꝫ dōꝫ videt̄:sꝫ ꝯñs nō vi-
det̄ dādū cū oēs ꝯfiteant̄ dilectionē dei ordinatā eē me-
5ᵐ ritū:ꝛ ita de alijs bonis actib⁹ volūtatis. ¶ 5° Magr̄ z°
sniaꝝ.dis.35.dicit ꝙ libere tradi dꝫ pctm̄ esse actū malū
interiorē ꝛ exteriorē.s.malā cogitationē locutionē ꝛ ope
rationē.quis aūt dubitet cogitationē esse verā entitatē:ꝛ
similr̄ locutionē. ¶ Cōfirmat̄.q̄a nullus nunq̄ negaret
odium dei vel ꝓximi esse pctm̄:nec aliq̄s etiā dicēt odiū
Ad p̄ᵐ hꝰ nō esse entitatē. ¶ Ad pᵐ dōꝫ ꝙ gn̄aliter loquēdo de
actu nō ois act⁹ est entitas.oē enī respectu cui⁹oī potētia
T.cō.z. aliq̄ seu aliq̄d eē in potētia act⁹ dī:sic̄ satis pꝫ ex 9° meta.
nūc aūt multa significabilia sunt huiꝰ.nā respectu clau-
dicādi ꝛ furādi ꝛ rapiendi dicunt̄ potētie.dicimus enim
aliquē posse claudicare furari ꝛ rapere:ꝛ ita de plib⁹ alijs
cōplexe significātib⁹. Nullū āt taliū est entitas:vt supra
dicebat̄:imo etiā dicim⁹ aliquē posse rē aliquā destruere
ꝛ etiā annihilare.vbi gr̄a.deū posse annihilare oēm crea-
turā:ꝛ iuxta cōsuetudinē locutionis disputātiū.dicendū
esset ꝙ talis potētia reduceret̄ ad actū:si de⁹ oīa annihila
ret.deū ergo annihilare oēm creaturā esset actus talis po
tētie:ꝛ tñ ꝯstat ꝙ non eēt entitas vlla. ¶ Ad id qd addit̄
de acceptiōe huius termini res cū actus dī nō eē rē.dōꝫ
ꝙ ex tali dicto Aug. nequaq̄ apparet ꝙ vbi actū dicit nō
esse rem accipiat rem pro entitate tm̄ que per se pōt age-
re:imo potius ex illa determinatione que taq̄ per se ꝛc̄.
Innuitur quedā alia:que.s.nō per se agere possunt dici ꝛ
esse res. Itē lꝫ hoc nō absolute neget actū esse rē:in locis
tñ pallegatis negat absolute:ꝛ vt ostēsum est rē pro enti-
tate cōiter accipit ibidē. ¶ Ad zᵐ dōꝫ ꝙ aliquē eē aucto Ad zᵐ
rē pcti pōt duplr̄ itelligi. Uno mō.i.factorē seu cām effi-
cientē eius qd est pctm̄.alio mō.i.factorē alicuius ꝙ ipse
faciēdo peccat:ꝛ isti sensus vtiqꝫ diuersi sunt. Naꝫ id qd
quis faciendo peccat nō est pctm̄:sꝫ eum facere id seu qd
ipse facit illō est pctm̄. In p̄ sensu ꝯcedo ꝯnē:ꝛ in scđo ne
go ꝯnam. verba Aug. pcedunt in scđo sensu qd pꝫ:q2 ipe
distinguēs ibi de malo agit.ipm̄ duob⁹ modis accipi sole
re.vno ingt cū male quēq̄ fecisse dicimus.alio cuꝫ malo
aliq̄d esse perpessum.ꝛ paulo post.at si deū bonū esse no-
sci:vel credis:neq̄ enim aliter fas est male non facis. Et
ex h̄ ꝯcludit eū nō esse auctorē peccati:male aūt facere ꝛ
peccare idē:itaqꝫ ex eo ꝙ de⁹ nō peccat aliq̄d faciēdo ge-
q̄d ipe faciat ꝯcludit ipm̄ nō esse peccati auctorē:sꝫ q̄a q̄-
libet male faciēs aliq̄d faciendo:faciēdo illud peccat:q̄li
bet talis auctor dici pōt peccati ꝛ sui malefacti.si ly ma-
lefacti sit dictio.nam sic malefactuꝫ dicit̄ pctm̄.si aūt sic
oīo:adhuc etiā in p̄ sensu pōt dici auctor sui malefacti.i.
ei⁹ qd ab ipso malefit. Illud aūt qd sic ab eo malefit nō
est pctm̄:sꝫ ꝙ ipse illud male facit sibi vtiqꝫ pctm̄ est:vt
dicebat̄ statim. ¶ Ad 3ᵐ negāda est minor ꝓprie accipiē Ad 3ᵐ
do peccatū:vt pꝫ ex dictis. ¶ Ad ꝓbationē dōm ꝙ Aug.
nō accipit ibi motū voluntatis pro illa entitate seu affe-
ctione qua quis cōuertitur ad creaturā que vsitate nunc
vocat̄ actus volūtatis:sicut argumētū pretendit:ꝛ istud
pꝫ.nam cōstat ꝙ hꝰ entitas est ab aliq̄ cā efficiente:ꝛ tñ
Aug. vult ibi ꝙ motus ille nō sit ab aliq̄ cā.naꝫ cōclusio
ꝙ talis motus nō est a deo querit.vnde igit̄ erit:ꝛ respon
det ita.querēti tibi si rñdeaꝫ nescire me fortasse eris tri-
stior. Sed tñ vere respōderi.sciri enī non pōt ꝙ nihil est.
vult dicere ꝙ q̄a nō est veꝝ ipm̄ eē ab aliquo idcirco sci
ri nō pōt a quo sit.nō igit̄ accipit sic motū:sed pro illo cō
plexe significabili qd significamus cū dicimus volūtatē
auerti a deo ꝛ cōuerti ad creaturā de quo querere vñ sit
nō est aliud q̄ q̄rere q̄d est voluntati cā ꝙ ipsa auertat̄ a
deo ꝛ certe de⁹ nō est sibi talis cā:vt dicit Aug. alias esset
sibi cā peccādi. Et vtiqꝫ nec aliq̄d aliō est sibi talis cā sꝫ
ipsa sponte sic mouet̄:vt in p̄ ꝛ z° capl'is se.ii. Aug. in de
tri.sic accipit ipse motū volūtatis cū dicit eū eē pctm̄.nā
ꝙ volūtas sic mouet̄ vtiqꝫ pctm̄ est:ꝛ hoc nulla prorsus
entitas est. ¶ Ad 4ᵐ q̄cq̄d sit de ꝯña.ꝯña pōt ꝯcedi cuꝫ Ad 4ᵐ
ꝓbat̄ ipm̄ nō eē dādū:cū oēs ꝯcedāt dilectionē dei ordi-
natā eē meritū.dōm ꝙ recte intelligētes nō intēdunt ꝙ
illa entitas q̄ vocat̄ dilectio sit meritū:sed itelligūt ꝙ ali
quē diligere deū est meritū:aliquē aūt diligē deuꝫ nō est
dilectio:nec aliq̄ entitas de mūdo sic̄ nec alia cōplexe si-
gnificabilia. ¶ Ad 5ᵐ dōm ꝙ h̄ nomē act⁹ pōt hr̄e dupli Ad 5ᵐ
cē signationē.vꝫ mere simplicē ꝛ incōplexā:ꝛ sic nō est i-
telligēdū dcm̄ Magr̄i:si fmo sit de pctō ꝓpe accipiēdo
pctm̄:ꝛ fc̄ hr̄e signationē cōplexā equalent fꝫ quē modū
aliq̄ cōplexe signabilia act⁹ appellant̄.vñ furari ꝛ adulte
rari dnr̄ act⁹ q̄dā mali:ꝛ tñ nō sūt signabilia nisi cōplexe
vl̄ equalēter:ꝛ cū talia dnr̄ mali act⁹ nō aliō dat̄ itelli ni
si ꝙ q̄ adulterat̄ aut furat̄ male agit:ꝛ sic itelligēdū ē di-

ctū Magri allegatū:ꝛ sic de hoc noīe act⁹ dictū est. Sic
dōm est de istis alys cogitatio locutio opatio. Est eñi sen
sus ꝙ male cogitare ꝛ male loqui ꝛ male operari est pec
catū:in qbus locutionib⁹ illi ifinitiui stare debent. ¶ Ad
cōfirmationē eodē mō dōm ꝙ cū dicit odiū dei esse pec
catū:verus sensus est ꝙ aliquē odire deū est pctm̄:ita ꝙ
illud nomen odiuz sumit ad significandū totū illud qđ
significat illud cōplexum.aliquē odire deū:ꝛ hoc fit gra
tia breuioris locutionis:non est aūt sensus ꝙ illa entitas
vel affectio volūtatis est pctm̄ nisi forte pctm̄ accipiatur
Tertiū iproprie.vz pro actu quē quis faciēdo peccat:vt superius
3ª ꝯ dicebat. ¶ Tertia ꝯ.vz ꝙ qđlibet pctm̄ est malū.pᵒ mō
distinctiōis posite in pcedēti arti.accipiēdo malū.ꝛ aliđ
est malū etiā 2ᵒ mō accipiēdo malū:qđlibet tn̄ alia rōne
dicit malū alia peccatū.pbat quo ad pmā partē sic.qđli
bet pctm̄ corrumpit vel diminuit aliqđ bonuz peccātis.
igit qđlibet pctm̄ est maluz pmo mō.ꝯña pz ex dictis in
pmo arti.añs declarat.nā qđlibet pctm̄ minuit bonū or
dinis nālis ipsius peccātis:vt supra declaratū est:ꝛ hͦ vlr
verū est:qn̄ aūt cū hͦ corrūpit vel minuit bonū habitū p
existētē:ꝛ aliqn̄ grāz ꝛ alia dona ꝛ sic iustis bonis priuat
peccātē:sicut etiā declarat Magr̄ lib.2.dis.35.circa finē.
cap.29. Cōfirmat per Augᵘᵐ in ench.dicentē.ꝙ magis facienti ꝙ̄
patienti obest oē pctm̄:qđ dictū nō esset veruz nisi omne
pctm̄ obesset peccāti.Quātū ad scđam ptē pz ꝯ de pecca
to omissionis eius qui omittit hic bonū velle qn̄ hic dz.
Quātū ad tertiā ptē pbat.nā qđlibet pctm̄ est malū in
quātū est priuatio boni vel iquātū priuat peccātem bono.
est aūt peccatū iquātū est ꝯtra rectā rōnez.igit alia rōne
Corre^m dī malū ꝛ pctm̄. ¶ Ex ista ꝯne ꝛ eius pbationib⁹ sequit
ꝙ nullū peccatū hoīs remanet penitus impunitū in vita
ista:sed pro quolibet portat penā qui peccat.pbat.qa qđ
libet pctm̄ nocet peccāti corrūpendo vel minuēdo bonū
eius vt dictū est.igit ex quolibet pctō pctōr patit dānuz
cap.35. ꝛ per ꝯñs penā. ¶ Cōfirmat correlariuz per Augᵘᵐ.3.de
lib.ar.vbi ait.Quia eñi nemo supat leges oipotētis crea
toris nō sinit aīa nō reddere debitū:aut eñi reddit bene
vtēdo qđ accipit:aut reddit amittēdo quo vti voluit hn̄:
itaqz si nō reddit faciēdo iustitiā reddet patiendo mise
riā.Et paulo post.si nō reddet faciendo qđ dz reddet pa
tiēdo qđ debet.nullo aūt iteruallo tēporis ista diuidunt:
vt q̄si alio tpe nō faciat qđ debet ꝛ alio patiat qđ debet
ne minus pūcto tēporis vlis pulchritudo turpetur vt sit
in ea peccati dedecus sine decore vindicte:sed in futuruz
iudiciū seruat ad manifestationē atqz acerrimū sensum
miserie qcqd nunc occultissime vindicatur.hoc Aug.

3ᵘˢ artic. **Tertius** articulus.vz vtrū actualis pcti de⁹ sit ime
diata cā efficiēs:vt pz ex dictis si pctm̄ ca
piatur pprie:ꝛ similr causa efficiēs nō hz dubiū.pz enim
ꝙ nō.sz si nomē peccati capiat iproprie.s.pro actu malo
seu quē aliquis faciēdo peccat.vbi grā.pro mala volitio
ne vel aliquo alio actu iteriori vel exteriori quē agit pec
cator:tūc dubiū est ꝛ de ipo sunt sollēnes opiones ꝯrie:qͣ
rū neutrā temere affirmādo:pro nunc ꝯnez affirmatiuaz
tanq̄ pbabiliorē:ꝛ vt mihi videt scđm dictis magis cō
sonaz teneo:sic etiā ꝛ cōius tenet a modernis doctorib⁹.
¶ Est ḡ ꝯclo pbāda ꝙ act⁹ mali quē efficit peccator de⁹
est imediata causa:ptialis tn̄ coefficiēs actū eundē.hanc
pᵐ pbo pᵒ sic.ois actus malus iam factus q̄diu est imediate
ꝯseruat a deo.igit ois act⁹ malus dū fit imediate ꝯfuat
a deo.añs pbat:qa si aliqs malus act⁹ nō imediate ꝯfua
tur a deo.igit ipse in suo existere nō imediate dependet
a deo.ergo vel ipse a nulla re imediate dependet:ꝛ p ꝯñs
nec etiā mediate depēdet ab aliqua:ac per hoc est simpli
citer independens:aut imediate dependet a sola creatu

ra vna vel pluribus simul.pmū nō potest dari:tum quia
fortiori rōne dōm esset ꝙ ipsa voluntas ꝛ substātia ani
me esset simplr indepēdens cuz sit res fm se multo per
fectior actu suo qui est accñs eius:ꝛ sic cōsequēter de an
gelis ꝛ de ceteris substātys dōm esset qđ esse falsissimuz
nemo theologicus:aut etiā ver⁹ phs ignorat.tuz qa fm
hoc sequeret ꝙ hoc solo posito.s.ꝙ deus nullā rez cōser
uaret:ꝛ operationē illā intimā:qua fm sanctos oīa conti
net ab oibus reb⁹ subtraheret adhuc act⁹ ille malus exi
steret:ꝛ qa ꝯstat ꝙ tūc nulla aīa esset:ipse vtiqz existeret
per seipsuz ꝛ sine subiecto.Qđ nimis absurdū est dicere.
tuz qa fm hoc nō eēt verū qđ de chrō ait Apls ad Col.cū cap.pᵒ.
dit.ꝛ oīa in ipso cōstant.glosa.qui oibus fm diuinitatē i
fusis oīa sustinet ad Heb.pᵒ loquēs de deo patre.portans cap.pᵒ.
oīa vbo vtutis sue.vbi glosa.sicut ab eo creata sunt oīa
ita per eū imutabilē cōseruant. Nec pōt dici scđm.vz ꝙ
dependet imediate a sola creatura.vbi grā.ab ipsa volū
tate de qua magis videret:qm̄ si hͦ esset vez sequeretur
ꝙ de⁹ nō posset illū actū annihilare volūtate ipsa manē
te ꝛ volente illū actū ꝯseruare:ꝛ sic volūtate creature vo
lentis oipotētia ipediret effectus:qđ si vez est Aug.dicit
erroneū esse in ench.pz ꝯña:qm̄ nō aliter deus annihilat ca.104.
aut facit rē nō esse q̄ nō faciendo eā esse fm Ansel.de ca
su diaboli.nec obuiat si dicat ꝙ pter volūtatē est aliq̄ cā cap.pᵒ.
ptialis.vbi grā.notitia obti:qa illa causat nālr:et sic illa
stante ꝛ volūtate volēte cōseruare actū deus non poterit
illū annihilare:ꝛ sic idē incōueniēs sequitur.pz ergo añs.
ꝯña pbat.pᵒ qa si nulla cā creata sufficit sine deo aliquez
talē actū cōseruare postq̄ hēt esse:vt pz ex dictis:conse
quēs est ꝙ nulla sufficiat sine deo illū de nouo pducere
postq̄ imediate nō habuit esse.nā maius vel saltē nō mi
nus videt esse posse 2ᵐ q̄ posse pᵐ.Scđo qa si hͦ deberet 2ᵐ
a deo negari nō pter aliud deberet:vt videt nisi qa effi
cere actū malū repugnaret bonitati diue.Sz si hͦ sibi re
pugnaret ēt sibi repugnaret ꝯseruare actū malū postq̄ p
ductus est:cū hō nō solū peccet qn̄ pᵒ efficit actū malū:sz
etiā qn̄ postea illū libere ꝯtinuat:ac p hͦ si deus nō efficit
actū malū:nō etiā ꝯseruet ipz:qđ repugnat añti. Tertio 3ᵐ
pz ꝯñtia ex anctē sapiētis.v.Sapie.5.deo loquētis. Quō cap.5.
possz aliqđ pmanē:nisi tu voluisses:aut qđ a te nolitū nō
esset ꝯseruaret:ex cui⁹ vltima parte docet Sap.nihil cō
seruari posse nisi sit a deo volitū.i.eo dicēte seu faciente
ad esse deductū.iuxta quem sensum dicit de ipso in psal.
Uocauit famē sup terrā.fm glosam:ꝛ super illud Aggei.
pmo.Uocaui siccitatē.i.ventū vrētē sup terrā. ¶ Scđo 2ᵐ pn̄ˡᵉ
pbo ꝯnez ꝛ suppono ꝙ in nulla specie actus mali est tm̄
vnus act⁹ nuō pducibilis a volūtate:qnimo multi sūt p
ducibiles oīo siles ꝛ eiusdē rōnis siue plēs ex eis possint
esse sil in volūtate siue nō.suppono etiā ꝙ nullus taliū ē
de se magl vno tpe q̄ alio pducibilis:nec ēt in aliq̄ dato
tpe aliqs magis ē pducibilis q̄ ali⁹.hec sunt pbata in pᵒ
dis.35.ꝛ satis ēt cōiter ꝯcessa:lz forte ab aliqb⁹ dicet oppᵐ.
His suppositl pbo ppositū sic.qn̄ volūtas efficit aliquē
actū malū:nō qlz posīs silis illi fit.pz.igit ille nō fit a so
la volūtate.pz ꝯña.qa cū nlls taliū actuū sit p tūc magis
pōsis q̄ ali⁹:ꝛ volūtas ipsa creata idrīter se ad quēlibet
illoz hēat nullūqz distincte cognoscat añq̄ ipse act⁹ fit:ac p
hͦ nec possit velle distincte aliquē illoz determiate pducē
nisi alia cā nālr determinata ad pductōez vni⁹ determi
nate tm̄ ꝯcurrat:qđ ꝯstat fm eē.aut aliq̄ libā q̄ distincte il
los cognoscat ꝛ aliquē deterᵗᵉ velit cōproducē:nllz vnq̄ p
ducet:qa q̄ rōne vnū pducēt eadē ꝛ quēlz.Sz tal cā libā
distincte illos cognoscēs nō pt eē alia q̄ ds vt certū ē.q̄re ꝛc.
¶ 3ᵒ si de⁹ nō eēt imediata cā efficiēs act⁹ mali deus nō 3ᵐ pn̄ˡᵉ
eēt factor oīuz entitatū.ꝯñs āt falsuz ē vtpote ꝯ articulū

fidei quo fatemur deū factorē oīum visibiliū τ inuisibi
lium.nā quid est factorē oīum τc̄.nisi oīuʒ essentiaꝝ seu
entitatū τ rerū:vñ Aug.sic intelligēs ꝓfessionē fidei nr̄e
ↄtra manicheos in libro de moribus eorūdē.ait.ꝙ in ca
tholica eccl'ia dī oīum naturarū atqʒ substātiarū esse au
ctorē deū:τ ꝙ nām et subām vl'r pro entitate accipiat.pʒ
per verba que imediate premittit.ait eni sic.Ipsa natura
nihil aliud est ꝗ̄ id qḋ intelligit̄ in suo gn̄e aliquid esse.
itaqʒ vt nos iam nouo noie ab eo ꝙ est esse vocam⁹ essen
tiam quāʒ plerūqʒ τ subām nominamus ita veteres qui
hec noīa non habebāt pro essentia τ suba nām vocabāt.
idipm ergo malum est si preter pertinaciā velitis accede
re:deficere ab essentia τ ad id tēdere vt nihil sit. Quocir
ca cū in eccl'ia catholica dicit̄ oīuʒ nārū atqʒ subaꝝ esse
auctorē deū:simul itelligit̄ ab his qui hoc possunt intelli
gere nō esse deum auctorē mali.Ex his apparet ꝙ cū di
cit deum omniū naturarū esse auctorē atqʒ substātiarū:
nomine nature significat̄ oē qḋ in suo genere est aliqd.τ
omne qḋ hʒ esse seu omne qḋ est.Et certū est ꝙ nos etiā
qḋlibet tale τ nullū aliud vocamus entitatē ſm cēntiaʒ.
Cōfir. ❡ Cōfirmat̄ istud ex alio.nam ex hoc ꝙ oīum naturaꝝ
deus est auctor:τ tamē nō est auctor mali vult ibi cōclu
dere malū nihil esse:sicut patet intuenti ꝙ nō ↄcluderet
nisi noie nature omnis entitas:τ omne qḋ nō est nihil:sʒ
aliqd in suo genere intelligeret̄.Ex his etiā pʒ ꝙ respon
sio τ glosa quā tenētes partē qōnis oppositā dant ad au
ctoritates Aug.que asserunt omnē nām τ subaʒ que de⁹
nō est esse factā a deo:τ ꝙ ipse est causa oīuʒ que sunt di
centes euʒ per nām τ subaʒ nō oēm essentiā vel entitatē
vl'r significare:sʒ tm̄ illas que ꝑ se subsistunt:τ per se age
re vel pati possunt:τ ꝓprio noie substātie appellant̄ ſm
quos subās ↄ accn̄tia distinguimus non est ad intellectū
ipsius.Qḋ etiā pʒ per auctēm ipsius sup illud.oīa ꝑ ipm
facta sunt supius allegatā.Per auctoritatē etiā euāgelij
tactā probat̄ ↄn̄s illatū supra esse falsum.ait eni.oīa per
ipʒ facta sunt τ sine ipso factū est nihil.i.vt exponit Aug.
in de nā boni.nō est factū sine ipso aliqd.ḡ oīs entitas fa
cta est facta ꝑ ipsuʒ.ↄn̄s ꝓbat̄:qa si deus nō est imediata
cā efficiēs actus mali vel simplr̄ nō est cā efficiens eius:
τ per ↄn̄s nō est factor oīs entitatis cū act⁹ malus vtiqʒ
sit entitas aliq̄ vl' est cā mediata tm̄:vtpote mouēs ipsaʒ
volūtatē ad efficiendū ipm actū malū. Sed hoc dici nō
pōt qa tunc seq̄ret̄ ꝙ deo auctore sit homo deterior:τ ita
deus faceret nos facere mala:sicut dictuʒ est in.26.dis.q.
p̄ma.ꝙ ipse facit nos facere bona:qḋ blasphemuʒ est τ i
pium sentire.vñ Aug.sup psal.104.numquid naʒ itelligē
dum vel credendū ꝙ deus cor hoīum ad facienda pecca
Rñō ta cōuertat quis h dixerit.❡ Forte dicet̄ ꝙ neutro mo
do deus est factor mali actus:sʒ tm̄modo causando τ cō
seruando voluntateʒ τ alias imediatas causas simplices
si plures cōcurrant que efficiunt malū actū.quicqd eniʒ
Ↄ rn̄sio. est cā cause est causa causati.❡ Sed istud stare non pōt:
qa hec non sufficiunt ad hoc ꝙ vere et ꝓprie deus dicat̄
oīum factor:alioquin posset dici ꝙ fructus terre τ alia ꝗ̄
in mūdo nāliter generant̄ deus nec imediate efficit nec
eorum causas efficere facit:sed tm̄modo illas fecit τ con
seruat que ex se tm̄ postea hui⁹ effectus efficiunt . Sed
istud dictū recitat Aug.opinionis fuisse quorūdā.5.super
cap.21. Gen.τ idem reprobat tanꝗ̄ diuine scripture ↄtrarium ꝗ̄
deum dicit ista facere.sicut in p̄mo.dis.45.recitatuʒ est.
❡ P̄.Nō obstante ꝙ terra gignat τ ↄseruet quasdā her
bas:nemo tm̄ dicit terrā facere passiones in sensibus aut
aliquas alias qualitates que causent̄ ab herbis illis : silr
nec locus nālis dicit̄ facere actiōes que efficiunt̄ a loca
to qḋ ↄseruat:vnde aer nō dicit̄ causare frigiditatē cau
satam in aliquo ab aq̄ quā ↄtinet:τ ita de multis alijs ar
gui posset ↄtra hō̄ responsionē.ꝓpter qḋ etiaʒ pʒ ꝙ nunꝗ̄
id qḋ est causa cause est etiā causa causati:nisi ipm sit cā
vt alia causa sit causa.i.vt alia causa causaret:siue qḋ idē
est:nisi ipsuʒ faciat aliaʒ cām cāre seu ipsam moueat ad
causandū:quēadmodū in mouentibus essentialr̄ ordina
tis.iuxta doctrinā Phī 8° phy.τ 2° meta.p̄mū mouet 2ᵐ T.c.41.
τ est illi cā vt moueat aliud.de qbus locis sumptaʒ puto t.c.5.τ.6
illā magr̄alē ꝓpōnē.❡ 4° sic.oē bonū:qḋ nō est deus est 4ᵐ
ab efficiente deo:τ loquor nō tm̄ de bono moris:sed etiā
nāe.igit̄ oīs actus malus est ab efficiente deo.aīs pʒ per
illud Aug.2.de lib.ar.in pietatē.i.fidem incōcussam tene cap.39.
τ nullum tibi bonū vel sentienti vel intelligenti:vel quo
quo modo cogitāti occurrat:qḋ nō sit ex deo:ita eni nul
la natura occurrit que non sit ex deo.per hanc vltimā au
ctoritatis partem pʒ eū loqui vl'iter etiaʒ de bono nature
qui sensus etiā ex sequētibus cōfirmat̄.nā subdit detra
cto penitus oīno bono:nō quidē nō nihil : sed nihil oīno
remanebit.omne aūt bonuʒ est ex deo.nulla ergo natura
est que nō sit ex deo.hec ipse.omne igit̄ nō nihil ſm ipm
est bonū:τ omne bonū a deo.ↄn̄a pʒ:tum qa actus nō est
nihil sed entitas quedam:τ per ↄn̄s quoddā bonū vt iaʒ
tactū est:frequēter etiā dicit Aug.ꝙ omne qḋ est inquan
tum est:est bonū:tū qa quilibet actus voluntatis quātū
cūqʒ malus ꝑfectior entitas est τ nobilior quolibet acci
dēte corporali.igit̄ quilibet est qḋdā bonū.pʒ ↄn̄ia:qm̄
multa sunt accn̄tia corporalia:quoꝝ qḋlibet est magnuʒ
bonū:τ nullū est qḋ nō sit bonū:sicut etiā ex vtilitatibus
ꝓuenientibus cognosci pōt.assumptū autē ꝓbat̄ ex eo ꝙ
qlibet actus est actus vitalis τ spūalis. ❡ Cōfirmat̄ per Cōfir.
Aug.9° de tri.qui spēm rei exn̄tis in aīa ꝓbat esse melio cap.10.
rē specie corporali extra:cuius est similitudo per hoc qḋ
est in meliori nā:vnde ait melior est tn̄ imaginatio corpo
ris in aīo ꝗ̄ illa species corporis inquātū hec in meliore
natura est.i.in substātia vitali sicuti est animus.❡ Con
firmat̄ iteruʒ:qa sicut oīs aīa humana quātulūcūqʒ est pra
ua melior est τ nobilior ſm nām omni corpore : vt idem
Aug.vult.3.de lib.arb.ca.5.τ pluribus sequentibus.sic oē
accidēs aīe est quocūqʒ corporis accidēte nobili⁹. ❡ Cō Confir.
firmat̄ tota ratio ista simul cū cōclusione p̄ncipali ex ar cap.34.
gumentatione Aug.in de vera reli.alia ipse probat oīa a
deo esse facta.ait eni sic.ipsum aūt quātūcūqʒ esse bonuʒ
est:qr sūmū bonū est sūmo esse.τ subdit:qm̄ summa spēs
summū bonū est.minima species minimum bonum est.
Omne aūt bonū aut deus aut ex deo.igit̄ ex deo est etiā
minima species.sane qḋ de specie dicitur:hoc etiā de for
ma dici potest.cuʒ igitur actus malus sit quoddā bonuʒ:
qḋ ex allegatis etiā ꝓbatur.Tum qr est aliqḋ ens:τ Aug.
ait.ꝙ quātulūcūqʒ eē est bonū.tū qa est aliqua species.i.
essentia:quoniā vt ibidem ait.quicquid est quātulūcūqʒ
specie sic necesse est.tum qa est quedā forma:τ ꝙ de spe
cie dicit̄ in ꝓposito etiā de forma dici potest:vt ait.sequi
tur necessario si argumētatio ei⁹ valida sit ꝙ ipse malus
actus vtiqʒ sit ex deo.❡ Quīto ad ideʒ pōt argui ex vna 5ᵐ
alia cōsequētia:quā facit Aug.ibidem.dicit enim ipse ibi
ꝙ illud qḋ in cōparatione perfectorū informe dicit̄ non
est nihil.τ statim infert sic.ac per hoc id quoqʒ inquātuʒ
est nō est nisi ex deo.similr̄ in proposito potest argui act⁹
malus nō est nihil.igitur est ex deo.que cōsequētia cōfir
mat̄ etiā ex dicto eiusdē.12.de ci.dei.vbi ait sic.deus sū cap.5.
me est atqʒ ob hoc ab illo facta est oīs essentia que nō sū
me est:qa neqʒ illi eq̄lis esse deberet que de nihilo facta
eēt neqʒ vllo mō eē posset si ab illo facta nō eēt.igit̄ eēn
tia ꝗ̄ est act⁹ malus cū nō sit sūma eēntia nullo mō eē pōt
nisi a deo facta esset.Hec etiā videt̄ esse intentio Ansel.

cap. 20. de casu diaboli. vbi discipulo dicenti. ꝙ quidem deus rerum
naturas omnium faciat. fatendū est: ꝙ vero singulas actiones
peruersarū volūtatū velut ipm prauū motū volūtatis quo
ipsa mala volūtas se mouet faciat quis cōcedat: Rñdet.
quid mirū si dicim⁹ deū facere singulas actiones que fiūt
mala voluntate cū fateamur eū facere singulas substan-
3 cōtra 3. tias que fiunt iniusta voluntate. ¶ Contra istam cōclu-
sionē pōt argui pmo sic. si eūdē actū malū facit deus quē
facit homo: sicut homo peccat faciēdo illū: sic etiā peccat
deus: qd est impossibile. pz: qa nō ob aliud homo ille pec-
2m cat: nisi quia facit actum malum. ¶ Scdo si deus facit
actum malum deus est auctor malorum: cuius oppositū
dicit Aug. in auctoritate supra allegata. ex libro de mori-
bus manicheoꝝ. in pma ratione facta ad pbandū cōclu-
sionē ⁊ in alijs locis innumeris. pz cōsequētia: qa non est
3m aliud esse auctorem mali q̄ facere actū malum. ¶ Ter-
tio. tunc deo auctore fieret homo deterior cōtra eundem
q.3. Aug. 83. q. pbatur cōsequētia: qa qui causat actū quo ho-
mo est deterior eo auctore fit ille deterior: si vero conclusio
sit vera deus causat actū quo homo est deterior. igit̄ ⁊c.
4m ¶ Quarto. deus est vltor mali actus. igitur nō est actor.
añs certum est per fidem. cōña pbatur auctoritate Fulgē-
tij. d. ꝙ deus eius rei est vltor: cuius est actor. Item Aug.
in libello qui dicit̄ cōfutatio catholica quotūdā falso sibi
cap. 3. imputatoꝝ. dicit ꝙ ab auctore nature prorsus alienum
5m est quicquid in vnoquoqz damnandū est. ¶ Quinto. si
deus est partialis causa actus mali posset esse totalis cau-
sa actus eiusdem: ita ꝙ solus ipse causaret actū illū. cōse-
quens hoc falsum est: qa tunc posset causare actū odiēdi
deum ⁊ mēdaciū: ac per hoc mentiri: cuius oppositū pro
batum est in pmo libro. cōña pz: qa quēcūqz effectū de⁹ po-
test facere cōcurrēte cā scda: pōt absqz illa. alias non sibi
ipse sufficeret ad oēm suum effectū: sed ad aliquē causan
dum indigeret adiutorio creature. hoc autē est falsum. d.
Aug. pmo de lib. arbi. ꝙ nullus de deo optime existimat
6m qui nō eum credit nulla adiutū esse natura in causando
quasi qui non sibi sufficeret. ¶ Sexto. si deus facit istū
actum malū quē etiā facit iste homo: deus vult istū actū
esse. igitur vult istum hoiem facere istum actum malū.
⁊ vltra. igit̄ iste homo faciēdo istū actum malum facit il
lud: qd deus vult eū facere: ⁊ per cōsequēs nō peccat: ⁊ sic
sequit̄ ex cōclusione ꝙ quēcūqz actū homo faciat nūq̄
7m peccat. nā sic pōt de quolibet argui. ¶ Ad idē arguit qui-
Pe. Au dam doctor sic. 7. si de⁹ causaret actū malū necessario cau
reoli. l. z saret deformitatē eius: cuius oppositū dicunt sancti. pba
d. 37. q. i tur cōsequētia: qz quidā actus sunt a quibus inseparabilis
8m est deformitas. vbi gr̄a. odire deū ⁊ multi alij qui habēt
cōuolutam maliciam: nec possunt bene fieri. ¶ Octauo
idem sic. si deus coagit voluntati in suo actu aut hoc est:
quia sequitur determinationem voluntatis in illo actu:
sic ꝙ voluntas prius natura se determinat: ⁊ ex hoc deus
coagit illi: aut ecōuerso. deus prius determinat se ad agē
dum: ⁊ voluntas nostra sequit̄ determinationē eius: aut
veniunt ad actionē istam: ex quo pmum nō pōt dari: qa
tunc deus voluntarie coageret ad peccatū: ⁊ etiā habere-
tur ppositū: qa in illo nō determinate coageret sibi de⁹:
⁊ sic non esset causa omnis actus positiui: nec scdm: qa tūc
voluntas determinaret̄ a deo ad peccandū: ⁊ sic nō pec-
caret: qa de se nō haberet vnde esset causa peccati: qa nō
libera. determinaret̄ eni ab extrinseco. nec tertiū. Tum
qa talis concursus esset casualis. Tū qa deus voluntarie
9m coageret ad peccatū. ¶ Nono ⁊ est ratio eiusdem. nō est
minoris potestatis voluntas respectu actus sui q̄ agētia
naturalia respectu actuū ppriorū: sed agentia naturalia
sic eliciunt actus suos per se ꝙ deus nō cooperat̄ actiue:

nisi per cōseruationem. igit̄ ⁊c. pbatur minor auctorita-
tibus ⁊ rōne. pma auctoritas est Aug. 7. de ci. dei. dicit sic. cap. 30.
deus administrat oia que creauit vt ipsa pprios exerce-
re ⁊ coagere motus sinat. alia est Ecclesiastici. 15. deus ab
initio cōstituit hoiem ⁊ reliquit eum in manibus consilij
sui. ¶ Alia est Cōmen. 12⁰ meta. qui sarracenos deridet: Cō. 18.
eo ꝙ negāt res habere pprias opationes. ¶ Rōne etiā Rō
pbat̄ dicta minor: qa non apparet: quare deus non possit
cōicare creature actionē que nō est creatio: sed extractio
perfectibilis ad complementum: cum illa nō requirat in
agente virtutem infinitam. Scdo: qa aut in editione for- 2
me de mā si deus coagit agenti nāli ambo faciunt idem
totaliter: aut deus vnā partem ⁊ agens nāle aliam. non
potest dici pmum: qa impossibile est idē esse simul a dua
bus causis totalibus in eodē genere cause. nec scdm. Tū
qa aliqn̄ forma illa est simplex carens partibus. Tū qa
tunc sequit̄ ꝙ ad partem quā facit agens nāle deus non
coaget: qd est ppositum. auctoritates etiā vident̄ plures
cōtra predictā cōclusionē. ait enim Aug. 2⁰ de lib. ar. mo- cap. 19.
tus ille auersionis quā fatemur eē peccatū: qm defectiu⁹
motus est. vz quo pertineat ⁊ ad deum non pertinere ne
dubites. Et respondet discipulo querēti: vnde est motus
voluntatis quo auertit̄ a deo. per quā responsionē pz ex-
presse Aug. velle ꝙ ille motus non sit ex deo. ¶ Itē idem cap. 10.
in pallegato supra libello qui dicit̄ confutatio catholica.
ait. detestanda ⁊ abominanda opīo est: que deum cuiusq̄
male voluntatis aut male actionis credit auctorē. Item
in de nā boni ante medium libri. cū audimus inquit oia
ex ipso ⁊ per ipsum ⁊ in ipso: omnes itaqz naturas intelli-
gere debemus que nāliter sunt: neqz eni ex ipso sunt pec-
cata que naturā nō seruāt sed vitiant: que peccata ex vo-
luntate esse peccantiū multis modis sancta scriptura te-
statur: ⁊ ꝙ nomine peccatoꝝ intelligat malos actus. pz
ex eo ꝙ dicit illa esse ex volūtate peccātiū. soli eni actus
voluntatis eliciti ⁊ imperati sunt ex voluntate peccātiū.
plures etiā alie auctoritates idem sonant. ¶ Respōdeo Rño
ad primā nego consequentiā. Ad pbationē dico ꝙ non Ad pᵐ
ideo precise quis peccat: qa facit actum malū: vocando
actum malum illam entitatem: que nunc a modernis vo
catur actus malus: qd dico ad excludendā acceptionem
huius nominis actus: vt dicit̄ de quibusdam complexe
significantibus quomō actus negatur esse res proprie. i.
entitas vt in scdo articulo dictū est. Sed ideo peccat: qz
facit illum male. i. cōtra rectā rōnem: ⁊ qa illū actū quē
homo cōtra rectā rōnem: ⁊ ideo male facit de⁹ fm rectā
rationē: ac per hoc bene facit: ideo homo illum faciendo
peccat: non deus. istud declaratur de ppinquo. nam eūdē
malum actum quem homo libere cōtinuat et conseruat
postq̄ factus est continuat etiam ⁊ conseruat deus: ⁊ ta-
men homo sic cōtinuando peccat: non aūt deus. Simil'r
eundē hoiem deus pducit ⁊ format in vtero quē generat
etiā homo adulterando: ⁊ tamē deus non peccat sed ho-
mo. Simil'r sicut dicit Magr̄ 3. sniaꝝ. disti. 20⁰. traditio
christi facta est a deo iuda ⁊ a iudeis: ⁊ tū deus nō pecca-
uit. illi vero peccauerunt ⁊ ita dari possent exempla de mul
tis operibus exterioribus ad que etiam diuersi homines
concurrunt: ⁊ tamē vnus peccat alio non peccāte: qa vn⁹
fm rectā rationē ⁊ bene illud agit. alius vero cōtra rectā rōnē
et male. Dices ꝙ saltem in his que sunt fm se mala nec
possunt bene fieri concedendum erit ꝙ non fiunt a deo:
quia tunc non solum mala: sed etiā male faceret: ⁊ cōtra
rectam rationē: sicqz peccaret. Dicendū ꝙ nulla entitas
est vel esse potest que non possit bene fieri: iz non a quoli
bet: sed ea que fm se sunt mala et dicunt̄ non posse bene
fieri non sunt alique entitates existēs vel possibiles exi-

stere. Sȝ sūt cōplexe q̄dā significabilia: vt in p̄cedētib⁹
dicebat̄: q̄ ēt p̄p̄e pctm̄ nūcupant̄: ꝛ talia nūq̄ etiā fiūt ab
eo ſm illū modū loquēdi: quo dr̄ fieri ab hoīe. v.g. inui
dere dicit̄ esse malū ſm se ꝛ dī fieri ab hoīe: ad hūc sen
sum. s. q̄ dicimus ꝙ homo inuideat. De⁹ aūt ꝛ si actū illū
seu entitatē illā quā inuidiā noīamus: ꝛ qua hō dī inuidē
causet sil' cū hoīe. nō tñ ipse inuidet: sicˉ nec notitia inuidē
tis partialr̄ cū volūtate hoīs causans inuidiā illi inuidet: sȝ
aīa ipsa tm̄ que illa entitate efficitur: ita de alijs vt furari
mechari ꝛ hm̄ est dōm. nullū eni taliū pōt de⁹: ꝫ eni oēm
entitatē quā agit vl' mouet mēdax. sil' etiā agat ꝛ moueat
de⁹. ipse tñ nec furat̄ nec mētit̄. Q̄libet eni taliū vltra
simplicē factionē aut motionē talis vel talis rei aliq̄ cō
notat ex pte ei⁹ qḋ sic denoiat̄: que deo nō ꝯueniūt: sicˉ fu
rari vltra simplicē trāslationē rei de loco ad locū ꝯnotat
rē illā nō eē trāsferētis. mētiri ēt vltra formationē false
vocis ꝯnotat eū q̄ mētiri dī velle p̄ illā falsum signare ꝛ
aliū fallere: ꝛ q̄a de⁹ esto ꝙ sil' p̄tialr̄ rē illā trāsferat non
trāsfert rē nō suā: q̄a oīa ei⁹ sunt: ꝛ ꝫ illā vocē mō cū mē
tiēte formet: nō itēdit p̄ illā falsuȝ signare aut fallē quē
q̄: iō nec ipse furari vel fur dī: neq̄ȝ mēdax aut mentiri.
Dices q̄uis de⁹ nō inuideat aut mētiat̄: ꝛ sic de alijs: cau
sat tñ ſm te inuidiā in aīa inuidētis: ꝛ sic causat vocē illā q̄
mēdaciū dī: sed talia cāre videt̄ eē ꝯtra rectā rōnē: sicˉ in
uidere ꝛ mētiri. nā talia faciēs quodāmō vel saltē iuuat
aliū ad inuidendū ꝛ mentiēdū: qḋ recta rō dictat nō eē fa
ciēdū. igit̄ de⁹ male agit ꝛ peccat vt p⁹us īferebat̄. R̄ndeo
ꝙ sicˉ de⁹ nō agit ꝯ̄ rectā rōnē faciēdo hoīeȝ q̄ possit ma
lū actū facere cū ad eū faciendū nō cogat vel inducat. sic
nō agit ꝯtra rectā rōnē ei nō subtrahēdo id sine quo nō
pōt facere malū actuȝ: nec tñ exercitando vel faciēdo vt
hō faciat talē actū. id aūt sine quo nō pōt hō malū actuȝ
facē est coefficiētia dei: que necc̄ia ē cuilibet creature ad
suos p̄ducēdos effectus: cū nulla se sola ad aliquā eēntiā
causādā sufficiat: vt ex auc̄rib⁹ plib⁹ supra adductis appa
ret. ¶ Cōfirmat̄ r̄nsio hec: q̄z certū est deuȝ nō peccare
nec agere ꝯ̄ rectā rōnē: ex eo ꝙ actū malū p̄tialr̄ ꝯtinuat
ꝛ ꝯseruat: nec sic dī ipse facē vel iuuare hoīem ad peccā

Ad 2ᵐ dū per ꝯtinuationē act⁹ mali. ¶ Ad 2ᵐ nego ꝯn̄am acce
pto ꝯn̄te in sensu quo negat̄ a sanctis. nā cuȝ dī ab eis ꝙ
de⁹ nō est auctor maloꝝ. h̄ nomē malū vel est nomē sub
stātiuū. ꝛ stat pro eo qḋ est p̄ se malum seu malū simplr̄.
iuxta distinctionē datā de malo in p̄ arti. queēadmodū su
mit̄ in auc̄te Aug. de morib⁹ manicheoꝝ: ꝛ in plib⁹ alijs
locis. vl' est nomē adiectiuū: substātiuȝ tñ vt aiunt grā
matici: ꝛ tūc stat pro his q̄ denoiant̄ mala. nō tñ vlr̄ pro
oib⁹. nā certū ē ꝙ de⁹ est auctor oiuȝ maloꝝ: ꝛ silr̄ malo
rū angeloꝝ: ꝫ nō sit ei⁹ auctor vel cā ꝙ ipsi sint mali. Et
silr̄ cā est oīs eēntie q̄ denoiat̄ mala: ꝛ p̄ ꝯn̄s ad hūc sen
suȝ pōt vere dici ꝙ de⁹ est auctor mali: sicˉ bn̄ innuit Aug.

cap. 10. r̄ndēs Juliano heretico li° 3° ꝯ̄ eū. si qḋ vo supaddis ꝛ di
cis rei male auctor eē nō pt quō id dicis. meli⁹ eni nouit
ipse loqui q̄ȝ tu qui per p̄phetā dicˉ cāre se mala. Ecce qḋ
reprobat cū: q̄a dixit ꝙ rei male de⁹ nō est auctor: ꝛ rem
stricte pro entitate accipit: sicˉ pȝ intuenti q̄ōnē vt vertit̄
iter eos. igit̄ oppo^m est dōm: ꝛ silr̄ ex dcō reprobato appa
ret mala ī auc̄te p̄pe denoiatiue sumi. ḡ cū sic sumit̄ no
mē mali a sanctis: ꝛ dī deus nō est auctor maloꝝ: nō stat
nomē mali pro oib⁹ ḡn̄aliter que denoiant̄ mala: sȝ stat
ꝯcte pro his malis q̄ sūt pctā: sicˉ supra pȝ p̄ Magr̄m. nūc
aūt act⁹ malus accipiēdo h̄ nomē act⁹: vt hȝ significatio
nē icōplexā. i. entitas illa q̄ dī malus actus: q̄uis sic ma
lus nō est malū: nec ēt ē pctm̄: ꝫ hō ipm faciēs peccet: et
ex h̄ vlteri⁹ ad p̄bationē ꝯn̄tie dōm est ꝙ nō est idē hec
īētionē scōꝝ eē auctorē mali ꝛ facere actū malū. vtꝝ tñ
ꝛ in quo sensu sit cōcedēdū vel negādū deū esse auctorē
maloꝝ actuū: sic accipiēdo actū dicet̄ in r̄nsione ad scōaȝ
auc̄tē allegatā ꝯtra. ¶ Ad 3ᵐ nego ꝯn̄aȝ. Ad p̄bationem Ad 3ᵐ
dico ꝙ nō q̄cūq̄ȝ causat actū ꝛc. eo auctore fit hō deterior
loquēdo de cāre ḡn̄alr̄ ſm ꝙ etiā partialis cā cāre dī. nā
si plēs hoīes ꝯcurrāt ad idē opus malū ex quo neuter dī
altero auctore peccare vel deterior fieri. Et si vn⁹ p̄ncipa
liter alter vo instr̄alr̄ aut scdario: qui p̄n^r nūq̄ dī reliquo
auctore peccare. Vn̄ ḡ dī q̄s alio auctore fieri melior vel
deterior dici pōt ꝙ tūc qn̄ aliꝰ est sibi cā vt faciat illḋ:
qḋ faciēdo est melior vel peior: ꝛ q̄a de⁹ cuilibet bn̄facie
ti est cā vt faciat illud qḋ bn̄ facit. nā nō solū partialr̄ cō
causat actū bonū hoīs: sȝ etiā mouet volūtatē ei⁹ ꝛ facit
eā facere eundē actū. nulli aūt malefaciēti est cā vt male
faciat id qḋ malefacit: ꝫ actū illū etiā cōcauset: vt supra
dis. 26. q. p̄ habitū est. Jdcirco q̄libet deo auctore pōt ve
dici fieri melior. nullus aūt deo auctore deterior. Sȝ nū
quid ad hunc sensum pōt dici ve ꝙ aliq̄ mō alio auctore
q̄s fit deterior. dōm ꝙ sicˉ q̄s pōt dici eē alteri cā vt male
faciat: sic pōt dici ꝙ eo auctore alter dterior fiat. nullus
aūt p̄t eē alteri cā īmediata mouēs volūtatē ei⁹ ꝛ faciēs
eā facere actū malū: sicˉ de⁹ fac̄ eā facē bonū actū. Et ideo
nullus ita alio auctore fit dterior: queēadmodū deo aucto
re q̄s fit melior. pōt aūt q̄a ꝫ improprie dici alteri cā ime
diata aliquo mō. vbi. q̄. inducēs vel suadēs ad malefaciē
dū: sicˉ diabolus hoī queȝ temptat ꝛ in isto sensu pōt q̄s dici
alio auctore fieri deterior. Scdo pōt dici ad argu^m iuxta
expōnē Aug. met negādo. s. eandē ꝯn̄am nā qd sit aliquo
auctore fieri deteriorē Aug. ibidē. exponit. d. illo auctore
cū dī illo volēte dī fieri. ḡ deteriorē aliquo auctore ē ſm
Aug. fieri deteriorē illo volēte ꝙ iste deterior fiat: ꝛ quia
de⁹ nō vult aliquē esse deteriorē: q̄uis ꝯcauset actū ma
luȝ quo quis est deterior: ideo nullus eo auctore fit dete

rior. ¶ Ad 4ᵐ pōt duplr̄ r̄ndeeri. Vno mō ꝙ si ly act⁹ in Ad 4ᵐ
an̄te hēat signationē cōplexā an̄s est veruȝ: ꝛ silr̄ ꝯn̄s in
eodē sensu. Si aūt hēat signationē simplicē an̄s ē falsuȝ.
nō eni de⁹ punit hoīem pro illa entitate quā facit ꝛ quaȝ
vocam⁹ actū malū: sȝ q̄a illā male facit: ꝛ q̄a illā male fa
cere dī ꝛ malus act⁹: vt act⁹ hȝ signationē cōplexaȝ: ideo
in tali sensu ꝯcedēdū est ꝙ de⁹ est vltor mali act⁹ ꝛ eius
nō est actor sicˉ ꝯcedit̄ ꝙ est vltor pcti ꝛ nō actor: ꝛ quia
pctm̄ ꝛ act⁹ sic sumpt⁹ etiā res aliq̄ dī: vt. ā. dcm̄ est: ideo
eius etiā rei dī vltor: cuius nō est actor. Et sic dōm est ad
auc̄tē Fulgentij. ¶ Ad auc̄tē Aug. eodē mō. naȝ nihil est
in aliquo dānādū: nisi pctm̄: ꝛ pcti nō est actor deus. Alio
mō pōt dici ſȝ ꝙ dicit Altissiodoreñ. ꝙ sensus auc̄tis est
ꝙ nō eiusdē rei ꝛ ſm idē de⁹ est actor ꝛ vltor. Sed ei⁹ est
actor īquātū entitas q̄dā: eius vo vltor īquātū est mala.
Est aūt mala īquātū male fit: ꝛ iō pro ea punit euȝ a quo

male fit. p̄ma solo plus placet. ¶ Ad 5ᵐ ꝯcedo ꝙ de⁹ pōt Ad 5ᵐ
solus actū illū cāre ꝛ actū odiendi. i. qui est odium dei: ꝛ
mēdaciū etiā pōt cāre. nō tñ pōt cāre actū odiendi deuȝ:
sȝ odiū dei neq̄ȝ pōt cāre mēdaciū vel mentiri: neq̄ȝ pōt
causare actū malū: q̄re quēcūq̄ȝ actum cāret solus: ꝫ ille
nūc sit odiū dei vel mēdaciū: aut aliq̄ actus malus: si tñ
de⁹ solus illū cāret sicˉ pōt illū cāre solus nō eēt act⁹: neq̄ȝ
odiū dei vel mendaciū: ꝛ pȝ ista solō ex dictis in p̄ q̄ōne
disputata sup. 42. dis. p̄ lib. ideo eius declarationi nō in

sisto. ¶ Ad 6ᵐ cōcedo ꝙ dn̄s vult istū esse. nego autē ꝙ Ad 6ᵐ
velit istum hoīem facere istum actuȝ: sicut ſm Magr̄m
dis. vltima p̄mi. tota trinitas voluit passionē chr̄i eē ꝛ oc
cisionē: nec tñ voluit ꝙ iudei occiderent chr̄m. ideo nego

ꝯn̄tiam illaȝ. ¶ Ad septimū dico ꝙ si per deformitatem Ad 7ᵐ
intelligatur aliqua entitas quecunq̄ȝ et vbicunq̄ȝ illa sit Aureoli
deus coagit illaȝ: nec oppositū scio dici a sanctis: nec iste vbi. ā.

doctoꝛ oſtēdit.doctoꝛes aūt aliq moderni vtiqȝ dicūt ꝙ
lȝ actus deformis ſit a deo.deformitas aūt ipſa non eſt a
deo.qḋ dcm̄ pōt dīc bonū itellīn:nō gdē ꝯcipiēdo ꝙ de-
formitas ſit aliq̄ entitas ab actu diſtincta q̄ non cauſet̄ a
deo:ſȝ itelligēdo ꝙ lȝ actꝰ deformis ſit a deo:nō tñ īquā-
tū eſt deformis eſt a deo.nā nō eſt deformis niſi īquātuȝ
ꝯ rectā rōnē ſit:īqꝫtū aūt ſit ꝯ rectā rōnē ſit ab hoīe:nō
aūt a deo:q nihil agit ꝯ id qḋ ab eo agēdū eſſe iudicat rō
recta.Et huic ꝯcordat ꝙ alij recte itelligentes ſignificare
intēdunt cū aiunt ꝙ deꝰ eſt cā actus mali.Sȝ nō vt ma-
lus eſt:qꝛ.ſ.ille non eſt a deo vt eſt malus neqȝ ēt vt eſt
Ad 8m a deo eſt malus.¶ Ad 8m dico iuxta modū loquēdi ar-
guētis ꝙ deus ſequit̄ determinationē voluntatis:non ꝙ
determinatio voluntatis ſit aliq̄ entitas diſtincta a volū
tate ꝛ actu eiꝰ:q̄ ꝑ fiat a voluntate ſic̄ imaginari vī argm.
nec ēt itelligēdo ꝙ ꝑus nā volūtas agat actū illū q̄ȝ deus:
ꝓpꝛie loquēdo de pꝛi nā:qꝛ tūc ſequeret̄ ꝙ poſſit illū
agere deo nō coagēte:ſic̄ patet ex diffōne pꝛoris ſm nām.
Sed ad hunc ſenſuȝ dico deū ſeq determinationē volun
tatis:qꝛ iō deꝰ agit illū actū:qa cū voluntas agit:ꝛ nō iō
qa deꝰ agit.iō volūtas agit:ꝛ iō magis ꝓpe dī deꝰ coage-
re volūtati in talē actū cauſandi q̄ȝ volūtas dicat̄ coage-
re deo.Et cū arguit̄ ꝯ h̄ inferēdo ꝙ deꝰ volūtarie coage-
ret ad pctm̄:ſi pctm̄ accipiat̄ ꝓpꝛie neganda eſt ꝯñtia:qa
actꝰ ille nō eſt pctm̄.ſi aūt iꝓpꝛie.ſ.pro actu malo.ꝯñs ē
Ad 9m ꝯcedendū.Qḋ vo vltra addit̄ iā excluſuȝ ē.¶ Ad 9m di-
cendū ꝙ minoꝛ eſt falſa ſic̄ ſufficiēter probatū eſt in ꝑ li.
d.45.Ad ꝓbationē q̄ eſt per auc̄tez dōȝ ꝙ ille auc̄tes nul
lo mō ſunt ad ꝓpom:qa nō habet̄ ex eis ꝙ deꝰ nō coagat
agētibꝰ nālibꝰ:ſȝ ſolūmō ꝙ agēda nālia agūt ſuas actio-
nes:qḋ ego vtiqȝ ꝯcedo.dico tñ ꝙ cū eis agit ꝛ deꝰ.¶ Ad
ꝑmā ꝓbationē ꝑ rōnē dico ꝙ illa etiā nō ꝓbat qḋ dȝ ꝓba
re:qa dato ꝙ deꝰ poſſet cōicare creature vt ſola poſſet in
talē actionē nō ſequit̄ ꝙ cōicauerit.vtꝝ aūt poſſet vl nō.
alibi diſcuti poterit.¶ Ad 2am ꝓbationē dico ꝙ idē tota
līter ſit ab ambobꝰ:ꝛ cū dī ꝙ ipoſe eſt idē eē ſil̄ a duabꝰ
cāis totalibꝰ.dōm ꝙ cā duplr̄ pōt accipi totalis.vno mō
totalis totalitate relata ad cām.i.ſufficiēs cāre effectum
abſqȝ ꝯcurſu alteriꝰ cāe ꝑciſe cāndo ſic̄ cāt:ꝛ ſic negāda
eſt iſta ꝯñā:qꝛ nec deꝰ nec creatura eſt ſic totalis cā actꝰ
mali.nūq̄ȝ enī talis actꝰ fieret ſi deꝰ nō cāret eū:neqȝ ēt ſi
creatura non cāret:ꝛ deꝰ nō aliter cāret q̄ȝ nūc de ſcō cāt
ꝯcurrēdo cū creatura.alio mō totalis totalitate relata ad
effectū.i.totū effectū cauſans:ꝛ ſic eiuſdē pñt eē plēs tota
les cāe.eiuſdē enī volitiōis ſm totū eſt cā notitia:ꝛ etiā
volūtas.Multa alia exēpla pñt dici.¶ P̄.Nō minꝰ eſt
poſe idē ſȝ totū a duobꝰ ꝓduci q̄ȝ idē ſm totū iā ꝓductū
a duobꝰ ꝯſeruari.nūc aūt idē actꝰ voluntatis ſiue malus
ꝯſuat̄ imediate a deo etiā ſm hūc doctorē nec eſt dubiū:
qn etiā ab ipſa volūtate ꝯſuet̄.Et ſic pȝ ꝙ rōnes ꝑmiſſe
Notat nō ſunt efficaces ꝯtra ꝯnē ꝑdictā.¶ Aduertendū aūt ꝙ
oēs equalr̄ pñt fieri ad ꝓbandū ꝙ talis actꝰ nō imedia-
te ꝯſeruet̄ a deo:qḋ tñ vt ꝑdixi oīno eſt falſuȝ:ꝛ in h̄ etiā
ꝯcordat ille doctoꝛ cuiꝰ ſunt rōnes vltie.nā ita pōt argui
ꝙ deꝰ ꝯtinuādo actū malū peccat:ſic̄ ꝛ hō ſil̄ eundē cōti
nuās.Itē ꝙ tūc deꝰ eēt auctoꝛ maloꝝ cū ꝯſeruādo actuȝ
agit ipm.¶ P̄.Nō minus apparere pōt abſurdū ꝙ deꝰ
ꝯtinuet malos actꝰ q̄ȝ ꝓducat.¶ Item ꝙ tūc de auctoꝛe
fieret hō deterioꝛ:cū certū ſit ꝙ hō ex libera ꝯtinuatiōe
actus mali reddat̄ deterioꝛ.Itē ꝯſtat ꝙ deꝰ punit hoīem
pro libera ꝯtinuatione actus mali.igit̄ talis actꝰ nō cōti
nuabit̄ a deo.Itē ꝙ tūc deꝰ poſſet eē totalis ꝯſeruatoꝛ et
vltra vt ibi.Itē ſi cōtinuat vult eū eſſe.ꝛ vltra.igit̄ vult
hunc hoīem iſtum actū ꝯtinuare ꝛc̄.Iteȝ tunc ꝯtinuaret
deformitatē:qḋ eque pōt videri icōueniēs ſic̄ ꝙ ageret.

Item querēdū eſſet an in tali cōtinuatione ſequat̄ deter
minationē voluntatis ꝛc̄.vt de actione arguit̄.Itē nō mi
nus appet dōm ꝙ agentia nālia ꝯtinuēt actiones ꝓpꝛias
q̄ȝ ꝙ eas agant.¶ Ad auctoꝛitates vo rñdeo.ad ꝑmā pȝ Ad auc.
rñſio in rñſione ad 3am rōnē factā ꝯtra ſcdaȝ ꝯnē ꝑceden Augni.
tis articuli:qꝛ vt ibi dictū eſt:per motū auerſionis nō i-
telligit Aug.illam entitatē que volitio dī:ſed illud ſigni
ficabile cōplexe:qḋ ſignificat̄ cū dicimus volūtatē auer
ti a deo.¶ Ad 2m dōm ꝙ nomē auctoꝛis quātū ad ꝓpoſi
tū duplr̄ accipi pōt.Uno mō cōiter pro agente totali vel
ꝑticulari:ꝛ ſic accipit̄ cū dī ꝙ deꝰ eſt auctoꝛ oīum nārū ꝛ
oīum que ſunt.Alio mō ſpālīter pro agēte totali vel par-
tiali ꝑncipali in agendo:ꝛ h̄ etiā mō accipit̄:cuȝ dicit̄ ꝙ
deus eſt auctoꝛ oīum bonoꝝ moꝝ.i.bonaꝝ cogitationuȝ
ꝛ volitionū ꝛ operationū.taliū enī vel ipe eſt auctoꝛ ꝛ cā
efficiēs totalis vel partialis ꝑncipalis mouēs aliā partia
lē cām:vtpote voluntatē nrāȝ ad agendū actus tales ſeu
faciens ipſam ſic agere.¶ Ad ꝓpoſitū cuȝ deus negatur
auctoꝛ male volūtatis vel opationis accipit̄ nomē aucto
ris 2o mō ꝛ nō ꝑmo mō:qꝛ lȝ talē volitionē cauſet:non
tñ ſicut totalis eius cā:ſed ſic̄ partialis:nec tñ in ſic agen
do ꝑncipalis:ita vt moueat voluntatē nrām ad agenduȝ
ꝛ faciat eā facere talē volitionē:aut mō aliq̄ ſuadeat vel
excitet.hoc enī opinari deteſtāda ꝛ abominōda opio eſt.
ad hūc ſenſuȝ ibidē locutū fuiſſe Aug.euidēter pȝ:ex ob-
iectione cui rñdet.nā obijciebat̄ ſibi eū dicere vel ex eiꝰ
dictis ſequi ꝙ adulteria ꝛ coꝛruptele virginū ſacrarū:iō
cōtingant qa illas deꝰ ad h̄ ꝑdeſtinauit vt caderēt.ad h̄
ſic rñdet.deteſtanda ꝛ abominōda opinio eſt que deū cu
iuſq̄ȝ male voluntatis aut male actionis credit auctoꝛeȝ:
cuiꝰ ꝑdeſtinatio nūq̄ȝ extra iuſtitiā eſt. Ex his pȝ ꝙ vult
negare deū queq̄ȝ ꝑdeſtinaſſe ad mala opera:negādo ipȝ
eſſe taliū auctoꝛē.vbi ſi accipit̄ auctoꝛ 2o mō optime ſeq
tur itentū:qꝛ ad quecūq̄ȝ ꝛ qualiacūq̄ȝ opera deꝰ queq̄ȝ
ꝑdeſtinauit ad ea agēda mouet illuȝ ꝛ facit vt faciat illa.
dicēte Aplo ad Eph.ipſius.ſ.dei ſumus factura creati in cap.2.
chro Jeſu in opibꝰ bonis que pꝛeparauit deus.i.ꝑdeſtina
uit.vt in illis ambulemus.creari enī dicimur ꝑ chrm̄ in
bonis opibꝰ:qa facit nos facere illa.nihilominꝰ ēt faciēs
illa nobiſcū.pȝ etiā talis intētio Aug.ex eo qḋ ſequit̄.ait
enī poſt pauca.que etiā iuuant ꝓpoſitū.nō ergo caſus vi-
tiū nec malignitatē iniquoꝝ nec cupiditates peccantiuȝ.
ꝑdeſtinatio dei aut excitauit aut ſuaſit aut ipulit.negat
ergo eū auctoꝛem ſm ꝙ auctoꝛ dicit̄ qui mouet aut ſua-
det ꝛc̄.ad agendū.ꝛ pȝ ꝓpoſitū.¶ Alia auctoꝛitas nō eſt Ad aliā
cōtra:cuȝ loquat̄ de peccatis que vtiqȝ nō ſunt actus ma
li:vt nūc de actibus eſt ſermo.dicunt̄ aūt peccata eſſe ex
voluntate peccantiū:qa peccantes voluntate faciunt illa
que ipſos facere eſt peccatū:ꝛ ita etiā itelligende ſunt au
ctoꝛitates alie ſonantes ꝙ hoīes faciunt peccata nō ꝙ il-
le entitates q̄ ab eis fiunt ſint peccata:q̄ȝuis ꝛ aliqñ fac̄
peccatū pro peccare ponat̄.ait ſic.ſenſus facit peccatū.i.
peccat:per qḋ etiā ſaluat̄ propoſitū. ¶ Ex dictis pȝ quō Rño ad
ſit rñdendū ad ꝑncipalia argu.nā accipiēdo pctm̄ ꝓpꝛie argm ꝑn
cōcedenda eſt ꝯclo ꝑmi ar.q̄ȝuis inualido medio conclu- cipalia.
dat̄.accipiēdo aūt pctm̄ iꝓpꝛie.ſ.pro actu malo negāda
eſt ꝯñā.añs etiā nō eſt vlr̄ verū niſi loquēdo de ꝑ ſe ma-
lo.actus aūt malus nō eſt malū iſto mō accipiēdo malū.
¶ Ad 2m argm dōm ꝙ q̄ȝuis ꝯ ēt ſit vera accipiēdo ꝓpꝛie Ad 2m
pctm̄:ꝓbatio tñ falſū aſſumit cū ait.ꝙ mala volūtas eſt
pctm̄.Si aūt pctm̄ accipiat̄ ꝓ actu malo:tūc dōȝ ꝙ pctī
ꝛ mali actꝰ vtriq̄ȝ ē aliq̄ cā efficiēs:nec putādū eſt Aug.vł
queq̄ȝ doctū viꝝ ſēſiſſe oppm:ꝛ iō dōȝ ꝙ Aug.nō itelligit
ꝑ malā volūtatē malā volitionē:ſȝ ipaȝ alaȝ ſeu viȝ voli
tiuā malā:ꝛ loq̄t̄ ſpālr̄ de ꝑꝰ mala volūte:ꝛ itellīt ꝙ talis

mala volūtas nō habuit cāz efficiētē q2 nulla res fuit q̄
aligd faciēdo facēt illā malā sz ipa desistēdo a bona vo-
lūtate in q̄ fcā erat fcā est mala: et est silr: sic si dicet q2 aerē
tenebrosū nō est aliq̄ cā efficiēs: q2 nihil fac aerē tenebro
suz aligd in eo faciēdo: sz ex eo q2 lumē desinit fieri l ipo
ipse sit tenebrosus. Et h̄ euidēter pz diligēter aspiciēti to
tū caplm illō: et etiā sequēs: iō dcm̄ Aug. nō valz p argu.
ad argm in oppm illō. ¶ Ad argm in oppositū negāda est ꝯña si pprie capia
tur pctm̄. ¶ Ad auctez Aug. pōt dici: sic dcm̄ est in rñden
do ad zas obonē ꝯ pm corem pme ꝯnis. scōi arti. qōnis: q2
ibi nomē illud volūtas ponit in loco ifiniti hui9 velle v/
balr stantis: vel si stet noialr pure tūc pctm̄ accipitur ab
eo improprie. s. pro actu malo: et sic accipiēdo pctm̄ vtiqz
deus est eius cā efficiens modo supra posito.

¶ Distin. XXXVIII. XXXIX. XL. et XLI. Qō. I.

Circa dis. 38. et tres sequētes: in qb9 ma
gister iquirit de bonitate et mali
tia volūtatū et intellectionū: ac qūo ex eis
sit bonitas et malitia in exteriorib9 actioni
bus iudicāda. Quero vtrū fm bonitatem
vel malitiā itentiōis operātis sit bonitas
p vel malitia in ope ei9. arguit q2 sic. p auctez Ambro. quā
allegat Magr in dis. 4o. dicētis. affect9 tuus nomē operi
tuo iponit. Aug. etiā dicit: vt ibidē allegat. bonū opus in/
tentio facit: et silr videt dicendū: q2 malū opus intētio
facit. ergo fm bonitatē vel malitiam affectus siue inten
tionis est opus qd cōmittit bonū vel malum.

Oppo^m Ad oppositū argr. si fm bonitatē vl malitiā &c.
sequit q2 ois actio hois ifidelis sit
mala et viciosa. hoc aūt nō videt dcm̄ cū in multis olim
claruisse ples morales vtutes legamus: et idez adhuc cre/
dendū sit de multis. ꝯñtia pbat: q2 fm Aug. statim post
vba ipsi9 iā recitata intētionē fides dirigit. vbi g̊ non est
fides nō est itētio recta. igit in ifidelib9 nō est intētio re/
cta: ac p h̄ nec bona: sz mala tm̄. igit si fm malitiā inten
tiōis ē malitia exteriorl actōis. ois illoꝝ actio mala erit.

In ista qōne erūt duo articuli. in pmo inquiret
que intentio censenda sit bona et q̄
mala. in scōo inquiretur de proposito.

pmi art. Quantum ad pm pmitto q2 h̄ nomē itētio ad mlta
est equocū. in pposito tm̄ accipio ipsuz
fm q2 signat volitionē finis: et ita accipit a discutiētibus
pñtē qōnē. finis aūt tripl̄r pōt accipi. s. cōiter: ppe: et ma/
gis pprie. cōiter accipiēdo nomē finis qdlibet volitū seu
cap. 6. obm volitionis dicit finis. sic accipit Aug. zo de tri. cū ait
q2 volūtas vidēdi finē nō hz nisi visionez: siue id referat
ad aliud: siue nō referat: et voluntas vidēdi fenestrā finē
hz visionē fenestre: et pluries ibidē silr dicit. Proprie aūt
di finis nō qdcūqz volitū sz volūtatū: pp qd aliud est vo
litū: sic accipit finis qñ di q2 ē cui9 grā. hos duos modos
distinguit Magr in ista dis. 38. cuz ait. finis volūtatis est
vel illud qd volumus p qd iplet ipa volūtas: vel potius
aliud pp qd illud volumus. Magis pprie vo accipiēdo
finē illud tm̄ di finis pp qd aliud est volitū: et ipm pp se
cap. 15. tm̄ ē volitū: sic accipit finē Auic. p sufficiētie. cū ait. finis
ver9 est q itēdit pp se et pp quez cetere res appetunt: cui
etiā ꝯcordat Phs zo meta. d. finis est: qd nō est alius cā:
T. t. c. 8 sz alia illi9. et Cōmē. ibi. dicit. q2 descriptio cāe finalis est
vt nō sit pp aliā cām: sic ꝯformiter pōt accipi itētio cōit:
et sic ois volitio est itētio ppe et sic volitio illi9 pp qd aliō
gd est volitū di intētio. magl pprie vo volitio ei9: qd est
pp se volitū: et aliud pp ipm itētio appellat: et h̄ 3o mō ac
zo pmit cipit in ppo^to. ¶ zo pmitto q2 bonitas et malitia itētiōis:
tenduz. sic et bonitas et malitia electiōis et opōnis sequētis atten
dit penes ꝯformitatē et deformitatē ad rectā rōnē: vt sic
tūc di opatio bōa moralr seu recta et vtuosa qñ id talr fit
qualr fiendū eē iudicat recta rō. p talr et q̄lr cōprehēden
do oēs circūstātias q̄ cōiter attēdunt l opōne vtuosa. qñ
aūt nō sic ꝯformit agit recte rōni. opatio di viciosa et ma
la moralr. sic tūc itētio opantis di bōa et recta qñ ipsa est
ꝯformis recte rōni. i. qñ operās id itēdit seu valt vltiate:
et pp se: qd rō recta iudicat sic eē volēdū. Et tūc est praua
et nō recta qñ nō sic recte rōni ꝯformat itētio eius: et vlr
fm quālibet circūstātiā debitā fm iudiciuz recte rōnis.
¶ Cōtra illud tm̄ qd assūptū est valet q2 qñ opatio mora ꝯ assum
lis nō est ꝯformis recte rōni fz oēs circūstātias reqsitas ptum.
ad h̄ q2 sit vtuosa ipsa est viciosa et mala moralr. Est op. Magister
cuiusdā reuerēdi doctoris moderni q nup īter cetera sua fracīcus
dcā in ei9 vespys posuit q2 act9 moralis carēs aliq̄ debita de mairo
circūstātia: etiā si sit circūstātia finis: q īter oēs fm eū est ordi. fra.;
pcipua: absqz tm̄ pōne circūstātie opposite et male de sui
nā vl ex itētiōe faciētis nō ē moralr malus nec viciosus
nec pctm̄: sz est vere bonus moralr et vtuosus: icōplete tm̄
pp defectū debite circūstātie. vñ nec simplr nec modifi/
catiōe determināte vl diminuēte dz a doctore theologo
dici bon9. talis aūt est fm eū ois act9 moralr: q fit pp talē
finē: q nō est opposit9 vltio fini. Sed pōt cōcurrere cū eo
etiā finis sub fine vltio. Et itelligit vt puto de actu mora
li q nō est ex gñe malus. Malus aūt act9 moralis fm eū
is tm̄ est q cū defectu alicuius bone et debite circunstātie
de se vl ex itentiōe faciētis hz circūstātiā malā et opposi
tā. ¶ Sed ista opio nō ꝯtinet vitatē. vñ tria volo pbare Cōtra frā
ꝯ pōnē istā. Primū est. q2 nullus act9 moralis carēs aliq̄ cisci ð mai
circunstātia debita est fm veritatē virtuosus: seu qd pro riso.
eodē accipio moralr bonus. Scōm q2 qlibet talis est vi/
tiosus seu malus moralr et pctm̄. Tertiū q2 ad h̄ q2 actus
moralis sit malus sufficit carētia circūstātie debiti finis:
nec est ad hoc opportuna positio circūstātie opposite seu
finis oppositi vel mali ad sensuz in q̄ loquit. ¶ Primuz pm
ego pbo ostēdēdo q2 oppositū iplicat ꝯdictionē. et arguo
p sic. si aliqs act9 moralis caret circūstātia aliq̄ cū qua de/
beret fieri ipse nō est vt eē dz. igit est dign9 vituperatiōe
d. Aug. 3. de li. ar. id recte vituperas qd nō ē vt eē debuit: cap. 34.
imo vt dicit sequēti. c. qcqd recte vituperat: iō recte vitu cap. 35.
perat: q2 nō est vt eē debuit. Si aūt aliqs act9 ē vere vir/
tuosus qcūqz ille sit nō est dign9 vituperatione: sz laude
poti9 et honore: vt pz. 4. eth. c. de magnanimitate. igit si cap. 9.
aliqs actus carēs aliq̄ debita circūstantia est vere vtuo/
sus aliqs act9 est dign9 vituperatiōe et nō est dign9 vitupe
ratione: qd ꝯñs icludit ꝯdictoria. ¶ P. Circūstātie debi/
te ille cōiter dñr q̄ requirunt ad hoc q2 act9 sit vere vtuo
sus. et ita ego accepi qñ dixi alias: q2 p actū moralr bonuz
ego itelligebā actū moralē ꝯformē recte rōni fm oēs cir
cūstātias reqsitas ad h̄ q2 actus sit ve vtuosus: et q2 h̄ di
ctū ipe voluit iprobare p istā suā ꝯnē quā posuit: q̄si illa
dscriptio nō ꝯueniat oi actui bono moralr. pz q2 etiā ipe
silr accipit circūstātias debitas: et ex h̄ statim pz q2 sua p/
positio iplicat ꝯdictionē: q2 si absqz circūstātia aliq̄ act9
est ve vtuosus. illa igit nō reqrit ad h̄ q2 ille sit vtuosus.
Si āt illa sit circūstātia debita illa reqrit vt ille sit vtuo
sus. igit si aliqs act9 carēs circūstātia debita est vtuosus
vere aliq̄ circūstātia reqrit: et nō reqrit ad h̄ q2 ille sit v/
tuosus. ¶ P. Si aliqs act9 est ve vtuosus ipse ē ꝯformis Confir.
recte rōni. et si sic. igit nō caret aliq̄ circūstātia sibi dbita.
igit si aliqs carēs circūstātia debita ē ve vtuosus: ipse ca
ret et nō caret circūstātia sibi debita. ē et nō ē ve vtuosus.
ꝯña pa pbat. dicit eni Phs zo ethi. q2 cōe ē oi vtuti fz re cap. z.
ctā rōnē opari: et postea diffiniēs vtutē ait. qd ē hit9 electi cap. 6.
uus l me^m exñs q̄ ad nos dterminata recta rōne: et vt vtiqz
sap. dtermiabit. Itē li^o 6°: ingt. Qr opz mediū eligē. mediū cap. p.
aūt est

autē est vt recta rō dicit. Ex his pʒ ꝯm sniam p̄hi ꝙ ois
actus virtuosus cōformis est seu cōformiter fit ad rōnē
rectā. cui ēt alioꝝ cōcordat snia. qui vt Aug. recitat ꝛ ap-
cap. xi. probat. 4. li. ꝯ Jul. diffinientes virtutes dixerunt ꝙ est
animi habitus nāe mō atqꝫ rōni consentaneus. Sed ꝙ
ista cōformitas sit necessaria ꝯm oēs circūstantias. pʒ ex
cap. 5. eo qḋ 2° ethi. dicit p̄hs. ꝙ peccare ꝯtingit multiplr. diri-
gere aūt. i. recte agere vno mō. ex hoc statim infert. id ħ
quidē facile. s. peccare. ħ aūt difficile. ꝛ ħ pbat. d. facile
quidem nō contingere signū. difficile aūt ꝯtingere. ex q̄
pbatiōe apparet ꝙ qñcunqꝫ nō contingit signū. s. illud
mediū qḋ statuit rō recta peccatur. ħ aūt ꝯuenit qñcūqꝫ
deficit actui aliq̄ debita circūstantia ex his cū quib⁹ illū
esse fiendū iudicat rō recta. ꝛ tunc tm̄ cōtingit signūꝫ: ꝛ
per hoc virtuose agit qñ nulla deficit de talib⁹ circūstā-
tijs: ꝛ ideo difficile ꝛ vno mō tm̄: vt dicit recte agitur. Si
aūt actus posset esse vere virtuosus cūꝫ defectu alicuius
debite circūstantie multis modis ꝯtingeret recte agere
ꝛ faciliter. nā qñcunqꝫ quis ageret aliquid qḋ est agēdū
ipse bene ꝛ recte ageret: esto ꝙ nō ageret vbi vel qñ: vel
sicut vel cuius gr̄a est agendū: qḋ ꝛ iste doctor cogit ꝯce
dere: cum cōcedat ꝙ cū defectu circūstantie debiti finis
quā oīuꝫ dicit eē p̄cipuā ꝯuenit recte agere. multo. n. ma
gis sequit cuiuslꝫ alterius defectu. imo iuxta dcm̄ suum
quo dicit actū carētēꝫ debita circūstātia finis eē virtuo
sum vere: lꝫ nō pfecte vel plene. dicēdū erit ꝙ si qs agat
id qḋ vere est agēdum: ꝛ tñ nulla circūstātia debita isit
actui tali adhuc act⁹ ille erit ve virtuosus. lꝫ nō plene: ꝛ
ille tm̄ dicēdus erit agere vitiose: q agit qḋ nō ē agēdū.
ac per hoc nō ex circūstātijs actuū sꝫ p̄cise ex actib⁹ ipsis
ꝛ officijs erit sumenda distinctio virtutū ꝛ vitiorū sicut
opinabat Julia. pelagista. hoc aūt est cōtra doctrinā san
cap. 13. ctoꝝ ꝛ p̄hoꝝ cōiter. vnde Aug. li. 4. ꝯ Jul. predictuꝫ. no-
ueris inquit non officijs sed finib⁹ a vitijs discernendas
esse virtutes. officiū est aūt qḋ faciendū est. finis v̄o pro-
pter qḋ faciendū est. Cum itaqꝫ facit hō aliq̄d vbi pecca-
re nō videt si nō ppter ħ facit ppter qḋ facere dꝫ pecca
re conuincit. Item paulo post. q̄cquid boni fit ab homie
ꝛ nō ppter ħ fit ppter qḋ fieri debere vera sapiētia pre-
cipit: ꝛ si officio videat bonū ipso nō recto fine peccatuꝫ
est. Ex quib⁹ pʒ ꝯm Aug. ꝙ etiā sola carentia circūstātie
debiti finis impedit actū esse virtuosum: ꝛ reddit eū vi-
tiosum: etiā sic ꝙ facit illum esse peccatū. Item Seneca
epistola. 95. ad Luciliuꝫ. Prestabunt inquit tibi fortasse
precepta: vt qḋ opꝫ facias ꝛ nō prestabunt quēadmoduꝫ
opꝫ. Et si hoc nō p̄stāt ad virtutē nō perducūt. faciet qḋ
opꝫ monitus ꝯcedo: sꝫ illud paꝝ est: qm̄ quidē nō in fa-
cto laus est: sed in eo quēadmodū fiat. Dr ēt sit ꝯ p̄hm pʒ
clare ex eo qḋ iā allegatū est: sed adhuc clarius tradit 3°
cap. 9. ethi. vbi astruit ꝙ circa mām fortitudinis ex cuiuslibet
circūstātie ꝯm se defectu peccat. vn̄ ait. sic aūt peccāꝝ ħ
quidē qḋ nō opꝫ. ħ aūt qḋ nō vt opꝫ. ħ v̄o: qm̄ nō qñ vel
aliq̄d taliū. Quo posset expssius loq ppositū. ꝛ stati ostē-
dens quis agit recte. ait. ꝙ quidē igit q̄ opꝫ ꝛ cui⁹ gr̄a su-
stinet ꝛ timet: ꝛ vt opꝫ: ꝛ qñ. silr aūt ꝛ audet fortis. subau
di est. vbi ēt apte docet ꝙ ad actū v̄tutis fortitudinis re-
quirunt simul ꝛ copulatiue oēs circūstātie debite. ꝛ idē
iudiciū est de actib⁹ oīum virtutū gn̄alr. Ex his idubitā-
ter ꝯcludit ꝙ nullus act⁹ carēs aliq̄ debita circumstātia.
ꝛ multo forti⁹ si illa sit circūstātia debiti finis cū ipsa sit
cap. 3. de potiorib⁹ dicēte p̄ho. 3. ethi. ꝙ p̄ncipalissime circūstā-
tie st cui⁹ gr̄a agit ꝛ qd ē qḋ gerit. Et ꝯꝫ huc doctorēmet
ac scm̄ Thomā ibidē quē ipse in oīb⁹ sequi velle se mō-
strat. ad hoc finis circūstātia oīum gn̄alr p̄ncipalissima
est. nullus inq̄ talis act⁹ est v̄tuosus. ꝛ ħ dico vniuoce lo

quendo de virtute ꝯm ꝙ sancti ꝛ p̄hi locuti sunt: nec pro
libito vocabulum virtutis ad qḋlibet applicando ꝛ irra
tionabiliter abutēdo. ¶ Forte dicetur ꝙ predicta vera Risso
sunt de actu virtuoso ꝛ moraliter bono plene ꝛ complete
sed non de actu bono ꝛ virtuoso incomplete tñ ꝛ nō ple
ne. talis aūt est actus carens circumstātia debiti finis de
quo agit. ¶ Cōtra. aut talem actuꝫ dicis eē icōplete vir Contra
tuosuꝫ vel moralr bonū: qꝛ si sibi deficit aliq̄d pertinēs
ad rōnē virtutis ppter quem defectū ipse non pertingit
ad spēm virtutis: ꝛ tunc affirmando ipm esse virtuosuꝫ:
imo ꝛ vere virtuosum: sicut iste doctor affirmat ꝛ adden
do istam dictionē distrahentē incōplete: in sensu premis
so aperte icludis ꝯdictoria: sicut si affirmares de aliquo
ꝙ est hō mortuus vel hō icōpletus. i. cui deficit aīa vel
aliq̄d aliud ptinens ad specificā hoīs rōnē: aut dicis eū
bonū incōplete: qꝛ. s. lꝫ sit bonus nō tñ est optim⁹ in spe
illa: sicut si albedo remissa diceret incōpleta qꝛ nō inten
sissima neqꝫ sūma: ꝛ tunc dicendo ꝙ talis actus caret cir
cunstantia debiti finis: ꝛ tñ est vere virtuosus etiā dicis
ꝯdictoria: qꝛ vt pbatum est sine talib⁹ circunstantijs nō
saluat rō virtutis in actu: nec actu eius carente verifica
tur diffinitio virtutis. ¶ ꝯ. ꝯm hoc quid phibet talem
actū absolute ꝛ sine modificatione diminuente dicēdū
esse bonū: sicut absolute: ꝛ simplr qḋ est remisse albuꝫ di
cimus esse albuꝫ. tu aūt non cōcedis illuꝫ simplr dici pos
se bonū: sꝫ cū determinatione tm̄ modo. ¶ Ex ħ aūt seq Scōm
tur 2m. vꝫ ꝙ qlibet talis actus est moralr malus ꝛ pecca
tū. Malus inquā qꝛ caret bono sibi debito. vꝫ circūstan
tia debita sibi vt sit bonus ꝛ ꝯformitate ad rectā rōneꝫ.
malitia aūt nō est nisi carētia boni debiti ꝯm doctrinaꝫ
scōꝝ: vt supra. di. 34. ostēsum est. Itē cū bonitas ꝛ mali
tia p̄uatiue opponant circa subm̄ debitum quale nō est
dubiū esse actum moralē necessario sequit: nō est bonū.
igit ē malū. cū talis oppōnis nō sit mediū in subto apto
nato. Et qꝛ in pposito non est aliud esse bonuꝫ q̄ꝫ esse vir
tuosum: nec aliud esse maluꝫ q̄ꝫ esse vitiosuꝫ. pʒ ex his ꝙ
qlibet talis actus est vitiosus. Dr etiā qlibet sit peccatuꝫ
pbat ex eo ꝙ qlibet talis actus est voluntarius ꝛ diffor
mis recte rationi ppter carentiā debite circūstantie. pec
catū aūt nō est aliud q̄ꝫ volūtarie agere ꝯ rectā rōnē: vt
in precallegata di. ostēsum est. hoc idē pʒ ex auctībus p̄hi
ꝛ Aug. iaꝫ allegatis: in qbus quēlibet talē actū dicunt eē
peccatū. Nec pōt glosari sicut iste doctor innuebat in ge
nerali. d. ꝙ vbi tales actus dicunt ab Augu. peccata non
ppꝛie loquit de peccato: sed iproprie accipiendo. s. pecca
tū nō pro culpa: sꝫ pro actu minus bono: qui lꝫ non abso-
lute ꝛ ppꝛe: cōparatiue tñ respectu pfecte boni dr̄ petm̄:
lꝫ iproprie: sicut vestis alba in cōparatiōe ad niuē dr̄ ni-
gra. ħ inquā dici nō pōt ꝯm itētionē Aug. nā certū est ꝙ
p nullo actu vere bono ēt sine sit sūme bonus siue min⁹
bon⁹ quodā alio bono respectu cuius possit iproprie di-
ci malus hō est a deo puniēdus: qm̄ nulli tali pena iuste
debet. alias multis actib⁹ meritorijs ꝛ bn̄ remunerabili
bus deberet pena: qḋ nō est dōm. Solis ḡ illis q dicunt
peccata ꝛ culpabiles sūt debet pena: sꝫ actib⁹ quos Aug.
dicit eē peccata ex eo ꝙ nō fiūt pp finē debitū iuste ꝯm
eū debet pena. nā dicit p eis hoīes eē in futuro a deo pu
niēdos. igit ꝯm eū tales sūt v̄e petā ppe loquēdo de pec
cato. assumptū declarat. nā ꝯtr r̄ndēs argu. Juliani pbā cap. 15.
tis Gētiles hūisse v̄as v̄tutes p eo ꝙ iuxta v̄bū Apli nā-
liter ea q̄ legis sūt facerēt: iter cetera r̄ndet ꝙ esto ꝙ illō
v̄bū Apli acciperet tanq̄ꝫ de Gētilib⁹ credētib⁹: dcm̄ tñ
ex eo nō ꝯuincit ꝙ habuerint v̄as v̄tutes: qm̄ etiā faciē-
do que legis sunt peccabant: eo ꝙ nō ppter finē debitū
faciebant: vnde ait. hoc tamē peccantes ꝙ homines sine

fide nõ ad cũ finẽ ista opa retulerũt ad quẽ referre debue
rũt. ⁊ nullo iterposito addit. min⁹. n. Fabrici⁹ q̃ȝ Catilina
punieť: nec qꝛ iste bon⁹: ſ; qꝛ iste min⁹ malus ⁊ min⁹ im
pius q̃ȝ Catilina. Fabrici⁹ nõ vas v̾tutes bñdo: ſ; a veris
v̾tutib⁹ nõ plurimũ deuiãdo. Fabriciũ hic ponit ꝓ his
q opa legi faciebãt. Catilinã vo ꝓ his q agebãt ꝯ̃ra legi.
⁊ p; clare ꝓpositũ. p; et ꝙ act⁹ facti sine circũstãtia debi
ti finis nõ sũt dicẽdi: vt iste doctoꝛ dicit: v̾tuosi aut boni
ſ; min⁹: ſ; pctã ⁊ mali: ſ; min⁹ sint mali. vñ ⁊ Fabriciũ ⁊
Catilinã dic̃ malos ⁊ puniẽdos: ⁊ Fabriciũ negat bonũ:
ſ; eũ dicit min⁹ malũ. reliquũ aũt magis malũ. neutruȝ
tñ habuisse vas v̾tutes: ſ; alterũ min⁹ a veris v̾tutib⁹ de
3ᵐ uiasse. ¶ Ex his seq̃ť 3ᵐ qd̾ ꝓponebať ꝓbãdũ ꝯ̃ istã opi.
s. ꝙ ad h ꝙ act⁹ sit malus moralr̃ sufficit carẽtia circũstã
tie debiti finis: nec reperiť positio finis oppositi ad sen
suȝ: in q̃ logť. ꝓbatũ. n. ẽ ꝙ q̃cũq; circũstãtia debita act⁹
careat ipse ẽ malus. Aug. et in ꝓmissis ad malitiã act⁹ ĩfe
rẽdã ꝑ añte ⁊ cã assumit solã negõnẽ seu carẽtiã debiti
finis: que ꝓbõ nulla eẽt nisi talis negõ sufficeret ad h ꝙ
Rõ. act⁹ sit malus. ¶ Insup tñ ꝓbo h euidẽti rõne. nã si dcť
oppo^m seqť ꝙ q̃cũq; agat aliqd bonũ ex gñe vl offõ. i. ali
qd qd̾ est agẽdũ: ⁊ h agat ꝑꝑ bonũ nomẽ seu famã hñdã
in ꝑpl̾o: vel ꝑꝑ honorẽ aut diuitias vltimate fingẽdo in
cessuȝ sue itẽtiõis: nec vlteri⁹ illa referẽdo ĩ aliũ aliquẽ
finẽ nec actu nec habitu v̾tuose agit ⁊ nõ male neq; cul
pabilr̃. ſ; h est certissime oppo^m cõi doctrie scõꝝ: vt cla
rũ est: ⁊ nõ solũ doctrie eoꝝ: ſ; et ⁊ ꝑhoꝝ. vñ Ari. expsse
cap. io. 3. ethi. determiat ꝙ ciues q ꝑꝑ honoris adeptionẽ vel fu
gã opprobrij sustinẽt ꝑicula in dẽfensiõe ciuitatis: nõ sũt
vẽ fortes: q̃uis magis silenť q̃ȝ hi q ꝑꝑ alios fines min⁹
cap. 2ᵒ bonos silr̃ agũt: q̃ ꝑ plã gñã distinguit ibidẽ. Itẽ. 4. ethi.
dic̃ ꝙ liberalis nõ honorat. i. amat diuitias ꝑꝑ ipas diui
tias: ſ; grã datiõis. ⁊ paulo añ dic̃ ꝙ ipe dabit vbi bonũ
sup q̃ ait Eustra. ꝙ q grã honoris vel glie vel venatione
maioris lucri dat nõ ẽ liberalis. Seneca q̃q; 95. epla ad
Luciliũ exprobrat tales aliqd qd̾ agẽdũ ẽ agũt ꝑꝑ diui
tias. d. Amico aliqs egro assidet ꝓbaui⁹: at h hereditatis
cã facit. Si vultur est cadauer expectat. ſ; ꝯ̃ña ẽ euidẽs.
nã nullũ taliũ est oppositũ ꝓ fini: q̃nimo q̃lz est qddã bo
nũ: qd̾ põt realr̃ appeti ⁊ eẽ finez sub vo fine ⁊ debito: vt
certũ ẽ. vñ ad agẽdũ ꝑ bona fama. ſ; nõ vltimate scriptu
ra monet. d. eccliastici. 41. Curaȝ habe de bono noie. imo
ſ; Aug. ĩ epla ad Albinũ. plat⁹ ꝑꝑ eos qb⁹ in exẽplũ eẽ oȝ
et corpalis vite bonã famã ꝑponẽ oȝ. honores et pñt rõ
nalr̃ appeti a maiorib⁹: qb⁹ opȝ alios eẽ subitos: ⁊ ſ; Ari.
Magnanim⁹ ĩ magnis ⁊ studiosis honorib⁹ moderate de
lectať. ⁊ dic̃ ꝙ honoꝛ est maximũ bonoꝝ exterioꝝ: ꝙ et
cap. p. diuitie nõ sint male ſ; bõe. Idẽ põit. 4. ethi. ⁊ circa ipas
dic̃ eẽ v̾tutẽ lib̾alitatis. ſm theologos et h nõ hȝ dubiũ.
als nullus eas posset licite possidẽ. qd̾ ẽ erroneũ v̾gẽs in
Rñsio vnũ erroꝝ dãnatoꝝ ꝯ̃ Pelagiũ. ¶ Forte diceret ꝙ talr̃
agẽtes male agũt: qꝛ agũt ꝑꝑ malũ finẽ. s. ꝑꝑ inanẽ gliaȝ
vl ambitionẽ vl auaritiã. q̃ oĩa sũt mala: ſ; istd̾ nõ valet.
qꝛ ſ; is q ex actu suo vltimate q̃rit famã peccet pctõ qd̾
dr̃ inanis glia. nõ tñ illd̾ finalr̃ itẽdit. ſ; famã ipsaȝ q̃ nõ
est inanis glia. sic loquẽdo de inani glia: q̃ dr̃ pctm̃: ⁊ ma
gis ꝓpe diceret amoꝛ glie inanis seu vane ꝑꝑ seipa. ſ; ẽ
obȝ ei⁹. ſ; alio sensu possit dici inanis glia. qꝛ. s. istabilis ⁊
trãsitoria. Qui et q̃rit honorẽ nõ hȝ ꝓ fine ambitionẽ. ſ;
poti⁹ talť appetit⁹ ambitio ẽ. nec q q̃rit diuitias hȝ ꝓ fine
auaritiã. ſ; ei⁹ q̃st⁹ vl dẽsideriũ ẽ auaritia. vñ i nullo casu
ꝓdictoꝝ põt assignari circũstãtia alic⁹ mali finis: ad sen
suȝ ĩ q̃ iste doctoꝛ logť de malo fine. s. q oppositr̃⁹ ẽ ꝓ fini.
nec pol̾is rõnabilr̃ q̃ri ꝑꝑ illũ: ita vt sit finis sb vero fine.
ꝑt tñ bñ dici ꝙ ibi ẽ circũstã⁹ mali finis. ad hũc. s. sensũ:

qꝛ illd̾ ꝑ se finalr̃ req̃riť ꝙ deberet nõ ꝑꝑ se: ſ; ꝑꝑ aliũ q̃
ri. ⁊ id̾ ꝑcise dr̃ malus: qꝛ nõ in aliũ sic oȝ ordiari ordiať.
vñ h solo posito ꝙ ordinareť in deũ: ⁊ ꝑꝑ illũ q̃rereť ille
act⁹ nõ eẽt malus nec malũ finẽ diceret hẽ. Sȝ h ꝯfir
mat ꝓpositũ. qꝛ ſ; h ois act⁹ nõ relat⁹ vltimate ĩ debitũ
finẽ quẽcũq; finẽ hẽat erit cũ circũstãtia mali finis. ac ꝑ
h malus ⁊ nõ v̾tuosus. p; itaq; bñ dcm̃ eẽ ꝙ opõ tũc tñ
ẽ v̾tuosa seu moralr̃ bõa qñ ẽ ꝯformis recte rõni ſ; oẽs
debitas circũstãtias: ⁊ ois moralr̃ opõ nõ sic ꝯformis ita
qȝ mala ẽ ⁊ vitiosa. Et sic suo mõ dõm ẽ de ipa itentiõe.
¶ His aũt ꝓmissis pono ꝯ̃nes. ꝑria est. ꝙ ea sola itẽtio p^a ꝯ̃
est recta seu moralr̃ bona q itẽdiť seu ꝑꝑ se diligiť qd̾ ẽ
ꝑꝑ se diligẽdũ siue volẽdũ. vtoꝛ. n. nũc vocabl̾o dilectio
nis gñaliter ſm ꝙ ois volitio dr̃ dilectio. q̃lz aut q̃ vl di
ligiť qd̾ est nõ diligẽdũ: vel qd̾ ẽ nõ ꝑꝑ se diligẽdũ ẽ ma
la. p; h. qꝛ q̃lz talis ẽ deformis ⁊ deuiãs a recta rõne. nã
recta rõ qd̾ ẽ nõ diligẽdũ dic̃ eẽ nõ diligẽdũ. ⁊ qd̾ est dili
gẽdũ nõ tñ ꝑꝑ se: ſ; ꝑꝑ aliud dicit eẽ nõ ꝑꝑ se: ſ; ꝑꝑ aliũ
diligẽdũ. alias ipsa nõ eẽt recta ſ; errãs. Cũ q̃ oi itẽtione
aliqd ꝑꝑ se diligať: vt p; ex descriptiõe nois ꝓmissa: ois
intẽtio q̃ diligiť aliqd nõ ꝑꝑ se diligẽdũ est discordãs a
recta rõne. ac ꝑ h mala ⁊ vitiosa. ¶ 2ᵃ ꝯ̃ est. ꝙ ois inten 2ᵃ ꝯ̃
tio operãtis q̃ aliqd aliũ a deo itẽdiť. i. ꝑꝑ se nõ ꝑꝑ aliũ
diligiť est mala ⁊ vitiosa. ꝓbať sic. oẽ diligibile aliud a
deo est nõ ꝑꝑ se diligẽdũ. igiť ois itentio opantis qua ali
qd aliud a deo itelligiť est mala. ꝯ̃ña p;. qꝛ si oẽ diligibi
le aliud a deo est nõ ꝑꝑ se diligẽdũ: siue ipm sit diligẽdũ
siue sit nõ diligẽdũ: q̃a sunt multa diligibilia. nõ. n. oẽ
diligibile est diligẽdũ oi itentiõe q̃ aliqd aliud a deo in
tendiť: diligiť ꝑꝑ se aliqd nõ ꝑꝑ se diligẽdũ. igiť ois itẽ
tio talis ẽ mala. ⁊ p; ꝯ̃ña hec ex ꝯ̃ne p^a. añs ꝓbať sic. nul
lũ diligibile aliud a deo est sũme diligẽdũ. igiť oẽ diligi
bile aliud a deo ẽ nõ ꝑꝑ se diligẽdũ. añs p;. qꝛ q̃cũq; alio
diligibili de⁹ est ampli⁹ diligendus ſm cõem doctrinaȝ
scõꝝ atq; catholicã. Sed ꝯ̃riũ ꝓbo. si. n. aliqd diligibi
le aliud a deo nõ est nõ ꝑꝑ se diligẽdũ. igiť aliqd nõ sũ
me diligẽdũ rõnabilr̃ poterit diligi ꝑꝑ se: qd̾ si verũ sit.
hoc est vnũ de his diligẽtib⁹ q̃ sũt ſ; se bona diligibilia.
⁊ id̾ ꝑcise. qꝛ ipsa sunt talia. igiť ⁊ qdlibet taliũ rõnabilr̃
põt hõ diligẽ ꝑꝑ se. igiť ⁊ aliqd aliũ põt hõ rõnabilr̃ di
ligere ꝑꝑ illud vltimate. Ex quo seqť ꝙ hõ poterit rõna
bilr̃ agere aliqd ⁊ velle ꝑꝑ famã vel honorẽ suũ vel diui
tias vltimate nec peccabit sic agẽdo ⁊ volẽdo. h aũt con
stat esse cã ꝯ̃ doctrinã theologicã: q̃ȝ et ꝑhicã. vt supra di
ctũ est. ¶ Dices forte: ꝙ vtiq; aliqd eoꝝ q̃ sũt ſm se bo Rñsio
na ⁊ diligẽda. nec tñ põt sũme rõnabilr̃ diligi ꝑꝑ se ⁊ ali
qd aliud et ꝑꝑ ipm vltimate. ſ; nõ qdlz taliũ põt rõna
bilr̃ sic diligi: ſ; illud tm̃ qd̾ ex eis ꝓstãti⁹ ẽ ⁊ ceteris ma
gis diligẽdũ. vbi grã. act⁹ virtuosus seu opatio virtuosa.
⁊ sic ꝯcederent morales ꝑhi. ¶ Cõtra. ꝓ si aliq̃ taliũ non ꝯ̃ rñsio
pñt rõnabilr̃ diligi ꝑꝑ se: sed solũ illud qd̾ est meli⁹ ⁊ ma nem
gis diligendũ. h id̾ ꝑcise est vt v;: qꝛ ipa sũt min⁹ diligẽ
da q̃ȝ illud. nã si essent eq̃ diligẽda nõ magis eẽnt diligẽ
da ꝑꝑ illud q̃ȝ eꝯ̃. igiť cuȝ qdlibet diligendũ: nõ tñ sũme
min⁹ sit diligendũ eo ꝙ sũme diligendũ est. seqť ꝙ nul
lũ nõ sũme diligẽdũ põt rõnabilr̃ diligi ꝑꝑ se. ¶ Cõfir Cõfir.
mať. qꝛ si aliqd diligẽdũ nõ obstãte ꝙ aliquo alio sit mi
nus diligẽdũ: põt rõnabilr̃ diligi ꝓpter se. non appet q̃n
aliqd aliud diligendũ: q̃uis minus diligendũ sit q̃ȝ ipm
rõnabilr̃ possit diligi ꝓpter se. verbi grã. si nõ obstãte ꝙ
b. diligendũ sit minus diligẽdũ q̃ȝ a. ipm rõnabilr̃ põt di
ligi ꝓpter se: ⁊ c. diligendũ nõ obstante ꝙ sit minus dili
gendũ q̃ȝ b. adhuc põt rõnabiliter diligi ꝓpter se. ⁊ ita di
cendũ erit de. d. ⁊ vniulr̃ de quolibet diligendo: ⁊ ideo si
quis concedat operationẽ virtuosaȝ aut aliud qdcunq;
nõ

nō summe diligendū posse rōnabilr diligi pp se nūq̄ po
terit rōnabilr negare q fama bona ꝛ honoꝛ possint rōna
biliter diligi pp se:q̄uis tn̄ possint rōnabilr eque diligi
cū opatiōe virtuosa:sicut lz opatio virtuosa nō possit rō
nabilr ab eque diligi ipi summo diligēdo.ɔcedit tn̄ a sic
Cōfir. dicēte q ipsa pōt rōnabilr diligi pp se. ¶ Cōfirmat.q2
cōstat q nō oēs opatiōes virtuose sunt eque diligende.si
cut nec eque pfecte:sz aliq̄ iter ipsas est s̄m suā spēm pfe
ctioꝛ.s.beatifica.vel igit alie pnt rōnabilr diligi pp se nō
obstante q sint minꝰ diligēde.ꝛ tūc pari rōne alia dilige
da q̄ sunt minus bona ꝛ minꝰ diligēda opatiōibꝰ virtuo
sis:et h nō obstāte poterūt rōnabilr diligi pp se vel ipse
nō pnt rōnabilr pp se diligi:sz tm̄ pp beatificā.ꝛ h q2 sūt
minus diligēde.ꝛ tūc eadē rōne nec beatifica pōt rōnabi
liter pp se diligi cū ipsa sit minus diligēda eo q est sum
me diligēdū.s.ipso deo.vn̄ appet q vt aliqd diligēdū nō
possit rōnabilr pp se diligi nulla cā videt posse reddi pre
ter hāc.q2 nō est summe diligēdū.igit nullū nō summe
2ᵐ ɔ rn̄s diligendū pōt rōnabilr diligi pp se. ¶ 2ᵐ ɔ h tendit dire
cap.25. cte auctas Aug.li.19.de ci.dei.d.lz a qbusdā tūc vere atq3
honeste putent eē virtutes cū referunt ad seipsas nec pp
aliud expetant.ꝛ tūc inflate ac supbe sunt.ꝛ iō nō virtu
tes:sz vitia iudicāda sunt. Quis aūt dubitet q si habitus
vel actꝰ q virtuosi putant sunt vere vitiosi si nō referun
tur in aliud.vitiosum ēt sit tales actꝰ pp se diligere nō in
2ᵐ p ɔ. aliud referēdo. ¶ 2ᵐ ad ɔnē arguo sic.oē diligēdū aliud a
deo ē diligēdū finalr pp deū.igit oīa intētio q̄ aliqd dili
gibile aliud a deo diligit pp se est vitiosa.aīs pbat.q2 hō
ꝛ q̄libz rōnalis creatura dz vt ipsa sit recte ordinata ꝛ p
fecte disposita actꝰ suos oēs ad vnū finē vltimate ordina
re quē ɔstat nō posse eē aliū q̄ illud qd ē optimū ꝛ summe
cap.15. diligēdū:id aūt nō nisi deꝰ ē. Hoc ēt pz per Aug.in de mo
ribꝰ ecclīasticis.ex pcedētibꝰ ɔcludēte sic.nō arbitroꝛ cū
de moribꝰ ꝛ vita sit qd amplꝰ eē q̄rēdū qd hoīs sit sum
mū bonū quo referēda sunt oīa.id enī eē patuit ꝛ rōne q̄
tū valuimꝰ ꝛ ea q̄ nr̄e rōni antecellit auctē dīna nihil ali
ud q̄ ipz deū. In p̄ ēt de doctrina chr̄iana caplīs.27.ꝛ.37
ꝛ ēt.83.q.q.30.vult q ceteris a deo vtendū ē in deū:qd sa
tis declaratū ē in li.p.d.1.q.3.ɔn̄a pz.q2 cū intētiōe q̄ aliud
a deo diligit pp se vl diligit aliqd qd ē nō diligēdū.ꝛ sic
nō ē dubiū ipaz eē vitiosaz:vel diligit aliqd qd diligēdū
est pp aliud:ꝛ tn̄ nō diligit pp illud.ac p h caret circūstā
3ᵐ tia finis debiti:ex q̄ ēt ipsa cōcludit eē vitiosa. ¶ 3ᵒ pba
ca.8. tur ista ɔ auctē Aug.9.de tri.d.nō q nō sit amāda creatu
ra:sed si ad creatorē refert ille amoꝛ nō iā cupiditas:sed
charitas erit.tunc enī est cupiditas cū pp se amat creatu
ra:tūc enī vtentē adiuuat:sz corrūpit fruētē.nō est dubiū
aūt q talis cupiditas fruētē corrūpēs ē vitiosa.De vō pp
se hoc accipiat nō pp aliud appet per illud. Sz si ad crea
3ᵒ ɔ torē deferat ꝛc. ¶ 3ᵃ ɔ est q nulla est cuiuscūq̄ opantis re
cta intētio nisi dei pp se dilectio.h pz iā ex dictis.nā oīno
intētio est dilectio alicuiꝰ pp se.ꝛ si sit alicuiꝰ q nō sit deꝰ
ipsa est vitiosa:vt pz ex cōclusione pcedēte.igit si nō est
vitiosa:sed recta ipsa est dilectio dei propter se.

2ᵒ articꝰ pᵒ ɔ **Nunc ad** quesitū pono duas ɔnes. Prima est q nō
semp s̄m bonitatē intētiōis ē bonitas ele
ctiōis aut bonitas opatiōis exterioris:qn īmo aliqn ē intē
tio bona ꝛ tā electio concomitās q̄ opatio exterioꝛ seq̄ns
praue sunt.pbat sic.ɔtingit aliquē bona intētiōe eligere
ꝛ opari aliq̄ q̄ s̄m rectā rōnē dz respuere ꝛ vitare.igit nō
semp bonitatē intētiōis cōcomitat bonitas electiōis vel
opatiōis exterioris.ɔn̄a ē clara.qm̄ in tali casu agit ille ꝛ
eligit ɔ rectā rōnē.ac p h tā electio eiꝰ q̄ actio male sunt.
aīs pz de eo q pro salute ꝓximi inocētis quē pp deū dili
git exhibet falsuz testimoīū ac iniq̄ criminātē vl iniuste
ꝓsequētē illū interficit nō interueniēte legitime auctis
ptāte.ꝛ de eo q pp deū volēs indigenti ꝓximo subuenire
furtuz cōmittit.ꝛ multa alia possent in exēm adduci silia:
q̄ nōnūq̄ ɔtingūt.cōstat āt q semp exhibēs falsuz testi
moniū aut hoīem sine legitime ptātis auctē occidēs aut
furtū cōmittēs aut aliqd aliud ex his q̄ s̄z se sunt mala ꝛ
ptā q̄lia multa eē pbatū ē.q.pcedēte.agit vtrūq3 ꝛ eligit
q̄ s̄z rectā rōnē dz vitare. Et tn̄ in casibꝰ pdcis recta rō ē
intētio opantis. ¶ Cōfirꝰ ex itētiōe Greg.3.moꝛ.sup illud Cōfir.
Job.2.sederūtq3 cū eo in terra.7.diebꝰ.vbi expsse ponit
q amici Job:recta ꝛ bona itētiōe repbēdebāt Job.ꝛ tn̄ i
illa repbēsiōe peccabāt. h ē determiatio Aug.i li.ɔ mēda
ciū.ꝛ allat a Magro h.d.40. Interest inqt plimū q̄ cā.q̄ cap.19.
fine q̄ intētiōe qd fiat. Sz ea q̄ ɔstat eē ptā nullo cāe bo
ne obtētu.nullo q̄si bono fine.nulla velut bona itētiōe fa
ciēda sunt. Ea qppe opa hoīuz si cās habuerint bonas vl
malas nūc sunt bona nūc sunt mala q̄ nō sūt p seipsa pec
cata. Et exēplificat de pluribꝰ:vt pz in lr̄a.deinde subdit.
Cū vō ipsa opa peccata sunt vt furta stupra blasphemie
vel cetera talia qs dicat cāis bonis eē faciēda vt vel ptā
nō sint vel qd ē absurdiꝰ iusta peccata sint.qs est q dicat
vt hēamꝰ q demꝰ pauperibꝰ:furta faciamꝰ diuitibꝰ.ꝛ alia
plura ponit exēpla.subditq3.cur enī nō fiāt illa mala pp
hec bona.si pp hec bona nec illa sunt mala.ꝛ infra.qs ita
dicat nisi q res hūanas oēsq3 cōat mores legesq3 subuer
tere. Ex qbꝰ verbis clare pz determiatio pdicte snīe. Sz Rn̄o.
ad hoc forte diceret sic q̄sdā dixisse refert Magr̄ q talia
agētiū nō est recta intētio:qm̄ velle p falsuz testimonium
aut homicidiū inocētē suare nō est recta intētio.silr nec
velle p furtū indigēti subuenire:ꝛ iō q talia agit nō agit
intētiōe bona. ¶ Istud nō valz:qm̄ lz tale velle nō sit re ɔ rn̄em
ctū nō tollr ex h q intētio talr opantiū vt s̄m isti nō sit re
cta.nā h velle nō ē intētio talr opantis.vn̄ in sic operāte
plures actꝰ volūtatis distiguēdi sunt.vnꝰ qdē quo diligit
deū.aliꝰ quo vult subuenire ꝓximo pp deū.aliꝰ quo vult
furari vt subueniat.ꝛ ipa opatio exterioꝛ q̄ est furtū.iter
oēs aūt hos solus pmꝰ ē intētio huiꝰ opantis:q ipe solus
sit volitio vltimati finis:ꝛ q pp se diligit:ꝛ is vtrūq3 rectꝰ
est ꝛ bonꝰ.silr ꝛ scds:q tn̄ nō est intētio:sz electio:ꝛ et est bo
nus.3ꝰ vō qui ēt nō ē intētio sed electio vtrūq3 malus ē.ꝛ
silr 4ꝰ.s.exterioꝛ actꝰ.vn̄ pz q taliter operās opat inten
tiōe recta.lz opet volitiōe mala q̄ nō est ipsius finis.ac p
hoc nec intētio.sz eius q ordinauit ad finē lz male:sz est
electio mala. ¶ Cōtra tn̄ h ꝛ ɔ ɔnē in se videt eē auctas ɔ ɔnem
Aug.2.de tri.d.recte aūt sunt volūtates oēs sibimet reli cap.6.
gate si bona est illa q̄ referunt cūcte. Si aūt praua ē pra
ue sunt oēs.ɔ h ēt ꝛ ɔ illud qd assumptū ē in pbōne.vz q
aliq̄ sunt s̄z se ptā:pōt argui p rōnes cuiusdā moderni tho. hea
doctoris.p sic.si aliq̄ eēnt p se mala seu ptā:qdcūq3 tale duar. in
ꝛ in q̄cūq3 eēt foret ptm̄.sz h ē falsuz.pz.q2 homicidiū ꝛ summa
adulteriū ꝛ alia silia q̄ magis viderent hēre dici eē ma li. 1. ca.
la s̄z se nō sūt mala i pueris ac furiosis cū careāt li.ar.vo 26.
lūtatis.silr si qs ex igrātia inculpabili cogscat vxorē alie
nā credēs eē vxorē ꝓpriā nō peccat. Si qs ēt occidat ino
cētē positū i carcere loco nocētis iuste dānati ꝛ hēre cu
stodiri nō peccat. ¶ Cōfirmat.q2 si eēnt s̄z se mala cū si
miles actꝰ s̄z eētiā sit in ɔiugatis ꝛ nō ɔiugatis l inocē
tibꝰ ꝛ reis mortis ɔcubitꝰ ɔiugatoꝝ eēt ptm̄:ꝛ silr homi
cidiū eēt ptm̄:qd ē flm. ¶ 2ᵒ idē pbat ō actibꝰ iterioꝛi 2ᵐ
bꝰ.ꝛ his spāliter de qbꝰ magi videret.s.de odio dei atq3
blasphemia.nā aliqs sine culpa sua pcedēte pt sic a diabo
lo decipi vt sibi videat oīo q nisi blasphemet deū aut odi
at necio plus peccabit. Iste tūc s̄z iudiciū rectissime rō is
tenet blasphemare deū vel odire ne aliꝰ incidat in maiꝰ
ptm̄:qm̄ s̄z cōez animi ɔcepᵗⁱᵒᵐ ō duobꝰ malis minꝰ ma

lū est eligēdū cui⁹ cā est:qꝛ in bonis est ecōtrario.s.ꝙ ma
ius ē magis eligēdū.℄ Cōfir' h auctē Greg.32.moꝛa.su
Cōfir. Greg. per illō Job.40.nerui testiculoꝝ eius perplexi sunt.d.te
sticuloꝝ ei⁹ nerui ꝑplexi sunt.qꝛ suggestionū ei⁹ argumē
ta iplicatis inuectiōib⁹ alligant̄ vt plerosqꝫ ita peccare fa
ciat:q̄tenꝰ:si pctm̄ fortasse fugere appetāt:h sine alio pcti
laq̄o nō euadāt:ꝛ culpā faciāt dū vitant.ac neq̄q̄ sese ab
vna valeāt soluere nisi i illā ꝯsentiāt se ligari.ꝛ ponit ibi
plura exēpla.q̄rū vnū ē de eo ꝗ iurauit celare secreta alte
ri⁹:ꝗ post iuramētū idicat sibi nō velle cōmittere homi
cidiū:qō ille iurat⁹ nō valeat ipedire nisi ꝓdēdo secretū.
hec sic ꝑplex⁹ ē:ꝙ nisi ꝓdiderit re⁹ videat̄ homicidij:si
ꝓdiderit ꝑiurij.Aliō ē de aliq̄ ꝗ ꝓmisit obediētiā alicui
ꝓlato:ꝗ postea p̄cepit ei fac̄ qō nō licet.h ēt sic ꝑplex⁹ ē:
vt si faciat qō iubet̄ peccet:si nō faciat iobediētiā sibi in
currere videat̄.Et ſʒ hūc casuʒ ponat̄ ꝙ ille ꝓlat⁹ sibi p̄
cipiat ꝙ deū blasphemet aut odiat.ꝛ iudicet iste ꝙ talis
act⁹ ꝯ deū sit min⁹ malū.qꝛ ibi ē tm̄ vnū pctm̄ ꝯ deū tm̄:
ꝛ mltū excusatū ꝑꝑ p̄ceptū ꝓlati:credatqꝫ ꝙ nō obedire
ꝓlato sit mai⁹ malū q̄ꝫ ꝯ ꝓlatū suū ꝛ ꝯ deū cui⁹ vices ge
ritur ꝙ sit violare iuramētū ꝛ apostatare a voto.In h ca
su videt̄ ꝙ ille debeat blasphemare.ꝛ ꝑ ꝯñs nō peccabit.
vn̄ Greg.post v̄ba allegata docēs:q̄d i talib⁹ casib⁹ sit agē
dū ait.Est tm̄ ꝙ ad ōstruēdas ei⁹ v̄sutias vtilr fiat:vt cuʒ
mens iter mioꝛa ꝛ maxia pctā ꝯstringit̄:si oio nullus sine
pctō euadēdi adit⁹ pʒ:minoꝛa sp̄ eligant̄.qꝛ ꝛ ꝗ muroꝛuʒ
ambitu ne fugiat vndiqꝫ claudit̄ ibi se in fugaʒ p̄cipitat
vbi mur⁹ breuioꝛ iuenit̄.Ad h ēt ē in decreto.d.13.illō.c.
duo mala.sumptū ex ꝯcilio toletano.8.ad qō ēt fac̄ ꝙ in
capite illi⁹.d.ꝓmittit̄.s.ꝙ aduersus nāle ius nulla dispen
satio admittit̄:nisi forte duo mala ita vrgeāt vt alterū eo
Rñ̄o mala rū nec̄e sit eligi.℄ Nec valʒ si dicat̄ ꝙ i tali casu ēt pec
cat:qꝛ facit min⁹ pctm̄:sic̄ ēt dicit auctes allate.qꝛ nullus
faciēdo qō dʒ peccat.tal' āt fac̄ qō dʒ.nullus ēt faciēdo ſʒ
rectissimū iudiciū scōꝝ canōis ꝛ ꝯcilij gn̄alis peccat.iste
sic fac̄.h ēt videt̄ ꝯ hm̄ Greg.vbi p̄us dicētē.cū i dubijs
astringimur vtilr i minimis subdimur:ēt ne i magnis si
Augu. cap.18. ne venia peccem⁹.Aug.q̄qꝫ i li.de mēdacio idē videt̄ sen
tire.vn̄ post lōgā disputationē ingt.ita igit̄ ꝯcludēdū est
vt q̄cūqꝫ aliena pctā exceptis his q̄ im mūdū faciūt in q̄ꝫ
ꝯuertunt̄ nō euitet ꝗsqꝫ pctis suis neqꝫ ꝓ se neqꝫ ꝓ quo
q̄ꝫ:lʒ ea sufferat poti⁹ fortiter ꝛ patiat̄.illa v̄o q̄ ita cōmit
tunt̄ i holeʒ:vt cū faciāt imūdū ēt pctis nr̄is euitare d̄be
m⁹.ac ꝑ h nec pctā dicēda sūt q̄ ꝑꝑea fiūt vt illa imūdit̄ia
deuitet̄.Quicq̄d enī ita fit vt nisi fieret iuste rep̄hēderet̄
nō ē pctm̄.nullūqꝫ pctm̄ eēt q̄cq̄d ꝑꝑ talia vitāda factuʒ
eēt:ꝑꝑ h igit̄ euitāda ꝗsqs mētit⁹ fuerit nō peccat.Itē i
fra dicit:ꝙ iterdū mētiēdo faciēdū ē qō oderis:vt qō am
cap.37. cap.38. pli⁹ detestādū est deuitet̄.Et.c.sequēti ait.ꝙ scitatis reli
giōis q̄ cā ſuant̄ cū h violare voluerūt ēt pctis minoꝛib⁹
nō tm̄ iniurijs alioꝝ si ꝯditio ꝓponit̄ ꝛ facultas dat̄ redi
mēda sunt:ꝛ tūc iā desinūt eē pctā q̄ꝑꝑ grauioꝛa vitāda
Beda suscipiunt̄.℄ Item Be.vt allat̄ in d̄cre.22.q.4.si aliq̄d
ait.si aliq̄d nos icauti⁹ iurasse ꝯtigerit:qō obseruatū peio
rē v̄gat in exitū:libere illud salubri cōsilio imitādum eē
nouerim⁹:ac magis instāte nec̄itate penitēdū q̄ꝫ ꝓ vitan
do ꝑiurio in aliō crimē graui⁹ eē diuertēdū.h q̄qꝫ ꝓbat̄
rōne.nā q̄cūqꝫ eligit min⁹ malū vt sic fugiat mai⁹ malū:
nō vult facere min⁹ malū:sʒ fugere mai⁹ malū.sic̄ ꝛ An
cap.13. sel.de casu diabo.dic̄ ꝙ ꝗ vult aliq̄d ꝑꝑ btitudinē nō ali
Ad p^m ud vult q̄ꝫ btitudinē.q̄re tal' nullū pctm̄ icurrit.℄ Ad p̄
ad rōnē mū hoꝝ dōm ꝙ sic̄ declat alia auctas eiusdē allata ex li.
Tho. d ꝯtra mē.itelligēdū ē illō dcm̄ Aug.de his volūtatib⁹ q̄rū
braniar. obta nō sunt ꝑ se pctā.iō nō ē ꝯ.℄ Ad p̄mā rōnē illi⁹ do
vbi.s. ctoris pōt ꝯcedi ꝯñs.ꝛ ad illud q̄ ꝓbat̄ eē falsuʒ.dōm ꝙ

sicut nomē peccati nō solū sign̄at actū seu opatiōnē q̄ sit
ꝯtra rōnē:sed ēt ꝯnotat illā actionē fieri volūtarie.vn̄ in
p̄cedēti.q.dixi ꝙ pctm̄ ē volūtarie agere ꝯ illō qō ē agen
dū ꝛc̄.sic hec noīa homicidiū adulteriū ꝛ alia sp̄alia noīa
pctōꝛū nō solū tales act⁹ sign̄ant:sʒ ēt cōnotāt illos volū
tarie ꝛ libero arbitrio exerceri.Et iō sic̄ si bestia aliqua
hoieʒ interficiat:aut cū muliere aliq̄ ꝯiugata coeat nō d̄
cōmittere homicidiū vel adulteriū:eo ꝙ nō li.ar.agat:sic
nec pueri vel morioēs aut alij vsu li.ar.carētes nāliter si
tales act⁹ agāt recte dicūr adulterari aut cōmittere homi
cidiū ſm ꝙ his noīb⁹ vtimur ad sign̄anda pctā:ꝛ dicim⁹
illa eē mala ſm se.vn̄ esto ꝙ taliū act⁹ nō sint pctā nō se
quit̄ ꝙ aliqō adulteriū vel homicidiū nō sit pctm̄.ꝑ idē
pʒ ad illud qō di de eo ꝗ cognoscit alienā credēs esse pro
priā ꝛ etiaʒ qō addit̄ de homicidio.nā talis ignorātia in
vtroqꝫ sicut excusat a pctō sic facit actū illū nō eē volun
tariū vt cōiter di.ꝛ per ꝯñs ille act⁹ ēt nō ꝓprie di adul
teriū neq̄ꝫ ali⁹ homicidiū.℄ Ad ꝯfirmationē dōʒ ꝙ nō
obstāte silitudine actuū illoꝝ.s.mortuuʒ cōcubit⁹ tm̄ cum
aliena ē adulteriū:ꝛ cuʒ ꝓpria neq̄q̄ꝫ.silr occisio nocētis
interueniēte auctē legitima nō est hoicidiū.Inocētis āt est
homicidiū.nō di aūt ꝙ ꝯcubit⁹ ꝛ occisio hoīs sint ſm se
mala vel pctā:sʒ ꝙ adulteriū ꝛ homicidiū.vn̄ nō sequit̄
ꝙ ꝯcubit⁹ cū ꝓpria sit pctm̄ nec rei occisio.℄ Pro solo Ad 2^m
ne alteri⁹ rōnis q̄ plura dubia icludit pono aliq̄s ꝓpōnes.
℄ Prima ē.ꝙ i nullo casu ꝗs erronee iudicās aliq̄d a se p^a ppō.
esse agēdū vel nō agendū dʒ tali iudicio se cōformare. ꝓ
bo.qm̄ si dʒ.igit̄ idipʒ dʒ facere ꝛ nō dʒ facere.vel dʒ nō
facere ꝛ nō dʒ nō facere:q̄ sunt ꝯdictoꝛia.ꝯñā pʒ.qꝛ si iu
diciū quo iudicat̄ aliq̄d esse ab aliq̄ agēdū est errās.igit̄
ipse nō dʒ illō facere.alioq̄n tale iudiciū nō eēt erroneuʒ
sed veꝝ.Et si tali iudicio dʒ ille se ꝯformare dʒ illud age
re.nō enī aliud est se cōformare tali iudicio q̄ꝫ agere illō
qō ꝑ ipm̄ iudicat̄ esse agēdū.℄ 2°.si dʒ se ꝯformare.igit̄ 2^m
ꝯformādo se fac̄ qō dʒ.ꝛ ꝑ ꝯñs nō peccat.ꝛ sic cui dicat
ꝯscia vel rō sua erronea ꝙ debeat aliū iterficere si iterfi
ciat nō peccat.ac ꝑ h iudei ꝛ pagani iterficiētes chꝛm̄ di
scipulos aliosq̄ꝫ martyres nō peccabāt.cū conscia illis h
dictaret.iux̄ illud saluatoꝛis Jo.16.venit hoꝛa in q̄ ois ꝗ cap.16.
iterficit vos arbitret̄ obsequiū se p̄stare deo:ēt ſm h oēs
infideles heretici:ꝛ q̄lʒ pctōꝛes putātes se debere crede
re ꝛ agere q̄ credunt ꝛ agūt bene agerēt nec dānarent̄:qō
nō est dōm.Ad h facit ēt ꝙ inter articulos dānatos per
eccl'iaʒ ꝯ Petrū abaylardi dicim⁹ est talis.Qꝛ non pecca
uerūt ꝗ chꝛiʒ ignorātes crucifixerūt:ꝛ ꝙ nō sit culpe ascri
bendū q̄cq̄d fit ꝑ ignorantiā:qō nō est dubiū sequi si deb̄
ꝙ hō sue ignorātie vel deceptioni se debeat cōformare.
℄ 2ª ppō est ēt negatiua ꝙ nullus dʒ agere ꝯ suā rōnem 2ª ppō.
erroneā seu cōsciam talē.ꝓbat̄ sic.nullus dʒ peccare.igi
tur ꝛc̄.ꝓbat̄ ꝯñā.p̄mo qꝛ agens ꝯ iudiciū suū erroneum
agit ꝯ illud qō ipse estimat a se esse agendū:ac ꝑ h q̄uis
ogat qō est bonū.agit tm̄ male intēdendo finē indebitū ꝛ
debitū ex cōceptu d̄serēdo nō min⁹ q̄ꝫ si ageret ꝯ estima
tionē suā verā.℄ 2°.ꝓbat̄ ꝑ glo.Ambꝛo.suꝑ illō Apo.ad 2^m
Ro.oē qō nō ē ex fide pctm̄ est.dñtis.oē qō ad ꝯsciaʒ ꝑ cap.14.
tinet si alr fiat dic̄.s.Apl's esse pctm̄.q̄uis enī fiat ꝛ qō bo
nū ē.si tm̄ nō faciēdū credat̄ vel sic faciendaʒ vt sit pctm̄
est.℄ 3ª ppō est affirmatiua.s.ꝙ q̄libet debʒ nō agere ꝯ 3ª ppō.
cōsciam seu rōnē suā erroneā.ꝓbatur.qꝛ quilibʒ dʒ quo
cūq̄ꝫ pctō nō peccare.igit̄ dʒ nō agere ꝯ cōsciam ꝛc̄.patet
ꝯñā.qꝛ agere ꝯ cōsciam est pctm̄:vt pʒ in p̄cedente con
clusione.℄ 4ª ēt affirmatiua est:ꝙ quilʒ dʒ nō agere ſʒ 4ª ppō.
cōsciaʒ vel rōnē suā erroneā.pʒ ex eodē.quia quilibʒ dʒ
nō peccare.agendo aūt ſm cōsciam erroneam homo pec
cat:qꝛ agit id qō debʒ nō agere.alr cōsciētia illa nō esset
erronea

erronea sed vera ꝛ recta.nec sequit̃ ex his duab⁹ ꝓpōni
bus ꝙ hō teneat̃ ad īpossibile.qꝛ nec ē ipossibile non agere ꝫ
talē cōsciam:nec īpossibile est ēt nō agere ꝟ3 illā.nec ista
sunt adinuicē icōpossibilia.Qd pꝫ:qꝛ deposita tali cōscia
sicut possibile est iste agendo nō aget ꝯtra eā nec ꝟm eaꝫ.
Ad 2m ¶ His p̄missis rñdeo ad rōnē illā.ꝛ p̄ gdē dico ꝙ si det̃
talis casus ꝙ ille neq̄q3 tenet̃ blasphemare deū vel odi
re:sic pꝫ ex ꝓpōne p̄ma.gnimo tenet̃ nō blasphemare:si
Cōfir. cut pꝫ ex 4a ꝓbōne ei⁹.¶ Qd ꝯfirmat̃.qꝛ an̄ errorē illū
tenebat̃ nō blasphemare.absurdū aūt ē dicere ꝙ ꝑꝑ solā
accessionē erroris hui⁹ ipse a p̄ori obligatiōe absoluat̃ ꝛ
fiat ei licitū qd p̄us erat illicitū.Et maxime si tal' ignorā
tia sit pctm̄ vl' pena pctī:sicut forte oꝫ dicē vt post tangā.
nā ignorātia q̄ est ex culpa nocet ꝟ3 glo.vbi supra.ac ꝑ h
ipse magis peccaret q̄3 si nō errādo blasphemasset3.¶ Ad
ꝓbōnē cū dr̃ ꝟ3 cōem animi ꝯceptiōem.de duob⁹ malis
min⁹ malū ē eligēdū.Dico ꝙ si ista ꝓpō sumat̃ in sua ꝓ
prietate nō solū ipsa nō ē cōis animi ꝯceptio:sed est ꝓpō
simplr̃ falsa:loquēdo sp̄ de malo culpe.qm̄ de duob⁹ neu
trū ē eligēdū.qꝛ neutrū qd est malū.ꝛ ꝑ ꝯns nec min⁹ ma
lū ē magis eligēdū.sed bn̄ verū est ꝙ de duob⁹ malis mi
nus malū est min⁹ fugiēdū.ꝛ maius malū magis fugien
dū.ꝛ in h sensu seu loco ꝓpōnis vtunt̃ illi qui recte intelli
gūt.īproprie.s.ꝙ min⁹ est fugiēdū.dicētes eē eligēdū in cō
paratōe peioris magis fugiēdi sicut ꝛ frequēter qd min⁹
malū est dr̃ esse bonū ꝛ meli⁹ respcū maioris mali.qd nō
est dubiū falsuꝫ dcm̄ eē.si sermo in sua ꝓprietate capiat̃.
cap.17. sic rñdendū eē docet Aug.in libro de mēdacio.vbi p̄mis
so casu ꝙ aliqs in tali esset necessitate cōstitut⁹ ꝙ oporte
ret eum vel sacrificare idolo vel stuprū perpetrare. Que
rit sic.debuit igit̃ ne(ait)gspiā stuprū ꝑpetrare poti⁹ q̄3
thurificare.ꝛ rñdet.si queris gd debuerit neutrū debuit.
si enī dixero aligd hoꝝ dbuisse.aligd hoꝝ approbabo cū
improbē vtrūq3.Sꝫ si querit̃ gd hoꝝ potius debuit eui
tare q̄ vtrūq3 nō potuit:sꝫ alteꝝ potuit.rñdebo suū pctm̄
potius q̄3 alienū.ꝛ leui⁹ poti⁹ qd suū:q̄3 graui⁹ qd alienū.
ꝓbatio q̄ addit̃ seu illa redditio cause q̄ dr̃:qꝛ in bonis ē
ꝯtrio.s.ꝙ mai⁹ bonū ē magis eligendū.nulla est:qꝛ nō se
quit̃.magis bonū ē magis eligēdū.igit̃ min⁹ malū ē ma
gis eligēdū.sed bn̄ sequit̃.igit̃ min⁹ bonū ē minus eligē
dū.ꝛ silr̃ sequit̃ mai⁹ malū est magis fugiēdū.igit̃ minus
Cōtra malū est min⁹ fugiēdū.¶ Si dicat̃ ꝫ.iste dꝫ nō blasphe
mare:vt tu ꝯcedis.igit̃ dꝫ agere ꝫ suā cōsciaꝫ.h āt falsuꝫ
est ꝛ repugnās scdē ꝓpōni supra posite.ꝓbat̃ ꝯña.qꝛ seq
Rñso tur.iste nō blasphemat.igit̃ iste agit ꝫ ꝯsciaꝫ.¶ Rñ:ne
gādo p̄mā ꝯñaꝫ:qꝛ ex illo cōcesso nō seqt̃.igit̃ dꝫ agere ꝫ
ꝯsciam:qꝛ ipse nō dꝫ talē cōsciam hr̃e.Si aūt deberet eā
hr̃e vtiq3 deberet agē ꝫ ꝯsciaꝫ:nec valꝫ ꝓbō.qꝛ illa ꝯña
nō est ꝯña simplex:sed vt nūc tm̄.ꝛ ī talib⁹ nō est vlr̃ ve
rū.ꝙ qui dꝫ an̄s dꝫ ꝯñs.vbi grā.si p̄latus p̄cipiat subdi
to vt furet̃ aut aliud pctm̄ cōmittat:adhuc ipse p̄lat⁹ dꝫ
nō furari.ꝛ sequit̃.iste p̄latus non furat̃.igit̃ agit ꝫ id qd
ipse alteri p̄cipit.ꝛ tm̄ nō ve diceret̃ ꝙ ipe dberet agere ꝫ
id qd alteri p̄cipit.qꝛ nō dꝫ tale p̄ceptū alteri facē.Quā
uis veꝝ sit ꝙ opp^m ei⁹ qd ipe p̄cipit dꝫ ipse facere.ꝛ ita ēt
est dōm in ꝓposito ꝙ op^m ei⁹ qd isti hoi dictat sua cōscia
ipse dꝫ facere.nō tm̄ veꝝ ē neq3 sequit̃ ꝙ dꝫ facē ꝫ suā cō
ad greg. sciam.¶ Auctoritas Greg.sic pꝫ bn̄ ꝯsiderāti est ad op^m
ei⁹ qd intēdit iste doctor ꝯcludere.qd pꝫ ex eo ꝙ dicit ita
plerosq3 peccare faciāt q̄tenus si fortasse pctm̄ fugere ap
petant.h sine alio pcti laqueo euadāt ꝛ culpā faciāt dum
vitant.Ex quo pꝫ ꝙ ēt iste ꝑplexus si blasphemabit pec
cabit:nec cōsiliū qd ipse dat est ꝫ hoc.qꝛ nō solū vtilr̃ cō
sulitur hoi ꝙ agat bonū ꝛ vitet malū.sꝫ ēt ꝙ si nō possit
vitare ꝛ de duob⁹ peccatis ī alterū oporteat eū labi vitet
qd est mai⁹ malū.ꝛ h quodāmō dr̃ eligere min⁹ maluꝫ.ꝛ
hoc facit ipse:sic pꝫ.qꝛ ait.Si i ois nullus sine pctō euadē
di aditus pꝫ.minora semꝑ eligant̃.Ex quo ēt cōfirmatur
ꝓpositū:qꝛ si illo casu posito ille nō peccaret iā sine pec
cato vitaret pctm̄:cuius opp^m supponit̃.ꝛ silr̃ dōm est de
cōsilio allegato.Ad aliud qd allegat̃ de dispēsatiōe iuris
nālis:dōm illd dictū qd vtiq3 est Gratiani.ꝑpter illā ex
ceptionē falsuꝫ esse nec ipse in h est sequēdus:sꝫ rep̄hēdē
dus:sicut ibidē rep̄hendit eū glosator su⁹.ꝛ bn̄:dicēs euꝫ
male casum perplexitatis excepisse.Cū vlterius ꝓbat̃ ꝙ
blasphemās in tali casu nō peccat.qꝛ facit qd dꝫ.dōm ꝙ
falsum est.Imo facit id qd nō tm̄ nō dꝫ facere:sed qd etiā
dꝫ nō facere:vt ex dictis satis est clarū.cū addit̃ ad ideꝫ
nullus faciēdo ꝟm rectissimū sanctoꝝ iudicium canonis
ꝛ cōcilij peccat.dōm hoc veꝝ eē de iudicio quo absolute
iudicant illud eē fiendū.nō aūt est vlr̃ verū de iudicio cō
ditionalr̃ iudicante.nā certuꝫ est ꝙ oēs sancti ꝛ gn̄aliter
prudētes viri iudicarēt ꝛ ꝯsulerent.ꝙ si qs nō possit vel
nō velit vitare vtrūq3 duoꝝ inequaliū peccatoꝝ:sꝫ mali
tia vel infirmitate in alterū sit casurus:cadat in illud qd
min⁹ pctm̄ est.ꝛ tm̄ cōstat ꝙ ille faciēdo illud minus pec
catū peccaret. Nūc aūt certum est ꝙ tali hoi sic perplexo
nullus sanct⁹.Imo nec aliqs nisi neq̄3 ꝛ ipi⁹ aut stulr⁹ con
suleret ꝙ deū blasphemaret vel odiret:sed cōsuleret ꝙ
talē erroneā estimationē deꝑꝑeret ꝛ abijceret.Qꝛ si ille
vel nō posset vel nō vellet:tūc iudicaret min⁹ malū eē il
li vt ageret pctm̄ min⁹ q̄3 vt ageret mai⁹.Et h est qd ait
Greg.in alia auctē allegata ex eodē loco cū in dubijs con
stringimur vtilr̃ ī minimis subdimur ne in magnis sine
venia peccem⁹.Quis enī dubitat vtili⁹ ad sensum supra
dcm̄.i.min⁹ malū vl' nociuū peccare vēialr̃ q̄3 mortalr̃.sꝫ
ꝛ qs negabit eū peccare qui peccat venialr̃.¶ Cōfirmat̃
hec solo euidēter ꝑ verba Greg.imediate p̄cedētia hec.ꝛ
imediate sequētia illa.q̄ superi⁹ ꝑ snia hui⁹ doctoris alle
gata sunt.Volēs enī verā ostēdere suā sniaꝫ in eo ꝙ dixe
rat.si nullus euadēdi sine pctō adit⁹ pꝫ:minora semꝑ eli
gant̃.Addidit vt Pau.cū q̄sdā in ecclia icōtinētes aspice
ret ꝯcessit minima vt maiora dclinaret.dicēs ꝑꝑ fornica
tionē aūt vnusq̄sq3 suā vxorē hēat.ꝛ qꝛ tūc solū ꝯiuges ī
admixtiōe sine culpa sunt.cū nō ꝓ explēda libidine:sꝫ ꝓ
suscipienda ꝓle miscent̃:vt ēt qd ꝯcesserat sine culpa:q̄
uis mima nō eē mōstraret ilico adiūxit.h aūt dico ꝟ3 in
dulgētiā nō ꝟm iperiū:nō est enī sine vitio qd ignoscit̃ ꝛ
nō p̄cipit̃.pctm̄ ꝑfecto videt ꝙ posse indulgere preuidit.
Sed cū ī dubijs cōstringimur ꝛc.hinc pꝫ ꝓpositū.nā icō
tinēs si ad suā vxorē ꝑꝑ explēdā libidinē accedat fac̃ ꝟ3
istud consiliū Pauli.ꝛ tm̄ peccat.¶ P.Esto ꝙ daret̃ isti
doctori ꝙ in tali casu ꝑplexiōis dbeat qs agere qd min⁹
malū ē.ꝛ ꝙ sic facie⁹ nō peccet nō video q̄ pacto sequat̃
ꝙ ipse debeat deū blasphemare.nō enī h sequit̃ nisi deū
blasphemare sit min⁹ pctm̄ q̄3 sit ꝫ ꝯsciaꝫ deū nō blasphe
mare.qd nec ego vellē dicē nec ipse illud ꝓbauit.ꝛ tm̄ de
buisset:cū sui ꝓpositi sit ꝓbare ꝙ deū blasphemare vel
odire nō sit ꝑ se malū:ꝛ ꝙ aliqñ possit recte fieri.¶ 2o di 2a respō
co ad rōnē ꝙ casus posit⁹ assumit vnū qd videt̃ falsuꝫ.s.
ꝙ in talē errorē quo estimet̃ deū eē odiēdū vel blasphe
mādū quis hñs vsuꝫ liberi arbi.ꝛ potēs peccare q̄lis eēt
talr̃ perplexus inciderit sine culpa:cū ipsemet error de q̄
agit̃ eēt vtiq3 q̄dā culpa.si enī culpa quis error dicet̃ esse
culpa.certe nō appet:ꝛ sic videret̃ cōcedendū nullū erro
rem culpā esse:qd est cōtra doctrinā sanctoꝝ.nā Augu.ꝫ
Jul.li.5.expsse vult ꝙ cecitas ꝛ obscuratio mentis phoꝝ: cap.5.
de quib⁹ ad Ro.p̄mo.obscuratū est insipiēs cor eoꝝ nō
solū fuit pena peccati:sed ēt pctm̄.Idem etiam in de nā ꝛ
gratia.Hieronym⁹ etiā in dialogo Attici ꝛ Critoboli cō cap.22.

Cōfir. tra pelagiū lib. pmo. h idē sentit. ¶ 2. Cōis doctrina est
ꝙ actus infidelitatis est pctm̄. ⁊ ꝙ etiā ignorantia eoꝝ q̄
quis scire tenet est pctm̄. vnde nō ē dubiū qn error talius
sit pctm̄. ⁊ loquor semp de errore actu. Et quis dixerit ꝙ
estimās deū blasphemādū eē nō erret circa ea q̄ scire te-
Cōfir. net. ¶ 3. Si nullus error eēt pctm̄ nulla ignorātia esset
pctm̄. ⁊ vltra. igit̄ p nulla ignorātia hō dānaret̄. Et tamē
cap. 14. Apl's dicit pma ad Cor. si qs ignorat ignorabit̄. glosa. i. re
probabit̄. Si dicas ꝙ in casu nō dicit simplr sine sua cul
pa: sed sine sua culpa pcedēte. h nō iuuat ppositū. nā nō
plus excusat error qui est culpa q̄ qui tm̄ est pena culpe.
Item ꝙ ille nō essent aliquo mō ex culpa originali prece
dēte: qua ēt dimissa remanēt pene sue q̄plures forte nō
Ad auc. esset dicendū. ¶ Ad auctē allegatā Aug. dōm ꝙ illa vba
Augu. non scribit Augu. tanq̄ ppriā sniam ⁊ opinionē pmens.
Sed tanq̄ vnā opinionē alioꝝ quā ibi retulit psequens
disputatiue tm̄. qō pz. qr tractatur' hāc qōnē: vtrū vide-
licet aliqn̄ sit mētiēdū officioso mēdacio in pncipio libri
ea pposita statim dit. quā qōnē tā sollicite ptractabimus
vt qramus cū querētib'. vtrū aūt aliquid inueniamus: ni
hil nobis temere affirmantib' lectori bene attendēti sa-
tis indicabit ipsa tractatio ⁊ ad extremū tn̄ sniam nostrā
velut certior indagatio cōprehendit. ⁊ qr per totū pcedit
disputatiue nihil affirm[illegible] vsq3 ad extremā partē libri
in qua indagatā cōcludit veritatē. ideo ne qō in pōribus
partib' disputādo dictū erat tanq̄ illius assertio capere-
tur: qō facile min' diligēter intēdētib' poterat obuenire
ppter illius libri obscuritatē ⁊ iplicationē que magna ē
ca. vltio sicut ibi ⁊ in p retrac. ipsemet fatet̄: lectorē mox pmonuit
sub dens sane quisq3 legis nihil rephēdas nisi cū forte to
tum perlegeris. ⁊ ita forte min' rephendes. nūc aūt in ex-
trema parte libri. c. s. ante penultimo ex disputatiōe pre-
missa expresse cōcludit ꝙ nō est mentiēdū p vitāda ipu
dicitia corporali q̄ de his est. que cōmissa in hoiez eū fa-
ciūt imūdū. cui' snie oppositū cōtinēt vba per hāc docto-
rē allegata. vt pz. Et gnāliter nunq̄ in aliquo casu eē ali-
quo genere mēdacij mentiēdū statim cōcludit. d. Elucet
itaq3 discussis oib' nihil aliud illa testimonia scriptura-
rum monere nisi nunq̄ animo eē mētiendū. ⁊ 9tr recapi-
tulando cās ptractas in disputādo discurrendoq3 per oia
genera mēdacioꝝ determinat cōclusiue nullo vnq̄ men
dacij genere eē mētiēdū. Ex quo pz ꝙ in illis vbis allega
tis nō pdit suā intētionē vel sniam. vn̄ nec sunt tanq̄ il-
ad bedā lius auctoritas allegāda. ¶ Ad dcm̄ Bede dōz ꝙ in nul
lo est 9: eo ꝙ nō obseruādo illud sup quo datuz fuit tale
iuramentū nō cōmittit̄ periuriū: sicut dicit glosa decre.
in di. pallegata: ⁊ sanct' Tho. ēt in scda scde. q. 98. art. 2. i
mo sm̄ eū. ibidē piuriū fuit qn̄ incaute iuratū est. Ad p-
bationē que vlr additur ꝙ qcūq3 eligit min' malū vt sic
fugiat maius malū nō vult facere minus: sed fugere ma-
ius: ⁊ ideo nō incurrit pctm̄. Dic dico p ꝙ si hec deductio
esset rata oporteret 9cedere neminē peccare qcqd ipse fa
ceret ppter mai' malū vitandū: qō nullaten' est dōm si-
cut ex allegatis p 9ne vbis Aug. ⁊ alijs illis cōnexis q̄ nō
cap. 37. allegaui hn̄ pz. Et in eodez li. s. 9 mendaciū. dicit ꝙ talis
opi. vniuersam pbitatē vite subuertit. opz ēt cōcedere ꝙ
aliqn̄ sint faciēda mala vt eueniāt bona. nā nō minus vi
det̄ eē bona intētio eius q intēdit pfectū boni q̄ q fugā
cap. 3. mali: ⁊ tn̄ istud est 9 snias Apl'i ad Ro. ⁊ Aug. 9 menda.
c. 2. cū di ꝙ talis nō vult facere min' malū si ly vult. ca-
piat̄ in sua gnāli significatiōe sm̄ ꝙ vult mot' vtutis vo
litiue q nō est nolitio di nolitio. pz ꝙ dcm̄ istud implicat
cōtradictionē. Si aūt accipiat̄ p tali motu nō quolz: sed
eo quo aliqd appetit̄ ppter se vt finis: q ⁊ appropiate sm̄
vsum multoꝝ ēt auctoꝝ: ⁊ Ansel. vbi allegat̄ vocat̄ volū

tas. Is vo quo appetit̄ quid ppter aliud magis dici solet
electio pōt dictū cōcedi. Sed nō iuuat arguentez. qr esto
ꝙ talis nō velit facere minus malū ad sensuz. s. pdictum:
qr nō finalr: ⁊ ppter se eligit: tn̄ facere minus malū: que
electio praua est: ac per h ⁊ ipe incurrit pctm̄. nō solū eni
agit 9tra rectā rōnē: qui finalr malū intēdit. Sed ⁊ q bo-
num intēdens malū operat̄ vel eligit: seu qō dz nō opera
ri ⁊ nō eligere. nā ad bonitatē opatiōis nō sufficit opera-
ri ppter qō est opandū: sed etiā requirit̄ ꝙ fiat vt est fiē
dum. ¶ 2a 9. ꝙ semp malitiā intētiōis opantis cōcomi- 2a 9
tatur malitia electiōis ⁊ opatiōis. ita ꝙ nunq̄ alicui' ma scdi art.
la intētiōe aliqd agentis est electio vel opatio bona mo-
ralr seu virtuosa: sz mala ⁊ vitiosa. Probatur. ois electio
vel opatio facta pp illud: pp qō dz nō fieri est vitiosa. pz.
qr talis est 9 rectā rōnē. Sz ois electio vel opatio agētis
mala intētiōe est hō: vt clarū est. q̄re ⁊c. Ista ē snia Aug.
clare sup psal. 31. vbi dicit ꝙ bonū op' intētio facit. s. par-
tialiter vna cū alijs requisitis: qō nō eēt verū si sine bona
intētione opus eēt bonū. Itē lib. 4. 9 Jul. Ista est ēt snia ca. 18. 19
cōis alioꝝ scōꝝ. Est quoq3 snia Phoꝝ. vn̄ Phs. 6. ethic. cap. 15.
ait ꝙ opus perficit̄ sm̄ prudentiā ⁊ moralem virtutē. ⁊
reddit cām. d. virt' quidē eni intētionē facit rectā. prudē
tia aūt que ad hāc. Itē in. 7. pol. duo inquit sunt in quib' cap. 8.
fit bene oib'. hoꝝ aūt est vnū quidē in eo qō est intentio-
nem ⁊ finē actionū poni recte. vnū aūt inuenire actiones
ferētes ad finē. Ex quib' pz clare sm̄ eius sniam ad vir-
tuosam opationē necesse esse vt recta sit intētio opantis.
Ex his pz ꝙ ad virtuose ⁊ laudabilr opandū non sufficit
agere qō agi oz. sed vltra h necesse est agere: quemadmo
dū oz: videlz qn̄ ⁊ q̄tū ⁊ cui' gra opz: ⁊ cū alijs circūstan-
tijs: quas ponit Phs. 2. ethi. nec dubiū est quin circūstan- cap. 15.
tia debiti finis sit potissima. ¶ Ex hac 9ne ⁊ conclusioni
bus pcedētis articuli sequunt̄ aliq̄ corre'. vnū est. ꝙ nun
q̄ fit aliquid ab hoie vtuose seu bene moraliter nisi fiat Cor. p
ex dei dilectiōe actuali vel habituali infusa vel acqsita.
Probat̄. qr nihil qō aliter fit sit recta intētiōe. igitur ⁊c.
Assumptū pbat̄. qr vt ex pcedēti articulo pz. nulla est in
tentio recta nisi dei pp se dilectio. ¶ Cōfirmat̄ h corre. Cōfir.
per Aug. sup psal. 67. d. ea qppe sola bōa opa dicēda sunt
que fiūt per dilectionez dei. Et in de spū ⁊ lra. nō est ingt
fructus bon' qui de charitatis radice nō surgit. Quid aūt
est charitas nisi dilectio dei pp se. vel dilectio pximi pp
deū. que vtiq3 ex dei charitate pcedit. ¶ Aliud cor. ē. ꝙ Cor. 2
nullus actus hois est moralr bonus nisi imediate tendat
in deū vel in aliud ppter deū vltimate: ⁊ h actu vl habi-
tu. sicut ēt in. d. 26. dixi. qō pbat̄. qr nullus alius est recta
intētio aut recta itētiōe fact': vt satis pz ex dictis. ¶ Qō Cōfir.
ēt 9firmat̄ sm̄ se ex auctē Aug. qui in li. p de nup. ⁊ cōcu.
scribit. ⁊ 4. li. cōtra Julia. recolit pudicū nō veraciter di cap. 7.
ci qui nō ppter deū verum fidē cōnubij seruat vxori: qui
quoq3 vt pz ex auctoritatib' eius allegatis. d. 26. in prose
cutione pme rōnis ad 9nē pmā pmi articuli. ⁊ 9 Jul. lib.
4. ⁊ de ciui. dei. lib. 19. expresse dicit veras vtutes nullas
esse si non in deū finalr referant̄: qn imo ad quicqd aliud
siue nō ad aliud q̄ ad seipsas referant̄ vitia esse. Item in
de morib' ecclesie. Cū cōclusisset deū esse in quem oia re-
ferenda sunt sicut in p' articulo allegatū est sequēti cap.
diffiniēs virtutes ipsas morales ait. Temperantiā dica-
mus esse amorē deo sese integrū incorruptūq3 seruantez
fortem amorē oia ppter deū facile perferentē. Justitiaz
amorē deo tm̄ seruientē. ⁊ ob hoc bene imperantem cete
ris que hoi subiecta sunt prudētiā amorē bn̄ discernentē
ea quib' adiuuet̄ in deū ab his qb' ipediri pōt. Ex qbus
clare patet. nullā esse virtutē: cuius act' nō finalr fiat pp
deū sm̄ sniam Aug. ac per hoc nec aliquē etiā actum nō

ppter

Cor^m 3^m ꝑpter deū vltimate factū esse virtuosum.❡3^m corre.⁊
hoc spāliter pertinet ad.d.41.est ꝙ nullus actus hominū
simplr̄ infideliū est moralr̄ bonus.Dico aūt simplr̄ infi-
deliū ad excludēdū scismaticos hereticos catholicos ⁊ re
liquos qui aliquo mō credūt ⁊ aliq̄ fide cognoscūt deū.pz.
q2 nullus fit ex dilectiōe dei aut ꝑꝑ deū vltimate cū ipsi
nō cognoscāt ipm eē ꝑꝑ se diligēdū ⁊ cetera ꝑꝑ ipm.igr̄
nullus fit intētiōe recta.ac ꝑ h nec virtuose vel bn̄ mora
liter.hec rō q̄si tota pōit ab Aug.sup psal.67.d.Ea ꝓpe
sola bona opa dicēda sunt q̄ fiūt ꝑ dilectionē dei.hec aūt
necē añcedat fides vt idē istanō ab istis icipiat illa.qm̄
nullus opaɾ ꝑ dilectionē dei nisi ꝑus credat in deū.Itē ⁊
sup psal.31.nemo ingt cōputet bōa sua añ fidē vbi fides
nō erat bonū op⁹ nō erat.bonū eni op⁹ intentio facit.In-
Cōfir. tētionē fides dirigit.❡Cōfirmaɾ.q2 si act⁹ ifideliū eēnt
vere virtuosi vtiq3 in eis eēnt vere vtutes.nā ex virtuo-
sis actib⁹ vtutū habit⁹ gñanɾ.Sz ꝯña est falsuz ꝭm intē-
cap.19. tionē beati Aug.li.4.ꝯ Iul.vbi ꝑ multa capla ꝓbat op-
cap.4. positū in de ci.dei.ēt lib.5.dicit ꝙ cōstare dz inter oēs ve
raciter pios nemīnē sine vā pietate.i.vi dei vero cultu ve
raz posse hīe vtutē.⁊ lib.19.vere vtutes nisi in eis qb⁹ vā
inest pietas eē nō pñt.Insup in li.de ꝯtinētia circa finem
ait.nunqd eni ꝯtinētiā quā munus dei verissime dicim⁹
dicturi sum⁹ eē pctm̄:absit a nostris cordib⁹ tā detestan-
da dementia.btūs aūt Aplūs ait.oē qd nō est ex fide pctm̄
est.q̄ ergo fidē nō hz nec ꝯtinētia noianda est.Et sic h de
cōtinētia spāliter:ita de qualꝫ virtute morali gñaliter ꝓ-
bari pōt.Rursus in li.de vā innocētia oio ingt infideliū
vita pctm̄ est ⁊ nihil est bonū sine sūmo bono.vbi eni de
est agnitio eterne ⁊ icōmutabilis veritatis falsa virtus ē
etiā in optimis morib⁹.i.ꝗ optimi videnɾ.demū qd forti
us vrget:cū in li.de ordine ipse op^m aliqualr̄ innuisset.po
cap.3. stea in ꝑmo retra.id reuocās ait.displicet mihi ꝙ ꝑhos
non vā pietate ꝑditos dixi vtutis luce fulsisse.Ei⁹ sniam
cap.13. imitatus est Beda.d.ꝯ Iul.Cōstat ꝙ qcūq3 ꝑhoꝝ chīz
dei virtutē ⁊ dei sapiētiā nescierūt:hi nullā verā virtutē:
sicut nec verā sapiaz hīe vna rōne potuerūt.Inde expsse
tenuit Linconie.⁊ eē intētionē Augu.affirmauit sicut su-
ꝯ dicta pra.d.26.arti.ꝑ.q.allegatū est.❡Sed ꝯ h videɾ esse qd
Aug.scribit in epla ad Marcellinū iquiēs.rēpublicā ro-
mani ꝯstituerūt auxerūtq3 vtutib⁹:⁊ si nō habētes verā
pietatē erga verū deū q̄ illos ēt in eternā ciuitatez posset
salubri religiōe ꝑducere.custodiētes tñ q̄dā sui gñis ꝓ-
bitatē q̄ posset terrene ciuitati ꝯstituēde augēde cōseruā
deq3 sufficere.de⁹ eni sic ondit in opulentissimo ⁊ ꝑclaro
iperio romanoꝝ q̄tū valerent ciuiles ⁊ sine vā religione
vtutes vt intelligereɾ hac addita fieri hoies ciues alteri⁹
ciuitatis:cui⁹ rex veritas.cui⁹ lex charitas.cuius modus
eternitas ē.h apte Aug.asserit in illis romanis fuisse mo
Rñō rales virtutes politicas seu ciuiles.❡Rñ⁹ ꝙ h Aug.nō
vtiɾ vocabulo vtutis stricte ⁊ ꝓprie vt id tm̄ appellet v-
tutē qd est vē virt⁹.i.habitus ꝗ est ꝑn^m agēdi:qd ⁊ ꝑpter
qd ⁊ quēadmodū ē agēduz sic in ꝓposito sumiɾ virt⁹.Et
hoc pz.qm̄ in.5.de ci.dei. a ca^o.12.vsq3 ad.20.iclusiue de
hac mā multa disserēs a ꝓposito pluries dicit illos ꝗ lau
dabiliores visi sunt romanos oia sua opa q̄ laudabilia ⁊
gloria videbātur hoib⁹ ⁊ ex qb⁹ adhuc laudanɾ fecisse fi
naliter ꝑ gloria vana mūdi.Ex quo cōstat illoꝝ affectio-
nes ⁊ habit⁹:qb⁹ hec agebant neq̄q̄ veras fuisse vtutes.
cap.19. Et h ipse nō tacuit ibidē dicēs.dum illud cōstet iter oēs
veraciter pios nemīnē sine vā pietate.i.veri dei vē cultu
verā posse hīe vtutē.⁊ addit qd facit ad ꝓpositū.nec eaz
cap.20. verā esse qñ glorie seruit hūane:⁊ in seq̄nti ca^o approbās
sniaz coꝝ ꝑhoꝝ qui dixerūt nō eē veras vtutes q̄ ad vo
luptionē referunɾ iuxta epicureoꝝ opi.voluptatē q̄si re-
ginā in sella regali pingētē cui vtutes velut famule sub-
seruirēt addit.Sz nō estimo satis ōbiti decoris eē pictu
rā:si ēt talis fingaɾ vbi vtutes hūane glīe fuiūt volēs ꝑ
h ꝙ sic ille nō sūt vē vtutes:q̄rū finis ē voluptas sic nec
ille q̄rū finis ē glīa mūdi.Qd ēt stati explicite monstrat.
Sz vtiɾ Aug.iꝓprie vocabulo vtutis extēdēdo ipz ad
eos habit⁹ qb⁹ fiūt vtiq3 q̄ fiēda sunt ⁊ vitanɾ vitāda:sz
nō ꝑꝑ eū finē ꝑꝑ quē ⁊ illa fiēda.⁊ hec vitāda sunt:qui sz
ꝭm vitatē nec vtutes sint nec laudabiles.hoib⁹ tñ ꝗ intu-
enɾ tm̄⁹ id qd fit ⁊ nō ꝑꝑ qd fit:siue ēt ignorātes sint ꝑꝑ
qd fieri debeat siue nō ignorātes.sed inter itētiōes opan
tiū discernere nō valētes virtutes ⁊ laudabiles habitus
estimanɾ.Et h ēt satis exꝑmit.d.Ista ꝗ laudis auiditas ⁊ cap.12.
cupido glīe multa illa mirādo fecit laudabilia.f.atq3 glo
riosa ꝭm hoium estimationē.nō ꝗ veras vtutes morales
eis attribuit:sz putatiuas tm̄ ⁊ vere virtuti distātia mino
re dissiles his habitib⁹ qb⁹ vitāda fiūt ⁊ fiēda vitanɾ:si-
cut ⁊ ꝯ Iul.vt supi⁹ allegaɾ dixit nō veras vtutes hīdo.
Sz a veris vtutib⁹ nō plurimū deuiādo:post q̄ vba mox
subycit ꝙ ipsi vtute ciuili nō vā: sed verisimili demoni-
bus vel hūane glorie seruierūt.Et ꝙ nō intēderet eis ve-
ras vtutes ēt ciuiles ascribere ēt in vbis obyciēdo allega
tis satis innuit cū ait.custodiētes tñ q̄dā sui generis ꝓbi
tatē:q̄ posset terrene ciuitati ꝯstituēde augēde ꝯseruāde-
q3 sufficere tali siqdē mō loq̄ndi quo nō simplr̄ ꝓbitatē
que ⁊c̄.satis innuit illos nō habuisse verā ꝓbitatē ⁊ ꝑfectā
ꝭm suā rōnē:sed imperfectā q̄dā dispōnē.q̄ tñ ad ꝯstitu
tionē augmētū ꝯseruationēq3 tēporalē ciuitatis valeret.
⁊ iō ciuiles ēt dicit vtutes.nec tñ addidit veras:nec tñ re
peri vbi ipse diceret ꝙ habuerint veras:qd tñ si dixisset
retractasse estimādus eēt ꝑpter illud qd de li.retra.est al
legatū:⁊ q2 totiens ⁊ maxime vbi a ꝓposito mām istam
discussit oppo^m apte dixit.❡Ad rōnē ꝑncipalē q̄onis pz ad rōnē
rñsio ex dcis.f.ꝙ ille auctes loquunɾ de opib⁹ q̄ possunt ꝑncl^em
bene ⁊ male fieri:talia siquidē si fiant mala intētiōe ma-
la sunt.Si vō bona ceteris tñ debitis circūstātys cōcur-
rentib⁹ bona sunt.in alys vō nō est sic:vt patuit.

❡Distinctionis.XLII.XLIII.⁊.XLIIII. Questio. I.

Quantum ad.d.42.⁊ duas residu-
as sit.Quero vtrū hō vo
luntate mala ⁊ comitāte exteriori ope sit
plus peccet q̄ volūtate ipsa mala tm̄.Et
videɾ ꝑ ꝙ nō.sic nulla opatio exterior est ꝑ^m
de se pctm̄.aut bona moralr̄ aut mala.igr̄
non plus peccat hō ꝑ illā q̄ peccaret sola
mala volūtate absq3 illa.ꝯña est satis plana.añs ꝓbaɾ.ꝙ
eni nulla sit pctm̄.ꝓbaɾ.q2 de ipa nō verificaɾ diffinitio
peti.nā pctm̄ ab Aug.in de duab⁹ aiab⁹ diffiniɾ sic.pctm̄
est volūtas retinēdi vel ꝯsequēdi qd iustitia vetat.⁊ vñ
liberū est abstinere.⁊ hāc diffōnez ipse approbat ꝑ retra. cap.15.
nulla aūt actio exterior ē volūtas.Qz ēt nulla sit de se bo
na aut mala:pz.q2 q̄libz pōt indifferēter bene ⁊ male fie-
ri.naz homicidiū de quo minus videreɾ bene fit a mini-
stro iustitie:qd etiā fiat aliqñ male nō est dubiū.

Ad oppositū arguiɾ sic.plus peccat hō duob⁹ pec Opp^m
catis sit peccās q̄ peccās vno illo-
rū tm̄:igiɾ ⁊c̄.añs est notū.ꝯña ꝓbaɾ.q2 mala volūtas ⁊
mala opatio exterior ꝯcomitās sūt duo pctā:cū sint duo
act⁹ distincti:⁊ vterq3 ꝭm se sit pctm̄ dicēte magr̄o.d.35.
hui⁹ scdi.sane dici pōt ⁊ libere tradi dz pctm̄ eē actū ma- cap.3.
luz interiorē ⁊ exteriorē.f.malā cogitationē locutionē ⁊
opationē.ꝑcipue tñ in volūtate pctm̄ ꝯsistit ex q̄ tāq̄ ex
arbore mala ꝑcedūt opa mala tanq̄ fructus mali.

Rñdeo supposito vero sensu locutionis qui dz hēri ꝑ^o arti^lo
cū dicimus aliquē actū seu opationē eē ma-

lā.aut malū vel peccatū iuxta ea q̄ dicta sūt supra.d.34.
ꝛ loquēdo in tota ista q̄ōne de bonitate ꝛ malitia morali
p° ꝯ pono aliquas ꝯnes.¶ Prima ē.ꝙ aliqua operatio exte
rior est peccatū.ꝓbaṫ.omne mendaciū est peccatū.ſ; ali
qua opatio exterior est mēdaciū.igiṫ ꝛc̃.maior pꝫ per il
cap. 20. lud Aug.in encb.mihi videṫ peccatū quidē esse oē men
ca.vltio daciū.Et idem dicit:ꝛ ꝓbat idem.c.25.Itez de mēdacio.
quisquis eē aliqđ genus mēdacij qđ pctm̄ nō sit putaue
cap.5. rit decipiet seipm̄ turpiter.Et cōtra mendaciū.Menda
ciorum inqt genera multa sunt:que qdem oīa vlr odisse
debem⁹.nullū est enī mēdaciū qđ nō sit ꝯtrariū veritati.Ex
quo bene sequiṫ ꝙ nullū mēdaciū ē qđ nō sit pctm̄.Mi
cap.6. nor pꝫ per eundē de mēdacio.c.nemo dubitat mētiri eum
qui nolens falsum enūtiat causa fallēdi:quapropter enū
tiationē falsam cum volūtate ad fallendū ꝓlatam mani
festam est esse mēdaciū.cōstat aūt ꝙ enuntiatio falsa ꝓ
lata est opatio exterior.Hoc idem pꝫ ex diffōne peccati da
ta ab Aug.22.ꝯ Faū.peccatū est dictū vel factū vel cōcu
pitum aliquid cōtra eternā legem.per quā disiūctiuā lo
cutionē apparet ꝙ non solū velle:sed ꝛ aliqđ dicere ꝛ ali
quod operari extrinsecū est peccatū.¶ Cō.Quis negaret
furta:adulteria:homicidia:ꝛ plura alia opera exteriora
2° ꝯ a diuina lege ꝓhibita esse peccata?¶ 2ª cōclusio.ꝙ oīs
operatio moralis exterior ex mala voluntate ꝓueniens
est moraliter mala ꝛ peccatū.ꝓbaṫ.q2 oīs talis est opera
tio volūtaria difformis recte rōni seu facta difformiter.
ostēsū est aūt in di.24.ꝙ nō est aliud peccatū q̄ȝ volun
3° ꝯ tarie agere cōtra rectā rōnē.¶ 3ª conclusio.ꝙ oīs opera
tio moralis exterior est bona vel mala moralr ꝛ nulla pe
nitus est neutra.ꝓbaṫ.q2 oīs operatio moralis exterior
vel est cōformis recte rōni:vel ē nō cōformis.Si confor
mis est moraliter bona.si nō cōformis est moraliter ma
4° ꝯ la.¶ 4ª cōclusio.ꝙ nulla opatio moralis exterior est bo
na ꝛ mala moraliter.ꝓbaṫ.q2 ex opposito sequiṫ ꝙ aliq̄
opatio singularis demōstrabilis est cōformis recte rōni
ſm oēs circūstantias debitas in eē ꝛ nō est sic cōformis
Cor^m qđ iplicat ꝯdictionez.¶ Ex hac inferṫ illa suppositio p°
quā posui in p̄ma.q.26.d.arti.p̄mo ad ꝓbandū conclusio
nē p̄mā:videlꝫ ꝙ nullus act⁹ culpabilis est moralr bon⁹:
ꝛ pꝫ illatio:qm̄ oīs actus culpabilis est moraliter malus:
pꝫ.q2 omnis act⁹ culpabilis est difformis recte rōni:alio
quin nō esset culpabilis:ſ; laudabilis:igiṫ si aliquis act⁹
culpabilis est moraliter bon⁹ aliquis act⁹ moraliter ma
M.gui lus est moraliter bon⁹.¶ Illā tm̄ suppōnē quidā doctor
lelmus modernus negauit distinguēs de triplici culpa.ſ.origina
de bello li:actuali mortali:actuali veniali.dicit ꝙ si ꝓpositio illa
monte intelligaṫ de actu culpabili culpa originali falsa est:quia
or.mio. infideles hūerūt multos actus bonos moralr.si ēt intel
ligaṫ de actu culpabili culpa actuali veniali:ēt falsa ē:qđ
ꝓbat sic.actus meritorius est bonus moraliter.Sꝫ actus
peccati venialis est aliq̄s meritorius.ergo ꝛc̃.maior pꝫ.
q2 bonitas meritoria supponit bonitatē moralē.Minor
ꝓbaṫ.q2 resistere tentationi.reddere debitū vxori.men
tiri ad seruandū vitam innocētis sunt actus meritoꝝ:ꝛ
tm̄ sunt peccata venialia.Si accipiaṫ actus culpabilis 2°
mō.ſ.ꝑ culpa actuali mortali:hoc duplr pōt accipi.ſ.posi
tiue ꝯrie culpabile.i.demeritorie:ꝛ sic ꝓpositio est vera.
alio mō p̄uatiue culpabile.i.nō meritoriū.ꝛ sic est ꝓposi
tio falsa.q2 vt dicit se posuisse:multi act⁹ qui nō sunt me
respon° ritoꝝ sunt moraliter boni.¶ Ad ꝓbationē illius suppo
Guilel'. sitionis tunc facte que erat:nullus actus moralr bon⁹ est
ad arg^m aliquo mō difformis recte rōni.sed oīs actus culpabilis
est aliquo mō difformis rōni recte.ergo ꝛc̃.dicit ad ma
iorem ꝙ vera est de difformi ꝯrie ꝛ recte rōni n̄ali.ad mi
norem dō ꝙ ipsa vera est de actu culpabili culpa actuali

mortali ꝛ de difformitate ꝯrie sumpta.non autē de culpa
bili duob⁹ modis alijs sumpto.¶ In ista rñsione ꝯtinē ꝯ guilel.
tur multa meo iudicio falsa.vnū est ꝙ aliqđ pctm̄ actua de bello
le est actus moralr bonus.Hoc enī manifeste includit ꝯdi monte.
ctionē.qđ ꝓbaṫ.q2 si aliquis actus est moralr bon⁹ ipse ē
cōformis recte rōni ſm oēs circunstantias requisitas ad
hoc ꝙ actus sit vere virtuosus.Sꝫ cōstat ꝙ nullū peccatū
est sic cōforme ſm oēs circūstātias recte rōni.alias non
esset peccatū:sed prorsus recte factuꝫ ꝛ oīno taliter qualr
fieri dꝫ.¶ Cō.Omne peccatū recte vituperaṫ accipiendo
peccatū pro culpa sicut in ꝓposito.nullus aūt actus vere
virtuosus recte vitupaṫ.q2 vt dicit Augu.3.de li.ar.quic cap.35.
quid rōne vituperaṫ:ideo vituperaṫ:q2 nō est:ita vt esse
d̄buit.actus aūt virtuosus nō aliūde diciṫ virtuosus:nisi
q2 est vt eē dꝫ.nā agere virtuose nō est aliud q̄ȝ agere qđ
opꝫ:ꝛ pp qđ ꝛ quēadmodū oꝫ ꝛc̃.ꝓut dictat rō recta.si g̃
aliqđ peccatū est actus moralr bonus:seu qđ idē est vere
virtuosus aliquis act⁹ recte vituperaṫ:ꝛ nō recte vitupe
ratur.Rursus hoc directe ipugnant auctoritas ꝛ rō Augu.
ꝯ men.vbi ꝓbat ꝙ nullum mendaciū est iustū per hoc ꝙ cap.38.
alias aliqđ peccatū esset iustum:qđ ipse dicit:ꝛ ꝓbat esse
absurdissimū.vnde ait.ita nihil aūt iudicandus est dice
re qui dicit aliqua iuste esse mēdacia nisi aliqua iusta eē
peccata.ac per hoc aliqua iusta esse q̄ iniusta sunt.Quo qd
absurdius dici pōt.vn̄ est enī peccatū:nisi q2 iustitie ꝯtrariū
est:dicanṫ ergo alia magna.alia parua esse peccata:q2 ve
rum est.nec auscultandū est stoicis qui oīa paria eē cōtē
dunt.dicere aūt quedā iniusta q̄dam iusta eē pctā qd est
aliud q̄ȝ dicere q̄sdā eē iniustas q̄sdā iustas inīqtates:cū
dicat Apl's Jo.Ois q facit pctm̄ iniqu⁹ ē.Hoc ipse.Cuꝫ ergo
ea dicam⁹ iusta q̄ recte sunt facta seu virtuosa.ꝛ eiusdem
significatiōis penitus sint oēs ꝑdicte denolationes acce
pro iustitie vocabulo gn̄aliter:vt hoc ſm ꝙ pꝫ Aug.accipit
pꝫ ꝙ tota ista deductio Aug.directe ipugnat dictum ꝑdi
ctuꝫ.¶ Aliud falsuꝫ in illa rñsiōe ꝯtētū est:ꝙ aliqđ pec aliđ fal
catū est meritoriū.Si enī hoc sit verū q̄ hō pro aliquo suo sum.
peccato est a deo remunerādus ꝛ p̄miū recepturus.ac ꝑ hoc
ꝯn̄s est ꝙ aliq̄ nostra pctā de⁹ approbat ꝛ acceptat cōpla
cetq3 in illis.Sꝫ qs hoc audeat dicere:cū hoc ēt de iusto hoīe
nefas sit cogitare? Quis enī hoīez q approbaret pctm̄ al
teri⁹ aut cōplaceret i illo ꝛ dona daret ꝓ illo nō mēte cor
ruptū ꝛ vitiosuꝫ ꝛ prauū clamitaret?¶ Cōfir' hoc:qm̄ q2 Cōfir.
qbusdā visuꝫ ē aliq̄s eē mētiēdū:ppea q2 legiṫ ꝙ de⁹ bn̄ cap.p̄.
fecit obstetricib⁹:que tm̄ mētite fuerāt:vt hī Exo.p̄.sci ex
ꝓsse dicūt eas nō bn̄ fecisse:qm̄ ꝓ mēdacio illo nō putaṫ
deū mūerare vllū pctm̄.vn̄ Aug.ꝯ mē.Sꝫ qđ scriptū igr cap. 40
ē bn̄ deū fecisse cū hebreis obstetricib⁹:ꝛ cū Raab de cō
tinua meretrice.nō iō fcm̄ ē:q2 mētite sunt:ſ; q2 in hoīes
rei misericordes fuerūt nō ē itaq3 in eis remunerata falla
ſ; beniuolē⁹ benignitas mētis nō iniqtas mētiētl.¶ Cō. Cōfir.
Si aliqđ pctm̄ ē act⁹ meritori⁹ vł aliqs act⁹ meritori⁹ n̄ ē
spāle dī donū nꝫ ex gr̄a dī ꝓueniēs vł aliqđ pctm̄ ē donū
dei ꝛ ex gr̄a illi⁹ ꝓcedēs.p^m nō ē dādū ne ꝯcedaṫ hoīem
posse meritoriū actū agere sine gr̄a dī:qđ istemet doctor
bn̄ ꝛ catholice nitiṫ vitare.oporteret ēt illō ꝯcedere cum
nullū pctm̄ sit op⁹ gr̄e dei ꝛ ad qđlꝫ pctm̄ li.ar.sit idoneū
v̄tute suffultū:vt dic̃ Augu.in de ꝑde.dina sic̃ ꝛ in.q.d.26.
ac ēt.29.allatū ē. 2^m aūt nimis absurdū est.sic̃ pꝫ ex v̄bis
Aug.in li.de cōtinētia allegatis.in.q.p̄ce.Nunqd ait cōti
nentiā quā munus dei verissime dicimus dicturi sumus
esse peccatū.Absit a cordibus tam detestanda dementia.
vult enī esse necessario cōsequēs cōtinentiā nō esse pecca
tum si ipsa est:sicut vere est donum dei.ꝛ ex hoc vlterius
concludit ipsaꝫ nō esse in infidelib⁹:q2 in eis esset pctm̄.
Fundaṫ aūt illa ꝯn̄a sup hoc ꝙ nullum munus dei est pec
catum

Cōfir. catū:sicut pꝫ.℄ P̄.Si aliqđ peccatū est actus meritori⁹.
nō oē pctm̄ est vitādū.Quis enī debeat vitare qđ est sibi
meritoriū apud deū:⁊ si nō oē pctm̄ ē vitandū:quō quoti
die vbis fideliū orat ecclia deū dicēs.Tua nos hodie sal
ua virtute.vt in hac die ad nullū declinemus pctm̄.clarū
enim est ꝙ nō solū aliqua.sed et qđlibet vult vitare qui
Cōfir. sic orat:si ita corde orat sicut ore.℄ P̄.Nullus ex eo ꝙ nō
facit qđ dꝫ facere:aut ex eo ꝙ facit qđ dꝫ non facere me
retur apud deum aliqđ p̄miū.igit̄ nullū pctm̄ est me
ritoriū.añs est euidens:cum enī quilibet talis sit dignus
vituperio ⁊ pena:imo nec quisquā aliter meret̄ vitupera
ri aut puniri quō dici pōt ꝙ ex hoc vel illo quis mereat̄
p̄miū.ꝯña est euidens:qꝛ non nisi altero illorū modorum
Cōfir. a quoquā actualiter peccatur.℄ P̄.Omne peccatū ē de
meritoriū seu puniendū ⁊ pene dignū.igit̄ nullū est meri
torium.añs est cōiter a catholicis doctoribus concessum
tradentib⁹ ꝙ cuilibet mortali si nō remittitur debet̄ s̄m
statutum diuinum pena eterna.veniali vō cuilibet pena
temporalis.ꝯña pꝫ.qꝛ nullo vno actu quis simul meret̄
⁊ demeretur.Itē qđ ait ꝙ resistere tentatiōi est pctm̄ ve
niale nō videt̄ tute dici posse.Quō enim tota chri doctri
na suadet vt tentationib⁹ resistamus ⁊ resistētes cōmen
dat.Consentientes vō redarguit ⁊ cōminatiōe penarum
deterret.Rursus quō reddere debitum vxori dicitur ab
isto doctore esse peccatum cū Aplus h̄ iubeat.1.p̄ma ad
cap.7º. Cor.Uxori vir debitum reddat.similr̄ vxor viro.⁊ pau
lo post oppositū ꝓhibet.d.nolite ergo fraudare inuicem
Cōfir. glosa.i.subtrahere debitū.℄ P̄.Si reddere debitū vxo
ri est pctm̄.mlto magis videbit̄ dicēdū ꝙ petere sit pec
catum.⁊ sic concubitus coniugalis siue petendo siue red
dendo agat̄ erit pctm̄:ac per h̄ illicitus.Sed h̄ dicere est
nuptias dānare:qui fuit error Tacianoꝝ:sicut recitat Aug.
cap.25. de heresib⁹.Si dicatur ꝙ iste doctor non intelligit ꝙ oē
resistere tentationi:aut omne reddere debitum vxori sit
pctm̄.sꝫ male reddere ⁊ male resistere:nihil sibi valꝫ ad
ꝓpositū suum:qꝛ nec male resistere nec male reddere est
resistenti vel reddēti meritoriū:sed vtrūqꝫ demeritoriū.
Cum itaqꝫ ipse velit ꝓbare illam suā minorē.s.ꝙ actus
peccati venialis sit meritorius:per h̄ qꝛ reddere debitū
est meritoriū.opꝫ eum vl̄r assumere vel ꝙ omne redde
re debitū est meritoriū.⁊ sic etiā omne male reddere est
meritoriū:qđ nullaten⁹ est dicēdū:vel ꝙ oē reddere debi
tum est peccatū:cōtra qđ iam est argutū.Insup qđ dicit
mentiri ad seruandā vitam innocentis est actus merito
rius:nō est etiā bene dictū:qꝛ si illud esset verū:sequit̄ ꝙ
non sit negandū mentiēdū esse pro saluanda innocentis
vita.Quō nō negandū est fiendū esse id per qđ hō mere
tur apud deum.Sed sancti cōiter docent nō eē etiā sic:⁊
pro tali causa mentiendū:sicut pꝫ per Augu.in li.ꝯ men.
in quo a ꝓposito disputat ⁊ determinat in nullo vnq̄ ca
su esse mentiendū:sicut satis apparet in.c.5.vt p̄allegatū
est.⁊ idem in ench.pluribus capitulis.⁊ silr̄ in lib.de mē.
beatus quoqꝫ Grego.idem docet scribens.18.mora.circa
p̄ncipiū.Sicut summope enī cauendū est mēdaciū:q̄uis
nonnunq̄ sit aliqđ mendacij genus culpe leuioris si q̄s q̄
prestando mentiat̄.Sꝫ qꝛ scriptū est.os qui mentit̄ occi
dit animā.⁊ perdes oēs qui lo.mē.Hoc quoqꝫ mendacij
genus perfecti viri summope fugiant vt nec vita cuiusli
bet per eorum fallaciam defendat̄:ne sue anime noceant
dum prestare carnī nitunt̄ aliene.℄ P̄.Cum omne men
dacium sit peccatū:vt ibidē dicit.⁊ Augu.etiā in p̄allega
tis.nec hoc iste doctor neget si concedatur ꝙ pro seruan
da vita innocētis aut alio quocūqꝫ bono fiendo sit mētiē
dum vtiqꝫ contra doctrinā apostoli conceditur ꝙ fienda
sunt mala vt eueniant bona.Item qđ dicit de culpa mor
tali non videtur bene dictum:quia nulla culpa mortalis
est que non sit demeritoria positiue ⁊ nō solum vō meri
toria:quod pꝫ:qꝛ nulla est cui non debeatur pena eterna.
⁊ tamē ex distinctione quā ponit iste doctor patet eū vel
le aliquā culpā mortalē nō esse demeritoriam positiue.⁊
ex eadē vult ꝙ aliqua culpa mortalis sit act⁹ vere virtuo
sus ⁊ rectus:qđ etiā nō est bene dictū.℄ Responsio de ꝯ rōnē
mū data rationi probanti suppositionē illā nō est suffici guilel.
ens.naꝫ qđ dicit ad maiorē de difformitate cōtraria ⁊ de
rōne naturali nō iuuat ipm̄ i aliquo.quoniā quacūqꝫ dif
formitate actus sit difformis recte rōni.constat ipm̄ non
esse cōformē ei s̄m oēs circūstātias dictatas ab ipso.Oīs
autem actus moraliter bonus est cōformis recte rationi
s̄m oēs circūstantias dictatas ab ipsa vt frequēter p̄mis
sum est.igit̄ nullus actus moraliter bonus est aliquo mō
difformis recte rationi:⁊ hec est maior tūc assumpta.Qđ
additur de rōne naturali nihil iuuat etiam.nam quōcū
qꝫ capiatur rationalis:dūmodo sit ratio recta.quicquid ē
ei cōforme est cōforme cuilibet recte rōni de eodeꝫ:⁊ q̄c
quid alicui rōni recte siue naturali siue nō naturali est cō
forme:est illi ⁊ cuilibet ratiōi recte circa idem obiectum
cōforme.nam oēs rōnes vere ⁊ recte de eodē similiter si
gnificāt.alias aliqua nō eēt vera ⁊ recta:sed falsa ⁊ erro
nea.Qđ et dicit̄ ad minorē nō valꝫ.q̄m vl̄r de omni cul
pa siue veniali siue alia ꝓpositio est vera.qꝛ si sit aliquis
actus culpabilis nullo mō difformis recte ratiōi ille erit
penitus cōformis recte rationi.⁊ per cōsequens erit talis
qualis esse dꝫ.Ex quo sequitur ꝙ aliquis faciendo qđ de
bet peccat ⁊ peccando facit qđ dꝫ.qđ.vt dicit Augu.3.de cap.37.
lib.arb.scelus est dicere.Necesse est ergo dicere ꝙ omnis
actus culpabilis quacunqꝫ culpa vere dicat̄ culpabilis ē
aliquo mō discordans ⁊ difformis recte rationi ex quib⁹
efficaciter concluditur predicta suppositio.℄ Quinta cō 5ª ꝯ
clusio est.ꝙ homo plus extensiue peccat.s.pluribus pec
catis peccat peccando mala voluntate ⁊ mala comitante
exteriori operatione q̄ȝ mala voluntate tm̄.Probatur:qꝛ
talis operatio exterior est peccatum:vt pꝫ ex secunda cō
clusione:⁊ nō est illud peccatū qđ est voluntas mala quā
comitat̄:sicut loq falsum intētione fallendi non est velle
loqui falsum intentione fallendi:nec tractare rem alienā
inuito domino est velle tractare rem alienam ⁊c.⁊ ita de
alijs patet.⁊ cōstat ꝙ tale ⁊ tale velle sunt peccata.igitur
velle quod est peccatum ⁊ agere quod ipsum comitatur
sunt plura peccata.⁊ per consequens plurib⁹ peccatis pec
cat peccās mala voluntate ⁊ mala opatione exteriori co
mitante.℄ Sexta cōclusio.quia homo nō plus intēsiue 6ª ꝯ
id est non intensiori peccato peccat mala voluntate ⁊ ma
la operatiōe exterius comitante simul q̄ȝ altera illarum
tm̄modo:patet qꝛ illa duo peccata nō cōstituunt aliquod
vnum peccatum.igitur illius hominis nō est aliqđ pecca
tū intensius q̄ȝ mala voluntas ⁊ q̄ȝ opatio sequens.℄ 7ª 7ª ꝯ
ꝯclusio est.ꝙ hō non magis demeret̄ apud deū per malā
volūtatē ⁊ per malā operationē sequētē simul q̄ȝ per ma
lam volūtatē tm̄modo supposita equalitate voluntatis:
quod ego intelligo sic.s.ꝙ hō volēs aliquid agere.verbi
gratia occidere.⁊ cū hoc etiā occidēs nō est dignus maio
ri pena:nec a deo maiori pene deputat̄.q̄ȝ si tm̄mō vellet
occidere ⁊ nō occideret.supposito ꝙ eq̄ plenā:⁊ tm̄ oībus
silem voluntatē occidēdi haberet.⁊ ita dico de diuersis hoi
b⁹:quoꝝ vn⁹ vellet occidere aliquē ⁊ actu occideret.ali⁹
vō vellet occidere:nō tm̄ occideret:qꝛ nō posset:si volun
tas foret in vtroqꝫ eq̄ plena:⁊ cetera sint paria in eis p̄ter
occidere ⁊ nō occidere:nō min⁹ demeret̄ apđ deū nec ma
iori pena dign⁹ ē s̄ꝫ v̄itatē ille q nō occidit q̄ȝ is q occidit
nec eꝯ ille magis demeret̄.⁊ silr̄ loquor in alijs actibus.

pm ca.3. ¶ Ista cõclusio pꝫ p̃mo expressa auctoritate Augu. p̃mo
de li. ar. dicẽtis sic. Si cui nõ cõtingat facultas ꝯcũbendi
cũ cõiuge aliena: planũ tñ aliq̃ mõ sit eũ cupe. ⁊ si ptãs
deꝝ eẽ facturũ: nõ minus reus est q̃ si in ipso facto depre
benderet. Quid est aũt nõ est min9 reus nisi nõ min9 de
2m mereꝝ: seu nõ est minoris pene dignus. scdo sic. Mẽsura
penarũ attendiꝝ sm mensurã volũtatũ eoꝝ qui peccant.
igiꝝ in quibuscũqꝫ est equalis seu equaliter mala volun-
tas equalẽ penam mereñ. ⁊ per ꝯñs in casu ꝓposito non
maiori pena vnus q̃ alter est dignus. Assumptũ ꝓbaꝝ ꝑ
cap.4. Augu. ad deo gratias. vbi exponẽs illud Matt. 7. In qua
mẽsura mẽsi fueritis remetieꝝ vobis. dixit ꝙ appetitus
voluntatis humanoꝝ oium est mẽsura factoꝝ. ⁊ subdit.
ex qualitatib9 quippe volũtatũ nõ ex tẽporũ spatiis siue
recte facta siue peccata meremur. alioquin maius pecca-
tũ habereꝝ arborẽ deiicere q̃ hominẽ occidere. illõ enĩ
fit lõga mora multis ictib9. h̃ vno ictu breuissimo tẽpo-
ris. Et ideo cõcludit ibi Aug. paulo post. ꝙ dãnatoꝝ erũt
pariter longa supplicia. Sed alia aliis minora: vt qb9 tẽ-
pus equale est nõ sit equalis asperitas. ꝓpter mensurã ẽt
peccatoꝝ nõ in ꝓductiõe tẽpoꝝ: sꝫ in volũtate peccãtiũ.
In qb9 verbis etiã prestat nobis motiuũ boni argumen-
ti ad ꝓpositũ p̃ncipale. Quia si ꝑꝑ opus exteri9 alter plus
demereret ceteris parib9. igitur ꝓpter maius exterius si
vterqꝫ exterius opereꝝ. ceteris tñ parib9 is cuius maius
opus eẽt maiorẽ penã mereꝝ: ⁊ sic qui longiore mora suf-
focaret vel aliter interficeret hoiem mereꝝ maiorẽ penã
q̃ is qui breuiore. Supposito ꝙ ambo equali voluntate
agerent ⁊ oia alia essent paria: ⁊ similia: ꝑter hoc tñ ꝙ alter
qui fortior viribus citius interficit: alter vo: qꝛ debilior
longiorẽ morã apponit. Hoc aũt nemo diceret. quare ⁊c̃.
Cõfir. ¶ ꝑ. Nõ maius p̃miũ mereꝝ homo ꝓpter volũtatem ⁊
opus q̃ alius ꝓpter equalẽ voluntatẽ tñ sine opere: vbi
cetera sint paria. igiꝝ nõ per malaꝫ voluntatẽ ⁊ opus ⁊c̃.
ꝯña clara est. añs ꝓbaꝝ. qꝛ alias homo inuitus posset per
alium hoiem fieri maioris ⁊ minoris meriti apud deũ: ⁊
fraudari p̃mio ⁊ grauari supplicio: qđ nõ videꝝ dandũ.
⁊ ꝯña est plana: qꝛ in actu exteriori põt homo ẽt inuit9
impediri: sicut in multis clarum est. ꝓbaꝝ etiã añs illud
cap.8. ꝑ glosaꝫ scđe ad Cor. sup illud. Qui multũ nõ abundaue-
rit ⁊ qui modicũ nõ minorauit. que dicit qui multuꝫ dat
vt diues ⁊ qui parum vt pauꝑ si equa volũtas est: eq̃lem
mercedẽ habebũt. ⁊ certe ita dicendũ videꝝ de eo qui ni
hil dat: qꝛ nihil hꝫ qđ dare possit si volũtas equa isit. Qđ
cap.6. ꝯfirmaꝝ per Ugo. de sac li. 2. pte. 14. dicẽtẽ. Si ergo vbi
plus daꝝ ⁊ vbi minus differens meritũ nõ est si equalis
volũtas habeaꝝ. ergo vbi aliqđ datur ⁊ vbi nihil daꝝ dif-
ferens meritũ esse nõ põt: si equalis vtriusqꝫ volũtas ha
Cõfir. beaꝝ. ¶ ꝑ. Ibidẽ ipse cõclusionẽ istã determinata ꝓpo
sito. vñ ait. totum ergo meritũ in volũtate est: q̃tuis tãtũ
mereris qđ nõ est intelligẽdũ quasi dicaꝝ: q̃tũ vis mere
ri tãtũ mereris: sꝫ quãta est volũtas qua mereris tãtũ est
meritũ ꝓportionabiliter: vt videlꝫ maioris volũtatis ma
ius meritũ ⁊ minoris min9 ⁊ equalis eq̃le. Et tũc arguit
ꝯ se sic. Sed dicis mihi. si totũ meritũ in volũtate est ni-
hil amplius ex opere est: ⁊ q̃uo ipm opus cũ volũtate est.
Quare ergo opus requiriꝝ si pro opere merito hoīs nihil
addicitur vel auferꝝ. Et rñdet Augu. quare ideo post vo-
luntatẽ etiã opus requiriꝝ vt ipso opere voluntas augea
tur tale est cor hominis vt pro opere suo amplius inarde
scat siue ad bonitatẽ amandã si rectum siue ad maliciaꝫ
si prauũ. ⁊ subdit. Et si forte contigerit tantã etiam volũ-
tatem in eo qui nõ operaꝝ quanta est in illo qui opus ex-
erceet vbi voluntas eadẽ est: meritũ dissimile esse non po-
test: ⁊ queciũqꝫ dicit in illo caplo qđ satis ꝓlixũ est: vadũt

ad intentionẽ istam. ¶ Sed ꝯ cõclusionẽ istam videtur ꝯ 7a p
esse p̃ glosa decreti. de pe. d. 1. Si cui. ibi enĩ glosator glo-
sans pallegatũ verbũ Aug. de li. ar. nõ minus reus est. ait
reuera magis reus est si opus adhibeaꝝ. Sꝫ hoc quo ad
sufficientiã eterni interitus accipe. vel nõ minus. i. nihilo-
minus est reus: nõ quin plus peccet si opus sequaꝝ. quod
probat ex hoc: qꝛ ꝓhibitum est malam volũtatẽ in opus
ꝓcedere. ¶ 2o videꝝ cõtra hoc determinatio ecclesie dã- 2m
nãtis errores Petri abaylardi. Inter enĩ illius articulos
dãnatos dicitur esse vnus quo sic inquirebat. Nos vo di
cimus ꝙ sola volũtas a deo eternaliter remuneraꝝ siue
ad bonũ siue ad maluꝫ: nec ꝓpter opera peior vel melior
efficiꝝ hõ nisi forte dum operaꝝ in aliquo voluntas eius
augmẽtatur: ex cuius sententie dãnatione videꝝ esse tenen
dum ꝙ non sola voluntas remuneraꝝ: ⁊ ꝙ homo per ope
ra exteriora melior vel peior est. ¶ 3o argui põt: qꝛ si ve- 3m
ra cõclusio sit nõ plus merebitur apud deũ volens susti-
nere martyriũ pro cħo ⁊ actualiter sustinẽs q̃ ali9 eq̃li
volũtate volẽs sustinere: nõ tamẽ actu sustinẽs: qđ nõ vi
detur verum: qꝛ pro actu martyrii datur aureola sm do-
ctores. Itẽ velle baptiçari vel aliud sacramentũ suscipe 2
eque bonuꝫ ⁊ velle foret homini sicut velle ⁊ etiã cũ hoc
baptiçari. Item qui vellet ꝑcutere vel occidere clericuꝫ 3
tãtũ peccaret q̃tum alius qui nõ solũ vellet: sꝫ ẽt occide-
ret: qđ falsum est. Tuꝫ qꝛ occidẽs vere est homicida: ali9
vo nõ. Tum quis iste incurrit excõicationẽ ⁊ irregulari-
tatem: quas penas alius nõ incurrit. ⁊ quascũqꝫ alias pe-
nas alter ꝑ volũtate occidẽdi nõ incurrit vel mereꝝ: q̃s
incurrit ille ac meretur. Hoc aũt non esset iustũ nisi ipse
plus peccaret ⁊ maioris pene ipse dignus eẽt. ¶ 4o seq- 4m
tur ꝙ si duo homines nolẽtes quenq̃ occidere sagittarẽt
in vico aliquo ciuitatis equali adhibita vel equalr negle
cta cautela hincinde: de ledendo aliquẽ ⁊ vnus suꝑuenien-
tem occideret. alter nullũ qꝛ nullus occurreret: tãtũ pec-
caret qui neminẽ lesit: quãtũ qui suꝑuenientẽ hominem
interfecit: quod nõ videꝝ danduꝫ. ¶ 5o qꝛ cuilibet pecca- 5m
to pena debetur. igitur duob9 peccatis maior pena debe-
tur q̃ vni tñ ex ipsis. ex opposito enim cõsequẽtis clare
videꝝ sequi oppositũ añtis. igitur pro vtroqꝫ. s. volũtate
⁊ actu sequẽte cum sint duo distincta peccata: vt dictũ est
in cõclusione. s. maior pena debetur peccanti. ac per hoc
plus demeretur. ¶ Ad p̃mum horum p̃mo põt dici sicut Ad pm
plures doctores theologi dicunt: ꝙ illa glosa directe con-
tradicere videꝝ textui: ideo non est stãdũ glose. vel si glo-
sam velimus recipe dici põt 2o ꝙ magis reus ẽ extẽsiue:
qꝛ pluribus peccatis peccat. Et hanc intẽtionẽ videꝝ in-
nuere probatio que additꝝ de prohibitione actus exterio-
ris: vel ẽt põt itelligi itẽsiue ꝑꝑ intẽsiorẽ volũtatẽ. Intẽ-
sior enĩ ẽ q̃ erit in op9 q̃ nõ exiẽs: vbi vtraqꝫ possit exire:
in quo casu tñ forte loquiꝝ glosa. vbi ãt eq̃ itẽsa sit volũ
tas si act9 exterior nõ sequaꝝ ꝑꝑ ipedimẽtũ positiuũ vel
negatiuũ: aut q̃litercũqꝫ sicut capiẽdũ ẽ i ꝓposito: nõ mi
nus erit reus ad sensuꝫ p̃missuꝫ q̃ si nullo iteruenięte im
pedi° act9 fuissꝫ exterior subsecut9. ¶ Ad 2m dico ꝙ nõ Ad 2m
puto oia illa vba sic posita vt arguẽdo recitata sũt fuisse
petri abaylardi. ⁊ cã est: qꝛ in nullo adhuc libro eplaꝝ bti
Bernardi talẽ texturaꝫ vboꝝ repi: vbi recitanꝝ articuli
collecti ex dictis illi9. Sꝫ i plurib9 libris i oĩb9 quos vsqꝫ
huc ꝑ me vel aliũ legi habetur p̃cise sic. ꝙ ꝑꝑ opa. nec me
lior nec peior efficiatur homo ⁊ est articulus. 13. suorum.
Sic aũt acceptuꝫ istũ articulũ quis nõ videat esse meri-
to cõdẽnãdũ. Dant enĩ hec vba sic allata intelligi ꝙ siue
hõ fureꝝ siue adultereꝝ nõ inde fit peior q̃ si ista non cõ-
mitteret. ⁊ si deũ honoret ⁊ p̃ximo subueniat ꝑꝑ deũ aut
alia q̃libꝫ bona nobis a deo p̃cepta exerceat nõ fit ꝑꝑ ea
melior

melioꝛ q̄ si illa nō ageret: qui sensus vtiq̧ falsus et erro-
neus est. nam ſm hoc sequitur ꝙ nec ex opere exteriori
nec ex voluntate aut alio actu interiori homo sit melioꝛ
vel peioꝛ q̄ sine illo foret ꝙ per nullū mereatur vel de-
mereatur: ꝛ ita nullum sit hominis peccatū vel meritū:
et ꝙ talis fuerit sensus illius satis aperit alius articulus
eius qui est. 19. ꝛ vltimus: ꝛ ponit cum hoc tenore ꝙ neq̧
opus neq̧ voluntas neq̧ ↄcupiscētia neq̧ delectatio que
mouet eam peccatum sit: nec debeamus eam velle extin
gui: ex quibus patet ꝙ determinatio ecclesie illum cōdē
Ad 3m nantis in nullo ↄtraria est superius dictis. ¶ Ad 3m quā-
tum ad id qđ dicit̃ de martyrio dicendū videt̃: ꝙ vbi ca
sus esset talis ꝙ actus interioꝛ esset eque intensus ꝛ eque
bene circūstantionatus: ꝛ generalr̃ eque bonus intensiuē
ꝛ extensiue sine actu exteriori: sicut esset si cōmunicaret̃
actus exterioꝛ non minus meretur quis ex tali volūtate
precise q̄ si cū ea actu penam martyrij pateretur. Diffici
le tamen esset talem casum reperire. naȝ vt tactū est per
Ugo. voluntas ex suo actu auget̃ ꝛ maioꝛ feruoꝛ videtur
requiri ꝛ ↄcurrere in actuali experiētia pene illate actu
q̄ imaginate vel ↄcepte tm̄modo. vbi tamē detur casus
vt premissum est dicendū videtur: vt dictuȝ est: ad quod
facit quod de beato Martino cātat ecclesia. O sanctissi-
ma anima quā si gladius persecutoꝛis nō abstulit palmā
2 tamē martyrij non amisit. Quantū ad scđam partem de
sacramētis neganda est ↄsequētia: qa lȝ nō plus mereat̃
ex actu exterioꝛi: ex re tamē operata. s. sacramēto confir-
matur sibi gratia: ꝛ per cōsequens est sibi melius: sicut et
puero recipienti sacramētū: quāuis ipse nullū actuȝ agat
meritoriuȝ bonum est sacramentū recipere ꝓpter ipsius
efficaciā sacramēti in ipso. Similr̃ etiā dicitur ꝙ actu su
stinens martyrium etiā si non plus mereatur ꝓpter opus
exterius: recipit tamē aureolaȝ: ac per hoc melius est sibi
ꝛ vtilius velle ꝛ sustinere q̄ foret velle precise. Quantuȝ
3 ad tertiam partem concedendum est ↄsequēs: ꝛ ad ꝓba-
tionē falsitatis ꝑmā dicendū ꝙ vtiq̧ homicida est volū-
tatis homicidio: lȝ alter tm̄ sit homicida homicidio act⁹
exterioꝛis. iuxta distinctionē glose super illud ad Ro. ꝑ.
repletos omni iniquitate: ꝛ sequit̃: homicidijs contentio
ne rc. quāuis alter sit homicida homicidio actuali. non
sequitur tamen ꝙ plus demereatur q̄ reliquus si cetera
sint paria: nec oppositū ꝓbatur. Et aūt additur de excō-
municatione ꝛ alijs penis non arguit intentū: qa plerūq̧
tales pene infliguntur pro minoꝛibus peccatis: ꝛ non pro
maioꝛibus: sicut patet: qa verberans clericuȝ incurrit ex-
cōmunicationeȝ: ꝛ tm̄ interficiens mille homines laicos
non ꝓpterea est excōmunicatus: cū tamē nulli dubiū sit
ipm multo plus ꝛ grauius peccare ac demereri apđ deū.
vnde ex talibus penis: que ecclesiastico iudicio: vel etiaȝ
seculari infliguntur peccantibus nō potest argui maius
demerituȝ hominis apud deuȝ: nec tamē infliguntur in-
iste cuȝ ille vtiq̧ talium penarū sit dignus: imo ꝛ maioꝝ
que diuino iudicio reseruantur: sicut etiā ꝛ pene aliorum
Ad 4m criminū que hic nō iudicialiter puniuntur. ¶ Ad 4m cō
cedenduȝ est ↄsequēs. dicenduȝ tamē ꝙ nec etiā actu in-
terficiens peccat tātū q̄tuȝ si voluisset iterficere: nec mi
nus etiam q̄ si nullus aduenisset queȝ interficeret: ꝛ per
ↄñs nō fuisset secuta occisio alicuius: ceteris tm̄ silr̃ se ha
bentibus. ¶ 5. arg. nō videt̃ plene ad ꝓpositū. nā vtiq̧
sagittans hȝ actuȝ non solū interiorē: sȝ etiā exterioꝛem:
nec alter hȝ ꝓprie actuȝ aliquē: cui similē non habeat re
liquus. vnde si ambo morerent̃ añq̄ sagitta perueniret
ad aliquē quē vulneraret: non diceret̃ dissimiliter egisse
Ad 5m alter ab altero: q̄uis euentus fuerit dissimilis. ¶ Ad 5m
nego ↄñam loquēdo vliter de peccato. nam cum sicut di-

cit Aug. ꝑ de li. ar. ꝙ aliud est velle bene. aut male. aliud cap. 14.
mereri aliquid per bonaȝ vel malam voluntatem: sic di-
co ꝙ aliđ est bene vel male agere: seu recte agere vel ini-
que: seu nō recte: qđ dicit̃ peccare. aliđ mereri vel deme-
reri. Per suum actuȝ agit homo bene vel male tam actu
exteriori q̄ actu interiori seu voluntate. Sed tm̄ nō me-
retur aut demeretur nisi precise per actuȝ volūtatis: ꝛ ꝑ
cōseqnēs nō plus demeretur per actum volūtatis ꝛ actū
exteriorē q̄ per ipm actum voluntatis tm̄: ac per hoc nō
quibuslibet duob⁹ peccatis plus demeret̃ q̄ altero illoꝝ
tm̄. ¶ Ad argum ꝑncipalis q̄onis cū assumit̃ ꝙ nulla ope ad argm
ratio exterioꝛ est de se mala vel peccatū: hoc duplicē sen- ꝑncipa.
sum pōt hēre. vnus est quo intelligat̃ nullā opationē ex-
teriorē esse aliqđ malū vel peccatū distinctum a peccato
vel malo qđ est actus interioꝛ voluntatis ꝛ in hoc sensu
nego assumptū. ¶ Ad ꝓbationē primā ex aucte Aug. di-
cendū ꝙ ibi Aug. nō diffinit vlr̃ peccatū sed tm̄ pctm̄ vo-
luntatis cui vtiq̧ ꝑmo ac ꝑncipalr̃ ↄuenit rō peccati. ꝛ h
sufficit ad ꝓpositū suū ibi. ꝛ pȝ istud: q2. 22. cōtra Faustū
diffiniens peccatū. dicit. ꝙ est dictuȝ vel factū: aut concu
pitum aliquid contra eternā legē: ex qua diffinitione. pȝ
ꝙ non solus actus interioꝛ voluntatis: sed etiaȝ exterioꝛ
operatio est peccatum. ¶ Ad 2am ꝓbationē dicenduȝ ꝙ Ad 2am
non procedit ad datum sensum añtis: q2 non sequitur. ꝓbōnē.
quelibȝ operatio exterioꝛ potest fieri bene. igitur quādo
male fit non est distinctum malum vel distinctū peccatū
a peccato: qđ est actus interioꝛ. Alius sensus añtis illi⁹ po
test esse quo intelligatur nullaȝ operationē exteriorē esse
per se peccatum: ita ꝙ hoc nomē peccatuȝ per se in ꝑmo
vel scđo modo predicetur de nomine significante talem
operationē ad quē sensum vadit probatio scđa. Et quic-
quid sit de veritate eius in hoc sensu: quia id potest pate
re ex duabus questionibus imediate ꝑcedētibus: negan-
da est ↄsequētia: si in ↄsequēte ly plus. sumat̃ extensiue:
sicut supra sumitur in conclusione 5a. nam esto ꝙ opatio
aliqua exterioꝛ non sit per se peccatuȝ: adhuc ipa pōt esse
distinctum peccatum ab interioꝛe: ꝛ per consequens pec-
cans actu interioꝛe ꝛ exterioꝛe tali opere peccat plurib⁹
peccatis. Si autē ly plus in cōsequente sumeretur inten-
siue: quicquid sit de probationibus suis: ipsuȝ nō eēt con
tra dicta: sed pro conclusione 6a. ꝛ per hoc patet etiam ad
argumētum in oppositum. Notandum tamē ꝙ cuȝ dico
actum interioꝛem vel exterioꝛem esse peccatum ſm euȝ
sensum loquoꝛ quē dedi supra di. 34. vbi inquisituȝ fuit
quid est peccatuȝ. A quo sua gratia nos conseruet immu-
nes: in quo nullum fuit omnino peccatuȝ: quiq̧: vt pecca-
tum tolleret venit in munduȝ dei filius Jesus Christus
benedictus in secula seculoꝝ. Amen.

¶ Explicit lectura scđi sentētiarum Fratris Gregorij de
Arimino: sacri oꝛdinis Heremitarū Sancti Augustini:
theologie ꝓfessoꝛis excellētissimi: Prioꝛis general' quon-
dam prefati oꝛdinis: qui legit Parisius anno dñi. 1344.
Per venerabilē sacre theologie bacalariū fratrē Paulū
de Genaȝano q̄diligētissime castigata ꝛ sue pristine in-
tegritati restituta.

¶ Tabula omniũ questionũ toti9 libri scdi sniarũ eximij doctoris magistri Gregorij de Arimino ord. heremitaꝝ.

¶ Distinctio. PRIMA.

p° qō VTrum Arist. eiusqʒ Coṁ. Auerrois senserint oĩa alia entia a p̊mo eẽ facta: vel poti9 econtra fuerint opinati pla entia nō hĩe pn^m effectiuũ.

2° qō Utrũ cõclusio quã tʒ Aristo. s. ꝙ pla entia carent pn° effectiuo: fuerit euidenter ab ipso efficaci rõne probata: vel probari possit ex dictis eiusdem.

3° qō Utrum per aliquã potentiam fuerit possibile aliquam aliã rem a deo fuisse ab eterno siue fuisse sine p̃ncipio sue durationis.

4° qō Utrũ motus sit res aliqua ꝑʒ se ab omni re permanente vna vel pluribus distincta.

5° qō Utruʒ actio sit res distincta a re que fit ⁊ ab agẽte ⁊ passio ac etiã ab ipsa passione.

6° qō Utrum creatio ⁊ cõseruatio sint entitates distincte inter se ⁊ a re quã deus creat vel cõseruat.

¶ Distinctio. II.

p° qō Utrum angeli fuerint ante tempus vel post.

2° qō. Utrũ angelus sit in loco diuisibili vł idiuisibilí.

3° qō Utrũ angelus possit simul esse in pluribus locis.

¶ Distinctio. III. IIII. ⁊. V.

vnica qō Utrum angelus potuerit in aliquo instanti p̊mo peccare vel mereri.

¶ Distinctio. VI.

p° qō Utrum angelus possit moueri localiter a seipso.

2° qō Utrum angelus possit se mouere de loco ad locũ in aliquo tempore successiue.

3° qō Utrũ ãgel9 possit moueri de loco ad locũ i istãti.

¶ Distinctio. VII.

p° qō Utrũ angelus obduratus possit v̾tute ꝓpria stãte cõi influẽtia dei elicere aliqđ bonũ velle.

2° qō Utrum quãcũqʒ rem angelus intelligit itelligat intellectione tã a re quã itelligit ꝙ̃ a suo intellectu essentialiter distincta.

3° qō Utrũ angeli cognoscãt res per spẽs distinctas ab actualibus notitijs ꝗbus res ipsas cognoscũt.

4° qō Utrum aliqđ non existens possimus naturaliter intueri seu intuitiue cognoscere.

5° qō Utrũ angelus spẽs ⁊ intellectiones ꝗb9 alias res nãliter itelligit recipiat a reb9 ipsis itellectis.

¶ Distinctio. IX. ⁊. X.

p° qō Utrum vnus angelus naturaliter ex se possit noscere distincte ⁊ intuitiue cognitiones aliorũ angelorum ac etiam nostras.

2° qō Utruʒ angelus possit naturaliter alteri angelo loqui locutione intellectuali.

¶ Distinctio. XI.

vnica qō Utruʒ omnia quoꝝ angelus simul habʒ species vel potest habere ipse naturaliter possit simul actu distincte intelligere.

¶ Distinctio. XII.

p° qō Utruʒ materia substantie corporalis sit entitas actu distincta a forma eius.

2° qō Utruʒ mã sube ğñabilis ⁊ corruptibilis a ꝗ̃libet forma ipsam informãte sit sepabilis nãliter.

¶ Distinctio. XV.

vnica qō Utrũ in mixtis generatis ex elemẽtis remaneãt essentie ipsorum elementorum.

¶ Distinctio. XVI. ⁊. XVII.

p° qō Utrũ euidẽter possit ꝓbari aĩaʒ ꝑm quã hõ ẽ ad imaginẽ di. i. itellectiuã eẽ subalẽ hoĩs formã.

2° qō Utrum preter animam intellectiuam sit aliqua alia forma substantialis in homine.

3° qō Utruʒ in homine potentia sensitiua ⁊ intellectiua realiter distinguantur ab eius aĩa.

¶ Distinctio. XVIII.

vnica qō Utruʒ ex costa ade absqʒ alterius materie additamento fuerit corpus eue formatum.

¶ Distinctio. XXIIII. ⁊. XXV.

vnica qō Utrum actuuʒ liberi arbitrij voluntas hominis sit causa imediate productiua.

¶ Distin°. XXVI. XXVII. ⁊. XXVIII.

p° qō Utrũ hõ ꝑm pñtem statũ stante influẽtia dei generali possit p li. ar. ⁊ nãlia eius absqʒ speciali dei auxilio agere aliquẽ actũ moralr bonum.

2° qō Utrũ hõ in pñti statu possit ex suis virib9 nãlib9 absqʒ dei auxilio spãli qõlibet pctm̃ vitare.

¶ Distinctio. XXIX.

vnica qō Utꝝ hõ aũ pctm̃ egruerit gřa opante ⁊ coopante.

¶ Dist. XXX. XXXI. XXXII. ⁊. XXXIII.

p° qō Utrum peccatum originale sit pena aut culpa.

2° qō Utrum beata virgo Maria fuerit concepta cuʒ peccato originali.

3° qō Utrum decedentes cuʒ solo originali peccato puniantur aliqua pena sensus.

¶ Dis. XXXIIII. XXXV. XXXVI. ⁊. XXXVII.

vnica qō Utrũ actualis pcti deus sit cã imediata efficiẽs.

¶ Dis. XXXVIII. XXXIX. XL. ⁊. XLI.

vnica qō Utrũ ꝑm bonitatẽ vel malitiã intẽtionis operãtis sit bonitas vel malitia in opere eius.

¶ Distinctio. XLII. XLIII. ⁊. XLIIII.

vnica qō Utrum homo voluntate mala ⁊ comitãte exteriore opatione simul plus peccet ꝙ̃ ipsa volũtate mala tm̃.

¶ Alia tabula per ordinẽ alphabeti cõferens ad inueniendum oĩa notabilia contenta in hoc scdo. A.

QUod hec ꝓpositio. a. nō iportat habitudineʒ distinctã ab extremis: cũ sit purũ syncathegoreuma: nihil per se significãs. dis. p̊ma. q. 6. in responsione ad primã. cõtra scdam ꝯnem.

Actio ⁊ passio.

¶ Qꝫ hec noĩa actio ⁊ passio possunt accipi pro potẽtijs vł opationibus. di. i. q. 5. in pn° qõnis in decisione.

¶ Qꝫ omnis actio est realiter distincta ab agente cui9 ẽ actio: silr passio a patiente. ibidẽ. arti. p̊. ꝯne p̊ma.

¶ Qꝫ omnis passio est actio: non tñ omnis actio est passio. ibidem. conclusione scda.

¶ Qꝫ nullius agentis actio est res distincta a re quaʒ facit silr nec patientis passio a re que in illo fit. ibidẽ. ꝯne. 3.

¶ Qꝫ aliqua actio est motus: aliqua non: similiter aliqua passio est motus ⁊ aliqua non. ibidem. ꝯne. 4.

¶ Qꝫ nulla actio est in agente nisi illud agens sit patiens. ibidem. conclusione. 5.

¶ Qꝫ actio non distinguitur ab agente: similiter cõtra aliquas cõclusiones obijcit. ibidem. in obiectionibus.

¶ Quõ dʒ intelligi actus est in agente: qꝛ p predicationẽ. ibidẽ. ad p̊mã obiectionẽ ꝯtra quartã ꝯnem.

¶ Quare dicit̃ ꝙ passio est effectus actionis: ⁊ nõ ecõuerso: ⁊ quõ dʒ intelligi. ibidem. ad p̃cipalẽ rõnem. q.

Actus moralis.

¶ Qꝫ actus moralis bonus est actus ꝯformis recte rationi. ꝑm omnes circũstantias requisitas ad hoc ꝙ act9 sit vere virtuosus. di. 26. q. i. ar. p̊. in principio.

¶ Qꝫ nullus homo in statu presenti: stante etiaʒ dei ğñali

Tabula

Venetijs sumptibus heredum quondam
dñi Octauiani Scoti Modoe-
tiensis ac sociorum
8. Octobris
.1518.

Registrum

aa bb cc dd ee ff gg hh ii kk ll mm nn oo pp.

Ultimus Quinternus: Alij Quaterni